

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

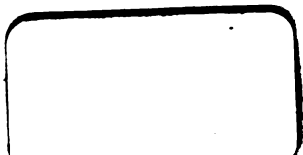
Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på <http://books.google.com>

Harvard College
Library

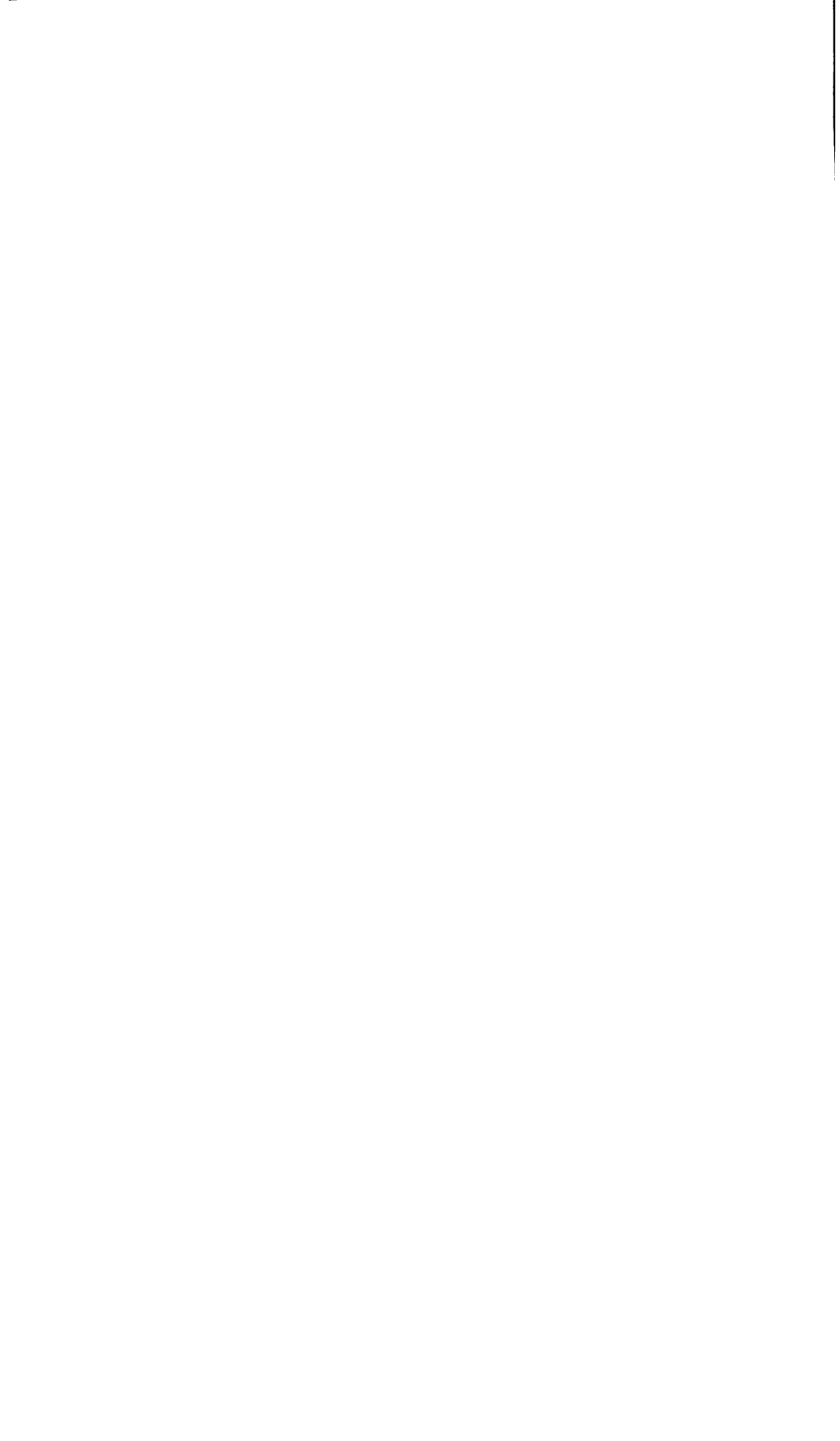
THE GIFT OF
Archibald Cary Coolidge
Class of 1887
PROFESSOR OF HISTORY

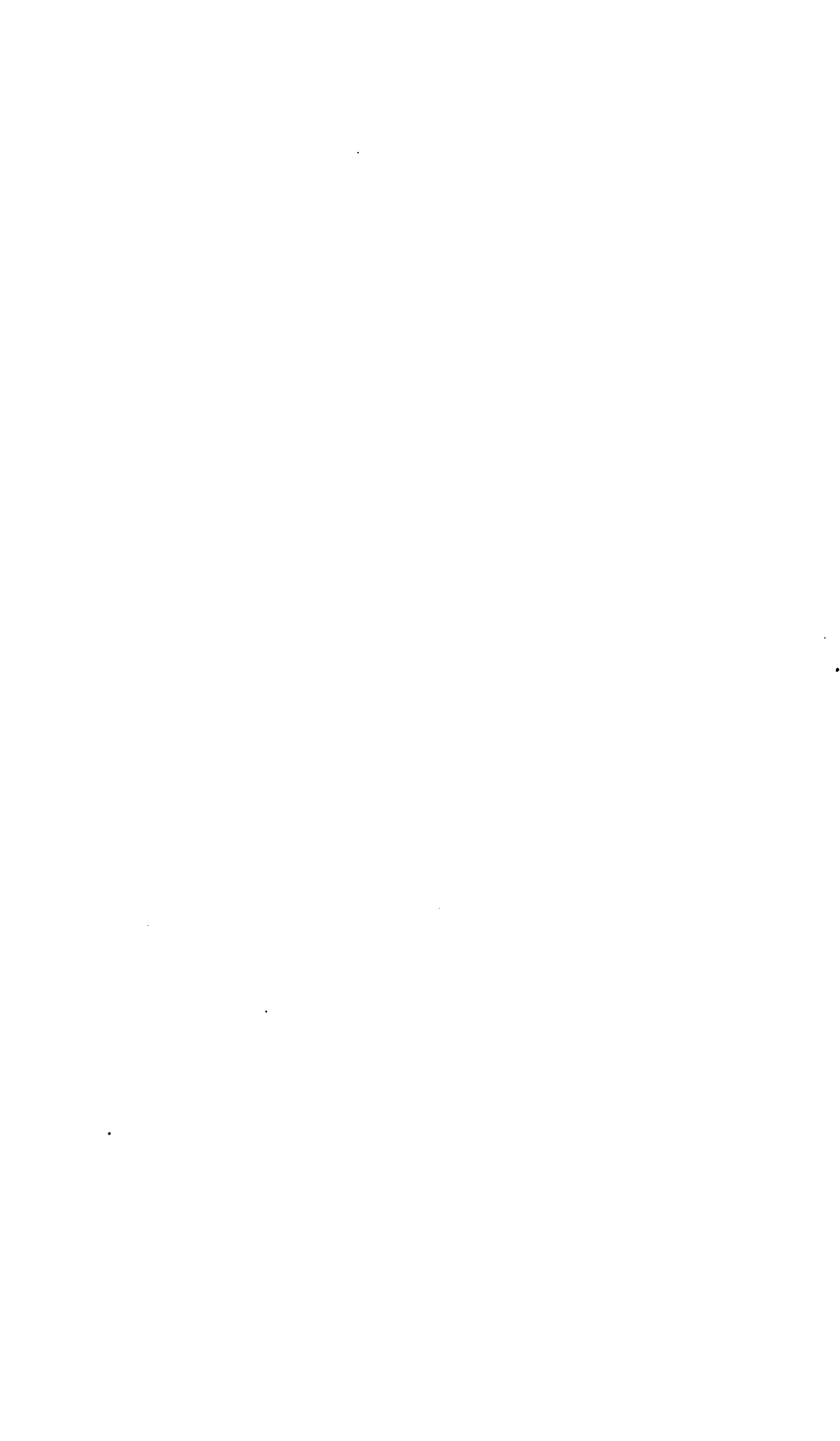

KJØBENHAVNS DIPLOMATARIUM,

SAMLING

AF

DOKUMENTER, BREVE OG ANDRE KILDER

TIL OPLYSNING OM

KJØBENHAVNS ÆLDRE FORHOLD FØR 1728.

UDGIVET

VED KJØBENHAVNS KOMMUNALBESTYRELSES OMSORG

AF

O. NIELSEN,

Dr. phil., Arkivar ved Raadstuearkivet.

118 11
OTTENDE BIND.

KJØBENHAVN.

I KOMMISSION HOS UNIVERSITETSBOGHANDLER G. E. C. GAD.

THIELES BOGTRYKKERI.

1887.

Scan 1042.1

Harvard College Library
Van Vleet Collection
Gift of A. C. Condit
Jan. 15, 1954

2202
9-6

Ophavsmanden til nærværende Værk er den i Aaret 1873 afdøde Borgmester, Etatsraad L. C. Larsen, der selv ivrig dyrkede Fædrelandets Historie og i det af Dr. H. Rørdam i Aarene 1859-63 udgivne indholdsrige Skrift »Kjøbenhavns Kirker og Klostre« med tilhørende Samling Aktstykker fandt en Anledning til at forsøge paa Tilvejebringelsen af et lignende Værk, der ogsaa skulde omfatte Stadens verdslige Anliggender. Han henvendte sig derfor til Dr. Rørdam om at paatage sig et saadant Arbejde, men denne søgte da gejstlig Befordring og henviste til nærværende Udgiver, idet der paa den Tid kun var faa andre Yngre, der syslede med gamle Diplomer. Da Embedet som Raadstuearkivar nogen Tid efter, i Juli 1868, blev ledigt, var den Omstændighed, at Magistraten ønskede Stadens Historie oplyst, vistnok en medvirkende Grund til min Udnævnelse. Allerede inden jeg 1. Jan. 1869 havde tiltraadt mit Embede, havde Dr. Rørdam paa Etatsraad Larsens Opfordring under 28. Dec. 1868 givet en kortfattet Plan for et Diplomatarium for Kjøbenhavn, hvilken derpaa til Erklæring blev tilsendt Prof. C. F. Allen, Prof. P. G. Thorsen og mig, hvorpaa Kommunalbestyrelsen vedtog Udgivelsen ved Forhandlingerne om Budgettet for 1870, og Arbejdet blev overdraget mig ved Magistratens Skrivelse af 10 Feb. 1870, paa den Betingelse, at hvad der blev meddelt udenfor Aktstykkernes Text, blev trykt »efter den sædvanlig forretningsmæssige Retskrivnings Regler«. Et Aars Tid efter forandrede Magistraten selv sin gammeldags Retskrivning, og der er derfor kommen nogen Uoverensstemmelse frem i Retskrivningen i Diplomatariet, i det jeg ikke mente at skulle være bunden til at følge nogen mere gammeldags Skrivemaade end den, der fandtes i Magistratens trykte Beretninger og Budgetter.

Til hvad der er oplyst i Fortalen til første Bind, maa det tilføjes, at da det viste sig, at Stoffet efter den fra først af givne Plan ikke kunde føres igennem til 1728 for de bevilgede Penge, blev det 1879 ved Borgmester Etatsraad H. N. Hansens Interesse for Sagen, efter indhentet Erklæring af Justitsraad Dr. C. Bruun, Prof. Dr. E. Holm, Prof. Dr. C. Paludan Müller, Pastor Dr. H. Rørdam, Prof. Dr. Schiern og Gehejmearkivar Konferensraad Dr. Wegener,

vedtaget af Kommunalbestyrelsen (se Borgerrepræs. Forh. XXXX, S. 140-48, 184), at yde en forøget Bevilling, saaledes at Værket kunde opnaa en Størrelse af 8 Bind.

Idet dette Arbejde nu foreligger, forsynet med 2 Registre, vil det let ses, at det ingeniunde indeholder alt, hvad der har Interesse for Kjøbenhavns forskellige Forhold førend 1728. Jo længere Tiden skred frem, desto større blev Stoffet og det var maaske et Misgreb, at det ikke oprindelig var bestemt at afsluttes med Aar 1660. De Grunde, der talte for at ende ved den Tid, da den store Ildebrand 1728 ødelagde Raadstuearkivet og mange andre Kilder til Stadens Historie, ere imidlertid i praktisk Henseende de overvældende, men for Tiden 1660-1727 er her nærmest alene meddelt Uddrag af Kancelliets Kopibøger, skønt der selvfølgelig fra den Tid ere mange andre særdeles vigtige Kilder. For enhver, der søger noget specielt, vil der dog her oftest gives tilstrækkelige Vink til videre Undersøgelser, idet Indlæggene og andre Akter, der i mange Henseender indeholde Oplysninger, der gaa mere i Enkelthederne end de kgl. Reskripter, med Lethed ville kunne findes i Gehejmearkivet. Hvis Akterne skuldé have været meddelte istedenfor Reskripterne, vilde Værket have naaet en Størrelse, der var umulig at begrænse.

Med Hensyn til flere af de her udgivne Aktstykker, navnlig Lavsskraaer, da have de senere Aars ivrige Studier af Lavenes Historie fremdraget flere Texter, der ere bedre end de her efter Afskrifter aftrykte, hvilke dengang maatte anses for de eneste bevarede Texter, men det anses for Øjeblikket ikke for nødvendigt her at levere ny Aftryk, da saadanne ventelig ville se Lyset i specielle Skrifter eller i C. Nyrops forskellige Lavshistorier. Lavstiklerne fra Chr. V.'s Tid ere ikke optagne, da de findes i særskilte Udgaver.

Naar man i en lang Aarrække har arbejdet paa et saadant Samlerværk som dette, bliver man ikke blind for mange Mangler og Ufuldkommenheder; undertiden kan her være optaget Ting, der have mindre Værd, og til andre Tider være oversprunget andet, der nødig maatte undværes, der kan være Mangler ved Korrekturen, ved Indholdsfortegnelserne osv. Alt dette uagtet er det mit Haab, dog at have leveret et godt Grundlag ikke alene for specielle Studier af Kjøbenhavns Historie i forskellige Tidsrum, men ogsaa for andre historiske Undersøgelser, hvorom man vil finde Vidnesbyrd i Citaterne til mange forskellige Skrifter.

Juli 1887.

O. Nielsen.

1.

3 Juni 1707.

Moratorium paa et halvt Aar for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at efftersom Ruben Fürst jøde af vores etc. Kiøbenhavn for os allerunderdanigst haver ladet andrage, hvorledes hand haver været forarsaget sig noget til side at holde formedelst nogle paa hannem trasserede hamborgiske vexeler, som hand ej strax kand svare og betale, fordi at hand ei saa hastig kand faa sine midler, som hand hos got folk haver udestaaende og eendeel for halv værd pantsat, indsamlet, som hand dem til betalingen behøver, da have vi efter bemelte Ruben Fürstes herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand paa sex maaneder, fra dette vort brevs dato at regne, maa nyde fri og sikker leide for alle hans ind- og udlendiske creditorers anstrengelse og molest, paa det hand imidlertid kand søge med dennem at accordere. Thi byde og befale vi hermed alle og een hver og i særdelighed dennem, som paa voris og rettens vegne haver at giøre og lade, at de hannem herimod, efter som forskrevet staar, ingen hinder eller forfang giører, under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafnæ dend 3 iunii 1707.

Sæl. Reg. XLIV. 312—13.

2.

20 Juni 1707.

Om Indpas i Murernes Næring.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi tilskikke eder herhos copie af en til os fra muurmester laug et i vores etc. Kiøbenhavn indkommen allerunderdanigste supplication imod Damianus de Pelle, anlangende at hand understaar sig at entreprenere en og anden bygning der i staden, laugets mestere i deris næring og livs ophold til fortrykkelse, hvis indhold j selv deraf etc. Og er vores etc., at j bemelte muurmester laug strax giver tilkiende, at vi mesterne ved dets privilegier allernaadigst ville maintainere og handthæve, saa fremt de forfærdiger deris muur-arbeide saa forsvarligen og for saa billig priis, som de

fremmede muurmestere det ville giøre, og ikke tager sig meere arbeide for, end de vel kand overkomme. Dermed etc. Friderichsborg d. 20 junii 1707.

Sæl. Tegn. LVI. 117.

3.

24 Juni 1707.

Sognepræsten ved Holmens Kirke er Provst for Garnisonspræsterne.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi til confirmation paa vores elskel. kiere hr. far faders sal. etc. allernaadigst udgivne brev af dato d. 22 decembris anno 1664 allernaadigst haver for got befundet hermed saadan anordning, indtil vi anderledes derom tilsigendis vorder, at giøre, at garnisons præsterne i voris etc. Kiøbenhavn, som nu ere eller herefter kommandes vorder, uagtet dend rang, som dend eene af dem nyeligen allernaadigst er tillagt, skal agnoscere deris geistlig forum hos sognepræsten til Bremmerholms kirke der i staden og lige som vore skibs præster hannem for deres præpositus erkiende. Hvor efter de vedkommende etc. Givet etc. Friderichsborg d. 24 junii 1707.

Sæl. Reg. XLIV. 321.

4.

24 Juni 1707.

Om Bækkeners Udsættelse for Kirkedørene til Løskøbelse af Søfolk, der ere fangne af algerske Sørøvere.

F. 4. giøre alle vitterligt, at efter som vi dend 5 martii sidst forleden allernaadigst haver bevilget, at bekkener maatte udsettes for kirkedørene udi vore kongeriger for alle og enhver, som der udi nogen hielp ville give til eendeel voris undersaatte ved 40 personer deris ranzon, som med et skib fra vor kiøbstæd Bergen paa reisen til Livorno af tvende tørkiske søe røvere trende miile paa denne side Cadix ere blevne overvældigede og for sclaver til Algier opbragte, og magistraten i bemelte vor kiøbstæd Bergen nu for os allerunderdanigst haver ladet andrage, at det alt formeget er vendteligt, at hvis i saamaader ved bekkene for kirkedørene vorder indsamlet, neppe skal kunde strekke sig til nogle faa af disze fangne matrosers løsning, ihenseende at der iblant skal være de, som efter skrivelse skulle ville koste hver 900 rdr. og der over, førend de kand fri komme, da have vi efter slig beskaffenhed samt herom allerunderdanigst giorte etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at foruden bekkens udsættelse for kirkedørene maa got folk over alt i bemelte voris kongeriger et hvert stift for sig med collect bøger besøges om ydermeere hielp til forskrevne fangers løsning af deris sclaverie, ey paa tvilende, at enhver, som derom anmodet vorder, jo af christen medlidenhed

disze arme og betregnte sclaver med nogen videre hielp til deris løszning betenke, og at eenhver i samme bog tegner, hvad dend dertil af christelig gavmildhed giver. Og paa det at alting dermed kunde des snarere gaa for sig, saa anbefales hermed os elskel. præsidet, borgemestere og raadmænd i voris etc. Kiøbenhavn dertil een collect bog at lade indrette og skickelige mænd tilnævne med dend at besøge alle vores betiente, geistlige og verdslige, saa vel som kiøbmænd og andre vore undersaatte der i staden og Christianshavn om hielp til disze arme fangers ranzon af deris sclaveri, og hvad penge i saamaader indsamles, at lade magistraten i vor kiøbsted Bergen eller deris fuldmægtige paa ansøgning imod behørig qvittering være følgagtig. Derefter magistraten i bemelte Kiøbenhavn sig etc. Givet etc. Friderichsborg d. 24 iunii 1707.

Sæl. Reg. XLIV. 323—25.

5.

24 Juni 1707.

Det tillades en Skomagersvend at lade sig hverve til Soldat.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom en person ved navn Christopher Lyder, barnfødt udi Veybye i Cronborg amt, som ungefer i fem aars tid haver veret ved skoemager handverk i lære udi vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver ladet andrage, at hans mester skal ville tvinge ham til at tage der fra staden, forklarende sig, at hand heller ville vere i vores tjeneste end til fremmede steder reise, da, saa fremt forskrefne Christopher Lyder er dygtig til at vere soldat, have vi hannem det allernaadigst bevilget, og kunde j hannem da til en officerer og til general commissariatet henviise. Dermed etc. Friderichsborg d. 24 junii 1707.

Sæl. Tegn. LVI. 122.

6.

1 Juli 1707.

Om Forhandling med Tømmerhandlerne om de dem tilbudte Pladser.

Politie commissionen og magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom de tømmerhandlere, som agte at tage deel og udviisning i den pladz imellem Qvæsthuset og Toldboden i vores etc. Kiøbenhavn til at bebygge og til deris tømmerhandel at bruge, hos os allerunderdanigst haver ladet andrage, at fremmede skibe ikke maatte tilstædes, dennem til præjudice, inde i bemeldte Kiøbenhavn tømmerlast at losze, saa er vores etc., at j strax paa en beleilig tid og sted tilsammen træder og samme post til

vores allernaadigste approbation forderligst reglerer. Dermed etc. Friderichsborg den 1 julii anno 1707.

Sæl. Tegn. LIV. 129—30.

7.

4 Juli 1707.

Om Bækkeners Udsættelse for Kirkedørene til Fordel for de danske Skoler.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst haver bevilget og tilladt, saa og etc., at til hielp til danske skolers indrettelse og ved lige holdelse i Vor Frue, Hellig Geistes og Trefoldigheds kirke-sogne udi voris etc. Kiøbenhavn, saa og i Vor Frelsers kirke sogn i Christianshavn bekken for samme kirkers dørre maa her efter aarlig paa efterskrevne tider, nemlig anden jule dag, anden paaske dag, anden pintzedag og St. Michels dag baade til heimesze og til aften sang udsettes for alle og een hver, som nogen hielp og almiske derudi til dette gudelige verks befordring og vedligeholdelse af christen kierlighed give ville. Givet etc. Friderichsborg d. 4 julii 1707.

Sæl. Reg. XLIV. 330—31.

8.

4 Juli 1707.

Om Tilsyn med Skoleholderne

Magistraten i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom os elskel. hr. Christen Worm etc., som efter sit embeds pligt bør at have opsyn med ungdommens underviisning, for os allerunderdanigst haver ladet andrage, hvorledes hand nyeligen i kirkerne i bemeldte vores etc. Kiøbenhafn børnene haver overhørt og da befundet den største deel meget grove og vankundige, som skal komme deraf, at skolemesternes egen vankundighed skal være lige saa stoer som deris, de skal undervise, saa ville vi hermed allernaadigst have eder erindret at holde over lovens 2 bogs 18 cap. 14 art. pag. 352, hvor befales, at skrive- og regneskoler af magistraten skal forordnes og skolemesterne af sognepræsten overhøres, før dem nogen saadan skole betroes. Og er ellers vores etc., at j alle skoleholdere i Kiøbenhafn strax for eder lader kalde og dennem formane, inden denne julii maanets udgang at lade sig hver af sin sognepræst overhøre, hvilket naar skeet er, sætter j selv af dem til skoleholdere, som dygtige befindes. Derhos skal skolemesterne under deris embeders fortabelse forpligte sig til saa ofte til offentlige examina i kirkerne med deris ungdom at møde, som de af provsten eller sognepræsterne dertil bliver advaret og kaldet. Dermed etc. Friderichsborg 4 julii anno 1707.

Sæl. Tegn. LVI. 131—32.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst haver bevilget og tilladt, saa og etc., at Salomon Abraham jøde maa sit borgerskab i voris etc. Kiøbenhavn vinde og sig der nedsette, sin næring som en anden jndvaaner at bruge og søge, saalenge hand sig imod alle og een hver tilbørligen og uden billig klage skikker og forholder. Og skal hand være tilforpligtet, saaviit de jødiske ceremonier angaar, i ald stilhed og uden nogen forargelse at leve, saa og svare til ald borgerlig og byes tyngde og ellers paa behørige stæder rigtigen erlegge voris told, consumption og anden rettighed, af hvis hand handler med. Saa skal hand og tage hos magistraten dend skriftlig attest, som voris elskel. kiere hr. faders sal. etc. dend 26 januarii anno 1683 allernaadigst udgangne forordning ommelder. Forbyndendes etc. Friderichsborg d. 11 iulii 1707.

Sæl. Reg. XLIV. 342—43.

Om Tiden for Søndags-Katekisationen i St. Nikolaj Kirke.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at efftersom dend fundatz, som vi dend 16 octobris anno 1706 allernaadigst haver confirmeret til een dansk skoles indrettelse i St. Nicolai kirke sogn udi voris etc. Kiøbenhavn i dend 9 articul iblant andet melder, at tvende gange om ugen skal ungdommen offentlig i bemelte St. Nicolai kirke overhøres og undervises, nemlig om søndagen fra 11 til 12 af skolemesteren og om onsdagen fra 8 til 9 om formiddagen af sognepresten eller i hans forfald af een med tienner, og os elskel. professor hr. Jacob Lodberg, sogneprest til fornævnte St. Nicolai kirke, nu for os allerunderdanigst haver ladet andrage, at hand selv haver lyst og attraa til om søndagen at ville catechizere, men befrygtendes sig ej at kunde have de kræfter, fra 11 til 12 det selv at forrette, ihenseende at hand da nyelig er kommen need ad prædickestolen og behøver nogen tid til at hvile, da have vi efter hans herom giorte ansøgning og forslag allernaadigst for got befunden denne forandring i forskrevne fundatzes niende punct saa viit at gjøre, saasom vi og hermed allernaadigst bevilger og tillader, at fornævnte søndags catechization i St. Nicolai kirke maa forflyttes og holdes fra halv gaaen eet og til halv gaaen tu om eftermiddagen, og at med een af de mindste klokker der ved kirken hver søndag halvgaaen et til catechizationens begyndelse maa ringes. Hvorefter vedkommende sig etc., ey giørendes

etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Jægersborg dend 22 iulii 1707.

Sæl. Reg. XLIV. 346—47.

11.

25 Juli 1707.

Om de tydske Jøders Underordnethed under Menigheden i Altona.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom dend 5te punct udi de de schutz-forvandrede tydske jøder i vor kiøbstød Altona af voris elskel. kiere hr. fader sal. etc. dend 24 ianuarii anno 1680 givne og dend 23 decembris anno 1699 af os allernaadigst confirmerede privilegier, friheder og concessioner indeholder, at alle jøder, som i vore førstendomme og lande, undtagen de udi vor fæstning Glükstad, sig opholde, skulle være pligtig formedelst de jødiske ceremonier for de ældste og rabinern i Altona paa anfordring at comparere, og Fromet afg. David Jsraels, jndvaanerske i voris etc. Kiøbenhavn, nu for os allerunderdanigst haver andraget, at efter at bemelte hendes hosbund David Jsrael dend 8 septembris anno 1693 i bemelte Kiøbenhafn ved døden var afgangen, haver hun efter forbemelte privilegiers 5te punct for deris rabiner i bemelte Altona dend 25 iulii 1698 aflagt sin eed, at hun efter bemelte hendes afg. mand intet mere end hendis indbragte goedz haver bekommet, og der for formener for fornefnte hendes afgangne mands arvinger og creditorers tiltale at være fri og forskaanet, da effterdj af een fra raadstuen i bemelte Altona dend 22 iulii anno 1701 udgiven attest fornemmes, ovenskrevne eed af forbemelte Frommet afg. David Jsraels for rabineren for dend jødiske synagogue og hans tvende bisiddere sammesteds at være skeed, have vi efter meerbemelte Frommet afg. David Israels hendis herom etc. saadan hendis eedlig gjorde forklaring i steden for skifte og deeling efter hendis afgangne mand allernaadigst confirmeret og stadfæstet, saa og etc., saa at dend til hendes befrielse i alle tilfælde maa gyldig holdes. Forbydendes etc. Jægersborg dend 25 iulii 1707.

Sæl. Reg. XLIV. 350—51.

12.

25 Juli 1707.

Om Straf for en Fornærmelse, der er vist af Natmandens Folk mod Vagten i Nørreport.

Friderich Eisenberg, byefoget i Kiøbenhafn.

F. 4. Saasom for os allerunderdanigst er bleven andraget, at tvende af natmandens folk i vores etc. Kiøbenhafn ere den 7 julii komne ridende ud af Nørre-port, den eene med tu heste og den anden med een, og da den første, ved navn Anders Svendszen, var

kommen i porten, haver hand redet een af vores grenadiers, navnlig Qvat Fasse, som hand stod paa sin post som gefrieder, saa nær, at hand maatte vige tilbage, og der hand spurde fornævnte Anders Svendszen ad, om veyen ikke var breed nok, at hand ikke hafde fornøden at ride hannem paa livet, og opløftede sin stok og gav den eene hest et slag, har den anden, ved navn Christen Pederszen, som kom ridendes efter, vendt sig imod grenadieren og ikke alleene angrebet hannem med skiolds ord, men endog slaget hannem over hovedet med hans pidsk, som grenadieren med sin stok dog afværgede og sig til vagten retirerede. Derpaa siden er samme Christen Pederszen reden til vagten og begyndt at larme og skielde endnu meere, og i hvorvel vagten intet vilde befatte sig med dem, er dog denne sidste Christen Pederszen kommen igien og udi fuld rend og løb redet tambouren, som sad paa en steen, saa nær, at hand maatte staa op og vige til siden, med videre forøvede insolentier, da have vi for got befundet, at bemeldte Christen Pederszen skal for saadan sin grove formastelse imod vores vagt til exempel for andre deslige straffes saaledes: at hand skal udføres paa skinder karren fra fengselet, hvorudi hand nu sidder, ud af staden ned ad Vimmelskaftet og Amager torv og saa Kiøbmager gade igiennem, hvor hand langs paa veyen skal pidskes af natmanden med riis, og holder de stille med karren uden for fengslet paa torvet og paa Amager torv, saa og uden for vagten ved Nørre port, hvor gierningen skeede, og det een dag, naar grenadiererne der haver vagt, hvor hand imidlertid paa hver sted med ni slag langsom og alvorligen skal pidskes og saa videre staden forvises. Hvad den anden person ved navn Anders Svendszen angaar, saa efterdi hand ikkun har redet vagten for nær og nu saa lang tid siddet udi fengsel udi det værste hul eller kielder under raadhuset, maa hand for videre straf være forskaanet, dog at hand skal kiøre karren for den anden, som bliver pidsket og udført. Thi er vores etc., at du samme execution, saaledes som forskrevet staaar, beforder og tilbørligen lader fuldføre. Dermed etc. Jægersborg den 25 julii anno 1707.

Søl. Tegn. LVI. 143—45.

13.

25 Juli 1707.

Om Tyveri af Krudt.

Friderich Eisenberg, byefoget i Kiøbenhavn.

F. 4. Vi lade dig hermed allernaadigst vide, at vi efter Herman Lorentzen, Hans Asmundszen, Johan Skorler, Lorentz Schnitler

og Thomas Anderszen, jndvaanere udi vores etc. Kiøbenhafn, som haver tilkiøbt sig endeel af vores krud, som en underofficerer af vores krud kammer haver staaen, deris allerunderdanigste ansøgning og begiering af sær kongl. mildhed og naade allernaadigst haver bevilget, at de for videre tiltale i samme sag maa være befriede, naar de enhver af dem betaler til Vor Frelsers kirke i Christianshafn saamange penge, som det staaen krud, de har kiøbt og tilbage leveret, efter courant pris sig kand bedrage. Dermed etc. Jægersborg den 25 julii 1707.

Sæl. Tegn. LVI. 145.

14.

29 Juli 1707.

Om Straffen over Natmandens Folk. Jvfr. Nr. 12.

Etats raad og politie mester Oluf Rømer.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi tilskikke dig herhos copie af een vores til byefogden Friderich Eisenberg i vores etc. Kiøbenhafn den 25 julii sidst forleden udgangne ordre anlangende at befordre og tilbørligen lade fuldføre en execution over een af natmandens folk ved navn Christen Pederszen, som formedelst hans grove formastelse imod vores vagt i Nørre port skal settes paa skinder karren uden for fengselet, hvor hand sidder udi, derfra føres og pidskes igiennem gaderne ud af Nørre port, hvis omstændigheder du self deraf etc. Og er vores etc., at du strax saadan anstalt gjør, at samtlige vægterne udi bemelte Kiøbenhafn med deris anførere møder ufeilbar ved bemeldte delinquentz fengsel betimeligen den dag, executionen skal foretages, da imidlertid endeel af dem skal stilles og gaa langs ad gaderne ved siderne af karren, saa og nogle for og endeel bag for at hindre og afværge, at ingen insolentier begaaes. Dermed etc. Jægersborg den 29 julii anno 1707.

Sæl. Tegn. LVI. 147.

15.

1 Avg. 1707.

Om Adelsarkiverne i Vor Frue, Trinitatis og Nikolaj Kirker.

Rector og professorer ved universitetet og magistraten i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom en bonde ved navn Børge Svendszen fra Buebye i Varberg lehn udi Halland hos os allerunderdanigst haver ladet anholde, at de gamle breve, som paa Vor Frue og Trinitatis kirker i vores etc. Kiøbenhafn skal være henlagde, maatte blive efterseet, om deri blant maatte findes noget til efterretning og oplysning i tvende sager, som der tvistes om og urgeres paa adkomst til, nemlig den eene angaaende en øe kaldet Syndre

herret, som af alders tid skal have ligget til fornævnte Bue bye og anno 1644 og 1645 eller der omtrent bleven pantsat til dem, som da boede paa Aas kloster, og den anden anlangende en eng, Leersigs engen kaldet, som til bemeldte Børge Svendsens i boende gaard haver ligget, saa er vores etc., at j strax lader eftersøge de begiærte documenter ved forskrefne kirker, og om de findes, da supplicanten Børge Svendszen dem in forma probanti beskrevet med deeler. Dermed etc. Jægersborg den 1 augusti anno 1707.

Ligesaaadan en befaling blev samme dag expederet til magistraten i Kiøbenhavn om de gamle breve paa St. Nicolai kirke at eftersøges.

Sæl. Tegn. LVI. 149.

16.

5 Avg. 1707.

Privilegium for en Possementmager.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder tilkiende, at vi efter allerunderdanigst etc. allernaadigst haver bevilget, at George Godau, som possementmager haandverk tilberligen skal have lært, maa, naar hand sit borgerskab etc., udi possementmager laugget indtages foruden mester svends aar at staa. Dog skal hand først giøre sit mesterstykke og ellers i det øvrige etc. Derefter j etc. og herom etc. Befalendes etc. Jægersborg den 5 augusti anno 1707.

Sæl. Tegn. LVI. 151.

17.

5 Avg. 1707.

Om Tilvejebringelse af en Betænkning om de tyske Jøders Ophold.

Commerce collegium.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vores etc. er, at j til os med forderligste indgiver eders allerunderdanigste betænkende, enten det kand være publico til gavn eller ey, at jøderne af den tyske nation i vores etc. Kiøbenhavn og andre stæder i vort rige Danmark fremdelis formeeres og etableres. Dermed etc. Jægersborg den 5 augusti anno 1707.

Sæl. Tegn. LVI. 156.

18.

5 Avg. 1707.

Om Haandværkeres Udenlandsrejser.

Commerce collegium og de committerede udi politie retten.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom til os tid efter anden adskillige supplicationer og memorialer ere indkomne om friheder eller forandringer imod laugenes articler, saa er vores etc., at

j strax paa en beleilig tid og stød tilsammen træder, da med hinanden flittigen delibererer, om langenes conservation udi den stand, de nu findes (barberernes og guldsmedenes undtagen), publico kand være til nytte, og om det ey skulle være gavnligere, at enhver, naar hand hafde giort sit mesterstykke og vundet sit borgerskab paa en vis profession, blev tilladt at arbeide, end som at hand formedelst store medgaaende bekostninger skulle tvinges til sig herfra til andre steder at begive, og os derom eders allerunderdanigste betenkende med forderligste tilstiller. Dermed etc. Jægersborg den 5 augusti anno 1707.

Sæl. Tegn. LVI. 156—57.

19.

26 Avg. 1707.

Om Vægternes Opsætsighed ved Exekutionen paa Natmandens Folk. Jvfr. Nr. 14.

Politie rettens committerede.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom os allerunderdanigst er bleven foredraget, at iblant vægterne i vores etc. Kiøbenhafn, som vores etats raad og politiemester os elskel. Ole Rømer efter vores til hannem den 30 iulii sidst forleden allernaadigst udgivne befaling hafde beordret at møde paa Kiøbenhafns raadhuus den 2 augusti nest efter for at følge ved natmand-svenness Christen Pederszens execution, nogle af dennem da skal have ikke alleeneste beteed sig derudi meget opsetzige, men end og ophitzet de andre til det samme, saa, paa det de skyldige for deris opsetzighed kunde vorde anseet, er vores etc., at j eder samme sag efter lovlig foregaaende stævnemaal til vedkommende forderligst foretager, dend med fliid examinerer og derudinden efter loven og forordningerne forsvarligen kiender og dømmer. Dermed etc. Jægersborg den 26 augusti anno 1707.

Sæl. Tegn. LVI. 164.

20.

5 Sept. 1707.

Om en Strid ang. Vægter- og Løgtevæsenet.

Geheime raad hr. Niels Bentzen og etats raad Peder Hiort.

F. 4. Viide maa j os elskel. hr. Niels Bentzen etc. og Peder Hiort etc., at eftersom Johan Huusmand, inspecteur over vægterne i vores etc. Kiøbenhafn, for os allerunderdanigst haver ladet anholde om commissarier til at afhandle nogen tvistighed imellem ham paa den eene og os elskel. præsidet, borgemestere og raad i bemeldte Kiøbenhafn paa stadens vegne paa den anden side angaaende løgte- og vægter væsenet sammesteds, hvortil begge parter eder allerunder-

danigst haver været begierende, da, saafremt de eder til commissarier i sagen godvilligen kand formaa, er vores etc., at j retter eders leilighed efter, vedkommende parter etc. Dersom og een af eder etc. Endeligen haver j og, om der forefalder nogen tvistighed at kiende paa, alvorligen at tilholde parterne etc. Jægersborg den 5 septembris anno 1707.

Sæl. Tegn. LVI. 168—69.

21.

9 Sept. 1707.

Privilegium for en Galanterihandler.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Lovise Roset, jndvaanerske udi voris etc. Kiøbenhavn, hendes herom etc. allernaadigst haver bevilget og tilladt, saa og etc., at hendes søn Peter Roset maa, efter at hand sit borgerskab i bemelte Kiøbenhavn lovligen haver vundet, nyde lige saadan frihed som bemelte hans moder, med adskillige slags galanterier sammesteds at fal holde, selge og forhandle til hvem, som med hannem kiøbe vil. Dog at hand paa behørige stæder rigtigen angiver, hvis vare hand handler med, og der af voris told etc. Forbydendes etc. Jægersborg den 9 septembris 1707.

Sæl. Reg. XLIV. 382—83.

22.

9 Sept. 1707.

Om Fundet af en Sum Penge i Dr. Peder Lassens Gaard.

Magistraten i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom for os allerunderdanigst er bleven andraget, at os elskel. Elovius Mangor, raadmand i vores etc. Kiøbenhafn, som paa auction haver tilkiøbt sig afgangne fru Malene Peder Laszens gaard udi Klædeboderne, haver derudi gaarden fundet en stoer penge skat, som hendes arvinger sig vedkiender og formeener at være berettiget til, saa er vores etc., at j strax tilholder bemelte Elovius Mangor, forberørte penge skat, saaledes som hand det i sin tid ved eed vil tilstaa, om dommerne skulle eragte fornøden hannem dend at paalegge, udi vores cancellie assessors og cancellie advocats os elskel. Hans Scavenii, som paa vores vegne skal være tilstæde, hans og een af fornævnte afgangne fru Malene Peder Laszens arvingers overværrelse at levere til byfogden Friderich Eisenberg, som vi allernaadigst haver beordret imod samme penge skat at tage og dend indtil sagens uddrag i god forvaring beholde. Dermed etc. Jægersborg den 9 septembris anno 1707.

Sæl. Tegn. LIV. 172—73.

Om Brandofficererne.

Etats raad Hans Nanszen, etats raad Oluf Rømer og stads hauptmand Johannes Christenszen.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom for os allerunderdanigst er bleven andraget, at ved brand compagniet udi vores etc. Kiøbenhafn skal være nogle ober officerers pladzer ledige, som behøves at besettes, og at der ellers ved de titler og characterer, som i bemelte brand compagnie ere brugte af capitain lieutenant og fendrich, er foraarsaget et slags misforstand og jalousie imellem brand compagniets og de andre stadens gamle compagniers officerer og gemeene, som i forefaldende farlige occasioner kunde være af skadelig consequentz, saa er vores etc., at j os ikke aleene til de nu vacerende charger ved brand compagniet allerunderdanigst foreslaar dygtige og meriterede personer, men endog foretager det heele compagnies stat og indrettelse at examinere og overveye, om noget derved kunde være, som forandring maatte behøve, til den ende, at det uden andre stadens borgerlige compagniers præjudice kunde have sine egne hæderlige charactererede anførere og subalterner, som hver efter sin function ved mønstringer, vagter og fornemmelig ved ulykkelig jldbrand brandfolkene kunde anføre og commandere og ellers dennem efter leiligheden exercere, udi hvis i jldsvaade med spøyternes og andet tilhørende redskabs og verktøys brug og haandtering kand være fornøden at vide og giøre, og os derom eders allerunderdanigste betænkende tillige med forderligste tilstille. Dermed etc. Jægersborg den 19 septembris 1707.

Søl. Tegn. LVI. 179—80.

Privilegium for et Linned-Manufaktur.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter allerunderdanigste etc. aller-naadigst haver bevilget og forundt, saa og hermed, indtil vi anderledis tilsigendis vorder, bevilger og forunder Jacob Stubbe, borger og jndvaaner her udi voris etc. Kiøbenhafn, og hans interessenter efterskrevne friheder til et linned manufacturs indrettelse.

1. Maa de et linned manufactur oprette og derpaa lade forarbeide og væve hør- og blaar læret, kanifas og ellers alt andet, som linned er og til skiorter, foering, under klæder, til hals klude samt til lærrets klæder kand brugis.

2. Skal det være dem uforbuden samme deris manufactur-vare, saaviit som de selv fabriqverer, til kremmere og andre vore undersaatte at forhandle og af sette, saa som de derom med hin anden best kand foreenis.

3. Maa de til samme linnets manufacturs fortsættelse antage een eller tvende mestere, som skal være tiltengte, tilforn at tage laugs rettighed, saa velsom og dygtige svenne samt drenge til det at lære.

4. Ingen af deris svenne eller drenge maa til soldat tvinges, men dersom nogen af dem frivilligen angiver sig at vil være soldat, skal det hannem ej være forbuden.

Hvor efter alle vedkommende sig etc., ei giørendes etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ d. 30 septembris 1707.

Sæl. Reg. XLIV. 390—91.

25.

21 Okt. 1707.

Om Afregning med Klavs Rasches Arvinger.

Hr. admiral von Støchen med flere.

F. 4. Vor synderlige bevaagenhed tilforn. Saasom os elskel. Anne Margrethe Lauretz, vores forige etats raad og politiemester afgangne Claus Rasches efterleverske, for os allerunnderdanigst haver ladet andrage, hvorledes de af os over bemeldte hendes afgangne mands sterbboe allernaadigst forordnede commissarier skal have tilkiendt sterbboet at betale efterfølgende poster, som hendes afgangne mand efter vores hr. faders sal. etc. allernaadigste ordre, saavel mundtlig som skriftlig, skal have ladet forfærdige, nemlig:

For materialier og arbeids løn, som er medgaaet til Høybrostredets og slam kisternes reparationer	596 rdr. 3 $\frac{1}{2}$ 2 β
til Nyehafns canals bulverk	116 rdr. 4 $\frac{1}{2}$ 4 β
Ny Kongens torvs steenbro	39 rdr. " $\frac{1}{2}$ 14 β
natmandens kule	139 rdr. 2 $\frac{1}{2}$ 12 β
port broerne	44 rdr. 2 $\frac{1}{2}$ 14 β
til en betientes løn, som ved samme reparation var antaget at have indseende	250 rdr. " $\frac{1}{2}$ " β ,
som bedrager sig tilsammen . . . , . . . , . .	1176 rdr. 1 $\frac{1}{2}$ 6 β ,
døg derudi ey beregnet, hvis hendes afgangne mand forhen til samme arbeids fortsættelse skal have forskudt og udgivet, som hun beretter at beløbe sig efter approberede og qviterede regnskaber til	1076 rdr. 4 $\frac{1}{2}$ 12 β .

For hvilken summa forbemeldte commissarier skal have givet sterbboet regres, sin betaling hos vedkommende igjen at søge, saa er vores etc., at j hende paa en beleilig tid og sted for eder kalder og hende foreholder, saadan hendes fordringer med special regnskab og rigtige beviiser ved hver punct at legitimere, og os saa derom eders allerunderdanigste relation til videre vores allernaadigste resolution med forderligste tilstiller. Dermed etc. Hafniæ den 21 octobris anno 1707.

Sæl. Tegn. LVI. 195—96.

26.

21 Okt. 1707.

Om Overhøring af Skippere og Styrmand.

Magistraten i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vores den 25 ianuarii sidst afvigt skipper lauet i vores etc. Kiøbenhafn allernaadigst meddeelte laugs articler iblant andet tilholder, at alle skippere og styrmænd, som efter den tid udi lauet blev indtagen og her fra staden ville fare, skulle examineres og derom have skipper laugets tilbørlige attestation, og Lorentz Laus til saadan examen at forrette saavel af eder som af skipper lauet skal være antaget og dygtig befunden, saa have vi efter bemeldte skipper laugs paa Lorentz Lauszes vegne allerunderdanigst gjorde ansøgning allernaadigst bevilget, at hand til desto bedre subsistance maa af enhver skipper, som allerede af hannem er bleven eller herefter bliver examineret, nyde tu rigsdaler og af een styrmænd een rigsdaler. Thi er vores etc., at j strax derom fornøden anordning gjør. Dermed etc. Hafniæ den 21 octobris anno 1707.

Sæl. Tegn. LVI. 197.

27.

21 Okt. 1707.

Privilegium for en Guldsmed.

Magistraten i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst haver bevilget, at Povel Henrichszen Stork, som guldsmed haandverk tilbørligen haver lært, maa, naar hand for eder sit borgerskab lovligen haver vundet, udi guldsmed-lauget her i vores etc. Kiøbenhafn indtages foruden mestersvends aar at staa. Men i det øvrige forholder hand sig etc. Derefter j etc. og guldsmedlauget sligt strax at kundgiøre. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ den 21 octobris anno 1707.

Sæl. Tegn. LVI. 198.

Privilegium for en Vinhandler.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilførn. Saasom Peter von Hemmert, som fashinder professionen i vores etc. Kiøbenhavn skal have lærdt, for os allerunderdanigst haver ladet andrage, hvorledes hannem af oldermænden for viinhandler og viintapper laugget skal veigres at komme udi laugget formedelst hand ikke fuldkommen 3 aar for svend siden har udstanden, i hvorvel hand sig hos bemelte oldermænd i tjeneste har anbeden, saa er vores etc., at j forbemelte laugs oldermænd strax tilholder at forskaffe fornævnte Peter von Hemmert den tjeneste, som hand til at fuldbyrde laugs articlernes tilhold behøver, og dersom dend ham ikke kand forskaffes, have vi allernaadigst bevilget, at hand foruden saadan tienestes aar at udstaa udi laugget maa indtages, naar hand i det øvrige præsterer, hvad laugs articlerne tilholder. Derefter j etc. og herom anordning at giøre. Befalendes etc. Hafniæ den 28 octobris anno 1707.

Sæl. Tegn. LVI. 208—04.

Moratorium for en Jøde til at tilfredsstille sine Kreditorer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom vi dend 3 iunii sidst forleden allernaadigst haver bevilget Ruben Først jøde, jndvaaner her i voris etc. Kiøbenhavn, at nyde paa sex maaneders tid fri og sikker leyde for alle hans jnd- og udlendiske creditorers anstrengelse, paa det hand imidlertid med dennem kunde søge og accordere, og hand nu for os allerunderdanigst haver ladet andrage, at hand i samme tid icke haver kundet faa hans sager klar, at hand dennem for dend heele summa har kundet fornøye, men dog een stor deel af betalt, da have vi efter bemelte Ruben Førstes ydermere allerunderdanigst etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand endnu een gang for alle maa nyde sex maaneders prolongation paa forberørte voris hannem allernaadigst meddeelte brev, saa at hand imidlertid maa nyde fri og sikker leide for alle hans ind- og udlendiske creditorers anstrengelse og molest, paa det hand i dend tid kand søge med dennem at accordere. Thi byde og befale vi hermed alle og een hver og i særdeelighed dennem, som paa voris og rettens vegne etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ dend 4 novembris 1707.

Sæl. Reg. XLIV. 417—18.

Om Undersøgelse af Aarsagerne til 2 Ildbrande.

Politie retten.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vores allernaadigste etc. er, at j saavel angaaende de tvende ulykkelige jldbrande, som for nyeligen her i vores etc. Kiøbenhafn og Christianshafn haver været, som ellers herefter ved paakommende jldsvaade sammesteds flittig lader efterforske og grundelig examinerer, ved hvis forseelse og hvorledes jldbranden er kommen, paa det de skyldige kunde vorde straffet og de, som ere self skyldige baade i deris egen og i deris naboers ulykke, ikke skulle i stæden for straf nyde beneficium af collect. Om hvilke forseelsers beskaffenhed baade ved de tvende jldbrande, som nyelig har været, og de, herefter kunde paakomme, j os eders allerunderdanigste relation haver at tilstille. Dermed etc. Hafniæ den 4 novembris anno 1707.

Sæl. Tegn. LVI. 206—07.

Om en Kollekt for nogle Brandlidte paa Christianshavn.

Kiøbenhafns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi tilskikke eder herhos et vores allernaadigste brev, at got folk i deris huse her i Kiøbenhafn og Christianshafn maa ved tvende mænd besøges med en collect bog for at indsamle en collect for Børge Olszen og Jens Jenszen brændeviinsbrændere, Peder Olszen baadsmand og Peder Christenszen vognmand, jndvaanere i Christianshafn, til nogen opreisning for den skade, som de ved den ulykkelig jldbrand, som dennem den 19 octobris sidst forleden overgik, haver tagen paa deris huse, goeds og formue, hvis indhold j deraf videre kand see og fornemme. Og er vores etc., at j strax forordner tvende mænd til at besøge got folk i deris huse med forberørte collect bog om en collect for forskrevne fire mænd, og at j samme collect imellem dennem deeler à proportion, som de haver tagen skade til. Dog at j først lader enhvers skade besigtige og taxere. Dermed etc. Hafniæ den 4 novembris anno 1707.

Sæl. Tegn. LVI. 207—08.

Om Beskikkelse af en Vice-Branddirektor.

Brand major Gotfried Fuchs.

F. 4. Vor naade tilforn. Saasom vi fornøden eragte, at her i vores etc. Kiøbenhafn bliver ordineret een vice brand-direkteur, som

i alle forefaldende occasioner og ellers ved spøyterne og brandfolkenes excercering kunde i dit lovlig forfald eller svaghed, eller og om flere end een ulykkelig hændelse ved jldsvaade maatte forefalde, have fuldkommen videnskab og commando med spøyterne og brandfolkene at exercere, med videre, saa er vores etc., at du dig strax allerunderdanigst skriftlig erklerer, hvem du dertil tienligst befinder, og paa hvad maade denne adjunktion best kunde skee. Dermed etc. Hafniæ den 4 novembris 1707.

Sæl. Tegn. LIV. 208.

33.

4 Nov. 1707.

Om Brandmajorens Afhængighed af Præsidenten, Politimesteren eller Stadshauptmanden.

Etats raad Hans Nanszen og Ole Rømer samt stadshauptmand Johannes Meller.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom j udi eders til os udgiven allerunderdanigste memorial af den 17 octobris sidst forleden anlangende brandværket her i voris etc. Kiøbenhafn iblant andet haver anført, at brand majoren skal i vigtige forefaldende tilfælde følge præsidentens, politiemesterens eller stads hauptmandens tilbørlig befindende raad og ordre, saa paa det ald dispute des angaaende, som i paakommende jldsvaade skulle være meget skadeligt, kunde præcaveres, er vores etc., at j eder anlangende de ord: vigtige tilfælde bedre forklarer, hvad det for tilfælde skal være, saa og hvorledes det skal forstaaes, at brand majoren i deslige tilfælde frem for i andre skal parere præsidentens, politiemesterens eller stadshauptmandens ordre; om det skal forstaaes deris ordre af dem samtlige given eller enhver i sær, og os samme eders forklaring forderligst allerunderdanigst tilstiller. Dermed etc. Hafniæ den 4 novembris anno 1707.

Sæl. Tegn. LIV. 208—09.

34.

15 Nov. 1707.

Om Indkvarteringen.

Etats raad Povel Vinding med flere.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som een og anden klagter angaaende jndqvarteringen saavel her i vores etc. Kiøbenhafn som Christianshafn tid efter anden til os allerunderdanigst er indkommen, saa paa det der kunde bekommes ret oplysning, om der er anlangende samme jndqvartering saadan en vished, at enhver kand vide, hvad hand med rette skal svare og betale, er vores etc., at j med forderligste paa en beleilig tid og sted tilsammen kommer, eder

jndqvarteringen fra 1700 aars begyndelse og indtil dette 1707 aars udgang foretager og til den ende hos vores general commissariats skriver Wodrof gjører anfordring, at hand til eder munster rullerne leverer, at j deraf kand fornemme, hvor sterk garnisonen her samme-steds i et hvert af forskrefne aar haver været. Iigemaade haver j og hos os elskel. Elovius Mangor en rigtig specification om jndqvarteringen udi ovenskrefne aar, og det hver aar for sig, at fordre, hvilken specification j hannem haver at tilkiende give saaledes at indrette, nemlig hver qvarteer i Kiøbenhavn og Christianshavn for sig, hvormange huse i et hvert qvarteer findes, hvor høit et hvert huus til jndqvartering er ansat for, hvilke huse, som for jndqvartering ere fri, aarsagen dertil, om det er efter sær kongl. bevilling eller og efter forordningen, at saadanne husze visze aars frihed nyder, med specification derhos paa de aar, som endnu paa friheden kunde restere. Desligeste haver j og at lade bemelte Elovius Mangor give eder en fortegnelse paa de brandfolk, som frihed for jndqvartering nyder, og at hand hos enhvers navn personens forretning, condition og næring noterer. Endnu haver j og fra enhver etats jndqvarterings skriver at fordre rigtig designation, hvormange portioner i hver etat udi forbenævnte aar ere udskreven. Og det alt under enhvers haand, saavel Elovius Mangor for sig som de andre etats jndqvarterings skrivere, enhver for sig, med erindring til dem, specificationerne saaledes rigtig at give, at saafremt ved billetternes eftersyn nogen undersleb skulle befindes, de ikke med alvorlig straf ville ansees. Og haver j derhos ikke aleene oftbemeldte Elovius Mangor, men endog de andre etats jndqvarterings skrivere at tilholde, in originali til eder at extradere de ruller, som de fra general commissariatet haver bekommet, saavel som de ruller og mandtaller, hvorefter rodmesterne og andre jndqvarterings pengene indkræver. Naar j nu alt dette forskrefne haver bekommet, haver j det med største fliid at igiennemgaa, og om j ved rullernes conferering med billetterne nogen urigtighed skulle finde, da saadant flittig at annotere, saavel hvormeget sligt sig bedrager, som hos hvem skylden er, og os saa derom, saasnart skee kand, eders allerunderdanigste relation tilstiller. Dermed etc. Hafnæ den 15 novembris anno 1707.

Commissarierne vare foruden fornefnte etats raad Povel Winding endog justits raad Peter Worm, justits raad Sigfred Friis Dverig, justits raad Friderich Rostgaard samt kammer raad Peder Rasmussen.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter Moses Bendix jøde fra vor stad og fæstning Rendesborg hans herom etc. allernaadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed ad interim bevilger og tillader, at hand sig her i voris etc. Kiøbenhavn, naar hand først sit borgerskab lovligen haver vundet, maa nedsette og sig lige ved andre jøder her-sammesteds ernære, hvor imod hand skal være tilforpligtet proportionaliter at svare til borgerlig og byes tyngde og ellers paa behørige stæder rigtigheden at angive og erlægge voris told, consumption og anden rettighed, af hvis hand agter at handle med. Forbydendis etc. Hafniæ dend 18 novembris 1707.

Sæl. Reg. XLIV. 422.

Lejde for en Jøde til at underhandle med sine Kreditorer.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at eftersom vi dend 4 novembris sidst forleden allernaadigst haver forundt Ruben Fürst jøde, jndvaaner i voris etc. Kiøbenhavn, een gang for alle sex maaneders prolongation paa det leide brev, som vi dend 3 iunii næst tilforn allernaadigst havde givet hannem, for alle hans ind og udlendiske creditorers anstrengelse, og hans søn Aaron Fürst jøde nu for os allerunderdanigst haver ladet andrage, at hand, efter hans fader bemelte Ruben Fürst sig herfra hafde absenteret, skal være bleven foraarsaget at reise fra vor stad Hamborg, hvor hand for sin faders regning opholdte sig og for hannem hafde accepteret een deel vexeler, da saasom de begge haver forskreven sig dend eene for dend anden og af fremlagte specification fornemmes, at endeel creditorer i de første 6 maaneder allerede ere fornøyede, have vi efter forskrevne Aaron Fürstes herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand i ligemaade paa sex maaneders tid maa nyde fri og sikker leyde for hans og hans faders creditorers anstrengelse og molest, paa det hand imidlertid sin faders sager ubehindret kunde i rigtighed bringe. Thi byde og befale vi hermed alle og een hver og i særdelighed etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ dend 18 novembris 1707.

Sæl. Reg. XLIV. 423—24.

Privilegium for en Knapmager.

Magistraten i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder tilkiende, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst haver bevilget, at Matthias

Selling, som knapmager haandverk tilbørligen skal have lært, maa, naar hand sit borgerskab etc., udi knapmager laug^{et} indtages foruden mester svends aar at staa. Dog skal hand først giøre sit mesterstykke og ellers i det øvrige etc. Derefter j etc. og herom etc. Befalendes etc. Hafn^{iæ} den 18 novembris anno 1707.

Sæl. Tegn. LVI. 222.

38.

2 Dec. 1707.

Om Mesterstykke af en privilegeret Guldsmed.

Magistraten i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom olderm^{anden} samt nogle af mesterne i guldsmed laug^{et} her udi vores etc. Kiøbenhafn for os allerunderdanigst haver ladet andrage, at den guldsmed svend Povel Henrichszen Stork, som vi ved vores til eder den 21 octobris sidst forleden allernaadigst udgangne befaling efter hans allerunderdanigste ansøgning bevilgede at maatte, naar hand sit borgerskab etc., udi guldsmed laug^{et} indtages, skal udi augusti maanet nest tilforn først af hans lære være kommen, saaat hand ikke skal kunde giøre et stykke arbeid, som forsvarligt kand passere, da som bemeldte Povel Henrichszen Stork ved vores allernaadigste resolution ikke er befriet for videre end for mestersvends aar at staa, saa bør hand billigen at præstere alt det øvrige, som laugs artichlerne en svend paabyrder, førend hand indtages i laug^{et}. Thi er vores etc., at j vedkommende sligt til allerunderdanigst efterretning strax tilkiende giver. Dermed etc. Hafn^{iæ} den 2 decembris anno 1707.

Sæl. Tegn. LVI. 234—35.

39.

9 Dec. 1707.

Om Guldsmedsvendenes Lade.

Magistraten i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom Andreas Sørenssen og Andreas Borgh paa egne og sautlige guldsmed sven^{nenes} vegne her i vores etc. Kiøbenhafn for os allerunderdanigst klageligen haver ladet andrage, hvorledes olderm^{anden} for guldsmed laug^{et} Ditlef Brasenhoffer uden ald føye haver forbudet dennem deris lade og derved frataget dennem den frihed, som dennem anno 1696 den 10 augusti af da værende olderm^{and} Christopher Fabricius og Marcus Reisenhof som ældste er given og de siden i 11 aar upaatalt haver beholdt, med allerunderdanigst begiering, at vi allernaadigst ville tillade, at de samme frihed fremdeelis maatte nyde og beholde, saa efterdi de guldsmedene givne laugs articler iblant andet tilholder, at sven^{nenes} bøsse udi olderm^{andens} huus skal forvares, ville vi allernaadigst, at

det derved forbliver, men dog paa denne maade, at svennene self beholder fri disposition over pengene og oldermænden med deris uddeeling sig intet at befatte, saalænge de dem ey til anden brug end efter laugs articlerne anvender, dernest at til deris bøsse bliver forfærdiget trende à parte laase, hvortil de tvende ældste svenne self beholder de tvende nøgler og oldermænden den tredie. Og skal det eyheller være svennene formeent, udi oldermændens huus tvende eller flere gange om aaret, naar de deris indsamlede penge udi bemeldte oldermænds overværelse ville eftersee, at tilsammenkomme. Derefter j etc. og herom etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ den 9 decembris anno 1707.

Sæl. Tegn. LVI. 237—39.

40.

12 Dec. 1707.

Beskikkelse af en Vice-Branddirektør.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi allernaadigst haver for got befundet at adjungere os elskel. Gotfried Fux etc. en vice-brand directeur, som ham i samme hans tieniste og forretning saavel i hans lovlig forfald eller svaghed ved paakommende u-lykkelig jldbrand som ellers, om jldsvaade paa meere end et sted paa en tid (det Gud naadelig afvende) sig maatte til drage, kunde til hielp komme, og derfor allernaadigst beskikket og forordnet, saa og etc. Gregers Romer til at være vice directeur over brandtverket her udi voris etc. Kiøbenhavn. Thi skal hand være os som sin absolut etc. J særdeelished skal hand sig udi samme bestilling ædruelig, aarvaagen, flittig og vindskibelig lade finde, saa og rette sig efter hvis instructioner og ordres, som hannem af voris forbemelte brand major vorder givet saavel angaaende opsigt med sprøiterne som over de andre brand be-tienter at commandere, saa og ellers efter andres ordre uden bemelte brand majors consens intet med sprøiterne eller brandfolkene, være sig munstring, sprøiternes approbation eller exercering, sig at foretage, men i det øvrige sig saavel i samme vice brand directeurs tieniste som udi alle andre maader saaledis skicke og forholde, som det en ærlig etc., efter dend æed, hand os etc. Forbydendes etc. Hafniæ dend 12 decembris 1707.

Sæl. Reg. XLIV. 439—40.

41.

23 Dec. 1707.

Fritagelse for at betale en Kendelse til Vintapperlavet for Indtrædelse i dette.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom Christopher Jørgensen Palle, jndvaaner her i vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst

haver ladet andrage, hvorledes viintapper laug^t her sammesteds, da hand i nogle aar for svend og dreng i vores hof viinkielder hafde tient og opvartet og efter laugs articlernes 5te punct de tilbørlige indgangs penge betalt, hannem i laug^t haver indtagen, men som laug^t endnu 50 rdr. til en kiendelse, formedelst hand ikke hos en viintapper sammesteds skal have tient, af hannem prætenderer, haver hand allerunderdanigst begiert for samme 50 rdrs. udgift at maatte forskaanes, da give vi eder efter saadan beskaffenhed hermed allernaadigst tilkiende, at hand for bemelte af viintapper laug^t endnu prætenderende 50 rdr. allernaadigst maa være fri og forskaanet. Dermed etc. Hafniæ den 23 decembris anno 1707.

Sæl Tegn. LVI. 242—43.

42.

23 Dec. 1707.

Om Præstegaardes Indløsningssum.

Directeurerne for Børnehuset i Christianshafn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Hvad hr. Jens Jegind, sognepræst til Tebring, Outrup og Rakkerbye sogner paa Morsøe i vort land Nørre Jylland, for os allerunderdanigst haver ladet andrage anlangende Tebring præstegaard, at hand paa dens forbedring en temmelig deel uden ringeste fornøyelse af hans formand haver bekostet, og derfor allerunderdanigst er begierendes, at vi allernaadigst ville tillade hannem samme præstegaard at faa til kiøbs, ligesom andre præster paa landet deris til kiøbs haver bekommet, nemlig imod en skikkelig penges discretions erleggelse til en anden tyngende kirke der paa landet, hvilken vi den allernaadigst ville forunde, saasom Børnehuset i Christianshafn ey dertil skal være berettiget, kand j selv videre af hosfølgende hans allerunderdanigste supplication see og fornemme. Thi er vores etc., at j os derover eders allerunderdanigste betænkende med forderligste tilstiller. Dermed etc. Hafniæ den 23 decembris anno 1707.

Sæl. Tegn. LVI. 243—44.

43.

2 Marts 1708.

Om Indpas i Sværdfegernes Næring.

Politie rettens tilforordnede.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Saasom sverdfeyerne her i voris etc. Kiøbenhafn for os allerunderdanigst haver andraget og sig beklaget, at uanseet udj den 6 punct i de dennem d. 14 maji anno 1685 allernaadigst givne laugs articler alle og enhver forbydes at falholde noget side gevehr, fæster eller hvis dertil hører, som uden

lands fra er indført, under slige fæsters fortabelse til Børnehuset og angiveren til lige deeling, hvorved politiemesteren og dend 4 ianuarii anno 1698 og den 23 iunii anno 1700 allernaadigst er bleven befalet, laugtet at maintainere, saa skal dog adskillige personer, som her til staden ankommer, mange fremmede fæster med sig føre og dem, til sværdfeyernis største skade i deris næring, her forhandle, hvilchet i sær af en person ved navn Gotfried Wulfran, bernsteen-dreier, forgangen sommer fra Berlin her ankommen, skal være skeed, af hvilche Wulfrans her indførte fæster sværdfejerne 2de skal have attraperet og dennem i politie cammeret leveret, og vi af eders herom til os indkommen allerunderdanigste erklæring haver fornunnen, sverdfeyerne til deris allerunderdanigste klagemaal over fornefnte Gotfried Wulfran at være beføyet, saa og at hand ei for eder har produceret nogen voris particulier tilladelse uden allene for elfenbeens og bernsteens dreyet arbeid, saa give vi eder hermed tilkiende, at efterdj j tilstaar, fornefnte Gotfried Wulfran at have bevilling at selge elfenbeens og bernsteens dreiet arbeide, saa kand ham og bevilges kaardefæster af samme materie at forhandle, men icke af nogen anden materie videre end, som hands privilegier lyder, og det saa lenge sverdfeyer laugtet beviser, self fæster af deslige materie at kunde forfærdige. Og bør de 2de arresterede kaarde fæster, saa fremt de ere giorte af elfenbeen eller bernsteen, ham tilbage leveres, om af ingen vedkommende angaaende toldens forsvigelse prætension derpaa giores. Men hvis de arresterede fæster skulle være af anden materie, de da at være confisquerede. Hvilcket j de vedkommende haver at kundgiøre. Befalendis etc. Hafniæ den 2 martii 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 301—02.

44.

10 Marts 1708.

Om Indkvarteringsskatten.

Etats raad Povel Winding med fleere.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom vi af eders til os af den 16 februarii sidst afvigt allerunderd. indleverte memorial maa fornemme, hvorledes raadmand og stadens conducteur os elskel. Elovius Mangor skal giøre adskillige indvendninger for at befries at giøre den forklaring om jndkvarteringen udj vores etc. Kiøbenhavn, som j af hannem haver været begierende, og at hvis hand sligt skulde forrette, megen tid vilde medgaa, førend den eder anbefalede commission kunde komme til endskab, da paa det voris allernaadigste villie med forderligste kunde efterkommes, haver j af bemelte Elovius Mangor at

lade give eder een fortegnelse paa alle rodmesternes navne, som udj de sidste 8 aar til jndquarterings penge at beregne, indsamle og uddede ere blevne brugte og endnu bruges. Saa skal og de vedkommende pligtig være, til eder at levere de ruller og mandtaller in originali, hvorefter jndquarterings pengene af stadens jndbyggere i fornevnte tider ere bleven oppebaaren, naar j det begierendes vorder. Derefter haver j imellem eder saaledes en repartition at giøre, at eenhver af eder igiennem seer visse qvartalers billetter og sig derom af rodmesterne ald underretning lade give, paa det j et hvert aars quantum, hvor høyt jndquarterings pengene saavel af grunden som for borgerlig næring sig kand have beløben, tillige med de huuse, som enten efter forordninger, efter sær befalinger eller paa andre maade for jndquartering at betale kunde være befriede, accurat kunde vide og os derom grundeligen allerunderdanigst referere. Skulde j for det øvrige finde for got, nærmere efterretning og forklaring om et eller andet dette verk vedkommende af Elovius Mangor at begiere, og hand samme efterretning kunde have ved haande, haver j hannem at tilholde, uden ophold sligt udj commissionen at indlevere, til hvilken ende j hannem copie af denne voris allernaadigste befaling haver at meddeele. Dermed etc. Hafniæ d. 10 martii 1708.

Commissarierne vare foruden fornevnte etats raad Povel Winding endog justitsraad Peter Worm, justits raad Sigfred Friis Dverig, justits raad Friderich Rostgaard samt camer raad Peder Rasmusen.

Sæl. Tegn. LVI. 309—10

45.

16 Marts 1708.

Om Indpas i Kandestøbernes og Løgtemagernes Næring.

Politie rettens tilforordnede.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom Henrich Hooglant, Diderich Hooglandt, Wilhels Hooglant, Hein Decher og Jan van Meurs, borgere og jndvaanere her j voris etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver ladet andrage og sig beklage, hvorledis kandestøberne og løgtemagerne her sammesteds har søgt at forbyde dem at handle med hvis forarbeidet tin og blich, som de fra Holland hid indforskriver og deraf voris told og andre rettigheder erlegger, med allerunderdanigst begiering dem at maatte benaades, deris handel fri herefter som tilforn at maatte bruge, hvorimod kandestøberne og løgtemagerne iligemaade allerunderdanigst har forestilt den skade og jndpas, dem ved saadanne vahres indførsel tilføyes, og derfor anholdt ved deris laugs articler at maatte beskyttes, og vi af eders herom

indkommen allerunderdanigste erklæring har fornømmen, at disse 3de partier om forbemelte deris dispute icke til nogen forening, efter hvis j dennem har proponeret, har vaaren at bringe, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst haver for got befunden derudinden at anordne, at det forbemelte hollandske kræmmere ey maa være tilladt at have andre eller fleere sorter af ovennævnte forarbejdet tin og blick i deris boder at selge og forhandle end thee- og caffè potter og doser, malede torve- og salade-spandø, sukkerbøsser og saltkar. Hvilchet j de vedkommende til allerundantigste efterretning haver at tilkiende give. Befalendes etc. Hafniæ d. 16 martii 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 323.

46.

30 Marts 1708.

Vigant Michelbechers Gaard er fri for Indkvarteringskat.

Commissarierne over jndkvarteringen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Wilhelm Edinger, som sig hands sviger faders afg. Wigant Michelbechers gaard ved canalen paa Friderichsholm her i voris etc. Kiøbenhavn haver tilforhandlet, hands herom etc. af sær kongel. naade allernaadigst haver bevilget, at samme hands gaard og ejendom maa i 10 aar, at regne fra den tid, at det bemelte afg. Wigant Michelbecher af voris elskel. kiere hr. fader sal. etc. den 23 iunii anno 1687 allernaadigst meddeelte friheds brev er exspireret, være for jndkvartering fri og forskaanet. Derefter j etc. og derom paa behørig stæder fornøden anordning strax at giøre. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ d. 30 marti 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 338.

47.

30 Marts 1708.

Om Undersøgelse af Indkvarteringskatten.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi allernaadigst haver committeret os elskel. Povel Winding etc., Peter Worm etc., Sigfred Friis Dverig etc., Friderich Rostgaard etc. og Peder Raszmusen, voris camer raad, at eftersee, hvad rigtighed det haver sig med jndkvarteringen i bemelte voris etc. Kiøbenhavn og Christianshavn fra 1700 aars begyndelse og indtil 1707 aars udgang, og som samme verk er af temmelig viitløftighed, saa er voris etc., at j beordrer Morten Munck og Peder Bladt, at de bemelte voris committerede til nogen lettelse derudinden strax træder i commissionen til dennem og den tillige med

dennem tilbørligen fyldistgjører og efterkommer. Dermed etc. Hafnæ d. 30 martii anno 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 338—39.

48.

6 April 1708.

Om Overkørsel af en Kvinde.

Cancellie advocat Hans Scavenius.

Voris allernaadigste etc. er, at os elskel. Hans Scavenius, voris cancellie assessor og advocat, sig strax paatager paa Rasmus Lasen kudskes vegne at gaa i rette udj en sag, ang. at hand d. 25 februarii sidst forleden skal have overkiørt een kvinde paa gaden her i staden, saa hun noget dereffter er bortdød, som hand søges og tiltales for, og samme sag for hannem efter loven forsvarligen udfører. Skrevet etc. Hafnæ d. 6 aprilis anno 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 341.

49.

20 April 1708.

Privilegium for en Vintapper.

Magistraten i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaad. tilkiende, at vi efter Alexander Godefroy, borger og jndvaaner i voris etc. Kiøbenhafn, hands herom etc. allernaad. haver bevilget, at hand, som fasbinder professionen ey haver lærdt, maa foruden mesterstøcke at giøre, dog uden consequence for andre, udj viin tapper laugtet her sammesteds indtages, naar hand efter de for viintapper laugtet seeniste allernaadigst udgangne articlers 5te punct de derudj denominerede indgangs penge til laugtet erlegger og betaler. Dereffter j etc. og herom etc. Befalendes etc. Hafnæ d. 20 aprilis 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 354.

50.

3 Maj 1708.

Om Dronning Sofie Amalles Senge i Vartov.

Directeurerne for Wartou.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom Hendes Majestet voris elskel. kiere farmoder dronning Sophia Amalia haver efter sin fundatz af d. 9 februarii anno 1673 givet og foræret een capital af et tusende rigsdaler til tvende lemmers underholding udj Vartou, og dispositionen derover er os efter samme fundatz forbeholden, saa give vi eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi samme tvende lemmers pladtzer til voris staldfolck haver henlagt. Thi er voris etc., at naar nogen af dem ledig vorder, j da strax voris staldmester det tilkiende giver. Dermed etc. Hafnæ d. 3 maji 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 365.

Om Indkvarteringskatten.

Etats raad Povel Winding med fleere.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom vi eder den 15 novembris anno 1707 anlangende jndqvarteringen her udj voris etc. Kiøbenhafn iblant andet allernaadigst haver befalet, at j hos vores general commissariats skriver Wodrof skulle giøre anfordring, at hand til eder leverer munster rullerne, at j der af kunde fornemme, hvor sterk garnisonen haver været her i staden fra aar 1700 til 1707 aars udgang, og vi nu af een til os fra eder indkommen allerunderdanigste memorial dat. d. 26 aprilis sidst forleden allernaadigst fornemme, at hand sig til eder saaledes haver forklaret, at hand allerunderdanigst formeener, at af samme ruller icke skulle kunde have fuldkommen oplysning, refererende sig til, at voris deputerede ved general commissariatet under deris hænder aarligen tilstiller de committerede ved indqvarteringen fortegnelse og anviisning paa, hvor mange portioner skal udfærdiges, samt hvor sterck garnisonen er her i staden, med hver regiment og sine compagnier og deris mandskab specificeret, hvilke assignationer vedkommende haver ladet eder in originali tilstille, saasom indqvarteringen der efter regleres, hvorfore j allerunderdanigst ville fornemme hos os, om j til jndqvarteringens videre examination maa antage bemelte general commissariatets assignationer og anviisninger uden at lade alle munster rullerne fra fornævnte voris general commissariats skriver Wodrof affordre, saa give vi eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi allernaadigst haver for got befundet, at j udj eders examination følger munster rullerne efter voris til eder allernaadigst ergangne befaling. Dereffter j etc. Befalendis etc. Hafniæ d. 11 maji 1708.

De, som forskrevne befaling gick til; vare foruden bemelte etats raad Winding efterskrevne, nemlig justitz raad Peter Worm etc.

Søi. Tegn. LVI. 367—68.

Om Straf for Gudsbespottelse.

Facultas theologica ved Kiøbenhafns universitet.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos een sentence, falden for een krigs ret her i staden over Nicolaus Wächter musqueterer af capit. Fergusons compagnie, hvor ved hand, formedelst at hand groveligen haver lastet Gud og bespottet hands hellige navn, er dømt, at hannem tungen levendes af munden skal udrides, dernest

hands hovet afslaaes og tillige med tungen paa en stage sættes, hvis videre indhold j selv deraf etc. Og er voris etc., at j os derom eders allerunderdanigste betenkende med forderligste tilstiller. Dermed etc. Hafniæ d. 11 maji 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 369—70.

53.

18 Maj 1708.

Om Opførelse af et Hus af Bindingsværk i Store Kongensgade.

Etats raad og politiemester Rømer.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give dig hermed allernaad. tilkiende, at vi efter Anders Ericson, borger og jndvaaner i voris etc. Kiøbenhafn, hands herom etc. allernaad. haver bevilget, at hand et hannem tilhørende og udj Store Kongens gade her i staden beliggende gammel huus maa lade ombygge og det igien med bindings værk opføre og opsette. Derefter du etc. og herom etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 18 maji 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 370—71.

54.

25 Maj 1708.

Privilegium for en Urmager.

Magistraten i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Paul Jahn van Sonnenburg, som sig her i voris etc. Kiøbenhafn agter at nedsette og sig af uhmager profession ernære, hands herom etc. allernaadigst have bevilget, at hand, naar hand for eder haver beviist, at det af ham præsenterede prøve støche findes saa rart, som hand det angiver og det self at have giort, maa, effter at hand sit borgerskab lovligen haver vundet, for borgerlige og byes bestillinger og forretninger effter voris den 16 decembris sidst forleden allernaadigst udgangne forordning allernaadigst være fri og forskaanet. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 25 maji 1708.

Sæl. Tegn LVI. 378—79.

55.

4 Juni 1708.

Om Indpas i Ligbærernes Næring.

De tilforordnede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskicke eder her hos een til os fra ligbærerne udj vores etc. Kiøbenhafn indkommen allerunderdanigste supplication og klagemaal over den indpas, dennem tilføyes udj deris forretninger med liigbæren, imod voris dennem allernaadigst meddeelte confirmation paa deris privilegio, hvis indhold j

deraf selv etc., at j os derom eders allerunderdanigste erklæring med forderligste tilstiller. Dermed etc. Friderichsborg d. 4 iunii 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 391.

56.

8 Juni 1708.

Om Forandring i Bryggernes Lavsartikler.

De tilforordnede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskikke eder her hos et til os indkommen allerunderdanigste forslag til nye laugs articer for bryggerlauget i voris etc. Kiøbenhavn, derved at forekomme de uordninger, som foregives nu meere end udj forige tider baade imellem bryggerne indbyrdis, saa og imellem bryggerne og kroeholderne skal gaa i svang, hvis indhold og beskaffenhed j selv deraf etc. Og er voris etc., at j eder forskrevne forslag til at examinere foretager og os eders allerunderdanigste betenkende derover med forderligste tilsender. Dermed etc. Friderichsborg d. 8 iunii 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 396.

57.

8 Juni 1708.

Om Frihed for Indkvartering af en ny Gaard paa Christianshavn.

Commissarierne over jndqvarteringen i Kiøbenhavn og Christianshavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi lade eder hermed allernaadigst vide, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst haver bevilget, at de nye bygninger, som afg. Christian Brandt, forige handelsmand i voris etc. Kiøbenhavn, haver ladet bekoste og opsette i Christianshavn, maa nyde 8te aars frihed for jndqvartering fra nærværende tid at regne. Derefter j etc. og derom strax etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Friderichsborg d. 8 iunii 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 397.

58.

8 Juni 1708.

Om en ny Forordning for Begravelser.

Oluf Rømer etats raad.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom vi have fornommen, at du ikke tillige med de andre voris tilforordnede i politie commissionen haver underskrevet det af politie commissionen forfattede project til een nye forordning om begravelser, saa er voris etc., at du dig strax allerunderdanigst erklærer, af hvad aarsag saadant af dig er efterladt. Dermed etc. Friderichsborg d. 8 iunii 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 400.

Privilegium for en Felbereder.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Hvad oldermanden og fire mestere af feldtbereder laug^{et} i voris etc. Kiøbenhavn for os allerunderdanigst haver ladet andrage imod Hans Henrich Henning feldtbereder af vor kiøbstæd Roskilde, at hand ved urigtig foregivende skal søge at indtrente sig i deris laug, hvilket, om det hannem blev tilladt, de allerunderdanigst beretter at ville paafølge, at de icke kunde holde enten svenne eller drenge, formedelst at hand deris laug skal have forkleinet, kand j selv af hos følgende copie af deris supplication etc. Og saasom forskrefne Hans Henrich Henning boer i Roskild og dog er i laug med feldtberederne i vor kiøbstæd Nestved, saa have vi effter feldtberederne i bemelte Kiøbenhavn deris allerunderdanigste giorte forslag allernaadigst bevilget, at forskrefne Hans Henrich Henning maa boe og bruge sit haandverk i meerbemelte Kiøbenhavn uden at indtages i feldtbereder laug^{et} sammesteds. Thi er voris etc., at j de vedkommende sligt strax etc. Dermed etc. Befalendes etc. Skrevet paa vort slot Walløe d. 17 augusti anno 1708.

Sæl. Tego. LVI. 442—43.

Om Stridigheder mellem Prammændene og Stenførerene.

De committerede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskicke eder herhos een til os fra Niels Christensen, oldermand for prammands laug^{et} her udj voris etc. Kiøbenhavn, indkommen allerunderdanigste supplication, hvor udj hand klager over den indpas, som laug^{et} til dets sveckelse af andre der uden for, i særdeelighed af steenførerene, tilføyes, og til samme laugs conservation nogle poster til voris allernaadigste approbation allernaadigst foreslaar, hvis beskaffenhed j selv deraf etc. Og som vi ved een voris til magistraten her i staden d. 23 maji anno 1707 allernaadigst udgivne befaling, hvor af her hos copie følger, have bevilget, at steenførerene maa tillige med prammændene uden forskiel føre muur- og hvid strøe sand samt steen ind i Kiøbenhavn, og vi lader det ved samme voris allernaadigste bevilling forblive, saa er voris etc., at j os om de andre petitis eders allerunderdanigste betenkende med forderligste tilstiller. Dermed etc. Rosenborg d. 31 augusti anno 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 447—48.

Privilegium for en Galanterhandler.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilførn. Saasom Jean Pierre Volandt hos os allerunderdanigst haver ladet anholde, at som hand agter at nedsette sig i voris etc. Kiøbenhavn, ham da een liden galanterie handel, imod rettigheds erleggelse, at begynde og ernære sig af allernaadigst maatte tillades, saa er voris etc., at j strax lader hannem for eder kalde og specificere, med hvad vahre hand vil handle, og derefter os eders allerunderdanigste erklæring tilstiller, om hvor viit et hvert slags kand være stridigt imod andres laugs articler. Dermed etc. Rosenborg d. 7 septembris anno 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 469—70.

Om Indpas i Slagterlavets Næring.

De committerede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilførn. Vi tilskikke eder herhos een fra slagter-lauget her udj voris etc. Kiøbenhavn indkommen allerunderdanigste supplication, hvor udj de beklager sig over dend store indpas og nærings sveckelse, de formeener sig at tilføyes først ved, at adskillige her i landet stalder og selger øxen, som ey dertil ere privilegerede, dernest at der dagligen indføres her i staden og Christianshavn saa meget fersk kiød, som fuskere baade styckviis og udj heele fierdinger selger og afhænder, og endelig at landprang, som nu gaar i svang, haver tagen saadan overhaand, at eenhver uden forskiel opkøber stude, lam, beeder, sviin og faar og det igien udpranger tvært imod kongelig forbud og befaling til voris forige politiemester af dend 10 iulii anno 1698, giørendes derfor allerunderdanigste forslag, hvor ved de formeener, saadan indpas og landprang kunde blive afskaffet, hvis videre indhold og beskaffenhed j selv der af etc. Og er voris etc., at j os derom eders allerunderdanigste erklæring og betenkende tillige med supplicationen in originali med forderligste tilstiller. Dermed etc. Rosenborg d. 10 septembris 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 471—72.

Om Indpas i Snedkernes Næring.

De tilforordnede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilførn. Vi tilskikke eder her hos een til os fra snediker lauget her i voris etc. Kiøbenhavn indkommen

allerunderdanigste supplication om at faa remederet den store hinder og indpas, som laugtet ved eendeel andre borgere og laugmestere tilføyes, hvis beskaffenhed j selv der af etc. Og er voris etc., at j os derom eders allerunderdanigste erklæring med forderligste tilstiller. Dermed etc. Rosenborg d. 21 septembris 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 478.

64.

24 sept. 1708.

Forordning om Tiggere, Almisselemmer og Løsgængere.

F. 4. giøre alle vitterligt, at saa som vi dagligen maa fornemme det overflødige betlerie, som her udi vores etc. Kiøbenhavn gaar udi svang, hvorved ikke alleene jndbyggerne meget besværes, men end og de fattige og nødtørfige betagis den almisse, som de burde nyde, ja og mange ved saadan betlerie fra ungdommen bliver opvænte til lediggang og ørkesløshed, hvorved de ikke alleene forsesmes at lære noget, hvormed de sig i deris alderdom kunde ernære, men derforuden hengive sig til een og anden lyde og skammelig gierning, som dennem omsider til en skammelig straf og forsmædelig død henbringes, saa have vi allernaadigst for got befunden, til saadant at forekomme, efterskrevne forordning at lade udgaa, som følger:

1. Det skal være alle og en hver forbudet, være sig mand eller kvinde, ung eller gammel, indfød eller fremmed, syg, lam, krum, krøbel, blind, dum, døv eller hvordan de ellers kunde vere, fra førstkommende nytaars dag (eller anden tid, ligesom værket kand settis udi stand) paa gaderne, torvene eller andre offentlige pladser ved kirkerne, broerne, porterne eller andenstæds. saa og ved got folkes husze, dørre, kramboeder eller verkstæder, eller og paa hvad stæd det maatte være, at betle eller bede om almisse enten for sig selv eller for andre, saa fremt de ey vil straffes med arbeid udi rasphuset, tugthuset eller spindhuszet.

2. Ey heller maa nogen fattige om aftenen lade sig finde for folkes dørre at betle, synge eller spille eller paa anden maade at tigge, under forommældte straf.

3. Jngen her i staden, under hvad iurisdiction eller ret de kunde staa, maa efter forskrevne tid give betlere det ringeste enten paa gaden eller ved deris dørre, under hvad skin, prætext eller paa-skud det end kunde være, men hvis de i saamaader af et christeligt hierte og gudfrygtig gavmildhed vil give til fattige, skal de legge udi de fattiges bøsse, som til dennem udi huszene skal ombæres, hvorum videre her efter skal blive anordnet.

4. Jngen, i hvo de end ere, og under hvad ret de end kunde være, maa efter forskrevne tiid husze eller hæle nogen betler, med mindre hand det for den beskikkede fattiges qvarteermester haver angivet, hvem det er, hvorfra hand er kommen, om hand har været her boesiddendes, eller hvor længe hand her tilforn haver været, og om hand med nogen sygdom eller svaghed er belad, og om hand er saa svag eller lemmeløst, at hand ey kand fortjene noget til føden, desligeste om hand er gift eller har børn, saa og om hand har noget af klæder eller boeskab. Forsømmer huus-værten eller vært-jnden det at tilkiendegive for qvarteermeesteren, baade naar visitationen og efterforskningen skeer, som her efter skal ommældes, saa og siden efter at hand haver haft hannem nat eller dag under sit tag og skiul, da bøde for førstegang til de fattiges bøsse sexten skilling, anden-gang dobbelt og tredie gang tre dobbelt; men skeer det tiere, da skal den skyldige ansees som den, der holder til med skarns folk, og, om det er af borgerskabet, forvises byen, men er det af gvarnisonen eller Holmens folck, da skal det angives for deris officerer, som skal lade den skyldige med haard legems straf afstraffe.

5. Og paa det de rette almiske lemmer ikke gandske af hunger og nød skal forgaa, saa skal efter forskrevne tid alle de, som nogen almiske vil begiere, sig paa Silkehuset for dennem, som vi over de fattiges væsen allernaadigst have committeret, hver onsdag formiddag angive, da de med sig skal bringe ikke allene beviis fra deris sogne-præst, men end og fra deris naboer eller andre got folk, som dennem længst haver kiendt, om deris levnet og forhold, hvor de videre skal blive examinerede om deris nødterft og der efter til almiskes opbørsel indskrives.

6. Paa det at mand derforuden desto visszere og sikkert kand være underrettet baade om, hvor mange fattige her i staden ere, saa og de fattiges rette og sande tilstand, levnet og forhold, desligeste om læsgiengere og landstryggere, saa skal ikke alleene nu strax, men end og siden engang hver maanet skee over al staden efterforskning udi alle gader, stræder og huusze, loffte og kieldere om de fattige og betlere, som sig her opholde, og over dennem et mandtal forfattes, hvor iblandt og skal optegnes alle sterke betlere og ørkesløse læsziengere, desligeste de, som tilforn har tient for deris brød og nu ere tjenistløse. Til hvilken efterforskning at giøre magistraten hver nyt aar skal udnævne saa mange ærlige og smukke borgere, som udj hver qvarteer den det gandske aar saaledis kand forrette, at tvende af dennem hver maanet med hin anden omvexler, paa det saadan

forretning dennem ey udj deris næring og ærlige handtering skal falde alt for besværlig, hvilke tillige med de fattiges kvarteermestere skal udforske alle ting til grunde, selv tage de fattige udj øyesyn og derover forfatte et rigtigt mandtal med deres hostegnede forklaring om deris tilstand, og hvis de have udspurt. Hvilken deres forretning de siden beskrevet haver at indgive og overlevere til de committerede paa Silkehuset, som sig ved de armes videre examen og forhør deraf skal betiene.

7. Fordrister sig nogen, i hvo det være vil, naar saadan efterforskning skeer eller og før eller siden, saavel borgerne som kvarteermesterne nogen hinder eller overløst at giøre med ord, saasom trusel, skienden eller skielden eller med gierning, saa som haands paaleggelse, dørres tillukkelse, betleris fordølgelse eller anden fortræd, i hvad navn det have kand, da skal saadan en uden ald naade straffes, om det er mandsperson, med rasphuset, og om det er kvindespersion, med spindhuset. Og paa det ingen skal undskylde sig med uvidenhed der om, da skal kvarteermesterne have hos sig alle tider, hvad heller hand giør efterforskning alleene eller med de andre samtlige, et tegn, nemlig: en liden stok giort som en krykke, hvilken hand til des bedre efterretning skal fremviise, naar fornødenhed det udkræver.

8. De, som saaledes blive optegnede, skal af kvarteermesteren strax advares, at de sig for de committerede paa Silkehuset næste onsdag efter skal indstille og sig der af dennem videre lade forhøre og examinere, om de ere almisze værdige eller ikke, hvor dennem, saafremt de blive antagne, skal gives en seddel af pergament, hvilken seddel de vel skal forvare og fremvise, saa ofte de paa Silkehuset opkaldes til nogen almisze at nyde, saa fremt de den ey ellers vil miste. Derforuden skal de og en maanet for hver paaske, hver St. Hans dag, hver Michaelis og hver nyt aar lade deris seddel paategne af deris sognepræst, at de flittig har søgt Guds huusz, alterens sacramento og catechizationerne, saafremt de ellers deris tillagde almisze agte at nyde.

9. De, som herefter for rette almisze-lemmer skal ansees, skal være dissze: 1. Hittebørn og andre fattige spæde børn, som forældrene ere frafaldne og sig ei noget haver efterladt til deris opfostring og ophold. 2. Alle gamle folk, som formedelst alderdom ei kand fortiene deris brød, og som her i staden haver været borgere eller borgersker eller og i det ringeste været her boesiddendes udi tre aar, hvorunder og skal regnes de, som have tient under vores

guarde til hest eller foeds og under vores grenadier corps, desligeste de, som have tient paa vores skibsholm for aars-tienere, og som, siden de ere blevne aftakkede, ideligen her i staden sig haver opholdt, hvilke saavel som deres hustruer og umyndige børn udi almises uddeeling skal udi alle tilfælde nyde borger ræt. Dog skal de derpaa frembringe rigtig beviis med deres afskeder og passzer, som de have faaet, samme tid de ere aftakkede, disligeste beviis, at de sig siden ey andensteds end her udj staden har opholdt, saa og hvad handtering de imidlertid have brugt, og hvormed de sig have næret.

3. Syge og sengeliggende, som formedelst deris svaghed aldellis intet kand fortiene til føden, hvilke skal skaffe beviis om deris sygdom, og hvorlunge de dermed har været belad, om de ey med deres usikkelige levnet og forhold haver forvoldet sig den selv, om de have været her borgere, og hvis ikke, da hvorfra de ere komne, og hvorlunge de sig her have opholdt.

4. Syge og lemlæste, hvad heller deres skade er til syne eller ikke, og som dog i det ringeste kand fortiene noget, om ikke alt, til ophold.

5. Syge, hvorom er haab til forbedring.

6. Fattige folk, som kand beviise, at de ej med deris arbeid kand fortiene brødet til sig og børn uden hielp af almise.

7. Umyndige faderløse borger børn og deslige, som før er mældt, og som ere under deris 14 aar.

10. Børn, som letferdige qvindfolk paa gaden eller andre offentlige pladser henlegge og forlade, skal byefogden, saa snart det hannem vorder tilkiende givet, strax lade besigtige, derefter skal hand, naar hand haver ladet af prædikkestolen gjøre bøn, at Gud saadanne ville aabenbare, give det de committerede over de fattiges væsen tilkiende, som skal drage omsorg for, at de ikke alleene blive satte til got folk at opforstris og med ald nødtøft forsynes, men end og at de kand faa tilbørlig optugtelse, indtil de blive saa store og gamle, at de et eller andet handværk kand lære. Samme omsorg skal og af de committerede drages for andre fattige børn, som forældrene falde fra, imidlertid de ere spæde, hvilke kvartermesterne skal efterforske og angive.

11. Syge og sengeliggende, som ei selv de forordnede dage kand møde paa Silkehuset enten for at lade sig indtegne eller og siden for at opbære den dennem tillagde almise, og som ikke ere indlagde udi de algemene sygstuer og hospitaler, men ere til huse hos andre, skal kvartermesterne, naar deris tilstand og væsen vel er udforsket, lade for de committerede angive og dennem for deris almise indskrive og seddeler der paa annamme, som de til de fattige skal

levere, og siden drage omsorg for, at de af sognepræsten blive antegnede som tilforn ommelt er, hvilke seddeler de, hvergang uddeelingen falder, skal afhendte, hvor efter de for dennem deris til-lagde almisze skal opbære og den til de syge levere. Og skal kvartermesteren have nøye opsyn med, at de syge selv nyde saadan almisze, og at ikke de, som de ere udi husze hos, nogen deel der udi have. Men skulde det hælde sig, at saadanne syge ere til leye hos andre folk, formedelst ingen rum for dennem kand være udi de algemene sygstuer, eller øg fordi de ingen venner have, som dennem for intet og omsonst ville huusz-ly og rygte forande, da skal kvarteermesterne det for de committerede angive, som med vedkommende skal betinge, hvad de til leye for huuslye og opvartning skal have. Ellers skulle alle saadanne syge og sengeliggende, hvad heller der er haab til deris helbred eller ikke, i det ringeste en eller to gange om aaret, saafremt deris svaghed det tillader, paa Silkehuset af staader fogderne for de committerede opbæres og af dennem om deris tilstand examineris. Vil deris svaghed det ey tillade, da skal de visiteris og examineris af de dertil beskikkede chirurgis, som derom til de committerede skal give deris forklaring; disligeste skal og chirurgi advare ikke alleene kvarteermesterne, men end og skriftligen give det for de committerede tilkiende, naar nogen syg sin helbred saaledis igien haver bekommet, at de igien kand fortiene deris brød, paa det de ey længere skal være de andre fattige til besværing og afgang udj deris almisze, hvilket og kvarteermesteren selv udj agt skal tage og tilkiende give, om endskjønt chirurgi det kunde torsemme, saa fremt hand ey derfor vil vorde anset. Og skal hand derforuden opbringe dennem personligen for de committerede, som ere helbredede, at de der aflegge deris taksigelse for den omsorg og almisze, de have nydt, saa og at de kand blive advarede og foreholdte, sig her efter fra betlerie at holde.

12. De, som ere i ansigtet eller anden stæds paa kroppen med flod eller kræft ilde tilrede eller og med en eller anden udvortes skade kand være andre folk og særdeelis svangre qvinder til redsel og vederstyggelighed, maa ingenlunde sig paa gade, veje eller andre offentlige stæder lade finde, langt mindre maa de deris skade fremviise eller aabenbare, men de skal sig iligemaade, naar efterforskningen skeer, for de gode mænd af kvarteermesteren angive, saa og siden paa den bestemte tiid, nemlig: om onsdagen udj ugen indfinde for de committerede paa Silkehuset, der sig lade examinere om deris tilstand og armod. Forseer de sig herimod, da skal de ikke alleene

holdes uværdige til at oppebære nogen almisse, men end og derfor uden straffes efter de committeredes sigelse, naar det dennem bliver angivet, hvormed saavel kvarteermeisterne som staaer fogderne skal have nøye indseende.

13. Andre fattige huus arme, som formedelst een eller anden ulykke ere komne udi armod, saa og de, som med deris arbeid ey kand fortjene brødet til sig og sine mange børn, desligeste andre, som kand fortjene noget, om ikke alt, til deris føde, maa og nyde nogen hielp af almisse og seddel gives, naar de deris tilstand med een eller anden lovlig beviis saasom fra øvrigheden, sognepresten og deris naboer for de committerede kand got giøre. Men saa skal de dog derimod alvorligen tilholdes og tiltænkt være, det meeste mueligt er, at stræbe for deris brød og livs ophold, saafremt de ey ville miste den dennem tillagde almisse, dersom det skulle befindes, at de af dend medynk, som dennem vederfares, skulle tage leilighed til ey at ville vere videre om sin føde at fortjene.

14. Fattige handverks svenne og drenge, som blive syge, skal -af deris laugs tiide penge underholdes efter laugs articlerne. Men saa fremt der er ingen haab om deris helbred, eller og at de blive sengeliggende og intet kand arbeide i det ringeste et aar omkring, da maa de nyde deel udj de publicve almisser, naar de ere af de committerede over de fattiges væsen blevne examinerede og derfor indskrevne.

15. Forældre skulle holde deris børn, drenge og piger, udj deris ungdom til skole, ærlige tienister, handwerker eller andre ærlige handteringer og særdeelis til flittig kirke gang, baade naar Guds tieniste holdes, saa og naar catechismus forklares. Befindes de her udi forsømmelige, eller og at de holde deris børn til erkesløshed, saa at de intet lære udi deris ungdom, hvormed de deris brød i deris alderdom kand fortjene, da skal de ikke alleene ansees paa den maade, som loven omtaler udi den 3die bogs 18 capit. art. 7, men de skal og derforuden straffes efter de committeredes sigelse, hvor saadan efterladenhed og forsømmelse skal angives, og skal kvarteermeisterne udi hver kvarteer dermed have flittig indseende og det tilkiende give.

16. Deer nogen enten handels eller handverks mand og efterlader sig fattige umyndige børn, da skal oldermanden for det laug, hvor udj den afdøde laugs broder haver været, tillige med børnenis formyndere, være sig de dertil kunde være føde eller og af øvrigheden satte, drage omsorg for de umyndige drenge børn, at de ikke alleene

holdes til skole og lære, men end og at de ved aar og alders tiltrædelse blive satte til deris afgangne faders handel eller handverk, om de dertil ere skikkede. Til hvilken ende oldermændene saadanne fattige laugs brødrers børn imellem de andre laugs mestere skal fordeele, at de dennem udi lære antager, hvorudi de sig ey maa vegre. Og skal da saadanne børn, som ey have saa meget arvet, at de sig selv kand holde med klæder, tiene et aar eller halv andet længere udj deres lære hos deres mestere for deris underholding, ligesom de med børnenes venner eller formyndere og oldermændene kand foreenes. End befindes børnene enten ikke skikkede eller beqvemme til deres faders handel eller handverk, da skal oldermændene dog tillige med formynderne eller vennerne drage omsorg for, at de blive satte til een eller anden handel eller handverk, hvortil de kunde være meere beqvemme eller og have lyst til. Desligeste skal og oldermændene med formynderne drage omsorg for pige børnene, at de udi deres ungdom lære noget, saa og, naar de opvoxe, at de da kand til tjeniste settes, og at de ikke blive forførte til letfærdighed og løsagtighed. Hvor udi det eene laug skal rekke det andet haanden og sig uden nogen vegring der udj finde villige, betenkendes dend glæde, de kand have udi deris døds stund, at deris børn blive derved hindrede fra ørkesløshed og andre udyder, hvorved de ellers kunde drage sig selv ulykke paa halsen udi fremtiden. Og skal hver oldermænd, naar hand sit embede fratræder, ikke alleene indgive til magistraten, men endog til hans efterkommere udi bestillingen en fortegnelse paa, hvor mange faderløse børn hand i sin tiid haver sat til handverk og tjeniste, og hvor mange endnu ere tilbage udj det laug u-forsørgede.

17. Findes saadanne børn vanartige enten med gienstridighed ey at vil lære noget got eller og at antage nogen ærlig tjeniste, som formynderne og oldermændene vil sette dennem til, eller og de modtvilligen løbe af deris lære, da skal saadanne børn settes udi rasphuset at lære de handverker, som der ere indrettede. Dog skal formynderne og oldermændene være meget forsigtige og forsøge alle maader og veye, baade onde og gode, til at bringe saadan et barn paa den rette vey, førend de til dette yderste middel gribe, og særdelis skal de give agt paa, om børnenis gemyt og lyst ey kunde falde til anden ærlig handtering og brug end dend, som de vilde tvinge dennem til, desligeste have taalmodighed med dennem, om de ey med aar og alder kand fatte bedre forstand og selv sette sig til sindighed og stadighed. Hvorom saavel formynderne som oldermændene skal

baade examineris og formanet af de committerede over de fattige, førend de tilstæde noget barn saaledis at maa indsettes.

18. Andre fattige faderløse børn, hvis forældre have været borgere her udi staden eller og have tient under vores guarde og grenadier corps, saa og paa vores skibsholm for aars tienere, og som intet have arvet, hvormed deris lære, optugtelse og underholdning kand bekostes, ey heller have venner og frender, som formaa dennem til sig at tage og omsorg for dennem at drage, maa udi Børnehuset indtages, hvor tilbørlig omsorg drages for deres føde og klæde, skolegang, lære og anden nødtørftig underholdning. Dog maa intet barn indtages, førend det er 6 aar gammelt, langt mindre naar de ere 14 aar, om de ere drenge børn, og 16 aar, om de ere pige børn, saa som de ere allerede komne til de aar, at de bør selv søge lære eller tjeneste. End skulde der findes andres børn, end tilforn meldt er, som dog ere medynk værdige, da maa de og udj Børnehuset indtages, dog ey uden de fattiges directeurs tilladelse.

19. Saadanne børn skal ved den maanetlige efterforskning af de gode mænd og qvarteermeesterne iligemaade efterspørges og af dennem optegnes ved navn, alder, forældre, hvo de have været, og hvorlønge de have boet her, og hvorlønge det er, siden de døde, desligeste om børnene have lært noget enten at læse og skrive eller og andet. Dernest skal de og deris venner, som de have tilhold hos, advares, hvad dag de paa Silkehuset for de committerede over de fattige skal møde, hvor de skal vorde indskrevne og siden anstalt gjort til deris underholdning.

20. Andre løse drenge børn, som løbe paa gaderne og drive og ikke vil slage sig til noget vist at lære, hvormed de deris brød kunde fortjene, skal af qvarteermeesterne ved staader fogderne optages og bringes udi rasphuset og der holdes udi tvang og til de handverker at lære, som der ere indrettede. Dog maa derudi ingen indtages, med mindre hand er fiorten aar.

21. Løber noget barn ud af Børnehuset eller Rasphuset, da maa ingen enten huse eller hæle hannem eller hvis hand haver med at fare, være sig klæder eller andet, men saa snart nogen saadanne udlebne børn kunde kiende eller finde, skal de dennem ikke alleene strax anholde, men end og dennem til qvarteermeesterne henbringe. Fordrister sig nogen herimod at giøre, da skal de derfor tiltales og forfølges af byfogden som de, der huser og hæler tyve og fredløse, og skal udj saadan forseelse ey slægtskab eller svogerskab tiene til nogen undskyldning udj ringeste maade.

22. Tienistelese tyende, mands eller qvindes person, skulle, imidlertid de ere ledige, ikke alleene sky og fly al' leddiggang, drukkenskab, dobbel, løsagtighed og anden liderlig levnet, men de skal og være omhyggelige for, at de inden næste fardag anden tieniste igien kand bekomme, eller og at de paa een eller anden skikkelig maade kand fortiene deris brød. Hvorom, saavel naar dend maanetlige efterforskning skeer, som ellers alletider af qvartermesterne flitteligen skal spørges, og saafremt om dennem nogen tvifl kand have, da skal de om deris forhold skaffe deris værtes, naboers og andre skikkelige folkes vidnisbyrd og skudsmaal, hvormed de, naar de derom af qvartermesterne advares og tilsiges, sig for de committerede over de fattiges væsen skal indstille, saafremt de ey vil ansees som andre løsgiengerb.

23. Handverks evenne og drenge, som forlade deris mesteris arbeid og verkstæd uden deris mesteris forlov og minde og sig derudi imod langs articulerne forsee, skal og qvartermesteren, naar hånd fornemmer, at de sig slager til ørkesløshed og ey sig igien ved verkstæderne ville indstille, lade opbringe som andre løsgiengere og dennem for de committerede paa Silkehuset forestille enten til formaning og trusel at forbedre sig eller og til straf efter sagens beskaffenhed.

24. Ørkesløse løsgiengere samt føre, stærke og lade betlere, desligeste horer og liderlige qviadfolk skal optages, hvor de kand findes, være sig iblant borgerskabet, garnisonen eller Holmens folk, og forskikkes, om de ere mandfolk, til rasphuset, og om de ere qvindfolk, til spindhuset, hvormed ikke alleene ved de maanetlige efterforskninger, men end og alletider ved qvartermesterne skal have flittig tilsyn, som dennem ved staader-fogderne lader opbringe og paa Silkehuset for de committerede forestille.

25. Jngen fremmede betlere, som komme uden rigs fra, maa tillades hér i staden at blive, men skal efter den 4de articoul strax føres for de committerede, som dem kunde ansige, at de inden 2 à 3 dage skulde forføye sig bort, under straf udj rasphuset, og imidlertid kunde dem gives noget til ophold, saa og til at komme bort med. Og med de betlere, som hidkomme fra vore egne provincier og lande, hvor de hieemhører, skal forholdes efter de forordninger, som er udgaaen om de fattige paa landet og i de andre byer, hvor en hver fattig skal forblive og forsynes i sit eget sogn og bye, under sær straf for vedkommende, som forsemmer at drage omsørg derfor.

26. Misbruger nogen mands eller qvindesperson, ung eller gammel, sin almisse og befindes udi uskikkelighed, fylderie, drukken- skab, slagamaal, skienderie og skelden, letfærdighed og løsagtighed eller anden udyd og uteerlighed, desligste om nogen gjør fremlaan af sine seddeler eller pandtsetter dem, da skal saadant, saasnart det kand fornemmes eller og udspørges, for de committerede tilkiende gives, som de skyldige skal straffe enten med almiszens formindskelee eller og anden straf til arbeid og tvang udj rasp- eller spindhuset efter sagens beskaffenhed.

Og saasom dette vores velmenende forsæt udførdrer saadan en vis capital, som mand til de fattiges underholdning alletider kand vere forsikkert om, saafremt samme christelige verk ellers skal kunde naae det maal, hvortil vi sigte, og paa en bestandig foed settes, saa formøde vi allernaadigst, at alle og en hver, som bygge og boe i bemelte vores etc. Kiebenhavn, i gierningen lader see deris kierlighed og gavmildhed imod deris fattige jevnchristne, som de saavel efter Guds som naturens lov ere dennem skyldige, i hvilken henseende vi til dette vel meente verks forfremmelse allernaadigst have for got befundet endnu videre efterskrevne anordning at lade giøre, nemlig:

1. Alle og en hver, som bygge og boe her udj vores kongelige residentz stad, under hvad ret eller inriisdiction de end ere, skal til Guds ære udj een dertil indrettet og af de tilforordnede fattiges directseurer igiennem draget og forseglet bog lade sig indtegne for, hvor meget de aarligen hver qvartal til de fattiges underholdning efter deris vilkor, tilstand og næring godvilligen ville give, og som Gud giver dennem udj sinde. Hvilket de siden skal levere til de fattiges forstandere, som saadan godvillig gave igien til de fattiges bogholder og inspecteur skal overlevere og sig derfor af hannem tilbørligen lade qvittere. Og maa ingen, i hvo de end ere, være sig vært eller giest, hvad heller de boe til eye eller leye udi husene, kieldere eller paa kammer, sig derfra unddrage. Og bør de, som betaler aarlig af deres gage til de fattige, være fri for at lade sig indskrive for videre at give, saalenge som de virkelig nyder gage og deraf til de fattige betaler en pro cento, med mindre de dog selv vil give noget mere der til.

2. Det, som en udi de fattiges bog haver engang ladet sig indtegne for, staar enhver frit for ved aarets udgang at lade sig indskrive for mindre eller meere, ligesom hand befinder sin leilighed til, men hvad hand saaledes udlover, bør hand betale, saalenge det aar varer.

3. Skulle nogen være saa u-christelig, at de af modtvillighed skulle ville tilbageholde saadan almisse, som de engang haver udlovet, da skal hand eller de efter directeurerns ordre der om af de fattiges inspecteur advares, men hvis hand efter advarsel sig inden fire uger med betalingen ei skulde indfinde, haver directeurerne de udlovede penge at søge paa samme maade, som det holdes med andre forskrivelser efter loven.

4. Giver Gud nogen i sinde formedelst en eller anden tilfælde at vil ihukomme de fattige med noget lidet eller stort, foruden hvis de i de fattiges bog staaer indskrevet for, da skal de sende det til de fattiges forstandere udi det sogn, hvor de boe, og legge det i de fattiges bøsse. Siden leverer bemelte forstandere sligt til de fattiges bogholder og inspecteur og lade sig derfor af ham qvittere. Men vil nogen have saadan sin gave udstæd til et vist brug, saasom til sengeliggende, hittebørn, fattige enker eller deslige, da skal saadant udi allemaader fuldkommeligen efterkommets og uryggeligen holdes, naar de det bemelte fattiges forstandere ved overleveringen enten mundtligen eller skriftligen give tilkiende, hvilket forstanderne igien de fattiges bogholder og inspecteur skal kund giøre. End ville de, at deris gave og almisse skal bestædes paa en eller anden vis person, som iblandt de fattige er indskreven, da skal det og ubrødeligen blive holden, saa at i hvorvel saadan en person kunde være tilforn indskrevet for en vis deel at nyde ugentligen af de publice eller algemene almisszer, saa skal hannem dog ey noget derudi formedelst saadan andre got folkes særdeles godhed blive kortet, saafremt hand formedelst sin forseelse med uskikkelighed eller uteerlighed ey gjør sig selv den algemeene almisse uværdig. Thi enhver skal være forsikkret, at hvad de ved fundatzer og stiftelser skriftligen eller mundtligen til de fattiges nytte, gavn og fremtarv vil have bestæd, skal i alle sine ord og efter deris egen villie blive holden og efterkommet. Og om de end nogen af deres arvinger eller paa-rørende ville beskikke enten alleene eller og tillige med de af os beskikkede directeurer til at have indseende efter deris død med, hvis de saaledis til fattige give og forære, om de retteligen efter deris villie bliver anvendt, da skal det dennem ingenlunde være formeent, naar det ey skeer til nogen hinder udi denne vores anordning.

5. Hvis almisse, som falde her udi staden ved grunde eller huuszkiøb, hvad heller grund eller huusz sælges og afstaaes frit ud af haanden ved auction, mageskifte eller paa anden maade, skal iligemaade leveris til de fattiges forstandere udi sognet, som der over

skal holde bog og derfor give vedkommende qvittance og beviis, og forstanderne levere saadan almisze igien til de fattiges bogholder og inspecteur imod hans qvittering. End forsømmes det ved saadan handel at ihukomme de fattige, da skal byefogden ei tilstæde skiøde og adkomst breve paa tinget efter loven at læses, før af vedkommende fremviszes beviis, at de fattige have nydt noget. Naar løsere selges paa auction, og det, som paa engang opbydes, udbringes til 100 rigsdaler og derover, da gives deraf til de fattige en qvart pro cento, hvoraf kiøberen betaler halvdelen og selgeren halvdeelen, men af det, som sælges under 100 rixd., deraf gives intet. Hvilket auctions mesterne i særdeleshed skal være tilforbundene ved alle auctioner saavel over grunde, huse og eyendomme som og over anden løsere i øgt at tage, saa fremt de ey ville selv derfor kræves.

6. Kiøbmændene skal, naar de slutte noget kiøb med nogen om et eller andet partie gods og vare, ihukomme de fattige, og maa de, som hidindtil brugeligt haver været, og om de ville selv have en fattiges bøsse udi deris huse, derudi indlegge, hvis ved saadan kiøb og handels slutning gives. Hvilken bøsse skal aabnes hver maaned eller i det længste hver fierding aar af de fattiges forstandere udi sognet og af dennem til bogs føres, hvad som bliver udtaget, hvilket forstanderne siden levere til de fattiges bogholder og inspecteur imod qvittering, og giøre forstanderne ellers derfor til de committerede over de fattiges væsen regnskab, naar paafordres.

7. Mægler maa ei slutte noget kiøb, fragt eller anden accord, med mindre hand af begge parter annammer penge paa haanden til de fattige, hvilke hand skal legge udi de fattiges bøsse, som hand udi sit huus skal have, men de fattiges forstandere udj sognet skal dertil have nøgelen, hvor over hand skal holde rigtig bog, og skal hand hver løverdæg bære saavel sin bog som bøszen til forstanderen, at hand det indsamlede kand anamme og derfor i bogen qvittere, hvilke penge forstanderen siden til de fattiges bogholder og inspecteur imod qvittering leverer. Forsømmer mægleren noget af dette, da bøde derfor til de fattige hver gang en rigsdaler, og maa hand ey tilstæde eller tillade, at kiøbmændene holde deris penge inde under det skin, at de ville legge dennem i deris egen bøsse, som de i huset have, men hand skal dennem ved kiøbets slutning affordre, som sagt er. Blicher kiøbet ei fuldbragt, da forholder hand sig efter mæglernis articler.

8. Udi alle værts-husze og herberger her udi staden skal være een fattiges bøsse, hvortil de fattiges forstandere i sognet skal

have nøglen, hvilken værten skal hvær uge een dag frembyde for sine giester, hvad heller de der logere eller ikkun hos hannem spise, at de derudi noget give, lidet eller meget, efter eget gode tykke. Hvilken bøsse de hver søndag efter aftensang skal lade hembære til de fattiges forstandere at aabne, som udj en bog, dertil af værten selv indrettet og bekostet, skal opbørselen afskrive, hvad hver uge annammes. Men skulle værten findes forsømmelig med at indsamle udj bøszen, da skal hand selv derudj give tolv skilling danske, foruden at hannem noget derimod skal kortes udi, hvis hand ellers har udlovat om aaret. Hvilke penge forstanderne omsider leverer til de fattiges bogholder og inspecteur og derpaa tager hans qvittering.

9. Paa samme maade skal det og udj alting forholdes med alle, som holde aabne viinkieldere, thee- og coffe-huse, hvor værterne særdeelis og flitteligen skal passe paa at frembyde bøszen, naar nogen af deris skienke-giæster bander eller deris tiid med slem og uteerlig snak hendriver, saavel som og for dem, som der noget med spil vinder, at give derudi af sin gevinst, som hand selv er af raisonabelt gemytte til.

10. De, som her udi staden holde kroer med øll og brendeviins tapperie, høkkere i kieldere undtagen, skal iligemaade have og frembyde een fattiges bøsse for deris giester, saavel naar de bander og letfærdig snak bruger, som ellers naar de spiller, hvilken værten iligemaade hver søndag middag fra klokken tolv til klokken et til de fattiges forstandere udi sognet skal hen bære at aabnes, og saafremt hand ei noget derudi haver samlet ugen tilforn, da skal hand selv uden at kortes noget udi hans maanetlige fattiges penge betale der udi fire skilling danske. Og leverer forstanderne derefter saadanne penge til de fattiges bogholder og inspecteur imod hans qvittering.

11. Indeholder nogen de fattiges bøszer, som i de næstforegaaende articler ere tilladte dennem i huszene selv at have, og sig ei med dennem udi rette tider indstiller, da skal forstanderen udi sognet først lade saadan en ved de fattiges kvarteermestere om maadagen derom paaminde. End sidder hand saadan paamindelse overhørig, da skal forstanderen onsdagen derefter give det tilkiende for de committerede paa Silkehuset, som skal strax ved een under-foget og kvarteermester saadanne forsømmelige udpante, som skal stande til løzning udi 8te dage, saafremt de ei siden skal auctioneris.

12. Comoedianter, line-dantzere eller andre, som noget skuespil eller andet enten udj husze eller paa offentlige pladser ville lade see dermed penge at fortiene, maa ei med noget saadant begynde,

førend de for de committerede paa Silkehuset haver fremviiist magistratens tilladelse og de siden med dennem ere accorderede om, hvad de fattige skal have af deris profit, hvad heller saadant skuespil skal skee til de fattiges beste een dag om ugen, som skal være fredagen, eller og derfor en viis sum penge en gang for alle skal gives.

13. Naar lykke-potter eller deslige, hvorved gevinster kand falde, vorde tilladte, da maa det dog ei skee, førend det er de committerede over de fattige tilkiende givet, som ikke alleene skal anordne een af de fattiges forstandere udj kvartererne til at sidde dagligen ved lykke-potterne for at give agt paa, at alle ting rigtigen tilgaar, men de skal end og accordere med lykke-pot-mændene eller deslige om, hvad de baade skal give til forstanderen for sin daglige opvartning, saa og hvad de til de fattige af deris gevinst engang for alle skal betale. Hvilke penge forstanderen skal indfordre og imod qvittance levere til de fattiges bogholder og inspecteur, som det siden til bogs skal føre.

14. Jøderne, som ere tilladte her udj staden at bygge og boe, bør og at betale noget vist til dette verk, hvorfor deres ældste med samtlig nationen skal conferere om, hvad de kvartaliter dertil ville give. Men i fald at de ældste med det udlovede quantum udeblev ved terminens forfaldning, da skal jøderne af de committerede over de fattiges væsen settes og taxeres for, hvad de skal give, hvilke penge deres ældste skal indsamle og dem kvartaliter paa Silkehuset levere og sig derfor af de committerede lade qvittere. Til hvilken ende bemelte ældste skal nu strax og siden hver maaned indgive til bogholderen og inspecteuren et rigtigt mandtal paa alle de jøder, her i staden findes af begge slags kion, som ere over deris fiorten aar, gifte og ugifte, uden nogen underskeed, med forklaring, hvor de boe. End forsømmer bemelte ældste jøde enten at indgive saadant mandtal eller og paa Silkehuset at opbringe, hvis de alle ere taxerede for, da skal de committerede strax ved en af underfogderne og kvarteermesterne uden videre lov og dom udvurdere hos hannem dobbelt saa meget, som ald taxten sig beløber, og det, saa snart mnligt er, udi penge til de fattiges nytte lade giøre.

15. Hvis nogen skulle kunde betænke noget bedre eller videre middel til de fattiges hielp og undsætning uden ald for stor besværing for vores kiere undersaatte, eller og nogen kunde foreslaa en eller anden maade, hvorledes de fattiges midler enten med bedre sparsomhed eller og de fattige til desto bedre nytte og fordeel kand forvaltes,

da stander det en hver frit for saadant for de fattiges directeurer at angive, som det med dennem til de fattiges beste skal overveye.

16. Denne vores allernaadigste anordning skal hver aar den første søndag efter Trefoldigheds søndag offentlig af alle prædikestolene her i vores kongel. residentz stad oplæses og kund gøres.

' Thi byde og befale vi hermed ikke alleene vores general-admiral-lieutenant, commandant her udi Kiøbenhavn og citadellet Friderichshavn, vores tilforordnede udj voris hof ret, men end vores biscop over Siellands stift, præsident, borgemestere og raad, desligeste vores rector paa universitetet her udi staden saavel som alle andre, som denne vores forordning under vort cancellie-segl tilskikket vorder, at de den ikke alleene paa behørige stæder til alles efterretning lade læse og forkynde, men end og at de derover, saaviit en hvers iurisdiction vedkommer, alvorligen holder. Givet etc. Rosenborg d. 24 septembris 1708.

Sæl. Reg. XLIV. 617—36.

65.

12 Okt. 1708.

Om en Muersvend, hvis Navn er slaet paa det sorte Bræt.

Etats raad og politiemester Oluf Rømer.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom endeel svenne udj muurmester laugget i voris etc. Kiøbenhavn for os allerunderdanigst haver ladet andrage og sig besværge, at een muersvend navnlig Abraham Abrahamsen hans navn skal for nogle af sin mester laante penge vere skrevet paa det sorte bret, uden nogen af magistratens eller lauggets sammenkomst, som de formeener at være samtlige lauggets svenne baade inden og uden rigs til stor tort, med fleere af dem anførte puncter, og vi af din til os derom allerunderdanigst indkommen erklæring have fornunnen, at bemelte Abraham Abrahamszen navns antegnelse paa det sorte bret skal være skeed for nogen af ham begangen modtvillighed i en sag handverket vedkommende efter de muurmester laugget dend 4 novembris anno 1682 allernaadigst forundte laugs articlers tilhold, som nogle dage derefter, saa snart hand gjorde fornøyelse, igien af brettet er bleven udslettet, saa give vi dig hermed allernaadigst tilkiende, at om forbemelte Abraham Abrahamsen skulle ville have tiltale til nogen, formedels hands nafn saaledis er bleven slaget paa det sorte bret, kand hand sagen for politie retten udføre. Og som ellers af din erklæring sees, at bemelte muur svennes andragende i de andre puncter er misligt, saa lader vi

det, saavit samme mislige puncter angaar, ved din erklæring forblive. Derefter du etc. Befalendis etc. Rosenborg d. 12 octobris 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 502—03.

66.

19 Okt. 1708.

Om Tiltale til Præsten ved Garnisons Kirke.

Biscop doct. Henrich Borneman.

F. 4. Vor gunst tilforn. Eftersom vi meget ugerne have maat fornemme, hvorledis os elskel. mag. Knud Tommerup, danske sognepræst til Herren Zebaoths kirke her i voris etc. Kiøbenhavn, haver der i kirken sidst afvigte Michels fæst med stor ubetænksomhed sat sig imod en anordning, som du den 20 augusti næst tilforn efter dit biscopelig embede formedelst de for dig fra garnisonen indkommene klagemaale hafde indrettet til nogen rigtig orden og skik imellem hannem og den tydske garnisons præst hr. Elias Jacobi om stricte alternation med deris danske og tydske prædikener paa sine tider og stæder, saa at bemelte mag. Knud Tommerup haver tvert imod loven taget sig selv ræt og meget usømmeligen anmaszet sig paa samme Michels fæst dansk prædiken, da der efter din anordning af den tydske præst burde vaaren skeet tydsk prædiken, i det stæd, om hand over noget i saa maader hafde haft at klage, hand det for os allerunderdanigst burde at have andraget, da ihvor vel forbemelte mag. Knud Tommerup baade med saadan hans opsetzighed imod din anordning og med den forargelse, hand fra sig i kirken haver given, haver fortient at burde efter loven ansees, have vi dog af sær kongelig mildhed og naade denne gang saaviit allernaadigst pardonneret hannem, at hand først paa en maanets tid fra hans embede skal suspenderis eller i dends stæd betale til fattige præste enker et hundred rigsdaler og derforuden, naar paa forskrevne maade voris allernaadigste villie allerunderdanigst enten ved suspension eller penges betaling er bleven efterlevet, skal hand giøre dig afbedelse udj begge provsternes os elskel. hr. Christen Worms og mag. Iver Bringks overværelse. Hvad ellers alternationen angaar, saa have vi dit allerunderdanigste forslag allernaadigst approberet og bevilget, og bør forberørte tvende præster, den danske og den tydske, efter din derom giorte anordning at alternere. Derefter du etc. og samme tvende præster denne voris allernaadigste villie en hver, saa viit hannem deraf kand vedkomme, til allerunderdanigste efterretning strax at tilkiende give. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ d. 19 octobris 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 510—12.

Om Forsigtighedsregler mod Pesten.

Kiøbenhavn's magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi for at præcavere vore riger og lande for den smitsom sygdom, som i Pohlen grasserer, iblant andet allernaadiget have for got befundet at lade giere aftale med magistraten i Lybek om visze paszer imidlertid for voris undersaatte, som der paa seiler og trafiquerer, saa er voris etc., at j strax lader alle de kiøbmænd og skippere her i voris etc. Kiøbenhavn, som handler og farer paa Lybek, for eder her paa stadens raadstue opfødre og dennem alvorligen tilholder, at de, naar de med deris skiberomme og goods did ere ankomne, og førend de derfra seiler, uden nogen undskyldning eller udfugt søger indtil paa videre allernaadigste anordning magistratens paszer der i Lybek, som for er mældet, og sig derefter paa deris retour reiser ufeilbarligen retter og forholder. Dermed etc. Hafniæ d. 22 october 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 513—14.

Forordning om Rasphuset.

Anordning, hvorledes vii Friderich dend fierde etc. allernaadigst ville, at udi Rasphuset her i voris kongl. residentze stadt Kiøbenhavn skal forholdes.

1. Udi Rasphuset skal vere een tugte mester, som maa være gift og skal alletider boe udj huszet, dernest een undertugtemester og een portener, diisligeste een spiisemester, gift eller ugift, som hannem self lyster, og skal alle de have deris værelszer udi huszet. Saa skal der og være een skolemester, som vel kand boe uden huset, men paa sin bestemte tid og time sig der skal lade finde, sin forretning at oppasze. Og skal alle disse staa under tugtemesterens befaling, hannem ære og adlyde udi alle ting som sin øvrighed, under straf som ved bør. Til hvilken ende alle betiente, undtagen spiisemesteren og hans folk, af hannem maa antages, naar de tilforn for de committerede over de fattige ere præsenterede, af dennem approberede og udi deris bog for saadan tieniste og dend løn, som dennem skal gives, ere indskrefne, men med spiisze-mesteren skal de fattige directeurer, som hannem antager, saavel om spiszningen som og om tvætten og rygten effter een visz contract og taxt accordere.

2. Tugtemesteren, som huuset skal forestaa, skal holde rigtig mandtal over de, som til arbeyd indsettes, ved dag og datum, hvad

heller det scheer efter øvrighedens befaling eller og efter nogen dom, hvilke domme og befalinger hand til sig tager og udi god forvaring giemmer. Dernest skal hand have indseende icke alleene at een hver af betienterne deris gierning med fliid og troskab forrette, men end og at de indsatte bliver strengeligen holdte udi ave og til arbeid, saa at de ey ere ørkesløse tiere, end deris roe timer falder, til hvilken ende hand skal beskikke een hver sit arbeid, saa meget hand hver dag skal arbeide. Hand skal og beskikke een hver sit sted, hvor de skal have deris blok at sange og raspe paa, som bør vere udi een dertil udi huuset indrettet stoer blocke stue, hvor blokerne rundt omkring skal saaledes sættes, at dend eene ey staaer dend anden udi veyen, og skal hand alletid have omsorg for, at deris verktoy saavel som rasper og blokker ere i dygtig og forsvarlig tilstand, at arbeidet icke derover skal sinkes og opholdes, saa og deraf alletiid at have noget udi forraad at forsyne arbeidet med, naar nogen brøstfeldighed kunde falde paa det, som bruges, paa det de, imidlertid det brodne til rette flyes, ey skal vere ledige.

3. Tugte mesteren skal have indseende med spiisemesteren, at hand alletid ikke alleene haver god forraad i huuset af alle de slags victualier, som til de jndsattes spiise fornøden gøres efter dend af directeurerne med hannem oprettede contract og spiisze ordning, men end og at de alletiid gode og sunde forvares, og at de ey blive fordervede eller raadne. Desligeste skal hand flittig tilsee, at de blive vel kaagede og reenligen med handlede, saa at de jndsatte ey have aarsage at klage. Till hvilken ende hand hver maaltids tid, naar madden bliver opgivet, self skall være udi køkkenet og tilsee, at det er, som det bør at være, saa og at een hver blok faaer sin rette deel og portion, desligeste karene, bakerne og skaalerne, hvor udi madden opgives, ere vel reene, skurede, skræbte og hvide, hvilke skal vere nummererede tillige med blokene, saa at een hver block har sine visze kar at æde af. Tugtemesteren skal og udi blocke-stuen lade ophænge een tafle med spiisze-taxten og ordningen til de jndsattes efterretning, saa at de kand vide, hvad de skal have, og hvorfor de skall arbeide. Og saa fremt nogen klage over spiiszingen skulle komme og det saaledes skulle befindes ved dend visitation, som der over af de committerede over de fattige dagligen anordnes bør og skal skee, da skal hand ligesaavel som spiisze mesteren derfor stande til rette, saafremt hand befindes med hannem at see igiennem fingere, og derfor anses første og anden gang med dobbelt saa megen penge mulct til huuset, som dend paa klagede portion sig kand be-

løbe, efter de committeredes got findende og kiendelse, som hannem udi hans løn skal afkortes; men skeer det tiere, da skal de committerede det for directeurerne angive, som hannem efter sagens beskaffenhed skal ansee og straffe. Og maa hand ingenlunde enten hemmeligen eller aabenbare med spiisemesteren interessere, saa fremt hand ey vil miste sin bestilling og have alt, hvis hannem paa hans løn resterer, forbrudt.

4. Tugtemesteren maa icke tilstæde de indsatte at faa enten meere eller andet at æde og dricke end efter dend anordnede spiisze ordning, under een rixdalers straf til huszet, ey heller maa hand selv, langt mindre tilstæde de andre betienter at falholde udi huszet enten for de indszatte eller andre udi huset nogen slags æde eller dricke-vare, i hvad navn de have kand, under straf efter de committeredes sigelse. End tilstæder hand de andre af betienterne saa som under-tugtemesteren, spiisemesteren eller deszlige at giøre det, eller og hand seer igiennem fingre med dem udj saadan gierning, da straffes hand iligemaade efter de committeredes gotfindende. Men kan hand fornemme under-tugte-mesteren, porteneren eller gaardskarlen udi saadan hemmelig forseelsze, da skal hand uden ringeste forskaansel strax giennem dennem af deris tienniste og viise dennem dørren; men er det spiise-mesteren, som derudi forseer sig, da skal hand, under straf som under forrige tredie articul meldt er, det for de committerede strax angive, som det siden directeurerne til videre dom og kiendelse haver at give tilkiende.

5. Tugte-mesteren skal og aarligen af de middeler, hannem dertil af directeurerne eller de committerede over de fattige gives, indkiøbe og forsyne de indsatte med nødtørffige klæder af uldet og linnet, som skal bestaae af een vadmels kiortel, et par vadmels buxer, een vadmels undertrøye, een ulden hue, toe par strømper og 2 par skoe, saa og fiire skiorter og fiire halsklude. Desligeste skal hand have opsyn med spiisemesteren, at hand efter dend foreening, som med hannem af directeurerne er sluttet, forsyner de indsatte i det ringeste hver ottende dag med reene linklæder. Og bringer nogen af de indsatte senge-klæder med sig ind, da skal hand befale under-tugtemesteren eller porteneren at have til syn dermed, at de blive conserverede, ikke alleene med at reen holdes, men end og at de om sommeren bliver udlagt udi soelen og vinden, naar veyerliget det tillader, saa og at de bliver flickede og bødte, naar de det behøver. Men bringer dend indszatte ingen seng med sig ind, da skal hand lade hannem forsyne med et decken at have over sig og een straa-

søk til at have under sig med reen halm udi, saa tit det behøves, at derved ingen sygdom eller fuul stank foraarsages, indtil dend indsatte self fortjener sig saa meget ved sit arbeide, at hannem een god seng kand forskaffes, hvilken seng siden, naar dend indsatte kommer ud, skal blive ved huuszet, men de senge, som de indsatte indbringe, skal følge dennem ubehindret, naar de igien udkommer. Til hvilken ende hand udi hans mandtals bog ved dend indsattes navn skal indføre, hvis hand bringer med sig, og det for de committerede anviise, som in margine antegner, at det for dennem er anviist.

6. Hand skal alle tiider, natt og dag, holde porten og døren for Rasphuuszet tillukte, saavel dend, som gaaer ud til gaden, som dend, der vender indtil gaarden. Og maa hand ingen tilstæde at indlukkes ndj gaarden til de indszatte, og om endskiønt nogen haver noget med dennem at tale, skal hand forbyde porteneren ey nogen at indlade, førend hand deris ærinde for tugtemesteren haver angivet, og hvis tugtemesteren ey er tilstæde, da for under-tugtemesteren, hvilket dog tugtemesteren ved hans jndkomst strax skal tilkiende gives, hvorfor een af dennem altid i huuset bør være tilstæde. Og dersom dend tilstæde værende da befinder saadan ærinde at vere af dend vigtighed, at det bør eller maa bestilles, da skal hand enten self eller under-tugtemesteren lade det forrette. End hender det sig, at nogen af nysgierrighed eller couriosite begierer at vil see dend tugt eller ave, som der holdes inde, da maa hand det tilstæde, men da skal tugtemesteren enten self eller under-tugtemesteren følge dem omkring og forbyde dem at give de indszatte noget, men der imod skal hand præsentere dennem een bøsse, naar de indkomme, at de derndj kand give, hvad dennem got siunes, hvilken fattiges bøsse directeurerne eller og de committerede alleene bør have at raade over og pengene deraf efter gotfindende distribuere til de jndsattes nytte. Tugtemesteren og ingen anden skal have nøglen til de jndsattes huller, og maa hand ingenlunde tilstæde, at dørrerne maa aabnes, uden naar fornødenhed det udkræver, da enten hand self eller under-tugtemesteren skal være tilstæde og see til, naar de blive aabnede, at de igien blive vel tillukte.

7. Tugtemesteren maa ingenlunde tilstede de indsatte at have jld hos sig inde ved blocken, ey heller at smøge tobak uden i deris roe timer ude i gaarden, som vel bør vere indhegnet og bevaret, dog at dend saaledes indrettes, at tugtemesteren altiid kand have dem under opsig. Langt mindre maa hand tillade dennem at have lysz hos sig, men om vinter aftener og morgener, naar det er mørkt og

de ey længere kand see ved dags lysz at arbeide, da skal hand lade sette udi blokestuen saa mange dertil beqvemme lygter, som gøres fornøden, med glasz for og med lamper udi, hvilke saaledes skal være giorte og satte, at de jndsatte dennem ey kand tilkomme, langt mindre dennem oplucke eller omstøde. Og skal samme lygter hver aften og morgen, naar de af porteneren ere udsluckede, til hannem indbæres. Serdeles skal hand self hver aften klokken 9, naar dend første visitation af under-tugtemesteren er skeed, gaa omkring og i det gandske huus visitere og nøye tilsee, at ingen haver lysz, fyr-tøyg eller tændte piber hos sig i hullerne.

8. De værelsz, som ere oven paa, skal tugtemesteren see til, at de efter directeurernes anordning blive vel forseete med dygtige mestere af det slags handverk, som efter directeurernis got findende anordnes der at indrettes for at lade løsze og modtvillige drønge børn lære, som paa gaderne optages, eller og som udi det tilforordnede Børne huusz enten ikke maa indtages eller og der inde ikke vil giere got og derfra indsendes. Desligeste skal hand have indseende med mesterne, at de lære børnene deris handverk til gavns, og at de holde dem stedse udi god ave og arbeide, og naar de ere forsømmelige, dovne, modtvillige og onde, at de da bliver afstraffede. Saa skal hand og have indseende med dend forordnede skoelemester, at hand kommer sine visze timmer om dagen og lærer dem deris cathechismus og anden gudsfrygt, desligeste at de holde deris morgen og aften bønnen og lovsange, saavel som og at de efter spiisz-ordningen nyde deris rigtige deputat, desligeste at de med tvæt, rygte og andet fornødent efter dend anordning, som derover af directeurerne bliver giort, vorder forsynet.

9. Tugtemesteren skal have god agt paa vægten, som udi huset alletider skal være og henge udi et sært der til indrettet værelse indsluttet, hvortil hand skal have nøgelen, og skal samme vægt vere fuldkommen og bestaa af alle slags punde vægt fra halve skippund ned ad til et fierding pund, som staden skal bekoste og siden, naar det for slides, lade igien reparere eller og paa nye forsyne. Og skal samme vegt, saavel bilancerne som ponderne, hver fierding aar af de committerede visiteris, om dend er iust, som den skal og bør at være.

10. Hand skal og have god tilsyn med bingerne eller pak-tønderne, hvorudj raspningen skal legges, naar dend er veyet, at de ere tørre og veltætte, og skal hand alletider bruge een bing eller pack-tønde til et slags og ey tilstæde, at anden farve der udi bliver

kast end dend, som fra første begyndelse derudi haver veret lagt, saa fremt hand ey vil være ansvarlig til ald dend skade, derved kand forarsages. Til hvilken ende hand self skal være til stæde, hver gang noget enten ind- eller udveyes, og skal der ikke alleene være laas og luckelse for samme bingkammer, men end og for hver bing eller pack tønde, som hand alle tider skal have udi god forvaring, og ey tilstæde nogen at komme der ind, uden hand self er hos.

11. Hand skal holde rigtig bog over hvis træer, som hannem bliver leveret, hvilchet hand ved vegt skal annamme. Og maa hand af leverandeurerne intet træ annamme, uden hvis tørt og reent er, uden sand eller anden skarn, som vegten kand betyngge, ey heller maa hand annamme noget med barck paa, med mindre dend ligesaavel kand tiene og nyttes, naar det er raspet, som træet i sig self. Og skal hand, naar hand ved tiiden og erfarenheden har faaed fuldkommen kundskab om dend tara, som falder ved raspningen, imod det, som brutto leveres, det til directeurerne angive, som self med leverandeurerne eller kiøbmændene har at udreigne samme tara og det med dennem at reglere. Saa skal og tugtemesteren lade legge en hver leverandeurs træ a parte eller og det nummerere.

12. Jligemaade skal hand holde bog over hvis, som hver gang leveres til hver par af de indsatte at raspe, saa og hvor meget de der af raspet tilbage hver middag levere, og der efter skal hand giøre een udreigning paa, hvor mange pund raspet træ af hver slags efter sin haardhed, dyd og priis der skal regnes om dagen imod dend omkostning, som paa een af de jndsattes kost, klæder og anden fornødenhed kand anvendes, efter dend anordning, som de fattiges directeurer saavel paa spiisningen som anden underholding giøre. Og skal hand hver dag efter spiisningen kalde hver een af de jndsatte for sig ved vegten og der giøre afreigning med hannem udi under-tugtemesterens overværrelse om, hvis hand fra dend eene middag til dend anden meere end hans foresatte dags-verk har arbeidet, og saadant skiære paa karstok, som hand skal give hannem og vere indrettet til 10 pund og der under til et fierdings pund. Naar dend er fuldskaaren, skal der giøres afreigning med hannem og paa samme afreigning gives hannem een general kaarstok, hvor paa skrives dend forriges summa. Og skal saadan karvestok continuere tiid fra tiid, indtil hans tiid er ude, at hand skal udlades, da hannem hans fortieniste skal gives udi reede penge. Jmod disse karvestocker skal tugtemesteren holde rigtig bog, som af de committerede hver maanet skal igiennemsees og examineris.

13. Hand skal og holde rigtig bog over ald husets verktoy samt boeskab, saavel det, som hannem nu nyt leveres, som og hvis, som herefter gøres, deszligeste over hvis reparation, som derpaa gøres, og saafremt noget skulle af ældre eller brug forverres eller formindsches, da give det tilkiende for de committerede, at de det eftersee, om det kand vere meere brugeligt eller ikke, førend det bliver gandsche casset, og af dennem derpaa tage beviis.

14. Tugtemesteren skal og holde flittig bog over de materialier, som til de øverste verelser at arbeide udleveres, og det ved vegt og maal. Saa skal hand og, naar arbeidet ferdig leveres, giøre regnskab og afreigning med mesterne saavel om arbeidet self, om det svarer imod materialernis jndtegt, saa og om arbeids lønnen, efter dend accord, som med dennem enten af directeurerne eller og af de committerede er sluttet.

15. Tugtemesteren skal tiltenkt være at have sine regnskaber ferdige tvende gange om aaret, nembl. hver paaske og hver Michaelis, da de af directeurerne skal igiennem seeis, mangles og siden, naar de af hannem for alleting ere fornøyede, qvitteris.

16. Under-tugtemesteren skal gaa tugtemesteren til haande udi de forretninger, som tilforn ommeldt er, og ellers udi alleting, som hand hannem anbefaler, særdelis ved vegten, saa og optelningen af alle materialier, som udi huset indleveres. Hand skal alle tiider see til med de jndsatte, at de ere flittige i deris arbeide, og have opsiun med dennem, at de ingen modtvillighed drive eller nogen opsetzighed begynde, visiterer flittigen deris huller og blocker, dørrene og vindeverne, at de ey nogen steds practicere at vil udbryde, see til, at deris verktoy er dygtigt og skarp, og naar noget fattes, da at melde det an for tugtemesteren og levere dennem andet i dets stæd igien. Hand skal og tillige med tugtemesteren alletider vere tilstæde hos spiszemesteren ved kostens udreigning og spiszningens uddeeling, naar dend er kaaft, for at see til, at een hver nyder sin rigtig portion efter spiisse ordningen, og at maden reenlig og vel er tillauget. Saa bør hand og ligeleedis at have opsigt med øllet, at det er forsvarligt og reensmagende, ey raadet, suurt eller ilde kaaget, deszligeste at de jndsatte faaer deris rigtige maal, og at karrene ere reene, og skal hand følges med, naar een hvers portion saavel af mad som af drikke de indsatte bliver tilbaaren. Om vinteren udi de mørke morgener og aftener skal hand i rette tiid beskikke et hvert stæd sit lysz og lægte (som i den stoere block-stue, hvor de jndsatte efter dend 2den articul, som før er melt, bør sidde tilsammen, skal

ophænges) og igien passze paa, at de og udi rette tiid bliver udsluckte. Saa skal hand og hver aften een halv-time, efter at de ere udsluckte, og naar alle ere gaaen til seng, visitere et hvert stæd udi det gandske huusz, om der nogen stæds findes jld eller lysz. Jligemaade skal hand tilholde de jndsatte, at de paa visze tiider om dagen feye deris kammere og huller og dennem for ald ureenlighed saavel som og for støv og spindelveve rense, saa og kamerne og hullerne hver ottende dag at smøge med malurt, enebær-riis eller andet deslige, som hand skal forskaffe dennem. Hand skal og see til, at drengene bliver rygtede og holdte reene for saær, utøy og andet. Jligemaade skal hand have tilsium med spiiszemesteren, at hand efter sin accord forskaffer de jndsatte hver ottende dag deris reene lin-klæder, og at de forsvarligen ere toede, saa og at hand lader deris lin-klæder bøde og flicke, naar fornøden giøres. Til hvilken ende hand og skal vere tilstæde, naar det ureene linnet til tvætten udliveris, og naar det igien reent annammes. Saa skal hand og flitteligen visitere alles klæder og senge, om de ere reene, eller og om de fattes noget, og giøre anstalt, at de bliver bødte og flickede. Naar nogen af de jndsatte bliver udlat enten udi hans roe-timer eller og, naar nogen fornødenhed det udkræver, da skal hand baade lukke dem ud og passze paa, at de igien til rette tiid indkommer, og see til, at laaszene fast bliver foreslagne. Naar nogen formedelst begangen forseelse skal pidskes eller huden skal afslides enten paa benken eller ved pælen, efter de committeredes kiendelsze, som bør skee publique paa det stæd, hvor de samtlige sidde og arbeide, da skal hand over saadan iustice holde og see til, at dend ikke alleene bliver exequeret, men end og at alle de jndsatte hver af sit hull paa derene og drengene af deris kammersze see der paa for et exempel og afskye. In summa hand skal passze paa ald dend orden og skik, som der inde skal holdes, og ald den u-orden og uskik, som der inde kand forefalde og passere, skal hand strax give tugtemesteren til kiende, at det kand blive rettet og straffet.

17. Spiiszemesteren skal efter dend med directeurne giorte contract og accord ikke allene udi rette tiide forskaffe sig forraad af alle slags fornødene victualier, som ere sunde og gode, men hand skal end og alletider see vel til, at de icke forderves eller forraadne, saa fremt hand ey, naar tugtemesteren der paa finder mangel eller og der paa af de jndsatte med billighed klages, vil stande derfor til rette efter de committeredes kiendelse. Hand skal og tillige med sine folk handle maden reenligen og tilbørligen, saa at dend bliver vel

kaagt og tillavet, saa og have dend ferdig til rette tiid, naar det ringer til maaltid at opskaffe. Over jldbranden skal hand have god tilsuun og vere sparsommelig, saa og dend i rette tiider andtende og slukke. Karrene og bakkerne skal hand strax effter hver maaltid lade toe, skure og skrabe og hver stoecke lade opsette paa sit stæd, saa at de ere reene og tørre til dend tiid, de igien skal bruges. Jligemaade skal hand og lade holde kiøkkenet og kiøkentøyet hver dag nett og reent. Hand skal og alletiider skaffe got vel kaaget og reen smagende øll, og som ey er suurt, og maa hand ey give nogen af de jndsatte noget at drike imellem maaltiderne, med mindre det dennem formedelst stor tørst af tugtemesteren bevilges, og da maa hand ey give dennem meer, end hvor med de saadan deris tørst kunde slucke, hvilken uden tiids skienkning hand rigtig skal opteigne og af tugtemesteren lade strax attestere, som det de jndsatte igien udi deris arbeid skal kortes. Tobak maa hand ey heller give nogen meere end sin rette tillagde andeel, som dennem hver morgen ved deris fro-kost skal leveres, men vil nogen have meere, da, naar det af tugtemesteren tillades, maa det vel skee, og skal hand iligemaade opskrive det til afkortning udi deris arbeide, som tilforn om øllet meldt er. J det øvrige maa hverken hand eller hans folk have noget at selge i huuszet, langt mindre maa hand eller de have nogen samqvem med de indsatte, under dend straf, som af de committerede der paa siges, naar de derudi betrædes, hvorføre hand og self med sine folk derudi skal have skarp indseende, saa fremt hand ey tillige med dennem vil ansees, om hand befindes dermed at være forsømmelig.

18. De folk, som hand efter contracten er pligtig at holde til tvætten og til de indsatte barn at rygte, skal hand tilholde, hver dag paa dend time, de af tugtemesteren anbefales og foresettes, at være tilstæde og børnene rygte, naar det fornøden giøres. Særdelis skal de hver søndag morgen tage saavel deris som de jndsattes ureene klæder fra dennem, som skal vere nummererede og merkede, og give dennem reene derfor i stæden. Og skal tugtemesteren inddeele saavel børnene som de indsatte iblandt dennem, at een hver kand vide sine at opvarte. Og skal de, hvergang de annammer det ureene, saa og hver gang de det reene bringe fra tvætten, levere det til under tugtemesteren og hannem derfor giøre regenskab, desligeste naar de det skal toe eller børnene skal have reent, det igien af hannem annamme, hvorføre de til hannem skal giøre regenskab. Bortkommer noget, eller og tvætten ey er saa forsvarlig og upaaklagelig, som det sig bør, eller og de ey levere klæderne vel tarre fra sig, da skal

under-tugtemesteren det strax for spiiemesteren angive, som hannem derfor for tugtemesteren skal stande tilrette og ikke alleene lade tvætten giøre om igien, men end og svare til det bortkomne, hvilket hand igien maa søge hos sine folk, paa hvad maade hand best ved og kand. J det øvrige skal spiiemesteren alvorligen tilholde sine folk, at de ingenlunde opholde sig udi huszet lengere, end de der have at bestille, langt mindre at de have nogen samqvem med børnene eller de jndsatte, videre end dennem er tillatt. Hvormed og saavel under-tugtemesteren som og porteneren skal have god indseende.

19. Porteneren skal med dørrenis og portens aabning forholde sig, som udi dend 6 articul tilforn er meldt, men som hand des foruden bebyrdes med mange forretninger, saa skal hannem een underportener eller gaards karl adjungeris. Naar nogen indlukes, skal porteneren henge nøglen ind hos tugtemesteren, hvor hand dend har annammet, og ellers passze paa, at de ingen samtale eller samqvem have med de jndsatte, og naar de vil tale med børnene, da, naar det af tugtemesteren bliver tilladt, skal hand melde det an for deris mester, at det skeer udi hans oververelse. Hand maa ey heller tilstæde, at de bliver lengere der inde, end de deris ærinde forrette, men dennem strax igien udlucke. Hand skal ringe kloken, hver gang dend skal ringes til arbeide, til bøn, til spiiszning, til lovsang, til prædicken og til sengs. Naar nogen skal straffes med piidsk eller riis, da skal hand saadan execution forrette. Hand skal tænde lysene og lygterne og dennem hver paa sit stæd udi rette tiid sette, saa og dennem udsluke, naar tiid er. Hand skal hugge brende og bære jldebranden til kocken og andensteds, hvor det behøves. Gaarden og gaden skal hand feye og reenholde. Naar de jndsatte ringer, da skal hand fornemme, hvad de vil, og give under-tugtemesteren det tilkiende. Ellers skal hand alletieder pasze paa gaarden, og om hand fornemmer ringeste u-orden, da at give det tilkiende for under-tugtemesteren og ellers forrette alt, hvis tugtemesteren og under-tugtemesteren hannem anbefaler.

20. Naar nogen bliver indszat udi Rasphuzzet, vere sig effter dom eller øvrighedens befaling, da skal hannem strax anviiises sin blok, som hand skal arbeide ved, og leveris sin raspe og kurv og der hos siges, hvormeget hand om dagen skal raspe af hver slags træ for sin føde og underholdning. Dog skal der bruges dend moderation med dennem, som først indkommer, at nogen mindre vejt af raspet træ dennem gotgiøres imod een heel dags kost de første fiorten dage,

end forordnet er, indtil de blive vandte der til. Hvilket tugtemesteren dennem skal foreholde, at de hver dag deris vegt formeere, indtil de faa deris rette quantum. Og skulle hand imidlertid befinde, at dend jndsatte een dag slumper til at faa meere, end hannem foresat er, da schal hand tilholde hannem, dend anden dag at forskaffe meere, saa at, om hand kand forskaffe sit rette quantum, førend de fiorten dage ere forbj, saa skal hand blive derved.

21. Udi de første otte dage, at regne fra dend tiid, nogen bliver indsat, skal hand have fri-kost, men saa skal hand derimod fortjene det, hand der effter skal fortære, og det saaledes dag fra dag continuere, og regne dagen fra middag til middag igien.

22. End hender det sig, at der er ulige par af de jndsatte, saa at dend, som sidst kom, ey kand faa staldbroder med sig ved blocken, da skal dend settes ved dend blok, som er dertil indrettet med den machine, som hand skal have hielp af. Saa skal hannem og gives det blødeste træ at raspe og dend letteste raspe at føre.

23. De indsatte skal være ved deris blok om sommer-morgenen, som skal regnes fra 11 martii til 11 octobris, klokken 5 og om vinter morgenen klokken 6, da der ringes med klokken, indtil klokken syv, da dem skal gives deres frokost. Een halv time derefter, da klokken ringer, skal de begynde deris arbeid igien og fortfare, til klokken er elleve, da der skal ringes til middags maaltid. Derefter maa de have deris roetime, indtil klokken ringer et, da de igien skal gaa til blokken og arbeide, hvad heller det er sommer eller vinter, til klokken er sex, da det ringes af arbeide og til aftens mad.

24. Vil nogen arbeide sine roe timer, da stande det dem frit for, men hender det sig, at dend eene vil vere flittig og fortiene noget mere end føden og underholdningen, og hans staldbroder vil vere lad og modtvillig i at staa hannem bie, da skal tugtemesteren og under-tugtemesteren, naar det for dennem klages, først med det gode see til at overtale dend lade til flittighed, og dersom det ey kand hielpe, da skal de fordeele de flittige sammen, at de dovene og lade kand være for sig self. Hvorfore de begge daglig dag skal flittig give agt paa een hvers arbeid, at de kand kiende dovne og duelige fra hin anden.

25. Hvis nogen af de jndsatte arbeider meere, end hannem er foresat, skal hannem a parte betaales effter dend taxt, som der paa af directeurerne og de committerede over de fattige sat vorder, naar hans kost og underholding først fradrages, og skal saadan profit skiæres paa hans karv-stock, som tugtemesteren skal give

hannem, som tilforn udj næst foregaaende 12 art. sagt er, hvilken karv-stok dend jndsatte self maa giemme, og naar hans tiid er ude, saa at hand maa udslippe, skal hannem saadan profit imod qvittance betales af tugtemesteren, saa fremt hand ey noget deraf tilforn har oppebaaret.

26. Vil nogen af de jndsatte ey arbeide, men anstiller sig modtvillig og doven, da skal hannem ey heller gives at æde, men hand skal spiises med vand og brød og derforuden have hug af pidsken første gang, men anden gang skal huden slides af hannem ved pælen med skarp-riis, indtil hand gjør got.

27. Forderver nogen af de jndsatte raszpnigen af modtvillighed med at komme vaadt der paa, sand eller andet der iblant, eller og hand øder eller spilder noget paa gulvet, da skal hand ikke alleene miste sin hud paa pælen, men end og straffes paa vand og brød udi 1, 2, 3 dage efter skadens beskaffenhed, og derforuden skal ham legges meere arbeid paa om dagen, indtil skaden, som hand har giort, kand blive betalt. End skulle nogen af forsetlighed bryde sit verk-tøy i stykker, da bør hand det og igien udi hans roetimer at fortiene efter de committeredes gotfindende og derforuden straffes med riisz ved pælen efter sagens beskaffenhed.

28. Bliver nogen ved dom eller øvrigheds befaling indsat udi Rasphuuszet, og hand kand noget handverk, hvorved ingen jld skal handles, saa at hand kand arbeide for een mester, da maa saadan een tillades at drive sit handverk der inde i stæden for at raspe, og skal da dend samme efter directeurernes og de committeredes taxt foresettes, hvor meget arbeid hand hver dag for kost og anden underholdning skal ferdig skaffe. Saa maa og saadan een gives nogle af de fattige drenge til at oplære udi sit handverk.

29. De jndsatte, som arbeide udi een stoer stue tilsammen, bør om morgenen, førend de begynder deris arbeide, at holde morgen bøn og om aftenen, før de spiszer, aften bøn alle paa een gang der tilsammen, hvilchet under tugtemesteren og porteneren skal give agt paa. Og de, som forsømmer det om morgenen, skal miste deris fro-kost, og de, som forsømmer det om aftenen, skal miste deris tobak dagen nest efter. Jligemaade skal de og tilholdes, een og anden christelig psalme siden om dagen at siunge, hvilket saavel tugtemesteren som under tugtemesteren og porteneren alle tiider, naar de komme i gaarden, skal paa minde og formane dennem til og særdeelis give agt paa, hvo af dennem sig anstiller meest gud-frygteligen, paa det at, om det kunde hænde sig, at nogen kunde

beviises nogen naade med at forkortes deris fengsels og tvangs tiid, eller og de udi andre maader kunde med nogen mildhed og forskaanszel ansees, at da saadan deris skickelige forhold der til kunde aarsag give.

30. De jndsatte maa ingen banden eller eder, ey heller nogen u-teerlig slem og u-tugtig snack eller sang bruge, hvor paa tugtemesteren, under-tugtemesteren og porteneren jligemaade skal agt give, og naar de det ringeste af saadant kunde høre eller fornemme, da skal de første gang straffe dennem med haarde ord og paa-mindelszer, anden gang skal de sette dennem udi mulct med 1, 2 eller fleere puns arbeide over deris rette foresatte dag werk. Men fornemmer de, at de giøre det tiere af een letfærdig vane og modt-villighed, da skal de pidskes eller miste deris hud ved pælen.

31. De indsatte maa ingenlunde kives eller skiendes eller skielde hin anden, men de skal imellem sig selv leve fredsommelige, saa fremt de ey enten vil pidskes eller og straffes ved pælen. End give de hin anden næve hug eller de haar-drages, da bør de com-mitterede derudi kiende og dømme.

32. Udj et hvert hull skal der være et senge stæd og een benck, og veggene skal vere forsynet med kraage og hager, hvor paa de indsatte kand henge deris klæder, saafremt de ey self have bommer eller andet at forvare dennem udi. Paa hver af hullerne maa være et aabet vindøve, som vel med tette og stercke jern-stænger skal vere forvarede og med træluger uden for forsynede, som om natten og ellers, naar de jndsatte det begierer, kand luckes. Dørene skal vere vel forvarede og sterke, med stang og laas uden for, og paa dørrnen skal der vere et hull saa stoer, at dend jndsatte der igiennem kand reckes, hvis fornødent er. Hvilke huller de jnd-satte self hver dag skal holde reene og serdeelis gulvøene, at de ere tørre. Ved hver dør skal der og være een kloke, som de jndsatte maa ringe paa, naar dennem noget fattes.

33. De børn, som i næst foregaaende 8 art. ommeldes, maa ey indtages, førend de ere i det ringeste 14 à 15 aar, at de ere saa sterke, at de strax kand settes til det handverk, som udi huset er étableret, hvilke skal holde deris verk-, roe- og spiisze-timer samt morgen og aften bønnen lige med de jndsatte, naar det ringer. Hvor med mesterne skal icke alleeneste have indseende, men end og under-tiiden paa verk-stæderne holde dem til sang og guds frygt og self derudi gaa dennem for med et got exempel. Om onsdagen og løver-dagen eftermiddagen skal dennem af skoelemesteren læris deris

catechismus og børne lærdom saavel som om søndagen efter middag fra klokken 2 til 4 à 5 slet, ligesom de ere mange til. De, som kand læse, skal een efter anden skiftes til hver søndag baade for og efter catechizationen, saa og hver middag efter maaltid og hver aften, naar der holdes bøn, at læse et capitel eller tu udj bibelen, og skal de efter læsningen af mesterne examineris, om de vide noget af det, de have lært. Derforuden skal mesterne have flittig indseende med dem, at de ey drive nogen utugt og modtvillighed enten i gierning eller i ord, og saa snart hand noget saadant hos dennem fornemmer, da give det an for tugtemesteren og under-tugtemesteren, som efter forseelsens beskaffenhed skal ved porteneren lade dennem straffe paa benchen med riis. Saa skal og indrettes een à parte gaard eller plads, hvor drengene i deris roe-timer kand gaa og røre sig.

34. Disse drenge skal self holde sig reene og rygte sig, hvilket mesterne skal holde dennem til udi deris roe-timer, saa som de ere saa gamle og stoere, at de det nok self kand giøre. Deris klæder, saavel uldet som linnet, skal dennem gives frit det første aar, ligesom de andre jndsatte og ligesaa meget af hvert slags, men siden skal de self fortiene dennem paa verkstædet.

35. Begierer nogen forældre, at deris ulyddige og ryggesløse sønner maa udj Rasphuset indsettes, da maa de icke indtages, førend de af de committerede over de fattige ere blevne vel examinerede, om til saadan begiering haves skiellig aarsag eller ikke, og at forældrene ey giøre det af nogen utidig ivrighed eller ondskab. Befindes det da, at børnene fortiene saadan tvang og ave, da skal der betinges med forældrene, hvad de skal give til huset for deris kost, klæder og lære, og hvorlunge de skal være der. Men har forældrene ey self raad der til, at de kand betale det, da skal de committerede dog dennem imodtage, naar de deris føde nogenlunde kand fortiene. Ere børnene saa gamle, stoere og sterke, at de kand løfte dend mindste og letteste sang, da skal de raszpe. Men dersom forældrene begierer, at de maa indsettes paa nogen kort tiid for at tvinge dem fra een eller anden udyd, da skal de betale deris kost og underholdning om ugen med een rixdaler, hvad heller de vil, at de skal arbeide eller icke. Begierer de, at de maa jndsettes paa et kammer hemmeligen uden at komme til de andre eller at vere kiendt, da maa det og tillades. Hvor til à parte kammerser vel forvarede og med bord, stoel og seng forsynede, skal indrettes, og skal da med de committerede betinges, hvad huszet for saadan een skal have, og maa

hverken tugtemester, under-tugtemester, spiisemester, portener eller nogen giøre saadant rygtbar, under straf efter de committeredes kiendelse.

36. Om søndagen og fæstdagene skal ald arbeid udi Rasp-huset hviile, og da skal der af dend dertil beskickedede fattiges præst holdes høymæsse med sang og prædicken paa det største kammer, som der til er indrettet, hvor tugtemesteren med alle folkene, mesterne og børnene skal forsamles, og skal præsten alle tiider udi sine prædickener foreholde børnene deris forrige udyd og ørckesløshed og formane dennem til guds frygt, duelighed og flittighed, saa og at sky ald last og udyd. Derefter skal hand og holde prædicken for de jndsatte udi bloke-stuen, hvor de alle kand forsamles, og dennem paa samme maade foreholde deris forrige ugudelige og u-skikkelige forhold og ørckesløshed, hvorfore de nu straffes, formane dennem til guds frygt, daglig morgen og aften bøn og sang, saa og til lydighed og ærbødighed imod deris øvrighed, særdeelis at de vogte sig fra eeder og bander, skienden og skielden og anden utugtig og uteerlig snack og sang med videre. Om efter middagen, naar det ringer til catechisationen, skal præsten og skoelemesteren være tilstæde og icke alleene underviise og examinere børnene udi deris gudsfrygt og børnelærdom, men de skal og skiftes til at underviise de jndsatte derudi. Saa skal de og læse nogle capitler for dem af bibelen og det eenfoldige og kort for dennem forklare. Præsten skal og eengang hver fierding aar advare betienterne, de voxne børn og de indszatte, naar de skal indstille sig til herrens nadvere, hvorom de søndagen tilforn skal advares, og i samme uge skal hand om onsdagen holde for dem een pœnitentze og bededags prædicken, lære og underviise dem at fortryde deris synder, og at de søndagen nest efter bereede sig til sacramentet værdeligen.

37. Bliver noget barn eller anden af de jndsatte syg, da skal tugtemesteren strax give det for de committerede tilkiende, og skal hand da efter deris befaling lade saadanne indlegge udi een af sygstuerne, som skal være tvende, dend eene indrettet for børnene og dend anden for de jndsatte, hvilken sidste skal være forvaret med dørre og stenger for vindverne, at de ey skal have leylighed til at udbryde. Og skal de committerede icke alleene ordinere noget af de fattiges cassa til børnenes desto bedre forfleigning og opvartning, men de skal end og befalle, at de fattiges medicus og barberer enten self eller og ved deres folk dagligen opvarter de syge og dennem, som een eller anden skade have, forbinde. Og som det er

venteligt, at de jndsatte, som blive syge, ikke kand paalegges saa sterk arbeid, at de dend paa dem anvendte omkostning og underholdning igien udi deris arbeid kand vinde, saa maa saadan deris forflegning dennem fri af cassen forundes.

38. Naar børnene have udlært det der i huuset beskikkede handverk, vere sig enten af mesterne eller og af dennem, som udi næst foregaaende 28 articul ommeldes, da skal tugtemesteren give de committerede tilkiende, som skal lade saadan een for magistraten paa raadstuen indskrive iblant det laugs eller handverks dreng hos oldermænden, hvor effter hand endnu hos een af mesterne skal tienne for lære et aar og siden udskrives af oldermænden for svend ligesom andre lære dreng. Og maa ingen mester eller svend, under deris laugs-rettes forbrydelse, enten foragte eller bebreyde saadan et fattig barn sin lære, men de skulle agte og ære hannem lige saavelsom de, der hos mesterne i lauget tient og lært haver. Og oldermænden med de tvende ældste mestere i lauget skal, naar drengen indskrives, ordentligen tacke øvrigheden for dend anstalt, der er giort, at, fattige børn kand lære noget, hvorved de deris brød i deris alderdom kand fortiene. Til hvilken ende de mestere, som i huuset bliver antagen til at arbeide, skal indskrives og regnes iblandt stadens laugs mestere.

39. Løber noget barn bort af huset, og være sig, hand enten tager slet inttet, eller og hand enten tager sine egne eller andres klæder og tøy med sig, af hvad navn det end være kand, som hører huset til, da skal saadan et barn, naar det kand opsørges og ertappes, igien indtages og offentligen skarp straffes med riis paa benken og trues, at saa fremt det gjør det tiere, skal det, naar det kand igien opsørges, slages udi jern at forblive der inde, indtil det bliver saa voxen og sterk, at det kand raspe, da det skal ved bloken arbeide. Men bryder een af de jndsatte ud, eller og hand ved een eller anden leylighed løber bort, da skal hand, naar hand kand opsørges og paagribes, først miste sin hud ved pælen, siden skal hand slages udi jern fast ved bloken, som hand skal arbeide ved, dernest skal ald hans arbeids løn, som hand kand vinde over sin underholdning, være huset hiemfalden.

Hvor efter de fattiges directeurer og committerede samt alle andre vedkommende betiente sig etc. Givet etc. Kiøbenhavn d. 26 octobris 1708.

Forordning om Børnehuset.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi til een god skik at holdé med fattige umyndige børn i Børnehuset i Christianshafn til een christelig optugtelse og fremdragelse, at lære det, hvorved de selv deris brød i fremtiden med æren kand vinde, allernaadigst for got befunden, efterskrevne anordning der om at gjøre; nemlig:

1. Udi Børnehuset skal være een huus-fader og een huus-moder, saa skal der og være beskickedede rygtersker og tvettersker, saamange som fornøden gøres, hvilke skal have sine visze børn at opvarte og blant dennem, ligesom de ere mange og faa til, og som de kand overkomme, at rygte. Desligeste skal der og være een portener foruden andre betienter, som directeurerne for got befinde at skal antages. Derforuden skal der og vere tvende skolemestere, som vel kand skrive og regne, en skikkelig qvinde, som kand være lære-moder for pige børnene og lære dem at sye, kniple og deslige qvindelig handtering. Dend ordentlige gudstieneste skal forrettes om søn- og helligdagene samt bededagene og anden tid af dend præst, som er over de andre fattiges huusze beskicket.

2. Huus-faderen skal holde rigtig bog og mandtal med alder og navne over alle de børn, som indkommer, ved dag og datum, saa og hvad dennem bliver leveret af linnét og uldet til klæder. Hand skal og holde rigtig inventarium over alle husets løsere og redskab udi stuer, kiøken, kielder, paa loffene og andre værelser, og naar noget der af ved brug eller ælde forverres, forringes eller formindskes, da det at forklare. Jligemaade skal hand og have omhyggelig tilsyn med, at børnene nyder, hvis dennem bliver tillagt, saavel udi kost som klæder. Hand skal og have jndseende med jld og lysz, at derved ingen skade vederfares, til hvilken ende hand hver aften, naar alt saadant bør at være slukt, skal visiteré alle stæder og kammerser. Saa skal hand og have flittig indseende med alle under-betienterne, om de deris embede med flid og troskab og flittighed forrette, dennem antage og afsette, som hand for best og nyttigst eragter, og ellers forrette alt hvis, som her efter hannem paalegges og anbefales, som hand for directeurerne og de committerede agter at vil forsvare og til rette stande.

3. Huus-moderen skal have indseende med børnenes linnét og senge-klæder og over det holde rigtig bog, desligeste have indseende med lære-moderen for pige børnene, at hun lærer og underviiser dem vel udi, hvis hende tilkommer, med rygterskerne og tvetterskerne, at

de ere flittige udi deris tieniste, med spiisningen, at dend i kiøkenet handles reenlig, med tvetten, børnenis reenholdelse, at dend ey forsømmis, saa og at stuerne holdes reene, sengene bliver i rette tider rede, og børnene nyde deris tilbørlig rygte, med videre, som hende her efter befales.

4. Skolemesterne, som skal være tvende, og som vel skal kunde skrive og regne, hvilke af de committerede med directeurernis approbation skal antages, skal flitteligen oppasze deres timer med børnene at underviise udi læsen, skrifven, regning, deris børne lærdom og anden guds frygt, holde bøn og lovsang med børnene morgen og aften, see til, at de have alle de børn, de skal have i skolen, naar deris læse-timer falder, dagligen give agt paa dem, at de ey venne sig til nogen banden, skienden, skielden, liderlig og utugtig snak eller sang, rose de skikkelige og straffe de uskikkelige, og maa de ey bruge andet at straffe dennem med end riis, hvor udi de skal dog holde maade og ej straffe dennem enten for haart eller i utide, men lempe sig noget efter deris aar og alder, hovet og nemme, men omgaaes dem saaledes, at børnene have baade kierlighed og frygt for dennem, og for alle ting gaa dennem for udi liv, lærdom og guds-frygt med et got exempel, særdelis vare sig self fra drik, dobbel, skienden og løsagtighed, omgaaes huus-faderen og huus-moderen med høflighed og lydighed, saaviit dennem vedkommer, og tage vare paa, hvis dennem her efter bliver paalagt, at gjøre med flid, troskab og flittighed, saaledes at de kand efter nogle aars tieniste gjøre sig værdige til een eller anden tieniste, som kunde blive ledig og de kunde vere tient med. Derforuden skal de gaa huus faderen og huus moderen tilhaande med at skrive deris mandtaler og inventaria, som de skal holde, og hvis andet, som kand forefalde at skrive og forrette. Hvor udi saa vel som andet de ey maa være opsetzige, men med dennem heller overlegge, hvorledes een god disciplin over børnene kand holdes. Med deris information skal ellers præsterne have indseende og dennem der udi raadføre, dog under biscopens direction, hvormed saavel directeurerne som de committede deris myndighed og befaling ey skal vere betagen.

5. Lære moderen, som og skal af de committerede med directeurernes approbation antages, skal vere een skickelig, gudfrygtig og velberygte danne qvinde eller enke, som veed at lære pige børnene een og anden gierning med spinden, syen, knytten, kniplen og deslige, som børn bør at lære. Hun skal og undertiden, naar de sidde ved saadan gierning, holde dem til at synge smuke psalmer, lade

dennem lære et stykke af deris catechismo og børne lærdom, af Davids psalmer og een eller anden gudelig bøn, formane dennem til guds frygt og tugtighed, troskab og flittighed og andre smukke dyder og skickelighed, om de nogen tid kommer ud at tiene hos got folk. Hun skal og venne dem til, at de holde sig self reene og skikkeligen i deris klæder med andet meere, som hun her efter kand anbefales. Derforuden skal hun og gaa huus-moderen tilhaande med børnenis liin og sengeklæder at optage, naar det af hende begieres, og i det øvrige være huus-faderen og huus-moderen lydige i hvis, som de hende kunde anbefale.

6. Rygterskerne og tvetterskerne, hvilke huus-faderen og huus-moderen antage og afskaffe, som de got synes, skal være saa mange, som til børnenis rygte gøres fornøden, hvilke huus-faderen og huus-moderen saaledes skal inddeele, at een hver haver sine visze børn at oppasze, rygte og reenholde, saa og sine visze senge at rede og stuer at feye og udstøve, tvætten og ald anden huusgierning at forrette, som dennem af huus-faderen og huus-moderen bliver anbefalet, og som dagligen kand forefalde.

7. Porteneren, som af huus-faderen antages, skal oppasze porten eller laagen, at ingen af børnene udkommer uden huus-faderens villie, forlov og videnskab, ey heller at noget af tieniste folkene bliver ud baaren, med mindre det af huus faderen eller huus moderen bliver anbefalet. Kommer der nogen til porten og vil ind, da skal hand først udspørge deris ærinde og give det huus-faderen eller huus moderen tilkiende, førend de maa indlukkes, og naar de indkommer, skal hand følge dennem til dend eller dennem, som de ville tale med, og vel see til, at de ey have nogen hemmelig samtale med børnene eller andre, som de ey have med at bestille. Nøglen til porten maa hand ikke have, men hand skal hendte dend, hver gang nogen skal indlades eller udluckes, og saa henge dend igien paa sit sted, hvor huus-faderen det befaler. Gaarden og gaden uden for huszet skal hand holde reen, paa sine visze tider aften og morgen antende lygten i gaarden og dend igien udslukke, see til, naar nogen gaar igiennem gaarden med jld og lysz, at de bære det vel forvaret, saa at ingen fare derved foraarsages, og ellers forrette udi gaarden og husene, hvis hannem af huus-faderen og huus moderen anbefales.

8. Jntet barn maa udi Børnehuset indtages, uden det er et indfødt Kiøbenhafns barn, eller og dets forældre i det ringeste har boet i Kiøbenhavn tree aar, eller og hvis fader haver tient under guarden saavel til hest som til foeds (eller som har tient under

grenadererne eller og paa Holmen for aars tiener). Ej heller maa noget barn antages, som er under 4 à 5 aar, med mindre det kunde vere et hitte barn, eller og som moderen kunde være frafalden udj barsel seng. Langt mindre maa de indtages, som ere over 15 à 16 aar, om det er drenge, og pige barn, som er over 14 aar. Men skulle der findes andre børn end de, som allereede opregnede ere, og dog ere værd at have medynk med, da maa det indtages med directeurernis gotfindende, naar de af de committerede over de fattige dennem blive forestillede.

9. Jntet barn maa udi Børnehuset indsettes, førend det for de committerede over de fattiges væsen er bleven forestillet og af dennem examineret om deris navn, alder, forældre, hvo de have været, og hvorlengde de have været døde, desligeste om de have lært noget. Og naar noget barn dennem forestilles, som ey er af dennem, som nest foregaaende articul ommelder og dog er medynk værd, da skal de committerede andrage saadan et barns tilstand for directeurerne, som der udj maa raade, om det skal indtages eller icke. Over alt dette skal bogholderen holde rigtig bog, hvor imod huus faderen skal holde contra bog.

10. Drenge børnene skal alle tider være adskildte fra pige børnene, saa at de ey komme til hin anden tiere, end de ere udi kirken, og naar de spiise, og da skal h[v]er sidde ved sit bord.

11. Saa snart et barn bliver indsat, skal det strax beskikkes af huus faderen og huus moderen sin visze rygterske, som det skal rygte og have tilsyn, at det holdes reent baade paa kroppen og udi klæderne, saa skal det og gives 4 skiorter og 4 halsklude, som med sine visze numer og tegn skal være merkede, hvilke huus-moderen skal have udi sin giemme og dennem hver løverdags aften levere til rygterskerne, at de hver søndag morgen bliver iblant børnene ud-deelte til at i føre sig, og skal rygterskerne da samle det skidne og det igien mandagen der efter fra sig til huusz moderen ved tal og tegn tilbage levere, saa at der som noget bortkommer, skal de svare der til og det udi deris løn kortes. Hvor over huusz moderen skal holde bog.

12. Børnene, naar de indkomme, skal og gives fornødne uldne klæder efter den maade, som af directeurerne er for got befunden, saa at de alle gaa eens klædde, og saa fremt de bringe self nogle klæder med sig, da skal deraf til dennem gøres under klæder, der som de der til ere dygtige. Jligemaade skal der og, naar de faa ny klæder, gøres af de gamle klæder under klæder, som de om

vinteren kand bruge. End hænder det sig, at nogen for voxer sine klæder saaledes, at de ikke længere formedelst sneverhed kand holde udi syningen og sømmene, da skal huus faderen med drenge børnene og huus moderen med pige børnene have tilsyn og mage det saaledes, at de smaa kand nytte de stores aflagde klæder, saa at det ej gieres fornøden at giere nye klæder uden paa de tider, directeurne finder for got, at det skal skee over alt. Til hvilken ende huus-faderen og huus-moderen børnenes klæder eengang hver maaned skal munstre og eftersee og da tilbørligen anstalt giere.

13. Skoe og strypper skal dennem gives hver Mickelsdag, og saafremt nogen skulle forvoxe dennem, da skal dermed forholdes, ligesom tilforn om klæderne meldt er.

14. Huus moderen skal tilholde rygterskerne, hver uge at have god opsyn med børnenis klæder saavel ulden som linnet, at saa snart de der paa finde nogen mangel, de da der paa sye og bøde, og særdeles med deris strypper, at de baade saales og stoppes udi rette tiid, paa det de kand udholde dend tid, som børnene ere foresat at bruge dem, og maa de undertiden, saa fremt meget skulle forefalde, særdeelis ved linnet, der udi lade sig hielpe af de stoere pige børn, naar huus faderen eller huus moderen det for got befinder. Men skulle rygterskerne befinde noget barn at handle ilde med sine klæder med at rive dem ud og dennem ellers i andre maader at forderve, da skal de det strax for huus faderen og moderen angive, som saadan et vanartig barn kand lade med riis afstraffe og der paa raade bod.

15. Sengene skal iblant børnene inddeeles efter deris alder og størrelse, dog saa at der ey fleere end tree bliver lagt udj een seng, hvilke alle hver dag af rygterskerne skal være reede førend middag, og skal dennem gives reene lagen paa deris senge engang hver 4de eller 5te uge. Hvorudi rygterskerne og skal have god tilsyn saavel med børnene, at de ej i nogen maade handle ilde med sengeklæderne, som og med senge klæderne, naar der paa gaar nogen mangel, at da strax der paa bliver bødt og syet, hvormed skal forholdes, som i nest foregaaende articul ommeldt er. Og skal der gives hver 2 maaneder reen halm i deris senge, og naar det gamle halm udtages, skal det paa et aabet og frit sted og pladtz udbæres og opbrændes.

16. Bornene skal om sommeren, som skal regnes fra Gregorii dag til Dionysii dag, opvækkes af rygterskerne om morgenen kloken 5 og om vinteren kloken 6, naar det ringer, da de strax skal opstaa

og klæde sig i deris klæder, hvormed rygterskerne skal have indseende, at de giøre det ordentligen og skickeligen, saa at dend eene ey er dend anden udi veyen, saa at de til gavns binde og knæppe om sig, hvad om dennem skal bindes eller knæppes, og dennem der udi underviise, at de fra ungdommen kand blive vant til nethed. Dernest skal de toe og vaske sig. Saa snart de ere j klædde, skal de falde paa knæ for sengen og læse een kort bøn tillige med herrens bøn. Men om aftenen skal de gaa til sengs saavel sommer som vinter, naar klokken ringer 9, da rygterskerne skal iligemaade have tilsyn med dennem, at de ordentligen drage sig af klæderne, og venner dem til, at de binder deris klæder sammen, og at een hver legger dennem paa sit ordentlige stæd, saa at dend eenes ikke kommer iblant dend andens, og at een hver veed at finde sit om morgenen, naar de opstaa. Og skal rygtersken saavel aften som morgen give agt efter, om børnene have nogen skade paa kroppen af saar, frost eller deslige, og i tide see der til, at der af ved forsømmelse ey foraarsages være, som de samme dag haver at sige fra sig til huus faderen og huus-moderen saavelsom og til skolemesterne og lære moderen, paa det der paa strax kand raades boed.

17. Saa snart børnene om morgenen ere i klædde, hvormed de skal vere færdige i det lengste een halv time efter de ere opstandene, og naar kloken ringer anden gang, skal de alle sammen, førend det haver udringet, være forsamlede paa dend store sal, hvor hver rygterske skal opføre sine børn og staa hos dem, og naar de ere samlede, skal skolemesterne begynde en morgen sang; der nest skal de allesammen, saavel børnene som rygterskerne, læse med hin anden tydelig og langsom deris morgen bøn og herrens bøn, der efter læser een af skolemesterne et capitel af bibelen, og ender saa deris lovsang med en kort sang, hvorudi de haver at bede enten om Guds naade, fred og helbred, for øvrigheden eller deslige. Paa samme maade skal det og forholdes med lovsang om aftenen, førend de gaa til seng. Og skal alle tienniste tiunde i huset saavel aften som morgen være tilstæde overværende.

18. Naar morgen-bønnen er til ende, skal børnene strax gives deris frokost efter spiisordningen, og der efter fordeelis de saaledis, at endeel af dem gaar udi skolen og eendeel, som der til tienne, til arbeid, hvilken fordeeling af huus faderen og moderen tillige med skolemesterne og lære moderen saaledes indrettes, at de, som ere dend halve dag paa arbeid, kand dend anden halve dag være udi skolen.

19. Udi skolen skal skolemesterne lære dennem vel at læse og skrive, saa og at regne, saa at de i det ringeste lære de 4 species til gavns, og om nogen haver lyst og nemme der til, da videre udi brøken og deslige. De skal lære dennem deris catechismus med Lutheri forklaring, saaledis at de ikke alleeniste vide at læse dend uden ad, men end og at de forstaa, hvad de læse, og at de til grunde vide, hvad de skulle tro til deris salighed, og det saaledes, at de derfor efter deris alder og forstand kand giøre regnskab, naar de ved catechizationen bliver examinerede. Derforuden skal de og lære dennem deris kirke psalmer, nogle Davids psalmer, deris søndags evangelia og epistler, ligesom de tage til udi vext og alder. Særdeelis skal de alletider formane dennem til guds frygt, saa og skickelighed og ærbarhed, og paaminde dennem, at de alletider stræbe efter at blive til skikkelige haandværksmænd og med flid og vindskibelighed at fortiene sit brød.

20. De, som ere paa arbeid og strømpe-knytterens og raske-magerens værkstæder, skulle legge vind at lære det til gavns og giøre deris arbeid med flid og flittighed, handle, hvis dennem flyes udi hænderne, med troskab og reenlighed og sparsommelighed uden at forderve, spille eller øde det. De maa ikke, imidlertid de ere paa verkstædet, drive tiden med nogen slem snak, giekkerie eller andet forargeligt væsen, men heller i dend sted siunge smuke psalmer og deslige, hvortil mesterne dennem skulle holde og selv gaa dennem der udi for med et got exempel og have alletider et vaaget øye over deris væsen og skik, saa at, om de hos dennem befinde nogen uskickelighed enten udi et og andet, da at give skolemesterne det tilkiende, som dennem derfor haver at straffe, og om forseelsen er hos dennem saa stoer, da at korte dennem derfor noget af udi deris spiise eller og paa anden haardere maade straffes, efter huus-faderens og skolemesternes samt lære-moderens gotfindende.

21. Paa skolen og arbeid skal børnene være, til kloken er 11 om middagen og 6 om aftenen, da det skal ringe til bords. Jmidlertid det ringer, som skal vare et kvarter, skal folkene opbære madden, og børnene skal toe sig. Siden skal de par og par gaa ind udi spiiszestuen og sette sig ved bordene, og skal børnene skiftes til ved hvert bord at læse til og fra bords, saa mange som skolemesteren og lære-moderen dertil udvelger. Dernest skal een af de ældste og største læse et capitel udi bibelen, og siden sluttet det med een kort psalme. Jmidlertid maaltidet holdes, skal børnene være skikkelige og holde bordskik uden nogen snak og sladden,

men udi ald stilhed spiise, hvorfor og skolemesterne og lære-moderen skal være alletider overværende og have tilsyn med dennem og holde dennem udi god ave, desligeste see til, at maden er reenlig og vel tillavet, og at børnene nyde deris rettighed efter spiise ordningen. Der som de da finde derpaa nogen mangel, enten at børnene icke faa det, de skal have, eller og at maden fattes noget, saa som om det kunde være raadt og ilde kaaget, eller og det kunde være raadet eller ilde lugtendes, eller og det i andre maader noget kunde fattes, da have de det strax for huus faderen og huus-moderen at give tilkiende, og saa fremt da der paa ei raades bod, have de det at give til kiende for de committerede og directeurerne. J det øvrige maa hverken skolemesterne eller lære moderen bemenge sig udi noget, som huus holdningen vedkommer.

22. Efter middags maaltid maa børnene have een half times frihed til at lege, og efter aftens maaltid maa de have lov, indtil der bliver ringet til lovsang. Og skal saavel skolemesterne som lære moderen have opsigt med børnene, at de udi deris leeg ere skickelige uden nogen skienden, skielden, banden, letfærdig snak eller sang, haardrag, bryden eller deslige, ey heller maa de løbe og hvisme her og der eller komme og snage enten udi kiøckenet eller kielderen, hvor de intet haver at bestille.

23. Om søndagen skal saavel alle børnene som alle andre gamle folk i huset uden nogen forsømmelse være tilstæde, naar høymæzen og prædicken holdes af dend der til forordnede præst, naar der til ringes, iligemaade om eftermiddagen, naar der til catechizationen ringes. Og skal catechizationen begyndes og endes med psalmer og lovsange, og skal børnene een efter anden een time, førend præsten kommer, og een time efter læse et capitel udi bibelen, paa det de og der til jevnligen kand vennes, og naar de have læst, skal skolemesterne examinere dennem, om de vide noget af det, de har læst, eller ikke. Siden de andre timer paa dagen maa de forslæ med een eller anden sømmelig leeg.

24. Om onsdag formiddagen skal der og holdes een kort bededags prædiken og litaniet siunges, saa og holdes een liden examen udi catechismo, hvor saavel børnene som alle andre i huset skal være tilstæde, naar det der til ringes. Men om onsdag og løverdag eftermiddag skal børnene [eftersees?] af deris rygterske, og ligesom de af hende blive affærdigede, skal de forføye sig paa skolen, om onsdagen at øve sig med regning paa tavlen og om løverdagen at lære deris søndags epistel og evangelium.

25. Bliver noget barn sygt, da skal det strax skilles fra de andre og indlægges udi sygstuen, hvilket strax de committerede over de fattige skal til kiende gives, at dennem ikke alleene noget af de fattiges cassa kand tillegges til desto bedre forflegning, men end og medicus og chirurgi kand anbefales med deris sygdom opagt at have og omsorg for deris cur at drage. Og naar det sig med deris sygdom bedris, skal de efter medici og chirurgorum raad og got findende forflyttes af sygstuen udi et andet à parte værelse, hvor de skal nyde deris ophold og opvartning, indtil de til deris forige sundhed og helbred gandske ere bragte.

26. Naar drenge børnene ere kommen til dend alder og styrke, at de kand settes til handverker, og pige børnene kand settes til tjeniste, da skal de der til settes. Til hvilket de committerede over de fattige hver jule tid og hver midsommers tid skal efter holdte munstring udsøge iblant børnene saa mange, som de dertil kunde finde dygtige, og skal de da udspørge dennem, hvad handverk de have meest lyst til, hvor efter der for dennem skal drages omsorg, at de der til blive satte neste paaske eller Mickelsdags tid der efter, da med mesterne udi lauget skal betinges om deris lære, saa at de kand tiene udi deris lære et aar eller noget lengere end ordinaire for at fortiene klæderne, imidlertid de ere udi deris lære. Og skal huusfaderen med mesterne udi lauget slutte contract om deris lære, som hand skal siden føre til bogs. Hvorfor og børnene, saalenge de ere i deris lære, skal staa under Børnehusets jurisdiction, saa at der som mesterne have noget at klage over børnene eller børnene over mesteren, da skal det gives an for huus-faderen, som siden haver at andrage det for de committerede, som der paa have at raade bod eller og give det tilkiende directeurne. Pige-børnene skal de og være omhyggelige for, at de kand komme hos got folk udi tjeniste, at de ey falde til udyd og løsagtighed, og skal de iligemaade staa under Børnehusets jurisdiction, indtil de i det ringeste blive tiuge aar.

27. Løber noget barn bort af Børnehuset og tager sine eller af andre børns klæder med sig, uldet og linnet eller og noget andet, hvad det være kand, som hører børnene eller Børnehuset til, da skal saadan et barn, naar det kand opsperges og ertappes, igien indtages og skarp examineris af de committerede udi huus faderens, huus moderens, skolemesternis og lære-moderens overværelse og udforskes aarsagen der til, og da skal det offentligen skarp straffes med riisz og der hos trues, at saafremt det gjør det tiere, skal der bindes een blok ved dets been. Og befindes det, at skolemesternis eller lære-

moderens haarde medfart og omgiengelse kand vorde aarsag til saadan bortløben, da skal de committerede dennem ikke alleene med ord hart straffe, men end og give det an for directeurerne, som siden efter sagens befundne beskaffenhed dennem enten med penge straf eller remotion kand ansee.

Hvor efter vedkommende sig indtil paa videre allernaadigste anordning allerunderdanigst haver at rette. Givet etc. Hafnise d. 26 octobris anno 1708.

Sæl. Reg. XLIV. 681—95.

70.

26 Okt. 1708.

Besikkelse af Kommitterede ved Fattigvæsenet.

Johannes Christensen Meller, stads hauptmand og raadmand i Kiøbenhavn, med fleere.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi allernaadigst have for got befundet at beskikke eder til committerede over inspectionen med de fattiges væsen her i voris etc. Kiøbenhavn, til hvilken ende eder herhos tilsendes en instruction saavel som og copier af tvende skrevne anordninger om Børnehuset og et Rasphuus samt een trøkt forordning om forhold med betlere, fattige børn, rette almisse lemmer og løszgiengere her i Kiøbenhavn, saa og om almisse til deris underholding. Thi er voris etc., at j eder derefter, saaviit de eder som committerede kand vedkomme, allerunderdanigst retter og forholder. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafnise d. 26 octobris 1708.

De, som ovenskrevne befaling gick til, vare efterskrevne, nemlig Johannes Christensen Meller, stadts hauptmand og raadmand i Kiøbenhavn, hr. Johan Ochsen, slots præst paa Kiøbenhavns slot, Jens Kuur, raadmand i bemelte Kiøbenhavn, saa og Jacob Edelberg og Kay Klinge, handelsmænd og jndvaanere sammesteds.

Sæl. Tegn. LVI. 515—16.

71.

26 Okt. 1708.

Om Indkvarteringskatten.

Etats raad Povel Winding med fleere.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom vi den 10 martii sidst forleden til den eder om jndkvarteringsens inddeeling her i voris etc. Kiøbenhavn allernaadigst anbefalet commissions befordring iblant andet allernaadigst haver befalet eder saadan repartition imellem eder at giøre, at enhver af eder skulle igiennem see visze kvartalers billetter og sig derom af rodmesterne ald underretning lade give, paa

det j accurat kunde vide et hvert aars quantum, hvor høit indqvarterings pengene saa vel af grunden som for borgerlig næring sig kand have beløbet, tillige med de huse, som enten efter kongelige forordninger etc., og vi nu af eders indgivne allerunderdanigste memorial af d. 22 octobris næst efter allernaadigst have fornømt, at de fleeste af forige aars rodmestere enten ere hen døde eller og som fattige handverks folk ickun kand give liden oplysning derom, saa som billetterne leveres til fourererne ved hver compagnie, hvorefter de selv indfordrer deris indqvarterings penge hos vedkommende, og rodmestere sig dermed ikke befatter, dernest at billetterne, naar de anvises og betales, bliver udj deris giemme, som betaler indqvarteringen for deris huse og ejendomme, saa de icke ere at bekomme uden hos dennem og icke hos andre, da paa det der kunde have fuldkommen oplysning om de klagters beskaffenhed, som tid efter anden til os indqvarteringen vedkommende allerunderdanigst er indkommen, have vi til commissions fuldbyrdelse allernaadigst for got befundet, at j af commissionen strax lader udgaa et proclama til alle iurisdictioner her i staden med erindringer, om nogen formeener sig med indqvarterings inddeeling paa deris huse at være fornærmet eller forurettet, de inden tvende maandeers forløb, fra den tid proclama ved enhvers iurisdiction er bleven publiceret, skulle møde for eder i commissionen med deris billetter in originali fra aar 1700 til 1707 aars udgang til eftersyn og conferering med de udstedde assignationer, ligninger og repartitioner, som til eder udj commissionen ere indleverede, da j have at eftersee, hvad billig aarsag de klagende til deris besvælinger haver, og os siden indqvarterings beskaffenhed og rette sammenheng allerunderdanigst refererer. Derefter etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafnæ d. 26 octobris 1708.

Denne befaling gik foruden til ovenmeldte Winding endog til efterskrevne, nemlig etc.

Sæl. Tegn. LVI. 521—23.

72.

29 Okt. 1708.

Stridighed mellem 2 Organister.

Etats raad Povel Winding og iustits raad Niels Slange.

F. 4. Vide maa j os elskelige Povel Vinding etc. og Niels Slange etc., at eftersom Johan Petersen Bodtzen, organist til St. Peters kirke her i voris etc. Kiøbenhavn, hos os allerunderdanigst haver ladet anholde om commissarier til at kiende paa hvis tvistighed, der kand være imellem hannem og Johan Hiob Thilo, organist til Vor

Frelseres kirke i Christianshavn, anl. at samme Thilo skal baade selv og ved venner have begiert forskrefne Johan Petersen Bodtzens ældste daatter til egne, som forældrene hannem og skal have tilsagt, men nu skal være sindet sig i egteskab med een anden qvindes person at indlade, hvor ved for benævnte Johan Petersen Bodtzen formeener sig og sit huus een ufortient tort samt spot og skade at være tilføyet, da saa fremt hand eder dertil etc., er voris allernaadigste etc., at j retter eders leilighed efter, tillige med tvende andre commissarier, som bemelte Johan Hiob Thilou etc., parterne paa en beleilig tid og stæd etc. Og have vi herhos allernaadigst bevilget, at hvis vidner, parterne etc. Dersom og een af eder etc., men hvis forskrefne Johan Hiob Thilou sig ej efter tilbud etc., have j alleene etc. Endeligen have j og, om der forefalder tvistighed etc. Hafniæ d. 29 octobris 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 524—25.

73.

29 Okt. 1708.

Om Frihed for en ny Gaard i Stormgade.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom os elskel. fru Margrete Elisabeth Phlugen hos os allerunderdanigst haver ladet anholde, at vi hendes i Stormgaden her i voris etc. Kiøbenhavn liggende gaard endnu med ti aars frihed for alle oneribus allernaadigst ville benaade, saa er voris etc., at j os eders allerunderdanigste erklæring med forderligste tilstiller om, hvor mange aar samme gaard haver nydt frihed, fra hvad tid den jndquarteringen burde at betale, og om den deraf siden virkeligen er bleven betalt. Dermed etc. Hafniæ d. 29 octobris anno 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 526.

74.

7 Nov. 1708.

Magistraten skal konferere med Geheimekonseillet under Kongens Udenlandsrejse.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Som vi allernaadigst have foretaget en reise uden lands, og mueligt udj voris fraværelse een og anden sager af vigtighed eders forretninger vedkommende kunde forefalde, som uden dilation, eller at voris allernaadigste resolution derom kunde indhentes, burde bringes til endskab, saa er voris etc., at j, naar slige sager skulle forefalde, derom med de af voris conseil udj Kiøbenhavn blivende geheime raad flittig confererer og med dennem, hvis til voris interesse og publici gavn kand vere, paa beste maade

søger at befordre, rettendes eder udj det øvrige efter loven og de udgivne kongel. forordninger. Dermed etc. Coldinghuus d. 7 novembris 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 588.

75.

17 Nov. 1708.

Om Indpas i Snedkernes Næring.

Etats raad og politiemester Oluf Rømer.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom Mickel Nold, oldermann for snedker lauet i vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver ladet andrage og sig beklage over den hinder og indpas, som lauet ved een deel andre borgere og laugsmestere tilføyes, i det de antager fuskere, som aldrig svarer os eller staden det allerringeste, og dennem under det skin, at de hos dennem ere boende, underholder for at forfærdige snedker arbeide, saa give vi dig hermed allernaadigst tilkiende, at vi allernaadigst have for billig og ret befundet, at naar een borger og laugsmester, som selv haver laug og privilegier, antreffes at bruge fuskere i een eller anden handtering, hand da bør at være den samme straf undergiven, som vores allernaadigste forordninger mentionerer om fuskere. Thi er voris etc., at du derover holder og de klagende efter sagens beskaffenhed assisterer, indtil det med alle laugs articlers revision efter vores forhen udgivne befaling til ende kommer. Dermed etc. Hafniæ d. 17 novembris 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 549—50.

76.

23 Nov. 1708.

Al Musik forbydes i 14 Dage paa Grund af Prins Jørgens Død.

Etats raad og politiemester Oluf Rømer.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom det haver behaget den almechtige gode Gud fra denne verden til sit ævige himmelske riges herlighed at bortkalde voris elskel. kiere hr. farbroder hans kongelige højhed printz Georg salig etc., saa er voris etc., at du, for saa viit spil paa musical instrumenter i husene her i staden og Christianshafn angaar, alvorligen lader forbyde, at dermed udj fiorten dage herefter aldels indeholdes. Dermed etc. Hafniæ d. 23 novembris 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 567.

77.

30 Nov. 1708.

Om Overtrædelser af Forordningen om Begravelser.

Etats raad og politiemester Oluf Rømer.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom vi af din allerunderdanigst erklæring paa voris cancellie raad og amtmand over Berglum, Seigl-

strup og Aastrup ambter, saa og commerce assessor os elskel. Arnoldus Dyssels allerunderdanigst supplication om voris allernaadigste tilladelse for hans afgangne søns Jacob Dyssels liig at maatte begravnes om aftenen have fornømt, at samme Jacob Dyssels liig haver siden den 18 iunii sidst afvigt været bisat i Trinitatis kirke her i voris etc. Kiøbenhavn, foruden at jord derpaa af præsten efter dend 10 articul udj seenist om begravelser allernaadigst udgangne forordning er bleven kast, og at det saaledis ved Nicolai og Holmens kirker uden paatale skal være passeret, saa er voris etc., at du strax efter forordningen denne med fornønte Jacob Dyssels liig begangen voris mandats overtrædelse lader paa tale og i fremtiden derover holder efter forordningen, som i saa mange aar havet været publique, at hverken klokkere eller andre sig med uvidenhed kand undskylde. Dermed etc. Hafniæ d. 30 novembris 1708.

Sml. Tegn. LVI. 574—75.

78.

11 Dec. 1708.

Paa Grund af Prins Jørgens Død forbydes det Vagten at trække op med klingende Spil.

Gen. lieutenant og command. hr. Charles Damas de Cormaillon.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom de 14 Dage nu ere forbi, som vi den 26 novembris sidst forleden befoel dig, at der formedelst hans kongl. høiheds voris elskel. kiere hr. farbroders printz Georgs dødelig afgang med spil skulle indeholdes, naar nogen af garnisonen herudj voris etc. Kiøbenhavn og citadellet Friderichshavn, for saa viit som under din commando staar, paa vagt marcherede, saa haver du strax saadan anstalt at giøre, at bemelte under din commando staaende garnison herefter indtil videre ickun med rørendes traamer og icke med klingende spill paa vagt marchere. Dermed etc. Hafniæ d. 11 decembris 1708.

Sml. Tegn. LVI. 585—86.

79.

11 Dec. 1708.

Privilegium for en Slagterenke.

Politens og commerciens tilforordnede.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskikke eder her hos een til os fra Bodild Niels daatter afgangne Bernt Cornelisen slagters, judvaanerske i vores etc. Kiøbenhavn, indkommen allerunderdanigst supplication anlangende, at endskiønt hun indlader sig i egteskab med Jens Pedersen, birkefoget udj Taarnbye birk paa Amager, hun dog alligevel maatte uden nogen forhindring af slagter lauget fremdelis nære sig af slagteri, ligesom hun i hendis enke sæde haver giort,

hvis indhold i selv deraf etc. Og er voris etc., at j os derom eders allerunderdanigste betenkende med forderligste tilstiller. Dermed etc. Hafniæ d. 11 decembris 1708.

Sæl. Tegn. LIV. 587—88.

80.

15 Dec. 1708.

Om Møllernes Frihed for at betale Portpenge.

Politieus og commercieus committerede.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskicke eder herhos et til voris geheime conseil fra de møllere, som boer her uden for Kiøbenhavns Øster og Vester porte, indgiven memorial, hvor udj de iblant andet søger at maatte være fri for at betale portskillingen af deris møller vogne, som de fører meel og skraat her ind i staden med, hvis indhold j self deraf etc. Og er voris etc., at j derom etc. Dermed etc. Hafniæ d. 15 decembris 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 598—99.

81.

24 Dec. 1708.

Forholdsregler mod Ildbrand i Laboratoriet i Citadellet.

H. Wilhelm Friderich von Platen, hof marschalch og general bygnings inspecteur.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Saasom os elskelig h. Charles Damas de Cormaillon etc. for voris conseil haver ladet andrage, at nyeligen skal have været jld løs i bemelte voris citadel Friderichshavn opkommen ved det der sammesteds indrettede laboratorium, saa er voris etc., at du som voris general bygnings inspecteur strax muurverkerne i og omkring bemelte laboratorium ved nogle forstandige muurmestere med ald flid lader eftersee og efter dets befunden beskaffenhed uden ophold saaledis indrette, at mand derved kand være uden fare for ulykkelig jldbrand. Dermed etc. Hafniæ d. 24 decembris anno 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 608—09.

82.

29 Dec. 1708.

Om Indpas i Slagternes Næring.

Oluf Rømer, etats raad og politiemester.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi tilskikke dig herhos tvønde til voris geheime conseil fra oldermænden for slagter laugget her udj voris etc. Kiøbenhavn Lars Olsen indkomne memorialer, hvorudj hand paa slagter lauggets vegne meget besværges sig over den store indpas og nærings svekkelse, som slagterne tilføyes af prangere og fuskere med det uprivilegerede qvæg, de opkøber og slagter, i hvilket tilfald be-

melte oldermand med een af hans laugs brødre haver antreffet for faa dage siden ved Øster port tvende stude, som en bonde hafde drevet did, og meenes, at en baadsmand i de Nye boder, som fuldtes med, skal have kiøbt, hvis videre indhold du selv der af etc. Og saasom voris elskel. kiere h. faders salig etc. af den 27 decembris anno 1681 om øxen staldning allernaadigst udgangen forordning saadan prangeri og fuskeri med upriviligeret qvæg under straf forbyder, saa er voris etc., at du slagterlauget her udj staden ved højbelte voris etc. hr. faders allernaadigst udgivne forordning, som ey hidindtil er ophævet, tilbørligen handthæver og beskytter. Dermed etc. Hafniæ d. 29 decembris anno 1708.

Sæl. Tegn. LVI 609—10.

83.

29 Dec. 1708.

Skøde paa en Grund udenfor Vesterport til et Katuntrykkeri.

Kiøbenhafns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Diderich von Bergen, jndvaaner her udj voris etc. Kiøbenhavn, hans herom etc. og eders derpaa indkomne allerunderdanigste erklæring allernaadigst have bevilget, at hannem et smal stykke jord, liggendes øde langs St. Jørgens søe uden for belte voris kongl. residentz stads Vester port imellem volden og samme søe, til een blegdam til hans catun trykkerie at bruge, maa imod een aarlig kiendelse (hvorom hand sig med eder foreener) udvises, dog at ham ej tillades nogen bygning paa samme stykke jord at opsette uden et skuur af fiæler til at sette een rulle udj til forskrevne hans catun trykkerie, indtil saalenge mand fornemmer, hvor viit deraf til stadens fortification indtages. Derefter j etc. og derom etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 29 decembris 1708.

Sæl. Tegn. LVI. 611—12.

84.

19 Jan. 1709.

Lejde for en Jøde til at underhandle med sine Kreditorer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at efftersom vi den 4 novembris anno 1707 allernaadigst hafde forundt Ruben Fürst jøde, jndvaaner i vores etc. Kiøbenhavn, eengang for alle sex maaneders prolongation paa det leide bref, som vi dend 3 iunii nest tilforn allernaadigst hafde givet hannem for alle hans ind- og udlændiske creditorers anstrengelse, paa det hand imidlertid med dennem kunde søge at accorderere, og hand nu for os allerunderdanigst haver ladet andrage, at hand de fleeste af hans indlændiske kreditorer haver fornøyet, og at

hans vilkor endnu icke skal vere, de udlændske saa hastig, som hand gierne ynskede, at kunde contentere, da have vi efter bemelte Ruben Fürstes ydermere etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand endnu eengang for alle maa nyde sex maaneders prolongation fra næværende dags dato at regne, paa forberørte vores hannem allernaadigst meddeelte bref, dog uden consequence for andre, saa at hand imidlertid maa nyde frj og sicher leide for alle hans ind- og udlændiske creditorers anstrengelse og molest, paa det hand i dend tid kunde søge dennem at afbetale og fornøye. Thi byde og befale vi hermed alle og eenhver og i særdeelighed dennem, som paa voris og rettens vegne etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniø dend 19 ianuarii anno 1709.

Sæl. Reg. XLV. 11—12. Et lignende Privilegium faar hans Søn Aaron Fürst. 29 Juni fik de Forlængelse til Nytaar (Smsteds. 128—29).

85.

26 Jan. 1709.

Om Undersøgelse af Fattigvæsenets Regnskaber.

Doct. Henrich Borneman, etats raad Oluf Rømer, iustits raad Anders Jacobsen og doct. Hans Wandel.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom vi iblant andet allernaadigst have befalet de af os over de fattiges væsen udi vort rige Danmark allernaadigst anordnede directeurer, neml. os elskel. hr. Johan Georg von Holsten ridder etc., dig doct. Henrich Borneman etc., doct. Peter Jespersen etc., Vincenz Lercke etc. og Niels Slange etc., udi den dem derover allernaadigst givne instruxes tredie articul at foretage sig alle de her i vores etc. Kiøbenhavn værende publique fattiges huses fundatzer, breve og bøger saavelsom alle andre gudelige og til fattige giorte legata, som ey vedkommer universitetet eller skolen, og dennem fiitteligen at examinere og tilsee, hvorledes de kand appliceris og henvendes til den orden og skik, som vi allernaadigst ville have indrettet, uden at bryde fundatorum gavmilde og christelige intention, og bemelte directeurer nu for os allerunderdanigst haver ladet andrage, at det vil falde dem umueligt, samme deris instrux i saa maader efter deris allerunderdanigste pligt at efterkomme, med mindre at directionen dennem og der over tillige med bliver overdraget, saa er efter deris herom allerunderdanigst giorte ansøgning vores etc., at j, som hid indtil haver været directeurer for Silkehuset her i staden og Børnehuset i Christianshavn, nu samme eders hid indtil førte direction til forskrevne af os allernaadigst anordnede directeurer af træder og til dend ende imod tilbørlig qvittering over-

leverer dem alle de fattiges vedkommende huse med ald deris inventario, desligeste fundatzer, breve og bøger, i hvad navn det have kand, at de dermed kand have den obagt, som vedbør, saa og at j eder alle betienternis regnskaber strax foretager, dennem igiennem seer, mangler, deciderer, slutter og qvitterer, og, naar det er skeet, bemelte directeurer da samme sluttede regnskaber med hvis beholdninger, som derved kand falde, imod qvittering, som forbemelt er, overleverer. Dermed etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 26 januarii 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 23—25.

86.

23 Feb. 1709.

Om Betaling for Indsning af nogle hollandske Skibe.

Wilhelm Edinger og Matthias Abbestee, handelsmænd og jndvaanere i Kiøbenhavn.

F. 4. Viide maa j Wilhelm Edinger og Matthias Abbestee, handelsmænd og jndvaanere her i voris etc. Kiøbenhavn, at eftersom Peder Madtzen, oldermand for skipperlauget her sammesteds, og trende committerede skippere af lauget haver allerunderdanigst erholdet voris allernaadigste befaling til os elskel. Johan Bertram Ernst, voris justitz- og cancelli-raad saa og vice borgemester i bemelte Kiøbenhavn, og Christian Simonszen, voris commerce-assessor og raadmand sammesteds, at de tillige med tvende andre commissarier, som eendeel her værende Hollandske kauffardi skippere og deris forlover Diderick Hoochland paa deris side, om de det efter tilbud begierede, strax hafde at foreslaa og giøre allerunderdanigste ansøgning om, skulle enten i mindelighed foreene eller ved endelig dom efter loven adskille dem om deris imellem værende stridighed ang. bemelte Hollandske skipperes skibes indiisning, da de nu i vinter her paa Kiøbenhavns reede i jisen vare indfroszne, og særdelis om den contract, som er forandret med de sex deputerede af forskrevne Hollandske skippere, at tvende skippere af lauget og tvende skippere af samme Hollandske kauffardi flode skulle overlegge, examinere og sig i skipper lauget sin betaling til, for dets giorte ind jisning af den accorderede summa 535 rigsdaler, saa som forskrevne fire skippere ej der om haver kundet bleven eens stemmende, med videre efter samme commissions indhold, og ovenskrevne Hollandske skippere nu hos os om tvende commissarier paa deris side allerunderdanigste ansøgning haver giort, da, saa fremt de eder der til godvilligen kand formaa, er voris etc., at j retter eders leilighed efter, i forberørte commission til forberørte Johan Bertram Ernst og Christian Simensen strax at træde og den tillige med dennem i alle maader tilbørligen og forsvarligen

at fyllest giøre og efterkomme. Dersom og en af eder etc. Givet etc. Hafniæ d. 23 februarii 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 49—51.

87.

9 Marts 1709.

Udenbys Fanger, hvis Sag føres for Højesteret, sidde i Stadens Arresthus.

Friderich Eisenberg, byefoget i Kiøbenhavn.

F. 4. Saa som vi allernaadigst have for got befundet at lade for os udi voris nu holdende almindelig højeste ret til paa kiendelsze indkomme en sag fra vor kiøbstæd Faaborg angaaende et mord, begangt paa Niels Andersen vognmand sammesteds, hvorfore hans hustru Maren Pedersdaatter er mistengt, og derfor haver befaleet, at hun til den ende skal hid overførís, saa er voris etc., at naar hun hid over kommer, du da paa ansøgning lader hende imodtage og her i stadens arrest huus indtil sagens uddrag for voris højeste ret vel forvare, giørendes der hos den anstalt, at hun imidlertid nyder hendes underholdning af vores intrader, som i deslige tilfælde sædvanligt er. Dermed etc. Hafniæ d. 9 martii 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 72.

88.

9 Marts 1709.

Om Salg af Brænde til fattige Folk.

De deputerede udj general commissariatet.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom her i voris etc. Kiøbenhavn nu omstunder formedelst denne langvarige vinters haarde frost og kuld findes stor mangel paa brendevæd, og nogen tid vil medgaa, inden at søen bliver aaben, at brendevæd til vands kand hidkomme, saa efterdi at her paa Bremerholm staar endnu i forraad een god deel af voris brendevæd, er voris etc., at j strax giører et overslag paa, hvor mange favne j formeener, at vj fra voris tjeneste kunde miste og til fattige folk i denne deris stoere trang overlade, om mueligt var, fra otte hundrede indtil et tusinde favne, da vj dennem een favn enckelt ved for fire rigsdaler allernaadigst ville have forundt, hvorved j haver i agt at tage, naar nogen angiver sig, noget af samme brendevæd at ville kiøbe, at dend ikke til nogen i store partier bliver soldt, som den igien skulle ville udprange, men i smaa partier til folk, som den selv efter deris huses leilighed kunde behøve. Dermed etc. Hafniæ d. 9 martii 1709.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi i henseende til, at her i voris etc. Kiøben-

havn nu omstunder formedelst denne langvarige vinters haarde frost og kuld findes stor mangel paa brendeveed, og nogen tid vil med gaa, inden at søen bliver aaben, at brendeveed til vands kand hidkomme, allernaadigst have befalet os elskel. voris deputerede ved general commissariatet, at efterdi her paa Bremmerholm etc. Thi er voris etc., at j sligt jndbyggerne her i staden til efterretning paa behørige stæder strax lader publicere og kund giøre. Dermed etc. Hafniæ dend 9 martii 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 72—74.

89.

23 Marts 1709.

Om Strid ang. et Plankeværk.

Geh. raad hr. Caspar Schøller.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi give dig hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Søren Mogensen Bring, tredie lectie hører udi Vor Frue skole i voris etc. Kiøbenhavn, hans herom etc. allernaadigst have bevilget, at hvis breve og documenter, som hand til dend imellem hannem og Søren Matthiesen, klokker til Trinitatis kirke hersammestedz, for voris nu holdende almindelig høieste ret indstefnte sags oplysning kand have og ei tilforn for andre retter etc., angaaende et af Søren Matthiesen ny opførte, paa et andet sted forhen staaende plankeverk ud til Søren Mogensen Brings iboende gaard, hvorudj af os elskel. præsident, borgemestere og raad her i staden er dømt, maa i forbemelte voris høieste ret fremlegges, oplæses og til paakiendelse antages. Dog at fornefnte Søren Matthiesen eller hans fuldmægtig enten originalerne eller rigtige copier og udskrifter af hvis breve og beviisligheder, som hand i saamaader i retten agter at bruge, under hans haand, otte dage førend sagen etc. Derefter du dig etc. og de vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 23 martii 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 91—92.

90.

23 Marts 1709.

Om Oprettelse af en Hjælpekasse for Borgerenker.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom eder er den 26 martii anno 1708 fra voris Danske cancelli tilskikket til eders allerunderdanigste erklering eet forslag om en hielpe casses opretning for borger-enker her i voris etc. Kiøbenhavn, og samme eders allerunderdanigste erklering ej endnu er indkommen, saa er hermed voris etc.,

at j værer betenkt paa, den forderligst allerunderdanigst at indgive. Dermed etc. Hafniæ d. 23 martii 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 94—95. 22 Juni fik Magistraten igen et lignende Brev (Smsteds. 190—91).

91.

30 Marts 1709.

Tilladelse til at opføre en Bygning ved Nyhavn.

Estats raad Oluf Rømer.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give dig hermed allernaadigst tilkiende, at vj efter Jacob Andersen skibs tømmermand, borger og jndvaaner i voris etc. Kiøbenhavn, hans herom etc. samt din der paa allerunderdanigst givne erklæring allernaadigst haver bevilget, at hand paa een sig tilforhandlede og yderst ved Nye havn nest ved det gamle assistentz huus her i staden beliggende pladz een biugning med blendings muur og een half steen tyk uden for tømmeret maa lade opsette, dog at hand sig i det øvrige efter de om biugninger allernaadigst udgangne forordninger retter og forholder. Derefter du etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 30 martii 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 97—98.

92.

30 Marts 1709.

Om Taxt paa Brænde.

De committerede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom denne haarde og langvarende vinter haver foraarsaget stoer mangel paa brændeved for jndbyggerne her i voris etc. Kiøbenhavn og det er at befrygte, at naar vandet bliver aaben og skiberomme med brændeveed hidkommer, der da skal findes de, som den i store partier til forprang skal ville opkiøbe, saa er hermed voris etc., at j des leilighed med flid eftertenker og overvejer og eders allerunderdanigste betenkende forderligst indgiver, hvorledis j formeener, at saadan skadelig forprang best kand forekommes og hemmes, saa og om ikke paa den til at selges hidkommende brændeved en viisz taxt i begyndelsen kunde settes, saaledes som den for de selgende billig og for de kiøbende taalelig kand eragtes. Dermed etc. Hafniæ d. 30 martii 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 98.

93.

6 April 1709.

Om Accise og Vinterleje penge af hollandske Skibe.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Efter som den her ved voris hof værende Hollandske envoyé extraordinaire udi een sin indgivent

underdanigste memorial haver besværgt sig over det, at af de her inden for Toldboeden udi vinter leye liggende Hollandske kauffardi skibe skal stadens accise skriver fordre til havne penge 6 skilling af læsten, som skipperne formeener at være formeget, og at de efter tractaterne icke kunde tilkomme at betale videre end vore egne undersatter, da som ved det imellem os og de herrer general stater i de foreenede Nederlande oprettede commerce tractat er besluttet, at de Hollandske skibe skulle anseeis og tracteres som voris egne undersatters, saa er voris etc., at j strax den anordning giøre, at de Hollandske skibe icke bliver krævet videre enten udi accise eller vinterlags penge, end som voris egne undersatter betaler, hvor udi j eder efter den derom i bemelte commerce tractat indførte punct allerunderdanigst haver at rette. Dermed etc. Hafniæ d. 6 aprilis 1709.

Sæl Tegn. LVII. 104—05.

94.

9 April 1709.

Om Mangel paa Skillemynt.

De tilforordnede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos en memorial, som magistraten her i voris etc. Kiøbenhavn fra de 32 mænd haver indgivet, hvor udi de andrager, at eendeel kiøbmænd af borgerskabet skal besværges sig over mangel af eeneste og halve skillinger, saa at de derved skal lide een merkelig afgang udi deris handel og næring, som af smaa handel bestaar, foruden at de fattige endog derved paa den almisse, som dem i tavlerne udi kirkerne gives, stor skade skal tage, formeenende, at samme sort af smaa mynt, om den allernaadigst maatte tillades at myntes, icke skulle udfalde til voris skade, men være handelen til befordring og de fattige til hielp og nytte, hvis beskaffenhed j selv der af etc. Og er voris etc., at j eders allerunderdanigste betenkende derom med forderligste indgiver. Dermed etc. Hafniæ d. 9 aprilis 1709.

Sæl Tegn. LVII. 106—07.

95.

13 April 1709.

Brænde fra Bremerholm overlades til Peter Klouman og til 10 Bagere.

De deputerede i general commissariatet.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter voris commerce raad Peter Cloumans herom giorte etc. samt eders derpaa givne allerunderdanigste erklæring allernaadigst haver bevilget og overladt hannem halftrediesinds tyve favne af vores paa Bremmerholm i forraad staaende enkelt brende-

ved til hans maltgøring og brøgnings fornødenhed, imod fire rigsdaler for hver favn, som hand til eder derfor til behørig rigtighed strax skal betale. Derefter j eder etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ d. 13 aprilis 1709.

Deputerede i general commissariatet.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi give eder hermed aller-naadigst tilkiende, at vi efter allerunderdanigste ansøgning samt eders derpaa indgiven allerunderdanigste erklæring allernaadigst have bevilget og overladt enhver af efterskrevne tie bagere her udi voris etc. Kiøbenhavn, nemlig Niels Nielsen Ydsted, Henrich Kok, Bendt Bendtzen, Gudmand Jensen, Albrecht Blækker, Jacob Blækker, Claus Blækker, Baltzar Køhn, Svend Nielsen og Niels Jespersen (dog uden consequentz for andre) tu favne af voris paa Bremmerholm i forraad staaende enckelt brendevad til deris fornøden brug, imod fire rdr. for hver favn, som de til eder derfor til behørig rigtighed strax skal betale, saa fremt det ellers er muligt, at samme tyve favne brendevad kand mistes. Derefter j eder etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ d. 13 aprilis 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 120—21.

96.

20 April 1709.

En Jøde faar 5 Maaneders Protectorium til at forhandle med sine Kreditorer.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at eftersom vi den 3 maji anno 1704 haver givet Nathan Goltsmith den yngre af jødiske nation, jndvaaner her i voris etc. Kiøbenhavn, voris protectorium paa 5 aar i vore riger og lande for alle hans uden rigs creditorers krav og tiltale, paa det at hand desto bedre kunde søge dennem efter haanden at contentere, og hand nu for os allerunderdanigst haver ladet andrage, at det ikke endnu for hannem haver været muligt eller gjørligt, i henseende at hand een anseelig gields fordring skal have udstaaende, og hand derfor i værende tid ingen betaling haver kundet bekomme, da have vi efter bemelte Nathan Goltsmidts herom etc. allernaadigst bevilget og forundt, saa og etc. hannem fem maaneders prolongation, at regne fra dend tid, hans forige protectorium exspirerer, saa at hand imidlertid maa nyde fri og sikker leyde i vore riger og lande for alle hans uden rigs creditorers anstrengelse og molest, paa det hand i samme tid kunde søge dennem at tilfreds stille. Thi byde etc. Givet etc. Hafniæ d. 20 aprilis 1709.

Sæl. Reg. XLV. 60.

21 April 1709.

Forholdsregler mod at de selydøde Fisk i Sørne blive spiste.

Gen. lieut. og commandant hr. Charles Damas de Cormaillon.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Som det fornemmes, hvorleedis en stor deell fattige folk forføye sig til de her uden for staden omliggende ferske søer, hvor de optage og opfiske alle de fisk, som de kand faa, og som udj nest forleeden haarde vinter der udj ere død froszne, hvilke de siden her indbringe til at fortære, saa er voris etc., at du strax og uden ophold, end og denne dag, dend anstalt gjører ved vagten udj stadens porte, at icke alleeniste ingen bliver tilladt saadanne selfdøde fiske her udj staden at indbringe, men end og, saafremt nogen med saadanne fisk udj secke eller baller at bære vagten skulle forekomme, at de da strax bliver af viist at bære dennem bort hen til et stød uden for stadens volde, som kand være fra veyen og folkes fart fraliggendis, og dennem der udkaste, hvor de siden udj jorden kand nedgrafvis. Dermed etc. Befalendis etc. Hafniæ d. 21 aprilis 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 135—36.

22 April 1709.

Om Midler til de Fattiges Underholdning.

Directeurerne over de fattiges væsen.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Efter som vi af eders til os allerunderdanigst indkommen relation haver fornunnen, hvorledes det er med de fattiges væszen i vort rige Danmark, da give [vi] eder hermed allernaadigst tilkiende, at det er os kiert, at det med samme verk paa landet er saa vel gelinget. Angaaende eders forspørgning, om de af forige justitz raad Rasmusens midler de fattige af os tillagte penge skulle paa aarlig rente udsettes, saa efterdi verket ei endnu er kommen i ret skik i Kiøbenhafn, og at j haver mangel af penge til de fattiges underholdning, er det best, at j samme capital der til efter haanden anvender. Og hvad angaar det, som voris etats raad og politiemester os elskel. Oluf Rømer til endeel fattiges underholdning haver forskudt, saa haver j afregning derom med ham at gjøre og ordinere det saaledes, at det forskud, som hand beviszer at have giordt, vorder ham betalt. Ellers have vi beordret os elskel. vores committerede ved politien og commercien imod qvitering til eder at levere den halve part af de penge, som i politie cassen findes i behold, hvilke j og til verkets befordring kunde anvende. Dermed etc. Florence 22 aprilis 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 136—37.

Om Straf for en Mand, der havde taget et kgl. Liberi i Gælds Betaling.

Etats raad Oluf Rømer.

F. 4. Vor gunst tilførn. Saasom vi den 12 aprilis sidst forleden allernaadigst have befalet dig, at du strax skulle tilholde Søren Sørensen, boende i Trompeter gangen her i voris etc. Kiøbenhavn, uden ophold at levere, under tilbørlig straf, i voris store liv-stald, hvis af voris liverie hand hafde fordristet sig til paa egen haand at indeholde af det, een voris staldburs af samme voris stald, som hos hannem ved døden var afgangen, hafde draget, hvilket hand ikke, formedelst at dend døde hannem for kost og kammer eendeel penge skulle vere skyldig bleven, i mindelighed haver villet fra sig give, og vi nu af din derom indkomne allerunderdanigste beretning har maat fornemme, at i hvorvel du forskrefne Søren Sørensen ved din fuldmægtig haver ladet advare og tilsige at efterkomme samme voris allernaadigste ordre med forskrefne voris liverie i voris store liv-stald at levere, hand dog sig der imod med adskillige formastelige ord halstarig haver opinia-treret, saa er her med voris etc., at du ikke alleene forbenævnte Søren Sørensen for saadan sin opsetzighed og halstarighed strax og indtil videre lader arrestere, men end og ovenskrevne voris liverie af hans huus og giemme, om det ikke med gode extraderis, med magt lader udtage og i meerbemelte vores store liv-stald levere. Dermed etc. Hafniæ d. 22 aprilis 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 189—40.

Om Oprettelse af et Lotteri til Fordel for de Fattige.

F. 4. etc. confirmation paa efterskrevne project til et lotterie for de fattiges beste her i voris etc. Kiøbenhavn, lydendes etc.

Kiøbenhavns (stads waaben) lotterie.

Efter Hans Kongl. Majts. allernaadigste tilladelse til hielp til de fattiges nødtørfthighed af de høyædle og velbyrdige hr. directeurer anstillet, som følger:

1. Dette lotterie bestaar udj 8000 lodder, hver lod til 3 rigsdaler croner beregnet, gjør capital rdr. 24000 croner.

2. Udi dette lotterie findes ingen blinde, men foruden de 8000 lodder, som ere lutter vindinger, er her 40 hos vindinger, som herefter specificeris:

1 lod paa 1000 rdr.	1000 rdr.
2 lodder, hver paa 500 rdr.	1000 rdr.
3 lodder, hver paa 250 rdr.	750 rdr.
4 lodder, hver paa 200 rdr.	800 rdr.
6 lodder, hver paa 100 rdr.	600 rdr.
12 lodder, hver paa 50 rdr.	600 rdr.
40 lodder, hver paa 25 rdr.	1000 rdr.
100 lodder, hver paa 16 rdr.	1600 rdr.
200 lodder, hver paa 4 rdr.	800 rdr.
<u>7632 lodder, hver paa 2 rdr. . . . .</u>	<u>15264 rdr.</u>
8000 lodder	23414 rdr.

De fyrge tyve hosvindinger.

De 10 første og de 10 sidste lodder, er 20 lodder, vinder over deris ordinaire lod 10 rdr., er	200 rdr.
De 2 næste lodder, som er een for og een efter 1000 rdr., vinder over deris ordinaire lod hver 50 rdr.	100 rdr.
De 4 næste lodder, som er tu for, tu efter 500 rdr., vinder hver 30 rdr.	120 rdr.
De 6 næste lodder, som er tre for, tre efter 250 rdr., vinder hver 15 rdr.	90 rdr.
De 8te næste lodder, som er 4 for og 4 efter 200 rdr., vinder hver $9\frac{1}{2}$ rdr.	76 rdr.
	<u>croner 24000 rdr.</u>

3. Jndskrivningen begyndes førstkommendes anno 1709, og saa fremt dette lotterie til dend septembris anno 1709 bliver complet, skal med loddernes tagelse fortføres. Skulde det imod ald forhaabning ikke blive complet, da een anden termin ved trycken hos de ordinaire aviser tilkiende gives.

4. Jndskrivningen skal skee paa raadhuset paa de 32 mænds sal udi fiire af dennem udnævntes overværelse hver mandag og torsdag efter middag fra klokken 2 til 4re udi een dertil forordnet og igiennem draget bog. Og skulle imidlertid nogle udi de andre dage forlange nogen lodder, kand de dennem hos boende bekomme, alleeniste for tiden at vinde. At dette velmeente verk kand naae sin fremgang og til desto større sikkerhed, guaranderer de 32 fornemme borgere for een hvers indskudte penge og de dennem tilfaldne gevinster.

5. Det staaer een hver frit for enten strax ved jndskrivningen, eller naaf dette lotterie er complet, pengene for lódderne at erlegge. De første bekommer een qvitering under de 4re mænds hænder for,

hvor mange lodder og hvor mange penge de har betalt, de andre, saa fremt de ere bekjendte og vederhæftige og under deris hænder sig angive, haver 3 uger førend den satte termin, at lodderne skal tages, pengene at erlegge og da for deris lodders betaling foreskrevne fiire mænds qvitering derfor at annamme.

6. De fremmede og ubekjendte skulle ved jndskrivningen stille een suffçant borger her i staden, som for betalingen for de indtegnede lodder vil indstaa og svare. Og som een stor deel af disse fattige ere af fremmede nation, som her har været borgere og ere komne til agters, vilde mænd formode, at een hver fremmed her til findes villige.

7. Loddernes tagelse skal aabenbarligen skee paa raadhuset udi de 32 mænds sal udi 2de af de høye herrer directurer, 2de af magistraten og de fiire af de 32 dertil udnævnte mænd deris overværelse. Desligeste skal og den, som for sig selv eller andre 40 lodder har ladet antegne, være tilladt at være overværende (naar forhen lodderne ere forferdigede, registrerede, blandede, indlagde, under laasze tilsluttede og alting reguleret) og skal da toe umyndige skole-børn af de fattiges skole her i staden bruges til at udtage lodderne.

8. Ved loddernis tagelse skal strax registreris een hvers gevinst og samme om aftenen ved offentlig tryck til kiende gives.

9. Hvad een hver lod nyder, der af bliver ved betalingen (som skal skee i det længste 14 dage efter, at lodderne ere trockne, af kortet 10 procento, som her i staden til de fattiges nødtøft skal employeris.

Da ville vi etc. Forbydendes etc. Hafniæ dend 27 aprilis 1709.

Sæl. Reg. XLV. 69—71.

101.

27 April 1709.

Forbud mod at opkøbe Brænde i store Partier.

Etatz raad Ole Rømer.

F. 4. Vor gunst tilførn. Hvad anstalt vi allernaadigst have befalet os elskel. vores tilforordnede udi admiralitetet at giøre til at hindre og forekomme den skadelige forprang, som gaar i svang med brendeveed, som med skibberomme hid til vores etc. Kiøbenhavn kommer, i det at eendeel af jndbyggerne, særdeelis af dem ved den Nye havn boende, skal opkøbe store parter deraf og dem siden til andre af jndvaanerne, som der til kunde trengte, udhykre, dennem til merkelig betryk og skade, kand du selv af hosføyede copie af ovenskrevne vores allernaadigste befaling udførligere see og fornemme.

Thi er vores etc., at du efter den notitz, som bemelte vores tilforordnede udi admiralitetet dig giver om den hidkommende brendeved, lader ved dine betiente advare skipperne, hvorledis de sig siden med deris brendeveeds udsælgning skal forholde, saa at derefter paa saadan maade nøye kand blive inqvireret og efterseet, at ingen af de udi den Ny havn og andensteds boende bekiente høkkere uden til deris egen høye nødtørft tillades at indkiøbe høyer end tu à tree favne, som formeenis at være nok for dennem, men andre af byens jndbyggere og særdeelis bryggerne og bagerne angaaende da saadan forbud at modereres i proportion efter deris handtering og huusholdnings størrelse fra tre til sex favne. Hvis det sig ellers skulle hænde, at skipperne paa ovenskrevne maade ald deris veed ey skulle kunde afsætte og forhandle inden de første fiorten dages forløb efter deris ankomst, da den øvrige rest at være dennem uformeent at bortsælge, til hvem de vil og kand, til hvilken ende vi deszforinden for tienligt eragte, at der til alles efterretning saavel paa toldboden som andensteds end og herom placater med forderligste vorder anslaget. Dermed etc. Hafniæ d. 27 aprilis 1709.

Søl. Tegn. LVII. 147—48

102.

4 Maj 1709.

Forordningen om Fattigvæsenet skal ikke opløses fra Prædikestolene, før Værket er kommet i Gang.

Biscop doct. Henrich Borneman.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give dig hermed allernaadigst tilkiende, at saa som det, siden voris forordning om betleres forhold her i voris etc. Kiøbenhavn af dato den 24 septembris 1708 udgik, ej endnu er kommen saaviit, at alting efter samme forordning kand settes i stand, vi allernaadigst for got eragte, at det med bemelte vores forordnings publication af prædicke stolene her i staden, som den sidste articul ommelder, saalenge bliver indeholdt, indtil at dette gudelig verk vorder sat paa saadan een visz foed, at forordningen strax kunde blive exequeret. Der efter du etc. og der om strax indtil videre fornøden anordning at giøre. Dermed etc. Hafniæ d. 4 maji anno 1709.

Søl. Tegn. LVII. 153.

103.

18 Maj 1709.

Tilladelse til at bygge med Bindingsværk i Ny Kongensgade.

Politiemester Ole Rømer.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom vi den 20 aprilis anno 1706 efter os elskel. baron Peder Rodsten etc. hans allerunderdanigste

ansøgning og din der paa indkommen allerunderdanigste erklæring allernaadigst have bevilget, at hand een sin bygnings plads til Nye Kongens gade her udj voris etc. Kiøbenhafn med bindings verk maa lade bebygge paa den maade, som det andre i samme gade er tilladt, og Nicolai Olsen tømmermester og Gotfred John, jndvaaner her sammesteds, nu for os allerunderdanigst haver ladet andrage, at de samme bygnings pladtz af fornefnte baron Peder Rodsteen haver kiøbt, saa have vi efter bemelte Nicolai Olsens og Gotfred Johns herom etc. allernaadigst bevilget, at de saavel som andre, hvem de noget af samme pladtz enten allerede har solt eller her efter selger, maa efter ovenskrevne voris allernaadigste bevilling bygge forskrevne pladtz med bindings verk, ligesom det andre i samme gade allernaadigst er tilladt. Der efter du etc. Befalendes etc. Hafniæ dend 18 maji anno 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 160—61.

104.

18 Maj 1709.

Om Friheder for nogle hollandske Skibe.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at i hvorvel vi den 6 aprilis allernaadigst have befalet eder at giøre den anordning, at af de Hollandske kauffardi skibe, som her inden for toldboden udi vinter have ligget, ikke blev krævet videre enten udi accise eller vinterlags penge, end som vore egne undersatter betaler, og at j der udi eder efter den derom udi den imellem os og de herrer general stater i de foreenede Nederlande opperrettede commerce tractat indførte punct allerunderdanigst skulle rette, vi dog nu efter den her værende Hollandske envoyé extraordinaire hans ydermere underdanigst giordte sollicitation allernaadigst have bevilget, at skipperne paa forskrevne Hollandske skibe maa nyde samme frihed, som de Hollandske skibe, der anno 1696 her over vintrede, haver nydt. Der efter j eder, saaviit det eder etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ dend 18 maji anno 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 164.

105.

25 Maj 1709.

Tilladelse til at bortføre nogle Kampesten fra Amager.

Jochim Friderich Rohde, amtsforvalter over Kiøbenhavns amt.

F. 4. Vi lade dig hermed allernaadigst vide, at om endskjønt entreprenneuren Pelli og steenhuggeren Frantz Figi Otto haver paa deris egen haand understaet sig at lade opgrave og til rette hugge

een deel kampe steen paa vort land Amager under prætext, at de til voris arbeid og tieniste skulle bruges, vi dog efter deris herom etc. allernaadigst have bevilget, at hvis kampesteene, som de allerede kand have ladet opgrave og hugge der paa Amager, maa de strax lade bort føre. Men her efter skal det være dennem forbuden, kampe steene der paa landet videre at lade opgrave, hugge eller bortføre. Hvilket du dennem til efterretning strax haver at tilkiende give. Dermed etc. Hafniæ dend 25 maji 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 168.

106.

25 Maj 1709.

En Mand dømmes til Landflygtighed for nogle formastelige Ord, han har udtalt i et Værtshus.

Byefogden Friderich Eisenberg.

F. 4. Vi lade dig hermed vide, at i hvorvel Philip Fleischer, som her i stadens arresthuusz er anholden, haver med nogle formastelige ord, som hand i et værtshuus hersammestedz for nogen kort tid siden haver udsagt, fortient vedberligen at burde være afstraffet, vi dog ikke ere sindede, at nogen rettergang for samme sag skal skee, men at du i det stød alvorligen skal tilholde hannem ikke alleene formedelst de af hannem brugte ublue ord, men end og for den irregulaire conduite, som hand ellers tilforn haver ført, sig strax og uden ophold her af voris etc. Kiøbenhavn at begive, og udaf vore riger og lande inden otte dage at forføye, og indtil voris videre anordning sig ej der, under vedberlig straf efter loven, at lade finde. Derefter du etc. Befalendis etc. Skrevet etc. Hafniæ d. 25 maji 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 172.

107.

1 Juni 1709.

Det Reventlouske Hotel er indtil videre forskaanet for Indkvarteringskat.

Commissarierne over jndqvarteringen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom voris forige store canceller afg. hr. Conrad greve af Reventlov haver haft hans grevelig gaard og hotel her i voris etc. Kiøbenhavn efter de greverne allernaadigst meddeelte privilegier fri, i særdelished for indqvartering, og hans efterleverske os elskel. fru Sophia Amalia, grevinde af Reventlov etc., som samme gaard beboer, nu for os allerunderdanigst haver ladet andrage, at hos hende er bleven fordret indqvarterings penge deraf, i hvorvel gaarden hende ikke tilhører, men er af bemelte hendes afg. herre i hans testamente declareret for een grevelig residentz og saaledis efter hendis død forbliver for hans søn os elskel. Christian

Ditlov greve af Reventlov etc., allerunderdanigst derfor begierendes, at hun for deslige indqvartering og paaleg allernaadigst maatte forskaanes, saa give vi eder hermed allernaadigst tilkiende, at forskrevne gaard maa for det første indtil førstkommendis Mickels dag, og til videre voris allernaadigste resolution falder, for indqvartering være befriet. Derefter j etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ dend 1 iunii 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 173—74.

108.

1 Juni 1709.

Jern leveres fra Bremerholm til Ankere til at styrke en Pille i Vor Frue Kirke.

De deputerede udi general commissariatet.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom Ulrich Groob, kleinsmed og judvaaner her i voris etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver ladet andrage, at hos hannem er betinget nogle jern ankere til een brusten piller bestyrkelse ved Vor Frue kirke, og at intet jern nu omstunder hos kiøbmændene her i staden skal være at bekomme, som der til tienlig eragtes, da som kirken ikke uden stor fare og skade skal kunde lide ophold udi samme arbeid, have vi efter forskrevne Ulrich Groobs herom etc. allernaadigst bevilget, at j maa lade hannem bekomme saa meget schabelon jern fra voris holm, som hand til forskrevne arbeid behøver (saa fremt det ellers fra voris tieniste kand mistes), paa de conditioner, som eder best synis, at vi kand være skadesløsz. Derefter j etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ dend 1 iunii 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 174.

109.

4 Juni 1709.

Om Opførelse af en Kaserne for Livgarden.

Hr. Joh. Georg Holsten og hr. Wilhelm Frider. Platen.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn, Voris allernaadigste etc. er, af j stadsbygmesteren i voris etc. Kiøbenhavn os elskel. Johan Conrad Ernst, assessor i vores hof ret, som du Pelli og Ernst Brandbürger samt saa mange af muurmester, tømmermænd og andre, som lyst kunde have, baracquerne i voris etc. Kiøbenhavn for voris lif garde til hest til opbygning at entreprennere, for eder lader kalde og af dennem fornemme, hvilke saadant arbeide i fuldkommen stand at bringe sig for mindst summa ville paatage, hvorved j haver at i agt tage, at den, som sig der til erklerer, og med hvilke j udi saa maade contract sluttendes vorder, bliver forbunden til at præstere det, som hand sig paatager. Og paa det enhver, som kunde vere

sindet sig at anmelde til dette verk at entreprennere, derom viden-
skab kunde have, saa haver j denne voris allernaadigste villie be-
timeligen at kund giøre og til den ende en vis dag at determinere,
naar de sig hos eder skulle indfinde. Skulle det ellers hende sig, at
tvende skulle ville paatage sig, en hver for lige summa, verket at
forfærdige, da have j os sligt tilforn med alt, hvis om denne materie
kunde forefalde, omstendeligen allerunderdanigst at referere og der
over voris allernaadigste resolution at indhente, førend j noget vist
med nogen sluttendes vorder. Dermed etc. Dresden d. 4 iunii 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 174—75.

110.

8 Juni 1709.

Om Tilladelse til at væve til egen Brug.

De committerede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos
een til voris conseil fra Peder Pedersen Vium, visiterer ved vores
told-contoir her i voris etc. Kiøbenhavn, indkommen memorial, hvor
af j selv kand see og fornemme, hvad hand anfører anl. den vold,
raa og huuszfred, som hannem ved fire udskikkede fra væver laugget
her i staden skal være tilføjet formedelst en væv, hans hustru hafde
i deris kielder, at ville, i henseende til den utroskab, som hun for-
hen hos væveren hafde befundet, ved hendes tieniste pige lade der
paa væve noget læret til deris huus behof, og som hand nu aller-
underdanigst anholder, at hand samme væv ubehindret i hans huusz
maatte beholde og derpaa lade væve alleeniste noget læret til hans
børn og anden huusz fornødenhed, saa er voris etc., at j derom eders
allerunderdanigste betenkning med forderligste i voris Danske cancellie
indsender. Dermed etc. Hafniæ dend 8 iunii 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 176—77.

111.

15 Juni 1709.

Forbud mod at drive løst Kvæg indenfor Sørne.

Forbud paa tryk.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom vi komme i erfaring,
hvorledes en stor deel af jndbyggerne her i vores etc. Kiøbenhavn,
som lader deres qvæg og bæster om sommeren gaa paa græs paa
fælleden her uden for portene, skal lade samme qvæg og bæster, saa
snart de der med uden for portene kommer, gaa løse, hvor de ville,
hvor ved de der ny anlagde verker meget betrædes, og fæstningen
der over ofte til skade kommer, da ville vi hermed have advaret og
befalet jndbyggerne her i Kiøbenhavn, at de lader deres qvæg og

bæster, som de ville have paa græs her paa fælleden om sommeren, drive eller føre over demningerne for Nørre og Øster porte igiennem de slag bomme, som til den ende paa hver demning skal vorde indrettet, saa at det skal være jndbyggerne indtil videre alvorligen forbudet noget qvæg eller bæster her inden for bemelte slag-bomme at slippe eller lade gaa. Betrædes noget qvæg eller bæster, efter at dette vores forbud lovligen er vorden forkyndet, at gaa inden for forskrevne slag-bomme, skal samme optages og ejermændene være forbundne at betale til straf, nemlig for hver høvet eller bæst otte skilling danske, saa og for hvert faar, lam eller geed tu skilling danske til den, som dennem optager. Der efter alle og enhver vedkommende etc. Og byde vi hermed og befale os elskelige præsidet, borgemestere og raad saavel som byefogden samt andre her i Kiøbenhavn, som dette vores forbud under etc., at de det paa behørige stæder etc. Givet etc. Hafniæ dend 15 iunii anno 1709.

Sæl. Reg. XLV. 112—13.

112.

15 Juni 1709.

Om Opførelse af Slagbomme paa Dæmningerne udenfor Nørre- og Østerport.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilførn. Vi tilskikke eder herhos et trøkt forbud under vores cancelli-segl paa qvæg og bæster at gaa paa græsz her uden for porterne omkring de der ny anlagde verker, hvilket j til alles efterretning paa behørige stæder strax haver at lade læse og forkynde. Og saasom samme vores forbud ellers mælder om tvende slag-bomme at indrettes paa demningerne uden for Nørre og Øster porte og samme demninger ligger paa stadens grund, saa er voris etc., at j forberørte tvende slag-bomme, een yderst paa een hver af forskrevne tvende demninger paa stadens bekostning med fornøden rekværk paa begge sider strax lader indrette og indtil videre ved lige holde, dog saaledis at reiszende og andre ey derved i deris ærende bliver hindret, men at det qvæg og bæster, som gaar paa græsz ude paa fælleden, ey slipper der igiennem for at komme her inden for enten nat eller dag at giøre skade paa de der ny anlagde verker, til hvilken ende j een person haver at antage og underholde, som kand lukke bommene op og need og have god tilsyen med, at qvæg og bæster, naar de ere uddrevne paa fælleden, ikke kommer der igiennem tilbage undtagen de kiøer, som om aftenen inddrives, og ellers hvad qvæg og bæster een eller anden til sin fornødenhed tid

efter tid kunde behøve. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafnæ d. 15 iunii 1709.

Sæl. Tegn LVII. 180—81.

113.

6 Juli 1709.

Om Universitetets Forpligtelse til at beskikke Værger for Arvinger under dets Retsomraade.

Geh. raad hr. Otto Krabbe og hr. Niels Krag.

F. 4. Viide maa j os elskel. hr. Otto Krabbe etc. og hr. Niels Krag etc., at eftersom os elskel. Christian Reitzer, assessor i consistorio og professor juris paa universitetet her i voris etc. Kiøbenhavn, som nuværende rector universitatis hos os allerunderdanigst haver ladet anholde om commissarier til at afhandle nogen tvistighed imellem universitetet paa dend eene og os elskelige præsidet, borgemestere og raad i bemelte Kiøbenhavn paa dend anden side, anlangende hvem af begge parter der bør at tilkomme at forordne værger for afgangne Hans Munk, forige borger og judvaaner sammesteds, hans efterladte u-myndige børn til at annamme og imodtage tvende dem under universitetets ret tilfaldne arve parter, hvorudi bemelte præsidet, borgemestere og raad paa universitetets der om giorte anmodning sig skal have vegret, formeenende, at universitetet, som skiftet hafde forvaldtet, bør og at sette værger, og universitetet der imod haver paastaaet, at det ikke med borger børns værgemaal kand have at giøre, da saafremt bemelte Christian Reitzer paa universitetets vegne kand formaa eder godvilligen til at være commissarier paa dets side, er voris etc., at j retter eders leilighed efter tillige med tvende andre commissarier, som fornævnte magistrat etc. Dersom og een af eder etc. Men hvis magistraten sig ei efter tilbud etc. Endeligen haver j og, om der forefalder nogen tvistighed etc. Givet etc. Hafnæ dend 6 iulii 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 202—04.

114.

13 Juli 1709.

Om Tavlepenge til fattige Børn af Baadsfolk og Soldater.

Hr. Ulrich Christian Guldenlewe.

F. 4. Vor synderlig gunst og bevaagenhed tilforn. Saasom voris til os elskel. directeurerne over de fattiges væsen i vort riige Danmark allernaadigst gifne instruxes 9 articel samt de committeredis for bemelte fattige deris instruxis 19 articel befaler, at hvis i tavlerne i Holmens og Guarnisons kirkerne maanetlig bliver indsamlet, skal til de committerede af kirke værgerne imod qvitering leveris, saasom

det efter directeurens anstalt og gotfindende skal ved de committerede til baadsfolkes og soldaters fattige faderløse børns underholding uddeelis, og bemelte voris directeurer nu hos os allerunderdanigst haver veret begierendes, at kirke værgerne ved Holmens- og Guarnisons kirkerne allernaadigst maatte vorde anbefalet, hvis i tavlerne i bemelte kirker bliver indsamled, maanetlig til de committerede imod qvitering at levere, saa er voris etc., at du, for saaviit Holmens kirke angaar, derom din allerunderdanigste erklæring udj det Danske cancellie med forderligste tilskikker. Dermed etc. Hafniæ dend 13 iulii anno 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 212—13.

115.

19 Juli 1709.

Om Uroligheder udenfor den russiske Gesandts Bolig.

Assessor Jacob Siedenborg.

F. 4. Vor naade tilforn. Saasom vi allernaadigst have for got befundet, at den sag imod eendeel militaire og andre personer, som for nogle dage siden ved den her værende Czareske Majts. ambassadeurs qvarteer nogen insolence haver begaaet, ved een upartiisk ræt skal foretages og af visze commissarier, nemlig os elskelige voris general lieutenant og commandant i voris etc. Kiøbenhavn hr. Charles Damas de Cormaillon, voris admiral hr. Christoph Ernst von Støcken, voris etats raad Ole Rømer, voris oberste Marten Maul, voris schout-bynacht Peter Rabe, voris oberst lieutenant Berent Jochim Eichsted og voris major Christian Albrecht Dankvarth, efter voris lov, krigs- og see-articler og forordninger paakiendes efter den dennem derom allernaadigst givne commissions videre formelding, saa er hermed voris etc., at du retter din leilighed efter, saa ofte og paa hvilken stæd samme commission her i staden bliver foretagen, dig udi den uden forsømmelse at indfinde og der som secreterer protocollen føre saavel som og ellers i pennen forfatte, hvad som i saamaader kand forefalde og til at give beskreven fornøden eragtes, alt som du vil ansvare og bekiendt være, hvorfor du dig strax herom hos bemelte voris general lieutenant som formand i commissionen haver at angive. Dermed etc. Hafniæ dend 19 julii anno 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 215—16.

116.

16 Avg. 1709.

Indkvarteringsfrihed for nogle ny Huse i Christianshavn.

Commissarierne over jndkvarteringen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Margareta afgangne Christian Brandts, jnd-

vaanerske udi Christianshafn, hendes herom etc. allernaadigst have bevilget, at hun endnu maa nyde 8te aars frihed for jndquartering af bemelte hendes afgangne mands der i Christianshavn opførte ny bygninger foruden de 8 aar, som vi hende derpaa den 8 iunij anno 1708 allernaadigst forundte, og saaledes i alt nyde 16 aars frihed paa dend heele pladtz og der paa opsatte bygninger. Derefter j etc. Befalendes etc. Friderichsborg d. 16 augusti 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 246.

117.

16 Avg. 1709.

Om Opførelse af et Quarantænehus paa Saltholmen.

De kongl. deputerede ved financerne.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Vj give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi til at præcavere vore riger og lande imod den grasserende farlige smitsom sygdom til Dantzic udi Øster søen allernaadigst for got befinde, at paa Saltholmen ud for Amager land vorder, det snarest muligt er, opbyggt tree pakhuse og et vaanhuus for de reisende at holde deris fyrgetinge dagis leger, saa og de hid bragte vare at opleggis udi, hvis bekostning efter voris bygmesters os elskel. assessor Johan Conrad Ernstes hosfølgende ungefelig overslag skulle beløbe til 3065 rdr. 5 ½. Thi er voris etc., at j strax saadan anstalt giøre, at samme fiire husze efter den derover giorte og af os allernaadigst approberede afritzning med allerforderligste vorder opbyggt og hvis penge, dertil nødvendig behøves, behørigen betalt. Dermed etc. Friderichsborg d. 16 augusti 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 247.

118.

23 Avg. 1709.

Beskikkelse af en Underfoged.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom os elskel. præsidet, borgemestere og raad udi voris etc. Kiøbenhavn haver antaget og beskikket Hans Knudsen Sølling, borger og procurator sammesteds, til at være underfoget udi de kvarterer i bemelte Kiøbenhavn, som underfogden sammesteds Rasmus Wiborg for hannem haft og betient haver, efter det bemelte Hans Knudsen Sølling der paa den 10 aprilis sidst forleden meddeelte breves videre formelding, og hand nu hos os om vores allernaadigste confirmation paa samme underfogets tieniste allerunderdanigste ansøgning haver giort, da ville vi forbemeldte Hans Knudsen Sølling i forskrevne underfogets bestilling allernaadigst have confirmeret og stadfæstet, saa og etc, Thi skal hand være os

etc. og ellers, som det een ærlig etc., efter dend eed, hand os etc. Givet etc. Hafniæ dend 23 augusti 1709.

Sæl. Reg. XLV. 159—60.

119.

23 Avg. 1709.

Om Saltholmens Forsyning med Levnedsmidler.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi til at præcavere, næst Guds bistand, vore riger og lande imod den til Dantzic og andre stæder der omkring i Øster søen grasserende farlige smitsom sygdom iblant andet allernaadigst have anordnet, at paa dend øe Saltholmen vorder, det snarest muligt er, opbyggt pakhuse og vaanhuse for de reisende, som fra samme stæder kommer, at holde deris fyrgetyve dages lager og lade deris hidbragte vare oplegge udi, og det uforbegiengeligen vil være fornøden, at der bliver beskikket visse folk til at sendes til bemelte Saltholm der at handle, omkaste, oppakke og i luften udsprede, saa og igien, naar ald frygt og fare er overstaaet, indpakke alt det goeds, som der oplegges, saa er voris etc., at j strax ej alleene beskikker saa mange folk, som fornøden gøres tid efter anden efter skibenes og varenes mængde, som ankommer, til dend ende did til Saltholmen at sendes, og med dennem accorderer om, hvad en hver efter sin tjeneste og opvartning om ugen billigen bør at have, men end og den anstalt gjører, at fornefte Saltholm bliver forsynet med ald fornøden proviant og nødtørfft, paa det saavel disse arbeids folk som og alle passagerer, som vorder indlagt der i husene til deris fyrgetyve dagis lager at holde, behørig livs ophold for penge og efter en rigtig taxt, som j paa varene haver at sætte, kand have. Hvad ellers den bekostning angaar, som i forskrevne maader nødvendigen vil gøres, derpaa have j verificerede specificationer til os elskel. vores deputerede ved voris financer at indgive, saasom vi allernaadigst have beordret dennem til des betaling, indtil angaaende omkostningerne en rigtig repartition paa publicum bliver giort, forskud og anordning at giøre. Dermed etc. Hafniæ d. 23 augusti 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 270—72

120.

23 Avg. 1709.

Om Straf for en Rufferske.

Friderich Eisenberg, byefoget i Kiøbenhavn.

F. 4. Vi give dig hermed allernaadigst tilkiende, at den rufferske Kirstine afg. Jens guldsmeds, som udi arresthuset i voris

etc. Kiøbenhavn er anholden og der er gaaen dom over for byetiøget og raadstuen, at hun formedelst hendes langvarig rufferi og skammelig forhold skal straffes med kagen og siden indsættes i Spindhuset til arbeide i hendes livs tid, hos os allerunderdanigst haver ladet anholde om voris allernaadigste pardon for den tilkiendte straf og derimod ansees med at rømme vore riger og lande. Men som vi have fornommen, at hun i nogle aar har holdet et meget skammeligt og forargelig horehuus, særdelis at hun med magt haver indelugt i lang tid en fremmet pige fra vort land Nørre Jylland paa et kammer og paa en dags tid ladet fem mands personer imod hendes villie bedrive utugt med hende, saa meriterer hun ej nogen kongelig naade, men bør at udstaa sin straf efter de over hende ergangne domme, andre til exempel. Thi er voris etc., at du samme domme paa hende forderligst lader exequere. Dermed etc. Hafnæ dend 23 augusti 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 274—75.

121.

6 Sept. 1709.

Om Undersøgelse af Sagen mod en Rufferske.

Stads hauptmand Johannes Christensen Meller med flere.

F. 4. Vor naade tilforn. Saasom for os allerunderdanigst er bleven andraget, at udi voris etc. Kiøbenhavn er bleven arresteret en meget skarn vurn kvinde ved navn Kirsten Henrichsdaatter, formedelst at hun skal have forført et ungt menneske til utugt, ved hvilken leilighed og er bleven aabenbaret, at hun haver bragt hendes egen daatter, som er ikkun tolf aar gammel, til samme letfærdig levnet og giærninger, og som sagen skal være af mange vederstyggelige og forargelige omstendigheder, saa er vores etc., at j retter eders leilighed efter paa en beleilig tid og stæd med forderligste tilsammen at træde, der samme sag med ald flid at examinere og ved vidners afhørelse efter loven at undersøge og os dens beskaffenhed samt eders allerunderdanigste betenkende om, hvad straf forskrefne Kirsten Henrichsdaatter med saadant hendes skammelig levnet og forhold kand have fortient, det snarest muligt er, tilstille. Dermed etc. Jægersborg d. 6 septembris 1709.

Foruden til ovenmelte Johannes Christensen gik denne befalling end ogsaa til hr. Christen Worm og byefogden Friderich Eisenberg.

Sæl. Tegn. LVII. 280—81.

Forsigtighedsregler mod Pesten.

De kongl. committerede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom vi af een til os fra eder indkommen allerunderdanigst memorial af den 3 septembris sidst forleden have fornømt, at den til Dantzic og omliggende stæder grasserende smitsom sygdom skal og nu gribe om sig i Pommeren og at j derfor giøre allerunderdanigste forslag om een og anden anstalt, derved contagion at præcavere, saa er hermed voris etc., at j med største flid vigilerer for at erholde sikker og god efterretning om samme smitsom sygdoms fremgang, til- og aftagelse og derefter foruden nogen memorial derom til os allerunderdanigst at indgive (med mindre at den høje nød det erfordrer) tid efter anden ald behørig og tienlig anstalt giøre, at voris landemerker, nest Guds bistand, for saadan højskadelig smitsom sygdom kunde blive bevaret. Dermed etc. Jægersborg d. 9 septembris 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 285.

Det paalægges Bryggerne at levere Øl til Flaaden.

Geh. raad og stiftbefal. mand hr. Otto Krabbe.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom vi til voris tieniste en andeel øl kunde behøve, saa have vi allernaadigst beordret magistraten i voris etc. Kiøbenhavn, at de strax skal give bryggerlauget samme stæd tilkiende, at det tillige med bryggerne i vor kiøbstæd Helsingøer til den ende skal holde og have inden tree uger 14 à 15000 tønder malt i beredskab. Thj er voris etc., at du strax kund giør bryggerne i Helsingøer det samme, paa det de sig med bryggerlauget i Kiøbenhavn der over kunde foreene. Dermed etc. Jægersborg d. 17 septembris 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 305.

Det paalægges Slagterlavet at levere Kjød til Kongens Tjeneste.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi til voris tieniste en andeel oxer kunde behøve, saa er voris etc., at j strax giver slagterne udj slagterlauget i voris etc. Kiøbenhavn tilkiende, at de til den ende sig med syv a otte hundrede stude forsyner og dennem i beredskab haver. Dermed etc. Jægersborg d. 17 septembris 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 305.

Om Udvidelse af Trinitatis Kirkegaard.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom os elskel. rector og professores ved voris universitet her i voris etc. Kiøbenhavn hos os allerunderdanigst haver ladet andrage, at Hellig Trefoldigheds kirkegaards jord hersammesteds skal saaledis med liig være opfyldt, at ingen rum snart haves der til fleere liig at begrave, da have vi efter deris herom allerunderdanigst giorte ansøgning og forslag allernaadigst bevilget og tilladt, at de for at faa meere jord til bemelte kirkegaard nogle kirken tilhørende gamle og brøstfældige smaa huse, som ligger paa Spring gaden her i staden, maa lade nedbryde og derimod een god skikkelig muur lade opsette, hvilken grund og pladtz, som saaledis til forskrevne kirkegaards forvidelse bliver indtagen og i stadens grund taxt er anført for 265 rigsdaler, maa herefter for grundskat og anden deslige paalæg og besværing være fri og forskaanet. Derefter j etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ d. 27 septembris 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 313—14.

Om Undersøgelse af Uordener i Bryggerlavet.

De deputerede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vj tilskikke eder herhos een til os fra Claus Diderichsen, oldermænd for bryggerlauget i voris etc. Kiøbenhavn, indkommen allerunderdanigst supplication, hvorudi hand foredrager den stoere dis orden, som sig tid og anden imellem bryggerlauget og kroholderne hersammestedz saavelsom og deris folk skal have indsneget, og at sligt u-mueligt uden ved nye laugs articler skal kunde afhielpes eller remedieris, hvis jndhold j der af self etc. Og er voris etc., at j os derom eders allerunderd. betænkende med forderligste tilstiller. Dermed etc. Hafniæ d. 27 septembris 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 320.

Om Undersøgelse af de i Kiøbenhavn hjemmehørende Skibes Drægtighed.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Voris allernaadigste etc. er, at j eder strax med ald fiid erkyndiger om, hvad skibe og fartøe borgerskabet og andre jndbyggere udj voris etc. Kiøbenhavn nu omstunder her for staden haver, og os der paa en rigtig specification med udførlig forklaring om hvert skibs og fartøys dregtighed og

qualite under eders hænder med forderligste tilstillter. Dermed etc.
Hafniæ d. 28 septembris 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 327—28.

128.

30 Sept. 1709.

Om Flaadens Forsyning med Levnedsmidler.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Voris allernaadigste etc. er, at j indbyrdes imellem eder self udvelger nogle af eder self, som med os elskel. voris deputerede udj general commissariatet, naar begiæres, kunde træde tilsammen og conferere om dend quantité af jislandsk fisk, som kiøbmændene her sammesteds søger permission til at udføre, angaaende hvor meget der kunde være fornøden saavel til voris flode som ellers til jndbyggerne her i staden deris tarf her paa stedet at forblive, jtem anlangende de fiorten eller femten tusinde tønder malt, som bryggerlauget her i Kiøbenhavn tillige med bryggerne i vor kiøbsted Helsingøer er beordret at anskaffe. Og haver j ellers brygger lauget her i staden at kund giøre, at dem intet redskab fra voris bryggers kand fourneris, men vel at øllet efter haanden paa de steder, som dennem anvises, kunde imodtages. Desligeste haver j og at conferere med bemelte voris deputerede udj general commissariatet angaaende de syv eller otte hundrede stude, som slagterne ere ansagte at vere bered paa at holde i forraad, saavel hvad bekostningen som leverancen sig kunde betrefte. Oc som vores commerce raad os elskel. Peter Klouman har begieret tilladelse paa fire tusinde tønder bygs udførsel, saa haver j iligemaade med voris general commissariat at over legge, om det quantum vel herfra kunde mistes. Dermed etc.
Hafniæ dend 30 septembris 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 329—30.

129.

4 Okt. 1709.

Om Byens Betaling af nogle ældre Krav.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som vj af eders til os af 22 februarij anno 1708 allerunderdanigst indkommen forklaring saavel angaaende afg. Hans Levesen, forige borger og jndvaaner her i staden, hans efterladte enkes og børns formynderis fordring hos byen for gadernes og rendesteens kisters indrettelse samt broernes reparation, som afg. Johannis Mooch, forige borger paa Christianshavn, hans enkes krav for en grund, som til gaden imod canalen samme stedz er udlagt, have fornummen, at hvad sig bemelte afg. Hans

Levesens enkes og børns formynderis præntion belanger, da haver afg. Hans Levesen anno 1682, 1683 og til 19 aprilis 1684 giort bestoening til rendesteens kister og beklædning 720 rdr. 94 β og derefter anno 1684 og 1685 forfærdiget resten af rendesteens kister og deklær hersammesteds samt grøften fra Vartou til Material gaarden inden Vestervold med meere, som skal beløbe sig til dend summa 778 rdr. 13 β efter de derom eder forekommen regninger, til hvilche at eftersee tillige med Pebling broens bolverks og demnings bestoening uden Nørre port og at forfatte, hvad bemelte Hans Levesen derfor burde betales, fiire af de 32 mænd her i staden den 17 may 1686 af da værende magistrat skal vere bleven udmeldet, som og der over deris forretning til magistraten dend 11 augusti anno 1686 haver indgivet, hvorefter ham skulle tilkomme, naar 374 rdr. 45½ β , som blev til overs fra Pebling broens bolverk og demnings bestoening, var afkortet i regnskabet for rendesteens kister og deklær til dend 1 iulij anno 1686, capital og rente udj alt 1233 rdr. 11 β , paa hvilken fordring oftbemelte afg. Hans Levesen den 29 aprilis 1691 skal have bekommet en bryggergaards biugning og materialier, som afg. Lauritz Jbsen tilhørte og blef nedbrudt formedelst en ny gades indrettelse, for 500 rdr. og endnu samme aar den 21 decembris faaad af grundskatten, som til gadernes indrettelse var paauden, 100 rdr.; og at hvad sig afg. Johannis Moochs enkes fordring anbelanger, saa skal det dermed have denne beskaffenhed, at hendes afg. hosbond for forbenefnte hans grund skal vere tillagt capital og rente til den 11 iunij 1702 643 rdr. 7½ β og dertil at nyde simpel rente af capitalen, som var 351 rdr., indtil betalingen skeer. Som vj da nu saaledis erfarer, begges fordringer i allemaade at vere rigtige og begge til byens aldgemeene tarf og nøtte, saa er voris etc., at j ligner dem paa byens jndvaanere paa samme maade, som jndqvarteringen lignes, saavel efter grund taxten som efter næring, og sligt i de tvende nestkommende qvartaler at betales, dog ei viidere end fordringernes første quantum uden nogen renters beregning. Dermed etc. Hafniæ d. 4 octobris 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 333—34.

130.

11 Okt. 1709.

Bevilling til at have en Væv.

Oluf Rømer, etatz raad og politiemester.

F. 4. Vor gunst tilførn. Vi give dig hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter visiterer Peder Wiiums allerunderdanigst giorte

ansøgning og os elskel. voris tilforordnede ved politien og commercien deris indkommen allerunderdanigste erklæring allernaadigst have bevilget, at hand een væv udi sit huus for hans eget huuses og børns fornødenhed maa have, saaviit det ej strider imod langs articlerne, ved hvilke du væverlauget haver at handthæve. Dermed etc. Hafniæ d. 11 october 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 343—44.

131.

11 Okt. 1709.

Privilegium for en Skomager.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vj give eder hermed allernaad. tilkiende, at vi efter allerunderdanigst etc. samt eders der paa allerunderdanigst givne erklæring allernaadigst have bevilget, at Hans Christian, borger og judvaaner i vores etc. Kiøbenhavn, maa udj skomager lauget hersammesteds indtages foruden mesters svends aar at staa. Dog skal hand først giøre sit mesterstykke og ellers i det øvrige etc. Der efter j etc. Befalendes etc. Hafniæ dend 11 octobris 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 346—47.

132.

18 Okt. 1709.

Om Stadens Forsyning med Levnedsmidler.

De committerede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Voris allernaadigste etc. er, at j strax flittig confererer og med os elskel. præident, borgemestere og raad her i staden, som herom voris allernaadigste ordre bekommet haver, nøye overveyer, hvorledis dyrheden paa victualier og levnets midler her sammesteds kunde forekommes og saadanne vahre for en maadelig og billig priis være at bekomme ved tilførsel enten fra voris egne provinser eller fra Lybek og andre steder, som kand vere bekiendt, ey med smitsom sygdom at vere befengte, og naar i det beste middel der udinden haver udfunden, at j da, saafremt j formeener, at j det ey self kunde lade i verk sette, os eders allerunderdanigst betenkende og forslag til dets befording med forderligste tilstiller. Dermed etc. Hafniæ dend 18 octobris 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 350.

133.

25 Okt. 1709.

Forlængelse paa et Moratorium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom vj den 20 aprilis sidst forleden haver givet Nathan Goltsmith dend yngre af jødiske nation,

jndvaaner her i voris etc. Kiøbenhafn, prolongation paa 5 maaneders tid paa voris ham den 3 maji anno 1704 allernaadigst forundte protectorium for alle hans uden rigs creditorers krav og tiltale, paa det at hand desto bedre kunde søge dennem efter haanden at contentere, og hand nu for os allerunderdanigst haver ladet andrage, at det ikke endnu for hannem haver været mueligt eller giørligt, dennem at fornøye, i henseende at den keyszerlig factor Mendel Oppenheim ikke har indfunden sig med hvis, som hand til ham for accepterede og endosserede vewel breve er bleven skyldig, da have vj efter bemelte Nathan Goltsmits herom etc. ydermere allernaadigst bevilget og forundt, saa og etc. hannem saalenge prolongation til hans uden rigs creditorers af betaling, indtil hand self af dend keyserlig cassa bliver betalt, og det at regne fra dend tid, hans forige protectorium expires, saa at hand imidlertid maa nyde frj og sikker leyde i vore riger og lande for alle fornefte hans uden rigs creditorers anstrengelse og molest, paa det hand i samme tid kunde søge dennem at tilfreds stille. Thj byde etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ dend 25 octobris 1709.

Sæl. Reg. XLV. 211—12.

134.

25 Okt. 1709.

Om Slagterlavets Fremfærd mod nogle Beboere i Frederiksberg.

De tilfornede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos een til os fra Jan Jacobsen, Peter Petersen, Jens Sørensen, Peder Troelsen og Christen Larszen, boende udi Friderichsberg bye, indkommen allerunderdanigste supplication, hvor udi de allerunderdanigst klager over, at oldermanden for slagter laugtet her i vores etc. Kiøbenhavn med 10 à 12 af laugs brødrene og vores politimesters fuldmægtig skal udi forleden aars slagter tid langt ude paa marken have frataget dem 108 lispund indsprengt kiød, som de af deris tilfornede og eendeel paa markeder indkiøbte qvæg hafde slagtet og igien til nogle fattige folk her i staden for 2 mark lispundet hafde forhandlet, allerunderdanigst derhos anholdende, at oldermanden maatte tilholdes at betale dem samme fratagne kiød, og dem allernaadigst bevilges, saalenge slagtertiden er, at slagte i deris huse og kiødet salte og samme igien at bortselge, til hvem det lyster, naar accisen deraf vorder betalt, hvis videre jndhold j selv deraf etc. Og er voris allernaadigste etc., at j os derom eders allerunderdanigste be-

tenkende med forderligste tilstillen. Dermed etc. Hafniæ dend 25 octobris 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 356—57.

135.

31 Okt. 1709.

Om fri Underholdning af Soldaterkoner.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilførn. Voris allernaadigste etc. er, at j den anstalt gjør, at efterskrefne regimenters gemeene, som nu herfra marcherer og håver ægteqvinder, nemlig garden til hest og foeds, voris grenadier corps, Hendes Majt. dronningens lif regiment, hans kongl. høyheds kron printz Christians regiment og regimentet de marine, deris hustruer fri stand qvarteer her sammesteds i deris mænds fraværelse nyder og bekommer. Og paa det j kand vere forviszet om tallet paa dem, og at ingen undersleb der ved under løber, saa haver j underretning derom fra os elskel. voris deputerede udi gen. commissariatet at indhente. Dermed etc. Hafniæ d. 31 octobris 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 371.

136.

1 Nov. 1709.

De Fattige skulle nyde det halve af Indtægterne ved Renovationskassen.

Politie og commerce collegii tilforordnede.

F. 4. Vor synderlig gunst tilførn. Saasom vi have maat fornemme, at de fattige her i voris etc. Kiøbenhavn ey endnu efter voris til eder dend 2 martii sidst forleden allernaadigst udgivne befaling haver nydt den halve deel af de penge, som udi politie cassen fandtes i behold, men at j formedelst cassens ulige navn voris allernaadigste forklaring der over skal forlange, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst ville, at de fattige uden videre ophold skal nyde halv deelen at hvis, som findes i behold saa vel af den saa kaldet renovations casse som af den anden, politie cassen kaldet, imod tilbørlig qvittering af de vedkommende. Derefter j etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ dend 1 novembris 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 376—77.

137.

2 Nov. 1709.

Om Afholdelse af en Bededag 6 November.

Magistraten i Kiøbenhavn med flere.

F. 3. Vor bevaagenhed tilførn. Saasom vi har berammet en bededag her i vores etc. Kiøbenhavn samt ved voris militie her og paa voris flode paa onsdag dend 6 novembris førstkommendes at

holdes med fro prædicken, høymesze, tolf prediken og aftensang, saa er voris etc., at j den anstalt gjør, at til samme guds tienestes forretning med klokkerne til St. Nicolai og Hellig Geistes kirker her i staden og til Vor Frelseris kirke i Christianshafn, som det paa en bededag pleier at skee, vorder ringet. Dermed etc. Hafniæ d. 2 novembris 1709.

Ligesaa dan befaling blev samme dag expederet til efterskrefne: rector og professorer paa Kiøbenhafns universitet anl. klokkerne til Vor Frue og Trinitatis kirker her i staden; forstanderne for dend Tydske kirke om klokkerne til St. Peders kirke her i staden; general admiral lieutenant hans høye excell. hr. Ulrich Christian Gyldenlew om klokkerne til Bremmerholms kirke her i staden; og gen. lieutenant og commandant i Kiøbenhafn og citadellet Friderichshafn Cormaillon om klokkerne til garnisons kirkerne her i staden og citadellet Friderichshafn.

Sæl. Tegn. LVII. 381.

138.

4 Nov. 1709.

Om Befordring med Rideheste mellem Kjøbenhavn og Helsingør.

Fr. Dorethe Krag afg. hr. Christian Gyldenlews.

F. 4. Vor synderlig gunst og bevaagenhed tilforn. Vi give dig hermed allernaadigst tilkiende, at vi have for got befunden, at imellem denne voris etc. Kiøbenhavn og vor kiøbstæd Helsingør bliver strax bestilt og anordnet nogle visze ride heste, hvoraf reisende og andre sig dagligen indtil videre voris allernaadigste ordre for billig betaling kand betiene, enten selv med dem at komme fort eller deris breve og tøg dermed at forskikke. Thi er voris etc., at du derom strax ald fornøden anstalt gjør. Dermed etc. Hafniæ dend 4 novembris 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 382—83.

139.

26 Nov. 1709.

Forbud mod at holde Svin.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at saa som vi allernaadigst komme udi erfaring, hvorledes en deel af vores jndbyggere her udj vores etc. Kiøbenhavn og Christianshavn paa nogen tid haver begyndt ikke alleeneste at holde lønze svin udi deres gaarde, men end og aar ud og aar ind har holdet sviin paa stie, da, saasom saadant ikke alleeneste er u-sømmeligt, men end ogsaa ved den ureenlighed og stank, som derved følger, een og anden farlig siugdum kand forarsages, saa for at forekomme saadant udi tide have vi allernaadigst

for got anseet og tienligt befunden at forbyde, saasom vi og hermed allernaadigst forbyde alle og en hver, i hvo de end og kunde være, herefter ikke alleeniste at holde løse sviin udi deres gaarde lengere end tre dage, men end og at sætte sviin paa stie eller have svinestier udi deris husze eller gaarde fire uger efter dette vores allernaadigste forbuds publication under svinenes forbrydelse til Børnehuset og der foruden tie rigsdalers straf, halv parten til de fattiges convent-huus og halv parten til angiveren, saa og deres stiers nedbrydelse, hver gang nogen der med betrædes. Thi byde og befale vi hermed allernaadigst præresident, politiemester, borgemestere og raad her i denne kongel. residentz stad Kiøbenhavn, som dette vores forbud under vores cancellie-seigl tilsendt vorder, at de dette ikke alleeneste paa behørige stæder etc., men end og at de saaledes der over holde, at de hver fierding-aar i det ringeste lader saavel ved under fogderne som politie-betienterne allevegne her i staden derom giøre tilbørlig efterforskning og særdeeles hos bryggerne, bagerne, slagterne, møllerne og brendeviinsbrenderne, at saadant ei herefter tvært imod dette vores velmeente forbud skal gaa i svang. Hvorefter alle etc. Givet etc. Hafniæ dend 26 novembris 1709.

Sæl. Reg. XLV. 247—48.

140.

26 Nov. 1709.

Forbud mod at bruge Hvedemel til Pudder.

Etats raad og politiemester Oluf Rømer.

F. 4. Vør gunst tilforn. Saasom vj efter os elskel. voris tilforordnede ved politien og commercien, deris allerunderdanigst giorte erindring, have allernaadigst fornummet, at een stor deel hvede til haar pudder bliver malet, saa er voris etc., at saasom vj ingenlunde ville, at noget slags meel til saadant maa misbrugis, du ikke alleene lader dig være angelegen, saadant at udforske, men end og, saafremt du noget saadant skulle finde og overkomme, du da sligt pudder, som af meel er bereed, strax confisquerer, de fattige udi conventhuset og politie cassen til liige deeling. Saa haver du og strax at lade advare saavel kremmerne, som dermed handle, at de ey pudder af meel falholde, som og peruque magerne, at de intet pudder af meel bruge, under forbemelte straf. Derforuden haver du herom til alles efterretning placater til alle publike stæder at lade opslaa. Dermed etc. Hafniæ dend 26 novembris 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 398—99.

Om Bagernes Levering af Brød til Flaaden.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Voris allernaadigste etc. er, at j strax alvorligen tilholder bager laug^{et} her i staden, brød bagningen til voris armee ufortøvet saaledes at befordre og fortsette, at der efter gen. commissariatets forhen giordte begiering af bagerne for det første i 8 dage daglig 8000 og siden efter 8 dages ende da indtil videre ickun daglig 6000 bløde brød hver af 6 skaalpunds vægt vorder baget. Og for at vere forviszet om sli^g antal brøds daglig bagning, saa haver j at giøre en inddeeling, hvad en hver bager der af skulle anskaffe, og ved et af eders middel lade tilsee, baade at bagningen, som melt er, præsteres, saa og at hver dags aften fra oldermanden indhendtes efterretning om, hvad brød en hver efter repartitionen er skyldig at levere og videre kand have baget, hvilken efterretning j daglig saavel udi general commissariatet haver at lade indlevere som ellers at giøre proviant forvalteren dend bekiendt, paa det hand kand give anviisning, til hvem leverancen skal skee. Saa haver j og ellers at give os allerunderdanigst relation, af hvad aarsag bagningen ey bedre, end skeedt er, er bleven fortsat. Skulle ellers bager laug^{et} paa bagerlønnen behøve nogen undsætning af penge, saa haver j dets beløb i general commissariatet at berette, hvorefter anviisning skal følge. Dermed etc. Hafnⁱe dend 10 decembris anno 1709.

Sæl. Tegn. LVII. 410—11.

Om Priser paa Sadler og Sko til Hæren.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom vi have forn^ummen, at ikke alleene sadelmagerne her i staden skal vere meget ubillige i prisen for endeel sadeler, som til oberste Bülaus regiment skal forfærdiges, i det de ey skal ville forskaffe en sadel alleene med sine stripper og pistol hylster ringere end 4 rixdaler 4 $\frac{1}{2}$, som holdes at vere alt for meget, men end og at skomagerne her sammesteds under sig self skal have giort den aftale, ey at ville forfærdige et par soldater skoe for ringere end en rixdaler, j det sted de hid indtil ikkun have nydt for parret halvesiette mark danske, saa er voris etc., at j strax tilholder sadelmagerne, sadlerne at forskaffe, stykket med stripper og hylster for fire rigsdaler, og skomagerne at forfærdige de soldater

skoe, som hos dennem bestilles, parret for halvesiette mark. Og hvis de sig derudj skulle vegre, ville vj vere betenkt paa, dennem andensteds fra at lade komme. Hvorpaa j saa vel sadelmagernes som skomagernes endelig svar haver at fordre og os uden ophold derom allerunderdanigste relation giver. Dermed etc. Hafniæ den 13 ianuarii 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 432—33.

143.

14 Jan. 1710.

Om Bagernes Svig med Levering af Brød til Flaaden.

De committerede ved politien og commercien.

F. 4tus. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom vi ugiernerne have maattet fornemme, at nogle af bagerne her i staden sig u tilbørligen med det brød, som til voris armee er bleven baget, haver forholt, i det at endeel der af ey alleene ikke haver haft den vægt, som det skulde, men end og ikke forsvarlig vaaren handteret og baget, saa er voris etc., at naar samme sag for eder vorder indstevnt, j eder den da foretager og, efter at j om dens beskaffenhed nøye information haver taget, forsvarligen kiender og dømmer, hvad straf forom meldte bagere for saadan deris adfærd kunde have fortient, og saadan eders forretning de vedkommende paa ansøgning behørigen beskrevet meddeeler. Dermed etc. Hafniæ den 14 ianuarii 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 333—34.

144.

21 Jan. 1710.

Om Anvendelse af Tavle- og Kollektpengene til de Fattige.

Doct. Peter Jespersen.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give dig hermed allernaadigst tilkiende, at efterdj alle fattiges almischer efter seeneste om betlere allernaadigste udgangne forordning skal paa conventhuset ind casseres og der uddeeles, vi allernaadigst have for got befunden at bevilge og anordne, at alle de penge, som gives i taulerne, hvilke i Slots kirken ombæris, skal u-agnet voris den 10 februarii anno 1705 allernaadigst gjorde anordning i de trende dertil forordnede blokker legges, men alt hvis, som paa gemakkerne her eller uden fore gives, ville vi at skulle af dem, som samme collecter samler, til dig leveris, og du pengene igien quartaliter til inspecteuren over convent huset at skal lade levere og dig derfor af ham qvitere. Hvilket du slots præsterne til allerunderdanigst efterretning strax haver at kundgiøre. Dermed etc. Hafniæ den 21 ianuarii 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 444—45.

Om de Kommitterede ved Fattigvæsenet.

Directeurerne over de fattiges væsen i Danmark.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst til svar paa en til os fra eder indkommen allerunderdanigste erklæring og memorial af den 12 decembris sidst forleden, bestaaende udj fire poster, den første concernerende voris iustitz raad og stads hauptmand os elskelig Johannes Christensen Møller, som allerunderdanigst haver anholdet om dimission fra den commission, ham med fleere allernaadigst er befalet anlangende de fattiges væsen her i voris etc. Kiøbenhavn, at vi allernaadigst have for got befunden at lade hannem endnu ved samme forretning forblive. Den anden angaaende Jens Olsen, de fattiges forstanderis oldermand, og en af de 32 mænd, som j allerunderdanigst giøre forslag om at maatte adjungeres de committerede for de fattige, saa synes os at være nok, at det bliver ved de committerede, som en gang ere ordinerede. Den tredie, anlangende at nogen maatte være i blant de committerede, som om manufacturerne vare kyndige, hvor til j allerunderdanigst fore slaae Lyder Stiefken og Nicolai Wroe, er af lige beskaffenhed som nest foregaaende, at de ey er fornøden, at der bliver fleere committerede ordinerede. Skulle de committerede finde noget til det arme væsens opkomst, kand de eder det foredrage, da j dennem derudj haver at assistere. Hvad sig anbelanger den fjerde post om officererne, som ei gjerne vil tage deris klæde til monderingen i Børnehuset, da veed vi ey, hvad j der med vil sige, thi officererne bør rigtig efter monderings reglementet at mondere, og maa Børnehuset ey heller skee nogen videre indpas. Der efter j etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafnise den 21 ianuarii 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 446—47.

Om Arrester til svenske Fanger.

De tilforordnede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Voris allernaadigste etc. er, at j tillige med præsidet, borgemestere og raad i voris etc. Kiøbenhavn strax confererer og giver os eders allerunderdanigst erklæring og betenkning, paa hvad steder j formeener, at de folk, som med svenske skiberomme tid efter anden her kunde blive opbragte og arresterede, til forvaring kunde henlægges, naar de ved dom maatte vorde tilkiendt voris fanger at forblive, og om det skulle kunde lade

sig giøre udj brygger laugs huus og det nylig opbygget stadens arresthuus her sammesteds eller hvor. Dermed etc. Hafniæ den 28 ianuarii 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 456.

147.

4 Feb. 1710.

Om Straf for en Rufferske.

Justitz raad Johannes Christensen Meller, professor hr. Christen Worm og byfoget Friderich Eisenberg.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst haver approberet eders til os angaaende Kirsten Henrichsdaatters straf for hendes u-tugtige og skammelige letfærdighed, hvortil hun og hendes egen meget unge daatter skal have tvungen, allerunderdanigst indgivne betenkning, saa hun af bødelen bliver strøgen til kagen med fyrgetyve slag, derefter brendemerket paa begge hendes kinder og der paa til arbeide i Børnehuuset paa Christianshavn hendes livs tid indtagen. Dermed etc. Hafniæ den 4 februarii 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 458.

148.

10 Feb. 1710.

Om Indkvarteringskatten.

Commissarierne over jndkvarteringens ligning i Kiøbenhavn og Christianshavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi, paa det en hver af jndbyggerne her i voris etc. Kiøbenhavn og Christianshavn kunde vide, hvad hand udj indkvarteringen bør svare og betale, allernaadigst have for got befundet at sette den paa en vis foed, nemlig paa 6000 portioner, dog saaledes at om noget skulle overskyde, saa som en deel gaarde, som nu ere fri, naar deris friheds aar engang expirerer, derefter bør svare indkvartering, at da, naar de 6000 portioner til indkvartering betaales, det overskydende bliver anvendt til stadens almindelig nytte, saa som til et huses indrettelse til hitte børn eller anden saadan brug, hvorved de, som almindeligen i denne udgift participerer, kunde i ligemaade i overskudet finde nogen soulagement og nytte. Til hvilken ende vi allernaadigst have befalet magistraten her i staden bemelte overskud paa raadhuset at indcassere og i behold tid efter anden conservere, indtil vi det til nogen saadan almindelig brug allernaadigst destinerendes vorder. Dog er herved i agt at tage, at naar der herefter kommer fleere troupper her ind i staden, det da maa

forhøyes og alt saa dette ey foraarsage nogen consequentz, saa som her tilforn har ligget meere end 6000 mand i garnison. Derefter j etc. og med jndqvarteringens ligning og indeelig at forholde. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ den 10 februarii 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 460.

149.

22 Feb. 1710.

Om en Gaards rette Tilliggende.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Hvad Hans Diderich Petri, borger og urtekræmmer her i voris etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver ladet andrage, anlangende at een temmelig deel af hans iboende gaards rette tilhørende plads og grund skal af næst paa-stødende gaard og grundz fordum eyere og beboere derfra være bleven vendt, hvilket hand beretter at være kommen deraf, at et original adkomst brev paa samme fravendt pladz og grund haver været forkommet eller forlagt, men nu igien opdaget, begierende derfor allerunderdanigst, at vi, u-agtet at de i sagen ergangne domme ere langt over deris fatalia, allernaadigst ville dispensere derudinden og tillade hannem derpaa ved retten at tale, kand j af hosfølgende copie af hans derom indgiven allerunderdanigste supplication udførligere see og fornemme. Thi er voris etc., at j forskrevne adkomst brev med flid examinerer og os med forderligste allerunderdanigst refererer, hvor viit j det gyldigt finder. Dermed etc. Hafniæ den 22 februarii 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 469—70.

150.

22 Feb. 1710.

Om en Vineddikebrygger.

Committerede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos een til os fra Giertrud afg. Thomas Thorskmedes, jndvaanerske i voris etc. Kiøbenhavn, indkommen allerunderdanigste supplication, hvorudj hun foredrager, at [hun] haver med stor bekostning indrettet et manufactur af viinædicke bryggerj, skal være af lige godhed og kraft som dend franske viinedikke, der fra fremmede stæder her indførís, og allerunderdanigst begierer, at vi hende og hendes søn Thomas Thorskmede voris allernaadigst privilegium ville meddeele, at saalange de lever og samme verk forsvarlig ved ligholder, ingen uden de maatte fabrique af fransk viinedikke her i riget indrette eller bruge, hvis indhold j der af samt med følgende attester self viidere

etc. Og er voris etc., at j os derom eders allerunderdanigste betenkende til videre voris etc. Dermed etc. Hafniæ den 22 februarii 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 470—71.

151.

1 Marts 1710.

Privilegium for en Sværdfeger.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget, at Aage Mørk maa, naar hand sit borgerskab etc., udj sverdfæierlauget her i voris etc. Kiøbenhavn indtages foruden mester etc. Da skal hand først giøre sit mesterstykke og ellers i det øvrige etc. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ den 1 martii 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 481—82.

152.

1 Marts 1710.

Om Forening af Grov- og Klejnsmede i et Lav.

De committerede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos een til os fra Hans Helmer, Aage Thommesen, Jens Haber og Mikkel Ludvigsen paa grov- og klejnsmeddenes vegne her i voris etc. Kiøbenhavn indkommen allerunderdanigste supplication, hvorudj de anholder, at bemelte grov- og klejnsmede maatte fra de med dem i laug værende professioner, som ere 9 tilsammen, blive adskilte og bemelte 2de professioner forundes at have at laug sammen, hvis indhold j etc. Og er voris allernaadigste etc., at j os der om eders allerunderdanigste betenkende til videre voris etc. Dermed etc. Hafniæ den 1 martii anno 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 482—83.

153.

8 Marts 1710.

Tilladelse til at opkøbe Stude, Køer, Heste og Svin i Provinserne.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom Hans Anderszen samt Søren Christensen og Peder Povelszen, borgere og jndvaanere her i voris etc. Kiøbenhavn, hos os allerunderdanigst haver ansøgt og begiert at maatte udreise i provincierne og der indkøbe stude eller øxen, som gaar paa græs, feede sviin og løde-kier saavel som heste og dem hidføre og til jndbyggerne her i staden forhandle, saa haver vi efter saadan deris allerunderdanigste etc. allernaadigst funden for got saaledes at anordne og befale, at de om foraaaret og efterhøsten

til vore lande Jylland, Fyen, Lolland og Falster, men ej i vort land Sieland, maa omreise og der indkiøbe heste, malke-kjør og sviin og om høsten udj slagtertiden imellem Mikkels- og Mortensdag ligeledis indkiøbe græsqvæg for det igien til jndvaanerne her sammesteds at afsette, naar de sig med din Hans Nansens pas forsyner. Dog skal de, hver gang de saaledis udreiser, forpligte sig under straf ei nogen creaturer uden alleene for bemelte Kiøbenhafns jndvaanere at indkiøbe, desligeste være forbunden til for hver rejse at give eder saavel som os elskelig voris committerede ved politien og commercien skriftlig tilkiende, hvor mange og hvad slags creaturer de har hid bragt, og hos hvem de ere indkiøbt, saa og til hvem de ere afhændet. Derefter j etc. og herom anordning giøre. Befalendes etc. Hafniæ den 8 martii 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 487—88.

154.

15 Marts 1710.

Om Oprettelse af Sygehuse for Soldaterne.

Facultat. medicam.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi allernaadigst have befalet, at baade her i staden og uden for skal indrettes huse, hvorudj syge og qvæste fra voris armee i disse krigs tider kunde indlegges og pleyes, saa er voris etc., at j strax træder tilsammen med doctoribus medicinae practicis her i staden og med hin anden overlegger og drager god omsorg for, at samme syge og qveste af een eller fleere practicis tilbørligen bliver i deris sygdom og svaghed opvartet og med medicamenter betient. Hvad bartskere dertil udkræves, have vi allernaadigst beordret os elskelig præident, borgemestere og raad at anskaffe saa mange her af stadens bartskere dertil, som j af dennem begierer. Dermed etc. Hafniæ den 15 martii 1710.

Kiøbenhafns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi allernaadigst have befalet, at baade her i staden og uden for skal indrettes huse, hvorudj syge og qvæste fra voris armee kunde indlegges og pleyes, og med de syges og qvæstes sygdom og svaghed at have opsigst iblant andet bartskere og behøves, saa er voris etc., at j dertil anskaffe saa mange dygtige bartskere her af staden, som facultas medica fornøden eragte og det af eder begierer, Dermed etc. Hafniæ den 15 martii 1710.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi allernaadigst have befalet, at baade her i staden og uden for skal indrettes huse, hvor-

udj syge og qvæste fra voris armée i disse krigs tider kunde indlegges og pleies, og dertil i blant andet endeel senge med tilbehørigesengeklæder nødvendig erfordres, saa er voris etc., at j strax og uden ophold giøre eders yderste fliid for at faa for billig betaling enten til kiøbs eller til leye anskaffet, det snarest mueligt er, hos jndbyggerne her i staden, saavel hos voris betiente som hos borgerskabet saa mange senge og sengeklæder tillige med anden fornødenhed, som voris til samme huses indrettelse allernaadigst committerede der til af eder begierer. Hvad bekostningen angaar, saa have j eder til os elskelig voris deputerede i bemelte voris general commissariat at holde, hvilke vi allernaadigst have befalet om des betaling anstalt at giøre. Dermed etc. Hafniæ den 15 martii 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 494—96.

155.

29 Marts 1710.

Privilegium for en jødisk Slagter

Etats raad og politiemester Oluf Rømer.

F. 4. Vor gunst tilforn. Eftersom Simon Hartvig jøde her udj voris etc. Kiøbenhavn hos os allerunderdanigst haver ladet anholde, at vi allernaadigst ville tillade hannem herefter alleene at beholde og bruge slagteri for den gandske jødiske nation her sammesteds uden exception, hvilket hand tilforn alleene skal have haft, men nu paa nogen tid hannem der udj af andre jøder indpas giort, da er voris etc., at du hannem i hans allerund. ansøgning værer behjelpelig. Dermed etc. Hafniæ dend 29 martii 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 509.

156.

4 April 1710.

Om Byens Proviantering for $\frac{1}{2}$ Aar.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Voris allernaadigste etc. er, at j tilkiende give borgerskabet her i voris etc. Kiøbenhavn, at det skulle være tienligt, at enhver af dem, saa viit mueligt er, sig med kornvahre og anden provision af levnets midler, som til huusholdning fornøden er, paa et halv aars tid forsyner. Hafniæ den 4 aprilis 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 512.

157.

4 April 1710.

Om Prisen for Malingen af Kongens Magasinkorn.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Voris allernaadigste etc. er, at j strax tilholder møller laugget her i voris etc. Kiøbenhavn under

alvorlig straf og uden ringeste ophold sig voris magazin korns maling for den hid indtil betalte priis af tønden samt at føre det til og fra mellen, nemlig otte skilling, at antage, og at de til den ende malingen imellem sig deeler. Dermed etc. Hafniæ den 4 aprilis 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 512—13.

158.

12 April 1710.

Om Overfald udøvet af en Skrædersøn.

Hans Scavenius, cancellie raad.

F. 4. Vor naade tilforn. Hvad voris hof fourier Christopher Povel Beenfelt for os allerunderdanigst haver ladet andrage imod en skræder søn her af voris etc. Kiøbenhavn, som hannem paa gaden skal have overfalden, og derfor allerunderdanigst anholdet, at du som voris general fiscal allernaadigst maatte blive beordret sagen imod skræder sønnen at paatale og udføre, kand du af hosfølgende copier af hans derom indgivne allerunderdanigste supplication og tvende attester udførligere see og fornemme. Thi er voris etc., at du dig om samme sag med fiid erkyndiger og til os dit allerunderdanigste betenkende forderligst indgiver, om den er af den vigtighed, at den meriterer formaliter at udføres. Dermed etc. Hafniæ d. 12 aprilis 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 520—21.

159.

19 April 1710.

Det forbydes til videre at give Haandværksvende Rejsepas.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Voris allernaadigste etc. er, at paa det haandverk mesterne her i staden ei skulle faa aarsag at giøre undskylding og forevending med det arbeids forfærdigelse til rette tid, som hos dennem til voris armee er bestilt, j ved disze conjuncturer for det første ingen paszer til haandverks svennene her samme-steds, som slikt hos eder kunde søge for at begive sig paa deris haandverk paa fremmede stæder, meddeeler. Dermed etc. Hafniæ den 19 aprilis 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 533.

160.

3 Maj 1710.

Privilegium for en Vinhandler.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Gioanni Battista Vitta af vor stabelstad Fridericia maa her i voris etc. Kiøbenhavn, efter at hand sit borgerskab sammestæds lovligen vundet haver, handle med italienske viine, item ligesaa med andre varer, saaviit det

ej strider imod noget laugs havende articler. Forbydendes etc. Hafniæ d. 3 maji anno 1710.

Sæl. Reg. XLV. 378—79.

161.

10 Maj 1710.

Om Indkvarteringskatten.

Etats raad Povel Winding med fleere.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Paa eders til os af den 26 iulii anno 1709 allerunderdanigst indleverede relation og forretning angaaende indkvarteringen her i voris etc. Kiøbenhavn og Christianshavn dens beskaffenhed, som j den 15 novembris anno 1707, den 10 martii, 11 maji og 26 october 1708 allernaadigst er bleven anbefalet at eftersee og referere, hvorledes det med den sin rigtighed kunde have, efter samme befalingers videre indhold, give vi eder hermed allernaadigst tilkiende, at paa det enhver af jndbyggerne sammesteds kunde vide, hvad hand udj jndkvarteringen bør svare og betale, vi saaviit allernaadigst have approberet eders allerunderdanigste forslag og for got befunden at sette den paa en vis fod, nemlig paa 6000 portioner, dog saaledes at om noget skulle overskyde etc., hvilket forskrevne vi have communiceret os elskelig præsidet, borgemestere og raad her i voris etc. Kiøbenhavn og derhos befalet dem overskuddet paa raadhuset at ind cassere og i behold tid efter anden conservere, indtil vi det etc. Dog skulle her ved i agt tages, at naar der herefter kommer fleere troupper etc. Efter dette foregaaende have vi dog allernaadigst befalet commissarierne over jndkvarteringen her i staden sig allerunderdanigst at rette og med jndkvarteringsens ligning og indeeling at forholde. Og som j udj fornævnte eders relation allerunderdanigst haver forspurt eder, til hvem j de udj commissionen brugte documenter skulle levere, saa er voris etc., at du Povel Vinding tilstiller de vedkommende de documenter, som du som formand i commissionen imod din udgivne revers til en hver haver annammet og hos en hver iurisdiction fremdeelis bør forblive til nødvendig underretning om jndkvarteringen. Mens de øvrige documenter, som Elovius Mangaar haver self ladet forfatte og indleveret i commissionen til sin forretnings forsvær, haver du udj voris Danske cancellie til forvaring ved specification under din haand at indlevere. Dermed etc. Hafniæ den 10 maji 1710.

Forskrevne befaling til fornævnte Povel Vinding gik tillige med til efterskrefne: iustits raad Peter Worm, iustits r. Frid. Rostgaard, kammer raad Peder Rasmuszen og Morten Munk.

Sæl. Tegn. LVII. 551—53.

162.

13 Maj 1710.

Om Afledning af Vandet fra Grev Danneskjolds ny Gaard i Norgesgade.

Etats raad Oluf Rømer og cancellie raad Johan Conrad Ernst.

F. 4. Vor gunst tilførn. Saasom en person ved navn Petsch paa os elskelig Ferdinand Anthon greve af Danneschiold og til Laurvigen, voris cammer herre og bestalter oberst til hest, hans vegne for os allerunderdanigst haver ladet andrage, hvorledes udi det bemelte greve af Danneschiold tilhørende og udi Norges gade herudj staden beliggende og af ny opbygte huus een stor deel vand skal samles, som hand befrygter at ville blive for fundamentet med tiden skadelig, og at ei anden middel derimod kand være, end at vandet ved en rende igiennem gaden til graven ved Amalienburgs hauge skulle udledes, saa er voris etc., at j os eders allerunderdanigste betænkende med forderligste tilstiller, om saadan rendes legning og vandets afløb kand tillades. Dermed etc. Hafniæ den 13 maji 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 555—56.

163.

15 Maj 1710

Om Soldaters Fjernelse fra Huse, hvor der ere smitsomme Sygdomme.

Præsident, borgemestere og raad i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilførn. Voris allernaadigste etc. er, at j strax og uden ophold ved rodmesterne udi alle huse her i staden lader fornemme, hvor der kunde vere folk, som ere syge af hitzig feber, sprinkel eller anden smitsom sygdom, og om der i saadanne huse, hvor slige sygdomme ere, maatte vere af soldatesket indlogeret, at j da derpaa u-fortøvet giører den anstalt, at de friske af soldatesket vorder andre huse og kvarterer anviste, hvor ingen sygdom findes. Hvilket j og haver at i agt tage med de friske batailloner, som tid efter anden her kunde indkomme. Dermed etc. Hafniæ den 15 maji 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 556—57.

164.

17 Maj 1710.

Privilegium for en Bartsvær.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilførn. Vi lade eder hermed allernaadigst vide, at vi efter allerunderdanigst etc. allernaadigst have bevilget, at Hendes Mayts. voris elskel. kiere fru moder enke dronningens liv bartsker Abraham Janssen maa udj bartsker lauget her i voris etc. Kiøbenhavn indtages udi afgangne Jean Philip Prescheurs stæd, hvis amts rettighed vi allernaadigst forhen haver givet ordre om, til

bemelte bartsker laug at betales. Derefter j etc. og strax fornøden anordning giøre, at fornevnte Abraham Janszen i bartsker laug her sammesteds vorder indtaget. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ den 17 maji anno 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 558.

165.

17 Maj 1710.

Om et Væddemaal om Forraadet paa Tobak.

Cancellie raad og præsidet Albrecht Dysseldorph.

F. 4. Vor naade tilforn. Saasom Pierre Poumeau, voris tobaks told- og consumptions forpagter i vort rige Danmark, den 6 februarii nest afviget udj voris borg ret er tilfunden at betale det med os elskel. Hans Scavenius etc. den 9 september anno 1707 skriftlig gjorde veddemaal paa 100 ducater angaaende den herved stedet paa den tid værende tobaks forraads qvantité, saa er voris etc., at du den anstalt gier, at samme dom strax vorder exequeret. Dermed etc. Hafniæ den 17 maji 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 559.

166.

24 Maj 1710.

Bevilling for en Fægtemester.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Niels Thorlund, som i sex aar haver staaet som forfegter i voris kongelig ridderlig academie, maa være fægtemester her i voris etc. Kiøbenhavn og sammestæds en publiq fægt-skole holde for alle og en hver, som lyst haver, sig udi fægte-konsten at øve og lade informere. Forbydendes etc. Hafniæ d. 24 maji 1710.

Sæl. Reg. XLV. 391.

167.

30 Maj 1710.

Privilegium for Holmens Kirkes Ligvogne.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter os elskel. høybaarne hr. Ulrich Christian Gyldenløwe etc., hans paa Bremmerholms kirkes vegne her i voris etc. Kiøbenhavn herom allerunderdanigste etc. allernaad. have bevilget og tilladt, saa og etc., at naar nogen, som under voris hof- samt land- og see-etat sorterer, ved deden afgaar, og de vedkommende deris liig ved liig-vogne til kirkerne ville lade henføre, maa og skal bemelte Bremmerholms kirke, paa 5 aars tid fra dette vores brefs dato at regne, alleene vere berettiget til saadanne liig ved samme kirkes tilhørende liig vogne for billig be-

taling til jorden at lade bestædige. Forbyndendis etc. Hafniæ d. 30 maji 1710.

Sæl. Reg. XLV. 394—95.

168.

6 Juni 1710.

Privilegium for en Mand, der udlejer Ligvogne.

F. 4. etc. confirmation paa efterskrevne brev etc.

Præsident, borgemestere og raad udi dend kongl. residentz stad Kiøbenhavn giøre vitterligt, at vj haver antaget og beskikket, saasom vi og etc. Johan Andresen, borger og skreder her i staden, at hand alleene og ingen anden maa holde liigvogne til de liig, som bliver begiært med liigvogne at henferis til Hellig-Geistes og St. Nicolaj kirke her udj staden og Vor Frelseris kirke paa Christianshafn, hvorføre fornefnte Johan Andresen nyder af hvert liig, som med liigvogne bliver begravet, efter dend taxt, som udj Hans Kongl. Majts. allernaadigste udgangne forordning af dato 7 novembris anno 1682 findes anført, hvorefter fornefnte Johan Andresen betaller for et hvert liig, som til nogen for anførte kirker vorder henført, hvad heller liiget feris til kirken med toe, fiere eller 6 heste, toe slette daller, hvilke penge til kirkeværgerne for dend kirke, hvor liiget henferis, mod qvittering skal leveris. Og maa fornefnte Johan Andresen ikke tage meere af nogen for samme sine liigvogne, end hvis forbemelte kongl. forordning hannem tillader. Og som merbemelte Johan Andresen haver anvendt stoere bekostninger til disze liigvognes indrettelsze, saa haver vj hannem bevilget, at hand udj efterfølgende 20 aar maa alleene holde til bemelte kirker disze hans indrettede liigvogne. Til bekræftelse under stadens jødseigl og stadens raadstue skriveris undertegnelse. Datum Kiøbenhafns raadstue d. 19 may anno 1710 (l. s.). S. A. Lindberg.

Da ville vj etc., saa og hermed, saaviit det ei strider imod voris Bremmerholms kirke dend 30 maji sidst forleden allernaadigst meddeelte privilegium paa liig-vogne at holde paa 5 aars tid, confirmere og stadfæste. Forbyndendis etc. Hafniæ d. 6 iunii 1710.

Sæl. Reg. XLV. 398—99.

169.

20 Juni 1710.

Bestalling for en Bromand ved Holmens-, Prinsens- og Stormbroen.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi allernaadigst have bestilt og antaget, saa og etc. Peder Madtzen til at være broemand ved Holmens broe og ved den broe, som gaar til Printzens gade, saa og den for Stormgaden her i voris etc. Kiøbenhavn udi den forige ved døden af-

gangne bromands Ditlov Andersen Lampes stæd. Thi skal hand samme bestilling tilbørligen betiene og forestaa, saa at ingen med billighed sig over hannem kand have at besværges. For hvilchen hans tjeneste vi allernaadigst have bevilget, at hand maa nyde og oppebære lige saadan indkomst og rettighed, som bemelte hans formand derved for hannem nydt og haft haver. Forbydendes etc. Hafniæ dend 20 iunii 1710.

Sæl. Reg. XLV. 408.

170.

27 Juni 1710.

Om 2 Mølleres respektstridige Adfærd mod Vagten.

Præsident, borgemestere og raad i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Af indlagte kand j self see og fornemme, hvad os allerunderdanigst er bleven foredragen angaaende tvende møllere Hans Lauritzen og Bendt Jensen, hvilke haver tilside sat den sømmelige respect, som de for vagten skulle have, og som vi haver beordret tvende voris majorer, nemlig os elskel. Christian Ulrich Storm og Jacob von Ophoven, at de tillige med een af raadsmændene og een af de 32 mænd her i staden parterne for sig skulle indstævne og derefter samme sag examinere og efter befunden beskaffenhed derudj lands lov og ret forsvarligen kiende og dømme, dog at sententzen ey afsiges, førend derover voris allernaadigste resolution er indhentet, saa er hermed voris etc., at j strax udvælger en af raadsmændene og committerer een af de 32 mænd, hvilke sig i ovenskrevne commission med bemelte major Storm og major von Ophoven uden ophold skulle begive og den tillige med dem, efter som oven er meldet, i alle maader fuldbyrde og efterkomme. Dermed etc. Hafniæ den 27 iunii 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 584.

171.

27 Juni 1710.

Om Indkaldelse af Blikslagersvende.

Etats raad og præsident Hans Nanszen.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom voris brigadier til foeds og qberst lieutenant af artilleriet Morten Jacob Wilster for os allerunderdanigst haver ladet andrage, at til voris pontons arbeides forfærdigelse blikslager mesterne her i voris etc. Kiøbenhavn behøver eendeel svenne, som fra Tydskland og andre fremmede stæder maa forskrives, men som saadanne svenne skal difficultere at komme herind uden forsikkring, at de, naar samme arbeide er forrettet, fri og ubehindret herfra kunde forreisze, saa er voris etc., at du bemelte

bliklager mestere i voris navn forsikrer, at samme fremmede bliklager svenne, som saaledes til voris tjeneste forskrives at hid indkomme, maa, efter at forskrevne arbeide er forfærdiget, fri og ubehindret herfra reise, og at de med behørige reisze paszer skal blive forsynede, hvilke reisze paszer du dennem haver at meddeele og ellers strax at give bliklager mesternes oldermand een copie af denne voris allernaadigste ordre under din haand til deris desbedre efterretning. Dermed etc. Hafniæ den 27 iunii 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 584—85.

172.

23 Juli 1710.

Fortegnelse over Søfolk.

Magistraten i Kiøbenhavn, saa og politiemester Oluf Rømer.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Voris allernaadigste etc. er, at j strax og ufortøvet erknydiger eder om alle de søefolk, som her i staden findes, saavel fremmede som voris egne indfode undersatter, uden underskeed enten de ere dygtige eller ey, og os en rigtig specification der paa allerunderdanigst tilstiller, tilholdende saadanne søefolk, hvad heller de ere skippere, styrmænd, baadsfolk, prammænd, færgemænd eller fiskere, hos voris schoutbynact os elskelig Olaus Judicher paa Holmen, naar hand det begierendes vorder, sig at indstille. Dermed etc. Hafniæ den 23 iulii 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 605—06.

173.

26 Juli 1710.

Takkegudstjeneste for Zarens Sejr over Svenskerne.

Doct. Henrich Borneman.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom den allerhøyeste Gud haver lyksalig giort voris allierede, hans Zariske Mayt. zaren i Mnscow, hans vaaben, at staden Viborg er nu der ved bragt under høistbemelte hans Zariske Mayts. devotion, saa er voris etc., at du strax den anordning gjør, at der for i morgen udj alle kirkerne i voris etc. Kiøbenhavn og Christianshavn, naar prædiken til høymesze er endet, skeer tilbørlig taksigelse til Gud med en bevegelig tale af præsterne til meenigheden for der ved dismeere at opmuntre en hver til at bede Gud hierteligen om voris og voris allieredes vaabens lykkelig fremgang, hvor paa skal siunges Gud til tak og lov for ovenskrevne Viborgs erobring: o Gud vi love dig etc. Dermed etc. Jægersborg den 26 iulii 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 611.

Om Moratorium paa 2 Aar for en Boghandler.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Johan Melchior Liebe, borger og boghandler udi voris etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver ladet andrage og sig beklage, hvorledes hand formedelst disse tiders vanskeligheder og de store skader, hand i nogle aar tid efter anden baade til søes og i andre maader haver taget, er geraaden i den tilstand, at hand nu ikke saa hastig og saa rigtig, som hand gierne ville, sine creditorer med rede penge skal kunde fornøye og betale, da have vi efter bemelte Johan Melchior Liebes herom etc. af sær kongl. naade allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand paa toe aars tid, fra dette brevs dato at regne, for alle hans ind og udlendiske creditorers krav og tiltale aldeles maa være fri og forskaanet, paa det hand imidlertid kand søge dennem efter haanden at contentere. Dog skal dette vores allernaadigste brev ei befri hannem for at betale hvis vexler etc. eller præjudicere de pandthavende eller forhindre, at de eller andre vedkommende jo deres renter af hvis etc. Thi forbyde vi alle og en hver, særdeles rettens betiente etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Jægersborg d. 1 augusti anno 1710.

Sæl. Reg. XLV. 441—42.

Privilegium paa at holde Ligvogn for den tyske og tydsk-reformerte Menighed.

F. 4. etc. confirmation paa efterskrevne tvende breve etc.

Det første:

Wir eltesten und vorsteher an der Teutschen St. Petri kirche in dieser königl. residentz stadt urkunden und bekennen hiemit undt kraft dieses, das wir nach der uns in Jhrer Königl. Majt. gloriwürdigster gedächtnis Christiani quinti allergnädichsten verordnung sub. dato 7 novembris anno 1682 allergnädigst gegebene autoritet mit genehmhaltung unsers kumftigen kirchen patron auch deszen gnädichsten approbation hiemit constituiren, bestellen und annehmen den ehrsammen Johan Andresen bürger, einwohner und vorige schneider alhie, das er allein und kein ander leichen wagen halten mag, leichen, von wem es begehret wird, da mit nach gedachten unsern kirchen alhie hin zu fahren. Da für er von jede leiche, als mit leich-wagen begraben wird, nach der taxt, so in gedachter Königl. Majt. allergnädigsten verordnung angeführet, zu geniesen hat, da von gedachter Johan Andresen für jede leiche ohn unterscheidt, grosz oder klein, entweder

es mit zwey, vier oder sechs pherde gefahren wird, an dem kirchen vorsteher über die begrabnüsze, jetzt seinde oder kumfftig kommende, bey verlust habender dieser freyheit zwey schlechte thaler erlegt oder betzalt. Vorbesagte Johan Andresen wird auch nicht zu gelaszen vor gedachte seine leich wagens mehr zu nehmen, als vor er wehnte königl. verordnung ihm zu lászet. Und wie mehr erwehnter Johan Andresen zu einrichtung diese leich wagens grosze unkosten angewandt, als haben wir mit genehm haltung unsers kumfftigen gnädigsten kirken patron verwilget und zugelassen, das er in nachfolgende 20 jahr diese seine bereitz eingerichtete leich wagens zu gedachter kirchen leichen dienste alleine halten mag. Zu bekräftigung dieszes haben wir diesen brief mit eigen händen unter geschrieben, auch mit der kirken siegel confirmiret. So geschehen Coppenhagen d. 26 maji anno 1710. (l. s.) Anders Kellinghusen. Nicolai Wroe. Engelbret Westken. Octavi Holman.

Og 'det andet:

Wir wegen hiesiger reformirten Teütschen gemeine hier zu gedeputirten und unter geschriebene eltesten und forsteher bescheinigen und bekennen hiemit, dasz nach der ehrsahme Johan Andresen, hiesiger königlich residentz stadt Coppenhagen bürger und einwohner, von unsern presbyteris begehret hat wegen brauchung seiner leich wagen aus kraft der allergnädigsten königl. begräbnis verordnung sub dato 7 novembris anno 1682 nach dem exempel verschiedener andern hiesiger kirchen zu contrahiren nach eingeholter allergnädigsten approbation Ihrer Majesteten der königl. frau mutter als unsern hohen kirchen patroninnen und unter kumfftigen allergnädichsten confirmation unsers erb-königs und herrn wegen seiner leich-wagen mit jhm von uns nach folgende weyse geschloszen sey. Es sollen Johan Andresen leich wagen allein und keines andern, doch in so weit solches das der Bremmerholms kircke allergnädigst ertheilte königl. privilegium sub dato 30 maji anno 1710 zu lászet, zur hin führung der leichen, welche aus gemelter reformirten Teutschen gemeine sind, und in unser kirken oder auf gemelte gemeine antheil des kirchhofs zu begraben sind, gebrauchet werden, welches sol wahren jhm und seine erben, bis zwantzig jahr, vom ersten iunii dieses lauffenden 1710 jahrs anzurechnen, werden verfoszen sein. Hin gegen bewilliget zum theil verspricht Johan Andresen: zum ersten, dasz ein jeder reformierter freye macht behalten seine leiche zur kirken oder kirchhof durch eine carosse zu bringen; zum zweiten, das denen, welche sein leich wagen verlangen, ehe die selbe sollen verheüret werden, die zur hin

führung der leichen nach andern kirchen als tüchtig erkändt und gebraucht werden; zum dritten wird auch nicht vorbesagte Johan Andresen zu gelaszen, vor gedachte seine leich wagens mehr zu nehmen als königl. verordnung ihm zu laszet; zum vierten, das wan einer von gemelten leichen, sie seyn klein oder grosz, sie werden von zweyen oder [mehreren] pherde gezogen, zur kirchen oder kirchhoffe gebracht oder hin gefahren, er wegen einer jeden vier mark lybach der reformirten Teutschen gemeine zu betzalen sich schuldig erkenne und dero wegen dem jetzigen oder kumftigen vorsteher über die gräber der reformirten Teutschen gemeine richtig ein liefern wolle, und solches unter diesen aus trückligen bedinge, dasz wo ferne er solchen nicht nacht (?) könne, dieser geschloszene contract als dau da durch gebrochen und kraftlos gemacht sein solle. Zur bekräftigung des obengemelten ist dieser contract von beyden seiden egenhändig untergeschrieben und mit ihren gevöhnlichen pitschaft befästiget worden. Philip Walchen (l. s.). Herman Fabritius (l. s.). Auf allergnädichst befehl approbiret Copenhagen d. 26 julii anno 1710. G. Neühausz m. pp.

Da ville vi forskrevne tvende breve etc., saa og hermed, saa viit de ei strider imod vores Bremerholms kirke den 30 maji sidst forleden allernaadigst meddeelte privilegium paa liig vogne at holde paa fem aars tid, confirmere og stadfæste. Forbydendes etc. Jægersborg d. 4 augusti anno 1710.

Sæl. Reg. XLV. 446—48.

176.

22 Avg. 1710.

Om Søgning efter en forsvunden Jødinde.

Friderich Eisenberg, byfoget i Kiøbenhavn.

F. 4. Saasom voris consistorial raad og tydske hof prædikant os elskelig doctor Frantz Julius Lytkens for os allerunderdanigst haver ladet andrage, at en jødinde ved navn Ester, hvis fader har været af navn Benedix, og hun tillige med hendes søster, en enke, vaaren boende til en vognmands i Vognbadstuestrædet i voris etc. Kiøbenhavn, sig hos hannem for nogen tid siden haver anmeldet med begiering at blive i den sande christendom oplyst og til den hellige daab admitteret, og da hand til samme jødjndes underviisning hafde giort fornøden anstalt, er hun bleven borte og ey ringeste erfaring om hende har kundet erlange, saa er voris etc., at du med flid lader inqvirere efter, hvor forbemelte jødjnde kand være afbleven. Dermed etc. Jægersborg den 22 augusti anno 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 633.

Privilegium for Bremerholms Kirkes Ligvogn.

F. 4. etc. confirmation paa efterskrevne brev etc.

Rector og professores ved det kongelige universitet i Kiøbenhavn giøre vitterligt, at vi efter Bremerholms kirkes venligst hos os gjorde ansøgning have paa Hans Kongel. Majts. allernaadigste behag samt videre confirmation forundt og bevilget, saa som vi etc. bemelte Bremmerholms kirke alleene at maa holde liig vogne til de liig, som med liigvogne til Vor Frue samt Hellig Trefoldigheds kirke vorde henførte. Og som Bremmerholms kirke af hvert liig, til hvis henførelse liig vogn bruges, nyder betaling efter den udi Kongl. Majts. allernaadigste forordning af 7 novembris 1682 anførte taxt, saa betaler den og for et hvert liig, som til enten af ovenmelte kirker vorder henført, hvad heller det skeer med to, fiire eller fleere heste, penge to rixdaler udi danske croner. Hvilke samme penge til kirkeværgerne for den kirke, hvor liiget henføres, mod qvitering skal leveres. Og skal dette vort brev paa ovenmelte vilkor, saa længe universitetets kirker selv ingen liig vogne holde, i alle maader ved magt stande. Kiøbenhavn den 28 iulii anno 1710. Sub sigillo universitatis (l. s.). Johan Bircherod, colleg. consist. secretarius.

Da ville vi etc., dog at ovenbemelte Bremmerholms kirke uforkrenket beholder det privilegium, som vi den paa liig vogne udi fem aars tid at holde den 30 maji sidst forleden allernaadigst haver givet. Forbydendes etc. Friderichsberg d. 29 augusti 1710.

Sæl. Reg. XLV. 464—65.

Taksigelse for Zarens Sejr over Svenskerne.

Doct. Henrich Borneman.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom dend allerhøyeste Gud haver nu atter lykkelig giort voris allierede, hans Zariske Mayt. zaren i Muscow, hans vaaben, at staden Riga udj Lifland er derved bragt under høybemelte hans Zariske Mayts. devotion, saa er vores etc., at du strax dend anordning gier, at derfor over morgen, som er den 7 septembris førstkommendes, udj alle kirkerne i voris etc. Kiøbenhavn og Christianshavn, naar prædiken til høymesze er endet, skeer tilberlig taksigelse til Gud med en bevegelig tale af præsterne til meenighederne for derved diszmeere at opmuntre enhver etc., hvorpaa skal siunges Gud til tak og lov for ovenskrevne stad Rigas erobring

den psalme: o Gud vi love dig etc. Dermed etc. Friderichsberg den 5 septembris 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 650—51.

179.

19 Sept. 1710.

Om Paa for Haandværkssvende.

Hans Nansen, etats raad og præsidet i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Paa din indkommen allerunderdanigste erklering paa Nicolai Fink og Nicolai Olsen, tømmermestere i voris etc. Kiøbenhavn, deris allerunderdanigste ansøgning om paszer for trende tydske tømmer-svenne, som agter her af riget at udreise, give vi dig allernaadigst til svar, at vi allernaadigst ere tilfredz, at du de handtverks svenne, som ei ere af de handtverker, der haver militiens arbeide under hænder, paszer til deris reiser her af riget meddeeler. Derefter du etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Friderichsberg den 19 septembris 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 659.

180.

19 Sept. 1710.

Om de i Peder Lassens Gaard fundne Penge.

Høyeste rettes tilforordnede.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter eders indkommen allerunderdanigste betænkende om den imellem os elskelig Elovius Mangor, raadmand i voris etc. Kiøbenhavn, og afgangne iustitz raad Peder Laszens arvinger værende og for høyeste ret indstævnte sag angaaende de udj bemelte Peder Laszens enkes efterlatte gaard fundne penge, som for voris høyeste ret den 2 augusti af alle vedkommende er bleven ageret, allernaadigst have af dens omstændigheder, saaviit forberørte Peder Laszens arvingers prætentien angaar, for ret og billigt eraget, at samme Peder Laszens arvinger med et tusind rixdalers erleggelse til de fattige i bemelte voris etc. Kiøbenhavn erkiender den lykke, som de uformodentlig ved disse fundne penge nyder, ligesaa vel som fornefnte raadmand Elovius Mangor, der en lige summa penge haver erbudet sig at give, dog at voris cancellie raad og general fiscal, saa og cancellie assessor og cancellie advocat os elskelig Hans Scavenius, som allernaadigst haver været befalet voris jnteresse ved denne sag i agt at tage, nyder for samme sin hafte umage tu hundrede rigsdaler forud af forskrevne 2000 rixdaler. Derefter j etc. og dom i sagen for voris høyeste ret at afsige. Befalendes etc. Skrevet etc. Friderichsberg den 19 septembris 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 659—60.

181.

22 Sept. 1710.

Besikkelse af en Stadsfysicus.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi allernaadigst have beskikket og forordnet, saa og etc. os elskelig doct. Johan Eichel til at være stads fysicus i vores etc. Kiøbenhavn. Thi skal hand være os etc. Udi særdeleshed skal hand alle og en hver, som hans tjeneste kunde behøve og begiere, med største fliid og vindskibelighed for billig betaling opvarte og betiene, saa og tilberligen rette sig efter den om doctore og apothekere allernaadigst udgiven forordning saa viit etc. og ellers i det øvrige sig etc. efter den eed etc. Givet etc. Friderichsberg d. 22 septembris 1710.

Sæl. Reg. XLV. 487.

182.

22 Sept. 1710.

Besikkelse af Stadsfysicus som Viceborgmester.

Johan Eichel bestalling at være vice borgemester i Kiøbenhavn, og nyde een raadmands løn, indtil hand tiltræder virkelig borgemester embedet, saa og at have rang med borgemesterne. Friderichsberg d. 22 septembris 1710.

Sæl. Reg. XLV. 487—89.

183.

29 Sept. 1710.

Om Garnisons Kirkes Ligvogn.

Bremmerholms kirkes forstandere, nemlig Peter Vartberg og Jacob Andersen.

F. 4. Vi tilskikke eder her hos een til os fra os elskelig hr. Charles Damas de Cormaillon etc. paa Guarnisons kirkens vegne udj voris etc. Kiøbenhavn indkommen allerunderdanigst memorial af den 26 iunii sidst forleden, angaaende at bemelte kirkes af eder arresterede liig-vogn igien maatte løsgives, saa og at de liig, som til forbemelte Guarnisons kirke begraves, maatte ved dens egen tilhørende liig vogn, ligesom det andre kirker her i staden efter forordningen om liigbegravelser er tilladt, feris, hvis indhold j der af self etc. Og er voris etc., at j os derom eders allerunderdanigste erklæring til videre voris etc. Dermed etc. Hafnæ dend 29 septembris 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 664—65.

184.

13 Okt. 1710.

Lysning fra Prædikestolene efter en bortkommen Dreng.

Doct. Henrich Borneman.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom Cathrina Margrethe Trensius fra vor kiøbstæd Ottense for os allerunderdanigst haver ladet an-

drage at have haft med sig hid over en liden dreng ved navn Anthoni Glarmester, hvilken nest forleden Mikkelsdag, da hand gik med hende i Slots kirken, er bortkommen her i staden, og hun siden den tid hannem ikke skal kundet opsperge, saa give vi dig hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter hendes herom etc. allernaadigst have bevilget, at der maa skee lysning fra prædike stolene udj alle kirkerne her i voris etc. Kiøbenhavn og Christianshavn efter samme dreng, hvorved hun formeener at kunde faa nogen efterretning om, hvor hand er henkommen. Thi er voris etc., at du der om strax fornøden anordning gjør. Dermed etc. Hafniæ den 13 octobris 1710.

Sæl. Tegn LVII 676—77.

185.

3 Nov. 1710.

Om Garnisons Kirkes Ligvogn.

Politien og commerciens committerede.

F. 4tus. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos een til os fra voris general lieutenant og commandant her udj voris etc. Kiøbenhavn os elskelig hr. Charles Damas de Cormaillon, ridder, indkommen allerunderdanigste memorial, hvorudi hand besværges sig over Bremmerholms kirkes forstandere, at de nylig have ladet arrestere Garnisons kirkens liig-vogn paa gaderne, da den kom fra een liig-begjengelse, i kraft af det Holmens kirke den 30 maji nest afvigte allernaadigst meddeelte privilegio (hvor af her hos copie følger), lydendes, at samme Holmens kirke alleene skal være berettiget i fem aar med dens liig-vogne til jorden at lade bestædige deris liig, som under hof-, land- og søe-etaten sorterer, hvilket privilegium hand allerunderdanigst formeener, at Holmens kirkes forstandere for viit extenderer, Garnisons kirken til merkelig skade i sine intrader, og derfor begierer, at samme liig-vogn maatte løsgives og Holmens kirkes privilegium ei videre extenderes i henseende til militair personer end til dem, som ei sorterer under Garnisons kirken, hvis beskaffenhed j self deraf saavel som af Holmens kirkeværgeres derpaa givne allerunderdanigst erklæring, som herhos føyes, udførligere etc. Og er voris etc., at j denne sag strax undersøger og paa beste maader lader eder være angelegen, at kirkerne, saavel Holmens som Garnisonens, derved kunde bestaa, til hvilken ende j forderligst allerunderdanigst have at foreslaae, om land-statens officerer sig af Garnisons kirkens liig vogn og søe-statens officerer sig af Holmens kirkes liig vogne kunde betiene. Dermed etc. Hafniæ den 3 novembris 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 683—87.

Forsigtighedsregler mod Pesten.

De committerede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom af det almindelig rygte maa fornemmes, at den farlige pestilenteske sygdom paa adskillige stæder imod voris rigers og landes grøntzer griber jo meere og meere om sig, og at staden Lybek for samme sygdom ey skal vere uden mistanke, saa er voris etc., at j de udi sundheds commissionen her for staden strax til eder kalder og med største fiid og betenksomhed med dennem overlegger, paa hvad maade saadan landfordervelig smitsom sygdom fra voris riger og lande ved Guds bistance kunde afværges, og om endnu nogen tienligere og meere fornødene anstalter end de, som allerede i saa maade gjordte ere, her ved Øresund og andensteds kunde behøves at giøres, hvorefter j det, som saaledes maatte for tienligt findes, saaviit ved eder skee kand, haver at lade i verk sette, men hvad som ey af eder self skulle kunde anordnes og beskikkes, derom haver j os eders allerunderdanigste forslag og betenkning med forderligste at tilstille. Dermed etc. Hafnæ den 3 november 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 687.

Forsigtighedsregler mod Pesten.

Justitz raad og politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi til des meere præcaution for voris etc. Kiøbenhavn og Christianshavn imod dend farlige smitsom sygdom, som i Sverig og paa adskillige andre stæder grasserer, allernaadigst eragte høit fornøden at vide alletider, hvor de ere, som der kunde ankomme, saa er voris etc., at du strax gjør den anstalt i bemelte Kiøbenhavn og Christianshavn, at, saa snart nogen reisende i et eller andet huus sammesteds indkommer for der at logere, det da vorder dennem af husets eyermand eller beboere sagt og tilkiende givet, at de i samme time under deris haand giører bekendt, hvo de ere, hvor de hiemhører, hvad deris ærinde eller forretning i Kiøbenhavn eller Christianshavn kunde være, og hvorlengde de ere sindet sammesteds at forblive. Hvilken underretning og forklaring in duplo skal gives paa de seddeler, som du til den ende haver at lade indrette, trykke og i husene levere. Og skal verterne tilholdes strax og ufortøvet det eene exemplar af bemelte forklaring dig at tilstille og det andet til voris etats raad og præsident os

elskel. Hans Nansen at levere. Hvilken rapport du der efter daglig commandanten haver at communicere, som den med dend til ham fra de i portene vagtholdende officerer indkommen portæddel conferere. Og skal saadanne reisende ansiges dagen efter deris ankomst self personlig sig hos dig at indstille for at giøre videre relation om deris verf og forretning i bemelte Kiøbenhavn og Christianshafn og det da tillige skriftelig med deris haand verificere. Skulle nogen reisendes angivelse siden befindes at være urigtig, eller og at hand opholdt sig længere i Kiøbenhavn og Christianshavn, end hand sig havde erklæret, da skal den samme som en spion ansees og tracteres, saa fremt hand ei, i fald hand kunde foraarsages over den een gang tilkiende given tid sig længer sammesteds at opholde, sig paa nye for dig indfinde og da aarsagen, hvor for hand saaledes længere der agter at forblive, fuldkommeligen forklarer, og verten, om hand med nogen viidentlig herudi skulle colludere, med vedbørlig straf ansees. Hvilket alt du i den henseende i husene ved trykte placater til alles efterretning strax haver at publicere. Dermed etc. Valøe dend 14 novembris 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 694—95.

188.

14 Nov. 1710.

Om Stadens Proviantering for $\frac{1}{2}$ Aar.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom j den 4 aprilis sidst forleden bekom voris allernaadigste ordre at tilkiende give borgerskabet i voris etc. Kiøbenhavn og Christianshavn, at det skulle vere tienligt, at en hver af dem saavit mueligt forsynede sig med korn vahre og anden provision af levnets midler, som til huusholdning var fornøden paa et half aars tid, og som j vel self kand eftertenke den farlige consequence, som ville paafølge, om Gud ikke i naade ville afvende fra vore riger og lande den smitsom sygdom, som paa adskillige stæder imod endeel af vore grentzer grasserer, og Kiøbenhavn saavelsom de andre stæder ikke vedbørligen bliver forsynet saavel med lefnets midler som jldebrand, saa er endnu voris allernaadigste villie og alvorlige befaling, at j tilholder borgerskabet i Kiøbenhavn og Christianshavn sig fremdeeles paa et half aars tid med forraad af ovenskrefne levnets midler at forsørge. Dermed etc. Valøe den 14 novembris 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 696—97.

Om Saltholmens Forsyning med Levnedsmidler.

Kiøbenhafns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom j den 19 augusti anno 1709 haver bekommet voris allernaadigste befaling om Saltholmen[s] forsyning med underholdning for dem, som kommer fra de stæder, hvor smitsom sygdom grasserer, og der qvarantaine skal holde, saa er endnu hermed voris etc., at j fremdelis drager omsorg for, at stædet med tilstrekkelig provision og levnets middel og brendeveed saavelsom andet efter den derom gjordte anordning ideligen vorder forsynet. Og haver j ellers at lade kiende allerstørste omhyggelighed udi at holde over, at voris den 26 novembris udi bemelte aar 1709 udgivne trykte forbud paa sviin enten at gaa løsse i gaardene eller settes paa stien i Kiøbenhavn og Christianshavn, desligeste at ingen sviinestier der i husene tilstædes, ubrødeligen vorder efterlevet. Dermed etc. Valøe dend 14 novembris anno 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 697—98.

Der afspærres mellem Saltholmen og Amager.

Hr. Jver Rosencrantz.

F. 4tus. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Saasom du af voris dig tilsendte patent af den 7 novembris sidst afviget haver fornummen, at den landfordervelig smitsom sygdom iblant andre lande og stæder og udi Sverig grasserer, saa til desto meere sikkerhed saavel for voris etc. Kiøbenhavn som landet i almindelighed, og at samme smitsom sygdom, nest Guds bistand, fra vore landemerker maatte afvendes, give vi dig hermed tilkiende, at vi allernaadigst have for nødvendig eragtet, at communicationen afskiæris fra Saltholm til Amager, og haver du derfor Amagers og Dragøes folk at tilholde strax deris qvæg derfra at tage, saa og der hos at forbyde jadvaanerne paa Saltholm under livs straf sig ikke derfra at begive, kundgiørende dem derhos, at dersom nogen skulle nødvendig over fra Saltholm, samme da først sig hos sundheds commissionen ved Kiøbenhavns told cammer skal anmeldte. Du haver og ellers med største omhyggelighed at lade dig vere angelegen, at lodsmænd, fiskere, udroere og andre, som ere vaante at komme de seilende om borde, udj slikt hindres og ald indsnigende undersleb formeenes ved høy straf paa ære, liv eller goeds efter befindende beskaffenhed, giørendes anstalterne herudinden i det øvrige saaledes, at baade de forige og de,

som videre anbefales, alvorligen bliver efterlevet. Endnu er voris etc., at du forelegger fiskerne ey at blive om natten ude paa seen, ey heller at fare længere ud, end de kand sees, og ingensteds at gaa i land eller selge deris fisk uden ved Romsted kro, Helsingøer og Kiøbenhavn, item, under straf at ophænges, ey at bringe fremmede til land eller holde correspondence med de Skaanske. Dermed etc. Valøe den 14 novembris 1710.

Sæl. Tegn LVII. 699—700.

191.

21 Nov. 1710.

Om Moratorium paa 3 Aar.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at efter som Friderich Issing, borger og handels mand her i vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver ladet andrage, hvorledes hand sig nu i dend tilstand skal befinde, at hand, formedelst hand ei kand ind bekomme, hvis hand hos een og anden kand have at fordre, ikke saa hastig og saa rigtig, som hand gjerne vilde, sine creditorer skal kunde fornøye og tilfreds stille, da have vi efter bemelte Friderich Issings herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand paa tré aars tid, fra dette vores brevs dato at regne, for alle sine jnd- og udlændiske creditorers krav maa være fri og forskaanet, paa det hand imidlertid etc. Dog skal dette vores etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafnæ d. 21 novembris 1710.

Sæl. Reg. XLV. 525—26.

192.

28 Nov. 1710.

Om Skat af Parykker og Fontanger.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi have maat fornemme, at der skal skee nogen ophold med, hvis vi udi voris den 22 septembris sidst forleden udgiven forordning om adskillige extraordinaire paabud at skal svares og betales af dem, der bærer perruqver, fontanger eller opsatte sætter, holder vogne med dekke over og af tjeneste folkes løn, haver befalet og anordnet, og at angivelserne fra endeel af rodmesterne ikke en gang efter saa lang tids forløb skal være indkommen, saa er voris etc., at j strax i dette fald deeler imellem eder stadens kvarterer, saa at en hver af eder antager sig et kvarter og tilholder rodmesterne udi samme kvarter til den af borgemesterne eller raadmændene, som det eller det kvarter tilfalder, hver aften ufeilbar at indlevere alle de angivelser, som dem allermest mueligt være kand daglig at indfordre, hvilke angivelser dagen der-

efter tillige med den beregning og taxt, som forordningen tilholder derover, saaviit borgerskabet angaar, at skal gjøre af en hver af eder for sit qvarteer, til os elskelig voris tilforordnede udi rente cammeret uden nogen forevending skal leveris.

Saasom vi og have erfaret, at de fleeste af voris civil og militair betiente samt geistligheden deris angivelser til rodmesterne haver leveret, saa er voris etc., at j strax og uden forhaling ey alleene de allerede saaledes udleverede angivelser i voris rente cammer indleverer, men end og lade ved rodmesterne uden ophold indfordre de angivelser, som ey endnu kunde være indkommen, og hver aften i bemelte voris rente cammer levere dem, som de om dagen haver bekommet. Og som vi ellers haver erfaret, at een og anden og fornemmeligen af tjeneste folk, for at undgaa dette paabud af perucqver og topper eller sætter at betale, anstiller sig, lige som de saadant ey ville bære, mueligt i den tanke, at det skulle blive et continerlig paaleg, saa haver j iligemaade strax paa behørige stæder over alt at gjøre bekiendt, at det ikkun er for denne gang, at ovenskrevne skat er bleven paalagt, og at vi allernaadigst ville, at alle og en hver, som perucqver, fontanger, topper eller sætter, førend forordningen ud gik, haver baaren og til dato bærer, skal der af udreede og betale, hvis forbemelte forordning tilholder, hvorimod det dennem siden skal være uformeent frit at bære, hvad de vil og de formaar.

Som det ellers kunde vere at formode, at een og anden formedelst det, som af tjeneste folkes løn skal udgives og erlægges, ey retteligen og oprigtigen skulle give tilkiende, hvormeget de den eller dend af deris tjeneste tiunde til aarlig løn giver, saa haver j ufortøvet at gjøre den anstalt, at enhver af borgerskabet, som tjeneste folk haver og holder, med aller største alvorlighed vorder tilholden sandfærdeligen, og som de det eedeligen, om paafordres, tør bekræfte, at tilstaa, hvad løn de en hver saaledes giver, med den erindring og advarsel, at saa fremt det siden skulle befindes, at de herudi hafde mishandlet, de da efter forordningen ey alleene skal betale dobbelt, men end og med høyere vilkorligere straf vorder anseet. Dermed etc. Hafniæ dend 28 novembris 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 711—13.

193.

28 Nov. 1710.

Om Manufakturerne i Tugthuset.

Raadmand Key Kling og raadmand Matthias Pederszen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor naade tilforn. Saasom os elskelig directeurerne over de fattiges væsen i vort rige Danmark for os allerunderdanigst

haver ladet andrage, at ved de uldene manufacturerer udi tugthuset paa Christianshavn for dem een og anden besværlighed forefalder, særdeelis med at hindre de smaa intrigues, som saavel mesterne som svennene til deris egen nytte og profit vide at drive, saa paa det huset der over ey skulle lidè for stor skade, er voris etc., at j derudi gaar bemelte directeurer til haande, saa at manufacturerne desto bedre kand i verk sættes, fabriqueres og igien afsættes. Dermed etc. Hafniæ den 28 novembris 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 713.

194.

6 Dec. 1710.

Forsigtighedsregler mod Pesten.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi iblant andre anstalter til at afvende fra voris riger og lande den landfordervelig smitsom sygdom og at hindre nogen lunde misbrug med i landsnigelse haver befalet voris stiftbefalingsmænd her i vort rige Danmark at gjøre den anstalt over alt i hver kiøbstæd, naar nogen reiser bort, da hos byskriveren uden betaling optages en liden seddel paa slet papiir, som skulle produceris, hvor de reisende komme; lige seddel og beordret amtmændene at skulle tages paa landet hos præsterne (dog bønderne og deris familie alleene derfor til videre at være forskaanet) for at beviise, at landets reisende komme fra indenlands sunde stæder, saa og at der og udi de stæder, hvor der er seyllatz og indrettet sundheds commissioner, til de seylende paa folk og vahre skal udstædes paa slet papiir sundheds paszer uden betaling. Og som vi der hos haver tilkiende givet voris stiftbefalingsmænd og amtmænd, at vi eder haver anbefalet saadan sundheds skin og seddeler at lade trykke og enhver, som af dem bliver ordineret, deslige seddeler at udgive, uden betaling den forlangende quantitet at tilstille, saa er nu hermed voris etc., at j strax gjører den anstalt, at ovenskrevne seddeler paa skriv-papiir vorder trykte og vedkommende tilstillet, til hvilken ende vi allernaadigst haver bevilget, at til deris fremsendelse ingen brev port skal betales. Dermed etc. Hafniæ dend 6 decembris 1710.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom os elskelig voris tilforordnede ved politien og commercien udi een deris til os indgiven relation og forslag angaaende den landfordervelig smitsom sygdoms afvendelse ved Guds bistand fra voris riger og lande til denne voris

etc. Kiøbenhavn des bedre sikkerhed eragter at være fornøden, at een af voris consumptions betiente ved enhver af de fire stadens porte bliver befaleet efter den instrux, som dem af sundheds commissionen her sammesteds gives, at fordre sundheds paszer eller seddeler af dem, som her til staden kommer reisendes, af hvilken punct os elskelige voris tilforordnede i rente cammeret er given communication, saa er voris etc., at naar j eder ved voris rentecammer haver erkundiget, hvo disse consumptions betiente bliver, j da med dennem accorderer om, hvad de som en discretion for saadan deris opvartning og tjeneste skulle nyde. Dermed etc. Hafniæ dend 6 decembris 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 733—35.

195.

8 Dec. 1710.

Bevilling for en Stads-Instrumentist.

F. 4. giøre alle vitterligt, at efter som os elskelige præsidet, borgemestere og raad i vores etc. Kiøbenhavn haver paa vores allernaadigste behag antaget og beskikket Jost Henrich Beichstedt til at være stads-instrumentist sammesteds i den forige nu ved døden afgangne instrumentistes Lucas Jacob Krøpelin's stæd, efter det bemelte Jost Henrich Beichstedt paa samme tjeneste den 1 octobris sidst forleden meddeelte bestallings brevs videre formelding, og nu hos os om vores allernaadigste confirmation derpaa allerunderdanigste ansegning er bleven giort, da ville vi forbemelte Jost Henrich Beichstedt udi ovenskrevne stads instrumentistes tjeneste allernaadigst have confirmeret og stadfæstet, saa og etc., saa lenge hand sig derudi tilbørligen skikker og forholder. Og saa fremt nogen skulle fordriste sig til med deres musical instrumenter at giøre hannem indpas udi hans tjenestes forretninger i den hannem betroede district, skal de, som lovligen overbevises, sig derimod at have forseet, være forbundne til at betale i straf for hver gang tie rixdaler, halvparten deraf til hannem selv og den anden halve part til de fattige. Forbydendes etc. Hafniæ d. 8 decembris 1710.

Sæl. Reg. XLV. 541—42.

196.

15 Dec. 1710.

Om Grøndals Salg ved Avktion.

Hof rettens tilforordnede.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi lade eder hermed allernaadigst vide, at vi efter eders indkommen allerunderdanigste erklæring paa vores commandeur capitain os elskelig Christian Thomæsen Carls allerunderdanigste supplication paa hans umyndige søns Peter

Klovman's vegne som medarving efter hans morfader, voris forige commerce raad afgangne Peter Klovman, allernaadigst have bevilget, at den ladegaard, Grønedal kaldet, med sin avling, liggende her uden for Kiøbenhavn's Vesterport, som bemelte voris forige commerce raad afgangne Peter Klouman sig haver efterladt, maa ved offentlig auction til den meestbydende sælges og afhændes, hvorved j for samme provenuer til de vedkommendes gavn og beste efter loven haver at vigilere. Derefter j etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ dend 15 decembris 1710.

Sæl. Tegn. LVII. 749—50.

197.

3 Jan. 1711.

Moratorium paa 6 Aar.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Jacob Mejer af voris etc. Kiøbenhavn for os allerunderdanigst klageligen haver ladet andrage og med et notarial instrument forklaret, at hand imellem den 29 og 30 octobris sidst forleden meget ilde i vor stad Altona skal være bleven bestaalen, saa at hand der over skal være bragt i saadan slet tilstand, at hand sine creditorer nu ej saa hastig, som hand vel vilde, skal kunde fornøye og til freds stille, da have vi efter hans herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand paa sex aars tid fra dette vores brevs dato at regne maa være fri og forskaanet for hans creditorers krav og til tale, paa det hand imidlertid desto bedre kand søge dennem efter haanden at contentere. Dog skal dette voris allernaadigste brev ikke befri hannem for at betale hvis vexeler etc., ikke heller præjudicere de pandthavende etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ d. 2 ianuarii 1711.

Sæl. Reg. XLVI. 2.

198.

3 Jan. 1711.

Bevilling til Galanterihandel.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom vi den 15 decembris 1703 allernaadigst have tilladt afg. Thomas Qvellinus at maatte foruden sin bilthugger konst at øve bruge tillige med en liden handel og kiøbmandskab med brabantiske og andre traakniplinger samt baand og deslige galanterier, og hans efterladte enke nu skal ville overlade Maria afg. Choqvets all hendes kram udi hendes boe, da have vi efter bemelte Maria afg. Choqvets herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hun ligeledes maa bruge en liden handel og kiøbmandskab udi hendes huus med brabantiske og andre traakniplinger samt baand og andre galanterier. Dog at hun saadanne vahre paa

behørige steder etc. og voris told etc. Forbydendes etc. Hafnæ d. 2 ianuarii 1711.

Sæl. Reg. XLVI. 2—3.

199.

3 Jan. 1711.

Om Indkvarteringsskatten.

Etatz raad Georg Grundt, etatz raad Povel Winding og iustitz raad Johan Bartram Ernst.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom vi allernaadigst haver forløvet os elskelig Hans Nansen etc. fra den forretning, som ham tillige med vores forige geheime raad afg. hr. Jens Harboe, vores forige etatz raad afg. Claus Rasch og vores forige etatz raad afg. Oluf Rømer den 4 februarii anno 1690 angaaende jndqvarteringen her i vores etc. Kiøbenhafn og Christianshafn allernaadigst haver været anbefalet, saa er vores etc., at j herefter eder jndqvarteringens ligning antager og til den ende eengang hver maanet, eller saa tit j det fornøden eragter, tilsammentræder og om stand qvartererne her sammesteds paa beste maader confererer, saaledes at stand qvartererne over heele Kiøbenhafn og Christianshafn deres ligning kand giøres og udregnes efter grund taxten og hvis anordninger, vi derom allernaadigst giort haver og hidindtil er bleven observeret, samt den fra os elskelig vores deputerede ved land og søe staten maanetlig givne rulle og extract paa, hvor mange portioner den her i staden og castellet Friderichshafn værende militie bør at nyde, saa at enhver vedkommende af jndbyggerne ei flere portioner paalegges, end hand med rette og proportionaliter efter grund taxten og giordte anordninger bør at have, dragendes samtlige tilberlig omsorg for, at ingen undtagen de, som vores allernaadigste frihed ved sær breve allerunderdanigst haver erhholdet eller den efter vores allernaadigst udgangne forordning nyder, bliver forskaanet, ei heller at den eene frem for anden eller med meere, end hannem efter hans huses grund taxt, de giordte anordninger og proportionernes udregning kand tilkomme, vorder betynget. Og dersom nogen kunde formeene sig med fleere portioner, end hannem kunde tilkomme, at være graveret, ville vi allernaadigst, at j hannem paa ansøgning fornøden underretning meddeeler. Dermed etc. Hafnæ den 2 ianuarii 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 1—2.

200.

3 Jan. 1711.

Om Anvendelse af Tavlepengene i Slotskirken.

Directeurerne for de fattiges væsen i Danmark.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Saasom vi den 5 septembris sidst forleeden allernaadigst have befalet eder at convenere

med os elskel. doct. Frantz Julius Lützens etc. om de tavle penge, som hand skal have oppebaaret af de tvende sidste tavler i Slots kirken, naar hand prædikede, og deraf holdet tvende studentere, een dansk og een tydsk, til at underviise eendeel fattige børn i deres christendom indtil in februaryo nest til forn, da bemelte tavle penge skal være henlagt til den almindelig fattiges cassa, og hand af den aarsag allerunderdanigst haver begiert, at enten disse tavle penge maatte hannem fremdeeles til de af ham indrettede tvende skolers ved ligholdelse forundes, eller og at samme skoler paa Silkehuset maatte indrettes og holdes, og vi nu af eders derom indkommen allerunderdanigste relation af den 3 novembris nest afvigt allernaadigst have fornomet, at j hvad de af fornefnte doct. Frantz Julius Lützens indrettede skoler i sig selv angaar, eragte det baade u-fornøden og for kostbar i disse besværlige tider for nogle faa børns information af de fattiges cassa aarligen at betale 114 rdr. til tvende skolemestere foruden fri huus værelse og den dennem efter tvende aars information lovede promotion, helst siden nu fast ved alle kirkerne her i vores etc. Kiøbenhafn ere indrettede danske og tydske skoler, hvor i fattige børn for intet underviises i deres guds frygt og derom hver søndag i kirkerne offentlig examineres, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst ville, at ovenskrevne tavle penge skal fremdeeles til den almindelige fattiges cassa være henlagt, og at de i forberørte tvende skoler værende fattige børn bliver herefter i deres christendom underviiste, de tydske i den ved den tydske kirke indrettede fattiges skole og de danske hver i den sogne kirkes fattiges skole, som de sig opholder udi. Derefter j eder etc. og for bemelte tvende skolers fattige børns underviisning tilbørlig omsorg at drage. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ den 2 ianuarii 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 2—3.

201.

3 Jan. 1711.

Om Indretningen af en Brandkasse.

De tilforordnede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskicke eder herhos een til os fra en person ved navn Christian Fogh indgiven allerunderdanigste project til en general brandcasses indrettelse, saa og een supplication fra Hans Adam Trallou, vice vold- og plantagemester her i vores etc. Kiøbenhafn, ligeledes handlende om en brandcasses indrettelse, hvis indhold j selv etc. Og er vores etc., at j bemelte Hans Adam Trallou lader for eder komme og sit i saa maader

havende forslag til eder indgive og derefter om enhvers project i sær os eders allerunderdanigste betenkende med forderligste tilstiller. Dermed etc. Hafniæ den 2 ianuarii 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 4—5.

202.

9 Jan. 1711.

Om hvad der maa pantsættes i Assistenthuset.

De tilforordnede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos een til os af Diderich Klevenau, assistentzhuus forvalter her i vores etc. Kiøbenhafn, indgIVEN allerunderdanigste supplication, at hand maatte erholde vores allernaadigste resolution angaaende et og andet slags vahre, som i assistents huset til pandt imod penge laan frembydes og ei der i huset kand til forvaring indtages formedelst de dispüter, som hand derom med adskillige geraader udi, des indhold j deraf selv etc. Og er voris etc., at j os derom eders allerunderdanigste betenkende til viidere vores etc. Dermed etc. Hafniæ den 9 ianuarii 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 9.

203.

12 Jan. 1711.

Om Garnisons- og Holmens Kirkes Ligvogne.

Hans høye excellence hr. Ulrich Christian Gyldenlew.

F. 4. Vor synderlig gunst og bevaagenhed tilforn. Vi give dig hermed allernaadigst tilkiende, at vi for at ophæve den imellem Holmens og Garnisons kirkerne her i vores etc. Kiøbenhafn om deres liigvogne værende tvistige sag allernaadigst have for got befundet, paa det samme tvende kirker derved des bedre kunde bestaa, derom saadan anordning at giøre, at Garnisons kirken maa bruge sin indrettede liig vogn til de liig, som der til kirken bliver begravet, og Holmens kirke, som den 30 maji anno 1710 allernaadigst er givet det privilegium udi fem aar paa land etaten og til den ende allerede gjort sin indrettelse, beholde liigs bortførsel til de andre kirker her i staden, saalenge indtil de fem aar efter dens allernaadigst meddeelte privilegium ere expirerede. Derefter du etc. og forberørte Holmens kirkes forstandere det strax til efterretning at kundgiøre. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ den 12 ianuarii 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 13.

204.

30 Jan. 1711.

Moratorium saa længe Krigen varer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Jørgen Qvist, borger og jndvaaner her udi voris etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst

haver ladet andrage og sig beklage formedelst disse vanskelige og besværlige tider at være geraaden i den tilstand, at hand nu ej saa hastig og saa rigtig, som hand gjerne vilde, sine creditorer skal kunde forneje og tilfreds stille, da have vj efter hans herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand, saalenge denne krig varer, for alle hans creditorers krav og tiltale maa være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Thi forbyde etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ den 30 ianuarii 1711.

Sæl. Reg. XLVI. 22—23. Et lignende Brev fik Otto Schultz (smsteds. 23—24).

205.

6 Feb. 1711.

Om Indførsel i en Bedemands Ligvogne.

Geh. raad hr. Niels Krag og etats raad Friderich Christian Adelaer.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Eftersom Hans Hanszen, forige bedemand og jndvaaner her i vores etc. Kiøbenhafn, hos os allerunderdanigst haver ladet anholde om commissarier til at afhandle de fornærmelser, som hand formeener sig af os elskelig Christian Lassen etc. at være tilføyet med dom, vurdering, auction og arrest samt hans liig-vognes borttagelse og brug tvert imod det ham giorte tilbud og løfte, fordi hand ei prompte aarlig har betalt renten af een capital paa 3000 rdr., som hand af Lassen imod prioritet i hans gaard her i staden har bekommet, da saa fremt forbemelte Hans Hansen eder til commissarier paa hans side godvilligen kand formaa, er vores etc., at j retter eders leilighed efter tillige med tvende andre commissarier etc. Dersom og een af eder etc. Endeligen haver j og, om der forefalder nogen tvistighed etc. Givet etc. Hafniæ den 6 februarii 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 36—37.

206.

17 Feb. 1711.

Svenske Fanger sættes i Bryggernes Lavshus.

Magistraten i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vores etc. er, at j strax gjør den anstalt, at saavel de af vores vice admiral os elskelig Niels Barfod fra Nord søen medbragte udlændiske og svenske fanger som folket fra de her anholdne pommerske skibe vorder udi bryggernes laugshuus her i staden under opsigt ved fornøden vagt og forflægning indtagen. Dermed etc. Hafniæ den 17 februarii 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 52.

Svenske Fanger sættes i det ny Arresthus.

Magistraten i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi af eders til os indkommen allerunderdanigste relation af den 19 sidst afviget have fornunnen, at der ingen leylighed skal være udi bryggernes laugshuus her i staden til at forvare udlændske og svenske fanger samt folket fra de her anholdne pommerske skibe efter vores til eder den 17 nest til forn ergangne befaling, eftersom endeel af samme laugs huses plads og grund for nogle aar siden der fra er afhændet, saa er nu vores etc., at j strax gjører den anstalt, at samme fanger efter eders allerunderdanigst giordte forslag udi det ny arresthuus under opsigt ved fornøden vagt og forflegning vorder indlagt. Angaaende hvor fra bekostningen med senge og forflegning for fangerne skal komme, saa haver j derom med os elskelige vores tilforordnede i admiralitetet at conferere og ellers fra vores general auditeur at indhente underretning, hvorleedes de af vores undersatter, som hos de Svenske ere fangen, i saa maade accomoderes. Dermed etc. Hafniæ den 21 februarii 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 54—55.

Moratorium saa længe Krigen varer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Henrich Richter, jndvaaner i voris etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver ladet andrage, hvorledis hand formedelst den store skade, som hand til søes og i andre maader paa nogle aars tid haver taget, skal være geraaden i saadan tilstand, at hand sine creditorer nu ikke saa hastig, som hand gjerne vilde, skal kunde fornøye og tilfreds stille, da have vi efter bemelte Henrich Richters herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand, saalenge denne krig varer, for alle hans creditorers krav og tiltale maa være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Thi forbyde etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ d. 13 martii 1711.

Sæl. Reg. XLVI. 61—62.

Om Islandsk Fisk til Flaadens og Stadens Forsyning.

Kiøbenhafns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom kiøbmændene og interessenterne i den jislandske handel her i vores etc. Kiøbenhafn af os allerunderdanigst er begierendes tilladelse deres jislandske fisk til

fremmede steder at udføres, naar vores orlogs flode deraf først med saa stoert quantum, som behøves, er forsynet, saa er vores etc., at j strax erkjendiger eder hos bemelte jislandske kiøbmænd og interessenter, hvor stoert oplag de af fisk her kunde have, efter at det quantum er fraregnet, som til vores flode er fornøden, og hvor om j underretning fra os elskel. vores general commissariats deputerede haver at indhente, saa og saa megen forraad af samme fiske oplag, som til denne stads jndbyggeres providering paa 6 maaneders tid kunde udkræves, og os saa derefter med allerforderligste herom eders allerunderdanigste relation tilstiller. Dermed etc. Hafnæ den 13 martii 1711.

Søl. Tegn. LVIII. 70.

210.

16 Marts 1711.

Om Overgang af Fattigvæsenets Bestyrelse til den ny Direktion.

Povel Winding, etatz raad, og Hans Wilhelm Kaalund.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom vi den 29 januarii anno 1709 paa os elskelige nu værende directeurer over de fattiges væsen her i vort rige Danmark deres allerunderdanigste ansøgning allernaadigst have befaleet forige directeurer saavel over Hellig Geistes hospital her i vores etc. Kiøbenhafn som over Silke-, Børne- og Pæst-husene til nu værende directeurer for de fattiges væsen at overlevere alle de fattiges huse her sammesteds med deres inventario samt alle fundatzer, bøger og breve, af hvad navn de helst være kunde, og endeligen betienternes regnskaber, efter at de vare reviderede, manglede, deciderede og for qvitterede, til dennem tillige med deres beholdinger at extradere, alt imod behørig qvittering, og nu for os allerunderdanigst er bleven andraget, at formedelst en og anden forefaldende hinder og vanskelighed det ikke endnu er paa fuldt, saa paa det forbemelte nu værende directeurer for de fattiges væsen kunde engang komme dermed til endskab og faa tilbørlig rigtighed for de fattiges huse, midler og breve, er efter deres ydermeere giorte allerunderdanigste ansøgning vores allernaadigste etc., at j som commissarier retter eders leilighed efter udi deres og forige directeurs eller deres arvingers overværelse at overlevere meerbemelte nu værende directeurer for de fattiges væsen alle de fattiges huse her i staden med deres inventario, desligeste alle de fundatzer, bøger og breve, af hvad som helst navn de være kunde, som forige directeurer haver haft under deres administration, og endelig betienternes clarerede og qvitterede regnskaber med deres beholdinger og over alt dette en forretning og rigtig specification for-

færdige, som til efterkommende fattiges directeurers efterretning stedse kand blive liggende hos brevene i kiisten paa Conventhuset, hvorimod atterbemelte nu værende directeurer for de fattiges væssen efter vores forige allernaadigste befalinger behørigen haver at qvittere forige directeurer eller deres arvinger for forskrevne fattiges huse, fundatzer, midler, breve og regnskaber. Hvilket j vedkommende til efterretning strax haver at tilkiende give. Dermed etc. Hafniæ d. 16 martii 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 79—80.

211.

27 Marts 1711.

Moratorium saa længe Krigen varer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Johan Peter Kylman, borger og jndvaaner i voris etc. Kiøbenhafn, for os allerunderdanigst haver ladet andrage, hvorledis hand formedelst erlidte skade til søes og i andre tilfælde saaledis er kommen til agters, at hand sine creditorer ei saa hastig, som hand gierne vilde, skal kunde fornøye og tilfredz stille, da have vi efter hans herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand, saalenge krigen varer, for alle hans creditorers krav og tiltale maa vere frj og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Thi forbyde etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ d. 27 martii 1711.

Sæl. Reg. XLVI. 73—74.

212.

27 Marts 1711.

Om Strid mellem Stadsmusikanten og Garnisonens Spillemænd.

Johan Bertram Ernst, iustitz raad og politiemester.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom der falder nogen stridighed imellem Jost Henrich Bechstedt, stads musicant i vores etc. Kiøbenhafn, og houboisterne i garnisonen her sammesteds over den indpas, som hand allerunderdanigst beklager sig af dennem at tilføyes, i det de med deres instrumenter giører opvartning til bryllupper og værtskaber, som stads musicanten formeener sig at tilkomme, saa give vi dig hermed allernaadigst tilkiende, at vi til slig stridighed imellem dennem paa begge sider at ophæve allernaadigst for got befinde, at, saaviit borgerskabet angaar, fornævnte Jost Henrich Bechstedt alleene betiener dem til bryllupper, hvor bruden er af borgerskabet og brylluppet staar i borgerens huus. Og hvad vores hof- og militair-etat samt universitetet sig anbelanger, da kand de til deres bryllupper og vertskaber lade sig betiene af hvem de ville. Thi er vores etc., at du bemelte Jost Henrich Bechstedt og houboisterne her i garnisonen det til allerunderdanigste efterretning strax til-

kiende giver og siden derover holder. Dermed etc. Hafniæ den 27 martii 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 89.

213.

4 April 1711.

Om Tilsyn med Kongens Bryghus.

Magistraten i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at paa det vi kunde være forviszet om, at det øl, som paa vores bryggerhuus til vores flode brygges, bliver dygtigt og forsvarligt, vi allernaadigst have funden for got, at disse tvende borgere her af staden, Morten Jensen brygger og Knud Christensen vrager, dermed skulle have indseende. Og er derfor vores etc., at j dennem dertil strax beordrer og tilholder dagligen paa vores bryggerhuus at lade finde og tilsee, at med brygningerne tilberliggen omgaaes, og at øllet i alle maade vel medhandles. Og haver j til den ende dennem at paalegge deres eed for eder at giøre, at de flittigen, vindskibeligen og troligen, uden nogen svig og egen nytte udi samme forretning sig skulle forholde, tilkiendegivende dennem derhos, at vi dem noget for saadan deres tjeneste og opvartning allernaadigst ville tillegge. Saa haver j og oldermænden for brygger laugget her sammesteds at tilholde, tvende kyndige bryggere i laugget efter omgang at udnævne til at være tilstæde og tillige med den officerer, som og hertil kunde vorde ordineret, eftersee, naar øllet til floden bliver udskibet, om det er af den dygtighed og bonitet, som det bør at være efter den resolution, som vi derom vores general commissariat giver, saa og ellers vel pakket og forvaret. Dermed etc. Hafniæ den 4 aprilis 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 96—97.

214.

10 April 1711.

Forlagsretten til Dr. Jesper Brochmans Skrifter overdrages Fattigvæsenet.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Envold Brochman haver den 7 novembris anno 1708 allerunderdanigst erhholdet vores allernaadigste privilegium paa tredeve aars tid at lade alleene sin farfaders broder, fordm biscop over Siellands stift afg. doct. Jesper Brochmans tractater og skrifter baade paa det latinske og danske tungemaal paa nye ved trøkken oplegge, og bemelte Envold Brochman siden udi Hellig Geistes hospital i voris etc. Kiøbenhavn som en hospitals lem ved døden er afgangen foruden noget deraf til trøkken at befordre, da have vi nu efter os elskel. directeurerne for de fattiges væsen her i vort rige Danmark deris herom giorte etc. aller-

naadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at de alleene udi tredeve aar fra dato at regne paa bemelte hospitals bekostning maa lade alle forskrevne afg. doct. Jesper Brockmans skrifter og tractater paa det latinske eller danske tungemaal oplegge og igien til trækken befordre. Dog med de conditioner, at dette voris allernaadigste privilegium ikke skal præjudicere de exemplarier, som endnu deraf kand findes, at de jo frit maa selges af de boghandlere, som dem i hænde haver; dernest at de ved det nye oplag intet legger til, tager fra eller forandrer i de skrifter, som allerede ere udgangne, og hvis de noget nye skrift af den afgangne mands manuscriptis vilde oplegge og publicere, at det da først efter loven vorder censureret. Og ville vi ellers allernaadigst have budet og befalet, saasom vi og etc., at ingen anden end bemelte directeurer paa hospitalets vegne, eller og hvo deris samtykke og tilladelse dertil bekommer, maa udi forbenævnte tredeve aars tid fordriste sig til ovenbemelte tractater og skrifter, under hvad titel, format eller prætext det og være kunde, i vore riger og lande at lade oplegge og trække eller andensteds fra eftertrøgte her i rigerne at indføre, under tre hundrede rigsdalers straf for hvert exemplar af den, som dermed betrædes, hvoraf halvdelen til voris fiscum og den anden halvpart til forskrevne Hellig Geistes hospital eller den, som directeurerne haver samtykt og tilladt samme skrifter at oplegge og forhandle, skal være hiemfalden. Forbydendes etc. Valløe den 10 aprilis 1711.

Sæl. Reg. XLVI. 87—88.

215.

10 April 1711.

Privilegium for Stadsfysikus.

Johan Eichel, vice borgemester og stads physicus i Kiøbenhavn.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at os elskel. Johan Eichel, vice borgemester og stads physicus udi voris etc. Kiøbenhavn, og hans arvinger maa, aldelis være fri og forskaanede for at svare til hvis u-myndiges arve parter saavelsom stadens indtegte, udgifter og regnskaber, som præsidet, borgemestere og raad sammesteds kunde vedkomme at svare til, og saaviit deraf, førend hand til vice borgemester forordnet blev, passeret er. Dog skal hand hermed tiltengt være alt, hvis i saamaader før den tid kand være passeret og endnu i urigtighed henstaa, forsvarligen til endelig rigtighed at befordre, det meeste hannem muligt være kand. Forbydendes etc. Valløe dend 10 aprilis 1711.

Sæl. Reg. XLVI. 90—91.

Bryggernes Klage over Kongens Bryghus.

De tilforordnede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos en til os fra brygger laugtet udi vores etc. Kiøbenhavn indkommen allerunderdanigste supplication, anl. at den næring fra vores bryggerhuus med øl at brygge og selge der i staden og castellet maatte formedelst den afgang, de derover lider, ophæves og forblive, som det altid i forige tider haver været, hvis videre indhold j selv etc., og er vores etc., at j os derom eders etc. Dermed etc. Valløe den 10 aprilis 1711.

Søl. Tegn. LVIII. 97—98.

Om Deltagelse i Borger- og Brandvagt.

De committerede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos een til os fra de 32 mænd her i vores etc. Kiøbenhavn paa samtlige borgerskabets vegne her sammesteds indkommen allerunderdanigste memorial, hvorudi de begierer, at naar borger- og brandvagt allernaadigst skulle vorde anbefalet af borgerskabet at holdes ved lige, det da af alle familier, som boer og haver gaarde og grunde her i staden, maatte med saadan vagtholden, som det udi krigs tider sædvanligt haver været, bestyrkes, hvis indhold j deraf selv etc. Og er vores etc., at j os derom eders allerunderdanigste betenkende tillige med fornævnte memorial in originali med forderligste tilstiller. Dermed etc. Hafniæ den 1 maji 1711.

Søl. Tegn. LVIII. 117.

Om Indkvarteringsskatten.

Etatz raad Georg Grundt, Povel Vinding og iustits raad Johan Bertram Ernst, commissarierne over indkvarteringen i Kiøbenhavn og Christianshavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi have af eders indkommen allerunderdanigste memorial af den 30 aprilis sidst forleden fornømt, at udi den eder om indkvarteringens ligning her i voris etc. Kiøbenhavn og Christianshavn allernaadigst anbefalet commission gøres idelig ansøgning hos eder fra regimenterne om execution at udstædes over dem, som ikke vil betale de paa deres grunde assignerede billetter. Og saasom j derudi haver giort allerunderdanigste forslag paa under-

fogderne her i staden og Christianshafn at lade ved dennem giøre execution hos enhver uden nogen forskiel af iurisdictionen, som deres indkvarterings biletter icke ville betale, og vi samme eders forslag allernaadigst approbere, saa er hermed vores etc., at j executionen derefter ved underfogderne, som meldt er, strax i verk setter for derved at faa inddreven hos vedkommende, hvis de i saa maader tid efter anden kand med restere og skyldig blive. Dermed etc. Hafniæ den 4 maji 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 126—27.

219.

11 Maj 1711.

Om de svenske Fangers Underholdning.

Financernes deputerede.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi allernaadigst have bevilget, at de i det nye arresthuus udi vores etc. Kiøbenhafn anholdne svenske fanger maa udi deres værende arrest, ligesom vores undersaatte, der i Sverig ere fangne, nyder, efter den designation, som byefogden Friderich Eisenberg derpaa indgiver, og ellers imod hans qvittering fourneres, nemlig hver person dagligen til sin underholdning sex skilling danske af de opbragte svenske effecter, som i penge giøres. Dog skal over samme underholdnings penge rigtig bog holdes og de ved fangernes rançonnering hos enhver indkræves, paa det saadan forskud til de opbragte effecter igien kunde komme. Derefter j eder etc. og derom strax etc. Befalendes etc. Jægersborg den 11 maji 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 133—34.

220.

12 Maj 1711.

Om Indkvartering af de nationale Regimenter.

Commissarierne over jndkvarterings ligning i Kiøbenhafn og Christianshafn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom vi have maat fornemme, at af de for kort tid siden til vores etc. Kiøbenhafn af vores national regimenter til fods ankomne compaignier skal endeel af soldaterne 7 eller 8 nætter have maat ligge paa gaden for mangel af kvarterers anvissning, saa er vores allernaadigste villie og alvorlige befaling, at j strax gierer den anstalt, at de compaignier af vores national regimenter, som i dag og derefter tid efter anden did forventes, vorder ved deres indkomst i staden uden ophold ved rodmesterne deres virkelige stand kvarterer paa billigste og taaleligste maade anviist og forskaffet, til hvilken ende vi have beordret os elskel. præsident,

borgemestere og raad sammesteds at tilholde rodmesterne det, som j dennem herom befaler, at efterkomme. Dermed etc. Jægersborg den 12 maji 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 134—35.

221.

18 Maj 1711.

Om Eneret for en Pergament- og Trommemager.

De tilforordnede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskicke eder herhos en til os fra Johan Gøtze, pergament- og trommemager i vores etc. Kiøbenhafn, indkommen allerunderdanigste supplication, hvorudi hand klager over den indpas og afbrek, hannem i hans næring af fuskere og omløbere til føyes, at vi hannem derfor vores allernaadigste brev ville meddeele, at ingen omløbere maatte indføre saadan pergament i bemelte Kiøbenhafn, saasom hand allerunderdanigst foregiver at kunde giøre alle slags pergament, saa og trommer saa gode som de, der uden rigs fra indkommer, hvis videre indhold j selv etc. Og er vores etc., at j os derom etc. tilligemed hans supplication in originali etc. Dermed etc. Jægersborg den 18 maji 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 144.

222.

29 Maj 1711.

Moratorium paa 6 Maaneder.

F. 4. giøre alle vitterligt, at efftersom at Mette Peter Gessmels for os allerunderdanigst haver ladet andrage, hvorledes bemelte hendes mand Peter Gessmel, borger og handelsmand i vores etc. Kiøbenhavn, for nogen tid siden af frygt for fængsel og arrest paa hans person, fordi hand ikke sine creditorer formedelst erlidte store skade saavel til søes som ellers i andre maader skal have kundet tilfredsstillet saa gierne, som hand ville, skal have været foraarsaget sig der fra staden at begive, og at hans boe derpaa af rettens middel under forseigling skal være tagen, da som samtlige bemelte Peter Gessmels creditorer undtagen tvende skal have samtykt og tilladt hannem did til staden igien at komme og paa sex maaneders tid der sikker og frj for deris anstrengning forblive, paa det hand imidlertid om boens tilstand oplysning kunde giøre og paa beste maade søge med sine creditorer at accordere, have vj efter herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at forbemelte Peter Gessmel maa til dend ende frj og sikker leide did til staden nyde og der paa sex maaneders tid fra dette voris allernaadigste brevs dato at regne af samtlige hans creditorer fri og u-molesteret forblive. Dog skal hand tiltenkt være sig

hos magistraten der sammesteds at angive, naar hand did til staden ankommer. Hvorefter rettens betienter og andre vedkommonde etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Jægersborg d. 29 maji 1711.

Sæl. Reg. XLIV. 144—45.

223.

5 Juni 1711.

De bosiddende Jøder klage over fremmede Jøders Indpas.

De tilforordnede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskicke eder herhos een til os fra Mejer Goltschmidt med flere paa egne og samtlige udi vores etc. Kiøbenhafn værende jøders vegne efter de dem allernaadigst meddeelte leidebreve indkommen allerunderdanigste supplication, hvorudi de besværger sig over efterskrevne jøder af deres nation, navnlig Berndt Moses, Salomon Moses, Isach Holander, Susman Moses, Abraham Aron Levi, Mejer Levin og Hers Holsapel, at de sig derudi staden opholder og dennem saavelsom guldsmeddene sammesteds stor skade udi adskillige kiøbmandskaber tilføyer, alligevel at de ingen privilegium sig her at ernære haver erhholdet eller det ringeste af vores paabudne contributioner svarer, med derhos deres forestilling om, hvad forsikkring af de hidkommende jøder, som om vore allernaadigste leidebrev kunde giøre ansøgning, burde tages, hvis indhold j deraf selv etc. Og er vores etc., at j os derom etc. til videre vores etc. Dermed etc. Jægersborg den 5 iunii 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 163.

224.

12 Juni 1711.

Stadsfysikus beskikkes som Præses i Sundhedskommissionen.

Johan Eichel, vice borgemester og stads-physicus i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor naade tilforn. Vores etc. er, at du retter din leilighed efter som stads physicus i vores etc. Kiøbenhafn at være som præses udi sundheds commissionen sammesteds, til hvilken ende du tillige med de andre dertil forordnede haver at drage vedbørlig omsorg for, at saadanne anstalter giøres, som efter denne tids tilstand tienligst eragtes og efter foregaaende overlegning med hver andre for got befindes. Vi give dig ellers tilkiende, at vi allernaadigst haver approberet det, som os elskelige vores tilforordnede ved politien og commercien haver tilskreven biscopen os elskelig hr. Christen Worm, nemlig at formane præsterne der i staden, naar de vorder kaldet til at betiene nogen syg i sin saligheds sag, at de alvorligen tilholder huus folket, at de, saa fremt den syge døer, da uden ringeste tids spilde dig samme døds fald kund giører, paa det du til den dødes

besigtelse kunde gjøre anstalt. Og som bemelte vores tilforordnede ved politien og commercien dig det samme have communiceret og derhos begiert, at du et par dygtige og kyndige mænd til slig forretning ville antage, som for maanetlig gage maatte betinges og ligesom en anden udgift ved sundheds væsenet betales, saa give vi dig allernaadigst tilkiende, at vi dermed ere tilfreds og ville, at du derudi ald omsorg drager. Dermed etc. Jægersborg den 12 iunii 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 168—69.

225.

19 Juni 1711.

Lejde paa 6 Maaneder til at underhandle med Kreditorer.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at eftersom Friderich Weinmann, borger og handelsmand i voris etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver ladet andrage, hvorledes hand for nogen tid siden formedelst hans creditorers anstrengelse skal være bleven foraarsaget sig derfra staden at begive og hans boe med tilstaaende giæld dennem til nytte og fordeel maat efterlade, da paa det hand saavel om boets tilstand, som nu er under rettens disposition, kunde give nærmere oplysning som at faa gielden inddrevet og derved søge med sine kreditorer at accordere, have vj efter herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at bemelte Friderich Weinman maa til den ende fri og sikker leide did til staden nyde og der paa sex maaneders tid fra dette voris allernaadigste brevs dato at regne af samtlige hans kreditorer frj og umolesteret forblive. Dog skal hand tiltengt være sig hos magistraten der sammestedz at angive, naar hand did til staden ankommer. Hvorefter rettens betienter og andre etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Jægersborg d. 19 iunii 1711.

Sæl. Reg. XLVI. 153—54.

226.

19 Juni 1711.

Moratorium saa længe Krigen varer.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at eftersom Friderich Christian Langelo, borger og jndvaaner i voris etc. Kiøbenhafn, for os allerunderdanigst haver ladet andrage, hvorledis hand af een creditor haardelig skal anstreges for en capital af 2000 sdlr. med foregivende at vere børne penge, u-anseet hand for fordringen baade skal have pandt og caution, da have vj efter hans herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand, saalenge krigen varer, for alle hans creditorers krav og tiltale maa vere frj og forskaanet, paa det hand imidlertid des bedre kand søge dennem efter haanden at contentere. Dog skal dette voris allernaadigste brev ikke præjudicere de u-myndiges

ret eller befri hannem for at betale hvis vexeler etc., ej heller præjudicere de pandthavende etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Jægersborg d. 19 iunii 1711.

Sæl. Reg. XLVI. 154.

227.

19 Juni 1711.

Skattefrihed for en Gaard i Stormgade.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom Ernst Branbürger, vores bygnings inspecteur, for os allernunderdanigst haver ladet andrage og sig beklaget, at j ei skal have forundt ham den frihed, som vi hannem udi 12 aars tid for grundskat og anden deslige paalæg og besværing paa hans eiendoms plads og bygning i Stormgaden i vores etc. Kiøbenhavn den 15 ianuarii anno 1701 allernaadigst haver given, i det hand baade skal have maat betale lygte og spoite skat samt renovations skatten, saa og grundskatten, da som bemelte privilegium befrier ham for jndquartering og anden paalæg, som legges paa grunden og bygningen, er vores etc., at bemelte Ernst Branbürger i den tid, som hans privilegium varer, ei paabyrdes lychte og spoite skat eller deslige, som beregnes efter grundtaxten, og at hvis hannem i saa maader er bleven paalagt imod hans privilegii lydelse, vorder ham, naar hans privilegium er expireret, igien got giort. Dermed etc. Jægersborg den 19 iunii 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 174—75.

228.

19 Juni 1711.

Om Borgerskabets Deltagelse i Vagt.

Justits raad og stads hauptmand Johannes Christensen.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom de 32 mænd i vores etc. Kiøbenhavn paa borgerskabets vegne hos os allerunderdanigst haver ansøgt, at borgerskabets vagtholden maatte nu omstunder og i disse krigs tider af alle familier, som boe og have gaarde og grunde der i staden, bestyrkes, saa give vi dig hermed tilkiende, at vi til borgerskabets nogenleedes lindring ved vagtholdelsen allernaadigst for tienligt have eragtet saaledes at anordne, som vi og hermed anordne, at borgerskabet for de udsatte poster ved ministrernes og andres gaarde vorder forskaaned; dernest at rigtige ruller over borgerskabets heele og halve vagter vorder de 32 mænd communiceret og derhos paa det nøyeste tilkiende given, hvor mange daglig stadens poster og corps de guarder skal forsyne, paa det enhver des bedre kand blive bekiendt, hvor tit vagtholden ham tilkommer, og derved een og anden

misbrug forekommes. Og som fornemmes, at endeel under prætext at være vores betienter skal ville tilholde sig frihed for vagthold, saa have vi allernaadigst anbefalet os elskelig voris tilforordnede ved politien og commercien at examinere og determinere, hvilke de formeene, med billighed burde komme borgerskabet til hielp med vagthold, og hvilke der for burde være fri, til hvilken ende du fornævnte vores tilforordnede ved politien og commercien een specification paa saadanne personer haver at tilstille. Derefter du etc. og herom fornøden anstalt giøre. Befalendes etc. Jægersborg den 19 iunii 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 176—77.

229.

19 Juni 1711.

Formildelse i Straffen for en Kvæker.

Politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom vi af eders til os indkommen allerunderdanigste memorial have fornummen, at en person navnlig Ertman Jenszen formedelst hans formastelse at have omløbet udi kirkerne i vores etc. Kiøbenhafn og med qvækkerske indfald gaaed paa prædickestoelen af eder i politie retten skal være tilfunden trende dage paa visze tider at staa i gabestokken og derefter i tre aar at straffes med arbeide udi tugthuset, men som j siden dommens afsigelse skal være kommen i erfaring, at samme person med en sær svaghed er beladt, og j der for af frygt, at hand ved straffen med gabestokken skulle omkomme, allerunderdanigst har forestillet, om dommen alleene til arbeid udi tugthuset paa 3 aars tid maatte modereris, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst have bevilget, at denne dom saaviit maa modereris, at hand ikkun i tre aar udi tugthuset skal arbeide. Dermed etc. Jægersborg den 19 iunii 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 178—79.

230.

20 Juni 1711.

Om Betalingen af Kvarterpenge.

Commissarierne over jndkvarteringen i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vores etc. er, at j strax giorer den anstalt, at de qvarter penge, som de under officerere og gemeene, hvilke i vores etc. Kiøbenhafn og Christianshafn med deres qvinder udi garnisonen haver lagt og for nogen tid uden for staden haver camperet, resterer, vorder uden nogen ophold til den tid og dag, som de af leyren bryder op, betalt. Dermed etc. Jægersborg den 20 iunii 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 180.

Forholdsregler mod Pesten.

Placat.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at saasom udi vores etc. Kiøbenhavn tvært imod den anstalt, vi allernaadigst haver ladet gjøre for at hindre, at den udi vor kiøbstad Helsingøer begyndte sygdom ey skulde komme videre, har indsnegen sig en og anden fra bemelte Helsingøer, hvor udover, naar saadant spørges og derom paa et eller andet stød efter politie collegii anordning og det medicinske facultets got befindende bliver ved nogen politiemester gjort efterforskning, da skal ikke alleene saadanne huuses beboere, men end og omkring boende naboer de udskickede politie-betiente, barberer og andre udi deris forretninger hindre, ja det som værre er, sætte sig op til modværn og overlaster saavel imod dennem som imod vagten, som dennem til forsvar bliver medgiven for de nødige anstalter at i værkstille, da saa som saadan forhold er høyst strafværdig, ville vi alvorlig have forbudet og befale, saasom vi og hermed strengeligen forbyde og befale, at ingen, i hvo de ere eller være kand, maa til fordriste sig enten self eller ved andre at gjøre eller gjøre lade politie-betienterne og deris medfølgere i deris forretninger nogen forhindring eller overlast, naar det kunde fornøden eragtes om noget at inquirere eller foranstalte, men at de dennem med ald beskeedenhed beegner, saafremt de icke, om anderledes befindis, paa livet uden ald naade vil straffes. J det øvrige anbefales hermed strengeligen alle og en hver at efterleve og efterkomme alt, hvis dennem af politiemesteren i saadan tilfælde bliver befalet, og sig det med hørsommeligste lydighed at holde efterretlig. Og saasom endeel af jndvaanerne ey heller ville lade deres døde begrave enten saa snart, som det dennem bliver anbefalet, eller og paa den maade, som er bleven anordnet, da forbyde vi iligemaade hermed intet liig her efter, som hastig er bort død, med nogen ceremonie eller liig begiengelse at maa begraves, men der udi skal følge den anordning, som der om efter døds faldets beskaffenhed af politiemesteren efter politie collegii resolution bliver gjort, saafremt de ey ville straffes uden ald naade som voris mandatz modtvillige overtrædere. Hvor efter alle og een hver, som dette angaar, sig etc. Givet etc. Jægersborg d. 3 iulii 1711.

232.

3 Juli 1711.

Om Bekendtgørelse af Plakaten om Forholdsregler mod Pesten.

Politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi tilskikke dig herhos en vores placat anlangende dem, som setter sig imod de anstalter, der vorder gjort i vores etc. Kiøbenhavn' sundheds væsenet efter disse tiders tilstand til beste. Og er vores etc., at du den strax lader trykke og derefter til alles efterretning ved trommeslag og ellers behørigen publicere og saa vel paa hjørnerne af gaderne over alt som andre publique steder der i staden anslaa. Dermed etc. Jægersborg d. 3 iulii anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 192.

233.

3 Juli 1711.

Besikkelse af en Præst for de Pestsyge.

Biscop hr. Christen Vorm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som det er fornøden, at der bliver anordnet en præst til at betiene saa vel de syge, som fra vores etc. Kiøbenhavn til noget separations sted deruden for henbringes, som dennem i de huuse i staden, hvilke for mistænkte kunde ansees, udi deres saligheds sag, saa er vores etc., at saa fremt Jørgen Seerup efter foregaaende overhørelse saa dygtig, i liv og levnet saa skikkelig og af den alder efter loven befindes, at hannem prædikke embedet kand betroes, du hannem da til præst for bemelte syge ordinerer. Dermed etc. Jægersborg d. 3 iulii anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 192—93.

234.

3 Juli 1711.

Om Leje af Wodrofs Gaard til Pesthospital.

De deputerede for de kongelige financer.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vores etc. er, at saa snart dette eder vorder indhændiget, j da for eder lader kalde vores forige regimentsquartermester Wodrof og med hannem betinger, hvad hand skal have til leye et heelt aar omkring af hans gaard og huuse, beliggendes uden for Kiøbenhavn paa hin side af den saa kaldede Sorte dam, hvilke vi til en sær brug u-omgiengelig fornøden have. Og som hand inden 24 timer, saa fremt det kand lade sig giøre, eller og i det lengste 2 dage, efter at j med hannem ere komne til slutning, skal have gaarden og huusene gandske ryddelig giorte, saa paa det hand ei noget skal have at klage over den bekostning, som hand saa hastig skal giøre paa at udflytte nu, da det er udi utide, skal aars

leyen beregnes fra nest afvigte paaske, til paaske kommer igien. Naar j nu saaledes med hannem ere komne til slutning, haver j det strax for os elskelig vores tilforordnede udi politie og commerce collegio at give tilkiende, som samme huuse skal antage og dennem til den anbefalede brug lade indrette. Dermed etc. Jægersborg d. 3 iulii 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 193—94.

235.

7 Juli 1711.

Om Bartskeerernes Betjening af de Pestsyge.

Vi F. 4. byde hermed og allernaadigst befale oldermændene og samtlige mestere udi bartsker laugene i vores etc. Kiøbenhavn, at de, hver gang stads physicus os elskelig Johan Eickel, vice borgemester sammesteds, det begierer, sig hos hannem med deris havende svenne indfinder og forretter, hvis hand til stadens conservation og præservasjon for smitsom sygdom finder tienlig at vere, og hvis de det ey gier eller efterlever, da skal de skyldige mestere deris amt og amtsrettighed have forbrudt og en hver af svennene, som her udi forømmelse og halstarrighed beteer, for hver gang fire rigsdaler til straf til de fattige erlegge og betale. Hvor efter enhver af dem sig etc. Givet etc. Jægersborg d. 7 iulii 1711.

Sæl. Reg. XLVI. 168—69.

236.

7 Juli 1711.

Beskikkelse af en Sundhedskommission.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vores etc. er, at j tillige med stadens borgerskabs 32 mænd flitteligen og ideligen confererer og overlegger med os elskelige vores tilforordnede ved politien og commercien om, hvad anstalter j maatte finde at være fornøden at gøres til stadens conservation og præservasjon for smitsom sygdom, og dem derefter at lade i verk sette, hvorved j fornemmeligen haver at see derhen, at alting kunde disponeres og anordnes til rolighed paa alle sider. Og som vi en egen sundheds commission i Kiøbenhavn have anordnet, hvorudi med de andre dertil committerede, nemlig os elskelig Georg Grundt etc., Johan Bertram Ernst etc., Johannes Christensen Møller etc., Thomas Hørning etc., Johan Eichel etc. og Key Kling etc. skal være 3 af de 32 mænd for borgerskabet, saa er vores etc., at j 3 af de dygtigste af bemelte 32 mænd dertil udnevner og dennem tilholder, sig i commissionen til ovenskrevne com-

mitterede at begive og den tillige med dennem at forrette og fuldbyrde. Dermed etc. Jægersborg d. 7 iulii anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 198.

237.

7 Juli 1711.

Forholdsregler i Anledning af Pesten.

Justitz raad og politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som det er fornøden, at til sundheds væsenets beste i vores etc. Kiøbenhavn videre anstalter vorder giort, saa er vores etc., at disse efterskrevne puncter af dig bliver i agt tagen og i verk sadt og fuldført.

1. At som regiments qvartermester Wodrofs huus ved hans mølle uden for staden er bleven proponeret til et syghuus eller hospital, der da og derhos baraqer af bræder bliver bygte for der des fleere syge, om fornøden er, at kunde forflages.

2. De syge, som ei kand bierges under de allerede værende telter, ville vi at skulle forflages under 3 telt seyede, som dig fra Bremmerholm skal laanes, hvoraf et telt seigl kunde være for de syge, et andet for kiøkenet og det tredie til betienterne.

3. Paa det desbedre kunde beoagtes de til Kiøbenhavn ankommende, saa haver du af commandanten at forlange, at Øster port en tid lang vorder tillukt, som det og derpaa tilsteder.

4. Haver du at anordne et af de ved volden i Kiøbenhavn liggende huse til et probeer huus, hvor syge tienneste folk og andre deslige syge, førend til visze kand skiønnes, om det er mistænkelig svaghed eller ei, kunde hensikkes.

5. Til de mistænkte huses besætning skulle fleere vægtene end de 66, hvilke nu i Kiøbenhavn ere, antages og tallet i det ringeste med en snees mand, og om det end var fleere, forøges.

6. De huse, hvoraf folkene ere bortdøde, skulle strax til nages, paa det ingen sig derudi skulle indsnige og sygdommen paa ny der begyndes. Saa skal og de bortdødes klæder uden ophold brændes.

7. Haver du med forderligste at lade inquirere over heele staden om, hvad forraad der findes paa proviant og bredder.

Derefter du etc. Befalendes etc. Jægersborg d. 7 iulii anno 1711.

Etatz raad Georg Grundt med fleere.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst have funden for got en egen sundheds commission i vores etc. Kiøbenhavn at anordne, og at den af eder skal bestaa. Til hvilken ende det er hermed vores etc., at j drager ald den om-

hyggelighed, mueligt være kand, for alt det, som til sundheds væsenets beste kand geraade, og ellers ved hver anmeldelse gjører anstalt til de syges forlægning, de dødes begravelse, anviser den bestilte præst, medicum og barberer, hvem de hver dag skulle besøge. Og haver du Johan Bertram Ernst som politiemester at lade sette i verk og bringe til execution, hvis af eder i saa maade for got befindes. Dermed etc. Jægersborg d. 7 iulii 1711.

Forskrevne befaling gik tillige med fornevnte etatz raad Georg Grundt og til iustitz raad og politiemester Ernst, iustitz raad Meller, commerce raad Hørning, vice borgemester og stads physicus Eichel, raadmand Key Kling samt 3 af 32 mænd, som af magistraten udnævnes.

Sæl. Tegn. LVIII. 199—201.

238.

10 Juli 1711.

Stadsfysikus skal have Tilsyn med Bartskerne.

Johan Eichel, vice borgemester og stads physicus i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor naade tilforn. Vi tilskikke dig herhos rigtig copie af en vores til oldemanden og samtlige mestere udi barberer amtet udi vores etc. Kiøbenhavn den 7 iulii sidstafvigt allernaadigst udgiven befaling under straf for dem og deres svenne sig hos dig at indfinde, naar du det forlanger, og forrette, hvis du dennem angaaende smitsom sygdom tilsiger, des indhold du selv etc. Og er vores etc., at du samtlige bartskere, saa tiit du det fornøden eragter, for dig lader indkalde og dig hos dennem informerer, hvorledes de sygdommen paa et eller andet sted befinder, hvorefter du videre kunde give underretning for at faa de til sundheds væsenets beste fornødene anstalter gjorte og i verk sadte. Dermed etc. Friderichsberg den 10 iulii anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 204.

239.

13 Juli 1711.

Om Bækken for Kirkedørene til Indsamling af Gaver til de Fattige.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi allernaadigst have for got befundet at bevilge og tillade, saasom vi og etc., at naar bekken for kirkedørene i voris etc. Kiøbenhavn og Christianshavn for de fattige og nødlidende i vor kiøbsted Helsingøer efter voris allernaadigste bevilling af den 29 iunii sidst forleden er bleven udsat, bekken da der efter for kirkedørene over alt i bemelte voris etc. Kiøbenhavn og Christianshavn hver søndag efter højmesze udsættes for alle og enhver, som der udi nogen almisse til de fattiges og nødlidendes hielp og vederqvælgelse sammesteds af kristen kierlighed og medlidenhed

give ville. Og ville vi allernaadigst, at hvad penge, som saaledis i bekkerne(!) søndag efter anden indsamles, skal strax til os elskelige voris committerede i den anordnede sundheds commission i forbemelte Kiøbenhavn imod qvittering leveres. Forbyndes etc. Friderichsberg d. 13 iulii 1711.

Hr. Christen Worm, biscop over Siellands stift.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give dig herved tilkiende, at vi allernaadigst have bevilget, at naar bekken for kirkedørrerne i vores etc. Kiøbenhavn og Christianshavn for de fattige og nødlidende i vor kiøbsted Helsingør efter vores allernaadigste bevilling af den 29 iunii sidst forleden er bleven udsat, bekken da derefter for kirkedørrerne over alt i bemelte vores etc. Kiøbenhavn og Christianshavn hver søndag efter høimesze maa udsettes for alle og en hver, som derudi nogen almisse til de fattiges og nødlidendes hielp og vederqvægelse sammesteds af christen kierlighed og medlidenhed give ville. Thi er vores etc., at du strax tilholder sognepresterne en hver for sig betimeligen ved en bevegelig tale af prædikestolen, naar prædikken til høimesze er endet, at opmuntre sin menighed til gavmildhed imod saadanne deres nødlidende jævnt christen. Dermed etc. Friderichsberg d. 13 iulii anno 1711.

Sæl. Reg. XLVI. 171—72. Sæl. Tegn. LVIII. 207.

240.

17 Juli 1711.

Om Kollektbøger for de Fattige og Syge.

F. 4. giere alle vitterligt, at vi allernaadigst have for got befundet at bevilge og tillade, saasom vi og etc., at formuende folk saavel i voris etc. Kiøbenhavn og Christianshavn som over alt udi de andre kiøbstæder og paa landet her i vort rige Danmark maa med visse bøger, som os elskelige voris tilforordnede i sundheds commissionen i Kiøbenhavn lader indrette, besøges for at formaa dennem til at indtegnè sig deri for en ugentlig eller maanetlig gave til de fattige og nødlidende syges vederqvægelse i bemelte Kiøbenhavn. Hvorfor vi hermed ville have baade den geistlig og verdslig øvrighed allernaadigst anbefalet at være til sliq indsamling for den allgemeene nødterft paa alle mulige maader assisterlig og den anstalt at giere, at saadanne samlings penge vorder i bemelte sundheds commission imod qvittering indleveret. Forbyndes etc. Friderichsberg d. 17 iulii 1711.

Sæl. Reg. XLVI. 173.

Forholdsregler til Forebyggelse af Smitte.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi udi denne svage tiid her i vores etc. Kiøbenhavn allernaadigst have for got befunden at anordne og befale, saasom vi og hermed strengeligen anordne og befale:

1. At udi nærværende svage tiid, indtil vi anderledes tilsigendes vorder, maa ei udi bemelte vores etc. Kiøbenhavn paa noget torv eller andet stød nogen slags gang- eller senge-klæder eller noget giordt af uld, silke, linnen eller skind, langt mindre noget, som kand være stoppet med uld, haar eller fiedder, i hvad det være kand, som tilforn har været baaret eller brugt, til fal holdes eller paa gaderne til forhandling ombæres, under confiscation og forbrydelse til de fattiges syge-huse, hvor de kand antreffes.

2. Af deslige klæder og vare maa ej heller noget paa auctioner opbydes eller selges, under straf, som tilforn mældt er. Ei heller maa de pantsættes, panttages eller til nogen forhandling eller pantsættelse her fra staden til andre stæder bortføres.

3. Ingen mands eller qvindes person, ung eller gammel, maa med nogen slags vare, det være sig hvad slags det være kand, omløbe enten paa gaderne eller og udi husene tilfals at byde og forhandle, under deres vares forbrydelse til de fattiges syge huus, saa og deres personers arrestering til vedberlig straf efter politie-rættens kiendelse. Men de, som sligt have at sælge, og særdeles sædendes vare, skulle sligt fal holde paa de dertil beskikkede almindellig torve, hvor eenhver, som noget deraf kunde behøve, dennem kunde finde. Dog skal her under ei forstaaes de, som af jndvaanerne kunde begieres eller bestilles til deres huse saadant at bære eller og at henbringe, om hvilket de dog skulle vide god og nejagtig beskeed at give, saafremt de ei ville straffes som før ermældt.

4. Ingen skipper, som hid til staden ankommer med feede og saltede vare eller anden slags fætallie, saasom korn vare, meel, gryn, tør fisk og deslige, maa i de første otte dage efter at hand udi canalerne ved bolverkerne, skib-broerne eller og paa andet stød, hvor hand sine vare agter at forhandle, er ankommen, selge eller afhænde saadanne vare til høkere, prangere og andre, som dermed drive handel, under ti rigsdalers straf, første gang til de fattiges sygehusz, anden gang dobbelt, og skeer det tredie gang, da have alle sine med havende vare forbrudt. Men saadanne vare skal i bemelte otte dage først fal holdes for alle og en hver, som noget deraf til huusholdning behøve, være sig lidet eller stort. Saafremt og nogen

høker, pranger eller og andre skulle vove sig til inden forskrevne tiid deslige vare at ville sig tilforhandle for dem igien at udselge, da skal hand alt, hvis hand sig tilforhandler, til forbemelte fattige sygehuse have forbrudt og derforuden bøde ti rigsdaler til den politiebetiente, som dermed at have opsyn bliver beskikket og saadant kand antrefte og bevislig angive. Til hviken ende bemelte politiebetiente skal være forbunden flittig at advare de ankommende skippere om denne vores anordning, paa det de kand vide sig for skade at tage vare, saa og med alle ting i de otte dages tiid nøje opsyn at have. Hvorefter alle og enhver vedkommende sig etc. Thi byde vi hermed vores præsidet, politiemester, borgemestere og raad og alle andre, som denne vores forordning etc., at de den paa behørige stæder etc. og derover alvorligen holder. Givet etc. Hafniæ d. 21 iulii anno 1711.

Sæl. Reg. XLIV. 176—78.

242.

21 Juli 1711.

Om Behandling af fattige Syge.

Sundheds commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom os elskelige directeurerne for de fattiges væsen i vort rige Danmark for os allerunderdanigst haver ladet andrage, at udi vores etc. Kiøbenhavn skal adskillige af de fattiges huse allerede være bleven befængt med denne ny mistænkte sygdom, saa og at de fattiges cassa ei formaar at giøre den nødvendige bekostning paa at holde de betiente, som saadanne syge kand opvarte, og at deraf ei heller kand forskaffes aparte huse, hvor saadanne syge kand indlegges, foruden at der ei i bemelte huse skal kunde have den tilbørlig opsyn med bemelte syge om i alleting skal holde sig de ordinancer, som af vores allernaadigst forordnede sundheds commission i saadanne tilfælde bliver anordnede, saa efterrette lige søm de burde, allerunderdanigst derfor begierendes, at j allernaadigst maatte anbefales, alle de syge, som nu og herefter udi de fattiges huse i Kiøbenhavn af den ny sygdom kunde blive inficerede, eder at antage og dennem udi de dertil beskikkede huse at indtage, paa det de kunde være under samme opsyn, cur og pleie som andre fattige her i staden Kiøbenhavn, erbydendes sig, paa det de dertil udfordrende udgifter ei alt for meget skulle grave sundheds commissionen, ugentligen til hvem, j dertil ordinerer, at lade udlevere og betale den almisse, som dennem ugentligen har været tillagt at nyde, saa er hermed vores etc., at j og bemelte fattige directeurer

strax tilsammen træder og tillige med dennem fittigen overvejer og overlegger, hvorledes j eragte, at saadant best kand lade sig giøre, og derom eders allerunderdanigste betænkende med det allerforderligste indleverer. Dermed etc. Hafniæ d. 21 iulii anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 223—24.

243.

21 Juli 1711.

Om Beskikkelse af flere Pestpræster.

Hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som sundheds commissionen udi vores etc. Kiøbenhavn for os allerunderdanigst haver ladet andrage, at den der tiltagende smitsom sygdom udkræver ordination af flere præster til at betiene de sammesteds tid efter anden af farlig sygdom nedfaldende mennisker, saa er voris etc., at du uden videre allernaadigste ordre, ligesom tilstanden det udkræver, paa bemelte sundheds commissions ansøgning dertil een eller flere præster beskikker og ordinerer. Sammeledes ville vi og allernaadigst, at naar fornevnte sundheds commission for got befunder ved nærværende svage tid noget fra prædikkestolene at lade afkyndige, saadant og uden videre allernaadigste befaling maa skee, paa det at hvis, som kræver en og anden execution, kunde desto bedre og snarere i verk stilles. Derefter du etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ d. 21 iulii 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 224.

244.

25 Juli 1711.

Om Udstødelse af Sundhedspas.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som vi have fornommet, at magistraterne i endeel kiøbstæder her udi vort land Sielland skal paaanke de herfra udstæde sundheds paszer, saa give vi eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi have for got befundet, at samme sundheds paszer ved nærværende tiders tilstand ei bliver udgivne, førend at en hver, som dem her ville tage, gjør sin eed, at den ikke i sex uger videndes har været i noget inficeret huus eller medfører noget, som derfra kand være udbragt og allermindst besmittelig gang- og senge klæder samt hør, hamp og deslige. Derefter j eder etc. og derom strax fornøden anordning at giøre. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ den 25 iulii anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 229—30.

Om Afskorting af de daglige Kirkebønner.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som den bøn, hvilken tu gange om dagen udi Kiøbenhavn og Christianshavns kirker efter vores allernaadigste befaling af den 16 novembris anno 1709 holdes, baade falder i sig selv noget vittløftig og derforuden præsterne, som den aflæse, i disse svage tider ved andre deres embedes forretninger meget hinderlig, saa give vi dig hermed allernaadigst tilkiende, at det dig maa tillades samme bøn i sig selv at forkorte og efter tidens tilstand at forandre, saa og, at den ikkun engang om ugen, nemlig onsdag eftermiddag, af prædikke stolene i Kiøbenhavn og Christianshavn ved præsterne selv herefter aflæses, men paa de andre dage maa bønnen holdes i kirkerne ved de dertil beskikkede degne og skole børn. Derefter du etc. Befalendes etc. Rensborg d. 29 iulii anno 1711.

Sml. Tegn. LVIII. 244—45.

Forholdsregler mod Pestens Udbredelse.

F. 4. giøre alle vitterligt, at den sig yttrende mistænkte sygdom udkræver at være betænkt paa alle nødige anstalter og præcautioner til at gaae faren i møde med, og den derved overhængende ulykke noksom advarer en hver, at det er høj tiid det syndige levnets vandel u-fortøvet at forbedre og med inderlig andagts jver og algemeene bøn og paakaldelse den almægtige Gud om forsonelse at anraabe, at hand med det i saadan tilfælde imod os og det gandske fæderne-land udstrakte plage-sværd i naade vil indeholde. Og som det noksom af erfarenhed er bekiendt, at naar nogen slags smitsom sygdom i et konge-rige eller land er begyndt, er ikke lettelig nogen der af bleven angreben, uden samme har enten rørt ved de sager samt gang og senge klæder, som en befængt har brugt, eller og med deslige mistænkte u-agtsom har omgaaets, saa og at nogle stæder i de syge huse enten ikke ere bleven holdte tillukte eller og før dend tilbørlige reenselse bleven aabnet, hvorved sygdommen ofte efter stilstand igien er bleven opvakt og paa nye ikke alleene samme stæd, men end og fleere andre bleven angreben. Det er og imod den christen kiærlighed at efterlade at bruge menneskelige midler og enteu af u-videnhed eller u-agtsomhed at tillade saadan indsnigende fare nogen frihed, hvorved ikke alleene eenhvers eget legeme, men end og det

gandske land og folk kand blive sat i største fare og jammer. Og paa det alle og en hver kand nogenlunde forud være betænkt, hvorledes de saavel sig selv for saadan fare kand bevare som og andre virkelig dermed besmittede kunde være behjælpelige og samme u-læmpe, næst Guds bistand, dæmpe, saa have vi herom allernaadigst villet anordne og befale, saa som vi og etc. følgende at skal i agt tages.

1. Ved alle menneskelige foranstaltninger bør mand fornemmelig tage tilflugt til de aandelige midler, og formedelst de disvære i svang gaaende store synder og laster anbefales enhver præst paa alle anordnede hellige- og bede-dage og stunder af prædikestolen at giøre en inderlig og alvorlig bøn til Gud om smitsom sygdoms afværgelse og dernæst formane et hvert menneske og fornemmelig huusfædre og mødre, at de ei alleene haver god jndseende med deres børn og tjeneste tyende, men og anstiller deris eget levnet gudfrygtig, sparsom, lydig og rætmæssig: gudfrygtig imod Gud og ham formaa med inderlig bøn og paakaldelse, med den velfortiente haarde straf at tilbage holde: sparsom og ædru imod sig selv med at afholde sig fra al fylderi og u-maadelig levnet: lydig imod den af os satte øvrigheds velmeente anstalt og jndseende og rætmæssig imod sin næste og ham i ald nød paa beste maade at bistaa og dernæst af sindsens beværgelse sætte fornemmelig ald frygt, bekymring og vrede tilside.

2. Som til de menneskelige midlers og præcautioners i verkstillelse intet er tienligere end at der havest idelig underretning, af hvad slags sygdomme nogen ved smitsomme tider døe, saa have vi allerede giort den anstalt, hvorviit de fra det medicinske facultet udsendte personer slig besigtelse skulle forrette, at der efter, hvor frygt for smitsomhed kunde give sig tilkiende, af vores politiemester efter den af os allernaadigst af adskillige jurisdictioner anordnede commissions resolution kunde giøres de nødige anstalter. Saa skal og derforuden anordnes visze barberere af laugst, hvis boepæl skal giøres bekjendt, paa det om nogen spørger hos sig nogen anstød af den mistænkte sygdom, at de da af dem, uden underskeed enten de ere rige eller fattige, kunde vorde betient, og skulle de saadannes tilstand hver morgen og aften for sundheds commissionens skriver neden under raadhuset skriftlig angive, med hvis de have videre at erindre.

3. Hvor sygdommen har yttret sig, ville vi allernaadigst have anbefalet, at alle de mistænkte husze strax rødelige giøres, saaledes at de syge føres til lazaretet der at pleies og cures, og de friske, som i samme mistænkte huse ere tilbage, at de begive sig til visze huse at holde 14 dages lager. Dog ville vi allernaadigst, at hvo der

haver leilighed i eget huus at kand lade separere heldst paa høje værelser og i et eget kammer for sig selv sine syge og dem ved egen vaage-kone lade betiene og det under eeds forpligt, ej at komme videre end paa en vis distance, hvor og det nødige for vaag-kone og patient i egne kar maatte sættes, maa det være tilladt der at forblive. Ligeledes bevilges det og friske folk i de huse, hvor nogen af den mistænkte sygdom har været angreben eller ved døden afgaaen, at maa og derudi forblive, naar de haver leilighed at kand holde sig selv separeret fra de værelser, hvor nogen mistænkt har været syg eller død udi, saa som samme værelser enten af dem selv eller og af de dertil beskikkede personer strax skal med alle derudi værende meubler forsøgles, dog at huus-folkene sig til commissarierne, som udi den 5te post ommældes, eedelig reserverer, ei at komme til de syge, om nogen hos dem findes, eller at bryde det for de mistænkte værelser satte publicque segl, ei heller komme til nogen eller lade nogen komme til sig uden anordnede præst, doctor og barberer i de næste fire uger. Og ville vi allernaadigst, at naar nogen frisk saaledes som bemelt til 14 dages lager andenstæds, og det til sin egen frelse, forfløttes og ei have at leve af, skal dennem deris ophold af commissionen i disse 14 dage forskaffes, og skal alle naboerne efter kvarteer-commissariernes anmodning være forbundne til at have jndseende med slige jndspærrede, at de i bemelte tiid ikke kommer ud eller nogen til dem indkommer, og at det bud, som der maatte betinges til at bringe dem een eller anden nødtørft, kommer ej viidere end paa en vis distance, og ellers tilsee, at alt, hvis af commissionen til alles velfærd anordnes, bliver i alle maader efterlevet.

4. Eftersom det og andenstæds er befunden, at ofte mange og adskillige got folk har kundet reddet og befriet deres huse fra ødeleggelse, om de i tide under hver andre selv indbyrdes havde været betænkt paa et eller flere stæder, naar den publicque leilighed formedelst mange syge feilede, at lade henbringe deris syge udi, saa ville vi allernaadigst ønske, at vore kiære og trøe jndbyggere, saa mange som derom udi visze tal og paa een og anden gode maader kunde komme over eens og dertil vilkor have, vilde overlegge, hvordan de best ved slig leilighed kunde gaa ald befrygtende fare i møde og derved desto bedre conservere deris huse og eget liv og have desbedre beqvemmelighed for deris tyende, som kunde blive syge og de dog ere pligtige selv at underholde og betale for, naar de det ei selv formaae, til hvilken ende alle ledige huse dertil for sædvanlig leje paa firdings eller halve aars tiid kunde søges, og om eierne

vegrer sig at overlade til slig eller anden publicke nytte deris ledige huse, skal øvrigheden eller politimesteren lade dem aabne og indrømme og skaffe eierne i rette tid deraf deris leje.

5. Efterdj det næst Guds naadige bistand [er] enhver af os bestilte øvrigheds samt jndbyggernes tilbørlig pligt at drage omsorg for den algemeene sag og uden den nødige punctuelle jndseende i een hver stæds og byes kvarterer ei nogen alvorlig anstalt og præcaution kand tages enten med at forskaffe de syge i rette tid den aandelige og legemlige hielp eller eloignere faren fra de sunde, saa ville vi allernaadigst, at os elskelige vores præsidet, borgemestere og raad i denne vores kongel. residentz stad skulde til hver af stadens kvarterer udmælde iblant dem selv een, som tillige med 2de af de 32 mænd skulde være som commissarier over de kvarterer, som dem ordineres. Disse commissarier skulde daglig udi deris kvarterer lade efterforske om tilstanden hos jndbyggerne, og hvor de om nogen mistænkelig sygdom skulde blive vidende, da at give saadant for sundheds commissionen skriftlig tilkiende. De skulde og have indseende, at det, som udi foregaaende 3die post ommældes, tilbørlig efterleves, og paa forsigtig maade formane og befale enhver trolig at efterkomme, hvis de til egen og andres frølse anlover, og ellers flittig med commissionen communicere og politimesteren udi sine executioner være assisterlig. Og paa det de desbedre denne forretning kunde overkomme, skal til hver kvarter ordineres fire andre borgere, som skulde ligesaavel som rodmestere efter tidens beskaffenhed gaa dem til haande. Deslige commissarier ville vi og allernaadigst, skulle komme commissionen, i fald den det nødig haver, til hielp med jndseende ved lazaret og separations huse i og uden staden. Endelig saa skulde og vores oberadmiralitet og general-commissariat beskikke visze committerede for de Nye-boder, som de nødige anstalters fyldestgiørelse og ligesom i staden kunde i agt tage.

6. Samtlige doctores og barberere skulle være pligtige efter aflagde eed at give commissionens sig udi et cammer neden under raadhuset opholdende skriver daglig alle mistænkelige sygdomme skriftlig tilkiende og ei under livs straf maa det fordølge og ej heller vegre sig udi paa anfordring enten godvillig eller efter lodkastning at betiene lazaret- og separations huse i eller uden staden eller sig fra det stæd, som kunde blive angreben, begive, saasom det er deris kald og embede at exponere sig for deris betrængte jevn-christen. Og apothekerne skulde sig med gode og friske vare og medicamenter u-opholdelig forsyne og ei samme i priisen oversætte, og om com-

missionen finder det fornøden, skulle apothekernes forraad eftersees, og hvilke medicamenter og species, som befindes gamle og slette, skulde i det mindste forsegles, paa det at de kjøbende og syge ej derved skulde blive brystholden. Saa skulde og apothekerne ved deres officiner giøre saadan anstalt og separation, at ikke mistænkte skulde løbe lige ind paa dem; det samme skulde og barbererne tage i agt ved deres barbeer stuer.

7. Som reenførdigheden i og uden huszene ikke er een af de ringeste præcautioner til sygdoms dæmpelse, saa skulde alle og enhver befytte sig paa reenligheden og holde deris gader, stræder og andre publiqve pladser vel reene og deres rendestøene med vand lade hver morgen vel efterskylle og ej tillade aadsel at blive nogen stæder beliggendes, men maa strax bortføres. Dernæst at eenhver udi sit eget huse befytter sig paa reenlighed baade i klæder og stuer saavel som i stalde, kieldere og paa lofterne og dem daglig vel lade reengjøre for støv og spindelvæve og ei lade nogen mødning i deres gaarde eller husze og andet, som ond stank kand forvolde, blive beliggende, men det hver ottende dag i det seeneste og heldst om natten, og før solen staar op, og efter den er nedgaaen, eller om morgenen og aften det lade udføre og lade imidlertid deres naboer holde deres dørre og vindever lukte. Og i sær formanet her om alle bryggere, bagere og slagtere, item brændevins-brændere, som pleier at holde kior, under exemplar straf, at holde deres huse og møding-stæder fri for u-renlighed. Desligeste skulde for alting jøderne, som plejer at holde deres huse meget u-reene, dem strax vel reense, saa fremt de ikke fra deres huse af landet vil udrides. Saa er det og meget gavnligt og fornøden efter vores tilforn derom allernaadigst giorte anstalt, at ingen svin bliver tilladte i noget huusz eller gaarde at forblive, langt mindre dem paa sti at opsætte, saasom de altid foraarsager stor stank og lettelig kand hielpe til at inficere luften. Brændeviins-brændere, som holder kior og selger melk og boer i smaa og snevre huse, skulde holde deres kior uden for staden paa fælledet og ej lade dem indkomme paa nogen tiid om natten, og det saalenge, indtil commissionen giver dem anden tilladelse. Ei heller er det tienligt, at staadere og stakler lader sig indfinde for huse og dørre, som de pleje, men de fattiges directører og forstandere skulde drage for dem vedbørlig omsorg. Ligeledes anbefales directørerne for vand væsenet at have jndseende, at udi de ferske vande, hvoraf jndbyggerne betienes til deris spiisning, ei ved smitsomme tider vaskes. Naar dette

alt saaledis tages i agt, kunde des bedre bruges de tilforn publicerede adskillige midler og regelser til at reense luften med.

8. Næst efter de foregaaende præcautioner er at agte, at naar nogen proviant og nødvendighed skal leveres til mistænkte huses fornødenhed, da skal det enten skee paa en viis distance eller paa anrættede benke uden for husene eller paa en klap, som kunde være i dørren eller og for vindeverne, som skal holdes lukte, imens det der henlægges, eller og udi kurve, som jndvaanerne hidse op med reeb.

9. De, som af smitsom sygdom maatte bortdøe, skal i de klæder, de døer, bestrøet med u-læsket kalk, legges i kiste og tre alen dybt i jorden, hvor det kand skee, nedgraves og ligene af de efterlevende huus-folk eller de af øvrigheden anordnede liig bærere, ligesom det befales, bæres uden huset, og saadanne liig inden 24 timer efter dødsfald skulle i al stilhed begraves. Graverne til kirkerne skulle des aarsage have hos sig forraad af u-læsket kalk, og naar nogen ved denne farlige tiid angiver et liig at vil have nedsat i sit udi kirkerne eller dets kirkegaarde havende begravelse, da skulle dem leveres til et lidet liig at bestroe en god giøben fuld, til et maadelig liig to giøben fuld og til et stort og fyldig liig tre giøben fuld u-læsket kalk, og om liiget skal nedsættes i kirkerne og deres murede begravelser, skulde tages og bruges til vedstrøelsen paa hver af deslige liig dobbelt saa meget kalk; og at kalken der til maatte blive forbrugt, skulde klokkerne, før liigene nedsættes, tage vedkommende eedelig attest eller forsikring, at det annammede kalk til liigets vedstrøelse er anvendt. Og de liig-kister, som nedsættes i de murede begravelser, bør siunkes det meeste mueligt neder i begravelsen og med hvid sand vel overkastes og skiules, og begravelsens luft-huller, i sær de, som vende ind til kirkerne, skulle vel tilstoppes. Og imidlertid nogen mistænkt sygdom grasserer, maa enhver sine liig heldst morgen og aften uden nogen vores foregaaende allernaadigste tilladelse begrave, og ophæves derhos alle ceremonier, med mindre vi efter beskaffenhed af den afdødes sygdom dem allernaadigst expresse tilladendes vorder, og forbydes i sær de faa paarørende, som maa følge, og alle de, som bærer, ej at have kappe paa, og til liig-begængelsen maa ej heller bruges nogen slags liig-klæder, under høi og exemplar straf for alle vedkommende. Bede-mændene forbydes og under lige straf ej at bære kapper, og maa de hverken indgaa udi mistænkte huse eller invitere nogen at følge, med mindre det skeer uden for vedkommendes dørre og porte.

10. Vi bevilge allernaadigst, at der maa anordnes visze præster, som alleene skal betiene de mistænkte syge og sig paa et vist stæd opholde, og præsterne i almindelighed befales, imedens den mistænkte sygdom vedholder, alleene at bære en liden krage og deris inderste klæder, naar de sidde i skrifte-stolen, besøge de syge, følge og kaste jord paa liig, men ved andre deres forretninger beholde de deres sædvanlige dragt.

11. Saa skal der og være visze jordemødre til at betiene de frugtsommelige i mistænkte husze, og andre qvinder skulde og antages til at lægge liig i kiste, hvor ingen anden er forhaanden, og altid medbringe u-lædsket kalk til at strøe paa liigene, uden vedkommende have det tilforn hos graveren bekommet. Disze bemælte saavel som vaage koner, som de mistænkte syge hist og her skal betiene, skulle sig i huse og værelser for sig selv opholde og under livs straf forbydes at gaa andenstæds, end hvor de ere befalede, og ej i nogen maade bestixle saadanne huse, og vaage-konerne skulle særlig morgen, middag og aften synge og læse for de syge og holde alting udj god forvaring.

12. Til bortdøde mistænkte at bortbære er anordnet visze vogne og liigbærere, som ej maa bruges til u-mistænkte liig at bortføre og bære og skal opholde sig paa visze stæder og ei have omgængelse med andre sunde folk. Disze maa ej tage eller bemægtige sig noget udi husene, som de henskikkes, og ikke eengang annamme det, som dem godvillig maatte bydes, men disze personer skulle føre et skikkeligt levnet og med ald jver og efter aflagde eed forrette det anbefalende, under vilkørlig straf samt livs og æres fortabelse. Saa er og bestilt. endnu andre vogne, som skal bruges alleene til syges førsel, og maa ej andre vogne af nogen lejes eller laanes, saafremt de, som dem bortlejer eller laaner, ej derfor exemplariter vil straffes. Og maa ej heller de, som følge syge-vogne, under straf, som om liig bærere er mældet, tage eller lade sig noget give af dem, som de ud-tage syge fra, end om de dem det selv godvillig ville paatrænge.

13. Ingen maa under høi straf, ja og ikke under æres og livs fortabelse bebreide nogen selv eller deres paarørende, at de betiener liig-bærers eller anden bestilling, enten nu eller siden, men liig-bærer, syge-fører, derved værendø kudsker og deslige personer, som ved sundheds væsenet haver nogen forretning, der fører hazard paa livet med sig, ville vi allernaadigst, naar de sig skikkeligen i deres embeder forholde og de i fremtiden blive trængende, skulle af de fattiges directeurer frem for andre med een skikkelig almisse aflægges. Deres

hustruer skulde og have det samme i deres enkestand at forvente, om manden, som betiener nogen forretning ved sundheds væsenet, derudi dør og forholder sig skikkelig. Dislige beneficium ville vi og de aftakkede og qvæste, som paatager sig saadanne betieneringer, skulle ved qvæsthussz cassen reserveres for deres efterlevende hustruer.

14. Som ej heller nogen handverks mester, hvilke til sundheds commissionens tjeneste forlanges noget at forrette, deris i saa fald giørende tjeneste under høj straf, ja og livs og æres fortabelse, maa bebreides, saa skal og enhver oldermand eller mester, som af commissionen tilsiges noget at forrette, det strax og hørsommeligt under vilkorlig straf efterkomme og det med den præcaution, som sundheds commissionen foreskriver.

15. Saa snart ellers nogen i noget huus af mistænkt sygdom bliver angreben, saa skal værten eller en anden i samme huus ved andre uden for boende sunde folk eller og selv, naar ej andre forefindes, give det tilkiende for nærmest i kvarteret boende commissarier eller den borger, som hører til opsigten i kvarteret, men hand selv eller hans huus folk under livs straf maa ikke gaa ind til den, hand giver det an for, men uden for skal ansige hans tilstand og ej heller gaa hen til andre i sunde huusze eller paa gaden indlade sig med sunde mennisker i discours. Og maa ingen under høj exemplar og vilkorlig straf understaa sig deres syge af huset at udsætte eller paa gaden at udkaste. Saa forbydes og eenhver til deres egen sikkerhed ej at komme de udkaste eller fra et til andet stæd eller til lazaretet henbringende syge nær og med vinden paa sig i møde, ej heller nærme sig de dødes begravelse, men sig fra begge det meeste mueligt entholde. Saa forbydes og tjeneste tyende ej at gaa til nogen syge, hvorved de kand bringe smitten hiem til deres hosbonders og mad mødres huse, og i fald de det vidende giøre, skulle de exemplariter straffes.

16. Naar et huus befænges, maa friske og syge, om de tillades at blive i huset, ingenlunde løbe om paa gaderne, langt mindre udi kirke eller andre publiqve forsamlinger og det under livs straf; saa maa ej heller noget fra deslige husze under høi og exemplar straf udføres og borttages, med mindre det først skeer med commissionens tilladelse, og naboerne skulle, som før er meldt, ved natte-vægternes hielp der med have tilbørlig jndseende. Saa maa og ikke nogen under exemplar straf udkaste nogen senge-klæder, hœe, halm, palter og deslige, og skulle alle og enhver i husene vel paa agte deres syge, at ingen i raseri af husene udløber. Ei heller maa nogen sælge palter

og lapper til dem, som der om til papiir-møllernes fornødenhed plejer at omraabe.

17. Alle de syge, som bringes til lazaretet, skulle bekostningen selv, om de det i nogen maade formaa, naar leiligheden tillader derpaa at give regning, igien betale, og alle huus-fædre og huus-mødre skulle og betale for deres tjeneste tyende, som udføres, og et hvert laug af deres lange-lade for deres fattige svenne, saaviit cassen kand strække sig, bør og betale. Og hvo, som commissionen eller øvrigheden maa for deres store fattigdom lade begrave og skaffe kiste, nyder ej andre end de, som ere u-høvlede, og befindes det, at nogen under skin af forarmelse lader commissionen skaffe sig eller deres tyende kiste, da skulle de derfor, naar det opdages, betale 4 gange saa meget udi straf til cassen, til hvilken ende liig-skriveren skal lade naboerne til commissariernes videre revision attestere om dem, som fri kiste efterdags maa gives.

18. Er nogen i de syge og mistænkte husze saa gienstridig og ej vil efterkomme, hvad dem foreskrives, da skal kvarter commissarierne lade deslige tillige med andre heel farlige huse med visze tegn distingvere, ja og, om det nødig befindes, lade saadanne huse tilspærre og vindever og skodder ud til gaden og til andre huses vindever det meeste mueligt lade vel tillukke.

19. J de huse, hvor smitsom sygdom har begyndt, sættes vand, hvor udi giften kand drage sig, og aftenen og morgenen ud-kastes, hvor ej nogen overgaar, og siden med andet frisk vand efter-skylles. De, som boer nær ved befængte huse, kand foruden anden foreskreven præservation og sætte et kar med vand i gaarden, som de hver morgen udøszet og igien fylder, saa kunde og folket ellers saa meget mueligt omskifte deres klæder og dem aftage og imidlertid ophænge i vind og luft.

20. Af inficerede huse skulde ingen tages til borger vagt, og de huse, som har været inficerede eller ere uddøde, skulle hverken heelt eller endeel deraf, før øvrigheden det tillader, maatte bortlejes.

21. Alle rapporter fra befængte og mistænkte skulle indrettes udi aabne seddeler, tages med en tang og røges, og penge fra dem skulle kastes i vand eller edike og vel udskylles.

22. Alle de i befængte huse og gaarde befindende høns, naar der ej er leilighed i huszet dem paa et eget separeret stæd at holde, saa og alle ender, giæs, duer og katter skulle strax ihjelslaaes; hundene, om de ei kand mistes, saavel der som over alt i byen at

fastbindes, saasom ofte er befunden, at ald præcaution u-agtet er smitsomheden derved omfært i naboelauget.

23. Skal og paa agtes, at levendes qvæg af befængte gaarde og stæder ej tillades at gaa iblant de sunde gaarders og stæders qvæg.

24. Maa intet qvæg af de befængte stæder, være sig i arv eller giæld, fra de afdødes boepæl henføres til sunde stæder, førend det i det mindste trende gange har været drevet igiennem dybe vand.

25. De syge, som i de befængte huse bliver cureret, skal der efter holde lager i 4re uger paa et værelse, hvor ingen har været syg eller død, og deres klæder skulle først tilbørlig handteres, før de maa udgaa.

26. De husze, hvorudi sygdommen har været, enten nogen holder derudi qvarantaine eller ej, kand ved vindevers og skodders tillukkelse vel røges, siden oplades vindeverne og daglig igiennem vindes, veggene ved een egen muurmester udspekkes, og over alt overkalkes, heldst om nogen der udi er død af smitsom syge; thi ellers befænger det allermost og allersnarest. Men de værelser, som efter foregaaende 3die punct bliver forseglede, maa ei rores, før øvrigheden det ordinerer, thi det ligger fornemmelig magt paa, at meublerne i de befængte huse vel i agt tages, og at de ikke distribueres og kommer iblant folk, men maa vel vindes, røges og toes og ej tillades at føres til sunde huse, før de efter enhvers natur og beskaffenhed ere vel toede, røgede, luftede med videre efter øvrighedens anordning. Og bør alle udi befængte huse befindende gamle palter, ulden, linnen og løjet tillige med ald gammel senge halm og matter paa et vist stæd og af visze dertil ordinerede folk i lukte vogne udføres og opbrændes. Og paa det nu omstunder ej skulle skeepbrug, i sær med fordægtige seng og gang klæder, ville vi allernaadigst have enhver alvorlig formanet at holde sig vores de dato den 21 iulii sidst afvigt udgangne allernaadigste forordning efterretlig om forbuden handel paa torvene samt ved omløbende med gang-, senge- og deslige klæder med videre om deres førsel og pantsætning.

27. Kirkerne skulde kirke-værgerne for støv og spindel-væve lade reengjøre og lade vindeverne vel toe og matterne, om fornøden eragtes, enten lade bortlægge paa et stæd for sig selv eller og at udføres og opbrændes, og i kirkerne skulde og ofte røges baade mit udi, saa og ved alle kirke-dørrerne. Stadens collegier og andre publique huse skulde og for støv og spindel-væve idelig reenholdes og vindeverne vel toes og værelserne undertiden røges. Saa bør og arrest-husene saavel som corps de gvarderne ligeledes holdes stedse

vel reene og røges, og hænder det sig, at nogen, i sær i corps de gvarterne, bliver plutzelig svage, maa ober admiralitetet, commandanten og stadshaubtmanden have det saaledes beordret, at deslige syge strax separeres og til lazaretet eller anden sikker stæd ved de anordnede leiligheder afføres.

28. Snedkerne og tømmermændene skulle paa øvrighedens anordning altid have et vist antal liig-kister af slet façon færdig og i beredskab.

29. Slagterne maa ej spilde noget blod, men det uden for staden nedgrave. Smede, som aarelade heste, skulle giøre det same. Feldtberedere, garvere, pergamentmagere og deslige u-reene handteringer skulle ved deres handverk befitte sig paa al reenførdighed og deres u-reenlighed strax udføre, saafremt de ikke tilsammen vil obliøeres til at bruge deres handverk uden for staden. Bagere maa ei lade komme varm brød af deres huse, før det er kolt, hvorføre de, som selv bager, have at tage sig vare med nyt brød. Skræderne skulde sig i sær med klæder at vende vel foresee og i det mindste dem tilforne vel røge. Fiske blødere og lyse støbere skulle helst uden for staden eller paa lufttøge og afsides liggende stæder bruge deres handteringer, alt under vilkaarlig og høø straf. Under lige straf forbydes badstuer ved denne tiid at holdes og bruges.

30. Som megen trænge af folk ved svage tider giver anledning til sygdoms forøøelse, saa skulle alle og enhver befitte sig paa at evitere store forsamlinger, især paa bryllupper, laugs-samlinger, udi viin- og krohuse samt spisze kvarterer. Til den ende ville vi og allernaadigst, at ingen maa i snævre stræder og porte sidde om torve dagene med noget at forhandle, men skulle det paa torvene fal holde.

31. Og paa det infections-udbredelse desto bedre, næst Guds bistand, kunde forekommes, saa ville vi allernaadigst have anbefalet ingen, i hvo det være kunde, enten geistlig, militaire eller verdslig, ja og ikke skipperø, færgemænd, bønder, deres tieniste folk, drønge, piger, børn eller nogen, af hvad stand, condition, alder og vilkor de end og ere, maa forreise søe eller landverts enten herhid eller herfra til nogen af de andre stæder og byer eller nogen slags vare eller gods indbringe, uden de medfører sundheds breve, som sandførdelig efter personernes eedelig afføøelse skal indeholde, at de ikke selv videndes udi sex uger har været udi et syg og inficeret huus, og at de ej heller medfører nogen senge- og gang klæder samt hør, hamp og deslige mistænkelige vare, som smitte kand foraarsage. Og udgives deslige sundheds paszer af præsterne paa landet og røttens be-

tiente i kjøbstæderne. Og at saadant et pas kunde ofte bruges, særdeles af bønderne, som maa komme tiit til torvs, og det ikke misbruge, skal de, som paszerne udgive, under haand og seigl fornye dem hver reise ved dag og datum og nye paaskrift. Saa skal og i samme pas indføres, at enhver sine paszer, naar een reise er fuldendt, udgiveren, enten præst eller rættens betiente, under 10 rigsdalers straf strax skal tilbage levere. Ligeledes skal og i passzet tegnes, at ingen under livs og æres fortabelse maa gjøre frem laan til nogen anden, ihvo det vere maa, eller passzet paa nogen anden maade misbruge. Og naar paszer til nogen, som enten ikke strax tilbage kommer eller agter at forblive paa det henrejsende stæd, udgives, da skal til misbrugs forekommelse ligeledes tegnes derpaa. Og ville vi allernaadigst, at enhver øvrighed under vilkorlig straf selv her over skal holde og det strax i verk stille, saasom det ingen reisende enten militaire, verdslig eller geistlig, borgër, bønder, tjeniste folk, laqveyer, kudaker, vognmænd eller andre, ihvo det være maa, selv eller med nogen vare og gods uden deslige sundheds paszer bliver her eller i nogen af de andre stæder og byer tilladt see eller landverts at indkomme, efter et hvert stæds viit eller nær adiggende, 8te eller 14 dage efter denne vores forordnings publication. Og maa det og foruden være eenhver øfrighed tilladt, før nogen i deris stæder med deslige paszer indkommer, at lade tage eed om alt forbemelte og visiterer, hvad de medbringer. Og om de maatte med føre noget, som ej er god rigtighed for, maa de det lade opbrænde, saasom i sær ingen tillades at føre gamle senge og gangklæder samt lapper og palter med sig. Og paa det sig ingen over disze sundheds paszers tagelse skulle have at besværge, saa ville vi allernaadigst strængeligen have forbuden, at ingen under embeds og bestillings fortabelse derfor penge eller anden villighed maa fordre eller tage, langt mindre nogen derover opholde.

32. Og saasom der er endnu adskillige anstalter og ordonancer ved smitsom syge tider, som maa i værk stilles til at forekomme besmittelse og afværge skinderi, reveri, død og mord-slag samt anden ugudelighed, saa ville vi allernaadigst, at om nøden det udkræver, saadanne ordonnancer efter foregaaende overvejelse med sundheds commissionen og andre vedkommende skulle udi tryk udgives her udi Kiøbenhavn af vores politie og commerce collegio, ja og af sundheds commissionen selv, naar det behøves, og lige saa fuldt efterleves, som det af os selv allernaadigst var publiceret. Og maa paa andre stæder i vore riger, om Gud dem med korset hiemsøgte, af deres foresatte

øvrighed alt dette appliceres og med videre forklaringer, ligesom leiligheden det paa et hvert stæd udkræver, forbedres, til hvilken ende vores stiftbefalingsmænd, amtmænd, magistraten, bye- samt herrets- og birkefogder og skrivere skulle sig de midler, som til saadan lande plæge at forekomme ere tienlige, fremmest og for alting lade være angelegen og ej alleene vogte deres egne stæder for infection, men endog ved forsynlige anstalter med vagtsættelse præcavere, om nogen befængelse sig hos dem yttrede, at den sig ej til andre og fleere skulle extendere. Og var det derfor det sikkerste, at et hvert stæd sine visze vagter paa deres grændser til ald befrygtende farlighed at afværge udsatte.

33. Saa ville vi og, at enhver amtmand paa landet og magistrater i kiøbstæderne skulle vores politie og commerce collegium flittig communicere, af hvad sygdom folk meest døer, om der ere mange syge af een slags sygdom, og om dødsfaldene hos dem ere plutselige, med de derved følgende tegn og omstændigheder, paa det at deraf kunde sees og i tide erfares, om den mistænkte sygdom sig videre skulde udbrede.

34. Saa skal og alle amtmænd paa landet og magistraterne i kiøbstæderne til bemelte collegium indberette, hvor mange medici, chirurgi eller andre kyndige mænd paa lægedom der findes enten i kiøbstæderne eller paa landet, og ellers tilholde enhver deslige saavel som apothekerne at have det her allerede af det medicinske facultet udgivne skrift angaaende præservation imod smitsom sygdom for sig deraf, om nøden det maatte udkræve, at betiene. Og ved slig u-lykkelig hændelse af smitsom sygdom tilkommer det eenhver amtmand og øvrighed i kiøbstæderne og paa landet at fordre nærmestboende læge til at betiene de under deris amt og jurisdiction nedfaldene mistænkte syge under ald forsigtig anstalt, til hvilken ende provincial doctores, andre læger og barberere og befales at holde sig parat, om deres tjeneste af nogen øvrighed ved mistænkt sygdoms udbredelse maatte forlanges.

35. Og endelig som vi allernaadigst med største mishag har maat fornemme een og anden opsætsighed imod saa høj fornøden og til den algemeene frelse vel intentionerede anstalter, og vi derfor allernaadigst har været forarsaget vores allernaadigste forbud og mandat af 3 iulii derimod at udgive, saa byde og befale vi endnu hermed vores ober-admiralitet saavel som commandanten, magistraten, stads-haubtmand, stads-capitainerne, byefogden, de 32 mænd og alle andre, som ved collegierne eller iurisdictionerne her udi vores kongl.

residentz stad haver noget at sige, at saa ofte noget ved den mistænkte sygdom udkræves eller dets angaaende skal foranstaltes, de da er sundheds commissionen, politiemesteren og de dertil udskikkede udi alle optænkelige maader assisterlig, i sær med vagt af fornøden folk til hest og foeds. Hvorfore en hver, som dennem udi slige forrætninger maatte giøre modstand, sig maa vide at vogte, saasom om nogen derover maatte komme noget til og for modværge og u-hørsomhed maatte blive nedlagt, skal den, som det efter ordre gjør, være angerløs, og den døde til sin egen beskæmmelse at ligge paa sine gjerninger.

Hvor effter alle etc. Thi byde og befale vi hermed vore grever, fri-herrer, stiftbefalingsmænd, commandanter, ambtmænd, præsidenter, borgemestere og raad, fogder og alle andre, som denne vores forordning etc., at de den paa behørige stæder etc. og derover, saaviit fornødenhed udkræver, tilbørligen holder. Givet etc. Hafniæ d. 1 augusti 1711.

Sæl. Reg. XLVI. 190—207.

247.

1 Avg. 1711.

Moratorium saa længe Krigen varer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vj efter Jacob Groszheimtz, borger og jndvaaner her udi voris etc. Kiøbenhavn, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand, saalenge krigen varer, for alle hans creditorers krauv og tiltale maa være frj og forskaanet, paa det hand imidlertid etc. Dog skal dette voris allernaadigste brev etc. Thj forbyde vj alle etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ d. 1 augusti 1711.

Sæl. Reg. XLVI. 207—08.

248.

1 Avg. 1711.

Brandvæsenet skal holde Vagt paa Volden.

Directeurerne over brandvæsenet i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som disze vanskelige krigs tider udfordrer at være betænkt paa denne vores kongelig residentz stads defension, saa ville vi allernaadigst, at brand folket, som af 800 mand skal bestaa, tillige med andre i fornøden tilfælde gaar til volds. Thj have j derom strax fornøden anstalt at giøre. Dermed etc. Hafniæ d. 1 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 251.

249.

1 Avg. 1711.

Undersøgelse af, hvor stort Tallet paa vaabenført Mandskab er hos Borgerskabet. Justitz raad Johan Bartram Ernst og iustitz raad Johannes Meller.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vores etc. er, at j alle laugene udi vores etc. Kiøbenhavn lader sammenkalde for at fornemme, hvor meget mandskab ved et hvert laug til at føre gevæhr kand være, paa det at, om fornødenhed det udkræver, der da fuldkommen information om samme mandskab kunde have. Dermed etc. Hafniæ d. 1 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 251—52.

250.

1 Avg. 1711.

Om Anbringelse af spanske Ryttere paa Volden.

De deputerede udi general commissariatet.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saa som vores general lieutenant og commandant her i vores etc. Kiøbenhavn og citadellet Friderichshavn os elskelig hr. Charles Damas de Cormaillon, ridder, for os allerunderdanigst haver ladet andrage, at spanske ryttere her paa voldene nødvendigen skulle behøves, saa er hermed vores etc., at der som der af er ingen forraad, j da strax saadan anstalt gjer, at materialer dertil vorder forskaffet og de spanske rytter derefter med forderligste forfærdigede. Dermed etc. Hafniæ d. 1 augusti 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 253.

251.

1 Avg. 1711.

Om en Fortegnelse over Studenterne.

Christian Reitzer, iustitz raad.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vores etc. er, at du som rector universitatis strax værer betænkt paa en rigtig fortegnelse under din haand paa alle de studenter, som nu omstunder her i vores etc. Kiøbenhavn findes, i vores Danske cancellie med allerforderligste at indgive. Dermed etc. Hafniæ d. 1 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 253.

252.

2 Avg. 1711.

Om Tilsyn med at Ingen forlader Staden.

Magistraten i Kiøbenhavn og sundheds cømissionen.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed aller-naadigst tilkiende, at om end skiønt vi have befalet vores general lieutenant og commandant i vores etc. Kiøbenhavn os elskelig hr. Charles Damas de Carmillon, ridder, med ald fiid at lade tilsee, at ingen gemeene folk blev tilstæd her fra staden at udkomme, ikke

heller af de folk, som fra de stæder og huse, hvilke for smitsom sygdom kunde være mistænkte, maatte være kommen, vi dog have maat fornemme, at des uagtet adskillige af saadanne folk her fra Kiøbenhavn sig paa et og andet stæd ude i Holsten skal have indfunden. Thi er vores etc., at j strax med fiid eftertænker og overlegger, hvorledes best kunde hindres, at gemeene folk eller andre, som før er mældt, mistænkte personer herfra udkommer, og derom eders allerunderdanigste betænkende udi vores Danske cancellie med allerforderligste indsender. Dermed etc. Hafniæ den 2 augusti anno 1711.

Ligesaaan en befaling blev samme dag til sundheds commissionen expederet.

Sæl. Tegn. LVIII. 277.

253.

3 Avg. 1711.

Forbud mod at forlade Staden.

Conseillet i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saa som vi allernaadigst haver befalet vores general lieutenant og commandant i vores etc. Kiøbenhavn os elskelig hr. Charles Damas de Cormaillon, ridder, med ald fiid at lade tilsee, at ingen gemeene folk blev tilsted fra bemelte Kiøbenhavn at udkomme, ikke heller af de folk, som fra stæder og huse, hvilke for smitsom sygdom kunde være mistænkte, kunde vere kommen, men som vi have maat fornemme, at des uagtet adskillige af saadanne folk fra Kiøbenhavn sig paa et og andet sted her ude skal have indfunden, saa er vores etc., at j ey aleene med bemelte vores commandant, men endog vores udi sundheds commissionen tilforordnede samt politiemesteren eftertænker og overlegger, hvorledes det paa beste maade kunde hindres, at ingen af gemeene folk eller af andre forbemelte mistænkte fra Kiøbenhavn udkommer. Og naar saadan maade af eder er bleven sluttet, som j for got kunde eragte, haver j at drive derpaa, at den med ald alvorlighed vorder exeqveret. Dermed etc. Skrevet udi vores hoved qvarteer ved Heidt Mühle den 3 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 257.

254.

3 Avg. 1711.

Falkongergaarden skal indrettes til at modtage Syge.

Georg Oliver, ober jæger.

F. 4. Vor naade tilforn. Saa som denne svage tid nødvendigen udkræver, at flere huse og værelser her uden for staden for

de syge bliver indrettede, end som dertil allerede er udseet og inddeelt, saa have vi allernaadigst for got befundet vores Falkveneergaard til samme brug at lade indrømme. Thi er vores etc., at du strax den anstalt gjer, at bemelte vores Falqveneergaard vorder til den ende uden ophold ryddelig giort, og derhos er betænkt paa et andet beqvem sted enten ved vort slot Jægersborg, eller hvor du det beqvemmest eragter, hvor vores falqve imidlertid kunde bevares. Dermed etc. Hafniæ den 3 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 258—59.

255.

3 Avg. 1711.

Fangerne paa Bremerholm skulle bruges til at grave Grave til de døde.

Olaus Judichær, schoutbynacht.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som der behøves en deel folk til at grave her uden for staden til at begrave døde mennisker udi i denne svage tid, saa er voris etc., at du strax udvælger en deel af fangerne paa Bremmerholm, hvis brøde og forseelser ikke ere af de allergroveste, til ovenskrevne graver at kaste. Og maa du dennem derhos i vores navn forsikre, at i fald de samme deres arbeid til sundheds commissionens fornøyelse med flid forretter, vi dennem da for videre straf med arbeid paa Holmen allernaadigst ville pardonere og paa fri foed lade stille. Dermed etc. Hafniæ d. 3 augusti 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 259.

256.

3 Avg. 1711.

Baadsmænd beskikkes til Ligbærere.

Admiralitetet.

F. 4. Vor synderlig gunst og bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi udi henseende til den store mangel, her i staden skal findes paa liigbærere, allernaadigst have bevilget, at de baads folk, som af sundheds commissionen kunde forlanges og sig dertil godvillig ville give, maa imod 10 rdr. maanetlig til saadan liigbæren antages. Derefter j etc. og herom anordning giøre. Befalendes etc. Hafniæ d. 3 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 259.

257.

3 Avg. 1711.

Det forbydes at leje Folk til at forrette Vagttjeneste, og Vagterne ved de kgl. Slotte formindskes.

Johannes Christensen Meller, stads hauptmand i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som vi have fornømt, at af borgerskabet her i vores etc. Kiøbenhavn, som nu holder vagt,

skal endeel leie hyrlinger for sig, end dog de selv haver andre folk, som de dertil kunde bruge, saa er hermed vores etc., at du strax lader borgerskabet advare og alvorligen tilsige, at vi ingenlunde ville, at de af dennem, som selv haver folk, svend eller tiener, atten aar gammel og derover at sende for sig paa vagt, maa dertil leye hyrlinger. Hvorover du med alvorlighed haver at holde, i henseende at ligbærere og deslige betiente i denne svage tid nødvendigen behøves og derved nogle være kunde at bekomme. Ellers lade vi dig aller-naadigst vide, at vi ere tilfreds med, at de smaa vagter saa vel ved Hendes Majts. vores elskelig kiere fru moders enke dronningens slot som fleere stæder maa til borgerskabets lettelse, det meeste mueligt er, menageres, hvorom du strax fornøden anstalt haver at giøre. Dermed etc. Hafniæ d. 3 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 260—61.

258.

3 Avg. 1711.

Garnisonen flyttes til Telte paa Volden og det tillades Soldater at være Ligbærere.

General lieutenant hr. Charles Dames de Cormaillon.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vores etc. er, at du strax den anordning giør, at de her udi vores etc. Kiøbenhavn udi guarnison værende soldater til præcaution imod den grasserende smitsomme sygdom udi denne heede tid drages af deres qvarteer og under telter paa volden logeres. Desligste have vi og allernaadigst bevilget, at de soldater, som af sundheds commissionen til ligbærere kunde forlanges, og som sig selv dertil godvillig ville give, maa antages og derfor nyde 10 rdr. maanetlig. Dermed etc. Hafniæ d. 3 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 261—62.

259.

5 Avg. 1711.

Krigshospitalet omdannes til Hospital for Pestsyge og det førstes Lemmer flyttes til Falkonergaarden.

Johan Bertram Ernst, iustitz raad, og Andreas Franck, oberst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som vi paa den her vores etc. Kiøbenhavn allernaadigst anordnede sundheds commissions allerunderdanigste forslag have for got befundet at overlade krigs hospitalet til at logere syge udi i denne svage tid, saa ville vi allernaadigst, at j strax den anstalt giøre, at de der indeværende lemmer ind paa vores falqneneergaard her uden for staden legges, og at bemelte vores krigs hospital til sundheds commissionen vorder indrømmet. Dermed etc. Hafniæ d. 5 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 264.

Om Tiltale til Sognepræsten ved Garnisons Kirken, fordi han har forladt sin Menighed.

General lieutenant Hans Scavenius.

F. 4. Vor naade tilforn. Saa som vi ugierne have maat fornemme, at mag. Knud Tommerup, sognepræst til den herre Zebaoths og Friderichshafns meenigheder i vores etc. Kiøbenhafn, samme sine meenigheder haver forladt og sig andensteds hen begivet, som da saadant hans forhold, fornemmeligen efter denne tids beskaffenhed der udi staden, ingenlunde upaataalt saaledes kand hengaa, saa er vores etc., at du som vores general fiscal hannem for saadan hans formastelse og dermed given forargelse efter lands lov og ret strax tiltaler og sagen imod hannem forsvarligen udfører. Dermed etc. Befalendes etc. Skrevet udi vores hovet qvarteer ved Gran d. 7 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 265.

Om Krigshospitalets Benyttelse som Sygehus.

Johan Bertram Ernst, iustitz raad, og Andreas Franch, oberst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi tilskikke eder herhos copie af en vores allernaadigste ordre til den af os her i vores etc. Kiøbenhavn anordnede sundheds commission, hvor af j selv kand see og fornemme, hvad vi allernaadigst have befalet den, iblandt andet angaaende krigs hospitalet her uden for staden dets separation med et heit plankeverk til skilsmisze, at de inficerede syge her fra staden ei skulle inficere de der værende militaires. Og er vores etc., at j eder derefter, saaviit det eder etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafnia d. 10 augusti anno 1711.

Sundheds commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som vi den 3 augusti sidstforleden efter eders allerunderdanigste forslag haver befalet vores ober jæger og falqveneermester os elskelig Georg Oliver at lade indrømme og ryddelig giøre i denne svage tid vores falqveneergaard her uden for vores etc. Kiøbenhavn for de syge af krigs hospitalet, og vores general lieutenant og commandant i bemelte Kiøbenhavn os elskelig hr. Charles Damas de Cormaillon, ridder, og vice commandanten sammesteds os elskelig Andreas Franck haver nu i blandt andet for os allerunderdanigst ladet andrage, at krigs hospitalet ikke vel skal kunde undværes af de militaires, som der bør careres, det og kand være at befrygte, at det færske vand, som gaar forbi bemelte vores

falqveneergaard ned i søen, af hvilken Kiøbenhavn med vand forsynes, skulle ved de syge paa falqveneergaarden deres tvæt blive inficeret, saa er hermed vores etc., at j strax den anordning giøre, at ved lazarettet, nemlig paa Wodrups pladtz, bliver, det snarest mueligt er, opbygget af bredder værelser og leilighed for inficerede her af staden indtil 2000 mennesker, og imidlertid, indtil dette bliver indrettet, kand j betiene eder af halvdeelen af krigs hospitalet, hvor j haver at lade giøre en separation med et høit plankeverk for at forhindre, at de der indeværende militaires imidlertid ei af de andre der kommende stadens syge bliver inficerede. Dermed etc. Hafnise d. 10 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 273—74.

262.

12 Avg. 1711.

Forordning om Forholdsregler mod Pesten.

F. 4. giøre alle vitterligt, at efftersom vi udi vores seneste allernaadigste forordning af 1 augusti haver formedelst den grasserende smitsom sygdom, som Gud har behaget at hiemsøge denne vores kongl. residentz stad med, funden for got allernaadigst at anordne og befale een og anden betieninger til den publike sikkerhed og den nødtrængtes soulagement, saa ville vi allernaadigst saavel personerne som eendeel deris forrætninger hermed videre allernaadigst til een hvers efterretning publicere og kund giøre, saasom vi samme hermed allernaadigst publicerer og kundgiører, som følger.

1. De udi vores forommelte allernaadigste forordnings 5te post benævnte commissarier og øvrigheds personer, som med de til sig tagne 32 mænd skal for hver af stadens kvarterers mest muelige frelse og publike sikkerhed drage ald tilberlig forsorg og nidkierhed, bestaar udj følgende:

For Frimands kvarter os elskelige Anders Jacobsen, vores iustitz raad og borgemester, med 2de af de 32 mænd, Hans Garben og Johan Sohl, foruden andre borgere.

For Christianshavns kvarter os elskelige Johannes Christensen Meller, vores iustitz raad, borgemester og stadthauptmand, med 2de af de 32 mænd, Reimert Vilde og Jacob Nielsen, foruden andre borgere.

For Klædeboe-kvarter Johan Eichel, viceborgemester, med 2de af de 32 mænd, Marcus Johansen og Claus Didrichsen, foruden andre borgere.

For Strand-kvarter Lars Andersen, raadmand, med 2de af de 32 mænd, Anders Kellinghusen og Hans Mickelsen, foruden andre borgere.

For de 2de St. Annæ kvarterer assessor og raadmand Christian Simonsen og raadmand Anders Bek med 4re af de 32 mænd, Linder Stiefken, Peter Friborg, Bertel Kløker og Peder Jversen.

For Snarens-kvarter raadmand Lars Nielsen Fogh med 2de af de 32 mænd, Peder Blat og Alexander Duden, foruden andre borgere.

For Øster-kvarter raadmand Jens Kuur med 2de af de 32 mænd, Johan Hermand Schrøder og Hendrich Nissen, foruden andre borgere.

For Nørre-kvarter raadmand Elovius Mangor med 2de af de 32 mænd, Eilert Stuur og Hans Pedersen, foruden andre borgere.

For Rosenborg-kvarter raadmand Christopher Jversen med 2de af de 32 mænd, Peter Dorn og Christen Søfrensen, foruden andre borgere.

For Vester-kvarter raadmand Matthias Pedersen Ramshart med 2de af de 32 mænd, Niels Jacobsen Viger og Hans Stuve, foruden andre borgere.

For Kiøbmager-kvarter raadmand Jens Olsen med 2de af de 32 mænd, Christian Schup og Jochum Horn, foruden andre borgere.

For Nye-boer de personer, som vores ober-admiralitet og general commissariat uden nogen ophold udnævner og strax bør ved oplagende placat kundgjøres.

Hvilke alle efter vores forige allernaadigste forordning og paa den maade, som de det enten allerede haver overlagt eller fremdeles maatte overlegge, med os elskelige vores tilforordnede udi sundheds commissionen paa Kiøbenhavn raadhuus skulde sørge for, at i sær de besmittede huse med trykte sedler uden nogen dags ophold distingveres og af kvarter-budene anslaaes, item at de ganske uddøde værelser eller huse, af hvad jurisdiction de og ere, til sperres, og at de drage omsorg for, at af jurisdictionernis forseiglings-mænd, hvor loven det udkræver, skeer forseigling, desligeste at hvor ikke saadan forsegling bør skee, at da til sundhedens beste de efterlevende udi besmittede husze under ædelig forpligt bringes til med de udi kvartererne og Nye-boer anordnede commissariers segl selv at forsegle værelser eller loft, hvor inficerede meubler findes eller paa stok og tange opbæres udi, indtil andet publicque segl og derhos kand blive satte, ja at og commissarierne hielper til, at alt det, som hører til separation af mistænkte samt siuges forfløttelse og de dødes begravelse, bliver ordentlig og paa sikkerste maade til stadens reenselse efter voris forige allernaadigste forordnings intention udi værk stilt. Til hvilken ende vi og allernaadigst have anordnet et qvarantaine-huus paa Christianshavns forige exercere-huus, hvor fattige folk, som

ei kunde soutenere sig selv og formedelst deres boe-pæls besmittelse maatte udelukkes, kunde efter commissariernes attest hensikkes at nyde forpflægning og holde 14 dages qvarantaine. Desligeste er og paa samme maade et Waysen-huus indrættet udi Lambert Vanniers huus, hvor og efter anviisning smaa efterladte fader- og moderløse børn kunde henbringes. Og have vi ved alt dette allernaadigst funden for got at anordne, saasom vi og etc., at de tilforordnede udi stadens kvarterer til misbrugs forrekkommelse og for at facilitere de fattige dødes begravelse skulde, naar som heldst at nogen fattig og aldeles forarmet maa gives en u-høvlet frii kiste eller og bredder og søm til kiistes forfærdigelse, de da derpaa udstæde een sedel til liig-kiste-skriveren, som opholder sig paa een Peder Jvørsen tilhørende og ved Trompeter-gangen beliggende og med opskrift paa een sort tavle distingverede plads. Thi efter slig seddel lader hand de fattige saadan kiste eller bredder og søm, som paakræves, af magazinets tilkomme. Og haver de anordnede udi kvartererne fornemmelig at betragte, at da det er meget vanskeligt at faae det nødige antal liig-kister forfærdiget, saa skulde de heldst udstæde seddel paa bredder og søm til dem, som selv eller ved naboers hielp kunde forfærdige sig kiister, og ved kvarter-budet lade troelig inqvirere, at ikke de bekommende bredder eller kiister imod tages og ei til fattige liigs begravelse bruges, og skulde de, som der maatte ertappes i saadan bedrageri, straffes med fængsel og i gabstokken. Og bør enhver fattig saaledes med sine dødes begravelse iile, at de inden 24 timer føres til graven, og hvis nogen inden saa mange timers forløb selv eller ved naboer, som ere skyldige og bør tilholdes til deres egen frelse at sørge for deres fattige naboers og jevn-christnes dødes bortbringelse, ej skulde formedelst een eller anden mangel kunde naae kiiste, da skulde de døde udi lagen eller andet klæde af huus-folkene indsvøbes og uden kiiste om morgenen tilig eller om aftenen sildig i de anordnede lugte vogne bortføres, under højeste straf. Og ville vi, at alle disze herommelte forefaldende forretninger frem for alle andre skulde beforders, og skulde derover i et hvert kvarter og de Nye boder holdes et rigtig igiennemdragen og forseglet register, paa det at deraf altid kunde sees, at efter øvrigheds pligt ej noget er bleven efterladt af de midler, hvorved den grasserende farlig smitsom sygdom nest Guds bistand i tide kunde blive dempet og forekommet.

2. Præsterne, som vi allernaadigst udj vores forige forordnings 10 post have anordnet at skulde betiene de mistænkte singe i deris huse aarle og silde og holde sig paa visze værelser af sondret for

ikke at besmitte andre, kunde bespørges hos een hver kirkes klokker. Og haver saadanne for de mistænkte siuge anordnede præster sig ellers efter en hver kirkes sogne-præstes videre ordre og anviisning at rætte.

3. De udi voris forige allernaadigste forordnings 2den post ommelte barberere, som og skal holde sig afsondret fra andre for at forekomme infection og ellers paa ansøgning alleene betiene stadens nedfaldne inficerede siuge, i sær de fattige, indtil de til lazaretterne kunde blive udførte, ere disze og haver deris visze boepæl og districter at betiene, saaledes som her efter mældes.

Monsieur Andreas Badstuber, boende i Stadt Heidelberg paa hiernet af Badstue-strædet, betiener med 2de svenne Klædeboers, Frimands og Nørre kvarterer.

Monsieur Røtke Küster, boende udi det Oldenborgske Horn paa Øster gade, betiener med tvende svenne Rosenborg, Kiøbmager og Øster-kvarterer.

Monsieur Johan Friderich Eichorius, boende paa hiernet af Høibroe-strædet, indtil ham andet huus kand forskaffes, betiener begge St. Annæ kvarterer.

Monsieur Anders Baltzerson, boende ved Stranden ved Nisze gangen, betiener med 2de svenne Strand, Snarens og Vester kvarterer.

Monsieur Daniel Ansorge, boende paa Christianshavn, betiener Christianshavns kvarteer med en svend.

Bendix Johansen boer udi de Ny-boer i det af ober-admiralitetet anvisende huus og skal alleene betiene Ny-boer.

Hvilke barberers forrætning bestaar særlig der udi, at de [og deres] svenne skulle giøre alle besigtelser i deres kvarterer, betiene som forhen ermelt alle af contagionen ned faldene siuge, særlig de fattige, som lader sende bud til dem eller og af kvarteer-budene underrettes om, og ej nogen anden i u-besmittede husze, erfare paa det nøjeste eenhver siugs tilstand, underrætte vaage konerne om de siugis cuur og pleye og dem receptor foreskrive og i det mindste alle patienter eengang om dagen besøge og daglig rapporter om alt til commissionens sundheds skrifters bud efter instrux aflegge. Og maa de ingenlunde af de fattige for deris betiening noget fordre eller tage, efterdj de nyder af sundheds commissionen maanetlig gage, men af de riige tilstædes dem at tage, om de godvillig noget vil give. Og skulde de udi deres cuur følge det medicinske facultets og stads-physici raadføring og ordre. Og giøre de ellers alle forbemelte forrætninger saa-

ledes, som de for Gud, os og deres samvittighed efter den i sundheds commissionen aflagde eed vil forsvare. Ellers ville vi herved allernaadigst have anbefalet, saasom vi hermed etc., at ingen barberer og ambts-mester maa understaa sig, i fald disse nu bestilte skulde komme noget til, at veigre sig udi at træde uden nogen dags udsættelse i de afdødes stæd efter deres orden i langet, thi hvis de det giøre, skal politi-mester u-fortøvet dem udi deres husze lade indspærre og formeene dem at bruge deres profession, betage dem deres svenne og bekken, og deres amt skal for dem confisqveres uden derfor at nyde nogen betaling. Amts-mesterne skulde under lige straf ej heller veigre sig udi at betiene lazaretterne, til hvilken ende de og skal være tiltænkte strax at forsiune sig fra fremmede stæder med svenne. Saa ville vi og allernaadigst, at alle barberere deres svenne saavel som og barberer, der ere uden amtet, item uden tienneste værende apoteker svenne skulde under høieste straf paa liv og gods være forpligtet ved nærværende svage tiid paa sundheds commissionens anmodning at giøre tienneste, hvor behøves. Alle de, som kand overbevises at have her i staden ladet sig bruge for jordemødere, skulle under vilkaarlig straf fire dage efter denne vores allernaadigste forordnings publication for-stæds physico og deres sogne præst angive, at de af magistraten som rætte jordemødere kunde vorde bestilte og ved nærværende tiid inddeeles til de frugtsommeliges betiening.

4. Alle fattige døde, som forlanges af sundheds commissionen at maatte ved de anordnede liig-dragere og vogne begraves, Ny-boer og Christianshavn, som har deris anviiste egne liig-vogne og liig-bærere, undtagen, skulde saavel som de siuge, der begieres at maae til lazaretterne blive udførte, angives strax udi sundheds-cammeret under Raadhuszet, paa det at derefter behørig anstalt kunde blive giort, men ingen siuge udføres fra Kiøbenhavn, Ny-boder og Christianshavn til lazaretterne uden de af smitsomhed nedfaldne, til hvilken ende den, som er i tvifl om siugdømmens beskaffenhed, skulde lade districts barbereren besigtige den siuge, og ved liigenes angivelse forklares, naar de ere døde, og om i huset folk efterlever, som de døde kand legge strax i kiste, eller nødvendig de anordnede liig-qvinder maa have. Saa skulde og budene i kvartererne hver aften klokken fem ved sundheds-cammeret skriftlig angive, om nogen, i sær fattige, liig i kvartererne har lagt nogle dage u-begraven, paa det at desbedre kunde giøres anstalt de ældste liig først at udføre.

5. Som vi med største mishag allernaadigst haver maat fornemme ved al den naadige omsorg, vi lader tage for de inficerede

paa lazareetterne at pleye og curere, at eendeel af dem, som kommer sig af deres siugdomme, teer sig derefter heel u-blne og begaaer een og anden grove mishandlinger, ja understaar sig, før de af sundheds commissionen og efter foregaaende chirurgi attester vorder læsgivne, at undvige og sig af lazarettet bort practicere, andre, i sær formastelige qvinder, som ikke en gang haver noget paa lazarettet at bestille, skal understaa sig ved een og anden udveye at bestige og løbe derfra ud igien og imidlertid der skal drive u-tilberlige handlinger og muligt bestjæle og berøve de siuge og døde deres penger og klæder fra og samme over grøfter, staket og planke-værk overkaster, ja og eendeel af de til de siuges opvartning og de dødes begravelse antagne, i sær qvindes personer, ere og enten trodsige, skiødesløse og nachlæsige udi deres forretninger eller og udi andre misgierninger imod deres aflagde æd sig interesserer; videre skal og eendeel af de her udi staden antagne liig-, siuge- og sundheds-skrivere ej tee sig saaledes som det sig bør, og eendeel liig- og siuge-dragere saavelsom kudsker og andre erviser sig ofte meget u-blu med fylderi og opsetzighed imod deris foresatte inspecteur og liig-skriver, saa og imod al forbud og aflagde æd fordrister sig fattige folk penge for siuge og dødes bortførsel at aftrengte, med mere, stolendes derpaa, at de ved nærværende svage tid, da os elskelige vores tilforordnede udi sundheds commissionen med mangfoldige forretninger ere besværgede, de som enten inficerede eller mistænkte for beheftelse af den smitsomme siugdom ej strax kand paagribes og for deris mishandlinger afstraffes, thi er vores etc., at ligesaavel som de, der i forbemelte betieneringer ved nærværende svage tiid skikker sig ærlig, flittig og vel, med en og anden aflæg efter disse tider skal ihukommes, saa ville vi og allernaadigst, at derimod for de u-blue og forhærdede, som saa lidet frygter Guds og øvrighedens straf, skulde paa visse stæder opsættes galge og gabe stok, samt et vis arrest huus udsees, paa det at de efter deres forseelsers beskaffenhed i tide tilberlig kunde vorde afstraffede, og hvilke, som for een og anden aarsage ej ved nærværende tider maatte bekomme deres vel fortiente straf, skulde antegnes og beviislighederne om deres mishandlinger bevares indtil bedre leilighed, da deres sag om kort og lang tiid skal staae dennem aaben for og de efter dens beskaffenhed at lide paa liv, ære, gods og formue.

6. Alle de, som kommer til deres helbred udi lazareetterne, maa som forbemelt ingenlunde sig fordriste, under livs, æres og godsens fortabelse, derfra at begive, men de skulle først dertil afvarte

sundheds commissionens tilladelse, saa og hvilke som forlanges, enten de ere civil eller militair, mands eller qvindes personer, unge og gamle, skulde paa commissionens ordre udi een maaned udi en billig kiendelse betiene den forrætning udi lazaretterne, som de maatte vorde foresat og tages udi æd paa, saasom de, der haver udstaaed svagheden, bliver gierne ved de siuges betiening uden fare, naar de sig ej selv udi deres egen diet forseer. Og tilmed er det en pligt, at ligesom friske og sunde folk ofte ved deres og andre siuges opvartning tilsætter livet, saa bør de, som restitueres igien, opvarte andre svage, om deres tienneste behøves, og skulde nogen sig herudi paa sundheds commissionens ordre veigre, bør de derfor efter sagens beskaffenhed lide paa liv, ære og gods. Hvorefter alle etc. Thi byde vi hermed og befale commandanten, præsidet, borgemestere og raad samt byfogden og alle andre her i vores etc. Kiøbenhavn, som denne vores etc., at de den paa behørige stæder etc. Givet etc. Hafniæ d. 12 augusti 1711.

Sæl. Reg. XLVI. 224—32.

263.

15 Avg. 1711.

Forbud til Kongens Bryghus mod at sælge Øl uden til Flaadens og Kongens Brug.

F. 4. giøre alle vitterligt, at efftersom bryggerlauget her i voris etc. Kiøbenhavn for os allerunderdanigst haver ladet andrage og sig beklage, at Goris Klowman skal betage lauget sin beste næring formedelst det beneficium, som hannem udi den med voris general commissariat om voris bryggerhuus oprettet contract er tillagt, nemlig at hand maa selge hans brygger øl her i staden og til voris citadel Friderichshavn, da efterdi bemelte Goris Klowman nyder gode anvæisninger paa korn med fleere beneficier ved samme voris bryggerhuus og derimod er pligtig efter forberørte hans contract med øl at forsyne baade vores orlogs flode i krigs tider, saa og af øl at giøre hvis videre leverance til voris anden fornødenhed, hafne vi allernaadigst for got befunden at anordne og befale, saasom vi og etc., at hand ej maa brygge øl til nogen anden, saalænge hand sin contract med leverantz af øl til bemelte vores orlogs flode og anden voris fornødenhed ikke fuldkommeligen kand præstere. Hvorefter forskrevne Goris Klowman og alle andre etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ d. 15 augusti anno 1711.

Sæl. Reg. XLVI. 233—34.

Soldater skulle grave lange Grøfter til de Fattiges Lig.

Hr. Charles Damas de Cormaillon, general lieutenant og commandant i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Voris etc. er, at du af vores soldatesqve, som nu omstunder her uden for staden camperer, strax commanderer tu hundrede gemeene med fornøden materialier til at grave paa u-befængte stæder, hvor og paa hvad maade det dennem anvises, en eller fleere lange grøfter til at begrave fattige dødes liig udi, saa som disse svage tider det høyligen og u-omgiengelige udkræver. Og paa det soldaterne til samme arbeide des bedre kunde encourageres, saa haver den her i staden allernaadigst anordnede sundheds commission at betale til deeling imellem dennem nemlig en mark over deres ordinaire sold for hver cubic favn eller sex fod i dybden, lengden og bredden at grave, imidlertid at paa en hver gryft maa ikke tilstædes noget liig derudi at nedsettes eller i nærværelsen at komme, førend mandskabet til et andet stæd at grave er hen commanderet. Og paa det det øvrige mandskab af garnisonen imidlertid med vagtholden ikke for meget skal graveres, saa kand den anstalt giøres, at saalænge disse forbemelte til graver og gryfters opkastning bruges, de ordinaire vagter med half eller med saa meget mindre mandskab, som mueligt er, vorder forsynede. Dermed etc. Hafniæ d. 15 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 283—84.

Om et Forslag til forbedret Brolægning.

De tilforordnede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos en til os fra Claus Siedler, borger og jndvaaner udi vores etc. Kiøbenhavn, indkommen allerunderdanigste supplication, hvorudi hand foredrager den nievnhed, som gaderne og broerne her i staden befindes udi, som skal komme deraf, at de ikke med store steene durabel ere lagte, og der hos gjør allerunderdanigst forslag, hvorledes alle gaderne udi durabel stand kand forskaffes, hvis indhold j deraf selv etc. Og er voris etc., at j os derom eders etc. til videre voris etc. Dermed etc. Hafniæ d. 15 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 286—87.

266.

17 Avg. 1711.

Krigshospitalet skal nu indrettes til at modtage Syge.

Johan Bertram Ernst iustitz raad og Andreas Franch oberst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi lade eder hermed allernaadigst vide, at vi have for got befundet, at j efter voris til eder den 5 augusti sidstforleden allernaadigst udstæde befaling vores krigs hospital strax gandske ryddelig giøre til at logere syge udi i denne svage tid, og at j voris til eder den 10 augusti næst efter paafølgende ordre om samme voris krigs hospital at afdeele i voris danske cancellie med forderligste indsender. Dermed etc. Hafniæ d. 17 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 290—91.

267.

17 Avg. 1711.

De, der dø af Garnisonen, skulle strax begraves.

Sundheds commissionen.

F. 4. Vor gunst tilforn. Voris etc. er, at j strax den anstalt giøre, at de af denne voris etc. Kiøbenhavns og citadellet Friderichshavns garnison, som i denne svage tid ved døden afgaar, hvad heller det skeer i campementet eller her inden for voldene, bliver strax begravne, paa det at andre sunde soldater ikke med at begrave dem skulle blive inficerede. Dermed etc. Hafniæ d. 17 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 291.

268.

18 Avg. 1711.

Om Kollektbøger til Fordel for de Fattige.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som vi den 17 iulii sidst forleden allernaadigst have bevilget, at formuende folk over alt her i vort rige Danmark maa med visze af sundheds commissionen indrettede bøger besøges for at formaa dennem til at indtegne sig der udi for en ugentlig eller maanetlig gave til de fattige og nødlidende syges vederkvegelse i denne voris etc. Kiøbenhavn, og til den ende befalet baade den geistlig og verdslig øvrighed at være til sliig indsamling for den algemeene nødtørft paa alle muelige maader assisterlig, saa og den anstalt giøre, at saadanne samlings penge vorder i sundheds commissionen imod qvitering leveret, saa er nu hermed voris etc., at j strax beskikker fire skikkelige borgere, som med saa mange af forskrevne bøger, som sundheds commissionen eder tilstiller, haver at omgaa hos formuende folk her i staden for at formaa dennem til at tegne sig udi samme bøger for en visz hielp og almisse til de

fattige og nødlidende syge, og at j ellers saadan anstalt giøre, at hvad i saa maader indsamles vorder i sundheds commissionen, som før er mældt, indleveret. Dermed etc. Hafniæ d. 18 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 292—93.

269.

19 Avg. 1711.

Om Anordning af en Faste- og Bededag.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som vi allernaadigst have paabudet en faste- og bededag at holdes her i vort rige Danmark den 21 augusti førstkommendes, saa er vores etc., at j strax den anordning giøre, at der i morgen aften klokken sex til en christelig forberedelse begyndes at ringe med klokkerne som sædvanligen til Hellig Geistes og st. Nicolai kirker her i voris etc. Kiøbenhavn og til Vor Frelseres kirke i Christianshavn og dermed en time continueres, desligeste at alle kramboder, naar det begynder at ringe, vorder til-lugt. Dermed etc. Hafniæ d. 19 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 293—95.

270.

20 Avg. 1711.

Færdsel af sunde Mennesker maa aléne ske gennem Nørreport.

Hr. Charles Damas de Cormaillon, commandant i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi give dig hermed allernaadigst tilkiende, at vi have for got og tienligt eragtet, at de liig her af staden, som uden for portene skal begraves, vorder aleene igiennem Øster port udbragte og de syge mennsker til lazarettet aleene igiennem Vester port udført, saa at bemelte tvende porter til denne brug aleene og Nørre port aleene for reisende og andre sunde mennsker forbliver der igiennem ud og ind at passere. Thi er vores etc., at du strax derom ald fornøden anstalt giør og derover alvor-ligen lader holde. Dermed etc. Hafniæ d. 20 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 295.

271.

20 Avg. 1711.

Om Kommandantens Vægning ved at overlade Soldater til Vagthold og Opkastning af Grave.

Hr. Charles Damas de Cormaillon, general lieutenant og commandant i Kiøbenhavn.

Anno 1711 den 20 augusti til general lieutenant og comman-dant i Kiøbenhavn hr. Charles Damas de Cormaillon angaaende sund-heds commissionens til Hans Kongelig Majt. allerunderdanigst indgivne klage over den ophold med at fuldbyrde de 2de til hannem ergangne

kongelig befalinger af 1 og 15 augusti sidst forleden, den eene om 3 soldater til vagthold, den anden om 200 soldater til at kaste graver, hvor fore de finder dem forarsaget høinødvendig en gang for alle ham hermed at erindre, at hand samme allernaadigste befalinger uden videre skadelig ophold vilde fuldbyrde, saa som soldaterne lige saa vel for penge kand arbeide til det algemene beste, som de gaar og arbeider for folk baade inden og uden byen. Og hvis imod ald forhaabning herimod skulle skee nqgen videre ophold, saa protestere de 2de geheime raad hermed offentlig derimod og vil tillige med være fri for ald ansvar og den ulykke, som de u-begravne liig ved luftens infection i staden og landet kand forarsage. Herhos fuldte copie af sundheds commissionens memorial.

Sæl. Tegn. LVIII. 295—96

272.

31 Avg. 1711.

Borgerskabet skal udfylde det Hul, der opstaar i Garnisonen ved at Soldater kommanderes til at grave Grave.

Johannes Christensen Meller, iustitz raad og stads hauptmand i
Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som af stadens garnison bliver ud commanderet 200 mand til at kaste graver for de dødes liig, som i saa stor mængde dagligen udføres, saa er voris etc., at du med commandanten overlegger, hvorledes vagterne af borgerskabet i de ud commanderedes stæd best kunde forsynes og derudi rekke haanden, saa at den overblivende garnison til vagtholden af borgerskabet saa meget mueligt, saa længe denne gravernes kastning paastaar, kand vorde assisteret. Dermed etc. Hafniæ d. 21 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 296.

273.

22 Avg. 1711.

Om Beskikkelse af flere Præster og Indretning af en Bededag.

Conseillet i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at paa det ingen mangel skal være for præster til at betiene de kald paa de stæder udi vort rige Danmark, hvor smitsom sygdom kunde være, naar et eller andet kald maatte ledig blive, saa ville vi, at j biscopen os elskelig hr. Christen Worm beordrer, at hand nogle studenter til præster ordinerer, ved hvilke saadanne kald kunde vorde betient. Og ville vi de samme i sin tid til virkelig kald og embede allernaadigst befordre.

Efter biscoppen hr. Christen Worms allerunderdanigste giorte forslag ere vi allernaadigst tilfreds med, at de præste enker i Kiøbenhavn og Christianshavn, hvis mænd døer af smitsom sygdom, naar de ere fattige og skikkelige, aarligen nyder noget at leve af, deels extra-ordinaire af præste enkernes casse, deels af kirkerne, hvor de formaar det, og deels af deris eftermænd i embederne. Vi ville og hermed allernaadigst have tilladt, at naar præster behøves til voris orlogs flode, biscoppen da formedelst sygdommens skyld i Kiøbenhavn maa beordre en provst uden for bemelte Kiøbenhavn paa et reent og sundt sted at ordinere personer dertil, som ey, siden smitten begyndtes, har været paa befængte steder, og saa lade dem forsendes lige til floden uden at træde af i noget huus i Kiøbenhavn. Videre see vi gierne, at endnu en bededag udi Kiøbenhavn og Helsingør med allerførste bliver holden, og at texterne med collect og bøn af biscoppen henrettes til denne svage tid og tilstand, og kand samme bededag vel efter eders allerunderdanigste tanker holdes paa en onsdag heller end paa en fredag. Derefter j etc. og herom fornøden anstalt at giøre. Befalendes etc. Rostok den 22 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 297—98.

274.

23 Avg. 1711.

Forholdsregler mod at Sygdommen udbreder sig paa Landet.

Hr. Christen Worm, biscop.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som det er at befrygte, at den nu om stunder grasserende sygdom sig paa et og andet stæd her i vort land Sielland skal udbrede, saa eragte vi for got og tienligt, at de mennsker, som saa vel af anden som af denne smitsom sygdom ved døden afaar, uden forskiæl i hvo det er, bliver, det allersnarest mueligt er, uden nogen ceremonier til jorden bestædigede, paa det andre ved det, at liigene lenge kunde henligge, ikke skulle blive inficerede, og at med saadant baade i kiøbstæderne og paa landet her udi Siellands stift, disligeste med begravelser, liig klæder, kapper og de derved brugende forsamlinger og følgeskab alt sammen efter voris den 1 augusti sidstforleden allernaadigst udgangne forordning vorder forholdet. Thi er hermed voris etc., at du strax hos provsterne og præsterne saa vel i kiøbstæderne som paa landet her i stiftet ald fornøden anstalt giør, at denne voris allernaadigste villie, saaviit geistligheden vedkommer, uden nogen forhaling herefter indtil videre allernaadigst vorder efterlevet. Dermed etc. Hafniæ d. 23 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 308—09.

275.

24 Avg. 1711.

Lig, der skulle begraves udenfor Staden skulle føres ud i Vogne.

Johan Bertram Ernst, iustitz raad og politiemester.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi lade dig hermed aller-naadigst vide, at vi for got og tienligt eragte, at ingen af de liig her af voris etc. Kiøbenhavn og Christianshavn samt af citadellet Friderichshavn, som i denne svage tid her uden for staden skal begraves, maa igiennem portene udbæres, men skal med vogne udføres, til hvilken ende du med de andre i sundheds commissionen strax haver at conferere om, hvor mange vogne dertil nødvendigen behøves, paa det at de, som i saa maader endnu maatte reqvireres, kunde jo før jo heller til veje bringes. Skulle nogen siden sig herimod med deris liig at lade udbære forsee, skal de efter sagens beskaffenhed ansees og de, som lader sig bruge til liigene at udbære, med arbeid paa Bremmerholm straffes. Derefter du etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ d. 24 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 311.

276.

25 Avg. 1711.

Om Halm til Qvarantaine- og Vajsenhuset paa Christianshavn.

De deputerede udi general commissariatet.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saa som sundheds commissionen her udi voris etc. Kiøbenhavn forlanger en deel straa og halm til Qvarantaine- og Weisenhusets fornødenhed i Christianshavn, saa er hermed voris etc., at j strax den anstalt giøre, at den paa sin begiering vorder alt deslige uden videre voris ordre følgagtig. Dermed etc. Hafniæ d. 25 augusti 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 315—16

277.

26 Avg. 1711.

Det forbydes Brandfolkene at udbære Lig.

Johannes Christensen Meller, iustitz raad og stads hauptmand.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som os allerunderdanigst er bleven foredraget, at brand folkene her i voris etc. Kiøbenhavn ved deris liig bæren i denne svage tid ere næsten halvdeelen uddøde, og det er at befrygte, at efterdi de bliver ved selv deris liig til jorden at bære, at den anden halvdeel derover snart vil medgaa, saa er hermed voris etc., at du strax lader alvorligen forbyde hos bemelte brand folk deris liig selv til gravene at bære, men at de saadanne deris liig ved liig vogne did lader føre. Dermed etc. Hafniæ d. 26 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 316—17.

278.

26 Avg. 1711.

Om Erstatning for de mange døde Skorstensfejere.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilførn. Saa som for os allerunderdanigst er bleven andraget, at udi denne svage tid skal af skorsteens feyerens folk her udi staden være over ni døde, tre syge og neppe to friske, saa er voris etc., at j lader eder med ald flid være anlegen, paa hvad maade staden med saadanne folk, det snarest mueligt er, til fornødenhed kand vorde forsynet. Dermed etc. Hafnise d. 26 augusti anno 1711.

Sæl Tegn. LVIII. 317.

279.

27 Avg. 1711.

Om Røgning af Breve.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi iblant andre anstalter, som vi allernaadigst have gjort til at præcavere saaviit muligt, at den her grasserende sygdom sig ej forviit skulle udbrede, allernaadigst have for nødigt og tienligt eragtet at paabyde og anordne, saasom vi og etc., at alle kiøbmænds og andre particuliers breve, som sendes med posten her fra voris etc. Kiøbenhavn, skal, førend de paa posthuset bliver leverede, af en hver for sig vel ryges. Thi uden at det skeer, maa de ej antages. Desligeste, at saasom alle brevene, efter at de paa posthuset ere leverede, bliver der for des mere sikkerheds skyld igien rygede, og der til nogen tid vil medgaa, saa befales hermed, at alle kiøbmænds og andre particuliers breve skal leveres i post-comptoiret hver tisdag og løverdag eftermiddag, inden klokken er slagen fem, saa fremt de vil have deris breve med den post befordret. Hvor efter alle etc. Og byde vi hermed og befale os elskel. præsidet, borgemestere og raad samt byefogden og alle andre i bemelte Kiøbenhavn, som dette voris mandat etc., at de det paa behørige steder etc. Givet etc. Hafnise dend 27 augusti 1711.

Sæl. Reg. XLVI. 260—61.

280.

27 Avg. 1711.

Om hurtig Begravelse i tilstrækkelig dybe Grave.

Sundheds commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilførn. Saa som vice commandanten her i voris citadel Friderichshavn oberst lieutenant Klenov allerunderdanigst haver tilkiende givet, at garnisonen sammesteds stikker i ikke ringe fare af den slømme stank, som skal komme fra den der uden for befindende kirkegaard, formedelst at ei aleene ofte imod 100 og flere

liig 3 à 4 dage der skal staa u-begraven, men end og at de liig, som begraves, ei kommer dybere i jorden, end at laaget paa kisterne knap med jord bliver bedekket, og som deraf lettelig stoer sygdom i bemelte voris citadel kand foraarsages, foruden det er at befrygte, at den grasserende svagheit paa saadan maade ei i lang tid skal kunde dempes, da er voris etc., at j strax saadan anstalt giøre, at ei aleene hvad liig, som herefter til bemelte kirkegaard udføres, uden ophold kommer i jorden, og at samme efter voris den 1 augusti sidst udgangne allernaadigste forordning vel dybt ned graves, men end og at meere jord u-fortøvet vorder opgravet, henbragt og lagt paa de graver, hvor ligene, som før er mældt, ei allerede med jord vel kand være bedekket, paa det den onde stank derved kunde hemmes og afværget. Dermed etc. Hafniæ den 27 augusti anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 318—19.

281.

1 Sept. 1711.

Forordning om Begravelse.

Forordning paa tryk.

F. 4. giøre alle vitterligt, at som vi ugierne maa fornemme, hvorledes en stor deel liig i denne vor kongel. residence-stads kirkegaarde ej skal være saa dybt i jorden nedsatte, som vor allernaadigste udgivne lov tilholder, i hvilken vi udtrykkeligen befale, at en grav til et liig skal være tre alne dyb i det mindste, særdeelis i pest tider, men at ofte i en grav ere nedsatte 3, 4 à 5 liig, det ene oven paa det andet og dog ej bedekkede med meere end tree kvarter à een alen jord, hvilket letteligen kand foraarsage, at om Gud mod vinteren, som vi hierteligen ønske, stillede denne nu grasserende smitsomme syge, plagen dog til foraaret igien kunde reise sig og de saa u-forsvarligen jordede liig aldeeles befænge luften, saa have vi der om giort efterfølgende anstalt, som vi og hermed alvorligen byde og befale.

1. Jntet liig maa her efter i nogen grav enten paa urte- eller kirke-gaardene nedsettes, med mindre graven til et liig er 3, til 2 liig 4, til 3 liig 5 alne dyb, naar det eene liig settes oven paa det andet, under tyve rigsdalers straf for hvert liig, hvor af klokkeren betaler halvdeelen og graveren halvdeelen, 10 rdr. til angiveren og 10 rdr. til sundheds commissionens casse.

2. Paa det vi og desbedre kunde være forsikkrede, at alle grave, som herefter kastes, faar saadan dybheit, ville vi allernaadigst, at hver grav, før noget liig nedsettes, skal først af graveren maales

og siden af klokkeren eftermaales. Saa skulle og klokkerne og graverne til kirkerne hver løverdag indlevere til kirke-værgerne, som hermed efter loven har indseende, en rigtig fortegnelse paa alle de grave, som den uge ere kastede, hvilken skal være beædiget af dem, at de selv have maalet samme grave og befundet dem saa dybt kastede, som denne vor allernaadigste forordning tilholder. Findes siden saadanne grave ej at være af den dybhed, skulle ej alleene klokkerne og graverne settes fra deris bestillinger, men end og som meenædere straffes uden al naade efter loven.

3. Skulle og til een kirke een mand betiene baade gravers og klokkers embede, da vilde vi, at i fald hand ej begge bestillinger forsvarligen kand opvarte, hand da selv skal betiene graver-embedet, hvilket hand ingenlunde ved nogen anden maa lade forsyne, men saalenge denne smitsomme syge varer, maa hand holde en fuldmægtig til klokker-embedet. Dog skal det være ham tilladt sig graver-embedet at fra sige, det da kirkernes forsvar med en dygtig person strax skulde forsyne.

4. Jngen graver maa lade eet liig af graven optage for at grave graven dybere til at nedsette fleere, under 20 rigsdalers straf til sundheds commissionens casse for hvert liig, som saaledes optages. Hermed skulde og klokkerne have indseende, og om de ej de optagne liig strax for sundheds commissionen angive, skulde de ligeledes for hvert liig betale 20 rdr. til sundheds commissionens casse.

5. Jngen grav maa paa nogen kirke-gaard natten over staae aaben, ej heller kand det tillades, at paa kirke-gaardene graves store grave og lades aabne, indtil de med liig fyldes, men saa snart liigene nedsettes, skal de med jord 2 alne høit bedekkes. Befindes dette herefter paa nogen kirke-gaard anderledes, da skulde klokkerne og graverne første gang for hver aaben grav eller kule betale 40 rdr., anden gang uden ald naade settes fra deres bestillinger.

6. Klokkerne og graverne skulle drage omsorg, at portene og dørrene paa alle indhegnede urte- eller kirke-gaarde her i staden strax, naar ligene ere begravne, tillukkes, paa det gemene folk ei skulde gaa ind og sette sig paa gravene.

7. Paa det og den u-lykke, som maatte reise sig af de hid indtil i urte- og kirke-gaardene ej dybt nok nedsatte liig, kand saavit mueligt forebygges, ville vi allernaadigst, at paa alle urte- og kirke-gaardene her i staden saa meget jord u-fortøvet skal indføres, som kand vere nok saaledes at bedekke gravene, at alle liig ere i det mindste med 2 alne vel sammenbanket jord skiulte, hvilken jord skal

inden den 1 octobris førstkommende være indført og lagt paa gravene, saaledes at intet liig paa nogen urte- eller kirke-gaard efter dend dag maa findes, som jo ere 2 alen i det mindste under jorden.

8. At vi kunde være des mere forsikkrede, dette, som til stadens frølse nest Guds hielp er saa høj nødvendigt, bliver med tilbørlig nidkerhed efterlevet, ville vi strax efter den 1 octobris førstkommende beskikke visze betiente, som skulle efterforske alle urte- og kirke-gaarde her i staden. Finde de da noget liig med mindre end 2 alne jord bedekket, skal klokkerne og graverne betale for hvert liig 100 rdr., halvdeelen der af til betienterne og halvdeelen til sundheds-commissionen. Siden skal klokkerne og graverne forelægges tiid til dend 20 octobris, inden hvilken tid de skulle skaffe alle gravene med 2 alne tæt sammenbanket jord bedekkede. Findes siden den tid nogen grav med mindre jord forsynet, skulle klokkerne uden ald naade settes fra deres bestillinger og graverne settes paa Bremerholm til arbeide deris livs tiid.

Hvorefter alle etc. Og byde vi hermed og befale os elskelige præident, borgemestere og raad samt byefogden og alle andre i bemelte Kiøbenhavn, som denne etc., at de den paa etc. Givet etc. Hafniæ dend 1 septembris anno 1711.

Sæl. Reg. XLVI. 282—85.

282.

1 Sept. 1711.

Om Tilsyn med dem, der færdes gennem Portene.

F. 4. gjøre hermed vitterligt, at vi udi denne svage tid aller-naadigst have for got befundet at anordne, saasom vi og hermed anordne og befale.

1. At alle og en hver, som igiennem portene her for voris etc. Kiøbenhavn og Christianshavn enten til foods, hest eller vogn agter at gaa, ride eller kiøre, skal indtil videre være tilholden igiennem Nørre port til og fra Sielland og igiennem Christianshavns port til og fra Amager alleene at passere.

2. Jngen maa udkomme, uden at hand haver attest under det i hver qvarter anordnede sundheds segl, som af den udj samme qvarter af magistraten committerede eller af de 32 mænd udmældede skal udstædes og uden betaling meddeeles, hvor udi skal mældes, at den ud passerende ej er af noget inficeret huus, jtem hvor hen hand sig vil begive, og hvor lenge hand agter at udeblive, hvilken attest, saa snart saadan kort udfart er fuldbyrdet, igien skal leveres til den af magistraten committerede eller af de 32 mænd udmældede, som

den udgivet haver. Men agter nogen at blive paa landet eller og over 3 mijle at udreysze, da skal hand giøre sin eed for magistraten, at udi 6 uger ingen smitsom syge i hans huus, eller hvor hand logerer, har været, hand og ej heller udi 3 uger, det hannem er vitterligt, har været i noget befængt huus; desligeste at hand aldeeles ingen senge-klæder med sig haver, ej heller nogle gang-klæder, som ere af noget befængt huus, hvor paa raadstueskriveren uden betaling skal meddeele ham et pasz indeholdende, at personen der paa har aflagt sin eed.

3. Dog hvad angaar reebslaaerne, melke-pigerne, de, som boer paa stadens grund uden for portene, saa og andre, som daglig uden for portene har at bestille, de haver at tage en passeer seddel af den committeret eller udmældede under qvarteerets sundheds segl, hvor paa de saalenge ud og ind passerer, som deris husze ere ved Guds naade fri for smitsom syge. Men saa snart den committeret og udmældede over kvarteret ved deris daglige inquisition fornemmer ommelte huse at være befængte, skal huus-faderen være tiltenkt at levere slig en passeer-seddel tilbage igien.

4. Iligemaade naar nogen vil for plaisir enten udgaa, udride eller udkiere, saa skal den samme forsyne sig, om det er en velbekiendt person, engang for alle med saadan sundheds attest af den committeret eller udmældede under kvarterets segl, hvilken attest skal indeholde, at hans husz eller logement ved Guds naade hidtil er u-inficeret, og at pasz viiseren derfor udaf staden u-behindret med sine huus-folk ud og ind passerer. Samme attest og passere-seddel skulle huus-faderen være tiltenkt at levere fra sig til kvarterets committeret eller udmældede, om Gud hans huus med dette kaars af sygdom skulle hiemsøge.

5. Ingen maa under 100 rigsdalers straf, at betale halvparten deraf til angiveren og den anden halve part til sundheds commissionens cassa, giøre nogen fremlaan af slige sundheds paszer og attester til nogen anden, som ej er af hans huus og familie. Skulle hand ej formaa pengene at betale, da straffes hand paa kroppen med fængsel eller i andre maader efter benævnte commissions sigelse.

6. Imidlertid skal alle hid indtil sædvanlige port-tegne tree dage efter denne voris allernaadigste forordnings lovlige forkyndelse vere afskaffede, som af vedkommende inden 8te dage igien skal leveres paa politie-cammeret under vedbørlig penge straf effter sundheds commissionens sigelse, halfdeelen deraf til samme commissions cassa og den anden halve deel til angiveren. Hvorfor de i Nørre port be-

stilte controlleurer og sundheds skrivere skal under vedberlig straf have nøye opsyn, at ingen udaf staden passerer eller igien indkommer, om hand er ud af staden, uden hand forskrevne rigtighed med sig haver, hvor udi vagterne bør at være dennem beforderlige og assisterlige.

7. Anlangende dennem, som indkommer fra landet eller fra fremmede stæder, da lader vi det allernaadigst forblive ved de hid indtil giorte anstalter.

8. Igiennem Vester port skulle alle de syge passere, som til Lade gaardens hospital udføres eller derfra som restituerede til staden igien indlades. Dog maa som før ermældt reebslaaere, som deris arbeide paa reberbahnen forretter, saa og de, som boer paa stadens grund uden for Vester port, iligemaade melke piger, igiennem bemelte Vester port ud og ind passere, saalenge de haver saadan sundheds attest at fremvise, som den fjerde næst foregaaende articul ommælder.

9. Øster port skal holdes, som hidtil allernaadigst er befaleet, indtil videre tillugt og ickun aabnes for de liig, som der igien nem føres og paa de der anordnede kirkegaarde her uden for staden skal begraves.

Hvor efter alle etc. Og byde vi hermed og befale os elskelige præident etc., byefogden og andre i forbemelte voris etc. Kiøbenhafn, som denne etc., at de den paa etc. Givet etc. Hafniæ dend 1 septembris 1711.

Sæl. Reg. XLVI. 285—88.

283.

2 Sept. 1711.

Om Tømmerpladserne ved Kvæsthuset.

Magistraten i Kiøbenhavn med fleere.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som tømmer handlerne her i voris etc. Kiøbenhavn, som vi til deris handel des beqvemmere leilighed allernaadigst haver givet pladtzer udi søen fra Qvæsthuset af i linie til Toldboden, nu hos os allerunderdanigst haver ladet anholde, at vi allernaadigst ville give og forunde en hver af dem for sit fortog og pladtz paa den anden side af gaden paa landet saa megen pladtz i lengden, som en hver har til stranden, og udi dyben i det mindste fyrgetyve allen til at bygge vaanhuse paa, og hvis behøves kunde, efter den derover forfattede tegning, saa er hermed voris etc., at j eders allerunderdanigste erklæring med forderligste i voris Danske cancellie indsender, om nogen paa de begierte pladtzer nogen lovlig prætentation kand have. Dermed etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ den 2 septembris anno 1711.

Lige saadan en befaling blev samme dag expederet til havne commissionen, sammeledes til stads bygmester Johan Conrad Ernst, at hand og skulle indsende sin erklæring, om nogen paa de begierte pladtzer nogen lovlig præntion kand have.

Sæl. Tegn. LVIII. 327—28.

284.

5 Sept. 1711.

Paabud af en Faste- og Bededag.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi allernaadigst have paabudet en faste- og bededag at holdes udi voris etc. Kiøbenhavn og vor kiøbsted Helsingøer den 9 septembris førstkommendes, saa er voris etc., at j strax den anordning giøre, at der aftenen tilforn klokken sex til en christelig forberedelse begyndes at ringe med klokkerne som sædvanligen til Hellig Geistes og St. Nicolai kirker i voris etc. Kiøbenhavn og til Vor Frelseres kirke i Christianshavn og dermed en time continueris, desligeste at alle kramboder etc. Dermed etc. Jægersborg d. 5 septembris anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 334.

285.

8 Sept. 1711.

Moratorium saa længe Krigen varer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Anthoni Werner og Abraham Lampe, jndvaanere i voris etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver ladet andrage at være geraaden i den tilstand, at de deris creditorer formedelst disse besværlige tider ej saa hastig og saa rigtig, som de gierne etc., da have vj efter deris herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at de, saalenge denne krig varer, for alle deris creditorers krav etc., paa det de imidlertid etc. Dog skal dette voris etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Jægersborg d. 8 septembris 1711.

Sæl. Reg. XLVI. 307—08.

286.

8 Sept. 1711.

Om Lukning af Gravene i Kirkerne.

Rector og professores ved Kiøbenhavns universitet.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som vi ugierne have maat fornemme, hvorledes adskillige graver, som i kirkerne udi voris etc. Kiøbenhavn kastes til at sette liig udi, skal paa nogen tid blive aabne staaende og en slem stank foraarsage, saa ville vi hermed alvorligen have befalet, at ingen grav i kirkerne der sammesteds maa i denne svage tid være aaben, fra klokken er fem om morgenen, til

efter at bønner er bleven holdet om eftermiddagen. Thi er voris etc., at j derom strax ved Vor Frue og Hellig Trefoldigheds kirker i bemelte Kiøbenhavn ald fornøden anordning giøre. Dermed etc. Jægersborg den 8 septembris 1711.

Magistraten i Kiøbenhavn . . i Hellig Geistes og St. Nicolai kirker og i Vor Frelseris kirke i Christianshavn.

Hr. Ulrich Christian Guldenleve . . ved Holmens kirke . .

Hr. Charles Damas de Cormaillon . . ved garnisons kirkerne i Kiøbenhavn og Christianshavn . .

Hr. Carl greve af Ahlefeldt . . ved St. Peders kirke . .

Sæl. Tegn. LVIII. 340—42.

287.

13 Sept. 1711.

Om Stadens Forsyning.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi til sikkerhed for alle og enhver, som sig i denne svage tid ville paatage og understaa noget saavel af alle slags korn og fæde vahre som af brendeved og andet deslige til voris etc. Kiøbenhavn til lands og vands at hidføre, aller-naadigst have for got befunden efterskrevne anordning at giøre, nemlig:

1. Paa det ingen, som fra landet her udi Sielland haver noget til torvet at føre her til staden, skal undsee sig for der med hid at komme, saa skal torvet her efter, saalenge denne svage tiid paa staar, holdes uden for Nørre port paa tvende stæder, nemlig paa det første stæd, som kaldes printz Carls enge hauge, hvor alle slags korn-vare, erter og gryn samt alle slags fetallie af saltet, røgede og tørre vahre skal fal holdes; dernest paa det andet stæd, som er strax bag ved accise boden, hvor alt levendes qvæg, stort og smaat, kul og brendeved, høg, halm og strøelse, riise-koste, tønde baand, alle slags eegge tømmer og deslige skal til fals henføres. Hvilke begge stæder med et sært tegn af en pæl med et malet bret til et kiende merke til alles efterretning skal betegnes.

2. Paa samme torve skal og til bondens nytte, som til torvet kommer, udi hytter, boder eller telte falholdes salt, homle, jern, staal, tiere, bæg, høg-leer, skiære-knive, saltet og tør fisk og deslige grove vahre, som bonden igien til sin fornødenhed kand bekomme. Men hør og hamp og alle slags ulden og linned vahre, langt mindre noget af gang eller senge klæder maa under høyeste straf der ikke falholdes eller selges.

3. De, som agte noget til vands udi staden at indføre, skal ey have fornøden dermed inden for bommen at indlegge, men dem

skal være tilladt deris skibe og fartøey ved en sær der til anordnet broe uden for bommen at anlegge, og naar de deris told eller accise til vores toldbetiente, som sig derved skal lade finde, efter foregaaende angivelse haver clareret, og dermed efter voris allernaadigste told rulle er bleven omgaaet, da maa de deris ladning til alle og eenhver, som det forlanger, enten udi stort eller smaat udselge, saaledes som de med dennem der om best kand foreenes. Dog maa de ey efter vores allernaadigste udgangne forordning af dato den 21 julii udi de første otte dage udselge noget til hœckere, hvor om de af den til forordnede politie betienter skal blive advaret og underrettet.

4. En hver ankommende skipper skal strax, naar hand for tolden og accisen haver klar giort, overlevere til den forordnede politie betiente en rigtig fortegnelse paa all sin ladning og derhos sætte den nøyeste priis, som hand vil selge varene for, hvad heller nogen vil kiøbe dem udi store eller smaa partier, hvilken fortegnelse igien af politie betienten skal opslaaes paa broen, hvor hand anlegger, saa og paa Raadhuset, Børsen, desligeste ved Høybroe, Holmens broe og Christianshavns broe til alles efterretning, hvor efter enhver self siden paa broen med skipperen kand accordere og aftinge, hvad hand derfor skal have, og siden lade det enten ved vogne til lands eller og ved baade eller pramme til vands udi staden indføre.

5. Og paa det de fremmede ankommende ej skal drage nogen undseelse for at handle og tale med nogen af stadens jndbyggere, da skal bemelte broe, ved hvilken de anlegger, med et stakket værk være af deelt, saa at den eene med den anden uden frygt og fare om priszen kand aftale og ey komme hin anden nærmere, end de self ville. Dernest skal udi samme stakket værk være en tromle med et kar fuld med vand, hvorudi de betingede penge kand legges, som varene skal betaales med, og der af igien af den selgende kand optages og tælles. Og paa det ingen bedrageri med saadanne penges ud- eller indtælling skal skeep, skal alle tider en af politie-betienterne staa inden for stakket-verket og have tilsyn med pengenes udtælling, førend de kastes udi vandet, og førend trommelœn om vries til den, som dennem skal annamme.

6. Med de vahre, som skal vrages, skal saaledes omgaaes. Stadens vrager skal med en pram udlegge til det skiberom, som ankommer, og sig derved fast giøre, til hvilken ende tovene, som udi skibet skal indkastes, først skal kastes udi søen og vel igiennem vædes, førend de maa kastes om borde og af skibs folkene antages, og maa hverken hand eller hans folk til fordriste sig at træde paa det an-

kommende skiberom eller fartøy, hvilket skibsfolkene maa have forlov til at afværge, saa at, om hannem nogen skade derved vederfares, maa hand sig det self tilskrive. Naar vrageren saaledes er fast giort, skal skibsfolkene hidtze alt hvis, som skal vrages, over bord udi prammen, og derefter skal udi skipperens og hans folkes paasyn handteres og vrages paa den maade, som forordningen af 1683 d. 5 maji allernaadigst tilholder.

7. Med styrte goeds, som skal maales, skal saaledes omgaaes. Prammen og fartøyerne, hvor udi saadant goeds skal indstyrtes og afhændtes, skal paa samme maade, som i næst foregaaende articul meldet er, anlegge og sig fast giøre ved det ankommende skiberom og fartøy, hvor udj maalleren og hans folk sig, ligesom før er meldet om vragerne, skal forholdes. Og naar prammen er giort fast, skal den ankommende skipper og skibs folk udkaste sit portsegel, som skal fæstes imellem skibet og prammen, saa at intet der af udi søen kand eller maa falde. Der efter lader maaleren stadens tønde ophidse udi skiberommet, som da skibsfolkene saa forsvarligen skal fylde og stryge og saaledes fyldt, det varligste skee kand, udi prammen overhidse og sencke. Befindes maalet da af maaleren at være u-paa-klagelig og ret, annammer hand det og lader det i prammen udstyrte, men finder hand det ey forsvarligt, da skal hand lade tønden med godset strax udi skiberommet igien ophidse, at det forsvarligen bliver fyldt, saa at det kand staa sit maal. I det øvrige forholdes det med maalingen i allemaader, som forordningen af 5 maji 1683 allernaadigst befaler.

8. De vahre, som skal veyes, og som ey med smaa vægt kand veyes og ere over fire *lis*, skal iligemaade af de ankommende skibe udhidses udi en pram eller fartøy, som paa forige maade skal være fast giort, og derfra henføres til en ved broen anordnet hytte, hvor udi stadens vægt skal henge, og der af stads veyeren og hans folk veyes, da dermed skal omgaaes efter forhen allernaadigst ommeldte forordning. Men hvad som er fire *lispund* og der under, maa en hver købende selv bringe bismær vægt med sig til at veye, naar det skeer udi skipperens overværelse, saa at der af ingen strid og u-eenighed kommer.

9. Brendeveden, som ankommer, skal kastes eller ophidses over borde udi en pram, som iligemaade, som før er meldt, ved skiberommet skal være fast giort og fortøyrret, og der udi skippernes og deris folkes paasyn udi favne settes og siden henføres, hvor det skal henbringes.

10. Haver de ankommende skipper noget at klage over told- eller politie-betienterne, maalere, veyere, vragerer eller favnsættere for deris forurettelse og de andre have noget at klage over skipperne, da skal den klagende angive sit klagemaal for den commission, som vi allernaadigst haver befalet dagligen at skal være tilstæde ved broen og skal bestaa af en af voris tilforordnede udi kammer-collegio, een af voris politie- og commerce-collegio, en af magistraten og en af de 32 mænd, som skulle saavel paa alle saadanne klagemaale og tvistigheder strax kiende og dømme som og de skyldige sætte til rætte og tilbørligen lade afstraffe. Skulle nogen finde sig fornermet med saadan deris afsigt, og sagens hovedstol, bøder eller andet er sex og tredsinds tiuge lod self eller des verdie, eller og straffen kand angaa nogens embede, fred, ære eller lempe, da skal udi cancelliet tilstædis stefning udj sagen til voris høyeste ret og der siden paa dømmis.

11. Hvilke skipperer, som sig efter denne voris anordning i alle maader efterrettelig holde og ey vofver sig videre, end her allernaadigst anordnet er, skal, naar hand igien vil hiem-reise, uden betaling og ophold meddeeles af sundheds commissionen her udi staden et pasz, hvor efter hand, naar hand hiemkommer, skal være fri for at holde nogen qvarantaine eller lide nogen hinder eller ophold fra sit huus, handel eller næring, hvorhen hand sig udj voris riger og lande vil begive.

Hvor efter alle og enhver etc. Og byde vi hermed og befale vore grever og friherrer, stiftsbefalingszmænd, ambtmænd, præsidenter, borgemestere og raad, fogder og alle andre, som denne etc., at de den paa behørige stæder etc. Givet etc. Jægersborg d. 12 septembris 1711.

Sæl. Reg. XLVI. 308—13.

288.

12 Sept. 1711.

Om Fritagelse for Afgift af Begravelser til Vor Frue Skole under Pesten.

Hr. Christen Worm, biscop over Siellands stift.

F. 4. Vor gunst tilforn. Af hosfølgende supplication fra de to og tredive mænd i voris etc. Kiøbenhavn kand du selv see og fornemme deris allerunderdanigste andragende og ansøgning paa samtlige stadens judvaaneres vegne af alle stænder om at maatte for alle udgifter til mag. Frølund, rector scholæ i Kiøbenhavn, for liig at begraves herefter frigives, om ei længere, da saa længe den graserende sygdom efter Guds behagelige villie skal continuere. Thi er voris etc., at du med allerforderligste indsender i voris Danske can-

cellie dit allerunderdanigste betænkende derover, om ikke staden i denne besværlige tilstand fra den tyngte kunde befries. Dermed etc. Jægersborg d. 12 septembris anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 348—49.

289.

19 Sept. 1711.

Om den Persons Myndighed, der beskikkes af Sundhedskommissionen til at gaa i Retten.

Vi have allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at den person, som den i voris etc. Kiøbenhavn anordnede sundheds commission autoriserer til at gaa i rette og paatale de sager, som sundheds væsenet angaar, maa og skal udi rætte over alt antages. Saa skal og hvis jndlegge, breve og beviisligheder, som hand udi saadanne sager for rætte fremlegger, paa slet papiir annammes og oplæses. Og hvis som for rætte passerer og hand beskreven begierer, hannem iligemaade af rættens betiente paa slet papiir og uden betaling beskreven meddeeles. Hvorefter vedkommende etc. Skrevet etc. Jægersborg d. 19 septembris 1711.

Sæl. Reg. XLVI. 330—31.

290.

19 Sept. 1711.

Om Røveri og Indbrud i Husene.

De tilforordnede i ober admiralitets retten med andre iurisdictioner i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor synderlig gunst og bevaagenhed tilforn. Saa som vi u-gierne have maat fornemme, hvorledes nogle u-gudelige mennesker haver allerede gjort en begyndelse med røveri og at indbryde i huse i voris etc. Kiøbenhavn, hvoraf folkene kand være uddøde, og det kand være at befrygte, at paa deslige misdædiske gierninger morderi vil følge, saa paa det saadanne u-gudelige mennesker, naar de ere blevne paagrebne, strax kunde blive forhørte, dømte og afstraffede, er voris etc., at de sager, som sundheds commissionen for eder lader indstævne, i sær de, som nogen formastelse, gevalt og misbrug angaar, skal af eder, om j alle ere nærværende, hvis ikke, da af saa mange af eders membris, som tilstæde ere, efter aftens varsel frem for alle andre sager strax foretages og, om mueligt er, inden tvende gange fire og tyve timer der udi kiendes og dømmes, og dersom sagen angaar nogen person, som paa livet vorder anseet, at dommen da inden tvende dage derefter os til allernaadigste approbation eller forandring allerunderdanigst forestilles. Og haver j ellers den person, som fornevnte sundheds commission autoriserer til deslige sager i

retten for eder at paatale, at tillegge noget for hans u-mage med processens drift, naar de anklagte det formaar at svare. Dermed etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Jægersborg d. 19 septembris anno 1711.

Ligesaaan en befaling gik samme dag til enhver af efterskrevne iurisdictioner, nemlig til under admiralitets retten, arsenal retten, hof retten, borg retten, universitetz retten, Kiøbenhavns raadstue ret og Kiøbenhavns byetings ret, nemlig Friderich Eisenberg af følgende indhold: F. 4. Saa som vi etc.

Sæl. Tegn. LVIII. 352—54.

291.

22 Sept. 1711.

Fortegnelse over Tallet paa smittede Huse og bortdøde Borgere.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Voris etc. er, at j strax af kvarter commissarierne i voris etc. Kiøbenhavn og Christianshavn begærer skriftlig efterretning om, hvor mange huse sammesteds formedelst den der grasserende smitsom sygdom til dato egentlig findes inficeret, og hvor mange huse efter voris allernaadigste anordning med seddeler ere tegnede, disligeste hvor mange borgere der ere døde, og hvor mange sterbboer formedelst contagion bør at forsegles, og saa derom eders allerunderdanigste erklæring i voris Danske cancellie etc. Vi ville og herhos have eder erindret voris allernaadigste befaling af den 18 augusti næst tilforn anl. skikkelige borgere at beskikke til at omgaa med collect bøger til formuende folk i Kiøbenhavn om hielp og almisze til de fattige nødlidende syge, at det uden videre ophold skeer. Derefter j etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Jægersborg den 22 septembris anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 362.

292.

22 Sept. 1711.

Forbud mod at lade Tiggere komme gennem Portene.

Hr. Charles Damas de Cormaillon, gener. lieutenant og commandant.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saa som vi allernaadigst have anordnet og tilladt Nørre port for voris etc. Kiøbenhavn til og fra Sieland og Christianshavns port til og fra Amager at maa i denne svage tid alleene være for jndbyggerne og reisende der igiennem ud og ind at passere, saa er hermed voris etc., at du strax saadan alvorlig anstalt gjør, at ingen betler bliver igiennem ovenskrevne tvende porte tilladt enten ud eller ind at komme. Dermed etc. Jægersborg d. 22 septembris 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 362—63.

Befaling om at fylde Gravene i Kirkerne med Sand.

Hr. Charles Damas de Cormaillon.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saa som vi have maat fornemme, at af gravene udi kirkerne i voris etc. Kiøbenhavn og Christianshavn samt des capeller skal opstige en u-lidelig stank, saa paa det samme slemme stank kunde blive dempet, er voris etc., at du strax ved kirkevæggerne til Garnisons kirken i bemelte Kiøbenhavn lader tilholde dem, som nye (have?) murede begravelser i samme kirke, at fylde dem med sand, saa fremt ellers noget liig der i, siden den nye giengse smitsom sygdom begyndte, er nedsat, og at herefter, naar liig i denne svage tid nedsættes i aabne grave, de da strax paa eyernes bekostning med sand fyldes. Dermed etc. Jægersborg den 22 septembris anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 363.

Om Betaling til Skolerne for Ligbegængelse.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give dig hermed allernaadigst tilkiende, at vi i henseende til den i voris etc. Kiøbenhavn og Christianshavn grasserende smitsom sygdom, hvorudi mange mennisker hastig ved døden henfalder, som tillige med disse besværlige tider forarsager, at de fleeste søger at faa deris liig med mindste bekostning til jorden bestædigede, allernaadigst have for got befundet til lettelse for vedkommende at moderere taxten paa den afgift, som i saa maader efter voris allernaadigste forordning til skolerne skulle gives, saa at der herefter indtil videre ikkun skal betales for et liig, som i kirkerne og paa kirke- og urtegaardene begraves, en tredie deel mindre end efter bemelte voris forordning, men for et liig, som jordes i de ny kirkegaarde, maa skolerne ei tage meere end den halve deel, neml. for et liig over 10 aar 3 $\frac{1}{2}$ 8 β og for et liig under tie aar en $\frac{1}{2}$ 12 β . Ja skolerne skal være forpligtede uden nogen betaling at give dennem, som det begærer, fri seddeler for deris liigs nedsettelse i samme ny kirke gaarde. Thi er hermed voris etc., at du vedkommende det til efterretning strax kundgiør. Dermed etc. Jægersborg d. 23 septembris anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 366—67.

Om Forsørgelse af forældrelese Børn.

Directeurerne for de fattiges væsen i Danmark.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Vi tilskikke eder herhos en til os fra den i voris etc. Kiøbenhavn anordnede sundheds commission indkommen allerunderdanigste memorial af den 21 septembris sidst forleden, hvorudi de i blandt andet giøre allerunderdanigste forslag om alle fattige fader og moder løse børn sammesteds, som ingen venner haver, der sig dennem vil antage og forsørge, at maatte udi weisenhuset i Christianshavn til pleje og tugt indkomme, og at j allernaadigst maatte blive befalet eder directionen derover at antage, hvis beskaffenhed j selv etc. Og er voris etc., at j derom eders allerunderdanigste erklæring og betænkende tillige med ovenskrevne memorial udi voris etc. Dermed etc. Jægerborg d. 28 septembris anno 1711.

Sæl. Tegn. XLIII. 370—71.

Taksigelse for Freden mellem Rusland og Tyrkiet.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som det haver behaget den allerhøieste Gud at stille den blodig krig imellem voris allierede hans zariske majt. zaren af Muscov paa den eene og Tørken paa den anden side og i det stæd fred imellem dennem at stifte, saa er hermed etc., at du strax saadan anordning giør, at for samme fred skeer paa søndag, som er den 4 octobris førstkommendes, udi alle kirkerne i voris etc. Kiøbenhavn og Christianshavn saa vel som og i kirkerne paa vore slotte Kiøbenhavn, Friderichsborg og Cronborg, naar prædikken til høymæsse er endet, disligiste i voris orlogs flode paa den samme dag, naar hans høye excellence voris general admiral derfor lader skyde, tilbørlig taksigelse til Gud med en bevægelig tale af præsterne til meenighederne for der ved dis meere at opmuntre en hver til at bede Gud om voris allieredes vaabens lykkelig fremgang, hvorpaa skal siunges Gud til tak og lov for ovenskrevne fred den psalme: o Gud vi love dig etc. Dermed etc. Jægersborg den 28 septembris anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 371—72.

Om Udsættelse af Flytte- og Faredagen.

Forbud paa tryk.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom det er at befrygte, at den i voris etc. Kiøbenhavn og Christianshavn endnu grasserende

smitsom sygdom ved tilstundende flytte tid og fardag sig meere og meere skulle udbrede og fleere folk og huse antænde ved det, at endeel folk flytte fra inficerede til sunde og andre fra sunde til inficerede husze med deris mobilier og huuszgeraad, lige det samme skal og være at befrygte med tieniste tynde, som til nu forestaaende fardag enten kand være opsagte eller have opsagt deris tieniste og saaledes komme fra sunde til inficerede og fra inficerede til sunde huse, da have vi allernaadigst forgot befundet hermed at anordne og befale, at den nu tilstundende ordinaire flytte tid for dem, som have soldt, kiøbt, bortlejet eller leiet husze og værelser i Kiøbenhavn og Christianshavn, skal for det første udsættes til tree uger efter førstkommande Martini og ingen imidlertid være tilladt at flytte fra noget huus eller værelse til et andet. Ligeledes maa og ingen tieneste folk nu til forestaaende fardag, enten de selv deris tieniste haver opsagt, eller deris hosbonder dennem den haver opsagt, qvitteré deris hosbonder, med mindre samme tieniste tiunde ville miste deris halve aars forfalden løn til de fattige og derforuden, om det er en karl, som sig der imod forseer, være liig dragere, graver ved lazarethernes og de fattiges kirkegaarder eller deslige, og qvindfolkene være vaage koner udj lazaretherne eller andre syge huusze, foruden anden straf, ligesom øvrigheden efter tidernes tilstand det tienligt befinder. Skulle hosbonden understaa sig at jage sine tieniste folk af hans tieniste imod dette vores velmeenende forbud, skal hand af voris general fiscal som voris mandats modtvillig overtræder tiltales og derefter i straf ansees. Hvor efter alle etc. Og byde vi hermed og befale os elskel. præsidet, borgemestere og raad samt byefogden i bemelte Kiøbenhavn, saa og alle andre, som denne etc., at de den paa behørige stæder etc. Givet etc. Jægersborg d. 3 octobris 1711.

Sæl. Reg. XLVI. 367—68.

298.

3 Okt. 1711.

Ophævelse af Borgerskabets Vagthold

Charles Damas de Cormaillon, gen. lieutenant og commandant.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saa som for os allerunderdanigst er bleven andraget, at iblandt de u-lykkelige tilfælde, som den i voris etc. Kiøbenhavn grasserende smitsom sygdom styrkes ved, skal borgerskabets vagtholden ikke være den ringeste, fordi at paa samme vagter kommer folk til sammen saa vel fra inficerede som fra sunde huse, foruden at end og corps de garderne ikke efter voris allernaadigste anordning reene holdes, som det sig bør, hvorover mange

af borgerskabet paa deris vagt af sygdomme ere blevne antændt og, naar de derfra ere kiemkomne, hastig ved døden afgangne, og nu for os er gjort efterskrevne forslag, hvorved formeenes, at borgerskabets vagtholden i denne svage tid kunde ophøre og soldaterne dermed ei være for meget betyngede og dog den publicve sikkerhed blive i agt tagen, nemlig:

1. At citadellet Friderichshavns reenselse blev med ald flid befordret og de forehavende baraqver for saa mange af militien, som ei i citadellet kand indlegges, bygte ved verkerne for Vester og Nørre porte.

2. At ei flere poster med soldater vagt bleve besatte, end toldboden saa vel som Nørre-, Vester- og Christianshavns porte samt Rosenborg bolverk i stæden for Øster port, hvorfra kunde udstilles poster til Øster port, og slots vagten som en hovet vagt at continuere, og derimod at ophøre hovet vagten, Graabrødre torve vagt, Charlottenborg, Amalienborg, Nyeboders vagt, Stokhusets, Kiøbenhavn og Christianshavns Kalleboeder, de tre vagter paa Nye verk saa lenge, indtil vinteren tiltager, saa og Bremmerholms og flodens vagter med baadsmænd besættes.

3. Paa det og at militien kunde næst Guds bistand være desto mindre fare for denne giengse smitsom sygdom undergiven, at da castellets baraqver bleve efter voris den 1 augusti sidst forleden allernaadigst udgangne forordning reensede og andre udi castellet boende familier, som haver haft syge eller døde, under eeds pligt tilholdne at reense deris værelser, meubler og klæder, og dernest de andre nødige baraqver bleve paa udværkerne bygte, thi om nogen allarm i byen paakom enten formedelst jldsvaade eller andet, saa kunde soldaterne fra udverkerne og citadellet have deris sammel pladtzer i staden til tumult at forekomme, og naar derhos corps de garderne efter ovenbemelte voris allernaadigste forordning af den 1 augusti bleve tilbørligen reensede, røgede, toede og kalkede, og tillige med holdet derover, at militien ei i staden omløb, men efter vagts afløsning strax begav sig til citadellet og baraqverne uden for staden, og derhos var regleret, at saa snart nogen fik anstød af sygdom, den da enten til lazaretterne eller krigs hospitalet henføres, og endelig at officererne bleve befalet ei at tillade nogen soldat at gaa hiem til sine paa-rørende i landet, meget mindre deris børn eller kvinder, som der er klaget over, at løbe om i landet med klæder og bylter, hvilke formeenes, at de imod ald forbud af staden skal have ud practiceret eller sig fra lazarettet tilsneget, saa er hermed voris etc., at du derom

din etc. i voris etc., det allersnæreste mueligt er, indskikker. Dermed etc. Jægersborg d. 3 octobris 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 374—76.

299.

3 Okt. 1711.

Om Anskaffelse af Natvægtere istedenfor de afdøde.

Geheime raad og stiftbefalingsmand hr. Otto Krabbe.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saa som voris iustitz raad os elskelig Johan Bertram Ernst som voris politiemester for os allerunderdanigst haver ladet andrage, at natte vægterne i voris etc. Kiøbenhavn ere i denne svage tid saaledes svækkede, at knap en tredie deel af dem ere i live og ved helbred, og i hvor vel hand har anvendt ald sin fliid for at faa staden betimeligen med det rette og fornødne tal forsiunet, saa skal de dog der i staden ey være at bekomme, thi er voris etc., at du strax tilholder hver stæds øvrighed saa vel udi amterne som i kiøbstæderne her udi vort land Sielland at giøre deris yderste fliid til at bringe 60 friske og sterke mænd udi alt til veye, som sig samme nat vægter tjenester ville paatage, hvilke da med det forderligste sig til Kiøbenhavn haver at begive, og kand en hver mand af dem loves en billig reise penge og tæring did, som dennem ved deris ankomst og anmeldelse paa politie cammeret strax skal betales. Ellers have de der at nyde efter reglementet deris fri mondering og ugentlig 1 rdr. til løn, saa og hvad ellers jndvaanerne hver hellig aften efter sædvane pleier at give dennem, saa og hvad der af forefaldende bøder, lige som deris fiid kiendes, dennem tilkommer. Dermed etc. Jægersborg d. 3 octobris anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 380—81.

300.

3 Okt. 1711.

Byretten maa til videre holdes med 4 Tingmænd.

Friderich Eisenberg, byefoget i Kiøbenhavn.

F. 4. Vi give dig hermed tilkiende, at vi formedelst den i voris etc. Kiøbenhavn grasserende smitsomme sygdom allernaadigst haver for got befundet, at byetings retten sammesteds maa indtil videre med 4re tingmænd holdes og betienes. Derefter du etc. Befalendes etc. Jægersborg den 3 octobris anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 381.

301.

6 Okt. 1711.

Slagternes Klage over ikke at kunne komme ind gennem Vesterport.

De committerede udi sundheds commissionen.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos en til os fra Lauritz Olsen, oldermand for slagter laugget i voris etc. Kiøben-

havn, paa egen og samtlig laugets vegne indkommen allerunderdanigste memorial, hvorudi de besværges sig over den store sinkelse, fortræd og skade, som bemelte slagtere maa udstaa ved den giorte anstalt, at de ikke maa have deris udfart af Vester port, men maa tage omkring til Nørre port, naar de enten selv eller ved deris folk skal ud og ind af staden for at afhændte stude, lam, kalve eller andre deslige vare, som til stadens fornødenhed og slagternes næring høylig behøves, med videre, som j deraf selv etc. Og er voris etc., at j os derom eders etc. til videre voris etc. Dermed etc. Jægersborg d. 6 octobris anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 390.

302.

10 Okt. 1711.

Om Frigivelse af en hvervet Snedkerdreng.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som den i voris etc. Kiøbenhavn anordnede sundheds commission haver efter voris aller-naadigste befaling af den 3 octobris sidst forleden sig allerunderdanigst erkleret ang. den snediker dreng, som fra lazarethet uden for bemelte Kiøbenhavn vaar bragt frisk ind i Qvarantaine huset paa Christianshavn og derfra udleveret til capitain Kaas, at samme dreng skal blive frigiven, naar oldermænden for snediker lauget efter hans erbydelse betaler for hans cur og kost ugentlig en rigsdaler, saa er hermed voris etc., at j bemelte oldermænd for snediker lauget det til efterretning strax tilkiende giver. Dermed etc. Jægersborg den 10 octobris anno .1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 395.

303.

13 Okt. 1711.

Om Rensning af smittede Huse.

Politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som vi allernaadigst haver beordret os elskelige voris udi Kiøbenhavn værende conseil at giøre de fornødene anstalter, at husene i bemelte Kiøbenhavn, udi hvilke smitsom sygdom haver grasseret, bliver paa beste og mueligste maader reengiorte, og hvis af senge klæder derudi findes og kunde give anledning og foraarsage infection, uden anseelse bliver opbrændt, saa og at de inficerede huse vorder tegnet, paa det en hver derfor sig kunde præcavere, saa er voris etc., at du, saa kier dig vor naade er, med største fiid og nidkierhed holder over de anstalter, som i

forskrevne maade giøres, og dennem alvorligen til execution bringer. Dermed etc. Hovet kvarteret for Straalsund den 13 octobris anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 411.

304.

17 Okt. 1711.

Om Salg af Frugt.

Johan Bertram Ernst, iustitz raad og politiemester.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Paa din til os indkommen allerunderdanigste memorial af dato den 13 octobris sidstafvigt, anlangende den frugt, som du haver ladet forbyde i denne svage tid at indføres i voris etc. Kiøbenhavn, give vi dig hermed allernaadigst til svar, at hvad det offentlige sal paa torvene og omløben paa gaderne med frugt angaar, den haver du endnu i denne tid at hindre, men hvad den frugt anbelanger, som nogen til sin egen huusholding lader komme hid til staden eller uden for portene kiøber, den ville vi ikke, at nogen skal nægtes at indføre. Derefter du etc. Befalendes etc. Jægersborg d. 17 octobris 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 402—03.

305.

17 Okt. 1711.

Om Underholdning af Vajsenhuset paa Christianshavn.

Sundheds commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos copie af os elskelige voris tilforordnede directeurer over de fattiges væsen her i vort rige Danmark deris allerunderdanigste erklæring paa eders allerunderdanigste memorial af den 21 septembris nestafvigt ang. directionen over weisenhuset paa Christianshavn, hvoraf j selv kand. see og fornemme, at de allerunderdanigst forklarer sig ei at have midler til de store udgifter, som til saadant huuses underholdning med fornøden betienter behøves. Thi give vi eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi lader det derpaa allernaadigst beroe, om j selv veed noget forslag at giøre dertil, som kand være tilstrekkeligt. Derefter j etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Jægersborg den 17 octobris anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 403.

306.

17 Okt. 1711.

Forbud mod Jøders Ophold i Brønshøj.

Hr. Jver Rosencrantz, amtmand ved Kiøbenhavns amt.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Saa som os allerunderdanigst er bleven forebragt, hvorledes en deel jøder haver i denne svage tid begivet sig fra voris etc. Kiøbenhavn og er fløttet til

Brøndshøj sogn og bye, hvor de ei alleene ugentligen holde deris lev salers høytid, dén enfoldige almue sammesteds til største forargelse, saa er hermed voris etc., at du strax tilholder disse jøder allerforderligst at begive sig derfra og at flytte ind i bemelte Kiøbenhavn igien til deris huus og hiem, saa fremt, om anderledes skulle befindes, de ikke formedelst deris gienstridighed tilbørligen vilde være anseet. Dermed etc. Jægersborg den 17 octobris 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 408—04.

307.

20 Okt. 1711.

Om Undersøgelse af Kirkegaardene.

Hans høye excellence hr. Ulrich Christian Guldenleve med fleere kirkernes patroner i Kiøbenhavn, Christianshavn og citadellet Friderichshavn.

F. 4. Vor synderlig gunst og bevaagenhed tilforn. Saa som voris den 1 septembris sidstforleden om gravers kastning til liig paa kirke og urte gaardene i voris etc. Kiøbenhavn i denne svage tid allernaadigst udgangne forordning formelder udi den 8 post, at vi strax efter 1 octobris ville beskikke visze betiente, som alle kirke og urte gaarde skulle efterforske, saa give vi dig hermed allernaadigst tilkiende, at vi for got befinde, at saadan forretning bliver fuldført af en af sundheds commissionens og en af voris politiemesters fuldmægtige paa den eene og af tvende andre mænd, som af hver kirkes patroner skal udnævnes, paa den anden side, til hvilken ende du strax haver at beordre graverne ved Holmens kirke at gaa saadanne udnævrende committerede tilhaande og over alt at giøre med deris havende redskab eftersøgning. Og have vi ellers allernaadigst bevilget, at den person, som ved sundheds commissionen bruges som fiscal, sig derved og, naar hans andre forretninger hannem ei hindrer, maa indfinde og observere, hvorledes søgningen efter voris allernaadigste forordning skeer, og at sliig forretning maa extendere sig ei alleene til alle i Kiøbenhavn og Christianshavn samt citadellet værende kirke og urte gaarde, men end og til skibs og garnisons kirke gaarde saa vel som de andre i denne svage tid indrettede nye kirke gaarde inden og uden for staden, og at de udmældede ved skibs og garnisons kirke gaardene maa bivaane forretningen, som skeer paa commissionens i denne svage tid nye indrettede kirkegaarde. Saa ville vi og derhos allernaadigst have befalet, at disse samtlige til en hver kirke og urtegaard udnævnedes betiente skal give saadanne deris forretninger til sundheds commissionen udførlig beskreven, disligeste at

en hver kirkes værger skal give under deris hænder beskreven, hvordan de i kirkerne og capellerne nedsatte liig ere bedekkede. J det øvrige maa de i kirkerne og capellerne i denne svage tid brugte og til liigs nedsættelse aabnede begravelser ingenlunde i aar og dag til liigs nedsættelse aabnes. Derefter du dig, saa viit det Holmens kirke og capeller samt dens kirke og urte gaarde inden og uden for staden, i særdelighed skibs kirkegaard, angaar, allerunderdanigst haver at rette og om de dig i forskrevne maade vedkommende forretninger ald fornøden anstalt strax at giøre. Befalendes etc. Skrevet etc. Jægersborg d. 20 octobris 1711.

Lige saadan befaling blev samme dag expederet til en hver af efterskrevne, neml. til hr. geheime raad Ahlefeldt anl. Ste. Peters kirke i Kiøbenhavn, gen. lieut. de Cormaillon anl. Garnisons kirkerne i Kiøbenhavn og citadellet Friderichshavn, Kiøbenhavns magistrat anl. Hellig Geistes og Nicolai kirker i Kiøbenhavn og Vor Frelseres kirke i Christianshavn og rector og professorer ved Kiøbenhavns universitet ang. Vor Frue og Trinitatis kirker i Kiøbenhavn.

Sæl. Tegn. LVIII. 408—10.

308.

20 okt. 1711.

Om hurtig Afhøring af Vidner.

Ober og under retterne i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som for os allerunderdanigst er bleven andraget, at i blandt de sager, som den i voris etc. Kiøbenhavn anordnet sundheds commission foraarsages at lade paatale og ud føre, forefalder adskillige, som der behøves at føre vidner udi, og det tit skal hende sig, at der udi en sag findes adskillige vidner, hvor af en hver sorterer under sit eget værneting, og der som commissionens fuldmægtig i følge af loven efter 8te dages kald og varsel skulle lade et hvert vidne for sit forum afhøre, vilde dermed 4, 5, 6, ja vel flere uger bort gaa, inden hver deslige sag til endskab kunde komme, da paa det saadanne sager desto snarere til endskab kunde befordres, have vi allernaadigst for got befundet derudinden saaledes at dispensere, at alle de vidner, af hvad stand de og maa være, som findes fornøden til deslige sagers oplysning, maa og skal efter aftens varsel føres og afhøres for den ret, som hovet sagen skal afgjøres for, enten det er deris eget værneting eller ikke. Derefter j eder, saa viit det eder etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Jægersborg den 20 octobris 1711.

Ober og under retterne, til hvilke breve efter ovenskrevne concept bleve expederede, vare efterskrevne, nemlig ober admiralitets

retten, under admiralitets retten, arsenal retten, hof rættén, borg retten, Kiøbenhavns raadstue ræt, Kiøbenhavns byetings ret, Kiøbenhavns universitets ret.

Sæl. Tegn. LVIII. 410—11.

309.

20 Okt. 1711.

Om Stadens Ophjælpling.

Politie og commerce colleg.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saa som Gud af naade haver paa nogen tid formildet den fordærvelig smitsom sygdoms plage i voris etc. Kiøbenhavn, at tallet paa de døde nogle uger efter hin anden mærkeligen haver formindsket, saa er hermed voris etc., at j strax med hin anden flittigen overveyer, hvorledes staden fornevnte Kiøbenhavn efter denne udstanden hiemsøgelse næst Guds bistand best og snarest kunde igien ophielpes og udi stand settes, og derom eders etc. i voris etc. Dermed etc. Jægersborg den 20 octobris 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 422.

310.

31 Okt. 1711.

Om Rydning af Kaserneerne i Citadellet.

Sundheds commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som vi allernaadigst have for got befunden, at de i voris citadel forseglede baraqver bliver med allerforderligste aabnede og ryddelige giorte, og det der i værende gods udtagen og i forvaring henlagt paa et stæd, hvor voris general lieutenant og commandant i voris etc. Kiøbenhavn samt i bemelte citadel os elskelig hr. Charles Damas de Cormaillon, ridder, det lader anvise, saa er hermed voris etc., at j om samme goedtses forflyttelse strax saadan fornøden anstalt giøre, at derved ingen infection kand være at befrygte, og i det øvrige siden overlader det til de vedkommende skifte forvalteres omsorg, at der af intet bliver forekommet. Dermed etc. Jægersborg d. 31 octobris 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 420.

311.

31 Okt. 1711.

Beskikkelse af en Vægterinspektør.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi allernaadigst have beskikket og forordnet, saa og etc. Gregers Romer, vice brand directeur udi vores etc. Kiøbenhavn, til at vere tillige med inspecteur over vægterne sammesteds udi afg. Johan Huusmans sted og samme tjeneste at nyde med lige vilkor, indkomst og rettighed, som hans formand den for hannem nydt og haft haver. Thj skal hand fremdeelis vere os som

sin absolut etc. J særdelighed skal hand rette og forholde sig efter de om samme embede allernaadigst gjordte anordninger og ellers, som det en ærlig, tro etc. Givet etc. Hoved kvarteret for Straalsund d. 31 octobris 1711.

Sæl Reg. XLVI. 418—19.

312.

7 Nov. 1711.

Tiltale til en hamborgsk Læge for ulovlig Praxis under Pesten.

Sundheds commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som vi af eders til os indkommen allerunderdanigste memorial af den 27 octobris næstafvigte have maat fornemme, at en medicus ved navn Diderich fra vor stad Hamborg skal for nogen tid siden have indfunden sig i voris etc. Kiøbenhavn og der tvert imod voris allernaadigste forordning og den medicinske facultet givne privilegium uden at legitimere sin person understaaet sig at practicere og en stor deel af hans medbragte medicamenter for en temmelig høy priis at debitere til adskillige, hvilket saaledes skal være udfalden, at ikke alleeniste de fleeste af dem, som samme medicamenter haver brugt, de friske ere bleven syge og de syge døde, hvorover og formedelst, at hand ikke har villet indstille sig for commissionen, saa tiit hand er bleven anmodet, at der med hannem, i sær om hans medicamenter, som der saa høyiligen vaar bleven klaget over, kunde have bleven confereret, j haver været forarsaget at lade hannem ved politiemesterens fuldmægtig ind citere og sagen imod hannem agere, da hand selv for commissionen tilstod, at hand sig haardeligen hafde forseet, og derfor bad, at man ei imod hannem som en fremmet mand ville procedere, underkastende sig hvad straf, commissionen hannem ville tilfinde og sig derhos erbydende at ville tage graden og nedsette sig som en anden medicus at practicere, hvilket og saa viit paa voris allernaadigste behag skal være antaget med condition, at hand ikke før maa lade sig bruge eller selge nogen af hans medicamenter, saa og ellers efter de fleeste eders meening betale 50 rdr. til commissionens fattige og 10 rdr. til omkostning, hvormed hand selv og skal være tilfreds, saa give vi eder derpaa efter eders derom giorte allerunderdanigste forespørgende allernaadigst tilsvar, at dersom bemelte medicus Diderich godvillig vil give og præstere, hvis j udi eders allerunderdanigste memorial anfører, vi da allernaadigst ere tilfreds med, at hand for videre proces befries, men hvis hand det ei vil, da indstævnes hand for politie retten og der

dømmes efter loven og forordningerne. Derefter j etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Jægersborg d. 7 novembris 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 426—28.

313.

14 Nov. 1711.

Privilegium for en Skomager.

Johan Bertram Ernst, iustitz raad og politiemester i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som Hein Mikkelsen, skomager og jndvaaner i voris etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver ladet andrage og sig beklage over oldermænden for skomagerne, at hand hannem tvende svenne af verkstædet haver bort taget, endskjønt hand i denne farlige sygdoms tid har selv holdet sine svenne med kost, tvet og anden nødvendighed (som i deris laug ikke skal være brugelig) aleene for sit huus og dem fra smitsom sygdom at præcavere, befrygtendes at hand endnu flere af hans svenne skulle miste, saa efter bemelte Hein Mikkelsens herom giorte allerunderdanigste ansøgning og i henseende, at hand frem for andre mestere har haft stor møye og bekostning for at conservere sine svenne for sygdom, men saa og at hand haver hiulpet enker i lauget med svenne, som ingen havde, ville vi allernaadigst, at ham herefter ei flere svenne maa fratages, men at hand maa holde saa mange, som hand til sit arbeide haver fornøden, og som hand selv kand forskaffe sig, med mindre at hand enten selv dem godvilligen til andre vil afstaa, eller at svennene efter laugets artier deris afskeed har begiert. Derefter du etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Jægersborg d. 14 novembris 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 434—35.

314.

21 Nov. 1711.

Om Mordet paa en Pige udenfor Vesterport.

Geheime raad hr. Otto Krabbe.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Hvad byefogden udi voris etc. Kiøbenhavn Friderich Eysenberg for os allerunderdanigst haver andraget anlangende en u-bekjendt bonde karl tillige med en pige, som skal have logeret nest forleden 1 novembris hos en enke, boende uden for Vester port, og pigen siden om natten skal være funden død paa loftet, efter at karlen sig af bemelte huus skal have bortsneget, kand du af hosfølgende copie af hans derom etc. supplication videre see og erfare. Thi er voris etc., at du efter denne bonde karl her udi provincen strax lader efter forske, saa at hand efter de kiendemærker, som byefogdens memorial om hans person og gestalt melder,

kand blive til sagens oplysning samt den skyldiges afstraffelse paa greben. Dermed etc. Jægersborg den 21 novembris 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 448—49.

315.

24 Nov. 1711.

Oprettelse af et Torv udenfor Gyldenlund til Flaadens Forsyning.

Geheime raad hr. Otto Krabbe.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Efter som vi i henseende, at den smitsom sygdom, som udi indeværende aar i voris etc. Kiøbenhavn haver grasseret, sig ei endnu aldeeles haver lagt, ikke finde raadeligt, at nogen fra voris orlogs flode førend videre i land kommer, da i hvorvel at samme voris flode til førstkommendes decembris maanets udgang med proviant fra Kiøbenhavn er bleven forsynet, ville vi og allernaadigst, at til dens desto bedre forsyn og cahuyt spiisning et torv uden for Gyldenlund her i Kiøbenhavns amt bliver anordnet at holdes tvende gange om ugen, nemlig hver tiisdag og hver fredag, paa det at hvis bonden paa samme dage ey der af sine vahre kunde selge, hand da paa næstfølgende ordinaire torve dage for Kiøbenhavn kunde afsætte. Thi er voris etc., at du om samme torvs indrettelse paa en beleilig pladtz uden for Gyldenlund strax fornøden anstalt gjør og sligt paa behørige steder etc. Dermed etc. Jægersborg d. 24 novembris 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 457—58.

316.

28 Nov. 1711.

Vesterport maa paany aabnes.

Hr. Charles Damas de Cormaillon, commandant i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saa som den smitsom sygdom, som udi indeværende aar i voris etc. Kiøbenhavn har grasseret, sig merkeligen, Gud være æret, haver lagt, saa have vi allernaadigst bevilget, at Vester port derfor staden, som en lang tid til præsertion for contagionens udbredelse paa landet haver været holden tillukt, maa igien aabnes og til passage lige saa vel som Nørre port være frigiven. Dog skal ved samme passage nøye og flittigen i agt tages, at ingen senge klæder eller huus geraad af staden i landet bliver udført, om hvilket at lade holde tilsyn med den i bemelte Kiøbenhavn allernaadigst anordnet sundheds commission vores a parte ordre haver bekommet. Thi er voris etc., at du derom strax, saa viit det dig kand vedkomme, fornøden anstalt gjør. Befalendes etc. Jægersborg d. 28 novembris 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 460.

Om Rensning af deres Bohave, som ville flytte.

Sundheds commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som den til flytningen i voris etc. Kiøbenhavn ved forordningen af 3 octobris 1711 opsadte tid allerede er expireret, og det nu er at formode, at en hver, det snarest mueligt er, skal søge at flytte sine meubler og senge klæder did, hvor hand i vinter agter at blive beboendes, saa er voris etc., at j lader dem for eder kalde, som ville flytte, og af dem esker tilstrekkelig beviis eller og tager af dem deris corporlig eed, at de saaledes har rensset og med handteret det, de ville flytte, at det ey kand foraarsage nogen skade eller u-lempe, hvor det henflyttes, og hvis det ey beviises saaledes at være rensset, røget og tørret, som j det finder tilstrekkeligt og nok, at det kand være fri for videre at in-ficere, haver j dem ey at tilstæde saadant at flytte. Og som vi saaledes ikke ville, at nogen i bemelte voris etc. Kiøbenhavn, i hvo det end være maa, uden foregaaende eders samtykke maa flytte sit gods, saa er voris etc. og alvorlige befaling, at j haver ald tilberlig og muelig opsyn og forsorg med flytningen i byen paa denne tid og saaledes for byens conservation derved vigilerer, som j agter at forsvare. Dermed etc. Jægersborg den 4 decembris anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 465—66.

Den ikke smittede Del af Ladegaarden indrettes til syge Matroser.

General commissariatets deputerede for de paa floden sig befindende syge matroser.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saa som vi den 26 novembris sidst forleden allernaadigst have befalet eder, at j til vederqvægelse og forfriskning for de paa voris paa Kiøbenhavns reed indkommen orlogs flode sig befindende syge matroser strax skulle leje de voris assessor og proviant forvalter paa vor fæstning Cronborg os elskelig Jacob Arntsen tilhørende pakhus i Christianshavn, dennem dertil lade indrette og med kakkelovne forsyne efter samme voris allernaadigste befalings videre indhold, og vi nu af eders derom indkomne allerunderdanigste memorial af den 7 novembris næst efter haver fornommen, at der udkræves 3 à 4 ugers tid, inden at forskrevne pakhus kand blive indrettede, som de bør at være, og at der dog ikkun tuhundrede mand i det høyeste kand logeres formedelst adskillige kiøbmands vahre, som derudi findes indlagt, saa er hermed

efter sundheds commissionen i Kiøbenhavn dens allerunderdanigste forslag voris etc., at j udi det stød lader for ovenskrevne syge matroser paa voris flode med forderligste indrette for det første den halve part af voris ladegaard uden for Kiøbenhavns Nørre port, som ingen syge haver været udi, og samme halve part med kakkelovne forsyne, saa viit mueligt er og uden skade skee kand. Derforuden have j og at skaffe dennem til senge sammesteds straa sekker og dobbelte køye dekkener, hvilke for fares skyld kunde kastes i vand og siden tørres og røges, saa vel som og den anstalt giøre, at de til deris underholdning nyder daglig frisk spise efter deris tilstand. Dermed etc. Hafnise d. 5 decembris anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 466—68.

319.

5 Dec. 1711.

Privilegium for en Skomager.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som vi ved voris til eder den 14 novembris sidst forleden allernaadigst udgivne ordre allernaadigst have bevilget, at Povel Marcus, skomager svend, maatte uden videre ophold udi skomager laugget i voris etc. Kiøbenhavn for mester indtages, naar hand sit borgerskab havde vundet og sit mesterstykke giort, efter samme voris allernaadigste ordres videre indhold, og oldermænden Peder Carstensen Tønder tillige med fire af lauggets mestere sig dog haver understaaet derimod allerunderdanigst at supplicere, saa er nu hermed voris etc., at j ovenskrevne voris til eder allernaadigst ergangne ordre med alvorlighed efterlever. Dermed etc. Jægersborg den 5 decembris 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 471—72.

320.

10 Dec. 1711.

En Del af Børnehuset indrettes til de syge Matroser.

Directeurerne for de fattiges væsen.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Saa som paa voris paa Kiøbenhavns reed indkommen orlogs flode findes en deel syge see folk, som ei i voris see qvæsthuss kand indrømmes til forflægning og curing, og os i det stød er giort allerunderdanigste forslag om det store ny huus j Børnehuset udi Christianshavn, hvor formeenes 800 à 900 mand at skal kunde logeres, saa er hermed voris etc., at j samme store ny huus udi Børnehuset til os elskelige voris deputerede udi general commissariatet strax overlader til at lade indrette for de

syge paa voris flode indtil videre. Dermed etc. Jægersborg d. 10 decembris 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 477—78.

321.

12 Dec. 1711.

Om Attester for dem, der flytte tilbage til Staden.

Sundheds commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Efter som vi af eders indkommen allerunderdanigste memorial af den 2den decembris sidst forleden have fornømt, at de af jndbyggerne i voris etc. Kiøbenhavn, som derfra i denne svage tid haver været reiste og sig paa en og anden stæd i vort land Sielland en tid lang opholdet, sig nu efter haanden igien indfinder og lader deris med hafte seng- og gang-klæder fast dagligen for portene komme, en deel uden nogen pass og attest, fra hvad stæder de ere komne, da som det er bekiendt, at contagionen sig paa adskillige stæder her i Sielland haver yttret, eragte vi for nødvendigt, at de reisende bør at forskaffe præsternes attester fra sognerne i landet, hvor de sig haver opholdet, at de, og hvis de med dem haver, fra sunde stæder ere komne. Derefter j etc. og dermed i portene god opsigst lade have. Befalendes etc. Skrevet etc. Jægersborg den 12 decembris 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 480—81.

322.

12 Dec. 1711.

Om Rensning af Hyre-Kareter.

Sundheds commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som vi af eders indkommen allerunderdanigste memorial af den 2 decembris sidstforleden have fornømt, at hyre kudskene i voris etc. Kiøbenhavn haver udi disse svage tider bortlejet deris kareter til at kiøre liig-følge, ja end og til at forflytte syge med, indtil at j ved eders placat det haver ladet forbyde, og at formedelst saadan kiørsel en deel folk skal være bleven anstucken og deraf bort død, saa til at forekomme den deraf befrygtende farlige smitte, i henseende at disse kareter bliver brugte til bryllupper og andre samqvemme, er voris etc., at j strax lader alle hyre kudsker i Kiøbenhavn forbyde deris vogne til nogen at udleje, førend de dennem vedbørligen haver afvasket og rensset, fyllingen udtaget og brendt og dretten udtoet, vindet og roget. Dermed etc. Jægersborg den 12 decembris 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 481.

Om Rensning af Værtshuse og Nyboder.

Sundheds commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi for tienligt eragte, at alle logementer, kroer, kieldere og deslige stæder i voris etc. Kiøbenhavn, hvor reisende, bønder og gemeene folk søger herberg og indgang, bliver næst voris Nye boeder de første huse, som skal reenses, og folkenes seng- og gang-klæder samt andet huusgeraad examineres til befrygtende fare og u-lempe der ved næst Guds bistand at forekomme. Derefter j etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Jægersborg den 12 decembris 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 481—82.

Ingen maa vies uden Sundhedskommissionens Attest.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som vi have fornømt, hvorlades adskillige i voris etc. Kiøbenhavn, som i denne svage tid enten selv haver været inficeret eller været i inficerede huse, sig i egteskab indlader, førend de deris senge- og gang-klæder saa vel som boehave tilbørligen haver ladet reense, saa er voris etc., at du strax tilholder præsterne over alt i bemelte Kiøbenhavn og Christianshavn ei at copulere nogen, som vil træde i egteskab sammen, førend de fremviiser sundheds commissionens attest, at deris seng og gang-klæder samt boehave ere blevne reensede. Dermed etc. Jægersborg den 12 decembris 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 482—83.

Ingen Skifter maa foretages, førend Husene ere rensede.

Hof retten med flere iurisdictioner i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor synderlig gunst og bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi for got befinde, at ingen registrering, arve skifte eller deeling udi nogen sterbbo i voris etc. Kiøbenhavn førend efter førstkommende nyt aars dag vorder holden, paa det husene, hvorudi smitsom sygdom haver været, imidlertid kunde blive reensede og reen giorte. Derefter j eder, saa viit det etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Jægersborg d. 12 decembris anno 1711.

Ober og under retterne, som der blev breve expederet til, vare efterskrevne, nemlig arsenal retten, iustitz raad Daniel Matthesius

for under admiralitets retten, borg retten, Kiøbenhavns raadstue ret, Kiøbenhavns universitets ret og byefogden Friderich Eysenberg.

Sæl. Tegn. LVIII. 486.

326.

19 Dec. 1711.

Om Indretning af et Torv udenfor Vesterport.

Johan Bertram Ernst, iustitz raad og politiemester.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som vi ved voris til commandanten i voris etc. Kiøbenhavn den 28 novembris sidst forleden udgangen befaling allernaadigst have bevilget, at Vester port der for staden, som en tid lang til præservasjon for contagionens udbredelse her i landet havde været tillukt, maatte igien aabnes og til passage lige saa vel som Nørre port være frigiven, saa have vi og allernaadigst for got befundet, at der for Vester port paa en beqvem sted et torv efter den anordning, som om torvet for Nørre port allernaadigst gjort er, bliver holdet, hvor bønderne, som fra landet didkomme, kunde afsætte og selge deris vahre og igien tilkiøbe, hvis de til deris brug kunde have fornøden. Derefter du dig, saa viit det dit politiemester-embede etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Jægersborg den 19 decembris 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 495—96.

327.

19 Dec. 1711.

Syge Matroser indflyttes istedenfor Soldater i Ladegaarden.

De committerede over krigs hospitalet, nemlig iustitz raad og politiemester Ernst og obr. Franck.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi allernaadigst have befalet os elskelige voris committerede udi den anordnede sundheds commission i voris etc. Kiøbenhavn uden videre ophold at efterleve voris til dennem den 5 decembris sidstforleden allernaadigst udgivne befaling med den halve deel af Lade gaarden der uden for Nørre port at overlevere til os elskelige voris deputerede udi general commissariatet at bruge til de paa voris orlogs flode befindende syge matrosers forflegning og curering, hvorimod vi allernaadigst ville, at de syge soldater i de lejede huse skal indlogeres. Derefter j etc. og derom, saaviit det eder etc., strax fornøden anstalt at giøre. Befalendes etc. Jægersborg d. 19 decembris anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 501.

Om Sengeklæders Renselse.

Conseillet i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom vi fornemmer, at der skal være adskillige aarsager, hvorfore senge klæderne i de huse i voris etc. Kiøbenhavn, hvor smitsom sygdom haver været, ei skulle kunde opbrændes efter voris til eder af den 10 octobris sidstafvigte ergangen befaling, og at derimod skulle kunde bruges anden middel til senge klædernes renselse, da saa fremt det ey er at giøre, at senge klæderne opbrændes, saa er voris etc., at j foranstalter det med forbemelte senge klæders renselse, som j med sundheds commissionen og andre vedkommende for best og gavnligst til ald frygt og fare herefter af samme senge klæder at forekomme for got befinder med at lade dem kaste i salt vand, derefter at hænges i vinden og der vel igiennem trekkes samt tørres i ovne og paa køller og over alt at handles dermed, saaledes at ingen ulykke nest Guds bestand med infection deraf og ellers med husenes renselse kunde være at befrygte, ingenlunde tvilende, at j jo efter den for voris tjeneste og det gemeene beste altid hos eder befunden nidkierhed udi alt dette lader kiende en særdeles omhyggelighed. Og have vi ellers allernaadigst befalet voris politiemester dette forskrevne at lade forrette. Dermed etc. Hovet qvarteret for Straalsund den 22 decembris anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 505—06.

Om den besværlige Vej mellem Øster- og Nørreport.

Sundheds commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Hvad Bendt Jenszen møller, boende uden for Øster port for voris etc. Kiøbenhavn, udi en hans af den 2 decembris sidstafvigte til os indkommen allerunderdanigste memorial haver ladet andrage og sig beklage, ang. at det skal falde ham u-mueligt formedelst den onde vej imellem bemelte Øster og Nørre porte med hans korn læs at fare, og derfor allerunderdanigst anholder, at vi hannem passage med hans vogn igiennem fornevnte Øster port allernaadigst ville forunde, kand j selv af hosfølgende copie deraf etc. Thi er voris etc., at j derom eders allerunderdanigste erklæring i voris etc. Dermed etc. Jægersborg den 26 decembris anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 508—09.

Om Indkvartering af syge Soldater og Matroser.

General commissariatet.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saa som vi forhen aller-naadigst have anordnet, at den halve deel af Lade gaarden uden for voris etc. Kiøbenhavns Nørre port skulle forblive til syge matrosers forpflægning fra voris orlogs flode, og derimod de svage soldater at indlogeres i de leyede huse, og vi nu af en til os fra eder indkommen allerunderdanigste memorial af den 22 decembris sidst forleden have fornømt, at j derom have confereret saa vel med voris committerede ved land etatens hospital som med de 2de raadmænd, der haver directionen ved søe etatens Qvæsthuss, og at der da paa voris aller-naadigste befaling for tienligst er befunden for at have søe etatens syge det meeste mueligt i nærværelsen hos hin anden, at de lejede huse i Kiøbenhavn, som bestaar i det gamle Assistentzhuss, item mag. Knud Tommerups og Morten Willemsens huse foruden det store ny huus i Børnehuset, bleve indrømmede for matroser og i des stæd de syge soldater paa Ladegaarden udflyttede og forlagde, paa det en hver etat kunde have sin oeconomie for sig selv, hvoretter og alle-reede en 800 soldater paa Ladegaarden skal være udført, saa efterdi Lade gaarden og de lejede huse skal nu paa den maade vel være ind-rettede, lader vi det derved forblive. Men skulle derudi skee nogen disordre, kommer det paa vedkommendes ansvar. Derefter j etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Jægersborg d. 26 decembris anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 510—11.

Om Sygdom i et Hus i Landemærket.

Niels Witlef, capitain under det vester siellandske regiment.

F. 4. Vor naade tilforn. Vi tilskikke dig herhos en til os fra sundheds commissionen i voris etc. Kiøbenhavn indkommen aller-underdanigste memorial, hvorudi de foredrager, at du et huus i Lande-mærket der i staden skal have leyet for derudi af dit allernaadigst anbetroede compagnies syge at indlogere og forpflæge, af hvilke tvende af den smitsom sygdom skal være befængte og de andre til-ladte udi byen at omgaa, som maatte foraarsage contagionens videre udbredelse, hvis indhold du deraf etc. Thi er voris etc., at du derom din allerunderdanigste erklæring tillige med memorialet og hosfølgende bilager udi voris etc. Dermed etc. Jægersborg d. 26 decembris 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 513—14.

Om Betaling for Husenes Renselse.

Sundheds commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Paa eders til os indkommen allerunderdanigste memorial af den 16 decembris sidstforleden anl. Kiøbenhavns reenselse med videre, som dertil behøves, efter voris iustitz raad og politiemester os elskelig Johan Bertram Ernstes derom til eder den 15 decembris næst tilforn indgiven memorial, give vi eder hermed allernaadigst til svar, at vi, saa viit bekostningen angaar, allernaadigst have bevilget, at de fattige alleene maa for betalingen være fri, men de andre jndbyggere saa vel som de i vore huse boende betienter, som behøver reenselsen, bør at betale de derpaa gaaende omkostninger. Og imidlertid kunde j som voris committerede i sundheds commissionen pengene dertil forskyde. Derefter j etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Jægersborg d. 29 decembris 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 514.

Om Staldrum til halte Rytterheste.

Sundheds commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som for os allerunderdanigst er bleven andraget, at ved de 2de esqvadroner cavallerie, som for Nørre port af voris etc. Kiøbenhavn camperer, skal findes endeel lahme heste, hvor til stalderom her i staden nødvendigen behøves, saa er hermed voris etc., at j strax og uden ald ophold den anstalt giøre, at tvende huse i Store Kongens gade her sammesteds, som der er gjort forslag om, til stalderum for fornefnte lahme heste, nemlig et garde huus, tilhørende Hieronimus Hulper, og det næste huus derved, hvor af alle folk skal være uddød, saa snart samme huse eder af general commissariatet bliver anviist, til den ende, det allersnarest mueligt er, vorder reenset. Dermed etc. Hafniæ d. 31 decembris anno 1711.

Sæl. Tegn. LVIII. 514—15.

Pæsthuset indrettes til Indkvartering af Soldater.

Directeurerne for de fattiges væsen i Danmark.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom vi allernaadigst for got befinde, at de trende her for staden camperende batailloner af det Riber, Aarhus og Aalborg stifters regimenter bliver i denne vinter indlogeret udi Pæsthuset her uden for Vester port og de fattige

lemmer i fornæfnte Pæsthuus derimod imidlertid indlagt og forpfleget i det saa kaldet Weysenhus paa Christianshavn, saa er hermed voris etc., at j strax den anstalt giøre, at forberørt Pæsthuus vorder med allerforderligste for bemelte trende batailloner ryddelig giort og deszen fattige lemmer i Weysenhuset til forpflugging imidlertid, som heroven er meldt, indlagt, saasom vi allernaadigst have beordret vores politiemester det til den ende for smitte, om nogen værelse derudi kunde være mistenkt at have veret jnficeret, strax at lade reense. Dermed etc. Hafniæ den 9 ianuarii 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 519—20. .

335.

9 Jan. 1712.

Om Sengeklæders Rensning.

Sundheds commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Paa eders til os indkommen allerunderdanigste memorial af den 7 ianuarii nest afvigt i blant andet anlangende de inficerede senge-klæders reenselse give vi eder hermed allernaadigst til svar, at vi eders derudi allerunderdanigst giorte forslag om samme klæder tieneligere i fersk end i salt vand at udtoes allernaadigst have approberet, hvorom j strax ald fornøden anstalt haver at giøre, saa at reenselsen uden ophold kand beforders. Hvad sig ellers anbelanger, at j nu foruden det placat, som j den 22 septembris udi forleden aar 1711 haver ladet udgaa og ikkun mælder om de huse, hvor udi folk endnu lever, haver paa vores allernaadigste behag forfattet et andet angaaende, hvorledes j formeener, at med de uddødes huse og ellers i almindelighed med reenselsen bør at omgaaes, hvilket j til en hvers efterretning agter at lade trykke og anslaa, saa give vi eder og hermed tilkiende, at vi dermed allernaadigst tilfreds ere, hvorføre j samme sidste placat strax og ufortøvet haver at lade trykke og paa alle behørige stæder til alles efterretning anslaa. Dermed etc. Hafniæ den 9 ianuarii 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 521—22.

336.

14 Jan. 1712.

Om Salg af Brænde.

Obet brev paa tryk.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom vi komme i erfaring, at her i vores etc. Kiøbenhavn skal være stoer mangel paa brændevad, og det dog befindes, at adskillige her haver forraad derpaa, men den dog ey endnu vil afhænde i forhaabning at faa den dyrere soldt, meenige fattige folk til des større skade, da til saadan skadelig

prangerie at forekomme have vi allernaadigst for got befundet hermed at anordne og en vis priis og taxt paa brændeveden her i staden at sette, som den indtil videre skal gielde og selges for, nemlig paa en favn enkelt bøge-brænde ved otte slettedaler 1 $\frac{1}{2}$ og paa en favn birkeved fire slettedaler 2 $\frac{1}{2}$. Og skal ellers enhver, som haver meere brændeved, end hand til sin huusholding indtil Mikkølsdag førstkommendes kand behøve, være tiltænkt og forpligtet under sin eed for vores politie og commerce collegio det at angive og at selge den øvrige brændeved for den priis, som før er meldet, under brændevedens confiscation, som da af visze personer, som magistraten der til haver at forordne, for samme priis til de fattiges tarf skal selges, hvorfra ingen af vores undersaatte eller nogen, som eyer huus og gaard her i staden og der haver saadan forraad af brændeved, maa exciperes. Og saasom her ellers skal være et temmelig quantum af brændeved i de uddøde huse og sterbboer, saa befales og hermed alle her i staden værende jurisdictioner, at de strax lader eftersee, hvad forraad i de under dennem sorterende huse og sterbboer kunde være og dennem tilhøre, og strax ved trykte placater giøre bekjendt, hvor brændeveden er, hvor megen deraf paa hver stæd findes, hvad slags, hvor pengene efter taxten kand tælges, af hvem brænde[ve]den skal leveres, hvilket ved rigtig favnemaal bør skee, som favnesetterne imod dobbelt betaling enten for husene eller i gaardene setter. Hvor efter samtlige vedkommende etc. og for skade etc. Og byde vi hermed og befale alle jurisdictioner i bemelte voris etc. Kiøbenhavn, som dette vores etc., at de det paa behørige stæder til alles efterretning strax lader læse og forkynde og sig selv derefter, saa viit det en hver jurisdiction etc. Givet etc. Hafnæ d. 14 ianuarii anno 1712.

Kongl. Majts. obet brev paa tryk.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom for os allerunderdanigst er bleven andragen, hvorledes her udi vores etc. Kiøbenhavn skal være stor mangel paa brændeved, endeel formedelst den her sammesteds hid indtil grasserende smitsom sygdom, da nogle har skyet at komme hid af frygt for svaghed, endeel af frygt for den paafølgende qvarantaine at holde og endeel formedelst den usikre fart imellem provintzierne, da paa det saadan mangel noget betimelig kunde hielpes, have vi allernaadigst for got befundet at bevilge og tillade, saasom vi og etc., at alle skippere, færgemænd og andre i bemelte Kiøbenhavn, som brændeved eller torv med deris skiberomme og fartøi hid til staden vilde hente, maa foruden at holde lager eller qvarantaine passere lige til de stæder her i vort land Sielland, hvor brændeved

og torv er at bekomme, og der fra uden forhindring repassere, naar de ikkun have en raadstue sundheds attest her fra staden med sig, at udi sex uger ingen smitsom sygdom i deris huse haver været, ey heller har noget tøy med sig af noget befængt huus, som de vil losze eller afsette paa de stæder her i landet, hvor de henkommer, og allermest, at de ingen senge eller gang klæder, hør, hamp eller uld vil aflegge, ja end og ikke passagerer med sig tager, hvilket alvorligen skal være forbuden. Saa maa og hverken skipperer, færgeomænd, folkene eller de, som med farkosterne følger, understaa sig paa stæderne, hvor de henkomme, at gaa i land, særdelis udi Vordingborg amt og paa de stæder, hvor contagionen ey haver været, ey heller have nogen omgiængelse med folkene sammesteds, men at folkene i landet brendeveden og torven til deris far koster udfører. Hvor efter alle og enhver vedkommende etc., og byde og befale vi hermed vores stiftbefalingsmand over Siellands stift saa vel som amtmænd, præsident, borgemestere og raad samt byefogder og andre vedkommende, som dette vores etc., at de det paa behørige stæder etc. og ellers nøye indseende have, at alding der efter rigtigen til gaar. Givet etc. Hafniæ d. 14 januarii 1712.

Sæl. Reg. XLVI. 500—02.

337.

14 Jan. 1712.

Julestuer, Spillestuer og andre lignende Samkvem forbydes.

Johan Bertram Ernst, iustitz raad og politiemester.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi ikke uden med stor mishag have maat fornemme, hvorledes adskillige gemeene folk af endeel forargelige huse her i voris etc. Kiøbenhafn til drukken-skab, løsagtighed og videre der paa følgende syndige og høyst strafværdige modtvilligheder forledes, hvormed ei alleene Gud i himmelen fortørnes og foranlediges sit vredes riis, som hand nu saa naadeligen har bortlagt, igien til større straf at tage i haanden, men end og ved deslige ubetenksomme menniskers utidige sammenløben nye infection letteligen kunde foraarsages, da til alt saadant at forekomme er voris etc., at du forderligst over alt patenter lader anslaa med alvorlig advarsel, at der som nogen saadan utilberlige samqvenne her i staden herefter skulle findes, være sig jullestuer, spillestuer eller deslige, huus værten eller værtjnden, som saadanne forsamlinger tilstæder, da første gang skal betale tyve rigsdaler til sundheds cassen og der foruden staa aabenbare skrifte og den anden gang staden forviises. Sammeledes ville vi og, at du ved samme patenter strengeligen lader

forbyde ald ring kieren her i staden udi denne vinter under kanernes og hestenes confiscation til sundheds cassen, i henseende at formedelst kanernes og dekkernes omskiftelse til adskillige personer, saa vel mand- som qvindfolk, den ulykkelig contagion letteligen igien kunde antendes. Saa som og fornemmes, at klæder udlaanes til en og anden for at forklæde sig eller masquere, og contagionen derved ligeledes kand antændes og formeeres, saa haver du sligt tillige med alvorligen at forbyde, og dersom nogen i saa maader betrædes, da skal klæderne reenses og til de fattige være forfalden. Paa lige maade skal all fastelavns løben samt anden utilberlig væsen forbydes. Dermed etc. Hafniæ den 14 ianuarii 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 524—25.

338.

14 Jan. 1712.

Om Forholdsregler ved opkommende Sygdomstilfælde.

Sundheds commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Paa eders til os indkommen allerunderdanigst memorial af den 12 ianuarii nest afvigst med hofselgende project til en placat angaaende, hvorledes med de huse, hvorudi nogen af den smitsomme sygdom herefter bliver befængt, skulle forholdes, med videre, give vi eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi samme eders placat allernaadigst have approberet, og ere vi tilfreds, at j det paa behørige stæder til alles efterretning lader anslaa. Derefter j etc. og herom strax fornøden anstalt at giøre. Befalendes etc. Hafniæ den 14 ianuarii 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 526.

339.

16 Jan. 1712.

Om den jødiske Slagters Forhold.

De committerede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos een til os fra jøder, boendes i voris etc. Kiøbenhavn, indkommen allerunderdanigste supplication, hvorudi de beklager sig, at det Simon Hartvig jøde allernaadigst meddeelte privilegium paa alleene at slagte og falholde kiød vahre til den her værende jødiske nation skal være dem til merkkelig præjudice, ved det at hand ey alleene efter eget tykke foresætter dem prisen paa slige vahre, men end og samme ei saa forsvarligen forskaffer, som hand burde, og der for anholder, at enhver af deris nation maatte tillades af slagtet qvæg sig at tilkiøbe, som de det her best og for letteste priis kand bekomme, hvis judhold j deraf self etc. Thi er voris etc., at j dette den jødiske nations klagemaal i Simon Hartvigs overværelse examinerer og dennem der om enten

søger i mindelighed at foreene, paa det vi for viidere deris overløb kand vorde befriet, eller og om deszen beskaffenhed eders allerunderdanigste relation og betenkende udi voris etc. Dermed etc. Hafniæ den 16 ianuarii 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 530—31.

340.

26 Jan. 1712.

Om Rensning af Huse og Klæder.

Johan Bertram Ernst, iustitz raad og politiemester.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi for nogen tid siden have befalet dig at fortfare med inficerede huse og klæder her i vores etc. Kiøbenhafn at lade reense, saa er vores etc., at du strax indgiver underretning under din haand i voris Danske cancellie om, hvorviit du dermed hid indtil er kommen, hvormed du og saaledes hver uge imod dens udgang rigtigen haver at continuere, indtil samme reenselse tilbørligen er til ende bragt. Dermed etc. Hafniæ den 26 ianuarii 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 538.

341.

28 Jan. 1712.

Om Antagelse af Folk, der kunne deltage i Husenes og Klædernes Rensning.

Johan Bertram Ernst, iustitz raad og politiemester.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give dig hermed allernaadigst tilkiende, at paa det den dig anbefalede reenselse udi de inficerede huse herudi voris etc. Kiøbenhafn des meere kand avancere og des snarere blive befordret, vi allernaadigst have bevilget, at du foruden de fire jnspecteurer, som du allerede haver, maa endnu antage sex dygtige personer til jnspecteurer ved reenselsen, og at en hver af dem maa nyde maanetlig til løn atten rigsdaler af sundheds cassen. Hvorimod samme sex jnspecteurer skal efter deris aflagde eed for sundheds commissionen være tilforpligtede at gaa ind i de huse, hvor smitsom sygdom haver grasseret, naar reenselsen der skal foretages, og derved være overværende, havendes med arbeidet, særdeeles med senge og gang-klæder, nøye og flittig tilsyn, saa at reenselsen efter de derom udgivne trykte placater vedbørligen bliver forretfet. Derefter du etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ den 28 ianuarii 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 539—40.

342.

1 Feb. 1712.

Om lagttagelse af Omhu ved Husenes Rensning.

Conseillet i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vores etc. er, at j tilholder sundheds commissionen i vores etc. Kiøbenhafn med ald alvor-

lighed at paadrive, at den reenselse, som gøres udi de husze, hvor smitsom sygdom haver været, skeer med allerstørste forsigtighed, og at der aldels intet efterlades af alt det, som kand tiene til at giøre husene fri for smitten og ved Guds bistand hindre, at ingen fare her- efter i saa maade kunde foraarsages, og over alt, at denne forretning skeer det allersnarest mueligt er, og uden nogen tids spilde. Der- med etc. Koldinghuus den 1 februarii 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 548.

343.

13 Feb. 1712.

Om Betalingen for Husenes Renselse.

Conseillet i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi give eder hermed aller- naadigst tilkiende, at vi efter eders allerunderdanigste relation af den 30 ianuarii sidst afvigt ere tilfreds med, at politiemesteren af eder er tilstaaen foruden de fire inspecteurer endnu sex andre ved husenes reenselse i Kiøbenhavn, og ville, at med reenselsen det allersnarest mueligt fortares. Og saasom endeel reede penge i nogle sterbboer i Kiøbenhavn vel maatte findes og ey behøves til arvingernes daglig underholdning eller nødvendig brug, og hvilke ellers skulle udsettes paa rente, saa er vores etc., at j alle vedkommende skifte forvaltere i Kiøbenhavn tilholder os en udførlig specification at give, i hvilke sterbboer saadanne penge findes, hvormange paa et hvert sted kunde være, og til hvem de skulle uddeeles, være sig myndige eller umyn- dige, inden eller uden rigs arvinger, saa og ordinerer det saaledes, at pengene bliver staaende urørt og ei vorder uddeelt førend videre vores allernaadigste resolution. Angaaende at j udi eders allerunder- danigste relation af den 6 februarii sidst afvigt har holdt det betenke- ligt at lade den fangen svenske oberst von Schewe tillige med præsten og danzemesteren efter vores forige resolution skikke til Viborg, saa have vi allernaadigst funden for got, at de bliver sendt til et stæd i vort land Sielland, hvor de ey kand have anledning til et og andet til vores præjudice at udkundskabe eller nogen skadelig correspondence at føre, og at de sig self deris underholdning for deris egne penge og uden vores bekostning forskaffer, til hvilken ende du hr. Otto Krabbe en skriftlig eedelig revers af dennem haver at tage, at de sig ei fra det stæd, hvor dennem vorder anviist, skal begive. Dermed etc. Koldinghuus den 13 februarii 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 556—57.

Om Indkvarteringskatten.

De tilforordnede i politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos copie af en til os fra de 32 mænd af borgerskabet her i vores etc. Kjøbenhavn indkommen allerunderdanigste supplication, anlangende at de 2000 jndkvarteringsportioner, som borgerskabet for næring og brug forud holder, maatte med de øvrige indkvarterings portioner deelese udi alle stænder og iurisdictioner her i staden efter grundtaxtens anledning, hvis videre indhold j self etc. Og er vores etc., at j derom eders etc. udi voris etc. Dermed etc. Hafniæ den 13 februarii 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 558—59.

Irettesættelse af Garnisonspræsten for at have forladt sin Menighed under Pesten.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give dig hermed tilkiende, at vi efter os elskelig mag. Knud Tommerup, sognepræst til den herre Zebaots og Friderichshafus meenigheder i vores etc. Kiøbenhavn, hans allerunderdanigst ansøgning og begiering af sær kongelig naade aller-naadigst have bevilget, at naar hand haver efterkommet og fyldestgjordt den over hannem af commissarier fældet dom udi den sag, som vi den 7 augusti udi nest afvigte aar haver befalet vores cancellie raad og general fiscal os elskelig Hans Scavenius at tiltale ham for formedelst den af hannem begangen forseelse med at forlade sin meenighed udi saadan en tid, som det da var udi bemelte Kiøbenhavn, hand da for videre tiltale af bemelte general fiscal udi for-benefnte sag maa være fri og forskaanet, til hvilken ende du strax haver at kalde fornefnte mag. Knud Tommerup for dig og hannem slikt ey alleene at tilkiende give, men end og hannem at foreholde, at vi vel hafde haft aarsag forskrefne sag videre imod hannem at lade forfølge, efterdi hand ved denne ovenmelte sidste begangen forseelse haver forglemt, hvis kongelig naade med pardon for meere end een gang forhen af ham begangne forseelser hannem er vederfaret, med alvorlig formaning derhos, at hand sig sin allerunderdanigst skyldighed og embedes pligt som en retsindig præstemand herefter bedre erindrer, hvor paa, og naar dette forskrefne er efterkommet, du den efter vores til dig ergangne befaling gjordte suspension haver at ophæve, saa at meerbemelte mag. Knud Tommerup sit

embede kand tiltræde og betiene. Derefter du etc. Befalendes etc.
Koldinghuus den 20 februarii 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 561—63.

346.

24 Feb. 1712.

Om Tilsyn med Husenes Renselse.

Conseillet i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom vi ere komne i erfaring, at de, som ere destinerede at være overværendes og have indseende med, at renselsen i de huse udi Kiøbenhafn, hvor smitsom sygdom haver været, tilbørligen skeer, ei altid self derved ere tilstæde, men lader sig nøye med eedlig forklaring af dem, som renselsen forretter, at den behørigen er giordt, saa er vores etc., at j strax tilholder dennem, som ere destinerede til ved renselsen, efter som før er rørt, at være overværendes, at de sig altid self derved indstiller og nøye paadrøver, at den i alle maader tilbørligen bliver forrettet og det saaledes, som de vil staa til ansvar for, men dersom nogen af dem formedelst sygdom eller anden lovlig forfald derved ei kunde vere tilstæde, at den da en anden dertil skikket og beqvem mand i sit sted for sundheds commissionen præsenterer. Og have vi allernaadigst befalet politiemesteren ideligen dermed at have indseende. I haver og at giøre eders meeste fliid, at den omløben, som skeer af matroser og gemeene folk i kipper og kieldere, og hvorved videre contagion kunde vere at befrygte, vorder, det allermeeste mueligt er, forekommet og afværget. Dermed etc. Koldinghuus den 24 februarii anno 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 576.

347.

27 Feb. 1712.

Om Opfylding af Holmens og Christianshavns Kirkegaarde.

Sundheds commissionen i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor gunst rilforn. Saasom vi af eders til os indkommen allerunderdanigste memorial af den 22 februarii sidst forleden haver fornunnen, at saavel den gamle og nye skibs kirkegaard til Holmens kirke her i staden som kirkegaarden paa Christianshafn efter den til eder fra de committerede ved deszen besigtelse indkommen rapport skal befindes meget slet med jord at vere bedekkede, og at kirkeværgerne derimod skal forevende, at skibs kirkegaardene ikkun er en fattig jord for de udi vores tjeneste værende uformuende matroser, deris hustruers og børns begravelser, som aldeeles intet for jorden enten til kirken eller skolen giver, og at Christianshavns kirke ikke

skal have midler til dens kirkegaards forsvarlig bedekelse, saa er vores etc., at j strax den anstalt gjør, at begge disse kirkegaarde efter vores dend 11 septembris nest afvigt allernaadigst udgangne forordning vorder opfyldte, hvortil j haver at gjøre forskud, om kirkerne ikke self ville, indtil det siden, om kirkerne ei kand og bør betale bekostningen, kunde blive examineret. Dermed etc. Hafniæ den 27 februarii 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 581.

348.

27 Feb. 1712.

Om Husenes og Sengeklædernes Renselse og de edellige Tilstaaelser.

Sundheds commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom vi af eders indkommen allerunderdanigste memorial af den 13 februarii sidst forleden have fornømt, at ved de anordnede reenselses attester forefalder en og anden difficultet, i det adskillige ærbare og brave folk af alle stænder her i vores etc. Kiøbenhavn scrupulerer over at aflegge deris eed, formeenende deris skriftlig revers under haand og segl at være tilstrekkelig nok, ja tager det som en tort op, at mand dennem paa deris parole ikke vilde troe, eendeel er og vel i de tanker, saavel geistlige som verdslige, at de ikke er beføyet nogen eed for commissionen at aflegge, da paa det j ey der over udi eders reenselse skulle sinkes, give vi eder hermed tilkiende, at vi ere allernaadigst tilfreds med, at de personer af stand og condition, som j eragte i eders samvittighed, saaledes som j for Gud ville forsvare, at kunde vere fornøyet med deris skriftlige egenhændige underskrefne attester, maa dispenseres fra eed at gjøre, men de, som j finder betenkende udi at troe uden eed, de skulle gjøre deris eed. Og som her i staden skal findes endeel af judvaanerne, som ikke vil forstaa sig til at reense deris senge-klæder efter placaterne, foregivende, at de allerede haver ligget fiorten eller fleere uger der paa uden ringeste skade, og formeenende der for, at de ere sunde nok og giften ikke meere derudi kunde vere, saa have j vedkommende alvorligen at tilholde, at de under vedberlig straf samme deris klæder ligesom alle andre efter placaterne lader reense og reen-gjøre. Hvad sig ellers kramvares, særdeles hørs og hamps reenselse anbelanger, so u de udgifne placater ikke saa egentlig mælder om, da, saaviit som her og hamp angaar, lader vi det ved eders derom i den indgifne allerunderdanigst project anførte betenkning allernaadigst forblive. Men angaaende de andre kramvahre er det vores etc., at j strax kalder til eder en krømmer af hver slags handtering og med

dem indretter det forbemelte af eder der over forfattede og herhos føyede project, saaledes at kramvarene det meeste mueligt kunde conserveres udeteriorerede, og dog der hos at ald fare for besmittelse eller contagion kand præcaveres. I det øvrige have j reenselsen saaledes at befordre, at den til den 1 maji førstkommendes kand vorde fuldbyrdet. Dermed etc. Hafniæ den 27 februarii 1712.

Sæl Tegn. LVIII. 583—85.

349.

27 Feb. 1712.

Om Registrering af Dødsboer.

Alle jurisdictionerne i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom der befindes mange addede huse og sterbboer i vores etc. Kiøbenhafn, som meget hindrer reenselsen, formedelst at rettens midler ikke er saa sterke, at de disze huses aabning i saadan kort tid og hast, som der udkræves, kand foretage, saa er hermed vores etc., at j eder alvorligen og med ald fid uden indvending og exception antager sterbboerne og de uddøde huse (under eders jurisdiction) og saa mange folk, som der til behøves, forskafter, paa det reenselsen ey derefter skal opholdes, men saaledes beforders, at den til den 1 maji førstkommende kand vorde fuldbyrdet. Skulle noget derimod af eder blive forømt, falder det paa eders eget ansvar. Dermed etc. Hafniæ den 27 februarii 1712.

Fortegnelse paa dem, som der blev expederet breve til efter ovenskrevne concept, nemlig 1. hr. Charles Damas de Cormaillon, commandant i Kiøbenhafn og citadellet Friderichshafn, 2. Hof rettens tilforordnede, 3. arsenal retten, 4. justitz raad Daniel Mathæsius som præsident i under admiralitets retten, 5. borg retten, 6. Kiøbenhafns magistrat og 7. rector og professores ved universitetet. Alle disze breve vare lige lydende med conceptet undtagen commandantens og justitz raad Mathæsii, udi hvilken blev sat i stædet for de ord, som staar imellem dise tvende tegn ( ) i conceptet, nemlig udi den første: under garnisonens jurisdiction, og i den andens: saa viit det dit embede vedkommer.

Sæl. Tegn. LVIII. 585—86.

350.

15 Marts 1712.

Om Indberetning om Husenes Renselse.

Justits raad og politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vores etc. er, at du i tide er betenkt paa at tage fuldkommen information om de inficerede huse her i staden, paa det at du til nestkommende paaske aften den 26de

martii udi voris Danske cancellie kand indlevere en rigtig fortegnelse paa, hvor mange af deslige inficerede huse, som bør at reenses, til samme tid kand staa tilbage urensede, til videre voris allernaadigste resolution. Dermed etc. Hafnise den 15 martii 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 608.

351.

19 Marts 1712.

Moratorium for en Jødinde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Brene Cantor Getzel jødinde, jndvaanerske her i vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst klageligen haver ladet andrage, at hun ved hendes mands dødelig afgang i den grasserende svage tid udi nest afvigte aar hos en og anden største skade haver taget, saa at hun der over og ellers formedetst disze besværlige tiders tilstand ikke skal kunde fornøye sine creditorer saa hastig, som hun gjerne vilde, da have vi efter bemelte Brene Cantor Getzels herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hun, saa længe denne krig varer, for alle hendes creditorers krav og tiltale maa være fri og forskaanet, paa det hun imidlertid etc. Dog skal dette vores etc. Thi forbyde vi alle etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafnise d. 19 martii anno 1712.

Sæl. Reg. XLVI. 540—41.

352.

23 Marts 1712.

Om Forholdsregler mod Smitte paa Landet.

Conseillet i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Paa eders allerunderdanigste relation af den 19 sidst afviget give vi eder hermed allernaadigst tilkiende, at hvad angaar de sundheds paszer, som af admiralitetet er bleven begiert for de skiberomme, som skulle afhente brændeved fra Holsten, saa haver j at giøre den anstalt, at paszerne for saadanne skiberomme vorder udgiven, dog at de, som skiberommene fører, bliver instrueret af vedkommende, nemlig med behørig præcaution deris ladninger at indtage og ey at gaa ind i landet, hvilket med den her værende holstenske geheime raad grev von der Nath og er aftalt at skulle skee. Ellers bliver ved ober krigs commissarie Lohman giort anstalt om nogle skiberommes fragtning i Flensborg, fra 8 til 20 læster, for brændeved til Kiøbenhafn at føre, thi efter rapporten nu sammesteds ei større skibe skal være at finde. Angaaende moderation i communicationens forbud imellem Sielland og de andre provincier, saa finde vi allernaadigst for got, at for dem, som sig fra Sielland ville udbegive, de fra Kiøbenhafn undtagen,

kunde quarantainen være nok udi tre uger. Og hvad sig torvene, som hid indtil uden for Kiøbenhafn ere bleven holden, anbelanger, saa ville vi allernaadigst, at de her efter som forhen igien i byen maa holdes, dog at i portene haves god indseende, at ikke klæder eller andre for-dægtige vahre bliver af bønderne udført, til hvilket at hindre den forige giordte anstalt af sundheds commissionen og politiemesteren endnu kunde continuere, hvor om j dennem og videre haver at beordre. Vi haver ellers allernaadigst approberet de anstalter, som j have giort imod opløb i Kiøbenhafn, saa og allernaadigst befalet, at tvende esquadroner af oberste Prehns regiment i byen skulle indlegges og det udi garden til hest dens kvarterer, af hvilke altid et hundrede mand skulde være til hest ved haanden paa et vist sted tumult at forhindre. Og ville vi, at over dem, som ved saadan tumult paagribes, stand ret skulle holdes. Derefter j etc. Befalendes etc. Koldinghuus den 23 martii 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 617—18.

353.

30 Marts 1712.

Om Takkegudstjeneste for Pestens Ophør.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som det haver behaget den grund-gode Gud at lade den i vores etc. Kiøbenhafn og Siellands stift grasserte contagion ophøre, saa have vi allernaadigst for got befunden, at derfor en almindelig taksigelses- og bededag den 29 aprilis førstkommendes over alt her i vort rige Danmark skal holdes. Og er derfor vores etc., at du sligt udi det dig anbetroede stift ved præsterne fra prædikestolene kundgiører, beordrende dennem derhos alvorligen at formaane deris meenigheder at takke og tilbede Guds barmhertighed, som haver buden plagen at ophøre, og derhos anmode samme naadige Gud, at hand herefter vil befrie vore riger fra denne og andre hiemsøgelsler, saa og velsigne vores vaaben. Til hvilken ende vi allernaadigst ville, at efterfølgende texter samme dag skulle forhandles og forklares, nemlig til fro prædiken og høymæsse af psalmen den 116 a v. 12 ad finem: hvorledes skal ieg betale herren alle hans velgierninger etc., til tolf prædiken af Oseæ 6 v. 1: kommer og lader os vende til herren igien etc., og til aften sang Johan. 5 v. 14 og 15: derefter fandt Jesus hannem i templen etc. Hvorfore du dennem saa og den collect og bøn efter prædiken, som du til bemelte taksigelses dag haver at forfatte, saa vel præsterne i det dig anbe-

troede stift som biscoperne i de andre stifter i vort rige Danmark haver at tilskikke. Dermed etc. Koldinghuus den 30 martii 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 631—32.

354.

2 April 1712.

Om Indkvarteringskat af fradede Huse.

Jndquarterings commissionen i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som j, udi henseende at af de mange huse og vaaninger her i vores etc. Kiøbenhafn, som, formedelst at jndvaanerne i den svare smitsom sygdom ved døden ere afgangne, staaar aldeeles uden beboelse, nu ikke skal kunde bekommes de qvar-teerpenge, som deraf efter udstæde billetter bør at udgives, og militien daglig paatrenger, eftersom den ikke kand opbie den betaling, som saaledes af de ledige staaende huse og bortdøde eyermænd burde svares, eder hos os allerunderdanigst have forspurt, om j for den manglende summa penge maatte allernaadigst tillades at forfatte jnd-quarterings billetter over den heele grund-taxt til garnisonens betaling og imidlertid for betaling antage en fornuftig mand eller tu, som i alle stærbboer og paa alle skifter kunde tid efter anden indfordre for bemelte ubetalte jndquarterings billetter qvar-teer penge og pengene til eder levere for at komme den ganske grund taxt til gode og lindring, saa og ellers allerunderdanigst begiært, at militien, som hid indtil haver camperet her uden for staden, maatte fra den tid, og indtil de igien her ind i staden kunde blive indquarteret, ikke til qvar-teer penges nydelse anvies, eftersom borgerskabet selv imidlertid de fleeste byens vagter haver forsynet, saa give vi eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi allernaadigst ville, at det første efter forslaget repareres over den heele grund taxt og at de andre uden for staden nyder deris qvar-teer penge fra den dag, da der haver begyndt at campere, saa og at de, som paa floden haver været, gives deris indquarterings penge fra den tid, de ere i land komne. Derefter j etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafnæ den 2 aprilis 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 635—36.

355.

2 April 1712.

Om Rytteres Indlæggelse for at hindre Tumult.

Johan Bertram Ernst, justitz raad og politiemester.

F. 4. Vi lade dig hermed allernaadigst vide, at vi til opløb og tumult her i vores etc. Kiøbenhafn at hindre allernaadigst have befalet, at tvende esquadroner af obr. Prehns regiment her i staden skal indlegges, hvor af et hundred mand til den ende altid paa et vist

stæd skal være til hest ved haanden. Og ville vi, at over dem, som ved saadan tumult paagribes, stand ret skulle holdes. Derefter du dig, saaviit det din politiemesters charge etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ den 2 aprilis 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 636—37.

356.

2 April 1712.

Om Tilsyn i Portene.

Johan Bertram Ernst, iustitz raad og politiemester.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give dig hermed allernaadigst tilkiende, at vi allernaadigst ville, at torvene, som hid indtil her uden for vores etc. Kiøbenhafn ere blevne holdne, maa herefter som forhen igien her i staden holdes, dog at i portene haves god indseende, at ikke klæder eller andre fordægtige vare bliver af bønderne udført, til hvilket at forhindre den forige af sundheds commissionen og dig gjorde anstalt endnu kunde continuere, desligeste at Øster port, som en tid lang haver været tillugt, maa igien aabnes for alle og een hver, som der igiennem ind og ud ville passere, alt ander lige præcaution og indseende, som her oven er melt, i portene at skal holdes. Derefter du etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ den 2 aprilis anno 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 637.

357.

6 April 1712.

Privilegium for en Maler.

Magistraten i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget, at Hans Laursen, som maler-konsten tilborligen haver lærdt, maa, naar hand sit borgerskab etc. og sit mester stykke etc., udi maler laugget her i vores etc. Kiøbenhafn foruden mester-svends aar at staa indtages. J det øvrige forholder hand sig efter etc. Derefter j etc. og vedkommende det strax tilkiende giver. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ den 6 aprilis 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 655.

358.

9 April 1712.

Om et Drab paa en Vognmand, udført af en kgl. Lakaj.

Procurator Truels Smit.

Vores allernaadigste villie og befaling er, at procurator Truels Smit, jndvaaner i vores etc. Kiøbenhafn, sig strax paatager paa vores laqvai Andreas Worm, som i det Blaa taarn er anholden, hans vegne

paa behørige stæder ved retten efter lands lov og ret forsvarligen at udføre en sag anlangende et drab, som hand beskyldes for paa en vogndmand at have begaaet. Skrevet etc. Koldinghus den 9 aprilis 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 644—45.

359.

9 April 1712.

Om Forholdsregler ved Avktioner.

Jurisdictionerne i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som vi af en til os fra sundheds commissionen her udi vores etc. Kiøbenhafn indkommen allerunderdanigst memorial af den 31 martii sidst forleden allernaadigst have fornømt dens tanker at gaa derhen, at det nu ikke er saa farligt, efterdi reenselsen mesten skal være overstanden, at auctionerne over sterbboers midler her udi staden, som arvingerne høyligen forlanger, io kunde tillades, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst ere tilfreds med, at saadanne auctioner maa foretages og holdes, dog med disse vilkor indtil videre, at vedkommende for bemelte sundheds commissionen skal tilforn fremviise attester, at deres huse og meubler og andet goeds efter placaterne ere reensede, og derhos indlevere rigtige specificationer paa, hvis de deraf agter at lade auctionere. Til hvilken ende auctions directeurene skal forbydes placater til auctioner at lade anslaa, førend de der om med sundheds commissionen haver confereret eller tilladelse dertil erholdet. Thi er vores etc., at j strax derefter vedkommende fornøden anstalt giøre, for saaviit de auctioner angaar, som kand forefalde og under stadens jurisdiction sorterer. Dermed etc. Hafnæ den 9 aprilis 1712.

Jurisdictionerne, som forskrevne befaling gik til, vare efterskrefne, nemlig: hof rettens tilforordnede, iustitz raad og præresident Daniel Matthæsius for see etatens jurisdiction, brigadier Martin Maul for arsenal retten, commandanten Charles Damas de Cormaillon for stadens guarnison, magistraten i Kiøbenhafn, rector og professores for universitetets iurisdiction og biscop hr. Christen Worm for ministerii iurisdiction i Kiøbenhafn.

Sæl. Tegn. LVIII. 645—46.

360.

23 April 1712.

Om Gadernes Renselse.

Magistraten i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom os allerunderdanigst er bleven foredraget, hvorledes tid efter anden skal vere sanket mange og store dynger ureenlighed, i sær ved rundeelen ved Vester-

vold og paa adskillige deslige stæder her i voris etc. Kiøbenhafn, som ikke ere brolagte og derfor ikke efter vores den 25 aprilis anno 1702 udganngne forordnings 1ste articul skal kunde tilkomme dem, som sig haver paataget gaderne at reenholde, at lade dem bortføre, hvorover det er at befrygte, at om saadanne store mødinger skulle blive henliggende, de i tilstundende sommers heede maatte ved slem stank foraarsage her igien een eller anden farlig sygdom, da saasom denne ureenligheds betimelige bortflyttelse til andre stæder hensigter til det gemeene beste, eragter vi for billigt og fornøden, at den af samtlige stadens jndbyggere, i hvad jurisdiction de ere under, som heste og vogne haver, vorder befordret. Og paa det at slikt aden forvirring kunde skee, er hermed vores etc., at j strax udvælger nogle af eders midler, som tillige med nogle militair, hvilke vores general lieutenant og commandant her i staden dertil efter vores aller-naadigste ordre committerer, haver at forsamle sig og med hinanden vel overveye og determinere, paa hvad pladzer ureenligheden bør henføres og legges, hvilke pladzer de eder og vores politiemester forderligst haver at tilkiende give, hvor efter j, for saaviit stadens jurisdiction angaar, strax behørig anstalt hos vedkommende haver at giøre og bemelte vores politiemester kand lade tilsige alle og enhver, som ey under stadens iurisdiction sorterer, at de samtlige af alle jurisdictioner, som heste og vogne haver, lader til dette verk io før io heller at faa befordret deris heste og vogne paa de terminerede pladzer og paa de tider, som j tilforn med vores politiemester haver at conferere om, u-fortøvet fremkomme og hver vogn for det første tu læsz bortføre. Dermed etc. Hafniæ den 23 aprilis anno 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 665—66.

361.

23 April 1712.

Om en Sag med Snedkerlavet for Forfærdigelse af Ligkister.

Hans Scavenius, cancellie raad og general fiscal.

F. 4. Vor naade tilforn. Vores etc. er, at du strax paatager dig paa os elskelige vores committerede udi den herudi vores etc. Kiøbenhafn anordnede sundheds commission deris vegne at gaa i rette og efter loven forsvarligen udføre en deris sag imod snedker lauet herudi staden angaaende dets contracts efterkommelse om liig-kister i forgangne svage tid at giøre og forskaffe, hvor udi magistraten her sammesteds haver dømt. Dermed etc. Hafniæ den 23 aprilis 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 667.

Undersøgelse om fremtidig Fare for Smitte.

Conseillet i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vores etc. er, at i nogle af sundheds commissionens committerede i vores etc. Kiøbenhafn for eder kalder og af dennem eder lader underrette, hvor snart husenes reenselse sammesteds, og hvad der af dependerer, kand til ende bringes, og om ingen tegn meere til smitsom sygdom findes. Og naar j da ere blevne forviszede, til hvad tid samme reensning ufeylbarlig kand have naaet sin fuldkommenhed og ingen fare vere for smitsom sygdom, haver j os strax derom eders allerunderdanigste og udførlige relation og betenkende at tilstille, hvorefter vi os da om passagen til og fra Kiøbenhafn og Sielland samt de andre provincier dens obning og frihed samt commerciens ubehindrede drift allernaadigst vil resolve og vores ordre commandanterne meddeele. Dermed etc. Koldinghuus den 26 aprilis 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 670.

Privilegium for en Vinhandler.

Kjøbenhafns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget, at Jean Vallean maa i viinhandler lauet i vores etc. Kiøbenhafn foruden mester stykke at gjøre indtages, naar hand først sit borgerskab etc., betalt laugsrettigheden og givet en kiendelse til de fattige, og til den ende alle slags viine ubehindret selge og i smaat udtappe. Dog skal hand ei viinkypperne eller fasbinderne i deris profession præjudicere. Derefter j etc. og derom etc. Befalendes etc. Koldinghuus den 30 aprilis 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 677—78.

Privilegium for en Vinhandler.

Kjøbenhafns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget og til-ladt, saa og etc., at Friderich Lafort, borger i voris etc. Kiøbenhafn, maa i viinhandler lauet sammesteds foruden mester stykke at gjøre indtages, naar hand først haver betalt etc. og givet etc., og til den ende holde oben kielder, saa og alle slags viine og brændeviiner udi

store og smaa partier selge og udtappe. Dog skal hand ey viinkyperne eller fasbinderne etc. Derefter j etc. og derom etc. Befalendes etc. Koldinghuus den 4 may 1712.

Sml. Tegn. LVIII. 684.

365.

4 Maj 1712.

Studenternes Berettigelse til at bære Lig.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi i henseende til den redebonhed og tjeneste, som studenterne ved universitetet i vores etc. Kiøbenhafn med liig bæren, imidlertid den smitsom [sygdom] der grasserede, haver beviist og ladet kiende, da de privilegerede liig bærere sig derfra undslog, allernaadigst have funden for got at bevilge og tillade, saa og etc., at saa vel de ved bemelte universitet nu værende som efterkommende studenter maa og skal være berettiget til at bære de liig, hvortil de blive begierte, uden der udi af de andre societeter at hindres. Forbyndendes etc. Koldinghuus den 4 maji anno 1712.

Sml. Reg. XLVI. 566.

366.

6 Maj 1712.

Om Gadernes Renselse.

Justitz raad og politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi ugierne have maat fornemme, at skarnet og ureenligheden ligger i mængde paa gaderne i vores etc. Kiøbenhafn ubortført, endskiønt der saa meget contribueres af huszene til deris reenholdelse, som da der af endnu kunde forarsages smitsom sygdom, i det born og gemeene folk derudi kunde søge efter lumpen og andet tøy, som af de huse, hvorudi contagion haver været, kunde vere bleven udkast, og saaledes dermed ny ulykke antændes, saa er vores etc., at du aldeelis lader dig vere angelegen, at ald saadan ureenlighed uden ringeste ophold og forømmelse bliver ført ud af byen og henlagt saaledes, at der af ingen fare kunde vere at befrygte og gaderne altid holden reene. Dermed etc. Koldinghuus den 6 maji 1712.

Sml. Tegn. LVIII. 686—87.

367.

7 Maj 1712.

Bevilling for en Apotheker paa Christianshavn.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eifersom Bartholus Ferdinandi Ryblich, apotheker udi Christianshavn, ved døden er afgangen, da have vi i hans sted allernaadigst beskikket og forordnet, saa og etc. Jacobum Bartholomæi, som til apotheker professionen af facultate medica og apothekerne i vores etc. Kiøbenhavn in examine er dygtig

befunden, til at være apotheker i bemelte Christianshavn. Thi skal hand være os som sin absolut etc. Udi særdelighed skal hand tilforpligt være et vel bestilt og forsvarligt apotheke der i Christianshavn at oprette og ved lige holde og sig efter seenest om apothekerne allernaadigst udgangne forordning og anbefalede taxt, som det en ærlig, tro etc. Hvor imod vi allernaadigst have bevilget, at fornævnte Jacobus Bartholomæi maa nyde hvis privilegier og friheder, som bemelte apotheker forordning ommelder og hannem tillader at nyde, der ved os elskelig præresident, borgemestere og raad hermed allernaadigst anbefales hannem tilbørligen at handthæve og forsvare. Forbyndendes etc. Hafniæ d. 7 maji anno 1712.

Sæl. Reg. XLVI. 569.

368.

18 Maj 1712.

Om Lejrsamling udenfor Staden.

Conseillet i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter eders af den 14 maji sidst afviget indkommen allerunderdanigst relation og betenkning angaaende de 19 compagnier af militien, som af general commissariatet endnu er begiert, foruden de 20 compagnier i Kiøbenhafn til jndquartering at indtages, allernaadigst formedelst de af eder og sundheds commissionen anførte aarsager have funden for got, at samme 19 compagnier ey udi staden skulle indlegges, men der uden for campere. Der efter j etc. og de anstalter, som der om kunde vere fornøden, at lade giøre. Befalendes etc. Koldinghuus den 18 maji 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 699—700.

369.

21 Maj 1712.

Om Frihed for Portpenge paa Søn- og Helligdage for en Mand paa Fredericksberg.

De committerede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos een til os fra os elskelig Johan Martin Heym etc. indkommen allerunderdanigste supplication, hvorudi hand anholder, at naar hand om søn- og hellige dagene agter sig fra hans gaard paa Friderichsberg, hvor hand sig opholder, hid til staden at begive for at høre prædikken, hand med sin familie maatte foruden at betale de paalagde penge i porten fri og ubehindret ind og ud-passere, som j af deszen indhold self etc. Thi er vores etc., at j os derom eders allerunderdanigste betænkning udi vores Danske cancellie tillige med supplicationen in originali etc. Dermed etc. Hafniæ den 21 maji anno 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 706—07.

Forbud mod at grave i de Kirkegaarde, hvor Pestlig ere nedsatte.

Hr. Ulrich Christian Gyldenlev, som patron for Holmens kirke i
Kiøbenhafn.

F. 4. Vor synderlig gunst og bevaagenhed tilforn. Eftersom os allerunderdanigst er bleven forebragt, hvorledes der dagligen paa de gamle opfyldte kirkegaarde her udi vores etc. Kiøbenhafn graver graves og liig nedsettes mit i blant de udi contagionens tid nedgrafne liig, hvilket befrygtes af stor consequentz at ville være, i det ved saadan gravning de nu nedsatte liig let kunde for nær graves og der over en ond stank foraarsages, som udi dette varme veyr inficere kunde, da er hermed vores etc., at du strax kirkeværgerne og andre betiente ved Holmens kirke her i staden under høyeste straf forbyder paa samme kirkes gamle opfyldte kirkegaarde inden den første novembris ingen graver at aabne eller liig der at nedsette, ei heller paa de nye kirkegaarde, hvor liig udi contagionens tid ere nedsatte og opfyldte, men vel paa de stæder, saa vel gamle som nye kirkegaarde, hvorudi ingen liig udi den svage tid ere nedsatte og intet opfyldt, og saafremt kirke-betienterne derimod handlede, da derfor at bøde . . rigsdaler, halvparten til angiveren og den anden halve part til sundheds commissionen. Dermed etc. Hafniæ den 24 maji 1712.

Lige saadan en kongelig befaling blev samme dag expederet til efterskrefne, som ere patroner for de andre kirker i Kiøbenhafn, nemlig hr. Carl von Ahlefeldt, greve til Langeland og Rixingen, patron for den tyske (St. Peters) kirke; magistraten udi Kiøbenhafn, patroner for Hellig-Geistes og St. Nicolai kirke ibid., saa og til Vor Frelseres kirke i Christianshafn; rector og professores ved universitetet, patroner for Vor Frue- og Trefoldigheds kirker.

Sæl. Tegn. LVIII. 709—10.

Om Avktioner over Dødsboer.

Henrich Licht, auctions directeur i Kiøbenhafn.

F. 4. Vi give dig hermed tilkiende, at vi allernaadigst ville, at du til de afdøde sterbboers befordring her i vores etc. Kiøbenhafn maa og skal indtil videre holde saa mange auctioner om dagen, som du kand af stæd komme, og som du self ville tilsvare. Dermed etc. Hafniæ den 11 iunii 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 727—28.

372.

11 Juni 1712.

Privilegium for en Skomager.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed aller-naadigst tilkiende, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget, at Asmus Grosman, vores forige lif-guarde til hest, som skoemager handverk skal have lært, maa, naar hand sit borger-skab etc., udi skoemager lauget her i voris etc. Kiøbenhavn indtages foruden sit mestersvends aar at staa. Dog skal hand først giøre sit mester-stykke og ellers i det øvrige sig etc. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ den 11 iunii 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 728.

373.

22 Juni 1712.

Færdselen gives fri paa Grund af Sygdommens Ophør.

Conseillet i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom vi af den allerunderdanigste relation, som j os fra sundheds commissionen i vores etc. Kiøbenhavn den 18 iunii sidst afviget haver beskikket, med fornøyelse have fornummen, ey alleene at husenes reenselse efter den der grasserte smitsom sygdom er til ende ført, men end og, Gud være æret, at nu i saa lang tid ingen smitsom sygdom haver været eller efter ald menneskelig slutning er at befrygte, foruden at vi have den visze underretning, at ey heller paa andre stæder udi vort land Sielland nogen smitsom sygdom findes, saa er vores etc., at j strax over alt kundgiører, at passagen til og fra Kiøbenhavn og Sielland samt de andre provinser er obnet og fri, saa at commercien ubehindret herefter, som før communicationen blev ophævet, kand drives og fortsættes. Og give vi eder ellers allernaadigst tilkiende, at vi sundheds commissionen haver communiceret, at den nu maa ophæves, og beordret de tilforordnede udi politie og commerce collegio, hvad videre i sundheds væsenet kunde forefalde, her efter som tilforn at i agt tage og drage omsorg for; ligeledes anbefalet os elskelige vores tilforordnede i rente cammeret sundheds commissionens regnskaber over de underhændehafte midler til endskab og qvittance at befordre. Dermed etc. Koldinghuus den 22 iunii 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 740—41.

374.

23 Juni 1712.

Ophævelse af Sundhedskommissionen.

De tilforordnede i sundheds commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom vi af eders allerunderdanigste relation af 14 iunii sidst afviget med fornøyelse have for-

nummen, ey alleene at husenes reenselse efter den i vores etc. Kiøbenhafn grasserte smitsom sygdom er til ende ført, men endog, Gud vere æret, at nu i saa lang tid ingen smitsom sygdom haver været, saa give vi eder hermed tilkiende, at den commission, som j formedelst samme smitsom sygdom hid indtil haver haft, nu skal vere ophævet og j fra det der udi hafte besværlige arbeide befriet. Og som vi allernaadigst have befalet os elskelig vores tilforordnede udi politie og commerce collegio sundheds sagerne der i staden sig igien at antage, saa have j dennem at underrette om, hvis de af eder angaaende den forløbne tid kunde forlange. Vi have og os elskelige vores tilforordnede udi rente cammeret allernaadigst beordret eders udi sundheds commissionen førte regnskaber over de under hænde hafte midler nøye at revidere og examinere og siden deris relation, hvorledes de samme haver befunden, tillige med deris annotationer til os allerunderdanigst at indsende. Hvad angaar pest-barbererne, som fra fremmede stæder haver været antagen, saa ville vi dennem med reise-paszer forsyne. Videre til slutning ville vi den af eder beteede nidkierhed til det gemeene beste ved tid og leilighed viide at jhu-komme. Dermed etc. Koldinghuus den 22 iunii 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 745—46.

375.

25 Juni 1712.

Om Færdselens Frigivelse.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi den 19 septembris anno 1711 i henseende til den herudi voris etc. Kiøbenhafn da grasserte fordærvelig smitsom sygdom alvorligen haver forbudet og befalet, at ingen reisende personer, i hvo det end være kunde, maatte uden vores eget allernaadigste pasz her fra vort land Sieland til nogen af de andre provincier her i vort rige Danmark overføres, saa fremt, om anderledes befandtes, de skyldige, saa vel de, der lod sig overføre, som de, der lod sig der til bruge, ikke som vores mandaters modtvillige overtrædere og til anden alvorlig vilkorlig straf ville være vores general fiscals tiltale undergiven, og vi nu af os elskelige voris committerede udi den hid indtil anordnede sundheds commission i bemelte Kiøbenhafn deris os den 18 junii sidst afvigt tilskikkede allerunderdanigste relation med fornøyelse have fornømt, ey alleene at husenes reenselse efter samme her grasserede smitsom sygdom er til ende ført, men end og etc., foruden at vi have den visze underretning, at ey heller etc., saa er hermed vores etc., at j strax paa

behørige stæder her i staden lader publicere og kundgiøre, at passagen til og fra Kiøbenhafn og Sielland samt de andre provincier er aabnet og fri given, saa at commercien etc. Dermed etc. Hafniæ den 25 iunii 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 749—50.

376.

25 Juni 1712.

Privilegium for en Feldbereder.

Magistraten i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget, at Hans Henrich Buus, som feldbereder haandverk skal have lærdt, maa, naar hand sit borgerskab etc., udi feldbereder laugget her i vores etc. Kiøbenhafn indtages foruden sit etc.; dog skal hand først giøre etc. og ellers etc. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ den 25 iunii 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 752—53.

377.

2 Juli 1712.

Løn for Kantoren ved Slotskirken.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give dig hermed allernaadigst til svar paa din til os indkommen allerunderdanigste memorial af den 3 maji nest afviget paa Jens Jbszen, succentor i Vor Frue skole i vores etc. Kiøbenhafn, hans vegne, som efter din ordre haver forestaaet sungen i kirken paa vort slot Kiøbenhafn, siden at cantoren Gantzel ved døden afgik, at vi allernaadigst haver bevilget, at fornefte Jens Jbszen maa, saalenge hand cantors tjeneste her paa slottet forretter, nyde de et hundred rigsdaler, som cantoren af bemelte Vor Frue skole allernaadigst er tillagt. Thi er vores etc., at du derom strax forneden anordning gier. Dermed etc. Hafniæ d. 2 juli 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 764.

378.

2 Juli 1712.

Om Indtrædelse af de sædvanlige Forhold med præstellige Forretninger.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give dig hermed allernaadigst tilkiende, at vi have for got befundet, at ministerium her i vores etc. Kiøbenhafn skal her efter med copulationer, liigs begiængelser og deslige forholde sig efter forordningen og ritualet saaledes som tilforn, førend contagionen begyndte, saasom sundheds commissionen er ophævet. Og saa fremt noget skulle forefalde, som de kunde have mis-

tanke paa, at de sig da til politie og commerce collegium skal adressere. Thi er vores etc., at du ministerio det strax til allerunderdanigste efterretning kundgør. Dermed etc. Hafniæ d. 2 juli 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 765—66.

379.

9 Juli 1712.

Genindførelsen af de sædvanlige Ceremonier ved Begravelser.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4tus. Vor gunst tilforn. Saa som vi den 24 augusti 1711 formedelst den da grasserende smitsom sygdom allernaadigst have befalet dig over alt udi Siellands stift, saaviit det geistligheden kunde vedkomme, at giøre den anstalt, at alle liig, det snarest mueligt var, uden nogen ceremonier til jorden skulle bestædiges, paa det andre sunde mennisker, ved det at liigene længe kunde henligge, ikke der af skulle blive inficerede, og vi nu med fornøjelse have fornømt, at ingen saadan sygdom der, Gud vere æret, i saa lang en tid haver veret, ey heller nogen deraf veret bortdød, saa give vi dig her med allernaadigst tilkiende, at saa vel ovenskrefne som ellers alle andre derom til dig allernaadigst ergangne befalinger aldeles maa vere ophevet, saa at meenighederne over alt udi Siellands stift maa igien deris døde med de sædvanlige kirke ceremonier saaledes som tilforn, førend contagionen begyndte, til jorden lade bestædige. Her foruden give vi dig allernaadigst tilkiende, at vi efter rectoris scholæ her udi vores etc. Kiøbenhavn hans herom etc. allernaadigst have bevilget, at Vor Frue skole her sammesteds maa igien den afgift, som efter vores den 8 februarii anno 1701 om liigs begravelser allernaadigst udgifne anordning til skolerne skulle gives og vi ved en vores til dig den 23 septembris udi næst forleden aar allernaadigst ergangne ordre til en 3die deel mindre end efter bemelte anordning hafde modereret, af vedkommende som tilforn lade oppebære. Derefter du etc. og vedkommende sligt til allerunderdanigste efterretning etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ d. 9 iulii 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 768—69.

380.

23 Juli 1712.

Beskikkelse af en Bedemand i Holmens Sogn.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom os elskelig høybaarne hr. Ulrich Christian Guldenløwe, herre til det grevskab Samsøe og friherskabet Marselisborg etc., ridder, voris general admiral, cammer herre, stiftbefalingsmand over vort land Jisland og general postmester

i vort rige Norge, haver som patron til Holmens kirke i voris etc. Kiøbenhavn antaget og beskikket Henrich Hiort studiosum til at lade sig bruge som bedemand for alle de søe folk, der i de Ny boder ere boende og staar i voris tjeneste, saavel som andre under søe etaten, som holde sig til bemelte Holmens meenighed og fornevnte Henrich Hiorts tjeneste kunde behøve og forlange, være sig enten til trolovelser, fæstens øl, bryllupper eller begravelser efter det ham den 6 juli nest afvigt meddeelte brevs viidere formelding, og nu hos os om voris allernaadigste confirmation derpaa allerunderdanigst ansøgning er bleven giort, da ville vi forbemelte Henrich Hiort udi forskrevne bedemands tjeneste allernaadigst have confirmeret og stadfæstet, saa og etc., saa lunge hand sig derudinden tilbørligen og uden nogen billig klage skikker og forholder. Forbyndes etc. Hafniæ d. 23 iulii anno 1712.

Sæl. Reg. XLVI. 611.

381.

30 Juli 1712.

Om Forslag til en Plakat ang. Tjenestefolk.

De committerede ved politien og commercien.

F. 4tus. Vi tilskikke eder her hos en til os fra os elskel. Johan Bertram Ernst etc. indkommen allerunderdanigst memorial, hvor ved hand forestiller hosfølgende project til en placat om tjeneste folk for at afskrekke dem fra deris opsetzighed og bringe til lydig-hed imod dennem, hvor af de haver deris føde og ophold, hvis indhold j der af selv etc. Thi er vores etc., at j derom eders allerunderdanigste betenkende tillige med memorialet og hos fuldte project udi vores Danske cancellie til videre vores etc. Dermed etc. Hafniæ d. 30 julii 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 793.

382.

2 Avg. 1712.

Om Tilsyn med Rejsende.

Politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4tus. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi udi disse nu værende krigs tider for nødige have befunden til meere sikkerhed for vores etc. Kiøbenhavn, at alle og enhver her til staden ankommende passagers og reisende, særdeeles fremmede og ubekjendte, nøye vorder observeret og i agt taget, paa det under et og andet skin og forevending adskillige slags løse folk og maaskee spioner sig ikke skulle her ind practicere, hvorved vores tjeneste og det almindelig væsen lettelig stor fare kunde tilføyes, saa have vi vores til dig den 14 novembris 1710 udgivne allernaadigst befaling hermed villet forny, at du

efter samme strax gjør den anstalt i alle husene i bemelte Kiøbenhafn og Christianshafn, at saa snart nogen reisende i et eller andet huus sammesteds indkommer for der at logere, det da vorder dennem af husets eiermand eller beboere sagt og tilkiende givet, at de i samme time under deris haand gjør bekiendt, hvo de ere, hvor de hiemmeherer, hvad deris ærinde eller forretning i Kiøbenhafn eller Christianshafn kunde vere, og hvor lenge de ere sindet her at forblive, hvilken underretning og forklaring du hver dag til vores etatz raad og præ-sident os elskel. Hans Nanssen haver at levere, og haver du derefter samme rapport daglig commandanten at communicere, som den med den til ham fra de i portene vagt holdende officerere indkommen portseddell confererer. Og skal saadanne reisende ansiges dagen efter deres ankomst selv personlig sig hos dig at indstille for at giøre videre relation om deris verf og forretning i bemelte Kiøbenhafn og Christianshafn og det da tillige skriftlig med deris haand verificere. Skulle nogen reisendes angivelse siden befindes at vere urigtig, eller og at hand opholdt sig her længere, end hand sig hafde erkleret, da skal den samme som en spion ansees og tracteres, saa fremt hand ei, i fald hand kunde foraarsages over den en gang tilkiende given tid sig lenger sammesteds at opholde, sig paa ny for dig indfinder og da aarsagen, hvor for hand saaledes lenger her agter at forblive, fuldkommen forklarer, og verten, om hand med nogen videntlig her udi skulle colludere, med vedbørlig straf ansees. Hvilket alt du i den henseende ved trykte placater til alles efterretning strax haver at publicere. Dermed etc. Hafniæ d. 2 augusti anno 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 795—96.

383.

5 Avg. 1712.

Om Takkebøn for Landgangen i Bremen Stift.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4tus. Vor gunst tilforn. Saasom den allerhøyeste Gud haver giort vores landgang paa fiendens land udi stift Brehmen saa lykkelig, at vores armée er foruden noget sværdslag og blods udgydelse der i land kommen, saa er vores etc., at du strax den anordning gjør, at der for skeer offentlig og alvorlig taksigelse til samme naadige Gud paa førstkommende søndag, som er over morgen, efter hver prædikens slutning af prædikestolene udi alle kirkerne her i vores etc. Kiøbenhafn med inderlig bøn og paakaldelse, at hand vores foretagende fremdøeles ville lyksaliggjøre, saa og at efter

prædiken er endet, o Gud vi love dig! bliver sjunget. Dermed etc. Hafniæ d. 5 augusti 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 798—99.

384.

6 Avg. 1712.

Om Forhør over nogle ankomne Jøder.

Politie og commercé collegium.

F. 4tus. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos en til os fra os elskel. Johan Bertram Ernst etc. indkommen allerunderdanigst memorial angaaende, at een deel jøder, som ei ere Portugiser og af den ebraische religion, tvert imod loven og derom allernaadigste udgangne anordninger sig her i staden skal opholde foruden at have vores leidebreve, med videre, som j der af samt af hos følgende bilager selv etc. Thi er vores etc., at j derom eders etc. tillige med memorialet og hos følgende bilager in originali udi voris etc. Dermed etc. Hafniæ d. 6 augusti 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 801.

385.

8 Avg. 1712.

Om Indkvartering af syge Soldater.

Politie og commerce colleg. tilforordnede.

F. 4tus. Vor synderlig gunst tilforn. Eftersom os elskel. general lieutenant Schönfeldt for os allerunderdanigst haver andraget, at det skulle vere fornøden, at de uden for Kiøbenhavn i baracquer verende soldater i byen bliver indlagt og med senge forsynet, paa det det med dem kunde bedres, som ere eller maatte blive upaslig, efter hos følgende extract af hans derom indgiven memorials videre indhold, da er vores etc., at naar j haver erkyndiget eder om deris svagheds beskaffenhed, og j befinder, at ingen fare der af kand vere at befrygte, j da gjører anstalt, at de i byen bliver indkvarteret. Dermed etc. Hoved kvarteret for Stade den 8 augusti anno 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 804—05.

386.

9 Avg. 1712.

Moratorium saa længe Krigen varer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Friderich Boye den ældre, borger og jndvaaner i voris etc. Kiøbenhavn, maa, saa længe krigen varer, for alle hans creditorers krav og tiltale være fri og forskaanet, paa det hand imidlertid des bedre kand have tid til dennem efter haanden at fornøye. Dog skal dette etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ d. 9 augusti anno 1712.

Sæl. Reg. XLVI. 619.

Stadfæstelse paa et Skøde paa en Gaard i Størrestrøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at efter som Peder Knudsen, borger og jndvaaner her i voris etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver ladet andrage og sig beklage, hvorledes i blandt hans breve og documenter med meere ved den udi hans da i boede huus i Grønne gaden den 10 martii sidst afviget paakomne ulykkelige ildebrand skal være bleven opbrændt et Claus Brødersen, borger og jndvaaner her-sammesteds, tilhørende skiøde paa hans gaard, liggende i Større strædet ud for Holmen, og derfor allerunderdanigst anholder, at efterskrevne copie deraf, vidimeret under byeskriverens Christopher Tønders haand at være saaledes i stadens skiøde register bog indført, maatte i stædet for det opbrændte original skiøde i alle tilfælde for gyldig eragtes, og lyder samme copie ord fra ord som følger.

Udskrift af Kiøbenhavns byes skøde register bog mandagen den 4 april anno 1701.

Nr. 9. 12 rdr.

Jeg Andreas Arentsen, Kongl. Majts. tolder udi Langesund, kiendes og hermed for alle vitterlig giør at have af fri villie og vel beraad hue med min kiere hustrues samtykke soldt og afhendt, saa som ieg og nu hermed selger, skiøder og afhænder fra mig, min hustrue og begge voris arvinger til sr. Claus Brødersen, borger og handelsmand her i staden, hans hustrue og begge deris arvinger en min gaard og eyendom i Kiøbenhavn, som ieg endnu selv beboer, liggende i Større strædet ud for Holmen imellem mag. salig Jens Hanszens forige og nu hr. etatz raad Viereggs gaard paa den eene og til hiørnet af Ulkegaden paa den anden side, lige som ieg den af Kongelig Majts. amtskriver og ridefoget udi Antworskov og Korsøer amter samt proviants forvalter i Korsøer ædle Jacob From kiøbt og mig til forhandlet haver, efter hosfølgende skiøder af den 10 septembris anno 1683, item 17 junii anno 1689, saa og 15 januarii 1698, og ligesom den nu bygt, begreben, indhegnet og forefindes, efter hosfølgende maalebrev af 12 januarii 1698 og grund taxtens ligning, nemlig foran i den sydre kandt imod Større strædet udi bredden 34 al. 2 tom., fra gaden ind ad ved den østre side imod velbemelte hr. amtmand von Viereggs gaard udi længden 25 al. 3 kvarter 3 tom., imod tverstrædet paa den anden side udl længden 23 al. 2 kvarter 2 tom., og bag til i den sydre kandt udi bredden 39 al. 3 kvarter og 3 tom. Hvilken forskrerne gaard og plads med hvis bygning, nu derpaa findes, som er jord fri grund og eyendom med fersk pompe

vand i gaarden efter adkomst brev af 14 martii anno 1684, 7 jern vind ovne og en bilegger med deris rør, piller og knapper, som nu derpaa ere, item malinger og beklædninger udi værelserne, samt alt hvis muur- og nagelfast befindes (indtet deraf i nogen maader undtagen), meerbemelte Claus Brødersen, hans hustru og arvinger skulle have etc. for et fuldkommen fast kiøb u-ryggelig og u-gienkaldende i alle maader, eftersom hand mig derfor med reede penge, nemlig tre-tusende sexhundredre og halv trediesinds tyve rixdaler udi gode danske croner fornøyet og afbetalt haver. Thi forpligter ieg mig hermed og mine arvinger at fri, frelse etc. Dog dersom det hændte etc. Til ydermeere bekræftelse haver ieg dette skiøde med egen haand underskrevet og mit signete hostrykt, saa og venlig ombedet monsieur Christopher Ohnsorg, Kongl. Majts. tømmer skriver ved Bremmerholm, og monsieur Jens Ibsen, Kongl. Majts. material forvalter sammesteds, med mig til vitterlighed af underskrive og forsegle. Datum Kiøbenhavn den 28 februarii anno 1701. Anders Arentsen (l. s.). C. Ohnsorg (l. s.). J. Ibsen (l. s.). Forskrevne at være en rigtig udskrift af bemelte register C. A. Tønder.

Da ville vi etc. Forbyndendes etc. Hafniæ d. 13 augusti anno 1712.
Sæl. Reg. XLVI. 621—23.

388.

20 Avg. 1712.

Moratorium saa længe Krigen varer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Hans Riiber, borger og jndvaaner i voris etc. Kiøbenhavn, maa, saa længe krigen varer, for alle hans creditorers krav og tiltale allernaadigst være fri og forskaanet, paa det hand imidlertid etc. Dog skal dette etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ d. 20 augusti anno 1712.

Sæl. Reg. XLVI. 632—33.

389.

5 Sept. 1712.

Om Nedbrydelse af Barakkerne udenfor Staden.

Johan Bertram Ernst, justitz raad og politiemester.

F. 4tus. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi allernaadigst have befalet, at baraqverne her uden for vores etc. Kiøbenhavn, hvor en deel af vores militie en tid lang haver camperet, nu skal nedbrydes og materialierne til vores material gaard paa Friderichsholm i forvaring leveres, saa er hermed vores etc., at du strax i vores kongl. navn lader advare og tilsige alle jndbyggerne her udi staden Kiøben-

hafn og Christianshafn, i hvo de ere, som heste og vogne haver, at de, ligesom forbererte baraqver vorder nedtagne, lader deris heste og vogne med behørig kudske efter din advarsel møde paa de af dig anvisende steder og en hver der fra med sine heste og vogne age tu læs af samme materialier til bemelte vores material gaard og dennem der levere, havendes god tilsyn, at med kiørselen skikkeligen og uden confusion til gaar, og materialierne rigtigen vorder leverede, saa at ingen skal have skiellig aarsag at klage, at hannem noget til upligt er vederfaret, eller at hans heste og vogne er bleven overladet. Dermed etc. Hafniæ d. 5 septembris 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 839.

390.

7 Sept. 1712.

Om Arbejde ved Flaadens Udrustning.

Johan Bertram Ernst, justitz raad og politiemester.

F. 4tus. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom voris orlogs flode behøver i en hast en deel proviant samt øl og brendeveed og anden provision, og formedelst mangel af folk skal des indskibning og bortførsel ei kunde blive befordret, som det sig bør, saa er hermed vores etc., at du strax i vores kongel. navn lader advare alle og en hver, saa vel af borgerskabet som af alle andre jurisdictioner her i voris etc. Kiøbenhafn, at hvo, som haver meere end en karl, skal paa nogen kort tid lade en komme til dette arbejd, hvor og naar tilsagt vorder. Og skal du ellers saaledes indeele det, at der imidlertid daglig til saadan arbeide kand have tresindstyve arbeids karle. Dermed etc. Hafniæ d. 7 septembris 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 840.

391.

17 Sept. 1712.

Bevilling til at sælge Handsker.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Jens Jenszen Albek, Jens Christensen Vord, Anders Nielszen og Peder Pedersen, borgere og hose-kræmmere her udi voris etc. Kiøbenhavn, maa tillige med andre borgere hersammesteds u-formeent fal holde og sælge læder handsker, som i vore kiøbstæder Randers, Viborg og Aarhus bliver forarbejdede. Forbydendes etc. Hafniæ d. 17 septembris anno 1712.

Sæl. Reg. XLVI. 651—52.

392.

24 Sept. 1712.

Om Forbøn for Flaaden.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4tus. Vor gunst tilforn. Saasom vores orlogs flode nu er gaaen til seyls, saa er vores etc., at du strax gjør den anstalt, at

udi alle kirkerne her i staden og Christianshafn ved præsterne fra prædikestolene udi morgen bliver giort bøn til den allerhøieste, at hand vil ledsage og bevare samme vores flode fra storm og andre ulykkelige tilfælde, og at den sin forehavende expedition lykkeligen maa fuld føre. Dermed etc. Hafniæ d. 24 septembris 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 847.

393.

7 Okt. 1712.

Bevilling til et sælge Handsker.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Lauritz Lauritzen, Christen Nielszen, Jens Jespersen, Christen Laszen, Christen Madtzen, Anders Madtszen Vorgod, Jens Madtzen, Anders Lauritzen, Niels Nielszen, Christen Pedersen, Jens Boeszen og Jens Jenszen, borgere og hose kræmmere her i voris etc. Kiøbenhavn, maa tillige med andre borgere sammesteds u-formeent fal holde og selge læder handsker, som i vore kiøbstæder Randers, Viborg og Aarhus bliver forarbeidede. Forbydendes etc. Hafniæ d. 7 octobris anno 1712.

Sæl. Reg. XLVI. 665.

394.

10 Okt. 1710.

Bestalling for en Vaterskovt.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi allernaadigst have beskikket og forordnet, saa og etc. Lorentz Petersen til at være waterschout i voris etc. Kiøbeuhavn udi afgangne Johan Hollenders sted. Thi skal han etc. I særdeleshed skal hand sig i samme bestilling med største fid og vindskibelighed lade finde og rette sig efter den instruction, som hannem til den ende meddelendes vorder, og sig derudi saavel som i alle andre maader saaledes skikke etc. Forbydendes etc. Hafniæ d. 10 octobris anno 1712.

Sæl. Reg. XLVI. 666—67.

395.

21 Okt. 1712.

Bevilling for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Mejer Goldschmidt jøde, judvaaner her i voris etc. Kiøbenhavn, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hans søn Levin Mejer Goldschmidt, barnfød her i staden, som sig i nogle aar til Frankfurth ved Mayn i Tydskland haver opholdet, hvor hand sig i egteskab har indladet, maa, efter at hand her sit borgerskab lovligen haver vundet, sig med sin familie her ned sette og efter deris jødiske ceremonier leve, som udi ald stilhed etc. Saa maa hand og bruge handel og

næring lige med bemelte hans fader, naar hand derimod svarer til ald borgerlig og byes tyng, saa viit hannem efter proportion kand tilkomme, og paa behørige stæder rigtigen erlegger voris told etc. Forbydendes etc. Hafniæ d. 21 octobris anno 1712.

Sæl. Reg. XLVI. 671.

396.

21 Okt. 1712.

Om Bolværkernes Istandsættelse mellem Højbro og Vragebroen.

De tilforordnede i politie og commerce collegio.

F. 4tus. Vor gunst tilforn. Efter som voris justitz raad og politiemester os elskel. Johan Bertram Ernst for os allerunderdanigst haver ladet andrage, hvorledes bolværkerne paa adskillige steder ved canalerne her i voris kongel. residentz stad ere brøstfældige, allermeest imellem Høybroe og Vrager broen, fordi at ingen af dem, som boer der ved stranden, sig sin andeel der af vil antage, og i hvor vel hand om deris reparation haver ladet vedkommende mange gange erindre, saa skal dog paa en deel steder folkene ei være at formaa der til, undskyldende sig med materialernes nu værende dyre kiøb og mangel af penge, paa nogle steder skal og ingen vis anordning vere giort om, hvem som forskretne bolværker og tilhørende brolegning bør ved lige at holde, da paa det bemelte voris politiemester kunde vide, hvem hand skal holde sig til, naar nogen brøstfældighed paa bolværkerne og deris tilhørende brolegning maatte findes, er hermed voris etc., at j strax verer betenkt paa at udfinde og inddeele alle de her i staden verende bolværker ved havnerne og canalerne og derhos at forfatte en anordning og reglement, hvo paa hver sted bør og skal holde bolværket ved lige, desligeste at udfinde og reparere, hvem det paa hvert beqvem sted tilkommer at lade langs canalerne nedsette de manglende tov-pæle, hvor ved skiberommene kunde fæstes, saasom skipperne ellers imod forordningen fast gjøre deris skibe ved bolværkerne, og os samme eders forretning til vores allernaadigste approbation med forderligste allerunderdanigst at tilstille. Dermed etc. Hafniæ d. 21 octobris 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 866—67.

397.

21 Okt. 1712.

Forbud mod at forstøje Fartøjer ved Christianshavns Bro.

De committerede i havne commissionen.

F. 4tus. Vor bevaagenhed tilforn. Af hos føyede extract af en til os fra voris justitz raad og politiemester os elskel. Johan Bertram Ernst indkommen allerunderdanigste memorial, dat. den 16 sep-

tembris sidst forleden, kand j selv see og fornemme hans meening og forslag om dem, som deris skiberomme og fartøyer imod kongel. forordning af den 15 aprilis anno 1682 paa Christianshafns broe eller dens fundament til broens store skade fortøyer og ikke efter hans advarseler skiberommene der fra vil løs giøre og dennem paa andre steder fortøye. Thi er voris etc., at j eder samme forslag foretager og, efter at j det med fliid haver overveyet, os eders allerunderdanigste betenkende om, hvorledes j formeener, at dermed best kand forholdes, med forderligste tilstiller. Dermed etc. Hafniæ d. 21 octobris 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 867.

398.

31 Okt. 1712.

Om Kanalernes Rensning.

Havne commissionens tilforordnede i Kiøbenhafn.

F. 4tus. Vor bevaagenhed tilforn. Efter som voris justitz raad og politiemester Johan Bertram Ernst, som vi iblant andet allernaadigst have befalet at have god opsigt ved canalerne her i vores etc. Kiøbenhafn, at de bliver reen holdne, nu for os allerunderdanigst haver ladet andrage, at hand til den ende ikke alleene have erindret havnemesteren commandeur Wichman efter kongl. om havnene og canalerne den 15 aprilis anno 1682 allernaadigst udgivne forordning om de i canalerne liggende siunkene skiberommes optagelse (som og derom haver ladet anslaa paa børsen denne advarsel, at vedkommende inden forelagde tid skulle lade deris nedsiunkene fartøyer optage), men end og der foruden adskillige gange beordret havne fogden, politie betienterne og broe mændene, at inquirere, hvor slige fartøyer ligger, og hvem de til hører, saa haver dog eyermændene siden contagionen undertiden ikke veret at opsperge, de og ei heller sig selv haver vildet angive, da paa det saadanne nedsiunkene skiberomme ikke skulle henligge, staden til vanheld og andre skiberomme i deris fart til hinder, er hermed voris etc., at j ved havne fogderne og broemændene lader antage folk til slige siunkne skiberommes optagelse, naar eiermændene selv efter foregaaende advarsel inden trende dage dem ei optager. Og saasom til denne execution ingen fonds er forordnet, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst have bevilget, at des fornøden anordning maa af havne commissionens cassa betales og siden søges refusion derfor hos eyermændene, naar de sig anmelder, eller ved fartøyerens auctionering, om ingen eyermand sig inden aar og dag angiver. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 21 octobris 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 867—68.

399.

24 Nov. 1712.

Privilegium paa Assistenshuset.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter os elskelig hr. Johan Otto Raben til Stæk og Trebou, ridder, voris geheime raad og amtmand over Friderichsborg og Cronborg amter, hans allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand og hans hustrue maa i henseende til den store skade, som de ved Assistentz huset her i voris etc. Kiøbenhavn udi denne besværlige tid skal have tagen, udi deris livs tid sig af samme huses privilegier til egen disposition betiene, saa lunge dermed efter den om Assistentz huset allernaadigst udgangne forordning omgaaes og det til det gemeene nytte og beste kand være. Til hvilken ende bemelte hr. Johan Otto Raben og hans hustrue enten en dygtig person til forvaltningen maa bestille eller og det til en vederhæftig, ærlig mand paa visse conditioner overlade, som ligeledes sig efter bemelte forordning skal forholde. Og skal fornevnte hr. Johan Otto Rabe og hans hustrue tiltænkt være at stille caution og være ansvarlig for, at den persons forhold, som de saaledes overdrager huset til, bliver i alle maade tilberlig og u-paaklagelig. Forbydendes etc. Hafnæ d. 24 novembris anno 1712.

Sæl. Reg. XLVI. 688.

400.

8 Dec. 1712.

Moratorium saa længe Krigen varer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Herman Christopher Titgen, borger og jndvaaner udi voris etc. Kiøbenhavn, maa formedelst den store skade, hand i disze sidste 4re aar ved hans negoce lidt haver, for alle hans creditorers krav og tiltale, saa længe krigen varer, være fri og forskaanet, paa det hand imidlertid etc. Dog skal dette etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Oldesloe den 8 decembris anno 1712.

Sæl. Reg. XLVI. 696.

401.

9 Dec. 1712.

Om Overleveringen af de Fattiges Fundatser til Direktionen for Fattigvæsenet.

Christian Berregaard cancellie raad, Jens Olssen raadmand og Hans Stuve handelsmand i Kiøbenhavn.

F. 4tus. Vor naade tilforn. Saasom vi den 16 martii udi nest afvigte aar allernaadigst have befalet vores forige etatz- og instütz raad afgangne Povel Winding og os elskelige Hans Wilhelm

Kaalund, vores justitz- og cancellie raad etc., at vere commissarier og overlevere de nu værende directeurer over de fattiges væsen i vort rige Danmark alle fattiges fundatzer, breve og documenter fra de forige fattiges directeurer saavel over Hellig Geistes hospital her i vores etc. Kiøbenhafn som over Silke-, Berne- og Pæst huset, og bemelte nu værende directeurer over de fattiges væsen nu for os allerunderdanigst haver ladet andrage, at bemelte commission ey endnu er bleven foretagen, deels formedelst den i fior indfældende vanskelige tid og deels formedelst fornevnte vores etatz raad Windings i dette aar paafuldte dødelig afgang, og som vi nu forberørte vores justitz raad Kaalund formedelst andre ham paaliggende forretninger efter hans allerunderdanigste etc. for forskrefne commission allernaadigst haver befriet og forskaanet, saa er hermed vores etc., at j eder udi fornevnte vores etatz raad Windings og justitz raad Kaalunds sted samme commission strax antage og den i alle maader efter dens indhold, det snarest mueligt er, tilbørligen fyllest giøre og efterkommer. Dermed etc. Hafniæ d. 9 decembris 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 905.

402.

10 Dec. 1712.

Forstanderen for Helligaands Hospital fritages for at stille Kavtion.

Directeurerne for de fattiges væsen i Danmark.

F. 4tus. Vi tilskikke eder herhos en til os fra Philip Julius Kiøldsen, forstander ved Hellig Geistes hospital her i vores etc. Kiøbenhafn, indkommen allerunderdanigste supplication om at maatte allernaadigst forskaanes for forsikring for samme tjeneste at stille, saa lenge hand aarlig og i rette tider svarer til sine regnskaber og des beholdninger, hvis videre jndhold j selv etc. Og er vores etc., at j os derom eders etc. Dermed etc. Hafniæ d. 10 decembris 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 909—10.

403.

20 Dec. 1712.

Om Udskrivning af en Krigsskat.

Magistraten i Kiøbenhafn.

F. 4tus. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi fornedelst disse viit udseende conjuncturer og vores arméer til lands og vands udi en erynskelig stand at kunde erholdes høyligen er foraarsaget en krigsstyr for tilkommende aar at lade paabyde og til den ende allernaadigst funden for got mand taller over alt paa vores kiere og tro undersøatter, geistlig og verdslige, ingen undtagen, tilforne og betimelig at lade forfatte og da om taxationen allernaadigste anstalt ville lade

giøre, thi er nu hermed vores etc., at j paa alle dennem, som her udi vores etc. Kiøbenhavn ere boende, voris ministri og alle, som udi rangen ere begrebne, voris betiente, borgere og judvaanere, saa og de, som sig hos andre opholde, eller logerende, gifte og ugifte, myndige og umyndige personer, som enten middel, bestilling eller næring have, aleene undtagen tieniste tiunde, som tiener for kost og løn, ved rodmesterne, en hver for sit kvarter, tillige med tvende udi et hvert kvarter boesiddende forstandige borgere lader forfærdige udførlige mandtaller, som skal forklare en hvers charge, bestilling og handling, næring eller brug, hvilke mandtaller j det allersnæreste mueligt haver at lade samle og efter haanden, ligesom de kand indkomme, selv eftersee og examinere, at ingen, i hvem de ere, som forberørt, forbigaaes, saa og dennem i det allerseeneste inden nestkommende medio januarii udi voris rente cammer indleverer. Og som det voris tjeneste høyligen udkræver, at mandtallerne til bemelte tid kand vere forfattet og indleveret, da i fald i skulle befinde, at de ikke saa snart ved rodmesterne og tvende borgere udi et hvert kvarter aleene skulle kunde lade sig giøre, saa er det vores allernaadigste villie, at j fleere efter eget got befindende der til instruerer og et kvarter imellem dennem repartere, at mandtallerne, som for er meldt, uden nogen forhaling eller ophold kand bringes til endelighed. Dermed etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 20 decembris 1712.

Sæl. Tegn. LVIII. 917—18

404.

24 Dec. 1712.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Joseph Philip Unna jøde, som sig hid indtil i vor stad Altonau efter voris allernaadigste protectorium af dato den 4 novembris anno 1709 haver opholdt, maa foruden borgerskab at tage for det første paa et aars tid fra dette vort brevs dato at regne sig med hustru og børn her i voris etc. Kiøbenhavn opholde og efter deris jødiske ceremonier etc., saa og ernære sig lige som andre her bevilgede jøder særligen af tapetmageri og kartun trykkeri, saa og andre hans videnskaber, saaviit det ikke strider imod noget laugs allernaadigst meddeelte privilegier, naar hand derimod paa behørige stæder rigtigen erlegger voris told etc. Forbydendes etc. Hafniæ d. 24 decembris anno 1712.

Sæl. Reg. XLVI. 707—08.

Om Istandsættelsen af Knippelsbro.

De deputerede udi søe etatens general commissariat.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom os elskelige vores tilforordnede ved havne commissionen her i vores etc. Kiøbenhafn for os allerunderdanigst haver ladet andrage, at de til fiire arme ved den nu under hænder havende Christianshafns broes ny forfærdigelse intet got kiernefuldt tømmer skal kunde bekomme, allerunderdanigst der for anholdende, at dem dertil fire stomper master hver paa 17 alen lang og een alen i diameter fra vores Holm maatte overlades, da saafremt forskrevne tømmer fra vores Holm kand mistes, er hermed vores etc., at j den anstalt gierer, at det fornævnte vores tilforordnede ved havne commissionen paa anfordring imod betaling vorder følgagtig. Dermed etc. Hafniæ den 7 ianuarii 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 4—5.

Privilegium for en Snedker.

Kiøbenhafns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Peter Hardersen, som snedker handverket skal have lærdt, hans herom etc. allernaadigst have bevilget, at hand indtil videre vores allernaadigste resolution maa ernære sig af samme sit handverk, saaviit hand med sine egne hænder kand arbeide. Derefter j etc. og hannem imidlertid ved denne vores allernaadigste tilladelse at handthæve og forsvare. Befalendes etc. Hafniæ den 14 ianuarii 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 11.

Om Uordener i Værtshuse.

Justitz raad og politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi med største misforneyelse maa fornemme, at udi kroe- og værtshusene samt kieldere herudi vores etc. Kiøbenhafn stor og u-forsvarlig misbrug begaaes, særdeeles imod vores allernaadigste udgangne politie forordnings 2den punct om ærbarhed og gode sæder, i det at adskillige slags folk i deslige kroe og værts huse samt kieldere natten igiennem med dobbel og drik udholder, hvorved da ei alleene megen u-sømmelighed, mens end og tit og ofte mord og drab fore falder, saa have vi allernaadigst for got befundet bemelte punct i vores politie forordning saaleedes at

skierpe, at om nogen sig der længere end til tappenstræg om aftenen opholder og lader finde, da skal du dennem lade paagribe og i stadens arresthuus hen føre, og der foruden skal saavel værten som enhver af gæsterne, som herimod handler, bøde første gang 4 rdr., anden gang dobbelt og tredje gang straffes som vores mandaters modtvillige overtrædere. Hvilket du til alles efterretning strax haver at lade publicere og derover alvorligen holde, som du vil ansvarlig være. Dermed etc. Hafniæ den 16 ianuarii 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 14—15.

408.

26 Jan. 1713.

Om Kredit for Kongens Matroser.

Justitz raad og politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vores etc. er, at du for dig kalder de værter her i staden, hos hvilke vores matroser logerer, og dennem foreholder, at naar bemelte matroser formedelst deres hyres udeblivelse ikke saa prompte kand betale, hvis de kand være dennem skyldige, de da ikke derfor negter dem credit til deres nødtørftige underholdning eller dennem med proces overiiler, saasom de for, hvis matroserne dennem skyldige bliver, altid kand have regres til matrosernes hyre, naar de dennem vorder betalt. Desligeste kand du forsikkre bemelte værter, at om de imidlertid af deres creditorer, for hvis de af dem til matrosernes underholdning kand have paa credit optaget, skulle til betaling stringeris, de da ikke med proces og execution skulle vorde overiilede. Dermed etc. Hafniæ den 26 ianuarii 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 23—24.

409.

26 Jan. 1713.

Om Ydelse af Proviantvogne.

Justitz raad og politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vores etc. er, at naar fra Holmen bliver begiert assistance med vogne til proviants og anden fornødenheds levering til vores orlogs skibe, du da strax udi vores navn jndbyggerne her udi staden og Christianshafn, uden forskiel i hvo de ere, som heste og vogne haver, at lade deres heste og vogne med behørig kudske efter din advarsel et par gange møde paa de stæder, som dem bliver foreviist til at paatage provianten og anden fornødenhed og det til de stæder, hvor behøves, hen føre. Og haver du derhos god tilsyn at have, at med kiørselen skikkeligen og uden confusion tilgaar, saa at ingen etc. Dermed etc. Hafniæ den 26 ianuarii 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 24.

Sex Maaneders Moratorium for 2 Boer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Anthon Werner og afg. Abraham Lampes stærbboe her udj vores etc. Kiøbenhavn maa paa sex maaneders tid fra dette vores brefs dato at regne for alle deres creditorers krav og tiltale aldeelis være fri og forskaanet. Thj forbyde vj etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ d. 28 ianuarii 1713.

Sæl. Reg. XLVII. 22.

Moratorium saa længe Krigen varer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Christina afgangne Hans Diderich Fundts, jndvaanerske her i voris etc. Kiøbenhavn, hendes herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hun, saa længe krigen varer, for det første maa for alle hendes creditorers krav og tiltale aldeelis være fri og forskaanet, paa det hun imidlertid etc. Dog skal dette etc. Thi byde og befale vi hermed alle og eenhver, særdeelis etc. hende her imod, efter som forskrevet staar, at hindre, eller etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ d. 28 ianuarii 1713.

Sæl. Reg. XLVII. 24.

Fastsættelse af Haandværkeres Fortjeneste.

De tilforordnede ved politien og commercien.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom vi med største mishag have maat fornemme den store ubillighed, som paa nogen tid hos endeel handverks folk her i vores etc. Kiøbenhafn sig skal have ladet finde, i det de ikke skal undsee sig ved at fordre een alt for ubillig betaling for hvis arbeide, som de for en og anden kand have at giøre, saa er der for hermed vores etc., at j tillige med os elskelig præsidet, borgemestere og raad her sammesteds træder tilsammen og nøye med hver andre overlegger om, hvor meget enhver handverksmand udi sin profession og handtering efter tidernes leylighed og tilstand billigen kand have for sit arbeide at fordre, og at j derpaa en vis taxt setter, saaleedes som j eragter paa begge sider saavel for den, der kiøber eller lader arbeide, som for den, der selger eller arbeider, taaleligst og billigst at være. Dermed etc. Hafniæ den 28 ianuarii 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 25—26.

413.

31 Jan. 1713.

Om Næringskatten.

Kiøbenhafns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Paa eders til os af den 16 ianuarii nest afvigt indkommen allerunderdanigste memorial anl. de af de 2000 portioner, som paa borgerskabet her i vores etc. Kiøbenhavn for borgerlig næring og brug sædvanligen bliver reparerede, resterende 620 $\frac{3}{4}$ portioner, hvilke j foregiver, at de formedelst denne tids slette tilstand nu vel ikke paa borgerskabet alleene skulle kunde legges og lignedes, at maatte paa grundene inddeeles, give vi eder allernaadigst til svar, at vi lader det ang. ovenskrevne 2000 portioner for borgerlig næring, indtil vi anderleedes derom tilsigendes vorder, ved den sædvanlige og hidindtil brugelige maade allernaadigst forblive. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ den 31 ianuarii 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 32.

414.

4 Feb. 1713.

Om Betaling for Begravelser til Vor Frue Skole.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom for os allerunderdanigst er bleven foredraget, hvorleedes Vor Frue skole her i vores etc. Kiøbenhavn af fattige folk her sammesteds skal ville aftvinge ligesaa stor betaling for deres liig at lade nedsette udi de i contagionens tid indrettede ny kirkegaarde som for de liig, hvilke udi de ved kirkerne indlakte urtegaarde blive nedsatte, formedelst at hine paa samme maade som disse med et stakket-verk kunde være indhegnede, da dog kirkerne her i staden ikke skal tage meere for jorden paa ovenskrevne ny indrettede kirke-gaarde, end som sædvanligen af anden kirke-gaards jord tages, saa er vores etc., at du vedkommende biente i bemelte Vor Frue skole tilholder at lade sig nøye med betaling for saadanne liig, som i de ny indrettede kirke gaarde blive nedsatte, paa samme fod, som kirkerne vorder betalte. Dermed etc. Hafniæ den 4 februarii 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 38.

415.

18 Feb. 1713.

Moratorium saa længe Krigen varer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vj efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Jonas Broch, borger og viinhandler her udj vores etc. Kiøbenhavn, maa, saalenge krigen varer, for alle hans creditorers krav og tiltale være fri og forskaanet, paa

det hand etc. Dog skal dette etc. Thj forbyde vj etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ d. 18 februarii 1713.

Sæl. Reg. XLVII. 39—40.

416.

22 Feb. 1713.

Privilegium for en Snedker.

Kiøbenhafns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom Peder Hardeszen, som snedker handverk i vores etc. Kiøbenhavn skal have lærdt, hos os allerunderdanigst haver ansøgt og begiert, at som hand ey har midler til at udstaa de omkostninger og udgifter, som med gaar ved et mesterstykke at giøre, hand uden sliq mesterstykke at giøre maa antages i laugget, saa er vores etc., at j giører den anstalt, at hand i laugget ad interim indtages. Dermed etc. Hovedqvarteret i Husum den 22 februarii 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 61.

417.

22 Feb. 1713.

Om Betaling for Mesterstykker.

Politie og commerce collegii tilforordnede.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vores etc. er, at j paa vores videre allernaadigste ratification reglerer den bekostning, som kand falde, naar noget mesterstykke ved laugene i vores etc. Kiøbenhavn skal giøres, og den saaleedes modererer, at den kand være taalelig for dem, som for at indkomme udi laugene skal giøre deres mesterstykke. Dermed etc. Hovedqvarteret i Husum den 22 februarii 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 62.

418.

25 Feb. 1713.

Om Tilsyn med Uordener i Værtshuse.

Justitz raad og politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi den 16 ianuarii nest afvigt ved en vores til dig allernaadigst ergangne befaling i henseende til den store misbrug, som med drik og dobbel natten igiennem i kroer og værtshuse samt kieldere her i vores etc. Kiøbenhavn blev begaaen, hafde for got befunden den sidst allernaadigst udgangne politie forordnings 2den punct saaleedes at skærpe, at de, som sig udi bemelte kro og værtshuse samt kieldere lengere, end til tappenstræg blev slagen om aftenen, lod finde, skulle paagribes og i stadens arrest huus hen føres, og at værten saa velsom giesterne, som derimod handlede, skulle der foruden bøde første gang etc., og os nu af os elskel. præsident, borgemestere og raad her sammesteds paa en til

dennem fra øltapperne her i staden indkomne klage allerunderdanigst er bleven foredraget, at bemelte øltappere derved i deres næring meget skal afgaa, saa er der for hermed vores etc., at du derudinden saadan moderation bruger, at udi skikkelige huse folk vorder tilladt indtil klokken 10 om aftenen at forblive, men om nogen klammerie imidlertid maatte skee, da værten at betale 20 rdr. udi straf. Derefter du etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 25 februarii 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 67—68.

419.

25 Feb. 1713.

Om Irettesættelse af Bagernes Oldermænd.

Kiøbenhafns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilførn. Saasom vi saa vel af den til os fra os elskelige vores tilforordnede ved politien og commercien som af eders allerunderdanigste indgivne erklæringer paa Madts Jensen, forhen borger og bager i vor stabelstad Nyborg, som sig nu her i vores etc. Kiøbenhavn haver nedsat og sit borgerskab taget, hans allerunderdanigste ansøgning om at maatte allernaadigst blive tilladt uden mesterstycke at gjøre sig af samme bager-profession at ernære og som en mester i bager laugget her sammesteds antages, have maat fornemme, at oldermænden for bemelte bagerlang Christopher Bræmer sig skal have understaaet icke alleeniste ey at ville lade sig indfinde, naar hand paa raadstuen af eder haver været opkaldet for hannem udi laugget som mester at indskrive, men end og saa for politie og commerce collegio tvert imod den om laugene allernaadigst udgangne forordning ville paastaa, at bemelte Mads Jensen nu igien skulle gjøre sit mesterstycke, førend hand hannem ville indskrive, foruden een og anden uskickelig opsetzighed, som hand sig haver ladet med forlyde, saa er hermed vores etc., at j fornefnte oldermænd Christopher Bræmer for eder paa raadstuen opkalder og hannem for saadan sin uskickelige opsetzighed tilbørligen til rette setter og derhos befaler ham forberørte Madts Jensen strax udi bagerlaugget at indskrive, og saa fremt hand sig derudi endnu i ringeste maader skulle vegre, have j hannem strax fra sit oldermændskab at afsette og en anden udi hans sted at anordne. Dermed etc. Hafniæ den 25 februarii 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 70.

420.

1 Marts 1713.

Lokale til Højesteret indrettes i Ridderakademiet.

Præsident Hans Brøer.

F. 4. Vores allernaadigste etc. er, at du u-fortøvet skal lade indrette de værelser i vores forige riderlige academie, hvor vores

høieste ret skal holdes, saaleedes som vores geheime raad og insti-
tiarius os elskel. Caspar Schøller etc. det befinder nødvendigt og be-
qvemmeligt til rettens sømmelig holdelse. Dermed etc. Hafniæ den
1 martii 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 72.

421.

7 Marts 1713.

Om Stadens Forsyning med Levnedsmidler.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos copier af
vores til stiftamtmandene her i vort rige Danmark, Riber og Viborg
stifter undtagne, af denne dags dato allernaadigst ergangne ordres, at
j eder derefter, saaviit eder vedkommer, allerunderdanigst kand viide
at rette. Og er der foruden hermed vores allernaadigste etc., at j paa
stadens vegne strax udnævner visze committerede af dens 32 mænd,
som med forberørte stiftamtmand om, hvad quantum af de til stadens
provision behøvende vahre og hvad skiberomme til samme vahres
allersnarest overførsel paa et hvert sted er at bekomme, saavel som
og om alt hvis, som kand tiene til dette høj nødvendige verks be-
fordring, kunde correspondere, hvor fore j og til den ende haver at
være betenkt paa saavel lofterom og pak-kieldere som og andre nød-
vendige pladser her sammesteds at have i beredskab for varene, naar
de her maatte ankomme, at kunde imodtage. Desligeste haver j og
at giøre eders yderste flid til at faa skiberomme her fra staden, det
snarest mueligt er, hen til de stæder fragtet, hvor ellers skiberomme
til bemelte vares transporterung er at bekomme. Og skulle nogen af
de her værende skiberomme og skippere de dertil fornødne baadsfolk
fattes, da have saadanne sig derom paa vores admiralitet at angive,
som vi i slig tilfælde allernaadigst have beordret saa mange af vores
matroser dennem at overlade, som de til dette brug selv begierendes
vorder, imod en billig hyre, som skipperne eller reederne med enhver
matros kunde accordere om. Dog skal bemelte skippere eller reedere
være pligtig til sig at reversere, at disze af vores matroser, som de
saaleedes med sig om borde tager, igjen ved deres tilbagekomst til
vores tjeniste u-fortøvet at levere. Angaaende de udi ovenskrevne til
vores stiftamtmand ergangne ordres mentionerede reverser at skulle
af de committerede paa stadens vegne imod varenes annammelse ud-
gives og stadens huse og gaarde der for leverandeurerne til under-
pant at forblive, da have vi allernaadigst bevilget, at forbemelte
reverser, efter at terminen er forfalden og pengene til deres indløsning

endda ey i cassa kunde være indkomne, maa udi vore amtstuer i skattnes betaling antages. Og paa det staden dog ei herved nogen skade skulle tage, da haver j at sætte saadan taxt paa varene for alle og enhver, som dennem kunde behøve og sig til forhandle ville, at staden for ald paagaende omkostning, være sig leye af lofterum, pakhuse og andre behøvende pladser eller undermaal, indsvinding og betienters løn, som dermed indseende skal have, og ellers for alle andre udgifter i alle maader kand skadesløs være. Skulle det og saa skee, at varene i sin tid ikke uden skade skulle kunde afsettes, da ville vi ingenlunde, at samme skade skulle komme denne vores kongel. residentz stad alleene til last, men ville være betænt paa saadanne allernaadigste anstalter at lade giøre, saa at alle vore undersaatte her i vort rige Danmark tillige med staden skulle bære byrden, paa det den for enhver kunde blive des taaleligere og lettere. Derefter j etc. og om alt forskrevne behørig anordning at giøre. Befalendes etc. Hafnæ den 7 martii 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 85—87.

422.

28 Marts 1713.

Moratorium saa længe Krigen varer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vj efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Hans Nielsen Banner, borger og jndvaaner her i vores etc. Kiøbenhafn, maa, saalenge krigen varer, for alle hans creditorers krav og tiltale aldeelis være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Forbyndes etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafnæ d. 28 martii 1713.

Sæl. Reg. XLVII. 62.

423.

7 April 1713.

Om Stadens Forsyning med Levnedsmidler.

De tilforordnede ved politien og commercien.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos de til os fra os elskel. præsidet, borgemestere og raad her udi vores etc. Kiøbenhafn, saa og fra vores politiemester og fra endeel af stadens 32 mænd indkomne allerunderdanigste memorialer med hos følgende bilager, hvoraf i almindelighed fornemmes, hvad vanskeligheder der fore falder i den saa høynødvendig stadens proviantering, hvilke vanskeligheder dog deels ved de anstalter, som i de allereede af 7 martii til bemelte præsidet, borgemestere og raad og andre vedkommende allernaadigst udgivne befalinger ere giorte, lenge siden hafde kundet være afhiulpet, end dog magistraten ikke i bemelte deres memorialier

melder et ord specialiter om og hvorviit de til een og anden af disse vanskeligheder at afhjælpe har endnu efter saa lang tid ladet dennem være angelegen samme vores allernaadigste ergangne befalinger allerunderdanigst at efterleve. Og er hermed vores etc., at j eder denne stadens saa høy fornødne proviantering alvorligen antager og uden ringeste tids spilde efter forbemelte vores allernaadigste befalinger, hvoraf eder herhos copier tilsendes, det snarest mueligt i verk setter og beforder, paa det at den tid, som allerede er forømt, igien kand indhændtes. Til hvilken ende j haver at conferere med magistraten om de forefaldende vanskeligheder og enten selv derudi at decidere, saaviit efter bemelte vores allernaadigste befalinger skee kand, eller og eders allerunderdanigste rapport og betænkende om hver punct i sær specialiter at indgive til vores nærmere allernaadigste resolution. J særdeelehed haver j at giøre forslag, hvorledes det behøvende forskud, saaviit u-omgængelig maa og skal giøres, kand af een eller anden publique fonds tages til refusion igien, naar de indkommende vahre med tiden selges og afhændes. Og saasom postbrevens betaling giver nogen vanskelighed, saa er vores etc., at alle de her fra afgaaende breve, som concernerer denne stadens proviantering, skal ved een af eder tillige med eders collegii secreterer først eftersees, at ingen undersleb i post intraderne derved begaaes, dernest med collegii segl forsegles og saaledes gaa post fri. Desligeste haver j at notificere alle vedkommende, at postbrevene, som angaaende bemelte proviantering hidsendes, skulle gaa under collegii convolut og i lige maade være fri for postpenge deraf at betales, hvilke breve ved deres ankomst paa samme maade af bemelte tvende personer eftersees for at hindre ald undersleb, førend de til vedkommende leveres. Derefter j etc. og uden nogen forsømmelse om ald forskrevne fornøden anordning at giøre. Befalendes etc. Hafniæ den 7 aprilis 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 113—14.

424.

8 April 1713.

Lejde for 2 Jøder.

Vi have efter Ruben Fürst og hans søn Aaron Fürst junior, jøder her af vores etc. Kiøbenhavn, deres herom etc. endnu engang for alle allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at de, saalenge denne krig varer, maa nyde fri og sikker leide for alle deris creditors anstrengelse og molest, paa det de etc. Thi byde og befale vj etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ d. 8 aprilis 1713.

Sæl. Reg. XLVII. 71—72.

Om Fattigvæsenets Panter i Ejendomme.

Kiøbenhafns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom os elskelige vores tilforordnede directeurer over de fattiges væsen i vort rige Danmark ved en deres til os allerunderdanigst indgivne memorial af den 27 martii nest afvigt allerunderdanigst beretter, hvorleedes udi de sterfboer her i vores etc. Kiøbenhafn, hvor udi de fattige har haft pant, høyere betaling for den ved bemelte sterfboer til ende at føre hafte umage skal prætenderis, end sterfboerne udi sig selv ofte kand være værd, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi efter fornefnte directeurers herom etc. allernaadigst have for got befunden, at skiftes forvaltere eller andre ikke bør nyde noget for deres umage i slige sterfboer, hvor de fattige haver noget at søge, førend bemelte fattige for ald deres krav fyldest og skadesløs bliver afbetalte. Derefter j etc. og derom hos vedkommende fornøden anordning giere. Befalendes etc. Hafniæ den 8 aprilis 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 122.

Om Stadens Forsyning med Levnedsmidler.

Kiøbenhafns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Paa eders tvende til os indkomne allerunderdanigste memorialier med hos fuldte bilager ang. vores etc. Kiøbenhafns proviantering give vi eder hermed allernaadigst til svar, at vi os elskelige vores tilforordnede ved politien og commercien allernaadigst have anbefalet, at de dennem denne stadens saa høy fornødne proviantering tillige med eder alvorligen skulle antage og uden ringeste tids spille efter vores derom saavel til eder som andre vedkommende ergangne allernaadigste befalinger det snarest mueligt i verk sette og befordre, paa det at den tid, som allereede er forsømt, igien kunde indhændtes, til hvilken ende de ere befalede, at de med eder om de forefaldende vanskeligheder skulle conferere. Thi er vores etc., at saa ofte j af bemelte vores tilforordnede ved politien og commercien vorder advaret at træde med dennem udi conference ang. denne stadens saa høy nødvendige proviantering, j eder da uden nogen undskyldning dertil indfinder. Dermed etc. Hafniæ den 8 aprilis 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 124—25

Privilegium for en Jøde.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter Brene Cantor Getzel, jødinde i vores etc. Kiøbenhavn, hendes etc. allernaadigst haver bevilget og tilladt, saa og etc., at hendes daatters mand Aron Samson Goldtzicher, jøde af vor stad Altona, maa sig i bemelte Kiøbenhavn nedsette og med juveler og andet handle. Og som hun nu har giordt begiering paa hans vegne om en liden galanterie boe at indrette, saa forbliver det derom ved loven og forordningerne. Forbydendes etc. Husum d. 12 aprilis 1713.

Sæl. Reg XLVII. 76.

Om Panter for Umyndiges Midler.

De tilforordnede commissarier for krigs styrens taxering i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Paa eders til os indkommen allerunderdanigste memorial af dato den 14 martii sidst forleden med hosfuldte copie af de 32 mænd for borgerskabet her udi vores etc. Kiøbenhavn deres for eder giordte forestilling om hvis, som af umyndiges capitaler skulle svares og de haver søgt at maatte befries for, give vi eder hermed allernaadigst til svar, at som der endnu findes mange sterfboer under adskillige iurisdictioner her udi staden, som ei ere komne til endelighed, hvor de umyndiges arve midler efter fornævnte 32 mænds andragende ikke opnaar et hundrede rixdaler, og den 1 pro cento deraf, som afgaar, ikke kand gjøre stoer skaar i krigsstyren, saa ville vi allernaadigst, at de sterfboer her i staden, enten de ere til endelighed bragte eller ei, hvor samtlige umyndiges arv ei overgaar tu hundrede rixdaler, maa for krigs styr at betale være fri og forskaanet. Derefter j etc. og herom fornøden anstalt at gjøre, saa og see derhen, at den algemene krigs styrens ligning her i staden ikke efter de endnu resterende mange smaa sterfboer, hvilke mueligt ikke endnu i lang tid kunde komme til endelighed, alt for længe bliver opholdt. Befalendes etc. Hafniæ den 12 aprilis 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 128.

Om Indretning af et Søbatteri.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom for os allerunderdanigst er bleven andraget, at med arbeidet ved den flyende docque, som til et søe-batterie apteris, skal saaviit være kommen, at jord

fyllingen og steen førselen med største magt faar i verksettes, saa er vores etc., at j uden ringeste ophold tilholder alle de her udi staden, som have pramme og ledige fartøyer, at de dennem der med paa de stæder og tider, som de af vedkommende vorder anvist, sig strax lader indfinde for dermed imod billig betaling til bemelte batterie jord og steen at føre. Derefter j etc. og herom til saa høy fornøden et verks befordring behørig anstalt at giøre. Befalendes etc. Hafniæ den 15 aprilis 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 134—35.

430.

3 Maj 1713.

Om Stadens Forsyning med Levnedsmidler.

De deputerede for financerne.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom os elskel. vores tilforordnede udi politie og commerce collegio udi deres til os ang. Kiøbenhafns proviantering indgivne project os allerunderdanigst haver forestillet, hvorleedes magistraten sammesteds til de udkrævende omkostninger for samme provision at til veye bringe finder aldeeles ingen raad, med mindre vi dertil som i pestens tid et forskud af fem tusind rigsdaler allernaadigst ville giøre, saa er vores etc., at naar bemelte vores politie og commerce collegii tilforordnede samme penge af eder begierendes vorder, j da, om ellers cassens tilstand det tillader, giører den anstalt, at de til dem af vores zahl cammer bliver betalt imod behørig qvitering samt deres revers, at den heele magistrat for samme penge vil være ansvarlig, og at de af de aller første vahre, som ud-sælges, igien i zahl cammeret kand leveres. Dermed etc. Husum den 3 maji 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 153.

431.

3 Maj 1713.

Om Indrettelse af en Hittøbørns-Søftelse.

Politie og commerce collegii tilforordnede.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi i henseende til den bedrøvelige og onde med fart med spæde børns ombringelse og henkastelse i canalen og andensteds udi vores etc. Kiøbenhavn efter eders allerunderdanigst giordte forslag allernaadigst have funden for got, at i bemelte Kiøbenhavn vorder indrettet et waysen- eller hittebørns huus, hvor der paa døren skulle være saa stoert et trug, at derudi et svøbelse barn med en klokke kunde ligge, og skulle samme trug saaleedes være indrettet, at naar der blev givet tegn med klockens ringen, at derudi noget barn var lagt, det da kunde inddreies til huset

og barnet deraf til forpflegning indtages, paa det saadanne ugudelige mødre, som sligt, endeel af desperation, endeel af armod og letfærdighed, begaar, kunde uden frygt for at blive røbet henlegge børnene til forpflegning, saa er vores etc., at j med ald flid gjør den anstalt, at fornefute waysen- eller hittebørns huus jo før jo bedre bliver indrettet. Til hvis indrettelse vi da ville, at de midler skal bruges, som i contagionens tid af een og anden til fader- og moderløse børn ere givne, samt hvis vi af det Lewenholmske, confiscationen i Aalborg og af opbragte skibe de fattige allernaadigst have tillagt, hvor foruden vi og til samme huses anskaffelse en egen collect bog allernaadigst ville have bevilget. Ellers skulle til samme børns føde og education tages de penge, som gives udi tavlerne, naar vi kunde være fraværende og paa reisen, eller og saadan bekostning at gøres af de fattiges almindelig cassa. Mens som mand ey kand lide paa nogen seddel om slige børns daab, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst have anbefalet biscopen over Siellands stift os elskel. hr. Christen Worm at gjøre den anstalt, at der ved præsterne fra prædikestolene i Kiøbenhavn bliver kundgiordt, at enhver moder, som haver født et barn og det enten ey tør være bekiendt eller og det ey kand opføde, skulle ved et bud lade sligt angive for en af stadens sognepræster, som foruden at gjøre nøyere efterforskning om den sag skal lade det hembære til byefogden, som igien skal skicke det til de committerede, paa det at alle slige børn, som i saa maade hembæres, kunde døbes. Dermed etc. Husum den 3 maji 1713.

Biscop Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vores allernaadigste etc. er, at du ved præsterne fra prædikestolene lader kundgiøre, at enhver moder, som haver født et barn og det enten ey tør være bekiendt eller det ey kand opføde, skal ved et bud sligt angive for en af stadens sognepræster, som foruden at gjøre nøyere efterforskning om den sag skal lade det bære hen til byefogden og byefogden igien skicke det til de committerede, paa det at slige børn, som hembæres, kunde døbes, saasom mand ellers ey kand lide paa nogen seddel om deres daab. Dermed etc. Husum den 3 maji 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 154—56.

432.

9 Maj 1713.

Forordning om Stadens Forsyning med Levnedsmidler.

Forordning paa tryk.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi, paa det udi vores etc. Kiøbenhavn kaud være tilstrekkelig forraad af korn og feede vare saavel som

og brændeved, allernaadigst have for got befundet saaledes for dette aar at anordne og befale, saasom vi og etc. efterskrevne:

1. At ingen slags korn eller feede vahre maae under vederlig straf fra denne vores allernaadigste forordnings publication, indtil vi anderleedes derom tilsigendes vorder, af vore lande Siælland, Møen, Fyen, Laaland og Falster til fremmede stæder udføris. Hvorfra vi dog allernaadigst ville have undtaget hvis vare, som lovligen bevises kand allerede at være angivet for stiftambtmændene over bemældte vore lande, efter vores til dennem allernaadigst udgivne befalinger af dend 7 martii sidst afviget til vort rige Norge eller vore førstendomme, at have været betinget og forsagt.

2. Og paa det derfor vores kiære og tro undersaatte ved dette vores forbud ikke paa deslige vahre nogen skade skulle tage, da ville vi allernaadigst, at alle og enhver udi kiøbstæderne og paa landet, som alle slags korn og feede vahre, desligeste salt, saa og brændeved udi forraad kand have at sælge, skulle være tiltænkte uden ringeste ophold eller tids spilde saadanne deris vahre ved de der sig befindende skiberomme her hid til staden til deres correspondenter at forsende, dem her sammesteds at sælge, som de best veed og kand. Men de, som ingen correspondentz med nogen her sammestæds maatte have, skal med første worde notificeret ved visze her i staden committerede af dens 32 mænd, som paa stadens vegne derimod skal tage, og skal det, som saaledes til forbemældte committerede af de 32 mænd forsendes, førstkommende 11 decembris udi indeværende aar betales, nemlig korn vahren, saafremt de ere dygtige kiøbmands vahre, efter Siøllands capituls taxt, saaviit den sig strekker, men hvis de ikke for dygtig kiøbmands vahre kand antages, da betales de efter den taxt og priis, som af de dertil beskikkede og udi eed antagne borgere og vurderingsmænd bliver sat. De feede vahre, som og maa være dygtig kiøbmands gods, saavelsom saltet betales efter Kiøbenhavn's marketsgang. Skulle betalingen ey præcise følge til forbenævnte tiid og termin, da skal til de sælgende fra den tiid der af betales simpel rente 5 pro cento aarligen at beregne, indtil betalingen skeer. Og skal de committerede af de 32 mænd imod leverantzen til de vedkommende give deres revers paa, hvis de annamme, hvilke reverser skal være af følgende indhold.

Det første slags:

Efter Hans Kongel. Majts allernaadigste udgangne forordning af den 9 maji anno 1713 angaaende Kiøbenhavn's stads proviantering

haver N. N., boendes . . . . ., i dag underskrevne dato til os dertil committerede ladet levere, nemlig:

hvede

rug

byg

malt

havre,

hvilke forbemeldte vare af os ere annammede og oplagde . . . . ., som sig andrager, naar 3 tønder 1 skieppe paa 100 tønder er afkortet, efter Siælands capitul kiøb eller efter vurdering til . . . . ., som efter højestbemelte kongelig forordning til førstkommende 11 decembris skal betales, og i fald betalingen da ikke skeer, skal de vedkommende fra bemelte 11 decembris der af nyde 5 pro cento aarlig rente. Saa skal og denne revers udi amtstuerne gielde til de kongelige skatters betaling saavelsom og til andre udi betaling transporteris efter høistbemelte kongelige forordnings formelding. Hvilket vi som de dertil committerede af de 32 Kiøbenhavns borgere hermed attesterer. Kiøbenhavn den . . . . . anno 1713.

Det andet slags.

Efter hans Kongl. Majts. allernaadigst udgangne forordning af den 9 maji anno 1713 angaaende Kiøbenhavns stads proviantering af alle slags feede vare haver . . . . . i dag af underskrevne dato til os der til committerede ladet levere, nemlig:

ærter

gryn

smør

flesk

andre feede vare

salt

hvilke forbemelte vare andrager sig efter Kiøbenhavns marketsgang à . . . . . efter vurdering og accord til . . . . ., som efter høistbemeldte kongl. forordning til førstkommende 11 decembris skal betales. Og i fald betalingen da ikke skeer, skal de vedkommende fra bemelte 11 decembris deraf nyde 5 pro cento aarlig rente. Saa skal og denne revers udi amtstuerne gielde til de kongelige skatters betaling saavelsom og til andre udi betaling transporteris efter høistbemelte kongel. forordnings formelding. Hvilket vi som dertil committerede af de 32 Kiøbenhavns borgere hermed attesterer. Kiøbenhavn den . . . . . anno 1713.

3. Paa det vedkommende, som saaledes deres vare hid til stadens proviantering forsende, om deris betaling, dersom den icke til den forskrevne termin følger, kand være forsikkrede, da skal alle huse og gaarde her udi vores etc. Kiøbenhavn være og forblive dennem til et fast og sikkert under-pant, indtil capital og den simpel rente 5 procento dennem skadesløs vorder betalt. Til hvilken ende det og enhuer, som saadanne de committeredes reverser udi hænde have, skal stande frit for dennem ikke alleneste til andre udi betaling at transportere, pantsætte, sælge og af hænde, men de end ogsaa maa dennem, naar betalingens termin er forfalden, udj skatternes betaling over alt udj amtstuerne her i vort rige Danmark udgive, hvor de u-veigerligen skal gielde og for god betaling antages.

4. Paa hvis korn- og feede vare, som saaledis til lands eller vands indtil førstkommende Michaelis til stadens proviantering maatte hidkomme, have vi allernaadigst bevilget at maa gives oplags frihed for consumptionen der af indtil den 11 decembris indeværende aar at betale, udi hvilken henseende forskrevne reverser ved deres annamelse strax udi vores rente cammer skal paaskrives og, naar betalingen skeer, consumptionen derudi afkortes. Hvilket de committerede af de 32 borgere skulle udi agt tage og derfor paa vores rente cammer regnskab og rigtighed imod tilbørlig qvittance giøre.

5. De af vores undersaatte, saavel paa landet som i kiøbstæderne, som selv deres vare til lands og i særdelighed til vands ville lade hidkomme, skulle være forpligtede til slikt for de committerede betimeligen forud at tilkiende give, da vi til sikkerhed for vahrenis transporterung have allernaadigst bevilget og for anstaltet convoyer at lade udgaa, som korn- og proviant-skibene hid til staden skulle convoyere, desligeste smaa krydsere, som kunde, i mens skiberommene tillades, kusterne for fiendtlige fartøye holde reene. Men de, som ei selv have leilighed til deres vare hid til vands at sende, skulle det og ligeledes strax de committerede lade vide, paa det de da kunde beskikke fartøye og skiberomme, som varene kunde afhænte imod en billig fragt, som den sælgende enten selv betaler eller og lader det udi vahrenes betaling afkorte, hvilket, naar det skeer, udi de committeredes udgivne reverser skal specificeris.

6. De, som selv ville sende deres korn eller feede vare hid og enten selv eller ved deres venner og correspondenter staae for deres udsælgning, skulle og selv med deres udlosning, forvaring og opsyn have jndseende. Men saafremt de kunde fattes lofterum og pak-huse til varenes oplæggelse, da skal de dennem for en billig

priis vorde anvist, naar de først derom hos de committerede sig betimeligen haver angivet, paa det de sælgende dermed ey over billighed skulle blive betyngt.

7. Saasom og u-forbigiengelige en stor quantitet af brændeved behøves, saa ville vi ligeledes alvorligen have befalet alle og enhver, saavel de udi forbemelte provinser som udi vort land Nørre Jylland, hvilke brændeved at sælge kand have skaaret eller hugget, at de det med deres egne eller med de herfra bortgaaende skiberomme imod billig betaling lade følge, nemlig for en favn af enkelt ved og udi begge ender skaaren, saasom

for 3 kvarteer langt . . . . . 1 rdr. 2 $\frac{1}{2}$,
 og for 4 kvart. . . . . 1 rdr. 3 $\frac{1}{2}$,
 men for 6 kvart., som er dobbelt . . . 2 rdr. 2 $\frac{1}{2}$,

hvilket dennem iligemaade til førstkommende 11 decembris skal betales. Og skal med des udlosning, udsælgning og oplæggelse paa pladser, desligeste med reversers udstædelse samt deris forsikkring udi vores kongel. residentz stads huse og gaarde, saa og med deres antagelse ved transporter, pandtsættelser og skatters betaling paa amtstuerne udi alle maader forholdes, som om korn og feede vare forhen omformeldet er. Og ville vi allernaadigst, at stiftbefalingsmændene og amtmændene, særdelis udi Aarhus og Aalborg stifter, skal med allerforderligste indsende til de committerede en rigtig specification paa alt hvis brændeved, som ved fiorderne og strandsiderne enten skaaret eller hugget findes, paa det de i tide kunde være betænkt paa de dertil behøvende skibe at anskaffe.

8. Og paa det intet af noget, som til denne saa høit fornødne stadens proviantering kunde være beforderlig, derudi skulle hindres, da have vi og allernaadigst bevilget, at de skippere, som til deres skiberomme at føre fornødne baads folk fattes, maa imod en billig hyre saa mange af vores enrollerede matroser antage, som hos dem i provinserne findes og de nødvendigen behøve. Og skal derforuden deres egne sig i stæderne nu befindende baadsfolk, som her til staden med proviant-skibene kommer, i ingen maade til vores tjeniste blive pressede, men være tilladt ubehindret at fare til deris hjem igien. Skulle og nogen af de her i staden værende skippere til deres førende skiberomme baadsfolk mangle, da have saadanne sig derom paa vores admiralitet at angive, som vi i slig tilfælde allernaadigst have beordret saa mange af vores matroser dennem at overlade, som de til dette brug nødvendigen behøvedes vorder, imod en billig hyre, som skipperne eller reederne med enhver matros kunde accordere om.

Dog skal bemelte skippere, saavel de her udj staden som de i provin-
cerne, eller og deres redere være pligtige til sig at reversere, at
deslige vores matroser, som de saaledes med sig om borde tager,
igien ved deres tilbagekomst til vores tieniste u-fortøvet skal leveret
blive, og der til i allemaade være ansvarlige.

9. Skulle nogen herimod understaae sig, som korn eller feede
vare item salt og brændeved kunde have at selge, ikke efter saadan
vores allernaadigste forsikkring bemelte vare at lade komme til denne
saa heinødvendig voris kongl. residentz stads proviantering, da skal
saadanne deres vare, naar de hos dennem efter derom giorte inquisition
blive fundne fordulte, være confiscation undergivne og de derforuden
selv efter sagens og omstændighedernes beskaffenhed werde anseet
som vores mandaters modtvillige overtrædere.

Hvorefter alle etc. Thi byde vi hermed og befale vores græver
og friherrer, stiftbefalingsmænd, amtmænd, præsidenter, borgemestere
og raad, fogder og alle andre, som denne vores etc., at de den paa
behørigæ stæder etc. Givet etc. Hafniæ d. 9 maji anno 1713.

Sæl. Reg. XLVII. 104—10.

433.

13 Maj 1713.

Moratorium saa længe Krigen varer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter allerunderdanigste etc.
allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Johan Henrich
Jürgens, borger og handelsmand her i vores etc. Kiøbenhavn, maa
for alle hans udlændiske creditorers krav og tiltale, saalenge krigen
varer, aldeelis være fri og forskaanet, paa det hand imidlertid etc.
Dog skal dette etc. Forbydendes etc., under vor hyldest og naade.
Givet etc. Hafniæ d. 13 maji anno 1713.

Sæl. Reg. XLVII. 115—16.

434.

20 Maj 1713.

Privilegium for en Vintapper.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter allerunderdanigste etc.
allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Johan Henrich
Huhn, borger og jndvaaner her udi voris etc. Kiøbenhavn, maa udi
hans eget huus til hans giester udtappe udi pæle og pottetal hvis
viine vahre, de hos hannem kunde forlange, dog med den condition,
at hand tager sine viine hos viinhandlerne, som virkelig ere i laugget,
og ei hos nogen anden, hvilket hand stedtze skal kunde beviise, saa-
lunge hand denne vores allernaadigste bevilling agter at nyde. For-
bydendes etc. Hafniæ dend 20 maji 1713.

Sæl. Reg. XLVII. 122—23.

Privilegium for en Skomager.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget, at Hans Wilhelm Drøscher skoemager-svend, som udi Hamborg sin lære efter derom havende notarial attest af dato den 7 novembris anno 1712 tilberligen skal have udstaaet og siden her i vores etc. Kiøbenhavn nogle aar for svend arbeidet og allersidst et aar hos en mester enke, maa, naar hand sit borgerskab etc., uden videre ophold udi skoemager laugget her i Kiøbenhavn for mester indtages. I det øvrige forholder bemelte Hans Wilhelm Drøscher sig efter etc. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ den 20 maji 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 173—74.

Om Taxten for Oksekjød.

Politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Paa eders til os indkommen allerunderdanigste memorial af dato den 21 aprilis nest afvigt angaaende den paa slagtet oxse kiød her i vores etc. Kiøbenhavn af os elskel. præsident, borgemestere og raad nye sadte og publicerte taxt, hvilken j ikke skal have samtykt udi eller approberet, give vi eder hermed allernaadigst til svar, at vi lader det forblive ved den satte taxt til iunii maanets udgang, men at da confereringen imellem eder og magistraten og herefter saaleedes skeer, at der paa begge sider kommer lige mange sammen, og hvis da stridighed fore falder, da taxten at settes efter de fleste stemmer. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ den 27 maji 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 179—80.

Om Understøttelse til Fabrikken paa Guldhuset.

De deputerede i land etatens general commissariat.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskicke eder herhos rigtig udskrift af et til os fra vores tilforordnede fra politien og commercien indkommen allerunderdanigste forslag til nogen hielp til Anthon Werners og interessenters udi decadence kommen manufactur udi det saa kaldet Guldhuus her i staden des opkomst, nemlig om en avance uden rente af regimenternes munderings casser, som hand siden igien ved monderings leverancen til regimenterne kunde aftiene

og betale, des indhold j deraf selv etc. Og er vores etc., at j med forderligste til videre allernaadigste resolution os derom eders allerunderdanigste betenkende giver og den i vores danske cancellie indleverer. Dermed etc. Hafniæ den 20 iunii 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 195.

438.

14 Juli 1713.

Privilegium for en Skræder.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Christian Jensen Weide, som skræder haandverk skal have lært, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at naar hand sit borgerskab etc., maa hand sig her i voris etc. Kiøbenhavn ernære af hans egne hænders arbeide ved skræder handverk, indtil hand kunde fortiene sig saameget, som hand kunde komme i laugget for. Dog skal det være ham forbuden, indtil hand kommer i laugget, svenne at holde eller dreng paa bemelte handverk at lære. Derefter j etc. og vedkommende det til efterretning etc. Befalendes etc. Hafniæ den 14 iulii anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 211—12.

439.

14 Juli 1713.

Om Stadens Forsyning med Levnedsmidler.

Politie og commerce collegio.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst til svar paa eders til os af den 10 iunii sidst afvigt indkommen allerunderdanigste memorial og forespørgende, om j videre skal fortføre med at imodtage vahre til denne voris etc. Kiøbenhavns proviantering, at nu dermed kand bero, saa at j ey haver fornøden fleere vahre saaledes at imodtage. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ den 14 iulii anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 214.

440.

21 Juli 1713.

Om Privilegier for Fremmede.

Politie og commerce colleg. tilforordnede.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos en fra os elskelig Johan Bertram Ernst etc. til os indkommen allerunderdanigste memorial tillige med 2de bilager angaaende visze privilegier og friheder, hand allerunderdanigst forestiller at maatte allernaadigst forundes dennem, som fra fremmede steder sig hid ind ville begive og ndi voris etc. Kiøbenhavn nedsette, hvis videre indhold j selv etc.

Og er voris etc., at j ey alleeneste os derom eders allerunderdanigste erklæring tillige med memorialen og hosfølgende bilager med forderligste tilsender, men end og saa uden videre ophold eders betænkende indgiver, om det til stadens opkomst og gavn ei kunde være fornøden, at efter saa mange udi pestens tid bortdøde haandverks folk nogen forandring ved laugene blev giort. Dermed etc. Friderichsborg den 21 iulii anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 219—20.

441.

24 Juli 1713.

Om den jødiske Slagter.

Politie og commerce colleg. tilforordnede.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos tvende til os indkomne supplicationer, den første fra Simon Hartvig jøde angaaende den jødiske nation udi voris etc. Kiøbenhavn, som vil formeene hannem, at hand ikke fremdeeles som tilforn efter de friheder, hand sig paaberaaber, maa alleene holde slagterie for dennem, den anden fra en deel af jøderne sammesteds, som allerunderdanigst besværger sig over bemelte Simon Hartvig hans forhold imod dennem og anholder om at nyde den frihed ligesom andre stadens jndbyggere selv med byens slagtere at handle og kiøbe, hvor de deris vahre best og for billigste priis kand bekomme, hvis videre indhold j selv etc. Thi er voris etc., at j os om begge deele eders allerunderdanigste erklæring tillige med supplicationerne in originali til videre voris etc. Dermed etc. Friderichsborg den 24 iulii anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 224—25.

442.

26 Juli 1713.

Om Drikkepenge til Byfogden og Raadstueskriveren ved Boers Afslutning.

Kiøbenhavns magistrat og byefogden sammesteds.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi u-gierne have fornummet, hvorledes sig paa nogle aars tid ved arveskifterne og udlegge udi falliters forladte boer i blandt borgerskabet her udi voris etc. Kiøbenhavn skal have indsneget stor misbrug, i det i ikke alleeneste eder selv som rettens betiente for eders u-mage og forretning meere skal have tillagt, end udi loven og det allernaadigst udgangne reglement om Kiøbenhavns retters betienters løn og skriver penge af dato 22 martii anno 1684 og andre allernaadigst udgangne forordninger er tilladt, men end og saa at byfogdens og raadstueskriverens fuldmægtige skal være bleven given drikke penge, som undertiden end og saa skal stige fra tu til tinge rdr. efter boens midler og tilstand,

altsammen under det navn af en villig gave efter egen behag, j lige maade, hvorledes du voris byefoget lige saa vel som din formand skal tage forseglings penge for de mundtlige kald og varsel, som til byetinget gives, da dog intet skriftligen udstædes eller forsegles, saa lade vi eder hermed vide den store mishag, vi derudi have, og eder hermed alvorligen befale, at j ikke alleeniste disze, men end og saa alle andre deslige lovstridige maader og paafund strax afskaffe og rette, men end og saa, at j samtlige og en hver for sig herefter udi alle eders forretninger entholder eder fra at fordre eller tage noget videre, end hvad loven, reglementet og andre allernaadigst udgangne forordninger tillader, saa fremt j ikke efter lovens første bogs 25 capitels 29 art. uden ald naade ville være anseete og straffede. Hvilket j og eders underhavende skrivere og betiente have at tilholde og tilkiende give og med dennem den indseende have, som j selv agte at forsvare. Og saasom vi herforuden fornemme, hvorledes falliters forladte boer af dig voris byefoget alleene foretages og forvaltes, som og tilforn skal have været maneer, uden at nogen af magistraten sig dermed befatter, u-anseet at det strider imod de allernaadigst udgangne forordninger af 17 maji anno 1690 og 19 januarii anno 1692, som dertil beskikker øvrigheden og rettens middel, saa lade vi dig hermed vide, at saadant ei meere maa skee, men hermed allernaadigst befale eder borgemester og raad, at j herefter eder tillige med byefogden saadanne forladte boer lige saa vel som sterbboerne antage og dertil tillige med hannem efter loven og forordningerne værer ansvarlige. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafnæ d. 26 julii anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 231—32.

443.

2 Avg. 1713.

Tilladelse til at reparere et Hus i Vimmelskafte med Bindingsværk.

Joham Bertram Ernst, iustitz raad og politiemester.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom Jørgen Zahn, borger og bundtmager i voris etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver andraget, at da hand haver foretaget sig at ville lade reparere et hans huus af bindings verk, liggendes i Vimmelskafte sammesteds, er fodstykket befunden at være forraadnet, anholdende derfor allerunderdanigst om allernaadigst tilladelse et nyt fodstykke der under at legge, saa give vi dig hermed tilkiende, at naar hand stiller caution, at hand, naar vi med Guds hielp faar fred, da vil lade et grundmuret huus opbygge, kand hans ansøgning hannem accorderes. Derefter du etc. Befalendes etc. Til Gottorph den 2 augusti anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 234—35.

Om Udsættelse med Stiftelsen for Hittebørn.

Directeurerne for de fattiges væsen i Danmark.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. J hvor vel vi den 3 maji sidst afviget allernaadigst have anbefalet os elskelige voris tilforordnede udi politie og commerce collegio anstalt at giøre til et waisen- eller hittebørns huses indrettelse udi voris etc. Kiøbenhavn, ikke desto mindre, efterdi vi nu allernaadigst fornemme, at samme huses indrettelse og den dertil behørige omsorg ikke fra eders direction kand separeres, det og beroer paa en deel fundatzer og stiftelser, hvorved j som directeurer over de fattiges væsen ere forbundne at have indseende, saa og at disse besværlige tider meget skal forhindre, at de capitaler, som vi til samme brug allernaadigst havde lagt, ikke saa snart dertil, som vi allernaadigst hafde formeent, kand vorde indsamlede, da saasom det til samme huuses indrettelse til bedre og beqvemmeligere tider faar at beroe, have vi allernaadigst anbefalet bemelte voris tilforordnede udi politie og commerce collegio sig dermed ey videre at befatte. Dog er hermed voris etc., at j med forderligste og saa snart mueligt er, til os eders allerunderdanigste forslag og betænkende indgive, hvorledes nogen anstalt kand giøres, at den hid indtil desverre udi svang gangne barne mord kand hindres, saa og at de u-gudelige og letfærdige skiøger og barne myrdere enten med det gode eller onde kand forekommes, at de ikke til saadan forskrekkelig misgierning skal hen falde, desligeste og, hvorledes de henlagde hittebørn kand blive paa beste maader optaget, opfostrede og forsørgede. Dermed etc. Til Gottorph den 2 augusti anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 237—38.

Undersøgelse af forskellige Ansøgninger om Næringsforhold.

Politie og commerce collegio.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos fire til os indgivne allerunderdanigste supplicationer, den første fra vandtmagerne i voris etc. Kiøbenhavn angaaende, at ved en forordning maatte forbydes, at intet andet af gemeent sort klæde eller bay, som sammesteds er giort, til nogen liig- eller jordefærd enten i Kiøbenhavn eller paa landet maatte bruges, paa det de kunde subsistere og altid holde arbeidet ved lige. Den anden fra Carl Petersen, som skal have tient under voris lif garde til hest og skræder haandverk lært, men ei formaar at vinde borgerskab og betale laugs rettighed, at maatte for-

færdige skræder arbeide og dertil svenne holde. Den tredie fra Christen Knudsen Gottrup, megler i Kiøbenhavn, som beretter at forstaa heele Kiøbenhavns handling, om en ny megler instrux at maatte forfærdige, og at den forige maatte casseres, at en og anden forderver ham i hans frihed, Børs ordonnancens forandring, og at de seddeler og beviiser, som hand haver paa resterende salarium og ere paa ustempet papiir, maatte over alt i retterne for gyldige antages. Og den fierde fra samme Christen Knudzen, at vi ville bevilge, at hand som en auctions mester alleene paa Børsen maatte udraabe hvis vahre, hand har at selge og forrette daglig, og det med høy røst og hammerslag og derfor nyde betaling efter forordningen, item om hans nyt aars forøringer, hvis indhold j selv etc. Og er voris etc., at j derom eders allerunderdanigste erklæring udi voris danske cancellie tillige med original supplicationerne indleverer. Dermed etc. Hafniæ d. 5 augusti anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 241—42.

446.

5 Avg. 1713.

Privilegium for en Snedker.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Efter som Peder Hardszen, som snedker haandverk i voris etc. Kiøbenhavn skal have lært, hos os for nogen tid siden allerunderdanigst søgte og begierte, at som hand ei havde midler til at udstaa de omkostninger og udgifter, som medgaar til et mesterstykke at giøre, hand uden slig mesterstykke i langet maatte antages, hvorefter j og den 22 februarii sidst forleden bekom voris allernaadigste befaling at giøre den anstalt, at hand i langet ad interim blev indtagen, men som vi af eders over bemelte Peder Hardszens siden indgiven supplication af 25 iulii sidst afviget indkommen allerunderdanigste erklæring have maat fornemme, at snedker langet difficulterer ham svenne og drenge at holde, da er voris etc., at j strax ordinerer det saaledes, at forbemelte Peder Hardszen uden nogen videre indvending eller undskylding vorder imodtagen og voris allernaadigste bevilling og befaling strax fuldbyrdet. Dermed etc. Hafniæ d. 5 augusti anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 244—45.

447.

5 Avg. 1713.

Privilegium for en Billedhugger.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Erich Waren-

heim, jndvaaner i vores etc. Kiøbenhafn, som bildtverk skal have lært at udhugge, forgyldte og lachere, maa sammesteds uden forfang af maler-lauget forgyldte med lacheer og broneer forgyldning hvis bildthugger verk, som hand i hans eget huus forfærdiger, dog at hand til samme lachering eller forgyldning ingen svenne eller drenge bruger. Forbydendes etc. Til Gottorph den 5 augusti 1713.

Henrich Fischer, jndvaaner i Kiøbenhafn. Dito. Til Gottorph den 5 augusti 1713.

Sæl. Reg. XLVII. 165—66.

448.

12 Avg. 1713.

Om Privilegium for en Soldemager.

Politie og commerce collegio.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos en til os fra Steffen Roszel, borger og soldemager her udi voris etc. Kiøbenhavn, indkommen allerunderdanigste supplication, hvorved hand allerunderdanigst beklager, at hannem stor indpas udi hans handverk og næring skal tilføyes af fremmede soldemagere, som med deris solde og sigter her i vort land Sielland baade paa landet omstriffer og til markederne i kiøbstæderne sig indfinder, derfor allerunderdanigst anholder om, at hannem, og hans søn Peder Roszel efter hannem, maatte meddeeles allernaadigst privilegium paa samme deris handverks næring, at ingen udenlændiske soldemagere dennem derudi at giøre indpas, des videre indhold j selv etc. Thi er voris etc., at j os derover eders allerunderdanigste erklæring tillige med supplicationen og hosfølgende bielag in originali forderligst udi voris danske cancellie tilsender. Dermed etc. Hafniæ d. 12 augusti anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 264—65.

449.

19 Avg. 1713.

Om Haandhævelse af en Galanterihandlers Privilegium.

Johan Bartram Ernst, iustitz raad og politiemester.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som Adrian Touvel, borger og jndvaaner i voris etc. Kiøbenhavn, sig for os allerunderdanigst haver beklaget, at jsenkræmmerne der sammesteds skal ville formeene hannem fremdeeles at holde en liden kram med adskillige slags galanterier og franske bøger at selge, saa er voris etc., at du hannem ved de reformerede allernaadigst givne privilegier, samt den af hannem hid indtil brugte liden commerce og smaa handel maintainerer. Dermed etc. Gottorph den 19 augusti anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 277—78.

450.

19 Avg. 1713.

Om Uordener ved Vartov Kilde.

Justitz raad og politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Paa din til os indkommen allerunderdanigste memorial og klage over den insolence, vold og overfald, som eendeel voris guarder til hest nestafvigte St. Hans dags aften ved Wartows kilde skal have forevet imod nogle der af dig efter dit embedes pligt udsendte politie betiente, give vi dig hermed allernaadigst til svar, at saa som vi allernaadigst ville, at de folk, som sig saa modvilligen haver forseet, bør straffes, saa haver du derom en skriftlig klage til os elskelig obr. Ortzen at indgive, at hand over de skyldige skal lade holde forhør og krigs ret. Derefter du etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Gottorph d. 19 augusti anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 278.

451.

26 Avg. 1713.

Privilegium for en Glarmester.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst til kiende, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevillet og tilladt, at Eiler Villumsen, borger og glarmester udi vor kjøbsted Nestved, maa udi glarmester lauget her udi voris etc. Kiøbenhavn indtages uden mesterstykke at giøre, naar hand først lovlig har skilt sig fra sit borgerskab udi Nestved og det samme her igien lovlig vundet og taget haver. Og forholder hand sig da i det øvrige efter glarmester laugets articler, saa viit etc. Derefter j etc. og de vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 26 augusti anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 292—93.

452.

26 Avg. 1713.

Om Drab paa en Vægter.

Procurator Dines Leth.

Voris allernaadigste etc. er, at Dines Leth sig strax paatager at gaa i rette udi en sag angaaende det drab, som lieutenant Hansen paa en vægter, navnlig Gudmand Henrichsen, beskyldes for at have begaaet, og samme sag imod hannem og andre vedkommende paa vægter enkens vegne efter loven forsvarligen udfører. Skrevet etc. Hafniæ d. 26 augusti anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 296.

Privilegium for en Skomager.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiønde, at vi efter etc. allernaadigst have bevilget og til-ladt, saa og etc., at Elling Nielsen, som skomager handverk skal have lært, maa, naar hand for eder sit borgerskab etc., om det efter hans beretning ei allerede er skeet, udi skomager lauget her i staden indtages foruden mester svends aar at staa. Dog at hand i det øvrige etc. Derefter j etc. og strax derom fornøden anordning at giøre. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ d. 26 augusti anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 301—02.

Om Studenternes Ret til Ligbæring.

Politie og commerce collegio.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos en til os fra Buno Svane med fleere studentere, sex i tallet, ved universitetet her i voris etc. Kiøbenhavn indkommen allerunderdanigste supplication anlangende at de fra adskillige liig at bære eller føre til jorden fra voris studenterne ved bemelte universitet formedelst deris i sidste contagions tid med liigføren og begrafning beviiste villig og flittig tjeneste allernaadigst given privilegium skal vorde excluderede, og derfor allerunderdanigst begierer voris allernaadigste confirmation paa medfølgende af voris politiemester i saa maade til det dem allernaadigst meddeelte privilegii maintien forfattede articler, des indhold j selv etc. Og er voris etc., at j strax nogle af eder selv indbyrdes udnevner for at træde tilsammen med dem, som os elskelig rector og professores her sammesteds iligemaade efter voris til dem er-gangne befaling af deris middel udnevner, og disze articler saaledes at indrette, saa at det studenterne givne privilegium kand blive main-teneret, og sligt derefter tillige med forbenævnte tvende originaler i voris danske cancellie at indleverer. Dermed etc. Hafniæ d. 2 sep-tembris anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 306—07.

Om Tyrker og Tartarer i Arresthuset.

Johan Bertram Ernst, iustitz raad og politiemester.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom arresthuus forvareren i arresthuset her i staden Peder Christophersen allerunderdanigst

haver anholdet at maatte nyde noget for hans hafte opsyn og u-mag med de Tyrker og Tartarer, som have været og endeel deraf endnu ere i arresthuset indlagte, i henseende at der endnu skal findes noget i behold af deris til gode havende penge, men som ham ingen vare-tægts penge for voris fanger tilkommer, da er voris etc., at du uden videre ophold voris til dig om bemelte Tyrker den 26 augusti sidst-afvigt ergangne befaling efterlever. Dermed etc. Hafniæ d. 16 septembris anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 330—31.

456.

26 Sept. 1713.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Josep Philip Unna jøde, tilforn jndvaaner i vor kiøbstæd Altona, maa, efter at hand sit borgerskab i vores etc. Kiøbenhavn lovligen haver vundet, sig her sammesteds med sine [børn] nedsette og efter deris jødiske ceremonier leve, som udi ald stilhed etc., desligeste, at hand maa bruge den handel og næring, som andre etc. Dog at hand der imod svarer etc. og paa behørigæ stæder rigtigon erlegger etc. Forbyndendes etc. Hafniæ den 26 septembris 1713.

Sæl. Reg. XLVII. 219.

457.

27 Sept. 1713.

Privilegium for en Prammand.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter zeugwarter Matthias Nielsen Thyges herom etc. allernaadigst have bevilget, at hand udi den ved prammands lauget der i voris etc. Kiøbenhavn værende vacance plads uden nogen omkostning maa indtage og nyde samme rettighed og frihed, som bemelte prammands lang sammesteds allernaadigst kand være forundt. Derefter j etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Gottorph den 27 septembris 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 337—38.

458.

30 Sept. 1713.

Om en Sag mellem Torvemesteren og nogle Konsumptionsbetjente.

Politie og commerce collegii tilforordnede.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi tilskikke eder berhos en til os fra os elskelig Johan Bertram Ernst etc. indkommen allerunderdanigste memorial angaaende, at byefogden her udi voris etc. Kiøben-

havn Envold Brun ey skal have villet anseet een til byetinget til vidners førelse paatalt sag angaaende torvemesteren Carl Caspar Nagel, som udi hans politie forretninger af nogle consumptions be-tiente skal være overfalden, for at være en politie sag, men paastaaet stemplet papiir og skriver penge udi retten, førend hand tingsvidne skal ville udstæde, anholdende derfor allerunderdanigst, at saavel denne som andre deslige sager, som af hannem eller hans fuldmægtig paa hans ordre til byetinget indstævnes, maatte der som en politie sag ant ges, des videre indhold j selv etc. Thi er voris etc., at j saavel angaaende denne sag i sær som hans allerunderdanigste ansøgning i almindelighed eders allerunderdanigste erklæring tillige med suppliquen og bilagerne in originali etc. Dermed etc. Hafniæ d. 30 septembris anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 347—48.

459.

30 Sept. 1713.

Om den religiøse Fanatiker A. Dyrkop.

Facultati theologiæ.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi tilskikke eder herhos en til os fra os elskelige voris tilforordnede udi politie og commerce collegio den 23 septembris nest afvigt indkommen allerunderdanigste relation og betænkning tillige med hosføyede bilager angaaende den fra Lybek for nogen tid siden her til staden ankommen person navnl. Adolph Dyrkop, som skal være en aftakket soldat og af profession en knapmager svend, hans u-gudelig og forargelig tale, opiniatre ind-bildning og gale grille om den saliggjørende tro, des indhold j selv etc. Og er voris etc., at j os derom eders allerunderdanigste be-tænkende til videre etc. og det i voris danske cancellie tillige med forbemelte politie og commerce collegii relation og medfølgende docu-menter in originali indleverer. Dermed etc. Hafniæ d. 30 septembris anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 351—52.

460.

4 Okt. 1713.

Om Benaadning for den kgl. Lakej, der har dræbt en Vognmand.

Facultas theologica ved Kiøbenhavns universitet.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som voris forige laquai Andreas Worm, som formedelst det af hannem begangen drab paa en vognmand er for under og ober retten samt voris høyeste ret den 17 iunii sidstforleden dømt at bøde liv for liv og have hans hovetlod forbrudt, vil endnu allerunderdanigst forestille sin uskyldighed dermed,

at hans agt ey har været at saare den bortdøde, men at hand skal have været nødtvungen til at trekke kaarden, hvorpaa hand og for bemelte høyeste ret skal have erbudet sig til aflegge sin eed, og som hand derforuden allerunderdanigst vil formeene, at hans dommere udi deris votis ikke skal have været af lige tanker, saa er hermed voris etc., at j derover eders sentiment og motiver til os allerunderdanigst skriftligen indsender for deraf allernaadigst at kunde fornemme, om vi hannem med en god samvittighed paa livet kand pardonere. Dermed etc. Gottorph den 4 octobris anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 354.

461.

7 Okt. 1713.

Bestalling for en Vaterskovt.

Henrich Driestman bestalling at være water schout i Kiøbenhavn i Lorentz Petersens stød, som sig samme bestalling har fra sagt. Gottorph den 7 octobris 1713.

Sæl. Reg. XLVII. 226.

462.

20 Okt. 1713.

Om ulovlige Jordemødre.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som vi den 10 octobris anno 1704 allernaadigst haver anbefalet eder at træde tilsammen med os elskelig doct. Philip Hacquart, doct. Johan Buchwalt og chirurgus Prescheur for med hver andre fittigen at overlegge, hvorledes dend misbrug med de adskillige qvindes personer, som sig her i voris etc. Kiøbenhavn skal lade bruge for jordemødre, end dog de efter kirke ritualet ikke af øvrigheden der til ere blevne beskikkede, mindre af erfarne medicis og chirurgis examinerede og overhorte, om de til saadant embede at forestaa ere funden dygtige, best kunde forekommes, og til os derover eders allerunderdanigste betenkende at indgive, og vi har maat fornemme, at saadan misbrug her udi staden endnu meget skal gaa i svang, saa er hermed voris etc., at j forderligst til os allerunderdanigst indberetter, hvor viit forbemelte voris til eder ergangne befaling er efterlevet. Dermed etc. Hafniæ d. 20 octobris anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 363.

463.

20 Okt. 1713.

Om den jødiske Slagter.

Justitz raad og politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som Simon Hartvig jøde her af voris etc. Kiøbenhavn sig over de andre jøder her sammesteds

haver besværet, at de nu atter 3die gang vil, at hand skal qvitere og afstaa slagteriet for bemelte jødiske nation, som hand allerunderdanigst formeener at stride imod voris forhen derom allernaadigst givne resolution, allerunderdanigst anholdendes om, at hand derved maatte beskyttes, med viidere, saa i hvorvel vi af os elskelige voris tilforordnede ved politien og commercien deris herom indkomne allerunderdanigste erklæring have fornummet, at hand ikke aldeles forsvarligen skal have omgaaet med samme hans slagterie, hvorved hand, om hand end havde haft noget expresse allernaadigst privilegium, det selv meere end nok kunde have forspildt, give vi dig hermed tilkiende, at vi allernaadigst have bevilget, at hand denne gang maa pardonneres og ved hans privilegium beskiermes. Dog at hannem og saa herved tilkiende gives, at naar hand sig herefter igjen forseer, hand da sit privilegium skal have forbrudt. Derefter du etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ d. 20 octobris anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 367—68.

464.

23 Okt. 1713.

Privilegium for en Vintapper.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Johan Gerhard Arf, borger og jndvaaner her i vores etc. Kiøbenhafn, hans etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand imod en kien-delse til de fattige maa ubehindret af viin-tapper lauguet her samme-steds saa vel udselge viin i smaa partier som og self sine paa toldboden lade losze og dem ved sin egen fashinder svend tilsee. Forbydendes etc. Hafniæ den 23 octobris 1713.

Sæl. Reg. XLVII. 230.

465.

23 Okt. 1713.

Om Udgifter ved Mesterstykker.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som Anna Catharina, afgangne snedker Damins enke, her af voris etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst klageligen haver andraget, at hun i pestens tid haver mist sin mand og derhos sin høreelse og dog med en snedker dreng sig hid indtil armeligen opholdt, allerunderdanigst derhos anholdendes om voris allernaadigste tilladelse at maa holde en svend, saa som der vel efter hendes allerunderdanigste foredragende skulle kunde findes den, som vilde være deelagtig med hende i kaarset, dersom hannem allernaadigst maatte gives frihed for mesterstykke at giøre og forskaansel for de store udgifter, som deraf dependerer, saa

give vi eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter slig beskaffenhed allernaadigst have bevilget, at samme svend maa for mester svends aar at udstaa allernaadigst være befriet, dog at hand for at komme i lauget sit mesterstykke bør giøre, paa det lauget ikke med u-dygtige mestere skulle blive opfyldt. Og paa det hverken denne svend eller andre haandverkers svenne, som for mestere i laugene ville indtages, skulle besværges med de excessive depenser, som i omkostninger, tractamenter og deslige u-lovlige exactioner skal bestaa, og som strider imod den om laugene den 23 decembris 1681 allernaadigst udgangne forordning, haver j strax alvorligen at forbyde oldermændene samt haandverks mesterne og svennene efterdags enten at udgive eller fordre deslige u-nøttige omkostninger og derhos at anbefale dem, at de herefter, naar noget mesterstykke skal forfærdiges, det for politie og commerce collegio anmelder, da en af politie be-tienterne kunde ordineres at være overværendes og have opsigt med, at intet deslige gaar i svang, for hvilket hand kunde nyde en rixdlr. og ey derover. Derefter j etc. og derom etc. Skrevet etc. Hafnisæ d. 23 octobris anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 370—71.

466.

23 Okt. 1713.

Om Nedsættelse af en Kommission om Lavenes Ophævelse.

Politie og commerce collegio tillige med Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som vi ey alleene den 13 martii anno 1703 allernaadigst haver anbefalet visze commissarier, nemlig voris forige geheime raad afgangne hr. Niels Krag, voris forige etatz raad og politiemester afgangne Claus Rasch, os elskelig etatz raad Niels Slange og en af de saa kaldet 32 mænd her i voris etc. Kiøbenhavn, som af magistraten sammesteds skulle udnævnes, hvilke tillige med magistraten paa et beleiligt stæd til visze tider skulle sammenkomme, der med hin anden flittig at eftersee et hvert laugs artier her i staden og derefter give deris allerunderdanigste betækning, om derudi nogen forandring fornøden kunde eragtes, men end og den 5 augusti anno 1707 allernaadigst beordret os elskelig voris tilforordnede i politie og commerce collegio at give deris allerunderdanigste betækning anlangende laugene, om deris conservation i den stand, de da fandtes, kunde være publico til nytte, og om det ey var gavnligere, at enhver, naar hand havde giort sit mesterstykke og borgerskab vundet, blev tilladt at arbeide, end at hand formedelst medgaaende bekostninger skulle tvinges til sig herfra til andre steder

at begive, og saa som dermed endnu ey til nogen endelighed er kommen, saa er voris etc., at efterdi staden formedelst sidste smitsom sygdom paa jndvaanere og i sær af handverker temmelig er formindsket, j da strax forskrevne verk tillige med os elskelige præident, borgemestere og raad, som og voris allernaadigst ordre herom haver bekommet, eder foretager, med hver andre flittig confererer og grundig overveyer, om det skulle være tienligt, at laugene blev op hævet og en hver tilladt at nære sig af det, hand haver lært, som hand best kunde, eller hvorledes j det nytteligst for publico maatte befinde, saa at det kunde være taaleligere og lettere for dem, som ville for mestere i laugene indtages, end det nu omstunder er, saa fremt j ey skulle eragte gavnligt, at laugene bleve opgivne, paa det staden igien kunde peupleres, og os saa derom, det snarest mueligt er, eders allerunderdanigste betænkning tilstiller. Dermed etc. Hafniæ d. 23 octobris anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 372—73.

467.

23 Okt. 1713.

Privilegium for en Bager fra Altona.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Gor Heinrich Büschel fra vor stad Altona, hvor hand ved den af fienden tilføyet jldebrand skal have mist alt, hvis hand eyede, hans allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget, at hand, naar hand sit borgerskab her i voris etc. Kiøbenhavn for eder etc., hvilket ham uden nogen omkostning skal skienkes, maa sig her sammesteds nedsette og sig af smaa handel og høkkeri ubehindret ernære, desligeste, at hand paa fire aar for alle skatter og borgerlig tyngde maa være befriest. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 23 octobris anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 374—75.

468.

3 Nov. 1713.

Om Undersøgelse af Ejendomme, der kunne være brandfarlige for Proviantgaarden.

Johan Conrad Ernst, cancellie raad og bygmester.

F. 4. Vor naade tilforn. Saa som vi ere kommen udi erfaring, hvad fare voris proviant gaard ved en eller anden u-leiligheder formedelst endeel derved saa nær opbygte huuse er undergIVEN, alt saa er voris etc., at du som voris stads bygmester strax tager udi øyesyn det her paa Slots pladsen opbygde huus, som voris forige sadelmager afg. Hans Wichman haver eyet, i lige maade Boldhuset

og det derhos beliggende huus, os elskelig etatz raad Oksen tilhørende, og samme huse og vaaninger nøye besigtiger, saa og for dig lader producere af vedkommende deris skiøder og adkomst breve og derefter os din allerunderdanigste relation tilstiller, baade om bygningerne formedelst deris situation samt de derved værende træhauver ikke skulle være voris proviant i henseende til u-lykkelig jldbrand og andre tilfælde til præjudice, saa og om samme bygninger ey ere paa slottets grund, og hvad adkomster derfor maatte have, med videre. Dermed etc. Hafniæ d. 3 novembris anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 381—82.

469.

6 Nov. 1713.

Om Præstens Naadsensaar ved Holmens Kirke.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give dig hermed allernaadigst tilkiende, at angaaende den dispute, som er imellem os elskelig mag. Iver Brink, sognepræst til St. Nicolai kirke her i voris etc. Kiøbenhavn, og os elskelig mag. Søren Sevel, sognepræst til Bremmerholms kirke og provst ved voris søe etat og garnisonen sammesteds, som skal bestaa derudi, at fornevnte mag. Iver Brink paastaar at nyde fuldt naadsens aar fra den dag, hand kom fra Bremmerholms meenighed, hvor hand var sognepræst, og allernaadigst blev forflyttet til bemelte St. Nicolai kirke, indtil aarsdagen, til hvilket naadsens aar hand henregner den halve deel af et aars visze løn, og mag. Søren Sevel derimod formeener, at som hand i naadsens aar ey fik løn for et heelt aar, men alleeneste omtrent for 9 maaneder, hand ei kand give half deelen meere, end hand selv fik, have vi allernaadigst funden for got, at efter som forbemelte mag. Iver Brink har givet sin formands, afgangne mag. Geert Winckes, enke halfdeelen af et gandske aars visze løn, endskiønt hand ey selv oppebar lønnen uden for 43 uger, hand da af mag. Sevel derimod maa nyde halfdeelen af et aars visze løn, hvorimod mag. Sevel eller hans arvinger ligeledes i sin tid skal nyde halvdeelen af et aars visze løn, u-anseet nogen tid kunde gaa hen, inden kaldet med en sognepræst blev forsynet. Som vi og ellers have fornummen, at endeel af lønnen skal være tillagt sognepræsten for Bremmerholms meenighed for at holde brød og viin til kirken, saa haver du at tilkiende give mag. Brink, at hand af den deel ei kand paastaa nogen naadsens aar, med mindre hand udstaar tillige halfdeelen af den omkostning, som gaar paa viin og brød, og ville vi, at

herefter det alting imellem efterkommerne saa forholdes skal. Derefter du etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 6 novembris anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 387—89.

470.

6 Nov. 1713.

Om tyrkiske Fanger i Arresthuset.

Johan Bertram Ernst, iustitz raad og politiemester.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Paa dit til os af den 19 octobris sidstafviget indkommen allerunderdanigste forslag anlangende den i arresthuset her i voris etc. Kiøbenhavn værende Tyrkeske capitain og præst allernaadigst at maatte tillades med voris pas at reise til Constantinopel, medens de endnu havde penge til at reise med, dog at de efter egen tilbydelse først paa alchoranen efter den hos Tyrkerne sædvaanlig maade skulle af legge deris eed, at de om mueligt inden aar og dag eller i det høyeste inden tu aars forløb vilde i deris sted hidforskafe fra Tyrkiet tvende eller 4re af voris sammesteds sig befindende fangne undersaatte og i mangel af dem da af den protestantiske confession samt derforuden bemøye sig at faa deris camerater udvexlede, med videre fornevnte din allerunderdanigste propositions indhold, give vi dig hermed allernaadigst til svar, at forbemelte præst kunde løslades og hand efter dit forslag reise bort, som da ved sin adkomst der kunde mage det saa, at der saa mange christne esclaver igien kunde blive løsgivne. Mens hvad sig capitainen anbelanger, da ville vi, at hand her tilbage forbliver, paa det deris rançon desto snarere kunde vorde befordret. Dog haver du præsten at tilholde, at hand, førend hand bort reiser, ved alcoranen lover inden en vis tid sig her igien at indfinde, og i fald at hand ey kom, da de andre derfor at skulle lide. Derefter etc. Hafniæ d. 6 novembris anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 389—90.

471.

6 Nov. 1713.

Om Fanatikerens Dyrkops Indsættelse i Børnehuset.

Directeurerne for de fattiges væsen i Danmark.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saa som vi allernaadigst have funden for got, at paa det den aftakket og arresteret soldat Adolph Dyrkop ikke med sine forfærdelige griller om den salig giørende tro og hans grove og store vildfarelse samt u-gudelige og forargelige ord skal besmitte andre, hannem i Børnehuset paa Christianshavn at lade indsette, saa er voris etc., at j strax gjør den anstalt, at hand der vorder indtagen, sat i et cammer, hvor hand kand

være alleene og holdes til strengt arbejde, saa at hand kunde vennes fra sine galne griller om dagen og til med forhielpes til bedre rolighed om natten. Ellers maa hannem ingenlunde tilstedes at have papiir for at yttre og videre udstroe sine Guds bespottelser, men ikke negtes bibelen at læse udi ved dagens lys, naar hand kunde være entlediget fra sit arbejde. Og i det øvrige maa hand tid efter anden af nogle dertil beskikkede præster besøges, om hand med tiden ved Guds bistand kunde bringes fra hans vildfarelse og paa den rette vey. Dermed etc. Hafniæ d. 6 novembris anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 390.

472.

6 Nov. 1713.

Om Qvarantaine paa Motzmanns Plads istedenfor paa Saltholmen.

Politie og commerce collegio.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som j os allerunderdanigst haver tilkiendegivet, at en deel af kiøbmændene her i staden hos eder har søgt at maatte tillades paa Motzmanns plads, som de der til vil leye, i steden for paa Salt holmen at lade losze en deel fra Lybek hidkommen gods og vahre, som kort for Hamborgs indsperring derfra skal være ført, og det der efter qvarantaine ordonnancerne at lade med handle, hvilket j og paa voris allernaadigste behag haver eragtet billigt dem at kunde tillades, helst efterdi endnu ikke uden det eene skib, som forskrevne gods har hid bragt, her er ankommen, saa og hvor vanskeligt det er at komme til Saltholmen, naar det fryser, med videre, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi for at spare u-nødig bekostning, som vilde udkræves til at indrette qvarantaine paa Salt-holmen, dette efter forslaget allernaadigst haver bevilget. Dog at samme pladtz med tilbørlig vagt bliver forsynet, saa at ingen vahre derfra kommer i land, førend qvarantainen er udholdet, saa der ingen fare kunde være at befrygte. Derefter j etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ d. 6 novembris anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 392.

473.

10 Nov. 1713.

Moratorium for en Slagter.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Ellen Peder Jensen slagters her af vores etc. Kiøbenhavn hendes her om etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at bemelte hendes mand Peder Jensen slagter maa paa tre aars tid fra dette vores brevs dato at regne for alle hans creditorers krav og tiltale aldeeles være fri og forskaanet, paa det hand imidlertid etc. Dog skal dette etc. Thi for-

byde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ den 10 novembris 1713.

Sæl. Reg. XLVII. 288—39.

474.

8 Dec. 1713.

Om Examination af Jordemødre.

Doct. Johan Buchwalt lif medicus, Johan Eichel borgemester og stads physicus og doct. Philip Hachquart den unge.

F. 4. Vor naade tilforn. Saa som vi af din Johan Eichels til os af den 7 octobris sidstafvigte indkommen allerunderdanigste memorial have fornnummen den u-lempe og skade, som en deel barsel kvinder af nogle saa kaldede jordemødre her udi voris etc. Kiøbenhavn tid efter anden tilføyes, i det der ofte skal findes saadanne kvinder, som vel paatage sig jordemødres forretninger, mens dog udi konsten aldeles skal være u-erfarne, forsømmer den rette leilighed og hielpe time og giver et falsk haab, indtil moderen og fosteret er geraaden i livs fare, saa paa det sligt herefter kunde forekommes, er voris etc., at j de her i staden værende jordemødre med forderligste examinerer og de af dem, som j ved examinationen ey derudi finder erfarene, reducerer. Dermed etc. Hafniæ d. 8 decembris ando 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 422.

475.

8 Dec. 1713.

Om et Overfald paa Torvemester Nagel og paa en Vægter.

Politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som du udi en din til os indkommen allerunderdanigste memorial af den 21 novembris sidstafvigte i henseende til det overfald, torvemesteren her i staden Carl Caspar Nagel løverdagen nest tilforn paa Amager torv af 3de artiglerie betiente og 2de baadsmænd skal være tilføyet, da hand der paa sit embedes vegne havde at forrette, har gjort allerunderdanigst forslag, at paa det baade den skyldige kunde opdages, og det i tilstundende tid ved matrosernes ankomst kunde være andre lige sindede til skrek, vi ved trommeslag allernaadigst ville lade proclamere, at om nogen efterdags skulle understaa sig til at overfalde ærlige folk enten med u-sømmelig steenkastelse, og det allermeest fra bag til, eller i andre maader, den skyldige da med Bremmerholm skulle straffes, og om det er en dreng, da at pidskes udi Børnehuset, naar ingen drab paafølger, og saafremt nogen kunde anviise den person, som steen paa forbenævnte torvemester kand have kastet, saa at samme person ved neste vagt vorder arresteret og ham gierningen overbeviist, hand da

til en recompence skal nyde tyve rixdr. Og som du ellers iblandt andet tillige med allerunderdanigst haver andraget, at du fem personer skal have faaet arresteret, som synes at være skyldige udi den for nogen tid siden huggen og ilde medhandlet vægter ved navn Morten Johansen, og du derfor at komme med sagen til desto snarere og med mindre besværing til endskab og de skyldige at faa afstraffet, som ved videre opdagning under adskillige iurisdictioner maatte henhøre, allerunderdanigst haver været begierende og giort forslag om, at vi en commission dertil, som vidner kunde forhøre og sagen paa-kiende, allernaadigst ville forordne som og en procurator at anbefale sagen paa vægterens vegne at paatale, og at vi hannem derudi beneficium paupertatis allernaadigst ville meddeele, saa have vi samme dit allerunderdanigste forslag allernaadigst bevilget og ville, at du commissarier til sagen at paa-kiende med forderligste nævner. Derefter du etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ d. 8 decembris 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 422—14.

476.

29 Dec. 1713.

Forbud mod at Matroser og Soldater færdes paa Gaderne efter Tappenstreg.

Justitz raad og politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Paa din til os af 28 novembris sidstforleden indkommen allerunderdanigste memorial give vi dig hermed allernaadigst til svar, at vi dit derudi giorte forslag, angaaende at vi allernaadigst ville lade befale, at ingen matroser lige saa lidet som nogen rytter eller musqueterer undtagen patrouillen og den forordnede vagt efter tappenstreg maa lade sig finde paa gaden, mens patrouillerne dennem til videre straf at arrestere, allernaadigst have approberet, og er voris etc., at du det over alt lader kundgiøre, saa at ingen matros, som meldt er, efter tappenstreg lader sig finde paa gaden. Angaaende den veiring og vanskelighed, som du udi bemelte din memorial melder om at skee med de autoriserede seddelers antagelse i kiøb og sal samt forbud paa hvedes udførsel paa nogen tid til fremmede stæder, da ville vi, at os elskelige voris tilforordnede udi cammer collegio derom skal høres. Og som du ellers tillige med allerunderdanigst haver indstillet, om ey fleere vægttere her i staden maatte antages, at deris tal, som nu i alt bestaar af 68, til 100 kunde formeeres, saa ville vi, at du først foreslaar, hvorfra du formeener, omkostningen kunde tages til samme vægteres underholdning, som aarlig i det mindste ville beløbe sig til 1800 rdr., saa som saa-

dan bekostning ellers vilde gravere byen, som desforuden er betyngtet. Dermed etc. Hafniæ d. 29 decembris anno 1713.

Sæl. Tegn. LIX. 437.

477.

19 Jan. 1714.

Moratorier saa længe Krigen varer.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter Peter Soltvædel, borger og handelsmand udi vores etc. Kiøbenhafn, hans herom etc. aller-naadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand, saalenge krigen varer, maa for alle hans creditorer, silkevæverne her sammesteds undtagen, deres krav og tiltale aldeeles være fri og forskaanet, paa det hand imidlertid etc. Dog skal dette etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ 19 ianuarii 1714.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter Henrich Røbe, borger og handelsmand udi vores etc. Kiøbenhafn, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand, saalenge krigen varer, maa for hans udenlandske creditorers krav og tiltale aldeeles være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ den 19 ianuarii 1714.

Sæl. Reg. XLVII. 288—89.

478.

22 Jan. 1714.

Om ulovlig Fængsling af en Livgardist.

Politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom os elskelig Baltzar Friderich von Ørtzen, voris bestalter oberst af cavalleriet og oberst lieutenant ved voris lif garde til hest, for os allerunderdanigst haver andraget, at du ved politie-betienterne om natte tide en af voris lif garde til hest ved navn Schüller af os elskelig obr. grev Frises compagnie af sengen skal have ladet udtage og i slutteriet indsette, hvorved hand formeener, at de anordninger, som angaaende fornevnte voris lif garde ere giorte, skal være bleven overtraadt og indgreb i regimentets iustitz skeedt, som du selv videre af bemelte oberste von Ørtzens og den derom til ham indgiven klage udførligere etc., da er voris etc., at du strax dig derover tilstrekkeligen til os allerunderdanigst erklærer eller og forventer, at du regimentet en tilstrekkelig satisfaction skal gjøre, og fornevnte memorial tillige med klagen os allerunderdanigst tilstiller. Dermed etc. Hafniæ den 22 januarii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 452—53.

Moratorium saa længe Krigen varer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Catharina afg. Oluf Holms, jndvaanerske paa Christianshavn, hendes herom etc. aller-naadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hun, saalænge krigen varer, for alle hendes creditorers krav og tiltale være fri og forskaanet, paa det hun etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafnæ den 23 ianuarii 1714.

Sæl. Reg. XLVII. 289—90.

Om Prammændenes Lavsartikler.

Politie og commerce collegio.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos en til os fra Jens Pedersen, oldermænd for pram laug her i voris etc. Kiøbenhavn, indkommen allerunderdanigste supplication, hvorudi allerunderdanigst begieres, at bemelte laug ei maatte bestaa af flere end af 12 laugs brødre, saa længe de præsterer alt, hvis de efter de dem aller-naadigst meddeelte laugs articler tilkommer; desligeste voris aller-naadigste resolution om kiøbmænd, skippere og andre her sammesteds under de ord, som til slutning meldes udi deris laugs articlers femte post, at det ingen skulle være formeent af sit eget fartøyt til sin egen fornødenhed sig at betiene, er tilladt at føre til og fra skibene nogen last undtagen skippersnes og folkenes føring, des indhold j selv etc. Og er voris etc., at j os derom eders etc. til videre aller-naadigste resolution tillige med supplicationen in originali etc. Dermed etc. Hafnæ d. 26 ianuarii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 453—54.

Om Antagelse af en Kapellan ved Garnisons- og Citadelskirken.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give dig hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter allerunderdanigste ansøgning allernaadigst have bevilget, at Jens Jensenius, som af os elskelig mag. Knud Tommerup, danske garnisons præst i voris etc. Kiøbenhavn, med commandantens og garnisons kirkens forstanderes samtykke er antaget til at være capellan ved den danske garnisons meenighed i bemelte Kiøbenhavn og i voris citadel Friderichshavn, maa samme capellanie betiene og forestaa, saa fremt hand efter foregaaende overhørelse saa dygtig, i liv og levnet saa skikkelig og af den alder efter loven befindes, at hannem prædikke embedet kand betroes, og det ellers med saadan

vilkor, at naar hand derved, som det en retsindig Guds ords tiener egner og vel anstaar, i tre aar uden løn haver tient, vi hannem da til befordring allernaadigst ville ansee. Derefter du dig, saaviit etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 29 ianuarii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 457—58.

482.

2 Feb. 1714.

Moratorium for en Jøde.

Vi have efter allerunderdanigste etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at Henrich Levi jøde her af vores etc. Kiøbenhafn maa for hans creditorers krav og tiltale paa tre aars tid være fri og forskaanet. Dog skal dette etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ den 2 februarii 1714.

Sæl. Reg. XLVII. 294.

483.

5 Feb. 1714.

Hvorledes der skal forholdes, naar nogen militær Person bliver arresteret.

Politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Voris etc. er, at du strax gjør den anstalt, at naar nogen klammerie og slagsmaal her i staden skulle forefalde, og at drab, mord eller anden ulykke kunde være begaaen eller være at befrygte at kunde skee, hvorover nogen med rette bør arresteres, saadanne arrestanter da, saa mange deraf ere militaire, det være sig af vores -garde, andre regimenter, voris artillerie og søe folk, strax til en hvers chef til forvaring og videre fortfaring med dem efter retten vorder leveret. Skulle dog ey skee saa stoer u-lykke som døds slag, farlig saaremaal, vold og overlast, men dog handles og gjøres det, som en eller anden af forskrevne folk med billighed burde arresteres for, saa skal sligt vedkommende chefs tilkiende gives, at de med dennem efter sagens beskaffenhed kand fortfare. Ellers haver du at forlange en officerer af regimentet, som den, der skal arresteres, staar under, for at blive sendt til, at tage imod den, der skal arresteres, og hvis de militaire da ey paa anmodning skulle være dig herudi assisterlig, haver du os sligt allerunderdanigst at tilkiende give. Dermed etc. Hafniæ d. 5 februarii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 467.

484.

16 Feb. 1714.

Om Overlast mod Fattigfogderne.

Politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som os elskelige voris tilforordnede directeurer over de fattiges væsen i vort rige Danmark

haver efter en til dem fra de committerede ved conventhuset her i voris etc. Kiøbenhavn indkommen skrivelse allerunderdanigst andraget den vold og overløst, som de fattiges fogder her i staden udi deris lovlige forretning med at opbringe betlere paa gaden ofte skal vederfares, og i særdeleshed, hvorledes de i samme deris forretning den 14 januarii sidst afviget af nogle matroser skal være blevet overfaldne og lem-læstede, udi hvilken action de nest omkring boende borgere, som efter den allernaadigst udgangne forordning burde hindre ald paakommende fare i deris naboelav, end og saa skal have entholdet sig dem til hielp at komme, med videre, da som de fattiges fogder udi deris forretninger billigen bør mainteneres, er voris etc., at du strax og alvorligen tilholder vægterne hersammesteds dem i saadan fald til hielp at komme, saa og at lade forkynde, at de civile dem ligeledes i saadan fald imod ald overløst assisterer. Dermed etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 16 februarii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 479.

485.

16 Feb. 1714.

Om Lønning for Læreren i Holmens Sogn.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Paa din til os af den 23 decembris sidst afviget indkommen allerunderdanigste erklæring ang. studioso Jørgen Malthesen Junghans, som for nesten tvende aar siden skal være antaget til at cathechizere udi Bremmerholms kirke her i voris etc. Kiøbenhavn, hans allerunderdanigst giorte ansøgning, at bekken for bemelte Bremmerholms kirkedørre maatte til hans underholding 4 gange om aaret udsettes, med videre, give vi dig hermed allernaadigst til kiende, at vi finde for got, at du med garnisons provsten og de andre præster derom tilsammen træder for at regulere og bringe i ordning, hvorledes informationen i skolerne skulde holdes, og hvorledes det best kunde indrettes, samt hvor meget at skole betienterne af de forordnede bekken penge kunde tillegges, og at du os derefter saadan eders forretning til videre voris etc. Dermed etc. Hafniæ d. 16 februarii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 481.

486.

16 Feb. 1714.

Privilegium for en Kagebagerske.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst

have bevilget, at Rebecca Hansdaatter maa sig her sammestæds, bager laugget u-præjudiceret, u-formeent og foruden nogens indpas ernære med at bage og selge brabantiske kager og et slags brød med sukker, smør, eg, melk og specerie udi. Derefter j etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ d. 16 februarii 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 485.

487.

16 Feb. 1714.

Ophævelse af Sundhedskommissionen paa Toldboden.

Politie og commerce collegio.

F. 4. Vor gunst tilforn. Paa eders til os af 17 januarii sidst-afviget indkommen allerunderdanigst memorial, hvorudi j eder har forspurdt, om sundheds commissionen paa toldboden her for voris etc. Kiøbenhavn indtil videre skulle ophæves og de derved værende betiente dimitteres, eller og dermed endnu noget skulle continueres, give vi eder hermed allernaadigst til svar, at som contagionen. Gud være lovet, i vor stad Hamborg haver ophørt og det der dagligen bliver bedre, saa finde vi det allernaadigst for got, at fornevnte sundheds commission paa toldboden vel kunde ophæves. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 16 februarii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 486.

488.

16 Feb. 1714.

Om Løsladelse af nogle fangne Tyrker.

Politiemester Ernst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som den her i stadens arresthuus værende tyrkeske capitain tillige med en præst og en anden Tyrk udi en deris allerunderdanigste memorial af den 8 decembris sidstafviget haver andraget, at det skal være umueligt, at præsten, som vi ved en voris til dig den 6 novembris nest tilforn allernaadigst er-gangne ordre haver bevilget at maa løslades for at reise til Constantinopel med videre, formedelst hans høye alderdom, og at hand ei kand andre sprog, skulle kunde reise alleene, saa som, om hand kom til at døe, var alting forgieves, og derfor tillige med allerunderdanigst været begierende, at de 3 maatte reise tilsammen, paa det den eed, de aflegger, kunde med ald muelig accuratesse efterkommes, saa give vi dig hermed tilkiende, at vi allernaadigst have bevilget, at fornevnte tyrkeske præst maa endnu gives en med paa reisen, dog ey capitainen, som vi allernaadigst ville at skal her forblive. Og kunde da voris udi Holland eller til Wien værende ministrer, hvor hen disse Tyrker af begge steder tager deris vey, forskaffe dem brev

til den hollandske consul i Constantinopel at tage imod de danske slaver, som blev frigiven. Derefter du etc. og vedkommende det etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 16 februarii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 486—87.

489.

16 Feb. 1714.

Om Eftergivelse af nogle kgl. Skatterestancer.

De deputerede for financerne.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi give eder hermed aller-naadigst tilkiende, at vi allernaadigst haver approberet den moderation af 5547 rdr. 50½ β, som os elskelige præsident, borgemestere og raad i voris etc. Kiøbenhavn efter voris den 6 junii anno 1713 given resolution haver gjort udi de 11715 rdr. 93½ β skatte restantzer for de tre aar 1710, 1711 og 1712, som en deel af borgerskabet her-sammesteds og andre under byens jurisdiction sorterende ikke skal have kundet formaa formedelst deris slette tilstand at betale. Der-efter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 16 februarii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 487—88.

490.

16 Feb. 1714.

Om Overfald paa Vægtere.

Etatz raad Johan Meller, iustitz raad Peter Worm og cancellie raad Hans Scavenius.

F. 4. Vor gunst tilforn. Eftersom voris iustitz raad og politiemester os elskelig Johan Bertram Ernst hos os allerunderdanigst haver ladet anholde om commissarier til at kiende og dømme udi 2de sager, den eene angaaende en vægter ved navn Morten Johansen, som allerunderdanigst berettes ilde at være blesseret, imod nogle des for-medelst arresterede personer og andre, som udi sagen kunde befindes og opdages at være interesserede; og den anden imod en lieutenant af os elskelig obr. Berners regiment navnlig Hansen, som beskyldes for et drab, som er begaaet paa en anden vægter ved navn Gudman Henrichsen med fleere, som og derudi kunde være interesseret, da er hermed voris etc., at j som commissarier udi forskrevne 2de sager tillige med os elskelig obr. Ørtzen udi den første sag, som vi, saa fremt en af voris garde til hest ved navn Niels Crone eftet beretning derudi skulle være interesseret, eder allernaadigst ville adjungere, og udi den anden sag tillige med os elskelige hr. Hans Christoph von Schonfelt ridder etc., Andreas Franch etc. og fornevnte obr. Berner, som vi og allernaadigst ville beordre til eder udi samme drabs sag

at træde, retter eders leilighed efter vedkommende parter etc. Derom og en af eder etc. Dermed etc. Hafniæ d. 16 februarii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 489—90.

491.

16 Feb. 1714.

Privilegium for den jødiske Slagter.

Vi have efter Simon Hartvig jøde, som slagteriet for den jødiske nation her i vores etc. Kiøbenhavn forestaar, hans herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hans daatter Fichen, om hun hannem overlever, maa, ligesom bemelte hendes fader allernaadigst haver været forundt, samme slagterie for den jødiske nation her i staden alleene nyde, saalenge det forsvarligen vorder forrettet og ingen billig klage derover foraarsages. Forbydendes etc. Hafniæ den 16 februarii 1714.

Sæl. Reg. XLVII. 301.

492.

19 Feb. 1714.

Om Gadeløgternes Tænding.

Kiøbenhavns brandvæsens directeurer.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi have for got befunden, at lychterne paa gaderne her i staden de aftener og nætter, som formedelst taage, snee eller regn veyr maanens skin kunde hindres at igiennem trænge, endskiønt det ellers maatte være paa de tider, at den skulle skinne, skal lige saa vel strax om aftenen, saa snart det bliver mørkt, som paa de u-maanlyse tider efter politiemesterens tabel anstikkes, og de omkostninger, som i slige extraordinaire tilfælde kunde med gaa, naar derover en pertinent beregning er giort, af brand cassen refunderes. Dog som nætterne nu imod foraaret bliver kortere, saa kand det med saadan ny anstalt indtil nestkommende Mortensdag bero. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 19 februarii anno 1714.

Politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Anlangende det, som du os udi din memorial og relation af den 29 decembris udi nest forgangen aar allerunderdanigst haver forestilt gade lychternes antending og lysning her i staden samt den derpaa gaaende omkostnings betaling, item angaaende et hundred rixdaler, som du haver begiert for vægternes og politie betienternes møye med at oplede de matroser, som forleden aar forstak sig, da de skulle gaa paa floden, give vi dig allernaadigst tilkiende som følger, at hvad lychternes antending sig anbelanger, da have vi for got befunden, at lychterne de aftener og

nætter, som formedelst taage, snee eller regn veyer kunde hindres at igiennem trænge, endskiønt det ellers etc., skal lige saa vel strax om aftenen etc. efter din given tabel anstikkes, og de omkostninger, som i slige extraordinaire tilfælde etc. Men som nætterne nu imod foraaaret etc. Anlangende ovønskrevne 100 rdrs. recompence til vægterne og politie betienterne, da kand du dertil et andet forslag end af matrosernes lehninger giøre. Derefter du etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 19 februarii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 494—96.

493.

19 Feb. 1714.

Om Studenternes Privilegium paa Ligbæring.

Justitz raad Reitzer og professor Lindtrop.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som vi den 2 septembris nestforleden allernaadigst have anbefalet os elskelige voris tilforordnede udi politie og commerce collegio saa vel som os elskelige rector og professores ved universitetet her i voris etc. Kiøbenhavn hver imellem dem selv indbyrdes at udnævne af deris middel nogle, som med hver andre kunde tilsammen træde for efter et bemelte tilforordnede udi politie og commerce collegio tilsendte project et indrette visze articler, hvorved det studenterne her i staden allernaadigst givne privilegium paa liig at bære og føre til jorden kand blive maintineret, og vi nu af en til os indkommen allerunderdanigste memorial af dato 7 februarii nestafvigt fra os elskelige Niels Slange etc. og Morten Munk etc. som af politie og commerce collegio til den ende udefinte haver maat fornemme, at j, som fra universitetet der til vare deputerede, efter at j tillige med dem skal have værjet forsamlet og udi deres meeninge vare bleven eenige, skal j dog have undraget eder for at underskrive det derefter til saadanne articler forfattede project, som os derpaa under deres hænder alleene underdanigst er bleven tilstillet, saa er hermed voris etc., at j os eders erklæring allerunderdanigst tilsender, hvorfore j ikke bemelte project haver villet underskrive, og hvad j derimod haver at erindre. Dermed etc. Hafniæ d. 19 februarii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 497—98.

494.

5 Marts 1714.

Moratorium paa 3 Aar.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Michael Schrøder, borger og uhrmager her i vores etc. Kiøbenhafn, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand paa tre aars tid fra

dette vores etc. for alle hans creditorers krav og tiltale aldeles maa være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ den 5 martii 1714.

Sæl. Reg. XLVII. 319.

495.

9 Marts 1714.

Om Understøttelse til 3 forhenværeude Pestpræster.

Directeurerne over de fattiges væsen i Danmark.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos en til os indkommen allerunderdanigste supplication fra hr. Friderich Pay, hr. Christopher Bliemester og Christen Qvist, forige assistentz præster her i voris etc. Kiøbenhavn, som allerunderdanigst anholder om at maatte, indtil de allernaadigst bleve promoverede, allernaadigst tillades enten en tavle i kirken eller en vis penge af den kirke, som en hver i contagionens tid haver betient, at nyde, dets indhold j selv etc. Thi er voris etc., at j os derom etc. tillige med suppliqlven in originali til videre voris etc. Dermed etc. Hafniæ den 9 martii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 518—19.

496.

12 Marts 1714.

Stadskonduktørens Enke maa beholde Embedets Indtægter imod at lade Forretningerne besørge.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter os elskel. Johanne afg. Elovius Mangor, forige raadmand og stads conducteur i vores etc. Kiøbenhafn, hans ênkes allerunderdanigste etc., at stads conducteurs tienisten hende udi hendes enkestand maatte forundes, allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at naar hun bemelte stads conducteurs tieniste forsvarligen lader forestaa, maa hun jndkomsterne der af udi tu aar nyde. Forbydendes etc. Hafniæ den 12 martii 1714.

Sæl. Reg. XLVII. 323.

497.

14 Marts 1714.

Moratorium saa længe Krigen varer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Oluf Nielsen Lind, borger og jndvaaner her i vores etc. Kiøbenhafn, hans herom etc. samt os elskel. præsidet, borgemestere og raad her sammesteds deris indkomne allerunderdanigste erklæring allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand, saalenge krigen varer, maa for alle hans creditorers krav og tiltale aldeles værē fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal hans portskillings forpagtning herudi være

exciperet, hvilken hand rigtig skal svare; saa skal og dette etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ den 14 martii 1714.

Sæl. Reg. XLVII. 326.

498.

16 Marts 1714.

Om Directionen for Brand-, Løgte- og Vægtvæsenet.

Geheime raad hr. Caspar Schøller med fleere.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi allernaadigst have for got befunden efterskrevne, nemlig os elskelig hr. Caspar Schøller etc., hr. Friderich Christian Adelaer etc., commandanten i voris etc. Kiøbenhavn, amtmanden over Kiøbenhavns amt, Caspar Bartholin etc., Friderich Rostgaard etc., præsidenten i bemelte Kiøbenhavn, Anders Jacobsen etc., politimesteren, vice commandanten, stads hopmanden, tvende af raadmændene, som magistraten imellem dem udvælger, amtsforvalteren, de tvende formænd for de 32 mænd og stads capitainen i Christianshavn til deputerede eller hoved directeurer saa vel for den til brand væsenets og dets betienters samt til gade lychnes underholdning og vægternes besoldning her i staden og Christianshavn anordnede cassa som for det almindelig væsen, baade pompe og spring vandet med søerne, dammerne og vand verkerne hermed at forordne, bydendes dennem derfor og allernaadigst befalendes, at de sig directionen og inspectionen over samme verker med alt, hvis deraf dependerer, antager, der hen seer og tilbørlig omsorg drager, at begge deele altid holdes i behørig stand til stadens og dens jndbyggers gavn og hielp, saa vel efter de derom allerede gjorte anordninger som hvis de ellers efter tidernes leilighed for best og nyttigst maatte befinde, selv at kunde anordne eller og at gjøre os allerunderdanigst forslag om. Givet etc. Hafniæ d. 16 martii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 529—30.

499.

30 Marts 1714.

Om Ringning i Anledning af Enkedronningens Død.

Rector og professores paa Kiøbenhavns universitet.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Voris etc. er, at j den anordning gjør, at klokkerne til Vor Frue og Trefoldigheds kirker her i voris etc. Kiøbenhavn herefter, og indtil vi anderledes tilsigendes vorder, formedelst voris elskelig kiere fru moders, salig og høyloffig jhukommelses, dødelig afgang hver dag vorder ringet, fra klokken er 10 og indtil 11 formiddag og fra 5 til 6 om eftermiddagen, dealigeste at med orgel verk og andre musical instrumenter i

kirkerne at bruge indeholdes. Dermed etc. Hafniæ d. 30 martii anno 1714.

Lige saadan et brev fik hans høye excellence hr. Ulrich Christian Guldenlew anl. Holmens kirke samme dag, jtem general lieutenant hr. Hans Christoph von Schönfelt om garnisons kirkerne i Kiøbenhavn og citadellet Friderichshavn, saa og magistraten i Kiøbenhavn om Hellig Geistes, St. Nicolai og Christianshavns kirker, St. Peders kirkes ældste og forstandere.

Sæl. Tegn. LIX. 541.

500.

30 Marts 1714.

Om Antagelse af Jordemødre.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Voris etc. er, at naar nogen herefter skulle ville paatage sig til jorde mødres forretninger her udi voris etc. Kiøbenhavn og Christianshavn at lade bruge, som ey dertil forhen efter voris den 8 decembris sidstforleden til os elskelige doct. Johan Buchwalt, voris liv medicus, Johan Eichel, borgemester og stads physicus, og doct. Philip Hacquart iunior, medicinæ practicus her sammesteds, allernaadigst ergangne befalings tilhold allerede ere examinerede og dygtige befundne, j da saadanne tilholder sig hos facultatem medicam paa universitetet her i staden at anmelde, som dennem tillige med andre herværende medicis practicis haver at examinere og, saa fremt de dygtige befindes, til jorde mødre at approbere. Dermed etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ d. 30 martii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 543—44.

501.

30 Marts 1714.

Om Sørgedragt for Enkedronningen.

Obet brev paa tryk.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom det haver behaget Gud allermægtigste fra denne verden til sit evige riges glæde og herlighed at bortkalde den stormægtigste førstinde og frue fru Charlotta Amalia, dronning til Danmark og Norge, de Venders og Gothers, hertuginde til Sleszvig, fød land grevinde til Hessen, hertuginde til Holsten, Stormarn og Dyttersken, førstinde til Hirschfeld, grevinde til Oldenburg og Delmenhorst, Catzenellebogen, Dietz, Ziegenhain, Nidda og Skawenborg, vores elskelig kiere fru moder, saa, end dog vi ikke tviler, at alle og enhver vore kiere og tro undersaatte jo derover drager med os og vores kongel. arvehuus et christeligt og pligt

skyldigt medlidende, ville vi dog der foruden alle og enhver vores høye og nedrige betiente, som her i vores etc. Kiøbenhavn residere eller sig der opholder, saavel som magistraten og fornemme borgere her sammesteds og ellers andre, som ville og det kunde formaa, allernaadigst have budet og befalet, saa og etc., at de til slig deres allerunderdanigste og pligtskyldigste medlidenheds tegn, saa og høi bemelte vores kiere fru moder og os til allerunderdanigste respect paa et aars tid fra dette vores etc. klæde sig selv og deres tjenere med sorte sørge klæder. Thi byde vi hermed og befale dennem, som dette vores obet brev under vores cancellie segl tilskikket vorder, at de det paa behørig steder etc. Givet etc. Hafniæ den 30 martii 1714.

Sæl. Reg. XLVII. 347—48.

502.

6 April 1714.

Om Studenternes Liqbæring.

Politie og commerce collegio.

F. 4. Vor gunst tilførn. Saa som os allerunderdanigst er refereret de articler, som j os elskelige Niels Slange etc. og Morten Munk etc. have forfattet for studenterne ved universitetet her i voris etc. Kiøbenhavn anlangende liqbæren her sammesteds i anledning af voris til eder samtlige udi politie og commerce collegio, saa og ellers a parte til os elskelige rector og professorer ved fornevnte universitet den 2 septembris udi nest forgangen aar udgiven befaling til at indrette de eder den tid tilskikkede articler saaledes: at studenterne ved voris dennem den 4 maji 1712 om samme liig bæren allernaadigst given privilegium kunde blive maintineret, saa give vi eder hermed tilkiende, at efterdi studenterne ved ovenbemelte dem allernaadigst bevilgede liig bæren nyder et beneficium til en civil forretning, som virkelig under politien henhører, saa bør de i samme forretning, og ey videre, staa under politien. Og drages de ingenlunde derved fra deris rette forum imod universitetets privilegier, men ellers, paa det at universitetet ey skal kunde klage over noget indgreb imod sine privilegier, saa have vi allernaadigst funden for got saaledes at anordne, at naar nogen studenter skal ansees til straf eller bøder, som politiemesteren efter politie forordningen alleene kand decidere, skal ham en af professorerne adjungeres, og om det er straf eller bøder af høiere importance, da tu af professorerne tillige med 2de af politie collegio derudi at kiende. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 6 aprilis anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 549—50.

Privilegium for en Skomager.

Politie og commerce collegio.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos en til os fra Peder Råndulf, som mester svends aar paa skomager handverk her i staden næsten skal have udstaaet, indkommen allerunderdanigste supplication om at maatte i skomager laugget her sammesteds indtages foruden de derpaa gaaende omkostninger at udgive og uden videre præntioner nyde den samme laugs rettighed som andre mestere, med videre, som j selv deraf udførlig kand see og fornemme. Og er voris etc., at j os derom eders allerunderdanigste erklæring tillige med supplicationen in originali med forderligste tilstiller. Dermed etc. Hafniæ d. 20 aprilis anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 571—72.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Marcus Levin jøde, som paa nogen tid skal have betient de portugiseske jøder i deres forsamling her i vores etc. Kiøbenhafn, hans etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand, efter at hand sit borgerskab sammesteds lovligen haver vundet, maa tillige med sin hustru og deres umyndige og ugifte børn sig her nedsette og efter deres jødiske ceremonier leve, som udi ald stilhed etc., desligeste at hand maa bruge den handel og næring, som andre etc., dog at hand derimod svarer etc. og paa behørige steder rigtigen erlegger etc. Forbydendes etc. Hafniæ den 23 aprilis 1714.

Sæl. Reg. XLVII. 364—65.

Privilegium for en Vinhandler.

Politie og commerce collegio.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos tvende til os indkomne allerunderdanigste supplicationer, den eene fra Peter Nissen, borger og handelsmand her i voris etc. Kiøbenhavn, om at maatte til hans viin handling holde svend og dreng, saa og udsælge viin og brendeviin udi stort og smaat maal. Og den anden fra Jacob Samuel jøde om voris allernaadigste beskiermelse brev at maatte ernære sig her i staden og nyde lige privilegier som andre her boende jøder, med videre, som j selv kand see og fornemme. Og er voris etc., at j os derom eders etc. tillige med supplicationerne in

originali med forderligste tilstillter. Dermed etc. Hafniæ d. 28 aprilis anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 577.

506.

30 April 1714.

Om Holmens Kirkes Ligvogn

Hr. Ulrich Christian Guldenlew.

F. 4. Vor synderlig gunst og bevaagenhed tilforn. Voris etc. er, at angaaende hvis, som du for os allerunderdanigst haver andraget om Bremmerholms kirkemuurs forflytning, liigvogn huusets opbygelse og den dertil fornøden kalk, du beordrer kirkens forstandere ikkun til voris geheime raad, hof marschalch og general bygnings inspecteur os elskelig hr. Wilhelm Friderich von Platen, ridder, derpaa en afritzning strax at indgive, paa det at det project, som en gang har været for, kand i stand bringes. Ellers ville vi voris allernaadigste prolongation paa privilegierne paa liig vognene endnu i fem aar meddeele. Dermed etc. Hafniæ d. 30 aprilis anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 582—83.

507.

4 Maj 1714.

Om Bækkens Udsættelse for Kirkedørene til Fordel for Regimentskvartermester Wodroff.

Biscoperne i Danmark og Norge.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi tilskikke dig herhos rigtig copie af en voris Georg Julius Wodroff, voris regiments qvarteermeister, den 10 februarii sidstforleden allernaadigst forundte bevilling, at hand for kirkedørene over alt udi begge vore riger Danmark og Norge bekken maa lade udsætte, des indhold du selv etc. Og som bemelte Georg Julius Wodroff for os allerunderdanigst haver andraget, at det hannem formedelst alderdom og svaghed ikke er mueligt self personlig samme collect paa alle vedkommende stæder at søge, saa er efter sliig beskaaffenhed og hans allerunderdanigste ansøgning og begiering voris etc., at du strax gjør den anstalt udi det dig allernaadigst anbetroede stift, at bekkenet efter forbemelte voris allernaadigste bevilling for kirkedørene vorder udsat, og at hvis penge, som derudi bliver given, dig af provsterne derefter strax vorder tilskikket, saa at hand dem hos dig paa anfordring kand bekomme for at faa dem, dog paa hans egen risico, her til staden med forderligste remitteret. Dermed etc. Hafniæ d. 4 maji anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 593—94.

Om Takkegudstjeneste for Russernes Sejr i Finland.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som den almægtige Gud den 19 februarii sidstforleden haver forleent voris allieredes Hans Czariske Majts. vaaben en stor seyervinding ved Wasa imod voris felles fiende kongen af Sverrig, saa er voris etc., at du strax beordrer præsterne her udi voris etc. Kiøbenhavn og Christianshavn i morgen, som er den 6 maji, udi kirkerne, naar prædikken til høymesze er endet, derfor af prædikkestolene at giøre tilbørlig og hiertelig taksigelse til Gud, og at derpaa, hannem til lov og ære, bliver siungen den psalme: o Gud vi love dig etc. Dermed etc. Hafnæ d. 5 maji anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 595—96.

Om en Planteskole ved Østervold.

Geheime raad og hof marschalch hr. Wilhelm Friderich von Platen.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi give dig hermed allernaadigst tilkiende, at vi haver bevilget, at voris voldmester Hans Henrich Reusche i voris etc. Kiøbenhavn maa til at plante unge træer og torne udi til voldenes fornødenhed sig af et stykke 130 al. lang og 52 al. breed af en pladtz nest manufactur huset ved den saa kaldet St. Anne kirkegaard sammesteds betiene saa længe, indtil vi den selv kunde have fornøden. Derefter etc. Befalendes etc. Jægersborg den 19 maji anno 1714.

Sæl Tegn. LIX. 603—04.

Om Nedbrydelse af Huse ved Holcks Bastion.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi til voldgangens forviidning i Holckens bulverk i voris etc. Kiøbenhavn, og hvad dertil hører, have funden for got, at de udi samme bolverk ved volden staaende smaa huse skal ved eyermændene nedbrydes, til hvilken ende i dennem sligt strax haver at kundgiøre, og at de imod førstkommende Michaelis bulverket qviterer, saa og værer betænkt paa sig med anden boepæl imod den paafølgende vinter at forsyne. Skulle de ellers have i sinde deris smaa huse andensteds at lade opbygge, saa ville vi dennem dertil en pladtz lade udviise. Derefter j etc. Befalendes etc. Jægersborg d. 19 maji anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 604.

511.

2 Juni 1714.

Privilegium for en Skræder.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Johan Kalberlahn, som skræder handverk skal have lært, hans allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget, at hand i vores etc. Kiøbenhavn som friemester u-formeent af skræder lauget sammesteds sig af bemelte sit handverk med folk derpaa at holde maa ernære. Derefter j etc. og derom etc. Befalendes etc. Friderichsborg d. 2 iunii 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 612.

512.

8 Juni 1714.

Privilegium for en Murmester.

Vi have efter allerunderdanigste etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at Jørgen Fischer, som under vores liv garde til hest haver tient og der fra sin afskeed bekommet, maa, naar hand sit borgerskab har vundet, sig af muurmester arbeid, saaviit hand med sine egne hænder kand giøre, u-formeent af muurmester lauget ernære. Hvorefter vedkommende etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ den 8 juni 1714.

Sæl. Reg. XLVII. 403—04.

513.

23 Juni 1714.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Isaach Lazarus jøde fra vor stad Altona hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand, efter at hand sit borgerskab i vores etc. Kiøbenhavn lovligen haver vundet, maa sig der nedsette og efter de jødiske ceremonier leve, som udi ald stilhed etc.; desligeste at hand maa bruge den handel og næring, som andre i vort rige Danmark boende jøder er tilladt. Dog at hand derimod svarer etc. og paa behørige stæder rigtigen erlegger etc. Forbydendes etc. Gottorph den 23 iunii 1714.

Sæl. Reg. XLVII. 411—12.

514.

23 Juni 1714.

Om Understøttelse for en forhenværende Pestpræst.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at som de præster, hvilke udi sidste contagions tid præsterne til kirkerne i voris etc. Kiøbenhavn udi deris embedes

forretninger have assisteret, ved den sidste promotion indtil paa tu nær ere hiulpne og hr. Mikkel Matthiessen for assistentz præst ved Hellig Geistes meenighed sammesteds haver tient, men ei endnu bleven befordret, saa ville vi allernaadigst, at hannem noget vist af samme kirkes jndkomst til levnedts ophold, indtil hand ogsaa bliver hiulpen, tillegges. Derefter j etc. og derom etc. Befalendes etc. Gottorph den 23 iunii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 639—40.

515.

23 Juni 1714.

Eftergivelse af Straf for en Kvinde, der har forladt sit Barn.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give dig hermed allernaadigst tilkiende, at vi af kongelig mildhed og naade allernaadigst have befriet den i arresthuset i voris etc. Kiøbenhavn anholden qvindes person navnlig Bodel Andersdaatter, som udi nestafvigte aar i conventhusets forstue skal formedelst hendes store armod og af eenfoldighed have lagt et hendes ældste barn, 3 aar gammel, fra sig, fra den straf, som hun ellers efter den over hende af os elskelig præresident, borgemestere og raad sammesteds den 11 aprilis sidstforleden for saadan hendes forseelser afsagde dom er tildømt at udstaa, nemlig at stryges til kaaget, dog at hendes skriftefader hende forseelsen i skriftestoelen alvorligen foreholder. Derefter du etc. og bemelte Bodel Andersdaatters skrifte fader sligt at tilkiende give. Befalendes etc. Gottorph d. 23 iunii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 640—41.

516.

23 Juni 1714.

Om Ophjælping af Manufakturet i Guldhuset.

Obr. og vice commandant Andreas Franch med fleere.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom Anthon Werner af voris etc. Kiøbenhavn for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes ey aleene det saa kaldede Guldhuus sammesteds tillige med det derudi værende manufactur værk skal paa nogle aarstid, formedelst de med ham og hans forige consört Peter Lampe oprettede contracter ikke altid skal være blevne efterlevede, og ellers i henseende til en og anden paakommen tilfælde, særdeles da den smitsomme sygdom der grasserede, være kommen i stor decadence, men end og, at hand selv med hustru og børn derud over er geraaden i slet tilstand, med allerunderdanigste begiering, at vi commissarier til sligt at undersøge allernaadigst ville forordne, da som vi finder det meget tienligt, at

dette manufactur bliver igien hiulpen i stand, er voris etc., at j samtlige tilsammen træder, forberørte Guldhuis med det derudi værende manufactur verk udi øyesyn tager og med fliid undersøger, om dette manufactur igien kunde bringes i stand eller ey. Hvorom j da os eders allerunderdanigste relation etc. Dermed etc. Gottorph den 23 iunii anno 1714.

De, som denne befaling udgik til, vare fornevnte obr. Andreas Frank, iustitz raad Christopher Hartman, iustitz raad Hans Meyer og Hans Stywe, borger i Kiøbenhavn.

Sæl. Tegn. LIX. 642—43.

517.

23 Juni 1714.

Privilegium for en Prammand.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Povel Andersen, brademester i voris hof kiøcken, hans herom etc. allernaadigst have bevilget, at hand i prammands laug et der i voris etc. Kiøbenhavn maa indtages og nyde samme rettighed og frihed, som bemelte prammands laug allernaadigst kand være forundt, naar hand forsyner sig med befarne folk, saa og beqvemme fartøyet og pramme samt svarer sin andeel af de lukte pramme og anden langsrettighed efter de prammændene allernaadigst givne langs articler. Derefter j etc. Befalendes etc. Gottorph d. 23 iunii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 643—44.

518.

23 Juni 1714.

Privilegium for en Vinhandlers Enke.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter allerunderdanigste etc. samt os elskelig voris tilforordnede udi politie og commerce collegio deris allerunderdanigste givne erklæring allernaadigst have bevilget, at Helena, afg. Peter Niszens, forige borger og jndvaaner i voris etc. Kiøbenhavn, hans efterladte enke, maa, saa længe hun i enkestand forbliver, saa vel uden som inden huuset i smaa partier udsælge de viine og brændeviine, som hun nu haver eller bemelte hendes afgangne mand for hans død kand have forskreven og nu kunde være under veys, og derpaa holde dygtige svenne og drenge. Dog at hun i det øvrige holder sig efter viintapper laugets articler, saa viit en anden viintapper enke kand vedkomme, saa og at, om hun sig i andet egteskab indlader,

den da, som hende ægter, i alle maader efterlever bemelte laugs articler. Derefter j etc. Befalendes etc. Gottorph den 23 iunii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 645.

519.

7 Juli 1714.

Om Posthusets Frihed for Skatter.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som vi den 31 maji 1713 paa voris nu værende post inspecteurs Christian Erlunds allerunderdanigste giorte ansøgning allernaadigst have bevilget, at det huus, som hand sig her i staden ville til forhandle og til et post huus sammesteds lade indrette, maatte, saa længe hand den ham allernaadigst anbetroede ober post controlleurs charge betiener, for ald jndqvartering og andre borgerlige oneribus være befriet, saa er hermed voris etc., at j den anstalt giør, at forskrevne af ham indrettede posthuus, saa længe det til samme brug af hannem beboes, for alle borgerlige oneribus bliver forskaanet. Dermed etc. Hafniæ d. 7 iulii anno 1714.

Paa conceptet af ovenskrevne staar skrevet disse ord: Saaledes af hr. geheime raad Sehestedt befalet mig Jens Klog.

Sæl. Tegn. LIX. 665.

520.

7 Juli 1714.

Om Tilbagegivelse af noget Tin, som Kandstøberlavet har konfiskeret.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Gotfried Wolfram, voris hof konstreyer, hans etc. samt eders given erklæring allernaadigst have bevilget, at det forarbejdet engelsk tin, som hand for nogen tid siden til gode venners og sit eget huses fornødenhed haver fra Engeland med sig her indført og ham af kandstøber lauget i voris etc. Kiøbenhavn, formedelst hand det ved jndførselen af uvidenhed ey af kandstøberne har ladet efter deris laugs articler stemple, er bleven fratagen, maa ham igien tilbage leveres, naar hand efter sit giorte tilbud lauget sin rettighed betaler. Derefter j etc. og derom etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 7 iulii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 667.

521.

7 Juli 1714.

Privilegium for en Snedker.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Peder Clemendszen, som snedker haand-

verk tilbørlig skal have lært, hans herom etc. allernaadigst have bevilget, at naar hand for eder sit borgerskab etc., maa hand foruden etc. i snedker laug^{et} her i staden indtages, dog at hand i det øvrige etc. Derefter j etc. og derom etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 7 iulii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 669.

522.

10 Juli 1714.

Om Indpas i Vognmandslavets Næring.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som en deel af vognmændene i voris etc. Kiøbenhavn paa vognmands laugets vegne sammesteds for os allerunderdanigst klageligen har andraget, hvorledes deris lang tid efter anden formedelst dend indpas, dem af bryggere, bagere, blegemænd, haugemænd og andre, som holder heste og vogne, tvert imod de dem allernaadigst forundte laugs articler tilføyes, gandske skal svekkes og forarmes, foruden at en deel, naar de haver samlet nogle faa penge tilsammen, skal practicere sig ind i deris laug, laane og borge sig frem og kand dog ey derved komme afsted med at befordre saa vel voris som byens og fremmedes reiser, laug^{et} til ruin og undergang, saa er voris etc., at j herefter nøye examinerer og med dem, som i vognmands laug^{et} tages, indseende haver, at ingen admitteres, som ei med saa mange dygtige heste og vogne, som ere deris egne, findes saaledes forsynede, at de baade kunde have nok til at giøre de dennem tilfaldende reiser med, saa og derforuden til de gadevogne, som i staden maa holdes, desligeste at de ikke med saadan giæld ere behæftede, at deris vogne, kort efter at de ere komne udi laug^{et}, dem af deris creditorer skulle fratages. Dermed etc. Hafniæ d. 10 iulii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 671—72.

523.

10 Juli 1714.

Om Artikler for Jordemødre.

Liv medicus doct. Johan Buchwalt, borgemester og stads physicus
Johan Eichel og doct. Philip Hacqvart iunior.

F. 4. Vor naade tilforn. Saa som j allerunderdanigst haver andraget, at de fleeste af jordemødrene her i voris etc. Kiøbenhavn, som efter voris til eder den 8 decembris nestafvigte aar ere blevne examinerede, ikkun heel slette in examine skal være befundne, efter som de enten lidet eller intet skal have vidst af hvad, som til denne saa høyt nødvendige kunst reqvires, og at j derfor og til at fore-

komme den skade og ulempe, som barselkvinder herefter ved jordemødres vanvittighed kunde tilføyes, 15 articler til samme vigtige verks fortsættelse og forfremmelse have forfattet og os dennem til voris allernaadigste approbation allerunderdanigst tilstillet, saa er voris etc., at j derover med facultate medica ved universitetet i bemelte Kiøbenhavn, som vi forskrevne articler have tilskikket og derom a parte beordret, sammentræder og nøye med hin anden confererer, paa det at alting derudinden kand skee endrægtelig og til det gemeene beste. Dermed etc. Hafnæ d. 10 iulii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 675—76.

524.

21 Juli 1714.

Om Inddrivning af Bøder til Christianshavns Kirke.

Forordning paa tryk.

F. 4. giøre alle vitterligt, at paa det de bøder, som een eller anden ved retterne blive tildømte til Vor Frelseres kirke i Christianshavn at betale udi begge vore riger Danmark og Norge, des bedre kunde inddrives, vi allernaadigst have funden for got efter følgende forordning derom at lade udgaa.

1. Alle og enhver, som udi nogen under eller over ret saavel i kiøbstederne som paa landet bliver tildømte noget til Vor Frelseres kirke i Christianshavn at bøde eller betale, skulle pligtig være, saa fremt de ey strax erklære sig de afsagde domme til høyeret at ville indstevne, samme penge eller bøder til den udi dommen forelagde tid at betale under den straf, som meldes udi den danske lovs 1 bogs 24 cap. 14 art. og udi den norske lovs 1 bogs 22 cap. 14 art. End begierer den skyldige den afsagde dom til høyeret at indstevne, da skal hand dommeren, som dømt haver, derfor stille nøyagtig forsickring indtil sagens endelig uddrag. Forsømme dommerne dette udi agt at tage, da skal de selv dertil være ansvarlige og siden søge det hos vedkommende efter lovlig adfærd.

2. Alle under- og over-retternes dommere uden for vores etc. Kiøbenhavn, nemlig underdommerne enhver under fem lod sølfs straf og overdommerne enhver under tie lod sølfs straf til bemelte kirke, skal hver fierding aar indsende til stiftbefalingemanden udi det stift, hvor den skyldige boer eller sig opholder, copie af deres i saadan tilfælde afsagde domme paa slet papiir tillige med en rigtig fortegnelse paa, hvis penge de imidlertid efter saadanne domme have inddrevet, og paa hvis, som der er stillet borgen for, og derhos nævne deres boepæl, som enten med noget at betale kunde staa tilbage, eller og

som for de skyldige kunde have gaaet udi borgen. Men hvis reede penge, som de udi forbigangne qvartal kunde have inddrevet, skal de imod rigtig qvittering til stiftbefalingsmanden levere. Skulle der icke i fornævnte tid nogen saadan dom være falden, skal de det stiftbefalingsmanden dog tilkiende give. Men dommerne ved alle retterne i Kiøbenhafn skal under samme straf alt forskrevne til kirke værgen selv paa lige maade indsende.

3. Nødes nogen under eller over rettes dommere ved nam, jadførsel, auction eller deslige at inddrive saadanne penges eller bøders betaling, da tillades hermed, at alt hvis, som i saa maader forrettes, maa skrives paa slet papiir, og befales der foruden saavel rettens som auctions betienterne saadant uden nogen betaling at forrette.

4. Enhver stiftbefalingsmand skal, saa fremt hand ei selv dertil vil være ansvarlig, icke alleeneste hver fierding aar fordre og indkræve af dommerne udi det ham anbettede stift, dersom de findes forfømmelige, baade de ommelte fortegnelser og penge, men de skal end og saa i det lengste fire uger efter hver fierding aar indsende udi vores danske cancellie underretning om alle ting, som kirkeværgen udi Christianshafn siden skal tilstilles, at hand derefter de indkomne penge hos dennem imod qvitering eller vechsel kand indhænte. Hender det sig, at nogen dommer selv er af sin overdommer tilfunden noget til kirken at bøde eller betale, da skal stiftbefalingsmanden paa samme maade, som tilforn om dommere melt er, det lader indkræve og det udi sin underretning til cancelliet anmelde.

5. Vores iustitz secreterer skal hver fierding aar indgive til kirkeværgeren imod qvittance ikke alleeneste en rigtig fortegnelse paa alle de, som af vores høyeste ret udi nogen penges betaling eller bøder til kirken kand være dømt, men end og saa derhos paa slet papiir sende hannem copie af dommernes slutning under vores cancellie segl og iustitiarii underskrift, naar tilforn er bleven indført alle de dommes slutninger, som fra ret til anden udi sagen tilforn gangne ere. Forfømmet hand det, da skal hand selv være ansvarlig til ald den skade, kirken derved kand lide.

6. Kirkeværgeren skal strax derpaa sende til stiftbefalingsmændene udi begge vore riger Danmark og Norge de høyeste rettes domme, som over enhver i deres district kand være fældede, som de efter otte dages advarsel uden ophold efter loven med rettens middel hos vedkommende uden nogen persons anseelse, af hvad stand de end og kunde være, skal lade inddrive, saa fremt de ey selv der for vil

stande til ansvar. Og paa det stiftbefalingsmændene ey skulle paa-skyde, at de icke haver faaet saadanne breve fra kirkeværgen, eller og at de har faaet dem for silde, skal postmesteren tillige med byefogden paa det sted, hvor brevene ankomme, selv overlevere dennem til stiftbefalingsmanden og der for tage hans qvittering, som hand med neste post til kirke værgen igien skal forsende.

7. End bliver nogen stiftbefalingsmand selv tildømt noget til kirken at betale eller bøde, da skal postmesteren, naar copie, som for er melt, af den ergangne dom hannem fra kirke værgen tilsendes, levere den til byefogden, om det er i en kiøbsted, og om det er paa landet, til fogden, imod qvittance, som den i lige maade efter otte dages lovlig advarsel uden undseelse og under straf som for rettens fornægtelse efter loven udi den skyldiges boe ved nam og jndførszel og siden ved auction skal inddrive, saa fremt betalingen icke godvilligen efterkommes. Findes postmesteren udi noget forsømmelig, da have sin bestilling forbrutt.

8. De domme, som udi vores høyeste ret blive afsagde over nogen udi Kiøbenhafn, skal kirke værgen selv ved enhver ober eller under rets middel som sædvanligen lade inddrive, naar de skyldige sig ikke godvilligen efter advarsel med betalingen indfinde.

9. Forsømmer kirke værgen noget af ald dette, da skal hand svare kirken til ald den skade, den derved lider, med sin rente skadesløs. Men naar hand hos de vedkommende finder nogen forsømmelse, skal hand det strax ved sin allerunderdanigste memorial udi vores danske cancellie angive, saa fremt hand selv vil være undskyldt. Saa skal hand og hver aar i det lengste fire uger efter hver nyt aars dag sine regnskaber udi bemelte vores danske cancellie til eftersyn indlevere, og, naar de ere rigtige befundne, der fra afhænte qvittering.

10. Alle breve, som i disse tilfælde enten fra kirkeværgen til stiftbefalingsmændene, rettens middel og postmester eller og fra dennem igien til kirkeværgen forsendes, skal skickes under convolut til og fra det danske cancellie, hvor de skal aabnes og eftersees, at ingen under-sleb udi vores postvæsen derved begaaes. Og skal der skrives uden paa brevene, at de ere Vor Frelseris kirke paa Christianshafn vedkommende.

Hvorefter enhver vedkommende etc. Bydendes og befaledes vores grever, friherrer, stiftbefalingsmænd, amtmænd, præsidenter, borgemestere og raad, fogder og alle andre, som denne etc., at de

den paa behørigte steder etc. Givet etc. Stade den 21 iulii anno 1714.

Sæl. Reg. XLVII. 430—34.

525.

26 Juli 1714.

Om Holmens Kirkes Ligvogn.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom vi den 30 maji anno 1710 efter os elskel. høybaarne hr. Ulrich Christian Gyldenlewes etc. hans paa Bremmerholms kirkes vegne her i vores etc. Kiøbenhavn allerunderdanigste ansøgning allernaadigst have bevilget, at naar nogen, som under vores hof- samt land- og søe-etat sorterer, ved døden afgaar og de vedkommende deres liig ved liig vogne til kirkerne ville lade hen føre, maatte og skulle bemelte Bremmerholms kirke paa fem aars tid alleene være berettiget til saadanne liig ved samme kirkes tilhørende liig vogne for billig betaling til jorden at lade bestædige, og bemelte hr. Ulrich Christian Gyldenlew nu hos os allerunderdanigst haver ladet anholde, at vi samme privilegium allernaadigst ville forlænge, da have vi allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at bemelte Bremmerholms kirke for sine liig vogne maa, naar forbemelte fem aar ere forbi, endnu i fem aar derefter ovenskrevne frihed og rettighed i alle maader nyde og have. Dog at Garnisons kirken her i staden angaaende dens liig vogn udi sin frihed og brug til de liig, som der til kirken bliver begravet, efter vores den 12 ianuarii anno 1711 allernaadigst given befaling ey herved præjudiceres. Forbyndes etc. Seegeberg den 26 iulii 1714.

Sæl. Reg. XLVII. 440—41.

526.

28 Juli 1714.

Om Skoler for Holmens, Garnisonens og Citadellets Menigheder.

Hans høye excellence hr. Ulrich Christian Guldenlew.

F. 4. Vor synderlig gunst og bevaagenhed tilforn. Vi tilskikke dig herhos rigtig copie af et til os fra biscopen over Siellands stift os elskelig hr. Christen Worm indkommen allerunderdanigste forslag angaaende, hvorledes informationen udi Bremmerholms, den Herre Zebaoths og citadellet Friderichshavns meenigheder best kunde vedligeholdes, samt hvor meget skole betienterne af de forordnede bekken penge kand tillegges, des indhold du selv etc. Og er voris etc., at du herom, saa viit fornævnte Bremmerholms kirke angaar, din allerunderdanigste erklæring, og om du herved noget kand have at erindre, til videre etc. Dermed etc. Hafniæ d. 28 iulii anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 703.

Om Holger Paulis Begravelse.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som for os allerunderdanigst er andraget, at nogle af ministerio her i staden skal have nogen betænkning ved, at afgangne Oliger Pauli udi kirken med jords paa-kastelse af præsten og andre ceremonier lige som andre af voris troes bekiendelse skulle blive begravet, og som hand da ikke udi hans levende live for kætterie er bleven dømt eller ved band og i andre maader fra voris kirke excommuniceret, saa give vi dig hermed tilkiende, at hans liig paa den samme maade og med lige ceremonier som andre christne efter kirke ritualet ey kand hindres at blive begravet. Derefter du etc. og derom tc. Befalendes etc. Hafniæ d. 8 augusti anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 712.

Om Bryggerrettighedens Flytning fra en Gaard paa Vestergade til Gammeltoiv.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Madtz Liem, borger og jndvaaner her i vores etc. Kiøbenhafn, hans allerunderdanigste etc. samt os elskel. vores tilforordnede udi politie og commerce collegio deres etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand maa tage den brygger rettighed, som hid indtil har ligget til en gaard paa Vestergaden her i staden, hvilken hand sig af os elskel. fru Mette Reetz, afgangne Christian Lindenaus efterleverske, skal have tilforhandlet og afg. Augustinus Schiermeyers forhen skal have været tilhørende, fra samme gaard og legge den til den ham iligemaade tilhørende iboende og paa Gammeltoiv ved bemelte Vester gade liggende gaard, hvilken hand med grundmuur af ny skal have ladet opbygge, og brygger rettigheden dertil formedelst denne sidst nævnte gaards bedre beqvemmelighed til bryggerie end den anden herefter at here og bruges. Forbydendes etc. Hafniæ d. 18 augusti 1714.

Sæl. Reg. XLVII. 457—58.

Om Forhør over to for Rufferi anklagede Personer.

Etats raad og præsident Meller, cancellie raad Berregaard og professor Lodberg.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom os allerunderdanigst er bleven foredraget, hvorledes ved en imellem Jørgen Selman, borger og jndvaaner her i voris etc. Kiøbenhavn, og hans hustru fore-

falden u-*eenighed* skal være bleven opdaget, at hand og en kvinde ved navn Anne Marie Fischer i blandt anden deris onde og u-*christelige* forhold skal have holdt rufferi tilsammen og saaledes adskillige unge mennisker til horeri og letfærdighed forført og forlokket, hvorfore de og skal være bleven paagrebet og indtil sagens uddrag arresteret, og som samme sag, om den til tinge imod dennem skulle udføres, ville forårsage forargelse formedelst mængde af tilløbende folk, saa er voris etc., at j retter eders leilighed efter paa en beleilig tid og sted med forderligste tilsammen at træde. Og efter at j sagen nøye haver *examineret* og ved vidners overhørelse efter loven undersøgt, haver j os dens beskaffenhed samt eders allerunderdanigste betænkende om, hvad straf forbemelte Johan Selman og Anne Marie Fischer med saadan deris skammelig levnet og forhold kand have fortient, med forderligste allerunderdanigst at tilstille. Dermed etc. Hafniæ d. 18 augusti anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 722—23.

530.

22 Sept. 1714.

Om Ophør af Sorgen for Enkedronningen.

Hr. Wilhelm Friderich von Platen, geheime raad og hof marskalk.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Voris etc. er, at det soerte, hvormed gemakkerne her paa slottet formedelst voris elskelig kiere fru moders salig etc. enkedronningens dødelig afgang har været om-*draget* og ellers i kirken sammesteds beklædt, inden Mikkelsdag førstkommendes bliver nedtagen, og at du strax tilkiendegiver de af voris ministrer og betiente her ved hoffet, som det var anordnet ved voris til dig af den 30 martii indeværende aar udgangen ordre at have deris carosser og heste tøy med sort overtrukken, at de samme betrækning til ovenskrevne tid lader aftage. Dermed etc. Hafniæ d. 22 septembris anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 761.

531.

28 Sept. 1714.

Om Oprettelse af Skoler for Holmens, Garnisonens og Citadellens Menigheder.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give dig hermed allernaadigst tilkiende, at vi til cathecisationen udi Bremmerholms, den Herre Zebaoths og Friderichshafns citadels kirker her i voris etc. Kiøbenhavn dens continuation og til samme meenigheders fattige børns under-*visning* udi deris cathecismo og børne lærdom have funden for got til lærernes eller skole betienternes aarlige løn og underholdning for

saadan deris møye og arbeide efter den maade, som det ved de andre kirker her i staden er anordnet, saa viit det efter ovenskrevne Bremmerholms, den Herre Zebaoths og citadellet Friderichshavns kirkers og deres meenigheders tilstand skee kand, saaledes allernaadigst at ordinere og bevilge, som følger.

1. At saa som den person, som ved Bremmerholms kirke er antagen og nu er Jørgen Malthessen Junghans, aldeeles ingen løn for catechisationen der udi kirken hid indtil nydt haver, eftersom vi den 3 februarii 1705 allernaadigst have forsikret den derved kirken værende catechetæ om voris allernaadigste befordring til et præstekald efter aflagde tu aars tjeneste, saa skal til en fattige børns skoles indrettelse ved Bremmerholms meenighed bekken for dens kirkedørre, lige som det for hvert sogn fattiges skole ved de andre kirker her i staden skeer, fire gange om aaret, neml. anden paaske-, anden pintze-, anden jule- og St. Michels-dag, baade til høymesze og aftensang udsettes. Og hvad som i saa maader paa forskrevne tider derudi gives, deraf skal aarlig saa vel den nu værende som efterkommende catechetis et hundrede rigsdaler tillegges, og det saa længe, indtil samme efter aflagde tu aars tjeneste til en tjeneste allernaadigst kand blive befordret, hvorimod hand skal være forpligtet til sig et beqvemt cammer der i sognet at leye, hvor hand skal oplære saa mange af sognets fattige børn i deris eenfoldige børne lærdom samt skrive- og regnekonsten uden betaling, som det begierendes vorder og ey fri underviisning udi den ordinaire Bremmerholms sogns skole nyder. Saa skal hand og paa de beskikkede dage om ugen som hid indtil offentlig catechizere i kirken. Og hvad da af bekken pengene til overs bliver, kunde skolens fattige børn til brød eller klæder efter hvers nødtørf forundes, lige som de andre skolers fattige børn det og her udi staden nyder.

2. Angaaende den Herre Zebaoths og citadellet Friderichshavns kirker da skal ligeledes bekken og der for kirkedørrene paa ovenmelte fire høytids dage om aaret til de der ved værende skole betienters desto bedre underholdning udsettes. Men saa som vi ikke finder, at en person af tredeve slettedaler aarligen kand leve eller derfor en dygtig person til ungdommens underviisning holdes, hvilken summa ellers voris general lieutenant og commandant her i staden og citadellet Friderichshavn os elskelig hr. Hans Christoph von Schönfeldt ridder etc. udi hans derom indkomne allerunderdanigste erklæring haver forestillet, at samme person, saa fremt de for den Herre Zebaoths kirkedørre indkommende bekken penge ey skulle være tilstrekkelige

nok til det af bemelte general lieutenant Schönfeldt for begge kirkers cantorer deris løns forbedring foreslagne tilleg at fyldestgiøre, kunde tages af samme kirkes indkomster, saa at cantoren da til bemelte kirke kunde nyde tredeve slettedalers tilleg og cantoren til citadellet Friderichshavns kirke foruden hvis, som der ved bekken kunde indsamles, ligeledes tredeve slettedaler, saa finde vi for tienligst, og saa en studiosus til cathechisationen i disze kirker og fattige soldater børns information blev antagen med det løfte, at naar hand i tre aar vel havde forestaaet hans embede, hand da kunde være forventendes med en god tjeneste at blive aflagt, og at saaledes til cantøren og kløkkeren, nemlig en hver forskrevne tredeve slettedaler, kunde overlades. Derefter du etc. og derom etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ d. 28 septembris anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 766—69.

532.

12 Okt. 1714.

Om Underholdning af en forhenværende Pestpræst.

General admiral hr. Ulrich Christian Guldenlew.

F. 4. Vor synderlig gunst og bevaagenhed tilforn. Vi tilsikke dig herhos en til os fra hr. Lauritz Als, som udi sidste contagion skal have været assistentz præst ved Holmens kirke her i voris etc. Kiøbenhavn, indkommen allerunderdanigste supplication om at maatte nyde noget aarlig til ophold af bemelte Holmens kirke, lige som andre assistentz præster af de kirker, hvis meenighed de i svagbeden haver betient, allernaadigst er tillagt, des indhold du selv etc. Og er voris etc., at du os derom etc. tillige med etc. Dermed etc. Hafniæ d. 12 octobris 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 789—90.

533.

26 Okt. 1714.

Om Samfrændeskifter.

Forordning paa tryk.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom vi have maat fornemme, hvorleedes eendel af borgerskabet her i vores etc. Kiøbenhafn, som vi allernaadigst kunde have bevilget at maatte efter den afdøde enten hosbond eller hustru selv indbyrdes med samfrender uden rettens middels overværelse eller videre registrering og vurdering handle og slutte skifte-forhandling om den arv, som deres umyndige børn efter dennem kunde tilkomme, og hvorudi de vedkommende altid befales at give den øvrighed, under hvis jurisdiction de ere, som skiftet ellers kunde tilkomme at forrette, samme vores allernaadigste tilladelse til-

kiende, hvilken øvrighed og derved i sin rettighed intet skal afgaa, ikke udi deres skifte-forretninger skal melde om, hvo der skal være børnenes formyndere, og ellers ville formeene, at de ey enten med magistraten eller over formynderne skal have at bestille, paastaaende i saa maade icke at være pligtige til for børnenes tilfaldende arv at giøre forsickring, da paa det de umyndiges midler kunde være i sikkerhed, finde vi ved denne vores allernaadigste forordning for ret og billigt, at omendskiønt en eller anden kand have erhholdet vores allernaadigste tilladelse at holde skifte med samfrønder, vedkommende dog skal give magistraten og over formynderne her sammesteds fornøden rigtighed og forsickring for de umyndige børns arvedeel, saasom deraf ellers stor urigtighed ville komme. Og skal ellers alle og enhver af borgerskabet, som saadanne vores allernaadigste bevillinger forhen allerunderdanigst kunde have forhvervet, pligtige være inden tre uger efter denne vores forordnings lovlige publication at foreviise magistraten og over formynderne deres sluttede skifte-forretninger, under straf at tiltales og ansees som vores mandaters modtvillige overtrædere, paa det der af kunde erfares, hvad de umyndige udi arv kand være tilfalden, saa og hvem værgemaalet er betroet, paa det derefter hos vedkommende kand søges forsickring og alting saaledes udi over formyndernes bøger vorde indført, desligeste at alle de, som efterdags allerunderdanigst maatte søge og blive given vores allernaadigste bevilling at skifte med sam frønder, skulle ligeleedes være forbundne til dødsfaldet inden de udi loven foreskrevne tider uforbigængelig at angive, og, hvor værger behøves, dennem af magistraten at lade beskicke samt deres sluttede skifte forretning for magistraten og over-formynderne strax at fremviise til at indføre i over formynder bøgerne de derefter de umyndige til faldne arvedeele, saa fremt forbemelte vores allernaadigste bevilling skal være dem til nogen nytte. Og i fald det skulle befindes, at den efterlevende hosebønd eller hustru, som saadan allernaadigste bevilling kunde have bekommet, ikke i rette tide skulle ville giøre magistraten den rigtighed om det holte skifte, som skee burde, og de umyndige derover maatte komme noget til kort af deres arve midler, da skal den, som saadant hafde forsømmet at angive, være skyldig til af egne midler at indstaa og svare de u-myndige til ald den skade, som lovligen kunde beviises dennem at være til føyet. Hvorefter alle etc. Thi byde og befale vi hermed os elskel. præsidet, borgemestere og raad samt byefogden her ndi vores etc. Kiøbenhafn, som denne vores etc., at

de den paa behørige steder etc. Givet etc. Hafnæ den 26 octobris 1714.

Sæl. Reg. XLVII. 516—18.

534.

5 Nov. 1714.

Hospitalet i Brøndstræde fritages for Skatter.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter os elskelige voris tilforordnede directører over de fattiges væsen i vort rige Danmark deris etc. samt eders derpaa indgiven erklæring allernaadigst have bevilget, at de huse, som til hospitalet i Brøndstrædet her i voris etc. Kiøbenhavn ere lagte og de fattige virkeligen bruger og beboer, maa for lægte og spøyte samt renovations skatter deraf at betales allernaadigst være fri og forskaaned. Derefter etc. Befalendes etc. Hafnæ d. 5 novembris anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 815.

535.

26 Nov. 1714.

Om Opfyldning af Tømmerpladserne ved Kvæsthuset.

Johan Bertram Ernst, iustitz raad og politiemester i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi lade dig hermed allernaadigst vide, at vi det af dig udi en din til os indkommen allerunderdanigste memorial af den 18 novembris sidstforleden allerunderdanigst giorte forslag angaaende, paa hvad maade de elleve endnu u-opfyldte og imellem see kvæsthuset og toldboden her i voris etc. Kiøbenhavn til tømmerhandling allernaadigst forundte og tildeelte ny pladtzer inden Mortensdag førstkommendes anno 1715 kunde indrettes og opfyldes, saaledes allernaadigst have approberet.

1. Skal alle og en hver fra denne tid af indtil den 1 novembris 1715, være sig kvarteer-vogne eller andre, som udkierer u-reenlighed af gaden eller huusene (undtagen nogle faa vogne, som i gødningstiden kunde forlanges at maatte udkiere deris i deris huse samlede møg til deris jorder uden for portene, som de til leye eller eye haver, hvilke da derpaa skal tage en skriftlig attest og bevilling paa en vis tid uden at maa gøres fremlaan af denne seddel til andre), tilholdes at udføre deris møg eller andet, som kand tiene til opfyldning, til forskrevne elleve pladtzer og henlægge det, hvor det ved de opstukne pæle og arme vorder anviist, saa at imidlertid ingen med slig fyldning beladt vogn maa igiennem nogen af stadens porte udlades, hvorom vi og voris general lieutenant og commandant her i staden os elskelig

hr. Hans Christoph von Schönfeldt ridder etc. allernaadigst ville beordre. Og paa det ey nogen formedelst ond og blød vey udi indfaldende vaadt veyerligt skal kunde have aarsag til sig derfor at undskyldte, skal en bro af vragbreder paa tømmer slaaes fast 150 al. lang, hvilken kand forflyttes fra havne commissionens pladtz, hvor den og til den ende har været brugt, imod at en hver interessent paa hvis pladtz den bruges, betaler til havne commissionen pro qvota hvis ringe bekostning, som der paa billigen kand medgaa.

2. At den høye jord for Amalienborg imellem corps de garden og disse nye pladtzter, hvor af en stor deel skal ligge oven paa den der værende brøelegning, maa til denne opfyldning bruges, til hvilken ende vi allernaadigst have bevilget, at en hver interessent af disse opfyldende pladtzter maa der fra saa megen jord til sin pladtz tage, som ham lyster og dertil behøves. Og som vi en deel udi den paa forskrevne pladtzter allernaadigst given cession interessenterne fri tilførsel af fyldning have tillagt, endeel og allernaadigst bevilget, at Amalienborg slotzpladtz maa af renovations pengenes overskud reenholdes, saa have vi allernaadigst befalet os elskelige voris tilforordnede i politie og commerce collegio at betale og udtælle til ovenmelte interessenter fem hundrede rigsdaler, som pro qvota og efter proportion af deris pladtzter skal deeles imod deris forpligt, at de til at lade bort føre denne jord fra Amalienborg slotz pladz, være sig fra u-brøelagde eller brøelagde steder, saa viit den inden pladtzens og gadens begreb forefindes, selv vogne og pligts karle for bemelte summa skal leye.

3. Og saa som du allerunderdanigst beretter, at en mand navnlig Wiborg skal have der i blandt en u-opfyldt pladtz, 50 al. lang og 75 al. breed, just paa hiørnet, hvor canalen skal gaa ind bag Toldboden, og at der ikkun skal være sadt pøle og ankere uden beklædning og hammere, som dybet og havnen meget skal skade, i det mudderet der igiennem udflyder og til dybet udskylles, desligeste at du, alle de af dig giorte advarseler u-agtet, ikke skal have kundet formaa enten ham eller hans fuldmægtig til bolverket at fuldfærdige, da paa det opfyldingen ikke derved skal opholdes, have vi allernaadigst beordret os elskelige voris tilforordnede udi havne commissionen, at saa fremt forbemelte Wiborg ikke inden 14 dage efter forkyndelsen med bolværkets forfærdigelse gjør en begyndelse, de da skal lade det forfærdige og planeringens bekostning udlegge, hvorimod de maa giøre sig pladzen saa længe nyttig, indtil den giorte bekostning

skadesløs betales og udløses, som dog inden tree aar skal skee, eller og pladtzen da til havne commissionen være forfalden.

4. Efterdi at der paa ovenmelte Wiborgs pladtz hovedet af Toldbodens canal skal møde, som da gaar tæt op til den ny anliggende Toldboe gade, hvor ingen pæle eller bolverk skal være og er om trent udi længden 30 eller 40 alen, og du, hvad den post angaar, ey nogen nærmere forslag veed at giøre, efter som skibene, som skal fortolde, der vil komme at ligge, end at vi allernaadigst ville befale os elskelige voris deputerede for voris financer, at de samme bolværk nestkommende foraar med fornødne fortøyrings pæle og ringe betimeligen skulle lade forfærdige saa vel som og planerings bekostningen til Toldboe pladtzen samt til den dertil hørende andeel af Toldbogaden at lade giøre, saa give vi dig hermed allernaadigst tilkiende, at vi forberørte voris deputerede for voris financer deris allerunderdanigste tanker derom først allernaadigst ville fornemme. Derefter du etc. og, saa viit dig vedkommer om etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 26 novembris anno 1714.

Havne commissionens tilforordnede.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som du Johan Bertram Ernst for os allerunderdanigst haver andraget, at en mand her i staden, navnlig Wiborg, skal i blandt de til tømmerhandling imellem Søe qvæsthuset og Toldboden her sammesteds allernaadigst forundte og tildeelte nye pladtzer have en u-opfyldt pladtz, 50 alen lang og 75 alen breed, just paa hiørnet, hvor canalen skal gaa ind bag Toldboden, og at der paa begge sider ikkun skal være sadt etc.; desligeste at du, alle de af dig giorte advarseler u-agtet, ikke skal have kundet formaa etc., da paa det samme pladtzers opfyldning etc., at saa fremt fornevnte Wiborg ikke etc., j da skal lade det forfærdige og planeringens bekostning udlegge, hvorimod det skal være eder til-ladt eder pladtzen saa længe nyttig at giøre, indtil etc. Og paa det ellers ey nogen af interessenterne udi ovenmelte dem allernaadigst forundte og tildeelte ny pladtzer formedelst ond og blød vey udi ind-faldende vaadt veyrligt skal kunde have aarsag til sig forbemelte pladtzers opfyldning at undskylde, give vi eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi allernaadigst have bevilget, at den paa havne commis-sionens pladtz værende broe, hvor den og til den ende har været brugt, maa did hen til forskrevne ny pladtzer forflyttes, imod at en hver interessent, paa hvis pladtz den bruges, betaler til havne commissionen pro qvota hvis ringe bekostuing, som derpaa billigen kand medgaa. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 26 novembris 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 836—41.

Om en forhenværende Pestpræsts Underholdning i et Hospital.

Directeurerne for de fattiges væsen i Danmark.

F. 4. Vor synderlig gunst tilførn. Saa som hr. Lauritz Als, forige assistentz præst ved Bremmerholms meenighed her i voris etc. Kiøbenhavn haver allerunderdanigst suppliceret om at maatte af samme kirke til levnets ophold nyde det samme tillæg aarlig, som de andre assistentz præster er forundt af de kirker, hvis meenighed enhver udi sidste contagions tid haver betient, saa haver vi over samme hans ansøgning allernaadigst indhæntet voris general admiral os elskelig hr. Vlrich Christian Guldenlewe, ridder etc., hans allerunderdanigste betænkende, og som samme gaar der hen, at bemelte præstemand maatte til hans ophold hans livs tid nyde noget vist ugentlig af et hospital, efter som det skulle falde Bremmerholms kirke alt for tungt at underholde ham saa længe, saa tilskikke vi eder herhos begge deele, hvis indhold j selv etc. Og er voris etc., at j os derover etc. tillige med etc. til videre voris etc. Dermed etc. Hafniæ d. 30 novembris 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 840. (Han kom i Abel Kathrines Boder.)

Moratorium saa længe Krigen varer.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter Arff Heynsen, megler her i vores etc. Kiøbenhafn, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand, saalenge denne krig varer, for alle hans creditorers krav og tiltale aldeeles maa være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ den 7 decembris 1714.

Sæl. Reg. XLVII. 539—40.

Om Skomagernes Vandringstider.

Politie og commerce collegii tilforordnede.

F. 4. Vor gunst tilførn. Vi tilskikke eder herhos en til os fra Peder Christen Gied, oldemand for skomager laugget her i voris etc. Kiøbenhavn, paa laugets vegne indgiven allerunderdanigste supplication anl. den skade, skomagerne tilføyes ved de svennene i laugs articlerne forundte 4 vandringstider om aaret, og derover nogen forandring i samme vandre tider begierer, des indhold j videre etc. Og er voris etc., at j os derom etc. tillige med etc. til videre etc. Dermed etc. Hafniæ d. 7 decembris anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 861.

Om Stadens Proviantering.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som ikke kand vides, om denne vinter kand blive streng eller maadelig, ikke heller om conjuncturerne kunde blive anderledes, end vi haaber, saa er voris etc., et i tilkiende giver borgerskabet her i voris etc. Kiøbenhavn, at det skulle være tienligt, at en hver, saa viit mueligt er, sig med kornvahre og anden provision af levnets midler, som til huus holding er fornøden, paa et half aars tid forsyner. Dermed etc. Hafniæ d. 17 decembris anno 1714.

Sæl. Tegn. LIX. 865.

Om Studenternes Ligbæring.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom vi den 4 maji anno 1712 i henseende til den redebønhed og tieniste, som studenterne ved universitetet i vores etc. Kiøbenhavn med ligbæren, imidlertid contagionen her sammesteds grasserede, haver beviist og ladet kiende, da de privilegerede liig bærere sig derfra undslog, allernaadigst have bevilget, at saavel de ved bemelte universitet da værende som herefter kommende studenter maa og skal være berettiget til at bære alle de liig, hvor til de blive begierte, uden derudi af de andre societeter at hindres, da ville vi til deres ydermeere efterretning med samme liig bæren udi efterskrevne articler allernaadigst have anordnet og befalet, saasom vi og etc.

1. I steden for de efter den 12 art. udi forordningen om begravelser af 7 novembris 1682 tilforn af magistraten her i staden forordnede og af os allernaadigst privilegerede visze borgere og societeter til liig for betaling at bære, hvilke i seeniste contagion og nøds tid tvært imod beteede sig motvillige til saadan forretning, skal studenterne udi collegio regio eller saa kaldet Regentzen herefter være de, som til liigene iblant de geistlige og borgerskabet alleene skal bruges. Dog dersom nogen kand formaa saa mange af deres naboer eller venner, som fornøden gøres, uden betaling, skienkning eller spiisning det at giøre, skal dennem ikke være formeent, ey heller maa de formeene de andre studenter udi de andre collegiis, naar det af de afdødes efterladte venner undertiden begieres, omendskiønt de det for betaling giøre, langt mindre maa laugene af dennem hindres deres afdøde laugs brødre, deres hustruer, børn, svenne eller drenge at bortbære.

2. De, som ere blevne overlevendes og nu ved universitetet ere tilstæde af de studenterne, som udi sidste contagion lode sig betee villige de bortdødes liig at bortbære, skal være lige deelagtige i denne tieniste, nanseet de icke ere i bemelte collegio, saa fremt de ere ædrue og skikkelige og ikke befatte sig med nogen borgerlig næring.

3. Dette collegium skal have en eller tu formænd, som dertil af rector og professores ved universitetet skal beskickes, og saafremt ingen udi Regentzen dertil dygtige befindes, da skal dertil tages en eller tu skikkelige, ædrue og sindige studiosi, som skulle bestille og tilsige de andre, naar noget liig forefalder at henbæres, hvilke formænd skulle tilkiende give bedemændene, hvor de ere logerende, at de kand viide dennem at finde, naar liigbæren hos dennem skal bestilles.

4. Studenterne i Regentzen skal skiftes til, ligesom de ere indlagde udi deres kammere, liig at bære, saa at de, som have baaret en gang, ey maa bære anden gang, førend det er omgaaet og det igien dennem tilkommer, hvad heller de faa meget eller lidet for deres umage (thi derudi skal lycken ramme manden), og det uden nogen klammerie eller trætte, saa fremt de ey vil udvises af collegio, hvormed formanden skal have tilsyn, og saa fremt hand merker nogen saadan u-orden, da give det an for præposito udi Regentzen, som sligt politie og commerce collegio skal give tilkiende, saa fremt hand icke selv kand raade bod derpaa, eller og det er saa enorme, at det med skarphed skal straffes.

5. Og som hver person maa ingenlunde tage meere end en rigsdaler for at bære, saa skal dem icke heller maa gives mindre end tu mark, hvorudi de skal ansee fattige folkes leilighed. Icke heller maa de indtrænge sig fleere til at bære, end høit fornøden gøres, efter liigets storlighed og gangens længde. Hvor saadan fattigdom findes efter den afdøde, at der hverken kand betales klocker eller jord, skal de gjøre det for intet og af christen kierlighed. Hvor liigene til kirken ages, da forholde de sig efter forommelte forordning.

6. De skulle altid holde sig skikkeligen og reenligen udi klæderne saavel med linnen som uldet, saa at de selv kand have ære deraf, og at gemeene mand ei skal undsee sig for at bruge dennem. I særdeelehed skal de bære sorte klæder og bruge lange kapper. Og maa ingen udi saadan liigfærd findes drukken under straf første gang, at omgangen skal gaa ham forbi engang; findes hand saaledes anden gang, da gaar det ham forbi tre gange; og tredie gang skal hand forviises af Regentzen. Saavel med denne som ald anden uskikkelig-

hed skal formanden, som altid skal være tilstede, have skarp indseende, og skal hand afviise den, som drukken findes, fra liiget, og tage en anden i hans sted igien, som følger i neste kammer. Saa skal formanden og strax angive ald saadan forseelse og u-skickelighed baade for præposito og politie retten, at det icke gaar ustraffet bort.

7. J det øvrige skal de gjøre sig forbemelte 12 art. udi forordningen om begravelser af den 7 novembris anno 1682 velbekiendt og sig den saavelsom og, hvis herefter udi deslige tilfælde kand vorde anordnet og paabudet, i alle maader holde sig efterretlig, saaviit dennem kand vedkomme. Og skal de herefter, saaviit denne deres forretning angaar, være politie retten saavelsom politiemesteren efter vores derom af den 6te aprilis sidstforleeden udgangne allernaadigste befaling undergIVEN, saa at, om nogen studenter, saaviit denne forretning angaar, skulle ansees til straf eller bøder, som politiemesteren efter politie forordningen ellers alleene burde decidere udi, skal ham i saa fald een af professorerne adjungeris, og om det var straf eller bøder af høyere importance, da tu af professorerne, som tillige med tvende af politie collegio derudi skal kiende og dømme. Men skeer dennem af nogen udi denne deres forretning indpas, skal de klage det for politie retten, hvor dennem ret skal vederfares.

Hvorefter samtlige vedkommende etc. Givet etc. Hafniæ den 21 decembris 1714.

Sæl. Reg. XLVII. 544—47.

541.

4 Jan. 1715.

Advarsel til en Præst for Udtalelser i en Ligtale.

Hr. Christen Worm, biscop i Siellands stift.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom afgangne Oliger Pauli, forige jndvaaner her udi voris etc. Kiøbenhavn, hans efterladte enke og arvinger for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes os elskelig professor Henrich Dyrkop, pastor til den tyske St. Petri kirke hersammesteds, skal paa den 12 søndag efter trinitatis udi nest afvigte aar offentlig paa prædikkestolen have talet imod de ved bemelte afgangne Oliger Paulli begravelse brugte ceremonier og derved angreben deris gandske familie, med allerunderdanigste begiering, at de for den dem i saa maade tilføyede tort maatte nyde nogen opreisning, saa er voris etc., at du tillige med stifts provsten os elskelig professor hr. Jacob Lodberg fornevnte professor Dyrkop for saadan

hans forhold en reprimande giver. Dermed etc. Hafniæ d. 4 ianuarii anno 1715.

Sæl. Tegn. LX. 5—6.

542.

4 Jan. 1715.

Om Stadens Proviantering.

Politie og commerce collegii tilforordnede samt Kiøbenhavn's magistrat.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos rigtig copie af en til os fra os elskelig Johan Bertram Ernst etc. indkommen allerunderdanigste memorial af den 6 decembris sidstafvigt, hvorudi hand allerunderdanigst beretter, at siden forbudets læsgivelse paa korn vahres udførsel den 25 octobris nest tilforn skal prisen paa saadanne vahre kiendelig være steegen, og at den endnu i henseende til den omgang, som med deslige korn-vares udbringelse af landet igiennem neutrale nationers hænder til vores fiender skal gaa i svang, vil blive høiere, giørendes derhos allerunderdanigst forslag om et magazins indrettelse her i staden omtrent paa den foed, som det i aaret 1713 allernaadigst var befalet at indrettes, med videre des indhold, som j selv etc. Og er voris etc., at j tillige med os elskelige præresident, borgemestere og raad her sammesteds, som og herom allernaadigst er beordret, samtlige eders allerunderdanigste betænkende herover os med allerforderligste allerunderdanigst tilstiller, saa og derhos indberetter, hvorledes det seenest stadens proviantering har været fuldbyrdet, saa og om nogen er kommen til for kort derved, item hvor viit og paa hvad maade. Dermed etc. Hafniæ d. 4 ianuarii anno 1715.

Lige saadan en ordre gik samme dag til magistraten i Kiøbenhavn mutatis mutandis.

Sæl. Tegn. LX. 9.

543.

4 Jan. 1715.

Privilegium for en Skræder.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst have bevilget, at Balthasar Elias Succius, hendes Majts. voris elskelig kiere fru moders sal. etc. enkedronningens forige hof skræder, maa udi skræder laugget her i voris etc. Kiøbenhavn indtages, naar hand derfor svarer, hvis den af 23 decembris anno 1681 allernaadigst udgangen forordning i saa maade tilholder, som sig i det høieste til sex à syv rixdaler skal kunde beløbe. Og haver j ellers at lade have tilsyn med, at af bemelte Balthasar

Elias Succius for hans indtagelse i lauget ey videre fordres eller tages, end forberørte forordning tilsiger. Derefter j etc. og derom i det øvrige fornøden anstalt at giøre. Befalendes etc. Hafniæ d. 4 ianuarii anno 1715.

Sæl. Tegn. LX. 11—12.

544.

1 Feb. 1715.

Om Vedligeholdelse af Manufakturet paa Guldhuset.

Hr. Otto Krabbe, geheime raad og stiftbefalingsmand over Siellands stift med fleere.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom vi den 23 iulii 1714 allernaadigst have befalet os elskelige Andreas Franch etc., Christopher Hartman etc. og Hans Meyer etc., saa og Hans Stuve, stads capitain her i voris etc. Kiøbenhavn, at tilsammen træde og det herudi staden saa kaldede Guldhuus med det derudi værende manufactur verk udi eyesyn at tage samt med fiid at undersøge, om bemelte manufactur, som formedelst en og anden aarsag udi stor decadence skal være kommen, igien kunde bringes i stand eller ikke, og os saa derom deres allerunderdanigste relation at tilstille, saa tilskikke vi nu eder hermed samme deris indkommen allerunderdanigste relation med de derved fulgte bilegge, og er derhos voris etc., at j samtlige tilsammen træder, forberørte relation nøye examinerer og efter des befunden beskaffenhed med hin anden overlegger og confererer, paa hvad maade og ved hvad midler dette saa nyttige manufactur verk kunde settes igien udi sin forige stand og, om mueligt er, forbedres og siden vedligeholdes. Hvorom j os saa eders allerunderdanigste betænkning til videre voris etc., saa snart skee kand, etc. Dermed etc. Hafniæ d. 1 februarii anno 1715.

Denne befaling gik foruden til ovenmelte hr. geheime raad Krabbe end ogsaa til efterskrevne, nemlig geheime raad hr. Ditlef Vibe, g. r. hr. Christian Sehested, g. r. hr. Johan Georg von Holsten, g. r. hr. Friderich Christian Adelaer, etatz raad hr. Vincentz Lerche, general major Matthias Numsen, etatz raad Johan Worm, biscop hr. Christen Worm og etatz raad Niels Slange.

Sæl. Tegn. LX. 48—49.

545.

5 Feb. 1715.

Om Indpas i Kræmmernes Næring.

Politie og commerce collegio tilforordnede.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos trende til os indkomne allerunderdanigste supplicationer, den eene fra en person

navnlig Christian Führman, som allerunderdanigst anholder om, at de af hannem hid til voris etc. Kiøbenhavn til forhandling bragte specerie vahre, hvilke kræmmer laugets her sammesteds hannem haver frataget, og hand derforuden i tyve rixdaler straf er dømt, maatte hannem som en u-kyndig udi kræmmer laugets rettighed igien tilbage leveres; den anden fra svertfeger laugets her i staden, som allerunderdanigst besværges sig over den store indpas, som dennem tilføyes baade af kræmmere og andre formedelst kaarde fester og klinger, som fra fræmmede stæder her indbringes og forhandles imod de dem givne laugs articler, hvilke de allerunderdanigst anholder om at maatte allernaadigst vorde confirmeret; og den tredie fra Lauritz Jørgensen, som formedelst den contract, hand med voris land etatz general commissariat haver oprettet anlangende leverantz aarlig af hakkelse at giøre til voris gvarde til hest og strand vagten, skal være forarsaget baade at boe her uden for staden og ofte, naar port klokken haver om aftenen ringet, at komme her ind, saa og, naar hand kand være her inde, at skal ud, hvorfor hand en god deel penge aarlig skal have maat betale, anholdende allerunderdanigst at nyde frihed for sig og sin hustru helligt og søgnet at komme baade ind og ud af porten uden nogen penge derfor at erlegge, hvis videre indhold j selv etc. Thi er vores etc., at j os om en hvers ansøgning eders etc. tillige med etc. Dermed etc. Hafniæ d. 15 februarii anno 1715.

Sæl. Tegn. LX. 74—75.

546.

15 Feb. 1715.

Om Stridigheder mellem Kongens Fiskemester og Ejeren af Fiskerhuset.

Justitz raad Christian Reitzer og cancellie raad Albertin.

F. 4. Viide maa j os elskelige Christian Reitzer etc. og Brostorph Albertin etc., at eftersom Christen Anderszen, boende udi det gamle Fisker huus her uden for bemelte Kiøbenhavn, hos os allerunderdanigst haver anholdet om commissarier til at kiende og dømme paa hvis tvistigheder, som er imellem hannem paa den eene og Christian Fries, voris fiskmester, udi hvis tjeneste hand hid indtil haver staaen, paa den anden side angaaende bemelte Christen Anderszens giorte forskuder ved indkiøb til voris hofspisnings fornødenhed, naar hannem fra bemelte Christian Fries har manglet leverantzert dertil, som og om hans aarlige løn og andet deris imellemværende, da saa fremt hand eder til commissarier paa sin side kand formaa, er vores etc., at j retter eders leilighed efter tillige med

tvende andre etc. parterne paa en beleilig tid og sted etc. Dersom
og en af eder etc. Endeligen haver j og etc. Hafniæ d. 15 februarii 1715.

Sæl. Tegn. LX. 76—77.

547.

22 Feb. 1715.

Om Optagelse i Abel Kathrines Hospital.

Directeurerne for de fattiges væsen.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom vi af eders til os
indkommen allerunderdanigste erklæring af 7 januarii sidstafvigt paa
tvende til os indgivne allerunderdanigste supplicationer, den eene fra
Karen Jørgensdaatter, fød her i voris etc. Kiøbenhavn, om at maatte
indtages i Abel Cathrines hospital, og den anden fra hr. Lauritz Alss,
som ndi sidste contagions tid har været assistentz præst ved Bremmer-
holms kirke her sammesteds, om at maatte af samme kirkes jnd-
komster tillegges sin aarlig ophold, allernaadigst have fornummen, at
bemelte Karen Jørgensdaatter skal være krogrygget samt af verk og
og brud saaledes plaget, at hun efter de fattiges chirurgi beretning
skal være gandske incurable, men som hun ikke er sengeliggende,
understaar j eder ikke at tilraade, at hun i fornevnte Abel Cathrines
hospital indtages, hvorudi efter fundatzens tilhold skal indlægges ret
ælendige syge sengeliggende og fattige folk, som ellers ingen raad og
hielp haver; desligeste at forbenævnte assistentz præst hr. Lauritz
Alses tilstand skal være gandske slet og ringe, saa og hans svaghed,
som hand i sidste contagions tid tildrog sig, stoer, at hand ikke kaud
være over sengen, formeenende derfor allerunderdanigst, at efter som
Holmens kirkes jndkomster efter voris general admiral os elskelig hr.
Ulrich Christian Guldenlev, herre til det grevskab Samsøe og friher-
skabet Marselisborg, ridder etc., og prousten ved søe etaten os elskelig
mag. Søren Sevel deris allerunderdanigst erklæring ikke ere til-
strekkelige til hannem at underholde og ingen apparence til hans op-
komst sees, at hand ved leilighed med et præstekald kunde aflegges,
hand da efter bemelte Guldenlevs og Sevels giorte forslag om at nyde
noget vist ugentlig af et hospital hans livs tid kunde paa den nu
værende ledige pladtz i forbenevnte Abel Cathrines hospital indtages,
saa som hand dog skal have alle de forbemelte requisita, som fun-
datzen tilholder, saa give vi eder hermed allernaadigst tilkiende, at
vi eders herudinden allerunderdanigst given erklæring, saa vel hvad
Karen Jørgensdaatter, som ikke efter fundatzen kand indtages i dette
hospital, som hr. Lauritz Als angaar, allernaadigst have approberet.
Angaaende ellers fundatzens rette meening, hvorudi j beretter samtlige

ikke at være eenstemmige, i det at du geheime raad Lenthe, du etatz raad Lerche og du etatz raad Slange som de fleeste directeurer holder for, at som alle de lemmer, hvilke udi Abel Cathrines hospital skal indlægges, skulle efter fundatzen være ret ælændige syge sengeliggende fattige folk, som ellers ingen raad eller hielp haver, samme requisita da bør forstaas conjunctim, hvorimod j andre directeurer allerunderdanigst formeener, at de ere at forstaa separatim, allerunderdanigst derfor begierendes voris allernaadigste resolution, hvorledes dens rette meening og forstand bør være, da bifalder vi allernaadigst eders fornevnte geheime raad Lenthés, etatz raad Lerches og etatz raad Slanges allerunderdanigste betænkende, som denne erklæring alleene haver underskreven. Derefter j eder samtlige nu og j fremtiden allerunderdanigst haver at rette. Befalendes etc. Hafnæ d. 22 februarii anno 1715.

Sæl. Tegn. LX. 89—91.

548.

4 Marts 1715.

Om den jødiske Slagter.

Johan Bertram Ernst, iustitz raad og politiemeester.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom du udi din indgivne allerunderdanigste erklæring af 18 ianuarii sidstforleden over en fra Simon Hartvig jøde, som slagter for den jødiske nation her i staden, til os indkommen allerunderdanigste memorial og klage af den 13 maji 1714 imod endeel af bemelte jødeske nation, at de ey skal ville efterleve dend ham paa slagteriet allernaadigst forundte frihed, som hand tillige med allerunderdanigst beder at maatte maintineres ved, viitlefteligen allerunderdanigst haver berettet, at forbenevnte Simon Hartvig i adskillige maader ilde skal have misbrugt saadan voris ham beviiste kongelig naade, og at hand derforuden skal være lidet beqvem til slagteriet, med videre, saa give vi dig hermed allernaadigst tilkiende, at vi allernaadigst have for got befundet derudinden saaledes at bevilge og anordne, at saa fremt du imellem dennem kand treffe et forliig, hvormed Simon Hartvig er tilfreds, saa at nationen giver ham noget vist aarlig til subsistance, bemelte jødeske nation da for hans slagterie maa være befriet. Derefter du etc. Hafnæ d. 4 martii anno 1715.

Sæl. Tegn. LX. 106—07.

549.

8 Marts 1715.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Abraham Aaron Levi jøde fra vor stad Altona hans herom etc. allernaadigst have bevilget

og tilladt, saa og etc., at efter at hand sit borgerskab her i vores etc. Kiøbenhavn lovligen haver vundet, hand sig her sammesteds maa nedsette og efter de jødiske ceremonier etc., saa og sig af choquelade at tilberedde samt theé, caffè og snu-tobak at selge ernære. Dog at hand ey melerer sig med nogen saadan handel, som andre privilegerede i deres næring, brug og handtering kunde præjudicere, saa og ellers derimod svarer etc. og paa behørigte steder rigtigen erlegger etc. Forbyndendes etc. Hafniæ den 8 martii 1715.

Sæl. Reg. XLVIII. 46—47.

550.

8 Marts 1715.

Om en Borger, der er skudt af en Kadet.

Vi have efter Rachel Reils daatter, afg. Madtz Jørgensen Pompes, herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hvis jndlegge, breve og beviisligheder, som hun kand have udi retten at indgive udi en sag imod en cadet ved søe etaten, navnlig Jørgen Landorph, anl. det af hannem den 13 novembris sidst afviget paa bemelte hendes mand udi hans eene been med en riffel kugle gjordte skud, som ind igiennem plankeverket fra den saa kaldet Statzes have her sammesteds skal være kommen, og hvorover hand den 26 novembris nest efter ved døden skal være afgangen, maa over alt udi retterne paa u-stemplet papiir fremlegges, oplæses og til paa-kiendelse antages, desligeste at hvis domme og acter, som udi samme sag for retten paasserer og hun eller hendes anordnet fuldmægtig beskreven begierer, maa og skal hende i ligemaade paa slet papiir og uden nogen betaling af rettens betiente tilbørligen beskreven meddeeles. Hvorefter vedkommende etc. Skrevet etc. Hafniæ den 8 martii 1715.

Sæl. Reg. XLVIII. 47.

551.

11 Marts 1715.

Om afg. Elovius Mangors Regnskab for Renovationskassen.

Politie og commerce collegii tilforordnede.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som vi forhen allernaadigst have tilladt forige raadmand og stads conducteur her i voris etc. Kiøbenhavn, nu afgangne Elovius Mangor, det til gadernes reenholdelse sammesteds anordnede paabud at indcassere, og hans efterladte enke for os allerunderdanigst haver andraget, at fornevnte hendes afgangne hosbund for dets indtrader og udgifter til paaske anno 1710 regnskab imod qvitering haver aflagt, og at af de paafølgende aar fra paaske 1710 til Michaelis 1712 ved hende regnskab er forfattet og til eder til revision og forventende qvitering indleveret, item at hun udi hendes

regnskab skal have været foraarsaget til udgift at anføre hvis restantz, der af samme paabud efter rodmeaternes tid efter anden indleverede og af underfogderne attesterede restantz kand være udstaaende og ey har været at bekomme, en deel formedelst adskillige jndvaaneres u-villighed i at betale, endeel i henseende til contagions tiden, hvorover adskillige huse maatte staa ledige, og endelig fordi at en deel huse til publique brug saa som Opera huset, stadens Arrest huus og kirkegaarders fornøden brug samt gadernes regularitet ere eller skal indrettes, og hvilke restantz, som i alt skal være 573 rdr. 56 β , j hende til antegnelse skal have anført, saa at hun dertil skulle være ansvarlig og dennem udi paafølgende aars regnskab til jndtegt beregne, efterdi j ey uden voris allernaadigste tilladelse understaar eder hende denne restantz at godtgjøre i henseende til voris til eder den 23 januarij 1706 ergangne befaling, at forbenevnte Elovius Mangor, formedelst hand af interessenternes fulde summa pro salario nød 2 pro cento, skulle til ovenskrevne paabuds fulde beløb og dets restantz være ansvarlig, men som hendes afgangne husbond ved dette paabud stedse haver draget ald muelig omsorg for dets rigtighed, saa forhaaber enken allerunderdanigst, at hun ey skulle giøre forskud eller af forskrevne 2 pro cento betale, hvis jndvaanerne til reeholdelses verket burde udgive, men for forskrevne restantz saa vel til Michaelis 1710 som for den i svagheden og siden efterfølgende aaringer, saa længe samme paabud hende til indcassering bliver anbetroed, bliver forskaanet, med videre, som vi da af eders herom efter voris til eder allernaadigst ergangen befaling allerunderdanigst indkommen erklæring allernaadigst haver fornummen, at j haver siuntest at være u-billigt, at afgangne Elovii Mangors enke skulle obligeres til enten af egne midler eller af det hendes mand for hans ved renovations cassen hafde u-mag forundte tilleg fornevnte restantz at betale, som hos en og anden u-villig af stadens jndvaanere udestaar, helst efterdi ingen forsømmelse enten hos hendes afgangne hosbund eller hende selv ved deris inddrivelse er fornummen at være skeet, der end og ikke skal være fare for, at cassen ved deslige restanzers udestaaelse skulle lide skade, efterdi det er et paalæg, som hefter paa eyendommene, hvilke ikke kunde sælges, førend deslige paaleg blive betalte, ikke des mindre have j ey kundet vige fra forskrevne voris allernaadigste befaling, hvorved den af eder med afgangne Elovius Mangor indgangen accordt om dette paalegs inddrivelse er ratificeret, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi efter saadan beskaffenhed allernaadigst have bevilget, at restanzerne, saa viit fornevnte afgangne

Elovius Mangors enke Johanne Herfordt kand beviise ey at være indkommen, maa være hende efterladt, mens dem hun ei kand beviise, ville vi, at hende udi de forbererte tu pro cento igien vorder afkortet. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 11 martii anno 1715.

Sæl. Tegn. LX. 113—16.

552.

15 Marts 1715.

Om Privilegium paa at holde Rejsechaiser.

Politie og commerce collegii tilforordnede.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos tvende til os indkomne allerunderdanigste supplicationer, den eene fra Matthias Kølerd med flere vognmænd her i voris etc. Kiøbenhavn, som allerunderdanigst anholder om, at de otte vognmænd af deris laug, som søger frihed paa at holde aleene reise chaiser for de reisende, maatte samme frihed ikke nyde, men at det maatte forblive ved den maade, som i mange aar haver været, paa det den eene med den anden kunde have brødet; og den anden fra David Cortaud, borger og jndvaaner her sammesteds, som allerunderdanigst anholder om, at hannem maatte allernaadigst tillades at komme udi vinhandler laugget her i staden for at ernære sig og sin familie med vine at forhandle udi store og smaa partier, naar hand først til laugget haver betalt det, som laugs articlerne tilholder, hvilket hand vinhandlerne i laugget skal have tilbuden, men er ikke bleven imodtagen, hvis videre indhold j selv etc. Thi er voris etc., at j os om enhvers ansøgning eders etc. tillige med etc. Dermed etc. Hafniæ d. 15 martii anno 1715.

Sæl. Tegn. LX. 118—19.

553.

15 Marts 1715.

Om Indkvarteringsskatten.

Commissarierne ved jndkvarterings forretningen i Kiøbenhavn og Christianshavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Hvad Ditlef de Bæhr, oberquarteermester her i voris etc. Kiøbenhavn og Christianshavn, for os allerunderdanigst haver andraget angaaende den misbrug og undersleb, som med jndkvarterings billetterne til jndbyggerne her sammesteds at udgive, penge derpaa at optage og qvitering derfor give saa vel af endeel af rodemesterne her i staden som af en din Johan Bertram Ernsts tiener skal foregaa, med allerunderdanigst begiering, at vi til saadant at forekomme allernaadigst ville befale os elskelig Johannes Christensen Meller etc. sligt at undersøge, med videre des indhold, kand j selv af hosføyede hans allerunderdanigst indgiven supplicque

og medfølgende tvende billetter udførligen see og tornemme. Og er voris etc., at j os derom eders allerunderdanigste erklæring tillige med forberørte supplique og billetter in originali etc. Dermed etc. Hafniæ d. 15 martii anno 1715.

Sæl. Tegn. LX. 122—23.

554.

22 Marts 1715.

Om en ulovlig Brudevielse, foretagen af Præsten ved den tyske Menighed.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som vi efter os elskelig Anders Trolle til Hellestrup, voris oberst til hest, hans allerunderdanigste ansøgning allernaadigst haver forordnet os elskelig hr. Otto Krabbe etc. og dig som commissarier at afhandle de prætentationer, som hand haver saa vel til Hans Henrich Ermandinger, fordi hand paa en underfundig maade haver tilpractiseret sig en hans daatter Margrethe Trolles affection, forlokket hende af hans huus hid til staden og i tyske cancellie tilsnegen sig et copulations brev ved at fordølge hendes familie-navn og alleene nævnt hende Margrethe Andersdaatter, saa og ude lugt sit eget før brugte og endnu brugende stamme-nafn og aleene ladet sig nævne Hans Henrich Henningsen, som til bemelte hans daatter for u-lydighed, item til os elskelig Henrich Dyrkop etc., fordi hand dennem, som vare fremmede for hans meenighed, haver copuleret, med videre voris til bemelte geheime raad hr. Otto Krabbe og dig den 25 februarii sidst arvigst udgiven commissorii indhold, saa er voris etc., at du fornevnte doctor Henrich Dyrkop for forskrevne hans forseelse paa sædvanlig brugelig maade efter loven og ritualet for hans rette forum lader tiltale og sagen imod ham udføre. Dermed etc. Hafniæ d. 22 martii anno 1715.

Sæl. Tegn. LX. 131—32.

555.

22 Marts 1715.

Om Indpas i Garvernes Næring.

Johan Bertram Ernst, iustitz raad og politie mester.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som garverne her i voris etc. Kiøbenhavn for os allerunderdanigst klageligen haver ladet andrage, hvorledes de imod de dem allernaadigst forundte privilegier stoer jndpas skal tilføyes af kiøbmænd, sinkelmagere, skomagere, skipperne og jøder, som alle slags tilbered ledder fra fremmede stæder lader hid føre og udi deris huse i smaa partier udselger, saa er voris etc., at du strax lader forbyde alle og en hver her i staden, som nogen slags tilbered ledder fra fremmede stæder lader hidkomme for

at forhandle, sig ey at understaa noget af saadant fremmet ledder udi mindre partier end som udi heele og halve huder at forhandle og udselge og det under fire rixdalers strax, for hver gang nogen betrædes herimod at handle. Dermed etc. Hafniæ d. 22 martii anno 1715.

Sæl. Tegn. LX. 182—33.

556.

22 Marts 1715.

Tilladelse til at brygge Øl til egen Brug.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst til kiende, at vi efter Sidtzel afg. Claus Lauessens af voris etc. Kiøbenhavn hendes herom etc. samt os elskelige voris tilforordnede udi politie- og commerce collegio deris allerunderdanigst indgiven erklæring allernaadigst have bevilget, at hun paa forlangende maa brygge øl i sit huus for got folk, saa viit deres huusholding anbelanger, dog med de vilkor, at hun ey det af hænde brygget øl til andre end dem, hun kand have brygget det for, udleverer og der af hverken udsal eller udtapning gjør. Men saa fremt hun skulle befindes denne voris allernaadigste bevilling at misbruge enten ved øl sal eller tapping, som før er meldt, bryggerne her i staden nogen indpas i deris friheder at gjøre, hun da foruden anden straf efter brygger langets articler samme hende allernaadigst forundte frihed skal have forbrudt. Til hvilken ende hun og for ald undersleb og misbrug derved at forekomme skal være forbunden til hver gang at tage accise seddelen paa dens navn, som brygningen hos hende kand have bestilt. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 22 martii anno 1715.

Sæl. Tegn. LX. 135—36.

557.

25 Marts 1715.

Om Indpas i Sværdfegernes Næring.

De deputerede for financerne og udi cammer collegio.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom Johannes Christian Plokrose, som oldermand tillige med trende andre mestere udi sverdfeger langet her i voris etc. Kiøbenhavn sig for os allerunderdanigst haver besværgt over den store jndpas, dennem imod de bemelte sverdfeger lang allernaadigst givne langs articler udi deris haandverk og næring tilføyes saa vel af en og anden, som paa samme deris profession bønhaser, u-anseet de hverken ere borgere her i staden eller mestere i langet, som og af de her hid fra fremmede steder ankommende personer samt ministrers og hosbunders tienere, hvilke

kaarde fæster hid indbringer for dennem at selge eller bort skakke, desligeste at der og skal findes en deel af kræmmerne her samme-steds saa vel af de, der handler med galanterier, som med andre vare, hvilke ligeledes kaarde fæster, som uden rigs er forarbeidet, skal fal holde, u-anseet de lige saa gode og propre her i staden som andensteds skal kunde gøres og forarbeides, da saa som slig forprang vel ikke uden ved en skarp indseende ved Toldboden og portene skal kunde remederes og hemmes, er voris etc., at j saadan anordning gjør, at told betienterne nøye og skarp efterseer indførselen, hvorved vi allernaadigst skulle formeene, at naar voris told af deslige vahre, som de saaledes indsniger, rigtigen vorder betalt, da slig forprang vel af sig selv skulle falde. Dermed etc. Hafnæ d. 25 martii 1715.

Sæl. Tegn. LX. 138—39.

558.

29 Marts 1715.

Om Nedbrydelse af Huse i Holcks Bastion.

Magistraten i Kiøbenhavn og Johan Conrad Ernst, cancellie raad og bygmester.

F. 4. Vor bevaagenhed tilførn. Voris etc. er, at j strax taxerer den skade, som leyerændene til de smaa huse, som staa udi Holckens bulverk her i staden ved volden, og hvilke vi ved vores til eder den 19 maji udi nestafvigst aar ergangen ordre have befalet at skulle nedbrydes, kunde tage ved samme huses nedbrydelse og deris opsetning paa et andet sted, og os saa samme eders forretning med forderligste allerunderdanigst tilstiller. Dermed etc. Hafnæ d. 29 martii anno 1715.

Sæl. Tegn. LX. 143—44.

559.

19 April 1715.

Om Indpas i Stadsmusikantens Næring.

Politie og commerce collegio tilfornede.

F. 4. Vor gunst tilførn. Saa som stads musicanten her i voris etc. Kiøbenhavn Jost Henrich Bechstedt for os allerunderdanigst klageligen haver ladet andrage, hvorledes hannem baade af endeel artiglerie betiente, soldater, tamburer, baadsmænd og andre, saa og af de her ved garnisonen og Holmen staaende houtboister imod dend ham paa samme tjeneste allernaadigst givne confirmation og voris derpaa af den 27 martii anno 1713 ergangne befaling til voris iustitz raad og politiemester os elskelig Johan Bertram Ernst skal tilfeyes stor indpas og skade, i det at de ikke alleene hemmelig, men end og aabenbare med vold og magt skal indtrente sig udi hans embedes forretninger paa de steder, hvor hand med instrumental musiqve er

berettiget til bryllupper og vertskaber at opvarte, de sig og u-kaldede skal have indveltet paa hans folk, hvor de allerede vare antagne, og taget instrumenterne fra dem og sadt dem uden for dørren, med videre, anholdende derfor allerunderdanigst, at vi hannem en saadan allernaadigst bevilling ville meddeele, at naar brudgommen var en borger eller bruden en borger daatter og de enten i de sogners kirker her i staden, hvilke hand med instrumental musicqve opvarter, eller af dets præster hiemme i husene bliver copulerede, de da, saa fremt de instumental musicque forlanger, skulle være tiltænkte hannem dertil at bruge, og at hand da derved uden indpas maatte maintineres, saa haver vi derover ladet indhændte bemelte voris iustitz raad og politiemesters allerunderdanigste erklæring, og tilskikke vi eder herhos begge deele in originali med det, meere derved er heftet. Og er voris etc., at j de foreslagne propositioner examinerer og et project indretter, saaledes at bemelte Jobst Henrich Beksted kunde maintineres ved det, ham med rette kand tilkomme, de andre jurisdictioner dog u-præjudiceret, og samme tillige med original documenterne til videre voris etc. Dermed etc. Hafniæ d. 19 aprilis anno 1715.

Sæl. Tegn. LX. 200—02.

560.

27 April 1715.

Om Takkegudstjeneste for Sejren.

Hr. Christen Worm, biscop i Siellands stift.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som den almægtigste Gud haver nu nyligen velsignet voris vaaben til vands, i det at nogle af voris orlogs skibe og fregatter haver saaledes overvundet de svenske orlogs skibe, hvilke have begyndt med mord brand paa endeel af voris undersaatters skibe og haft for paa visze steder i nogle af vore provincer til voris underdaners ruin at lande, saa at samme svenske skibe ey kunde echapere eller undkomme, saa er voris etc., at du strax gjør den anstalt, at i morgen fra prædikkestolene udi alle kirkerne her i staden for saadan seyervinding bliver gjort hiertelig taksigelse til den grund gode Gud og efter prædiken siungen den psalme: o Gud vi love dig. Dermed etc. Hafniæ d. 27 aprilis anno 1715.

Sæl. Tegn. LX. 213—14.

561.

29 April 1715.

Om en Gave til Garnisonskirken.

Johannes Meller, etatz raad og præsident i Kiøbenhavn, og cancellie raad Hans Scavenius.

F. 4. Vor gunst tilforn. Eftersom os elskelig hr. Hans Christoph von Schönfeldt ridder, voris general lieutenant og commandant

her i voris etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes voris forige commerce raad afgangne Hans Benzen førend hans død udi mange got folkes presence skal have giort saadaant et løfte, at hand vilde, fordi at den hvelving, som hand til et begravelse sted u i den Herre Zebaoths kirke her i staden haver formaaet med den condition at blive for ham og hans hustru til evig tid u-rørt, skænke og give til bemelte kirke en altar tavle af 4000 rdrs. værdie, ja at fornevnte commerce raad Bentzen end og virkelig skal have bestilt modellen og staaet i accord med en, som samme tavle skulle forfærdige, da som bemelte general lieutenant Schönfeldt commissarier allerunderdanigst har været begierendes, som paa kirkens vegne kunde afhandle hvis dispute, som om forskrevne af commerce raad Benzens løfte og legato kunde falde, er voris etc., at j retter eders leilighed efter som commissarier tillige med 2de andre, som etc., parterne paa en beleilig tid og sted etc. Dersom og en af eder etc. Dermed etc. Hafniæ d. 29 aprilis anno 1715.

Sæl. Tegn. LX. 215—17.

562.

22 Maj 1715.

Om Skattefrihed for en nybygget Gaard i Nygade.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Peter Bergesen, borger og jndvaaner i voris etc. Kiøbenhavn, hans herom etc. allernaadigst have bevilget, at hand, saa længe denne krig varer, for jndqvarterings grund skat at give af hans paaboende og eyende grund i den ny gade fra Vimmel-skiftet og til Gammeltorf, hvorpaa hand en bygning af grundmuur skal have ladet opføre, og det saa viit den ny bygning sig strekker, maa være fri og forskaanet. Derefter j etc. Befalendes etc. Til Gottorph den 22 maji anno 1715.

Sæl. Tegn. LX. 241—42.

563.

26 Maj 1715.

Om et Manddrab i Fastelavnen.

Envold Brun, byefoget i Kiøbenhavn.

Vi underskrevne Hans Kongelig Majts. geheime raad udi det herværende conseil tilkiende giver Envold Brun, høybemelte Hans Majts. byefoget her i denne etc. Kiøbenhavn, at saa som Maren Peder Jenssens her af staden allerunderdanigst haver andraget, hvorledes en hendes mands broder navnlig skipper Jens Jenszen nestafvigte fastelavns mandags morgen paa Vandkunsten her sammesteds skal være

funden ihjelstukken og de personer, hvilke udi samme drab formeenes at være interesserede, under diverse iurisdictioner skal sortere, saa er det høystbemelte Hans Kongelig Majts. allernaadigste etc., at bemelte byefoget Envold Brun sagen imod vedkommende ved retten lader paa-tale og den efter loven paa den dræbtes vegne forsvarligen udføre. Raadstuen for Kiøbenhavns slot den 26 maji anno 1715.

(I. s. r.) Efter Hans Kongl. Majts. allernaadigste befaling udi meer høystbemelte Hans Kongl. Majts. fraværelse under det kongelig segl. O. Krabbe. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 255—56.

564.

1 Juni 1715.

Privilegium for nogle Vævere.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter trende vægtene i voris etc. Kiøbenhavn, nemlig Rasmus Pederszen, Peder Nielszen og Oluf Nielszen, deris allerunderdanigste etc. saa velsom os elskelige voris tilforordnede udi politie og commerce collegio deris herom given erklæring allernaadigst have bevilget, at de saa meget groft og slet lærret, som de, deris hustruer og børn med deris egne hænder arbeide kand afstæd komme, maa væve. Dog skal det dennem være formeent, paa samme haandverk svenne, drenge eller piger at holde, ey heller befatte sig med at væve enten dreyel, dynevaar, fiint lærret eller andet end groft og gemeent lærret. Hvorimod j dennem haver at tilholde at lade deris render, saa fremt det ikke allereede skulle være skeet, efter den i saa maade allernaadigst udgangne forordning maale, hvor mange alen en hvers længde i dens circumferentz kunde være, og samme længde paa alle fire stokkene paa samme rende med stadens brænde(!) lade brænde. Derefter j etc. Befalendes etc. Til Gottorph d. 1 iunii anno 1715.

Sæl. Tegn. LX. 260.

565.

1 Juni 1715.

Privilegium for en Guldsmed.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkende, at vi efter os elskelige voris tilforordnede i politie og commerce collegio deris paa Nicolas Jungens allerunderdanigste giorte ansøgning given erklæring allernaadigst have bevilget, at hand, som guldsmed haandverk skal have lært, maa for hans mester svends aar at staa efter laugs articlerne allernaadigst være fri og forskaanet,

naar hand i det øvrige præsterer, hvis bemelte articler tilholder. Derefter j etc. og hannem sligt etc. Befalendes etc. Til Gottorph d. 1 iunii anno 1715.

Sæl. Tegn. LX. 260—61.

566.

8 Juni 1715.

Om den svenske Præst Lütkemans Undvigelse.

Kiøbenhavns magistrat.

Vi underskrevne Hans Kongl. Majts. geheime raad udi det her værende conseil tilkiende giver præsidet, borgemestere og raad i den etc. Kiøbenhavn, at det er høystbemelte Hans Majts. allernaadigste etc., at de strax med største flid nøye og skarp examinerer saa vel verten i det huus ved Stranden paa hiørnet af Høybroestræde her sammesteds, Brehmer schlüssel kaldet, og hans egne huus gesinde som alle de der logerende personer for at faa at vide, hvorledes den svenske præst Lütkeman, som der var arresteret, for nogle dage siden af samme huus er udkommen, og hvo derudi kunde have hiulpen ham, og derefter u-fortøvet deris udførlig relation os tilstiller. Raadstuen for Kiøbenhavns slot den 8 iunii anno 1715.

Efter Hans Kongl. Majts. allernaadigste befaling udi høystbemelte Hans Majts. fraværelse, under det kongl. segl. O. Krabbe. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 273.

567.

15 Juli 1715.

Om Udskrivning af Trompetere til Flaaden.

Magistraten i Kiøbenhavn.

Vi underskrevne etc. tilkiende giver velædle og velviise præsidet, borgemestere og raad udi den etc. Kiøbenhavn, at det er Hans Kongl. Majts. allernaadigste etc., at de strax og u-fortøvet her af staden forskaffer og til søe etatens general commissariat lader levere elleve dygtige trompetere, som kand gjøre Hans Kongl. Majts. tjeneste paa paa floden, hvorudi ingen undskylding maa gielde. Raadstuen for Kiøbenhavns slot den 15 iulii anno 1715.

Efter Hans Kongl. Majts. etc. O. Krabbe. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 317—18.

568.

20 Juli 1715.

Privilegium for en musikalsk Instrumentmager.

Magistraten i Kiøbenhavn.

Vi underskrevne etc. tilkiende giver velædle og velviise præsidet, borgemestere og raad her i denne etc. Kiøbenhavn, at høystbemelte

Hans Majt. efter allerunderdanigste etc. samt de tilforordnede udi politie og commerce collegio deris allerunderdanigst given erklæring allernaadigst haver bevilget, at Jean d'Orphelin maa sig her sammesteds nedsette og af fløyter, hantbois og andre deslige instrumenter at forfærdige u-behindret af dreyer laug et ernære. Thi er det meer høistbemelte Hans Majts. allernaadigste villie og befaling, at magistraten forbemelte Jean d'Orphelin til borger paa samme hans haandverk uden at sortere under bemelte dreyer laug strax indtager. Raadstuen for Kiøbenhavns slot den 20 iulii anno 1715.

Efter etc. O. Krabbe. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 330—31.

569.

24 Juli 1715.

Om Udskrivning af Barberere til Flaaden.

Magistraten i Kiøbenhavn.

Vi underskrevne etc. tilkiendegiver velædle og velviise præsdent, borgemestere og raad her i denne etc. Kiøbenhavn, at som Jens Bing, medicinæ doctor og medicus ved Hans Majts. orlogs flode, allerunderdanigst haver andraget, at til orlogs skibenes besetning skal fattes en deel barbere, som ei her udi staden i blandt de af samme profession ledig værende personer skal findes, saa er det Hans Majts. allernaadigste etc., at de tilholder oldermændene for barbeer amtet her sammesteds Caspar Henning strax at forskaffe saa mange af de ved amtet værende barbere, som forbemelte doct. Bing til Hans Majts. tjeneste nødig kunde eragte. Raadstuen for Kiøbenhavns slot den 24 julii anno 1715.

Efter etc. O. Krabbe. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 338.

570.

25 Juli 1715.

Om Udskrivning af løse Personer til Flaaden.

Justitz raad og politiemester Ernst.

Vi underskrevne etc. tilkiendegiver høytbemelte Hans Majts. iustitz raad og politiemester velædle og velbyrdig Johan Bertram Ernst, at som der endnu fattes en temmelig deel mandskab til at besette de herværende Hans Majts. orlogs skibe med, saa er det Hans Kongl. Majts. etc., at hand til hielp til saadan Hans Majts. tjeneste med ald flid lader presze og tage alle de løsgængere, dagdrivere og saadanne mands personer, som ey ere i vis tjeneste hos nogen eller haver saadan lovlig forretning, hvoraf de sig ernære, og ere sterke og friske

og her i staden findes, og dennem paa Holmen lader levere. Raadstuen for Kiøbenhavns slot den 25 julii anno 1715.

Efter etc. O. Krabbe. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 338—39.

571.

27 Juli 1715.

Om Forfærdigelse af Klæder til Orlogsmatroses.

Magistraten i Kiøbenhavn.

Vi underskrevne etc. tilkiendegiver velædle og velviise præsi-
dent, borgemestere og raad i denne etc. Kiøbenhavn, at saa som fra
admiralitetet eller søe etatens general commissariat er hos skræder
lauget her i staden bestilt klædninger til endeel matroses, som skal
gaa med de herværende orlogs skibe, og samme klædninger u-feylbar
til imorgen aften skal være færdig giorte, saa er det Hans Kongl.
Majts. etc., at magistraten strax og u-fortøvet ordinerer det saaledes,
at samme klæder, u-anseet at det er søndag imorgen, bliver forfær-
diget uden nogen undskyldning af skræder lauget, som sig arbeidet
har paataget, hvorom politiemesteren a parte ordre haver bekommet,
Raadstuen for Kiøbenhavns slot den 27 iulii anno 1715.

Efter etc. O. Krabbe. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 342—43.

572.

17 Avg. 1715.

Privilegium paa at brygge Kakkelovnsøl.

De tilforordnede udi politie og commerce collegio.

Vi underskrevne etc. tilkiendegiver høystbemelte Hans Majts.
tilforordnede udi politie og commerce collegio, at som Hans Hylling,
forige inspecteur ved vægterne i denne etc. Kiøbenhavn, ved hos-
følgende allerunderdanigste supplication haver anholdt om, at hand
og hans hustru her i staden uden brygger laugets tiltale allernaadigst
maatte tillades udi deris alderdom at ernære sig med øl at brygge
af kakkelovns malt og samme ud af hans huus i smaa maal at for-
handle, med videre, som de selv etc., saa er det meerhøysthemelte
Hans Kongelig Majts. etc., at bemelte tilforordnede udi politie og
commerce collegio herom deris etc. tillige med etc. Raadstuen for
Kiøbenhavns slot den 17 augusti anno 1715.

Efter etc. O. Krabbe. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 370—71.

573.

30 Avg. 1715.

Om Opbyggelse af et Qvarantainehus udenfor Østerport.

Kiøbenhavns magistrat.

Vi underskrevne etc. tilkiendegiver velædle og velviise præsi-
dent, borgemestere og raad her i den etc. Kiøbenhavn, at som Hans

Majt. efter høystbemelte Hans Kongelig Majts. tilforordnede udi politie og commerce collegio deris allerunderdanigst giorte forslag allernaadigst finder, at en plads uden for stadens Øster port, liggende temmelig langt uden for afgangne geheime raad Harboes pladtz og ellers nær ved stranden, hvorpaa staar nogle huse, som før har været brugt til liim kaagerie, skal efter denne tids tilstand være bedre, meere beqvem og mindre kostbar end Saltholmen for at holde quarantaine paa af de personær og det gods, som kunde komme fra de steder, hvilke for smitsom sygdom kunde være mistænkte, saa er det Hans Kongelig Majts. etc., at præsdient, borgemestere og raad strax forekrevne huse og sted til staden kiøber og det saaledes indretter, at quarantaine der baade for folk, vahre og gods kunde holdes, hvortil de til endeel kunde betiene sig af de paa Saltholmen til reenselsen for nogle aar siden opbygte huse, og til den ende dem derfra lade forflytte og igien paa ovenskrevne nu udvalde pladtz opsette. Raadstuen for Kiøbenhavns slot den 30 augusti anno 1715.

Efter etc. O. Krabbe. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 391—92.

574.

7 Sept. 1715.

Privilegium for en Klejnsmed.

Kiøbenhavns magistrat.

Vi underskrevne etc. tilkiendegiver velædle og velviise præsdient, borgemestere og raad her udi den etc. Kiøbenhavn, at høystbemelte Hans Majt. efter Knud Olszen Bergen, som forhen skal have tient for svend i klein smedien paa Bremmerholm, men formedelst et u-lykkelig fald er bleven som u dygtig af Hans Majts. tjeneste forløvet, hans allerunderdanigste etc. allernaadigst haver bevilget, at hand i anledning af forordningen af 2 maji 1685, som i blandt andre tillader arbeyderne ved Holmen med deris egne hænders arbeide at vinde brødet for sig og deris familie, sig af klejnsmed haandverk her sammesteds, saa viit hand med egne hænder kand afsted komme, foruden svenne eller drenge derpaa at holde maa ernære. Raadstuen for Kiøbenhavns slot den 7 septembris 1715.

Efter etc. O. Krabbe. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 399.

575.

21 Sept. 1715.

Moratorium saa længe Krigen varer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Gotfried Danckwart, borger og jndvaaner udi vores etc. Kiøbenhavn, hans herom etc. aller-

naadigst haver bevilget og tilladt, saa og etc., at hand, saalenge denne krig varer, maa for alle hans creditorers krav og tiltale aldeles være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Pennemünde den 21 septembris 1715.

Sæl. Reg. XLVIII. 190.

576.

21 Sept. 1715.

Om Bortførelse af Jord og Grus fra Vestervold til Gyldenløves og Helmers Bolværk.
Magistraten i Kiøbenhavn.

Vi underskrevne etc. tilkiendegiver velædle og velviise præsi-
dent etc. her i denne etc. Kiøbenhavn, at som ved Vester vold, hvor
trende vaaninger til voldgadens udvidelse ere eller bliver afbrudte,
skal ligge en stor deel jord og gruus, farten til hinder, saa er i dag
velædle og velbyrdig Johan Bertram Ernst, Kongelig Majts. instutz-
og cancellie raad, saa og politiemester og borgemester her samme-
steds, beordret strax at tilsige jndbyggerne i bemelte Kiøbenhavn og
Christianshavn saa vel som de udenfor Kiøbenhavn paa stadens
grund boende, uden forskiel i hvo de ere, som heste og vogne haver,
at de lader bemelte deris heste og vogne med behørig kudske efter
forbenvante politiemesters advarsel møde paa forskrevne sted ved
Vester vold, hvor høyædle og velbaarne hr. Hans Christoph von
Schönfelt ridder, Kongl. Majts. general lieutenant og commandant i
fornevnte Kiøbenhavn, i beredskab lader forskaffe fornøden mandskab
til paalæsning, for der at paatage af ovenmelte jord og gruus saavel-
som og af den, der ligger nest ved over stadens grounds horizont bag
den der værende corps de garde, nemlig en hver af de store vogner
fem læs og de smaa ti læs, og den derpaa efter anviisning til et
af de neste bulverke, saa som enten til Guldenlews eller Helmer bul-
verk, at henføre. Og haver iustitz raad og politiemester Ernst der-
hos at tilsee, at med kiørselen etc. Hvilket præsi-
dent etc. hermed til deris efterretning communiceres, paa det de sig derefter etc.
Raadstuen for Kiøbenhavns slot den 21 septembris anno 1715.

Efter etc. O. Krabbe. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 411—13.

577.

28 Sept. 1715.

Befaling til Borgerne om at hjælpe Fattigfogderne med at optage Tiggere.

Biscop hr. Christen Worm.

Vi underskrevne etc. tilkiendegiver velædle og høyærværdig
biscop hr. Christen Worm, at som hand tillige med de andre høyst-

bemelte Hans Majts. tilforordnede directeurer for de fattiges væsen i Danmark allerunderdanigst haver andraget, at det ved forehavende betleres optagelse af gaderne skal være at befrygte, at ikke mindre end tilforn saa vel af betlerne selv som af endeel ilde sindede, vrang villige og skarns folk, hvilke under et skin af medlidenhed kunde vilde holde med dem og det forehavende verk forhindre, modstand og opsetzighed vil skeep, saa er det efter bemelte directeurers allerunderdanigste ansøgning og begiering Hans Majts. allernaadigste etc., at biscop Worm strax gjør den anstalt, at ved præsterne fra prædikkestolene her i denne etc. Kiøbenhavn og Christianshavn ei alleene bliver gjort begiering til meenigheederne, at naar nogen opsetzighed af betlerne selv eller hinder af andre skulle fornemmes, de da, som saadant ansee, i steden for at beskytte de omstrippende betlere heller stræber efter at hindre ald den modstand, som betienterne i deris lovlige forretninger af nogen i nogen maade maatte vederfares, men end og, at den syvende articul udi den om forhold med betlere i bemelte Kiøbenhavn den 24 septembris 1708 allernaadigst udgangne forordning tillige med de andre forordninger og stykker af loven ved præsterne af prædikkestolene tvende gange om aaret offentlig oplæses. Raadstuen for Kiøbenhavns slot den 28 septembris anno 1715.

Efter etc. O. Krabbe. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 422—23.

578.

28 Sept. 1715.

Om Drab uøvet af en Vægter paa en Underofficer.

Magistraten i Kiøbenhavn.

Vi underskrevne etc. tilkiendegiver velædle og velviise præsidet, etc., at det er høystbemelte Hans Majts. allernaadigste etc., at j strax beordrer en af de procuratorer her i denne etc. Kiøbenhavn, som ei haver Hans Majts. allernaadigste bevilling at gaa i rette for høyeste ret, til at paatage sig at gaa i rette udi en sag imod Jens Svendsen, natte vægter her sammesteds, angaaende et paa en under officerer af capitain Peuchers compagnie af det vester siellandske national regiment ved navn Jørgen Ditlev Gielchen om natten imellem den 30 junii og 1 iulii sidstafvigt begangen drab, som hand beskyldes for, og samme sag paa den dræbtes vegne imod bemelte Jens Svendsen for under retterne efter loven forsvarligen at udføre. Ellers følger herhos det til sagens udførsel given beneficium paupertatis, som procuratoren tilstilles. Raadstuen for Kiøbenhavns slot 28 septembris anno 1715.

Efter etc. O. Krabbe. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 425.

Om Hindring af Forprang med Fedevarer og Smør.

Justitz raad og politiemester Johan Bertram Ernst.

Vi underskrevne etc. tilkiende giver høyst bemelte Hans Majts. iustitz raad og politiemester velædle og velbyrdig Johan Bertram Ernst, at som prisen paa endeel feede vahre og i særdeleshed paa smør her i denne etc. Kiøbenhavn paa en kort tid temmelig høit skal være stegen, hvilket vel til en deel kommer deraf, at forprang efter de kongelig allernaadigste giorte anordninger ei med tilbørlig aarvaagenhed og nidkierhed hindres, i det at høkkere saa vel paa reeden som udenfor stadens porte opkøber, hvad hertil staden ankommer, saa er det meerhøystbemelte Hans Kongl. Majts. allernaadigste etc., at iustitz raad og politiemester Ernst saadan forprang efter hans embedes pligt alvorligen afværger. Raadstuen for Kiøbenhavns slot d. 9 novembris 1715.

Efter etc. O. Krabbe. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 460—61.

Om en Rets sag om ulovligt Ølbryggeri.

Envold Brun, byefoget i Kiøbenhavn.

Vi underskrevne tilkiendegiver høystbemelte Hans Majts. byefoget Envold Brun, at Hans Hylling, borger og judvaaner her i den etc. Kiøbenhavn, haver andraget, hvorledes oldermanden for brygger laugget her sammesteds Peder Nielszen den fjerde novembris sidstafvigt skal have erhholdet dom over ham til Kiøbenhavns byeting anlangende under execution inden femten dage at betale et hundrede rixdaler med otte rixdalers omkostning til bemelte oldermand udi en sag, hvorfor hand med proces søges, formedelst at hand brygger noget øl af hvid kakkelovns malt og efter begiering nogle bonteiller deraf til en og anden stands person samt til syge og andre her til staden ankommende fremmede folk, som derudi haver behag, overlader, og som forbenevnte Hans Hylling for nogen tid siden haver gjort allerunderdanigst ansøgning om kongelig allernaadigst tilladelse saadant øl at maatte brygge og udi pottemaal af sit huus udselge, som og derefter til Hans Majts. egen allernaadigste resolutions erhholdelse derudinden høystbemelte Hans Kongl. Majts. allerunderdanigst er bleven insinueret, saa eragtes det fornøden og best, at byefogden med ovenmelte doms execution, indtil Hans Majts. allernaadigste resolution, som før er melt, falder paa oftbemelte Hyllings giorte allerunderdanigst an-

søgning, indeholder. Raadstuen for Kiøbenhavns slot d. 16 novembris anno 1715.

Efter etc. O. Krabbe. C. Sehestedt.

Søl. Tegn. LX. 463—64.

581.

23 Nov. 1715.

Om Gaver til de Fattige og Kirkerne.

Directeurerne for de fattiges væsen i Danmark.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Paa eders til os indkommen allerunderdanigste memorial, hvorved j os allerunderdanigst haver foredraget, hvorledes at der ofte er kommen tvistighed imellem de fattige og kirkerne udi voris etc. Kiøbenhavn, ved det at en deel christne mennesker haver i deris oprettede testamenter meldet, at efter deris død skulle kirken eller de fattige betænkes med noget efter de efterladte sterbboers vilkor, og da paa skifterne er bleven paastaaet, at de fattige maatte have nytten af slige testamenter, i henseende at de saadan hielp bedre behøvede end kirken, har magistraten derudi decideret, at kirken og de fattige skulle nyde lige deel, og som samme casus nu atter skal forefalde, i det at afgangne Jon Christensen og hans hustru i deris oprettede testamente melder, at kirken eller de fattige skal af deris sterbboers midler betænkes med 200 rdr., saa anholder j derhos allerunderdanigst om voris allernaadigste tilladelse, at de fattige, som ere u-lige meere trængende end kirkerne, maa blive og være de nærmeste og eeniste til at nyde, hvis i forige og forommelte samt i deslige herefter oprettede testamenter af testatoribus har været tiltænkt, give vi eder hermed allernaadigst til svar, at ei vel kand giøres nogen forandring i det, som got folk testamenterer til gudelig brug, hvilket, om det skeede, vilde give folk stor betænkning og mueligt u-villie til noget saaledes at legere. Men saa viit have vi hermed allernaadigst bevilget, at hvor testator siger: til kirken eller de fattige, der maa det være tilladt de fattige at nyde altsammen. Derefter j etc. Befalendes etc. Hovetquarteret for Straalsund d. 23 novembris 1715.

Søl. Tegn. LX. 476—77.

582.

23 Nov. 1715.

Om Skattefrihed for en nybygget Gaard paa Østergade.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Gerhard Acherman, borger og viinhandler udi voris etc. Kiøbenhavn, hans herom etc. samt os elskelig

voris tilforordnede commissarier over jndqvarterings ligningen sammesteds deris indkommen allerunderdanigste erklæring allernaadigst have bevilget og tilladt, at hand paa den grund og pladtz samt den gaard, hand derpaa af ny skal have ladet opbygge af grundmuur, 3 loft høy, med kielder under, beliggendes udi Østergade, maa nyde 6 aars frihed for grundskat, jndqvartering og ald anden deslige paa-læg og besværing. Derefter j etc. Befalendes etc. Hovetqvarteret for Straalsund den 23 novembris 1715.

Sæl. Tegn. LX. 480—81.

583.

23 Nov. 1715.

Om Skattefrihed for en nybygget Gaard paa Kjøbmagergade.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Hans Schebel, borger og kleinsmed udi voris etc. Kiøbenhavn, som skal have ladet opbygge en anseelig, grundmuuret bygning paa Lille Kjøbmager gade, som skal være til gaden 28 al. lang, 18 al. i dyben og paa alle fire kanter grundmuur samt 4 loft høyt, hans allerunderdanigste etc. samt os elskelige voris tilforordnede commissarier over jndqvarterings ligningen sammesteds deris indkommen allerunderdanigste erklæring allernaadigst have bevilget og tilladt, at hand paa bemelte grundmuuret bygning og plads maa nyde 6 aars frihed for grundskat, jndqvartering etc. Derefter j etc. Befalendes etc. Hovetqvarteret for Straalsund d. 23 novembris 1715.

Sæl. Tegn. LX. 482.

584.

23 Nov. 1715.

Privilegium for en Skomager.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Jacob Pedersen, som skomager haandverk skal have lært, hans herom etc. allernaadigst have bevilget, at naar hand sit borgerskab etc. og efter skomager langets articler til mesterstykke et par skoe og et par støvler haver forfærdiget, dog skal hand ei være forbunden til stive støvler at giøre, maa hand i skomager langet indtages foruden mester svends aar at staa. I det øvrige holder hand sig langs articlerne etc. Derefter j etc. Befalendes etc. Hovetqvarteret for Straalsund d. 23 novembris 1715.

Sæl. Tegn. LX. 483.

Om Præstegaardenes Afgift til Børnehuset.

Stiftbefalingsmændene og bisperne i Danmark.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom os allerunderdanigst er bleven foredraget, hvorledes en deel præster udi vort rige Danmark skal udeblive med at erlægge til Børnehuset udi Christianshavn den aarlige rente af den udi deris præstegaarder staaende capital, som da ofte saa høit opløber, at bemelte præster omsider formedelst mangel af formue anholder om renternes eftergivelse, hvorved Børnehuset da lider skade, derforuden skal mange præster være saa u-villige at betale saadan giæld, at biscopernes idelige advarseler intet hos dem kand effectnere, hvorudover de allernaadigste ergangne befalinger af 10 februarii 1683 og 5 maji 1685 af biscoperne ikke anderledes skal kunde efterleves end ved en u-rigtig specifications indlevering til vedkommende paa de udeblivende, formedelst samme restantzer ikke af dennem kand inddrives, efterdi provsterne og præsterne, som dertil skulle bruges, ikke maa gaa i rette for nogen verdslig ret, hvor de geistlige efter loven for giæld bør tiltales, der ikke heller skal findes nogen, som vil giøre udlæg til omkostningerne ved sagens drift, saa have vi efter saadan beskaffenhed, og paa det Børnehuset ikke skal lide skade, men engang med sine tilfaldende renter kand komme i rigtighed, allernaadigst for got befunden hermed saaledes at anordne og befale, at præsterne herefter i dette tilfælde skal for saadan giæld til Børnehuset søges for den geistlige ret, og naar den skyldige er af bemelte geistlige ret tilfunden at svare renten og ei appellerer til høyere ret, skal execution paa lovlige maade skee af den verdslige ret, saa fremt den skyldige ei retter for sig. Saa er og herhos voris etc., at naar nogen præst udi Siellands stift skal som melt for saadan giæld til Børnehuset søges, du hr. Christen Worm da skal lade hannem ved en anden præst actionere. Derefter j etc. og vedkommende slikt etc. Befalendes etc. Hovetkvarteret for Straalsund d. 23 novemberis 1715.

Sæl. Tegn. LX. 484—85.

Privilegium for en Urtekammer.

Kiøbenhavns magistrat.

Vi underskrevne etc. tilkiendegiver velædle og velviise præsidet etc. her i denne etc. Kiøbenhavn, at som de udi deris paa Christian Fuhrman, jndvaaner her sammesteds, hans allerunderdanigst giorte

ansøgning om at maatte indtages udi urte kræmmer laug^{et} i bemelte Kiøbenhavn indkommen erklæring af den 21 octobris sidstafvig^t haver berettet, at urte kræmmerne u-^{agt}et magistratens til oldermænden for laug^{et} ergangne tvende befalinger om fornevnte Christian Fuhrmans indtagelse i samme laug, saa som hand med gyldige attester beviiste lovligen at have lært urtekræmmer professionen, skal dog alligevel ikke have villet beqvemme sig dertil, foregivende, at om de skulle tvinges til at antage fremmede, som ikke haver tient eller lært her i staden, eftersom deris udlærde ikke admitteres i Hamborg og Lybek, bemelte deris laug da derved blev præjudiceret, saa er det efter forbemelte Christian Fuhrmans herom etc. saa vel som de kongelig tilforordnede i politie og commerce collegio deris allerunderdanigste erklæring høystbemelte Hans Majts. allernaadigste etc., at præsesident, borgemestere og raad ei aleene tilholder oldermænden for urtekræmmerne uden videre indvending meerbemelte Christian Fuhrman, naar hand tilforn efter deris laugs articlers 5 articul er bleven examineret, udi deris laug at indtegne, men end og, efter at indskrivningen saaledes af oldermænden er skeedt, den nu værende oldermænd enten strax at remove og en anden i hans sted at indsette eller og hand i det mindste for sin imod magistraten beviiste u-lydighed at være forpligtet dennem en sømmelig afbedelse at giøre. Og overlades magistraten hermed at udvælge, hvilken af disse tvende maader de ville imponere oldermænden for saadan sin formastelse imod dem at afsone. Raadstuen for Kiøbenhavns slot den 23 novembris anno 1715.

Efter etc. O. Krabbe. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 489—90.

587.

23 Nov. 1715.

Om Lejde til at underhandle med Kreditorer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Lorentz Riegels, borger og jndvaaner udi vores etc. Kiøbenhavn, som af frygt for sine creditorers anstrengelse skal have været forarsaget sig der fra staden at begive, maa nyde fri og sicker leide at indkomme til bemelte Kiøbenhavn og der paa sex maaneders tid fri og u-molesteret af samtlige hans inden- og udenlands creditorer forblive for imidlertid ved sin nærværelse om hans boes tilstand fornøden oplysning at give og ellers see dertil, hvorleedes hand sig med bemelte hans creditorer kand affinde. Dog skal hand tiltænkt være sig for magistraten der sammesteds at angive, naar hand der til stædet ankommer. Hvorefter

rettens betiente og andre etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Høvet kvarteret for Stralsund den 23 novembris 1715.

Sæl. Reg. XLVIII. 231—32.

588.

27 Nov. 1715.

Privilegium for en Væverske.

Kiøbenhavn's magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilførn. Vi give eder hermed aller-naadigst til kiende, at vi efter Maren Jens Pederszen Aalborgs, hvis mand, efter at hand skal være bleven forlovet af hans bøsse skøtters tjeneste, anno 1703 skal være reist bort fra hende, saa hun ikke skal viide, enten hand er levendes eller død, hendes herom etc. samt os elskelige voris tilforordnede udi politien og commercien deris derover indkommen allerunderdanigste erklæring allernaadigst have bevilget og tilladt, at hun maa væve lærret for got folk der udi voris etc. Kiøbenhavn, saa meget hun med egne hænder kand forarbeide. Derefter j etc. og vedkommende strax sligt etc. Befalendes etc. Høvet-kvarteret for Straalsund d. 27 novembris 1715.

Sæl. Tegn. LX. 497.

589.

27 Nov. 1715.

Nogle for ulovlig Handel anklagede nürnberg'ske Bissekræmmere faa Eftergivelse af Straf.

Politie og commerce collegii tilforordnede.

F. 4. Vor gunst tilførn. Saasom Anthon Mangolt, Martin Feith og Frantz Lindner, nürnberg'ske bisse kræmmere, som udi 30 aar skal have gaaet omkring udi voris etc. Kiøbenhavn at selge billeder, land-corter og andre nürnberg'ske kram, for os allerunderdanigst haver ladet andrage og sig beklage, hvorledes en af dem, som skal have solt noget kram for sin broder, skal være bleven an-tastet af politie betienterne og, fordi at hans navn ikke var nævnt i den permissions seddel, som de haver fra magistraten, blev hans vahre hannem fratagne og opbragt paa politie cammeret, hvor j derefter vel skal have tilbudet at give dem land korterne og bilerne tilbage, men de andre vahre skulle være confisquerede og de des foruden betale 1 rdr. i mulct, med allerunderdanigste bøn og begiering, at de maatte bekomme deris vahre igien uden at betale nogen omkostning derfor, saa er voris etc., at saa som dette er den første gang, de ere befundne at selge vahre kræmmer laugene til præjudice, deris borttagne vahre dennem da igien skal gives med alvorlig ad-

varsel under dobbelt straf sig derfra herefter at entholde. Dermed etc. Hovetquarteret for Straalsund d. 27 novembris 1715.

Sæl. Tegn. LX. 498—99.

590.

27 Nov. 1715.

Privilegium for en Blytækker.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Voris etc. er, at j strax tilsteder Gustav Adolph Rüdiger, som skal være boesat udi voris etc. Kiøbenhavn og haver lært blytekker haandverk, at vinde der sit borgerskab paa bemelte hans blytekker haandverk og det foruden nogen blytekkers overværelse. Og er derforuden voris etc., at j herefter ikke hindrer nogen sig der at nedsette paa de haandverker, som intet laug haver. Derefter j etc. Hovetquarteret for Straalsund d. 27 novembris 1715.

Sæl. Tegn. LX. 499.

591.

30 Nov. 1715.

Privilegium for en Snedker.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at Henrich Mejer, som snedker haandverk skal have lært og derpaa for svend nogle aar reist samt efter hans hjemkomst arbeidet paa 3 aars tid ved voris Holm, maa, efter hand tilforn sit borgerskab etc. og sit mesterstykke giort, udi snedker laugget udi voris etc. Kiøbenhavn foruden mester svends aar at udstaa indtages. Derefter j etc. og derom fornøden etc. Befalendes etc. Hovetquarteret for Straalsund den 30 novembris 1715.

Sæl. Tegn. LX. 500—01.

592.

4 Dec. 1715.

Om en Gave til de Fattige.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom os elskelige directeurerne for de fattiges væsen i vort rige Danmark hos os allerunderdanigst haver ansøgt og begiert om vores allernaadigste confirmation paa efterskrevne tvende notarial instrumenter, angaaende hvis derudi til fattige er testamenteret, lydendes ord efter andet som følger:

Det første.

Anno 1715 den 19 martii haver ieg underskrevne kongel. constiturede notarius publicus her i denne etc. Kiøbenhavn paa velædle og velbr. hr. secreterer Bornemans efter deres excellencers og høye

herrer kongel. tilforordnede directeurer over de fattiges væsen i Danmark deres ordre mig samme dag tilstillede missive hen forføyet mig tillige med min teste til en gammel fransk sprogmeister ved navn Chevallier, logerende udi Piile strædet her i staden hos en bœszemager navnlig Osterman, for at høre hans sidste villie, som skulle være til de fattiges avantage. Didkommende fandt ieg ham, Chevallier, i en lehnstol oven sengen meget svag og afmægtig, dog ved god sund fornuft og forstand, saa at da han fornåm mit ærende, og at ieg, som melt er, fra de høybemelte høye herrer deputerede over de fattiges væsen paa mit embedes vegne var sendt til ham, i hans vertes monsr. Osterman, vertinde madame Osterman og mit vidnes paaheer og overværelse forklarede høyt og lydelig, at som hand, fra hand var 3 à 4 maaneder gammel, hafde været baade fader- og moderløs og dog ved Guds synderlige forsyn til saa høy en alder naaet sit gode ophold, saa at hand end og nu paa sit formeenende yderste hafde til overs, hand derfor vilde, ieg skulle med mit notarial segl forsegle et lidet hos ham staaende rødt fiirkantet skriin, hvorudi efter hans sigende hans penge og andre pretiosa forvares, hvilket da ieg hafde giordt, sagde hand viidere ligeleedes høit og lydelig dette at være hans sidste velbetænkte og u-brødelige villie, at i fald Gud i denne svaghed ved døden vilde henkalde ham, hafde hand legeret, som hand og hermed legerede, alt hvis i dette nu forseglede skriin fandtes, til de fattige fader- og moderløse, umyndige børn, og i særdeeshed til dem, som ere ved Vor Frue kirke. Dog skulle af de i dette skriin forvarede penge hans giæld og siden hans begravelses bekostning betales, det øvrige skulle, som melt er, være for Vor Frue kirkes fattige fader- og moderløse børn. Men dersom hand blev frisk igien og bekom sin forige helbred, skulle dette legatum og testamente være, som det aldrig var giordt, og ville hand da være sit eget mægtig og raadig igien, saalenge hand levede, til sin subsistence og underholdning. At dette saaleedes for mig og ovenmelte vidner er passeret, testerer ieg til vitterlighed under min haand og hostrykte notarial signete. Actum teste Johanne Senecâ Hafniæ anno, mense et die quibus supra (l. s.) ad hoc ex officio requisito sacræ regie majestatis Daniæ et Norvegiæ etc. etc. not. publ. Rasmus Æreboe.

Det andet.

Anno 1715 den 3 maji haver ieg underskrevne, Kongel. Majts. constituerede notarius publicus i denne etc. Kiøbenhavn, efter deres excellencers høyædle, høyærværdige og velbaarne samt velædle og velbyrdige herrer deputerede over de fattiges væsen i Danmark deres

til mig ved velædle hr. secretaire Borneman giorte requisition af dato 3 maji 1715, at ieg mig ex officio skulle forføye til en gammel fransk, syg og sengeliggende sprogmeister navnlig Chevailler og hos ham angaaende det 1715 den 19 martii i min og vidnets overværelse giorte testamente forrette alt, hvis hand af mig forlangede, mig til bemelte monsieur Chevailler tillige med mit da værende vidne Peder Sørensen henbegivet, hvor da testator af mig begierede, ieg det lidet røde skrin, som af mig efter mit derover forfattede notarial instrument af 19 martii dets viidere formelding var bleven forseglet, vilde bryde, oplucke, deraf udtage og til ham levere et hundrede ducater til hans nødtørftige daglige udgifter, hvilket da ieg hafde giort, spurte ieg, om det igien efter bemelte testamentes medfør skulle forsegles, hvortil hand svarede, at testamentet skulle udi alting blive i sin kraft og valeur, saa at naar hand døde, alt hvis derudi fandtes, skulle være for de fattige fader- og moderløse til Vor Frue kirke, mens hand vilde være det, saalænge hand endnu levede, raadig, og der fore skulle det icke forsegles. Naar hand fornam, det gik imod døden med ham, skulle hand vel sende efter mig for at forsegle det, hvilket om det icke skeede før, skulle det dog strax efter hans død skee, hvortil hand vel skulle giøre anstalt.

Anno 1715 den 1 iunii om aftenen klokken præcise syv sendte velbemelte hr. secreterer Borneman i høybemelte de høye herrer deputeredes deres navn bud til mig, at som fornævnte Chevailler ved døden var afgangen, ieg da paa de fattiges vegne som executor testamenti mig did ville forføye og giøre, hvis ieg fant til de fattiges beste tienligt, hvorpaa ieg og strax tillige med mit nu værende vidne Andreas Hiszing henbegav udi bemelte sal. mands forige logement i Piile strædet og der fornam, at hand alt var ud fløttet hen paa Kiøbmager gaden og laa hos kongens peruquemager navnlig Darmancour udi madame Fleckenbergs gaard. Didkommende fant ieg liiget meest i klædt, endeel ubekjendte franske, tyske og danske mænd og qvindfolk, som stoed omkring i cammeret, hvilke berettede mig, at Chevailler alt for tu timer siden var død, nemlig klokken fem imod aften, saa og at madame Darmancour udi hendes mands fraværelse i Holsten var opgaaen til bispen, hafde nøglerne til alting med sig. Jeg forblev i cammeret, til samme madame Darmancour omtrent otte slet hiemkom, af hvilken da ieg nøglerne hafde bekommet, ieg i hendes, mit vidnes og en fransk skoemagers navnlig Pouget overværelse oplugte en stoer kiiste, fant der det ovenfor omberørte lidet røde skrin, som ieg i alles deres paasyn oplugte og viiste dem, at der laa en

børs med guld derudi, lukte saa til igien og forseglede skrinet med mit notarial segl. Derefter ey findende det for de fattiges beste nytteligt at forlade iblant saa mange fremmede og ubekjendte folk sligt et lidet skriin uden videre forvaring og forsegling leverede ieg nøgelen til skrinet udi madame Darfnancours hænder, tog mit vidne og fornævnte Pouget med mig og præsenterede hans høyærværdighed høyædle og velbaarne hr. biscop Worm over Siellands stift samme liden cassa til forvaring, hvilken ey vilde tage derimod, men lovede at giøre anstalt, at boet tillige med ovenmelte casse ved rettens midler skulle vorde forseglet og forvaret, hvorpaa ieg mig atter med skrinet ned i sterfboet forføyede og der stedse forblev, indtil rettens midler klokken tie ankomme, for hvilke ieg da obnede samme skriin, anviiste guldet og bad forvare det, som og skeede, saaledes at skriinet i en stor kiiste blev ned sat og kiisten forseglet. In testimonium veritatis sub manu meo et sigillo notariatus solitô. Hafniæ den 1 iunii 1715 (l. s.) sacræ regię majestatis Daniæ et Norvegiæ notarius publicus Rasmus Æreboe.

Da ville vi bemelte tvende notarial instrumenter og derudi ommelte testament og legatum udi alle deres ord, clausuler og puncter, saasom de heroven indført findes, allernaadigst have confirmeret og stadfæstet, saa og etc. Forbydendes etc. Hovet kvarteret for Straalsund den 4 decembris 1715.

Sæl. Reg. XLVIII. 246—50.

593.

4 Dec. 1715.

Ventebrev paa Avktionsdirektørembedet.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom hos os allerunderdanigst er bleven ansøgt og begiert vores allernaadigste confirmation paa efterskrevne bestallings brev, lydendes ord efter andet som følger:

Præsident, borgemestere og raadmænd udi den kongel. etc. Kiøbenhavn giøre vitterligt, at vi udi følge af høyloffig jhukommelse kong Christian den femtes allernaadigste resolution, dateret 16 ianuarii 1686, men fornemmelig udi anledning af vores itzige allernaadigste arve konges og herres allernaadigste tilladelse af 26de septembris 1699 haver efter vores med collegis (!) raadmand Jens Kuurs anmodning beskicket og anordnet hans søn Severin Michael Kuur, nu værende copiist i det danske cancellie, saa som vi og saa etc. bemelte Severin Michael Kuur at skal, saasom den nu værende auctions directeur Henrich Licht ved døden afgaar eller bestillingen i andre maader lovlig ledig vorder, antage, forvalte og betiene samme auctions direc-

teurs bestilling og den nyde og beholde, saalenge hand sig etc. Og skal benævnte Severin Michael Kuur for samme tieniste, naar hand den antager, nyde en reputeerlig og tilstreckelig løn for sig og en fuldmægtig og for resten af, hvis for auctionerne indkommer, ved hver aars udgang giøre rigtighed og overskuddet hver kvartal tillige med extracter, som siden med hans protocol kand over eens stemme, til magistratens raadstue kiemner imod qvittering levere. Des til stadfæstelse haver vi denne bestilling med egne hænder underskrevet og med stadens jndsegl forseglet. Actum Kiøbenhafns raadstue den 20 aprilis anno 1715. Johannes Meller. A. Jacobsen. J. B. Ernst. J. Eichel. C. Berregaard. Lauritz Anderszen. Christian Simonsen. L. N. Fog. K. Kling. Matthias Pederszen (l. s).

Da ville vi bemelte bestallings brev etc. confirmere og stadfæste. Forbydendes etc. Hovet kvarteret for Straalsund den 4 decembris 1715.

Sæl. Reg. XLVIII. 250—51.

594.

7 Dec. 1715.

Privilegium paa at brygge Kakkelovnsøl.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter herom etc. samt voris tilforordnede ved politien og commercien deris derover indkommen allerunderdanigste erklæring allernaadigst have bevilget og tilladt, at Hans Hylling, borger og jndvaaner der udi voris etc. Kiøbenhavn, og hans hustru maa brygge øl af kakkelovns malt for reisende, siuge og andre got folk der sammesteds, som det udi deris huus vil lade afhente i pottetal. Dog maa det dennem ingenlunde være tilladt dermed enten at holde nogen kro eller deraf i nogen slags fustagier eller til kroersker at udselge. Og som vi derforuden allernaadigst have funden for got lige saadanne bevillinger allernaadigst at ville forunde endnu et par andre, som vilde forskaffe vel kaaget og sundt øl sammesteds, saa haver j eder om saadanne tvende at erkyndige og os samme udi forslag bringe. Derefter j etc. og vedkommende slikt etc. Befalendes etc. Hovetkvarteret for Straalsund d. 7 decembris 1715.

Sæl. Tegn. LX. 508—09.

595.

10 Dec. 1715.

Om Indhegning af en Plads ved Enden af Nyhavn.

Johan Conrad Ernst, cancellie raad og bygmester.

Vi underskrevne etc. tilkiendegiver høystbemelte Hans Majts. cancellie raad og bygmester ædle og velbyrdig Johan Conrad Ernst,

at som Peter Magnus Funk, jndvaaner og tapetmager her i denne etc. Kiøbenhavn, ved hosfølgende allerunderdanigste supplication haver anholdet om, at hannem allernaadigst maatte tillades en ham tilhørende pladtz, paa hovedet udi Nye havn dersammesteds beliggende, at lade indhegne og derpaa en liden bygning opsette, som hand selv deraf saa vel som af hosfølgende magistratens derom givne erklæring udførligere kand see og fornemme. Og som Hans Majt. ei egentlig veed, paa hvad sted det er, førend tegningen sees, saa er det meerhøystbemelte Hans Kongl. Majts. etc., at bemelte cancellie raad og bygmester Ernst herom sin allerunderdanigste erklæring tillige med supplicationen og magistratens erklæring in originali i det kongl. etc. Raadstuen for Kiøbenhavns slot den 10 decembris anno 1715.

Efter etc. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 512.

596.

10 Dec. 1715.

Om Ansættelse af en Politifiskal.

Johan Bertram Ernst, iustitz raad og politiemester.

Vi underskrevne etc. tilkiende giver høystbemelte Hans Majts. iustitz raad og politiemester velædle og velbyrdig Johan Bertram Ernst, at som til Hans Kongl. Majt. er indkommen hosfølgende allerunderdanigste memorial fra de kongelig tilforordnede udi politie og commerce collegio, hvorudi de allerunderdanigst anholder om, at en politie fiscal i anledning af dend om politiens administration udgangne forordning af 22 octobris 1701 allernaadigst maatte beskikkes, desligeste at de maatte vorde anbefalet samme politie fiscal hans instrux at meddeele, og iustitz raad og politiemester Ernst som en tilforordnet udi bemelte collegio fornævnte memorial ei tillige med har underskrevet, saa er det meerhøystbemelte etc., at hand herom sin allerunderdanigste erklæring tillige med etc. Raadstuen for Kiøbenhavns slot den 10 decembris anno 1715.

Efter etc. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 512-13.

597.

13 Jan. 1716.

Privilegium for en Katuntrykker.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Friderich Holmsted, bogholder ved vores octroyerede Ostindiske compagnie, for os allerunderdanigst haver ladet andrage, hvorledes hand og med interessenter ere tilsinds et catun trykkerie udi vort land Sieland til det gemeene beste at indrette med saa skiel, at vi dennem vores allernaadigste

octroy derpaa ville meddeele, da have vi efter allerunderdanigst etc. allernaadigst bevilget og forundt, saa og etc. dennem og deres arvinger paa samme catun-trykkerie efterfølgende privilegium, nemlig:

1. Naar bemelte interessenter sig skriftlig til politie og commerce-collegium forpligter og reverserer forskrevne catun-trykkerie saa forsvarlig udi stand at bringe, at de catuner, som derpaa trykkes, icke skal vige i godhed deslige paa andre steder fabricquerede vahre, maa ingen, indtil vi anderleedes tilsigendes vorder, noget saadant catun-trykkerie udi vort land Sielland, dennem til præjudice, lade indrette, dog de catun-trykkere, hvilke sig i vores etc. Kiøbenhavn allerede kand have nedsat, u-formeent herefter, nemlig enhver for sin egen person, saa og hans enke efter hans død, om hun manden overlever, at bruge den samme næring med trykning, som de hidindtil haver brugt.

2. Og som vi hermed allernaadigst ville have anbefalet os elskelige vores tilforordnede udi politie og commerce collegio forbemelte interessenter i alle billige ting til verkets befordring at skal handthæve, for saaviit deres begiering icke strider imod politien og forordningerne, saa skal og bemelte interessenter derimod forpligtet være samme manufactur stedse vedbørligen at holde ved lige og i gang, saafremt de icke, om anderleedes befindes, strax privilegierne ville have forbrudt.

3. Have vi og allernaadigst bevilget, at tolden paa alle trykte catuner, som udi vort rige Danmark indføres, skal saaleedes forhøyes, at ingen uden merkelig skade dem fra fremmede steder der kunde lade indkomme, saa maa og fornævnte interessenter told fri lade indføre ald den farve, som de til forskrevne catun tryckeries fortsættelse kunde behøve, desligeste og saa mange stycker hvidt catun, groft og fiint, som de dertil kunde have fornøden, dog ickun i nøds fald, naar det Ostindiske compagnies skibe kunde udeblive. Og skal alt det, som saaleedes told fri indføres, stemples, numereres og eftersees, af hvem os elskelige vores tilforordnede udi cammer collegio dertil forordnes, at dermed aarlig kand beviises, hvad deraf bliver farvet eller trykt. Og af det catun, som befindes, at de ey saaleedes have forarbeidet, skal tolderen som af andet catun aarsdagen, efter at det er indført, betales. Og hvad de haver farvet eller trykt, det maa dennem aar og dag bevilges at selge, førend de nogen told deraf erlegger. Og hvad da der i landet er bleven consumeret, deraf skal $2\frac{1}{2}$ pro cento, mens af det, som igien af riget udføres, ikkun 1 pro cento betales, hvilket de rigtigen med tolderens attest skal beviise.

4. Maa det være Friderich Holmsted og hans interessenter tilladt end og saa udi smaa partier og alnemaal at selge hvis catun, som de saaleedes lader trykke, dog ei førend $\frac{1}{4}$ aars forløb efter den tid, at det nøyagtig kand beviises, at kremmer-lauget udi vores etc. Kiøbenhafn samme catuner haver været tilbuden for ringere priis, end de siden selges for i smaat og alnemaal, mens dem dog ey haver villet beholde. Til hvilket at beviise interessenterne i catun-trykkeriet skal være tiltænkte, saasnart de nogen partie af catun haver trykt, det hos oldermænden for kremmer-lauget i Kiøbenhafn skriftlig at anmelde og tillige at sende ham forseglede prøver af hver sort catun med forklaring hos, for hvad priis de hver sort deraf ville selge, hvorefter da oldermænden strax ved laugs budet haver sligt for samtlige laugs brøderne at tilkiendegive og at sette dem en vis tid for, naar de skal møde paa laugs huset for at eftersee catunerne og nærmere resolve, om de vil kiøbe catunerne for den tilbudte priis eller icke. Om hvilket alt da interessenterne beviis af laugs skriveren kand meddeeles.

Thi forbyde vi alle etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ den 13 januarii 1716.

Sæl. Reg. XLVIII. 265—67.

598.

14 Jan. 1716.

Om Staldrum til Kavalleriet og Indkvartering af svenske Fanger.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilførn. Saa som vi formedelst denne aars tids beskaffenhed allernaadigst haver befalet voris general lieutenant og commandant her i voris etc. Kiøbenhavn os elskelig hr. Hans Christoph von Schönfelt, ridder, og voris deputerede udi voris land etatz general commissariat med hver andre at overlegge, hvorledes cavalleriet, som er her i landet, best kunde forlægges, saa vel de, som skulle blive her i staden, som de, der skulle holde strand vagt, hvorved og vil reflecteres paa, at naar garden kommer her ind, dens beste og beqvenne stalderom kunde bekomme, hvorved og tages i consideration, at det er cavalleriet, som skulle holde strandvagt, i fald at det formedelst overmagt skulle komme til at rykke her ind, kunde og bekomme fornøden stalderum, saa er voris etc., at j herudinden udi hvis, som til voris tjeneste kand geraade, bemelte commandant og general commissariats deputerede gaar til haande. Og som vi agter at lade de her i landet værende svenske fanger her i staden indlegge, saa er iligemaade voris etc., at j værer betænkt

paa, i hvad for huse, saa som laugs husene eller andre huse og jo større antal paa hver sted jo bedre, samme fanger kunde indlegges og være i forvaring. Og bliver eder vel af general commissariatet underrettet om fangernes tal. Naar j da har udfunden husene, hvorudi fangerne skal indlegges, haver j os det strax allerunderdanigst at referere. Til slutning haver j og at drage omsorg for, at som vi lader komme her ind til staden vore egne skov ridere og skyttere samt proprietariers skytter, som ere her i landet, Møen, Falster og Lolland, de samme for deris personer og heste kunde faa forneden qvarterer. Dermed etc. Hafniæ d. 14 ianuarii anno 1716.

Sæl. Tegn. LX. 534—35.

599.

17 Jan. 1716.

Om Senge til Kastellet.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som vi allernaadigst haver befalet, at fire compagnier af det os elskelig oberste Hvitfelt anbetroede bergenhuseske regiment strax skal rykke ind i voris citadel Friderichshavn, saa er voris etc., at j strax gjør den anstalt hos de af jndbyggerne hersammesteds uden forskiel, hos hvem de have logeret, at de lader fornevnte compagnier med sig ind i bemelte citadel bekomme de sengestæder og tilhørende senge klæder, som de hid indtil har haft at ligge paa, imod capitainernes qvitering og til-sagn, at eyermændene dem igien skal bekomme, saa og nyde derfor fremdeeles, hvis deraf sædvanlig er givet. Dermed etc. Hafniæ d. 17 ianuarii anno 1716.

Sæl. Tegn. LX. 538.

600.

18 Jan. 1716.

Om Inddrivning af Kvæg til Kjøbenhavn ved Fjendens Landgang.

Geheime raad og amtmand hr. Johan Otto Raben.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saa som mand ei kand vide, om fienden ikke, saa fremt denne sterke frost vil holde ved, kunde resolvere til at falde her ind i landet og borttage af voris kiere og tro jndbyggerses bæster og qvæg, saa er voris etc., at de strax og u-fortøvet over alt i de dig anbetroede amter lader kundgiere, at saa snart jndbyggerne kunde fornemme, at fienden ville gjøre nogen indfald, de da, som have stude, øxen eller andet qvæg til at selge, strax lader det inddrive her til Kiøbenhavn, medbringende hvis hœe, som de ville afhænde, men hvad bæster, kœer eller saadant an-gaar, kunne de til Møen, Falster og Lolland lade hendrive, alt til

deris eget beste og sikkerhed, og at sligt ikke skulle blive fienden til deel, om hand i en hast og u-formodentlig skulle komme her ind i landet. Du haver os ellers strax allerunderdanigst at berette, at du denne voris allernaadigste ordre haver bekommet. Dermed etc. Hafniæ d. 18 ianuarii 1716.

Lige saadan befaling gik samme dag til iustitz raad Johan Philip Rateken ang. Hirtzholms amt, hvorudi amtet blev nævnt.

Sæl. Tegn. LX. 542—43.

601.

23 Jan. 1716.

Om Brandfolkenes Fordelling ved Fjendens mulige Angreb.

Johan Bertram Ernst, iustitz raad og politiemester.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Voris etc. er, at brand folket her i staden og paa Christianshavn udi nøds fald, og naar noget fiendtligt indfald maatte paakomme, skal posteres paa efter følgende steder med speyter og anbringer paa hver sted, nemlig: 1. Paa Gammel torf 50 mand. 2. Paa Vandkunsten 50 mand. 2. Paa Amager torf 50 mand. 4. Paa Kongens torf 50 mand. 5. Paa Slots pladzen 50 mand. 6. Paa Christianshavn 50 mand. Hvor om du med vedkommende beherig anstalt haver at giøre. Dermed etc. Hafniæ d. 23 ianuarii 1716.

Sæl. Tegn. LX. 545.

602.

23 Jan. 1716.

Om Tilførsel af Kornvarer.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som vi efter denne tids tilstand og leilighed allernaadigst have befalet voris amtmænd udi vore lande Sieland, Møen, Lolland og Falster strax at tilholde proprietarier og alle andre udi de dem anbetroede amter, at de uden tids spilde lader hidføre til voris etc. Kiøbenhavn hvis rug, byg og andre kornvahre, som de kunde have, saa er voris etc., at j af stadens 32 fornemme borgere udmelder visze mænd, som kunde forskafe og anviise de eyermænd, hvilke ei selv kunde vide sig noget sted til deris korn at oplegge, fri lofterom, dog at en hver eyer beholder sit korn under egen disposition og dermed efter egen villie raader, naar der ikkun til de af bemelte mágistrat committerede mænd indgives, hvor meget af hver sort her udi staden bliver indført. Dermed etc. Hafniæ d. 23 ianuarii anno 1716.

Sæl. Tegn. LX. 545—46.

Om Udlevering af Flinter til Borgerskabet.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst have befalet voris brigadier ved voris tøyghuus os elskelig Martin Maul at udlevere til borgerskabet i voris etc. Kiøbenhavn 2000 flinter og det imod stads hauptmandens qvitering, hvilke imellem borgerskabet skulle repareres og uddeeles. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafnise d. 30 januarii anno 1716.

Sæl. Tegn. LX. 547-48.

Privilegium for en Okullist, Sten- og Broksnider.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst haver bevilget og tilladt, saa og etc., at Salomon Poulsen von Qvoten, oculist, steen- og bruk schnieder samt tand brecker, som haver giordt adskillige lykkelige curer i vort land Nørre Jylland, maa udi vores etc. Kiøbenhavn exercere og bruge sin kunst, saalenge hand sig derudinden tilbørligen skicker og forholder og ellers med de vilkor, at hand sig icke med videre befatter eller understaar sig at bruge eller sælge nogle indvortes medicamenter, som imod vores elskelig kiere hr. faders sal. etc. den 4 decembris anno 1672 om medicis og apothekere allernaadigst udgivne forordning befindes at stride. Forbydendes etc. Hafnise den 31 ianuarii anno 1716.

Sæl Reg. XLVIII. 270.

Om Tilførsel af Kornvarer.

F. 4. giøre hermed vitterligt, at vi allernaadigst haver beordret nærværende laquai Peder Mortensen til vore kiøbstæder Roskild og Holbek for at paa drive hos magistraten og andre der i byerne, at de lader ved deres heste og vogne efter den à parte vores til magistraterne given oben ordre, som dennem af bemelte vores laquai tilstilles, uden tids spilde føre til vores etc. Kiøbenhavn alle de slags kornvahre og anden provision, som jndbyggerne sammesteds kunde have til at ville selge og afhænde og ei til deres eget huses fornødenhed behøves. Og byde vi hermed og allernaadigst befale magistraten paa et hvert af forskrevne steder, at de med nidkierhed og alvorlighed gaar fornevnte vores laquai til haande med at faa efterseet paa lofterne og andensteds hvis forraad, der af forskrevne vahre kunde være, og ellers med ald magt stræbe at alt det, som

forskrevne vores à parte ordre tilholder, vorder fuldbyrdet. Til hvilken ende og uden persons anseelse geistlige og verdslige, som beste og vogne have, med hid førselen skal komme hin anden til hielp. Og saa fremt der ikke kunde være saa mange heste og vogne i forbemelte kiøbstæder, hvor ved hid førselen jo før jo heller kunde skee, saa byde vi endnu hermed og alvorligen befale vores amtsbe-tiente, at de ovenmelte vores laquais anfordring uden ophold med bønder heste og vogne, saa mange som fornøden giøres, og fra andre vores forhen befalede og høist fornødne kiørseler kunde mistes, kommer meerbemelte kiøbsteders jndvaanere til hielp. Ladendes det samtlige ingenlunde, under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ 1 februarii 1716.

Lige saadan en befaling blev samme dag expederet for kongens laquai Niels Fischer til Helsingøer.

J lige maade for kongens laquai Oluf Schanke til Kjøge.

Sæl. Reg. XLVIII. 272—73.

606.

3 Feb. 1716.

Om Studenternes Væbning.

Rector og professores paa Kiøbenhavns universitet.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Voris etc. er, at j strax til os allerunderdanigst indgiver en liste paa de studentere her ved universitetet, som i nøds fald kunde være ved haanden her i staden paa deris post og være dygtige til at giøre defension imod fiendtlig anfald, samt hvilke der haver gevær, og hvilke intet have, men be-høve, dermed at forsynes. Dermed etc. Hafniæ d. 3 februarii anno 1716.

Sæl. Tegn. LX. 551.

607.

3 Feb. 1716.

Om Fordeling af Mandskab ved fjendtligt Angreb.

Johannes Meller, etatz raad og præident i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Voris etc. er, at du strax træder i conference med voris general admiral os elskelig hr. Ulrich Christian Guldenlev etc., voris general lieutenant og commandant her i voris etc. Kiøbenhavn os elskelig hr. Hans Christoph von Schönfelt, ridder, voris brigadier os elskelig Martin Maul og voris stads haupt-mand os elskelig Matthias Pederszen og med dennem overlegger og paa en fast fod setter, paa hvad sted og hvor sterk hvert mandskab, cavallerie, infanterie og artillerie, udi paakommende allarm eller nøds-fald skulle comparere, saa og hvorledes afløsningen best og føyeligst kunde skee, item om ikke, lige som forhen er skeet, borgerskabet

courtinerne og soldaterne bulverkerne kunde besette, ligeledes hvor studenterne og hof betienterne, af hvilke et hvert corps ungefehr kunde være 400 mand, skulle posteres saa vel i nødsfald, naar de alle skulle møde, som naar der ikkun skulle være til at holde vagt, og hvorledes afløsningen i blandt dem kunde skee. Hvorom du tillige med de andre committerede os dit allerunderdanigste betænkende og relation etc. Dermed etc. Hafniæ d. 3 februarii anno 1716.

Sæl. Tegn. LX. 552—53.

608.

7 Feb. 1716.

Privilegium paa at brygge Kakkellovnsøl og Øl for private Familier.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter os elskelige vores tilfornede udi politie- og commerce-collegio deres til os indkommen allerunderdanigste erklæring samt os elskel. præsidet etc. her i vores etc. Kiøbenhafn deres allerunderdanigste forslag allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Hans Nielsen Banner, jndvaaner sammesteds, og hans hustru maa ey alleene af kackelovns malt brygge øl for reisende, syge og andre got folk her i staden, som det i deres huus ville lade afhænte, i pottetal, dog at de ingelunde dermed holder nogen kroee eller deraf i nogen slags fustagier eller til kroersker udselger, men end og paa forlangende udi bemelte deres huus maa brygge øl for got folk, saa viit deres huusholdning anbelanger. Dog at bemelte Hans Nielszen Banner og hans hustrue ey det af dennem saaleedes brygget øl til andre end dem, som de kunde have brygget for, udleverer og deraf hverken udsal eller udtapning giører. Men saa fremt meerbemelte Hans Nielszen Banner og hans hustru skulle befindes denne bevilling at misbruge, som kunde være bryggerne her i bemelte Kiøbenhafn til indpas i deres friheder, skal de samme frihed have forbrut. Og til undersleb at forekomme skal de være forbunden til hver gang at tage accise seddel paa dens navn, som brygningen hos dennem kunde have bestilt. Forbydendes etc. Hafniæ den 7 februarii 1716.

Sæl. Reg. XLVIII. 274—75.

609.

7 Feb. 1716.

Privilegium paa at brygge Kakkellovnsøl og Øl for private Familier.

F. 4. giøre alle vitterligt, at som vi den 22 martii udi nest afvigte aar efter Citzel afg. Claus Lauesens her i vores etc. Kiøbenhafn hendes allerunderdanigste ansøgning og os elskelige vores tilfornede udi politie og commerce collegio deres given erklæring allernaadigst haver bevilget, at hun paa forlangende maa brygge øl i sit

huus for got folk, saaviit deres huusholdning anbelanger, dog at hun ey det af hende brygget øl til andre end dem, hun kunde have brygget det for, udleverer og deraf hverken udsal eller udtapning gier; men dersom hun befindes etc. og til undersleb etc., saa have vi endnu foruden ovenskrevne tilladelse efter bemelte tilforordnede udi politie og commerce collegio deres videre indkommen allerunderdanigste erklæring allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at fornævnte Citzel afg. Claus Lavesens maa brygge øl af kakkelovns malt for reysende, syge og andre got folk her i staden, som det i hendes huus vil lade afhænte, i pottetal. Dog maa det hende ingenlunde være tilladt dermed at holde nogen kro eller deraf i nogen slags fustager eller til kroersker at udsælge. Forbyndes etc. Hafniæ den 7 februarii 1716.

Sæl. Reg. XLVIII. 275—76.

610.

28 Feb. 1716.

Om Møllernes Betaling for Maling.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilførn. Saa som møller laugget her i voris etc. Kiøbenhavn med den u-billig maaler løn og mølleførsel, som de nu meere end i forige tider paastaar af bager laugget her sammesteds at ville have, giver aarsag til ophold udi den til voris orlogs flodes saa høy fornøden og med bager laugget betinget brød bagning, og hvilken uden nogen sinkelse eller tids spilde skal fortsettes, saa er voris etc., at j strax møller laugget alvorligen tilholder, at de uden nogen forevending herefter lader sig nøye til maalerløn og mølleførsel af bagerne for læsset, i otte tønder korn bestaaende, med 6 mark efter bagerens dem sidste giorte tilbud, hvad heller det er voris eller deris eget korn. Dermed etc. Hafniæ d. 28 februarii anno 1716.

Sæl. Tegn. LX. 569.

611.

9 Marte 1716.

Tilladelse for Stadskonduktørens Enke til endnu et Aar at bestyre Mandens Embede.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom vi den 12 martii anno 1714 allernaadigst have bevilget os elskelig Johanne, afgangne Elovius Mangor, forige raadmand og stads conducteur her i vores etc. Kiøbenhavn, hans efterleverske, at naar hun bemelte stads conductøurs tjeniste forsvarligen lod forestaa, maatte hun jndkomsterne deraf udi tu aar nyde, og bemelte Johanne afg. Elovii Mangors nu paa ny allerunderdanigst har ansøgt og begiært, samme tjeniste hende fremdees

udi hendes enkestand maatte undes, da have vi efter saadan hendes etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hun indkomsterne af fornævnte stads conducteurs tieniste, naar hun tienisten, som før er melt, forsvarligen lader forestaa, endnu dette aar som det tredje aar maa nyde og beholde. Mens derefter maa ingen meere indvendinger skee eller dilation forundes. Forbydendes etc. Hafniæ d. 9 martii 1716.

Sæl. Reg. XLVIII. 298—99.

612.

10 Marts 1716.

Om Bortførsel af Skarn.

Johan Bertram Ernst, iustitz raad og politiemester.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Voris etc. er, at du strax gjør den anstalt, at i dette aar alle skarn vognene tilholdes at henkiøre med den ureenlighed, som de kunde have paa, til de ny pladtzer, som skulle opfyldes, og den der at aflegge, saa og at ingen deslige vogne bliver tilstedt at kiøre ud af stadens porte undtagen deris, hvilke jorder uden for staden hæver og møg til dem ville lade henkiøre, og skulle saadanne vogne altid fra dig have en fri seddel, at de maa passere. Dermed etc. Hafniæ d. 10 martii anno 1716.

Sæl. Tegn. LX. 579—80.

613.

15 Marts 1716.

Moratorium saa længe Krigen varer.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter Peter Børgesen, borger og jndvaaner herudi vores etc. Kiøbenhafn, hans allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand, saalenge denne krig varer, for alle hans creditorers krav og tiltale maa være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ d. 13 martii 1716.

Sæl. Reg. XLVIII. 306—07.

614.

23 Marts 1716.

Privilegium for en Apotheker.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi allernaadigst have beskicket og forordnet, saa og etc. Andreas Winther, hid indtil apotheker udi vor kiøbsted Kiøge, som haver til forhandlet sig forige apotheker hér udi vores etc. Kiøbenhafn afgangne Gregorii Fleischers efterladte apotheque her sammesteds, til at være herefter apotheker udi bemelte Kiøbenhafn. Thi skal hand være os som sin absolut etc. Udi særdeeshed skal hand til forpligt være et vel bestilt og forsvarligt

apothekerne at oprette og holde og sig efter vores om apothekerne etc. samt den eed etc. Hvorimod vi allernaadigst haver bevilget, at fornævnte Andreas Winther maa nyde hvis privilegier og friheder etc. Derved og os elskelige præsident etc. hermed allernaadigst anbefales etc. Og forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafnise den 23 martii 1716.

Sæl. Reg. XLVIII. 313—14.

615.

27 Marts 1716.

Om Indhegning af en Plads ved Garnisons Kirke.

Politie og commerce collegii tilforordnede.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos en fra Ole Povelszen, borger og jndvaaner her i voris etc. Kiøbenhavn til os indkommen allerunderdanigst supplication, angaaende at en øde og u-indhegnet plads, beliggende nest op til den Herre Zebaots kirkes vognskur og hans tilhørende og i boende huus udi Store Strand stræde, paa hvilken plads om natte tider skal henlægges og samles saa stor u-reenlighed, at hans huses veg og muur der af skal tage skade og færderves, maatte enten paa byens vegne vorde indhegnet eller hannem til hans huus forundes, des videre indhold saa vel som, hvad voris cancellie raad og bygmester os elskelig Conrad Ernst sig derpaa allerunderdanigst haver erklæret, j selv deraf etc. Thi er voris etc., at j os derover eders etc. tillige med etc. Dermed etc. Hafnise d. 27 martii anno 1716.

Sæl. Tegn. LX. 602—03.

616.

14 April 1716.

Om Eftergivelse af Bøder for ulovligt Ølsalg.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som brygger laug et i voris etc. Kiøbenhavn allerunderdanigst haver forespurdt sig, om voris Hans Hylling paa øl af kakkelovns malt at brygge og det udi potte tal at udselge den 7 decembris anno 1715 allernaadigst meddeelte bevilling skal befri ham for de 100 rdrs. bøder, som samme laug til Kiøbenhavns byeting den 4 novembris nest tilforn haver faaet dom over ham at betale tillige med processens omkostning 8 rdr., saa give vi eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst have bevilget, at forbemelte Hans Hylling maa for disse bøder, lige som de andre, som paa samme maade som hand bryggede saadant øl, allernaadigst være befriet. Dog at fornevnte voris Hans Hylling allernaadigst forundte privilegium herefter sig ey videre extenderer, end hvad hand

ved kande og potte viis kand udselge. Derefter j etc. og de vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 14 aprilis 1716.

Sæl. Tegn. LX. 613.

617.

14 April 1716.

Om Stadens Proviantering paa 6 Maaneder.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Voris etc. er, at j med største flid og alvorligen drager omsorg for, at denne voris etc. og fæstning Kiøbeuhavn u-forsømt med alle slags levnets midler og brenvede paa 6 maaneder tilstrekkelig vorder forsynet. Dermed etc. Hafniæ d. 14 aprilis anno 1716.

Sæl. Tegn. LX. 615.

618.

21 April 1716.

En Strid om det nedbrudte Boldhus.

Justitz raad Johan Bertram Ernst og cancellie raad Krøyer.

Vi underskrevne etc. tilkiendegiver velædle og velbyrdig Johan Bertram Ernst, høystbemelte Hans Majts. iustitz og cancellie raad, saa og politie mester og borgemester her i denne etc. Kiøbenhavn, og ædle og velbyrdig Lorentz Kreyer, assessor i høyeste ret, meerhøystbemelte Hans Kongelig Majts. cancellie raad og assessor i hof retten for Kiøbenhavns slot, at eftersom Abraham Pelt her udi bemelte Kiøbenhavn hos Hans Majt, allerunderdanigst haver ladet anholde om commissarier til at kiende og dømme paa den tvistighed, som er imellem hannem paa den eene og det hersammesteds nu nedbrøtte Boldhuses forige ejere paa den anden side angaaende saa vel hans præntioner til bemelte Boldhuses forige ejere for den store skade, hand skal have liid ved det, at hand i u-rette tide har maattet udflette af Boldhuus kielderen, som hand efter oprettet contract imellem hannem og Hans Kongelig Majts. staldskriver Adolph Georg Berner den 22 junii anno 1713 udi 2de aar, nemlig fra Mikkelsdag 1713, da hand kielderen antog, og indtil Mikkelsdag 1715, skal have lejet, som og angaaende fornevnte Boldhusets forige ejeres præntioner til hannem for resterende leje af Boldhuus kielderen, med hvis videre dependerer, da saa fremt j dertil godvilligen etc. Dersom og en af eder etc. Endeligen haver j og alvorligen etc. Raadstuen for Kiøbenhavns slot d. 21 aprilis 1716.

Efter etc. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 617—19.

gaderne med mindre bekostning for cassen langt bedre kunde holdes reene. Dermed etc. Hafniæ den 31 octobris anno 1716.

Sæl. Tegn. LX. 806—07.

645.

6 Nov. 1716.

Om Aflevering af Notarii publici Protokoller.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Efter som vi den 10 iulii sidst forleden allernaadigst haver befalet eder, at j alle de protocoller, acter og breve, som notarii publici embedet her i voris etc. Kiøbenhavn kunde vedkomme og efter forige notarium publicum, afgangne Jørgen From, fandtes, skulle til forvaring paa stadens raadstue af bemelte afg. Jørgen Froms arvinger imod qvitering lade annamme og deraf til notarium publicum hersammesteds, Rasmus Æreboe, paa anfordring udlevere, lige som hand i hans embede kunde behøve, og fornævnte Rasmus Æreboe nu ved sin til os indgiven allerunderdanigst memorial af 12 augusti sidst afvigt allerunderdanigst haver anholdet om, at hannem hans afgangne formands protocoller saa vel som og notarii seglet og dertil hørende skrue maatte vorde leveret, saa som det skal være hannem meget besværligt dagligen, naar noget document af protocollerne at uddrage reqvireris, sligt hos eder at søge, saa er hermed voris etc., at j seglet og de tie sidste aars protocoller til meerbemelte Rasmus Æreboe mod hans qvittering udleverer. Dermed etc. Hafniæ den 6 novembris 1716.

Sæl. Tegn. LX. 812.

646.

13 Nov. 1716.

Om Mangelen paa Plads til Afsindige i Pesthuset.

Hr. Otto Krabbe, geh. r. og stiftsbefalingsmand, og biscop Worm.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saa som vi have fornummen, at her udi Siellands stift ikke paa noget andet sted skal findes saa beqvenne værelser, hvorudi fattige folk, som af vanvittighed og sinds forstyrrelse bliver hiemsøgte, kunde indsættes og vel forvares, end de, som udi Pesthuset eller St. Hanses hospital her uden for staden allerede ere indrettede, hvilke neppe skal være tilstrekkelige til at forvare slige forstyrrede personer, som her i staden forefindes, og dog ofte paa andre stæder her i Siellands stift nogle fattige folk med saadan svaghed bliver hiemsøgte, saa er voris etc., at j til slige fattige lemmers indsettelse og forvaring paa et beqvemt sted udi det eder allernaadigst anbetroede stift strax lader indrette saadanne værelser, at de deraf ei lætteligen skal kunde udbryde, og der hos den

anstalt giøre, at de af hospitalerne deris fornøden underholding og tilsyn nyder og bekommer. Dermed etc. Hafniæ d. 13 novembris anno 1716.

Sæl. Tegn. LX. 816.

647.

27 Nov. 1716.

Om Skandskrifter over Politimester Ernst.

F. 4. giøre hermed vitterligt, at som udi disse dage paa Berszen og Raadhuset her i vores etc. Kiøbenhavn er befunden at have været anslagen grove skandskrifter, hvorved vores institz og cancelleraad, politiemester og borgemester sammesteds os elskelig Johan Bertram Ernst u-forskyldt vanæres og beskæmmes, og bemelte skandskrifter ere i sig selv meget u-christelige, forargelige og æreskiændende pasquiller, saa er vores etc., at disse æreskiændende pasquillier ved bødelen paa Ny torf offentligen skal brændes, bydende derfor og allernaadigst befalende alle og enhver, at ingen dette eller saadant skandskrift hos sig dølger eller videre ud spreder, men inden otte dage à dato fra sig at levere de udi hænde havende eller hos sig befindende copier eller originaler udi politie cammeret, under vores høyeste u-naade og fem hundrede rigsdaler mulct efter den kongel. allernaadigste forordning af den 8 iunii anno 1689. J lige maade befales alle og enhver, som kunde have eller bekomme nogen kundskab om dette skandskrifts autore, at de hannem u-fortøv et paa bemelte politie cammer tilkiende giver, hvorimod angiverens navn ey skal vorde kundgiort og hand strax skal nyde til recompence af politie cassen et hundred rigsdaler, naar ved saadan angivelse forskrevne autor kand vorde paagreben og sagen saaleedes overbeviist, at hand som en pasquillant og æreskiænder vedbørligen efter loven kand blive straffet og anseet. Endnu byde vi og hermed alvorligen befale alle og enhver her sammesteds, at de meerbemelte Johan Bertram Ernst for vores forordnet politiemester fremdeeles erkiender og antager og hannem ald lydighed og høffighed udi samme hans embede beviiser, ingenlunde settende sig op imod, hvis hand efter hans instrux, de kongel. forordninger og befalinger enten selv eller ved hans fuldmægtig foraarsages til forordningerne om politien deres allerunderdanigste observance og efterkommelse at erindre om og efter fornødenhed at beordre og exeqvere. Og skal denne vores allernaadigste befaling ved offentlig trommeslag til enhvers efterretning her i staden over alt forkyndes og publiceres. Givet etc. Hafniæ den 27 novembris 1716.

Sæl. Reg. XLVIII. 488—89.

Om Udforpagtning af Gaderne Renholdelse.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilførn. Saa som vi have befalet os elskelige voris tilforordnede i politie og commerce collegio jo før jo heller at lade gadernes renovations verk her i staden komme til ny forpagtning enten til vognmands lauet her sammesteds eller andre og at see der hen, at den u-reenlighed, som nu i mængde udi gaderne findes, blev bort ført og gaderne den eller de forpagtende reene leverede, med videre voris allernaadigste befalings indhold, og bemelte voris tilforordnede i politie og commerce collegio derefter for os allerunderdanigst have andraget, at de for det første nu strax at faa gaderne reengiorte har søgt at faa vognmands lauet dertil for billig betaling, hvilket at giøre 3 af de sidste renovations contrahenter skal have negtet, mindre at ville skride til nogen contract om renovationen at ved lige holde, førend de straf boder, som dem, imedens de stode i forige contract, vare bleven decourterede, dem forud bleve erstattede, og anden undskylding og indvending af de andre i lauet samt paastand at ville betales 1 $\frac{1}{2}$ danske for hver læszes bortførsel, hvortil renovations cassens beholding ei skal være tilstrekkelig, saa paa det staden nu for det første des snarere og beqvemmeligere kunde blive giort reen, er voris etc., at j efter eders sædvanlig nidkierhed strax giører følgende anstalter.

1. At vognmands lauet befales sig nogle visze kvarterer af staden efter politiemesterens anordning at paatage at skaffe reene, hvortil de, som have kiste vogne, sig af dem kunde betiene, og de øvrige at være pligtige dertil deris gade vogne at bruge.

2. At alle de, som holde hyre kudske og leye vogne her i staden, i ligemaade tilholdes en hver af dem at forskaffe en arbeids vogn til gadernes reengiørelse, da dem visze pladtzer at reengiøre af politiemesteren skal anviises.

3. At de uden for staden og paa broen boende, saa som bleegmænd, sandagere og andre, der holder heste og vogne, og saa tilholdes samme at lade være følgtige til stadens reengiørelse ligeledes efter politiemesterens anviisning. For hvilket bemelte vognmænd, hyre kudske og de uden staden boende kunde betales en sum i alt, som med dem kunde accorderes om, eller 12 β for læszet.

Og for det 4de. At j de af jndvaanerne her i staden, som selv haver heste og vogne, derhen formaar at komme til hielp med den nu værende u-reenligheds bort kiørelse, om det end ikke var

meere end det, som ligger paa deris egne fortogge, og det ved eders budskikken til jndvaanerne, naar de af politiemesteren derom bliver advaret.

Paa den maade og naar endeligen de gade vogne, som af forige forpagters nu er i brug ved gadernes reengjørelse, visze kvarterer at reengjøre bliver anviiste, skulle vel ikke tviles, at jo renovationen med succes kunde fuldbyrdes, helst naar det med fyrighed paa en gang bliver angreben. Og paa det denne renovation des snarere kunde afgjøres, saa bliver commandanten tilkiendegivet, at u-reenligheden maa føres ud af alle stadens porte, og at hand strax skal udviise politie og commerce collegio steder uden for portene inden for de ferske søer, hvor u-reenligheden mageligst uden at forderve heste og vogne kand henføres. Dermed etc. Hafnise den 28 novembris anno 1716.

Sæl. Tegn. LX. 823—25.

649.

I Dec. 1716.

Om Gadernes Renholdelse.

De tilforordnede i politie og commerce collegio.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi ved een contracts indrettelse med Svend Krag angaaende renovations verket her i voris etc. Kiøbenhavn, og hvilken contract j til voris allernaadigste approbation have indstillet, ville, at dette efterskrevne udi contracten erindres og observeres, nemlig ved den 1 post, at contrahenten bliver tilholden et vist antal af folk, heste og vogne at holde, og dersom de end da renovationen ikke skulle kunde overkomme, at hand videre efter samme contract skulle være pligtig fleere at antage og forskaffe og det saa mange, som til stadens reengjørelse kunde være fornøden. Ved den 3die punct finde vi allernaadigst fornøden, at den saaledes bliver indrettet, at derudi indføres, hvor det best kand skikke sig, saaledes: Men i vinter maanederne fra den 1 octobris indtil den 1 aprilis skal u-reenligheden til opfylding paa Christianshavn, hvor der ere mange ledige pladtzer, henlægges, og ingenlunde tilstedes, at u-reenligheden ud af portene tøres og henlægges, men hvad med pramme bliver bortført henlægges, hvor j eller havne commissionen anviiser, dog ei videre end inden for toldboden, eller og paa Christianshafn. Og ved den 8de punct finde vi allernaadigst for got, at politie og commerce collegium selv skal beholde cassen og opbære jndkomsterne herefter som tilforn og siden, naar renovationen efter contracten forsvarlig er præsteret, kvartaliter at betale contrahenten efter oftbemelte contract. Og

saaledes skulle det og ikke være fornøden, at hand [stiller saa megen caution, som der for et gandske aars opbørsel ellers skulle stilles, men ikkun alleene blot for den qvartal, som hand bekommer. Til slutning skal Svend Krag, eller hvem j slutter contracten med, være politiemesterens inspection efter contracten undergiven, saa og at rette sig efter, hvad j samtlige kunde finde for gavnligt og tienligt hannem at tilsige. Dermed etc. Hafniæ d. 1 decembris anno 1716.

Sæl. Tegn. LX. 826—27.

650.

14 Dec. 1716.

Om Vognmændenes Bortkørsel af Urenlighed.

Politie og commerce collegii tilforordnede.

F. 4. Vor gunst tilforn. Hvad vognmands langet udi voris etc. Kiøbenhavn for os allerunderdanigst klageligen haver andraget ang. først, at du, voris politiemester Johan Bertram Ernst, dennem udi den for accorderede summa, som de efter indgaaet og sluttet contract med politie og commerce collegio af 4 martii 1709 aarligen skulle have fra den 1 maji nest derefter og til aarsdagen 1716 for at reenholde Kiøbenhavns og Christianshavns gader og de publike pladtzer, skal have uden ringeste føye eller aarsage for de aaringer fra 1 maji 1711 og til aarsdagen 1716 afdraget over 880 rdr.; dernest at de bliver tvungen til fremdeeles at skal reen holde gaderne og de publike pladtzer, og naar de ikke alletider kand være parat, lader politiemesteren dennem pante, u-agtet at deris contract allerede er ophævet, med videre, kand j selv af hosfølgende deris allerunderdanigste supplicationer og hosfølgende tvende bilager udførligere see og fornemme. Thi er voris etc., at j samtlig os derover eders allerdanigste erklæring tillige med etc. til videre voris etc. Dermed etc. Hafniæ den 14 decembris 1716.

Sæl. Tegn. LX. 835—36.

651.

29 Dec. 1716.

Om A. Dyrkops Indsættelse i Daarekisten.

Directeurerne for det fattiges væsen i Danmark.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom os elskelig facultas theologica og ministerium her i voris etc. Kiøbenhavn haver os allerunderdanigst refereret, at de den her udi stadens arresthuus anholden person, navnlig Adolph Dyrkop, ikke haver kundet bevæge til at bekiende, at hand med hans fattede galne griller imod den evangeliske christelige tro, særdeles de saa vel imod den høylovede Gud i himmelen som os udøste og ved mange forargelige seddeler over alt ud-

strøde græszelige og u-forsvarlige bespottelser enten havde skrevet u-ret eller giort u-ret, og de 2de medici, som af os allernaadigst er beskikket nøye at efterforske hans legems beskaffenhed, udi deris derom indgivne relation formeene sig at have fundet hos hannem adskillige aarsager og kiende tegn til nogen forstands vildelse og forrykkelse, saa er hermed voris etc., at j strax den anstalt gierer, at bemelte Adolph Dyrkop udi daare kisten vorder indsat saa gandske aleene, at hand ei finder ringeste anledning til at forføre eller forarge andre. Men hand skal der saa alvorligen anbetroes vedkommende, at de under høyeste straf ei lader hannem slippe eller bekomme enten knif eller noget, som hand kunde skade sig selv med, ei heller pen, blek og papiir eller skadelige bøger, som hand kunde have skiult hos sig. Det maa ikke heller være nogen tilladt at komme til hannem undtagen den, der skal rekke ham hans fornøden ophold, og en Guds ords tienere, som da og da kunde besøge hannem. Ei heller maa nogen tilstædes med u-tidige gaver og almisze (som hid indtil skal være skeet) meere at styrke hans ondskab end at komme hans trang til hielp. Og som hand dog med de forfærdelige forbandelser og bespottelser, hand i sine fordømte seddeler har udøst imod Gud og os, foruden denne misgiernings vederstyggelighed i sig selv nu anden gang haardelig har forgrebet sig og det imod sin givne eedlige revers og saa høyligen har forarget vore christelige meenigheder, der ydermeere kunde forarges, om de fornam, at saadan en bespottere, som dog er intet mindre end fuld galen og rasende, ikkun blev straffet med fængsel som et andet afsindigt menneske, saa skal hand da, før end hand i daare kisten bliver indsat, udi Børnehuset med nogen legemlig straf ansees, paa det hans u-regierlige sind ved slig en ræfselse noget maatte tæmmes. Dermed etc. Hafniæ den 29 decembris 1716.

Sæl. Tegn. LX. 845—46.

652.

29 Dec. 1716.

Om Stridigheder mellem Garnisonspræsterne og de andre Præster om Brudevielser.

Biscop hr. Christen Worm og mag. Christen Lemvig, kongl. confessionar.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi tilskikke eder her hos rigtig copie af en til os fra guarnisons præsterne her i voris etc. Kiøbenhavn indkommen allerunderdanigste supplication angaaende copulationerne her i staden, som de og ministerium her sammesteds tvistes om, hvis beskaffenhed j deraf etc., og som voris den 15 maji 1703 forhen aller-

naadigst ergangen befaling om den punct at forliige, hvoraf herhos følger copie, ei er kommen til effect, saa er hermed voris etc., at j baade ministerium og guarnisons præsterne forderligst for eder kalder og paa beste maade søger dennem over samme punct om copulationerne at foreene. Dermed etc. Hafniæ den 29 decembris 1716.

Sæl. Tegn. LX. 846.

653.

5 Feb. 1717.

Om Adgang til Runde Taarn.

Rector og professores ved Kiøbenhafns universitet.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed aller-naadigst tilkiende, at vi efter eders allerunderdanigst given erklæring om Peder Horreboe, professor philosophiæ et mathematum ved universitetet her i vores etc. Kiøbenhafn, hans allerunderdanigst giorte ansøgning, anlangende at tvende studiosi, som hand til astronomiens tieniste kunde have fornøden, maatte lønne sig af de skillinger, som de kunde faa for at lucke got folk op paa det runde astronomiske taarn, hvilke nu af klokkeren til Trinitatis kirke Søren Matthiesen oppebæres, allernaadigst have bevilget, at bemelte Søren Matthiæsen maa, saalenge hand lever, nyde dette beneficium, men efter hans afgang ville vi allernaadigst, at det forbemelte professor Horreboe tillegges for dermed tvende studiosos, som astronomien studerer, at belønne. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ den 5 februarii 1717.

Sæl. Tegn. LXI. 21—22.

654.

19 Feb. 1717.

Fritagelse for Grundskat af Kongens Gaard bag Børsen.

Magistraten i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vores gaard, liggende bag Børsen paa Slots holmen her i staden, som forhen haver tilhørt afgangne Knud Pederssen Storm, forige borger og handelsmand her sammesteds, saa og cammer raad Jean Matthies Leers, og af hvem vi den har kiøbt, maa og skal for grund-skat samt lychte- og spøyte skat deraf at betales herefter være fri og forskaanet. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ den 19 februarii 1717.

Sæl. Tegn. LXI. 82.

655.

5 Marts 1717.

Privilegium for en Stads-Kok.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi allernaadigst have bestilt og antaget, saa og etc. Nicolai Rocho til at være stads kok udi vores

etc. Kiøbenhafn tillige med dem, som vores allernaadigste brev derpaa forhen haver bekommet, saa at hand maa kaage til alle bryllupper og værtskaber her sammesteds for en hver, som hans tjeneste behøver og begierer. Dog skal hand tilforpligtet være sit borgerskab først lovligen at tage, saa og ellers for billig betaling lade sig finde villig, tro og fittig til at betiene alle og en hver, hvor hand kand blive hen kaldet, saa fremt hand denne voris allernaadigste bevilling agter at nyde. Forbydendes etc. Hafnæ den 5 martii 1717.

Sæl. Reg. XLIX. 60.

656.

13 Marts 1717.

Om en Snedkers Mesterstykke.

Magistraten i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom det os allerunderdanigst er foredraget, at Peter Samsøe, som snedker haandverk tilbørligen skal have lærdt og i nogle aar paa samme profession reist, icke skal kunde komme udi laugget og blive mester formedelst mangel af penge til de excessive omkostninger, som ere komne udi misbrug ved laugene og særdeeles ved snedkerlauget, saa give vi eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi angaaende bemelte Peter Samsøes indtagelse i snedker laugget her i vores etc. Kiøbenhafn allernaadigst have bevilget og anordnet, at hand til den ende maa giøre sit mester stække hos sig selv og icke paa kroet eller hos nogen anden uden enten oldermandens eller andre mesteres overværelse, og naar det er færdigt giordt, da at præsentere det for stads bygmester at tage hans approbation derpaa, som hand tillige med mester stycket for eder paa raadstuen skal fremviise. Naar det er skeedt, haver j at kalde oldermanden med laugs bogen for eder og lade hannem af raadstueskriveren efter forordningen indskrive, hvor for hand nyder efter samme forordning et lod sølv eller 3 $\frac{1}{2}$ danske; dernest at hand da betaler udi deres overværelse til oldermanden toe lod sølv eller een rigsdaler og til laugs huset ligesaa meget eller fiire lod sølv, saafremt de ingen laugs huus selv haver, saa og til de fattige i laugget i lige maade toe lod sølv. Der foruden er vores etc., at j haver indseende med, at hand icke besværges med nogen visiter, dricken og udgifter af de andre mestere, imidlertid hand mesterstycket arbeider, saa og at hand icke besværes med en skillings udgift, meere end specificeret er. Dog er hermed ei meent den ducat, hvilken efter sædvane gives bygmesteren, som mester stæcket efter forordningen skal approbere. Der-

efter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ den 12 martii 1717.

Sæl. Tegn. LXI. 56—57.

657.

12 Marts 1717.

Privilegium for en Brygger.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter Jacob Johannes Qvant, forige lieutenant i vores tjeneste, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at naar hand sit borgerskab her i vores etc. Kiøbenhafn lovligen haver vundet, maa hand brygge dobbelt øl og det potte viis alleeneste og ei tøndeviis her sammesteds til alle og en hver, som det kunde forlange, udselge. Forbydendes etc. Hafniæ den 12 martii 1717.

Sæl. Reg. XLIX. 64.

658.

15 Marts 1717.

Om Sognepræsternes Rang.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give dig hermed tilkiende, at vi have funden for got allernaadigst at bevilge og anordne, saa og etc., at sognepræsterne her i vores etc. Kiøbenhafn maa og skal i henseende til deres nidkierhed og omhyggelighed i deres embede herefter i alle samqvemme nyde og have deres rang udi sæde og gang med consistorial raadene efter vores om rangen allernaadigst udgiven forordnings formelding, hvilket du dennem til efterretning strax haver at communicere. Befalendes etc. Hafniæ den 15 martii 1717.

Sæl. Tegn. LXI. 69.

659.

15 Marts 1717.

Om Raadmændenes Rang.

Raadmændene i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor naade tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi have funden for got allernaadigst at bevilge og anordne, saa og etc., at j og efterkommende raadmænd her i staden maa og skal i henseende til eders fittighed og redebønhed til vores tjeneste i eders embeder herefter i alle samqvemme nyde og have eders rang udi sæde og gang med commerce raadene efter den 7 classes 8 art. udi vores om rangen allernaadigst given forordnings formelding. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ den 15 martii 1717.

Sæl. Tegn. LXI. 62—63.

Om en Hittebørnsstiftelse.

Directeurerne for de fattiges væsen i Danmark.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Hvad vores etatz raad og politiemester os elskelig Johan Bertram Ernst for os allerunderdanigst haver andraget angaaende et huses indrettelse her udi staden, hvorudi de qvindfolk, som ere saa udædiske og hønligger deres foster, kunde lade deres børn indlegge, kand j selv af hos følgende extract af hans allerunderdanigste memorial af 23 februarii sidst forleeden udførligere see og fornemme. Og er vores etc., at j derover eders etc. til viidere vores etc. Dermed etc. Hafnæ den 22 martii 1717.

Sæl. Tegn. LXI. 64.

Kontrakt om Renovationen.

F. 4. etc. confirmation paa efterskrevne contract etc.

Samtlige Hans Kongelig Majts. tilforordnede udi politie og commerce collegio giøre vitterligt, at vi paa Hans Kongelig Majts. allernaadigste behag og approbation med monsieur Svend Krag, procurator og jndvaaner her i den etc. Kiøbenhafn, haver sluttet og indgaaet følgende contract om fornevnte kongelig residentz stads gaders samt andre derudi værende kongelig og publiqve pladsers og fortogers reenholdelse:

1. Paatager Svend Krag sig at lade bortføre denne stads u-reenlighed af alle kongl. og publique pladser, saa og af alle gader og stræder over gandske Kiøbenhafn og Christianshafn, de Ny boeder samt alle corps de gvardes, fortoge, desligeste alle stadens porte saa viit uden for slagbommen, som avant fosseen gaar og nu paa denne tid enten ved rekverk eller steen er indhegnet, altsammen saa viit, som allereede er eller herefter broelagt vorder, intet undtagen i nogen maade. Og som endeel gader udi de Nyboeder, som tilforn broelagt haver været, nu er bleven opbrudt, hvor over megen u-reenlighed udi nogle aar er bleven samlet, da skal hand samme opbrudte gader, efter at de hannem ere blevene reengiorte leverede, saaledes reenholde, at hand herefter om sommeren, naar jorden er tør og haard, bortfører det som om vinteren er samlet, saa at de siden forsvarligen den heele sommer igiennem skal være reene. Denne stads renovation tiltræder hand strax, efter at denne contract er underskrevet og allernaadigst approberet, saa at hand i det seeneste inden 14 dage skal være i stand at annamme stadens kvarteerer, lige som de ham efter

haanden reene kand leveres, for deres reenholdelse siden selv at besørge og i det længste inden sex uger være færdig til heele stadens renovation at kunde antage, saa og derefter den forsvarlig at lade forrette hans livs tid eller og, saa længe hand er her udi staden boesiddendes. Men saa fremt hand her fra staden skulle flytte og sin næring anden stæds søge, da skal hand aar og dag efter sin bortflyttelse være forpligtet denne contract udi alle sine ord og puncter at efter komme, og naar hand denne contract fratræder, levere staden fra sig lige saa reen alle vegne, som hand den annammet haver, hvilket hans arvinger og efter hans død skal uden ald undskylding, i hvad tilfælde paa komme kand, i lige maade efter komme og fuldbyrde. Ellers skal hand, angaaende hvis udi denne forpagtnings contract ommeldes, rette og forholde sig efter de anstalter, hvilke af samtlige i politie og commerce collegio efter forordningen giort vorder og af dennem for gode og tienlige eragtes, desligeste staa under politiemesters inspection efter forordningen. Hans folk haver hand selv og ingen anden at befale. I det øvrige skal hand og holde dette reenholdelses verk udi saadan stand, at ingen mand skal have aarsag sig over hannem med billighed at klage, og holde gaderne og de herefter specificerede pladser og fortoget saaledes u-paaklagelig udi reen stand, som allernaadigste kongelig forordning saa vel af anno 1702 den 25de aprilis udganget som og de, herefter derom kand udgaa, udi alle sine ord og articler tilholde.

2. Forskaffer Svend Krag til denne u-reenligheds bortførsel i det mindste om sommeren 36 vogne eller kærre og om vinteren et halvhundrede med behørige heste og fornøden folk til kiørselen og paa læsningen samt dertil udfodrende reedskab, men der som contractanten med forskrevne antal vogne eller kærre, heste og folk renovationen ikke skulle kunde overkomme, skal hand være pligtig fleere at antage og forskaffe og det saa mange, som til stadens reengjørelse kunde være fornøden. Til hvilke heste og vogne samt materialier, foeder og deslige collegium ville udviise hannem plads, saa fremt den nu kand findes, og hvis det ikke nu strax kand skee, da med tiden af de pladser, som bliver opfyldt, paa hvilken det skal stande hannem frit for at bygge efter sin egen behag og magelighed, saaledes som hand sig agter den at gjøre til nytte. Desligeste skal hand og paa sin egen bekostning forskaffe baade sommer og vinter folk til at sammenfeye, sammenskuffe og paalæsse, hvis paa efterskrevne publiqve pladser, som allerede brolagde ere eller herefter brolagde vorder, samles og bortføres skal, intet undtagen, nemlig:

1. Slotsgaarden og Slotspladsen samt guarde stalden, 2. for Kongens Proviant gaard, 3. for Tøyghuset, 4. for Kongens og det kongelig huses stalde og vaaninger ganske neder ad Stranden og Kongens Bryggerhuus fortog i beregnet, 5. for Ridehuset, 6. for Kongens lysthave ved samme Ridehuus, saa viit Hans Majt. tilhører, 7. for Kongens Material gaard, 8. Riidehuus broen, 9. Storm broen, 10. gang broen ved Vejer huuset, 11. Høy broen, 12. Holmens broe, 13. Christianshavns lange broe, 14. den røde broe, 15. gang broen paa Christianshafn, 16. Christianshavns torv, 17. for Kongens laboratorium, 18. Kongens ny torv, saa viit de omboende jndvaanere ei haver deres fortog, 19. for Giethuset og det ny opbygde huus op til Giethuset langs til slam kiisten, 20. for Charlottenborg, 21. for See qvæsthuuset, 22. for Rosenborg hauges plankeverk, muure og bygninger og alt, hvad Kongen der tilhører, 23. om kring alle corps des guardes inden staden og udi ravelinerne, 24. fortoget omkring Amalienborgs haves plankverk, muure og bygninger og alt, hvad Kongen der tilhører, 25. pladsen ved og om det ny Opera huus, 26. veyen, som er broelagt fra staden til Toldboden, 27. veyen, som er broelagt over Grønland til Øster port, 28. gaden, som gaar inden for volden, hvor ingen folk boer eller haver muur eller plankeverk, saa viit som er brolagt, 29. den store rende i staden langs Vester vold lader hand sine folk reense udi det mindste 4re gange om aaret, som hand selv skal holde god inspection over, 30. for alle publiqve sprøyte huuse, 31. Gammel og Nye torv, 32. Vandkonsten, 33. Graabredre torv, 34. Amager torv, 35. alle stadens porte, saa langt som rekkeverkerne og opsadte steene ved avantfossen sig nu strekke, 36. fortoget ved stranden fra Høybro til Holmens bro, som strekker sig fra bolverket indtil det sted, som jndvaanernes fortog slipper, hvilket skal regnes fra deres huuse til 18 al. ud paa pladsen, 37. fortoget for General commissariatet, Holmen og Admiralitetet, saa viit de strekker sig til jndvaanernes fortog udi Skipperboderne, hvilke jndvaaneres fortog regnes paa 18 al., som før er sagt, 38. fortoget med rendesteenen fra Christianshafn indtil Slots pladsen, 39. fortoget med rendesteenen fra Kongens torvs slam kiiste langs Holmens canals bulverk, 40. fra Høybro til Vejerhuuset og derfra til Stormbroen med rendesteenen. Desligeste alle andre kongelig eller stadens publiqve pladser, torve, gader og stræder, som foruden disse specificerede kunde forefindes, og som hid til dags indtil particulair jndbyggere hverken haver feyet eller haver [været] pligtig til at lade feye. I lige maade skal hand og ved sine folk lade alle publiqve rendesteene hver gang, naar gaden

reenses, ligeledes reengjøre, saa at vandet har sin fri fart, men de tillugte rende steene lader hand ved sine folk reen gjøre 2de gange hver maanet eller og saa ofte, som det kunde udkræves, og skal disse tillukte rendesteene efter forordningen udi store plads regn aabnes, paa det vandet kunde have sin fart. Hvilke kongelige og publiqve pladser, torve, gader, stræder, fortoge og rendesteene udi politiemesterens overværelse hannem saa vel som de omboende eller interesserede jndbyggere skal anviises paa aastæderne af de vedkommende, paa det hand kand vide, hvorviit hand med sine folk skal lade foye og sammenskuffe, og hvorviit en hver af de omboende jndbyggere og interesserede tilkommer at lade foye.

3. Til u-reenligheden at lade bort føre maa hand bruge pramme eller hvad andet redskab, hand selv kand paa finde til sin profit og fordeel, og maa saadanne pramme eller andet fartø, som hand enten selv lader forfærdige eller og saa leyer af havne commissionen eller pram lauget, ei til andet bruges end at lade u-reenligheden bortføre med. Og hvis u-reenlighed, som bliver bortført, skal efter Hans Majts. allernaadigste befalinger af 10 martii og 1 decembris anno 1716 udføres til de ny u-opfyldte tømmer pladser imellem Toldboden og St. Anna bro eller hvad andre pladser her i staden, saa som til volden eller andensteds, hannem dertil efter tidernes tilstand kunde vorde anviste, undtagen u-reenligheden af Christianshavns kvarter og en deel af Strand kvarteret, som til opfylding paa Christianshavn, hvor der mange ledige pladser efter collegii eller politiemesterens anviisning skal henlægges, saa som ingenlunde tilstædes, at u-reenligheden ud af portene føres eller henlægges. Men hvad med pramme bliver bort ført, skal, naar vind og strømmen ei er alt for meget imod, til Christianshavn udføres for dermed at opfylde pladserne sammesteds, og naar vind og strømmen ei tillader det der at udføre, skal det henlægges, hvor collegium eller havne commissionen anviiser, dog ei videre end inden for Toldboden, hvor det og af hans folk skal slettes og jævnes. Og skal hannem for det øvrige anvises beqvemme stæder ved canalerne, hvor hans pramme u-reenligheden kunde indtage; dog skal hand dermed forsvarligen omgaaes med underlagde broer og anden forsvarlighed efter forordningen, at havnen og canalen ved samme u-reenligheds ladning, losning og bortførsel ingenlunde præjudiceres eller opfyldes. Ligeledes skal hand lade bort føre u-reenligheden af alle slam kiister, som findes ved canalerne, udi Færgestrædet, paa og under Høybrostrædet og den paa Amager torv, end og alle publiqve slam kiister, som udi staden

kunde allerede være eller herefter forfærdiges, og det straxen uden ophold, naar hand derom advares. Dog skal hand ikke være til forpligtet paa sin egen bekostning eller med sine egne folk det af disse slam kister at lade opkaste, men skal skeepaa havnens bekostning og det saa ofte, som fornødenhed udkræver, og til dets rensning og opkastning assisterer havne commissionen.

4. Skal af alle foromskrevne kongelig og 'publique' pladser, torve og fortoget samt gader og stræder over heele Kiøbenhavn og Christianshavn samt Kongens nye baadsmænds boder tvende gange om ugen u-reenligheden bort føres, saa at staden, saaledes som melt er, kand vorde reengiort og ved lige holdet efter den repartition, som af collegio eller politiemesteren giort er eller giort vorder og hannem bliver med deelt.

5. Hand skal og være forpligtet tillige med gadernes u-reenlighed at lade bortføre hvis feye skarn, som samles udi kirkerne, paa slottet, udi den kongelig raadstue, cancellierne, rente cammeret, commissariatet, admiraliteterne, stadens raadhuus, den kongelig universitets gaard, den kongelig accademie, Regentzen og dealige kongelig og publique bygninger, saa og af alle huuse og vaaninger samt kiældere, som beboes, over gandske Kiøbenhavn og Christianshavn, til hvilken ende hans folk haver at advare jndbyggerne med deres træskraller, hvoraf en skal følge hver vogn eller kærre, paa det jndbyggerne, naar de kommer kiørendes forbi, kand høre deres tegn og da lade ud bære hver deres feyeskarn, og ei under tilbørlig straf maa legge det paa gaderne, mens lige paa vognene, saa som vogne skal fittig i alle maade pasze paa at udføre u-reenligheden. Mens hvis heste-, koe- eller andet mæg, som ellers hos en hver udi deres huuse og gaarde findes og samledes, det skal de paa deres egen bekostning lade bortføre, med mindre de med hannem, eller hvem hand dertil beskikker, om dets bortførsel for betaling kand foreenes, hvilket ham dog ei tillades, uden naar gaderne ere reene. Ei heller maa nogen lade føre snee eller jis af sine gaarde eller huuse ud paa gaderne om natten, saa fremt de ikke efter forordningen om gadernes reenholdelse af 25 aprilis 1702 8 art. med straf vil ansees, som dermed betreftes, naar hand det enten for collegio eller og for politiemesteren angiver. Aadseleerne anlangende, naar ikke vides, af hvem de ere henlagde, eller hvem de tilhører, da skal de af natmanden bortføres, saa snart det hannem af de, som collegium eller politiemesteren forordner dermed inspection at have, gives tilkiende, og skal de, som inspectionen af politiemester anbefales, advare saa vel politie-

mesteren som contrahenten, naar nogen u-orden skeer med et eller andet u-tilladeligt paa gaderne af huusene at udkaſte, at de tilbørligen kand derfor vorde anſeet.

6. Med maadelig snee og jis om vinteren forholdes, ſom for hen melt er at ſkal forholdes om sommeren. Ti (!) ſkal han jisen og sneen paa forhen ſpecificerede kongl. pladser og fortoget, ſaa og paa de publiqve pladser, hvor hand er forpligtet at lade feye, ſom før er melt, ligeledes ved ſine egne folk opſtøde og bortføre. Særdeles udi de ſnefre og u-kierlige gader ſkal sneen, ſom af jndbyggerne ſelv til ſide feyes, af hannem bortføres, ſaa at der langs huusene paa begge ſider af gaderne kand være en reen fodsti, hvor folk kand gaa hin anden magelig forbi, men paa de kongelig og publiqve pladser lader hand ſaadan fodsti ved ſine egne folk giøre. Naar det ſig hender, at sneen og jisen paa gaderne var ſaa overflødig, at den ei ſaa haſtig, ſom fornøden giøres, kand blive bortført med forbemelte vogne eller karer, ſkal hand det for collegio tilkiende give og derhos beviise, at hand med ſine vogne og kærer haver giort ald ſin fiid, da collegium lover at vil giøre anſtalt til videre hielp efter kongelig allernaadigſte forordning eller paa anden maade, ſom beſt ſkee kand. Hand ſkal og, det meeſte mueligt er, ved flittig bortkiørsel hindre ald megen extra ordinaire u-reenlighed, ſom ved overflødig regn kunde forvoldes, og ald vanſkelig fart, om vinteren med u-ſædvanlig snee, jis og derpaa kommende haſtig tøm kunde tilføyes. Paa det vandet ved en god anſtalt kand faa ſit fri løb og affald, ſkal hand ſelv lade opbugge de publiqve rendesteene, men de particulair rendesteene lader politiemeſter advare en hver for ſit huus ſtedſe at holde aaben efter forordningen, ſom hand lader ſtrax bortføre.

7. For det øvrige ſkal hand efterleve den om gadernes reenholdelse allernaadigſt udgangne forordning af 25 aprilis anno 1702 og særdeles, ſom før er melt, at holde alle brolagde pladser og gader i Kiøbenhavn og Christianshavn ſamt Nye boder, ſaa og hvis herefter brolagt vorder, i alle maader forſvarligen og u-paaklageligen reene, at ingen klagemaal derom for høye øvrighed eller ſine tilbørlige ſtæder ved lovlig aarsag ſkal indkomme. Ellers lover Svend Krag at holde ſaadan inſpection ved dette verk, ſaa at alting ſkal vorde bragt udi en god orden i følge af de kongelig forordningers videre allernaadigſte formelding, dog ſaa at hand giver tilkiende for politiemeſteren, naar nogen af jndvaanerne ſig imod forordningen af 25 aprilis 1702 forſeer, da politiemeſteren dennem efter ſin charges medfører lader tiltale og afſtraffe. Saa lover contrahenten og at obſervere,

naar hand med dette verk kommer i brug, hvad som videre til stadens gaders ziirlighed kand optænkes, og i alt lade see sin vindskibelighed og sig saaledes forholde, som en ærekier mand vel egner og anstaar, selv efter angivelse enten til collegium eller politiemester og deres anstalter, at afskaffe, hvad som til disorderen enten af bønder eller andre forøves ved u-skikkelige kiørseler, bedelser og derved forarsagede u-reenligheder paa gaderne, hvor de kand kiøre sammen med mange vogne tillige og baade med deres foeringsers spildelse saa vel som besternes giødninger paa de stæder, hvor aller nyszen kand være giort reent, kand forvolde u-reenlighed, alt i følge af de kongelige forordninger, som melt er. Og skulle nogen imod forhaabning understaa sig at giøre modværn, naar hand dem vil sligt formeene, og hand ei selv kunde være dem overmægtig, da skal politiemester komme hannem strax til assistentz med sine betienter til straffes erholdelse over de skyldige efter forordningen. Saa er det og besluttet, at Svend Krag og selv maa lade forrette renovationen ved hvem hand vil, naar hand ikkun selv holder sin inspection, haand og hævvd derover, at alting gaar got og skikkelig til derudi, saa som hand for ald disorderen og paakommende klagemaale skal selv staa til ansvar.

8. For alle disze ovenskrevne puncter at lade forrette, forestaa og holde inspection over nyder og oppebærer Svend Krag 1. den heele renovations skat, som staden dertil herefter contribuierer, hvilken collegium herefter paa samme maade som tilforn lader oppebære og ind cassere, som hannem siden qvartaliter, ligesom den indkommer, skal leveres, og naar nogen restance falder, da skal efter forordningen bruges ald nødvendig anstalt til den at inddrive, som hannem i lige maade skal tilhøre og leveres, og i det øvrige skal til dens forderligste inddrivelse ham skee ald muelig assistance af collegio, til hvilken ende hannem hver qvartal skal leveres rigtig specification paa samme restance til hans efterretning og forsikring, at hannem ingen u-ret vederfares. Saa maa det og stande hannem frit for, om hand vil, enten selv, eller hvo hand dertil beskikker, ved inddrivelsen at være overværendes og med rodemesterne samt underfogderne at holde contra bog. Dog skal hvis, som saaledes inddrives, leveres til den, som collegium har beskikket saadant at indcassere og bog derover at holde, af hvilken det alt sammen til forfaldsdagen, lige som det indkommer, til contrahenten imod collegii assignation og contrahentens rigtig qvittance skal blive leveret. 2. Nyder og oppebærer hand portskilling og aftenpengene, som hid indtil har været og endnu ere bortforpagtede, lige som de maanetlig betalte bliver, hvilke i lige maade

Om en Strid mellem Handskemagerne og Hosekræmmerne.

Politie og commerce collegii tilforordnede.

Vi underskrevne etc. tilkiendegiver høystbemelte Hans Majts. tilforordnede udi politie og commerce collegio, at som til Hans Majt. er indkommen hosfølgende tvende allerunderdanigste supplicationer, den eene fra Simon Jenszen, oldermand for haandskemager lauet her i denne etc. Kiøbenhavn, med fleere haandskemagere sammesteds, hvorudi de paa egne og det gandske langs vegne allerunderdanigst besværges sig over den jndpas, som dem tvært imod de dennem allernaadigst forundte langs articler af huse kræmmerne i bemelte Kiøbenhavn tilføyes ved det, at de baade paa torvet om torvedagene, saa og i deris huuse fal holde og selge pelts verker og andre slags haandsker, beraabende sig paa en dem den 7 octobris anno 1712 allernaadigst given bevilling, at de tillige med fornevnte haandskemagere maa selge læder haandsker, som i kiøbstæderne Raanders, Viborg og Aarhus blive forarbejdede; og den anden fra Joachim Kempfer fra Meklenborg om at maatte her i staden u-behindret nære sig af skræder professionen, indtil hand kunde fortiene saa meget, at hand derfor kunde indkomme i lauet, hvis indhold de tilforordnede i etc. selv deraf etc., saa er det meer høystbemelte Hans Majts. etc., at de derom deris allerunderdanigste erklæring tillige med etc. til videre etc. udi det danske cancellie med forderligste indsender. Raadstuen for Kiøbenhavns slot den 25 aprilis anno 1716.

Efter etc. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 620—21.

Privilegium for en Galanterihandler.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter Lovise Rosset, jndvaanerske udi vores etc. Kiøbenhavn, hendes herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hendes søn Claudi Rosset maa, efterat hand sit borgerskab i bemelte Kiøbenhavn etc., nyde lige saadan frihed og ei videre, end som bemelte hans moder nu haver med adskillige slags galanterier sammesteds at falholde, selge og forhandle til hvem, som med hannem kiøbe vil. Dog at hand paa behørige stæder rigtigheden angiver etc. og deraf vores told etc. Forbydendes etc. Rendsborg den 29 aprilis 1716.

Sæl. Reg. XLVIII. 337.

Om Kørsel med Garnisonen.

Magistraten i Kiøbenhavn.

Vi underskrevne etc. tilkiendegiver velædle og velviise præsi-
dent etc., at iustitz raad og politie mester velædle og velbyrdig Johan
Bertram Ernst er beordret strax og uden underskeed at lade tilsige
og advare alle de her i staden og uden for paa dens grund boende,
som heste og vogne haver, at de holder dem i bereedskab til at føre
af garnisonen hersammesteds og dens bagage, naar det af generalitetet
eller commendanten af hannem vorder forlanget og de derom af politic-
mesteren advares, til de stæder uden for staden, hvor det kunde til-
siges, og det uden nogen ophold, undskylding eller forevending. Og
er det Hans Kongelig Majts. allernaadigste etc., at magistraten, saa
viit borgerskabet angaar, ligeledes til høystbemelte Hans Majts. villies
fuldbyrdelse herudinden fornøden anstalt gjører og ald muelig assistance
beviiser. Raadstuen for Kiøbenhavns slot den 7 maji 1716.

Efter etc. O. Krabbe. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 646.

Om Optyldning af Pladser paa Christianshavn.

Justitz raad og politiemester Ernst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som voris general lieute-
nant og commandant udi voris etc. Kiøbenhavn os elskelig hr. Hans
Christoph von Schønfelt os allerunderdanigst haver berettet, at til
det der ved fæstningen nu behøvende og forehavende arbeide, særdeles
udi Christianshavn, hvor jorden er steenagtig, skal behøves en stor
deel møg, og at du skal foregive formedelst voris til dig den 10 martii
nestafvigt ergangen allernaadigste befaling angaaende de ny pladsers
opfylding ikke uden videre voris allernaadigste ordre noget møg til
bemelte fortifications arbeide at kand lade føre, saa er hermed voris
etc., at du strax den anstalt gjør, at saa meget møg, som til byg-
ningen der ved fæstningen er fornøden, vorder, lige som altid er skeet,
og saa denne gang til de steder, hvor bygges skal, u-fortøvet hen-
ført. Dermed etc. Glükstad d. 8 maji 1716.

Sæl. Tegn. LX. 650.

Om Forebyggelse af Smitte fra de syge Soldater.

Magistraten i Kiøbenhavn.

Vi underskrevne etc. tilkiendegiver velædle og velviise præsi-
dent etc. her i den etc. Kiøbenhavn, at som Hans Kongl. Majts. tilfor-

ordnede udi politie og commerce collegio udi anledning af den til dem den 2 maji sidstafvigst ergangen befaling anl. til det kongelig danske cancellie at indberette, hvad anstalter de til at forekomme den fare af contagion, som ellers maatte befrygtes for staden og floden enten af de syge soldater, som ved de for kort tid siden ankomne regimenters findes, eller af de syge matroser og soldater, som fra Pommeren, hvor flek-feber skal grassere, hid transporteres, kunde eragte fornøden at skulle giøres, og til hvis fuldbyrdelse de assistance kunde behøve, i blandt andet allerunderdanigst haver berettet, at de den 4 maji nestefter have tilskrevet eder at drage omsorg for, at de huse, som forleden aar bleve paa Saltholmen afbrudte og herover førte, hvoraf en deel allerede ere opreiste og en deel ligger færdig hugne, med forderligste kunde blive opsatte paa den pladtz uden for Øster port, som politie og commerce collegium har ladet indgrøfte, og bragte i saa fuldkommen stand, at de syge, som til vands maatte hidkomme, strax der udi kunde indlegges, saa som de da lige fra skibene uden at komme her ind i staden kunde did føres, saa er det Hans Majts. allernaadigste etc., at præsidet etc. uden nogen forsømmelse eller forhaling den anstalt gjører, at bemelte qvarantine huus, det snarreste mueligt er, gandske kunde blive færdig og saaledes adapteret, at det i nøds fald kunde employeres til det brug, som det af Hans Kongl. Majt. allernaadigst er destineret, saa og, at samme huus i tide bliver forsynet med fornødne folk til de syges opvartning samt med hvis andet, som til deslige syges forplegning i saadant et huus kunde behøves. Og som commandanten her i staden er beordret at giøre den anstalt ved alle de her indquarterede regimenters, at saa vel de soldater deraf, hvilke nu kunde ligge syge her i staden, som de, der herefter kunde blive syge, vorder strax og i begyndelsen, førend sygdommen griber om sig, skicket til Krigs hospitalet, hvor de kand blive pleyet og i agt tagen, saa lader præsidet etc. med allerforderligste kundgiøre, at saa snart nogen soldat, som hos borgerne og judvaanerne kunde være i qvarter, bliver syg, at de da strax giver officeren det tilkiende, paa det hand for den syge soldats forflyttelse tilbørlig omsorg kand drage. Raadstuen for Kiøbenhavn slot d. 9 maji anno 1716.

Efter etc. O. Krabbe. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 650—51.

Om Ophjælpning af Kongens Klædemanufactur.

De tilforordnede i politie og commerce collegio.

Vi underskrevne etc. tilskikker Hans Kongl. Majts. tilforordnede udi politie og commerce collegio hosfølgende til hans etc. fra ædle og velbyrdig Christian Bram, Kongl. Majts. commerce raad og commerce assessor, indkommen allerunderdanigste memorial af dato d. 1 maji sidst forleden, hvor[af] de selv kand see og fornemme, hvad hand derudi allerunderdanigst andrager saa vel angaaende den slette tilstand, som klæde manufacturet og hallen her udi den etc. Kiøbenhavn nu paa nogle aars tid formedelst den anno 1711 grasserede smitsom sygdom er geraaden udi, som og angaaende hvad forslag, hand der udi gjør til des opkomst og fortsættelse igien, saa er det Hans Majts. etc., at politie og commerce collegium strax derom træder udi conference med velædle og velviise præsident etc. her sammesteds, som og herom Hans Majts. allernaadigste ordre haver bekommet, da samtlige med hin anden overveyer, paa hvad maade samme manufactur og hal kunde settes i stand igien, og saa derover samtlige deris allerunderdanigste betænkende tillige med ovenmelte memorial in originali i det kongelig etc. Raadstuen for Kiøbenhavns slot den 9 maji anno 1716.

Efter etc. O. Krabbe. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 652—53.

Om den russiske Flaades Proviantering.

Magistraten i Kiøbenhavn.

Vi underskrevne etc. tilkiendegiver velædle og velviise præsident etc. her udi den etc. Kiøbenhavn, at som de her paa strømmene og for staden værende Ryszeske skibe mangler provision til deris folk, saa er det høystbemelte Hans Kongl. Majts. etc., at de gjør den anstalt, at de paa anfordring imod billig betaling bekommer, hvis de i saa maade kunde have fornøden. Raadstuen for Kiøbenhavns slot den 23 maji 1716.

Efter etc. O. Krabbe. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 675.

Om Opbevaring af spanske Ryttere.

Jørgen Nahmesen, slots forvalter paa Rosenborg.

Vi underskrevne etc. tilkiendegiver ædle og velbyrdig Jørgen Nahmesen, Kongl. Majts. slots forvalter paa Rosenborg, at som

høystbemelte Hans Majts. deputerede udi land etatens general commissariat for Hans Kongl. Majt. allerunderdanigst haver andraget, at en deel spanske ryttere, som nestafvigte vinter ere blevne forfærdigede, staa her paa Tøymuset under aaben himmel og ei alleene med tiden forraadner, men end og er sammesteds Hans Majts. tjeneste til hinder, saa haver Hans Majt. efter forbenevnte deputeredes herom allerunderdanigst giorte forestilling allernaadigst bevilget, at bemelte spanske ryttere maa udi et fiele huus, som ved Amalienborg skal være staaende, og hvorudi skal være nogle kul i den eene ende, til forvaring indtages under slots forvalterens giemme, saa fremt hand ei nøglen dertil kand fra sig levere. Derefter slots forvalteren sig etc. Raadstuen for Kiøbenhavns slot den 26 maji anno 1716.

Efter etc. O. Krabbe. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LX. 678—79.

627.

12 Juni 1716.

Forordning om Skoleholdere.

Forordning paa tryk.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom os elskelig hr. Christen Worm, biscop over Siellands stift, og os elskelige præident etc. i vores etc. Kiøbenhavn for os allerunderdanigst haver andraget, at de danske skoler sammesteds, særdeeles siden contagionens tid, icke skal være i den stand, at der jo behøves med dem nogen anden anstalt at gøres, da have vi efter deres giordte forslag, saasom ministerium Hafniense i alle poster tillige med ere eenige, allernaadigst funden for got, at med danske skoleholdere og skoler sammesteds herefter skal forholdes, som følger.

1. Jungen, som ei bekiender sig til den u-forandrede Augsburgische confession, maa fordriste sig der i staden skole at holde. Formaster sig herimod nogen saadan, bør hand eller hun uden ald naade strax forviises landet. Dog forstaaes ei her under de skoler, som de reformerede allernaadigst er tilladt at holde, naar de ickun ere indrettede efter de dennem af os den 23 aprilis 1714 allernaadigst meddeelte privilegiers 4de articul.

2. Saa maa og ingen herefter understaa sig at holde skrive- eller regne-skole samt at oplære de unge i deres børne lærdom, med mindre hand tilforn af sognepræsten i det sogn, hvor hand skole agter at holde eller holder, er overhørt og siden af øvrigheden forordnet. Formaster nogen sig derimod at handle, bøde, naar det hannem overbeviiises, første gang tyve rdr., anden gang fyrgetyve rdr., halfdeelen

til angiveren, halvdeelen til de fattige; befindes hand tiere i samme forseelse, settes hand af øvrigheden for nogen tid i fængsel paa vand og brød.

3. Dog skal det ei være formeent, at jo een eller anden, som dertil er beqvem, maa underviise dem, hvilke det begierer, i bogholderiet, naar de sig ei fordriste ungdommen i Guds frygt og deres bernelærdom tillige at oplære. Thi slige, som alleene i bogholderiet agte at underviise, overhøres icke af sognepræsten, men constitueris af magistraten, som skal skiønne, om de dertil ere beqvemme. Men befindes nogen, som alleene er antagen til bogholderie at lære, icke dis mindre hemmelig at underviise ungdommen i deres børne lærdom og christendom, da skal hand lige saavel som andre skoleholdere sig med de børn, hand saaleedes oplærer, for provsten og sognepræsten i kirken indfinde, hvor da slige børn med andre overhøres.

4. Og som ei saa mange skoleholdere i Kiøbenhafn nu findes, at ald ungdommen af dem kand i Guds sande frygt oplæres, saa skal det være enhver sognepræst tilladt i sit sogn at drage omsorg for at faa dygtige og beqvemme personer opspurte, som til slige embeder kunde være skickede, enten de ere studentere eller andre gode Guds børn, hvilke hand da, naar de ere fitteliggen overhørte, forsender til øvrigheden, som dennem beskicker til embedet. Og saa tit nogen skoleholder ved døden afgaar, eller fleere behøves end de til forn anordnede, forholdes dermed ligeleedes.

5. Med skolemesterne i Christianshafns Børnehuus, ved hospitalet i Brøndstræde samt ved de danske kirkers fattige børns skoler, ved Holmens og Vor Frelseres kirke paa Christianshafn, ved St. Petri, den Herre Zebaoths og Friderichshafns citadels meenigheder forholdes det, som hidindtil haver været sædvanligt.

6. De skoleholdere, som nu ere eller herefter antages, skulle boe paa visse beqvemme pladtser i sognene, hvilke øvrigheden dennem saaleedes anviiser, at de ei boe hver andre for nær, men her og der i staden, paa det ungdommen ei skulle have for lang vei at gaa til skolerne.

7. Det skal icke nogen være tilladt at holde skrive- og regne-skole alleene, med mindre i saadan skole børnene tillige i Guds sande frygt oplæres. Har den, som regne- og skrive-skole agter at holde, icke saadan kundskab i Guds ord og troens articler eller icke den gave, at hand der i beqvemmeligen kand oplære andre, bliver det hannem tilladt at holde i sit huus en beqvem person, som dog til forn af sognepræsten skal være overhørt, hvilken ungdommen i

Guds frygt kand op lære, som det ei heller formeenes dennem, der kand have god kundskab om Gud og et got pund at lære andre, men ei den fornødne erfaring i skrive- og regne-konsten, at holde i deres skoler en person, beqvem i sligt ungdommen at underviise.

7. Saasom adskillige af kvinde kiønnet, deels enker, deels u-gifte, sig have ned sat skoler at holde, kand det dennem vel bevilges, naar de til forn af præsterne ere overhorte og af øvrigheden samtykte, men herefter antages icke letteligen lære mestersker, uden det maatte være, at de bleve forbundne til at underviise pige børn alleene samt drenge børn under fiire aar gamle og ei derover.

9. Hvor skolemesteren haver en god, gudelig og i Guds ord kyndig hustru, bliver det hende tilladt, naar hun til forn er overhørt af sognepræsten, at underviise pige børnene i Guds frygt, som da kunde være i et kammer for sig selv under hendes opsyn, og hand da visse timer oplære dem i regnen og skriven enten selv eller ved den person, som hand dertil holder, saa fremt icke hand eller hun har selv den fornøden erfaring.

10. Det maa ingenlunde være tilladt, at drenge og pige børnene sidde iblandt hver andre eller paa benke sammen i skolerne. Men er der ei leilighed, at de kunde sidde i adskildte kammere, bør i det mindste drengene sidde paa den eene og pigerne for sig selv paa den anden side af skolen.

11. Naar provsten aarligen overhører ungdommen i stadens sogne kirker, skulle alle skoleholderne og lære mesterskerne, end og de, som den 5te art. ommelder, være forbunden at møde i det sogns kirke, hvor de boe, med deres ungdom, saavel drenge som pige børn. Udebliver nogen, straffes første gang paa tyve, anden gang paa fyrge-tyve rixdaler og tredie gang miste sit embede.

12. Naar ellers præsterne i stadens kirker selv catechisere, skulle de tilsige een eller flere af de i sognet boende skoleholdere eller lære mestersker, dem med iberegnet, som den 5 art. nævner, ligesom de finde fornøden, hvilke da med deres ungdom u-veigerligen skulle møde i kirken. Sidde de præsternes bud overhørige og indfinde sig ei med ungdommen til catechisation, bøde første gang ti, anden gang tyve rigsdaler, tredie gang have deres embede forbrudt.

13. Naar nogen imod den 2den, 11te og 12te art. saaleedes har forseet sig, at hand, hun eller de skulle bøde til de fattige, giver sognepræsten i hver sogn, hvor saadanne boe, det strax for directeurerne over de fattiges væsen tilkiende, som anmode magistraten at lade bøderne inddrive, hvor til de og bør være dem behielpelig. Men

fortiener deres forseelse enten forviisning af landet efter den 1ste post eller fængsel paa vand og brød efter den anden eller afsettelse fra embedet, andrager sognepræsten det for øvrigheden, som strax skal see de skyldige straffede.

14. De, som holde skole, bør for alting vogte sig for, at de ei giver den ungdom, de oplærer, forargelse med banden og sværen eller anden u-christelig gierning. Befindes de beviisligen i saadan synd, bør de med eftertryk straffes eller efter sagens beskaffenhed aldeles settes fra deres embeder.

15. Saa skulle og skoleholderne og skoleholderskerne være forbundne med alvorlighed at give eller lade give agt paa børnenes adfærd, som de undervise, og det ei alleene, medens de ere i skolerne, men end og, naar de ere uden for dem. Befinde de, at børnene enten med banden og sværgeren eller anden u-dyd og u-gudelighed have forsyndet sig, bør de give deres forældre eller paarørende det tilkiende og der foruden selv straffe dem.

16. Skulle nogen skoleholdere eller skoleholderske befindes enten u-fittig og forsømmelig eller u-skickelig i liv og levnet, saaledes at hand eller hun ei ved sognepræstens formaning bedrer sig, da andrages det af sognepræsten for øvrigheden, som straffer den skyldige efter forseelsens beskaffenhed og, i fald denne er saa grov, gandske afsetter ham eller hende fra embedet.

17. Alle skoleholdere og skoleholdersker, som nu ere i vores etc. Kiøbenhavn, og hvilke det bliver tilladt herefter at holde skole, de alleene undtagne, som meldes i den 5 art., skulle inden fiire uger efter denne forordnings publication opkaldes paa raadstuen og der tages i eed. Saa skal og enhver af dennem leveres et exemplar af denne forordning, den de og have skriftligen at forbinde sig til at efterleve, saaviit dennem vedkommer, hvilke deres skriftlige reverser altid skal være i magistratens giemme.

18. Skoleholderne og skoleholderskerne maa ingenlunde oplære børn, som ere fødte af danske forældre og intet viide af det tyske sprog, i deres børne lærdom paa tysk, ei heller de, som ere fødte af tyske forældre og i det danske sprog ukyndige, paa dansk, med mindre de tillige samme børn i sprogene saaledes oplære, at de kunde forstaa og giøre reede for, hvad de siige, saa at naar et barn, fød af danske forældre, der haver lærdt sin børne lærdom paa tysk, eller et andet, fød af tyske forældre, der kand have lærdt den paa dansk, examineris, det da kand siige meeningen i det eene sprog, af hvad det haver lærdt i det andet, samt forstaa ordene, med hvilke

de taler. Saa maa og ei i skolerne andre bøger bruges end de, der stemme over eens med den u-forandrede augsburgiske bekiendelse og af facultate theologica paa Kiøbenhafns universitet ere approberede.

19. Og paa det skoleholderne samt lære mesterskerne kunde have des bedre tid og lyst til at underviise ungdommen, ville vi dennem for byens tyngte og tjenister som vagthold, rodmester og forstander embeder allernaadigst have forskaanet, fra hvilke tynger og tjenister de dog hid indtil have været forskaanede.

Thi byde vi hermed og befale os elskelig præresident etc. samt byefogden i bemelte vores etc. Kiøbenhafn, desligeste alle andre, som denne vores etc., at de den paa behørigt stæder etc. J særdeelehed ville vi have biscoppen over Siellands stift allernaadigst anbefalet, at hand den anordning gjør, at forskrevne forordning neste søndag efter dens publication bliver efter høymesze af alle stadens prædickestoel oplæst og siden ligeleedes aarligen hver første søndag efter paaske. Givet etc. Hafniæ den 12 iunii 1716.

Sæl. Reg. XLVIII. 364—70.

628

3 Juli 1716.

Privilegium for en Syerske.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Bodild Marie Hammers af voris etc. Kiøbenhavns hendes allerunderdanigste etc. samt os elskelig voris tilforordnede i politie og commercé collegio deris allerunderdanigste givne erklæring allernaadigst have bevilget, at hun uden skræder langets tiltale samme steds maa sig med adskilligt for qvinde kiønnet at sye ernære, saa viit hun med hendes egne hænder kand afsted komme, foruden svenne, drenge eller piger derpaa at holde. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ den 3 iulii anno 1716. |

Sæl. Tegn. LX. 697—98.

629.

3 Juli 1716.

Privilegium for en Skræder.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Mogens Christophersen, som skræder haandværk skal have lært og for under constabel ved voris artillerie udi syv aar tient, maa, naar hand sit borgerskab etc., i skræder langet i voris etc. Kiøbenhavn indtages foruden mester svends

aar at staa. Dog skal hand i det øvrige etc. Derefter j etc. Skrevet etc. Hafniæ d. 3 iulii anno 1716.

Sæl. Tegn. LX. 698.

630.

10 Juli 1716.

Om Leverance af Lægemidler til Landetatens Hospital.

Justitz raad og politie mester Johan Bertram Ernst og oberst og vice commandant Andreas Frank.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Efter søm Bodel afgangne Michael Scharffenbergs, apothekerske i voris etc. Kiøbenhavn, hos os allerunderdanigst haver ansøgt og begiert, at hende til hendes credits og børns conservation maatte forundes de til land etatens hospital paa Ladegaarden uden for staden udkrævende medicamenter af hendes officin aleene at fournere, erbydende sig ei aleene medicamenterne for en meget billig priis, men og af saadan godhed at levere, at intet derpaa skal falde at sige, hvilket j selv videre af hosfølgende copie af hendes herom indgivne allerunderdanigste supplication kand see og fornemme, da er voris etc., at naar fornevnte Bodel afgangne Michael Scharffenbergs medicamenterne saa forsvarlige og dygtige, saa og for den priis, som de anden steds kunde bekommes, leverer, da skulle de, saa længe hun leverancen u-paa-klageligen præsterer, hos hende tages. Dermed etc. Hafniæ d. 10 iulii anno 1716.

Sæl. Tegn. LX. 705.

631.

10 Juli 1716.

Om Aflevering af den afdøde Notarius publicus' efterladte Papirer.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi have funden for got, at alle de protocoller, acter og breve, som notarii publici embedet i voris etc. Kiøbenhavn kunde vedkomme og efter forige notarius publicus, afgangne Jørgen From findes, skal paa stadens raadstue indleveres og forvares, og i den henseende allernaadigst befalet bemelte afgangne Jørgen Froms arvinger, nemlig os elskelig Olaus Judichær etc., Niels Fos etc. og Johan Conrad Ernst etc., forskrevne documenter til eder imod qvittering med forderligste at levere. Og er derfor nu hermed voris etc., at j forskrevne documenter til forvaring lader annamme og deraf til notarius publicus her sammesteds Rasmus Æreboe paa anfordring udlevere, lige som hand i hans embede af saadanne documenter kunde behøve. Dermed etc. Hafniæ d. 10 iulii anno 1716.

Sæl. Tegn. LX. 708.

Om Bolig for Czar Peter den Store.

Wilhelm Edinger, borger og handels mand i Kiøbenhavn.

Voris allernaadigste etc. er, at Wilhelm Edinger, borger og handels mand her i voris etc. Kiøbenhavn, u-feilbarligen inden i morgen aften indrømmer og gjer røddelig for Hans Mait. Czaren hans gaard og huus med alle derudi befindende værelser. Skrevet etc. Hafnæ d. 19 iulii anno 1716.

Sæl. Tegn. LX. 711.

Om Indretning af en Allarmplads ved Garnisons Kirke.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforu. Saa som Oluf Povelsen, boende i Strandstræde ved Guarnisons kirken her i voris etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst klageligen haver ladet andrage, hvorledes at paa en øde plads, som ligger ved hans huus, skal den gemeene mand om natte tider kaste ald deris u-humskhed og u-reenlighed, saa at ingen formedelst den aarsage vil boe til leje hos hannem; foruden skal og denne u-reenlighed ligge til største vanære for Guds huus og veggen og muuren paa hans huus forraadnes og forderves af den og kielderen med vand opfyldes, da have vi, saa som ingen kiender sig ved denne plads, og den maa være publico tilhørende, allernaadigst funden tienligt, at den bliver brolagt og beholden til stadens nytte til en allarm plads, som i sær paa det sted er fornøden, naar høye officerers liig begiengelse kunde forefalde ved Guarnisons kirken. Og er derfor hermed voris etc., at j strax den anstalt gjer, at denne pladtz af de indkomster, som er lagt til deslige publique pladsers broelegning og ved ligholdelse, vorder broelagt og rendesteenen, som løber langs samme plads, saaledes anlagt og vandfaldet regleret, at det ei kand løbe i supplicantens kielder. Dermed etc. Hafnæ d. 20 iulii 1716.

Sæl. Tegn. LX. 715—16.

Om Løsladelse af Fanatkeren A. Dyrkop.

Directeurerne for de fattiges væsen i Danmark.

F. 4. Vor gunst tilforu. Saa som j udi eders til os indkommen memorial af den 16 martii sidst afvigt til voris allernaadigste resolution allerunderdanigst haver indstillet, om ikke en aftakket soldat navnlig Adolph Dyrkop, hvilken vi den 6 novembris 1713 allernaadigst have befalet at skulle formedelst hans forfærdelige griller

om den saliggjørende tro samt hans forargelige ord og tale udi Bernehuset paa Christianshavn til arbeide indtages, maatte nu af samme hans arrest entlediges, efterdi hand saadanne griller gandske skal have forladt, fortrydt hans forhen begangne Guds bespottelser og reverseret sig herefter saaledes at leve, at ingen sig over ham skal kunde besværges, saa give vi eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi allernaadigst have bevilget, at fornevnte Adolph Dyrkop maa imod advarsel af dig, bispoc hr. Christen Worm, og truesel med daare kisten, saa fremt hand igien til de forige vildvarelser skulle falde, deraf udkomme. Derefter j etc. og herom etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 20 iulii anno 1716.

Sæl. Tegn. LX. 716—17.

635.

22 Juli 1716.

Om Indretning af Czarens Bollig.

Johannes Christensen Meller, etatz raad og præsident, og Johan Bertram Ernst, iustitz raad og politiemester i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Voris allernaadigste etc. er, at j strax og uden ophold fra jndbyggerne her i staden forskaffer til laans hvis, som der kand være fornøden at bruges udi Wilhelm Edingers gaard, hvor Hans Majt. Czaaren og hans gemahl indlogeres. Dermed etc. Hafniæ d. 22 iulii anno 1716.

Sæl. Tegn. LX. 718.

636.

23 Juli 1716.

Om Indkvartering af Czarens Følge.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som vi allernaadigst haver befalet dig politiemester Ernst, som tillige med eder er et lem af magistraten, strax at giøre anstalt, at Hans Majts. Czaarens ministrer og betiente med deris folk og heste efter enhvers dignité og condition hos jndbyggerne her sammesteds vorder indlogeret, og som det ville være u-billigt, om det onus skulde falde paa de af jndbyggerne aleene, hos hvilke saavel høystbemelte Hans czaariske Majt. selv som hans ministrer og betiente kunde blive indlogeret, men vi derimod allernaadigst holder for billigt, at alle byens jndvaanere dertil contribuerer, og er derfor voris etc., at efter at j haver accorderet med husenes beboere om logementerne, hvad de derfor med billighed bør at have, j derpaa giører en jnddeeling paa alle byens jndvaanere, hvad en hver med ret og billighed dertil bør at svare, og sligt siden lader indfordre og til de vedkommende erlegge. Hvorom j os eders allerunderdanigste

udførlig underretning og rigtig designation med allerforderligste haver at tilstille. Hafniæ d. 23 iulii anno 1716.

Sæl. Tegn. LX. 718—19.

637.

24 Juli 1716.

Tilladelse til Ølbrygning.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Niels Jacobsen Wiger, borger og jndvaaner udi vores etc. Kiøbenhafn, hans herom etc. samt os elskelig voris tilforordnede udi politie og commerce collegio deres indkommen erklæring allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand og hans hustru maa udi deres liffs tid, dog uden consequence for andre, brygge øl i deres huus baade af kackelovns og brunt malt til got folkes huus fornødenhed og deraf selge uden huset i pottetal og foustagier, men ey at selge øl til kroersker eller holde øl sal i huset, under denne vores allernaadigste bevillings forbrydelse. Forbyndes etc. Hafniæ den 24 iulii 1716.

Sæl. Reg. XLVIII. 410—11.

638.

27 Juli 1716.

Privilegium for en Galanterihandler.

F: 4. giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Joseph Volandt, borger og jndvaaner her i vores etc. Kiøbenhafn, maa, saaviit ei strider imod noget langs articler, ligesom hans formand udi ægteskab, vores forige peruquemager afgangne Martinus Schleippen, her sammesteds falholde og selge adskillige slags galanterier til hvem, som med hannem kiøbe vil, dog at hand saadanne vahre paa behørige stæder etc. og vores told etc. Forbyndes etc. Hafniæ den 27 iulii 1716.

Sæl. Reg. LXVIII. 412.

639.

27 Juli 1716.

Privilegium paa at brygge Kackelovnsøl.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Andreas Kellinghusen, borger og jndvaaner her i vores etc. Kiøbenhafn, hans herom etc. samt os elskelige vores tilforordnede udi politie og commerce collegio deres indkommen allerunderdanigste erklæring allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand, som til forn henimod 40 aar haver uden nogen paaanke betient adskillige got folk med øl, som hand af hvidt kackelovns malt udi hans huus haver ladet brygge, maa fremdeeles i hans liffs tid af samme slags øll, som hand i hans huus lader brygge, udi pottter og kander tal til hvem, som det af hannem

kunde forlange, undtagen kroersker, udselge. Forbyndendes etc. Hafnise den 27 iulii 1716.

Sæl. Reg. XLVIII. 412—13.

640.

17 Avg. 1716.

Om Bortsendelse af en Bande Tater.

Kiøbenhavn's magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Til svar paa eders til os af den 22de iunii sidst forleden indkommen allerunderdanigste memorial angaaende de i stadens arresthuus befindende ni saa kaldede Tarter qvinder og 21 børn, give vi eder hermed allernaadigst til kiende, at voris etc. er, at alle bemelte qvinder og børn, saa og saa mange af mand folkene, som ei ere indfødde danske, skal strax forsendes til Lybek og der settes i land. De øvrige mand folk, saa mange som ere tienlige, ville vi allernaadigst at skal antages under militien eller til arbeide i fæstningen. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafnise d. 17 augusti anno 1716.

Sæl. Tegn. LX. 744—45.

641.

5 Sept. 1716.

Om ny Fængsling af A. Dyrkop.

Johan Eichel, borgemester og stads physicus i Kiøbenhavn, og doct. Wagner.

F. 4. Vor naade tilforn. Saa som den eder nok som bekiendte Adolph Dyrkop, der for sine selsomme griller om den christelige tro haver været indsat i forvaring, paa det der kunde prøves, om hand derved fra saadanne griller kunde bringes og komme i andre tanker, endnu efter at hand var kommen udaf den arrest, hand var udi, og forhen havde lovet aldrig meere at henfalde til forige eller forsættligen at give nogen forargelse, halstarrigen er bleven ved hans forige galne indbildninger og udstrodt her og der i staden hans u-gudelige og blasphemiske skrifter, hvor over hand igien for nogle dage siden er paagreben og udi stadens arresthuus indsat, saa er voris etc., at j med største fiid eder om bemelte Dyrkops legems constitution nøye informerer, saa og eftertænker og randsager, om ikke en eller anden svaghed hos ham kunde være, som dertil kunde contribuere og forvirre hans sind og sandse, og naar j derover med hver andre grundigen haver delibereret, os derom eders allerunderdanigste omstændelige relation strax derefter tilstiller. Dermed etc. Hafnise d. 5 septembris 1716.

Sæl. Tegn. LX. 763.

Om Forbøn for Landgangen i Skaane.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som vi med det allerførste ved Guds bistand agter at giøre landgang ved voris armée paa Skaane, saa er voris etc., at du strax beordrer præsterne her i staden, at de i bønnen efter prædikken fra prædikkestolene førstkommende søndag giører hiertelig og alvorlig bøn til den allerhøyeste Gud, at hand samme landgang for os vil giøre lykkelig. Dermed etc. Hafnise den 14 septembris anno 1716.

NB. Blev siden mundtlig befalet, at dermed indtil videre skulle indeholdes.

Sæl. Tegn. LX. 773.

Privilegium for en Skræder.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter herom giorte etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at Nicolai Dengel, som nogle aar for under constabel under voris artillerie corps haver tient og formedelst svaghed derfra er bleven dimitteret og ellers skræder haandverket skal have lært, maa i anledning af den allernaadigst udgangen forordning af dato den 2 maji anno 1685 her udi voris etc. Kiøbenhavn sig af sine egne hænders arbeide uden skræder langets tiltale og en hver, som det forlanger, dermed at betiene, dog uden svenne, drenge eller piger paa samme haandverk at holde. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafnise den 28 septembris 1716.

Sæl. Tegn. LX. 778.

Om Gadernes Renselse.

De tilforordnede i politie og commerce collegio.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saa som vi u-gierne og med stor mishag have maat fornemme den store u-orden, som i dette aar haver været i gadernes renovations verk her i staden, og den at have haft liden nytte af ni tusinde rixdalers betalende renovations skat, saa til saadan mishag og publico præjudicerlige consequencer at forebygge og de større bekostninger end tilforne, som er bleven giort forslag om, i disse tider at spare, er voris etc., at renovationen paa ny bliver bortforpagtet, dog, førend den gandske sluttet, først til voris

videre approbation os tilstilles. Alt saa haver j enten til vognmands langet her sammesteds eller til andre, og det uden nogen forhaling jo før jo bedre, for billigste priis, som kunde erholdes, saa og imod fornøden cautions stilning og saadan auction at forrettes af eder samt- lige udi politie og commerce collegio, hvor du, voris politiemester, er et lem og du da kand erindre, hvis du finder nødigt, i conditionerne at indføres, hvilke conditioner politiemesteren efter sit embedes med- før siden bør alvorligen at holde over og lade exequere, dertil forordningen giver politiemesteren ald den myndighed, som behøves, dog at den ey misbruges. Og skulle da gaderne, som nu ere opfyldte med u-reenlighed, leveres den forpagtende reene og i vedberlig stand, og hand at være pligtig til dennem i sin tid ligeledes fra sig igien at levere. Ved denne forpagtning ville vi allernaadigst, at j seer der hen, saa fremt j skulle finde det des bedre ved forpagtnings contracten, at renovations forretningen kunde deeles her i staden og Christianshavn i fire partier, nemlig Kiøbenhavn i tre eller fleere og Christianshavn i en deel, og gierningen gøres tillige i alle gaderne paa en maade og en tid, om det er nogenlunde mueligt. Ellers som voris politiemester angaaende politie bøderne, hvilke efter forordningen strax skulde leveres til den af stadens 32 mænd, som sidder i politie og commerce collegio, ei endnu skal have giort tilbørlig rigtighed, og fra hans tiltrædelse til embedet fast ingen skal være bleven indleveret, da dog begge hans formænd i den fald rigtig haver efterlevet forordningen, saa bliver hand af os a parte beordret at giøre regnskab for de i hans tid faldene saa vel renovations- som politie bøder og dem efter forordningen paa behørige stæder at udlevere. Til slutning holder vi det herforuden at være en stor hielp baade for renovations cassen saa og for reenholdelsen i sig selv, dersom der alvorligen blev holdt over forordningen, som expresse forbyder, at intet skarn maa udbæres af husene og legges paa gaden, hvilket er fornunnen hid til dags ikke at være bleven efterlevet, og saadan mislighed vel foraarsager den største vanskelighed i gadernes reenholdelse, i det at, som renovations vognene heller tager imod den u-reenlighed, som udbæres af husene og paa dem kastes, naar der ikkun følger en skilling med, den som imod feye skarnet, der ligger paa gaden, hvilket fornemmes, de for samme aarsags skyld ey heller tager reent nok op paa vognene, saa bliver der stedse adskillige dynger beliggende paa gaden, hvilke siden ved den idelig kiørsel udsprede paa ny igien, saa at gaderne paa saadan maade u-mueligt kunde holdes reene, saa bliver politiemesteren allernaadigst befalet stricte at holde over forordningen, da

skal leveres til den af collegio beskikkede casserer, hos hvem contrahenten dem igien annammer imod collegii assignationer og hans derpaa tegnede fornøvelig qviteringer. Og skal hans betaling angaa fra den tid, ham det første kvarter til reenholdelse bliver leveret. Af disse ovenskrevne tvende jndtægter skal contrahenten betale eller lade sig korte aarligen den summa to tusind rixdaler, skriver 2000 rdr., efter proportion maanetligen eller kvartaliter, lige som opperbørselerne falde, saa at de, som falde udi reede penge, betales eller kortes i reede penge, og af de, som falde udi halv reede penge og half mynte sedler, skal paa samme maade betales eller kortes, hvilket saaledes skal continuere aar efter aar, saa lenge denne contract med hannem varer, som forskrevet staar. Men naar den nu værende contract med afgangne Owe Mangaars arvinger og cautionister tager ende, da skal det være Svend Krag tilladt selv samme port skilling at oppebære eller ved andre oppebære lade, hvad heller de kunde sig enten meere eller mindre beløbe, end nu derfor til forpagtning eller afgift til collegium betales, naar hand stiller derfor til bemelte collegium tilstrekkelig og fornøvelig caution.

9. Til forsikring, at ovenbemelte contract af mig Svend Krag og mine arvinger udi alle sine ord og clausuler skal holdes og efterkommes, stiller ieg Lars Jenssen Cort, urtekræmmer i Store Kongens gade, og Jens Jenssen Cort, prammand i Grønne gaden, til caution, at renovations verket saaledes, som ieg eller de herudi findes obligerede, fra contractens begyndelse, indtil den tager ende, udi alle maader forsvarligen skal vorde fuldbyrdet. Til bekræftelse haver ieg med forbemelte mine cautionister originalen, som tilforn med politie og commerce collegii segl er forseglet og af collegio underskreven, med vores egne hænder underskrevet og med vores sædvanlige signeter forseglet, saa og ieg til min og cautionisters efterretning en ligelydende vidimeret copie og gienpart deraf til mig annammet. Actum politie og commerce collegio den 8 ianuarii anno 1717. (l. s.) J. Rosencrantz. N. Slange. J. B. Ernst. C. Scavenius. A. Franck. M. Munch. H. Stuve. Marcus Johansen.

D. C. Eisenberg.

S. Krag (l. s.), som cautionister og forlovere Lauritz Jenszen Cordt (l. s.). Jens Cordt (l. s.).

Da ville vi bemelte contract etc. confirmere og stadfæste. Forbydendes etc. Hafniæ 5 aprilis 1717.

Sæl. Reg. XLIX 79—90.

Om Overholdelse af Kjædtaxterne.

De tilforordnede i politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom vi have maat fornemme, hvorleedes slagterne her i vores etc. Kiøbenhavn icke alleeniste skal blive ved at opsette priszen paa deres slagtede kiød, som de i slagter boderne falholder, u-anseet at j dennem alvorligen skal have foreholdt ey meere derfor at fordre, end den dem foresatte taxt tillader, men end og saa, at de imellem sig selv skal have vedtaget, at naar nogen, som ved inquisition er befunden derimod at have handlet, med de 4 rdrs. straf, som udi deres langs articler er dicteret, vorder anseet, skal det heele laug proportionaliter betale, hvad den skyldige i saa maade kand have udgivet, og saadan slagter-laugets vedtægt er at ansee som en stemping meere imod de herom allernaadigst udgangne forordninger og befalinger end den af magistraten giordte anordning og satte taxt, saa give vi eder hermed allernaadigst tilkiende, at det efter eders allerunderdanigst giorte forestilling maa være eder tilladt den udi slagter-laugets articler dicterede straf efter omstændighederne og enhvers sags beskaffenhed at skierpe. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafnæ den 30 aprilis 1717.

Sæl. Tegn. LXI. 101.

Om Skattefrihed for en uopfyldt Plads paa Christianhavn.

Jndquarterings commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter os elskel. Friderich Rostgaard etc. hans allerunderdanigst etc. samt eders derpaa givne allerunderdanigste erklæring allernaadigst have bevilget, at den øde og u-indhegnede plads, ved Strandgaden i Christianshavn beliggende, som hand sig haver tilforhandlet og tilforn haver tilhørt vores forige iustitz raad afg. Johan Mothis enke, der paa samme plads allernaadigst haver været forundt ti aars frihed, hvilken frihed nestafvigte aar 1716 ophørte, maa i henseende til, at bemelte plads paa adskillige stæder og i sær langs bolverket imod stranden icke endnu skal være op fyldt, for ald jndquartering og grundskat samt deslige paalæg være fri og forskaanet, indtil at den med huse eller vaaninger vorder bebyggt, da i proportion af den plads, som med bygning bliver besadt, efter en taalelig taxt og i anledning af de allernaadigste anordninger saadanne paalegge

deraf at skal ndreedes og betales. Derefter j etc. Befalendes etc.
Hafnise den 3 maji 1717.

Sæl. Tegn. LXI. 103—04.

664.

7 Maj 1717.

Om Officerers Lakajers Tilladelse til at bære Kaarder.

Etatz raad og politiemester Ernst.

F. 4. Vor gunst tilforn. Paa din af den 11 februarii nest afvigt os allerunderdanigst gjordte forestilling angaaende laquaier, som bærer kaarder, give vi dig hermed allernaadigst til svar, at som det de civile deres laquaier i forordningen om klædedragten af dato den 13 martii anno 1683 expresse er forbudet at bære kaarder, saa haver du efter samme forordning og conform med dit embedes pligt derover at holde. Men angaaende de militaire deres laquaier, da som de militaires, særdeeles i krigs tider som nu, efter stand og vilkor maa have deres laquaier og folk ei alleene til opvartning, men end og i marken til deres bagage at oppasze og undertiden i visze occasioner at forsvare imod fienden, saa maa de dertil bære kaarder og andet gewähr. I lige maade forbeholdes og saa de fremmede ministrer, som sig ved vores hof opholder, at lade deres laquaier bære kaarder. Derefter du etc. Befalendes etc. Friderichsborg den 7 maji 1717.

Sæl. Tegn. LXI. 105.

665.

7 Maj 1717.

Privilegium for en Galanterihandler.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Isaac Mendel Speyer, judvaaner her i vores etc. Kiøbenhafn, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand udi hans i boende huus en liden galanterie boed med saadanne vahre, som i de andre galanterie boder her sammesteds fal holdes, maa have og derudi adskillige slags galanterier til dem, som med ham kiøbe ville, forhandle og selge. Dog skal hand paa behørige stæder etc. og deraf vores told etc. Forbydendes etc. Friderichsborg den 7 maji 1717.

Sæl. Reg. XLIX. 110.

666.

14 Maj 1717.

Om uhindret Adgang til Staden for fremmede Skibe.

Patent i tryk.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom vi maa fornemme, at en deel vore søefarende underdaner, som pleyer at seyle imellem provinzieme og denne vores etc. Kiøbenhafn, paa nogen tid skal have entholdet sig fra med deres vahre her hid at komme, mueligt af frygt,

at deres skiberomme med beslag skulle vorde belagde, saa have vi ved dette vores obet brev allernaadigst fundet for got at lade publicere og tilkiende give, saa som vi og etc., at alle og en hver, saa vel fremmede som jndlændiske, som victualier, brændevad og alle slags vahre hid til staden ville bringe, maa u-behindret uden frygt for noget beslag hidkomme, saa som vi ikke ere sindede noget beslag at lade paabyde uden indfaldende høy nødtrængende aarsager. Og om vi endeligen ved tidens fremgang skulle nødvendig maatte beveges til noget beslag at lade giøre, da skal dog alle fremmede, som med vahre hidkommer, for ald beslag være fri og forskaanet. Hvorefter alle etc. Bydendes derfor hermed og befalendes os elskelige præresident etc., at de det paa behørige steder etc. Givet etc. Hafniæ den 14 maji 1717.

Sæl. Reg. XLIX. 112—13.

667,

4 Juni 1717.

Om Betaling for Czarens og hans Følges Indkvartering.

Kiøbenhafns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Paa eders til os indkommen allerunderdanigste memorial af den 27 martii sidst forleeden, hvorved j allerunderdanigst forsperger eder anlangende, hvorleedes betalingen til de af jndvaanerne her i staden, som udi nest afvigte aar have haft Hans Czaariske Majt. og hans suite til logemente, skulle inddeeles og lignede, og af hvem de derover indgivne regninger og præntioner, som sig til en anseelig summa penge, nemlig 14327 rdr., skal beløbe, skulle eftersees og decideres, med viidere, give vi eder hermed allernaadigst til svar, at som det er eder selv best bekiendt, hvem der haver haft meest jndkvartering eller dermed er bleven besværget, vi da allernaadigst ville, at j først igiennemgaar de indgivne regnskaber og dennem efter billighed modererer og derudi deciderer, hvormeget enhver i saa maade med billighed kand tilkomme, og derefter gjør repartitionen over stadens jndbyggere, hvorleedes samme summa da best kunde blive betalt, hvilket j derefter til vores viidere allernaadigste approbation med forderligste allerunderdanigst haver at indgive. Dermed etc. Hafniæ den 4 iunii 1717.

Sæl. Tegn. LXI. 133—34.

668.

4 Juni 1717.

Om Fattigvæsenets Panter i Ejendomme.

Justitz raad Hans Wilhelm Kaalund og secreterer Joachim Wielandt.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom os elskelige vores tilforordnede directeurer for de fattiges væsen i vort rige Danmark

for os allerunderdanigst haver andraget, hvorleedes det efter en til dennem fra os elskelig Jens Olsen, raadmand her i vores etc. Kiøbenhafn og oldermand for de fattiges forstander her sammesteds, indkommen vurdering, som efter hans giorte forslag skal være giort paa alle Christianshavns fattiges saavel eyendoms som panthavende huse, er bleven befundet, at paa endeel huse meget mere skal være laant, end de ere vurderede for, og som de allerunderdanigst formeener, at det vil blive en sag imellem ham og os elskelig præsidet etc. i bemelte Kiøbenhafn, som uden de fattiges skade vil afgjøres, haver de forbenævnte directeurer for de fattiges væsen udi Danmark tillige med allerunderdanigst været begierende, at vi allernaadigst ville anordne commissarier til at kiende og dømme imellem fornævnte Kiøbenhafns magistrat paa den eene og de committerede over de fattiges væsen her i staden eller bemelte raadmand Jens Olsen paa den anden side anlangende, hvilken af parterne skal svare og erstatte de fattige den skade, som de formedelst deres capitalers udsettelse paa saa ringe panter samt henstaaelse, endskiønt at panterne forringedes, kand beviise sig at lide, saa er hermed vores etc., at j retter eders leiglihed efter som commissarier paa bemelte committeredes side tillige med tvende andre, som vedkommende vederparter etc. Hafniæ den 4 iunii 1717.

Sæl. Tegn. LXI. 137—39.

669.

4 Jani 1717.

Om en Gave til Fattigvæsenet.

Justitz raad Hans Wilhelm Kaalund og secreterer Joachim Wielandt.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom os elskelige vores tilforordnede directeurer over de fattiges væsen i vort rige Danmark for os allerunderdanigst haver andraget, at afgangne doct. Hector Gotfried Masius, forige professor theologiæ paa universitetet her udi vores etc. Kiøbenhafn, skal have udlovte til de fattige eller ad *pias causas* een capital af 8000 rdr. og derom sin sidste villie udi en tydsck bibel skrevet og bemelte directeurer paa de fattiges vegne paa-staar, at dennem af fornævnte afgangne doct. Masii sterfboe maa skee fuld udlæg først for 2000 rdr. udlovede gage fra 1 ianuarii 1704 til 1 ianuarii 1706 med rente fra den tid, skiftet efter hans sidste afgangne hustru blev sluttet, dernest for hans gage fra 1 ianuarii 1706 til hans døds dag in septembris 1709 og endelig for de 4000 rdr., udlovede af ham paa hans syge seng paa Ravnstrup anno 1704, naar der fra drages de 500 rdr. til en tydsck fattig skole, som der skal

være skeet udlæg for paa skiftet efter hannem, men os elskelig Nicolai Henrich von der Maase, vores etatz-, iustitz-, cancellie- og regierings-raad i vore førstendomme Sleszvig og Holsten samt amts forvalter over Steenberg amt, som fød værge for bemelte afg. doct. Masii børn derimod formeener, at sterfboet icke med rette bør være ansvarlig til viidere end de 4000 rdr., som ad pias causas skal være udlovat, da som denne sag paa den eene side angaar de fattige og paa den anden side angaar de u-myndige, saa have vi allernaadigst funden for got denne dispute ved commissarier forsvarligen at lade paakiende og afgjøre. Thi er vores etc., at j som commissarier paa forbemelte directeurers vegne retter eders leilighed efter tillige med tvende andre commissarier, som etatz raad von der Maase etc. Hafnia den 4 iunii 1717.

Søl. Tegn. LXI. 139—41.

670.

18 Juni 1717.

Om Afgift til Stadskonduktøren af Skøder.

Anordning og befaling udi tryk.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at eftersom for os allerunderdanigst er andraget, hvorleedes det skal falde de fleeste af jndvaanerne i vores etc. Kiøbenhavn, som huse og ejendomme sammesteds have, meget tungt og besværligt at udstaa den bekostning, som de hid indtil har maat gjøre med at betale stads conducteuren for hans alnemaal fuld betaling, hver gang et huus eller grund enten ved kiøb eller sal kand være kommen udi andres hænder, i hvor kort tid end derpaa tilforn kunde være taget hans alnemaal, og dog derudi ei nogen forandring siden været giort, da have vi allernaadigst for got befunden der udinden saaledes at anordne og bevilge, at jndvaanerne i bemelte Kiøbenhavn maa herefter, naar det befindes, at deres huse og ejendomme en gang tilforn ere maalte, allernaadigst være befriede for derpaa siden at tage ny maalebrev, hvorimod en hver af forskrevne jndvaanere skal være forpligtet til at, saa ofte enten noget fra deres huse og grunde bliver soldt eller og dertil noget vorder kiøbt, den selgende saa vel som den kiøbende da sligt strax for stads conducteuren skal angive, derpaa hans alnemaal tage og det i grund taxten lade forandre, under straf for en hver af dem fem rigsdaler pro cento af det, som den part af grunden eller ejendommen, der selges eller kiøbes, staar for i grund taxten, og det til Vor Frelseres kirke i Christianshavn. Og kunde i det øvrige, naar nogen dispute om grunde og ejendomme maatte forefalde, en hver da altid lade den omtvistede

grund eftermaale og sig derefter stads conducteurens maale brev meddeele. Saa skal det og ikke være nogen forbøden, som det forlange kunde, at de jo, naar de selger eller kjøber heele huse og grunde, dennem paa ny ved stads conducteuren maa lade maale og hans maale brev derpaa tage. Til hvilken ende vi og hermed allernaadigst og alvorligen ville have forbudet stads conducteuren ei at understaa sig, under hans bestillings fortabelse, meere for hans maale breve at fordre eller tage, end hvis ham derfor allernaadigst er tillagt. Hvorefter alle etc. Og byde vi hermed og allernaadigst befale os elskelige etc. i fornevnte vores etc. Kiøbenhafn saa vel som alle andre, som denne etc., at de den paa behørige stæder etc. og siden der over etc. Givet etc. Hafniæ den 18 iunii anno 1717.

Sæl. Reg. XLIX. 141—43.

671.

21 Juni 1717.

Beskkelse af en Forstander i Vartov.

Directeurerne over de fattiges væsen i Danmark.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Efter eders os angaaende hospitals forstanders bestilling udi Hellig Geistes eller Vartou hospital i vores etc. Kiøbenhafn, og hvortil vi allernaadigst ville, at Hans Henrich Gotberg bliver beskicket, allerunderdanigst givne relation og oplysning, hvad de forige hospitals forstandere og allersidst den for nogen tid siden ved døden afgangne Philip Julius Kieldsen til løn og jndkomst har været tillagt, give vi eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst finder for got, at hospitals forstanderen herefter, ligesom j os allerunderdanigst har foreslaget, skal nøyes med aarlig løn fem hundrede rigsdaler, fri huus værelser og ellers, hvis loven ham for skifter tillegger. Dog ville vi at hannem fri jldbrand bliver forundt, men intet viidere. Og er vores etc., at j bemelte Hans Hearich Gotberg saaleedes eders bestalling paa forskrevne hospitals forstanders tjeneste paa vores allernaadigste confirmation meddeeler, og ville vi, at hand for viidere caution for samme bestilling end toe tusinde rigsdaler at stille maa være befriet, saalenge hand for de oppebørsler, hannem paa hospitalets vegne bliver betroet, aarlig rigtig regnskab aflegger. Dermed etc. Friderichsborg den 21 iunii 1717.

Sæl. Tegn. LXI. 164—65.

672.

2 Juli 1717.

Privilegium for en Skomager.

Kiøbenhafns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Rasmus Madtzen, som skoemager haand-

verk tilbørligen skal have lærdt og under vores militie paa tyve aars tid tient, hans herom etc. allernaadigst have bevilget, at naar hand sit borgerskab etc., maa hand i skoemager langet i vores etc. Kiøbenhafn indtages foruden mester svends aar at staa. Dog skal hand være tilforpligtet sit mester stycke at giøre, som maa skee hos ham selv og icke paa kroen foruden oldermandens eller andre mesteres overværelse, saa og efter forordningen om laugene betale til laugs husets vedligeholdelse tu lod sølv, til laugets fattige 2 lod sølv, til oldermanden 2 lod sølv, til raadstuskriveren for indskrivelsen et lod sølf og efter skoemagerens laugs articlers 5te post for ey at tilsige lauget 4 rdr. og til liig klædet 2 rdr. 4 $\frac{1}{2}$, men for de 2 rdrs. betaling til deres rente penge og 4 rdr. til garver haugen skal hand være befriet. Derefter j etc. og ellers nøye indseende at have, at bemelte Rasmus Madsen, imidlertid hand mesterstycket forfærdiger, ey af de andre mestere med visiter, drikken og udgifter viidere, end som her oven er meldet, vorder bebyrdet. Ellers skal mesterstycket, naar det er forfærdiget, eder i oldermandens hosværelse foreviises, og saafremt intet derpaa er at sige, lader j hannem strax ved raadstueskriveren i laugsbogen indskrive. Befalendes etc. Friderichsborg den 2 iulii 1717.

Sæl. Tegn. LXI. 177—78.

673.

9 Juli 1717.

Overenskomst mellem Garnisonspræsterne og Sognepræsterne.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom vi ere komne i erfaring om en deel tvistigheder, som hid indtil har været imellem sognepræsterne og deres medtienere i vores etc. Kiøbenhafn paa den eene og guarnisons præsterne sammesteds paa den anden side, reisende sig af nogle deres embeders forretning, hvorudi den eene part formeener sig af den anden at være fornærmet, da have vi til saadan misforstand saa vel som anden u-orden herefter at forebygge allernaadigst funden for got derom saadan anordning at giøre, som efter følger:

1. Alle ober og under officerer saa vel som gemeene, være sig end hvad regiment de kunde tilhøre, medens de her i guarnisonen ere beliggende og staa under commandanten, end og vores lif garde til fods og grenadier corps samt regimentet de marine og vore betiente ved land artilleriet saa som ober og under officerer samt ober og under constabler, tambours og haandverks folk, saaledes som artillerie etaten af os er regleret, og virkelig staa i vores tjeneste,

desligeste vore betiente ved fortificationen og garnisonen skulle med deres hustruer, børn og tjeneste folk henhøre og svare til garnisons meenigheden i bemelte vores etc. Kiøbenhavn, dog ei vores lif guarde til hest, som følger os selv og ei staa under commendanten, ei heller land cadetterne samt de dem foresatte officerer. Saa forblive vore søe artillerie betiente saa vel som alle andre, der have tjeneste paa vores flode og henhøre til søe etaten, herefter som tilforn ved Holmens meenighed.

2. Ovenbemelte til garnisonen henhørende enker saa vel som de qvæste og aftakkede ober og under officerers samt soldaters enker skal blive ved garnisons meenigheden, og om de sig i andet ægteskab vil indlade, skal de af garnisons præsterne copuleres, endskiønt de kand komme i ægteskab med mænd, som ikke henhøre til garnisonen. Men naar de saaledes til mænd, som garnisonen ei vedkommer, ere viede, svare saa vel deres mænd, som de og deres familie til det sogn i staden, i hvilket de sig opholde.

3. Endskiønt nogen under officerer eller gemeen eller nogen deres enke beboe eller besidde huuse eller kieldere i noget sogn og derudi kunde bruge nogen borgerlig næring med skienken eller tappen og deslige, bør de dog med deres familie henhøre til garnisons meenigheden.

4. U-ægte børns daab og besovede qvindfolks aabenbar afløsning forrettes af det sogns præster, udi hvilket de befindes, men befindes de i nogen militaire familier, som til garnisonen henhører, da skal samme forretning tilkomme garnisons præsterne. Og skal af garnisons præsterne lige saa vel som af andre stadens sogners præster efter loven og ritualet altid holdes rigtig bog over alt, hvis saaledes i nogen maade forrettes, og det som de agte at være bekiendt og svare til.

5. Det skal være garnisons præsterne tilladt at forrette alle trolovelser og brudevielser, naar fæste mœen eller bruden er i nogen ober eller under officerers samt gemeenes, som staa under garnisonen, deres huus, som det og tilkommer dennem at trolove og vie slige ober og under officerers samt gemeenes enker saa vel som de aftakkede og qvæste, der sig i staden opholde, deres enker, børn eller tiunde. Men naar fæste mœen eller qvinden er i andres huuse end deres, der henhøre til garnisonen, da ville vi allernaadigst, at det ved loven skal forblive, saa at trolovelsen og vielsen forrettes af den præst, i hvis sogn bruden sig opholder. Dog maa ingen soldat af sognepæsterne vies, før den, som hannem skal copulere, sender

en af kirkens betientere til den officerer, hvis skriftlige bevilling hand medbringer, for at erfare, om det er hans egen haand eller ei.

Hvorefter vedkommende etc. Givet etc. Hafnæ den 9 iulii anno 1717.

Sæl. Reg. XLIX. 159—62.

674.

30 Juli 1717.

Privilegium for en Galanterihandler.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter Aaron Goldzier hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand i vores etc. Kiøbenhafn en galanterie boed med saadanne vahre, som i de andre galanterie boder sammesteds fal holdes, maa indrette og derudi adskillige slags galanterier til dem, som med hannem kiøbe ville, forhandle og selge. Dog skal hand paa behørige stæder etc. deraf vores told etc. Ellers maa og skal hand for ordinaire og extra-ordinaire skatter, spøite og renovations skatten undtagen, allernaadigst være befriet. Hvorefter etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Koldinghuus den 30 iulii 1717.

Sæl. Reg. XLIX. 166.

675.

4 Avg. 1717.

Om Reformationens 200 Aars Fest.

Geheime raad og ober ceremoniemester hr. Christian von Lenthe og geheime raad hr. Vincentz Lerche.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Eftersom nu førstkommende 31 octobris tu hundrede aar ere forløbne, siden Gud lod sit sande evangeliis lys igien her i rigerne optændes, saa have vi derfor allernaadigst funden for got, at en iubel fest dette aar saavel paa universitetet i vores etc. Kiøbenhafn som udi meenighederne over alt i vore riger Danmark og Norge, saa og førstendomme og grevskaber samt landene Iisland og Færøe fra bemelte 31 octobris til den 7 novembris nest efter inclusive, den allerhøyeste og almægtigste Gud til lov, priis og ære, skal holdes, og til den ende angaaende cermonierne, saalænge denne iubel fest varer, allernaadigst ville have anordnet og befalet, som efter følger:

1. Skal denne festes holdelse over alt i vore riger og lande den 24 octobris, som er neste søndag for iubel festens første dag den 31 octobris, for meenighederne efter prædicken fra prædickestoelene til høymæsse samt fro prædicken og aftensang, hvor de holdes, gøres bekiendt og der foruden samme dag udi vores etc. Kiøbenhafn af vores herolder i deres herolds dragt under paukers og trompeters klang paa alle hiernegader forkyndes og udraabes.

2. Dagen til forn, som er den 30 octobris, ringes med alle klokkerne over alt i kiøbstæderne og paa landet fra klokken 6 til 7 om aftenen.

3. Den første iubel festes dag, som er den 31 octobris, celebreres baade til høymæsse og aftensang med musique, item kimen og ringen ligesom andre store fester, og naar prædicken til høymæsse i Slots kirken er endet, bliver først siunget den psalme under paukers og trompeters lyd: o Gud vi love dig, og imidlertid bemelte psalme siunges, skal canonerne omkring Kiøbenhafus volde løses. Lige saa skal og skee fra Aggershuus i Norge og Rensborg i Holsten efter de ordres, vedkommende derom à parte meddeelendes vorder. Saa skal og Slots kirken til samme høytid med tapetzerier og andre mobilier, saa meget mueligt er, udziires og beprydes. Fra Slottet og til kirken sammesteds for at anhøre prædicken begiver vi os tilligemed vores elskelige kiere gemahl dronningen samt det øvrige kongelig huus ud af høystbemelte Hendes Majt. dronningens gemak og forgemak, igiennem længangen til den kongelig stoel udi følge af de ved hoffet sig befindende ministris og hof betiente saavelsom alle de udi vort rige Danmark og førstendomet Holsten værende geheime raader, riddere af begge ordener samt grever og friherrer (hvilke til den ende ved allernaadigste ordres fra vores cancellier skal vorde indkaldet) i behørig ceremonie og ligeledes tilbage igien fra kirken.

4. Den anden iubel festes dag, som er alle helgen dag, ville vi selv med høystbemelte vores kongelig huus guds tieniste til høymæsse udi Vor Frue kirke bivaane, hvorhen vi os da om morgenen klokken ni i følge af forommelte vores ministre og hof betiente paa efterskrevne maade begiver, nemlig af ministrene og betienterne kommer de af den mindre rang først og de af høyer rang derefter, alle med sex heste bespændte carosser, men vores hof marschalchs vogn (ligesaa med sex heste bespændt) nest for vores egen vogn. Ved vores egen vogn rider vores cammer herrer og for ved den rider vores stald mester tillige med cammer junkerne. Paa hver side af vores vogn gaar samtlige vores pager og laqueier. Efter vores vogn følger Hendes Majt. dronningen med den kongelig prinsesse Sophie Hedeveg, begge i en vogn; ved siden af vognen rider tvende kammer herrer og for ved vognen Hendes Majts. og Hendes Høyheds cammer junkere, saa gaar og paa hver side af vognen deres pager og laqueier. Derpaa følger Hans Kongelig Høyhed kron printzen. Ved hans vogn rider kammer junkerne og paa hver side af vognen gaar Hans Kongelig Høyheds pager og laqueier. Og dernest i lige maade prints

Carl, hvorpaa følger et compaignie af guarden til hest og strax der-
 efter dronningens og princessens hofmesterinder med de øvrige hof
 iomfruer. Men naar vi med vores kongelig huus kommer tilbage igjen
 fra kirken, saa skal vores egen vogn være den første (dog kierer hof
 marschalchen i hans vogn for an) og nest efter vores vogn Hendes
 Majts. dronningens og det kongelig huses vogne med lige pomp, som
 melt er, og dernest det øvrige følge af ministrene og betienterne, den
 høyeste af rang først og de andre derefter, ligesom deres rang falder.
 Ved vores ankomst til kirken møder sammesteds ved kirkedørren biscop
 Worm og provsten Lodberg samt de 2de capellaner, i førte i hvide
 mesze skiorter, for os og det kongelig huus allerunderdanigst at imod-
 tage, og naar vi ere kommen til kirken, gaar begge capellanerne først,
 efter dem biscoppen og provsten, indtil vi og det kongelig huus til
 vores pulpituer i kirken optræder, hvilke pulpituer saavel som de i
 kirkens brede gang for samtlige vores ministri og betiente erfordernde
 stole af vores ceremoniemester skal besørgeres og anviiises. Vores
 drabantere skal udi kirken paa de stæder, dem vorder anviiiste, præ-
 sentere sig. Prædicken udi Vor Frue kirke forretter biscop Worm.
 For og efter prædicken bliver af stadens musicanterne musiceret, hvortil
 de sig med saadanne musique stycker, som til festen kand accordere,
 maa forsyne. Ved vores ankomst til kirken, og naar vi igjen af
 kirken udgaar, skal pauker og trompeter lade sig høre.

5. Paa forbenævnte anden iubel festes dag prædicke biscop
 Worm, som for er melt, udi Vor Frue kirke til høymæsse og ellers
 alle biscopperne og superintendenterne i cathedral kirkerne udi begge
 vores riger, førstendømme og grevskaberne med musique for og efter
 prædicken, dog saa at den psalme: o Gud vi love dig, siunges, og
 vorder vedkommende herom à parte ordre meddeelte.

6. I lige maade skal og paa meerbemelte anden iubel-fæstes
 dag holdes orationes iubilæa af professoribus til Kiel og Gribsvald,
 saa og in gymnasio i Ottense, desligeste af lectoribus theologiae og
 rectoribus, hvor ingen lector er, i alle cathedral skoler i Danmark
 og Norge, item i Roskilde, Friderichsborg, Sorøe og Herlufsholms
 skoler, som ligeledes vedkommende bliver befalet at foranstalte.

7. Paa tredie iubel festens dag, som indfalder tiisdagen den
 2 novembris, skal i auditorio orationer holdes om formiddagen af
 superiori, men om eftermiddagen af provsten, desligeste af inspectores
 og studentere i collegierne, j lige maade paa samme dage af pro-
 fessorerne til Kiel og Gribsvald samt paa Gymnasio i Ottense, hvorum
 vedkommende vores allernaadigste ordre à parte vorder meddeelt.

8. Onsdagen den 3 novembris, som er fæstens 4de dag, ville vi allernaadigst anhere en latinsk oration paa auditorio, som af biscop Worm skal forrettes, hvor vi og det kongel. huus udi lige saadan procession, som i foregaaende 4de punct findes mentioneret, os ville hen begive, dog icke førend klokken ongefær 11 om formiddagen. Ved vores ankomst til auditorio møder sammesteds for os at beneventere biscoppen med rector magnificus og professorerne. Auditorium ndzires med tapetzerier det mæeste mueligt. For og efter orationen bliver der af vores egne hof musicantere musiceret, og udi det øvrige vorder efter bemelte 4de postes indhold baade med stoles anviisning paa auditorio og viidere forholdet.

9. Torsdagen den 4 novembris, indfaldende paa festens 5te dag, forbliver det saaledes, som udi den 7 post om tiisdagen er foranstaltet, og i ligemaade om løverdagen den 6 novembris, som er iubel fæstens 7de dag.

10. Tisdagen den 5 novembris skal udi begge rigerne, førstendommene og grevskaberne, item paa Island og Færoe holdes en almindelig taksigelses og bededag. Saa skal og paa denne dag for og efter prædicken musiceres, men dog at den psalme: min siæl nu lover herren, baade til høymæszte og aftensang vorder siunget, hvorom vedkommende vores allernaadigste ordres haver erhholdet.

11. Søndagen den 7 novembris celebreres med musique, kimen og ringen, som før er melt, og forklares den sædvaanlige text, og siunges efter prædicken: o Gud vi love dig.

12. Ville vi allernaadigst befale biscoppen i Kiøbenhafn at forfatte den bøn og collect, som over alle kirkerne paa samme festdage skal bruges, i lige maade de behøvende texter paa festens 6te dag den 5 novembris og ellers om sangen at giøre vedberlig anstalt.

13. Paa ceremonie dagene skal ridderne af elephanten indfinde sig ved vores kongelig hof udi røde fløyels klæder med sølf broderet, dog icke paa sømmene, og ridderne af dannebroke udi fløyels klæder efter den prøve, som dennem af vores (cammer herre og hof marskalk hr. grev Callenberg) vorder meddeelt, ligeleedes med sølf udgiort, og begge ordener med deres ordens kiæder, som derom vores à parte allernaadigste ordres bekommer.

Derefter [j eder, for saaviit det enhvers charge] i særdeelehed kand vedkomme, allerunderdanigst haver at rette og derom ald fornøden anstalt giøre. Befalendes etc. Koldighuus den 4 augusti 1717.

Lige lydende ordre blev samme dag expederet til hofmarskalken hr. Otto Carl greve af Callenberg, undtagen at i steden for det, som

staar i ovenstaaende ordres 13 punkt imellem disse tvende tegn ( ), blev saadt det ord: dig, og i slutningen imellem disse tvende [ ] disse ord: du dig, forsaaviit det din charge.

Sæl. Tegn. LXI. 222—27.

676.

1 Sept. 1717.

Om Ildebranden paa Proviantgaarden.

Magistraten i Kiøbenhafn.

Underskrevne etc. tilkiendegiver velædle og velviise præident etc. her i den etc. Kiøbenhafn, at det er høystbemelte Hans Majts. allernaadigste etc., at de paa stads bygmester Johan Albrecht Hillers anmodning udnævner tvende eller flere dygtige og erfarne haandverks mestere, som tillige med hannem og flere haver at forføye sig hen til Proviantgaarden her sammesteds for der nøye at undersøge og under vedkommendes eed examinere, hvad der kand have været aarsag til den jld, som den 22 augusti sidst forleden udi en skorsteen paa bemelte Proviant gaard var antændt, om det enten af nogens forseelse eller og af skorsteenens feil eller brøstfældighed kand være skeedt, paa det saadant i tide kunde remederes og den deraf befrygtende fare herefter forekommes, hvilken forretning forberorte haandverks mestere tillige med de andre committerede skriftligen haver at forfatte og under deres haand, saaledes som de det ved eed, om forlanges, kand bekræfte, her strax at indgive. Raadstuen for Kiøbenhafns slot den 1 septembris anno 1717.

Efter etc. C. Sehestedt.

Sæl. Tegn. LXI. 258—59.

677.

4 Sept. 1717.

Bestalling for en Stadskonduktør.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi allernaadigst haver beskikket og forordnet, saa og etc. Johan Friderich Ramus til at være vores stads conducteur her i vores etc. Kiøbenhavn saa vel som Christianshafn. Thi skal hand være os som sin absolut etc. Udi særdeleshed skal hand sig i samme tjeneste med største flid og vindskibelighed lade finde og til at forekomme u-rigtighed ved grundes og ejendommers forhandling her i staden, og at ey confusion i den ny og rette grund taxt skulle foraarsages, saa skal alle de, som pladser eller ejendomme afhænder, være (for saa viit vores den 18 iunii dette aar givne trykte anordning og befaling anlangende, hvorviit stads cönduc-

teurens maale breve behøves at tages, det tilholder, og ei videre) forbunden til deres pladser af hannem at lade maale, og om behøves, naar et stække eller noget fra en heel eyendom selges, den bortsolte deel da mod det heele proportionaliter taxere, hvilken maaling, deeling og taxering hand under sin haand fra sig skal give til at indføres udi skiøderne. Og maa intet skiøde paa nogen af de grunde og eyendomme, hvilke ei nogen tid af stads conducteuren befindes at være maalte eller derpaa af forige stads conducteur maale brev given, ikke heller de skiøder, som kunde gives paa det, som nogen fra deres huse og grunde bortselger og efter fornevnte vores anordning og befaling skal maales, til tinge passere, hvorudi samme stadsconducteurs rigtig maal og udregning ei findes indført. Og skal hand over saadanne forretninger holde en rigtig protocol, hvorudi en hver pladzes maal og deeling ved maal og datum skal indføres, hvilken protocol hand selv skal bekoste, af magistraten lade igiennemdrage og med stadens segl forsegle og aarligen paa Raadstuen til forvaring indlevere, de vedkommende i sin tid til fornøden efterretning. For hvilken hans tjeneste vi allernaadigst haver bevilget, at hand maa nyde af hver plads, hand maaler, en rigsdaler pro cento af grundtaxtens pris indtil 1000 rdr., og for hvis, som samme taxt overgaar, 10 rdr. og ei meere, i hvor høy den og er, men for de pladzers maaling, fra hvilke et stykke bliver afhandlet, og for grundtaxtens udreigning, maa hand nyde $1\frac{1}{2}$ pro cento af den heele pladzes taxt indtil 1000 rdr., som før er meldt. Hvis ellers noget i andre tilfælde her udi staden forefalder, som med qvadrat- eller cubic maal skal maales, dertil ville vi og allernaadigst, at hand som vores bestalter stads conducteur skal bruges og for hans u-mage efter billighed, som hand med en hver kand foreenes om, betales. Derforuden skal og samme vores stads conducteur baade ved jndqvarteringens, saa og ved grund taxtens commission, saa tit commissarierne forsamles, være tilstede og dennem med udregninger, mandtallers forfatning og andet, som commissionerne vedkommer, til haande]gaa, hvorfore hand aarligen maa nyde ti portioners jndqvartering, som hannem rigtigen skal betales og begynde fra dette brevs dato og saaledes continuere, indtil vi anderledes derom tilsigendes vorder. Hvorefter de vedkommende etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Gottorph den 4 septembris 1717.

Om Straf for nogle fremmede Jøder.

Politie og commerce collegii tilforordnede.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi den af eder over Israel Levin og flere jøder, som uden noget vores leidebrev sig udi vores etc. Kiøbenhafn haver opholdet, afsagde dom, hvorved de ere tildømte at gaa i skub karren udi Citadellet paa et maanets tid og derefter at forføye sig ud af landet, allernaadigst haver formildet, i det at de for skub karren at gaa udi i Citadellet maa være befriet, imod at enhver af dem til Vor Frelsers kirke i Christianshafn skal betale ti rigsdaler udi mulct og saa derpaa strax sig ud af landet at forføye. Men de af samme jøder, som af officererne ved regimenterne ere indforskrevne for at være ved armeen udi campagnen, ville vi allernaadigst at maa til deres reises viidere fortsettelse ud af landet igien uden nogen mulct at give strax paa fri fod stilles. Dermed etc. Gottorph den 25 septembris 1717.

Sæl. Tegn. LXI. 287—88.

Skøde paa et Hus i Lille Helligeststræde.

F. 4. Giøre alle vitterligt, at vi allernaadigst haver solt, skiedet og afhændet, saa og etc. fra os og vores etc. til Jochim Brun, borger og dreyer i vores etc. Kiøbenhavn, det huus, grund og eyendom, som os i blandt andre udi arv ved skifte og deeling efter vores elskelig kiere fru moder, salig etc., enkedronning Charlotta Amalia, er tilfalden, liggende udi Lille Hellig Geistes stræde nnder halve stolper og felles skilleromme saa vel i forhuset som baghuset imod vores øvrige angrentzende grund og leje vaaninger ved den syndre og med fri stolper og væg op til Casper Lemvig skoleholders angrentzende gang og vaaning ved den nordre siide, strekkende sig udi alne og maal efter forige raadmand og stads conducteur afgangne Elovii Mangors enkes og fuldmægtiges given maale brev den 4 februarii sidstafvigt des indhold som følger: Foran i den vestre kant imod Hellig Geistes stræde udi bredden ti alne, tre kvarter, tu tomme, fra fornevnte Hellig Geistes stræde af ind ad paa den nordre saa vel som ved den syndre side udi dybden tre og tyve alen. Baggen til i den østre kant imod vores iustitz raad os elskelig Gerhardt Neuhaus hans anstødende hauve grund i bredden elleve alne, et kvarter og tre tomme. Hvilket

forskreven huus, grund og eyendom etc. Forbydendes etc. Gottorph den 25 septembris 1717.

Sæl. Reg. XLIX. 202—03.

680.

29 Okt. 1717.

Om Portenes Lukning under Universitetsfesten.

Johan Bertram Ernst, etatz raad og politiemester.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give dig hermed allernaadigst tilkiende, at vi have beordret vores commandant her i staden at giøre den anstalt, at stadens porte førstkommende onsdag den 3 novembris icke bliver oplukte for dem, som kommer til torfs med deres vahre, førend vi og vores kongelig huus med vores følge ere komne tilbage fra vores Universitet. Derefter du dig, saaviit etc. Befalendes etc. Hafniæ den 29 octobris 1717.

Sæl. Tegn. LXI. 316—17.

681.

12 Nov. 1717.

Privilegium for en Hisebane.

Magistraten i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Henrich Christian Müller, borger og jndvaaner her j vores etc. Kiøbenhafn, hans herom etc., allernaadigst have bevilget, at hand udi den ved hans til leye havende huus værende hauge en hitzebane maa holde og derpaa en oxe med nogle hunde hidtze. Dog skal hand formedelst denne vores allernaadigste bevilling ei til saadan alleene være privilegeret. Og have vi ellers allernaadigst befalet os elskelige directeurerne for de fattiges væsen i vort rige Danmark at kundgiøre os elskelige vores committerede over de fattiges væsen her i staden, at de efter vores om betlere den 24 septembris 1708 allernaadigst udgangne forordning med hannem accordere om, hvis de fattige af hans profit i saa maade skal have. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ den 12 novembris 1717.

Sæl. Tegn. LXI. 326—27.

682.

26 Nov. 1717.

Privilegium for en Skræder.

Magistraten i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Henrich Wilhelm Placotomon, aftacket matros, som skræder haandverk skal have lærdt, hans allerunder-

danigste etc. allernaadigst haver bevilget, at hand her i staden u-formeent af skræderlauget maa nære sig af skindklæder at sye, saavit hand og hustru med egne hænder kand afsted komme uden dertil at holde svenne, drenge eller piger. Og maa hand dermed paa torvet staa at selge, til hvem hand vil, men ei være hannem tilladt at om-løbe med saadanne klæder i husene at sælge imod voris udi forordningen om politiens administration af 22 octobris 1701 giorte forbud, som hand sig allerunderdanigst skal holde efterrettelig, saa og icke heller noget af andet forfærdiget arbeide for sit at udgive eller selge, saa fremt hand icke, om det anderleedes skulde befindes, denne ham allernaadigst givne frihed ville have forbrut. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ den 26 novembris 1717.

Sæl. Tegn. LXI. 350.

683.

29 Nov. 1717.

Privilegium for en Galanterihandler.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Joseph Phebé hans herom etc. samt os elskelige vores tilforordnede udi politie og commerce collegio deres herom given erklæring allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand her udi vores etc. Kiøbenhafn en aaben boed maa holde og derudi selge og fal holde de vahre, som i de andre galanterie boeder her sammesteds pleyer at selges og fal holdes, saa vel som fremmede confectürer og liqueurs, italienske, ungerske, champagne og bourgogne viine, men ingen andre viine. Dog skal hand vores told etc. Forbydendes etc. Hafniæ den 29 novembris 1717.

Sæl. Reg. LXIX. 240—41.

684.

24 Dec. 1717.

Om den jødiske Slagter.

De tilforordnede i politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom Feuelke Hartvig jøidine her i vores etc. Kiøbenhafn, som vi den 16 februarii 1714 allernaadigst have forundt alleene at nyde slagteriet for den jødiske nation her sammesteds efter hendes fader Simon Hartvig jøde, nu for os allerunderdanigst haver andraget og sig beklaget, at de ældste af samme nation, som udi bemelte hendes afgangne faders tid har haft slagteriet udi forpagtning, endnu betiener sig deraf efter egen behag uden at giøre hende eller hendes nogen vederlag der for u-agtet ovenskrevne hende allernaadigst forundte privilegium, og som hun til den ende tilligemed allerunderdanigst haver anholdt, at den person, som

hun og hendes svoger Henrich Levi kunde contrahere med om samme slagterie, maatte allernaadigst vorde tilladt en aaben boed at holde lige ved de andre slagtere her i staden, saa give vi eder hermed allernaadigst tilkiende, at som det icke kand tillades en jøde offentlig at falholde for de christne saadant paa jødisk maade slagtet qvæg, foruden at det strider imod de slagter laugets allernaadigst meddeelte privilegier, vi da allernaadigst ville, at paa det de andre jøder dog icke skulle eludere det supplicanten allernaadigst forundte privilegium, j da for hende strax accorderer og determinerer noget vist, hvad samme jøder hende aarligen skulle give, dog saa at hun dermed kunde være content for hendes privilegio, eller og at hun ved bemelte hendes privilegium for jøderne at slagte bliver mainteneret. Derefter j etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ den 24 decembris 1717.

Sæl. Tegn. LXI. 381—82.

685.

31 Dec. 1717.

Om Kongens Haandværkeres Frihed for Byens Tyngs.

Kiøbenhafns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Til svar paa eders til os af den 29 iunii sidst afvigt indkommen allerunderdanigste erklæring anlangende de af haandverksmesterne her i vores etc. Kiøbenhavn, som af os allernaadigst kand være beskicket til at være vores hof- og stald-haandverker, hvilke formeener sig formedelst vores dennem derpaa givne allernaadigste bestallinger og bevillinger for jndqvartering og andre byens paalægge at bør være forskaanet, u-anseet at de efter fornævnte eders allerunderdanigste erklæring borgerlig næring bruger, give vi eder hermed allernaadigst tilkiende, at de af bemelte vores haandverker, som boe i vores huse, for jndqvartering maa være forskaanet, desligeste at de øvrige af bemelte haandverker, hvilke icke boe i vores huse, maa fra byens forretninger som tingmænd, rod-mesterskab og udi kirken med tavlerne at gaa samt deslige allernaadigst være befriet. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ den 31 decembris 1717.

Sæl. Tegn. LXI. 385—86.

686.

28 Jan. 1718.

Gavebrev til St. Nikolaj Kirke.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at efter som os elskelig mag. Iver Brink, sogne præst til St. Nicolai kirke her i vores etc. Kiøbenhavn, paa et guds barns vegne af hans meenighed, som begierer at blive

ubekjendt for at undgaa ald forfængelig roos og af christelig nidkierhed for Guds ære samt kierlighed til hans ord haver besluttet at give en capital af fire tusinde slettedaler til bemelte St. Nicolai kirke med de vilkor, at udaf den aarlig deraf gaaende rente en ugentlig onsdags prædicken i samme kirke maatte blive indrettet og stedse til meenighedens gavn og opbyggelse forsynet, af os allerunderdanigst haver været begierendes, at vi til bemelte gudelig verks befordring allernaadigst ville confirmere de som en fundatz til samme onsdags prædicken af personen selv opsatte poster, som efterfølger:

1. At der ringes eengang med klokkerne til samme St. Nicolai kirke hver onsdag (naar samme dag ei er helligt, eller nogen anden prædicken dag indfalder) paa lige maade som om fredagen pleier at skee, naar det ringer sammen, og at dermed begyndes, naar klokken er slagen otte, og udholdes omtrent, men icke under, et halft kvarter.

2. Derpaa at siunges en poenitentze psalme efter præstens gudelig gotfindende samt: Nu bede vi den hellig aand, og prædicken saa ved denne sidste psalmes slutning at begyndes.

3. Begge capellanerne at skiftes til at forrette samme prædicken og til forklaring (undtagen i fasten, da der prædickees over passionen og de dertil anordnede psalmer siunges) altid at tage til text en af kong Davids poenitentzes psalmer, som de i ordenen hin anden følger, og noget deraf at forklare samt at forfatte en bøn til ordinaire læsning paa prædickestoelen efter prædickens slutning for Guds kirkes beskiermelse og hans ords fremgang, for kongens samt det gandske høye kongelig arve huses bestandig floor, velstand og velsignelse og siden for alle stænder og det gandske fædernelands velgaaende i almindelighed, desligeste at slig forretning med prædicken og bøn ei varer over en time.

4. Under prædicken at gaaes om af klokkeren og skolemesteren for kirkens fattig skole oven og under med tvende tavler, den første til kirkens og den anden til samme kirkes fattige skole børns nytte, for at indsamle, hvad guds børn derudi af christen kierlighed give ville.

5. Efter fornævnte prædicken og bøn paa lige maade at sluttes med en poenitentze psalme, som forbemelte anden post formelder, og dermed samme gudelig tieniste at endes.

6. Skolemesteren for denne kirkes fattig skole at opvarte sangen med 10 af de største og beste skolebørn og at læse i koorsdøren den sædvanlig bøn for og efter guds tienisten.

7. Kiøbenhafns magistrat saasom patroner for St. Nicolai kirke at drage omsorg for, saaleedes som de for Gud og kongen agter at forsvare, at denne til samme gudelig brug hermed givne capital paa visz og nøyagtig gaardpant her udi Kiøbenhafn udsettes, hvor af aarlig kand haves 5 pro cento rente, som er 200 slettedaler, og samme rente inden hvert aars st. Hans dag at anvise eller levere til St. Nicolai kirkes sognepræst imod qvitering, som neste søgnedag efter st. Hans dag deraf igien gjør uddeeling til vedkommende, som viidere her neden fore forklares, og til den ende sig der for udi en egen indrettet kirkebog, hvor baade capitalen, hvor den findes udsat, vil indføres, og rentens udgift forklares, at lade qvitere.

8. Capellanerne, som prædicke, at nyde aarlig hver st. Hans dag for sin umage i courant klingende mynt hver af dennem 50 slettedaler, som gjør tilsammen 100 sldr. Skolemesteren for kirkens fattige skolebørn for at opvarter sangen og læsningen samt at gaa med tavlen 15 sldr. De 10 skolebørn af samme skole, som med skolemesteren opvarter sangen, hver 5 sldr., som gjør tilsammen 50 slettedaler. Klockeren og graveren at deele imellem sig efter sognepræstens ligning og got findende for umage at ringe til samme onsdags prædiken samt den første at gaa med tavlen 20 sldr. Sognepræsten derved kirken for sin umage i forskrevne maade samt opsyn, at alting sømmelig til guds tieniste forrettes, til en liden kiendelse tillige med den forskiel, som kand følge af forbenævnte capitals renter udi croner imod deszen udgift i courant, femten slettedaler, som gjør tilsammen renten af forskrevne capital, nemlig 200 slettedaler.

9. At sognepræsten til St. Nicolai kirke maatte introducere denne gudelige tieniste, og samme (om nogenleedes skee kand), at begynde den første onsdag i fasten, gemeenlig kaldet aske onsdag, af indeværende aar 1718.

Da ville vi bemelte fundatzes poster til indbemelte onsdags prædickens stiftelse udi alle des ord etc. Forbydendes etc. Hafniæ den 28 ianuarii 1718.

Sæl. Reg. LXIX. 279—82.

687.

11 Feb. 1718.

Moratorium saa længe Kriegen varer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter skipper Knud Due, borger og jndvaaner her i vores etc. Kiøbenhafn, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand for alle hans creditorers krav og tiltale, saalenge denne krig vahrer, allernaadigst

maa være fri og forskaanet. Dog skal dette etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafnæ den 11 februarii 1718.

Sæl. Reg. LXIX. 291.

688.

11 Feb. 1718.

Om Frihed for Indkvarteringskat af de ny Assistenskirkegaarde.

Kiøbenhavns jndkvarterings commission.

F. 4. Vor gunst tilforn. Eftersom os elskelig præsidet etc. her udi vores etc. Kiøbenhavn af os allerunderdanigst haver været begierendes, at vi allernaadigst ville bevilge og forunde St. Nicolai og Hellig Geistes kirker her sammesteds frihed for at svare jndkvartering og grundskat af de pladser, som udi contagions tiden til ny kirkegaarder u-omgiengelig ere vorden indrettede, nemlig: 1. En plads ved St. Nicolai kirke ud til Viingaard strædet og Ulkegaden, hvor forhen skal have staaet nogle gamle bygninger, af hvilken plads endeel skal være borttagen til gadens regularitet og resten lagt til kirkens liden urtegaard, om hvilken den ny muur skal være opsat, og denne plads udi grund taxtens matricul at findes udi Øster kvarter under num. 98. 2. Een hauge plads udi Borregaden, som ligeledes til en kirkegaard er indheignet for St. Nicolai meenighed og skal findes udi grund taxtens matricul num. 68 og 3. Den ny kirkegaard, Wismar haugen kaldet, anlagt til Hellig Geistes meenighed, som under num. 128 udi Kiøbmager kvarter findes, da have vi efter sliq magistratens paa fornevnte kirkers vegne giorte etc. samt eders herom indkommen allerunderdanigste erklæring allernaadigst bevilget og tilladt, at forskrevne St. Nicolai og Hellig Geistes kirker i henseende til den anvendte bekostning paa de ny indrettede kirkegaarder maa være forskaanet og befriet for jndkvartering og grundskat og anden deslige paalæg og besværing af de pladser, til kirkegaardenes fornødene brug kand være henlagt, hvis tilfaldende grund taxt udi alt beløber til 1075 rdr., og det saa lenge de til publique brug forbliver. Derefter j eder etc. Befalendes etc. Hafnæ den 11 februarii anno 1718.

Sæl. Tega. LXI. 433—34.

689.

11 Feb. 1718.

Om Vidneforhør i Anledning af Gadeuordener.

Etats raad og politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor gunst tilforn. Paa din til os af den 15 decembris nestafvigst indkommen allerunderdanigste memorial, ang. at dig allernaadigst maatte tillades udi de sager, som formedelst excesser paa

gaderne her i vores etc Kiøbenhavn kand forefalde, udi den derom holdende inquisition eedlig at forhøre vidner, af hvad jurisdiction de og maatte være, som du kunde opsørge noget om sagen at være vüdende, give vi dig hermed allernaadigst til svar, at du udi hvis sager, som egentlig henhører til politien og efter forordningen af politieretten bør paa kiendes, maa paa politie cammeret vidner til eedlig forhör stæde. Dog vilde vi derhos allernaadigst, at du intet deslige eedelige forhører lader holde, uden naar du selv er tilstæde og administrerer retten, paa det at alting lovligen og forsvarligen tilgaar, hvilke forhører du da haver at lade parterne uden betaling give beskreven. Men i andre criminelle sager som jndbrydelse i huse, tyverie, voldsom overlast, hvorudi mord skeer eller saar tilføyes, i hvilke sager loven determinerer for de skyldige livs og æres straf, volds eller andre bøder og det derfor tilkommer enhvers øvrighed for deres værneting at kiende, ville vi allernaadigst, at du herefter som hid indtil efter forordningen om politiens administration af 22 octobris 1701 art. 7 strax til enhvers rette værneting henviser uden dig enten med sagen eller forhör der i at holde noget at befatte. Derefter du etc. Befalendes etc. Hafniæ den 11 februarii anno 1718.

Sæl. Tegn. LXI. 437—38.

690.

11 Feb. 1718.

Frihed for Grundskat af Sæbesyderiet.

Indqvarterings commissionen i Kiøbenhavn og Christianshavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter os elskelige hr. Peter Raben, ridder, vores bestalter admiral, og Laurentz Kreyer, vores iustitz og cancellie raad, saa og assessor i vores høyeste ret og hof ret, deres allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget, at den dem tilhørende plads udi Eenhiørns bolverk paa Christianshavn, hvorpaa deres afbrændte olie mølle haver staaet, maa, for saaviit deraf endnu til sæbesyderiets verk bruges, for jndqvartering allernaadigst være befriet, men saa viit af samme plads som til en hauge er indtagen, deraf skal jndqvartering lige ved andre stadens grunde betales. Befalendes etc. Hafniæ den 11 februarii anno 1718.

Sæl. Tegn. LXI. 443—44.

691.

11 Feb. 1718.

Om Løsladelse af nogle arresterede Jøder.

Politie og commerce collegii tilforordnede.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Paa eders til os af den

8 decembris udi nestafvigte aar indkommen allerunderdanigste memorial angaaende endeel her i stadens arresthuus anholdne jøder, som sig her foruden vores allernaadigste leidebrev skal have opholdt og ei have noget, hvormed de skal kunde betale den dem allernaadigst dicterede straf, give vi eder hermed til svar, at vi allernaadigst have bevilget, at bemelte jøder maa i henseende til deres lange fængsel uden videre straf at lide af samme deres arrest løs lades. Og ville vi allernaadigst, at j den jødiske nation tilholder dennem inden tre à fire ugers tid ud af vore riger og lande at forskaffe, og saa frømt det ei skeer, da samtlige bemelte jødiske nation derfor at være ansvarlige. Derefter j etø. Befalendes etc. Hafniæ den 11 februarii anno 1718.

Sæl. Tegn. LXI. 444.

692.

11 Feb. 1718.

Om Adgang til Renovationens Lossepladser.

Johan Conrad Ernst, iustitz raad og general bygmester.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vores commerce assessor os elskelig Svend Krag, som renovationen her udi vores kongelig residentz stad haver i forpagtning, ved en hans til os allerunderdanigst memorial af 9 novembris nestafvigt i blandt andet allerunderdanigst haver andraget og besværet sig over, at lodtze pladterne, hvor u-reenligheden skal afegges, skal paa de fleeste tider om aaret være saa bløde og u-beqvemme, at det ikke aleene skal være besværligt og sinkeligt at blive af med læszene, mens end og farligt baade for hestene, som udmattes og ilde tilredes, saa og for vognene, som derudi forderves og sønderbrydes, med allerunderdanigt formeeening, at derved udkræves broer, hvorpaa læszene kunde udkiøres, hvilke og tilforn skal have været, og os elskelige vores tilforordnede i politie og commerce collegio udi deres herom indkommen erklæring haver holdet det for tienligt, at saa vel havne commissionen som du og interessenterne i de tømmer pladser, som enten ved hielp af de bekostede træbroer ere opfyldte eller endnu u-opfyldte befindes, allernaadigst blev anbefalet hver pro quota af sine pladser at concurrere til en ny træbroes forfærdigelse og vedligeholdelse, indtil samme pladser kunde blive opfyldte og i vedbørlig stand bragte, saa er vores etc., at du herom din allerunderdanigste udførlig erklæring udi vores etc. Dermed etc. Hafniæ den 11 februarii 1718.

Sæl. Tegn. LXI. 447—48.

Om Betaling for Czarens og hans Følges Indkvartering.

Kammer collegii tilforordnede.

F. 4. Vor gunst tilforn. Eftersom vi den 4 iunii sidst forleden allernaadigst havde anbefalet os elskelige præsidet etc. her udi vores etc. Kiøbenhavn, at de skulle igiennemgaa de regninger og prætentioner, som de af jndvaanerne her sammesteds, hvilke udi aaret 1716 har haft hans zcariske majestet og hans suite til logemente, havde indgivet og sig til den summa 14327 rdr. skulle beløbe, og samme efter billighed moderere samt derudi decidere, hvor meget en hver i saa maade med billighed kunde tilkomme, hvorefter magistraten repartitionen over stadens jndbyggere til summens betaling havde at gjøre, med videre samme vores allernaadigste befalings indhold, og bemelte magistrat nu til os allerunderdanigst har indsendt deres derover forfattede specification, hvoraf fornemmes: 1. At det, som prætenderes, efter regningerne bedrager en summa af 15427 rdr. 7 β. For det andet, hvad magistraten formøener, derfra kand afgaa, nemlig 3969 rdr. 2 ꝥ 14 β. Og for det tredie, at der da endeligen skulle blive at betale 11457 rdr. 3 ꝥ 9 β. Derhos de allerunderdanigst foreslaar, at dersom berørte 11457 rdr. 3 ꝥ 9 β skal reparteres og ligned over denne stads jndbyggere, det da best lod sig gjøre, at ligningen blev lagt paa ejendoms grundene her i staden, da som disse prætentioner, som saa excessive og u-rimeligen ere opførte end og af dem selv, som meest i deres næring af zcarens nærværelse har profiteret, ikke ere af magistraten saa vedbørligen decourterede, som skee burde og billighed udfordrer, saa er vores etc., at j samme prætentioner examinerer og til et billigere quantum reducerer, hvilket quantum vi da allernaadigst ville at skal ligned ei paa grundene aleene, men end og i det mindste en tredie deel paa næringen, som har haft ald profiten, da de, som eyer grundene, aleene haver taget skade, i det alting for dem har været dyrere. Og tilskikke vi eder herhos forberørte fra magistraten indkommen memorial med den paa-beraabte specification in originali. Derefter j etc. Hafnæ den 18 februarii anno 1718.

Sæl. Tegn. LXI. 457—58.

Om den jødiske Slagter.

Politie og commerce collegii tilforordnede.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Eftersom vi den 24 decembris sidstforleden allernaadigst have befalet eder at accordere og de-

terminere noget vist, hvad de ældste af jøderne her i vores etc. Kiøbenhavn skulle give Feuelke Hartvig jødinde sammesteds for det hende den 16 februarii 1714 allernaadigst givne privilegium paa aleene at slagte for den jødiske nation i bemelte Kiøbenhavn, eller og at hun ved bemelte privilegium skulle maintineres, og vi af eders til os indkommen allerunderdanigste relation af 18 ianuarii sidstafvigst haver fornommen, at j ikke haver kundet overtale de ældste af den jødiske nation til at tilstaa hende de 100 rdr. aarlig, som de til hendes afdøde fader aarlig havde betalt, de sig ei heller til noget vist at give i saa maade haver villet forbinde, saa er ydermeere hermed vores etc., at eftersom jøderne hende ikke de 100 rdr. aarlig for slagteriet vilde give, det da skal forblive ved vores forige resolution, at hun ved hendes privilegium maintineres og enten selv lader slagte eller og saa det for et vist aarlig til nogen overlade. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ den 18 februarii anno 1718.

Sæl. Tegn. LXI. 458—59.

695.

25 Feb. 1716.

Om Portenes Rengøring.

Politie og commerce collegii tilforordnede.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Hvad vores general lieutenant og commandant her i vores etc. Kiøbenhavn os elskelig hr. Hans Christoph von Schönfeldt, ridder, for os allerunderdanigst haver andraget, angaaende at portene her for staden u-agtet hans ofte giorte erindringer ei behørigen reengjøres, hvilket ei aleene skal foraarsage, at de af den der værende u-reenlighed seer ilde ud, men end og fornemmelig til vores skade vil geraade formedelst de af ham anførte aarsager, om det ikke bliver afhjulpen, kand j selv af hosfølgende hans til os derom indkommen allerunderdanigste memorial udførligen see og fornemme. Og er vores etc., at j herom eders etc. tillige med etc. Dermed etc. Hafniæ den 25 februarii 1718.

Sæl. Tegn. LXI. 465.

696.

28 Feb. 1716.

Om høj Pris paa Kjød.

Johan Bertram Ernst, etats raad og politiemester.

F. 4. Vor gunst tilforn. Af hosfølgende copie af vores til os elskelige vores deputerede for vores financer og samtlige tilforordnede i cammer collegio ergangen befaling kand du selv udførligen see og fornemme, hvad anstalt vi af særdeles kongelig naade og omhue for

vores kiere og tro jndbyggeres beste her i vores etc. Kiøbenhavn til at afhielpe den overmaade høye priis, som nogen tid har været paa en og anden slags ædende vahre her sammesteds og meenige mand behøver, allernaadigst have befalet at skal giøres. Og som vi ellers videre til fornevnte høye prises afhielpning allernaadigst have funden for got at tillade, at 12 personer af os elskelige præresident etc. maa beskikkes til at slagte uden for laugget her i staden, hvilke tilforn alvorligen skal advares og tilholdes got, sundt og fersk kiød og for ringere og billigere priis, end de andre slagtere, som ero i laugget, hid indtil giort haver, herefter at selge, saa fremt de udi saadan vores bevilling ville være deelagtige, saa er vores etc., at du efter din pligt og politiemester charges medfør derom stedse med ald fid lader inqvirere, saaledes som du for os altid agter at være bekiendt. Dermed etc. Hafniæ den 28 februarii anno 1718.

Sæl. Tegn. LXI. 475—76.

697.

4 Marts 1718.

Fundats for Vor Frue Kirkeskole.

F. 4. giøre alle vitterligt, at jøfter allerunderdanigste ansøgning af os elskelig hr. Jacob Lodberg, tilforn sognepræst til Vor Frue kirke i vores etc. Kiøbenhafn, men nu biscop i Fyens stift, have vi allernaadigst funden for got skriftlig fundatz paa en danske skole for fattige drenge- og pige-børns information her i staden at confirmere.

1. Der skal herefter, som hidindtil skeedt er, udi Vor Frue sogn holdes dansk skole, hvor fattige drenge- og pige-børn fri information og underviisning nyde skal, og dertil huuse indrettes det nærmeste ved Vor Frue kirke, som mueligt er, hvilke huuse, indtil skolens midler bliver saaledes eller anden leilighed giver sig, at skolen selv kand faa dem til eiendom, skal leyes for billig leye.

2. Drenge skolen og pige skolen skal være separerede fra hver andre i henseende til huus saavel som til lærere, saaledes at drenge-skolen skal være i et huus for sig og pige-skolen i et huus for sig. De maa icke begge holdes i et huus, paa det at icke drenge- og pige-børn i gaarden ved huuset skal komme til hver andre. De maa icke heller holdes i huuse, som rører paa hver andre, men saa viit fra hver andre, at icke enten i huus eller paa gaden nogen daglig og idelig leilighed gives drenge- og pige-børn at samles med hver andre.

3. Drengene bør skal være under en skolemester og en hører, som ingen pige bør maa antage til at lære; pige børnene under en kvinde og læremesterske, som ingen dreng bør, smaa eller store, maa antage. Og ville vi, at hvad straf og tugt, pige børnene skal have, skal de af deres læremesterske alleene have og icke af skolemesteren, høreren eller af nogen anden mands person.

4. Disse skolers rette inspector og forsvar skal sognepræsten til Vor Frue kirke, som er eller kommer, være og deres jndtægter og udgifter forestaa. Hand skal og adjungere sig tvende dygtige, christelige og velhavende borgere som medhielpere, hvilke tillige med ham sørger for skolernes capitaler, forfatte og revidere deres regnskaber, saa og see til, at alting i skolerne saavel med lærdom som med beneficier ret tilgaar. De tvende medtiennere til Vor Frue kirke skulle og tillige med revidere skolernes regnskaber og være hos, naar beneficia skal distribueres. De skal hielpe sognepræsten med skolernes inspection og i kirken omvexle med sognepræsten ved catechisationen.

5. Til skolemestere og hører skal af sognepræsten til Vor Frue kirke antages saadanne studiosi, som ere skikkelige, ædrue, gudfrygtige og vel i deres saligheds sag grundede, som kand skrive vel og regne og have deres examen theologicum sustineret. Til lærmoder skal antages af sognepræsten en kvinde, som er ved 40 aar eller over, u-gift, om hvis guds frygt, stadighed, skikkelighed, reenlighed og forstand haves god beviis, og er des foruden forsvarlig grundet i børne lærdommen til at underviise andre.

6. Skolemesteren og høreren skulle holde dreng-børnene til guds frygt, og hvad de i deres catechismo eller i bibelache bøger og evangelier lader dem læse, skal de grundig give dem forstanden af og med sliig andagt underviise dem, at det kand gaa dem til hierte, hvad de lærer. Det samme skal og lærmoderen giøre med pige-børnene, dog at hun desbedre kand hielpes, skal skolemesteren og høreren en vis dag i hver uge toe timer i pige skolen catechisere og i lige maade en anden dag i ugen toe timer pigernes skrift eftersee, corrigere og dem forskrifter give, dog saa at, som i den 3die articul meldet er, de icke straffer pige børnene, men lader det over til lærmoderen, naar fornøden er, og des foruden icke forsømme drengeskolen, men altid mager, at, naar een af dem informerer i pige-skolen, den anden da er tilstede hos drengbørnene at underviise og give agt paa dem.

7. Skolemesteren og høreren skal og holde drenge børnene til tugt, skickelighed og reenlighed i deres klæder og for ald uskickelighed i lader og klæder alvorlig laste og refse dem. Men særdeeles befales dette læremoderen, at pige-børnene til tugt udi lader, til næthed og reenlighed i deres klæder holdes, saasom at qvinde kiønnet icke alleene selv bør at være reenlige, men maa end og des foruden holde mandkiønnet reene, og i den henseende baade læremoderen hos pigerne og skolemesteren og høreren hos drengene skal give ald muelig agt paa, at børnene med de klæder, de af skolen faar, vel omgaaes.

8. De skal og i skriven og regnen informere baade drenge børnene og pige børnene, saa mange som til forn vel ere grundede i deres catechismo og børne lærdom. Og naar skolen faar de midler, at lære moderen å parte der for kand betales, da skal hun og de største af pige børnene lære at sye og kniple.

9. From og sagtmodig skal saavel skolemesteren og høreren som læremoderen omgaaes børnene og icke uden vigtig aarsag, og naar det til deres beste er, straffe dem. De maa icke uden med riis straffe dem, stok, svøbe, krabask eller sligt maa de icke dertil bruge, icke heller ved haaret haardelig rive og slæbe dem. De bør og saa med ord at straffe dem, naar de fortiener det, men vogte sig for at give dem øyenavne, hvormed de icke alleene selv synder, men end og giver ungdommen ont exempel; men for ald ting skal de vogte sig for, at de icke bander dem eller sværer i deres nærværelse, at Gud icke skal fortørnes og ald deres lærdom være spilt, naar Gud tager sin naade fra dennem.

10. Alle fattige børn, særdeeles de, som af Vor Frue sogn ere og begierer fri information, skulle sig for sognepresten angive, som efter at have udforsket deres og deres forældres tilstand, deres alder og profect sender til skolemesteren drengene og til læremoderen pigerne at antage dem, og nyder de saaleedes fri lærdom uden betaling, og de meest fattige og flittige fri klæder af skolen, eftersom den kand taale.

11. De, som saaleedes antages, nyder fri lærdom uden nogen betaling derfor at give enten til introduction eller skole løn, hvorpaa saavel skolemesteren og høreren som læremoderen for sognepresten gjøre deres eed, naar de antages til embedet. Men børnene bliver efter deres orden sadt iblant andre børn, og saalenge de ere flittige og skickelige, bliver de der, indtil deres forældre eller venner til tjeniste eller haandverk kand hensette dem. Men ere de u-flittige,

ugudelige, haardnackede og efter ald formaning og refselse icke vil rette sig, da viises de bort af skolen og settes i Børnehuset.

12. Skolemesteren og hørereren skulle i det huus, som til drenge skolen bruges, logere i de dennem dertil beskickedede kammere og icke uden for huset, j lige maade læremoderen i pige skolen sin boelig have og icke i et andet huus. Der skulle de et skickelig, stille og gudfrygtig levnet føre uden vitleftig selskab og natte sæde, saa at de selv til deres embede kand være beqvemme og de omkring boende got exempel have.

13. Skolebørnene skulle klokken 6 om morgenen i skolen indfinde sig, og skal bøn og lovsang om morgenen holdes klokken halfgaaen syv om sommeren og klokken syv om vinteren, da de om formiddagen indtil klokken 11 underviises og siden om eftermiddagen fra halfgaaen to til fem sommer og vinter, men onsdag og løverdag eftermiddag bliver de i hver skole indtil klokken tre, og fredag formiddag maa de efter andre skolers skik være fri.

14. Bøn, som om morgenen og aften holdes, bliver, som det hidindtil har været brugeligt, nemlig efter Lutheri catechismi maade i ald andagt og enfoldighed, saa og de beskickedede psalmer og bønner, som paa børnenes optugtelse paszer sig, ligesom de ordinerede og trykte ere, bliver brugte herefter som tilforn. Men bønnen skal læses af een af disciplerne selv, og kand der udvælges 6 eller 8 dertil af de beste, som lydeligst røst haver, som hver sin morgen alternerer. Efter bøn og sang efter den foresatte maade er til ende, læses et capitel i bibelen iligemaade af disciplerne, hvilket skolemesteren eller hørereren i drenge skoleu og læremoderen i pige skolen kortelig beder dem give agt paa og i gandske kort indhold siger dem meeningen deraf og beslutter saa med det sidste vers af: Adams fald er plat fordervet. Om eftermiddagen, naar børnene samles, læser de igien et capitel i bibelen, førend informationen begyndes, paa samme maade som om formiddagen. Men naar bøn skal holdes morgen eller aften, opvækker lærerne børnene til en ret andagt baade med ord og exempel, i det de helliger sig selv til bønnen efter Guds ord.

15. Om formid agen læses der, om eftermiddagen læses og skrives. De, som regner, gives dertil 2 timer af formiddagen. Om mandag eftermiddag skal det igiennemgaaes, som tiisdagen i kirken vorder catechiseret.

16. Hørereren skal saaleedes lære og de børn underviise, som skolemesteren ham tilsiger. Dog er det billigt, at hand og skolemesteren erindrer om, hvad hand synes, til informationen tienligst er,

alleeniste at hand gjør det med skickelighed og som en hyppodidalschulus, naar de ere alleene og icke i børnenes nærværelse. Saa skal og skolemesteren ham som sin medhielper hørlig og vel tractere, og hvad dem kand være imellem, skal de for sognepræsten strax og i tide angive.

17. Hver skole, saavel drenge børnenes som pige børnenes, skal have en bog, hvorudi alle de børns navne, som frit oplæres, som klæder nyder og beneficium af skolen, skal optegnes udi, naar de kommer, og naar de bliver dimitterede, paa det sligt i sin tid kand være til efterretning og skolebørnene i fremtiden til erindring, om Gud velsigner dem.

18. Der skal dennem i Vor Frue kirke anvises pladtzer, saavel drenge børnene som pige-børnene, hvor skolemesteren og høreren med drenge børnene og læremoderen med pige børnene om søndagen og fredagen kand sidde, da de selv skal flittig møde derhos eller gandske nær ved deres børn sidde og paa disciplerne flittig agt give.

19. De skal af sig selv det allerringeste tvende gange om maaneden komme selv til sognepræsten og referere ham skolens tilstand.

20. Med catechisationen bliver det tvende gange om ugen efter fundatzen paa de sædvanlige tider, søndag og tiisdag. Om tiisdagen catechiserer sognepræsten selv eller een af hans medtienere i den orden, som hidindtil vaaret haver, og da comparerer baade skolemesteren og høreren med drengene og læremestersken med pigerne. Men dette maa lærerne i alle maader have tilsyn med, at børnene i kirken skickelig og andægtig holder sig, og naar de gaar ind eller gaar ud, at da icke drengene og pigerne iblant hver andre kommer, men skolemesteren først med drengebørnene baade gaar ind i kirken og gaar ud af den, og da, naar hand er inde eller ude, da pige børnene først med skolemestersken skickelig og ærbar følger enten i kirken eller ud af den.

21. Søndags catechisation skal være en repetitz af tiisdags foregaaende catechisation, at skolemesteren igientager, hvad som hand af præsten haver hørt, hvilket baade ham og børnene meest tienligt er. Og skal høreren saavel søndag som tiisdag ved catechisationen være tilstede, og bør skolemesteren ham undertiden om søndagen lade selv forrette catechisationen, at hand og i denne hellige og nyttelige forretning kand blive øvet, hvilket hver fierde søndag skee kunde. Men for alting skal de vare sig, at de icke i kirken retter hver andre eller siger hver andre imod, imens een af dem catechiserer, at der

icke skal komme forargelse, thi ald admonition og paamindelse bør at være i deres kammere alleene broderlig, mild og christelig. Saa maa og icke skolemesteren fra catechisationen selv blive borte og befale hørereren i sit sted at catechisere, thi naar hand skal opfylde absentis partes, maa det være i høy nødvendig fald og med sognepræstens viidende.

22. Bortreise, hvor kort den end og er, tilstedes ingen af lærerne uden sognepræstens villie. Gjør nogen derimod, da tilskrive sig det selv, om en anden i deres sted indsettes. Forlov i heele eller halve dage maa de ei heller af dem selv give skolen uden sognepræstens villie.

23. Til aarlig løn skal skolemesteren have 100 rdr., hørereren 50 rdr., som dem i 4re qvartaler skal betales i courant klingende mynt. Der skal og aarlig gives skolemesteren af skolens penge 20 rdr. til jld og lys til drenge-skolen og ligesaa læremoderen 20 rdr. til jld og lys i pige-skolen, som i den tid skal betales, naar jndkiøbet er lættest. For catechisationen og underviisning i skrivning i pige-skolen skal skolemesteren aarlig have 9 rdr. og hørereren 6 rdr. Saa skal de og have aarlig kackelovnsleye af skolens midler og hørereren des foruden 4 rdr. til veed at kiøbe.

24. Børnene skal aarlig klædes efter den skik, hidindtil været haver, somme med klæde og linnen, andre med vadmel, eftersom skolens formue er til. Pigebørnene skal et hvert aar klædes i det mindste sex af dem, som de hidindtil haver været klædt og forige aaringers regnskaber viser. Naar de dertil skal udnævnes, kommer sognepræsten, medtjenerne og medhielperne ind i skolen og i nærværelse af skolemesteren og hørereren i drenge-skolen og læremoderen i pige skolen examinere et hvert barns forhold, hvor da de, som er meest forfremmet i lærdom, meest flittige og lydige og tillige meest fattige, gaar for de andre.

25. Skolens jndkomster skal være af de capitalers renter, som hidindtil ere legerede dertil og herefter legeret vorder, hvilke sognepræsten med sine tvende medhielpere sørger for at faa udsatte, saa og af pengene, som 4re gange om aaret indsamles, nemlig anden paaskedag, anden pintzedag, Mickelsdag og anden jule dag efter vores forhen givne allernaadigste befaling og af, hvad andre guds børn frivillig dertil giver. Og skal aarligen til nyt aar rigtig regnskab af sognepræsten forfattes over skolens jndtægter og udgifter og af ham og medtjenerne til Vor Frue kirke, item tvende borgere, som ere hans medhielpere, revideres og underskrives in duplo, hvoraf en gien-

part hos sognepræsten forbliver og den anden biscopen leveres hos stifts sagerne at forvares, som vi og ville, at biscopen i Siellands stift over disse skoler som over alle andre skoler i stiftet inspection skal have.

26. Og saasom Hendes Kongl. Mayt. dronning Lovise til pige-skolen legeret haver et tusind rigsdalers capital, saa er vores aller-naadigste villie, at dersom nogen tid i fremtiden denne fundatzes 2den og 3die articuler ikke bliver i alle sine ord efterlevet, og at pige skolen ikke fra dreng-skolen bliver saaledes separeret, saa og dersom med skolens administration og beneficiers distribution ikke retsindig og efter fundatzen omgaaes, da skal samme capital strax være forfalden fra Vor Frue danske skole til fattige pige børns underholdning i Ottense i Fyen. Det samme skal og forstaaes om de capitaler, som af andre guds børn til pige-børnene i Vor Frue sogn eller skole deres information er givet og i skolens regnskaber fra 1711 til 1717 inclusive findes saaledes antegnede, hvilke iligemaade skal være Vor Frue danske skole frafalden og til samme brug i Ottense henlagt, saafremt som noget i det, som meldt er, forandres eller forsesmes.

27. Hvad ellers skolernes fornødenhed i sin tid kand udfordre, da saafremt det ikke præjudicerer eller er imod nogen af denne fundatzes articler, ville vi allernaadigt confirmere, naar det af vedkommende allerunderdanigst begieres.

Da ville vi bemeldte fundatz etc. confirmere og stadfæste. Forbydendes etc. Hafniæ d. 4 martii 1718.

Sæl. Reg. XLIX. 299—307.

698.

4 Marts 1718.

Om Overfald paa de Fattiges Fogder.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som os elskelige vores tilforordnede directeurer over de fattiges væsen i vort rige Danmark for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes de fattiges fogder nu igien den 12 ianuarii nest afvigt skal være i deres lovlige forretninger voldeligen angreben af en hob sammenløbende matroser og soldater, som ved deres sammenrottelse haver hindret vores om betleres opbringelse her i staden den 24 septembris 1708 allernaadigst udgangne forordnings efterlevelse, i det den da opbragte betler undkom, saa haver vi til slig voldsom medfart herefter at forekomme allernaadigst funden for got at anordne og bevilge, at de fattiges

fogder udi deres lovlige forretninger skal efterdags nyde den samme ret, vægterne nyder her udi staden, nemlig at de personer, som udi en eller anden opløb indmøder dem og enten med hug og slag eller udi andre maader hindre betienterne i deres lovlige forretninger og der over maatte komme til skade, saadanne da skulle ligge paa deres gierninger som de, der ville have hindret vores forordnings efterlevelse, de fattiges fogder ei derfor noget at lide, men være fri for ald tiltale. Hvilket j til alles efterretning strax haver at lade publicere og derover alvorligen at holde. Dermed etc. Hafniæ den 4 martii 1718.

Sæl. Tegn. LXI. 463.

699.

1 April 1718.

Privilegium for en Galanterihandler.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Hierosme Girard, borger og jndvaaner her i vores etc. Kiøbenhavn, hans herom etc. saavel som os elskelige vores tilforordnede udi politie og commerce collegio deres derom indkommen erklæring allernaadigst haver bevilget og tilladt, saa og etc., at hand foruden nogen oben boed at holde maa her sammesteds ubehindret falholde og selge theè, caffè-bønner, sukker og adskillige smaa galanterier samt pudder, iasmin, doser, futtaler og andre deslige u-forbudne vahre, hvilke galanterie-kræmmere her pleyer at selge. Dog skal hand hermed tiltænkt være hvis sukker, hand agter at falholde, aleene i heele topper og ei i mindre partier at udselge, desligeste af hvis hand i forskrevne maade handler med, vores told etc. Forbydendes etc. Hafniæ den 1 aprilis 1718.

Sæl. Reg. XLIX. 327—28.

700.

1 April 1718.

Om Skifter.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom Envold Bruun, byefoget her i vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver andraget, at det ofte siden hans tiltrædelse til det ham allernaadigst anbetroede byefogets embede haver hændet sig og endnu daglig arriverer, at at naar hosbund, hustru eller andre, efter hvilke skifte ved den borgerlig jurisdiction bør holdes, ved døden afgaar, den efterlevende eller andre sterbboet vedkommende da stiltiende hensidder uden at give rettens middel sliq døds fald betimelig tilkiende efter den af 10 augusti anno 1697 allernaadigst udgangne forordnings tilhold, hvor-

udover den afdødes midler ofte skal forrykkes baade til creditorers og u-myndiges merkelig skade og fornærmelse, saa er vores etc., at du alvorligen tilholder klokkerne ved alle kirkerne saa vel her i Kiøbenhavn som Christianshavn, at de ved hver uges udgang giver byefogden tilkiende, hvor mange liig og hvad for personer ved hver kirke ugentlig bliver begravet, paa det hand derved kand komme i erfaring om de sterbboer, som til den borgerlig iurisdiction henhører eller deraf kunde dependere. Dermed etc. Hafniæ den 1 aprilis 1718.

Sæl. Tegn. LXI. 517—18.

701.

1 April 1718.

Privilegium paa at sælge islandske Hoser og deslige paa Torvet.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Anders Larssen, som udi trende aar i voris tieniste skal have tient for matros, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at hand her i vores etc. Kiøbenhavn maa u-behindret om torvedagene paa torvet fal holde og selge, hvis jslandske strømper hannem af kiøbmændene her sammesteds kand betroes, saa og meszing spender og tin knapper. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ den 1 aprilis 1718.

Sæl. Tegn. LXI. 522.

702.

29 April 1718.

Om Indkvarteringen.

Forordning i tryk.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi til at afhjelpe de besværinger og klagemaale, som for den af os her i vores etc. Kiøbenhavn og Christianshavn over jndkvarteringens ligning allernaadigst anordnede commission tid efter anden fra guarnisonens officerere indkomme, naar de icke kand komme til endelighed med de billetter, dennem paa regimenternes vegne til mandskabets logementer og staldrommes afbetaling paa adskillige grundes og eiendommes beboere, leyende saavel som eiende, anviises og til jndkrævningen meddeeles, allernaadigst have funden for got hermed at anordne og befale, som følger:

1. At som det er billigt, at soldatesquet nyder deres billetter rigtig og uden ophold, saa skal jndkvarterings billetterne hæfte paa gaarden og grunden, og dersom den eiende ey har giordt den anstalt hos den leyende, at hand strax godvilligen vil betale billetterne, naar de anviises, eller i det mindste inden fiorten dage eller tre uger,

efterat de ere ham arviiste, da maa den officerer, som har billetten, transportere den til hvilken kiøbmand, som vil betale ham billetten, hvorimod kiøbmanden maa og skal nyde prioritet frem for ald anden giæld i den leye, som gaar af gaarden, uagtet hvad arrest derpaa eller jndførsel derudi fra denne forordnings publication kunde giøres, saa og nyde rente for sit forskud, 1 pro cento maanetlig, indtil betalingen skeer. Skulle hand i visze tilfælde ey kunde faa sin betaling af leyen, da nyder hand prioritet i gaarden og grunden nest efter de forhen lovlig værende panthavere og der foruden rente som forbemelt, hvilken rente og enhver officerer tillades, om hand hellere selv vil forskyde pengene til de gemeene end som begiere pengene af en kiøbmand.

2. Efterdi en og anden enten af uvillighed eller og for mangel af middel til jndqvarteringsens afbetaling maa udpandtes og de samme det udpantede en tid lang uden jndfrielse enten hos underfogderne eller hos rodmesterne lader henstaa og derved langvarig ophold forsaarsager, saa skal det være tilladt ved stadens anordnede underfogder deslige pante-gods paa assistentz huset at lade hensette, hvilke der imod attest kunde optage, saa meget at de resterendes med rette tilfaldende jndqvartering kand bekommes, paa det guarnisonen og de af jndvaanerne, som qvarteer penge haver at prætere, deraf kunde nyde vedberlig betaling. Dog at de, hos hvilke jndqvarteringen udpantes og paa assistentz-huset hensettes, ey med saadan rente bebyrdes, som udi nest foregaaende punct ommeldes, mens forbliver dermed ved den rente, som assistentz-huset efter forordningen nyder.

3. Og som af de fra guarnisonens officerere til dato indleverede og af stadens underfogder attesterede restancer er fornnummen, at der iblant jndvaanerne (formedelst døds faldet i contagionen, jndvaanernes befindende armod og slette tilstand samt huses ledig staaelse med viidere) befindes at være udestaaende en temmelig deel, hvilke i henseende til, at de icke ved execution hos vedkommende har været at bekomme, er anlagt paa den contribuerende grund taxt indtil saa længe, at nogen eyendom ved kiøb og sal vorder afstaaet, da paa det samme igien kunde komme jndvaanerne til lindring udi deres omsider tilfaldende jndqvartering og den eene icke skulle have føye til at besværge sig over, at hand betalte nogen andens tilfaldende jndqvartering, saa anbefales hermed allernaadigst byefogden her i staden, at hand icke ved byetinget lader noget skiøde paa gaard, huus eller eyendoms pladtser læse eller protocollere, førend hannem fra jndqvarterings commissionen eller dens dertil beskickedede foreviises den vedberende

attest, at grundens tilfaldende jndqvartering rigtig er betalt, saa den udestaaende restance derved kunde erholdes og til jndtægt beregnes, hvilken jndqvarterings commissionens attest for de vedkommende strax og uden ophold skal expederes. Og paa det ingen misbrug med for dyr betaling til den, som samme attest skal expedere, skal underløbe, saa maa den, som den altid skal have været, udgives efter en trykt formular paa slet papiir og derfor ei høiere end tolv skilling danske tages.

4. Og efterdi jndqvarteringsens ligning alle tider af commissionen foranstaltes efter de fra land etatens general commissariat indkomne rouller, saaledes at guarnisonens antal inddeeles paa den contribuerende grund taxt og efter de placater, som ved enhver jndqvarterings jnddeeling vorder trykt og for jndvaanerne til efterretning paa alle publique stæder og gaders hiørner anlages, men som adskillige af jndvaanerne icke viide, hvad deres iboende eyendom udi den allernaadigst udgangne grund taxtes matricul staar ansat for, ey heller er dennem bevist, hvor sterk guarnisonen her i staden og citadellet befindes, da i steden for derom at faa efterretning er mange af jndvaanerne snarere resolveret til at besværgede dem over den anlagde jndqvartering, lige som dennem meere var anlagt, end de med rette syntes at kunde tilfalde, saa byde vi hermed og befale, at alle og enhver, som udi nogen maade synes at være fornærmet, skal være tilforpligtet med deres besværginger udi jndqvarterings commissionen i det allerlængste sex uger efter, at enhver jndqvarterings billet dennem i anledning af de trykte og opslagne placater kand være tilstillet, at indkomme, da dem af commissionen uden ophold paa slet papiir og uden nogen bekostning skal meddeeles ald den efterretning, de om jndqvarteringsens anlagde andeel kunde have nødig, og efter hvilken tids forløb, om de klagende sig icke forinden angiver, commissionen for videre ansvar maa og skal være fri og forskaanet.

Hvorefter alle etc., og byde vi hermed og allernaadigst befale os elskelig præsidet etc. her i bemelte Kiøbenhafn samt byefogden og andre, som denne etc., at de den paa behørige steder etc. Givet etc. Hafniæ den 29 aprilis 1718.

Sæl. Reg. LXIX. 337—40.

703.

2 Maj 1718.

Privilegium for Guldtrækkerne.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at eftersom guldtrækkerne her i vores etc. Kiøbenhafn for os allerunderdanigst haver andraget og sig be-

klaget, hvorleedes dennem udi deres profession og næring af een og anden, udi særdeelehed af kiøbmænd og kræmmere, stor indpas tilføyes, saa at de derover af samme deres profession med hustruer og børn neppe her skal kunde subsistere, da have vi efter deres herom etc. allernaadigst funden for got dennem til saadan deres nærings fortsættelse dette vores allernaadigste privilegium at give og forunde. som vi det dennem og etc., saaleedes som følger:

1. Skal det hermed alvorligen være alle og enhver forbuden noget slags forarbeidet guld og sølv massiv, det være sig groft eller fint, plettet eller u-plettet, spunden eller u-spunden, samt galouner, kniplinger, point d'Espagne og andre deslige vahre, som af guldtrækkerie kand dependere, efterdags her i vort rige Danmark at indføre.

2. Ville vi allernaadigst, at saavel kiøbmændene som kræmmerne her i vores etc. Kiøbenhavn og paa andre stæder i vort rige Danmark, som deslige af guldtrækkerie dependerende vahre ville falholde, skulle hermed tiltænkt være hos guldtrækkerne her i staden at lade forarbeide hvis guld og sølv med massiv arbeide af alle slags sorter, som de udi deres kram og kiøbmandskab behøver, og ingenlunde være tilladte selv derpaa fabriquanter enten i deres huse eller andensteds at holde. Hvorimod forberørte guldtrækkere skal til forpligtet være saavel denne vores etc. Kiøbenhavn som andre stæder her i Danmark saavelsom og vores armée med forsvarlige vahre at forsyne og det ei alleene af lige bonitet, som de fra Hamborg eller andre udenlands stæder kunde bekommes, men end og for saa god og billig en priis, som nogen kiøbmand eller kræmmer sligt kunde levere.

Thi forbyde vi alle etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ den 2 maji 1718.

Sæl. Reg. XLIX. 347—48.

704.

20 Maj 1718.

Om Adgang til Renovationens Lossepladser.

De tilforordnede udi politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saa som vi saa vel af eders den 14 ianuarii sidstforleden som vores iustitz raad og general bygmester os elskelig Johan Conrad Ernsts af den 1 martii nestefter allerunderdanigst indkomne erklæringer paa os elskelig commerce assessor Svend Krags af den 9 novembris 1717 allerunderdanigst indgiven memorial og derudi giorte besværinger i blandt andet ang. lodsepladserne her i staden, hvor u-reenligheden skal afegges, deres u-beqvemhed paa de fleeste tider af aaret, formedelst at den forige

træbroe ved de ny u-opfyldte tømmerpladser nu ikke skal være i den stand, at hans vogne kand kiøre derover at aflosze u-reenligheden paa pladserne, med videre, allernaadigst have fornønnen, at det til endeel ankommer paa den os tilhørende tolbodplads, som samme broe skulle lægges over for at komme til at opfylde den derved nestliggende plads, som Niels Wiborg tilhører og havne commissionen allernaadigst er anbefalet at drage omsorg for at lade opfylde, og endeel, at interessenterne udi de dem udviiste tømmerpladser, som 2de gange skal have bekostet træbroer uden at have haft ringeste fordeel deraf til deres pladzers opfylding, nu skal vegre sig ved til fleere broers bekostning at concurrere, da som vi allernaadigst befinde, at disse broer nødvendig behøves baade at forfærdiges og siden at holdes ved lige, og vi til den ende allernaadigst have befalet saa vel vores general bygmester, for saa viit vores egen plads angaar, som os elskelige vores tilforordnede udi havne commissionen, for saa viit det dem kand vedkomme, de fornødne anstalter til en ny broes forfærdigelse jo før jo bedre at forføye, saa er vores etc., at j strax tilholder interessenterne i de tømmerpladser, som enten ere opfyldte ved hielp af de tilforn bekostede træbroer eller endnu u-opfyldte befindes, hver pro qvota af sine pladser at concurrere til en ny træbroes forfærdigelse og ved lige holdelse, indtil alle pladserne kunde blive opfyldte og i vedbørlig stand bragte. Dermed etc. Hafniæ den 20 maji anno 1718.

Sæl. Tegn. LXI. 557—59.

705.

20 Maj 1718.

Om Bøder, som Slagterne udrede.

Politie og commerce collegii tilforordnede.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Paa eders til os indgiven allerunderdanigste memorial af dato den 15 aprilis nestafvigst angaaende slagterne udi vores etc. Kiøbenhavn give vi eder hermed tilkiende, at vi efter eders allerunderdanigste giorte forslag allernaadigst have bevilget og tilladt, at j de bøder, som slagterne maatte forbryde udi tilfælde at tage mere for det slagtede kiød, som de i deres boder fal holder, end dennem efter den for dem satte taxt er tilladt, maa bort forpagte. Dog ville vi ingenlunde, at forpagteren af disse bøder selv maa have magt til at dictere de skyldige, hvis bøder de maatte forbryde, men naar hand nogen i slig forseelse betræder, skal hand som angiver og actor dennem for eder tiltale og eders kiendelse udi sagen forvente. Dermed etc. Friderichsborg den 20 maji 1718.

Sæl. Tegn. LXI. 559.

Besikkelse for en Bedemand.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom os elskelig høybaarne hr. Ulrich Christian Gyldenlew haver som patron for Holmens kirke i vores etc. Kiøbenhavn antaget og beskicket studiosum Jacob Tamdrop til at være bedemand for søe etaten og alle dem, deraf dependerer, saa vel for alle de søe folk, som i de Nye boeder ere boende og i voris tieniste staaende, som ellers alle andre under søe etaten, som holder sig til Holmens meenighed og hans tieniste kunde behøve og forlange, være sig enten til trolovelser, fæstensøl, bryllupper eller begravelsers indbydelse, udi den forige bedemands Henrich Hiorts sted, som samme tieniste formedelst andre forretninger til hannem godvilligen skal have overdraget, efter det bemelte Jacob Tamdrop den 18 maji sidst forleden meddeelte bestallings brevs videre formelding, og hand nu hos os om vores allernaadigste confirmation derpaa allerunderdanigst ansøgning haver gjort, da ville vi meerbemelte Jacob Tamdrop udi forskrevne bedemands tieniste etc., saalenge hand sig derudinden etc. Forbydendes etc. Hafniæ den 27 maji 1718.

Sæl. Reg. XLIX. 372—73.

To Tobakspindere faa deres konfiskerede Varer Igen.

Geheime raad og stiftsbefalingsmand hr. Friderich Christian Adelaer.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saa som Ebbe Mogenssen og Mogens Ebbessen, borgere og tobakspindere i vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver andraget og sig beklaget, hvorledes tobakspindere i vor kiøbsted Helsingøer, Nicolai Valentin Wernsteen, som den 12 februarii 1717 har erholdt vores allernaadigste brev og bevilling paa at være aleene tobakspinder sammesteds, for nogen tid siden ved en visiterer skal have ladet fratage 2de borgere i bemelte Helsingøer, navnlig Gunder Jenssen og Truels Nielssen, endeel tobak, som de sig af forbenevnte Ebbe Mogenszen og Mogens Ebbeszen havde tilforhandlet, og det paa fundament af ovenskrevne ham allernaadigst forundte privilegio, da som fornevnte Nicolai Valentin Wernsteen udi samme hans privilegio i blandt andet er tilholdt got og u-straffeligt tobak at holde og det for en billig priis selge og afhænde, hvilket hand dog ikke efter en derom fra endeel borgere i Helsingøer udgiven attest skal have efterkommet, og vi derved ikke have villet forbyde enten tobakspinderne i Kiøbenhavn at selge og debitere eller jndbyggerne i Helsingøer at kiøbe og til forhandle sig

det spundne tobak her i riget, som de best veed og kand, saa er hermed vores etc., at du strax tilholder meerbemelte Nicolai Valentin Wernsteen at restituere forberørte Gunder Jenszen og Truels Nielszen de fratagne vahre og ham saadant herefter forbyder. Dermed etc. Hafniæ den 27 maji anno 1718.

Sæl. Tegn. LXI. 574—75.

708.

25 Juni 1718.

Om Bagerlavets Vægning ved at antage Svende, der have lært i Odense.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom bagerne udi vor kiøbsted Ottense udi deres til os indgiven allerunderdanigste memorial af dato den 9 februarii sidstforleden i blandt andet allerunderdanigst haver besværgt sig over, at bager laugget udi vores etc. Kiøbenhavn ikke vil antage deres svenne for gyldig, med mindre de først paa nogen tid skal staa paa ny i forbund hos bagerne i bemelte Kiøbenhavn, saa er hermed vores etc., at j tilholder saavel bager laugget som de andre lauge i bemelte Kiøbenhavn uden nogen imodsigelse at imodtage de mestere, der sig som mestere i laugget vil begive, naar de enten i Ottensze eller andensteds, hvor laug er, har giordt deres mesterstykke, saa og de svenne, som hos mestere i Kiøbenhavn for svenne ville tiene, naar de paa deslige stæder havde udlærdt som dreng og til svenne vare giordte. Dermed etc. Koldinghuus den 25 iunii 1718.

Sæl. Tegn. LXI. 585.

709.

13 Avg. 1718.

Om Grundskat af en Ejendom i Helsingørgade.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Christian Winike, vores myntemester i vores etc. Kiøbenhavn, hans allerunderdanigste ansøgning, at hannem allernaadigst maatte paa sine huses grund taxt saa meget i jnd-quartering decourteres, som hand ved sit plankeverks indrettelse for nogle aar siden i Helsingørgaden af pladsen haver mist, saa vel som hvad hand nu skal tabe ved det gamle waanehusets indflyttelse, naar det bliver af hannem kiøbt og nedreven, allernaadigst have bevilget og tilladt, at hand maa den gandske grunds indhold i qvadrat maal ved stads conducteuren lade opmaale og der efter det fragangne støkkes contingent af taxten imod det heele proportionaliter beregne, og angaaende det andet støkke, som hand allerunderdanigst formeener

sig ligeledes at skulle miste af den nest hosliggende gaards grund, naar hand den kiøber og derpaa en ny bygning lader opsette, da naar den udover gadens rette line nu staaende gamle bygning bliver nedbrudt, maa ved det fragaaende støkkes beregning af taxten og separation fra den contribuerende deel og saa paa samme maade forholdes. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 13 augusti anno 1718.

Sæl. Tegn. LXI. 615—16.

710.

19 Avg. 1718.

Om Havnenes Bolværker og Rengørelse.

De committerede udi havne commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Vores allernaadigste etc. er, at j os forderligst allerunderdanigst indberetter, udi hvad tilstand havnenes bolværker her i vores etc. Kiøbenhavn og Christianshavn nu befindes, og hvilke stæders bolværker det tilkommer magistraten, byen og havne cassen samt fortogenes ejermænd at lade reparere og ved ligeholde, i ligemaade, hvad reparation af en hver derpaa er giordt, hvis bolværker der udi slettest stand befindes, og hvad brøstfældighed hos en hvers kand være, og ellers, hvad midler af havne cassen er anvendt paa bolværkerne, og hvor meget endnu hos cassen er i behold. Og som havnene, formedelst at mudderprammene nu udi langsommelig tid ikke er bleven brugte, skal være saa opfyldte, at de nu med saa megen des meere besværlighed skal kunde renoveres, saa haver j os tillige allerunderdanigst at referere, af hvad aarsage mudderprammene ikke aarligen tid efter anden ere bleven brugte, hvor de nu ere, og hvem det ellers tilkommer at holde dem til canalernes renovation udi brugelig stand. Dermed etc. Hafniæ den 19 augnsti 1718.

Sæl. Tegn. LXI. 624—25.

711.

5 Sept. 1718.

Om Vandløb over de ny Tømmerpladser.

De tilforordnede i politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saa som j formedelst de klagemaale, som fra interessenterne i de nu opfyldte tømmerpladser ved toldboden i vores etc. Kiøbenhavn til eder skal være indkomne over den store hinder, dem i deres pladsers opfylding skal tilføyes baade ved det vandfald, som fra de Nyboder og Grønland ved den syndre side af toldbod steenbroen skal samles, saa og ved det vand, som fra Norges gade udløber paa pladserne, for os allerunderdanigst haver andraget, at j ved eders nærværelse der paa steden selv haver

befunden, at der som samme vand nu andensteds fra bemeldte pladser bliver afleedet, vil det gjøre pladserne gandske moratsige og opfyldingen saa meget des besværligere, og at lade samme vand, saaledes som det nu skeer, igiennem den rende A B udi den derover forfattet afritzning udflyde i havnen, da ville den snart af det mudder, som med vandet udskylles, blive opfyldt, og j til den ende tillige med allerunderdanigst haver foreslaaet, at det til dette vands afledning fra pladserne skulde være det beqvemmeste middel at lade det første vandfald løbe igiennem en rende D C ud under toldbod veyen og henleede det andet ved den aabne rende forbi Amalienborgs plankeværk ud ad til F, og paa det der ikke med vandet tilligemed skulle udflyde mudder og u reenlighed, som det nu skeer, at lade ved hver affald gjøre rister og ved det sidste afløb en slamkiiste, hvorved da vandet med mindste bekostning og uden skade for publico fra pladserne kunde afleedes og pladsernes opfyldning i saa maade befordres, saa give vi eder hermed allernaadigst tilkiende, ut vi samme eders allerunderdanigste giordte forslag efter den derover forfattet og os tilstillet afritzning allernaadigst have approberet. Derefter j etc. og til saadan vandets afløb fornøden anstalt gjøre. Befalendes etc. Nyekiøbing slot i Falster den 5 septembris anno 1718.

Sæl. Tegn. LXI. 630—31.

712.

7 Okt. 1718.

Moratorium for Hofapotheker G. Becker.

F. 4. Giøre alle vitterligt, at eftersom vores hof og reyse apotheker Gotfried Becker for os allerunderdanigst klageligen haver andraget, hvorledes hans creditorer skal ængste ham for betaling for, hvis hand til dennem kand skyldig være, hvilken hand dog nu ey skal kunde til veye bringe, befrygtende sig derfor, at de ikke hans person skal ville forskaane, da have vi efter hans herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand, saalænge denne krig varer, for hans person ved saadan hans creditorers anstrængning for deres tiltale maa være befriet, saa de ikke med nogen arrest hannem maa belegge. Hvorefter rettens betiente og andre etc. Givet etc. Hafniæ den 7 octobris 1718.

Sæl. Reg. XLIX. 415.

713.

7 Okt. 1718.

Om en Klage over Polltimester Ernst.

Etatsraad og politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi tilskikke dig herhos en til os indkommen allerunderdanigst memorial uden haands underskrift, be-

staaende udi 8te poster, hvorudi andrages adskilligt imod dig og den u rigtighed, som udi politie væsenet her udi vores etc. Kiøbenhavn skal foregaa, med videre, som du selv etc. Og er hermed vores etc., at du derover din allerunderdanigste erklæring tilligemed etc. udi vores etc. Dermed etc. Hafniæ d. 7 octobris 1718.

Sæl. Tegn. LXI. 645—46.

714.

24 Okt. 1718.

Om et Mord paa en Konstabel.

Etats r. Christian Scavenius og iustitz raad Erasmus Winding.

F. 4. Vide maa j os elskelige Christian Scavenius etc. og Erasmus Winding etc., at eftersom vi for nogen tid siden have befalet vores etats raad og general auditeur os elskelig Hieronimus Borneman ved krigs fiscalen David Crolau at lade undersøge det mord, som i staden da var begaaen paa forige under constabel afgangne Anders Madtzen, og hvorfor en studiosus Peter Christian Lyngbye er mistænkt, efter som hand sig strax derpaa haver absenteret, og bemelte David Crolau den 1 aprilis sidstforleden haver bekommet vores allernaadigste befaling til os elskelig Johan Bertram Ernst etc. og Hans Scavenius etc., at de som commissarier parterne paa en beleilig tid og sted etc., hvorved vi og allernaadigst haver bevilget, at hvis vidner etc., og procurator Anders Lykke nu efter fuldmagt af fornevnte Peter Christian Lyngbys fader mag. Friderich Lyngbye, sognepræst til Lyngbye og Albøge meenigheder i Aarhus stift, paa bemelte hans søns vegne hos os allerunderdanigst har gjort ansøgning om tvende commissarier paa hans side, som forskrevne commission med vidnernes examen og sagens forhør kunde bivaane, da saa fremt j hertil godvilligen kand formaaes, er vores etc., at j retter eders leilighed efter i ovenmeldte commission til forberørte Johan Bertram Ernst og Hans Scavenius strax at træde og den tillige med dennem etc. Dersom og en af eder etc. Givet etc. Hafniæ den 24de octobris 1718.

Sæl. Tegn. LXI. 658—59.

715.

28 Okt. 1718.

Udvisning af en Tømmerplads paa Christianshavn.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at eftersom Hans Brechwoldt af vores etc. Kiøbenhavn, som tømmerhandling agter at bruge, af os allerunderdanigst haver været begierende, at efterdi alle de imellem malt-møllen og toldboden befindende pladser ere betagne, at hand ingen der af skal kunde bekomme, vi da allernaadigst ville tillade, at hand paa Christianshafn maatte forhandle alle slags tømmerlast,

hvor til hand en af de der findende og af ham foreslagne øde og ledige pladtzer enten ville kiøbe eller leye og samme i fremtiden, naar hans kræfter det vil tillade, med bygning forbedre, da have vi efter bemeldte Hans Brechwaldts herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at naar hand den yderste af de foreslagne pladser, nemlig Johan Jenszen rebslagers plads, til leye eller til kiøbs kand bekomme, hand da, indtil vi anderledes tilsigendes vorder, paa samme pladz sit tommer maa henlegge og forhandle. Forbydendes etc. Hafniæ den 28 octobris 1718.

Sæl. Reg. XLIX. 439—40.

716.

31 Okt. 1718.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Joseph Philip jøde her i vores etc. Kiøbenhavn hans allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Salomon Bendix jøde, som med fornevnte Joseph Philips daatter er forlovet, maa, efter at hand sit borgerskab her i staden etc., sig her sammesteds nedsette og efter de jødiske ceremonier leve, som udi ald stilhed etc. Dog maa hand ingen u tilladelig handel drive, men sig ernære af commissioner og vixel samt anden handel, som andre her boende jøder er tilladt, hvorimod hand skal svare til ald borgerlig og byes tyng, saaviit hannem proportionaliter kand tilkomme, og paa behørige steder rigtigheden erlægge vores told etc. Forbydendes etc. Hafniæ den 31 octobris 1718.

Sæl. Reg. XLIX. 441.

717.

31 Okt. 1718.

Magistraten faar Jurisdiktion i smaa Gældssager.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilførn. Eftersom j udi eders til os indkommen allerunderdanigste memorial af dato den 21 septembris nestafvigst haver forestillet, hvorledes der undertiden føres processer og stevnes sager ind til bytinget af 2, 3 og 4 rdrs, ja 4 marks importance, paa hvilke sager giøres store omkostninger, hvilke gaar ud over de fattige og bringer dem omsider udi armod, da have vi efter eders derhos giorte allerunderdanigste forslag og ansøgning allernaadigst bevilget og tilladt, indtil vi anderledes tilsigendes vorder, at j udi deslige puure giølds sager, som ikke overgaar ti rigsdaler, maa have magt til at førhøre de stridende parter og efter deres skriftlige memorialer pua begge sider give en lovlig kiendelse, paa det

at de fattige kunde vorde befriede for saadanne store bekostninger. som ved processerne gøres, og ikke derover skulle blive undertrykte. Dog ville vi allernaadigst, at naar nogen af malice og trettekierhed saaledes enten tiltalte en anden eller lod sig tiltale udi en pur sag, j da udi dommen observerer, at de bliver tilfunden at betale baade vores stemplet papiir og omkostninger, som ellers udkrævedes i ordinair rettergang. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 31 octobris 1718.

Sæl. Tegn. LXI. 674—75.

718.

14 Nov. 1718.

Om en Plads ved Toldboden og Bolværkerne ved Kanalerne.

Geheime raad hr. Ditlef Wibe med fleere.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vores allernaadigste etc. er, at j med forderligste tilsammen træder og med hver andre grundig overlegger, hvorledes de af dig Johan Bertram Ernst i hosfølgende udskrift af din til os indgiven allerunderdanigste memorial af den 18 augusti sidstforleden foreslagne puncter best var at reglere, saa som ang. 1. en stor plads ved toldboden her i staden, som ingen eyermænd skal have, og hvor af endeel skal være opfyldt og det øvrige endnu staa under vand, og 2. ang. bolværkerne ved canalerne deres reparation og ved lige holdelse af vedkommende samt havnens renovations bekostning med videre des indhold, som j selv af forskrevne udskrift af memorialen udførligen etc., og naar j saaledes alting haver overlagt, haver j os derefter eders allerunderdanigste betænkende derover med forderligste at tilstille. Dermed etc. Hafniæ d. 14 novembris 1718.

De, som denne befaling gik til, vare efterskrevne, neml. geheime raad hr. Ditlef Wibe, g. r. hr. Christian Sehestedt, g. r. hr. Iohan Georg Holsten, g. r. hr. Iver Rosenkrantz, admiral hr. Peter Raben, Olaus Indichær, etats raad og præsident Iohannes Christenssen Møller og etats raad og politimester Iohan Bertram Ernst.

Sæl. Tegn. LXI. 689—90.

719.

18 Nov. 1718.

Privilegium paa at brygge Kakkellovnsøl.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter Hans Iacobssen, jndvaaner her i vores etc. Kiøbenhavn, hans etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand og hans hustru, naar hand først sit borgerskab etc., maa udi begges deres livs tid, dog uden consequence for andre, brygge øl i deres huus baade af kakkellovns og brunt malt

til got folkes huus-fornødenhed og der af selge uden huset i pottetal og foustagier, men ey at selge øl til kroersker eller holde ølsal i huset, under denne vores allernaadigste bevillings forbyrdelse. Forbyrdenes etc. Hafniæ den 18 novembris 1718.

Sæl. Reg. XLIX. 451.

720.

25 Nov. 1718.

Privilegium for nogle Jøder.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Golde Lorie, afgangne Salomon Abrahams efterleverske, og hendes tvende sønner, lochanan og Abraham Salomon, maa sig her i vores etc. Kiøbenhafn, efter at sønnerne have vundet deres borgerskab, nedsætte og deres næring som andre her i riget boende jøder at bruge og søge, saalænge de sig mod alle og enhver tilbørligen og uden billig klage skikker og forholder. Og skal de være tilforpligtet, saavidt de iødiske ceremonier angaar, i ald stilhed og uden nogen forargelse at leve, saa og svare til ald borgerlig og byes tyngge og ellers paa behørige stæder rigtigen erlegge vores told etc. Forbyrdenes etc. Hafniæ den 25 novembris 1718.

Sæl. Reg. XLIX. 458—59.

721.

2 Dec. 1718.

Moratorium for en Jødinde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Golde Lorie, afgangne Salomon Abrahams efterleverske, hendes etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at om nogen af hendes udenlandske creditorer, hvis krav endnu kand herrøre førend bemelte hendes afgangne mands død, hende skulle ville søge og anstrenge, hun da for deres tiltale saalænge maa være fri og forskaanet, og de imidlertid med hende at have taalmodighed, indtil hun faar hendes fulde betaling for hendes ved vores general commissariat havende fordring. Hvor- efter rettens betiente og andre etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ den 2 decembris 1718.

Sæl. Reg. XLIX. 464.

722.

9 Dec. 1718.

Moratorium for 3 Aar.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Claes Bex, borger og kræmmer her i vores etc. Kiøbenhafn, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand for alle hans creditorers krav og tiltale paa tre aars tid aldeles maa være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ den 9 decembris 1718.

Sæl. Reg. XLIX. 469—70.

Om Arrest paa en svingagtig Fallent.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom for os allerunderdanigst er bleven andraget, hvorledes Benedict Blum, borger og handelsmand her udi vores etc. Kiøbenhavn, som en forsætlig fallent 7 maaneder, efter at hand hafde begyndt sin handel og udpracticeret de beste og kostbareste vahre af hans kramboed, skal være gaaet bort her fra til vor stabelstad Fridericia udi den intention at ville bedrage sine creditorer, og bemelte hans saavel inden som udenlandske creditorer af os allerunderdanigst haver været begierendes, at det dennem maatte være tilladt hannem, hvor hand og maatte findes, med hvis bøger, breve og midler, som hand hos sig kunde have, at arrestere, da have vi efter slig beskaffenhed samt magistraten i bemelte Kiøbenhavn deres herom indkommen allerunderdanigst erklæring allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at fornævnte creditorer maa lade bemelte Benedict Blum med arrest belegge baade paa person, bøger og midler, hvor og paa hvad sted hand og kunde opspørges og antreffes, og hand ikke der for at have nogen beskytning enten udi Fridericia eller andre steder i vore riger og lande. Thi byde og befale vi hermed vores stiftbefalingsmænd, amtmænd, præsidenter etc., fogder og alle andre, som paa vore og rettens vegne haver at giøre og lade og hermed besøges, at de meerbemelte Benedict Blums creditorer eller deres, det være sig enten de indenlandskes eller de udenlandskes, fuldmægtige ald muelig hielp og assistentz til dette vores brevs fyldestgiørelse beviiser. Forbyndes etc. Hafniæ den 12 decembris 1718.

Sæl. Reg. XLIX. 473—74.

Om Forlig mellem Torvemester Nagel og Politimesteren.

Justitz raad Johan Philip Ratheken og cancellie raad Hans Scavenius.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom os elskelig Johan Bertram Ernst etc. paa egen og hans hustrues samt hans broders Barthold Stuves vegne den 7 novembris nestafvigte aar haver erholdt vores allernaadigste commission til os elskelig Lorentz Kreyer etc. og Brostorph Albertin etc., at de tilligemed tvende andre commissarier, som Carl Caspar Nagel, forige torvemester her i staden, paa sin side, om hand det efter tilbud begierede, strax hafde at foreslaa og giøre allerunderdanigst ansøgning om, skulle enten udi mindelighed foreene eller ved endelig dom adskille, forskrevne om deres imellem værende

tvistighed angaaende adskillige ærrørige ord, som bemelte Nagel udi hans huus den 20 septembris og 19 octobris nest tilforn skal have ladet falde saavel om fornævnte Johan Bertram Ernst som om hans hustru, saa og at hand derefter mod hug og slag og anden utilbørlig medfart fornævnte Barthold Stuve ligeledes i hans huus skal have overfaldet og ilde tracteret, og forbemelte Carl Caspar Nagel nu hos os om tvende commissarier paa sin side allerunderdanigst ansøgning haver gjort, da saafremt j dertil godvilligen kand formaaes, er vores etc., at j retter eders leylighed efter udi forskrevne commission til fornævnte Lorentz Krcyer og Brostorph Albertin strax at træde og den tillige med dennem efter det dennem givne commissorii indhold og anledning udi alle maader til forsvarlig rigtighed at befordre. Dersom og en af eder etc Dermed etc. Hafniæ den 9 ianuarii anno 1719.

Sæl. Tegn. LXII. 15—16.

725.

3 Feb. 1719.

Moratorium saa længe Krigen varer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Søren Olufssen Samsøe her af vores etc. Kiøbenhafn hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand formedelst den skade, som hand til søes og i andre maader haver lidt, saa længe denne krig varer, for alle hans creditorers krav og tiltale aldeles maa være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ den 3 februarii 1719.

Sæl. Reg. L. 23.

726.

3 Feb. 1719.

Matros- og Soldaterkoner maa handle med fede og salte Varer.

Kiøbenhafns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst have bevilget og tilladt, at vores matroser og soldater deres koner maa, indtil vi det anderledes tilsigendes vorder, i disze tider uformeent og ubehindret her udi vores etc. Kiøbenhafn feede og salte vahre falholde og selge. Derefter j etc. og sligt til vedkommendes efterretning etc. Befalendes etc. Hafniæ den 3 februarii anno 1719.

Sæl. Tegn. LXII. 49.

727.

13 Feb. 1719.

Bevilling til Ølbrygning.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Lauritz Jørgenssen Hagedst, borger og jndvaaner her i vores etc. Kiøbenhafn, hans

herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand i hans nu iboende gaard, udi Store St. Clemensstræde beliggende, kaldet Pros Munds gaard, maa selv brygge øl og det i pottes og kander tal til fremmede, reisende og andre gotfolk, som det kunde forlange, undtagen til kroersker udsælge. Og have vi herhos i henseende til den jordskyld, som af samme gaard aarlig svares og betales saavel til Ringsted kirke som til Vor Frue kirke her i staden, allernaadigst bevilget, at bemelte frihed fornevnte gaard herefter stedse maa og skal følge og være tillagt. Forbyndes etc. Hafniæ den 13 februarii 1719.

Sæl. Reg. L. 26.

728.

13 Feb. 1719.

Frihed for borgerlig Tynge.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter allerunderdanigste etc. af sær kongel. naade allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Abraham Klöcher, borger og handelsmand i vores etc. Kiøbenhavn, maa for alle borgerlige og byes bestillinger og forretninger saavel som formynderskabe, videre end hvis hand efter loven kand være falden værge til, være fri og forskaanet, naar hand for de formynderskabe, om hand nu nogen indehaver, bliver entlediget. Forbyndes etc. Hafniæ den 13 februarii 1719.

Ligesaadant et brev blev samme dag expederet for Hans Jørgen Soelberg.

Sæl. Reg. L. 26—27.

729.

17 Feb. 1719.

Privilegium for Gørtlerne.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Zacharias Sneide og Friderich Holm paa samtlige gørtlernes vegne her i vores etc. Kiøbenhavn for os allerunderdanigst haver andraget, at formedelst der udi politie og commerce collegio den 4 novembris 1718 er afsagt en dom, hvorved alle liig-kiste beslag med forsølvning, forgylding eller fortinning, som gørtlernes hidindtil haver forfærdiget, er forbuden at bruges, videre end forordningen af 7 novembris 1682 allernaadigst tillader, skal deres næring mærkelig være svekket, saasom deslige beslag tilforn skal have været en af de fornemste poster i deres haandverk til at ernære dennem samt hustruer og børn af, med allerunderdanigste begiering, at vi allernaadigst ville tillade samtlige gørtlernes her i staden at forfærdige liig kiste beslag for hvem, det maatte forlange, af blye, der kunde være sort og hvidt farvet uden nogen forgylding, forsølvning eller fortinning, saasom slikt et sort og hvidt farvet blye

beslag ey aleene ikke skulle kunde regnes for nogen overdaadig be-
 kostning, siden det kand haves for 4 à 6 rdr. i det høieste, men
 end og formedelst den ringe priis, det kand bekommes for, være
 langt meere begierlig end et jern beslag, som ikke kand haves ringere
 end for 12 à 14 rdr. og dog ikke skal give nær saa smuk zirat, da
 have vi efter bemelte Zacharias Snside og Friderich Holm deres
 herom allerunderdanigst etc. samt os elskelige vores tilforordnede udi
 politie og commerce collegio deres derover indgiven allerunderdanigste
 erklæring allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at gørtlerne
 her i vores etc. Kiøbenhafn man forfærdige liig kiste beslag uf blye,
 sort og hvidt malet, dog alleene for dem i rangen samt stadens
 32 mænd og andre vederhæftige handelsmænd. Og maa taxten paa
 saadant beslag ey overstige 6 rdr. for dem i rangen og 4 rdr. for
 de andre. Det skal ellers være dem forbuden i slikt beslag nogen
 billeder at giøre, men enhver maa have frihed til at betiene sig af
 jern beslag eller blye beslag, som de selv vil. Hvorefter alle etc.,
 ey giørendes etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ
 den 17 februarii 1719.

Sæl. Reg. L. 33—34.

730.

17 Feb. 1719.

Moratorium saa længe Krigen varer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Hans Früchtenicht, borger
 og skipper her udi vores etc. Kiøbenhafn, hans etc. allernaadigst
 have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand, saa længe denne krig
 varer, for alle hans creditorers krav og tiltale aldeles maa være fri
 og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Thi forbyde
 vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ den 17
 februarii 1719.

Sæl. Reg. L. 35.

731.

31 Marts 1719.

Bevilling til at brygge Kakkelovnsøl.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Abigael, afgangne
 Andreas Kellinghusen, forige borger og jndvaaner her i vores etc.
 Kiøbenhafn, hans efterleverske, hendes herom etc. allernaadigt have
 bevilget og tilladt, saa og etc., at hun, lige som det bemelte hendes
 afgangne mand allernaadigst var forundt, maa hendes lifs tid af det øl,
 som hun i hendes huus af hvid kakkelovns malt lader brygge, udi
 potte og kander tal til hvem, som det af hende kunde forlange,

undtagen til kroersker, udsælge. Forbyndes etc. Hafniæ den 31 martii 1719.

Sæl. Reg. L. 56.

732.

3 April 1719.

Bevilling til at drive «Skejdekunsten».

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Isaac Mendel Speyer jøde her af vores etc. Kiøbenhafn hans herom etc. samt os elskelige vores tilforordnede udi politie og commerce collegio deres derpaa indgiven allerunderdanigste erklæring allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hans svoger Levin Levi Goltschmit, som skeide konsten skal forstaa, maa sig her sammesteds, efter at hand sit borgerskab lovligen haver vundet, nedsætte og efter de jødiske ceremonier leve, som udi ald stilhed etc. Desligeste maa hand sig her i staden af bemelte skeide konst ernære; dog skal det ikke være formeent hverken fremmede, som sig her ville nedsette, eller andre af den christne religion, som i fremtiden saadan konst vilde bruge, ey heller jøder, som sig nu her allerede af samme konst ernærer, denne konst at bruge, men alleene de jøder, som sig her efter her kunde nedsette, derfra at være excluderet, saa og at bemelte Levin Levi Goltschmit derimod svarer til ald borgerlig og byes tyngge, saaviit hannem proportionaliter kand tilkommo, og paa behørigte steder rigtigen erlegger vores told etc. Forbyndes etc. Hafniæ den 3 aprilis 1719.

Sæl. Reg. L. 59—60.

733.

14 April 1719.

Om en Tavle i Nikolaj Kirke til Kirkens Bedste.

Magistraten i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at paa det St. Nicolai kirke her i vores etc. Kiøbenhafn, som efter eders allerunderdanigste andragende formedelst adskillige bygninger, som af dens midler ere giorte og bekostede, udi giæld skal være geraaden og dens jndkomster derimod gandske ringe, dog tid efter anden kunde vorde hiulpen af saadan vitleftighed, vi efter eders etc. allernaadigst have bevilget at kirkens tavle, som ellers ikkun hver søndag til høymesze ombæres, maa og tillige hver søndag og andre indfaldende hellige dage til aftensang saavel som hver fredag ombæres for at indsamle, hvad menigheden efter eget behag der udi give ville. Og er herhos vores etc., at j med allerforderligste i vores danske cancellie indleverer fuldkommen underretning og beregning, hvad for bygninger der ere, som oven er meldt,

af kirkens middele bekostede, og hvor meget det sig kunde beløbe, saavel som og hvor stor kirkens giæld til denne tid kunde være. Dermed etc. Hafniæ den 14 aprilis anno 1719.

Sæl. Tegn. LXII. 119.

734.

14 April 1719.

Om en Forskrivelse til Djævelen.

Biscop hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom en delinqvent ved navn Johan Pistorii, hvilken som gemeen haver staaen ved vores grenadier-corps, inden kort tid for hans u christelige forhold og største for-maastelse imod den allerhøyeste gode gud, i det hand med dievelen en saa-kaldet contract og capitulation haver giort, skal henrettes, saa er vores etc., at du strax gjør den anstalt, at førstkommende søndag den 16 aprilis fra prædikestolene i alle kirkerne her i vores etc. Kiøbenhafn den allerhøyeste gud om en sand og alvorlig omvendelse for ovenmelte delinqvent ved offentlige bøn inderligen og hierteligen bliver anraabt og tilbudet, saa og at der nest paa et hvert sted over denne materie en tale til den gandske meenighed bliver giort. Dermed etc. Hafniæ den 14 aprilis anno 1719.

Sæl. Tegn. LXII. 120—21.

735.

17 April 1719.

Om Tilvejebringelse af Uld til Kongens Uldmanufactur.

Magistraten i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom til vores ulden manufacturs fortsettelse her i vores etc. Kiøbenhafn uomgængeligen strax behøves ald den uld, som nu her i staden kand findes, og hvilken vi ingenlunde vil efter vores derom udgangne forbud at maa herfra igjen udføres, saa er vores etc., at j lader eder yderst være angelegen at assistere vores cammer raad os elskelig Hans Christian Laurup, at ald den uld saavel som lam skind med uld paa, som enten hos kiøbmændene eller andre af jndbyggerne her i staden kand findes, det være sig, enten samme uld og skind dennem selv tilhører eller de dem kand have udi commission fra andre, strax og uden ringeste forhaling bliver paa bemelte vores cammer raad Laurups forlangende og efter hans derom giørende anstalt ved rigtig vægt uvegerlig ud-leveret, da vedkommende efter den priis, som de nøyagtig kand beviise, at samme uld og skind dennem selv haver kostet, og ellers som billigt kand være, af meerbemelte vores cammer raad Laurup promte skal blive betalt. Dermed etc. Hafniæ den 17 aprilis anno 1719.

Sæl. Tegn. LXII. 128—29.

Moratorium for Hofapotheker Becker.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at eftersom Gotfried Becher, vores hof og reise apotheker, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes hand skal have været forarsaget sit huus og apotheke tillige med flere hans effecter for endeel hannem laante penge at pantsette, og at samme panthavende nu tillige med nogle andre hans creditorer skal ville søge til deres betalings erlangelse at lade sette bemelte hans huus og apotheque paa auction, hvorved hand da aldeles skulle blive ruineret og alle de andre hans creditorer, dem hand ellers kunde have haab om med tiden et stille tilfreds, komme til kort, da have vi efter fornevnte Gotfried Bechers herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand imod renternes rigtig betaling udi 6 aar sit huus og apotheque foruden nogens tiltale maa besidde. Hvorefter rettens betiente og andre etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ den 29de aprilis 1719.

Sæl. Reg. L. 76.

Moratorium for en islandsk Købmand.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi etter allerunderdanigst giorte ansøgning allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Peter Nicolai Winge, borger og jislandsk kjøbmand udi vores etc. Kiøbenhafn, som af frygt for sine creditorers anstrængelse skal have været forarsaget sig fra bemelte Kiøbenhafn at begive, maa nyde fri og sikker leide sammesteds igien at indkomme og der, indtil den nu værende Jislands forpagtnings termin er til ende, for arrest paa hans person af samtlige hans jnden og uden-lands creditorer være befriet, paa det hand imidlertid etc. Dog skal hand tiltænkt være sig hos magistraten etc. Hvorefter rettens betiente og andre etc. og hannem imidlertid ey med nogen arrest at belegge eller i andre maader imod dette hannem allernaadigst meddeelte leidebrev nogen hinder etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ den 29 aprilis 1719.

Sæl. Reg. L. 77.

Bevilling for en Sværdfejer.

Kiøbenhafns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Povel Thueszen Munk, som sverdfeyer haandverk skal have lært, hans herom etc. samt os elskelige vores tilforordnede i politie

og commerce collegio deres allerunderdanigst given erklæring aller-naadigst have bevilget, at naar hand sit borgerskab etc. og efter sverdfeyer laugets articler sit mestertykke forfærdiget, maa hand i sverdfeyer laug et i vores etc. Kiøbenhavn indtages foruden mester svends aar at staa. I det øvrige haver hand at etc. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ den 1 maji anno 1719.

Sæl. Tegn. LXII. 149.

739.

15 Maj 1719.

Om Undersøgelse af Kadetternes Forhold ved deres Angreb paa Studenterne i Regensen.

Geheime raad og ober secreterer hr. Ditlev Wibe, cammer herre og ober krigs secreterer hr. Christian Carl von Gabel, etats raad og general procureur Caspar Bartholin og oberst lieutenant Woldemar Ernst von Eldern.

F. 4. Vor synderlige gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos en af studenterne udi collegio regio i vores etc. Kiøbenhavn til dig hr. Ditlev Wibe indgiven memorial af 28 februarii sidstafvigt med derved følgende attester, hvorudi de har besværgt dem over endeel af vores land cadetter, særdeeles Kyp, Klouman og Dysseldorph, at de den 10 februarii nesttilforn om aftenen, saa og nogle gange derefter i stor mængde skal have forsamlet sig uden for Regentzen og ladet høre mange skiildsord imod bemelte studentere, hugget udi regentz porten, og da de ingen modstand har fornunnen, skal de have indslagen nogle vindver udi bemelte Regentz og collegio Elersiano, med videre, som j selv etc. Og er vores etc., at j, hvis imellem studenterne og cadetterne er passeret, examinerer og derefter den anstalt føyer, hvorved saadanne uleyligheder og klammerier imellem dem herefter kunde forekommes. Dermed etc. Hafniæ den 15 maji anno 1719.

Sæl. Tegn. LXII. 160—61.

740.

19 Maj 1719.

En Stolestadestrld i S. Nikolaj Kirke.

Kiøbenhafns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi af eders til os indkommen erklæring af den 5 aprilis sidstafvigt angaaende den besværing, som Baltzar Martini de Garnitz, borger og konstreyer i vores etc. Kiøbenhavn, har ført, formedelst at hans hustru over den ueenighed og tvistighed, som er falden imellem hende og Rasmus Hanssen, borger og brændeviinsbrænder sammesteds, hans hustru udi

deres stoel udi St. Nicolai kirke udi bemelte Kiøbenhafn, af samme stoel er bleven udviist, have fornunnen, at j til videre forargelse i meenigheden at forekomme haver ladet begge fornævnte qvinder betage deres stader i stolen, paa det den ene ikke meere end den anden derved skulle finde sig fornærmet, efterdi de dog begge hafde forseet sig, saa og strax ved kirkeværgeren ladet dem, enhver for sig, stade i andre stoele tilbyde og anvise, saa give vi eder derpaa allernaadigst tilkiende, at vi holde saadan eders giorte anstalt for billig, saa at begge qvinderne forbydes at sidde i den forige stoel, og at dem anvises andre separerede stoele, desligeste at vi have beordret sognepræsten, os elskelig mag. Iver Brinck, udi kirkeværgereis overværelse at give forskrevne tvende qvinder for deres i kirken given forargelse en reprimande med commination, at om de herefter ikke forholder sig i kirken, som de bør, da skarpere at ansees. Derefter j etc. og kirkeværgeren det at tilkiendegive. Befalendes etc. Hafniæ den 19 maji anno 1719.

Sæl. Tegn. LXII. 167—68.

741.

19 Maj 1719.

Beskikkelse af en Vice-Branddirektør.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi allernaadigst have for got befunden at beskikke og forordne, saa og hermed etc. Daniel Preisler til at være vice brand directeur ved de 10 vores sprøyter i vores etc. Kiøbenhafn. Thi skal hand være os etc. I særdeleshed skal hand sig udi samme bestilling ædruelig etc., saa og rette sig efter den instruction, som hannem af commissionens deputerede gives saavel angaaende opsigst med sprøyterne som over de andre brandt betienter at commandere, saa og intet uden efter, hvis hand saaledes bliver instrueret, enten med sprøyterne eller brandfolkene, være sig med munstring, sprøyternes approbation eller exercering, sig at foretage. Saa skal hand sig og reversere, at hand ikke aleene skal have den tilbørlig opsigst med forbemelte vores 10 sprøyter, men end og med de sprøyter, som vi lader forfærdige og ville have paa landet, naar hannem hver gang en fri vogn bliver given, og sig i det øvrige saavel i samme vice brand directeurs tjeneste som udi alle andre maader saaledes skikke og forholde, som det en ærlig etc. For hvilken hands tjeneste hand skal nyde til aarlig løn tu hundrede rigsdaler, som hannem af brandcassens midler rigtigen skal erlegges og betales. Hvorefter de vedkommende etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ den 19 maji 1719.

Sæl. Reg. L. 92—93.

Bevilling paa Bogtrykkeri, Boghandel og Bogbinderi.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom os elskelig Joachim Wielandt, vores cancellie secreterer, hos os allerunderdanigst haver anholdet om vores allernaadigste privilegium for sig og sine arvinger paa et bogtryckerie herudi vores etc. Kiøbenhavn at maa lade indrette og derudi efter foregaaende approbation efter loven og vores allernaadigste anordning at lade oplegge hvis skrifter og bøger, som kand være tienlige til nationens gloire og det almindelig beste, for saaviit ey andre til sligt oplag ved vores dem allernaadigst givne privilegier dertil kunde være berettigede; desligeste at vi allernaadigst ville tillade hannem og hans arvinger ved bemelte bogtrykkerie en boglade og derhos ved samme verk at holde en person, der tillige forstoed noget af bogbinder professionen, hvilken udi et eller andet slags papiir kunde hæfte deslige skrifter efter den maade, som udi de udenlands boglader bruges, dog uden derved at præjudicere bogbinder laugget, saa som hand ey nogen bog udi sin behørig form skal indbinde, da have vi efter saadan hans herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at forbemelte secreterer Joachim Wielandt og hans arvinger herudi fornevnte Kiøbenhavn paa ovenskrevne maade et bogtrykkerie, en boglade og et bogbinderie maa lade anlegge, naar hand tilforn fem hundrede rigsdaler til Sorøe kirke haver given og erlagt, dog at hverken os elskelig Johannes Laurentzen, assessor udi consistorio og directeur over vores bogtrykkerie, udi de ham allernaadigst givne privilegier, ey heller det af os elskelige vores tilforordnede udi missions collegio oprettet bogtrykkerie derved i nogen maade præjudiceres. Forbyndes etc. Hafniæ den 22 maji 1719.

Sæl. Reg. L. 95—96.

Kontrakt om Gadernes Renholdelse.

F. 4. giøre alle vitterligt, at etc. confirmation paa efterfølgende contract, lydendes etc.

Samtlige Hans Kongelig Mayts. tilforordnede udi politie og commerce collegio giøre vitterligt, at vi paa Hans Kongel. Mayts. allernaadigste behag og approbation med mons. Jochum Henrich Christopherssen, Kongelig Mayts. feltdvognmester, haver sluttet og indgaaet følgende contract paa trende aar, nemlig fra 1 maji 1719 til 1 maji 1722, om denne kongelig residentz stads gaders samt andre

der udi værende kongelige og publicke pladsers og fortogers reenholdelse.

1. Paatager Jochum Henrich Christopherssen sig at lade bortføre denne stads urenlighed etc. Denne stads renovation tiltræder hand nu den 1 maji anno 1719 og annammer kvarteererne, ligesom de ham efter haanden vorder reengjorte leverede, for deres reenholdelse siden selv at besørge udi de nest paafølgende trende aar, nemlig til 1 maji 1722. Og naar hand da denne contract fratræder, som hand et half aar tilforn collegio skal tilkiende give, leverer hand staden fra sig lige saa reen alle vegne, som hand den annammet haver. Ellers skal hand ang. hvis udi denne forpagtnings contract ommeldes, rette og forholde sig efter de anstalter, hvilke af samtlige i politie og commerce collegio etc.

2. 3. 4. 5. 6. 7. som Nr. 661.

8. For alle disze ovenskrevne puncter at lade forrette, forestaae og holde inspection over skal contrahenten Jochum Henrich Christopherssen rigtigen blive betalt det første aar, nemlig fra 1 maji anno 1719 til aarsdagen 1720, 8000 rigsdaler, siger otte tusende rigsdaler, og udi de tvende sidste aar fra 1ste maji 1720 til 1 maji anno 1722 aarlig 7500 rigsdaler, siger syv tusende og fem hundrede rigsdaler, paa samme maade som de til cassen vorder erlagde, saa og hvis, som paa hans andeel af portskilling og passage pengene kand beløbe sig, som i det første aar er 3194 rdr. 39 β og i hver af de tvende sidste aaringer 2994 rdr. 73 β, skal hannem betales i reede penge og klingende mynt, og hvad hand af renovations skatten kand tilkomme, som i det første aar er 4805 rdr. 57 β og i hver af de tvende sidste aar 4505 rdr. 23 β, skal hannem betales i halv reede penge og halv autoriserede seddeler. Dog skal hand udi ovenskrevne summer lade sig decourtere, hvis madame Mangors, eller hvem cassen herefter vorder betroet, for sin umage med jnd- og udcasseringen nyde, saa og rodmesterens andeel for renovations skattens jndkrævelse, nemlig af portskilling og passage pengene 2 pro cento og af renovations skatten 4 pro cento, som kand beløbe sig i det første aar af portpengene 63 rdr. 85 β og af renovations skatten 192 rdr. 21 β og i hver af de tvende sidste aar af portpengene 59 rdr. 85 β og af renovations skatten 180 rdr. 20 β, samt hvis det kand beløbe paa hans andeel af de 30 rdr., som er bevilget for de trøkte qviteringer og skrivmaterialier for renovations skatten, som er i det første aar 26 rdr. 20 β og i hver af de tvende sidste aar 24 rdr. 25 β, hvilke omkostninger, naar de fra forestaaende accorderede summer ere af-

dragne, skal hannem den øvrige ret i fire terminer aarligen blive betalte, nemlig hver kvartal en fjerde part. Og skal derforuden, saalænge hand forsvarligen efterlever denne contract, hand paa forlangende med forskud blive assisteret, saaviit cassens tilstand det kand tillade.

9. Eftersom vi og vel kunde eragte, at det for eontrahentem efter hans ansøgning og foregivende vilde falde meget besværligt om ikke gandske umueligt af de heste, som hand til renovations værket bruger, at kunde betale hvis heste skatter, som enten allerede ere eller herefter kunde vorde paabuden, saa tilsige vi hannem paa Hans Kongel. Mayts. allernaadigste behag og approbation at skal være og blive befriet for at betale hvis heste skatter, som i saa maader enten allerede er eller herefter kunde vorde paabuden, for de heste, som hand til renovations værket bruger, af hvad navn de og have kunde.

10. Til forsikkring, af ovenbemelte contract af mig Jochum Henrich Christopherssen udi alle sine ord, puncter og clausuler skal efterkommes, stiller ieg velædle og velbyrdige cammer junker og staldmester Christian Friderich von der Pfordten og ædle Clans Wendorph berider til caution, at renovations værket saaledes, som ieg eller de herudi findes obligerede, fra contractens begyndelse indtil den tager ende, udi alle maader forsvarligen skal vorde fuldbyrdet. Til bekræftelse haver ieg med forbemelte mine cautionister denne original, som tilforn med politie og commerce collegii segl er forsegleet og af collegio underskreven, med vores egne hænder underskrevet og med vores sædvaanlige signeter forsegleet, saa og ieg til min og cautionisters efterretning en ligelydende videmeret copie og gienpart deraf til mig aannammet. Actum politie og commerce collegio den 9 maji anno 1719.

(I. s.)

J. Rosencrantz. N. Slange. J. B. Ernst. C. Scavenius. A. Frank.
H. Stuve. M. Munch. J. Sohl.

At denne contract uryggeligen i alle sine ord, puncter og clausuler, saaviit enten jeg som contrahent eller vi som cautionister der i ere befundene, skal holdes, saa at politie og commerce collegium her i skal holdes skadesløs, haver vi under vores hænder og signeter hermed bekræftet. Kiøbenhafn den 12 maji 1719. Jochum Henrich Christopherssen (I. s.). C. F. v. d. Pfordten (I. s.). C. Wendorff (I. s.).

Da ville vi bemelte contract etc. confirmere og stadfæste. Forbydendes etc. Hafniæ den 23 maji 1719.

Sæl. Reg. L. 100—09.

To Moratorier.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Florentina, afgangne Jürgen Ehlers hans efterleverske, udi vores etc. Kiøbenhavn hendes herom etc., allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hun i henseende til den store søe- og banqverout-skade, bemelte hendes afgangne mand skal have lidt, maa paa tre aars tid fra dette vores etc. for alle hendes creditorers krav og tiltale være fri og forskaanet, paa det hun etc. Dog skal dette etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Christiania den 8 iulii 1719.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Engelbert Westken, borger og handelsmand udi vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver ladet andrage, hvorledes hand af frygt for hans creditorers haarde anstrengning skal have været foraarsaget sig derfra staden at begive, da have vi efter hans herom etc. allernaadigst forundt og givet, saa og etc. hannem fri og sikker leide paa et halv aar for alle hans creditorers anstrengning og molest, paa det hand etc. Dog skal hand tiltænkt være sig strax hos magistraten etc. Hvorefter rettens betiente og andre etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Christiania den 8 iulii 1719.

Sæl. Reg. L. 131, 135—86.

Om Udvisning af en anden Plads til Oltemøllen paa Christianshavn.

Geheime raad og amtmand hr. Iver Rosencrantz.

Vi underskrevne etc. tilkiendegiver hermed høystbemelte Hans Majts. geheime raad og amtmand høydædle og velbaarne hr. Iver Rosencrantz, at eftersom Mikel Anderszen møller, boende udenfor Christianshafns port, allerunderdanigst haver andraget, hvorledes sæbesyderen Rolf Albertszen Hoogkerk, som forhen skal have ladet opbygge en olie mølle strax hos bemelte Mikkell Anderszens nu havende vind mølle, og endnu imellem samme olie og vind mølle skal ville lade opbygge en anden olie mølle, hvorom skal være 100 alen plankeverk i kvadrat, som vil betage ham fornøden vind til maling og svække hans næring, og Hans Majt. af hr. geheime raad Rosencrantzes indkommen allerunderdanigst erklæring haver fornummen, at hand bemelte Rolf Albertszen Hoogkerk samme pladtz til en olie mølles opbyggelse, som hand efter kongelig allernaadigst privilegio paa et nyt sæbe-syderie skulle opbygge, vel haver udviist, men siden efter indkommen klage saavel fra veyr mølleren som den anden olie mølles

eyere, at det vilde være dem til stor præjudice, baade selv og ved regimentskriver Erich Jessen forbudet fornævnte Hoogkerk sig med den udviiste pladtz at befatte, med tilbud, hannem en anden pladtz paa Sundbye Østers fæled af lige størrelse og beqvemmelighed, som Sundbye Østers boemænd hannem for den samme aarlig afgift, som hand af den forhen udviiste pladtz skulle have givet, ville overlade, at lade udviise, naar hand sit forslag derom ville indgive, da er det Hans Majts. etc., at det ved hr. geheime raads og amtmands giørende foranstaltning skal forbi. Derefter hand sig etc. og derom behørig anstalt giøre. Raadstuen for Kiøbenhafns slot den 29 iulii 1719.

Efter Hans Kongl. etc. C. Sehestedt. J. G. Holsten.

Sæl. Tegn. XLII. 223—25.

746.

12 Avg. 1719.

Om Bandsættelse i Jødernes Synagoge af en Bedrager.

Magistraten i Kiøbenhavn.

Vi underskrevne etc. tilkiendegiver hermed velædle og velviise præident etc., at efter som afgangne etats raad Neves efterleverske allerunderdanigst haver andraget, hvorledes en jøde i Kiøbenhavn, navnlig Levin Abraham, udi sidstafvigte maji maanet med hende skal have accorderet om endeel hende tilhørende iuveler, beløbende til 2400 rigsd., med de vilkor, at de under hans forsegling maatte forblive i hendes forvaring til st. Hans dag nest efter, da hand efter accord derfor skulle betale pengene, og derpaa udi hendes nærværelse lagt iuvelerne udi en æske, som hand bragte med sig og forseglede, samt givet hende 20 rigsd. paa haanden, men da hun nogle dage derefter fik at vide, at fornævnte Levin Abraham var rømt herfra, og derfor ved 2de andre jøder lod obne samme æske, hvorudi hun meente, at hendes iuveler vare lagte, skal derudi alleene være befunden et kaars og et par øre-ringe med uægte steene og et halsbaand af falske og uægte perler, og hendes iuveler hende i saa maade af hannem være fratagen og fravendt, da er efter bemelte afgangne etats raad Neves efterleverskes allerunderdanigst giorte ansøgning og begiering Hans Majts. etc., at præident etc. værer hende assisterlig til en lovlig inquisition udi jødens huus, saa og tilholder jødernes ældste her i staden udi synagogen meerbemelte Levin Abraham for saadan grov mishandling og bedragerie at sette i band. Derefter præident etc. og derom etc. Raadstuen for Kiøbenhafns slot den 12 augusti anno 1719.

Efter etc. C. Sehestedt. J. G. Holsten.

Sæl. Tegn. LXII. 231—32.

Om Instrux for Vice-Branddirektøren.

Brand commissionen i Kiøbenhafn.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom Daniel Preisler, som vi den 19 maji sidst afvigst allernaadigst have beskikket til at være vice brand directeur ved de 10 af vores spøyter i vores etc. Kiøbenhafn, hos os allerunderdanigst haver anholdt, at hannem af dig Johan Bertram Ernst og os elskelig Johan Conrad Ernst etc. maatte gives instrux, der dog vores ham givne bestalling tilholder, at hand af eder som commissionens deputerede skal instrueres, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst have funden for best og tienligst, at hand for de 10 spøyter udi Kiøbenhafn en instruction af eder i anledning af bemelte vores ham allernaadigst givne bestalling skal meddeeles. Men angaaende vores spøyter paa landet, da ville vi, at hannem derover en aparte instrux af dig Johan Bertram Ernst og bemelte Johan Conrad Ernst skal gives efter vores derom af denne dags dato udgangen befaling. Og communiceres eder herhos copie saavel af forberørte Daniel Preislers bestalling som hans aflagde eed. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 25 augusti anno 1719.

Sæl. Tegn. LXII. 236—37.

Om Tilsyn med Indførsel af Frugt.

Etats raad og politiemester Ernst.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vores etc. er, at du alvorligen og med allerstørste fiid og aarvaagenhed idelig og altid nøye opsigt haver, at aldeles ingen frugt af nødder, blummer, pærer, æble og deslige enten til lands eller vands her i staden indtil videre bliver indført, og det saaledes som du agter at ansvare og bekiendt være. Dermed etc. Hafniæ den 19 septembris 1719.

Sæl. Tegn. LXII. 261.

Om Indpas i Bødkernes Næring.

De tilforordnede udi politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom j udi en eders til os indgiven allerunderdanigst memorial af den 15 augusti sidstafvigst have andraget, hvorledes bødkerne i vores etc. Kiøbenhafn for eder skal have indstevnt endeel høkkere og andre, som falholder tøndebaand, hvormed de efter bødkernes meening giøre forprang, lauget til

jndpas, imod den 16 articul udi bødker læuget den 2 maji 1678 allernaadigst forundte laugs articler, som forbyder under en vis diceret straf alle høkere at gaa bødkerne i forkiøb med at opkiøbe karre- eller tønde-baad af bønderne, som dermed ankomme, til igien at selge og falholde til forprang, og j ey skal have understaaet eder samme articul at forklare, mens derudi om vores allernaadigste resolution anholdt, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst ville, at paa det bødkerne, om den alleguerede articul skulle extenderes saaviit, som de paastaar, ey efter eget behag skal kunde opholde bønderne eller tvinge dem til at overlade dem deres baand for hvad priis, de selv ville byde dem, hvorpaa dem omsider ville følge, at bønderne holdte op med at føre saadanne vahre til torv, som ville foraarsage dyrt kiøb baade for bødkerne og heele staden, j da setter en vis tid, udi hvilken bødkerne alleene skal have frihed deslige baand at kiøbe, og efter den tids forløb maa det staa enhver frit for at giøre. Derefter j etc. og derom etc. Befalendes etc. Hafniæ den 25 septembris anno 1719.

Sæl. Tegn. LXII. 270—71.

750.

25 Sept. 1719.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Henrich Fürst jøde af vores etc. Kiøbenhafn hans paa Salomon Salomons jøde, fød i vor stabelstad Nyeborg, hans vegne herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at bemelte Salomon Salomons, efter at hand sit borgerskab i forbemeldte Kiøbenhafn etc., maa sig der nedsette og efter de jødiske ceremonier etc., desligeste at hand maa bruge den handel og næring, som andre etc. og paa behørige steder etc. Forbydendes etc. Hafniæ den 26 septembris 1719.

Sæl. Reg. L. 191.

751.

16 Okt. 1719.

Det tillades Slagterne at udføre Lammeskind.

De deputerede for financerne og samtlige tilforordnede i cammer collegio.

F. 4. Vor synderlige bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter slagterne her i vores etc. Kiøbenhavn deres allerunderdanigst etc. og i allernaadigst henseende til, at de lamskind med uld paa, som hos dem findes, ikke til vores uld manufacturs fabrique kand bruges, allernaadigst haver bevilget og tilladt, at saadanne slagternes lamskind med uld paa, hvilke de til en eller anden kand selge og afhende, maa, indtil vi det anderledes

tilsiger, herfra til fremmede stæder udføres. Dog skal vedkommende, som samme skind køber og udfører, med slagternes eedlige attester beviise, at det er lamskind, som ikke til vores manufactur verk kand bruges, og at derunder ingen faarskind er. Hvormed da toldbetienterne ved udførselen nøye indseende skal have, at ikke andre end som saadanne hos slagterne købte lamskind vorder udførte. Derefter j etc. og herom etc. Befalendes etc. Hafniæ den 16 octobris anno 1719.

Sæl. Tegn. LXII. 292—98.

752.

16 Okt. 1719.

Privilegium for en Smed.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at Otto Hess, som smedde haandverk skal have lært og længe i vores tjeneste været, maa, naar hand sit borgerskab etc., her i vores etc. Kiøbenhafn sig af smedde haandverk uformeent af langet ernære, saa og til bemelte haandverks fortsættelse een svend derpaa holde. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ den 16 octobris anno 1719.

Sæl. Tegn. LXII. 299.

753.

16 Okt. 1719.

Privilegium for en Skræder.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Johan Henrich Tietzel, som under vores lif guarde til hest har tient og derfra sin afskeed bekommet og ellers skræder haandverk skal have lært, hans allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget, at hand med hustru og søn uformeent af skræderlanget maa, naar hand sit borgerskab haver vundet, her i vores etc. Kiøbenhavn sig af skræder haandverk ernære, for saaviit de med egne hænder kand afsted komme, dog uden videre svenne eller drenge derpaa at holde. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ den 16 octobris 1719.

Sæl. Tegn. LXII. 300.

754.

27 Okt. 1719.

Privilegium for Hofapotheker Becker paa at afvikle sin Gæld.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom vi den 7de octobris 1718 allernaadigst have bevilget, at vores hof- og reyse-apothecker Gotfried Becker, saa længe denne krig varer, for hans person ved hans

creditorers anstrengning for deres tiltale maatte være befriet, saa de ikke med nogen arrest hannem maatte belegge, saa og den 29 aprilis udi indeværende aar, at hand imod renternes rigtig betaling udi sex aar sit huus og apotheque foruden nogens tiltale maatte besidde, og hand nu for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes hand af een deel af ham udgivne vexeler efter de over hannem forhvervede domme maa betale 12 pro centum rente og derforuden 8 og 6 pro centum til andre, hvilke renter hand ey alle udi saa kort tid skal kunde betale, ey heller komme til at aflegge noget paa capitalerne, saa længe hand saadanne høye renter skal udgive, da have vi efter hans herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand maa være befriet for at betale høyere rente saavel af ubetalte vexeler som ellers af andre hans forskrivninger end 5 pro centum aarlig, som er ordinaire rente efter loven, og det fra 1ste octobris 1718 at regne, saa og at hand for hans person for ald anstrængelse af hans creditorer maa være befriet, naar hand til dennem, som ingen pant have, aarlig aflegger saa meget paa deres fordring, at de for deres capitaler udi de ham allernaadigst forundte sex friheds aar, eller i det høyeste sex aar derefter, kand blive betalte. Forbydendes etc. Hafniæ den 27 octobris 1719.

Sæl. Reg. L. 212—13.

755.

4 Nov. 1719.

Søfartens Frigivelse i Anledning af en Vaabenstilstand paa 6 Maaneder.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi tilskikke eder herhos underretning om en stilstand af vaaben paa sex maaneder, som imellem os og cronen af Sverrig er indgaaet. Og er vores etc., at j strax giøre den anstalt, at det saaledes paa behørige steder her i vores etc. Kiøbenhavn bliver kundgiort og publiceret. Dermed etc. Hafniæ den 4 novembris anno 1719.

Følger nu ovenmeldte efterretning saaledes:

Hans Kongl. Mayt. til Danmark og Norge etc. haver paa Hans Kongl. Mayts. af Store Britannien forlangende den 30 octobris 1719 indgaaet en stilstand af vaaben paa 6 maaneder imellem høystbemeldte Hans Kongl. Mayt. til Danmark og Norge og cronen af Sverrig, hvilken stilstand tager sin begyndelse ti dage efter ovenskrevne dato i Kiøbenhavn og heele Danmark, som er den 8 novembris, og tyve dage udi Norge, som er den 18 novembris (som paa lige maade og paa samme foed skeer udi Sverrig) og at udi fornævnte sex maaneder

søefarten og commercien maa have fuldkommen frihed paa alle lande, kyster og havne, som Hans Kongl. Mayt. til Danmark og Hendes Mayt. dronningen af Sverrig tilhøre, for alle skibe, som hid og did ville komme, uden forskiel fra hvad nation de end og monne være, og saaledes ald hostilité udi fornævnte sex maaneder aldeeles ophører.

Sæl. Tegn. LXII. 306—07.

756.

10 Nov. 1719.

Forbudet mod Salg af Frugt ophæves.

Etats raad og politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give dig hermed tilkiende, at vi efter en deel kvinder, som frugt her i vores etc. Kiøbenhavn pleyer at selge, deres etc. samt os elskelige vores tilforordnede i politie og commerce collegio deres giorte forestilling, at sygdommen, som har været aarsag til, at forbud iaar var bleven giort, eble og pærer i smaa partier paa torve og gader her i staden at selge, merkeligen er aftagen, og det ikke skulle være at befrygte, at paa disze aarszens tider sygdom af slig frugt skulle foraarsages, allernaadigst have bevilget, at det giorte forbud paa eble og pærer i smaa partier at selge nu maa og skal være ophævet. Derefter du etc. og de vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ den 10 novembris anno 1719.

Sæl. Tegn. LXII. 309—10.

757.

10 Nov. 1719.

Forbud mod Kaperi.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi have giort eder bekjendt den stilstand af vaaben, som imellem os og kronen af Sverrig er indgaaen, saa er vores etc., at j strax advarer og alvorligen tilholder alle dem her i staden, om hvilke j have videnskab at reede i caperi eller fare paa cap, at de, saalænge stilstanden varer, og ellers indtil videre gandske og aldeeles holder sig fra at cape paa de Svenske eller nogle andre negotierende, af hvad nation de kunde være, saa og at de ey heller understaar sig dertil paszer fra fremmede regieringer eller udlændiske puissancer at søge og forhverve. Hvilket j ellers paa behørige stæder haver at lade publicere. Befalendes etc. Hafniæ den 10 novembris anno 1719.

Sæl. Tegn. LXII. 313.

758.

17 Nov. 1719.

Privilegium for en Smed.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Madtz Bastian, som i 92 maaneder har staaet i vores tjeneste for matros og corporal og ellers skal have lært smedde haandverk, hans etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at hand her i vores etc. Kiøbenhavn, naar hand sit borgerskab etc., sig af smedde haandverk med egne hænder maa ernære uden enten svenne eller drenge derpaa at holde. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Hafniæ den 17 novembris anno 1719.

Sæl. Tegn. LXII. 313—14.

759.

17 Nov. 1719.

Privilegium for en Sporemager.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Jens Pederssen, som i vores tjeneste skal have staaen for rytter over ti aars tid og ellers lært spormager profession, hans etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at hand sig her i vores etc. Kiøbenhavn, naar hand først sit borgerskab etc., af spormager haandverk med egne hænder maa ernære og derhos at have en person, som hannem derudi kand hielpe, foruden nogen drenge at lære, og det paa nogle visze aar, indtil hand kand fortiene saa meget, at hand kand komme i laugtet for. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Skrevet etc. Hafniæ den 17 novembris anno 1719.

Sæl. Tegn. LXII. 314—15.

760.

8 Dec. 1719.

Privilegium for en Glarmester.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi giver eder hermed tilkiende, at vi efter Christen Jessen, aftakket soldat, som glarmester profession skal have lært, hans herom etc. og i allernaadigst henseende, at hand i 10 aars tid har staaen i vores militair tjeneste, allernaadigst have bevilget og tilladt, at hand sig her i staden af glarmester haandverk med egne hænder maa ernære, dog derpaa ey nogen svenne eller drenge at holde. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ den 8 decembris anno 1719.

Sæl. Tegn. LXII. 331.

761.

15 Jan. 1720.

Om Frigivelse af de Rodemestere, der have begaaet Svig.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi af sær kongelig naade allernaadigst have pardonneret de af stadens rodmestere, som for nogen tid siden med skatternes indkrævning have begangen svig og underfundighed, hvorføre de og i stadens arrethaus længe have været anholdne, for den straf, som de efter den derfor over dem gangne dom ellers skulde lide, saa at de nu paa fri foed maa stilles. Derefter j etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Hafniæ den 15 ianuarii anno 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 365.

762.

7 Feb. 1720.

Om Straf for Politimesterens Kusk.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vores etc. er, at j strax gjører den anstalt, at vores etatz raad og politiemester os elskelig Johan Bertram Ernst hans kudsk Frantz Olufsen bliver for hans utilberlig forhold imod en og anden paa Amager torv her i staden ved den der sidst værende ulykkelig jldebrand i 3 dage en dag efter den anden en time om dagen, nemlig imellem 11 og 12 om formiddagen, straffet med at bære den spanske kappe paa bemeldte Amager torv og derefter ført udi citadellet Friderichshavn for der indtil videre i skubkarren at arbeide. Dermed etc. Hafniæ den 7 februarii anno 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 381.

763.

9 Feb. 1720.

Om Skattefrihed for en Del af Garnisons Kirkegaard.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter os elskelig hr. Hans Christoph von Schönfeldt etc. hans etc. allernaadigst have bevilget, at et huus og pladtz, som den Herre Zebaoths kirke i bemelte Kiøbenhavn udi contagionens tid skal have været forarsaget at kiøbe til at lade begrave de døde udi, og huus og pladtz med bemeldte den Herre Zebaoths kirke nu skal være incorporerede og være samme kirke udi høyeste maader nødvendige, maa ligesom de andre kirkegaarde for jndqvartering og grund-skat samt andre deslige paalæg og besværinger, saalænge de til publike brug forblive, være forskaanet og befriet. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ den 9 februarii anno 1720.

Sæl. Tegn. XLII. 387—88.

Kongens Gave til et Vajsenhus.

Directeurerne over de fattiges væsen i Danmark.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst have funden for got til Guds ære 2000 rdr. aarlig saavel til et waisenhuses indrettelse og underholdning som til hitteborns antagelse og opfostring af post cassen at employere og befalet vores geheime raad, ober hof marschalch og general post directeur os elskelig hr. Wilhelm Mouritz von Munich, ridder samt etatz, iustitz oc cammer raad, samt med-directeur i general post amtet os elskelig Andreas Weyse dennem til eder imod behørig qvitering paa anfordring at levere. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ den 16 februarii anno 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 393—94.

Privilegium for en Galanterihandler.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Jerome Girard, jndvaaner her i vores etc. Kiøbenhavn, som vi den 1 aprilis 1718 allernaadigst have bevilget foruden nogen oben boed at holde u-behindret at fal holde og selge theé og caffèé-bønner, sukker og adskillige smaa galanterier, for os allerunderdanigst haver andraget, at urte kræmmerne her i staden skal have ladet forsegle hvis vahre, hand i saa maade havde at forhandle, af aarsag at hand tillige med de tilladte vahre haver forhandlet noget sukker candi og nogle smaa partier gryn, da have vi efter hans derhos allerunderdanigst etc. allernaadigst funden for godt forommelte hannem allernaadigst givne bevilling saaledes at forbedre, at hand tillige med maa selge adskillige slags gryn i smaa partier, rusiner samt sukker candi, som dog er et slags sukker, som ham tilforn er bevilget at holde fal. Dog skal hand tiltænkt være af hvis vahre, som hand i saa maade handler med, etc. Forbydendes etc. Hafniæ den 23 februarii 1720.

Sæl. Reg. L. 296—97.

Moratorium paa 2 Aar.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Evert Weinmand, borger og handelsmand i vores etc. Kiøbenhavn, hans etc., allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand for alle hans uden landske creditorers krav og tiltale paa tu aars tid allernaadigst maa være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Thi

forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ den 23 februarii 1720.

Sæl. Reg. L. 297. .

767.

26 Feb. 1720.

Privilegium for en Urtekræmmer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Thomas Thomæssens von Rechen for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes hand sig endeel urte kram vahre skal have tilforhandlet i meening sig her i vores etc. Kiøbenhavn som borger at nedsette og sig ernære og der hos allerunderdanigst anholdt om frihed til samme slags vahre igien i smaa partier at selge, da have vi efter os elskelige vores tilforordnede i politie og commerce collegio deres herom indkommen allerunderdanigst erklæring saa viit fra urte kræmmer laugs articlerne allernaadigst dispenseret, at bemelte Thomas von Rechen maa og skal, naar hand sit borgerskab etc., udi urte kræmmer lauget her sammesteds, endskjønt hand ei for dreng eller svend paa samme handel haver tient, indtages og der med andre urte og eysen kræmmere lige laugs rettighed pleye og frihed nyde. Hvorefter de vedkommende etc., ei giørendes etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ den 26 februarii 1720.

Sæl. Reg. L. 300.

768.

8 Marts 1720.

Om en Lysekrone, der er skænket til Vor Frelseres Kirke.

Biscop hr. Christen Worm og iustitz raad Christen Berregaard.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom Anders Madtzen, borger og jndvaaner i vores etc. Kiøbenhavn, allerunderdanigst har ansøgt og begiert, at vi allernaadigst ville forunde ham commissarier til at afhandle de disputer, som skal være imellem kirkeværgeren for Vor Frelseres kirke i Christianshavn Hans Hanssen Haagen eller kirkens patroner og bemeldte Anders Madtzen, dependerende af en lysekrone, som hand skal have skienket til bemeldte kirke, saa og af et begravelses sted og en liigsteen samt 500 sldr., som skulle være til lyse-kronens vedligeholdelse, med videre, som j selv af hosfølgende copie af hans allerunderdanigste supplication udførligere kand see og fornemme, saa er vores etc., at j strax søger parterne i mindelighed at foreene og alting imellem supplicanten og den ner værende kirkevæрге at afgjøre. Dermed etc. Hafniæ den 8 martii anno 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 410—11.

769.

22 Marts 1720.

Privilegium for en Bogtrykkerenke.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter Marie Cathrine, afgangne bogtrykker Gødiches efterleverske, i vores etc. Kiøbenhavn hendes herom etc. allernaadigst have bevilget og anordnet, saa og etc., at hun aleene og hendes arvinger, eller hvem deres samtykke og tilladelse dertil haver, og ingen anden allernaadigst maa være tilladt udi 16 aar fra dette vores allernaadigste brev dato efterfølgende fem smaa bøger, nemlig: 1. Taare perse, 2. Den syngende tidsfordriv, 3. Den christen tanketøyle, 4. Den aandelige tidsfordriv eller bibelske viisebog og 5. Den bibelske kjerne, saa som ingen af bogtrykkerne i bemelte Kiøbenhavn privilegium paa forbemalte fem bøger haver, at lade oplegge og trykke og det under 100 rdrs. straf for hvert exemplar og exemplarernes forbrydelse, alt til liige deeling imellem angiveren og hospitalets fattige i Kiøbenhavn, som kunde befindes, at andre havde eftertrykt, ladet eftertrykke eller trykt andensteds fra i vore riger indføre. Forbyndes etc. Hafniæ d. 22 martii 1720.

Sæl. Reg. L. 320—21.

770.

5 April 1720.

Moratorium paa 3 Aar.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter Lorentz Linde, borger og urte kræmer her i vores etc. Kiøbenhavn, hans etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand for alle hans creditorers krav og tiltale paa tre aars tid aldeeles maa være fri og forskaanet, paa det at etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ den 5 aprilis 1720.

Sæl. Reg. L. 326.

771.

5 April 1720.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter Moses Meyer Goldschmidt jøde, jndvaaner her i vores etc. Kiøbenhavn, hans herom etc., saa og os elskelige vores tilforordnede udi politie og commerce collegio deres allerunderdanigste erklæring alldrnaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hans søn Levin Moses Goldschmidt jøde, efter at hand sit borgerskab i bemelte Kiøbenhavn etc., maa sig der nedsette og efter de jødiske ceremonier leve, som udi etc., desligeste at hand maa bruge den handel og næring, som andre etc. Dog at hand derimod svarer etc. og paa behørige steder etc. Forbyndes etc. Hafniæ den 5 aprilis 1720.

Sæl. Reg. L. 326—27.

Om Oprettelse af et Vajsenhus.

Directeurerne for de fattiges væsen i Danmark.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom det eder er bekiendt, at vi til Guds ære 2000 rdr. aarlig af post amtets jndkomster saavel til et waysenhouses indrettelse og underholdning som til hittebørns antagelse og opfostring allernaadigst have legeret, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi formedelst andre mangfoldige eders forretninger, som ved Børnehuset og de mange hospitalers ober direction og deris administrations undersøgning forefalder, allernaadigst ville have eder for directionen over dette ny waisen- og hittebørns huus befriet og directionen derover til os elskel. voris tilforordnede i missions collegio overdraget. Men skulde j finde, at af dend capital, bestaaende af 26000 rdr., som j udi hænde have, saavel som af andre af eder giørende forslag ligeledis et waisen- og hittebørns huus af eder at kunde indrettes, saa ville vi derom eders allerunderdanigste forslag allernaadigst vente. Derefter j etc. Befalendis etc. Hafniæ dend 8 aprilis anno 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 446—47.

Om Sjette- og Tiende-Penge.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom vi af os elskelige voris deputerede for vore financer deris os allerunderdanigst giorte forestilling er kommen udi erfaring, hvorledis at j udi anledning saavel af loven som fremfarne konger, salig og høylodig jhukommelse, deris denne voris etc. Kiøbenhavn allernaadigst givne benaadinger og privilegier samt voris derpaa meddeelte allernaadigste confirmation skal angaaende den siette og tiende penge, som under eders iurisdiction falder, saavel tilholde eder paa byens vegne dend halve deel af dend siette penge som og til eders løn dend tiende penge ligesom andre dertil liggende jndkomster af skifter og dom penge, da dog udi samme kongelige benaadinger og privilegier findis ikke et eeneste ord, som giver eder nogen adgang eller rettighed til at oppbære siette penge, langt mindre nogle, hvorefter samme siette penge saaledis skulle deelid, som skeet er, nemlig at alle regnskaberne fra dend tid, byefogderne her i staden har aflagt regnskab for de uvisse jndkomster, ere saaledis indrettede, at siette penge, efter at tiende penge først og fremmest er bleven afdragen, ere bleven deelte i tvende

lige deele imellem os og byen, og ikke heller angaaende den tiende penge anderledis, end at den til stadens gields og dens aarlige udgifters betaling bør anvendis, da som forberørte 6te pengis deeling saaledis udi byefogdens til voris rentecammer indkomne allerunderdanigste regnskaber udi de udstedde antegnelser og decisioner indtil anno 1708 er bleven approberet, saa lader vi det og derved til dend tid allernaadigst forblive, men eder herhos allernaadigst tilkiende givende, at fra anno 1709 aars begyndelse skal dend af eder hidindtil til jndtægt beregnede halve deel af 6te pengene i byefogdens regnskaber ved voris rente cammer eder til ansvar regnis og siden os af byefogden til jndtægt allerunderdanigst beregnis. Hvad dend 10de penge angaar, da allernaadigst tillades den eder herefter at maa oppebærge, dog ikke til eders løn, men til byens nytte, bestø og nødterfft; men de i de kongelige allernaadigste bevillinger af 22 maji og 20 octobris 1688 mentionerede donationer saasom copulations- og græs-penge med videre skal herefter ophøre i henseende til dend donationerne hosføyede clausula (indtil vi anderledis tilsigendis vorder), og som saadanne til det publike væsen allernaadigst anordnede midler ere af eder tid efter anden bleven oppebaarne, men hidindtil ingen regnskab derfor bleven affagte, hvorledis de og til byens nytte er bleven anvendte, u-agtet at magistraten ved voris elskel. kære hr. faders sal. etc. til dem den 27 iulii anno 1695 allernaadigst udgangen befaling er bleven anbefalet, at de fra anno 1660 skulle forfatte et rigtigt regnskab paa stadens visze og u-visze jndkomster og forklare, hvorledis stadens gield tid efter anden er bleven betalt, hvorom j end og fra voris rente cammer dend 14 octobris nestafvigte aar er bleven tilskreven, saa er hermed voris etc., at j forfatter og tilstiller bemeldte voris deputerede for voris financer og tilforordnede i rentecammeret en rigtig beregning over jndtegten og udgiften af saadanne til det almindelige brug destinerede midler, hvoraf kand sees, hvorledis de ere employerede, og i hvad stand dend publike cassa nu kand være. Og haver j ellers med forderligste at indberette, at j denne voris allernaadigste ordre haver bekommet, og derhos at forklare, til hvad tid j formeene at blive færdige med at indgive eders beregning over jndtegten og udgiften af forberørte til det almindelige brug tilforn destinerede midler. Derefter j etc. Befalendis etc. Hafniæ den 26 aprilis anno 1720.

Advarsel mod svenske Kapere.

Etatz raad og præsidet Johannes Christenssen Meller.

Høyædle og velbaarne hr. etatz raad og præsidet.

Efter Hans Kongl. Mayts. allernaadigste befaling skulle ieg hermed lade ham vide, at som stilstanden imellem høystbemeldte Hans Mayt. og Sverrig den 8 maji førstkommendes er ude og de Svenske i deris havne udruster adskillige armerede fartøyer til at gaa ud med, saa ville hr. etatz raad i morgen paa Børsen lade de negotierende og seylende det vide, paa det de kunde tage sig i agt, saa og at høystbemeldte Hans Mayt. vil lade equippere en deel krigs skibe og fregatter til beskiermelse for de trafiquerende, paa det de kunde blive i farten og deris negoce, naar stilstanden kommer til ende, ubehindret og med sikkerhed kunde fortsætte. Jeg findis nest ald velstands ynske

høyædle og velbaarne hr. etatz raad og præsidets
D. Wibe.

Cancelliet for Kiøbenhavns slot den 29 aprilis 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 468.

Om Varetægtspenge for de arresterede Rodemestere.

Envold Bruun, byefoget i Kiøbenhavn.

F. 4. Eftersom stadens arresthuus forvarer Peder Christopherssen udi en til os af den 8 aprilis sidst afviget allerunderdanigst indgiven supplication har beklaget sig, at de 3de rodemestere, som formedelst deris ved skatternis oppebørsel begangne misligheder den 11 octobris. 1717 bleve arresterede, effter at de ved en voris til os elskelige præsidet etc. i voris etc. Kiøbenhavn den 15 ianuarii nestafviget allernaadigst gangen befaling af forbemeldte deris arrest ere bleven relaxerede og paa fri foed stillede, aldelis skal negte at betale ham varetægts penge for dend tid, de have været arresterede, da er voris etc., at du under udpantning tilholder forbemeldte 3de rodemestere strax at betale til arresthuus forvareren, hvis hand for varetegts penge hos dennem med rette kand have at prætere. Dermed etc. Hafniæ dend 3 maji anno 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 471—72.

Privilegium for en Vinhandler.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Jacob Wulf, borger og viintapper i voris etc. Kiøbenhavn,

som nu saaledis skal være kommen i armod, at hand ey formaar som fasbinder, hvorved hand tenker at ernære sig, sit mesterstykke at giøre, hans etc. allernaadigst have bevilget, at hand, dog uden consequence for andre, ubehindret af lauget maa som fasbinder paa 3 à 4 aars tid betiene kiøbmænd og andre got folk, indtil hand kand forhverve saa meget, som hand kand komme i lauget for. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendis etc. Hafnise dend 3 maji anno 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 472—73.

777.

3 Maj 1720.

Privilegium for en Linnedvæver.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Hans Bohnhusen, som udi sine unge aar skal have lært linvæver haandverk og siden udi 37 aar som soldat staaet udi vores tjeneste, hans allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget, at naar hand sit borgerskab etc., hand sig da i voris etc. Kiøbenhavn af bemeldte linvæver handverk, saaviit hand med egne hænders arbeide kand afsted komme og foruden svende eller drenge derpaa at holde, sig ernære. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendis etc. Hafnise den 3 maji anno 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 473.

778.

13 Maj 1720.

Om en Overgang til den papistiske Kirke.

Etatz raad og politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor gunst tilforn. Eftersom os elskel. hr. Christen Worm, biscop over Siellands stift, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledis en ung person ved navn Johan Martin sig for hannem samt os elskel. mag. Iver Brinch, sognepræst til St. Nicolai meenighed her i voris etc. Kiøbenhavn, skal have beklaget, at hand af hans fader Balthazar Martin, som skal være beendreyer her samme-steds, skal være tvungen til at søge dend papistiske kirke i dend keyserlige residents huus, hvor hand og første jule dag sidst afvigt skal have taget imod det brød, som hannem efter dend papistiske overtroe er bleven givet, hand og derhos for bemeldte biscop Worm og mag. Brinch skal have berettet, at fornævnte hans fader ogsaa skal ville tvinge sin daatter, bemeldte Johan Martins eeneste syster, til at antage den papistiske religion, endskiønt hun saavel som hand er fød af en moder, som bekiender sig til dend evangeliske kirke, da

er voris etc., at du os allerunderdanigst strax refererer, om du udi denne handel, hvor faderen har forledet sønnen fra dend evangeliske lutherske religion, har efterlevet forordningen om politiens administration af dend 22 octobris 1701 dens 2den capitels 1ste articul, og hvis det ey er skeet, at du da tiltaler faderen og hender dom over ham for saadan hans begangen formastelse, saa og derhos herefter haver vedbørlig indseende med, at datteren ikke paa lige maade vorder forført eller tvungen til at fravige den reene lutherske lærdom. Skulle og sønnen, forbemeldte Johan Martin, som fornevnte biscoep Worm beretter at have indtinget hos conventhuus skriveren her i staden til forpflægning, ikke have lært det, hvorved hand sit bred kand fortiene, da haver du at tilholde faderen at forskaffe ham sin nødtørftige underholdning. Dermed etc. Hafniæ dend 13 maji anno 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 494—95.

779.

13 Maj 1720.

Om Undersøgelse af papistiske Religionsbekjendere.

Etatz raad og politie mester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor gunst tilforn. Voris etc. er, at du, saaviit judbyggerne her i voris etc. Kiøbenhavn, de militaire, som virkelig ere udi vores tjeneste til lands eller vands, undtagen, nøye inquirerer, hvor mange her befindis, som bekiender sig til dend papistiske overtroe, men have hustruer af vor evangeliske lutherske religion, samt hvor mange der have hustruer af den papistiske overtroe, endskjønt de selv bekiende sig til dend evangeliske religion, og at du derefter indseende haver, at de børn, som i saadanne blandede egteskaber allerede avlede ere eller herefter avles, vorder opfødde og oplærde i vor sande evangeliske religion. Dermed etc. Hafniæ dend 13 maji 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 495.

780.

17 Maj 1720.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Joseph Moses, schutz vervanter jøde af vor stad Altona, hans allerunderdanigst etc., saa og os elskelige voris tilforordnede udj politie og commerce collegio deris allerunderdanigst erklæring allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at naar hand sit borgerskab udj voris etc. Kiøbenhafn lovligen vundet haver og stiller nøyagtig caution for aarligen at skatte til os af femten hundrede rigsdalers capital, hand sig da der maa nedsette og efter de jødeske ceremonier leve, som udj etc.,

desligeste at hand maa bruge den handel og næring, som andre etc., dog at hand derimod svarer etc. og paa behørige steder rigtigheden erlegger etc. Forbydendes etc. Hafniæ d. 17 maji 1720.

Sæl. Reg. L. 361—62.

781.

17 Maj 1720.

Privilegium paa at indrette Skuespil.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter Etienne Capion, judvaaner i voris etc. Kiøbenhavn, hans etc., allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand alleene maa lade indrette comoedier her sammesteds og dertil lade forskrive dygtige og u-beryctede personer, saa at ingen fremmede comoedianter, som agerer comoedier med levende personer, maa her indkomme uden dem, hand her efter der til antager. Ellers skal de, som hand forskriver, være saadanne personer, som med deris spil meenige mand kand fornøye og publico ingen scandale giver, saa fremt hand ey denne voris allernaadigste bevilling vil have forbrudt. Forbydendes etc. Hafniæ d. 17 maji 1720.

Sæl. Reg. L. 363.

782.

24 Maj 1720.

Om Vaabenstilstandens Forlængelse.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilførn. Saasom stilstanden imellem os og Sverrig atter paa 6 uger af dato dend 22 maji sidstafvigst er bleven prolongeret, saa er voris etc., at j gjører dend anstalt, at det i dag paa Børsen bliver publiceret, paa det en hver udi sin handling og negoce sig derefter kunde vide at rette. Og som samme stilstand dend 4de iulii førstkommendis er til ende, saa haver og saa en hver sine sager saaledis at indrette, at deris skibe og ladninger ey nogen fare kunde være underkastede. Dermed etc. Hafniæ dend 24 maji anno 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 507.

783.

31 Maj 1720.

Om Betaling af Kopulationspenge.

Etatz raad Caspar Bartholin med fleere.

F. 4. Vor gunst tilførn. Saasom vi allernaadigst have befalet os elskelige vores deputerede for vores financer strax at gjøre den anstalt, at de copulations penge, som voris elskelig kiere hr. fader salig etc. den 22 octobris 1688 haver tilladt magistraten her i staden at maatte til stadens nytte og hielp til dens gields afbetaling lade opbære og anvende, bliver herefter paa accise contoiret her

sammesteds efter consumptions forordningen, ligesom de forefalder og af vedkommende udgavis, imodtagen og annammet, saa er voris etc., at j samme penge ved hver maanets udgang af dend, som oppebørselen paa bemeldte accise contoer bliver anbetroet, imod behørig qvitering annammer og dennem udi en cassa med 3de differente laase, hvor til en hver af eder en different nøgel skal have, forvarer, hvilken cassa udi dit etatz raad Bartholins huus skal være, og maa intet af eder deraf uden voris særdeelis allernaadigste befaling udgavis, saasom vi allernaadigst er intentioneret, hvis i saa maade kand indkomme, til publici nytte, stadens ziirlighed og fornødenhed at lade anvende, efterdi slige penge til samme brug af høybemeldte voris elskelig kiere hr. fader salig etc. vare destinerede, og endnu efter mange aars forløb ey underretning er kommen, hvortil de ere bleven anvendte, hvorfore j os elskelige Caspar Bartholin og Johan Bertram Ernst os allerunderdanigst forslag haver at giøre, hvad for det første at forbedre her i staden meest er fornøden, og du Envold Brun, naar vores allernaadigst resolution paa de giorte forslage er paafuldt, pengene til vedkommende at betale og aarlig regnskab for jndkomster og udgifter at aflegge. Befalendis etc. Hafniæ den 31 maji anno 1720.

De andre, som denne befaling gik til, vare efterskrevne, nemlig etatz raad og politiemester Johan Bertram Ernst og Envold Brun, byefoget i Kiøbenhavn.

Sæl. Tegn. LXII. 513—14.

784.

31 Maj 1720.

Der maa foreløbig ses gennem Fingre med ujusterede Smørfoustager.

Etatz raad og politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor gunst tilforn. Eftersom en deel borgere af vor kiøbsted Faaborg i anledning af en inquisition, som du udi nestafvigte aar paa os elskel. vores tilforordnede i politie og commerce collegio deris forlangende skal have ladet giøre om de fra vort land Fyen hid til staden komne smør fustager, som ey efter forordningen vare justerede, eller hafde deres tilbørlige størelse, hos os allerunderdanigst have anholdt, at de smør fustager, som de kunde have udi behold og ere sindede i dette foraar at hidføre, maatte for ald tiltale fri passere, nanseet at de ey ere af den størelse, som de burde, da give vi dig hermed tilkiende, at vi, paa det tilførselen af smør ey ved saadan misbrugs afskaffelse i en hast skulle efterblive, og smørret derved stige i desto høyere priis, allernaadigst have tilladt, at du i aar, dog uden consequence for dend efterfølgende tid, med deslige

urigtige smør fustager, naar de hidkommer, maa see igiennem fingre. Og paa det publicum ey formeget derved skulle lide eller blive circumveneret, haver du at tilholde de selgende deris smør efter vægten at selge og lade sig betale. Derefter du etc. og derom fornøden etc. Befalendis etc. Hafniæ dend 31 maji anno 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 516—17.

785.

10 Juni 1720.

Privilegium for en Maler.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Cornelius Hans Smidt, som udi nogle aar har staaet udi voris militair tjeneste og ellers lært maler professionen, hans herom etc. og os elskel. voris tilforordnede udi politie og commerce collegio deris indkomne allerunderdanigste erklæring allernaadigst have bevilget og tilladt, at naar hand først har taget sit borgerskab udi voris etc. Kiøbenhavn, maa hand udi 2de aar sig med egne hænder af bemeldte maler profession ernære uden svenne eller drenge at holde, for imidlertid baade at kunde giøre sig meere erfaren i landskabers maling, saa og at kunde erhverve noget at komme i langet for. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendis etc. Friderichsborg slot den 10 iunii anno 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 526—27.

786.

10 Juni 1720.

Om Fortegnelse over Katholikers Giftermaal med Protestanter.

Johan Bertram Ernst, etatz raad og politiemester.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give dig hermed allernaadigst tilkiende, at vi allernaadigst have befalet os elskelig hr. Christen Worm, biscop over Siellands stift, at giøre den anstalt ved geistligheden udi voris etc. Kiøbenhavn, at du i de ugentlige sædler over mængden af døde og fødde og faar specification paa, naar nogen af voris religion copuleris med en af catholisk religion, og naar af saadan egteskab børn døbes eller døer. Derefter du etc. Befalendis etc. Friderichsborg slot dend 10 iunii 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 527—28.

787.

10 Juni 1720.

Privilegium for en Urtekræmmer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. samt os elskelige voris tilforordnede udi politie og commerce collegio deris allerunderdanigst givne erklæring allernaadigst have bevilget og tilladt,

saa og etc., at Philip Elertssen Sthur, som urte kræmmer professionen skal have lærdt, maa i henseende til hans svage tilstand tage til sig udi compagnie een person ved navn Christen Bering, som ved anden kiøbmands handel skal have tient, og de da begge udi urte kræmmer laugget udi voris etc. Kiøbenhavn maa indskrivis, endskient den sidste icke skal have tient paa urte kræmmer profession. Forbydendis etc. Friderichsborg d. 10 junii 1720.

Sæl. Reg. L. 374.

788.

17 Juni 1720.

Om Indpas i Skrædernes Næring.

De tilforordnede udi politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Eftersom Gotfried Friderich, oldermand for skræderlauget i voris etc. Kiøbenhavn, tillige med en deel af mesterne for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledis dem i deris næring og haandverk i en og anden maade skal skee jndpas, og j udi eders til os derpaa indgiven allerunderdanigste erklæring have berettet, at j formedelst 3de af en for voris liv guarde til foeds og grenadier corps dend 19 iunii 1703 allernaadigst udgiven forordning, for saaviit dend politien i bemeldte Kiøbenhavn angaar, extraherede og ved voris allernaadigste rescript af dend 29 novembris 1704 til de da værende tilforordnede i politie retten sendte puncter, hvorefter de af samme regimenter, som af skræder laugget som fuskere for eder angivis og tiltalis, exciperer forum, ey skal have kundet giøre forbemeldte laug dend assistence til fuskeriets hemmelse, som ellers behøvedis, da er voris etc., at j skræder laugget tilkiende giver, at naar de formerker, at dem er skeet indpas i deris næring og haandverk af de militaire, de da derover skal indgive deris klage til regimenterne. Og skulle dem da ikke skee ret, da med videre besværing allerunderdanigst at indkomme. Og saasom j udi forbemeldte eders erklæring har allegueret, at tallet paa frimesterne ved laugget skal beløbe sig til 16 à 18, saa haver j over samme frimestere en specification til os at indgive, saasom de, der ere bevilgede at ernære sig med egne hænder uden svenne og drenge at holde, ikke kand regnis for at være frimestere. Dermed etc. Hafniæ dend 17 iunii anno 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 534—35.

789.

21 Juni 1720.

Skøde paa 2 Ejendomme i Lille Helliggejststræde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi etc. skiøder etc. til Friderich Peterssen Wessel i voris etc. Kiøbenhavn det huus, grund og eyendom,

som os iblant andre udj arv ved skifte og deeling efter voris elskelig kiere fru moder, salig etc., enckedronning Charlotta Amalia er tilfalden, liggende udi Lille Hellig Geistes stræde imellem Peder Hansen constabels huus paa den norde side, med hvilcken hand haver halv stolpe, og Rasmus Jensen Kierulfs huus paa den syndre side med heel stolpe, strekkende sig udi alne og maal efter et af Søren Balle i stads conducteursens sted d. 5 junii sidst afvigte aar given maale brevs indhold, som følger: Den side ud til fornevnte stræde imod vesten er ti alne, tre kvarter og tre tomme, den nordre side, halv stolpe og veg, tre og tyve alne; paa den syndre side er først fiorten alne og tu tomme og siden otte alne, tree kvarter og fire tomme, heel stolpe og veg; baggen til imod østen er elleve alne og et kvarter. Hvilcket forskeven huus etc. Ellers haver hand og hans arvinger at lade føre bemelte gaards vand igjennem deris egen grund ud ad gaden, saa at naboen ey videre der med besværis. Forbydendes etc. Hafniæ d. 21 junii 1720.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi etc. skiøder etc. til Peder Hanszen constabel i voris etc. Kiøbenhafn det huus, grund og eyendom, som os iblant andre udi arv ved skifte og deeling efter voris etc. encke dronningen Charlotta Amalia er tilfalden, liggende udi Lille Hellig Geistes stræde imellem Jochim Brun dreyers huus paa den nordre og Friderich Peterssen Wessels huus paa den syndre side under halv stolpe paa begge sider, streckende sig udj alne og maal efter et af Søren Balle i stads conducteursens sted d. 5 junii sidst afvigte aar given maale brevs indhold som følger: Den side imod vesten ud til fornevnte stræde ti alne, tu kvarter, fiire tomme; den nordre side saavel som den syndre side, en hver i sær begge med halve stolper og felles skilleromme, tie og tyve alne; baggen til imod østen ti alne, tre kvarter og fem tomme. Etc. Forbydendes etc. Hafniæ d. 21 junii 1720.

Sæl. Reg. L. 381—84.

790.

1 Juli 1720.

Privilegium for en Guldtrækker.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor naade tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Isaach Lazarus jøde i vores etc. Kiøbenhafn hans etc. samt os elskelige vores tilforordnede udi politie og commerce collegio deres allerunderdanigste erklæring allernaadigst have bevilget, at fornevnte jøde Isaach Lazarus maa ved borgere udi bemelte Kiøbenhavn, og

ingen af den jødeske nation, lade forferdige guldtrekker arbeide og dermed handle, dog uden svenne eller drenge derpaa i sit huus at holde eller andre til saadant arbeide at bruge end de, som have taget deres borgerskab og virkeligen der ere boesatte. Og paa det der ikke om arbeidets dygtighed eller lødighed nogen dispute skulle falde, haver j at tilholde saavel ham som een hver mester, hos hvilke hand noget arbeide lader forførdige, at de derpaa deres stempel setter, paa det at mesteren selv, i fald nogen klage paa arbeidet maatte falde, der til kunde være ansvarlig. Der efter j etc. og vedkommende slikt etc. Befalendes etc. Friderichsborg den 1 julij 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 542—43.

791.

23 Juli 1720.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Philip Nathan jøde af vor stad Altona hans herom etc. samt os elskelige vores tilforordnede udi politie og commerce collegio deris etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand, efter at hand sit borgerskab i vores etc. Kiøbenhafn etc. og stiller nøyagtig caution for aarligen at skatte til os af femten hundrede rigsdalers capital, sig sammesteds maa nedsette og efter de jødiske ceremonier leve, som etc., desligeste at hand maa bruge den handel og næring, som andre etc. Dog at hand derimod svarer etc. og paa behørige steder etc. Forbydendes etc. Friderichsborg d. 22 julii anno 1720.

Sæl. Reg. L. 414.

792.

10 Avg. 1720.

Privilegium for en Kagebagerske.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter allerunderdanigst etc. allernaadigst have bevilget, at Anne Margrethe Otten maa sig i vores etc. Kiøbenhavn u-formeent ernære med at bage alle slags peberkager, som af honning eller sirup forarbeides, samt det saa kaldede fransøske eg og gewurtsbrød. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ den 10 augustj 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 587.

793.

10 Avg. 1720.

Privilegium paa at bage Hamborger Ejermond.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Christopher Kryger, som paa aatte aars

tid skal have staaen i vores søe tjeneste for bager, hans allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget, at hand, naar hand haver vundet sig borgerskab, maa sig i vores etc. Kiøbenhavn u-formeent af bager laugget ernære af at bage et slags brød, hamborger eiermon kaldet. Dog at bagerne lige saa vel som hand samme slags brød, naar de vil, maa lade bage og selge. Der efter j etc. Befalendes etc. Hafniæ den 10 augustj 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 588.

794.

12 Avg. 1720.

Privilegium for en Skræder.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Niels Knudssen Wive, aftaket matros, hans her om etc. samt os elskelige vores tilforordnede udi politie og commerce collegio deres allerunderdanigste givne erklæring allernaadigst have bevilget og tilladt, at hand uden skræder laugets til tale maa udi vores etc. Kiøbenhavn sye skindklæder, saa vit hand og hustru med egne hænder kand afstedkomme uden at holde svenne, drenge eller piger dertil, og der med paa torvet staa at selge, til hvem hand vil. Dog skal det hannem ei være tilladt at omløbe dermed i huusene at selge, ikke heller maa hand noget af andre forfærdiget arbeide for sit udgive eller selge, saa fremt hand ikke, om det anderledes skulle befindes, dette sit privilegium ville have forbrudt. Der efter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ den 12 augustj 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 590—91.

795.

17 Avg. 1720.

Vognmandskarle skulle tage fast Tjeneste.

Etatz raad og politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom vi af een fra oldermænden for vognmands laugget i vores etc. Kiøbenhavn med flere af vognmændene paa samtlig laugets vegne til os indkommen allerunderdanigst supplication have fornunnen, at vognmands karlene eller tienerne skal ville paastaa endnu, ligesom tilforn skal have været skik, at nyde 2 β af hver mark, som blef fortient, samt have frihed, naar de lystede, at gaa af deres tjeneste, saa er vores etc., at du forbeholdte vognmands laug for dig kalder og vognmændene tilkiende giver, at dem ei tilstædes her efter at lade deres vognmands karle nyde 2 β af marken, som de hid indtil skal have nydt, men der imod maa de

fæste karle til at tiene sig for vis løn enten heel eller halv aar, hvilke ei heller uden lovlig foregaaende opsigelse af deres tieniste maa undvige. Dermed etc. Hafniæ den 17 augusti 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 594—95.

796.

26 Avg. 1720.

Moratorium paa 8 Aar.

Vi have efter Carl Dixdon kapun mester hans herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand for alle hans creditorers tiltale udi tre aar maa være fri og forskaanet. Dog skal dette vores etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Skrevet etc. Hafniæ d. 26 augustj anno 1720.

Sæl. Reg. L. 423.

797.

2 Sept. 1720.

Privilegium for en Skomager.

Kiøbenhavnns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Ole Arnessen, som udi 26 aar har staaet under vores milice, hans etc., allernaadigst haver bevilget, at naar hand sit borgerskab etc., hand sig da af skomager haandverk, saa vit hand med egne hænders arbeide kand afstedkomme, og for uden svenne eller drenge der paa at holde eller at tage fuskere i med sig og dennem under sit navn og privilegio at protegere, maa ernære. Der efter j etc. og vedkommende sligt etc. Hafniæ den 2 septembris 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 602—03.

798.

2 Sept. 1720.

Privilegier for to Jøder.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Levin Isaac Wallach jøde hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand, efter at hand sit borgerskab her i voris etc. Kiøbenhavn lovligen haver vundet, maa sig her sammesteds nedsette og med sin familie efter de jødiske ceremonier leve, som etc., deszligeste, at hand maa bruge den handel og næring, som andre etc. Dog skal hand svare etc. og paa behørige steder etc. Forbydendes etc. Hafniæ d. 2 septembris anno 1720.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Mejer Levi Jacob jøde etc. Hafniæ d. 2 septembris 1720.

Sæl. Reg. L. 424—25.

Privilegium paa at bage Sukkerkringler.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed aller-naadigst tilkiende, at vi efter Johan Kock, som skal have tient for proviant bager ved vores armée, hans etc. samt os elskelige vores tilforordnede udi politie og commerce collegio deres der om indkommen allerunderdanigste erklæring allernaadigst have bevilget, at naar bemelte Johan Kock haver vundet sit borgerskab, maa hand sig i vores etc. Kiøbenhavn ernære med sukker kringler og ikke andet slags brød at bage. Dog at hand sig til saadant sit bagerie af een god og for-svarlig bager ovn betiener. Der efter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ den 13 septembris 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 615.

Privilegium for en Bødker.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Lüder Bleudohrn, som paa een 11 aars tid har tient paa vores flode for bødker og der fra har bekommet sin afskeed, hans etc. samt os elskelige vores tilforordnede udi politie og commerce collegio deris her om givne allerunderdanigste erklæring allernaadigst have bevilget og tilladt, at hand uden sit mester-svends aar at staa maa, naar hand først haver gjort sit mesterstykke og sit borgerskab lovligen vundet, udi bødker langet i vores etc. Kiøbenhavn indtages. Der efter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ den 13 septembris 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 615.

Forbud mod Indførsel af Frugt.

Etatz raad og politiemester Johan Bartram Ernst.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vores etc. er, at du alvorligen og med allerstørste flid og aarvaagenhed ideligen nøye opsigt haver, at aldels ingen slags nødder og blummer enten til lands eller vands her i staden indtil videre bliver indført, og det saaledes, som du agter at ansvare og bekient være. Dermed etc. Hafniæ den 17 septembris 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 617.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom vi allernaadigst haver bevilget, at den jødiske medicus navnlig Tobias Moses Clara maa sig fra Flensborg hid til vores etc. Kiøbenhavn begive, saa byde vi hermed og allernaadigst befale vores stiftbefalingsmænd, præsidenter, borgemestere og raad samt alle andre, som paa vore vegne have at giøre og lade, at de beviiser bemelte Tobias Moses Clara og hans hos sig havende folk til denne hans reise fra bemelte Flensborg hid saavel til lands som over fergestederne ald hielp og befordring, paa det hand den uden ophold kand fortsette. Ladendes det ingenlunde, under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ dend 22de octobris 1720.

Sæl. Reg. L. 448—49.

Privilegium for en Sadelmager.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Peder Christopherssen, som skal have lært sadelmager haandværk og paa samme hantværk udi vores etc. Kiøbenhavn udi fire aar som svend skal have tient, hans etc. allernaadigst have bevilget, at naar hand for eder sit borgerskab etc., hand da for sit mestersvends aar paa forbemelte sadelmager haandverk at staa maa være fri og forskaanet. Saa skal og intet videre af sadelmager langet, naar hand sig der udi begiver, tages, end hvis i den anno 1681 udgangne forordning der om meldes. Der efter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ den 4 novembris 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 649.

Om Slagternes utilbørlige Skrivemaade i et Andragende.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi tilskikke eder her hos een fra Peder Hanssen, oldermand for slagter langet, med flere slagtere her i vores etc. Kiøbenhavn til os indkommen allerunderdanigst supplication angaaende den fornærmelse, de formener sig at være skeet ved de bøders forpagtning, som skal gives af dem, der tager meere for hvert pund kiød, end dem efter den foresatte taxt er tilladt, med videre saa vel deres andragende om bemelte straf bøders forpagter Spreiter som klagemaal og beskyldinger over os elskelige vores tilforordnede i politie og commerce collegio. Og er vores etc., at j

tilholder fornæfnte oldermand Peder Hansen, at hand uden nogen indvending tilkiende og navn giver den persohn, som forbererte af ham og de andre slagtere underskrevne supplication har conciperet og skreven, saa fremt hand ey udi hans sted for politie og commerce collegii tiltale vil stande til rette, og derom eders allerunderdanigste relation tillige med forommelte slagternes supliqve til vores videre etc. Dermed etc. Hafniæ den 8 novembris 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 650—51.

805.

22 Nov. 1720.

Privilegium for en Skræder.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saa som Mathias Dominich, som ved vores gvarde haver tient og nu er aftaket, for os allerunderdanigst haver andraget og sig beklaget, at da hand efter os elskelig oberste Ellerns anmodning skal have paa taget sig at forfærdige trabant gvardens og cadetternes mundering, skal skræder-lauget her i vores etc. Kiøbenhavn have forbudet ham at arbeide og tilkient ham 4 rixdalers straf, i hvor vel samme mundering paa accademiet vorder syet og det staar en hver chef for, hos hvem hand munderingen ville lade forfærdige, saa give vi eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter bemelte Mathias Dominics allerunderdanigst etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at hand sig af skræder haandverk i bemelte Kiøbenhavn u-formeent af lauget maa ernære, saa længe hand ingen svenne eller lære drenge holder, saa og for de tilkiente 4 rigsdalers straf maa være befriet. Derefter j etc. og vedkommende sligt at tilkiende give etc. Hafniæ den 22 novembris 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 661.

806.

26 Nov. 1720.

Forholdsregler mod Pesten.

De committerede i sundheds commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor naade tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi i henseende til den paa adskillige stæder i Vester og Øster søen grasserende smitsom sygdom allernaadigst have funden for got en egen sundheds commission i vores etc. Kiøbenhavn at anordne, og at den af eder skal bestaa, til hvilken ende det er hermed vores etc., at j drager ald den omhyggelighed, muligt være kand, for ald det, som til sundheds væsenets beste kand geraade, og ellers udi anledning af hosfølgende vores trykte forbud, af dato den 25 novembris, angaaende handelens ophævelse paa de der indbemelte steder noye at

examinere alle sundheds certificatzer, passer og attester baade om personer og goods og om, hvad videre af sundheds væsenet kand dependere med gwarantains holdelse og de suspecte vares renselse, fornøden anstalt at giøre, samt i det øfrige derved at tage i agt, hvis vi eder til ydermere præcaution her efter allernaadigst kand anbefale. Og som vi allernaadigst have approberet, at et gvarantain sted her uden for stadens Øster port udi den ved strandsiden anno 1700 anlagde skantze skal indrettes, og til den ende der at opbygges et gvarantain huus af tømmer og breder, uden til med tørv belagt for varme skyld, for de persohner, som skal holde gvarantaine, og der foruden et pakhuus, hvor varene kunde handteres og renses, saa haver j eder directionen over forskrevne huuses opbyggelse og indretning at antage og derved foranstalte alting, saaledes som j befinder det til gvarantainens holdelse best beqvem. Og som en borger navnlig Jacob Løvberg haver til dette verk overladt et ham tilhørende fielehuus imod de ham derfor accorderede 250 rdr., saa haver vi saavel der til som til hvad videre fornøden bekostninger, der paa dette verks indrettelse ville gaa, allernaadigst befaled os elskelig vores deputerede for vores financer efter eders requisition at assignere de dertil behøvende penge. Som der og ved forberørte gvarantain sted findes udi søen fra landet udlagt een lang broe udi god stand, hvor ankommende skibe kunde anlegge og sig nær derved lade examinere, saa ville vi allernaadigst der lade henlegge et beqvem skib, apteret med værelse, hvor udi varme i denne aars tid kunde have, og hvor sundheds commissionen kunde giøre deres forretning. Imidlertid og indtil for berørte gvarantain huuse kommer i stand, ville vi allernaadigst, at de ankommende skal holde deres gvarantain paa skibene. Og hvad sig angaar de betientere, som ved sundheds commissionen samt gvarantain huuset kunde behøves, saa haver j derom een specification at indgive til videre vores allernaadigste resolution. Der efter j etc. Befalendes etc. Hafniæ den 26 novembris 1720.

De committerede i sundheds commissionen, som forskrefne befaling udgik til, vare efterfølgende, nemlig: vice stadthauptmand og raadmand Hans Stuve, cancellie raad og vice borgemester Nicolai Wivet, capitain Johan Cronenberg ved cronprintzens regiment, capitain Ulrich Friderich Suhm af søe etaten, doctor Georg Friderich von Franchenov og Lauritz Dixen, een af de 32 mænd.

Privilegium for en Snedker.

Kiøbenhavn's magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Oluf Anderssen Trane, som skal have lært snedker haandverk og derefter udi aaret 1711 falden udi een langvarig svag-
hed, saa at hand aldrig skal kunde vente sin fuldkommen helbred
igien, hans allerunderdanigste etc. allernaadigst have bevilget, at naar
hand sit borgerskab etc., hand da uden mester stykke at giøre udi
snedker lauget maa indtages, naar hand udi det øfrige efter forord-
ningen pleyer laugs rettighed. Der efter j etc. og vedkommende sligt
etc. Befalendes etc. Friderichsborg den 2 decembris 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 674—75.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter allerunderdanigst etc.
allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Moses Magnus
jøde maa sig her i vores etc. Kiøbenhafn nedsette, efter at hand sit
borgerskab etc., og efter de jødiske ceremonier leve, som etc., saa
og derhos en galanterie boe med saadanne vahre, som udi de andre
galanterie boeder fal holdes, indrette og der udi adskillige slags
galanterier til dem, som med ham kiøbe ville, forhandle og selge.
Dog skal hand paa behørige steder rigtigen angive etc. og deraf vores
told etc., saa og sig hos magistraten her i bemelte Kiøbenhafn an-
melde, at hand saadan galanterie handel at bruge allernaadigst er
forundt. Forbydendes etc. Hafnise dend 2 decembris 1720.

Sæl. Reg. L. 482.

Privilegium for en Væver.

Kiøbenhavn's magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed aller-
naadigst tilkiende, at vi efter Johan Fortman, som udi aar skal have
været matross i vores tieniste, hans allerunderdanigste etc. allernaadigst
have bevilget, at naar hand haver vundet sit borgerskab, maa hand
sig her i vores etc. Kiøbenhavn u-formeent af væver lauget ernære
med at væve dreyel, dynevaar, fiint og grovt læret, saa vit hand og
hans hustru med egne hænder uden enten svenne, drenge eller piger
der paa at holde kand afsted komme. Der efter j etc. og vedkommende
sligt etc. Befalendes etc. Hafnise den 20 decembris 1720.

Sæl. Tegn. LXII. 694—95.

Bevilling for en Læge.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. af sær kongelig naade allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Werner Boyessen, som har appliceret sit sind til medicinam og ved mangfoldige praxin udi en 16 aars tid udi vores rige Norge skal have derudi giort sig habil, maa derudi u-formeent practicere og forsvarligen betiene alle og enhver her udi vores etc. Kiøbenhafn, som hans cur og medicin kunde begiere. Forbydendes etc. Hafniæ den 23 decembris anno 1720.

Sæl. Reg. L. 506—07.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter Carsten Moses Levi jøde af vor stad Hamborg hans etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand, naar hand sit borgerskab i vores kongel. residentz stad lovligen haver vundet, sig sammesteds maa nedsette og efter de jødiske ceremonier leve, som etc., desligeste at hand sig maa ernære af vixel handel og andre fremmede kiøbmænds commissioner. Dog at hand derimod svarer etc., saa og paa behørigे steder etc. Forbydendes etc. Hafniæ den 23 decembris 1720.

Sæl. Reg. L. 507.

Moratorium for en Vinhandler.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at eftersom Pieter Abbestee, borger og handelsmand her i vores etc. Kiøbenhafn, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes hand ved handel og negotie skal have betroet nogle kiøbmænd udi Amsterdam og London fast alle hans og hans i Amsterdam værende søns timelig velfært, og da hand af samme hans midler har villet betiene sig til hans udlændiske creditorers afbetaling og hans vexler paa forberørte hans debitorer haver udgiven, maa hand fornemme, at samme hans debitorer formedelst den forehafte actie handel ikke kand betale hans paa dem udgivne vexler, men nogle af dem skal have falleret og nogle er bleven insuffisant, hvorover hand befrygter, at hans udgivne vexler med protest tilbage kommer, og hvilke i en hast at betale skal være ham u-mueligt, da have vi efter sliг beskaffenhed samt bemelte Peter Abbestees herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand for alle hans udenlandske creditorers krav og tiltale maa være fri og for-

skaanet, indtil fornevnte hans udenlandske debitorer kommer i den stand, at de hannem, hvis hand hos dem haver at fordre, kand betale. Dog skal dette vores brev ikke befri ham for at fornøye og betale hans jndlændiske creditorer. Thi forbyde vi etc. under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ den 31 decembris anno 1720.

Sæl. Reg. L. 509.

813.

13 Jan. 1721.

Om falske Mønter.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Som adskillige mark danske eller 16 skilling stykker med 1718 og 1719 aarstal paa i Danmark og Norge saavel som her udi vores etc. Kiøbenhavn skal findes, uanseet i bemeldte tvende aaringer ingen mark-stykker hverken i Danmark eller Norge er bleven myntede, saa er hermed vores etc., at j strax efter hos følgende formular lader paa Raadhuset, Børsen og ellers overalt paa de her i byen sædvanlige stæder publicere, at de, som nogle af saadanne falske markstykker eyer, samme paa vores rentekammer inden 3de dage udlevere, saa fremt de ikke ville, at disse mark stykker efter forbemeldte tids forløb skulle worde confisquerede og de des foruden som vores mandaters overtrædere blive anseede. Dermed etc. Hafniæ dend 13 ianuarii 1721.

Som adskillige mark danske eller 16 skilling stykker med 1718 og 1719 aars tals prente paa i Danmark og Norge saavel som her udi denne kongelig residentz stad Kiøbenhavn skal findes, uanseet bemelte tvende aar ingen markstykker hverken i Danmark eller i Norge ere bleven myntede, saa gives eyerne af disse markstykker, hvor 1718 og 1719 aars tal er paa, efter Hans Kongelig Mayt. vores allernaadigste arve konges og herres befaling hermed tilkiende, at de inden tree dage alle forskrevne hos sig havende markstykker paa det kongelig rente kammer indleverer, saa fremt de efter forbemelte tids forløb ikke ville, at markstykkerne aldeeles for dennem skulle være confisquerede, og de des foruden som Hans Kongelig Mayt. mandaters overtrædere anseede.

Sæl. Tegn. LXIII. 7—8.

814.

17 Jan. 1731.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Henrich Fürst, jøde og judvaaner her i vores etc. Kiøbenhavn, paa jøden Moses Hartvigs vegne hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og

etc., at bemelte jøde Moses Hartvig, efter at hand sit borgerskab etc., maa sig der nedsette og efter de jødiske ceremonier leve, som etc., desligeste at hand maa bruge den handel og næring, som andre etc. Dog at hand der imod svarer etc. og paa behørige stæder etc. Forbydendes etc. Hafniæ dend 17 ianuarii 1721.

Sæl. Reg. L. 523—24.

815.

20 Jan. 1721.

Om Slagternes utilbørlige Skrivemaade. Jfr. Nr. 804.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom oldermændene tillige med eendeel af slagter laugene her i vores etc. Kiøbenhavn udi een deres til os indgiven allerunderdanigst supplication, angaaende hvis de til hinder i deres næring formeente sig fornærmede udi, med adskillige grove og nærgaaende beskyldninger og angivelser have angrebet os elskelige vores tilforordnede i politie og commerce collegio, hvortil vi af de derom til os indkomne allerunderdanigste erklæringer have fornummen, at de aldeles ingen føye haver haft, saa er hermed vores etc., at j eders allerunderdanigste erklæring, paa hvad maade j formeener, at ovenbemelte supplicanter for omrørte deres udi den indgiven supplication anførte grove, nærgaaende og u-beviislige angivelser bør ansees, til os forderligst indsender. Dermed etc. Hafniæ dend 20 ianuarii 1721.

Sæl. Tegn. LXIII. 17.

816.

31 Jan. 1721.

Bevilling til at handle paa Gaden.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Pierre Germain her af vores etc. Kiøbenhavn hans herom etc. samt os elskelige vores tilforordnede udi politie og commerce collegio deres etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand i henseende til hans ved jldbrand og opbringelser erlidte skade, og hvorover hand er geraaden i een meget slet tilstand, maa udi tre aar, indtil hand kand fortjene noget at drive anden handel med, offentlig paa gaden paa et bord falholde og selge adskillig smaa kram, som andre hans landsinænd, som ere boesatte og borgere her i staden, hannem ville betroe. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ dend 31 ianuarii 1721.

Sæl. Tegn. LXIII. 21.

Privilegium for en Maler.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom Simon Mattiissen af vores etc. Kiøbenhavn, som skal have lært maler haandverk og paa samme haandverk tient som svend udi 20 aar, ved en til os af dend 12 septembris udi nestafvigte aar indgivne supplication allerunderdanigst har beklaget sig, at da hand skal have giort ansøgning om som mester at maatte indtages udi maler laugget i bemelte Kiøbenhavn, skal ey alleene oldermanden for samme laug, men end og endeel mestere derudinden have giort ham adskillige vanskeligheder, saa at hand sit paa bemelte haandverk under hænder havde mesterstykke ey skal have kundet fuld færdige, og vi af os elskelige vores tilforordnede udi politie og commerce collegio deres herom indkommen allerunderdanigste erklæring have fornummen, at supplicantens andragende sig saaledes udi alle maader forholder, da er vores etc., at supplicanten, efter at hand sit borgerskab etc., uden videre mesterstykke at giøre end det, hand allerede havde begyndt paa og mesterne selv ved deres uforsvarlig omgang har været aarsag udi ey at være kommen til videre fuld kommenhed, udi malerlaugget her sammesteds maa indtages og der nyde de friheder som andre mestere i samme laug. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ dend 31 ianuarii 1721.

Sæl. Tegn. LXIII. 21—22.

Privilegium for en Knapmager.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Carsten Münster, som vi den 1 aprilis 1718 allernaadigst have bevilget af knapmager haandverk her i vores etc. Kiøbenhavn, saa meget hand med egne hænders arbeide kunde afsted komme, sig at maatte ernære, hans allerunderdanigst etc. ydermeere allernaadigst have bevilget, at hand til haarknappers forfærdigelse maa holde saa mange drenge, som hand selv forlanger, saa og en dreng til at giøre haar og cameel-haars knapper og ingen andre slags, saa og at hand maa lade udhenge et skilt for at tilkiende give, hvad handtering hand bruger, paa det de, som vilde unde ham deres arbeide, kunde vide, hvor hand var at finde. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ dend 7 februarii 1721.

Sæl. Tegn. LXIII. 30.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter Berent Melchior jøde hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand, efter at hand sit borgerskab i vores etc. Kiøbenhavn lovligen vundet haver, maa sig der nedsette og efter de jødiske ceremonier leve, som etc., desligeste at hand maa bruge den handel og næring, som andre etc. Dog at hand etc. Forbyndes etc. Hafniæ dend 24 februarii 1721.

Sæl. Reg. L. 544.

Om Sørge dragt i Anledning af Dronningens Død.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at eftersom det haver behaget Gud allermægtigste fra denne verden til sit ævige riges glæde at bortkalde Hendes Mayt. vores elskelige kiære gemahl dend stormægtigste førstinde og frue fru Lovise, dronning til Danmark og Norge, de Venders etc., saa end dog vi ikke tviler, at alle og enhver vore kiære og tro undersætter io derover drager med os og vores kongelige arvehuus et christeligt og pligtskyldigt medlidende, ville vi dog derforuden alle og enhver vores høye og nedrige betiente, som sig her i vores etc. Kiøbenhavn residere eller sig der opholder, saavelsom magistraten og fornemme borgere her sammesteds og ellers andre, som ville og det kunde formaa, allernaadigt have budet og befalet, saa og hermed etc., at de til slig deres allerunderdanigste og pligt skyldige medlidenheds tegn, saa og høybemelte vores elskelige kiære gemahl og os til allerunderdanigst respect paa et aars tiid fra dette vores brev etc. klæde sig selv og deres tienere med sorte sørge klæder. Thi byde vi hermed og befale dennem, som dette vores obet brev under etc., at de det paa beherige steder etc. Givet etc. Hafniæ dend 15 martii 1721.

Sæl. Reg. L. 553—54.

En Retssag mod den stærke Mand.

Vi have efter Anna Sophia Brun af Güstrov i Mechlenburg hendes herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hvis jndlegge, breve og beviisligheder, som hun forsaarsages udi retterne at indgive udi en sag imod dend saa kaldede sterke mand Johan Carl Eckenberg, angaaende at hand hende under egteskabs løfte skal have besvangret, maa over alt udi retterne paa ustempled

papiir fremlegges, oplæses og til paakiendelse antages, saa og at hvis domme og acter, som udi samme sag for retterne enten allerede ere passerede eller her efter passerer og hun eller hendes fuldmægtig beskreven begierer, maa og skal hende iligemaade paa ustemplet papiir og foruden nogen betaling af rettens betiente tilbørligen beskreven meddeeles indtil sagens uddrag, da fornevnte Anna Sophia Brun skal betale baade vores stemplet paapiir og rettens betienter deres salarium. Hvor efter de vedkommende etc. Skrevet etc. Hafniæ dend 17 martii 1721.

Sæl. Reg. L. 557—58.

822.

21 Marts 1721.

Om Istandsættelse af Bolværker.

De committerede i havne commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Saasom vi af een eders til os indkommen allerunderdanigste memorial af den 28 februarii sidst afvigt have fornummen, hvorledes eendeel af jndvaanerne her i vores etc. Kiøbenhavn ey efter advarsel skal have villet lade reparere de brøstfældige bolværker ved havnene og canalerne for deres fortoget, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst ville, at alle, som deslige brøstfældige bolværker for deres fortoget have, i nu tilstundende foraar efter tre dages advarsel strax med reparationen paa samme skal begynde og dermed continuere, indtil de blive færdige, saa og inden for bolværkerne lade sette fortøynings pæle til at giøre skibene fast ved. Og i fald de til sligt ikke lader sig beqvemme, da haver j paa deres bekostning saadant at lade giøre og de derpaa anvendte bekostninger siden uden nogen process eller lovmaal ved underfogden hos dem at lade inddrive. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ dend 21 martii 1721.

Sæl. Tegn. LXIII. 76—77.

823.

21 Marts 1721.

To Moratorier.

Vi have efter Thomas Anthoni Liebenthal i vores etc. Kiøbenhavn hans allerunderdanigst etc. af sær kongelig naade allernaadigst extenderet og forlænget, saa og etc. vores hannem dend 2 martii anno 1714 for alle hans creditorers krav og tiltale allernaadigst forundte moratorium, saa at hand fremdeeles i 3 aars tiid for alle hans creditorers krav og tiltale maa være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal denne vores allernaadigste bevilling ey etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Skrevet etc. Hafniæ dend 21 martii 1721.

Vi have efter Bendix Coffre i vores etc. Kiøbenhavn hans allerunderdanigste af sær kongelig naade allernaadigst extenderet og forlænget, saa og etc. vores hannem dend 17 octobris 1712 for alle hans creditorers krav og tiltale allernaadigst forundte moratorium, saa at hand fremdeeles i tree aars tiid maa for alle etc., paa det hand etc. Dog skal denne etc., under vor hyldest og naade. Skrevet etc. Hafniæ dend 21 martii 1721.

Sæl. Reg. L. 561—63.

824.

28 Marts 1721.

Det forbydes Politimesteren at følge Dronningens Lig til Roskilde.

Etatz raad og politiemester Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vores etc. er, at du den dag, som Hendes Mayts. vores elskelig kiere gemahls, salig etc. jhukommelse, hendes liig til Roskilde bliver henført, nemlig den 2 aprilis førstkommendes, og paafølgende nat bliver tilstede her i byen og dig ei der ud af begiver, men i agt tager og forretter, hvis dig som politiemester kand tilkomme. Dermed etc. Hafniæ dend 28 martii 1721.

Sæl. Tegn. LXIII. 87.

825.

2 April 1721.

Om Ringning i Anledning af Dronningens Begravelse.

Kiøbenhavns magistrat med flere.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vores etc. er, at j den anstalt gjører, at naar paa førstkommende fredag den 4 aprilis, da over Hendes Mayt. vores elskelig kiere gemahl salig etc. hendes dødelig afgang paa universitetets auditorio her i vores etc. Kiøbenhavn vorder holdet parentation, klokkerne til Vor Frue kirke her sammesteds begynder at ringe klokken halfgaaen ti, da og klokkerne til st. Nicolai og Hellig Geistes kirker her i staden og Vor Frelseres kirke i Christianshavn begynder at ringe og dermed continuere, indtil klokkerne til bemelte Vor Frue kirke ophører og parentationen begynder. Og efter at den er til ende, og klokkerne til Vor Frue kirke atter begynder at lade sig høre, da ligeledes forskrevne kirkers klokker at ringe en time. Dermed etc. Hafniæ den 2 aprilis 1721.

Ligesaaadan en befaling blev samme dag expederet til admiral hr. Peder Raben at føye samme anstalt ved Holmens kirke, saa og forstanderne og de ældste for st. Peders kirke ligeledes samme anstalt at giøre ved fornævnte st. Peders kirke.

Sæl. Tegn. LXIII. 91.

Privilegium for to Stivelsefabrikanter.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter allerunderdanigst etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Johan Pierre Volandt, borger og jndvaaner j vores etc. Kiøbenhavn, maa sammesteds forarbeide stivelse, til hvilken ende hand skal tiltænkt være god og u-straffelig stivelse at forarbeide og den for billig priis at selge og afhænde, saa og sig de anstalter, som fra vores rentecammer til ald underslev at forekomme enten allerede gjorde ere eller her efter gjorde vorder, i alle maader efterrettelig holde, saa fremt hand denne vores allernaadigste bevilling agter at nyde. Forbydendes etc. Hafnise dend 7 aprilis 1721.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter etc. tillade at Peter Junge, naar hand sit borgerskab etc., maa i vores etc. Kiøbenhavn eller der uden for porten forarbeide stivelse og pudder og sig deraf ernære. Til hvilken ende hand etc. Hafnise dend 7 aprilis 1721.

Sæl. Reg. L. 583—84.

Privilegium for et Sukkerraffinaderi.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst have forundt og givet, saa og etc. os elskelige samtlige tilforordnede directeurer for vores Vest-Indiske og Guineiske compagnie her i vores etc. Kiøbenhavn til et sukker raffinaderie verk, som de agter for bemelte compagnie her at oprette, dets desto bedre fremgang og conservation efterfølgende privilegier og friheder, nemlig:

1. Maa og skal det huus, som de til et sukker raffinaderie verk lader indrette, alleene her efter være og blive et sukker raffinaderie.

2. Skal fornevnte sukkerhuus her efter for et manufactur huus ansees, og saalænge forskrevne sukker raffinaderie derudi fortsettes, maa og skal samme huus tillige med dend dertil liggende pladtz for grundskatter og jndqvartering allernaadigst være fri og forskaanet.

3. Saa maa og dend mester, som bemelte directeurer til sukker raffinaderiets verk behøver og bruger, saavel som arbeids folkene, som de nu eller her efter kunde behøve dertil at antage, for borgerlig paalæg, tyng og besværing allernaadigst være befriede.

4. Maa hvis sukker og sirup, som udi fornevnte sukker raffinaderie huus gøres, forhandles og selges udi store og smaa partier, dog ey ringere end i tyve pund.

Hvor efter alle etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ dend 11 aprilis 1721.

Sæl. Reg. L. 585—86.

828.

14 April 1721.

Moratorium paa et Aar.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Benjamin Gilles, borger og jndvaaner her i vores etc. Kiøbenhavn, hans etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand paa et aars tid for alle hans udenlandske creditorers krav og tiltale maa aldeelis være fri og forskaanet, paa det at hand etc. Dog skal dette etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ dend 14 aprilis 1721.

Sæl. Reg. L. 592.

829.

22 April 1721.

Om Sagen imod den stærke Mand. Jfr. Nr. 821.

Envold Bruun, byefoget i Kiøbenhavn.

F. 4. Saasom een person ved navn Reverand for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes hand med sin hustru formedelst een dem af den saa kaldet stærke mand Eickenberg paalagt arrest for nogle ord, som imellem bemelte hans hustru og een hos fornævnte Eickenberg værende qvindes person skal være faldne, sig een tid lang til sin store skade i vores etc. Kiøbenhavn skal have maat opholde, saa er efter fornævnte Reverandes herhos allerunderdanigst etc. vores allernaadigste etc., at du dig forberørte sag, hvorudi supplicanten formeener at have fornøden beviisligheder, strax foretager og den med forderligste efter loven til endskab beforder. Dermed etc. Friderichsberg dend 22 aprilis 1721.

Sæl. Tegn. LXIII. 103.

830.

30 April 1721.

Om Afstaaelse af Embedet som Stadsconductør.

Professor Jochim Friderich Ramus.

F. 4. Vor naade tilforn. Vi give dig hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter din allerunderdanigste etc. allernaadigst have forløvet dig fra stads conducteurs tienisten i vores etc. Kiøbenhavn og derhos paa din giorte allerunderdanigste forestilling allernaadigst bevilget, at du af Søren Balle, som i din fraværelse samme bestilling som fuldmægtig haver beobagtet, og hvem vi igien allernaadigst haver beskikket til at være stads conducteur i det sted, maa annamme og oppebære sex hundrede rixdaler i henseende til de udgifter, du ved

samme bestillings beobagtning i din fraværelse haver havt. Derefter du etc. Befalendes etc. Hafnise dend 30 aprilis 1721.

Sæl. Tegn. LXIII. 109—10.

831.

2 Maj 1721.

Privilegium for en Hatstofferer.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Anne Marie, afgangne Niels Mørch, forige borger og jndvaaner i vores etc. Kiøbenhavn, hans efterleverskes herom etc. allernaadigst have bevilget, at hun til sin og sines conservation maa uden hinder af nogen selge de sorter vahre, som i hatstofferer boderne pleyer at falholdes. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Friderichsborg slot dend 2 maji 1721.

Sæl. Tegn. LXIII. 112—13.

832.

5 Maj 1721.

Moratorium for 3 Aar.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Christian Due, borger og handelsmand i vores etc. Kiøbenhavn, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand i allernaadigst henseende til hans tagne skade ved søen udi 3 aars tid for alle hans creditorers krav og tiltale aldeeles maa være fri og forkaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Hvor efter alle etc. under vor hyldest og naade. Givet etc. Friderichsborg dend 5 maji 1721.

Sæl. Reg. L. 608—09.

833.

5 Maj 1721.

Privilegium for en Lakerer og Forgylder.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter allerunderdanigst etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Jørgen Henrich Gundelach, jndvaaner j vores etc. Kiøbenhavn, maa sammesteds uden forfang af maler lauget forgyldte med lackeer og broneer forgylding hvis bilthugger verk, som hand i sit eget huus forfærdiger. Dog at hand til samme lackering eller forgylding ingen svenne eller drenge bruger. Forbydendes etc. Friderichsborg slot d. 5 maji 1721.

Sæl. Reg. L. 610.

834.

12 Maj 1721.

Privilegium paa at lade spille Komedier.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Estienne Capion, jndvaaner i vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver andraget, at hannem udi det ham allernaadigste meddeelte privilegium

paa alleene at maa indrette comoedier i vores etc. Kiøbenhavn er skeet stor indpas og fornærmelse, i det at det adskillige andre skal være tilladt comoedier, linie-dantzzen, marjonetter og deslige videre at holde, da hand dog med stor umage og bekostning fra fremmede steder haver ladet hidkomme beqvemme og dygtige comoedianter, hvilke hand til sin stoere skade haver maat underholde, da have vi efter slig beskaffenhed samt bemelte Etienne Capions herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at ingen af forberørte eller deslige personer maa eller skal efterdags nyde frihed til at bruge deres exercitier, undtagen de alleene, som af ham bliver antagen eller af ham dertil permitterede. Hvor imod hand skal være forpligtet at holde saadanne personer, som med deres comoedie og spil for en billig betaling kand fornøye alle og enhver, og ey nogen tid at forhandle det, som religionen og den hellige skrift anrører eller strider imod ærbarhed, god skik og ordning, som publico kand være til forargelse, saa fremt hand ey denne vores allernaadigste bevilling vil have forbrudt. Og have vi herhos allernaadigst bevilget, at den platz og bygning, som hand her i staden lader indrette og aptere baade til et comoediant huus, saa og hvorudi assembléer kand holdes, maa ikke alleene udi femten aars tiid fra dette brevs etc. for grundskat og jndquartering allernaadigst være fri og forskaanet, men samme plads og bygning, samt hvo den efter fornevnte Estienne Capion eyendes vorder, skal end og stedze nyde og beholde alle de privilegier og friheder, som vi herudinden hannem allernaadigst givet og meddeelt haver, hvorved og saa baade ham og dem allernaadigst tillades at holde ugentlige assembléer for de af vores hof og andre cavalierer samt fleere, af hvad stand de og ere, som det kunde forlange og did vilde komme. Dog at alting derved paa tilbørlig og sømmelig maade tilgaar. Forbydendes etc. Friderichsborg den 12 maji 1721.

Sæl. Reg. L. 623—25.

835.

23 Maj 1721.

Om Udjevning af opfyldte Pladser, Søernes Renselse og Udkøring af Holmens Kanal.

Etats raad Caspar Bartholin og etats raad Johan Bertram Ernst.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give eder hermød allernaadigst tilkiende, at vi angaaende de udi eders til os af den 24 decembris 1720 indgiven allerunderdanigste memorial foreslagne 3de poster, nemlig: 1. om adskillige udi vores etc. Kiøbenhavn opfyldte pladtzers jefning og u-reenligheds bortførsel paa ubrolagde pladser, 2. om søernes renselse uden for staden, 3. angaaende Holmens canal i be-

melte Kiøbenhavn at blive udskaaren, at det der ved Giethuset idelig staaende vand, som forarsager en utaalelig stank, maa faae sit fri løb, og til hvilke poster i verk at sætte j allerunderdanigst foreslaar, om ikke de af eder oppebaarne copulations penge maatte employeris, hvilke efter din Caspar Bartholins beretning skal beløbe sig til 900 nogle og tyve rdr. og præter propter aarligen skal kunde bedrage sig 1400 rdr., have allernaadigst fundet for got, at det forberørte hidindtil af copulations pengene oppebaarne quantum maa for det første employeres til at foretage det foreslagne verk ved Holmens canal, som vi allernaadigst have approberet at maa blive udskaaren, paa det at vandet kand ledes til friløb ved en grøft imellem Tachelage-huset og Giethuset og udledes igiennem Holmens pladtz til Dochen, hvorved den stank, som om sommeren formedelst vandets stoppelse og ureenligheds samling forarsages, kunde aldeeles ophøre.

Skulle ellers noget fra dette arbeide ved Holmens canal blive til overs af copulations pengene, saa ville vi allernaadigst, at det skal anvendes til de opfyldte pladsers jevning og ureenligheds bortførsel fra de ubroelagde pladtzer, hvilke siden, naar de ere broelagde, kommer under renovations mesterens reenholdelse tillige med de andre stadens gader og pladsers.

Angaaende søernes reenselse uden for staden, da approbere vi og allernaadigst, at saadant et verk best kunde af een eller anden entreprenaris efter det forslag, som een udi bemelte Kiøbenhavn boende og siden afdøde Hollænder Morten Willumsen dertil for nogle aar siden giordt haver, at hand self vilde entreprenere søernes renselse paa egen bekostning og af den derudi værende slich eller muder giøre tørf, naar ham en pladts blev udviist, hvor hand tørven kunde oplegge, og siden af tørven tage erstatning for den paa søernes renselse gjorde bekostning. Og saa fremt den persohn, navnlig Lars Jørgensen, uden for staden boende, som du Caspar Bartholin til dette at entreprenere haver foreslaaet, sig ikke bemelte verk vil eller kand foretage, ville vi allernaadigst, at een anden dertil fra Holland forskrives, naar du Johan Bartram Ernst først alle omstændighederne ved saadant et arbeide nøye har observeret og examineret og derhos giordt os allerunderdanigst forslag paa den bekostning, som kunde eragtes dertil at vil med gaae. Derefter j etc. Befalendes etc. Friderichsborg dend 23 maji 1721.

Privilegium for en Bager.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Gotfried Henrich Grosens etc. allernaadigst have bevilget, at naar hand sit borgerskab etc., hand da foruden at begive sig i bager-lauget i vores etc. Kiøbenhavn maa u-formeent af bemelte bager-laug ernære sig af los- og kukken-bagerie. Dog skal hand dertil betiene sig af een god og forsvarlig bagerovn, saa og tilholdes ikke med andet slags brød, grov og sigtet rug- eller hveede-brød at befatte end det, som los og kukken bagerie kand vedkomme, saa fremt hand ey vil have denne vores allernaadigste tilladelse forbrudt. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot den 30 maji 1721.

Sæl. Tegn. LXIII. 131—32.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter Løser Jacob jøde hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc. at hand, efter at hand sit borgerskab i vores etc. Kiøbenhavn lovligen vundet haver, sig der maa nedsette og efter de jødiske ceremonier leve, som etc., desligeste at hand maa bruge dend handel og næring, som andre etc. Dog at hand derimod svarer etc. og paa behørige steder etc., saa og ellers at svare skat af 1500 rdr. Forbydendes etc. Friderichsberg dend 23 iunii 1721.

Sæl. Reg. L. 652.

Ophævelse af Forbudet mod Musik i Anledning af Dronningens Død.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi allernaadigst have bevilget, at ald instrumental- og vocal-musique, som vi ved Hendes Mayestets vores etc. dronningens dødelig afgang haver forbuden, maa nu igien over alt i vore riger Danmark og Norge saavel inden som uden kirken bruges. Thi er vores etc., at j vedkommende sligt etc. Dermed etc. Friderichsberg dend 7 iulii 1721.

Sæl. Tegn. LXIII. 156.

Om Valbybøndernes Torvehandel.

Politie og commerce collegii tilforordnede.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Eftersom vores regiment-skriver ved det kiøbenhavnske districts ryttergods Thomas Hanssen paa jndvaanerne og undersaatterne udi Kiøbenhavns Valdbye deris vegne haver giort allerunderdanigst ansøgning om, at det dennem allernaadigst maatte være tilladt deris forige handel at bruge, nemlig at hvad vahre de enten selv hos dennem udi byen kunde tillægge samt ellers udi landet maatte kiøbe, de samme igien udi vores etc. Kiøbenhavn og paa torvene maatte fal holde og bortselge, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst have bevilget og tilladt, at bemelte jndvaanere udi Valdbye saasom boemændene og de virkelig fæste huusmænd, der ere udi tallet 63 familier, maa udi benævnte Kiøbenhavn og paa offentlig torve bortselge, hvis vahre de hos dennem selv udi byen tillegger, saa og andensteds udi landet med egne heste og vogne afhenter og kiøber, men paa ingen anden maade, det være sig under hvad prætext det end kunde være, eller sig understaa noget forprang at foreve. Dermed etc. Friderichsberg dænd 11 iulii 1721.

Sæl. Tegn. LXIII. 166—67.

Privilegium for en Isenkræmmer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Jacob Rieck, jndvaaner i vores etc. Kiøbenhavn, hans allerunderdanigst etc. samt os elskelige vores tilforordnede udi politie og commerce collegio deres etc. allernaadigst have bevilgét og tilladt, saa og etc., at hand, naar hand sit borgerskab etc., sig i bemelte Kiøbenhavn maa nedsette og der, u-anseet hand ey efter de jsen kræmmerne dænd 10 iunii 1693 allernaadigst meddeelte articlers formelding haver staaet i tieniste for svend i 4re aar, udi bemelte jsen kræmmer laug indtages. Forbydendes etc. Friderichsberg den 11 iulii 1721.

Sæl. Reg. L. 670.

Om Lønning for Sekretæren i Missionskollegiet og Forstanderen ved Vajsenhuset.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi allernaadigst have beskikket og forordnet, saa og etc. os elskelig Seyer Malling til at være secreterer udi vores missions collegio, saa og forstander ved Waysenhuset i vores etc. Kiøbenhavn udi Christian Wendts sted, som samme forretninger tilforn haver forestaaet. Thi skal hand være os etc. I

særdeelighed skal hand sig udi samme bestillinger med største fid og vindskibelighed lade finde og i alle maader rette sig efter hvis instructioner og anordninger, som vi saavel angaaende missions collegium som Waisenhuuset allernaadigst haver udgivet, saa viit etc., og sig derudi etc. Og skal hand derfor til aarlig løn og besolding nyde 500 rdr. af de penge, som til Waysenhuuset indkommer. Hvor efter de vedkommende etc, ei giørendes etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Friderichsberg den 14 iulii 1721.

Sæl. Reg. L. 674—75.

842.

22 Juli 1721.

Om Overfald paa en Borger.

Povel Juel, forige amtmand, og Christian Simonssen, raadmand i Kiøbenhavn.

F. 4. Vide maa j os elskelig Povel Juel, vores forige amtmand, og Christian Simonssen, raadmand i vores etc. Kiøbenhavn, saa og commerce assessor, at eftersom Morten Jenssen, borger og brændeviinsbrænder i Christianshavn, hos os allerunderdanigst haver anholdt om tvende commissarier til at kiende og dømme i een imellem hannem paa den eene og tvende barbefere i bemelte Kiøbenhavn ved navn Boeman og Schalch, saa og trende politie-betiente, navnlig Henrich Bang, Knud Nielssen og Jens Mortenssen paa den anden side værende tvistig sag, anlangende at de ved een hos fornævnte Morten Jenssen giort inquisition skal have overfaldet ham udi hans eget huus med voldelige hug og slag, saa at hand deraf skal have mist sin helbred, da saa fremt j dertil godvilligen etc. Dersom og een af eder etc. Friderichsberg dend 22 iulii 1721.

Sæl. Tegn. LXIII. 180—81.

843.

23 Avg. 1721.

Privilegium for en Urmager.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Jacob Michael Darmsted uhmager svend hans herom etc. os elskelige vores tilforordnede i politie og commerce collegio deres derover etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at naar hand sit borgerskab etc., maa hand sig i vores etc. Kiøbenhavn nedsette og som frimester af uhmager haandverk i tre aars tid ernære. Dog skal hand efter samme trende aars forløb giøre sit mesterstykke og begive sig i laugget. Derefter j etc. Befalendes etc. Gottorph slot dend 23 augusti 1721.

Sæl. Tegn. LXIII. 190.

Om et Privets Opførelse ved Hovedvagten.

Etats raad Caspar Bartholin, etats raad Johan Bertram Ernst og Envold Brun, byefoget i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom vi allernaadigst have bevilget, at de til et privets opbyggelse ved Hoved vagten i vores etc. Kiøbenhavn udkrævende penge, som efter derpaa giorte overslag beløber til et hundred een og tyve rigsdaler, fem mark og fire skilling, af de eder til annammelse og forvaring allernaadigst anbetroede copulations penge skal gotgiøres, saa er hermed vores etc., at j ovenmelte 121 rdr. 5 $\frac{1}{2}$ 4 β af forberørte copulations penge til os elskelig hr. Georg Wilhelm Hedewiger, greve af Schponeck, ridder, vores general lieutenant af infanteriet, cammer-herre, saa og commandant i bemeldte Kiøbenhavn, imod hans qvitering til forermeldte huses opbyggelse paa anfordring strax udteller og leverer. Dermed etc. Gottorff slot dend 23 augusti 1721.

Sæl. Tegn. LXIII. 191—92.

Moratorium paa 3 Aar.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Mogens Ebbessen, borger og jndvaaner i vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst klage-ligen haver andraget, hvorledes hans creditorer skal ængste hannem om betaling, for hvis hand dennem kand skyldig være, hvilken hand dog nu ey skal kunde til veye bringe, befrygtende derfor, at de ikke hans person skal ville forskaane, da have vi efter hans herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand udi tre aars tiid for hans creditorers anstrængning og tiltale maa være befriet, saa de ikke med nogen arrest hannem maa belegge. Hvor efter rettens betiente og andre etc., ey giørendes etc. Givet etc. Gottorph den 23 augusti 1721.

Sæl. Reg. L. 685—86.

Om Holmens Kirkes Regnskaber.

Etatz raad Christian Scavenius og cancellie raad Thomas Bredal.

F. 4. Viide maa j, os elskelige Christian Scavenius etc. og Thomas Bredal etc., at eftersom os elskelige hr. Ferdinand Anthon, greve af Danneschiold og til Laurvigen etc. og hr. Christian Gylden-crone, friherre til Vilhelmsborg, ridder etc. for os allerunderdanigst haver andraget, at det tilkommer vores forige general admiral afgangne

hr. Ulrich Christian Gldenlews efterladte arvinger at aflegge rigtighed til nu værende Bremmerholms kirkes patron os elskelig hr. Peter Raben, ridder etc. for eendeel poster, som skal bestaa udi feste og stole-stades penge med videre, som kirkeværgerne har haft under deres administration, hvormed det vel skal være kommen saavit, at forbemelte kirkens betienter haver indleveret deres regnskaber, men som mueligen derudi skulle kunde mde adskilligt, som uden decision ikke kand afgiores, og da aleene hensigten til at befrie forbemelte afgangne hr. Ulrich Christian Gldenlews arvinger for ald ansvar herved i fremtiden, hvorfore de allerunderdanigst haver været begierendes, at vi allernaadigst ville bevilge dennem tvende commissarier, som kunde overlevere til fornævnte hr. Peter Raben alle de regnskaber, med hvis der af dependerer, som endnu staaar tilbage, Bremmerholms kirke vedkommende, og tillige kunde og dømme imellem meerbemelte hr. Peter Raben paa kirkens vegne, kirkens betienter og afgangne hr. Ulrich Christian Gldenlews sterbboe udi alle de tvistigheder, som derved kunde forefalde, og for saaviit hr. Peder Raben skulle holde betænkeligt uden dom at imodtage, da saa fremt j dertil godvilligen etc. Dersom og een af eder etc. Gottorph den 27 augusti 1721.

Sl. Tegn. LXIII. 195—96.

847.

13 Sept. 1721.

Privilegium for en Hjulmager.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Rasmus Hansen Ermelund, son udi fiorten aar skal have staaet udi vores tjeneste ved Holmen først som matross og siden som rnehugger, og derfra er bleven forløvet, hans herom etc. og os elskelige vores tilforordnede i politie og commerce collegio deres derpaa etc. allernaadigst have bevilget, at hand sig i vores etc. Kiøbenhavn af hiulmager haandverk u-behindret maa ernære, saa viit hand med egne hænder kand afsted komme, naar hand tilforn sit borgerskab etc. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Gottorph dend 13 septembris 1721.

Sl. Tegn. LXIII. 301—02.

848.

17 Okt. 1721.

Grev Holsteins Hotel fritages for Grundskat.

Indquarterings commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst have bevilget, at den gaard, som os elskelig hr. Ulrich

Adolph von Holstein, greve til Holstenborg, ridder, vores store canceller, geheime raad og amtmand over Flensborg amt, i vores etc. Kiøbenhavn paa Kongens torv sig haver tilforhandlet og der til et grevelig sæde og hotel for sig og sine efterkommere lader indrette, og hvilken skal koste hannem at lade reparere og istand sette fast ligesaa meget, som den af ny kunde være opbygt, maa i anledning af de greverne allernaadigst meddeelte privilegier dens 22 articul for grundskat, jndqvartering og arden paalæg allernaadigst være befriet. Derefter j etc. Befalendes etc. Friderichsberg den 17 octobris 1721.

Søl. Tegn. LXIII. 210.

849.

17 Okt. 1721.

Privilegium for en Prammands Enke.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom Anna, afgangne Jens Nielssens efterleverske, udi vores etc. Kiøbenhavn for os allerunderdanigst klageligen haver andraget, at prammands lauget sammesteds efter bemelte hendes mands død i Sverrig, der hand i krigens tid med een sin galioth af storm blev hendreven og fangen, skal have arresteret een af hendes baade, som hun brugte til sandførselen, som hendes mand i følge af vores allernaadigste anordning og tilladelse af 9 aprilis anno 1701 havde ernæret sig af, og vil forbyde hende at bruge til slig steen og sandførsel meere end een pram og 2de baade, derhos allerunderdanigst anholdende om tilladelse og frihed at bruge til sin næring og underholding een steen pram og tre sandbaade eller saa mange fartøye, som hun kand af sted komme, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst have bevilget og tilladt, at bemelte Anna afgangne Jens Nielssens i henseende til hendes mands fangenskab den hannem meddeelte frihed, ligesom hand den havt haver, ligeledes, saalenge hun lever i enkesæde, fremdeeles maa beholde. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Friderichsberg dend 17 octobris 1721.

Søl. Tegn. LXIII. 213.

850.

17 Okt. 1721.

Privilegium for en Franskbrødbager.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter allerunderdanigste etc. samt os elskelige vores tilforordnede udi politie og commerce collegio deres herover etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at Henry Pira, forige borger og fransk brød-bager

udi vor stad Altona, maa udi allernaadigst henseende til hans høye alder og hans lidde skade ved jildebranden udi bemelte Altona sig udi bemelte vores etc. Kiøbenhavn af fransk brød bagning uden at træde i bagerlauget ernære, naar hand tilforn haver vundet sit borgerskab og til sin bagning een god og forsvarlig bager-ovn ladet opsætte. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Friderichsberg dend 17 octobris 1721.

Sæl. Tegn. LXIII. 213—14.

851.

24 Okt. 1721.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter allerunderdanigst etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa -og etc., at Jacob Moses Fürst jøde maa, naar hand sit borgerskab i vores etc. Kiøbenhavn lovligen vundet haver, sig der sammesteds nedsette og der efter de jødiske ceremonier leve, som etc., desligeste at hand maa bruge saadan handel og næring, som andre etc. Dog at hand derimod svarer etc., saa og paa behørige steder etc. Forbyndes etc. Friderichsberg slot dend 24 octobris 1721.

Sæl. Reg. L. 725—26.

852.

31 Okt. 1721.

Om Opfyldning af Pladser ved Toldboden.

Etatz raad og politiemester Johan Bartram Ernst.

F. 4. Vor gunst tilforn. Paa din til os indkommen allerunderdanigste memorial af den 18 octobris sidstforleden angaaende de u-opfyldte moesse-platzer, som er beliggende paa den vestre side langs for de nye indplankede pladtzer imellem Tolboden og malt møllerne, hvoraf du beretter een stoer deel at have forskaffet ud-planeret, men pligts folkene fordre endnu deres betaling, formedelst forbemelte nye pladtzers eiere ikke skal ville fornøye dem, førend de bliver be-naadede med en andeel af disse moese pladser udi længde og brede, som deres nu eyende platzer ere, at lade opfylde og bebygge, give vi dig hermed allernaadigst til svar, at hvem, som vil have af disse pladser, skal opfyldingen paa egen bekostning lade forrette, men dersom vi pladtzerne lade opfylde og færdig giøre, saa skal pladserne paa auction sættes og den høystbydende overlades, at de da derpaa kunde bygge. Derefter du etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Friderichsberg den 31 octobris 1721.

Sæl. Tegn. LXIII. 220.

Om Tilførsel af Brosten.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom vores etats raad og politiemester i vores etc. Kiøbenhavn, os elskelig Johan Bertram Ernst ved een til os indkommen allerunderdanigst memorial haver andraget, hvorledes broelegger-arbeidet der i byen skal være bleven hindret og opholdt af mangel paa dertil behøvende broe-steene, af aarsag at prammændene efter hans foregivende ey skal have skaffet fornøden forraad derpaa og derforuden hindret steenførerne i deslige steenes anskaffelse, i det de har paastaaet, at eenhver af dem ey burte at have meere end een sand-baad, og hand derhos allerunderdanigst haver foreslaget og anholdt, at der i staden maatte antages til steenførere saa mange, som sig dertil ville angive, og dennem tillades tillige med at føre muur-, broe- og strøe-sand med saa mange baade, som de kunde afsted komme, saa er vores etc., at j for eder paa raadstuen indkalder pram-lauget i bemelte etats raad og politiemester Ernstes overværelse og tager deres udførlige erklæring, om de kand forsyne staden med fornødne broe-steen, muur- og strøe-sand, og samme tillige med eders allerunderdanigste betænkende til vores videre etc. Dermed etc. Friderichsberg slot dend 10 novembris 1721.

Sæl. Tegn. LXIII. 223—24.

Om Understøttelse til en døbt Tyrk.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Joseph Christenreich, som skal være en indfød Tyrk, men derefter er bleven døbt og nu bekiender sig til den evangelisk lutherske religion, maa i vores etc. Kiøbenhavn med en bog lade besøge got folk, som hannem noget til hielp og undsetning give og meddeele ville, til hvilken ende enhver, som hand hermed besøgendes vorder og hannem af christen medlidenhed ville betenke, i samme bog kunde skrive, hvad de hannem i saa maade godvilligen giver. Forbydendes etc. Friderichsberg slot dend 10 novembris 1721.

Sæl. Reg. L. 733—34.

Moratorium paa 8 Maaneder.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter allerunderdanigst etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Johan Danxst,

borger og indvaaner i vores etc. Kiøbenhavn, som af frygt for sine creditorers anstrængelse skal have været forarsaget sig derfra staden, at begive, maa nyde fri og sikker leyde at indkomme til bemelte Kiøbenhavn og der paa 8te maaneders tiid fri og u-molesteret af samtlige hans creditorer forblive, paa det hand etc. Dog skal hand tiltænkt være sig hos magistraten etc. Hvor efter rettens betiente og andre etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Friderichs-borg dend 22 novembris 1721.

Sæl. Reg. L. 744.

856.

22 Nov. 1721.

Privilegium for en Snedker.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Hans Christophersen Frørup, som udi 16 aar for tømmermand udi vores tieneste ved Bremmerholm haver staaet, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at hand, naar hand sit borgerskab etc., sig i vores etc. Kiøbenhavn maa nedsette og der uden hinder af snedker lauget sammesteds sig af snedker arbeide, saaviit hand med egne hænder kand afsted komme, ernære. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Friderichsberg den 22 novembris 1721.

Sæl. Tegn. LXIII. 228—29.

857.

1 Dec. 1721.

Om Overfald, udøvet af Fattigfogderne paa en Soldat.

General major Erich Juel med fleere.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Eftersom vores general major samt commanderende chef ved vores liv-garde til foeds os elskelig Hans Jacob Arnoldt for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes de fattiges fogder i vores etc. Kiøbenhavn dend 14 iunii i indeværende aar i Færgestrædet i bemelte Kiøbenhavn skal have overfaldet samt med hug og slag ilde med handlet een gemeen af os elskelig capitain Conrad von Trampe hans compagnie under ovenommeldte liv-garde til foeds ved navn Hans Madtzen, saa at hand paa nogen tid har været udygtig til vores tieneste, derhos allerunderdanigst anholdende om commissarier, som samme sag efter loven kunde paakiende, da er vores etc., at j retter eders leilighed efter samtlige vedkommende parter paa een beleilig tid og sted etc. Friderichsberg slot dend 1 decembris 1721.

De, som denne befaling gik til, vare foruden fornævnte general major Eric Juel efterskrevne, nemlig etatz raad Johannes Christenssen

Møller, iustitz raad Hans Wilhelm Kaalund og major Gustav Wilhelm Geisler.

Sæl. Tegn. LXIII. 282.

858.

26 Dec. 1721.

Om et Overfald udøvet af Stadsmajor Junge.

Etats raad Johannes Christenssen Møller og cancellie raad Hans Scavenius.

F. 4. Vide maa j, os elskelige Johannes Christenssen Møller og Hans Scavenius etc., at eftersom Johan Lorentz Bech udi bemelte Kiøbenhavn for os allerunderdanigst klageligen haver andraget, hvorhand den 14 decembris nest afvigt, som var 4de uges dag efter hans bryllup, udi sit eget huus og af hans egen hustrue og hendes fader os elskelige stads major Junge saa u-formodentlig som u-skjellig skal være bleven overfaldet og beegnet, i det at hand først skal være bleven nedkast af en trappe og siden trokken over gaarden og med gevalt indført i een stue, hvor hand af sin hustrue og hendes med hielpere, imedens andre holdt hannem, blev saaledes med handlet, at hans øyen derefter gandske underløb med blod, hans ansigt med mangfoldige rifter og sribler streget og hans arme og beene med knuder og hævelser efter vældig stokkeslag saa over beladt, at hand i nogle dage der efter ikke kunde røre og bevege sig til gang eller gierning, men maatte holde ved sengen, syg og af mægtig, samt fuld af smerte, og derforuden skal hans beste løsøre være bragt ud af huset, saa hand ikke veed, hvor det er afbleven, med anden meere omgang, derhos allerunderdanigst anholdende om 2de commissarier, som sig denne sag nærmere at undersøge og paakiende kunde foretage, da saa fremt j dertil godvilligen etc., er vores etc., at j retter eders leilighed efter tillige med 2de andre commissarier, som vedkommende etc., parterne paa en beleilig tid etc. Hafniæ dend 26 decembris 1721.

Sæl. Tegn. LXIII. 245.

859.

5 Jan. 1722.

Moratorium for Nikolaj Junge.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Nicolaj Junge, borger og guldsmed i vores etc. Kiøbenhavn, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand paa et aars tid for alle hans creditorers krav og tiltale aldeles maa være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ dend 5 ianuarii 1722.

Sæl. Reg. LI. 7—8.

Om Sjette- og Tiendepenge.

Etatz raad Caspar Bartholin, etatz raad Niels Slange og iustitz raad Kaalund.

F. 4. Vor gunst tilforn. Eftersom vi dend 26 aprilis anno 1720 allernaadigst have tilkiende givet os elskelige præsidet etc. udi vores etc. Kiøbenhavn, hvorledes de saa vel med den under deris iurisdiction faldene og derefter faldende siette og tiende penges oppebørsel og beregning som og med copulations og græspengene efterdags skulde forholdes, saa og derhos anbefalet dennem, at de skulle forfatte og tilstille vores deputerede for financerne og tilforordnede udi cammer collegio een rigtig beregning over jndtægten og udgiften af alle til det almindelige brug her i staden destinerede midler, paa det deraf kunde sees, hvor til de vare anvente, og i hvad stand dend publique cassa motte være, med videre, som j af hosfølgende copie selv etc., og os elskelige vores deputerede for financerne i een deres til os siden den tiid indgiben allerunderdanigst memorial af dend 29 septembris nest forbigangne aar for os have andraget, at magistraten ey endnu haver indleveret bemelte regnskaber, og derhos allerunderdanigst forestillet os, om det ey i henseende til de af dennem anførte motiver var tienligst, at samme regnskaber af visse commissarier bleve foretagne og til endskab befordrede, saa er hermed vores etc., at j med forderligste foretager eder de regnskaber, som forbemelte præsidet etc. efter oven omrørte vores allernaadigste ordre ere anbefalede for jndtegten og udgiften af de til det almindelige brug destinerede midler fra aar 1660 at aflegge, og at j saadanne regnskaber med bøgerne og documenterne confererer, derover en rigtig liquidation forfatter og os da derom eders allerunderdanigste betænkende til vores nærmere allernaadigste resolution, saa snart mueligt er, indgiver. Dermed etc. Hafniæ dend 9 ianuarii 1722.

Sæl. Tegn. LXIII. 250—51.

Om Oprettelse af en Kommission for Havnenes og Kanalernes Renselse og Brolægning af de ubrolagte Pladser.

Geheime raad hr. Iver Rosencrantz med flere.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Eftersom vi af een fra dig, etatz raad og politiemester Ernst, til os indkommen allerunderdanigste memorial af den 22 octobris nestafvigst have fornummen, at med havnens og canalernes renselse her i vores etc. Kiøbenhavn ey efter

fornødenhed har kundet blive fortfaret, formedelst at jndvaanerne ey skal have villet betale arbeids folkene, som skulle bruges ved mudder-møllerne, imedens mudderet for deres fortoget blev optaget, uanset at mudder-møllerne og prammene dem til laans ere blevne tilbudne, og at havne commissionen til mudder møllernes drift, for saaviit havnens fortoget strekker sig, skal have maat optage penge til laans, saasom ingen anden middel dertil fandtes, os og saa derforuden af fornævnte vores etatz raad og politiemester indgiven memorial af dend 27 decembris i nest forbigangne aar allerunderdanigst er bleven foredragen, at deels gader og pladser her i vores kongelige residentz stad endnu ere ubrolagde, og at deels gaders brolegning behøver stor reparation, saa er hermed vores etc., at j træder tilsammen og med hin anden confererer, hvorfra omkostningen til canalernes reenholdelse med mudder-møller best og efter billighed kand tages, saa og hvorfra saadanne omkostninger hid til dags ere tagne. Saa haver j og ligeledes at overveye med hinanden, hvem det kand tilkomme at lade brolegge stadens ubrolagte pladtzer, og hvorfra omkostningen til de publike pladtzers brolegning beqvemmeligst kunde tages, saa og hvem det kand tilkomme at betale den bekostning, som er giort paa brolegningen paa den ny gade ved Toldboden her i staden, og derom eders allerunderdanigste betænkende til vores videre etc. Dermed etc. Hafnæ dend 9 januarii 1722.

De, som denne befaling gik til, vare foruden etc. efterskrevne, nemlig: cammer herre hr. Christian Carl von Gabel, admiral hr. Peter Raben, etatz raad Niels Slange, etatz raad Johannes Christenssen Meller, etatz raad Johan Bertram Ernst, iustitz raad Johan Conrad Ernst, iustitz raad Christian à Meinichen og stadshauptmand Hans Stuve.

Sæl. Tegn. LXIII. 251—52.

862.

30 Jan. 1722.

Befaling om at opbrænde en Forskrivelse til Djævelen udenfor Garnisons Kirkedør

Biskop hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom vi allernaadigst have reflecteret paa din og os elskelig mag. Knud Tommerup, danske guarnisons præst her i vores etc. Kiøbenhavn, til os indkomne allerunderdanigste memorialier angaaende den exsecution, som vi allernaadigst haver resolveret at skal foretages med Abraham Torkelsen Bølge, som med sit eget blod u-gudeligen haver forskrevet sig til Sathan, saa er nu hermed vores etc., at ved samme exsecution skal hans med Sathan sluttede pact ikke af præsten, men af profossen brændes paa gaden

uden for kirkedøren. Derefter du etc. og derom behørig anstalt giøre. Befalendes etc. Hafniæ dend 30 ianuarii anno 1722.

Sæl. Tegn. LXIII. 268.

863.

30 Jan. 1722.

Forlængelse af et Moratorium.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vj effter Evert Weinman, borger og jndvaaner her i vores etc. Kiøbenhafn, hans herom etc. af sær kongelig naade allernaadigst have extenderet og forlænget, saa og etc. vores hannem den 23 februarij anno 1720 paa tu aars tid for alle hans udenlandske creditorers krav og tiltale allernaadigst forundte moratorium, saa at hand fremdeeles paa tu aars tid fra den tid, da bemelte vores forige brev expirerer, maa for alle hans u-denlandske creditorers krav og tiltale være frj og forskaaned. Dog skal dette etc. Thj forbyde vj etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ dend 30 ianuarij 1722.

Sæl. Reg. LI. 40—41.

864.

6 Feb. 1722.

Om Oplagspladser til Grundsten, Brosten og Sand.

De tilforordnede i politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos en fra vores etatz raad og politiemester her i vores etc. Kiøbenhavn, os elskelig Johan Bertram Ernst, til os indkommen allerunderdanigst memorial af 18 octobris udi nest afvigte aar tillige med en af os elskelig præsident her sammesteds efter een vores allernaadigste befaling af 10 novembris sidstleden til os indgiven allerunderdanigst relation af 22 decembris nest efter samt den derudi paaberaabte prammands laugets demonstration og forklaring af den 2 decembris sidst afvigt med de derved hæftede documenter saavelsom fornævnte etatz raad og politiemester Ernsts derefter til os indsendte allerunderdanigste erklæring af den 17 ianuarii indeværende aar angaaende steen og sandførselen her i bemelte Kiøbenhavn, hvis jndhold j selv etc. Og er vores etc., at j til vores videre allernaadigste resolution med forderligste til os indgiver eders allerunderdanigste betænkende, om ikke fleere pladtzer behøves til at oplegge grundsteen, broesteen, muur- og strøe-sand paa til stadens fornødenhed end de, som forbemelte etatz raad og politiemester Ernst beretter dertil at være udviiste, og saa fremt j befinde fleere at behøves, j da lader udviise de dertil beleiligste. Saa haver j og at decidere, om og hvor mange steenfører foruden prammands lauget (til byen forsvarligen med oven

omnelte steene samt muur- og strøesand at forsiune) kunde behøves, og os ellers oven specificerede documenter in originali igien at tilstille. Dermed etc. Hafniæ dend 6 februarii 1722.

Sæl. Tegn. LXIII. 280.

865.

6 Feb. 1722.

Privilegium for en Stenpram og en Sandbaad.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi ved et vores til eder ergangen rescript af den 17 octobris udi nest afvigte aar allernaadigst have bevilget, at Anne, afgangne Jens Nielssens efterleverske, saa lenge hun i enkestand forblev, maatte nyde ligesaadan frihed paa at føre sand og steen her til vores etc. Kiøbenhavn, som fornævnte hendes afgangne hosbund haver haft, og hun nu for os allerunderdanigst haver andraget, at hun nu skal være sindet sig udi nyt egteskab med en person ved navn Ole Hanssen at indlade, derhos allerunderdanigst anholdende om lige saadan frihed for hannem paa at føre sand og steen som den, vi hende allernaadigst have givet, vi og af eders derom indkommen etc. allernaadigst have fornummen, at fornævnte Anne afgangne Jens Nielssens ikkun skal eye $\frac{1}{3}$ deel udi sand og steen førsels brugt samt, at de udi pram-lauget for eder har erklæret sig at ville paa samme deel tilstaa hende og forbemelte Ole Hanssen frihed at bruge en steen-pram og en sand-baad, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst have funden for got, at meerbemelte Anne afgangne Jens Nielssens og Ole Hanssen (om hun sig med hannem i egteskab indlader) for hendes $\frac{1}{3}$ deel udi sand og steen-førsels brugt maa nyde frihed paa een steen-pram og een sand-baad. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ dend 6 februarii 1722.

Sæl. Tegn. LXIII. 282—83.

866.

6 Feb. 1722.

Om Frihed for Stavnbaand for Efterkommere af Soldater, der have tjent under Belejringen 1658—60.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at eftersom Hans Larssen i Eylstrup bye udj Maarum sogn i Cronborg amt her i vort land Sieland hosz os allerunderdanigst haver anholt om allernaadigste stadfæstelse for hannem samt hans afgangne faders Lars Hansens andre børn og deres afkom paa dend frihed, som vores elskelig kiere hr. farfader, salig etc., kong Friderich den tredie dend 6 martij 1661 allernaadigst haver forundt bemelte Lars Hansen, fordi hand med fleere, som udi belei-

ringens tid i vores etc. Kiøbenhavn for soldater hafde tient, sig vel og troe hafde forholdet, at hand samt hans børn og afkom skulde til ævig tid være qvit og frj for deres fødestæd, blive og boe, hvor dennem lystede, og effter dend dag ikke deeles til stavn eller for deres fødestæd tiltales i nogen maade, da have vj effter saadan allerunderdanigst etc. og os elskelig herr Friderich von Gram etc. etc. hans derom indkomne allerunderdanigste erklæring allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at fornævnte afgangne Lars Hansens børn for dem, deres børn og afkom, maa nyde og have dend frihed, som dennem, som oven er meldt, ved forbererte deres fader, afgangne Lars Hansen, af høystbemelte vores elskelig kiere hr. far fader, salig etc., meddeelte benaading er forundt, og de ey til deres fødestavn at maa deeles. Forbydendes etc. Hafniæ den 6 februarij 1722.

Sæl. Reg. LI. 49—50.

867.

6 Feb. 1722.

Om Kredit paa Værtshuse.

Placat.

F. 4. giøre alle vitterligt, at saasom vj meget u-gjerne have fornummet, at endeel onde huusholdere saavel af civil som militair stand saa flittig besøge vin og drikkehuuse og der ej alleene langt meere opdrike og fortære, end deris enten aarlige eller maanedlige jndkomster kunde taale, mend end og saaledis forglemmer sig self og alle retsindigheds regler, at de til vertens største præjudice imod hans villie i lang tid udsette dend betaling, de ere skyldige, og vel undertiden understaa sig at frembyde hug og slag til verten og hans folk i steden for at betale, hvis de have bekommet, saa hafve vj for nødig eragted til unge og u-betenksomme folkis befrygtende insolventier og ald videre u-lempe at forekomme herom at anordne og befale, som vj og med denne placat strengeligen etc., at alle og eenhver, som søger noget vin eller verts huus i vores etc. Kiøbenhavn eller anden stedz i vore riger og lande, skal være tiltænkte ved leverancen af, hvad de i saa maade kunde æske og bekomme, strax derfor at giøre fornøvelig betaling, saa fremt de samme vahre ville nyde, med mindre de forhen med verten om credit anderledes ere foreenede, saa at ingen vintapper eller verts huus mand skal være forbunden eller pligtig til imod sin goøde villie for fremmede og ubekiente persohner at optappe vin eller andre drikke vare eller til deres tienniste at lade sligt være følgagtig, med mindre de straxen, naar de imodtage samme vahre, fornøyer verten eller hans folk med

reede betaling. Men i fald nogen skulde understaa sig med skielden og ærerørige ord eller med hug og slag at forulempe verten og hans folk eller paa anden u-sømmelig og voldsom maade at forderve hans boeskab eller sønderslaa vindeverne i huuszet, da maa verten lade den, som sig saaleedes forseer, straxsen arrestere og for vedkommende chefs eller anden øvrighed med aftøns varsel indkalde, som u-fortøvet skal kiende i sagen og, om hans forseelse ham lovligen overbeviises, dømme ham i mulct til de fattige eller neste hospital efter sagens befindende beskaffenhed, saa og des foruden at gotgiøre skaden og at betale de bøder, som loven byder. Hvilke straf bøder den skyldige skal være pligtig til straxen at erlegge eller blifve borgen for dem, indtil de ere betalte. Hvoreffter alle og eenhver vedkommende paa det allerunderdanigste sig kand vide at rette og for skade at tage vare, saa fremt de ynske at undgaa voris kongelig u-naade og ikke self ved en u-artig og skikkelige folk u-anstaaelig opførsel vilde hindre deris egen forfremmelse, naar deris navne for os vorde bekendte. Givet paa vort slot Kiøbenhavn den 6 februarii anno 1722.

Sæl. Reg. LI. 50—51.

868.

13 Feb. 1722.

Om Kanalernes Renselse.

Geheime raad hr. Iver Rosencrantz med fleere.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi henseende til dine, hr. Christian Carl von Gabels, andre forretninger dig fra dend eder samtlig dend 9 januarii nest afvigt allernaadigst anbefalede commission anlangende med hver andre at conferere. hvorfra omkostningerne til canalernes reenselse her i vores etc. Kiøbenhavn kunde tages, samt om stadens publicque u-broelagde pladsers brolegning med videre, saaviit allernaadigst have dispenseret, at du ikkun saa tit og ofte, som det din leilighed maatte være, derudi kunde møde, og at vi derimod igjen allernaadigst have befalet vores admiral os elskelig Frantz Troyel som et fast staaende membrum commissionen at bivaane og den tillige med eder efter for-nævnte vores til eder ergangne befaling at fyllest giøre og efterkomme. Befalendis etc. Hafniæ dend 13 februarii 1722.

De, som denne befaling gik til, vare foruden etc. efterskrevne, nemlig: hr. cammer herre Gabel, hr. admiral Raben, conferentz raad Slange, conferentz raad Meller, etatz raad Ernst, iustitz raad Ernst, iustitz raad Moinichen og stads hauptmand Stuve.

Sæl. Tegn. LXIII. 286 - 87.

869.

13 Feb. 1722.

Moratorium for René Montague.

Vj have efter Renne Montague hans herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand for alle hans creditorers krav og tiltale udj et aars tid aldeeles maa være frj og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal denne vores allernaadigste bevilling etc. Thj forbyde vj etc., under vor hyldest og naade. Skrevet etc. Hafniæ den 13 februarij 1722.

Sæl. Tegn. LI. 55—66.

870.

21 Feb. 1723.

Om Holmens Bros Reparation.

Havne commissionens tilforordnede.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Saasom du politiemester Ernst, du schoubynacht Gude og du general bygmester Ernst udi eders til os indgiven memorial af dend 20 februarii nest afvigt haver allerunderdanigst refereret, at een deel af den eene muurpille, som vender til Slotz pladsen, under Holmens broe for nogle dage siden er udfalden, og at befrygtes, de andre pillere ogsaa skulle være brøstfældige, saa og at træbroen skal være saa gandske forfalden, at den med allerførste vil gøres af nye, og derfor tillige allerunderdanigst forespørge eder, om samme broe skal blive paa det sted, den nu er, eller til et andet sted, hvor det os allernaadigst maatte behage, vord forflyttet, at da bekostningen paa bemelte broes reparation eller opbygning paa engang kunde gøres, saa give vi eder derpaa allernaadigst tilsvær, at vi allernaadigst ere tilfreds med, at fornævnte Holmens broe, jo før jo bedre, vorder nedtagen, men ville derhos allernaadigst, at den igien, det allersnarestee skee kand, forsvarligen vorder opbygget og det nesten paa det samme sted, den nu staar, dog saaledes at den svinger hen imod sandkisten med den nordre ende, og at dens mittelse linie, hvad sigten angaar, støder paa det mellemste vinduve i vores audientz gemak og følger lige med den linie, som er mitten i ald den brede gade forbi Holmens kirke og commissariatet. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ dend 21 februarii anno 1722.

Sæl. Tegn. LXIII. 293—94.

871.

6 Marts 1723.

Lejde for en Fallent.

Vj have efter Arf Heynsen, stadtz megler her i vores etc. Kiøbenhavn, som af frygt for at blive af hans creditorer belagt med

arrest paa hans persohn, skal have absenteret sig fra bemelte Kiøbenhavn, hans herom etc. samt magistraten udj bemelte Kiøbenhafn deris derpaa etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand maa nyde frj og sikker lejde hid til staden og her paa tre aars tid af samtlige hans jnd og u-denlandske creditorer frj og u-rørt paa hans persohn forblive, paa det hand etc. Hvoreffter etc., under vor hyldest og naade. Skrevet etc. Hafniæ den 6 martij 1722.

Sæl. Reg. Ll. 68.

872.

6 Marts 1722.

Om de tyske Jøders Band.

F. 4. Giøre alle vitterligt. Eftersom de ældste af dend tyske jødiske nation i vores etc. Kiøbenhavn, nemlig Meyer Goldschmidt, Nathan Goldschmidt, Abraham Levin, Berndt Jacob, Henrich Furst og Isaach Mendel Speyer for os allerunderdanigst have andraget, hvorledes nogle af deres nation skal være meget motvillige og gienstridig og ikke ville tilbørlig og sømmelig rette og forholde sig efter deris scholes ceremonier og vedtegeter, men opføre sig som opsetzig imod dend jødiske skick i deris forsamlinger og forstyrrer dend eenighed og stilhed, med hvilken de ere tilforbundne at holde deris religions øvelsze, og end derforuden veigre sig ved at give deris contingent saavel til stadens fattige som til deris egne og at contribuere til de omkostninger, som til deris scholes og kirkegaards vedligeholdelse og deris betienters løn bør udreedis, og derhos allerunderdanigst have anholdet om, at dennem til saadant at forekomme motte tilladis at bruge bann, da have vj efter deris herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og, indtil vj anderleedes tilsigendes vorder, allernaadigst tillade, at forbemelte dend tyske jødiske nation, som i vores etc. Kiøbenhavn sig haver nedsaat, maa bruge dend lette eller milde, lemfeldige bann, som i det ebraiske sprog skal være bekientd under det navu chesem issus, men ingenlunde de tvende skarpe bann, nemlig dend mellemste og dend stoere. Dog maa fornævnte jøder af dend tyske nation alleene betienne sig over ofvenmeldte milde og lemfeldige bann i de tilfælde, som angaar skikkelighed i deris forsamlinger, deris sædvanlige ceremoniers og religions øvelser, deris scholes og kirkegaards samt vedkommende betienters belønning og vedligeholdelse, saa og dend collect eller almisze, som ey alleene til deris egne, men fornemmelig til stadens fattige bør indsamlis, eftersom det dennem er eller bliver paalagt til convent-huszet aarligen at betale, og ingenlunde

understaa sig at exercere nogen iurisdiction i verdslige sager, enten de kunde være civil eller criminel, mindre udj slige tilfælde at bruge nogen bandsettelse, under denne dem allernaadigst forundte friheds forbrydelse. Herhos det og skal være tilladt, om nogen formeente imod de jødiske ceremoniers medfør og scholens vedtegt uden skiellig aarsag at være mulcteret, det vj icke af dennem vilde formode, at hand da sligt for vores politie og commerce collegium maa andrage. Derforuden skulle bemelte her i staden boende tydske jøders ældste imod denne deris nation beviiste naade være forpligtede til, naar nogen fremmed, u-priviligeret jøde sig i deris forsamlinger skulde indsnige og her i vores kongelig residentz stad sin handel vilde drive, straxsen effter hans ankomst sligt for vores politie mester under vilkørlig straf at tilkiende give. Forbydendes etc. Hafniæ den 6 martij anno 1722.

Sæl. Reg. LI. 70—71.

873.

13 Marts 1722.

Matros- og Soldaterkoners Handelsret.

Johan Bertram Ernst, etatz raad og politimester.

F. 4. Vor gunst tilforn. Eftersom vi udi 2de vores udgangne befalinger til os elskelige præsidet etc. her udi vores etc. Kiøbenhavn af den 24 octobris 1718 og den 3 februarii 1719 allernaadigst have bevilget, at matroser og soldater koner maa ubehindret fede og salte vahre ved stranden her i staden falholde og selge, og Karen Jacobs, Anne Anderdaatter, Cathrine Erichs og Karen Larses samt grenadier Jacob Stecher nu af os allerunderdanigst haver været begierendes, at dennem allernaadigst maatte tillades at sidde med deres vahre imellem Holmens broe og Høybro, da som vi slig deres ansøgning ingenlunde ville tillade i allernaadigst henseende til, at det meget vilde præjudicere kieldermændene i deres næring, som ere borgere og svare vores skatter og byens tyng, saa er hermed vores etc., at du efter dit os allerunderdanigst giorte forslag af dend 23 ianuarii nest afvigt strax tilholder supplicanterne at hensette sig paa dend anden side imellem Veyerhuset og det Blaa taarn og til den ende dennem der stæder til at sælge deres vahre paa udviiser paa de publike pladtzer eller og med husenes eyeres minde, ved hvilke dem pladtzer udviises. Dermed etc. Hafniæ dend 13 martii anno 1722.

Sæl. Tegn. LXIII. 308—09.

Om Toldvæsenets Indtrængen i Kramboderne.

De deputerede for financerne.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Eftersom Anders Hanssen, klæde- og silke-krømmer her i staden, saavelsom Diderich Dresen, oldermann for krømmerne, paa tvende andre kiøbmænds, nemlig een jsenkræmer ved navn Abraham Eygen og een urtekræmer navnlig Henrik Peter Werner, deres vegne for os allerunderdanigst klageligen haver andraget, hvorledes inspecteur Anders Windelef med flere betienter skal have indtrængt sig udi deres kramboeder og visiteret alle deres vare og dog intet der iblant befunden, som jo rigtigheden har været angivet og fortoldet, hvorover deres credit uden lands til deres største ruin skal blive svekket, da er hermed vores etc., at j strax ved en skriftlig og alvorlig ordre tilholder bemelte inspecteur Windeløv efterdags ikke at understaa sig uden foregaaende à parte og special befaling i nogen kiøbmands kramboe eller huusz, kielder eller pakhuus at inquirere, men heller derhen at anvende sin tilsyn, at samtlige visiterere og toldbetiente paa de dennem anbetroede stæder flitteligen vigilerer over toldens og consumptionens rigtige erlggelse. Dermed etc. Hafniæ dend 20 martii 1722.

Sæl. Tegn. LXIII. 316.

Privilegium for en Tømmermand.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom Jens Pederssen, tømmermands svend, for os allerunderdanigst haver andraget, at tømmermændene her i vores etc. Kiøbenhavn ey efter den hannem forhen, da hand paatog sig at forfærdige den mølle, som vi ved vort slot Friderichsberg have ladet opbygge, af oldermannen og endeel af mesterne giorte tilsagn skal ville antage hannem som mester i laugget, førend hand gjør mesterstykke og staa sit mester-svends aar, da i henseende til, at hand forberørte mølles bygning efter derpaa tage siun forsvarligen har fuld ført, er vores etc., at j tilholder samtlig laugget hannem uden nogen indvending for aaben lade som mester strax at indskrive og derefter lade hannem nyde ligesom andre mestere i laugget alle laugs rettigheder, indtet undtagen, saa og at j derhos saadan anstalt gjør, at hand i saadan tilfælde ey besværes med videre omkostninger, end laugs-artichlerne tilholder. Dermed etc. Hafniæ dend 27 martii anno 1722.

Sæl. Tegn. LXIII. 324—25.

Om en Tavle i Trinitatis Kirke til Fordel for Kapellanen.

Rector og professores ved Kiøbenhavns universitet.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter magister Peder Hunderup, capellan til Trinitatis kirke her i vores etc. Kiøbenhavn, hans etc. af sær kongelig naade og uden consequence allernaadigst have bevilget, at den tavle, som hidindtil har været capellanen tilladt at lade ombære i kirken hver søndag og fredag til høymesse og at nyde, hvad derudi blev givet, maa herefter ligeledes hver søndag til aftensang i bemelte kirke ombæres, og at fornævnte magister Hunderup i henseende til de ringe jndkomster, hand ved forberørte sit embede haver, maa selv beholde, hvad derudi bliver samlet. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Rosenborg slot dend 10 aprilis anno 1722.

Sæl. Tegn. LXIII. 330—31.

Kontrakt om Gadernes Renselse.

F. 4. giøre alle vitterligt etc. confirmation paa efterfølgende contract etc.

Samtlige Hans Kongl. Mayts. tilforordnede udj politie og commerce collegio giøre vitterligt, at vj paa Hans Kongl. Mayts. allernaadigste behag og approbation med Lauritz Lauritzen, Peder Bager, Hans Willemsen, Mathias Keller, Christen Olsen, Claus Lydersen, Henrich Lyderssen, Gudmand Jenssen og Christen Lauritzen, samtlige borgere og vognmænd her i staden, haver sluttet og indgaaet følgende contract paa fem aar, nemlig fra 1 may 1722 til 1 may anno 1727, om denne kongel. residentz stads gaders samt andre derudj værende kongel. og publiqve pladsers og fortogers reenholdelse.

1. Paatager vognmændene sig at lade bortføre denne stadz u-reenlighed etc. Denne stadz renovation tiltræder de nu til 1te may 1722 og annammer kvartererne etc. for deres reenholdelse siden selv at besørge udj de nest paafølgende fem aar, nemlig til 1te may 1727, og naar de da denne contract fratræder, som de et halv aar tilforn etc.

2. Forskaffer vognmændene til denne u-reenlighedz bortførsel sommer og vinter 36 vogne og karrer (hvilke skal være nummererede) med behørig heste etc. Men dersom contrahenterne med forskrevne antal vogne etc. Saa skal og contrahenterne, naar collegium forlanger at eftersee deres vogne, samme for Raadstuen lade præsentere. Til hvilke vogne og materialier collegium vil udviise dennem plads

ved Wartow plankverk, hvilket det skal stande dennem frit for at indhegne efter deres egen behag og magelighed. Desligeste skal de og paa deres egen bekostning forskaffe baade sommer og vinter folk etc.

3. Til u-reenligheden at lade bortføre etc. Og hvis u-reenlighed, som bliver bortført etc., undtagen u-reenligheden af Christianshavns qvarteer og eendeel af Strand qvarteeret, som til etc. Dog tillades dennem om vinter maanederne, naar veyen og veyerliget er ont, at lade udføre af Nørre og Vester porte u-reenligheden af de nest ved liggende qvarteerer og at henlegge det paa de pladtzer uden for porten, som dennem dertil kunde vorde anviiste inden for de ferske søer, hvor de det strax skal lade planere. Og skal de vogne, som med u-reenligheden af porterne ud og indkierer, for passage pengenes afgift være fri. Ligeledes udføres af porterne og henlægges paa de anviiste pladzer u-reenligheden, som i portene og ravelinerne samles. Men hvad med prammer etc.

4. Skal af alle etc. tvende gange om ugen u-reenligheden bortføres. Dog de smaa stræder behøves ikkun eengang om ugen forsvarligen at reengjøres. Men de reale store gader reengjøres, som før er meldt, 2de gange om ugen og Amager torv 3de gange. Saa at staden saaleedes etc.

5. De skal og være forpligtet etc. Men hvis heste, koe eller andet møg, som ellers hos eenhver i deris huse og gaarde findes og samles, samt hvor nogen vand render enten optages, nedlægges, hvad jord der kand blive efterliggende, eller hvor der bygges og jord eller gruus paa gaden vorder udkast, det skal vedkommende selv paa deres egen bekostning etc. Og hvad bøder, som i saa maader enten for udkastelse paa gaderne eller udskiøllelse kand falde, skal contrahenterne nyde een tredie deel af, enten de ere angivere eller ey.

6. Med maadelig etc.

7. For det øvrige skal de etc. Dog saa at de giver tilkiende for politiemesteren, naar nogen af jndvaanerne sig imod forordningen af 25 aprilis 1702 forseer, da politiemesteren dennem efter sin charges medfør lader tiltale og afstraffe.

8. For alle disse ovenskrevne puncter at lade forrette, forestaa og holde inspection over, skal contrahenterne Lauritz Lauritzen etc. rigtige blive betalt de fem aar fra 1 may 1722 til 1 may 1727 aarligen 7500 rd., siger syv tusinde og fem hundrede rixdaler, paa samme maade, som de til cassen vorde erlagde, saa at hvis, som paa deres andeel af portskilling og passage pengene hand beløbe sig aarlig 2994 rd 73 β, skal dennem betaales i reede penge og klingende

mynt, og hvad de af renovations skatten kand tilkomme aarlig 4505 rixdaler 23 β , skal dennem betales de $\frac{3}{4}$ parter i klingende mynt og $\frac{1}{4}$ part i autoriserede sedler. Dog skal de i ovenskrevne summer lade sig decourtere, hvis Sven Nielsen, eller hvem cassen herefter vorder betroet, for sin u-mage med ind og ud casseringen nyder, saa og rodemesternes andeel for renovations skattens indkrævelse, nemlig af port skilling og passage pengene 2 procento og af renovations skatten 4 procento, som kand beløbe sig aarlig af portpengene 59 rdr. 85 β og af renovations skatten 180 rdr. 20 β , samt hvis som det kand beløbe sig paa deris andeel af de 30 rdr. etc. Hvilke omkostninger, naar de fra forestaaende accorderede summer er fradragne, skal dennem dend øvrige rest i fiire terminer aarligen blive betalte, nemlig hver kvartal een fjerde part.

9. Efttersom vj og vel etc.

10. Thj lover og forpligter vj os, nemlig ieg Lauritz Lauritzen, Peder Bager etc., een for alle og alle for een, ovenbemelte contract udj alle sine ord, puncter og clausuler, saaleedes som vj her udj findes obligerede, fra contractens begyndelse indtil dend tager ende, at holde og efterkomme, saa at den udj alle maader skal vordt fuldbyrdet. Til bekræftelse haver vj denne original contract, som tilforn med politie og commerce collegii segl er forseglet og af collegio underskrevet, med vores egne hænder underskrevet og med vores sædvanlige signetter forseglet, saa og vj til vores efterretning en ligelydende videmeret copie og gienpart deraf til os annammet. Actum politie og commerce collegio den 17 martii anno 1722. (l. s.). J. Rosenkrantz. N. Slange. C. Schavenius. A. Franch. D. P. Weyse. J. Sohl. Lars L. L. s. Larsens navn (l. s.). Peder Nielsen Bager (l. s.). Hans H. W. s. Willumsens navn (l. s.). Mathias M. K. Kellers navn (l. s.). Christen C. O. Olssens navn (l. s.). Claus C. L. s. Lydersens navn (l. s.). Henrich H. L. s. Lydersens navn (l. s.). Gudmand G. J. s. Jenssens navn (l. s.). Christen C. L. s. Larssen (l. s.).

Og vj allernaadigst ville, at efterfølgende poster udj foregaaende contract skulle observeris, nemlig: 1. At den u-reenlighed, som med politie og commerce collegii forevidende og commandantens tilladelse af stadens porte udføres, ikke maa legges paa noget sted, som af commandanten eragtes at være contrascarpen eller dens glacis til nogen hinder. 2. At de contraherende vognmænd ved skriftlig revers til collegium skulle forpligte sig ikke til noget andet arbeid, reiszer eller kiørsel at bruge de heste, som til renovations verket ere desti-

nerede. 3. At bemelte vognmænd iligemaade skulle være forbunden til at deele dend heele renovation imellem sig, saaledes at enhver efter lodkastning eller efter indbyrdes forening antager sig visse kvarter eller gader eller publicque platzer at have tilbørlig opsigt med og for politiemester staa til ansvar for, paa det at dend skyldige for den forseemmelse, som i hans kvarter findes, af politiemester for politie collegio kand vorde tiltalt og straffet. 4. Saasom vj icke vilde, at dend platz ved Vartovs kirkegaard skal bruges til at sette de vogne paa, som til renovations verket skulde employeris, saa haver vognmændene at giøre forslag om en anden platz, som collegium da kand anvise dem. Da have vj bemelte contract i det øvrige, eftersom heroven indført findes, allernaadigst confirmeret og stadfæstet, saa og etc. Forbydendes etc. Hafniæ den 17 aprilis 1722.

Sæl. Reg. LI. 116—28.

878.

17 April 1722.

Privilegium for et Værtshus.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vj efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Matthieu Toyon, som er af dend reformerede religion, maa, naar hand sit borgerskab etc., sig her i vores etc. Kiøbenhavn nedsette og et publicque værts huus holde for fremmede herrer og reisende, som her til staden maatte ankomme, samt andre fornemme folck og til dend ende for sin person at maa være befriet for alle byens bestillinger, contributioner og forretninger. Saa tillades hannem ogsaa derhos alle slags øll og drikke vare at maa skienke og falholde samt vine i smaa og store partier, paa bæste maade hand kand, alligevel hand ei fashbinderie lært haver, at maa selge og forhandle. Hvorimod hand under dette vores allernaadigste hannem meddeelte privilegiums forbrydelse skal være forpligtet gode og oprigtige vahre at holde samt for billig betaling med spise vel at accommodere saavel de ankommende fremmede som de her ved vores hof værende cavallerer samt officerer og andre, som det af hannem kunde forlange. Forbydendes etc. Hafniæ dend 17 aprilis 1722.

Sæl. Reg. LI. 128—29.

879.

25 April 1722.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vj efter allerunderdanigst etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Salomon Victor von Porten, jøde fra vor kiøbstæd Altona, maa, efter at hand sit borgerskab i vores etc. Kiøbenhafn lovligen haver vundet, sig her

sammestædt med sine nedsette og efter de jødiske ceremonier etc., saa og sig af petskier arbeide ernære, hvorom hand et skilt over sin dør maa lade sette, samt dend handel at drive, som andre jøder etc. Dog at hand derimod svarer etc. og paa behørigे steder rigtigen erlæger etc. Forbydendes etc. Hafniæ dend 25 aprilis 1722.

Sæl. Reg. LI. 147.

880.

19 Maj 1722.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vj efter David Henrich Israel jøde hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand, naar hand sit borgerskab etc., sig i vores etc. Kiøbenhavn maa nedsette og efter de jødiske ceremonier leve, som etc. Desligeste maa hand og bruge den handel og næring, som andre etc., naar hand derimod svarer etc. og paa behørigे steder etc. Forbydende etc. Frederichsborg dend 19 may 1722.

Sæl. Reg. LI. 154—55.

881.

22 Maj 1722.

Om Oplagspladser for Grund- og Brosten samt Sand.

De tilforordnede i politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Eftersom vi af eders i følge af en vores dend 6 februarii i indeværende aar til eder ergangen allernaadigste befaling til os indkomne allerunderdanigste relation af 24 aprilis nu sidstafvigt allernaadigst have fornummet, at j foruden de trende til grund- og broe-steens samt muur- og strøe-sands oplag i vores etc. Kiøbenhavn hid indtil brugte pladtzer, nemlig ved Vragerbøen, ved vognmændenes stæde for enden af Færgestrædet og ved Børnehusets canal i Christianshavn, have efter befunden fornødenhed til samme brug endnu udsøgt efterskrevne pladtzer, nemlig: 1. den pladtz, som findes ved Slots holmens canal imellem den liden gangbroe og de sand-kister, som ere anlagde ved Storm-bøen, og hvilken pladtz j formene at kunde tillegges og tilegnes prammændene alleene med de vilkor, at de bolværket ved den nu forsvarligen skulle lade reparere og siden ved ligholde, og at dennem derpaa vores skiøde gratis og uden bekostning kunde gives; 2. en pladtz ved canalen tæt ved slam-kisten, som ligger ved enden af Raadhuus-strædet tvert over for vores iustitz raads og general bygmesters os elskelig Johan Conrad Ernsts gaard; 3. ved det Blaa taarn, dog saa at der bliver en vey imellem bolværket og steen-høben, som opkastes; 4. ved hovedet af den liden canal, som gaar imellem Søe-qvæst-husets pladtz og de nye

material pladtzer ved malt-møllerne, naar den først er bleven opmuddret; og 5. ved hovedet af canalen ved Toldboeden, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst have funden for got, at det med forbererte af eder til grund- og broe-steenes samt muur- og strøe-sands oplag udmeldte pladtzer tillige med de, som tilforn dertil have været udviiste, efter foranferte eders allerunderdanigste relation skal forblive. Og saasom vi efter de udi forommeldte relation anførte motiver allernaadigst befinde, at det ville være gavnligt baade for at bekomme fornøden forraad paa broe-steene, saa og at lindre kiøbet derpaa, at enhver, som kunde og ville, blev til ladt at indføre grund- og broe-steene samt broe- og strøe-sand, saa er vores etc., at j forderligst forfatter og til vores allernaadigste approbation indsender et project til laugs articler eller et reglement for deslige steenførere, saa og anviser dem nogle visse af foranferte foreslagne pladtzer til oplag af steen og sand, paa det de ey med prammændene derom skulle komme i tvistighed. Og paa det de, som allerede have anholdt om frihed at indkomme i foromrørte steenfører laug, for det første i samme kunde vorde indtagne, saa tilsende vi eder herhos til efterretning de derom til os indkomne allerunderdanigste original suppliquer fra efterskrevne personer, nemlig Søren Sørensen Afning, Gas Olssen Mandal, Torsten Thoerssen, Thøer Ibssen Trøstrup, Willum Larssen Grotte, Peder Willassen, Peder Solberg og Ole Hanssen. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Friderichsborg slot dend 22 maji anno 1723(!).

Sæl. Tegn. LXIII. 361—62.

882.

29 Maj 1722.

Om Tyveri af Bly paa Tøjhuset.

Hr. Wilhelm Hedevisger greve af Sponek, general lieutenant og commandant, med flere.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos rigtig copie saavel af en fra vores cancellie raad og cammer advocat os elskelig Thomas Bredal af dend 5 maji nest afviget indgiven memorial til os elskelige vore deputerede for vore financer og tilforordnede cammer collegio som og af deres til os derover indgivne allerunderdanigste relation og betænkende af 16 maji nestefter angaaende, at bemelte cancellie raad Bredal ved dend ham anbefalede sags undersøgning med blyetekker-arbeidet ved vore bygninger ei alleene skal være kommen i erfaring om, at kandestøberen Peter Schönfelt og flere borgere her i staden skal have tilforhandlet sig endeel staalet blye,

som hand dog ikke vil være gestændig, af hvem hand saadant blye sig har til forhandlet, men end og udforsket, at bemelte Peter Schønfelt og flere borgere her i staden skal have kjøbt med de artillerie folk, som har staalet paa vores Tøyghuus, og over hvilke borgere, som saaledes haver hælet og kjøbt med tyvene, er falden dom af stokhuusz commissionen, at de skulle arbeide udi Bremmerholms jern og deres boes lod os være hiemfalden, som j self deraf etc. Thi er vores etc., at j med hver andre strax til sammen træder for denne sag videre at undersøge og os saa derover eders allerunderdanigste betenkende at med deele. Dermed etc. Friderichsborg dend 29 maji anno 1722.

De, som forskrevne befaling gik til, vare foruden etc. og cammer herre Gabel efterskrevne, baron hr. Christian Gyldenchrone, ober secretaire Friderich Rostgaard, conferentz raad og general procureur Caspar Bartholin, conferentz raad Wilhelm Helt, etatz raad og politie mester Johan Bartram Ernst, etatz raad Johan Schrader og iustitz raad og general auditeur Daniel Ditlef Dreesen.

Sæl. Tegn. LXIII. 367—68.

883.

29 Maj 1722.

Om en døbt Jødes Tilbagetræden til Jødedommen.

Politie og commerce collegii tilforordnede.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Hvad os elskelig hr. Christen Worm, biscop over Siellands stift, for os allerunderdanigst haver andraget angaaende een mand, ved navn Aaron Margalitha, fød jøde, som dend 9 octobris 1712 har bekient sig til den evangelisk lutherske religion, og den jødiske nation udi vores etc. Kiøbenhavn siden skal have villet forført til igien at tage den jødiske overtroe, samt at fornævnte Aaron Margalitha skal have villet reise bort med sin søn og tvinge ham til at omskieres og blive jøde, med videre, kand j af hosfølgende hans derom etc. memorial af dato den 27 aprilis sidst forleden med de derudi paaberaabte bilager, tilsammen sex udi tallet, udførligere see og fornemme. Thi er vores etc., at j herom tager information og derom eders allerunderdanigste betænkende tillige med memorialet og bilagerne in originali til videre voris etc. Dermed etc. Friderichsborg dend 29 maji anno 1722.

Sæl. Tegn. LXIII. 371.

884.

12 Juni 1722.

Privilegium paa at forfærdige Stivelse.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vj effter allerunderdanigst etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Niels Pedersen

Krog udj vores etc. Kiøbenhavn maa sammesteds forarbeide stivelse, til hvilcken ende hand skal tiltænkt være god og u-straffelig stivelse at forarbeide og dend for billig priis at selge og afhænde, saa og sig de anstalter, som fra voris rente cammer til ald muelig undersleb at forekomme enten allereede gjorde ere eller herefter gjorde vorder, i allemaader efterretlig holde, saafremt hand denne voris allernaadigste bevilling agter at nyde. Forbydendes etc. Friderichsborg slot dend 12 iunij 1722.

Sæl. Reg. LI. 167.

885.

3 Juli 1722.

Om en Tavle i Holmens Kirke for Kapellanen.

Admiral hr. Peder Raben.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Vi give dig hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter mag. Christian Ramus, nederst capellan til Holmens kirke i vores etc. Kiøbenhavn, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at den tavle, som hannem er tillagt i Bremmerholms kirke at ombæres, formedelst at hand med Guds ords prædikken og sacramentet betiener fangerne paa Bremmerholm, og hvilken tavle ikkun alle søndage og hellige dage til aftensang bliver ombaaret, maa i henseende til det besværligø arbeide, som ved fornævnte forretning falder, iligemaade alle søndage og hellige dage til høymesze tillige med de andre tavler, som allereede ombæres, og nest efter dem vorde ombaaret. Derefter du etc. og derom de fornødne anstalter strax lader giøre. Befalendes etc. Friderichsborg slot dend 3 iulii 1722.

Sæl. Tegn. LXIII. 392.

886.

10 Juli 1722.

Privilegium for en Skomager.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Johan Adam Kruse, som er barn fød af danske forældre og hid indtil som skoemager og borger haft sin boepæl udi Kihl, hans herom etc. allernaadigt have bevilget og tilladt, dog uden nogen consequence, at hand, naar hand sit borgerskab etc., udi skoemager lauget i vores etc. Kiøbenhavn maa indtages foruden enten mester-svends aar at staa eller mester stykke at giøre. Dog skal hand i det øvrige etc. Derefter j etc. Befalendes etc. Friderichsborg slot dend 10 iulii anno 1722.

Sæl. Tegn. LXIII. 397—98.

Om Gadefogdernes Løn.

Politie og commerce collegii tilforordnede.

F. 4. Vor synderlig gunst tilførn. Paa eders til os indkommen allerunderdanigste erklæring af 24 aprilis sidst forleden over et fra vores etatz raad og politiemester os elskelig Johan Bertram Ernst etc. til os etc. memorial af dato dend 18 octob. 1721, hvorudi hand haver andraget, at magistraten udi vores etc. Kiøbenhavn skal have opsagt hannem gadefogdernes qvartal løn, hvor fore hand af os allerunderdanigst haver været begierendes, at vi allernaadigst ville anbefale, af hvad casse gadefogderne efterdags skal nyde deres løn, give vi eder hermed allernaadigst tilkiende, at byen med udgift til gadefogderne ikke kand bebyrdes. Derefter j etc. Skrevet etc. Friderichsberg dend 18 iulii anno 1722.

Sæl. Tegn. LXIII. 404.

Privilegium paa at opføre danske Skuespil.

F. 4. Giøre alle vitterligt, at vj efter allerunderdanigst etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at René de Montaign maa i vores etc. Kiøbenhavn indrette og forestille commoedier i det danske sprog. Dog at Etienne Capion i de hannem af os dend 17 may 1720 og dend 12 may 1721 allernaadigst forundte privilegier ey derved fornærmes. Hvorfor hand sig derom med fornevnte Capion (som bør modtage billig conditioner) i mindelighed haver at foreene. Og skal i det øfrige meer ommelte Montaign være forpligtet at holde saadanne persohner, som med deris commoedier alle og eenhver for billig betaling kunde fornøye, saa og at der ey nogen tid forhandles det, som omrører religionen og dend hellige skrift eller strider imod ærbarhed, god skick og ordning eller kand være publico til nogen forargelse, saafremt hand ey denne vores allernaadigste bevilling vil have forbrudt. Hvorimod vj icke ville tilstæde, at nogen anden end fornevnte Montaign uden vores særdeeles allernaadigst tilladelse deslige commedier i det danske sprog efter dags maa lade forestille. Forbydendes etc. Jægersborg slot dend 14 augusti 1722.

Sæl. Reg. LI. 210—11.

Privilegium for 2 Jøder.

Israel Levin jøde bevilling at nedsette sig i Kiøbenhavn.
d. u. s.

Simon Lazarus jøde bevilling at nedsette sig i Kiøbenhavn.
d. u. s.

Sæl. Reg. LI. 213—14.

890.

21 Avg. 1722.

Om en ung Jødes Oplærelse.

Rector og professores ved Kiøbenhavns universitet.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter eders til os indgiven allerunderdanigst erklæring af den 27 iunii sidst forleden angaaende den vanklende Judæi conversi Aaronis Margalithæ hans søns Johannis Sigismundi Margalithæ alimentation og underholdning allernaadigst have bevilget, at dette unge menneske, som sidder udi første lectien i Vor Frue skole i vores etc. Kiøbenhavn, maa, saa fremt hand herefter med meere guds frygt og større flittighed samt skikkelighed, end hid indtil skeed er, stræber at fortiene skolens beneficia, 1. aarligen nyde klæde til en kjortel samt et par skoe og en skiorte, 2. dagligen bekomme et brød til en skilling og endeligen for det 3die, om endskiønt ingen, som sider saa nedrig i skolen, nyder meere end 8te β om ugen, dog, saasom her er en casus extraordinarius, ugentlig, saalenge hand skikker sig vel og er flittig, nyde 24 β , dog uden nogen consequence for andre. Herhos ville vi og allernaadigst, at det meere, som samme barn maatte behøve til sin fornøden underholdning, skal vorde paa ansøgning ved de fattiges conventhuus med deelt, og have vi af denne dags dato allernaadigst anbefalet os elskelig directeurerne for de fattiges væszen i vort rige Danmark derom behørig anstalt at lade giøre, Derefter j etc. Befalendes etc. Jægersborg den 21 augusti anno 1722.

Sæl. Tegn. LXIII. 429—30.

891.

29 Avg. 1722.

Om Istandsættelse af Kastelsvolden.

Politie og commerce collegii tilforordnede.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Eftersom os elskelig Jørgen Christoph von Klenov, vores bestalter oberste af infanteriet, saa og commendant udi vores citadel Friderichshaun, udi et sit til os etc. memorial af den 24 augusti sidst forleden haver andraget at til arbeidet ved volden og verkerne udi bemelte citadelle, som efter vores den 29 iunii nest afviget ergangne allernaadigste resolution skal repareres og i stand settes, een stor deel jord og møg behøves, saa er efter hans derhos allerunderdanigste giordte forestilling hermed vores etc., at j strax den anstalt giører, at borgerskabet udi vores etc.

Kiøbenhavn, som fast gandske skal have opfyldt deres gaarder med mæg og samme indeholder, indtil vold-reparationen kand være forbi, desligeste ogsaa renovations forpagterne vorder tilholt at lade saavel heste mæg som og, hvis paa gaderne samles, herefter udføre til citadellet Friderichshaun og paa de stæder, som commendanten samme-steds lader anvise, henlegge og dermed continuere, saalenge det anbefalede arbeide ved citadellets volde samt verker vorder fortsadt. Til hvilken ende commendanten i bemelte Kiøbenhavn og er anbefalet at giøre den anstalt, at ingen imidlertid vorder tilladt at udføre mæg igiennem porterne. Dermed etc. Jægersborg slot den 29 augusti anno 1722.

Sæl. Tegn. LXIII. 434—35.

892.

29 Avg. 1722.

Om Opførelsen af en Bygning udenfor Vesterport.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom Claus Buchwald, borger og brygger i vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes hand skal have tilkiøbt sig en pladtz uden for stadens Vester port, paa hvilken hand skal være sindet en ny bygning at opsette, hvilket hand foregiver, at nogle af de der omkring boende møllere hannem ville formeene, og vi af eders derom etc. erklæring allernaadigst have fornummet, at det i særdeleshed ville hindre trende nest ved foromrørte platz staaende veyr møller i deres gang, dersom fornævnte Claus Buchwald blev tilladt at opsette den forehavende nye bygning saa høy og stor, som hand vilde, saa er vores etc., at j forbyder meerbemelte Claus Buchwald ey at opbygge samme huus over grunden indtil rygningen høiere end 10 siellands alen. Dermed etc. Jægersborg slot dend 29 augusti anno 1722.

Sæl. Tegn. LXIII. 436—37.

893.

14 Sept. 1722.

Om Bolværkerne ved Ny Børs

Havne commissionens tilforordnede.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Eftersom eierne til de huuse udi den saa kaldede Nye Børs i vores etc. Kiøbenhavn, efter at du Johan Bertram Ernst havde ladet bemelte huuses eyere tilsigte for deres baghuuses fortoge ud til børszens canal at lade sette nye bolværker i linie med det bolverk, som er bleven sadt for den rette børs, haver for os elskelig vores tilforordnede udi politie og

commerce collegio ved memorial andraget, at endskiønt de bolverker, som for samme deres fortoget nu staa, kunde ved en liden reparation i mange aar end nu henstaa, saa dog, naar dem i henseende til det smalle rum, der nu findes, maatte gives nogle alen bredere plads, at en vogn kunde vende og vedkommende i fornøden tilfælde deraf have nytte og fordeel, ville de forderligst af nye bekoste og lade sette nye bolverker for samme deres fortoget, til hvilken ende de og derover haver ladet forfatte et cort og aftegning, og som bemelte vores tilforordnede i politie og commerce collegio derpaa intet havde at sige, naar linien maatte gaa fra det yderste sted af sleve stedet efter tegningens udviisning, men i det øvrige haver henviist det til eder udi havne commissionen, og vi af eders os derom etc. forestilling af 27 augusti nestafvigst have fornøden, at j iligemaade befinder det at være tienlig, at disse bolverker bliver udflyttet efter den sidste puncterede linie A C udi det derover forfattede cort, dat. 5 augusti næst tilforne, paa det ved ulykkelige hændelser af jldbrand, som Gud naadelig afværge, kunde vendes med en vogn, jndvaanerne sammesteds derved og saa bekom dybere vand for deres fortoget, havnens breede dog uden skade, saa give vi eder derpaa tilkiende, at vi udi allernaadigst henseende til forberørte beskaffenhed allernaadigst have fundet for got eders os allerunderdanigst giorte forestilling om forberørte bolverkens udflytning allernaadigst at approbere, saa at udflytningen skal gaa efter dend sidste puncterede linie A C udi cartet til den yderste ende af det paa Klökkers bolverk værende slebe eller trappested. Og er herhos vores etc., at vedkommende eyere til samme huuse derimod efter deris giorte tilbud skal være til forpligtet samme bolverker efter den anviisning, som j dennem, som oven melt er, lader giøre, forderligst at sette og det paa een tiid, saa at den eene ikke efter den anden skal sinkes eller opholdes, men at alting derved vorder indrettet og bragt udi en regulier og vedborlig stand, hvilket j vedkommende haver at tilkiende give og saa derhen see, at vores allernaadigste villie herudinden stricte vorder efterlevet. Dermed etc. Friderichsborg slot den 14 septembris anno 1722.

Sæl. Tegn. LXIII. 446-47.

894.

14 Sept. 1722.

Om den stærke Mands Forestillinger.

Etatz raad og politiemester Johan Bartram Ernst.

F. 4. Vor gunst tilforne. Eftersom Etienne Capiion af vores etc. Kiøbenhavn for os klageligen haver andraget, hvorledes Johan Carl

von Eichenberg, som lader sig kalde den stærke mand, skal have truffet een accord med ham at lade see sine exercitzier paa hans i bemelte vor residentz stad opbygte theatro, men at hand samme ey lengere end i 3 uger skal have efterkommet og siden uden for staden paa dens grund ladet opbygge et theatrum i hans der havende hange, hvor hand ei alleene lader see comœdier og line dantzen, men end og til den ende skal have forført de af Capion forskrevne tyske comœdianter, ved hvilket supplicanten formeener sig at være høyligen fornermet i de hannem af os givne allernaadigste privilegier, som ere til jndhold, at ingen uden hannem maa være tilladt comœdier, linedantzen, marionetter og deslige i fornævnte vores residentz stad at lade see og holde, da som vi ingenlunde ville, at i slige tilfælde, som dette er, nogen forskiel imellem staden og dens tilhørende grund maa giøres, vi ey heller have benaadet Eichenberg med noget privilegio, saa er hermed vores etc., at du strax gjør den anstalt, at fornævnte Eichenberg med sine comœdier og linie dantzen, som hand uden for staden paa dens grund lader see, straxen ophører og ikke understaar sig efterdags at giøre meerbemelte Capion nogen jndpasz i de hannem af os allernaadigst forundte privilegiis, saasom vi alvorligen ville, at hand der ud inden i alle maader skal vorde haandhævet og mainteneret. Dermed etc. Friderichsborg slot dend 14 septembris anno 1722.

Sæl. Tegn. LXIII. 447.

895.

14 Sept. 1722.

Om Indpas i Linnedvævernes Næring.

Hr. Iver Rosenkrantz, geheimeraad og amtmand.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Eftersom Matthias Fritsch, Niels Hansen, Jacob Holman, Friderich Væver, Henrich Jansen, Søren Madsen, Johan Borkvart og Johan Degen, som sig af lin væver haandverk udi Friderichsberg bye ernærer, for os allerunderdanigst klageligen haver andraget, at de gandske bliver betagen deres brød og næring, i det at lin væverne udi vores etc. Kiøbenhavn skal forbyde dennem at arbeide for jndbyggerne udi bemeldte Kiøbenhavn og saaledes skal have ladet fratage dennem ikke aleene hvis arbeide, de indfører, men end og bemægtiger sig deres ringe haandverks redskab, da som vi af din derover til os indkommen allerunderdanigste erklæring have fornummen, at de fleeste af samme vævere ere aftakkede soldater og matrosser, saa give vi dig hermed allerunderdanigst (!) tilkiende, at vi allernaadigst have bevilget og tilladt, at forberorte linvævere

saavel som de fire fattige kvinder, hvilke du beretter at have hver en væv, som nu udi Friderichsberg bye ere boesatte, maa sig af lin-væver haandverk u-behindret af lauget i Kiøbenhavn ernære. Dog ville vi herhos allernaadigst, at ingen fleere sig der herefter maa nedsette for sig af væver haandverk at ernære. Derefter du etc. og herom de fornødne anstalter at lade giøre. Befalendes etc. Friderichsberg slot dend 14 septembris anno 1722.

Sæl. Tegn. LXIII. 447—48.

896.

25 Sept. 1722.

Om Opførelsen af et Hus udenfor Nørreport.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Erik Frantzen Berg, borger og jndvaaner i vores etc. Kiøbenhavn, hans herom etc. allernaadigst have bevilget, at hand paa en ham og hans med-arvinger tilhørende og uden for stadens Nørre port beliggende plads paa den nordre side af consumptions contoiret maa lade opsette een liden bygning af bindings verk ud imod Peblings søen lige i linie med bemelte consumptions contoir, dog med disse udtrykkelige vilkor, at samme huusz hverken nu eller herefter maa opføres slet saa høyt, men skal være noget lavere, end consumptions contoiret er, og at der aldeles intet verts eller drikke huus paa samme grund eller i samme huusz maa holdes. Derefter j etc. og herom alvorligen at holde. Befalendes etc. Jægersborg slot dend 25 septembris anno 1722.

Sæl. Tegn. LXIII. 463—64.

897.

5 Okt. 1722.

Privilegium for en Vinhandler.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkende, at vi efter Bendix Johan Nieso, som, efter at hand i vores etc. Kiøbenhavn sit borgerskab haver vundet, nu paa tre aars tid skal have ført sin egen handel med vine og brendeviin udi grosz, hans etc. samt eders derpaa etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at hand paa Christianshavn, hvor hand haver tilforhandlet sig et huusz og agter sig at nedsette, maa sammesteds holde en aaben viinkielder u-formeent af viintapper lauget, og det saalenge hand bliver boende paa bemelte Christianshavn. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot dend 5 octobris anno 1722.

Sæl. Tegn. LXIII. 472.

898.

10 Okt. 1722.

Fritagelse for Byens Tynge.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vj efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Peder Klein, guld arbeider i vores etc. Kiøbenhavn, maa for alle byens borgerlige bestillinger aldeeles være frj og forskaanet undtagen de formynderskaber, hvor hand efter loven er fød væрге. Forbydendes etc. Friderichsborg dend 10 octobris 1722.

Sæl. Reg. LI. 252.

899.

31 Okt. 1722.

Privilegium for en Murmester.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Melchior Jenssen, som skal have lært muurmester haandverk og siden staaet som soldat under det os elskelig oberste Zepelin allernaadigst anbetroede regiment, hvorfra hand og formedelst bekomne blessure udi hovedet har faaet afskeed, hans etc. allernaadigst have bevilget, at hand, foruden at betiene sig af svenne, drenge eller andre fuskere, langt mindre at foretage sig nydt (!) arbeide saasom skorsteene, jldstæder eller bagerovne, af bemelte muurmester haandverk maa ernære sig, saaviit hand med egne hænders arbeide kand afsted komme. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Dermed etc. Hafniæ dend 31 octobris anno 1722.

Sæl. Tegn. LXIII. 495.

900.

6 Nov. 1722.

Om de danske Komedier.

Directeurerne for de fattiges væsen i Danmark.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Saasom vi af eders til os indkommen allerunderdanigst memorial af 28 octobris nest afvigt have maat fornemme, hvorledes Etienne Cappion, som vi haver allernaadigst med deelt privilegium paa Comedier at holde i vores etc. Kiøbenhavn, ingenlunde vil tilstaa de fattige ved conventhuuszet noget af den profit, som hand og med interessent af de ny oprettede danske comedier kand have, ihvorvel den om betleres forhold i Kiøbenhavn allernaadigst udgangne forordning af 24 septembris 1708 det allernaadigst tilholder, saa er hermed vores etc., at de vedkommende skal af de penge, som hver aften, naar nogen comoedie eller tragoedie spilles, kand indkomme, af dend gandske summa, førend nogen deeling imellem vedkommende foretages, erlegge og betale 10 procento til de fattige,

og det uden nogen indvending, saa fremt de fremdeeles vil være den dem forundte kongelig naade deelagtig. Hvilket i dennem til allerunderdanigst efterretning haver at tilkiende give. Dermed etc. Hafniæ dend 6 novembris anno 1722.

Sæl. Tegn. XLIII. 497.

901.

27 Nov. 1722.

Om en Plads til et Porcellønsværk.

F. 4. giøre alle vitterligt, at efter som Nicolai Burmester, Hans Jørgen Kircksteen, Peter Wartberg, Rasmus Æreboe og Jens Lassen, samtlige jndvaanere her i voris etc. Kiøbenhavn, af os allerunderdanigst have været begierende, at som de have paataget sig og med hinanden ere foreenede om her i staden at oprette og i stand bringe et saa kaldet Delfs porselins eller hollandsk steentøys fabriqve, vj da til samme vercks fortsettelse og befordring allernaadigst ville benaade dem med visze privilegier samt skienke og give dem een plads og sted, paa hvilken de samme fabriqve kunde indrette, da have vj efter saadan deris herom etc. til forskrevne saa kaldede Delfs porselains eller hollandsk steentøys fabriqve af særdeles kongelig mildhed og naade allernaadigst skiencket og givet, saasom vj og nu med dette voris obne brev skiencker, skiøder og aldeeles afstaar fra os og vores kongelig arve successorer udj regieringen til fornevnte fem interessenter og deris arvinger, eller hvo efter dem til samme fabriqve, enten til een deel eller alt, maatte vorde berettiget, en øde og u-bebyggt pladz, beliggende her i staden imellem cadette academiets gaard og gade paa dend eene og hendes høyhed prinsesse Charlotte Amalix hange plads og dend saa kaldede Princsessens gade paa dend anden side, havende paa pladsens eene ende Store Kongens gade og paa dend anden ende Store Dronningens gade og strekkende sig udj lengde og breede saaleedes efter alen maal, som følger: Platzens eene side eller lengde, som vender ud til Cadet gaden, er 202 siel-lanske allen lang, og dend anden side, som vender ud til Princsessens gade, er ligeleedes 202 allen lang, men i breede holder bemelte platz ud til Store Kongens gade 41 allen og ud til Store Dronningens gade ligeleedis 41 alen. Hvilken forskrevne platz etc. fornevnte fem interessenter og deris arvinger, eller hvo etc., maa have etc. for at vorde brugt til forskrevne verks og fabriques fortsettelse, saaleedes som de best ved og kand. Og ville vi dennem samme pladz for os og vores etc. fri hiemle etc. Forbydendes etc. Hafniæ dend 27 novembris 1722.

Sæl. Reg. LI. 270—71.

Privilegium for en Skræder.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at eftersom Peter Herche, oldermænd for skræder langet i vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorleedes hand, som nu skal være i sit alders 75 aar, efter at hand for tu maaneder siden skal have indladt sig i egteskab med een enke navnlig Bodild Gundersdaatter, bliver krævet af en og anden i bemelte Kiøbenhavn for ungefehr 6 a 700 rixdaler, som bemelte hans hustru skal være dennem skyldig, og hvorom hand før deris bryllup skal have været gandske u-vidende, derhos allerunderdanigst begierende, at vj allernaadigst ville bevilge, at hand maatte, i dend tid hand endnu haver at leve, være befriet for anstrengning af bemelte hans hustrues creditorer, indtil hand tid efter anden kunde gjøre betaling for hende, da have vj efter slig hans herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand for alle bemelte hans hustrues Bodild Gundersdaatters creditorers krav og tiltale, saalenge hand lever, eller og indtil hand dennem tid efter anden self godvilligen kunde fornøye og tilfreds stille, aldeeles maa være frj og forskaanet. Dog skal dette vores etc. ej befrie ham for at betale hvis vexler bemelte hans hustrue etc. Hvorefter etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ den 27 novembris 1722.

Sæl. Reg. LI. 271—72.

Privilegium for en Galanterihandler.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vj efter Kilian Drubins allerunderdanigst etc. samt os elskelige vores tilforordnede udj politie og commerce collegio deris derom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand her i voris etc. Kiøbenhavn maa holde en oben galanterie boe, naar det ikke videre extenderis end til det, som kaldes galanterie kram og mestendeel skal bestaae udj handsker, vifter, hoved sætter, syede halsklude, tørklæder, baand, plumager, etuis og saadant smaa tøy, som her i de andre galanterie boeder pleyer at selges og falholdes. Dog skal det ingenlunde være hannem tilladt at udselge heele stykker af læret eller kniplinger, som ikke ere giorte eller syde udj arbeid eller klædebon, og hvorved læretz og kniplings kræmmerne kunde præjudiceres. Saa skal hand og voris told etc. Forbydendes etc. Hafniæ den 11 decembris 1722.

Sæl. Reg. LI. 279.

904.

11 Dec. 1722.

Privilegium for en døbt Jøde.

Vi have efter Ulrich Adolph, som skal være fød af jødiske forældre og for kort tid siden ladet sig døbe udj Holmens kirke i voris etc. Kiøbenhafn, hans herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at naar hand sit borgerskab etc., hand da u-formeent af bagerlauget i bemelte Kiøbenhafn sammesteds maa ernære sig med at bage fransk og krydret brød for alle og enhver, som sligt af hannem maatte forlange, saa og til bryllupper, barseler og andre forsamlinger med kaagen for billig betalling betienne eenhver, som saadan hans tjeneste kunde behøve og begiere. Hvorefter etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ dend 11 decembris 1722.

Sæl. Reg. LI. 279—80.

905.

11 Dec. 1722.

Privilegium for en Ølbrygger og Brændevinsbrænder.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Friderich Louman, som i seeneste krigs tid haver tient ved vores liv guarde til hest og derfra nu er bleven demittered, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og, dog uden consequence for andre, etc., at hand, naar hand sit borgerskab her etc., maa ernære sig med selv at brygge og brende saa meget øll og brendevin, som hand udj sit eget huus udj potte og mindre maal kand udtappe. Forbydendes etc. Hafniæ dend 11 decembris 1722.

Sæl. Reg. LI. 280.

906.

18 Dec. 1722.

Moratorium paa 3 Aar.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Daniel Walchen, borger og judvaaner her i vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorleedes hand af sine creditorer haardeligen vorder engstet, formedelst hand icke saa rigtig, som hand gierne ønskede, dennem skal kunde fornøye og betale, da hand dog foruden dend store skade, hand udj sin negotie haver taget, skal have gods og effecter til deris afbetaling, naar hand dertil maa nyde nogen dilation, da have vi efter hans herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at bemelte Daniel Walcher maa paa 3 aars tid for ald arrest og tiltale paa hans person være fri og forskaanet, paa det hand imidlertid etc. Hvorefter etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ dend 18 decembris 1722.

Sæl. Reg. LI. 283—84.

Privilegium for et Porcellains- eller hollandsk Stentøjsværk.

F. 4. giøre alle vitterligt, at efftersom Nicolai Burmester, Hans Jørgen Kirchsteen, Petter Wartberg, Rasmus Æreboe og Jens Lassen, samtlige jndvaanere her i vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorleedes de haver foreenet sig om her i staden at ville oprette og i stand bringe et saa kaldet Delfs porselins eller hollandsch steentøys fabrique, naar vi dennem til samme verks befordring og fortsettelse visze privilegier allernaadigst ville forunde samt skiencke og give dem en plads og grund, paa hvilken de bemelte deris fabrique kunde indrette, da som vi allernaadigst have bønhørt dennem udinden dend eene post og allereede ved vores dem meddeelte obne brev og skiøde af 27 novembris nestafvigst have skienket og givet dem en beqvem pladz og grund til samme fabriques brug og nytte her i staden beliggende, saa ville vj efter bemelte interessenters allerunderdanigst etc. end ogsaa til samme fabriques befordring og fremgang allernaadigst have bevilget og forundt, saasom vj og hermed bevilge og forunde dennem og deris arvinger, samt hvo efter dennem til forbemelte saa kaldede Delfs porcelins eller hollandsch steentøys fabrique, enten til eendeel eller alt, maatte være berettiget, effterskrevne privilegier, nemlig

1. Skal det ey være nogen anden tilladt saadant Delfs porselins eller hollandsch steentøys fabrique her i vort rige Danmark i de første tredive aar at oprette eller nogen, som sligt arbeide og gods kand giøre eller fabriquere, sig derpaa at maa nedsette uden dette compagnie alleene, som derimod skal være forpligtet nest guds hielp at sette verket i saadan stand, at efter et aars forløb fra dato af ikke skal være nogen mangel paa de sorter af det saa kaldede Delfs porselin, som hid indtil i Dannemark fra fremmede stæder er bleven indført, men at alt, hvis behøves kand, efter samme tid fra deres fabrique for billig priis skal være at bekomme.

2. De folck, som compagniet til dette verk forskriver eller antage, saavel som alle andre samme fabriques betienter, være sig svenne, drenge, arbeids folk eller andre daglønnerere, hvad navn de og have kunde, maa ei af nogen til voris tienniste til lands eller vands hvervis eller antagis, ey heller hos nogen particulier gaa i tienniste, førend de efter lovlig opsigelse ere forsiunede med rigtig pas og afskeed af compagniet. Og skal saadanne folk, som uden behørig pas og afskeed er gaaen af compagniets tienniste, hvor og hos hvem de i vore riger og lande maatte antreffes at være i tienniste, strax

paa anfordring fri og uden nogen bekostning eller betaling udleveres. Hvorimod det ei heller skal være compagniet tilladt i deris tienniste at antage nogen karl eller dreng, enten hand er fra landet eller fra kjøbstæden, med mindre hand med rigtig patz og afskeed fra sin rette hosbond er forsynet. Allermindst maa nogen bonde karl, som til soldater eller dragoner leg henhører, ved dette manufactur bruges.

3. Ville vi allernaadigst, at saavel mester og svenne med deres hustruer og tiunde (om de nogen haver) som drenge og alle andre ved dette fabriqve tiennende persohner skal for alle ordinaire og extraordinare skatter og paalæg (consumptionen alleene undtagen), desligeste grunden og fabriquen i sig self for ald indqvartering i de første tive aar allernaadigst være befriet i anleedning af vores om manufacturister dend 24 ianuarii 1705 allernaadigst udgangne forordning. Til hvilcken ende vj og allernaadigst ville, naar fabriqven er i stand og bygningen indrettet, at da derpaa skal tages en attest fra politie og commerce collegio. Saa maa og dend nu værende mester Johan Wolf, eller hvo effter ham dette verk som mester forestaar, for alle byens bestillinger, vagthold og anden borgerlig tyngge allernaadigst være forskaanet. Dog skal samme mester være pligtig strax sit borgerskab at vinde.

4. Og som interessenterne have det haab med tiden ei alleene af dette manufactur at forsyne det gandske rige med des lige hollandsk steentøj, men end og at bringe det saa vit, at deraf kand sendes og forhandles til fremmede stæder, saa befrygte de dog derhos, at misundelige mennisker for icke at see dette verks opkomst og fremgang, end og saa med deris egen skade og forliis skulde hid bringe og selge saadanne wahre ringere, end det er mueligt den at forarbeide, saa ville vj allernaadigst, at alle saadanne wahres indførsel fra fremmede stæder her i vort rige Danmark gandske skal være forbuden. Dog ville vj allernaadigst tillade vedkommende, som hid indtil har hafft af det saa kaldede Delfs porcelin eller hollandsk steentøj at selge, at forhandle de vare, som de kunde beviise for denne dags datum at have hafft heri landet.

5. Det leer og anden materie, som compagniet til denne fabrique behøver og paa voris tilhørende grund maatte findes, kand effter foregaaende allerunderdanigste ansøgning og paafølgende allernaadigste approbation af voris betienter vorde udviist, og saafremt det findes paa stadens eller andre proprietariers tilhørende grund, bør det iligemaade af vedkommende udviises, og icke mod eyermændenes villie borttages, men over alt med billig betaling gøres fornøyelse. Dog

maa saadant leer icke graves for nær ved de sædvanlige veye, at enten mennisker eller fæ derved kunde komme til skade, og skal ellers de stæder, hvor saadant leer eller anden materie bliver opgravet, igien med ald fiid ud planeres.

6. Skulle interessenterne have fornøden fra andre stæder til sees at lade hidkomme leer, da skal det være frit for ald told og afgift og iligemaade skibet eller fartøyet ved leerets jndførsel for lastepenge at betale. Desligeste maa og brenDET samt andre materialier, saa og glassuren med alle til det verck hørende reedskaber og materialier fri for alle slags afgifter indføres og passere, dog at det tilforn alt sammen paa vores rente cammer rigtig skal angives og specificeris og derover de behøvende fri sedler af de deputerede for financerne udfærdiges. Og i fald leeret eller andet deslige med vogne skulle indbringes igiennem stadens porte, da maa sligt for dend ordinaire portskilling og saa være forskaonet.

7. Hvad sig bygnings materialierne til bygningerne ved verked angaar, da maa samme i ligemaade fri for told, accise og alle afgifter indpassere, naar tilforn af interessenterne er angivet og specificeret, hvad sorter dertil behøves og hvormeget af hver slags, og derpaa af vores rente cammer friheds sedler erholdes.

8. Maa alt det steentøy, som paa dend hollandske maade ved dette fabrique vorder forarbeidet og herfra stedet til uden eller indenlandske stæder udskibet, ved toldstæderne i første tive aar fra denne dags dato at reigne fri ud og ind passere, dog at det altid rigtig vorder angivet paa toldboden, hvorfra skal medgives passeer seddel til de stæder uden riigs, hvor interessenterne agter det at hensende.

9. Og saafremt interessenterne kunde efterdags finde paa at anlegge og oprette paa samme plads andre fabriqver af leer eller steen arbeide saasom fine tobacks piber og andet meer, hvilket interessenterne skulle befitte sig paa at bringe til dend fuldkommenhed og bonitet som Delfs, hollandsch og saxisk arbeide, saa ville vj allernaadigst, at interessenterne i dette manufactur end ogsaa derpaa tilligemed andre maa erholde frihed og privilegium, dog at de altid giver os det allerunderdanigst tilkiende, naar de nogen nye fabrique anlegger, og os prøven deraf foreviser.

10. Saavel interessenternis som mesternes og alle betienternes rette forum (ifald imod forhaabning nogen dispute imellem dem motte forefalde), i hvad forum de end ellers maatte henhøre, for saavidt af dette verk dependerer, skal stedze være og blive byetings retten i voris etc. Kiøbenhavn.

11. Og som interessenterne allerunderdanigst have forestillet, hvorleedes de for at stifte paa eenighed og forud at forekomme ald spliid og tviist saavel imellem dennem selv som deris arvinger, saa og betreffende verketz direction og administration og iligemaade med mesteren Johan Wulf til sikkerhed paa alle sider have oprettet og forfatted adskillige foreenings og accords puncter og des foruden ved verketz drift og erfaring kunde behøves fleere at tilføres og des aarsag finder det høyt fornøden, at en protocol bliver indrettet, hvorudj alle deris aftaler, slutninger og vedtægter tid efter anden saavel som de ovenmeldte foreenings og accords puncter kunde indføres og underskrives, saa bevilge vi dennem dertil en af prææsidenten her i staden eller og af bemelte interessenter selv igiennem draget og forseiglet protocol, paa det at hvis, derudj vorder indført og af dennem samtykt og underskreven, kand være for dem og deris arvinger en regel og rette snor.

12. Endeligen i fald interessenterne ved længden af tiden og erfarenhed skulle finde nødigst til verketz fremtarf og i stand bringelse allerunderdanigst at giøre ansøgning om nogen videre friheder og privilegier, saa ville vi da allernaadigst være betenckt paa dennem, saavit mueligt kand være, dermed ydermeere allernaadigst at beneficere.

Thj forbyde vj alle og enhver meerbemelte interessenter samt deris arvinger herimod etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniz dend 21 decembris 1722.

Sæl. Reg. LI. 287—90.

908.

8 Jan. 1723.

Om en Strid mellem Snedkerne og Tømmerne.

Politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi tilskikke eder herhos de af vores general bygmester saa og stads bygmesteren indgivne allerunderdanigste erklæringer, den første af 7 ianuarii 1722 og den anden af 27 februarii nest efter, over den tvistighed, som er falden imellem de tvende haandverker her i vores etc. Kiøbenhavn, nemlig snedker og tømmermænds laugene, anlangende den indpasz, den eene formeener at vorde af den anden i deres arbeed tilføyet. Og er vores etc., at j efter bemelte general bygmesters og stadens bygmesters af eder examinerede erklæringer forfatter et reglement til efterrettelighed for fornævnte snedker og tømmer lauge, om hvis enhver af dem tilkommer at forarbeide og til eenhvers haandverk egentlig henhører,

og samme tillige med forberørte erklæringer in originali til vores aller-naadigste approbation med forderligst allerunderdanigst at indsende. Dermed etc. Hafniæ dend 8 ianuarii anno 1723.

Sæl. Tegn. LXIV. 7—8.

909.

15 Jan. 1723.

Moratorium paa 3 Aar.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vj efter Hedewig Catharina afg. Augustinus Koba, forrige borger og jndvaaner udj vores etc. Kiøbenhavn, hans efterleverskes herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hun for alle hendes creditorers krav og tiltale paa trei aars tid aldeeles maa være frj og forskaanet, paa det hun imidlertid etc. Dog skal dette etc. Thj byde vj alle og eenhver etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ dend 15 ianuarii 1723.

Sæl. Reg. LI. 303.

910.

15 Jan. 1723.

Privilegium for en Snedker.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Georg Gotfried Bauermeister, som udi 5½ aar som snedker svend og siden afvigte paaske som mester svend her i vores etc. Kiøbenhavn haver tient, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at hand, som skal mangle nogle uger udi, at hand ikke tilfulde sit mester svends aar haver udstaaet, maa uagtet de faa uger, som kand restere af mester svends aaret, straxsen udi snedker laugget i bemelte Kiøbenhavn indtages, naar hand tilforn haver giort hans mesterstykke og lovligen vundet sit borgerskab. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ dend 15 ianuarii anno 1723.

Sæl. Tegn. LXIV. 15.

911.

5 Feb. 1723.

Moratorium paa 3 Aar.

Vj have efter Ludwig Olssen, borger og jndvaaner udi voris etc. Kiøbenhavn, og hans hustrue Kirsten Jens daatter deris herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at de for alle deris creditorers krav og tiltale paa trei aars tid maa aldeeles være fri og forskaaned, paa det de etc. Dog skal dette etc. Thj forbyde vj alle etc., under vor hyldest og naade. Skrevet etc. Hafniæ dend 5 februarii 1723.

Sæl. Reg. LI. 313.

Reglement for Snedker- og Tømmerlavet.

Reglement paa tryk.

F. 4. allernaadigst ville, at snedker og tømmermænds laugene i vores etc. Kiøbenhavn, paa det den eene icke skal falde dend anden udj sit arbeide, sig allerunderdanigst skall rette og forholde.

1. Alle gulve, som legges i flammer eller figurer, som indlegges med fremmet træ, som forliimes, indstemmes, legges med rammer eller af strøgne bræder med stiffter, og hvad navn det ellers haver, skal snedkerne legge, og tømmermændene sig ei dermed at befatte. Mens de gemeene og slette gulve, af høvlede og pløvede bræder, med søm naglede, tilkommer saavel snedkerne at gjøre som tømmermændene at legge, ligesom bygherren det forlanger.

2. Bræder, skilleromme, strøgne, forliimte eller med lister belagt, indsat i fyllinger eller med andre zirater og figurer, skal snedkerne forarbeide. Men slette skilleromme af høvlede og pløvede bræder udj værelserne, med søm naglede, tilkommer saavel snedkerne som tømmermændene at gjøre, ligesom bygherren det selv forlanger. Skilleromme paa lofterne eller i packhuse, enten høvlede og pløvede eller og rueverk, med søm naglede, hører tømmermændene alleene til.

3. Paneelverk, enten liimet, sammenstemmet eller med lister paalagt, og alt, hvad navn haver af paneel, som liimpotten alleene hører snedkerne til, skal snedkerne allene forarbeide. Gesimser af bræder eller plancker udj værelser skal snedkerne forarbeide, men gesimser uden til paa husene under tagskieget, tagrender og deslige skal tømmermændene gjøre. Beklædning under loftet med sag skaaren, liimet og høvlede bræder imellem og paa bielkerne med cornis og lister samt lister under lofter skal snedkerne arbeide, men beklædning under loftet af ruebræder med gesimbs af skraabræder eller rue hugen for gibsmageren med stellagerne skal tømmermændene gjøre.

4. Vindues karme og rammer skal snedkerne forarbeide.

5. Vindues skudder med gesimser, vandbræder, løbere, vindues luger, lemme ind og udvendig skal snedkerne ligeleedes alleene gjøre.

6. Dørre, som er sammen stemmede, forliimte eller udj fyllinger med indskurede lister eller udj enderne med lister indfattede tilkommer snedkerne alleene, men gemeene og slette dørre enten af rue eller høvlede og pløvede bræder, med lister paalagde, paa lofter udj packhuse og kieldere desligeste loft luger og tagvinduer tilkommer tømmermændene. Dog dersom bygherren under et betinger

arbeide med snedkerne, da staar det hannem frit for at bruge, hvem hand vil.

7. Beklædninger paa porte, uvendige dørre, som legges udj flammer eller fyllinger, portaler over porte og dørre, dør gerichter, architraver og deslige ornamentter skal snedkerne alleene forarbeide, men portene og port fang, hvor dend bruges, saa og om nogen vil have een liden gesimbs og front over een slet port udj plankverk for en haug eller plads uden pilastres, skal tømmermændene alleene forfærdige.

8. Beklædninger paa trapper, svaler, altaner, naar de giøres med paneel, indstemmede eller forliimede, med paalagde lister samt brystverk, gallerier med dukker, schweifede og udskaarne, udarbeidet gesimbs med handgreb og fodlist tilkommer snedkerne aleene at forfærdige. Men forlanger nogen bygherre trapper, svaler og altaner beklæd enten med rue eller høvlede, pløyede og med søm fast slagne bræder eller brøstverk af pløyede bræder med slæt handgreb uden cornis, da stander det hannem frit for at antage til samme arbeide, hvilken af disse tvende lauge hand bæt kand accordere med.

9. Trommel render, som giøres af bræder som og af heelt tømmer udhuules og med et brædt paa dend forreste side bliver beklædt, skal tømmermændene aleene forfærdige.

10. Skurer, hvor de ere tilladte, naar de bygges af slette høvlede og pløyede bræder og med søm nables, kunde bygherren dertil tage, hvem hand vilde, men skulde de prydes med jndstemning, listverk og deslige, da snedkerne alleene at forrette.

11. Lysthuse udj hauger, som bygis af bindings verk, muurede imellem tømmeret og tækket med tagsteen, og de, som bygges af tømmer, beklæd med slette høvlede og sammen pløyede bræder paa sidderne og tag, skal tømmermændene forarbeide, men vinduer, gulve og dørre dertil, samt om beklædningen skal være med pilastres, indstemning, forlimning eller zirater, skal det af snedkerne alleene forfærdiges. Glas huse sammesteds, som opbygges med fodstycker, stolper, muurleder, spær og deslige, skal tømmermændene forfærdige, men rammerne, pilastres og videre zirater skal snedkerne forarbeide. Lugerne dertil, naar de giøres af slette høvlede og pløyede bræder med lister paa nagled, skal snedkerne saavelsom tømmermændene forfærdige, hvem bygherren best kand accordere med, men lugger med indskubede lister skal herunder ikke være forstaaet, hvilke alleene af snedkerne skal giøres.

12. Pyramider, rundeler, postementer skal snedkerne forarbeide. Staketter med tilhørende stolper og slaar, høye eller lave,

som bliver afbundne af tømmer og i jorden nedgravet og opsat, skal tømmer mændene forfærdige, men skulle stolperne beklædes med bræder og gesimsers og derved andre zirater bruges, skal snedkerne det aleene forarbejde.

13. Skienker i logementerne skal snedkerne aleene forfærdige.

14. Illuminationer, som af tømmerverk bliver afbunden, opsat og paa siden, hvor ingen illumination præsenteres, som med bræder bliver tillugt og med søm fast slagen, skal tømmermændene forarbejde, men hvad til zirats ved saadanne illuminationer kunde forefalde, som bestaar i blint rammer, pyramider, buer, nicher med videre, alt af fyrtræ, som siden bliver beklædt med papier, skal snedkerne alleene forfærdige. De illuminationer, som bruges inden i husene paa rammer klistret, høvled og sammenstemmed, skal snedkerne ligeledes gjøre, men om de af rue bræder sammen naglede bliver gjort, staar det eenhver frit dertil at tage, hvem hand vil. Ære eller triumph porter, som bliver ziret med architectur saasom colommer med deris piedestal, basin, capitæl og entablireng samt balustren eller duchers med deris fod og brystlehn, som bliver udcarnisset og udsveiffet, og de udzveifede bræder, hvor paa siden bliver maled billeder, skal snedkerne alleene forfærdige. I det øvrige hvad ved fornevnte ære eller triumph porter, som af tømmer bliver afbunden og paa siderne, hvor intet præsenteris, som med bræder bliver tillugt og med søm fast slagen, skal tømmermændene alleene forarbejde.

15. Trappers anleggelse, som bestaar af tømmer og tykke plancker til stikbielker, korte bielker under reposerne og fodstykker, hvor laarstykkerne af tykke plancker og fodstykkerne bliver festet og i det tømmer under reponserne bliver med forstød indskaaren, saa og i de tillavede laar stykker trinene med sine stobretter anbragt og forfærdiget, hvilket alt skal af tømmermesterne forarbejdes. Men hvad brystlehn med dukker, detz udsveif og udkæling samt paneel verk angaar, da dependerer af huus herren, hvem hand dertil vil tage.

16. Entreprenere nogen tømmermand eller andre nogen bygning og reparation, liden eller stor, og paatager sig snedker, smed og glarmester arbejde, da skal de, som sig sligt paatager, være forbunden dertil at antage en amtsmester af det laug, hvor arbeidet henhører, og ei understaa sig nogen svenne eller drenge af vedkommende lauge til noget arbejde at antage, saa fremt hand icke derfor som een fuser vil ansees og straffes.

Thj byde vi alle og eenhver herimod etc. under vor hyldest og naade. Hafniæ dend 27 februarii 1723.

Ventebrev for en Kornskriver.

F. 4. etc. confirmation paa efterfølgende bestallings brev etc.

Præsident, borgemestere og raadmænd udj dend etc. Kiøbenhafn giøre vitterligt, at saasom jtzige kornskriver sr. Hans Hylling formedelst alderdom og svaghed ikke alltider kand opvarte sin tjeneste, som det sig bør, saa haver vi antaget og beskikket, som vi ydermeere hermed beskikker og andtager Lauritz Schaltz til at assistere bemelte Hylling i hans svaghed og at have fittig opsigt med korn maalerne, at de giør deris forretning u-paaklagelig, og ellers i agt tage, hvis ved tjenesten forefalde kand, dog med de vilkor, at hand Hylling self skal nyde og beholde sin løn og indkomster ved tjenesten, ligesom hand hid indtil samme nydt haver, saalenge hand lever, og naar hand ved døden afgaar, skal meerbemelte Lauritz Schaltz da træde virkelig til tjenesten og nyde samme med lige løn og rettighed, som hans formand for hannem nydt og haft haver. Thi haver Lauritz Schaltz altsaa sig vedbørlig at rette og forholde efter dend instrux, hannem derpaa af os bliver meddeelt, og ellers efter hvis videre, som maatte eragtes nødig herefter ved bemelte tjeneste at anordne. Des til bekræftelse under stadens indsegl og stadens raadstue skrivers teignelse. Datum Kiøbenhavns raadstue dend 7 decembris anno 1722. (l. s.). A. Raff.

Da ville vj bemelte etc. confirmere og stadfæste. Forbyndes etc. Hafniæ dend 27 februarii 1723.

Sæl. Reg. LI. 326—27.

Privilegium for en Hatstofferer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Julius Rudolph Frøichen, borger og jndvaaner herudj vores etc. Kiøsenhavn, hans herom etc. samt os elskelig vores tilforordnede udi politie og commerce collegio deres derpaa etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., dog uden consequentz for andre, at hand, hvis hustrue forhen udj hendes da værende enkestand haver allernaadigst været bevilget at selge de sorter vahre, som i hatstofferer boderne pleyer at falholdes, maa, endskjønt hand ikke haver lært paa handelen, dog udj kræmmerlauget i bemelte Kiøbenhavn indtages, naar hand alleeniste sig med sine indgangs penge samt andre udgifter efter klæde kræmmernes laugs artikler ved indskrivningen udj lauget og ikke videre lader indfinde. Forbyndes etc. Hafniæ dend 27 februarii 1723.

Sæl. Reg. LI. 331.

Bevilling paa Moratorium.

Eftersom Johan Kayser og Carl Ludvig Westerholts af de her ved vores hof værende operister for os allerunderdanigst klagelig haver andraget, hvorleedes de af tvende af deris creditorer er bleven anstrengt og paa deris meubler og andre effecter lagt arrest og befrygter, at de andre af deris creditorer paa samme maade samt og med arrest paa deris persohner dennem skulle angribe, da haver vi efter deris herom etc. af særdeeles kongelig naade allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at saavel bemelte Johan Kayser og Carl Ludvig Westenholts som og alle de under samme deris bande henhørende persohner maa for alle anstrengelser af deris creditorer samt for arrest paa deris persohner være befriet, indtil at deris dem tilgode havende gage falder, hvoraf de eenhver bør og skal fornøye og tilfreds stille. Hvorefter vedkommende etc., under vor hyldest og naade. Skrevet etc. Hafniæ dend 9 martii 1723.

Søl. Reg. LI. 338.

Om Bogbinderlavets formente Højhedsret over Boghandlerne i Christiania.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom Friderich Jacobssen Brun, som vi dend 5 junii 1702 tillige med fleere bogbindere allernaadigst have bevilget og tilladt, at de udi vor kiøbstæd Christiania og des underliggende district maa fri boghandling der sammesteds aleene, indtil vi anderledes derom tilsigendes vorder, uden nogen andens indpasz nyde og beholde, for os allerunderdanigst klageligen haver andraget, hvorledes bogbinder lauet her udi vores etc. Kiøbenhavn skal have tilskrevet hannem og paastaaet, 1. at hand bør lade sig indskrive i deres lang og svare deres langs rettighed samt derfor give penge til dem; hvis ikke, ville de ey tillade at de, som hos hannem lærer, maatte hos dem for svenne passere. 2. at hand ei maa forskrive svenne her fra staden uden derom at anmelde sig hos oldermændene, og 3die, at hand for hver dreng til ind og udskrivning skal betale oldermændene 2 sldr. og til svennene à parte efter behag, derhos allerunderdanigst anholdende om vores allernaadigste tilladelse at maatte efterdags som hid indtil lære drenge og forskrive saa mange svenne, som hand til sin profession behøver, uden hinder af bogbinder lauet her udi staden, saa at de, som i Christiania lærer, maatte ansees som svenne lige ved andre. Thi er efter os elskelige vores

tilforordnede udi politie og commerce collegio deres derpaa indkommen allerunderdanigste erklæring vores etc., at j strax oldermanden tillige med laugs-mestrene udi bemelte bogbinder lauget herudi bemelte Kiøbenhavn for eder kalder og dennem forskrevne deres formastelige forhold alvorligen foreholder med advarsel, at de sig ikke saaledes herefter imod de udgangne kongelige forordninger forgriber, saa fremt de ikke ville have deres langs rettigheder forbrudt. Og ville vi herhos allernaadigst, at j herom strax skal give notice til magistraten udi fornævnte Christiania til supplicantens efterretning. Dermed etc. Hafniæ dend 12 martii anno 1723.

Søl. Tegn. LXIV. 45—46.

917.

19 Marts 1733.

Privilegium for Porcellainsværket.

F. 4. giøre alle vitterligt, at omendskiønt vores interessenter udi det saa kaldede Delfs porselins eller hollandske steentøys fabriqve her i vores etc. Kiøbenhavn, nemlig Nicolai Burmester, Hans Jørgen Kircksteen, Petter Wartberg, Rasmus Æreboe og Jens Lassen, dend 27 novembris 1722 allernaadigst meddeelt skiøde paa en pladtz til samme Delfs porcelins eller hollandsk steentøys fabriqve at oprette allernaadigst mentionerer, at de og deres arvinger bemeldte pladtz maa have, nyde, bruge og beholde til ævindelig arv og eyendom, saa have vi dog nu efter bemelte participanters allerunderdanigst etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at meerbemeldte platz dennem og deris arvinger, eller hvo dertil efter dem vorder berettiget, uden nogen reservation eller exception fra skiødets dato af skal tilhøre til bemelte fabriqves befordring med dend dennem derpaa allernaadigst forundte frihed for jndqvartering, som dog ikke maa vare længere end 20 aar, men vel kortere, i fald at interessenterne bleve foraarsagede deris manufactur fra samme grund til et andet stæd at forflytte eller imod ald forhaabning at nedlegge. Og tillade vi end ydermeere af særdeles kongelig naade, at naar fornævnte manufactur paa denne af os der til allernaadigst forærede platz er sat i fuldkommen stand, og interessenterne som ovenmeldt nødvendig maatte maatte resolve til andensteds her i staden eller i Siellands province deris manufactur at anlegge, at da bemelte platz maa tilhøre dennem og deris arvinger, eller hvem dend, enten alt eller eendeel deraf, ved lovlig adkomst bekommer, saa de til ævig tid dend som anden fri grund og eyendom maa nytte, bruge og beholde, som de det best vide ville eller kunde, alleeniste at vedkommende da ikke nyder dend

samme platz allernaadigst bevilgede frihed for skatter længere end til ovenbemelte 20 aar ere exspirerede, om de i 20 aar paa samme platz dette manufactuur fortsetter, eller i saa megen kortere tid, som det sammestødz bliver brugt, men effter dend tid deraf ligesom af andre grunder og eyendomme skal svaris de skatter og contributioner, som deraf effter proportion bør gaa. Forbydendes etc. Hafniæ dend 19 martii 1723.

Sæl. Reg. LI. 354—55.

918.

19 Marts 1723.

Privilegium for en Knapmager.

F. 4. giere alle vitterligt, at efftersom Henrich Bochholt, som knapmager handverk uden lands skal have lært og særdeeles med at arbeide guld og sølv massiv knapper, der og torhen allernaadigst er bevilget at maa her i vores etc. Kiøbenhavn nære sig af knapmager haandværck, saavit hand med egne hænder etc., for os allunderdanigst haver andraget og sig beklaget, at hand ikke uden hielp skal kunde fortsætte samme hans haandverk med guld og sølv massiv knapper at giere, med mindre hannem ogsaa allernaadigst maatte tillades svenne og drenge derpaa at holde, i henseende til saadant arbeide meget skal svekke hans øyne, da have vi effter hans herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand som een fri mester uden for knapmager lauget maa, saa viit samme hans arbeide af guld og sølv massiv knapper at giere betreffer, holde derpaa svenne og drenge og slige massiv knapper paa sit skilt lade afmale. Men hvad det øvrige knapmager arbeide angaar, saa maa hand ei derpaa svenne eller drenge holde, men alleeniste med hans egne hænder sligt forarbeide. Forbydendes etc. Hafniæ dend 19 martii 1723.

Sæl. Reg. LI. 355—56.

919.

26 Marts 1723.

Privilegium for en Bogbinder.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Caspar Johan Als, som paa 8te aars tid har boet udi vor kiøbsted Horszens udi vort land Nørre Jylland og der imidlertid ernæret sig af bogbinder profession, hvor hand ei skal have kundet subsistere og derover med hustrue og børn i yderste armod skal være geraaden, des aarsage hand sig derfra byen skal have begivet, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at hand her udi

vores etc. Kiøbenhavn af bogbinder profession sig med egne hænder arbeide ubehindret af laugget maa ernære, indtil saa lenge hand kunde fortiene sig noget at komme i laugget for. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ dend 26 martii anno 1723.

Sæl. Tegn. XLIV. 56.

920.

26 Marts 1723.

Privilegium paa at sælge Vine, Specerier og Likører.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter afgangne Dumas efterleverske Marie d'Angibaud hende paa egne og hendes søster daatter Marie Margrethe Ste Pauls vegne giorte allerunderdanigste ansøgning allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hun og fornevnte hendes søster daatter maa udj smaa partier og fustagier saavel som og udj potte maal selge og afhænde alle slags specerier, viine, brændeviine og distillerede liqueurs, som de udenlands fra til vores etc. Kiøbenhavn lader hidkomme. Dog skal bemelte Marie de Angibaud paa egne og fornevnte hendes syster dotter Marie Margrethe Saint Pouls hendes vegne vores tilforordnede udj politie og commerce collegio her i staden give sin skriftlige revers, at de ey lade noget af ovenførte vahre udenlands fra her til Kiøbenhavn til forhandling indkomme, uden hvis dennem selv tilhører og med deres egne penge er betalt, men ingenlunde det, som andre tilhører og dennem kunde gives i commission at forhandle. Saa skal de og vores told etc. Hafniæ d. 26 martii 1723.

Sæl. Reg. LI. 370.

921.

9 April 1723.

Om Oprettelse af et Skriftstøberi.

Politie og commerce collegii tilforordnede.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Eftersom Johan Gotfried Wægner for os allerunderdanigst haver andraget, at hand her skal have viist adskillige prøver at kunde støbe bogstaver til at trykke med, som ellers uden lands fra forskrives, men formedelst at hand ei er af de kræfter at kand giøre det dertil udfordrende forlag, anholder hand allerunderdanigst om forskud til at fortsætte samme verk med, som j selv af hosfølgende hans derom til os etc. supplication udførligere etc. Thi er vores etc., at j for eder indkalder bogtrykkerne, som andensteds fra til trykning maa forskrive bogstaver, og hos dem forhøre og derefter med hinanden conferere, om ikke et middel var at udfinde til forskud for supplicanten til saadanne bogstavers støbelse her i staden, og os saa derover eders allerunder-

danigste betænkende tillige med etc. til vores videre etc. Dermed etc. Hafnise dend 9 aprilis anno 1723.

Søl. Tegn. LXIV. 66—67.

922.

9 April 1723.

Om Tilsyn med Fremmede.

Johan Philip Ratheken, iustitz raad og politiemester.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom du udi en din til os indgiven allerunderdanigste memorial af 27 februarii nestafvigst haver allerunderdanigst forestillet, at det efter vores til forige etatz raad og politiemester afgangne Claus Rasch dend 2 octobris 1703 allernaadigst ergangen befaling anlangende med fiid og agtsomhed at efterleve, hvis udi vores om politiens administration allernaadigst udgangne forordning iblandt andet tilholder politiemesteren at have tilsyn med, nemlig at sig ingen fremmede her i denne vores etc. Kiøbenhavn opholder, som for speidere eller anden ulovlig forehavende kunde være mistænkt, er høyt fornøden at være vidende, hvo de ere, som her i Kiøbenhavn og Christianshavn kunde ankomme og saa vel i vertshuusene som hos andre indlogere, og derhos allerunderdanigst haver proponeret, om ikke og saa udi freds tider med de her ankommende fremmede og reisende personer den anstalt, som, da den farlige smitsom sygdom i Sverrig og paa adskillige andre stæder grasserede, ved vores den 10 novembris 1710 til da værende politiemester, afgangne Johan Bertram Ernst allernaadigst ergangen befaling, som og udi krigens tiid ved en anden til bemelte politiemester Ernst dend 2 augusti 1712 ergangen befaling er bleven fornyet, maatte continuere og ved blive, saa give vi dig derpaa allernaadigst tilkiende, at vi allernaadigst have for got befundet, at hvad anstalter vi udinden forberørte vores til dine formænd allernaadigst ergangne befalinger haver paa de tider giort, foruden hvis i forordningen om politiens administration derom allernaadigst er befalet, skal herefter i alle maade continuere og ved vare og af dig efter dit embedes pligt med ald fiid og agtsomhed allerunderdanigst vorde efterlevet, for saaviit det efter tidernis og personernes omstændigheder sig lader giøre og du som en fornuftig og eftertænsom øvrigheds mand det paa dit ansvar vilt lade ankomme. Til hvilken ende og hermed vores ydermeere allernaadigste etc. er, at verterne eller andre, hvem det end monne være, ingen undtagen, her i Kiøbenhavn og Christianshavn, som antager nogen til logemente, skal i anledning og følge af den allernaadigste udgangne forordning de dato 16 iunii 1686 ligeledes strax og ufortøvet

give rigtig fortegnelse og forklaring om de reisende eller andre, som hos dem enten allerede logerer eller herefter logerendes vorder, alt efter den formular, som du derom ved en trykt placat udi et hvert huus lader kundgiøre. Og ville vi herhos allernaadigst, at naar du finder det at være fornøden, at du selv indgaaer enten i vertshuuse eller hos andre, som haver nogen fremmede og reisende til logemente, at du da paa en sømmelig maade erkryndiger dig om deres navne, stand og ærinde, og om de med troværdige paszer ere forsynede, hvorved du og nye haver i agt at tage, om du skulle finde nogen skiellig aarsage til at fatte mistanke om slige personer, at du da ufortøvet enten til os selv eller til vores store cantzler og geheime conseil deszen befindende beskaffenhed omstændeligen indberetter. Dermed etc. Befalendes etc. Hafniæ dend 9 aprilis anno 1723.

Sæl. Tegn. LXIV. 67—68.

923.

16 April 1723.

Om Indpas i Kobbersmedenes Næring.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom mesterne udi kaabbermed laugget udi vores etc. Kiøbenhavn for os allerunderdanigst klageiligen haver andraget, hvorledes eendeel Brabander, nemlig Gabriel Michelssen med sin søn og Andreas Reinholt med interessenter, laugget til største prejudice, skal omstrippe landet og selge fremmet forarbeidet kaabber og igjen opkiøbe ald gammel kaabber saavel som i bemelte Kiøbenhavn og derved ligesom vil tvinge supplicanterne til at forsyne dem med nyt forarbeidet kaabber for det gamle til deres ulovlig forprangs fortsættelse, saa er hermed vores etc., at j alvorligen forbyder Gabriel Michelsen, at hand ikke herefter med sin kaabber handel og forprang gjør kaabber smiddene her i staden nogen indpasz i deris næring og brug. Dermed etc. Hafniæ den 16 aprilis anno 1723.

Sæl. Tegn. LXIV. 73—74.

924.

30 April 1723.

Om Soldaterkoners Handelsret.

Johan Philip Ratheken, iustitz raad og politiemester.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom tvende grenadiers ved vores grenadier corps, navnlig Johan Christian Wallich og Peter Tronsen, haver udi anledning af en vores til magistraten her i vores etc. Kiøbenhavn dend 24 octobris 1718 allernaadigst ergangen

befaling, hvoraf dig herhos rigtig copie sendes, allerunderdanigst anholdet om, at deris hustruer maatte til deres feede og salte vahres forhandling ved stranden nyde en plads, som dem engang tilforn skal være bleven anvist, men siden igien fratagen og til potttekram bevilget, og vi ved een vores til din formand, vores forige etatz raad og politie-mester afgangne Johan Bertram Ernst, dend 22 martii 1722 allernaadigst ergangen befaling haver foranstaltet, hvad stæder paa de publique pladtzer hand dennem til samme deris vahris forhandling skulle udviise, af hvilken vores allernaadigste befaling og herhos en rigtig copie følger, saa er vores etc., at du efter samme vores allernaadigste foranstaltning forberørte supplicanter saavel som alle andre af militien, som med des lige fri breve ere forsynede, efter fri brevenes tydelige ord vedbørligen handthæver, og ingen dennem derudi forhindring at giøre. Dermed etc. Hafniæ dend 30 aprilis anno 1723.

Sæl. Tegn. LXIV. 86.

925.

30 April 1723.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at Joseph Meyer Levin jøde maa, indtil vi anderleedes etc., u-behindret udj hans huus her i Kiøbenhavn i ald stilhed alleene med sin familie og jødiske domestiqver holde sin guds tienneste og være fra Meyer Goldtschmidt og hans forsamling med sine havende betiente gandske befriet. Saa maa hannem ei heller hvercken af bemelte Meyer Goldtschmidt eller andre i nogen maade ringeste hindering giøres eller dennem samtlig nogen art og maneer disputeres dend ræt, som de udj deris kirkegaard tilkommer, eftersom de deris i samme havende andeel allereede skal have betalt. Dog skal Joseph Meyer Levin og de af hans familie og jødiske domestiqver, som holder sig hos ham til deris guds tienneste, være pligtig det, som aarlig betales til denne stads fattige eller Convent huus, fremdeelis og aldtid til forstanderen for samme huus imod qvittering at betale og iligemaade aarligen til vedkommende at erlegge dend andeel af udgifter, som til dend tid kirke gaard at holde ved lige og derved værende betienter at lønne eller i andre maader efter proportion af denne forsamlings storlighed billigen kand udkrævis. Forbydendes etc. Hafniæ dend 30 aprilis 1723.

Sæl. Reg. LI. 394—95.

Om Soldaters Fuskeri og Forprang.

Hr. Georg Hedewiger greve af Sponek, general lieutenant og commandant, med fleere.

F. 4. Vor synderlig gunst tilførn. Eftersom vi meget ugierner have maat fornemme, hvorledes de militaire og gemeene soldater her i vores etc. Kiøbenhavn med u-forsvarlig og høyst skadelig fuskeri og forprang skal omgaaes, hvilket skal være borgerskabet og de skat-skyldige undersaatte til stor skade og mueligt i lengden til total ruin, da have vi allernaadigst fundet for got derover een commission at forordne, som saavel kunde undersøge saadan i svang gaaende fuskerie og forprang som og reglere alting derved paa den foed, at borgerskabet ikke vorder til derss skade graveret. Til hvilken ende hermed vores etc. er, at j strax med hver andre til sammen træder og ikke aleeneste paa det nøyeste undersøger den indpas og skade, borgerskabet ved saadan fuskeri, forprang og negotie vorder tilføyet, men end og paa beste maade overveyer og delibererer, hvorledes slikt herefter kand forekommes, saa og hvorviit det kand være bemelte militaire personer eller deris hustruer tilladt at bruge nogen næring baade med deris arbeide og haandverk, saa og med handel og høckerie, hvorudi vi allernaadigst ville, at der dog skal gøres forskiel paa dem, som ere aftakkede og ellers intet af os til livs ophold bekomme, og paa dennem, som virkelig staa i tieniste og nyder deris besolding, og os saa derover eders allerunderdanigste relation og betenkende til videre vores allernaadigste resolution at indgive. Og som ellers til os er indkommen een allerunderdanigst supplication fra nogle af stadens borgere af dato den 18 ianuarii nest afvig, ved hvilken de allerunderdanigst klager over forige ober kvarteermester Detlef Behr, at de ved hannem skal være kommen tilkort een summa kvarteer penge for det aar 1716, som de anfører at skal bedrage sig til 2504 rixdaler, men bemelte Detlef Behr deraf selv ikkun skal have tilstaaet at blive skyldig 1465 rixdaler, og over hvilken snpplication vi have ladet indhente vores deputerede udi land etatens general commissariat deres erklæring og betenkende, saa tilskikke vi eder herhos bemelte supplication, hvis videre indhold j selv etc., og er vores etc., at j iligemaade derover til os indsender eders allerunderdanigste betenkende, paa hvad maade j formeene, at det med den post best kand komme til sin vedberlige rigtighed. Dermed etc. Hafnixe dend 7 maji anno 1723.

De, som forskrevne befaling gik til, vare efterskrevne: general lieutenant etc. Sponeck, kammer herre hr. Christian Carl von Gabel, admiral Olaus Judichær, general major Christian Friderich von Staffelt, conferentz r. og præresident Johannes Christenssen Meller, oberste Friderich Hans von Walter, iustitz r. og politiemester Johan Philip Ratheken, iustitz raad Christian Berregaard, raadmand Jens Kuur og Niels Pederssen Giested, een af de 32 mænd.

Sæl. Tegn. LXIV. 92—98.

927.

7 Maj 1723.

Moratorium for 3 Aar.

Vi have efter Henrich von Erden, borger og viinhandler her i vores etc. Kiøbenhavn, som vj dend 27 octobris 1720 haver meddeelt vores allernaadigste moratorium for alle hans creditorers kraf og tiltale paa tre aars tid, hans herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og hermed i henseende til, at hand allereede nogle af hans creditorer skal have fornøyed, bevilge og tillade, at hand endnu paa 3 aars tid fra ovenmelte vores ham givne moratorii expiration maa for ald arrest og tiltale paa hans persohn være fri og forskaanet, paa det hand imidlertid etc. Hvorefter etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafnæ dend 7 may 1723.

Sæl. Reg. LI. 399.

928.

28 Maj 1723.

Om Johan Drewsens Eneret til at opkøbe Klude.

De deputerede for financerne og tilforordnede i kammer collegio.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Vi tilskikke eder herhos rigtig copie af en vores af denne dags dato Johan Drewsen, papiirmester paa Strandnølle papiir verk i vort land Sielland, allernaadigst meddeelte brev og bevilling paa, at hand og ingen anden, hverken inden eller udenlandske, maa være berettiget til saavel her i vores etc. Kiøbenhavn som over alt i vort land Sielland at lade opkøbe hvis gamle lumpes og klude, som der kunde falde, imod billig og reede betaling, hvis videre indhold j selv etc. Thi er vores etc., at j strax den anstalt gjører over alt ved toldstæderne saavel her i bemelte Kiøbenhavn som Sielland, at ei nogen af saadanne gamle lumpes og klude vorder af landet udført. Dermød etc. Rosenborg slot dend 28 maji anno 1723.

Sæl. Tegn. LXIV. 112—13.

Om Indpas i Johan Drewsens Eneret til at opkøbe Klude.

F. 4. giøre alle vitterligt, at efftersom Johan Drewssen, papiermester paa Strandmølle papier verck her i vort land Sielland, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorleedes her i vores etc. Kiøbenhavn skal opholde sig visze folck, som opkøber hvis gamle lumper og klude, som de kand overkomme, og det alt til fremmede stæder forsender, derhos allerunderdanigst begierendes, at som de gamle lumper og klude er det eeneste, hvoraf bemelte hans Strandmølle papier verk, som hand med stor u-mag og bekostning skal have bragt i forsvarlig stand, skulle fremdeeles vedblive, vi da allernaadigst ville meddeele hannem det privilegium, at ingen, hvercken jnden eller ndenlandske, maatte understaa sig at opkøbe samme gamle lumper og klude, hvercken her i vores etc. Kiøbenhavn eller i kiøbstæderne og paa landet over alt i vort land Sielland, da have vi efter hans herom etc. samt os elskelige vores tilforordnede udj politie og commerce collegio deris derpaa etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at bemelte Johan Drewssen og ingen anden, hverken jndenlandske eiler fremmede, maa, indtil vi anderleedes etc., være berettiget her i vores etc. Kiøbenhavn eller udj de andre kiøbstæder og paa landet her i vort land Sielland at opkøbe saadanne gamle lumper og klude imod billig og reede betalling. Hvorimod hand skal være tiltænkt baade her i staden og i de andre kiøbstæder i Sielland at beskikke visze persohner, som slige klude og lumper af folck kunde kiøbe, til hvilken ende hand over alt dette haver at lade publicere, paa det folck kand vide, til hvem de sig kand addressere. Forbydendes etc. Rosenborg dend 28 maji 1723.

Sæl. Reg. LI. 408—09.

Om Tiltale til Brændevinsbrænderne for et paatænkt Opløb.

Johan Philip Ratheken, iustitz raad og politiemester.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi have ladet os referere, hvad du i din memorial af dato 16 maji nestafvigt paa det allerunderdanigste haver andraget om det store antal af brændeviins mænd, som skulle have besluttet at gaa os i møde den 11 maji nestafvigt ved vores seeneste hiemkomst fta Friderichsborg, og hvorledes du dem haver forbudet paa den maade at rotte sig sammen, med videre, saa og at de saadan din formaning nagtet dog have begivet sig paa veyen i et selskab af 150 til 200 personer for at overgive til os selv

en supplique i steden for at holde sig vores allernaadigste anordning efterretlig og samme i det af veris collegier, hvor deres begiering bør examineres, at overlevere. Og som vi da viszeligen finde stoor mishag i saadan deris adfærd, saa er vores etc., at du paa en god og lempelig maade udforsker, hvo iblandt dennem der haver tilskyndet de øvrige af deris selskab at blive fremturendis i deres første, ubetænksomme foretagende og i saa maader at sette din velmeente formaning og gjorde forbud tilside. Hvornest du haver at paamine dennem, at saadan deris utilladelige opleb meget vel kunde have fortient at straffis, om vi med strenghed imod dennem ville lade forfare, og endeligen paa det alvorligste at advare dennem, at de ingenlunde maa gaa deris foresatte øvrighed, som er denne stads magistrat, forbi, men for dennem bør andrage deris anliggende med begiering, at saa fremt de ikke kunde hielpe dem til rette, de da ville forestille deris sag for os selv eller i de af os allernaadigst beskikkede collegier, da de ikke bør tvile paa, at deris ansøgning jo bliver os paa allerunderdanigste foredraget til vores allernaadigste resolutions forventning, men for alting, at de vogter sig for paa ovenskrevne maade sig efterdags at sammenrotte. Hvorpaa du haver at imodtage deris allerunderdanigste supplique og samme i det collegium, hvor den henhører, at indsende. Hermed etc. Rosenborg slot dend 4 iunii anno 1723.

Sæl. Tegn. LXIV. 125.

931.

4 Junl 1723.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Moses Meyer Goldtschmidt jøde, boende j vores etc. Kiøbenhavn, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hans søn Magnus Goldtschmidt, som skal være sindet sig udj bemelte Kiøbenhavn at nedsette, efter at hand sit borgerskab etc., hand sig der maa nedsette og efter de jødiske ceremonier etc., desligeste at hand maa bruge dend handel etc., dog at hand derimod svarer etc., saa og paa behørige stæder etc. Forbydendes etc. Rosenborg slot d. 4 iunii 1723.

Sæl. Reg. LI. 427.

932.

11 Junl 1723.

Privilegium for en Possementmager.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Theodore Colas af dend reformerte religion, som i mange aar skal have opholdt sig i vores etc. Kiøbenhavn og nærret sig med at væve silke floer og stoffer,

men nu ey skal have kræfter samme profession at fortsætte, hans etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand maa forferdige snorer, smalle baand og andet possement mager arbeide, for saavit hand tilligemed en dreng kand afstæd komme. Forbydendes etc. Rosenborg slot d. 11 iunii 1723.

Sæl. Reg. LI. 432.

933.

25 Juni 1723.

Grev Danneskjolds Gaard fritages for Skatter.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter os elskelig hr. Ferdinand Anthon greve af Danenschiold og til Laurvigen, ædel herre til Varel, herre til Kniphausen, Dorvert og Hiritzhorn etc., ridder, vores geheime raad, cammer herre og ober staldmester, hans herom etc. af særdeeles kongelig mildhed og naade, dog uden ringeste consequence allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hans herudj vores etc. Kiøbenhavn beliggende og af hannem selv beboede gaard maa med ald dens tilliggende grund, have-rom og vaaninger, saaledes som dend nu er indrettet, bygt og begreben, for grundskat, jndqvartering og ald anden paalæg, som af gaarde og grunde her i staden pleyer at gaa, aldeeles være befriet, om endskjønt hand samme gaard icke haver henlagt under sit grevskab som en grevelig gaard eller hotel, i henseende til at vi herudinden af særdelis kongelig naade have dispenseret, saalenge bemelte gaard er fornevnte hr. Friderich Anthon greve af Danneschiold og til Laurvigen og hans arvinger tilhørende. Forbydendes etc. Rosenborg dend 25 iunii 1723.

Sæl. Reg. LI. 443.

934.

25 Juni 1723.

Fritagelse for borgerlig Tyngde.

F. 4 giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilgt og tilladt, saa og hermed, dog uden nogen consequentz for andre, bevilge og tillade, at Peter Hessenberg, borger og jndvaaner her i vores etc. Kiøbenhavn, som sin forige brugte handel og næring aldeeles haver nedlagt og herefter i ald stildhed uden nogen næring og brug agter at hen leve sin tid, maa for alle borgerlige og byens bestillinger og forretninger, som loven byder, være fri og forskaanet. Dog befries hand icke for de formynder-skaber, hvilcke hannem som fød værges efter loven kunde tilkomme. Hvorimod hand nu strax haver at erlegge og betale til Vor Frelseris kircke udj Christianshavn fem hundrede rixdaler i courant klingende mynt og derfor tage af vedkommende vedbørlig qvittering, som hand i vores

danske cancellie imod dette voris allernaadigste brevs udlevering haver at forevise. Forbydendes etc. Rosenborg dend 25 iunii 1723.

Sms. Reg. LI. 446.

935.

2 Juli 1723.

Bevilling for en Skræderske.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Joseph Petterssen Milanter hans etc. allernaadigst have bevilget, at en hans hustrues syster ved navn Anne Niels daatter, som med saadan legems svagthed skal være behæftet, at hun hidtil dags ikke skal have kundet tiene for sit brød, men skal have lært at sye klæder, maa, uformeent af skræderlauget her i staden, ernære sig med at sye mands og kvindekklæder, forsaaviit hun med egne hænder etc. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Rosenborg slot dend 2 iulii anno 1723.

Sæl. Tegn. LXV. 145.

936.

9 Juli 1723.

Privilegium for en Badstuemand.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi effter etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Baltzar Gotlieb Kretschmer, badstuemand her i vores etc. Kiøbenhavn, maa til sit huuses fornødenhed aarlig 12 tønder malt i sit iboende huus lade brygge imod dend behørige consumptions erleggelse, dog med de vilkor, at hand intet af hvis øll, hand af forskrevne malt lader brygge, enten til nogen afhender eller inden eller uden huset selger, under tre hundrede rdrs. straf, hvilket hand os elskelige præsidet etc. i bemelte Kiøbenhavn til efterretning strax skal tilkiende give. Og haver hand sig i det øvrige at holde effterrettelig, hvis brygger laugs articlerne byder og befaler for dem, som haver frihed i deris huuse at brygge. Forbydendes etc. Rosenborg dend 9 iulii 1723.

Sæl. Reg. LI. 453.

937.

28 Juli 1723.

Om Omgangsbryggeriet.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at saasom vi effter derom giordte allerunderdanigste ansøgninger ved vores allernaadigste forordning af 12 martii indeværende aar have paabudet omgangs brygningen herudj staden, hvilken omgangs brygning vi effter det, som os derom dend tid er bleven foredraget, allernaadigst havde formeent at være til alle jndbyggeres beste og til en saa god orden ved brygningen,

at ingen derved skulle vorde graveret eller given anledning til billig klagemaal, men vi dog nu tvert imod med største mishag maa fornemme og af mange saavel fra den civil som militair etat, og helst de fattige og u-formuende, til os indkomne beviislige klagemaal og besværinger klarlig haver befunden, at dend i saa maade bevilgede omgangs brygning imod vores allernaadigste intention, villie og omhue for det almindelig beste er geraaden til manges skade og fornærmelse, ja til største besværlighed baade for dennem, som til deris huus fornødenhed, saavel som for dennem, som til deres næring med at udtappe og skiencke noget øl behøver, og at alt saa brygger-lauget nu ligesaa lidet som forhen i vores hr. faders kong Christian dend femtes salige etc. regeringstid haver kundet præstere ved saadan omgangs brygning, hvis de burde og vi til det algemeene beste sikkerlig havde forventet, thj have vi efter slig beskaffenhed allernaadigst for got befunden dend ved meerbemelte vores allernaadigste forordning af 12 martii sidstleeden brygger lauget her i staden tilladte omgangs brygning igien at ophæve, saasom vi den hermed aldeeles ophæver, saaleedes at den til næstkommende 1te septembris skal være afskaffet. Og ville vi allernaadigst, at efter dend dag det med brygningen i allemaader skal forholdes efter af vores hr. fader salig etc. udgiven forordning af 21 ianuarii 1690 saavelsom andre om brygger lauget efter dend tiid indtil den 12 martii indeværende aar udgangne befalinger, saaleedes at de eene udj alle deres ord og clausuler skal vorde efterlevet. Og byde samt befale vi hermed vores tilforordnede udj politie og commerce samt magistrats collegio udj vores etc. Kiøbenhavn herover stricte at holde og denne vores allernaadigste villies meening alle og eenhver vedkommende til allerunderdanigste efterlevelse at lade bekiendt giøre. Givet etc. Rosenborg slot d. 28 iulii 1723.

Sæl. Reg. LI. 469—70.

938.

30 Juli 1723.

Om Borgerofficerernes Privilegier.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vores etc. er, at j forderligst til os indgiver eders allerunderdanigste erklæring angaaende, hvad friheder samtlighe officererne ved borgerskabet her i vores etc. Kiøbenhavn nyder for deres tjeneste, saa og hvad friheder j allerunderdanigst formeener, dennem kunde tillegges, saalenge de saadanne charger virkelig forretter, uden at det øvrige borgerskab derved for meget

skulle graveris. Dermed etc. Rosenborg slot dend 30 iulii anno 1723.

Sæl. Tegn. LXIV. 159.

939.

9 Avg. 1723.

Om Tiltale til Brændevinsbrænderne for deres Opløb.

Johan Philip Ratheken, iustitz raad og politiemester.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom det for nogen tiid siden, da vi kom fra Fredensborg her indtil staden, haver tildraget sig, at fast samtlige brendeviins brenderne her sammesteds sig havde sammenrottet og imod Vibens huus uden for stadens Nørre port gaaen os i møde, da det dog dennem forhen af dig var forbøden ikke paa saadan maade deris memorial til os at overgive, og vi, formedelst at de havde understaaet sig til sligt at giøre, dig allernaadigst haver anbefalet bemelte brendeviins brendere at afhøre, og det da er befundet, at consumptions inspecteur Windeløv for dennem samme memorial haver projecteret og formodentlig skal have instigeret disse brendeviins brendere til saaledes sig at sammenrotte og bemelte memorial paa saadan utilberlig maade at overlevere, da som slig sammenrotning kunde have fortient vores u-naade og stor straf, saa ville vi dog alleeniste, at du bemelte brendeviins brendere derfor een alvorlig reprimande skal give og dennem ellers i vores navn pardon tilsiige, saa og af deres arrest entledige, naar de udsiger og tilstaar, hvad de om bemelte inspecteur Windeløv vide, og om hand ikke og saa foruden at concipere for dem den indgiven memorial haver animeret dennem til sig uden porten at tilsammen rotte. Og ville vi saa for denne gang af synderlig kongelig naade have dennem pardonneret, dog at de herefter ikke understaar sig til saadant at giøre. Ellers skal det ikke være dem formeent deres allerunderdanigste memorialer i collegierne at indgive, men for deslige til sammen rotting haver de sig at i agt tage. Og som fornævnte consumptions inspecteur Windeløv skal have projecteret forberørte memorial og brendeviins brenderne formodentlig, som melt er, til fornævnte sammen rotting animeret, saa er vores etc., at du meerbemelte inspecteur Windeløv derover hører, og saa fremt du finder det fornøden, da hannem endnu videre med nogle af brendeviins brenderne at confrondere, og skulle hand ikke ville gaa til bekiendelse, haver du hannem da at lade arrestere. Dermed etc. Rosenborg dend 9 augusti anno 1723.

Sæl. Tegn. LXIV. 164—65.

Om en Sandkiste ved Nyhavn.

Iustitz raad Thomas Bartholin og iustitz secreterer Diderich Sechman.

F. 4. Vide maa j os elskelige Thomas Bartholin etc. og Diderich Sechman etc., at eftersom Ole Hanssen af vores etc. Kiøbenhavn for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes os elskelige vores tilforordnede udi havne commissionen skal ved skriftlig contract af 13 aprilis 1720 have accorderet hans hustru Anna afgangne Jens Nielsens, da hun var enke, en pladtz ved enden af Nyhauns canal, hvor hun maatte og skulle indrette en sandkiste, efter samme imellem dem oprettede contracts videre formelding, med condition, at som havne commissionen ikkun betalte 200 rixdr. til bemelte sandkistes forfærdigelse og hun af egne midler bekostede det øvrige, som sig til en anseelig summa skal have bedraget, hun da saavelsom hendes arvinger at skulle nyde, bruge og beholde meerbemelte kiste til brugelighed ved sandfærieriet, saalenge hun eller de forbleve udi steenfærieret laugget og betalte til havne commissionen den aarlige accorderede afgift 25 rixdaler samt holdte kisten vedlige og udi vedbørlig stand, jkke desmindre, da bemelte Ole Hanssen nu er kommen i egteskab med fornevnte Anne afgangne Jens Nielsens, skal bemelte vores tilforordnede udi havne commissionen have den 22 maji sidstafviget ladet ham sandkisten opsige til 11te iunii eller i det længste inden førstkommende 27 augusti at qvitere og ryddiggjøre, derhos allerunderdanigst anholdende om tvende commissarier, som kunde kiende og dømme udi denne sag, enten hand fremdeeles skal beholde sandkisten til brugelighed efter contracten, eller og hand efter opsigelsen skal være pligtig til at afstaa og rødig gjøre den, da saa fremt j dertil godvilligen etc. Hafniæ dend 20 augusti anno 1723.

Sæl. Tegn. LXIV. 171—72.

Moratorium paa 3 Aar.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at eftersom Johan Henrich Croone, borger og klædekræmmer her i vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorleedes hand, efter at hand for fire aars tid siden har begyndt med kram handlingen her sammesteds, skal som een ung kiøbmand for at tilvende sig næring have til een og anden udborget af hans kramvahre til imod 5000 rdr., som saaleedes er ham af hænderne, og hvoraf hand til denne tid ikke skal have kundet i mindelighed indbekomme noget til hans creditorers afbetaling,

hvorover de nu baade skal have angrebet hans person og effecter til hans paafølgende total ruin, saafremt hand icke til deris afbetaling nyder dilation og befrielse for saadan bemelte hans creditorers anstrengelse, da have vi efter hans herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at bemelte Johan Henrich Crone maa paa trei aars tid for alle hans creditorers anstrengelse og arrest paa hans person være frj og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Hand haver og udj anledning af vores dend 31 martii 1719 om adskilligt iustitien vedkommende allernaadigst udgangne forordning dends 2den articul at lade dette vores allernaadigste brev til hans værneting næste eller andet ting, efter at det hannem er tilhænde kommen, læse og protocollere. Hvorefter etc., under vor hyldest og naade. Hafniæ d. 20 augusti 1723.

Sæl. Reg. LI. 478—79.

942.

27 Avg. 1723.

Privilegium for en Bager.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Christopher Kryger, som vi ved vores til eder den 10 augusti 1720 ergangne allernaadigste befaling allernaadigst have tilladt, at hand maa ernære sig her udi vores etc. Kiøbenhavn med at bage et slags brød, hamborger eyermond kaldet, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at bemelte Christopher Kryger ligeledes ufor-meent af bagerlauget maa bage nürnbergger kager og peber nødder for at selge udi huset. Dog dersom hand paa et siddende stæd her i staden vil falholde berørte eyermon og nyrnberger kager samt peber nødder, saa haver hand hos eder at anholde om en fri seddel paa et visz sted, hvor hand best synis, til saadanne vahre at kand have aftek paa. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ dend 27 augusti anno 1723.

Sæl. Tegn. LXIV. 173—74.

943.

3 Sept. 1723.

Privilegium for en Lærredshandler.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Lovise Roset hos os allerunderdanigst haver anhold, at vi allernaadigst vilde tillade, at hendes søn Claudi Roset, som vi dend 29 aprilis 1716 allernaadigst have bevilget lige saadan frihed, som fornevnte hans moder haver haft med adskillige slags galanterier her i vores etc. Kiøbenhavn at falholde, selge og forhandle, tillige med sin anden kram, nu hun

handelen til hannem skal have afstaaet, maatte falholde og selge taffter, fint og grofft læret af alle slags sorter, silcke og ulden strømper samt adskillige ulden stoffer, da have vi efter saadan hendes paa bemelte hendes søns vegne allerunderdanigste etc. samt dend fra os elskelige vores tilforordnede udi politie og commerce collegio herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at fornevnte Claudi Rosset, dog uden consequence for andre, tilligemed at bruge den ham forhen bevilgede galanterie kram udj læretz kræmmer langet udj bemelte Kiøbenhavn maa indtagis. Dog haver haand først for os elskelige præsident etc. her sammesteds at angive sig for saadan handel og derfor af oldemanden for samme lang at lade sig indskrive, saa og betale det til jndgangs og jndskrivelses penge, som de læretz kræmmerne allernaadigst givne langs articler tilholder. Forbyndes etc. Hafniæ dend 3 septembris 1723.

Søl. Reg. LI. 484—85.

944.

3 Sept. 1723.

Privilegium for en Billedhugger.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Carl Henrich Brenno maa, naar hand sit borgerskab her etc., sig med stuccatur, støen og bilt-hugger arbeide, som hand skal have lært, samt andre deslige curiositeter fri og ubehindret ernære og saadant arbeide saavel inden som uden byes forfærdige for eenhver, som det af hannem kunde forlange, imod billig betaling, hvorpaa hand og saa mange svenne, som hand dertil behøver, maa holde og samme saavel udenlands fra forskrive som af vores egne undersaatte antage. Men hvad drenge angaar, saa skal hand herved være forpligtet ingen anden end danske og jndlændske drænge at antage og i saadant arbeide at oplære. Og ville vi af særdeelis kongel. naade og uden consequentz for andre allernaadigst have hannem befriet for alle borgerlige og byens bestillinger og forretninger. Thj forbyde vj etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ dend 3 septembris 1723.

Søl. Reg. LI. 485.

945.

1 Okt. 1723.

Fritagelse for borgerlig Tyngde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed, dog uden consequence for andre, etc., at Hans Friderich Lange, borger og brøger her i vores etc. Kiøbenhavn, som allerede nogle af stadens tiennister haver be-

tient og opvartet, maa herefter for alle borgerlige og byens bestillinger og forretninger være fri og forskaanet. Dog befries hand ikke for hvis formynderskaber etc. Saa skal hand derimod tiltenkt være strax til Vor Frelseres kirke udj Christianshafn at erlegge og betale et hundrede rigsdaler courant klingende myndt og derfor tage af vedkommende behørig qvittering, hvilken hand i vor danske cancellie imod etc. Forbyndes etc. Hafniæ d. 1 octobris 1723.

Sæl. Reg. LI. 498.

946.

8 Okt. 1723.

Moratorium for en Fallent.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom Johan Henrich Cron, som haver erhødet vores allernaadigste moratorium paa 3 aar for hans creditorers anstrengelse, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes hans kramboed og gods skal end nu holdes under den samme arrest og forsegling som tilforn, da nogle af hans creditorer, som haver hans vexler i hænde, lod derpaa giøre arrest, hvorover hand ikke kand faa fri haand over hans boe dermed at handle og vandle, som hand best til hans creditorers betaling efter haanden kunde finde leilighed til, anholdende derhos allerunderdanigst, at naar til de creditorer, hvis vexlers summa, nemlig 1970 rixdaler, allerede er forfalden, deris sikkerhed blev af hans kramvahre afagt saa meget, som til den summa kunde eragtes tilstrekkelig, den giorte forseigling og arrest for det øvrige, nemlig 1775 rixdr., som og er for vexler, men ikke førend in decembris i indeværende aar og ianuarii tilstundende aar forfalder, da maatte vorde ophævet, saa at hand kunde blive hans boe og effecter fuldkommen raadig uden nogens hinder og tvang, thi er vores etc., at j for at forekomme ald videre vitleftighed forderligst for eder kalder saavel bemelte Johan Henrich Cron som foranførte hans creditorer, hvis vexlers betalings termin allerede er forfalden, og paa beste maade imellem dennem afhandler det, saaleedes at samme creditorer for deris vexlers summa udi hans vare og effecter til betaling inden en vis tiid kunde vorde forsikkret og hans forseglede boe og vare hannem da igien til fri og egen disposition overlades, i allerunderdanigste følge af voris hannem forundte allernaadigste moratorium, paa det hand de øvrige hans creditorer, hvis vexler endnu ikke er forfalden til betaling, saavelsom de andre iligemaade kunde see forneyet og tilfreds stillet, alt efter deres krafs beskaffenhed. Dermed etc. Hafniæ dend 8 octobris anno 1723.

Sæl. Tegn. LXIV. 198—94.

Om en Strid mellem Hørkremmerne og Høkerne.

Conferentz raad Caspar Bartholin, etatz raad Peder Bentzon og iustitz raad Severin Junge.

F. 4. Vor gunst tilforn. Hvad endeel høkkere her i vores etc. Kiøbenhavn allerunderdanigst og klageligen haver andraget og begiæret, anlangende at hørkremmerne i bemelte Kiøbenhavn udi anledning af dend 9 post i voris den 10de octobris i nest forbigangne aar dennem allernaadigst givne laugs articler skal formeene høkkerne at udselge humle i punde tal, saltet sild i fierdinger og salt i skiepper og smaa maal, og hvad hørkremmerne der imod have forestillet, det kand j af hosfølgende deres memorialer selv videre etc. Og er hermed vores etc., at j foretager eder denne imellem forbemelte hørkremmere og høkkere værende dispute, samme efter de af begge parter i deres memorialer anførte motiver nøye examinerer, ja end og, om det skulde eragtes fornøden, med nogle af de sagtmodigste af hvert partie selv taler og da derom saavelsom og anlangende eenhver af dem deres à parte næring og handel, samt hvorudi samme, saa at begge deele til stadens og det gemeene beste kunde subsistere, kand og bør bestaa, eders allerunderdanigste betænkende til os forderligst indgiver. Dermed etc. Hafniæ dend 29 octobris anno 1723.

Sæl. Tegn. LXIV. 209.

Om Skomagerlavets Gæld.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom Hans Albrecht Franck, oldermænd for skomager laugget i vores etc. Kiøbenhavn, tillige med fleere laugsmestere for os allerunderdanigst haver andraget den anseelig giæld, som laugget er geraaden udi saavel for pestens tid som derefter formedelst de af oldermændene optagne capitaler til laugets nødvendige brug og garberietz fortsettelse, som i alt skal rendere til een summa af 8000 rdr., allerunderdanigst derhos anholdende, at som eendeel af creditorerne haver ladet opsige deres capitaler og derefter ei alleene taget dom over ham som oldermænd paa laugets vegne, men og ladet vurdere og seqvestrere hans boe, hvilket og skal være skeet ved elleve laugsmestere, som tillige med oldermænden haver underskrevet nogle visze obligationer, vi da allernaadigst ville forunde bemelte skomager laug moratorium paa 10 aar, og j udi eders derpaa indkommen allerunderdanigst erklæring beretter, at det paa den eene

side vilde præjudicere de, som haver at fordre udi deres ret, og meest dem, som haver laant laugets umyndiges midler, hvilke da selv derover kunde komme i decadance, og at det paa den anden side sigter til enhver mester, som enten er eller herefter kommer i laugets, deris credits spilde, hvilket da omsider vilde foraarsage laugets yderste ruin, hvorføre j, paa det at de, som haver underskrevet obligationerne, ikke skulle lide for det heele laug og blive ruineret, da de ikke har haft nogen særdeeles fordeel af laanet, som er kommet til laugets felleds nytte, allerunderdanigst holder det for best, at samtlige mesterne gjorde indskud, enhver efter sine vilkor, hvoraf de 2de creditorer, som har begynt proces mod dem, efter deres fordrings størrelse kunde betales noget paa gielden, da de andre creditorer, som ei endnu havde reist sag, bleve desto roeligere, og som j til den ende have ladet samtlig laugets fremkalde for eder og da formaaget nogle til godvillig at erklære sig at vilde giøre det proponerede jndskud og andre antegnet, forsaaviit holdtes billig, indstille j samme eders forslag til vores allernaadigste approbation, og at vi tillige derhos allernaadigst ville bevilge og tillade, at hvis mesterne i saa maader haver udlovet og er antegnet for, maatte ved tvende af laugets, som j dertil finder meest beqvem, indfordres, og om nogen skulle viise sig uvillig udi at afdrage deres andeel, der da af deres bo maatte skee udpantning derfor, thi er vores etc., at j derudinden stiller den anstalt, som er giørlig, forsvarlig, og laugets udi mindelighed kand formaaes til, til de tvende creditorers betaling. Dermed etc. Hafnise dend 29 octobris anno 1723.

Sæl. Tegn. LXIV. 209—10.

949.

29 Okt. 1723.

Bestalling for en Branddirekter.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi allernaadigst have beskicket og forordnet, saa og etc. Daniel Preisler, hid indtil vice brand directeur her i vores etc. Kiøbenhavn, til at være herefter directeur over brand vercket udj bemelte vores etc. Kiøbenhavn udj afg. brand major og directeur Gotfried Fuchsis stæd. Thj skal hand fremdeeles være os etc. I særdeelehed skal hand sig etc. For hvilcken hans tieniste og omkostning, som derved efter hans instrux skal giøres, vi allernaadigst have bevilget og forundt hannem til aarlig løn og underholding for sig selv, betiente og fornødene heste i alt 1600 rdr., som hannem af de dertil beskickedede midler rigtigheden skal betales og begyndes fra Mickelsdag nest afviget og saaleedes continuere, indtil vi

anderledes etc. Saa haver hand og ligesom hans formand lygternes inspection i bemelte Kiøbenhavn tilbørligen og forsvarligen at forestaa efter vores elskelige kiere hr. faders sal. etc. derom dend 13 martii 1694 allernaadigst giorte foranstaltning og udgangne resolution. Hvorefter alle etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafnise d. 29 octobris 1723.

Sæl. Reg. LI. 518—19.

950.

26 Nov. 1723.

Moratorium paa 3 Aar.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Peder Bertelssen, borger og jndvaaner her i vores etc. Kiøbenhavn, hans herom etc., allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand udj tre aar for alle hans creditorers krav og tiltale aldeeles maa være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Hand haver og udj anledning af vores dend 31 martii 1719 etc. Thj forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafnise d. 26 novembris 1723.

Sæl. Reg. LI. 538—39.

951.

3 Dec. 1723.

Moratorium paa 3 Aar.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Claus Holm, borger og brygger udi vores etc. Kiøbenhavn, hans etc., allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand paa 3 aars tid for alle hans creditorers tiltale maa være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Hand haver og etc. Thj forbyde vj etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafnise dend 3 decembris 1723.

Sæl. Reg. LI. 540—41.

952.

17 Dec. 1723.

Om Skomagerlavets Gæld.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom Martin Ohm, vores skomager, haver giort allerunderdanigst ansøgning hos os, at hand for den giæld, som skoemager laugget her i vores etc. Kiøbenhavn tiid efter anden og største deelen for hans tiid er geraaden udi, maatte entlediges og befries, naar hand for sin andeel haver erlagt og betalt 30 rixdaler til giældens afbetaling, hvilket hand formeener, naar een repartition og ligning imellem alle skoemagerne i laugget, som skal være 126 i tallet, bleev giort, at skullé bedrage sig meget meers, end ham kunde tilkomme til samme giælds afbetaling at svare, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst have bevilget, at

naar bemelte Martin Ohm til forberørte skoemager langs gieldts afbetaling haver efter hans eget tilbud erlagt og betalt trædeve rixdaler, maa hand for ald videre tiltale samme gield angaaende være befriet. Og ville vi ellers allernaadigst, at hand fra byens og langets iurisdiction skal være entlediget og her efter alleeniste at staa og sortere under borg retten, efter vores hannem forhen allernaadigst meddeelte bestalling. Iligemaade bør hannem imod ovenmelte tredive rixdalers erleggelse uskad tilbage leveris alt, hvis hos hannem ved rettens middel i anledning af denne fordring kand være udtaget. Derefter j etc. Befalendes etc. Hafniæ dend 17 decembris anno 1723.

Søl. Tegn. LXIV. 285.

953.

17 Dec. 1723.

Om Indretning af en Farveplantage udenfor Vesterport.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom os elskelig Gregorius Wulf, vores krigs raad etc., paa egne og med-interessenters vegne for os allerunderdanigst haver andraget, at de ere sindede at indrette et plantning og avling af de til at farve tienlige urter og gevexter af alle sorter, med allerunderdanigst begiering, at dennem til den ende een staden tilhørende grund, som ligger uden for Vester port paa dend høyre side, naar mand kører ud af porten, langs ved contra charpen indtil den lige over for liggende veir-mølle, og hvilken grund af stadens kiæmner skal være bortleiet til Lars Larssen vognmand, motte anvises og til samme brug i tyve aar imod een aarlig afgift overlades, og vi dennem saadan deris ansøgning, i henseende at den sigter til publici beste og manufacturernes fremvext, allernaadigst have bevilget, saa er hermed vores etc., at j strax gjør den anstalt, at bemelte heroven for beskrevne plads til forskrevne krigs raad Wolf og hans med interessenter vorder indrømmet og i tyve aar overladt, imod at de deraf aarlig til staden svarer tyve rixdaler i leye, saa og at meerbemelte krigs raad og hans med-interessenter efter deris eget tilbud betale fornævnte vognmand Lars Larszen dend rug, hand alle-reede i samme plads skal have saaet, og fornøyer ham for det arbeid, hand derved kand have haft, alt efter gode mænds sigelse. Og haver j og saa til den ende dennem derom, det beste mueligt er, at foreene. Dermed etc. Befalendes etc. Hafniæ dend 17 decembris anno 1723.

Søl. Tegn. XXIV. 236—37.

Privilegium paa en Farveplantage.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at os elskelig Gregorius Wulf, vores krigs raad etc., tilligemed 2de urtegaardsmænd og borgere heri vores etc. Kiøbenhavn ved navn Christopher Berens og Andreas Berens samt een farver i vores ulden manufactur fabrique navnlig Georg Gøbel maa uden for bemelte vores residentz stad indrette een plantning og avling af de til at farve tienlige urter og gevexter af adskillige sorter paa efterfølgende conditioner:

1. Skulle de saavel som andre være deelagtige i vores an-gaaende manufacturers jndrettelse allernaadigst udgangne og ved trycken bekjendt giorte privilegier.

2. Maa de til at indrette og fortsætte ovenbemelte verk antage til participanter og interessenter de af vores undersaatte, som de dertil kunde formaae. Saa skal og bemelte krigs raad Wulf og fornevnte hans interessenter saavel som ogsaa deres arvinger altid have og beholde directionen over dette verk.

3. Vile vi til at facilitere vercket og befordre dets fremvæxt lade fornevnte interessenter anvise og indrømme en staden tilhørende grund og pladz uden for Vester port paa dend høyre side, naar mand kierer udaf porten, langs ved contracharpen indtil dend lige over for liggende veyer mølle, og hvilcken pladtz nu af stadens kiømner skal være bortleiet til en vognmand navnlig Lars Larsen, saa at de samme plads og grund til ovenbemelte brug i tyve aar maa beholde, imod at de deraf til staden i aarlig leye svarer tyve rixdaler.

4. Ingen maa, under haard og vilkaarlig straf, understaae sig noget af forbemelte urter og gevexter enten hemmelig eller aabenbare at opgrave og borttage. Og ville vi, paa det sligt saavit mueligt kunde forekommes, at ved disse plantager skal opsettes et tegn, som udviser det herom giorte forbud.

5. Saa snart og saa een saa stoer qvantitet af disse til at farve tienlige urter og gevexter, som til vores ulden manufactur fabrique og ellers til farverierne i vore riger og lande udfordres, ved Guds velsignelse her er avlet og for saa civil en priis, som det fra fremmede stæder forskrives, kand selges og afhændes, da ville vi allernaadigst føye dend anstalt, at af saadanne til at farve tienlige og her voxende urter og gevexter ey noget fra fremmede stæder i vores riger og lande skal indføres og selges. Forbydendes etc. Hafnia dend 17 decembris 1723.

Privilegium for Fasanmesteren ved Frederiksberg paa at brygge og smige Øl.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Claus Bertelssen Winther, phasan mester ved vort slot Friderichsberg, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand udj det huus, hvor vi allernaadigst haver forundt hannem der ved Friderichsberg phasan huusze at boe, maa self lade brygge øl saavel til hans eget huuses fornødenhed som til at udselge i potteviis i hans huus til dem, som det der paa stædet hos ham strax kand fortære. Men det maa ingenlunde være hannem tilladt til nogen anden uden huuset at selge og afhænde af saadant hans øl, hvercken udj pottemaale eller andre fastagier, under vilkorlig straf. Og haver hand sig i det øvrige allerunderdanigst at rette efter vores om consumptionen allernaadigst udgangne forordning, saafremt hand denne vores allernaadigste bevilling agter at nyde. Forbydendes etc. Hafniæ d. 24 decembris 1723.

Sæl. Reg. LI. 553—54.

Bestalling for en Vicebranddirektør.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi allernaadigst have beskicket og forordnet, saa og etc. Nicolai Grim til at være vice brand directeur over brand vercket her i vores etc. Kiøbenhafn saavel som ved de ti vores spøyter her sammesteds udj forrige vice brand directeur Daniel Preislers stæd, som derfra til virckelig brand directeur over brand vercket i bemelte Kiøbenhafn allernaadigst er befordret. Thj skal bemelte Nicolai Grim være os etc. For hvilcken hans tienniste hand skal nyde til aarlig gage 300 rdr., som hannem af brand cassens midler rigtigen skal erlægges og betales. Hvoreffter de vedkommende etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ dend 24 decembris 1723.

Sæl. Reg. LI. 555—56.

Moratorium paa 3 Aar.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Mathias Stopsach, borger og bager her udi vores etc. Kiøbenhafn, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand udj tre aar for alle hans creditorers kraf og tiltale maa være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Hand haver og etc. Thj forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ dend 31 decembris 1723.

Sæl. Reg. LI. 559.

Om 6 Aars Skattefrihed for en Gaard paa Lille Kjøbmagergade.

Indqvarterings commissionen udi Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilførn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Hans Schebel, borger og kleinsmed her i vores etc. Kiøbenhavn, som vi den 23 novembris 1715 allernaadigst haver bevilget paa een af hannem paa Lille Kjøbmager gade her i staden opbyggt grundmuuret bygning og plads at maatte nyde sex aars frihed for grundskat, jndqvartering og ald anden deslige paalæg og besværing, hans herom etc. samt magistraten her i bemelte vores etc. Kiøbenhavn deris derpaa etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at fornævnte Hans Schebel maa paa forskrevne grundmuuret bygning og plads endnu nyde sex aars frihed for grundskat, jndqvartering og ald anden deslige paalæg og besværing. Derefter j etc. og hannem slikt etc. Befalendes etc. Hafniæ dend 31 decembris anno 1723.

Sæl. Tegn. LXIV. 241.

Moratorium paa 3 Aar.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Christian Due, borger og jndvaaner her i vores etc. Kiøbenhavn, som dend 15 maji 1721 haver erholdt vores allernaadigste moratorium paa tre aars tid for hans creditorers krav og tiltale, maa endnu paa tre aars tid for alle hans creditorers anstrængelse og molest samt arrest paa hans persohn være befried, paa det hand etc., under vor hyldest og naade. Ellers haver hand i anledning af vores dend 31 martii 1719 etc. Givet etc. Hafniæ dend 7 ianuarii 1724.

Sæl. Reg. LI. 561.

Bestalling for en Klokke ved Slotskirken.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi allernaadigst haver antaget og bestilt, saa og etc. Jens Ibsen, cantor ved kircken paa vort slot Kiøbenhavn, til at være tilligemed klokke til bemelte slots kircke udi dend forrige klokke Povel Ancker, som derfra til klokke til Ste Nicolai kircke i voris etc. Kiøbenhavn er forflyt, hans sted og samme tienneste at nyde med dens tilliggende jndkomst og rettighed, ligesom hans formand for hannem nydt og haft haver, saafremt hand sig derudinden tilbørligen forholder, desligeste og nu at være aleene hof bedemand, saa at hand, bemelte Jens Ibsen, alle og eenhver,

høye og nedrige, af vores hof etat, som under vores hof og borg ret sorterer, til brylluper, begravelser og andre deslige tilfælde, hvor ordinaire bedemænd behøves, maa og skal betienne med de vilkor, at hand sig ligeleedes derudinden skickelig og velvillig lader finde og med billig betaling for hans u-mage og tienneste lader nøye. Til hvilcken ende vi hermed allernaadigst befale bemelte vores høye og nedrige betiente, som bedemænd ville bruge, at de sig af fornevnte Jens Ibsen og icke af andre skal lade betiene. Hvorefter de vedkommende etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ dend 15 ianuarii 1724.

Sæl. Reg. LI. 566—67.

961.

31 Jan. 1724.

Forlængelse af et Moratorium.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Ewert Weinman, borger og jndvaaner i vores etc. Kiøbenhafn, hans herom etc. af særdeeles kongel. naade allernaadigst have extenderet og forlænget, saa og etc. voris hannem dend 30 ianuarii 1722 paa tu aars tid for alle hans udenlandske creditorers krav og tiltale allernaadigst forundt moratorium, saa at hand endnu paa tu aars tid fra dend tid, nemlig dend 23 februarii indeværende aar, da bemelte vores ham allernaadigst meddeelte brev expirerer, maa for alle hans udenlandske creditorers krav og tiltale være fri og forskaanet. Dog skal dette etc. Hand haver og etc. Thj forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Fredensborg dend 31 ianuarii 1724.

Sæl. Reg. LI. 578—79.

962.

8 Feb. 1724.

Reglement mellem Stadens Sognepræster og Garnisonspræsterne.

F. 4. giøre alle vitterligt, at efter som vi ere komne i erfaring, at vores om eendeel imellem sognepræsterne i vores etc. Kiøbenhafn og deres medtiennere paa dend eene og guarnisons præsterne sammesteds paa dend anden side værende tvistigheder angaaende deres embeders forretning allernaadigst udgangne anordning af dend 9 iulii anno 1717 ey skal have kundet aldeles forrebygge og ophæve dend miszforstand og u-orden, som ovenbemelte tvistigheder fra tid til anden skal have foraarsaget, da have vi allernaadigst funden for got et andet reglement og nærmere anordning derom at lade udgaa saaleedes, nemlig:

1. Alle ober og under officerer saavelsom gemeene, være sig end hvad regiment de kunde tilhøre, medens de i vores etc. Kiøben-

hafn i garnison ere beliggende og staa under commandanten, end og vores liv guarde til foeds og grenadier corps samt regiment de marine og vores betiente ved land artigleriet saa som ober og under officerer samt ober og under constabler, tambours og haandverks folck, saaledes som artiglerie etaten af os er regleret, og virkelig staa i vores tienneste, desligeste vores betiente ved fortificationen og garnisonen skulle med deres hustruer, børn og tienneste folck henhøre og svare til garnisons meenigheden i bemelte vores etc. Kiøbenhavn i henseende til alle det præstelige embede vedkommende forretninger, saa fremt de icke ville ansees med den straf, som krigs artichlerne cap. 1 pag. 4 ommelder. Dog er ei herunder begreben vores liv guarde til hest, som følger os selv og ey staaer under commandanten, ey heller land-cadetterne samt de dem foresatte officerer. Saa forblive og vores søe cadetter, søe artiglerie betiente saavel som alle andre, der have tienneste paa vores flode og henhøre til søe etaten, herefter som tilforn ved Holmens meenighed. Og skal det derforuden ey være nogen officerer formeent iblandt at høre prædicken i een anden end Garnisons kircken, naar de ickun lade sig betiene med det høyværdige alterens sacramente af garnisons præsterne og give dennem deres offer paa sædvanlige tider.

2. Alle de af den militaire stand, som nyde pension eller naadsens brød og i Kiøbenhavn sig virckelig opholde, skulle, saa lenge de saadan pension og naadsens brød nyde, med deris hustruer, børn og tieniste folck henregnes til garnisons meenigheden og lade deres vielser og børnedaab af garnisons præsterne forrette. Men de militaire, som haver faaet deres afskeed og ey nyde pension eller naadsens brød, saavel som alle militaires encker med deres børn og familier skulle efterdags ey henhøre til garnisonen eller dens meenighed, men svare til det sogn i staden, hvor de sig opholde.

3. U-ægte børns daab og besovede qvindfolcks aabenbare afløsning forrettes af det sogns præster, i hvilket de befindes, men ere de i nogen militaire familie, som til garnisonen henhører, da skal samme forretning tilkomme garnisons præsterne. Og skal af garnisons præsterne lige saa vel som af andre stadens sogners præster efter loven og rituallet altid holdes rigtig bog over alt, hvis saaledes i nogen maade forrettes, og det saaledes, som de agte at være bekiendt og svare til.

4. Det skal være garnisons præsterne tilladt at trolove og copulere alle under officerer og gemeene, i hvad sogn end bruden maatte være fra, men med ober officererne forholdes det efter loven.

5. De af dend militaire stand, som staa virkelig under noget regiment og ville lade sig copulere, skulle for deres chef af compagniet og regiments auditeuren aflegge deres corporlig eed om, at de ere fri for egteskab, og skal da samme eed skrives paa den dennem af officererne givne fri seddel og for præsten fremviises. Saa skal og saa dend, som vil copuleres, om hand tilforn haver levet i egteskab, forskaffe beviis fra forbemelte auditeur, at et lovligt skiffte efter dend afdøde er bleven holdet. Men i henseende til de aftackede, som nyde pension, og andre til militair estaten henhørende personer, da skulle de om begge forskrevne poster forskaffe rigtige attester fra den i vores etc. Kiøbenhafn anordnede stockhuus ret.

6. Effter som det skal falde de militaire encker, hvis mænd ere døde i krigen, formedelst dend slette tilstand, i hvilcken de fleeste sig befinde, meget besværligt ved det ordinaire consistorium efter loven at giøre slikt dødsfald beviisligt og derefter erholde dend frihed sig igien udj egteskab at maa indlade, da ville vi allernaadigst, at deslige encker efterdags for stockhuus retten i guarnisons provstens nærværelse, som sig til dend ende i bemelte ret engang hver maanet paa een vis der til berammet dag skal indfinde, om deres mænds dødelig afgang maa føre de fornødne vidner. Og skal meer ommelte ret tillige med garnisons provsten da decidere sagerne efter forefundne omstændigheder og beviisligheder og lade dennem de fornødne attester uden nogen betaling være følgagtige. Hvorefter etc. Givet etc. Fredensborg slot dend 8 februarii 1724.

Sæl. Reg. LI. 585—57.

963.

8 Feb. 1724.

Moratorium for 2 Jøder.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Aron et Isaac Franco jøder udj vores etc. Kiøbenhafn maa paa trei aars tid for alle deris ind og udlændiske creditorers anstrengelse og molest samt arrest paa deres personer være befriet, paa det de etc. Hvorefter etc., under vor hyldest og naade. Ellers have meerbemelte Aaron et Isaac Franco udi anledning af vores dend 31 martii 1719 etc. Givet etc. Fredensborg dend 8 februarii 1724.

Sæl. Reg. LI. 588.

Privilegium paa at dreje Silke- og Kamelgarn.

Magistraten udi Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom Claus Janssen, borger og jndvaaner udi vores etc. Kiøbenhavn, som skal have indrettet beqvemme møller for derpaa for kræmmerne her i byen at dreye hvis kameel haar, de kunde behøve, allerunderdanigst have beklaget sig, at knapmager langet sammesteds skal true at ville fratage ham hans møller og verktoy, hvormed hand nu udi sin høye alderdom skulde fortiene brødet baade til sig selv, hans hustru og 6 smaa uopfødde børn, og derfor allerunderdanigst haver begiert, at vi allernaadigst vilde tillade, at hand utiltalt af knapmager langet fremdeelis maatte bruge forbemelte dreiemøller for derved brødet for sig og sine at erhverve, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi efter saadan hans etc., saa og dend fra os elskelige vores tilforordnede udi politie og commerce collegio deris etc. erklæring allernaadigst have bevilget, at fornævnte Claus Janssen, dog uden consequence for andre, for silke kræmmerne her i staden og ingen andre maa bruge forbemelte møller for derpaa at dreye silke og cameel garn, for saaviit hand med egne hænder etc. Dog tillades hannem ingenlunde dertil at holde enten piger eller andre folk. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ dend 12 februarii anno 1724.

Sæl. Tegn. LXIV. 259—60.

Privilegium for en Felbereeder.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Johan Henrich Hartman, som skal have lært felbereeder haandverk og paa samme som svend arbeidet udi 8 aar, hans etc. allernaadigst have bevilget, at hand, nu hand agter at begive sig udi felbereeder langet her i vores etc. Kiøbenhavn, uden at staa noget mestersvends aar udi samme laug strax maa indtagis, naar hand først for eder sit borgerskab etc. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Hafniæ dend 18 februarii anno 1724.

Sæl. Tegn. LXIV. 265.

Moratorium for en Enke.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Margarethe Catharine afgangne

Andreas Hansohus, forrige borger og handelsmand her i vores etc. Kiøbenhafn, hans efterladte encke maa for alle hendes og bemelte hendes afgangne mands udenlandske creditorers krav og tiltale aldeles være fri og forskaanet paa trei aars tid, paa det hun imidlertid etc. Dog skal dette etc. Hun haver og etc. Hvorefter etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ d. 3 martii 1724.

Sæl. Reg. LI. 611.

967.

10 Marts 1724.

Privilegium for 2 Jøder.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Joseph Phillip Unna jøde, jndvaaner udj vores etc. Kiøbenhafn, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at en hans søn ved navn Salomon Joseph, efter at hand sit borgerskab etc., maa sig der nedsette og efter de jødiske ceremonier etc., desligeste at hand maa bruge dend handel og næring som andre etc. Dog at hand derimod svarer etc. og paa behørige stæder etc. Forbyndes etc. Hafniæ den 10 martii anno 1724.

Lige saadan een bevilling blev samme dag expederet for hans broder Wulf Joseph.

Sæl. Reg. LI. 617—18.

968.

17 Marts 1724.

Privilegium paa Lærredshandel.

Justitz raad og politiemester Johan Philip Ratheken.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom Ellen Sven Nielssens for os allerunderdanigst haver andraget, at hun ikke veed at ernære sig og hendes svage mand, som udi sex aar skal have været syg og sengeliggende, samt fire u-myndige børn med andet end det, hun hid indtil haver brugt, nemlig at omgaae med netteldug og lærret at selge til got folk, hvilket hende nu skal være bleven formeent, saa give vi dig hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter hendes herom etc. og i henseende til hendes svage mand og umyndige børn, dog uden consequence for andre, allernaadigst have bevilget og tilladt, at hun med netteldug, lærreder og deslige vahre, som hun sig af kræmmerne her i vores etc. Kiøbenhavn til forhandler, maa omgaa og til got folk selge og afhænde. Derefter du etc. Befalendes etc. Hafniæ dend 17 martii anno 1724.

Sæl. Teg. LXIV. 290—91.

Moratorium paa 3 Aar.

F. 4. giøre alle vittterligt, at vi efter etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Kilian Drubin, borger og galanterie kræmmer her i vores etc. Kiøbenhafn, som af frygt for sine creditors anstrængelse skal have været forarsaget sig fra bemelte Kiøbenhafn at begive, maa nyde fri og sicker leyde sammesteds igien at indkomme og derudj 3 maaneder, fra underskrevne dato at regne, for arrest paa sin person af samtlige hans inden og udenlands creditorer maa være befriet, paa det hand etc. Dog skal hand tiltænckt være sig hos magistraten etc. Hvorefter etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Hafniæ dend 24 martii 1724.

Søl. Reg. Ll. 625.

Om Afgift af Afløbsrender fra Husene ved Christianshavns Kanal.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom Hans Hanssen Haagen, Rasmus Jenssen og Michael Haagensen, borgere og jndvaanere paa Christianshavn, hos os allerunderdanigst haver anholdet om, at vi allernaadigst ville befri dennem for at betale den afgift, som os elskelige vores tilforordnede udi havne commissionen her i vores etc. Kiøbenhavn udi syv aar haver ladet fordre hos enhver af dem for een afløbs rende fra deris huuse og gaarder sammesteds ud til canalen, nemlig een rixdaler aarlig, efterdi saadan udgift hverken forhen er bleven fordret i de tider, de haver boet i deris gaarder, ikke heller forige eyere af samme gaarder skal have vist af saadanne udgifter at sige, og vi af bemelte vores tilforordnede udi havne commissionen deres derpaa etc. have fornnummen, at supplicanternes fra deres gaarde ud til canalen havende afløbs render ere i følge af den om havnen og canalerne den 15 aprilis 1682 allernaadigst udgangne forordning ved havnens betientere anno 1716 fra paaske samme aar udi mandtallerne vorden anført og lige ved andre, der sig af deslige udløb betiener, i anledning af en til havne commissionen dend 29 februarii 1696 allernaadigst udgangen resolution bleven ansadt udi aarlig afgift til havnen for hver rende at betale een rixdaler, hvilken afgift hos dennem til dato ikke haver været at bekomme, og hvorføre havne commissionens tilforordnede allerunderdanigst have indstillet, om ikke fornævnte supplicanter den for afløbs renderne allerede fra paaske 1716 til paaske først kommende resterende afgift, aarlig er rixdaler

for hver rende, uden videre ophold bør betale og det saalenge, de dem af denne frihed agter at betiene. Thi er efter slig beskaffenhed hermed vores etc., at j tilholder supplicanterne at betale efter den kongelig resolution af 1696 for deres afløbs render i canalen aarlig een rixdaler fra 1716, som dog med føye kunde prætenderes at burde betales fra længere tid af. Dermed etc. Hafniæ dend 31 martii anno 1724.

Sæl. Tegn. XXIV. 299.

971.

11 April 1724.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Moses Fürst jøde, efter at hand sit borgerskab udj vores etc. Kiøbenhavn etc., maa sig der nedsætte og efter de jødiske ceremonier etc., desligeste at hand maa bruge dend handel og næring etc. Dog at hand derimod etc. Forbydendes etc. Friderichsberg slot dend 11 aprilis 1724.

Sæl. Reg. LI. 638.

972.

18 April 1724.

Moratorium paa 3 Aar.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Joseph Phebe, borger og jndvaaner udi voris etc. Kiøbenhavn, maa paa tre aars tid for alle hans creditorers anstrængelse og molest samt arrest paa hans persohn være befriet, paa det hand etc. Dog at hans indenlandske creditorer af hans midler, som nu er under rettens forvaring, nyder deris betaling, forsaaviit tilstrekke kand. Hvorefter etc., under vor hyldest og naade. Ellers haver etc. Givet etc. Friderichsberg dend 18 aprilis 1724.

Sæl. Reg. LI. 650—51.

973.

20 Juni 1724.

Om Ringning med Kirkeklokkerne i Anledning af en Prinsesses Fødsel.

Biscopen hr. Christen Worm.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom Hendes Kongelig Høyhed vores elskelig kiere daatter prinsesse Sophia Magdalena er af den høyeste Gud med een naadig forløsning efter ønske forleenet og med een ung prinsesse og arving velsignet, som i dag frelseren Christo ved den hellige daab vorder indlemmet, saa er vores etc., at du strax den anstalt lader giøre, at der i eftermiddag med klokkerne til samtlige kirker her i staden og i Christianshaun vorder ringet og kimet

paa samme maade og lige saa lenge, som klokkerne paa slottet sig lade høre. Dermed etc. Hafniæ dend 20 iunii anno 1724.

Sæl. Tegn. LXV. 320.

974.

21 Juli 1724.

Privilegium paa Værtshushold paa Ladegaarden.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. af særdeeles kongelig naade, dog uden consequence for andre, allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at David Schack, som vi allernaadigst haver anbetroet inspecteur tjenesten ved Ladegaarden uden for vores etc. Kiøbenhavn, maa tillige nyde de privilegier, at hand der ved stæden maa holde vertshuus og udselge viin og brændeviin, saa og selv brygge saa meget øll, som hand til hans huuses fornødenhed, saa og i potte tal til hans giester i huuset at udselge behøver, samt og brændeviin at maa brænde. Dog maa hand ikke understaa sig uden huuset hverken udi pottemaal eller andre fustagier at selge og afhænde noget af saadant hans øll eller brændeviin under vilkorlig straf. Og haver hand sig ellers i det øvrige etc. Forbydendes etc. Friderichsberg slot dend 21 iulii anno 1724.

Sæl. Reg. LI. 667.

975.

21 Juli 1724.

Privilegium for en Skomager.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor gunst tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Søren Mikkelsen, som haver staaen som musqveterer under vores militie og derfra formødelst svaghed er vorden demitteret, hans herom etc. samt eders derpaa etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at hand sig i vores etc. Kiøbenhavn af skoemager haandverk uformeent af lauget og uden at pleye laugsrettighed maa ernære sig, saaviit hand med egne hænder kand arbeide. Dog skal hand derimod forpligte sig under samme frihed ikke enten at tage andre til hielp til sig eller derpaa svenne og drenge holde. Derefter etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot dend 21 iulii anno 1724.

Sæl. Tegn. LXV. 322.

976.

21 Juli 1724.

Strid om en Vejrmølle paa Christianshavn.

Etats raad Severin Junge og Povel Conrad Bøchman.

F. 4. Viide maa j os elskelig Severin Junge etc. og Poul Conrad Bøchman, at eftersom vi den 21 ianuarii sidst forleden aller-

naadigst have anbefalet os elskelige Severin Rasmussen, vores iustitz raad, og Diderich Sechman etc., at de som commissarier paa Jacob Lillebech, vores hof bager, hans side tilligemed 2de andre commissarier, som munsterskriver Jens Rasmussen paa sin side, om hand det etc., skulle parterne paa en beleilig tid og sted etc. og da dennem om deris imellem værende tvistighed angaaende saavel et imellem parterne om een Lillebech forhen tilhørende gaard og mølleverk, paa Christianshavn beliggende, sluttede kiøb som de af os paa samme gaard og mølleverk allernaadigst forundte privilegier samt den af Lillebech udgivne revers, med hvis videre af forberørte tvistighed kunde dependere, enten udi mindelighed at foreene eller, for saaviit deraf ei for andre retter etc., ved endelig dom og sententz efter loven at adskille, med viidere samme vores allernaadigste ergangne befalings tilhold, og fornævnte munsterskriver Jens Rasmussen nu af os allerunderdanigst haver været begierendes 2de commissarier paa sin side, som ei aleene maatte anbefales i anledning af bemelte commissorii formelding, men end og paa hans til Lillebech havende prætentioner forsvarligen at kiende og dømme, da saa fremt j dertil godvilligen kand formaaes, er vores etc., at j retter eders leilighed efter strax at træde udi commission til forbemelte iustitz raad Severin Rasmussen og secreterer Diderich Sechman og forberørte commission tillige med dennem etc. Dersom og een af eder etc. Givet etc. Friderichsberg slot dend 21 iulii anno 1724.

Sæl. Tegn. LXIV. 322—23.

977.

5 Avg. 1724.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Hein Goldschmidt maa, efter at hand sit borgerskab etc., sig i vores etc. Kiøbenhavn nedsette og der efter de jødiske ceremonier etc., desligeste at hand maa bruge dend handel etc. Dog at hand derimod etc. Forbyndes etc. Friderichsberg slot dend 5 augusti anno 1724.

Sæl. Reg. LI. 678.

978.

5 Avg. 1724.

Privilegium for en Linnedvæver.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Lars Hanson, som udi den Slingerup bye seenist overgangen ulykkelig jldebrand skal have mist hans huus

og alt, hvis hand eyede, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at hand sig i vores etc. Kiøbenhavn maa nedsette og der af lin-væver haandverk ernære, saaviit hand med egne etc., uden svenne og drenge eller nogen andens hielp, og det u-formeent af lin-væver lauset. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot dend 5 augusti anno 1724.

Sæl. Tegn. LXIV. 334—35.

979.

5 Avg. 1724.

Om Borgerkaptejnernes Forpligtelse til at sidde i Inquisitionskommissionen.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Saasom vi saavel af dend fra eder paa tvende til os af Herman Harmsted og Jacob Peterssen Woller, begge stads capitainer udi vores etc. Kiøbenhavn, af dend 31 ianuarii og 26de martii udi indeværende aar indgivne allerunderdanigste supplicher, anlangende at de allernaadigst maatte forskaanes for at sidde udi inquisitions commissionen i stokhuset, i henseende at voris elskelig kiere hr. farfader salig etc. dend 15 ianuarii 1670 udi et til da værende magistrat udi bemelte Kiøbenhavn ergangen rescript allernaadigst haver befalet, at alle stads capitainer saavel som lieutenanter, corporaler og gefriedere over borgerskabet skulde være fri for alle borgerlige og byens bestillinger, indkommen erklæring af dend 24 aprilis sidstafvigt, som af eders til os elskelig Friderich Rostgaard etc. dend 2 iunii nest efter aflatte skrivelse allerunderdanigst have ladet os referere, at det dend 23 iulii 1695 først haver taget sin begyndelse med, at 2de borger capitainer sammesteds tillige med andre tilforordnede af dend militaire stand skulle administrere dend af vores elskelig kiere hr. fader salig etc. dend 13 aprilis 1686 allernaadigst anordnede inquisitions commission udi stokhuset, som og saaledes skal have continueret uden mindste imodsigelse indtil nu sidst afvigte 12 ianuarii, da forommelte 2de borger capitainer uagtet eders foregaaende udmeldelse skal have sat sig derimod og vegret sig ved at tage sæde der i retten, formeenende, at de ved slig udmeldelse vare forurettede, saa er nu hermed vores etc., at j alvorligen reprimanderer fornævnte 2de supplicanter for deris motvillighed i at efterleve eders udmeldelse til at sidde udi inquisitions commissionen og derhos tilholder dem uden nogen modsigelse samme forderligst at tiltræde og bievaane, indtil de derfra af eder bliver entledigede, saa fremt de ikke for opsetzighed imod deris øvrighed ville ansees med vilkaarlig straf. Derefter j etc. Skrevet etc. Friderichsberg slot dend 5 augusti anno 1724.

Sæl. Tegn. LXIV. 337—38.

Privilegium paa at brygge brunt Øl.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed, dog uden consequence for andre, etc., at Hans Hoffgaard og hans hustru af voris etc. Kiøbenhavn maa begge deris livs tiid i deris huus brygge brunt øll og samme inden og uden huset i potter og kande tal u-formeent tillige med den liden næring, som de bruger med at brænde brændeviin, sælge og afhænde til alle og eenhver, som det af dennem begierendes vorder. Dog maa de ikke understaa sig i andre fustagier eller til kroersker noget af samme deris øll at afhænde under denne vores etc. Og haver de sig i det øvrige etc. Forbydendes etc. Friderichsberg slot d. 11 augusti anno 1724.

Sæl. Reg. LI. 686.

Privilegium for en Bager.

Iustitz raad og politiemester Johan Philip Ratheken.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Hvad Ulrich Adolph, som vi den 11 decembris 1722 allernaadigst haver bevilget at maatte u-formeent af bager lauget i vores etc. Kiøbenhavn sammesteds ernære sig med at bage fransk og krydet brød for alle og eenhver, som sligt af hannem maatte forlange, for os allerunderdanigst klageligen haver andraget, hvorledes bager lauget under formeening, at bemelte ham allernaadigst meddeelte privilegium ikke kunde extenderis videre end til raspet brød, skal have taget eendeel brød fra ham, baade kringler, tvebak og raspet brød, saa hand derover maa lide nød baade for sin daglige underholdning og af hans creditorer presseres, kand du af hosfølgende copie af hans derom til os indkommen allerunderdanigste memorial selv etc. Thi er vores etc., at du hannem ved det ham allernaadigst meddeelte privilegium maintenerer, som vi derhen allernaadigst ville have extenderet og forklaret, at hannem ikke formeenes efter samme io at maa bage baade kringler og tvebak samt andet smaat brød, i hvad form hannem lyster, dog at det skeer af de tvende sorter dey, som det hannem allernaadigst forundte privilegium tillader ham at bruge. Friderichsberg slot dend 11 augusti anno 1724.

Sæl. Tegn. LXIV. 340.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Aaron Goldschmidt jøde maa

efter at hand sit borgerskab udi vores etc. Kiøbenhavn etc., sig der nedsette og efter de jødiske ceremonier etc., desligeste være forbunden ingen anden handel at bruge uden med vexeler og iouveler samt groszhandelen. Dog at hand derimod etc. Forbydendes etc. Fredensborg slot dend 19 augusti anno 1724.

Sæl. Reg. LI. 690.

983.

9 Sept. 1724.

Beskikkelse for en agende Post mellem Kjøbenhavn og Hamborg.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom forrige agende post mellem vores etc. Kiøbenhavn og vor stad Hamborg afgangne Elias Levesens enke, som vi efter hans død med samme tjeneste havde benaadet, nu ved døden er afgangen, da have vi allernaadigst beskikket og forordnet, saa og etc. Johan Nicolas Albring, forrige postmester ved vores postvæsen udi Lybech, til at være herefter agende post imellem bemelte vores etc. Kiøbenhavn og vor stad Hamborg med den condition, at den ham tillagde aarlig pension af 200 rixdr. efter egen erbydelse skal cessere, og hand derimod ligesom de andre agende poster aarlig toe hundrede rixdaler til post cassen skal erlegge og betale. Thi skal hand være os etc. Udi særdeelighed skal hand sig i samme bestilling vindskibelig lade finde og rette sig efter post ordonnancen samt hvis instruction, ham af dem, hvilke directionen og inspectionen over post amtet er anbetroet, kunde vorde med deelt, og sig ellers etc. Givet etc. Fredensborg slot dend 9 septembris anno 1724.

Sæl. Reg. LI. 701.

984.

6 Okt. 1724.

Privilegium for en Papirhandler.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Henrich Kafen for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes hand skal have ladet forskrive een stor quantitet af adskillige slags papiirer, saa og med stor omkostning reyst til Leipzig og Holland og der endnu større quantitet judkiøbt, derhos allerunderdanigst anholdende, at hannem allernaadigst maatte tillades udi urte og jsen kræmmer langet i vores etc. Kiøbenhavn at indtages og een aaben boed med alle slags papiirer, saa og alle sorter skriv materialier samt smaa galanterie kram holde, da have vi efter sliig hans herom etc. af særdeeles kongelig mildhed og naade, dog uden consequence for andre, allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at naar bemelte Henrich Kafen først sit borgerskab etc. og til stadens fattige erlagt en billig og for ham

taalelig kiendelse samt den sædvanlig rettighed til laugget, maa hand udi urte og jisen kræmmer laugget i bemelte vores etc. Kiøbenhavn, endskjendt hand ei for dreng eller svend paa samme handel haver tient, indtages og derefter dend handel med alle slags papiirer og alle sorter skriv materialier samt andre smaa galanterie kram bruge og i det øvrige med andre urte og jisen kræmmere lige laugs rettighed pleye og frihed nyde. Hvorefter de vedkommende etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Friderichsborg slot dend 6 octobris anno 1724.

Sæl. Reg. LI. 719.

985.

6 Okt. 1724.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilget, saa og etc., at Levin Berendtz jøde maa, efter at hand sit borgerskab udi vores etc. Kiøbenhavn etc., sig der nedsette og efter de jødiske ceremonier etc., desligeste at hand maa holde een aaben boed med adskillige galanterier og deslige vahre, som hutstafererne tilforn har handlet med, for alle og eenhver, som samme kunde forlange og begiere. Dog at hand derimod etc. Forbydendes etc. Friderichsborg slot den 6 octobris anno 1724.

Sæl. Reg. LI. 719—20.

986.

7 Okt. 1724.

Moratorium paa 3 Aar.

Vi have efter etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc. at Simon Dram af vores etc. Kiøbenhavn maa for alle hans creditorers krav og tiltale samt arrest paa hans person paa tre aars tiid allernaadigst være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Hand haver og etc. Hvorefter alle etc., under vor hyldest og naade. Skrevet etc. Fredensborg slot dend 7 octobris anno 1724.

Sæl. Reg. LI. 721.

987.

14 Okt. 1724.

Privilegium for en Bogbinder.

Vi have efter os elskelige vores tilforordnede udi missions collegio deres herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at deres efter vores dend 9 augusti anno 1717 allernaadigst givne resolution privilegeret missions bogbinder maa som fri mester ved bogbinder laugget i vores etc. Kiøbenhavn ansees og lige haandverks frihed, som de haver, ubehindret nyde. Og om bemelte missions

collegii tilforordnede skulle finde for tienlig, at hand i bogbinder laugtet sig skulle begive, da uden at giøre nogen mesterstykke og u-fornødne omkostninger i laugtet at maa indtages og derhos for alle borgerlige og byens onera og bestillinger at være forskaanet. Dog skal hand tilforpligtet være for magistraten i bemelte Kiøbenhavn hans borger eed at aflegge paa samme maade som universitetets bogbinder etc. Fredensborg slot dend 14 octobris 1724.

Sæl. Reg. LI. 722.

988.

14 Okt. 1724.

Om Holmens Kirkes Ligvogn.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom os elskelig hr. Peter Raben ridder, vores admiral og stiftbefalingsmand over vore lande Jisland og Færøe, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes det privilegium, som vi den 26 iulii 1714 allernaadigst haver meddeelt Bremmerholms kirke i vores etc. Kiøbenhavn paa liig vogne for de under vores hof samt land og søe etat sorterende, som deris liig ved liig vogne til kirkerne ville lade føre, at holde, er for nogen tiid siden expireret, og derhos allerunderdanigst anholder om, at samme privilegium maatte ihenseende til samme kirkes slette tilstand allerunderdanigst (!) vorde fornyet og kirken perpetuerlig forundt, da have vi efter slig beskaffenhed samt fornævnte hr. Peter Rabens herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at bemelte Bremmerholms kirke maa fremdeeles, og indtil vi anderleedes etc., i alle maader nyde og have forbererte frihed og rettighed med dens liig vogne liig til jorden imod billig betaling at lade bestædige. Dog at Guarnisons kirken i bemelte Kiøbenhavn angaaende dens liig vogn udi sin frihed og brug til de liig, som dertil kirken bliver begraven, efter vores den 12 iannarii anno 1711 allernaadigst given befaling ei herved præjudiceres. Forbydendes etc. Fredensborg slot den 14 octobris anno 1724.

Sæl. Reg. LI. 722—23.

989.

14 Okt. 1724.

Privilegium for en Vintapper.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. af særdeelis kongelig mildhed og naade, dog uden consequence for andre allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Frantz Engelhart maa i vores etc. Kiøbenhavn, naar hand sit borgerskab etc. u-formeent af viintapper laugtet sammesteds holde een aaben viinkielder og der alle slags viine og brændeviine, som hand fra fremmede stæder lader

hid forskrive, udi smaa og store quantiteter lige ved viintapperne lade udtappe og forhandle. Forbyndes etc. Fredensborg slot dend 14 octobris anno 1724.

Sæl. Reg. LI. 723.

990.

14 Okt. 1724.

Moratorium paa 3 Aar.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter Jørgen Quist, borger og jndvaaner i vores etc. Kiøbenhavn, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand udi trei aars tiid for alle hans creditorers krav og tiltale maa være fri og forskaanet, saa fremt hand ikke inden den tiid af hans debitorer bliver betalt, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Hand haver og etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Fredensborg slot dend 14 octobris anno 1724.

Sæl. Reg. LI. 723—24.

991.

14 Okt. 1724.

Om Sørnes Rensning.

Professor Jochum Friderich Ramus.

F. 4. Vi tilskikke dig herhos tvende os allerunderdanigste forestilte overslage angaaende den bekostning, som meenis at skulde udfordres til de trende uden for vores etc. Kiøbenhavn liggende ferske søer, som med mudder og ureenlighed ere opfyldte, deres renovering, afhvilke overslage det eene er blevet os tilstillet ved allerunderdanigst memorial af 8 martii nest afviget fra de tilforordnede udi vand commissionen sammesteds og det andet fra vores general major os elskelig Hans Henrich Scheel, dateret Rensborg dend 7 octobris nest efter, med hosfølgende afritzning paa samme trende søer. Og er hermed vores etc., at du bemelte tvende overslage og beregninger nøye overveyer og os saa derover dit allerunderdanigste betænkende, om samme trende søers reenselse med mindre bekostning kand gøres, og hvorledes du det for best og tienligst eragter, det snarest mueligt kand være, tillige med bemelte overslage og afritzning in originali at tilsende til voris videre allernaadigste resolution. Dermed etc. Fredensborg slot dend 14 octobris anno 1724.

Sæl. Tegn. LXIV. 396.

992.

21 Okt. 1724.

Moratorium paa 3 Aar.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter Mogens Ebbessen, borger og tobakspinder udi vores etc. Kiøbenhavn, hans herom etc. aller-

naadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand udi tre aar for alle hans creditorers kraf og tiltale og for arrest paa hans person maa være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Hand haver og etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Fredensborg slot dend 21 octobris 1724.

Sæl. Reg. Ll. 724—25.

993.

28 Okt. 1724.

Privilegium paa at forfærdige Kønreg og at trykke Tapeter.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Zacharias Nieman, som skal have lærdt at giøre kønreg og ellers derforuden skal være een tapet trykker af profession, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes hand skal være sindet at ville nedsette sig uden for vores etc. Kiøbenhavns Øster port og der at forfærdige og levere saa megen kønreg, som ikke alleeniste udi bemelte Kiøbenhavn, men end og udi vore riger Danmark og Norge aarlig kunde forbruges, saavel som og at forfærdige og tilfals holde alle haande trykkede tapeter, saa fremt det allernaadigst maatte behage os at befale, at ingen anden kønregmager, ei heller tapet trykker i visse aar sig herudi provincien maatte nedsette for at oprette saadanne manufacturer, saalenge hand eenhver med den behøvende quantitet forsyner, desligeste ogsaa at ingen kønreg fra fremmede stæder her i vort rige og ingen trøkkede tapeter efterdags her udi provincien maatte ind føris uden rigs fra, og vi hannem derpaa frihed allernaadigst ville med deele, da have vi efter os elskelige vores tilforordnede udi politie og commerce collegio deris herover etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at bemelte Zacharias Nieman, naar hand først sit borgerskab etc., maa udi ti aar alleeniste for Kiøbenhavns judbyggere kønreg forarbeide, hvorimod hand skal være forbunden til at fabriqvare det lige saa got og give samme kiøb derpaa, som det fra fremmede stæder kand have. Men skulle det siden befindes, at hand upaaklagelig kandournere voris etc. Kiøbenhavn, ville vi allernaadigst lade forbyde fremmede at indføre kønreg. Dog ikke førend hand forsvarligen dermed kand forsyne baade Kiøbenhavn og vort land Sieland. Saa ville vi og hermed allernaadigst have bevilget og tilladt, at naar bemelte Zacharias Nieman sit borgerskab, som meldt er, haver taget, maa hand sig iligemaade af trykkede tapeter at giøre, som hand best veed og kand, ernære og det tillige med andre i Kiøbenhavn boesatte, som af samme tapeter at giøre sig ernære eller herefter sig derpaa kunde nedsette. Forbydendes etc. Fredensborg slot dend 28 octobris anno 1724.

Sæl. Reg. Ll. 726—27.

994.

11 Nov. 1724.

Om Nellikøgades Udvidelse.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Søren Michelsen, børgere og skipper i vores etc. Kiøbenhavn, hans herom etc. samt eders derpaa etc. allernaadigst have bevilget, at hannem for det eene fag, som fra hans iboende huuses grund, beliggende i Dybens gade paa hiørnet at Nillike strædet, skal formedelst bemelte Nillikestrædets enghed afgaa til dens brede og egalitet, maa imod behørig qvitering betales half-femtesindstyve rixdaler, dog at hand derimod efter deszen nedbrydelse det øvrige af huuset forsvarlig igien skal lade opmure. Derefter j etc. Befalendes etc. Fredensborg slot dend 11 novembris anno 1724.

Sæl. Tegn. LXIV. 412-13.

995.

15 Dec. 1724.

Om Kanalernes Rensning.

Havne commissionens tilforordnede.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Eftersom for os allerunderdanigst er bleven andraget, hvorledes canalerne i vores etc. Kiøbenhavn, formedelst at de nu paa sexten aars tiid ikke ere blevne rensede, skal være saa med mudder opfylte, at de uforbigiengelig behøves at vorde opmudret og rensed, og til samme arbeids fortsættelse foruden dend mudder mølle, som havne commissonen allerede til den ende haver ladet bekoste, endnu nødvendig een af nye ville opbygges, til hvilken at lade forfærdige havne commissionens ordinaire intrader aldeles ikke skal være tilstrekkelige, saasom samme intrader aarligen alleene til omtrent 2600 rixdr. sig bedrager, og slig een mudder mølles bekostning med behørige sex pramme skal udkræve een 5 à 6000 rixdaler, foruden at omkostningerne ved tvende mudder møllers drift ville blive store og hver dag til samme at holde i gang med heste, arbeidsfolk og andre betiente komme at koste 24 rixdr., som beløber aarlig, naar tvende møller udi 200 dage bruges, 4800 rixdaler, saa give vi eder hermed allernaadigst tilkiende, at som bemelte canalers renselse er een stor nytte og gavn for dend heele stad og geraader til det almindelige beste, hvorfor det gandske publicum og saa dertil bør concurrere, vi da allernaadigst have funden for got til dette verks begyndelse og fortsættelse een havne skat over heele byen for een eeneste gang og ei viidere ved een allernaadigste forordning at lade paabyde, hvilken skat efter dend nye grund taxtes beregning paa alle

huuse og gaarde der udi staden med $1\frac{1}{2}$ pro cento skal lignes og betales, hvorfra ingen af jndvaanerne skulle være forskaanede, i hvad frihed og privilegium dennem end allernaadigst kunde være forundt, dog uden nogen consequence for fremtiden, og hvoraf dend første termin skal erlægges til førstkommende paaske 1725, den anden til nest paafølgende iunii maanets udgang. Af hvilke penge da og een nye mølle kunde anskaffes og bekostes og resten forblive til opmuddringens fuldførelse i følgende aar. Og have vi til den ende af denne dags dato allernaadigst anbefalet os elskelige vores tilforordnede udi jndqvarteerings commissionen strax for sig at tage dend nye grund taxt herover staden og Christianshavn og da proportionaliter at ligne og legge forskrevne havne skat, nemlig $1\frac{1}{2}$ pro centum paa huuse og gaarde samt alle bebygte og indhegnede platzer efter samme grund taxt og derpaa bemelte ligning og taxation at tilstille os elskelige præresident etc. i bemelte Kiøbenhavn, som vi allernaadigst haver befalet ikke alleeneste samme skat ved byens rodemestere efter sædvanlig maade at lade indkræve, mens end og, at de imellem sig selv skal udnævne een borgemester, een raadmand, saa og tvende af de 32 mænd, som pengene kunde ind cassere og igien til fornødenhed udgive samt have indseende med dette verks betiente og øvrigt drage omsorg for, at alting vel, som det sig bør, bliver forrettet. Til hvilken ende vi og allernaadigst ville, at disze af magistraten committerede skal, saalænge opmuddringen paastaar, være eder udi havne commissionen adjungeret, dog paa den maade, at de altid skal have een separat cassa, som ikke nogen gemeenskab med havne commissionens maa have, og over hvilken cassa bemelte committerede fuldkommelige skal disponere uden at være underkast ringeste dependance af havne commissionen, ikke heller at bebyrdes med nogen anden havne commissionen vedkommende forretning, men alleene at have opsigt med, hvis denne opmuddring angaar, og naar samme engang er til endebragt og canalerne rensede, da for alt at aflegge vedbørlig regnskab for magistraten og byen og derefter igien at træde fra havne commissionen og intet viidere dermed have at bestille. Paa det og havne commissionen kand komme i desto bedre stand saavel til canalerne renselse som andre udgifter, have vi allernaadigst fundet for got ved een forordning at paabyde, at een vis afgift paa det hvide strand sand eller saa kaldede strøe eller gulf sand, som her i staden indføres, skal legges, nemlig af hver stor baad med sand 1 rixdr., af een liden baad 3 $\frac{1}{2}$ og af et læs af ditto sand, som paa vogne i staden indbringes, 1 $\frac{1}{2}$. Og formeene vi saa allernaadigst, at naar havne commissionen

paa forbererte maade samt med fornævnte $1\frac{1}{2}$ pro cento paabuds penge vorder hiulpen dertil og kand benette sig af de reuener, som allerede kand være indløben, dend da ei alleene kand have kræfter nok til at fuldføre strax tilstundende aar canalernes, saaviit byen vedkommer, deris renselse, mens end og fremdeeles samme ved mudder møllernes drift af de aarlige indkomster ved lige holde.

Hvad sig ellers vore egne til hørende fortoge sammesteds angaar, da ville vi allernaadigst lade giøre dend anstalt, at opmudringen paa slige stæder paa vores egen bekostning af vores ved Holmen havende mudder møller skal vorde forrettet. Og paa det at over det heele opmudrings verk og saa kand være een lighed og inddeeling, hvorviit samme kunde tilfalde Holmens mudder møller, og hvad stadens eller havne commissionens publiqve møller skulle antage, saa have vi allernaadigst approberet, at det paa efterfølgende maade skal vorde indrettet.

1. Fra Christianshavns broe forbi Bremmerholm og dends kirke paa den eene og forbi den nye Børs samt den store Børs og Slots pladsen paa den anden side lige indtil Holmens eller Slots broe og siden derfra langs canalen ved Holmen ud til Kongens torv saavel som dend liden canal bag Børsen, der løber op til hendes mayts. dronningens gaard, ville vi allernaadigst, at Holmens mudder møller skal oprense, i hvorvel der i sær ved dend ny Børs findes nogle faa particulaire fortoge, hvis rensning ellers byen kunde vedkomme, da

2. derimod igien stadens publique mudder mølle paatager sig paa begge sider at opmudre alt, hvad som strekker sig fra Holmens eller Slots broe indtil dend saa kaldet Princens broe paa Friderichsholm, nanseet at eendeel af vore fortoge derunder findes, fornemmelig saaviit Slots pladsen og ober hof marschalchens iboende gaard paa Slotsholmen, item haugen bag Ridebanen og Riidehuset er angaaende.

3. Fra Prindsens broe ud til strømmen forbi staldhuusene, bryggerstet paa dend eene og material gaarden paa dend anden side, deszen fortoger os alleene er tilhørende, ville vi allernaadigst at skal ved Holmens mølle opmudres. Ligesaa ud forbi Tøyhuset og Proviant gaarden indtil Christianshavns broe, saa fremt det der ogsaa skulle fornøden giøres.

4. Dend Nye havn eller canal ved Charlottenborg anlangende, da siden hans prinselige høyheds prince Charles fortog strekker sig paa dend eene side og vi selv lader giøre bekostning paa vore fortoges opmudring, saa kommer hans priucelige høyhed vel og saa byen

til hielp, for saaviit printzens slottes grund taxt sig kand beløbe, hvorimod stadens publike mudder-mølle bemelte Nye Havn opmudrer.

5. De tvende smaa canaler, dend eene, som er imellem qvæst-huusets hange og de nye tømmer pladser, saa og dend anden, som er ude imod toldboden, tilkommer stadens mudder mølle og pramme. Og ville vi herhos allernaadigst, at denne jnddeeling skal herefter være een regul og rettesnor, hvorefter canalernes renselse hvert aar af eenhvers mølle og pramme skal vedligeholdes.

Saa ville vi og allernaadigst være betænkt paa at beordre os elskelige voris tilforordnede i ober admiralitetet at udsee og anordne visse og beqvemme stæder, hvor dend opmaalte mudder tid efter anden skal henføres samt prammene med magelighed baade kand ind og udkomme, desligeste at hvad mudder, der bliver oplagt, ikke igien skal udfalde eller og af strømmen medtages. Og ihvorvel vi allernaadigst have befalet, at Holmens broe paa nye af havne commissionens cassa skulde vorde opbyggt, og vi nu allernaadigst have fornunnen, at j ingen anden udveye eller middel dertil skal viide, helst deszen forfærdigelse sig til 6000 rixdr. skal ville beløbe, uden det forslag, j haver giort til de fire af havne commissionens tømmer pladsers bortselgning for deraf een capital til dette brug at formere, saa ville vi dog nu havne commissionen for de udgifter til Holmens broes opbyggelse allernaadigst have forskaanet og selv være betænkt paa middel dertil, hvorimod vi ingenlunde ville, at j de forberørte fire tømmer pladser maa selge, efterdi havne commissionen alt saa bliver mindre formuende til opmuddringens fortsættelse og vedligeholdelse. Derefter j etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot dend 15 decembris anno 1724.

Sæl. Tegn. LXV. 428—80.

996.

15 Dec. 1724.

Privilegium for en Urmager.

Kiøbenhavn's magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Peter Matthiessen, som uhmager profession skal have lærdt, hans etc. samt os elskelige vores tilforordnede udi politie og commerce collegio deres derpaa etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at hand, naar hand sit borgerskab etc., udi uhmager laugget udi vores etc. Kiøbenhavn strax maa indtages uden at giøre noget mesterstykke. Og hvad hand efter forordningen bør erlegge til laugget, skal hand udi deres overværelse betale, paa det at de andre mestere

ikke skal fordre af ham meere, end han bør give, og det, som laugs articlerne stricte tilholder. Derefter j etc. og herom etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot dend 15 decembris anno 1724.

Sæl. Tegn. LXIV. 432.

997.

15 Dec. 1724.

Anordning om Brandkompagniet.

F. 4. giere alle vitterligt, at eftersom vi ere komne udi erfaring, hvorlædis hid indtil ved brand compagniet udi vores kongelig residentz stad Kiøbenhavn udi adskillige tilfælde, saasom ved vagt, munstring, ildebrand og deslige, stoor u-orden og forsømmelse skal begaaes, formedelst ingen vis straf haver været dicteret, hvor efter de egen-sindige og forsømmelige kunde ansees, saa have vi, for at faae sligt efterdags remedet og afskaffet, allernaadigst fundet for got derom efterskrevne anordning at lade udgaae.

1. Skal for brand-compagniet udi bemældte vores kongl. residentz stad Kiøbenhavn en cassa indrettes, som hos brand-directeuren skal blive bestaaende, for hvilken cassa skal være trende differente laase, hvortil de tre næstfølgende ober-officerere ved brand-compagniet skal have hver sin nøgel, saa skal og indrettes en igiennemdraget protocol, som af præsidenten udi Kiøbenhavn bør forseigles, udi hvilken indtegten og udgiften ved brand-compagniet skal indføres, ligesom det ved andre stadens borger-compagnier er brugeligt.

De penge og straf-bøder, som til denne cassa indkommer, skal anvendes til hielp og cuur for de af brand-folkene, som ved nogen u-lykkelig hændelse kommer til skade, saa og til de forarmede, syge og nødlidende ved brand-compagniet: skulle noget optog efter vores allernaadigste befaling skee, og de fattige af brand-folkene ej kunde formaae at anskaffe og bekoste dennem hvis de dertil maatte behøve, for at komme saa ziirlig frem, som andre, skal de heller den dag derfor befries, end at brand-cassen med nogen omkostning dertil skulle besværes.

3. Naar nogen avancement skeer ved brand-compagniet, skal enhver, som avancerer, give til denne cassa saaledes, som herefter findes anført:

brand-directeuren	20 rdlr.	•	•
vice-brand-directeuren	10 rdlr.	•	•
capitainen	4 rdlr.	•	•
om hand nyder løn	8 rdlr.	•	•

premier lieutenanten.....	3 rdlr.	• •
second lieutenanten	2 rdlr.	• •
fendrichen	2 rdlr.	• •
adjutanten	1 rdlr.	• •
premier-brandt-mesteren	1 rdlr.	• •
ober-brandt-mesteren	4 ½	•
under-brandt-mesteren	3 ½	•

4. Saasom udi den af vores elskelig kiære hr. fader salig og høysalig ihukommelse den 23 julii 1689 allernaadigst udgivne brand-ordning dens 11 art. befales, at ingen brandt-mestere eller brand-folk, eller og af de, som ved de anrettede spøjter ere udvalde og beordrede, maa nogenstæds her fra byen sig begive eller forrejse, med mindre hand det først stads-hauptmanden og dernæst til det qvarteers capitain, under hvis compaignie hand er boende, saavel som directeuren over brandverket tilkiende giver, og vi meget ugierne maae fornemme, at ej alleene brandt-mesterne u-anmeldet af byen bortrejser, men endog at de fleeste af brand-folkene undertiden halve aar tillige, uden hos vedkommende sig derom at anmelde, paa landet skal forblive, saa at derved stoor u-orden og fortræd skal foraarsages, naar enten deres vagt falder eller u-lykkelig ildebrand paakommer, da ville vi hermed alvorligen have befalet, at alle ober-officerer ved brandt-compagniet skal give stads-hauptmanden tilkiende, naar de fra byen bortrejse, hvor længe de agter at udeblive, og hvo imidlertid deres tjeneste skal forrette; forsømmer de det, skal de give hver gang i straf 1 rdlr., som skal legges i brandt-compagniets cassa; alle ober og under-brandt-mestere skulle give brandt directeuren tilkiende, om de rejser af byen, og derhos forklare hvem de har gjort aftale med, som udi deres fraværelse skal forrette deres tjeneste; dersom det forsømmes, skal de betale til straf hver gang det skeer 1 sletdaler, og derforuden betale efter billighed den, som af brandt-directeuren bliver ordineret til udi den fraværendes sted at giøre hans tjeneste; forsømmer nogen af de andre, som staae ved spøjterne, at give brandt-directeuren og deres brandt-mestere tilkiende, at de rejser af byen, og ikke ordinerer en, som udi deres fraværelse kand forrette deres tjeneste, da skal de give til straf, for hver gang det skeer, toe mark danske, saa og betale efter billighed den, som er ordineret for dem at giøre tjeneste.

5. Naar brand directeuren lader ober-officererne og brand-mesterne til sig kalde, for at give dem ordre til munstring, visitation og deslige, skal enhver til bestemte tiid indfinde sig; forsømmer nogen fra vice-directeur til premier-brand-mester inclusive, betaler hand for

hver halv time 1 Ƴ ., og alle ober og under-brand-mestere for hver halv time 8 β .; hvo som uden vigtig aarsag gandske udebliver, skal betale, fra vice-directeur til premier brand-mester inclusive, hver 1 rdlr., ober og under-brand-mestere hver 4 Ƴ .

6. Naar ved nat eller dag nogen ildebrand (den Gud afvende) skulle paakomme, skal enhver, efter forberørte allernaadigst udgivne brand-ordnings 22 art. sig til sin spøjte forføje, og den til ilden bringe; forsømmer nogen, med mindre hand er svag, eller med vedkommendes forevidende bortrejst, og sig ikke ved ilden indfinder, naar det er ham bekient, betaler ober-officererne indtil premier-brand-mestere til straf 1 rigsdaler, en brand-mester som ikke er ved ilden eller ved sin spøjte 4 Ƴ ., og en brand-svend 2 Ƴ ., og som een deel ved ildebranden sig hemmelig fra deres spøjter begive uden ordre, som er imod forommældte brand-ordnings 34 art., saa maa ingen efterdags under foreskrevne straf i ilds-vaade der fra eller fra den spøjte, til hvilken hand henhører, sig uden ordre begive.

7. Enhver ober og under-brand-mester skal om morgenen, naar hans vagt er overstanden, give enten mundtlig eller skriftlig rapport til brand-directeuren saavel om hvis paa hans vagt er passeret, som om hans mandskab haver været complet, og det under straf af 2 Ƴ .

8. Skulde nogen ober-officerer, brand-mester eller brand-svend, enten ved ildebrand, vagt eller andre commando-sager findes i drukkenskab, da skal en ober-officerer give i straf 2 rdlr., en brand-mester 1 rdlr., og en brand-svend 3 Ƴ .

9. Paa det at den u-orden, som ved munstringen hidindtil er gaaet i svang, en gang kunde vorde afskaffet, skal brand-mesterne med deres underhavende mandskab efter ordre være til bestemte klokke-slet tilstæde paa det forordnede stæd; forsømmer brand-mesteren det, skal hand betale derfor i straf 2 Ƴ , er forsømmelsen hos brand-svennen, bøder hand derfor 1 Ƴ ; brand-mesterne skal illegemaade formane mandskabet, at de uden forlov ej bortgaaer, alt under foranførte straf, og naar munstringen er overstanden, skal enhver brand-mester eftersee sit mandskab efter roullen, paa det de, som sig hemmelig haver bortbegivet, derfor kand ansees og straffes.

10. Enhver brand-mester skal have flittig indseende med sine underhavende, at deres brandskilt altid holdes i god stand; afgaaer nogen fra brand-compagniet, skal brand-mesteren affordre brandskiltet og brand-seddelen, hvilket hand skal forvare indtil munstring bliver holdet, da hand det for brand-directeuren skal anmælde, og

fra sig levere, paa det at ald misbrug, som dermed kunde gaae i svang, kand afskaffes; befindes det at brand mesteren forsømmer det, skal hand selv dertil være ansvarlig; skulle nogen brand-svend, det være sig indlændisk eller udlændisk, med brand-skiltet hemmelig bortrejse, og er eller haver været i noget ambt, skal hannem efterskrives hvor hand er, og bør hand ansees, som den der med betroet gods sig hemmelig har bortbegivet, indtil hand det igien tilbage sender.

11. Skulle sig nogen imod sine officerere i commando-sager opsette, det være sig hvo hand er, enten med u-sømmelig ord eller i gierning, skal af politiemesteren, stads-hauptmanden, brand-directeuren, vice-brand-directeuren og capitainen ved brand-folkene derover holdes forhør, hvor da den skyldige efter sagens beskaffenhed skal ansees og straffes.

12. Paa ober-officerernes, brand-mesternes og brand-svennenes brand-skilte skal være forandring, paa det enhver, efter sin charge og stand, ved paakommende ildebrand derved kand kiendes og vides hvad hand betiener, saa maa ingen enten ober eller under-officerer i commando-sager lade sig finde uden side-gevær, under 2 $\%$ straf, ej heller maae nogen af brand-folkene paa vagten eller ved ildebrand sig indfinde, uden brand-skiltet, under forommældte straf.

13. Naar nogen fra brand-compagniet ved døden afgaaer, det være sig officerere eller gemeene, og det vorder forlangt af brand-compagniet at bære ham til sit hvile-stød, skal enhver, som dertil bliver commanderet, saadant efterleve, under 4 $\%$ straf; naar og nogen af ober eller under-officerere ved brand-compagniet enten bortdøe eller dimitteres, skal det stads-hauptmanden kundgjøres, ligesom det ved andre borger-compagnier i lige tilfælde brugeligt er.

14. Brand-vagten skal hver aften inquireres af ober-officererne, eller og af brand-directeurens ordinantz, som de forsømmelige haver at antegne, paa det de efter disse articlers indhold af brand-directeuren kand blive straffede.

15. Alle de straf-bøder, som af ober-officererne betales, item de bøder, som ved forhører i commando-sager dicteres og sammestæds leveres, skal siden i cassen henlegges; hvad de andre forseelser og forsømmelser efter forommældte articler angaaer, da afgjøres de hos brand-directeuren eller hos de andre dertil ordinerede ober-officerere, som tager imod bøderne, og dennem iligemaade i cassen deponer. For cassens indtegt og udgift aflegges aarlig regning for brand-compagniets chef udi overværelse af alle compagniets ober-officerere; hvorefter vedkommende sig allerunderdanigst haver at rette

og for skade at tage vare. Og byde vi hermed og befale os elskelige præresident, borgemestere og raad i bemældte vores kongl. residentz-stad Kiøbenhavn, samt politiemesteren, byefogden og alle andre, som denne vores anordning under vores cancellie-seigl tilskikket vorder, at de den paa behørige stæder til alles efterretning lader læse og forkynde. Givet paa vort slot Friderichsberg den 15 decembris anno 1724.

Sæl. Reg. Ll. 742—44.

998.

15 Dec. 1724.

Om Grundskat til Kanalernes Rensning.

F. 4. giøre alle vitterligt, at saasom vi ere komne i erfaring, hvorledes canalerne udi vores kongl. residentz-stad Kiøbenhavn, formedelst at de i mange aar ikke have været rensede, behøve u-forbigængeligen at renses og opmuddres, hvortil udkræves anseelige omkostninger med fornødne inudder-møllers og prammers anskaffelse, som havne-commissionen ikke formaaer af dens aarlige reuener at kunde udrede; thi have vi, i henseende til at dette verk geraader til det algemene beste og publicum der udover billigen der til bør contribuere, allernaadigst for got befunden, for een gang og ej videre at paabyde og befale, som vi og hermed allernaadigst paabyde og befale, at af alle huse og gaarde samt alle bebygte og indhøgnede pladser og ejendomme i Kiøbenhavn og Christianshavn (de publicque huse undtagen) skal den ejende, i hvad privilegium og frihed hannem end kunde være meddeelt, give og betale efter grund-taxten halvanden procento, dog uden consequence for fremtiden, hvilken fornævnte grund-skat skal erlægges og betales udi tvende terminer, den første til paaske 1725 og den anden til næste paafølgende junii maanedes udgang, og skal alle uden underskeed være forpligtede samme grundskat at betale til rodemesterne, naar de derom giøre anfordring og terminen er forfalden, og paa det at eenhver kand være forsikkret, at fornævnte skat til opmuddringen, og hvis deraf dependerer, alleene bliver anvendt, saa have vi allernaadigst anbefalet os elskelige præresident, borgemestere og raad udi vores kongelig residentz-stad Kiøbenhavn, at de imellem sig selv udnævner een af borgemesterne, een raadmand og tvende af de to og tredive mænd, som pengene kunde incassere og igien til fornødenhed udgive, samt have indseende med dette verks betienter, og i det øvrige drage omsorg for at alting vel, som det sig bør, vorder forrættet, og siden, naar samme er til ende

bragt, for alt at aflegge regnskab for magistraten og staden. Hvorefter alle og eenhver vedkommende sig allerunderdanigst haver at rætte. Givet paa vort slot Friderichsberg den 15 decembris anno 1724.

Sæl. Reg. LI. 744—45.

999.

15 Dec. 1724.

Om Afgift af Sandbaade.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom vi have maat fornemme, hvorledes canalerne udi vores kongl. residentz-stad Kiøbenhavn tilføjes stoor skade og u-reenlighed ved det hvide strøe eller gulv-sand, som over alt her udi husene bruges og meget vel kunde undværes, helst den største deel der af, naar det af husene udfejes, enten ved vandet udi rende-steenene eller og ved regn og udi andre maader i canalerne bortskylles, saa have vi allernaadigst for got befunden for dennem, som efter dags slig strøe eller gulv-sand her udi staden indføre og bortforhandle, efterfølgende paalæg at paabyde og anordne, som vi og hermed allernaadigst paabyde og anordne, nemlig at af hver stoor baad med hviid sand, som af stranden tages og her i staden indkommer, skal betales en rigsdaler, og af hver liden baad tre mark og af et læs dito sand, som paa vogne i staden indbringes, en mark, hvilken afgift os elskelige vores committerede udi havne-commissionen til dens fornødne udgifter saa velsom og til canalerens reenselse og vedligeholdelse maa lade oppebære. Hvorefter alle og enhver vedkommende sig allerunderdanigst haver at rætte. Thi byde og befale vi hermed os elskelig præsesident, borgemestere og raad udi vores kongl. residentz-stad Kiøbenhavn, samt alle andre, som denne vores forordning under vort cancellie-seigl tilskikket vorder, at de den paa behørige stæder til alles efterretning strax lader læse og forkynde, og saa derover alvorligen at holde. Givet paa vort slot Friderichsberg dend 15 decembris anno 1724.

Sæl. Reg. LI. 745.

1000.

15 Dec. 1724.

Moratorium paa 2 Aar.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Friderich La Font af vores etc. Kiøbenhavn, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand udi toe aars tiid for alle hans creditorers krav og tiltale maa være fri og forskaanet, paa det hand etc.

Dog skal dette etc. Hand haver og etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Friderichsberg slot dend 15 decembris anno 1724.

Sæl. Reg. LI. 749—50.

1001.

32 Dec. 1724.

Om Altertavlen i Garnisons Kirke.

Justitz raad og general bygmester Johan Conrad Ernst, oberst lieutenant Elias David Hausser, cancellie raad Hendrich Krock og steenhuger Heimbrodt.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom os elskelig hr. Georg Wilhelm Hedewiger, greve af Sponeck etc. ved hans til os indgivne allerunderdanigste memorial af den 1te hujus for os haver andraget, at j vel efter foregaaende ordre skal have taget syn paa den efter afgangne commerce raad Hans Bentzons legatum i den herre Zebaoths eller Garnisons kirken her i vores kongelige residentz stad opreisteny alter tavle af marmor steen og derom givet forretningen den 20 novembris nestafvigt under eders hænder beskreven, men at deraf uanseet de af eder anførte omstændigheder dog saa meget kand fornemmes, at arbeidet ey aldeles er reusseret eller af den ziirlighed, som dend derom sluttede contract udfordrer, samt at 2de af eder, nemlig du Elias David Hausser og du Hendrich Krock, siden efter nærmere overveielse skal have frafaldet samme forretnings jndhold og forandret eders om alter tavlen og det derpaa anvendte arbeideforhen havde tanker, thi er nu hermed vores etc., at j samtlige paa nye syner bemelte alter tavle, om den, saavel hvad marmor steenens bonitet som teigningens og arbeidets ziirlighed og dygtighed angaar, forsvarligen og efter contracten er forfærdiget eller ey, hvorefter j os derom eders forretning og attest, saaledes som j den med eed, om paakræves, kunde stadfæste, forderligst have at tilstille samt derhos eders betænkende at indgive, paa hvad maade det, som ved meer omrørte alter tavle maatte være forseet eller efterladt, best kunde vorde remedet, og hvo derfor bør være ansvarlig. Dermed etc. Friderichsberg slot dend 22 decembris anno 1724.

Sæl. Tegn. LXIV. 441—42.

1002.

23 Dec. 1724.

Forbud mod at købe Munderinger af Matroser.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Ligesom vi allernaadigst ville, at ingen af jndbyggerne i vores etc. Kiøbenhavn maa understaa sig

at kiøbe nogen slags mundering af de ved søe etaten enrøllerede matrosser, som og forhen ved land etaten er forbuden, men de, som det maatte giøre, at skal være forpligtet saadan mundering uden betaling igien strax at fra sig levere, saa maa ikke heller nogen, i hvo det være maa, creditere matrosserne nogen ting, med mindre cheffen for compagniet samme credit selv haver permitteret. Og ville vi allernaadigst, at j denne vores anordning til alle jndvaanernes allerunderdanigst efterretning lader publicere, paa det de sig herefter for skade kand tage vare. Dermed etc. Friderichsberg slot dend 22 decembris anno 1724.

Sæl. Tegn. LXIV. 443.

1003.

23 Dec. 1724.

Fritagelse for borgerlig Tyngse.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Niels Flensburg, borger og jndvaaner paa Christianshavn, maa, i henseende til at hand ved contract er forbunden til vores tjeneste og skibsbygninger leverance af skibs tømmer at giøre, og hvorover hand altiid selv maa reise og være fraværende, foruden at hand udi commissioner med besigtelser og taxation ved vores Holm bliver brugt, for alle borgerlige og byens bestillinger og forretninger maa være fri og forskaanet. Forbyndes etc. Friderichsberg slot dend 22 decembris anno 1724.

En lignende Bevilling fik Jens Thickau.

Sæl. Reg. LI. 755.

1004.

6 Jan. 1725.

Forbud mod at kristne Tjenestefolk tjene hos Jøder.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom vi allernaadigst haver funden for got, at herefter ingenlunde nogen af den christne religion, det være sig enten mands eller qvindes personer, maa tiene hos de af den jødiske nation i vores etc. Kiøbenhavn eller andensteds i vore riger og lande, hvor nogen jøde er tilladt sig at maa opholde, saa er hermed vores etc., at j denne vores allernaadigste villie strax over alt ved trykte placater lader kund giøre og derhos tilkiendegiver, at alle af den jødiske nation, som haver nogen christen folk i deris tjeneste, uden nogen imodsigelse skulle være forpligtede til førstkomende paaske i indeværende aar at skaffe samme folk og tiunde fra sig, paa det de imidlertid kand høre sig om folk af deris egen nation, som kand tiene dem, og slige christne tjeneste folk iligemaader kand

være sig om anden leilighed. Og ville vi herhos allernaadigst, at j saadant ikke alleeneste ved trykte placater lader publicere, som oven melt er, til alles efterretning, men end og ved rodmesterne, hver i sit qvarteer, i huusene, hvor nogen jøde boer, ansige, saavel til manden selv som hustruen samt de af dend christne religion, som hos dennem tiener eller sig opholde, paa det ikke nogen af dem sig med uvidenhed skulle undskyldte. Thi saa fremt det efter forbemelte tiid skulle befindes, at nogen jøde havde nogen christen hos sig i tjeneste, da skal de strax uden nogen persons anseelse jages af byen og landet og de christne, som hos dennem i saa maader findes sig fremdeeles at opholde, med vilkaarlig straf ansees. Og ville vi i det øvrige, at j saavel samtlig som du Johan Philip Rateken som vores politiemester i særdeelighed over denne vores allernaadigste foranstaltning alvorligen holder. Dermed etc. Friderichsberg slot dend 6 ianuarii anno 1725.

Sæl. Tegn. LXV. 4—5.

1005.

12 Jan. 1725.

Privilegium for en Bødker

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Carl Bendtzen, som skal have lærdt bødker haandverk og siden derpaa udi mange aar saavel udi voris etc. Kiøbenhavn som ved farten paa vort land Iisland haver tient som sven, hans etc. allernaadigst have bevilget, at hand, nu hand agter at begive sig udi lauget, maa aldeeles være fri for at staa mester svends aar, naar hand i det øvrige efterkommer forordningen og voris bødkerne allernaadigst forundte laugs articler med sit mesterstykke at giøre, saa og derforuden betaler de udgifter, som forberørte forordning og laugs articler hannem tilholder. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot dend 12 ianuarii anno 1725.

Sæl. Tegn. LXV. 5.

1006.

12 Jan. 1725.

Om Kapitalisering af Jordskyld.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom j af os allerunderdanigst haver været begierende, at vi allernaadigst ville bevilge og tillade, at j til stadens beste og fordeel maatte accordere og slutte for een visz summa penge med dem af jndbyggerne i vores etc. Kiøbenhavn, som svarer jordskyld af deris eiendomme til byen og

ville udkøbe sig fra samme jordskyld og tilkøbe sig ævindeligt frihed derfor, heldst efterdi samme jordskylds summa ikkun i alt bedrager aarlig 59 rdr. 5 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{2}{3}$ β , da derimod renten af de penge, som for slig frihed af de kjøbende kunde indkomme, ville aarligen beløbe sig ti dobbelt meere, end ovenbemelte aarlige jordskyld er, da som vores allernaadigste tanker vel kunde falde derhen ihenseende til den fordeel, som byen til dens fornødne udgifter derved kunde have, derudinden efter eders allerunderdanigste ansøgning allernaadigst at dispensere, saa ville vi dog tilforn være underrettet om, hvorledes j de capitaler, som for ovenbemelte jordskylds frihed kunde indkomme, ville belegge, at samme ikke nogen tiid skulle kunde blive u-sikker. Thi er vores etc., at j os derover eders allerunderdanigste erklæring og betænkende til viidere etc. Dermed etc. Friderichsberg slot dend 12te ianuarii anno 1725.

Sæl. Tegn LXV. 7—8.

1007.

16 Feb. 1725.

Om Oplagspladser for Brosten og Sand.

Præsens og øvrige tilforordnede udi politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Saasom vi af een fra os elskelige tilforordnede udi havne commissionen i vores etc. Kiøbenhavn under dend 16 novembris udi nestafvigte aar til os indkommen forestilling allerunderdanigst have ladet os referere, at steenfører laugget sammesteds i anledning af voris dennem dend 29de augusti 1722 allernaadigst meddeelte privilegier skal have begiert, at dennem steen og muursands oplag stæder ved stranden udi bemelte Kiøbenhavn maatte blive anvist, men at saavel j udi eders herom til os indkomne allerunderdanigste erklæring som bemelte vores tilforordnede udi havne commissionen formeener, at det dennem ikke kand accorderes, formedelst bolverkerne, fornemmeligen fra Holmens broe og op til Vragerbroen, hvor steenfører laugget skal have forlangt pladser at udviises, skal være udi een meget slet tilstand og behøve stor reparation, og at steen og sands opkastning til saadan brøstfældighed skal være dend største aarsag, i det at bolverkerne derved tvinges og udviger, foruden at det ogsaa er een stor u-ziirlighed baade for vores slot og staden, saa er saavel efter eders som forbemelte voris tilforordnede udi havne commissionen deris herom allerunderdanigst giorte forslag hermed vores etc., at j til steen og muur sands oplag anvise baade prammændene og steenførerne pladser paa Christianshavn ved torvet paa begge sider af dend der værende steenbroe. Og

naar havne commissionen først faar sat bolværkerne for saadanne i vedberlig stand, skal prammændene og steenførerne aarligen deraf udgive een vis proportioneret kiendelse til havnen efter pladsernes storlighed, for saaviit et hvert lang behøver, saa og ellers være til forpligtet samme bolværker herefter med fornøden reparation forsvarligen at ved lige holde. Derefter j etc. og derom etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot dend 16 februarii anno 1725.

De tilforordnede udi havne commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Saasom vi udi anledning af eders til os under dend 16 novembris i nestafvigte aar indkommen allerunderdanigste forestilling under denne dags dato allernaadigst have anbefalet os elskelige præses og de øvrige vores tilforordnede udi politie og commerce collegio til steen og muur sands oplag at lade anviise baade prammændene og steenførerne udi vores etc. Kiøbenhavn pladser paa Christianshavn ved torvet paa begge sider af dend der værende steenbroe, saa er nu hermed vores etc., at j gierer dend anstalt, at bolværkerne, hvor prammændene og steenførerne til steen og muur sands oplag pladser bliver udviist, vorder satte udi vedberlig og forsvarlig stand, da de siden aarlig deraf efter eders allerunderdanigste forslag skal give een vis proportioneret kiendelse til havnen efter pladsernes storlighed, for saaviit et hvert lang behøver, saa og ellers være tilforpligtede samme bolværker herefter med fornøden reparation forsvarligen at ved lige holde. Derefter j etc. og herom etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot dend 16 februarii anno 1725.

Sæl. Tegn. LXV. 20—21.

1008.

16 Feb. 1725.

Privilegium for en Skræder.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom Wolrath Reinhardt af dend reformerede religion, som sig udi vores etc. Kiøbenhavn haver nedsat og sit borgerskab lovlig skal have vundet, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes hand imod vores de reformerede dend 23 aprilis 1714 allernaadigst meddeelte og forbedrede privilegier des 19 punct skal blive formeent med egne hænders arbeide at ernære sig af skræder haandverk, som hand skal have lært, derhos allerunderdanigst anholdende, at hannem i anledning af ovenmelte privilegier maatte tillades med egne hænder som frimester sig af skræder professionen at ernære, thi er hermed vores etc., at j strax

dend anstalt gier, at hand u-formeent af skræder laug^{et} bliver tilladt som fri mester paa skræder haandverk sig at ernære, saaviit hand med egne hænders arbeide kand afsted komme, dog uden enten svenne eller drenge derpaa at holde. Dermed etc. Friderichsberg slot dend 16 februarii anno 1725.

Sæl. Tegn. LXV. 22—23.

1009.

2 Marts 1725.

Privilegium for en Urmager.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Jørgen Lutterou, som uhmager profession skal have lærdt, hans etc. samt os elskelige præses og etc. udi vores politie og commerce collegio deris derpaa etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at hand udi uhmager laug^{et} i vores etc. Kiøbenhavn maa antages uden mester svends aar at udstaa, naar hand tilforn sit mesterstykke etc. og sit borgerskab etc. Og ville vi herhos allernaadigst, at j lader have nøye indseende med, at hand ei meere betaler til laug^{et}, end hvad som de derom allernaadigst udgangne forordninger tilholder, paa det at de andre mestere ikke skal fordre af ham meere, end hand bør at give, og det, som laugs articlerne stricte tilholder. Derefter j etc. og herom etc.. Befalendes etc. Friderichsberg slot dend 2 martii anno 1725.

Sæl. Tegn. LXV. 35.

1010.

9 Marts 1725.

Privilegium for en Apotheker.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom vi den 13 februarij anno 1700 allernaadigst have bevilget, at nu afgangne Coecilia afgangne Christopher Herforth, forrige apotheker udi vores etc. Kiøbenhavn, ved hendes apotheke, Den hvide Svane kaldet, maatte nyde alle de privilegier og benaadinger som de andre apothekere udi bemelte Kiøbenhavn og samme ved en dygtig provisorem lade forsyvne, saa og at hun forskrevne hendes apotheke udi hendes levende live enten skriftlig eller, om hun af svaghed blev overillet, mundtlig udi gotfolkes overværelse og paahør maatte overlade til nogen af hendes børn, eller, om de etc., til hvem hun vilde, og os elskelig Terkel Terkelsen, vores elskelig kiære h. broders printz Carls secreterer, og Abraham Klöcker, kiøb og handelsmand i bemelte Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver andraget, at fornevnte afgangne Coecilia, afgangne Christopher Herforths encke, kort før hun ved døden afgik,

i følgé af forberørte vores hende allernaadigst forundte bevilling forskrevne apothek til hendes ældste daatter ved navn Johanna Herfort, som nu lever i egteskab med fornevnte Abraham Klöcker, hendes søn navnlig Christopher Herfort Mangor, som udi 7 aar skal have været ved apotheker professionen og nu for videre derudi at perfectionere sig reiser udenlands, skal have overdraget, allerunderdanigst begiærendes, at vi hannem vores allernaadigste privilegium paa samme apothek vilde forunde, da have vi efter slig beskaffenhed samt bemelte secreterer Terkelssens og Abraham Klöckers etc. allernaadigst beskicket og forordnet, saa og etc. fornevnte Christopher Herfort Mangor til at være apotheker udi bemelte vores etc. Kiøbenhavn. Dog maa hand ved een af facultate medica og apothekerne udi Kiøbenhavn examineret og dygtig befunden provisorem, saalænge hand selv er uden lands, apotheket forsvarligen lade forestaae og siden ved hands hjemkomst, naar hand først med een attest fra bemelte facultate medica og apothekerne sammesteds efter den om medicis og apothekere allernaadigst udgangne forordning beviiser sig at være examineret og dertil dygtig befunden, apotheket tiltræde. Thi skal hand være os etc. J særdeelighed skal hand tilforpligtet være et got og ustraffeligt apothequé at vedligeholde og sig efter bemelte om apothekere etc. og ellers i det øvrige etc. Hvorimod hand paa forbemelte apothekere, Den hvide Svane kaldet, skal nyde alle de privilegier, som de andre apothekere etc. Forbydendes etc. Friderichsberg den 9 martij 1725.

Sæl. Reg. LII. 68—70.

1011.

9 Marts 1725.

Privilegium for en Kirurg.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Henning Ditlef Claussen, medicinæ studiosus ved universitetet i vores etc. Kiøbenhavn, hans herom etc. og i allernaadigst henseende til det hannem af det medicinske facultet sammesteds meddeelte attestatum om hands udstanden examen og den hos ham befunden dygtighed af særdeelis kongelig naade, dog uden consequence, allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand i bemelte vores etc. Kiøbenhavn u-formeent maa foretage sig chirurgiske operationer at forrette, saalænge hand sig deradinden tilbørlig og u-paaklagelig skikker og forholder. Forbydendes etc. Friderichsberg dend 9 martij 1725.

Sæl. Reg. LII. 72—73.

1012.

16 Marts 1725.

Oprettelse af Budolphi Stiftelse.

F. 4. etc. confirmation paa efterfølgende forskrivelse etc.

Naar det behager den almechtige, ævige og barmhertige Gud fra denne snart forgiengelige jord at henkalde mig underskrevne Morten Budolph, da er det min begiering og villie, at de mig af Gud naadelig forleenede midler, som bestaar i følgende obligationer og haandskrifter, nemlig

1. fru Anna Elisabeth Vinds til Gierdrup hendes obligation paa croner.....	3000 rdr.
2. Elias Levesens Hamborg-agende postis obligation paa	1000 —
3. Kiøbenhavns skomageres obligation	666 — 4 ½
4. Christen Olesen vognmands i Studii stræde.	533 — 4 -
5. Sal. Laurits Olesen slagters, nu Mads Buskes.	466 — 4 -
6. Peder Volsberg skreders i Skindergaden..	466 — 4 -
7. Ole Olesen muursvends obligation.....	200 — . -
8. Just Goldschmeds vixel paa courant.....	500 — . -

Hvilket beleber tilsammen... 6833 rdr. 2 ½ siger sex-tusinde otte hundrede tre og tredive rixdaler toe mark, som ved min nærmeste ven hr. Hans Ankersen, der nu kierlig og troelig haver hiulpet mig med min reyse og ophold paa fremmede stæder, efter min dødelig afgang ved kongelig tilladelse og bekræftelse kunde søges at bringes til nytte paa følgende maade, nemlig

Min søster, som med mig har ligget under et moders hierte, Øhlegaard Wilhelmine Thestrup, som den nærmeste arving, med hendes kiere mand Christian Ginkelberg paa Lindrums gaard i Vendsyszal, til erindring bekommer sal. Lars Olsen slagters obligation paa .....

466 rdr. 4 ½

Peder Wolfbergs skredders obligation..... 466 — 4 -

som er tilsammen... 933 rdr. 2 ½ siger nii hundrede tre og tredive rixdaler toe mark danske.

Hans Ankersen, halvandet aars tiid siden den 30 aprilis 1723 fra Berlin til Halle har fuldt med mig, for sin oprigtighed og broderlig kierlighed imod mig annammer efter behag Jost Goldschmeds vixel paa courant .....

500 rdr.

Christen Olsen vognmands obligation paa .....

533 —

er tilsammen... 1033 rdr. siger tusinde tre og tredive rixdaler.

Ole Olesen muursvends obligation paa 200 rdr. vilde ieg have destineret til begravelsen for mit elendige legeme. Skomagere laugets obligation kunde anvendes til udgifter inden den tid. Og hvad, som ellers kunde findes i min giemme i Kiøbenhavn, kunde til erindring annammes af min morbroder Borneman, mr. Seckman og prof. Thestrup, som ombedes at vilde have den godhed at antage sig sagerne, naar min søster herudi ey blev forglemt. Hvad, som kunde efterlades mig paa mit afskeeds sted, kunde komme monsieur Anchersen til nytte.

Frue Anna Elisabeth Vind til Gierdrup hendes obligation paa..... 3000 rdr.

Elias Levesens obligation paa ..... 1000 —

er tilsammen... 4000 rdr.,

siger fire tusinde rixdaler, som paa følgende maade kunde anvendes til huus armes og syge menneskers tienniste. Det mig underskrevne tilfaldne huus, beliggende i Printzens gade i de Nye boeder og nu beboes af Hans Rasmuszen, tømmer svend ved Bremmerholm, af dend sidste benevnte sums aarlige rente 200 rdr. kunde saaleedes settes i stand, at erlige, nødtrengende, svage og gamle fattige mennesker kunde udvelles af bemelte Borneman, Seckman og Thestrup til at boe frie deri, nemlig et par fattige, gudfrøgtige egtefolk, som i stuen til gaden kunde boe og have tilsyn til huusets mangel at forbedre og hielpe de andre folk til rette, som kand boe der, nemlig i bagstuen toe nødtrengende mennesker, paa loftet over samme stue, hvor, om endnu den gamle kvinde sig opholder, sin livtziid uden giengjeld bør forblive der. Herfortuden i qvisten over salen kand og tvende mennesker indberberges. Paa salen over stuen kunde en fattig studiosus have sin boelig og der fortsette sit theologische studium ved universitetet og aarlig aflegges med 30 rdr., siger tredive rixdaler, paa det hand kunde formane og daglig opmuntre huusfolkene i deres gudsfrygt og de sterke lemmer til deris arbeid ved morgen-, middag- og aften-bøn, sang og den hellige skrifts læsning og formaning deraf, som ved folkenes sammenkomst, saavidt muligt er, uforsømmelig burde i agt tages, og for hans og gierningens beqvemmeligheds skyld kunde salens indrettelse skee. Den øvrige rente af sidst bemelte capital kand anvendes saaleedes, at 70 rdr. kunde samles aarlig, paa det at huuset, som nu er gammel og slet, kunde med tiden bedre blive bygt, og, om Gud naadelig gav lykke dertil, kunde paa den bagerste plads i gaarden og settes et huus til fattige folkes fri boelig som det andet. De andre hundrede rixdaler, siger 100 rdr., af renten kunde anvendes til de indeboende folkes tarv og nytte. Bemelte hr. Borneman med

h. Seckman og prof. Thestrup ombedes venlig, at de efter min dødelig afgang vilde føre dette ringe verk til stand og vedligeholdelse til vores nødlidende næstes hielp og nytte, og dersom de ey kunde beqvemme sig dertil eller fandt det for besværligt for andre nødvendigere forretningers skyld at have tilsyn dermed, da i Guds navn at give det i ens haand, som det kunde forestaae, ligesom hand med christelig samvittighed vilde agte at svare.

Dette forslag til min sidste villie, som efter tidens leylighed eenfoldig til dette verkis indrettelse er opsat, ombedes paa det snarest ved høy øvrigheds tilladelse at blive bekræftet og ved bemelte 3de gode venners endrægtige raad at settes i stand til Guds ære og svage eller lemlestedede menniskers husvalelse og hielp. Hvorved er kun at agte ved folkes antagelse: hertil kunde Kiøbenhavns borgere og indfødde for andre at ansees. Til dets bekræftelse er det af mig benevnte tilligemed tvende gode venner, som derom ere anmodede, nemlig hr. secreterer Otto Tot og hr. Johan Georg Scheel iuris utriusqve candidato med hostrygte signete underskrevet.

Morten Budolph (l. s.), Til vitterlighed efter begiering O. Tott (l. s.).

Dasz dis obige h. Budolph als sein testament und letzten willen eigenhändig underskriben, solches beseuge hiemit von jm gebethen I. G. Scheel (l. s.).

Da saafremt fornevnte Morten Budolph, som nu ved døden skal være afgangen, sig ingen livs arvinger haver efterladt, ville vi bemelte forskrivelse etc. confirmere og stadfæste. Dog siette og tiende penge samt ald anden os etc. Forbydendes etc. Friderichsberg dend 16 martii anno 1725.

Sæl. Reg. LII. 88—92.

1013.

16 Marts 1725.

Om Rendestenen i Højbrostræde.

Præses og øvrige tilforordnede i politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilførn. Eftersom vi af eders til os indkommen allerunderdanigste erklæring angaaende det i Høybroe strædet i vores etc. Kiøbenhavn formedelst brøstfældighed paa vandrenden ned falden hul have fornummet, at det ikke skulle kunde have nogen bestandighed med samme rende, som gaar langs under jorden mit i bemelte stræde, saa fremt den paa den maade, som den allerede er anlagt, blev repareret og sadt i stand med tømmer og planker, og at om noget skulle gøres, det da best skeede

med een gevelft af muur, med kampe steene og sement forsynet, hvilke omkostninger vilde falde høyt, saa give vi eder derpaa aller-naadigst tilkiende, at vi efter bemelte eders os allerunderdanigst giorte forestilling allernaadigst have fundet for best, at fornævnte under jorden anlagde rendesteen bliver gandske tilkastet, og rende-steenen igien at vorde anlagt ved huusene, saaledes som de har været tilforn, og det alt paa vedkommende Høybrostrædets og paaløbende gaders beboere deris becostning, saaviit eenhvers fortog rekker. Thi er vores etc., at j strax den anstalt gjør, at denne vores aller-naadigste villie vorder efterlevet. Dermed etc. Friderichsberg slot dend 16de martii anno 1725.

Sæl. Tegn. LXV. 49—50.

1014.

16 Marts 1725.

Om Oprettelse af et Lotteri.

Hr. Matthias Numsen general major og deputeret udi land etatens general commissariat, Frantz Troyel admiral og deputeret udi søe etatens general commissariat, Niels Slange conferentz raad og tilforordnet i hof retten, Poul Brant vice borgemester i Kiøbenhavn og Kay Klinge raadmand sammesteds.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Vi tilskikke eder herhos een vores trykte anordning og paabud af denne dags dato, hvorved vi ikke alleeneste allernaadigst haver bevilget, at det lotterie, som vi forhen for det octroyerede grønlandske compagnie i vor kiøbstæd Bergen allernaadigst haver approberet, maa, det snarest muligt er, af den samling, som allerede til lotteriet er indkommen, have sin fremgang til at blive trokken paa 20000 lodder, men end og til dette baade til Guds ære og negotiens fremgang hensigtende verk allernaadigst paabudet, at alle og enhver i begge vore riger Danmark og Norge uden forskiel, af hvad stand og condition de end kunde være, civil og militair betiente samt geistlige og verdslige baade i kiøbstæderne og paa landet, bønder alleene undtagen, skal efter formue contribuere til dette verk noget taaleligt, at deraf een summa kand samles, som tillige med det, der vindes ved lotteriet, kunde blive tilstrekkelig for compagniet som een gave til at fortsætte dette gudelige og nyttige verk. Og som vi til den ende allernaadigst haver befalet visze committerede udi et hvert stift, som retsindeligen skal ligne og legge, hvis vi allernaadigst haver approberet af hvert stift at skal contribueres, og den summa, som vi allernaadigst ville at skal efter dette paabud svares af vores etc. Kiøbenhavn, geistligheden

undtagen, bedrager sig 5000 rixdaler, saa er hermed vores etc., at j ufortøvet til sammen træder og, efter at j først har ansadt eder selv, saaledes at j haver gaaet andre for med et got exempel, reparterer det øvrige, som til fornævnte summa at opnaa udfordres, paa alle og enhver uden forskiel, civil og militair betiente samt borgerskabet paa den maade, at eenhver svarer efter sin formue. Og saasart j denne repartition haver forfattet, som vi allernaadigst ville, at j med ald retsindighed uden at betynge den eene meere end den anden forretter, haver j een rigtig gienpart deraf under eders hænder at indsende til vores danske cancellie og een til magistraten, som vi allernaadigst have befalet pengene derefter inden de i paa-buddet foresatte terminer hos de vedkommende ved roedmesterne at lade indkræve. Dermed etc. Friderichsberg slot dend 16 martii anno 1725.

NB. Det bedrog sig da alt over begge riger 52500 rdr.

Sæl. Tegn. LXV. 52.

1015.

23 Marts 1725.

Tilladelse for Jøder til at holde ældre kristne Tjenestefolk.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Endskiøndt vi dend 6 ianuarii sidstleden af bevægende aarsager allernaadigst have givet eder tilkiende, at ingen af den christne religion, det være sig enten mands eller qvindes personer, maatte tiene hos de af den jødiske nation i vores etc. Kiøbenhavn eller andenstæds i vores riger og lande, hvor nogen jøde er tilladt sig at opholde, saa og at j samme vores allernaadigste villie strax over alt ved trykte placater skulle lade kund giøre, med viidere bemeltø vores allernaadigste befalings tilhold, saa have vi dog nu efter de af den jødiske nation deris til os giorte alleruunderdanigste og væmodige bøn og begiering allernaadigst funden for got oven anførte vores til eder ergangne befaling saaledes allernaadigst at limitere og formilde, at de af den jødiske nation vel herefter maa holde christne folk i deris tjeneste, men dog skulle de af qvindelkønnet være over halvtrediesinds tyve aar gamle og de af mandkønnet tredive aar, førend de dertil af jøderne maa antages eller holdes. Hvormed fra førstkommende Michaelis dette aar 1725 uveigerlig skal begyndes. Og skulle derforuden de af den jødiske nation under haardeste straf ey understaa sig nogen af de i deris tjeneste værende christne domestiquer til deris jødiske tro at forlede eller dennem i deris kirkegang og guds frygt at forhindre, saa og

ingenlunde fordriste sig de christne tjeneste folk til anden gierning paa sabbather og fæst dage end paa de andre dage at tvinge eller dennem i deres ceremonier at tiene, men de skulle langt meere være forpligtede paa deris forsonings fæst, og naar de holde deris paaske, at give de christne tjeneste folk kostpenge, paa det de ey enten skulle faste eller holdes fra suur brød og øll. Dersom og nogen jøde enten skulle legge sig efter et christen qvindemenniske eller hende virkelig beligge, da skal, naar saadant vorder opdaget, den skyldige jøde ey derudinden som andre efter loven ansees, men vi ville selv have os forbeholden hannem derfor med tilstrækkeligere straf at belegge og samme efter eget behag og sagens beskaffenhed at skierpe. Og paa det denne vores allernaadigste foranstaltning stricte og i alle maader kand vorde efterlevet, saa ville vi allernaadigst, at alle de tjeneste folk af den christne religion, som enten nu ere eller herefter begive sig i tjeneste hos de af den jødiske nation, skulle angives hos eder, politiemesteren og sognepræsten, i hvis sogn jøden boer, da i santlige over deslige christne tjeneste folk et rigtigt mandtal strax haver at forfatte og dermed altiid efter hver Mikkels dag og paaske i de ordinaire flytte tider at continuere samt ellers derhen at see, at ey noget imod denne vores allernaadigste befaling vorder handlet. J haver ogsaa denne vores allernaadigste foranstaltning til alles efterretning, og paa det ingen sig med uvidenhed skal have at undskylde, extractviis ved rodemesterne, hver i sit kvarter, i huusene, hvor nogen jøde boer, at lade tilkiende give. Og ville vi i det øvrige allernaadigst, at du Johan Philip Ratheken som vores politiemester og hver sognepræst, i hvis sogn jøder boer, i særdeelehed over alt, hvis herudi foranstaltet er, alvorligen holder. Dermed etc. Friderichsberg slot dend 23 martii anno 1725.

Sæl. Tegn. LXV. 58—59.

1016.

23 Marts 1725.

Beskikkelse for en Hof-Parykmager.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi allernaadigst have beskicket og forordnet, saa og etc. Johan Christopher Greve til at være vores hof-paruquemager. Thi skal hand være os etc. Og have vi allernaadigst bevilget, at bemelte Johan Christopher Greve maa, saa lenge hand i forberørte vores tienniste forbliver, nyde og være deelagtig udi alle de privilegier, friheder og benaadingger, som andre deslige vores betiente nu nyde og have eller herefter nyde og bekomme kunde. Forbydendes etc. Friderichsberg dend 23 martij 1725.

Sæl. Reg. LII. 103.

1017.

31 Marts 1725.

Om Skomagerlavets Gæld.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom Severin Gietting, oldermænd for skoemager laugene i vores etc. Kiøbenhavn, tillige med nogle af mesterne i laugene for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes laugene udi deris formænds tiid skal være geraaden i een saa stoer giæld, at den repartition, som til creditorernes afbetaling efter vores forhen til eder allernaadigst ergangen befaling er bleven giort paa de nu værende laugmestere, af hvilke somme skal have forskudt 5, 10, 20 og 30 rixdr., dog ei nær blev tilstrækkelig formedelst de fleeste i laugene deris yderste u-formuenhed, og eendeel af laugets creditorer nu igien skal have opsagt deris capitaler, hvorover de befrygter haard execution saavel af dem som de øvrige creditorer til laugets ruin, thi have vi efter deris herom etc. samt os elselige præses og øvrige tilforordnede udi politie og commerce collegio deris derover etc. allernaadigst fundet for got til bemelte laugs conservation at bevilge, at et lotterie maa oprettes efter hofølgende projects eller plans viidere indhold, som bestaar af 12000 lodder, hver paa 1 rdr., og 3000 gevinster, hvoraf laugene nyder den tiende deel, og i fald nogen af laugmesterne skulle nyde 50 rixdr. og derover, da at decourtere 20 pro cento. Og er til den ende hermed vores etc., at j strax den anstalt gierer, at med ovenmelte lotterie kand have fremgang til laugets beste og pengens sikkerhed ved sufficante collecteurs, i fald lotteriet ikke skulle blive complet, at een og anden igien kunde bekomme sine penge, som de i lotteriet indsetter. Og ville vi herhos allernaadigst, at laugene imidlertid skal være fri for dets creditorers anstrengelse, dog at med samme lotterie, det snarest mueligt er, fortfares. Dermed etc. Friderichsberg slot dend 31 martii anno 1725.

Sæl. Tegn. LXV. 62—63.

1018.

31 Marts 1725.

Om Præsidentens Indtægter.

Borgemesterne og raadsmændene i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi have ladet os af vores geheime conseil referere, at de i følge af vores allernaadigste ordre have kaldet os elselig Johan Schrader, vores etatz raad og præses i vores etc. Kiøbenhavn, og eder de samtlige borgemestere tillige med

raadstue skriveren for sig og søgt at foreene eder med hinanden om nogle imellem eder ventilerede poster, som fornemmelig bestaar derudi 1. at fornævnte Johan Schrader har været i de tanker, at hand burde nyde jndkomsten af det saa kaldede naadsens aar, som efter gamle vedtægter imellem magistraten udi Kiøbenhavn siden aar 1608 skal være samtykt. 2. angaaende præsidenten Johan Schraders paastand, at stævnings protocollen skulle holdes af raadstue skriveren alleene, hvilket j haver formeent at være stridig imod den anno 1685 af magistraten sluttede vedtægt. 3. anlangende den taksigelse, som meerbemelte præsident Schrader haver paastaet at maatte af den gandske magistrat til os conjunctim aflegges for de dennem til stadens opkomst allernaadigst tillagde copulations og siette penge, da som bemelte vores geheime conseil derhos allerunderdanigst haver givet os tilkiende, at meer ommelte præsident Schrader selv frivilligen haver frafaldet hans derom giorte paastand, det da dermed ved de engang af de øvrige af magistraten samtykte gamle vedtægter maa have sit forblivende, saasom vi og samme vedtægter hermed i alle maader confirmere og stadfæste og derhos allernaadigst ville, at præsident Schrader eller hans arvinger i følge af samme vedtægter i sin tiid skal nyde erstatning for, hvis hannem nu udi hans jndkomster formedelst samme naadsens aar afgaar. Anlangende den anden post om stævnings protocollens holdelse af raadstue skriveren alleene, da finde vi allernaadigst, at saa lovmæssig paa den eene side den derudinden af præsident Schrader giorte paastand er, saa tienlig kand det ogsaa paa den anden side efter de anførte omstændigheder være, at enten præsidenten selv eller een af de tilstædeværende borgemestere, hvo sig det vil paatage, fører dend eene protocol. Og ville vi derfor allernaadigst, at det dermed saaledes efterdags skal forholdes. Hvad dend 3die post om taksigelsen for de magistraten af os til stadens beste tillagde copulations og siette penge angaar, da ville vi allernaadigst formode, at herefter, naar deslige og andre sager forefalder, alting imellem eder collegialiter overlægges, og naar j have os noget mundtlig at proponere, at os da saadant af præsidenten tillige med een af borgemesterne og raadsmændene efter dend hidindtil sædvanlige praxin og de eder forleente og af os confirmerte privilegier foredrages, samt at ellers sagerne i mueligste eenighed og samdrægtighed saaledes forhandles, at vores tjeneste derved kand beforders, publici nytte søges, og at det algemeene borgerskab deraf kand tage desto større exempel dend samtlige magistrat med ald skyldig kierlighed og ærbødighed

at begegne. Dermed etc. Friderichsberg slot dend 31 martii anno 1725.

Sæl. Tegn. LXV. 63—64.

1019.

31 Marts 1725.

Om Arrestforvarerens Indtægter.

Herman Krøyer, byefoget udi Kiøbenhavn.

F. 4. Eftersom Thomas Sørenssen, arrest forvarer ved arrest huuset udi vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver andraget, at i hvorvel hannem udi den ham meddeelte bestalling skal være tillagt at nyde samme tjeneste med lige ret og rettighed, som hans formænd for hannem haver været tillagt og nydt haver, og baade loven pag. 181 og 182 art. 44 saavel som dend af voris etc. fader salig etc. dend 18de martii 1693 allernaadigst udgivne forordning befaler, at dend, som varer et fængsel, skal for samme sin umage nyde ugentlig et halv lod sølv af sagsøgeren eller den, som lader een person fængsle, saa skal du dog have vægret dig hannem samme varetægts penge at betale for de fanger og arrestanter, der enten kand have begaaet mord, drab, tyverie eller andre deslige grove forseelser, hvorfor de paa vores og stadens vegne til strafs undgiældelse ere bleven actionerede og sammesteds arresterede, da dog af byefogderne udi Kiøbenhavn, som haver aflagt regnskaber for de sammesteds faldne uvisse jndkomster, continuerlig skal være bleven betalt til arrest forvareren et halv lod sølv ugentlig for eenhver af deslige arrestanter af samme uvisse midler og af dennem ført til udgift udi deris regnskaber, hvilken udgifts post stedse af vores rente cammer skal være bleven approberet og gotgiort. Og som vi af dend fra os elskelige præresident, borgemestere og raad herom indkommen allerunderdanigste erklæring have fornummen, at arrest forvareren nu ikke haver mindre, men langt meere møye, end hans formænd haver haft, i det hand og nu maa vare adskillige qvindfolk, som for mangel af deris skyldige leyermaals bøder i arresthuuset tiid efter anden indsettes, hvorfor hand ikke enten faar eller forlanger nogen betaling, saa er nu hermed vores etc., at du angaaende arrest forvarerens betaling fremdeeles holder dig loven og den forhen allegerede forordning allerunderdanigst efterrettlig. Derefter du etc. Befalendes etc. Friderichsberg lot dend 31 martii anno 1725.

Sæl. Tegn. LXV. 66.

1020.

6 April 1725.

Bevilling for en Høkrømmer.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at eftersom Sven Larsen, borger og jndvaaner udi vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver andraget, at hand haver brugt en liden handling med hvis vahre, bonden til sin fornødenhed kunde behøve, indtil saadant hannem af høkrømmerne i bemelte Kiøbenhavn i anledning af vores dennem d. 10 octobr. 1722 allernaadigst forundte langs articler er bleven formeent, da hand dog indtet andet skal have lært, hvormed hand sig og sine kunde forsørge, hand og skal eye huus og boe paa saadant et sted, som for deslige handel er beleiligt, med allerunderdanigste begiering, at vi allernaadigst ville tillade, at hand fremdeelis maatte handle med hør, salt, saltet sild, thiære, jern, humle og deslige vahre, som til bønder udselges, da have vi efter saadan beskaffenhed og hans derom etc. af særdelis kongelig mildhed og naade allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., dog citra consequence, at fornevnte Svend Larssen u-formeent af høkrømmer laugget, siden de ham icke i lavet haver villet indtage, udi smaa partier maa udselge og afhende ovenbemelte vahre og dermed søge sig og sine hans livs tid at ernære. Forbyndes etc. Friderichsberg dend 6te aprilis anno 1725.

Ligesaadan bevilling blev samme dag expederet for en hver i sær af efterskrevne, nemlig Anders Madtzen, Matthias Pederssen, Herman Nielssen, Bonde Nielssen, Niels Christensen, Jens Nielssen Høeg, Peder Anderssen, Niels Larssen og Jens Pederssen, samtlige borgere og jndvaanere udi Kiøbenhavn.

Sæl. Reg. LII. 124—26.

1021.

6 April 1725.

Privilegium for nogle Høkrømmere.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst have funden for got at bevilge, at efterskrevne borgere og jndvaanere udi vores etc. Kiøbenhavn, nemlig Sven Larssen, Anders Madtzen, Matthias Pederssen, Herman Nielsen, Bonde Nielssen, Niels Christenssen, Jens Nielssen Høeg, Peder Anderssen, Niels Larssen og Jens Pederssen, som førend høkrømmerne erholdte vores dennem dend 10 octobr. 1722 meddeelte langs articler, have handlet med alle slags bondekrahm saasom hør, salt, saltet sild, tiere, jern, humle og deslige, fremdeeles uformeent af høkrømmer laugget

maa udselge forskrevne vahre i smaa partier. Dog er derhos vores allernaadigste intention, at saasom disse alleene deris livs tiid dermed at handle skal være tilladt, saa ville vi ey fleere end disse fornævnte, saalenge de leve, med saadan frihed benaade. Dermed etc. Friderichsberg slot dend 6 aprilis anno 1725.

Sæl. Tegn. LXV. 72.

1022.

14 April 1725.

Bevilling til Lotteri til Gælds Afbetaling.

Eftersom Bendix Grodtschilling, forvalter over vores kunst-kammer, for os allerunderdanigst klagelig haver andraget, at hand for at underholde sin moder, mormoder og alle sine sydskende skal være forfalden udi saa stor en gield, at hand til en hans creditor at fornøye skal have maat underskrive en obligation, udi hvilken hand haver maat pantsætte samme creditor sit cabinet med alle sine curiositeter, som hans afgangne fader med stor flid hafde samlet, og saasom bemelte creditor icke endda dermed skal have været tilfreds, skal hand være nød til at give hannem anden prioritet udi hands huus og øvrige eyende menbler, hvorudover hand for at komme af saadan sin gield allerunderdanigst haver været begiærendis, at vi allernaadigst vilde tillade, at hand paa bemelte sit cabinet og curiositeter efter en der over forfattet billig taxt et lotterie maatte indrette, da have vi efter saadan hands etc. af særdeelis kongelig mildhed og naade allernaadigst bevilget og tilladt, at fornævnte Bendix Grodtschilling paa forberørte sit cabinet og curiositeter et lotterie maa indrette for alle og en hver, som noget derudi vilde indsette. Givet etc. Friderichsberg slot dend 14 aprilis anno 1725.

Sæl. Reg. LII. 135.

1023.

23 April 1725.

Om Retten til en •Bryggerjord•.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at eftersom Christian Klarup, borger og brygger udi vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver andraget, at afg. raadmand Jens Olsens efterleverske til hannem imod 72 rdr. erleggelse skal have afstaaet en brygger jord, som hun til sin gaard haver haft i fæste, men da hand af os elskelige præresident etc. i bemte. Kiøbenhavn skal have begiert samme jord i fæste, skal det hannem være bleven negtet, og i hvorvel hand skal have erbudet sig igien at overlade jorden, til hvem magistraten kunde finde for got, naar hannem af den fæstende igien maatte betales, hvis hand for afstaaelsen havde givet, skal de hannem sligt ey heller have villet

accordere, hvorudover hand allerunderdanigst haver været begierendes, at vi allernaadigst vilde tillade, at hand bemelte jord imod den sædvanlige afgift maatte beholde, da have vi efter fornevnte Christian Klarups i saamaader allerunderdanigst etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand forommeldte brygger jord imod den sædvanlige fæstes betaling maa beholde og bruge, saalænge hand deraf aarligen og j rette tider til vedkommende erlegger og betaler, hvis deraf med rette pleyer og bør betales. Forbydendes etc. Fredensborg slot dend 23 aprilis anno 1725.

Sæl. Reg. LII. 137—38.

1024.

30 April 1725.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Ruben Fürst jøde af vores etc. Kiøbenhavn hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hans søn Aaron Fürst maa, efter at hand sit borgerkab etc., sig der nedsette og efter deris jødiske ceremonier etc., desligeste, at hand maa bruge den handel etc. Dog at hand derimod etc. Forbydendes etc. Fredensborg dend 30 aprilis anno 1725.

Sæl. Reg. LII. 146—47.

1025.

7 Maj 1725.

Om den jødiske Skole og Strid blandt Jøderne.

Store canceller greve hr. Ulrich Adolph von Holstein.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi give dig hermed tilkiende, at vi efter Meyer Goldtschmidt jøde med fleere af de ældste for den jødiske nation udi vores etc. Kiøbenhavn deres etc. allernaadigst have bevilget, at tvende af dennem imod jøden Joseph Meyer Levin i bemelte Kiøbenhavn for vores for nest tilstundende aar be-rammede almindelig høyeste ret indstævnte sager, den første angaaende, at bemelte Joseph Meyer Levin skal indtage fleere jøder udi den skole, som vi den 30 april 1723 allernaadigst have tilladt hannem for sin familie og domestiquer i sit huus at maa holde, end vores hannem forundte privilegium bevilger, den anden betreffende et forbud, som den jødiske nations eldste skal have ladet giøre paa Henrich Levis afdøde hustrues liig, indtil hand først betalte den gield, som hand til deris skoles betiente og fattige skal have været skyldig, hvilket forbud forbemelte Joseph Meyer Levin og hans brødre skal have hindret og ladet liiget begrave, maa for vores for indeværende aar holdende almindelig høyeste ret med forderligste til viidere paakiendelse fore-

tages. Derefter du etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Friderichsborg slot dend 7 maji anno 1725.

Søl. Tegn. LXV. 89.

1026.

7 Maj 1725.

Om Afgiften af Sand.

Præses og de øvrige tilforordnede udi politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Eftersom Herman Pederssen med fleere, som indføre hviid sand paa gandske smaa vogne i vores etc. Kiøbenhavn, for os klageligen haver andraget, at det falder dennem umuligt efter vores dend 15 decembris udi nest-afvigte aar allernaadigst udgangne forordning for hvert læs sand at betale een mark danske, formedelst at deris vogne ere saa smaa, at de ei meere kand indtage end $\frac{1}{4}$ deel af et fuldkommen læsz, og de selv for saadant et lidet læsz ikkun bekommer 1 $\%$ danske, ja ofte ikkun 12 à 14 β , og vi af eders til os herom indkommen allerunderdanigste erklæring have fornømt, at bemelte supplicanter have føye og billighed til deris ansøgning om at erholde noget afslag paa den afgift, de af hvert læsz sand maa betale, saa er hermed vores etc., at j med forderligste til os indgiver eders betænkende, hvad moderation j formeene, at disse supplicanter kunde nyde udi forberørte forordning, paa det de ikke for meget skulle betages, men nogenlunde kunde erhverve det daglige brød for dem og deris hustruer og børn. Dermed etc. Friderichsborg slot dend 7 maji anno 1725.

Søl. Reg. LXV. 91.

1027.

7 Maj 1725.

Privilegium for en Blytækker.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Philip Jonas, som skal have lært blytækker haandverk og derpaa tient som svend udi vores etc. Kiøbenhavn i nogle aar, hans etc. allernaadigst have bevilget, at hand uden mester-svends aar at staa udi blytækker laugget sammesteds som mester maa antages. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Friderichsborg slot dend 7 maji anno 1725.

Søl. Tegn. LXV. 91.

1028.

7 Maj 1725.

Om Søernes Renselse og Forandring.

Cancellie raad Jochum Friderich Ramus.

F. 4. Vor naade tilforn. Eftersom vi allernaadigst have approberet det til søernes renselse og indrettelse til een canal uden-

for vores etc. Kiøbenhavn allerunderdanigst giorte forslag, saa er hermed vores etc., at du ved samme arbeide, som til trende aar er indeelt, antager dig inspectionen over den deel, som i det første aar skal forfærdiges, og ville vi allernaadigst, at du herefter stedse, og saaviit du ikke fra dend dig ved forbemelte søers reensning allernaadigst anbetroede inspection forhindres, indfinder dig udi brand og vand commissionen i bemelte Kiøbenhavn, saa ofte den holdes, og dig tillige med de øvrige deputerede eller hoveddirecteur over samme verker med alt, hvis deraf dependerer, directionen og inspectionen antager samt derhen seer og tilbørlig omsorg drager, at begge deele altiid holdes i behørig stand til stadens og dens jndbygeres gavn og hielp saavel efter de derom allereede giorte anordninger, som hvis du tillige med dennem efter tidernes leilighed for best og nyttigst kunde befinde selv at anordne eller og at giøre os allerunderdanigst forslag om. Dermed etc. Friderichsborg slot den 7 maji anno 1725.

Sæl. Tegn. LXV. 98.

1029.

14 Maj 1725.

Privilegium for en Skomager.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Lorentz Iverssen, borger og jndvaaner udi vores etc. Kiøbenhavn, som sammesteds skal have lært skomager haandverk, hans etc. allernaadigst have bevilget, at hand i henseende til hans svaghed og skrøbelighed uformeent af skomager lauset sig af skomager haandverk i bemelte Kiøbenhavn maa ernære, for saaviit hand med sine eegene hænder etc. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Fredensborg slot dend 14 maji anno 1725.

Sæl. Tegn. LXV. 97.

1030.

14 Maj 1725.

Om ny Grundes Optagelse i Grundtaxten.

Jndquarterings commissionen i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Eftersom vi af eders til os indkommen allerunderdanigste memorial af 10de februarii nestafvigst have fornummen, hvorledes udi vores etc. Kiøbenhavn og Christianshavn skal findes adskillige indhegnede og deel bebygde grunde og eiendomme, hvilke ikke udi den seeniste grundtaxtes matricul ere anførte, formedelst at de siden samme grund taxts regulering ere blevne optagne og indrettede, saa have vi allernaadigst fundet for got, at bemelte grunde og eiendomme skal iligemaade for grund taxt worde

anferte saasom et apendix til ovenmelte anno 16-9 forfattede og af vores etc. hr. fader salig etc. den 15te februarii anno 1690 allernaadigst approberede grund taxt, paa det at af alle indhegnede og bebygde grunder og eiendomme, som med nogen frihed ere benaadede, skal, ihvorvel de for ordinaire contributioner ere forskaanede, dog ligeledes i grund taxten ansettes og taxeres, paa det at deraf kand erfares, hvad da, naar saadanne deris friheder kunde expire, bør svare i de ordinaire contributioner. Thi er hermed vores etc., at j tillige med Jacob Gedsted, borger og jndvaaner i bemelte Kiøbenhavn, som j til den ende til eder tager og, som melt er, completerer forberørte anno 1690 allernaadigst approberede grund taxt og ved samme anfører, hvis j efter stædernes og pladsernes leiligheder og størelse determinerer, at herefter af saadanne adskillige i bemelte Kiøbenhavn og Christianshavn siden bemelte sidste grund taxtes regulering indhegnede og bebygte grunder og eiendomme bør svares i grund taxt, og derhos de, som med frihed ere benaadede, alleeniste i grund taxten at ansettes til efterretning, som melt er, naar frihederne expire. Og naar samme forretning af eder er til ende bragt, haver j den da strax under eders hænder og signeter til vores allernaadigste approbation at indsende. Hvad ellers angaar ovenbemelte grundes og eyendomes opmaaling og udregning, da haver stads conducteuren Søren Balle at gaa eder derudinden til haande med alt hvis, som ved samme forretning udfordres og fornøden gøres, hvilket j hannem i vores navn haver at tilkiende give. Dermed etc. Fredensborg slot dend 14 maji anno 1725.

Sæl. Tegn. LXV. 101.

1031.

21 Maj 1725.

Privilegium for en Snedker.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Johan Friderich Ziegler, som snedker haandværk skal have lært og ellers som sergeant ved vores militie skal have tient, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at hand udi snedker laugget i vores etc. Kiøbenhavn maa indtages uden mester svends aar at staa, saasom vi hannem derfor allernaadigst ville have befriet. Derefter etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Fredensborg slot dend 21 maji anno 1725.

Sæl. Tegn. LXV. 106.

Om Rendestenen i Højbrostræde.

Præses og de øvrige tilforordnede udi politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlige bevaagenhed tilforn. Eftersom vi udi anledning af een til os fra eder indkommen allerunderdanigste forestilling den 16 martii sidstafvigt allernaadigst anbefalede eder, at den i Højbrostrædet udi vores etc. Kiøbenhavn under jorden anlagde rendesteen gandske skulde tilkastes og rendesteenene igien anlægges ved husene, saaledes som de tilforn haver været, og at det alt paa vedkommende Højbrostrædets og paaløbende gaders beboeres bekostning, for saaviit enhvers fortog rekker, og vi af den fra dig Johan Philip Ratheken indkomne allerunderdanigste memorial af den 14 maji sidstleden have fornummen, at stads bygmester Johan Albrecht Hiller og stads conducteur Søren Balle efter den af dennem forfattede og ved forberørte memorial til os indleverede tegning formeener, at udi bemelte Højbrostræde og for enden af Lærstrædet var fornøden at gøres een tver rende, ihenseende at Højbrostrædets vestre rendesteen tager imod 657 alen 2 kvarteer og 1 tome vandløb og den østre ikkun 161 alen 1 kvarteer, hvormed du formeener, at den vestre sides beboere skulle blive misnøede og desaarsag skulle intendere proces og vitløftighed, saa er nu hermed vores etc., at j strax gjører den anstalt, at forberørte vores allernaadigste ordre af den 16 martii sidstafvigt vorder efterlevet, saasom vi allernaadigst ville, at det derved i alle maader skal forblive. Dermed etc. Fredensborg slot dend 28 maji anno 1725.

Sæl. Tegn. LXV. 110.

Om den jødiske Slagter.

Præses og de øvrige tilforordnede udi politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlige bevaagenhed tilforn. Eftersom Feuelken Simon Hartvigs jødinde i vores etc. Kiøbenhavn for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes den jødiske nation der sammesteds endnu skal søge at gjøre hende hinder udi det hende af os anno 1714 allernaadigst meddeelte privilegium paa alleene at slagte for bemelte jødiske nation, og at hun saaledes i otte aar fra 1717 af at regne ikke haver nyt den ringeste skilling af samme slagterie, og vi af eders derpaa af den 24 maji nestafvigt indkommen allerunderdanigste erklæring have fornummen, at den person, som hun til den ende haver ladet forskrive til samme slagterie, som og med attester skal have gotgiort, at hand udi slagteriet er forfaren og dertil beqvem og dygtig,

skal den jødiske nation ikke heller ville være tilfreds med, da som det noksom af alting kand erfares, at bemelte jødiske nation alleene i ald den tiid, siden hende bemelte privilegium allernaadigst blev forundt, har søgt at eludere samme benaading og vores seenere derudinden ergangne allernaadigste rescripter, saa er hermed vores etc., at j strax for eder kalder bemelte jødiske nation og dennem tilholder, at de sig med bemelte Feuelke Simon Hartvigs foreener ikke alleene om, hvad de hende aarlig fra den paaklagende tiid og til denne tiid skal betale for den skade og afgang, hun har haft, i det at hun ikke har nydt ligesom hendes fader et hundrede rixdaler aarlig af samme slagterie, men end ogsaa med enten at lade den, som hun til slagteriet haver forskreven, det herefter forestaa eller og uden nogen viidere udflugter at betale til hende hvert aar, ligesom hendes fader haver nydt, aarlig et hundrede rixdaler, da de selv slagteriet maa lade forrette af hvem, de dertil best og beqvemst befinder, og da saadan udgift imellem dem selv at repartere. Dermed etc. Fredensborg slot dend 4 iunii anno 1725.

Søl. Tegn. LXV. 114—15.

1034.

4 Juni 1725.

Privilegium for 3 Frislagtera.

Præsens og øvrige tilforordnede i politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlige bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at ihvorvel efterskrevne trende personer, nemlig Stephen Adamsen, Claus Peterssen og Lars Petersen, som have været bevilget at maatte som fri slagtere ernære sig i vores etc. Kiøbenhavn, ere af eder formedelst deris ved deris slagterie begangne forseelser dømt og forbuden at slagte, saa have vi dog nu efter deris etc. af særdeelis kongelig naade denne gang allernaadigst bevilget, at de fremdeles som fri slagtere sig i bemelte vores etc. Kiøbenhavn maa ernære, med de vilkor, at de herefter alletider skal selge got, sund og fersk kiød, saa og for ringere og billigere priis end de andre slagtere, som ere i laugget, og saa fremt de igjen skulle betrædes med at handle herimod, da skal de uden ald naade og viidere lovmaal have forbrudt deris slagter frihed. Derefter j etc. og bemelte trende personer sligt etc. Befalendes etc. Fredensborg slot dend 4 iunii anno 1725.

Søl. Tegn. LXV. 115.

1035.

4 Juni 1725.

Om Afgiften af Sand.

Havne commissionens committerede.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Om endskjønt vi udi vores den 15 decembris i nestafvigte aar udgangen forordning allernaadigst have paabudet, at af et hvert læs hvid sand, som tages i stranden og paa vogne indbringes udi vores etc. Kiøbenhavn, skulle betaales 1 $\frac{1}{2}$, saa have vi dog nu, ihenseende til at eendeel af de vogne, paa hvilke saadan sand der indføris, ikkun skal være smaa, og fiire eller fem saadanne læs ikke kand giøre et vognmands læs, allernaadigst modereret samme paalæg, saaledes at der af et hvert læs, som indføres paa smaa vogne, herefter ikkun skal gives 4 skilling danske, men naar derimod indføris hviid sand paa de store vogne, hvorpaa kand føris lige saa stort et læs som paa een vognmands vogn, ville vi allernaadigst, at der efter førømmelte forordning af hvert saadan læs skal svares 1 $\frac{1}{2}$ danske. Derefter j etc. og derom etc. Befalendes etc. Fredensborg slot dend 4 iunii anno 1725.

Sæl. Tegn. LXV. 117—18.

1036.

4 Juni 1725.

Om Stormbros Reparation.

De committerede udi havne commissionen.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Eftersom vi af een fra eder under den 26 hujus indkommen memorial allerunderdanigst have ladet os referere, at j til canalernes rensning finder fornøden, at Storm-broen bliver optagen og repareret, paa det mudder møllen kunde gaa der igiennem, og at j derfor paa havnens vegne ved tømmermestere skal have ladet eftersee bemelte broe, som skal have forefunden eendeel af de derudi værende materialier til broens bygning igien at kunde employeris, samt at j dernest haver erkyndiget eder om dygtige og gode materialier for den allerbilligste priis, de hos nogen i vores kongelig residentz stad kunde være at bekomme, med allerunderdanigste forespørsel, om j af jndeværende aars for havnen ved toldboden af accise og havne pengenes forventende jndkomster samme broe maatte lade reparere, da saa fremt j formeene, at meer-bemelte bro kand vorde repareret, uden at canalernes rensning som et publico mest tienlig verk derved vorder hindret eller opholdet, saa tillade vi hermed og ville allernaadigst, at j oftomrørte Stormbro efter det af eder giorte forslag lader reparere og i goed og forsvarlig

stand sette. Befalendes etc. Skrevet etc. Fredensborg slot den 4 iunii anno 1725.

Sæl. Tegn. LXV. 118.

1037.

11 Juni 1725.

Om Skattefrihed for en ny Gaard.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Søren Matthiesen, klokker til Trinitatis kirke udi vores etc. Kiøbenhavn, hans etc. have bevilget, at hand paa den ny bygning, som hand skal have ladet opsette i Springgaden i bemelte Kiøbenhavn 3 loft høy grundmuuret til gaden og i gaarden med gewelbte kieldere, maa nyde nie aars frihed for jndqvartering og grundskat deraf at betale. Derefter j etc. Befalendes etc. Fredensborg slot dend 11te iunii anno 1725.

Sæl. Tegn. LXV. 118—19.

1038.

11 Juni 1725.

Om et Tilgodehavende i Tordenskjolds Bo.

Eftersom Povel Conrad Bøchman, jndvaaner i vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorleedes hand ey, som hand gjerne vilde, sine creditorer skal kunde fornøye og tilfreds stille, formedelst at hand icke hvor hand haver at fordre og i særdeelighed hos vores forige vice admiral afg. Peter Tordenschiolds sterfboe skal kunde erlange sin betaling, hvorover hand nu af sine creditorer haardeligen ængstes og befrygter at blive overfaldet med arrest paa hans persohn, da have vi efter hands herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand for alle sine creditorers angribelsze med arrest paa hans person eller midler maa være befriet, indtil at hand self bliver sine penge mægtig af bemelte afgangue vice admiral Tordenschiolds sterfboe. Dog skal dette etc. Saa haver hand og etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Fredensborg den 11 iunii anno 1725.

Sæl. Reg. LII. 186.

1039.

25 Juni 1725.

Bevilling til at foretage Vurderinger ved Dødsboer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom vi dend 30 aprilis sidst afvigt allernaadigst have meddeelt Kirstine Jens Larssen Ramsvigs hustrue vores allernaadigste confirmation paa een hende af os elskelig præsident etc. i vores etc. Kiøbenhavn dend 19 martii nest forhen

given bevilling, at hun ved alle under bemelte Kiøbenhavns stads jurisdiction forefaldende sterfboer maatte forrette vurderinger, saa have vi nu efter Kirsten Jensdaatters allerunderdanigst etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hun tilligemed fornevnte Kirstine Jens Larssen Ramsvigs hustru maa være vurderings kone og forrette de vurderinger, som foresfalder ved de sterfboer, der sorterer under stadens iurisdiction. Og haver bemelte Kirsten Jensdaatter samme imod billig betaling efter sterfboernes tilstand og forretningernes vitleftighed forsvarlig og u-paaklagelig at forrette og hverken den eene eller den anden part at føye, men alting rettelig og for sit værd til videre skifternes efterretning at vurdeere, saaledes som hun i fornøden tilfælde med eed agter at forsvare. Forbydendes etc. Fredensborg slot dend 25 iunii anno 1725.

Sæl. Reg. LII. 193—94.

1040.

25 Juni 1725.

Moratorium paa 3 Aar.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Mads Arentsen Colding af vores etc. Kiøbenhavn maa paa 3 aars tiid fra nærværende dags dato at regne saavel for den undvigte Iver Braderups creditorer, saaviit de ved bemelte Mads Arentzen Colding kunde hæfte, saa og for alle hands egne creditorers anstrængelse og molest samt arrest paa hands person og effecter være befriet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Saa haver hand og etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Fredensborg den 25 iunii anno 1725.

Sæl. Reg. LII. 196—97.

1041.

2 Juli 1725.

Moratorium paa 5 Aar.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Iver Braderup, borger og urtekræmer i vores etc. Kiøbenhavn, som formedelst en af hands creditorers uformodentlig overiiling skal have været foraarsaget at absentere sig, hands herom etc. og i henseende til, at hans fleste og største creditorer med hannem tillige allerunderdanigst haver suppliceret, allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand paa fem aars tiid fra indeværende dags dato at regne maa for alle hans creditorers anstrengelse og molest samt arrest paa hands person og effecter være befriet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Saa skal hand og være tilforpligtet imidlertid, naar hands creditorer maatte forlange at inquirere hos ham om hands boes og leiligheds

tilstand, aarligen tvende eller fleere gange at give dem derom ald forlangende underretning, saasom det og maa være bemelte hans creditorer tilladt at være tilstæde ved hans boes aabning, som nu staa under forseigling. Og haver hand ellers i anledning etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Fredensborg den 2 iulii anno 1725.

Sæl. Reg. LII. 200—1.

1042.

9 Juli 1725.

Privilegium for en Bødker.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom Hans Christenssen, som skal have lært bødker haandværk udi vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver andraget, at hand siden anno 1717, da hand skal være kommen af lære, haver arbeidet nogen tiid hos mesterne sammesteds og paa Bremmerholm ved vores arbeide, saa og paa 5te aar derefter forestaaet bødkeriet paa Christianshavns sæbesyderie, allerunderdanigst beklagende sig, at om hand i følge af vores bødker laugget allernaadigst meddeelte laugs articler skal staa et aar hos een mester for mester svend, skal hand ey kunde føde hustrue og børn, saasom hand da ey faar meere løn end een anden, hvorfor hand allerunderdanigst haver begiert, at hand uden at staa mester svends aar udi laugget maatte indtages, efter at hand havde giort sit mester stykke, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi efter saadan fornævnte Hans Christenssens etc. allernaadigst have bevilget, at naar hand sit borgerskab etc. og sit mester stykke forfærdiget, maa hand i bødker laugget strax indtages uden at staa mestersvonds aar. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Fredensborg slot dend 9 iulii anno 1725.

Sæl. Tegn. LXV. 141.

1043.

13 Juli 1725.

Moratorium paa 3 Aar.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Oluf Nielssen Lind, borger og jndvaaner udi vores etc. Kiøbenhavn, hands etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand udi trende aar for alle hans creditorers krav og tiltale maa være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Hand haver og etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Rosenberg den 13 iulii anno 1725.

Sæl. Reg. LII. 206—7.

Ophævelse af en Spillegæld, stiftet af en fyrstelig Person.

Erdskiøndt oberst lieutenant Niels Juel til Taasinge høyligen har forgrebet sig imod printz Friderich til Slesvig Holstein Glücksborg, i det hand saavel i printzens logement som siden paa et offentlig og i henseende til voris slottis nærværelse privilegered sted ey har undseet sig for at tabe den respect og ærbødighed, hand altid bør have for en person af hans naissance saavel som og for stædet, og dermed fortient, at hand for slig sin formastelse ved general fischalen som Hands Mayts. mandatis motvillige overtrædere burde været tiltalt, saa har Hans Kongelig Maytt. dog af særdeelis medføed kongelig clemence og naade eftergivet bemelte oberst lieutenant Juel samme af ham begangne strafværdige forseelse. Men det er derhos høyestbemelte Hans Kongl. Mayts. etc., at oberst lieutenant Niels Juel strax og uden ringeste jndvending til det danske cancellie til cassation indsender den fra fornevnte printz for spil-penge i hænde havende vexel eller seddel, saafremt hand icke vil vente, at forbemelte sag i allemaader skal staa ham aaben og hand være den derpaa følgende straf undergivet. Cancelliet den 13 iulii anno 1725. (l. s.).

Efter Hans kongl. Mayts. allernaadigste ordre og befaling. C. Moennichen.

Sæl. Reg. LII. 207.

Privilegium for et Kønregsbrønderi.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Zacharias Nieman, som den 28 october udi nestafvigte aar haver erholdt voris allernaadigste privilegium paa et kønreg brenderie, saaat hand udi 10 aar fra forbemelte dato at regne alleeneste for jndbyggerne udi vores etc. Kiøbenhavn maatte lade forarbeide kønreg, nu for os allerunderdanigst haver andraget, at hand skal have indrettet saadan gewelft og machine, som behøves til samme kønreg brenderie, og formeener sig at være i saadan stand, at hand dermed ey alleene idelig kunde fournere bemelte Kiøbenhavn og vort land Sielland, men end og begge vore riger Danmark og Norge, hvorfor hand allerunderdanigst haver begiert, at vi allernaadigst vilde extendere forbemelte vores hannem allernaadigst meddeelte privilegium paa vort rige Danmark, saa og at, om hand ved døden skulde afgaa, før end vores allernaadigste privilegium expirerede, at hans hustrue og arvinger da fremdeelis udi forommelte aar maatte nyde samme privilegium, saalænge de holdt fabriquen udi

forsvarlig stand, da have vi efter saadan forbemelte Zacharias Niemans etc. og os elskelige vores præses og etc. udi politie og commerce collegio deris herpaa etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand udi de forskrevne ti aar for vort rige Danmark alleene maa forarbejde og fabriqvere kønrøg, saa lenge hand imidlertid leverer got og forsvarlig kønrøg og giver samme kiøb derpaa, som det kand have for fra fremmede stæder. Saa bevilge vi og allernaadigst, at saafremt meerbemelte Zacharias Nieman ved døden skulle afgaae, førend vores hannem allernaadigst forundte privilegium expirerer, hands hustrue og arvinger da iligemaade maa nyde samme privilegium, naar hun eller de holder fabriquen i god og forsvarlig stand, saa at ingen derover i nogen maader kand have at klage. Udi det øvrige skal oftbemelte Zacharias Nieman til fornevnte vores præses etc. reversere sig paa denne profession danske og norske drenge at oplære. Forbyndes etc. Rosenborg slot den 16 iulii anno 1725.

Sæl. Reg. LII. 211—12.

1046.

1 Okt. 1725.

Privilegium for en Urtekræmmer.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed, dog uden consequence for andre, etc., at Jacob Steckhagen maa, naar hand sit borgerskab etc., udi vores etc. Kiøbenhavn nære sig af at selge og falholde udi een aaben boed saadanne vahre, som urtekræmmerne sammesteds er tilladt, og det uden nogen hinder af urtekræmmer langet. Forbyndendis etc. Fredensborg dend 1 october 1725.

Sæl. Reg. LII. 234.

1047.

1 Okt. 1725.

Om en Sag mod Anne Hattemagers.

Store canceller grev hr. Ulrich Adolph von Holstein.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi give dig hermed tilkiende, at vi efter os elskelig Johan Philip Ratheken etc. hans allerunderdanigst etc. allernaadigst have bevilget, at een sag, som hand paa sit embedes vegne skal have ført imod den saa kaldede Anne hattemagers og hendes mand Emanuel Nordel angaaende rufferie, og udi hvilken sag hun af os elskelige vores tilforordnede udi politie og commerce collegio den 20 iulii sidstafvigt er dømt at kagstryges og hand derefter tillige med hende at rømme vore lande og riger, maa for vores for indeværende aar berammede og ey endnu til ende komme

høyeste ret indstævnes og der udi den session, som den 3 octobris først kommende tager sin begyndelse, efter stævningens lovlige forkyndelse iblant de første sager til viidere paakiendelse foretages. Derefter du etc. og vedkommende sligt etc., saa og derhen see, at behørig stævning i sagen vorder udstæd. Befalendes etc. Fredensborg slot den 1 octobris anno 1725.

Sæl. Tegn. LXV. 164.

1048.

8 Okt. 1725.

Bestalling for en Stadsinstrumentist.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom os elskelige præsident etc. i vores etc. Kiøbenhavn haver paa vores allernaadigste behag andtaget og beskikket Andreas Berg til at være stads instrumentist sammesteds i den forige nu ved døden afgangne instrumentists Jost Henrich Bechstedtz stæd efter det bemelte Anders Berg paa samme tieniste den 13 iulii nestforleeden meddeelte bestallings brevs videre formelding og nu hos os om vores allernaadigste confirmation derpaa allerunderdanigst ansøgning haver giort, da ville vi forbemelte Andreas Berg udi ovenskrevne stads instrumentistes tieniste allernaadigst have confirmeret og stadfæstet, saa og etc., saalenge hand sig derudi tilbørligen skikker og forholder. Og saafremt nogen skulle fordriste sig til med deres musical instrumenter at giøre hannem indpas udi hands tienistes forretninger i den hannem betroede district, skal de, som lovligen overbevises sig derimod at have forseet, være forbundne til at betale i straf for hvergang tie rixdaler, halvparten deraf til hannem selv og den anden halvpart til de fattige. Forbyndendes etc. Fredensborg dend 8 october anno 1725.

Sæl. Reg. LII. 239.

1049.

8 Okt. 1725.

Bryggernes Vedtægt.

F. 4. etc. confirmation paa efterfølgende af bryggerne udi vores etc. Kiøbenhavn indgangen og af os elskelige præsident etc. i bemelte Kiøbenhavn approberede vedtægt etc.

Høyædle og velbaarne, velædle og velbyrdige herrer, hr. præsident, borgemester og raad, som haver været saa gunstig at tilstæde laugs samling for at anhere dets besværing over den store disorden, som lauget io meere og meere daglig sig selv underkaster, særdeelis med foræring til høytiderne samt tiende tønders givelsze, som ved een ulovlig vedtegt imod kongelig allernaadigste bogstaver er kommen saavidt, at kroerskerne fordrer det som een rettighed, og brøggerne

af frøgt for at miste kroerskerne giver dem, den eene over den anden, hvorved lauged daglig svekkis og kroerskerne tiltager og florerer, des aarsager haver lauged været forsamlet i deris laugshuus den 18de septembris, da der med velædle her assessor og raadmand Simonsens gunstige nærværelse blef beæred, som da kundgiorde lauged den høygunstige øvrigheds forsorg og forsikkring til slig disorden og misbrug at settis til side, iligemaade foreholdte lauged sin egen misforstand og u-eenighed, som selv indbyrdis har foraarsaged slig disorden, i det den eene laugsbroder dermed søger ved slig ubillig foræring at tilbringe sig den andens kroersker og næring, hvorved velædle hr. assessor bragte det saavidt, at alle tilstædeværende laugsbrødre ey andet end med billighed maatte bekiende, laugeds ueenighed alleene var aarsag til slig disorden, til laugeds største skade. Hvorpaa blef opkaldet fra hver bord for sig selv for at anhøre deris betenkende, om de selv ville være eenig indbyrdis med at afskaffe de foræring og andet til kroerskerne, som saa hart trækker lauged, hvilke da alle i almindelighed og hver i sær tilsagde at indeholde med og alle eens stemmig og indstendig bad, at den høygunstig øfrighed herudi ville komme lauged til hielp med deris høyformaaende, uden hvilke dette laugs egne forehavende ingen bistance kunde naae til at afskaffe disse utaalelige, haarde byrder, som lauged af kroerskerne ved foræring og 10de tønders fordring er underkast, at den høygunstige øfrighed selv vilde være lauged saa gunstig at anordne, hvad middel dem siunes best at være tilstrekkelig og fornøden til at afskaffe sligt med, da de alle i almindelighed og hver i sær, som kunde befindis imod kongelig bogstaver og magistratens godtfindende at handle, ville være den straf undergivet, som magistraten paalegger. Bønfaldes derfor allerydmygst til den høygunstige magistrat, som nest Gud og kongen er dette betrængte laugs forsvar, samme sig vilde andtage og forhielp til disse byrders lettelse. Og paa det kroerskerne ey skulle besværge sig, om de skulle tappe forgievis, vil lauged efter den ældre skik og privilegierne af 19 februarii 1675 23de articuls tilhold give dem dend 20de tde. øl af hver slags, de tapper. Hvilket nu alt til den høygunstige magistrats bedre gotfindende og behag ydmygst indstilles i den faste forhaabning, slig u-billig gave i følge af de kongelig bogstaver ved deris tilstrekkelig myndighed vorder tilside sat, da det for lauged kunde være een utroelig hielp, og kroerskerne dog kunde blive ved magt. Slig stor velgierning Gud igien med timelig og ævig velfærdt og salighed belønne, som og hiertelig forenskis af høy- og velædle magistratens allerydmygste og pligtskyldigste tiener. Paa

samtlig laugets vegue som oldermand og laugskriver P. Nielsen. Lauritz Dixsen. Kiøbenhavn dend 21 octobris anno 1716.

Som magistraten fornemmer, den u-orden i blandt brøggerne til deris egen fordervelse og undergang gaar i svang, saa lader magistraten hermed eengang for alle dennem alvorligen advare, at de eenhver for sig efterdags entholder dem baade fra at give deris kroersker tiende tønde eller ringeste foræring eller villighed meere, end brøgerlaugets articler dennem tillader, og saafremt nogen kand betreffis at handle imod articlerne enten i forbemelte maade eller anden nye paafund at giøre kroerskerne villighed, skall saadanne, naar det dennem skiølligen over bevisis, første gang settis fra deris næring et fierding aar og deris kiedler forseigles, andengang ligeleedis et half aar, og om de kommer tredie gang, da gandske at have forbrudt deris laugs rettighed. Og paa det ingen skal undskyldte sig med uvidenhed, haver oldermanden for lauget ved tvende mænd at lade dette for alle laugs brøderne forkynde og formaae eenhver derpaa at tegne at det dem er forkyndt. Og om nogen derudi veigrer sig, da de udskikkede at tegne under deris hænder, at det lovlig er forkyndet, og hvad svar dem blef given. Og saa ofte nogen træder i lauget, skal dette ligeleedis for dem kundgjøres. Kiøbenhavns raadstue d. 7de octobris 1716.

Efter høy og velædle magistratens anordning S. A. Lindberg. Jeg underskrevne skal, saalenge ieg agter at blive ved brøggeriet, holde mig denne velædle magistratens gode anordning vedberlig efterretlig. Datum Kiøbenhavn den 12te octobris 1716 H. Justesen. Dette er mig foreviist, og var at ønske, at u-orden kunde afskaffes. Kiøbenhavn den 12te octobris 1716 L. Fog. Jndbemelte høy og velædle magistratens anordning holder ieg mig efterretlig. Kiøbenhavn den 12te octobris 1716 Jens Ohlsen. Niels Pederssen Gested. Ligeleedis Andres Bek. Er mig iligemaade forkyndet at skal mig derefter rette P. Matthjesen. Ligeleedis P. Ogelbye. Hans Koch. Christen Sørensen. Jochum Broch. Ligeleedis P. C. Olrog. Ligeleedis at efterleve Johan Windekilde. Mig er det ligeleedis forkyndet, og lover at efterleve Claus Hanssen Holm. Ligeleedis at efterleve Anders Jenssen Treslef. Ligeleedis Christen Mickelssen. Jndbemelte lover ieg iligemaade at efterleve Iver Eilers. Jeg efterlever det i allemaader Flores Olssen. Maren salig Jens Anderssen. M. R. Reinfranch. Jeg efterlever med fiid den forestaaende anstalt og forbud og gjerne vil være underkast den satte straf Søren Balle. Dette er mig forkyndet og skal efterleves Iens I. C. s. K. Christens-

sen Klarups nafn. Ligeleedis Christen Ienssen. Jeg lever derefter Iens Bendsen Brun. Ligeleedis Laurs L. P. s. Pedersens nafn. Vil efterlevis af Hans Sivertsen. Jeg efterlever dette ovenskrevne Iens Christensen Aagaard. Dette er mig forkyndet, hvilket ieg tilligemed mine andre laugsbrødre skal efterleve Niels Pedersen Hvals. Jligemaade mig forrevist, derefter gjerne vil rette mig I. F. Bus. Jligemaade mig forreviist, og mig gjerne vil rette og efterkomme Hans Knob. Ligeleedis Svend Andersen. Christian Milov. Ligeleedis Iohan Povelsen. Oluf Holm. Morten Andersen. Ligeleedis Sidse salig Søren Christensens. J min mands fraværelse Margrette Gotfried Danckvarts. Henrich Bechler. Henrich Dreier. S. Holm. Hans Lange. Peter Werning. T. Stads. Jligemaade er dette mig fremvist, og mig gjerne vil efter rette Karen Dysseldorph salig Iacob Edelbergs. Ligesaa jeg Hans Pedersen. Povel P. H. s. Heldesens nafn. Hans Pederssen Kaarup. Thomas Pedersen. Til efterlevelsze Hans Thomessen. P. Rasmussen. I. Fussing. H. Schlichtkrul. H. H. Svendborg. Jeg iligemaade er fornøyet Augustus Iohan Elers. Hans Ursin. Lauritz Dixsen. Dette er mig forreviist den 13de octobris 1716 Iacob Løvberg. Det er mig foreviist den 13 octobris 1716 C. Hanssen Klarup. Dette er mig foreviist, og skal ieg vide mig derefter at rette, saalenge som laugsbrøderne det holder, hvilket ieg ønsker, maa continuere. Kiøbenhavn den 13 octobris 1716 Iens Lassen. Dette er og min betenkning Mogens Høy. Dette er mig forreviist den 13 octobris 1716 Mikel Holm. Denne foregaaende magistratens befaling skal ieg lade mig være efterretlig. Kiøbenhavn den 13 octobr. 1716 N. Burmester. Hans Andersen. Dette er mig forkyndet i min mands fraværelse Anders Stub. Ligeleedis jeg undertegnede C. Winholt. Ligeleedis jeg undertegnede Iacob Pedersen Voller. Dette er mig forreviist Margrette sal. Niels Andersens. Forreskrevne velædle magistratens anordning er mig forreviist. P. Bladt. Hendrich Arentssen. Bendt Bentsen. Udi ligemaade ieg undertegnede Envold Falsen. Jligemaade forkyndet for mig Hans Iørgen Dichhof. Iørgen Ienssen Lund. V. Biering Matthiesen. At dette ef mig forkyndet Iens Laursen Graurvig. Niels Sørenssen. I. Skadenhorst. At dette er mig forkyndet Marie Riber sal. Regel Rasmussen. Hans Gram. Dette er mig forreviist den 14 octobris 1716 Herman Schach. Ligeleedis consenterer og efterlever Michel Mahling Vinter. Niels N. S. s. B. Signelszen Brandts nafn. Iens Laursen. Dette er mig forkyndet, testerer Bernt Iensen. Jeg skal gjerne efterleve den høygunstige magistrats resolution M. Fielsted.

Jligemaade P. Nielsen. Jligemaade skal dette af mig efterleves Michael Haagenssen. Ion I. E. s. Erichsens nafn. H. Haagen. C. I. Bruun. Anders Andersen. H. R. Williamsen. N. A. Steen. Jndbemelte lover at efterleve Anders Nielssen. Jligemaade skal dette af mig efterlevis Povel Gudmandsen. Jeg underskrefne skal gjerne holde mig indholden efterretlig, og var ikkun at ønske, at en hver vilde giøre det, og at der kunde blive holdet over P. L. Smidt.

Efter hr. oldermand sr. Peder Nielssens skriftlig begiering haver vi underskrevne været omkring paa laugget og forbemelte høy og velædle magistratens gunstig anordning for eenhver laugsbroder og søster i egen personer forkyndet, som med deres hænders underskrift bevidnes, hvilket og under vores hænder bekræftes. Kiøbenhavn dend 16 octobris anno 1716. C. Gierløf. Erland Andersen. At dette er en rigtig gienpart af originalen, testerer som oldermand og langskriver P. Olrog. S. Leth.

Da ville vi bemeldte vedtegt etc. confirmere og stadfæste. Forbydendis etc. Fredensborg slot dend 8 octobris anno 1725.

Sæl. Reg. LII. 244—47.

1050.

15 Okt. 1725.

Om en Haandværksvend, der ikke har rejst sin Tid ud.

Eftersom Peder Jenssen blytekker udi vores etc. Kiøbenhavn, som haver andtaget blytekker arbeidet paa vort slot sammesteds, for os allerunderdanigst haver andraget, at tvende af de andre blytekkere skal vilde hindre hannem udi tieniste at tage en svend ved navn Lorentz Steffen, som tilforn skal have tient hannem udi 4 aar og nu var bort reist, formedelst samme svend ikke skal have reist sin tiid ud efter sædvane, da efterdi fornevnte Lorentz Steffen skal være en god arbeider, og der ikkun skal fattis 14 dage udi den tiid, han burde reisze, saa have vi allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at Peder Ienssen ubehindret af de andre blytekkere i bemelte Kiøbenhavn og uden nogen deres tiltale udi sin tienniste maa beholde forbemelte Lorents Steffen, paa det at arbeidet paa vort slot desto bedre kand vorde fortsat. Forbydendis etc. Fredensborg den 15 octobris anno 1725.

Sæl. Reg. LII. 247—48.

1051.

15 Okt. 1725.

Moratorium paa 4 Aar.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Iacob Peterssen Woller, borger og

jndvaaner udi vores etc. Kiøbenhavn, paa fire aars tiid for alle hands creditorers krav og tiltale samt arrest paa hands person og midler aldeelis maa være befriet, paa det hand etc. Til hvilken ende hannem alt, hvis ved domme og derpaa fulgte udleg og auctioner siden den 18 iulii udi indeværende aar, da hand om dette vores allernaadigste brev haver giort ansøgning, hannem er fra tagen enten in natura eller dets værdie, igien skal restitueres og tilbage givis. Dog skal dette etc. Saa haver hand og etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Fredensborg den 15 octobris anno 1729 (!).

Sæl. Reg. LII. 248—49.

1052.

15 Okt. 1725.

Bestalling for en Universitetsbedemand.

F. 4. etc. confirmation paa efterfølgende bestallings brev etc.

Rector og professores ved det kongelig universitet udi Kiøbenhavn giøre vitterligt, at som den eene af universitetets forrige bedemænd Iohan Gantzel for nogle aar siden ved døden er afgangen, og den anden endnu levende Povel Ancher, som nu nyeligen fra slots kirken er forfløttet til at være klokker til St. Nicolai kirke her i staden, ey længere forlanger at blive ved bedemands tiennisten, vi da paa hans kongelig maytts allernaadigste behag og confirmation haver andtaget og beskikket, saasom vi og etc. hæderlig og vellærde mand lens Ipsen, cantor og klokker til slots kirken og hof bedemand, til at være alleene bedemand ved det kongelig universitet samt de familier, som under bemelte universitets iurisdiction sorterer, udi alle tilfælde, hvor ordinaire bedemænd kunde behøves, med de vilkor, at hand eenhver efter stand og condition, som hands tienniste kunde behøve, med ald høflighed betiener og lader sig nøye med billig betalling for sin umage og tienniste, og saavit kongelig allernaadigste forordninger, som nu allerede etc., hannem kunde tillades. Dessen til bekræftelse under rectoris magnifici sigillo og collegii consistorialis secretarii haand. Kiøbenhavn den 17 februarii 1724 (l. s.). Th. Bar-tolin, coll. cons. secretarius.

Da ville vi bemelte bestallings brev etc. confirmere og stadfæste. Forbydendes etc. Fredensborg den 15 octobris anno 1725.

Sæl. Reg. LII. 250—51.

1053.

15 Okt. 1725.

Om Betaling for Afløbsrender fra Husene ved Christianshavns Kanal.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor gunst tilforn. Eftersom os elskelige Iohan Conrad Wodrof vores krigs raad, Peder Keyson vores commerce raad tillige med fleere borgere og jndvaanere paa Christianshavn, nemlig Iacob Nielsen, Peder Nielsen Trige, Maren afgangne Christen Ienssen Bruns, Johanne afgangne Peder Knudsens, Kirstine Spangs, Peder Christensen, Peder Pedersen, Peder Jensen Graahed og Mads Andersen Mols af os allerunderdanigst haver været begierende, at vi allernaadigst ville befri dennem for at betale den afgift, som os elskelige vores tilforordnede i havne commissionen i vores etc. Kiøbenhavn have ladet fordre hos dem for afløbs rendevand fra deris huuse og gaarder sammesteds udtillil canalen under gaden, nemlig enhver aarlig 1 rdr., allerunderdanigst formeeneude, at den allernaadigste udgangne forordning af 15 aprilis 1682 om canalernes reenselse ikkun er for Kiøbenhavns og ei for Christianshavns jndvaanere, med viidere deris allerunderdanigste andragende, og vi af bemelte vores tilforordnede udi havne commissionen deris derover etc. have fornummen, at samme afløbs render ere til bemelte Christianshavns jndvaaneres egen commoditet indrettet, thi er vores etc., at j tilholder supplicanterne at betale efter den kongelig resolution af 1696 for deris afløbs render i canalen aarlig 1 rdr. fra 1716, som dog med føye kunde prætenderis at burde betales fra lengere tiid af. Dermed etc. Fredensborg slot den 15 octobris anno 1725.

Søl. Tegn. LXV. 184—85.

1054.

29 Okt. 1725.

Om Renovationens Lossepladser.

Kammer herre hr. Christian von Holstein og kammer raad Daniel Weyse.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Eftersom vi af trende fra eder tillige med de øvrige udi politie og commerce collegio til os under den 2 maji, 26 iunij og 22 septembris sidstleden indkomne memorialer allerunderdanigst have ladet os referere, at samtlige i bemelte collegio af os elskelig hr. Georg Wilhelm Hedeviser greve af Schponech etc. skal have forlanget, at renovations contrahenterne udi Kiøbenhavn med byens ureenlighed maatte udkjøre af porterne, formedelst det skal være dennem fast umuligt med ureenligheden at komme til de dennem for nogen tiid siden udviiste pladtzer paa den

anden side imod toldboden og paa Christianshavn, med mindre de maa slebe een hæst efter anden af moratzer og dynd, foruden, at naar de over gandske Kiøbenhavn dermed skal udkjøre til Christianshavn, saa skal det falde dennem saa besværligt, at deris hæste ikke formaar eller kand tiene længere til renovationen formedelst den lange kiørsel fra de fleeste quartiereer, des aarsag de skal formeene sig beføede den med dennem om renovationen oprettede contract at opsige, efterdi de ikke ureenligheden til de derudi stipulerede pladtzter maa henføre, og vi af fornævnte grev Sponechs herom indhentede etc. have fornnummen, at om endskiøndt den pladtz ved toldboden, som vi selv allernaadigst have befalet at lade planere, contrahenterne er bleven betagen, saa skal dennem paa den anden side være bleven overladt een pladtz igien, som i tvende aar neppe skal kunde fyldes, hvilken i hvorvel den ved fugtigt veyrligt kand være noget dyb, saa formeener hand, at de af deris egne materialier saavel nu som tilforn kand lade legge broer, hvor det er dybt, da paa det at ureenligheden, som saaledes samles udi byen, ey paa gaderne skal blive liggende, hvoraf lettelig kunde foraarsages svaghed og anden uleilighed for jndbyggerne, saa er nu hermed vores etc., at j tillige med commandanten og tvende af magistraten, som vi allernaadigst ville lade befale at træde til eder, med hverandre overlegger og saadanne beqvemme pladser ud søger, at hverken contrahenterne eller andre byens jndbyggere skulle være tvungne til alt for besværlig kiørsel med at lade udføre ureenligheden og de derved lide for stor skade paa deris heste og vogne. Dermed etc. Fredensborg slot den 29 octobris anno 1725.

Søl. Tegn. LXV. 194—95.

1055.

19 Nov. 1735.

Om Knippelsbroes Istandsættelse.

De deputerede for financerne og committerede udi cammer collegio samt admiral Barfod med flere.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Eftersom vi udi anledning af een fra havne commissionen i vores etc. Kiøbenhavn om Christianshavns broes store brystfældighed indgiven memorial allernaadigst have ladet anbefale præsidet etc. i bemelte Kiøbenhavn at indgive deris forklaring, hvorledes og af hvad midler broernis bekostning og reparation er skeet, førend havne commissionen blev anordnet, og paa hvad maade de nu værende brøst fældige broer uden at gravere vores cassa best kunde vorde satte i stand, og bemelte præ-

sident etc. i følge af samme vores befaling have indsendt hosfølgende deris forestilling og i særdelighed derudi giort forslag, at de til broernis reparation og i standsettelse udfordrende bekostninger best kunde udfindes, naar vi udi stæden for malt in natura til vores matroser, søe tøyghuus-folk og haandverksfolkene paa Holmen lod for hver tønde malt betale 12 eller i det høyeste 13 mark, saasom derved i det mindste aarlig kunde mesnageres 10,500 rdr. og til ovenbemelte brug anvendes, hvilket alt sammen j af bemelte forestilling selv etc., thi er nu hermed vores etc., at j strax med hinanden tillsammans træder og nye overveyer, hvorviit dette af bemelte magistrat giorte forslag til voris interesses og tienestes befordring samt matrosernes og andre vedkommende deris conservation kand være tienlig og i verk settes eller ey. Og haver j os da derom eders allerunderdanigste betænkning tillige med meer omrørte forestilling in originali til vores viidere etc. Befalendes etc. Fredensborg slot den 19 novembr. anno 1725.

De, som denne ordre gik til, vare foruden de deputerede for financerne og committerede udi cammer collegio efterfølgende, admiral Barfod, admiral Trøvel, vice admiral Schindel, iustitz raad Bierregaard, iustitz raad Weyse, raadmand Fielsted og raadmand Buurmester.

Sæl. Tegn. LXV. 205—6.

1056.

19 Nov. 1725.

Om Bortførelse af Ureenlighed fra Toldbodvejen.

Præsens og de øvrige tilforordnede udi politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Eftersom vi af eders til os af den 9 novembr. nestafvigt indkommen relation allerunderdanigst have ladet os referere, at j skal have ladet tilsige borgerskabet i vores etc. Kiøbenhavn med deris vogne at bortføre den ureenlighed, hvormed toldbodens steenbroe skal være bleven opfyldt, men at eendeel af borgerskabet og i særdeelighed bryggerne, hyrekudskene og møllerne, endskiøndt de selv have til det stæd ladet henføre ureenligheden, dog nu skal findes motvillige samme derfra at lade bortføre, da dog slig ureenlighed ey lenger paa bemelte stæd, staden til vanheld og de passerende til ulæilighed, bør forblive, saa er nu hermed vores etc., at j efter foregaaende advarsel paa 1 rdr. mulcterer enhver, som vegrer sig med sin vogn den paa toldbodens steenbroe liggende ureenlighed at befordre. Derefter j etc. og derom etc. Befalendes etc. Fredensborg slot dend 19 novembr. anno 1725.

Sæl. Tegn. LXV. 206.

1057.

19 Nov. 1725.

Om Renovationens Lossepladser.

Iustitz raad og general bygmester Iohan Conrad Ernst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom vi af een fra os elskelige præses og etc. udi politie og commerce collegio under den 2 novembris sidstafvigt indkommen forestilling have fornunmmen, at de med vores generallieutenant og commandant udi vores etc. og fæstning Kiøbenhavn os elskelig hr. Georg Wilhelm Hedeviser greve af Schponeck, ridder etc., skal være bleven eenige om, at de renovations contrahenter, som haver de ved Vester port nærmest beliggende quartiereer, maa med Kiøbenhavns gaders ureenlighed udkjøere af bemelte port, siden de formedelst veyens længde ey dermed kand kjøere til toldboden, men at de uden for samme port ingen pladtz for samme renovations contrahenter til ureenligheden at lade henlegge viide undtagen den store enghauge, hvorudi skal være mangfoldige moratzer, hvilket du paa bemelte politie og commerce collegii anmodning ikke skal have villet tillade, førend du derom erholdte vores allernaadigste befaling, saa er nu hermed vores etc., at du lader bemelte renovations contrahenter udi forommelte enghauge indkjøre og de der værende moratzer med gadernes ureenlighed opfylde. Dog haver du at giøre den anstalt, at tvende af de beste damme udi samme enghauge bliver u-opfyldte, paa det at vores material heste, som der gaar paa græs om sommeren, deraf kand have forneden vand. Derefter du etc. Befalendes etc. Fredensborg slot den 19 novembr. anno 1725.

Sæl. Tegn. XLV. 206.

1058.

26 Nov. 1725.

Moratorium for en Hærkræmmer.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Valentin Høppel, borger og hærkræmmer udi vores etc. Kiøbenhavn, maa paa 3 aars tiid for alle hands creditorers krav og tiltale samt arrest paa hands person og midler være befriet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Hand haver og etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Fredensborg slot den 26 novembris anno 1725.

Sæl. Reg. LII. 272—73.

1059.

3 Dec. 1725.

Privilegium for Ejeren af Store Ravensborg paa at brygge Øl og brænde Brændevin.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Andreas Behrentz, boende

udi Stoere Ravensborg uden for vores kongelig residentz-stads Nørre port, udi samme hands huus maa brygge øl og brænde brændeviin, saa og det inden bemelte hands huus i potter og kande tal samt andet smaa maal uformeent til alle og en hver, som det begiærendes vorder, sælge og afhænde. Saa have vi og bevilget, at dette voris allernaadigste privilegium herefter maa og skal hefte paa samme huus. Dog maa hverken fornevnte Andreas Behrendtz eller andre, som efter hannem med rette kunde blive eyere deraf, understaa sig enten udj store eller smaa fustager til kroersker eller andre noget af samme øl at afhænde, under dette vores etc. Og have de i det øvrige at rette sig efter consumptions forordning saa og, hvis brygger laugs articlerne for dennem, som haver frihed etc. Fredensborg slot den 3 decembris anno 1725.

Sæl. Reg. LII. 275—76.

1060.

3 Dec. 1735.

Det kan ikke formenes at indføre Brændevin fra fremmede Steder.

De deputerede for financerne og tilforordnede udi kammer collegio.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilførn. Eftersom vi allerunderdanigst have ladet os referere, at j angaaende den af brændeviins brænderne udi vores etc. Kiøbenhavn til os indgiven allerunderdanigste supplique, om at det maatte blive forbuden udi Kiøbenhavn Flensborger, Holsteensk, Jydsk og Fyenssk korn brændeviin at indføre, tillige med os elskelig præses og øvrige etc. udi politie og commerce collegio formeene, at det i henseende til den store undersleb, som dagligen passerer med at indsnige saadan brændeviin uden consumptions erleggelse, vilde geraade til vores told intraders formeerelse, stadens opkomst, og at proprietarierne udi vort land Sielland kunde have desto bedre leilighed at selge deris korn, om saadant forbud skeede, men saasom sligt et forbud ikke kand ansees for andet end et monopolium, og det vilde geraade andre vore undersaatte til skade, omendskjønt brændeviins brænderne derved kunde profite, saa give vi eder hermed tilkiende, at saadan brændeviins brændernes allerunderdanigste ansøgning dennem ei kand accorderes, men at det maa være alle og enhver i voris riger, fyrstendomme og lande tilladt deris brændeviin til Kiøbenhavn at henbringe. Og udi det øvrige ville vi vente eders allerunderdanigste betænkende, om i formeene, at det var tienligere, at tolden af det korn brændeviin, som fra uden rigs stæder indferis, blev forhøyet, eller og om sligt brændeviin at indføre

aldeeles blev forbudet. Dermed etc. Fredensborg slot dend 3 decembr. anno 1725.

Søl. Reg. LXV. 212.

1061.

17 Dec. 1725.

Privilegium for en Øltapper.

Eftersom Philip Stephanij, grenadier under det os elskelig Iørgen Reinhart Iantzen, capitain ved vores grenadier corps, allernaadigst anfortroede compagnie, for os allerunderdanigst haver anandraget, at hand i aaret 1723 skal have tilkiøbt sig et huus, udi Gotersgade i vores etc. Kiøbenhavn beliggende, af hvilket hand har maat svare ald borgerlig tyngde, og at hand for desto bedre at kunde udrede de paa samme huus heftende udgifter skal have ernæret sig af at skienkke øl, men at samme liden næring hannem ved vores den 10 martii udi indeværende aar allernaadigst udgangne forordning skal være forbuden, da hand siden den tiid alligevel skal have maat betale sin andeel for borgerlig næring, som for det sidste halve aar til den halve deel skal være bleven forhøyet, hvorfor hand allerunderdanigst haver begiert, at vi i henseende til, at hand nu ikke uden sin store skade skal kunde faa solt huuszet, allerunderdanigst ville tillade, at hand fremdeelis maatte vedblive saadan hands hidindtil brugte næring, da have vi efter hands i saa maader etc. af særdeelis etc., dog uden consequence for andre, allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at fornevnte Philip Stephani, saalenge hand beboer forbemelte huus, fremdeelis maa continuere at skienkke øl for alle og eenhver, som det behøve og begiærer. Forbydendis etc. Skrevet etc. Fredensborg slot den 17 decembris anno 1725.

Søl. Reg. LII. 283—84.

1062.

24 Dec. 1725.

Privilegium paa at brygge Øl.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Iohannes Dedekam, fuldmægtig udi hof og militair estats contoiret paa vores rentecammer, som skal være sindet at tilforhandle sig et Niels Iacobssen Wiger, borger og jndvaaner udi vores etc. Kiøbenhavn, sammesteds tilhørende huusz, hands etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand og hands hustrue, naar hand sig udi egteskab skulle ville indlade, maa udi deris livs tiid, dog uden consequence for andre, brygge øll og i samme huus baade af kakkelovns og brunt malt til gotfolkes huus fornødenhed deraf selge uden huuszet i pottetal og fustager, men ey at selge øll til kroersker eller holde øll sal i huuszet,

under denne vores etc. Og haver fornevnte Ionas (!) Dedekam i det øvrige etc. Forbydendis etc. Friderichsberg slot den 24 decembris anno 1725.

Sæl. Reg. LII. 287.

1063.

24 Dec. 1725.

Om Altertavlen i Garnisons Kirke.

General lieutenant hr. Georg Wilhelm Hedevisger greve af Sponech.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Eftersom os elskelig iustitz raad og general bygmester Iohan Conrad Ernst, oberst lieutenant Häusser, cancellie raad Krock og bildthugger Heimbrod til os under den 24 novemb. sidstafvig have indsendt deris allerunderdanigste og nermere erklæring angaaende den efter afgangne commerceraad Hans Bentzons legatum i Den herre Zebaoths eller Garnisons kirken i voris etc. Kiøbenhavn opreiste ny alter-tavle af marmor steen, hvorudi de formeener, at saaviit architectur og steenhugger arbeidet angaar, ey noget imod marmoren eller arbeidet kand være at erindre, men at de ey alleene haver befunden, at gibset af adskillige fuger skal være udfalden, alter-gulvet ey heller skal være saavel pæset, som det burde og steenhuggeren udi contracten haver forbunden sig til, saa og at det stykke gevand, som af gibs er paasat oven paa gesimset, endelighen bør giøres af ny og leveris af got marmor, saa fremt ikke ulykke deraf skal foraarsages, men end og, at bildthuggeriet ikke er forsvarligt og ey kand forandres, med mindre det skulde giøris af nye, som foruden marmoren vilde koste ohngefehr 940 rdr., saa give vi dig nu hermed tilkiende, at naar fugerne, hvor gibset er udfalden, igien forsvarligen vorder forseet, alter gulvet saaledes sammenføyet, som steenhuggeren efter contracten haver forbunden sig til, saa og det stykke gevand, som af gibs er paasat gesimset, af marmor vorder giort af nye, haver du at giøre den anstalt, at baade steenhuggeren og bildhuggeren de dennem accorderede penge bliver betalt. Dog ville vi allernaadigst, at bildthugger arbeidet skal forblive, som det er, men at udi arbeids lønnen for den forseelse, derved er befunden, skal decourteris 200 eller 300 rdr. Hvorimod afgangne oberst lieutenant Lillienschiolds arvinger kunde foreene sig med steenhuggeren om, hvem skylden og forseelsen ved samme arbeide bør tillegges. Derefter du etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot dend 24 decembr. anno 1725.

Sæl. Tegn. LXV. 225.

Privilegium paa en Vinhandel.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at eftersom Ian von Oste, som forhen haver staaet udi vores see tjeniste for maanets lieutenant, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorleedes hand, siden hand af vores tjeniste er bleven demitteret, skal i vores etc. Kiøbenhavn have begyndt een liiden vin handel, efter at hand havde lagt sig efter at kiende viinens godhed og med den at omgaae saavelsom ladet sig indformere i fasbinder professionen, hvoraf hand i 2de af stadens mesteres overværelsze skal have viist prøve, at hand forstaar alt, hvad een viinkytter tilkommer at vide, og videre er overbødig at gjøre sit mester stykke i fasbinderiet, paa det hand i viintapper laugtet kunde vorde indtaget for derwed at ernære sig og familie, thi have vi efter hands herom etc. af særdeelis kongelig naade, dog uden consequence, allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at bemelte Ian von Oste, naar hand sit borgerskab etc., maa udi vintapper laugtet i bemelte Kiøbenhavn indtages, naar hand tilforn sit mesterstøkke i fasbinderiet giort haver, endskiøndt hand ikke for dreng eller svend paa samme handel tiendt haver, og hand ellers i det øvrige fuldbyrder, hvis viintapper laugs articlerne viidere tilholder. Hvorefter de vedkommende etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Friderichsberg den 28 decembris anno 1725.

Sæl. Reg. LII. 289.

Om Udvisning af Pladser til Renovationen.

Præses og de øvrige tilforordnede udi politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Eftersom vi den 29 octobr. udi sidstafvigte aar allernaadigst have befalet vores general lieutenant og commandant os elskelig hr. Georg Wilhelm Hedevisger greve af Sponeck, ridder etc., tillige med dig cammer herre von Holstein og os elskelig iustitz raad Daniel Benjamin Weyse samt tvende af magistraten udi vores etc. Kiøbenhavn at træde tilsammen for at overlegge og udsøge beqvemme pladtzer, hvor Kiøbenhavns byes urenlighed til lettelse saavel for byens jndvaanere i almindelighed som for renovations contrahenterne i særdeelighed kunde henlægges, og vi nu allerunderdanigst have ladet os referere den i følge af forberørte vores allernaadigste befaling til os indsendte forretning, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi have befunden samme af den beskaffenhed, at vi den saaledes, som følger, allernaadigst have approberet.

1. Ville vi allernaadigst, at foruden de af os udi den store enghauge uden for Vester port, hvor vores material heste om sommeren græszes, til ureenlighedens afladning og opfyldning bevilgede pladtzer endnu dertil skal employeres det stød paa den venstre haand imod den saa kaldede Küchen korb langs med glacien, hvortil kørselen skal skee igiennem bemelte eng. Iligemaade skal til slig opfyldning bruges een paa den høyre haand imod Nørre port værende pladtz, naar den derhen allerede førte ureenlighed først bliver planeret, til hvilke tvende pladtzer, som til afladning skal findes beqvemme, at opfylde j haver at anviise de 7 renovations contrahenter, som haver de Wester, Frimands og Nordre quartiereer at besørge.

2. Saasom befindes, at det store sand hul uden for Nørre port bag Raunsborg skal ligge fæstningen til skade og hinder, men derimod til fordeel, om det tiid efter anden blev opfyldt, saa haver j at giøre den anstalt, at sammesteds haves indseende med, at opfyldningen ordentlig og planeringen accurat bliver forrettet. Saa haver j ogsaa de 6 renovations contrahenter, som haver Rosenborg og Klædebode quartiereerne, saavelsom de andre byens jndvaanere der at lade henviise, da og byens jndvaanere maa tillades fri udfart med møget, af hvilken port de det forlanger, til deris haugers og mark jorders fornødenhed.

3. Skal ogsaa opfyldes den pladtz uden for Øster port tæt under veyermøllen, og kand de 5 renovations contrahenter, som haver Kiøbmager, St. Annæ øster og St. Annæ wester quartiereer og nu ere henviist ved toldboden fra veyermøllen af og indtil toldboden, naar der ingen viidere leilighed til opfyldning er, da tilholdes at opfylde ovenbemelte plads uden for Øster port. Men paa den anden side fra tømmer pladserne indtil toldboden skal borgerskabet og andre byens jndvaanere, som lader føre møget af deris huse, afladningen anviises.

4. De quartiereer fra Kiøbenhavn, som farer til Christianshavn, saa og de, som paa Christianshavn have renovationen, skal anviises til voldens runding under den veyrmølle, som staar paa den venstre haand af Christianshavns port, at opfylde, hvor saavel borgerne og andre byens jndvaanere som de 9 renovations contrahenter, der haver Strand, Snaren, Øster og Christianshavns quartiereer, til opfyldning skal anviises, hvilken opfyldning saaledes skal continuere langs med verkerne indtil Christiani quinti bolverk, saasom til det gamle bolverk vel kunde udfordres nogle 100,000 læsz, paa det at det, som af vandet derved er fortæret, igjen ved opfyldningen kunde vindes foruden hvis,

som behøves til det terrain ved begge krud taarnene at opfylde. Og efterdi vores allernaadigste intention gaar derhen, at vores til commandanten om ovenbemelte plutzer paa Ckristianshavn deris opfyldning ergangne ordre i alle maader skal efterleves, saa ville vi allernaadigst, at naar en nye contract om renovationen vorder sluttet, j da derhos observerer, at renovations contrahenterne bliver forbundne til ald stadens ureenlighed til Christianshavn paa de forbemelte stæder at lade henføre.

Natmanden og deslige folk skal herefter ligesom hidindtil beholde deris afladnings plads bag Christianshavns kirke, hvorimod de skal være obligerede til veyen til afladningen selv at holde i stand. Saa maa de og ikke uden om natten paa de dem anviiste plutzer kiøre, paa det at skiltvagterne dennem fra andre borger vogne kunde vide at skille. Angaaende stads portenes reenholdelse da bør sligt som sædvanlig skee tvende gange hver uge paa visze dertil denominerede dage, hvormed saaledes skal forholdes, at ureenligheden saavel udi portene som over alt udi staden paa et stæd sammen feyes og paa den nestfølgende dag bortkiøres. Naar nu afladningen og opfyldningen paa alle oven specificerede stæder skeer, saa skal alle og enhver saavel jndbyggerne og renovations contrahenterne som natmanden være pligtige strax at lade planere det, som enhver haver henført, samt dertil deris tienere at tilholde, og saa fremt skiltvagterne maatte foraarsages nogen dertil at obligere, maa ingen understaa sig at legge sig ud med dennem eller, som hid indtil skeet er, dem med onde og skammelige ord at beegne. Men skulle dennem noget ubilligt af skiltvagterne tilføyes, haver de det for commandanten at klage, som dennem uden ophold ald justice og satisfaction skal lade vederfares. Og paa det at alle og enhver vedkommende om alt, hvis vi herudinden allernaadigst have befalet, fuldkommelig kunde være informerede, og at ingen sig med uvidenhed skulle undskylde, haver j derom en placat at lade forfatte og trykke, saa og samme til alles og enhvers efterretning paa behørige stæder at lade anslaa og publicere. Derefter j etc. og derom etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot den 4 ianuarii anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 231—33.

1066.

11 Jan. 1726.

Privilegium for en Bundtmager.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Erich Mouridsen, borger udi vores etc.

Kiøbenhavn, som buntmager handverket skal have lærdt og paa nogen tiid udi bemelte Kiøbenhavn skal have været boende, men ikke skal have de midler, at hand kand komme i lauget, og dog nu ved tiltagende alder ei veed andet at ernære sig med hustru og børn af end samme hans lærte haandverk, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at hand maa af egne hænders arbeide uden svenne og drenge at holde af bemelte bundmager haandverk udi bemelte Kiøbenhavn u-formeent af lauget sig ernære. Derefter j etc. og herom behørig anstalt hos vedkommende lade giøre. Befalendes etc. Friderichsberg slot den 11 ianuarii anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 235.

1067.

1 Feb. 1726.

Om Gadefogdernes Afskedigelse.

Præses og de øvrige tilførordnede i politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Eftersom j udi eders til os af den 18 decembr. nestafvigst indkommen allerunderdanigste memorial indberetter, hvorledes j dagligen fornemmer, at gadefogderne i vores etc. Kiøbenhavn ikke giører deris tieniste, som de burde, men findes stedse udi deris forretninger meget efterladene og forsømmelige, og derhos allerunderdanigst indstiller, om det allernaadigst maa være eder tilladt at cassere disse gadefogder og derimod at antage tvende dygtige karle, som igien deris tieniste kunde forrette, saa og at j maatte tillegge dem den løn, som ovenmelte gadefogder nu haver, nemlig aarlig 240 rdr., paa det de med desto større fliid og vindskibelighed deris tienniste kunde forrette, saa give vi eder derpaa allernaadigst tilkiende, at vi samme eders ansøgning allernaadigst haver bevilget til een prøve, om forretningen kand lade sig giøre med saa faa folk over alt i byen. Derefter j etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot den 1 februarii anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 243.

1068.

15 Feb. 1726.

Om Skattefrihed for en Enke af den reformerte Trosbekendelse.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Elisabeth, afgangne Pierre Cabot forrige borger og jndvaaner udi vores etc. Kiøbenhavn hands efterleverske, hos os allerunderdanigst haver andholdt, at siden fornevnte hendes afgangne hosbund, som skal have været af den reformerede religion, ey længer end siden 1715 haver været borger i bemelte Kiøbenhavn og nydt de friheder, som den 21 articul udi vores de af den reformerede religion, der sig i vore riger og lande

ville nedsette, den 23 aprilis 1714 allernaadigst forundte privilegier saa og vores om samme articul den 4 iunii 1717 allernaadigst udgivne forklaring om formelder, vi da allernaadigst ville forunde hende og hendes børn de efter forbemelte privilegier endnu resterende tie aars frihed, da have vi, i henseende at hun og hendes afgangne hosbund udi afvigte aaringer skal have taget stor skade paa deres næring og brug, allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hun fremdeelis efter hendes etc. maa nyde de øvrige 10 aars frihed, saafremt hun imidlertid udi enkestand forbliver. Forbydendes etc. Friderichsberg slot den 15de februarii 1726.

Sæl. Reg. LII. 325—26.

1069.

23 Feb. 1726.

Privilegium for en Llimfabrik.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Iohannes Wilhelm Smit, borger og indvaaner i vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorleedes hand skal være sindet udi bemelte vores etc. Kiøbenhavn et liimkoggerie fabriqve til de fleeste haandverkens nytte og gavn at indrette, og derhos allerunderdanigst været begjærende, at vi hannem derpaa vores allernaadigste privilegium ville meddeele, paa det at ingen anden saadant liim kogerie hannem til præjudice maatte indrette, da have vi efter saadan hands herom etc. samt os elskelige præresident etc. udi bemelte Kiøbenhavn deres derpaa etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at bemelte Iohannes Wilhelm Schmidt maa udi bemelte vores etc. Kiøbenhavn een liim fabriqve indrette og samme for sig og sine arvinger alleene udi tiue efterfølgende aar sammesteds at nyde, saa at ikke nogen slig liim fabriqve der imidlertid maa indrette. Dog skal dette ikke være borgerskabet og kiøbmændene i bemelte Kiøbenhavn formeent liim fra fremmede stæder at forskrive, om de derved skulle finde sig bedre end at kiøbe limen hos hannem. Hvorefter alle etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Friderichsberg den 23 februarii anno 1726.

Sæl. Reg. LII. 326—27.

1070.

25 Feb. 1726.

Om Jødernes Udsalg af færdige Klæder.

De deputerede for financerne og committerede udi kammer collegio.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Eftersom oldermændene for silke-, ulden og lærrets kremmer compagniet samt skræderlauget udi vores etc. Kiøbenhavn allerunderdanigst haver

beklaget sig, at nogle jøder i bemelte Kiøbenhavn fra uden rigs og andre stæder skal lade indføre een anseelig mængde af forfærdigede og til deels kostbare klædninger under foregivende, at samme skal have været brugte, hvorudover saavel dennem som knapmagerne skal tilføyes stoer indpas udi deris næring og haandverker, og til den ende allerunderdanigst have begert, at vi allernaadigst ville lade forbyde, at ingen jøde eller andre udi Kiøbenhavn maatte tillades saadanne klæder fra fremmede stæder sammesteds at lade indføre eller sig deraf ernære, da som vi og selv, naar deslige klæder, som foregives at være brugt, toldfri vorder indførte, derved kunde lide afgang udi vores told intrader, saa er nu hermed vores etc., at j strax giøre den anstalt hos vedkommende, at ingen brugte klæder enten af jøder eller andre efterdags til at selge og forhandle udi Kiøbenhavn, under straf af confiscation, vorder indførte. Hvilket j paa behørige stæder til alles efterretning haver at lade publicere, paa det enhver kunde viide sig for skade at tage vare. Derefter j etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot den 25 februarii anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 256—57.

1071.

1 Marts 1726.

Privilegium for en Snedker.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom vi udi vores til eder den 21 maji udi nestafvigte aar ergangue rescript allernaadigst have bevilget, at Johan Friderich Ziegler, som skal have lært snedker haandverk og ellers tient som sergeant ved vores militie, udi snedkier lauget i vores etc. Kiøbenhavn maatte indtages uden mestersvends aar at staa, og hand nu hos os allerunderdanigst haver anholdt, at det hannem allernaadigst maatte være tilladt som frimester paa snedkier haandverk svenne at holde, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst have bevilget, at fornævnte Johan Friderich Ziegler som frimester paa snedker haandverk maa holde een sven til at hielpe sig at forfærdige, hvis snedker arbeide af hannem bliver begiert og forlanget og hand med samme svend kand afstæd komme. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot den 1 martii anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 259.

1072.

8 Marts 1726.

Om Bekostningen ved Mesterstykker.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom idelig indkommer besværinger over de med gaaende omkostninger, naar nogen vil giøre

deris mesterstykke for at komme i laugene i vores etc. Kiøbenhavn, hvorved anledning gives, at mange allerunderdanigst ansøgninger giøris om at blive fri mester, saa er hermed vores etc., at j saaledes reglerer og modererer omkostningerne paa at giøre mester stykke og komme i laugene i bemelte Kiøbenhavn, at de for eenhver, som forlanger der i at komme, kand være taalelige. Dermed etc. Friderichsberg slot den 8 martii anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 261—62.

1073.

22 Marts 1726.

Privilegium for 3 Jøder.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter etc. samt os elskelige vores tilforordnede udi politie og commerce collegio deres derpaa etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Elias Magnus Gabriel jøde, som forhen hos sin fader, nu afgangne Magnus Gabriel jøde, i vores etc. Kiøbenhavn skal have opholdt sig, maa herefter, naar hand sit borgerskab etc., sig i bemelte Kiøbenhavn med huusgesinde nedsette og efter de jødiske ceremonier etc., desligeste at hand maa bruge den handel etc. Dog at hand derimod etc. Forbydendes etc. Friderichsberg den 22 martii anno 1726.

Israel Magnus Gabriel jøde (broder) bevilling at nedsette sig i Kiøbenhavn. d. u. s.

Salomon Melchior jøde (som forhen hos sin svigerfader, nu afgangne Magnus Gabriel) bevilling at nedsette sig i Kiøbenhavn. d. u. s.

Sæl. Reg. LII. 357—58.

1074.

29 Marts 1726.

Tilladelse til Ølbrygning.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Jørgen Qvist, borger og jndvaaner udi vores etc. Kiøbenhavn, hands herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed, dog uden consequence for andre, bevilge og tillade, at hand udi hands i boende huus i bemelte vores etc. Kiøbenhavn maa brygge øl og samme inden og uden huuszet i halve tønder og fierdinger til godtfolk, som det til spise øl ved deres border kunde forlange, undtagen til kroersker udselge. Og haver fornevnte Jørgen Qvist i det øfrige at rette sig efter consumptions forordningen, saa og hvis brygger laugs articlerne for dennem, som

haver frihed i deris huusze at brygge, allernaadigst befaler. Forbydendes etc. Friderichsberg den 29 martii anno 1726.

Sæl. Reg. LII. 364—65.

1075.

29 Marts 1726.

Et Moratorium.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Iacob Lüders, borger og hattemager i vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorleedes hand tilligemed Iver Braderup, urtekremmer sammesteds, for nogle aar siden skal have gaaet i caution for sin svoger Claus Holm til Bernhardus Busch, borger og skreder i bemelte Kiøbenhavn, for 1000 rdr., som med paaløbende rente og omkostninger skal opløbe over 1400 rdr., for hvilken summa hos hannem og med cautionist skal være søgt forsikkring indtil sagens udfald for vores høyeste ret, og formedelst at saavel hovetmanden Claus Holm som med cautionisten Iver Braderup haver erhholdet allernaadigste beskiermelse breve for alle deres creditorers tiltale og anstrengelse udi visse aaringer, saa befrygter hand, at cautionen, som i denne tiid alleene hefter ved ham, skal blive hos ham exsequeret, som ville foraarsage hans yderste ruin, thi have vi efter bemelte Iacob Lüders herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at meerbemelte Iacob Lüders maa, for saavit forberørte hands tilligemed Iver Braderup paa Claus Holms veigne udgifne caution til Bernhardus Busch angaar, være befriet for bemelte Bernhardus Buschs tiltale og anstrengelse i allemaade, indtil vores hands med cautionist Iver Braderup allernaadigst meddeelte protectorium expirerer. Dog skal dette etc. Og haver hand etc. Hvorefter etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Friderichsberg den 29de martii 1726.

Sæl. Reg. LII. 365—66.

1076.

5 April 1726.

Moratorium paa 3 Aar.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Arf Heinsen, megler udi vores etc. Kiøbenhavn, som den 6 martii 1722 haver bekommet vores allernaadigste brev og befrielse for hands creditorers anstrængelse udi tre aar, maa endnu for alle hans creditorers krav og tiltale udi 3de aar være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Hand haver og etc. Hvorefter etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Friderichsberg den 5 aprilis anno 1726.

Sæl. Reg. LII. 369—70.

1077.

5 April 1726.

Moratorium for P. Abbestee.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Pieter Abbestee, borger og handelsmand i voris etc. Kiøbenhavn, som den 31te decembris 1720 haver bekommet vores allernaadigste brev og befrielse for alle hands udenlandske creditorers krav og tiltale, indtil hands udenlandske debitorer kommer i stand at kand betale ham, hvis hand hos dennem haver at fordre, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorleedes den giæld, hand udenlands er kommen udi, skal alleeneste have sin oprindelse af vixel breve, som hand for hands søn Johan Ludvig Abbestees reigning skal have accepteret, da bemelte hands søn paa de tider ved den i Engeland og Holland førte actien handel hafde vundet store capitaler og dog derved skal have været saa ulykkelig, at de, som hand for suffçante folk mest havde betroet, ved samme actien handel er bleven falliet, og hand for de dem betroede store summer til dato indtet hos dem skal have kundet bekomme, hvorimod hands creditorer hannem med ald magt haver andstrenget, og i hvorvel bemelte hans søn Johan Ludvig Abbestee skal nu paa 6 aars tiid have anvendt ald fiid at kunde komme til Holland for der at giøre rigtighed saavel med hands creditorer som debitorer, saa skal hand dog derfra ikke have kundet erlange noget leide eller friheds brev, førend hand først edlig specificerede og angav sine creditorer, hvilket for ham skal være umueligt, efterdi hand ved hands hastige retirade derfra, da actie handelen saa ulykkelig udfaldt, maatte lade hands bøger og papiirer tilbage, og førend hand self kand komme til Holland og har erholdet sine bøger og papiirer, kand hand ikke forskaffe den forlangte ædlige specification paa hands creditorer, thi have vi efter sliig beskaffenhed samt fornevnte Pieter Abbestees herom etc. allernaadigst bevilget og extenderet, saa og etc. forberørte ham givne moratorium til hands hustru og bemelte hands søn Johan Ludvig Abbestee; for saavit fordringerne actie handelen vedkommende angaar. Og forbyde vi hermed etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Friderichsberg den 5 aprilis anno 1726.

Sæl. Reg. LII. 373—74.

1078.

15 April 1726.

Om Politibetjentes Fritagelse for at vidne paa Bytinget.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom politie betienterne udi vores etc. Kiøbenhavn udi een til os under den 1 decembris udi

nest afvigte aar indgiven supplication allerunderdanigst haver besværet sig over Herman Krøyer, byefoget udi bemelte Kiøbenhavn, fordi hand skal ville tvinge dennem til under deris faldsmaal at vidne for byetinget udi de sager, som enten paa politie cammeret have været ventilerede, eller og hvorudi de selv have holdet forhør, og om endskiøndt de derimod skal have exciperet, saa skal dog af byefogden ikke derpaa være bleven reflecteret, men af hannem interloqueret, at de for byetings retten skal møde og vidne, og naar de ikke møder, skal hand dømme dennem til at betale deris faldsmaals bøder, foruden at j ogsaa, da bemelte politie betientere ved byefogdens interlocutorium vare tildømte at møde for byetinget og aflegge deris vidne udi een sag imellem torvemesteren Jens Rasmussen og kandestøber Jørgen Wilhelm Phlønge og de samme interlocutorium for eder havde indstævnet i auledning af den af bemelte Phlønges procurator imod stævningen giorte exception, fordi den var skreven paa slet papiir tvert imod den kongelig forordning af 19de ianuarii 1692, ved interlocutorium stævningen skal have afslaget, hvorfor de allerunderdanigst have begiert, at de saavel for at sortere under byetings retten som og for de i dømte faldsmaals bøder og afsagde interlocutoria allernaadigst maatte være befriede, saa og at de udi alle politien vedkommende sager maatte bruge u-stemplet papiir og være fri for at betale dom og skriver penge, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst have befriet dennem saavel for hvis faldsmaals bøder, de af byefogden ere tilfundne at betale, som og for de over dennem afsagde interlocutoria. Og er hermed vores etc., at politie betienterne udi de politie forretningerne vedkommende sager bør svare under politie og commerce collegio, men udi gields og andre sager bør og skal borg retten herefter ligesom tilforn være og forblive deris rette forum, og angaaende at de udi politie sager maatte være fri for at bruge stemplet papiir, da ville vi allernaadigst, at den forhen allegerede kongelige forordning i alle maader stricte skal efterleves. Hvilket j alt sammen byefogden til allerunderdanigst efterlevelse strax haver at tilkiende give og eder selv, for saaviit eder kand vedkomme, derefter rette og forholde. Dermed etc. Friderichsberg slot den 15 aprilis anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 282—83.

1079.

20 April 1726.

Oprettelsen af et Sæssurancekompagni.

Octroye for et assurance compagnie i Kiøbenhavn.

F. 4. giøre alle vitterligt, at som eendeel vore kiere og tro undersaatere for os allerunderdanigst have andraget, hvorledes de til

det gemeene beste, negociens opmuntring og de trafiquerendes sikkerhed have imellem sig indbyrdes ved taget at oprette et assurance compagnie her udi vores etc. Kiøbenhavn, saa fremt det os allernaadigst maatte behage at tage samme compagnie under vores høye protection og det med vores allernaadigste octroy og privilegier forsyne, da som vi saadan vores undersaatters nidkierhed for det gemeene beste i naade have anseet, have vi ey alleene allernaadigst confirmeret og stadfæstet den imellem de samtlige interessenter oprettede convention og forskrivelse, men end og, paa det at dette nyttige verk desto bedre maatte komme i stand og med desto større tryghed for alle vedkommende fortsettes, allernaadigst funden for got samme assurance compagnie med følgende octroy og privilegier at benaade.

1. Saalenge dette nu indrettede assurance compagnie vil og kand soutenere sig, maa det ikke være nogen tilladt udi vore riger og lande, under hvad prætext det være kunde, at slaa sig sammen i nogen slags societet eller compagnie til at teigne assureancer, dette octroyerde assurance compagnie til hinder og afgang. Dog skal det hermed ei være nogen formeent herefter ligesom tilforne at lade giøre sin assurance, hvor og saaledes som hand selv for got befinder.

2. Have vi allernaadigst tilladt, at det octroyered assurance compagnies interessenter selv udi saa lovlige og forbindelige terminis, som de til verkets opkomst og sikkerhed tienligst eragte, maa lade forfatte og trykke de policer og forsikkrings breve, som til de assureerede skal udgives, og naar de slige trykte policer udi vores rentecammer til vores stemplet papiirs commissarius lade indlevere, ville vi allernaadigst lade dem stemple til fire og tyve skilling stykket efter lovens 4de bogs 6 capit. 2 art., hvorefter de til vores stemplet papiirs forvalter skal leveres og, saa ofte nogen police behøves, fra ham med reede betaling afhentes. Saa have vi og allernaadigst bevilget, at de obne pladser i de trykte policer maa opfyldes og fuldskrives af compagniets bogholder, eller hvem compagniet dertil befuldmægtiger, uden enten nogen mægler ellet øvrigheds person dertil at bruge.

3. Hvad compagniets participanter udi den dertil indrettede forsikkrings bog egenhændig teigne at have stillet compagniet til haandfaaet pant og virkelig overleveret forsikkring, det ville vi allernaadigst, skal holdes liige saa gyldig, som det paa separate reverser var skrevet. Men skulle nogen participant stille sin forsikkring ved hypotheque eller forskrive saadanne ting, som ei virkelig udi compagniets casse overleveres, da skal sliige pante forskrivelser forfattes

paa det ordinaire stemplede papiir og derefter tinglyses. Jliigemaade have vi og allernaadigst tilladt, at hvad compagniets participanter assurance væsenet vedkommende indbyrdes vedtage, bør, naar det i protocollen er anført, ansees af liige forbindelighed, som om enhver interessent in specie sig dertil havde reverseret.

4. Saasom participanterne udi dette assurance compagnie forbinde sig at svare alle de paa compagniets vegne giørende assurance, og dette nyttige verks fornemmeste conservation alleene beroer derudi, at den felles sikkerhed saavel for de assurerede som for compagniets participanter indbyrdes ubrødelig vorde maintenerede, saa have vi af særdeeles kongelig naade for dette velmeente verk og til dets bestandige conservation og ved ligholdelse allernaadigst resolveret at forbyde, som vi og hermed alvorligen og strengeligen forbyde, at ingen, for hvad slags giæld eller under hvad prætext det være kunde, maa understaa sig at forlange eller stæde nogen slags arrest, jndførsel, forbud, beslag eller anden hæftelse paa nogen af de forsikringer, som compagniets interessenter til hinanden indbyrdes have stillet, eller paa de penge, som for nogen af interessenternes reining maatte være i compagniets cassa bestaaende, saasom vi allernaadigst ville, at slige forsikringer, hvilke nu, og naar de til compagniet gives, ere virkelig fri for ald hæftelse, saavelsom de in cassa værende midler skal i alle tilfælde være og ansees for een publique fonds, som ikke maa anvendes til anden brug end den, som den er destineret til. Og paa det alle vedkommende om denne vores allernaadigste intention og alvorlige villie desto bedre kunde være forviszede, saa declarere vi hermed allernaadigst for os og vores kongelig arve successorer udi regieringen, at saa fremt det skulle hænde sig, at nogen af dette octroyerede assurance compagnies participanter maatte enten være eller herefter blive os noget skyldig, af hvad natur end slig giæld maatte være, saa ville vi dog allernaadigst ikke tilholde os nogen slags prioritet frem for assurance compagniet enten udi den forsikkring, saadan een participant til compagniet haver stillet, eller udi de reede midler, som for hans reining udi compagniets casse maatte findes, men vi ere allernaadigst tilfreds, at naar vedkommende paa vore vegne have anmeldet compagniets committerede, hvad vi hos slig een participant have at fordre, hand da ey meere interesserer udi de efter saadan communication giørende assurance, og at ey heller noget til ham udtælles, men at hands til compagniet stillende forsikkring og in cassa havende penge, blive i compagniets forvaring, indtil at alle de assurance, som vare teignede,

førend hands giæld, hvormed hand os er forbunden, blev til compagniet anmeldt, vedbørligen ere fuldgiorde og fornøede, og hvad da overskyder af hands stillede forsikkring og de for hans reigning in cassa værende midler, det bliver fra compagniet udleveret til vedkommende, som dertil maatte beskikkes, til afslag paa, hvis hand os er skyldig. Og ville vi herhos allernaadigst, at assurance compagniets directeurer skal til vores rentecammer indlevere een rigtig designation under deris hænder over de summer, enhver af participanterne har ladet sig tegne for, paa det samme i paakommende tilfælde kunde være til fornøden oplysning, og kammeret derefter til vores sikkerhed kunde tage de behøvende mesures.

5. Og paa det at de disputer, som efter teignede policer maatte forefalde om assurance, havarie og restourno ved paakommende ulykkelige tilfælde, kunde til de assureredes expedition desto snarere beforders til endskab, saa ville vi allernaadigst, at naar nogen tvistighed ei i mindelighed eller ved gode mænd kand afgiores, hvorpaa compagniet ingen fliid maa spare, da skal den indkomme for vores assurance cammer, som skal bestaa af syv personer, nemlig trende af vore tilforordnede udi vores høyeste ret, tvende af vores tilforordnede udi vores admiralitets collegio og tvende af vores tilforordnede udi politie og commerce collegio, saa og derforuden een secreterer udi vores danske cancellie, som skal holde protocollen og udfærdige acterne. Op paa det assurance cammer retten altid, naar behøves, uden ophold kand vorde samlet, have vi allernaadigst beordret vores store canceller, vores præses udi admiralitetet og vores præses udi politie og commerce collegio, at de, saa ofte hos dennem om een sags foretagelse gieres sømmelig ansøgning, ufortøvet af hver collegio udmelde de personer, som retten i samme sag skulle betiene. Og skal da de tvistigheder, som imellem assurance compagniet paa den eene og de assurerede paa den anden side forefalde, udi samme assurance kammer ordelis og endelig paakiendes, hvorved det uden viidere appell skal have sit forblivende. Saa have vi og allernaadigst tilladt til sandheds oplysning og rettens befordring, at hvis vidner, som i forekommende tilfælde og besynderlig i mistænkelige sager behøves at forhøre, saaviit ikke for andre retter ere afhørte, maa og skal, under hvad jurisdiction de end sortere, naar de sig her i staden opholde, føres og afhøris ved assurance kammeret. Hvad domme, som saaledes i assurance kammeret vorder afsagt skal ved secreteren gives parterne paa begiering beskrevet under den øverste

i retten hands haand og signet og derefter strax til execution befordres.

6. Skulle det ved nogen sags procedur befindes og klarlig sees, at nogen, som assurance af compagniet haver erhholdet, skulle svigagtelig sig derved have opført, saasom at have taget assurance paa meere, end der er bleven indskibet, selv motvillig at have forsat skib og gods, erhholdet assurance paa det, ham kand overbeviises, hand da alt vidste at være forulykket, eller anden slig svig og bedragerie, da skal det ey alleene være nok, at hand taber sin premié og frakiendes sin ret til assurance compagniet, men hand skal end og skadesløs erstatte compagniet alle de omkostninger, som paa processen, sagens oplysning og beviisers indhæntelse kand være anvendt, alt efter een af compagniets committerede underskreven reigning, som uden viidere beviis skal staa til troende. Og derforuden skal hand for sin begangen svig være vores general fiscals tiltale undergiven paa liv, ære og gods efter mishandlingens beskaffenhed. Hvilken action vi selv allernaadigst ville lade udføre, uden at assurance compagniet dermed i nogen maade skal vorde graveret.

7. Skulle der imellem compagniets interessenter indbyrdes forfalde nogen tvistighed, som egentlig vedkom verket og dets oeconomie, da ville vi ingenlunde, at derom nogen proces skal føris, men om saadan tvistighed ey i mindelighed af compagniets committerede kand bilægges, da skulle alle participanterne sammenkaldes, og hvad da efter de fleeste tilstædeværende interessenters stemmer sluttet, bliver for ret eragtet. Derved skal det uden viidere gien-sigelse have sit forblivende.

8. Sluttelig som vi have taget dette nyttige og velmeente verk under vores kongelige høye protection, saa ville vi og efter tiidernes og omstændighedernes leilighed allernaadigst være betænkt paa denne vores octroy med andre og fleere articler at forbedre. Thi byde og befale vi etc. etc. Friderichsberg slot den 20 aprilis anno 1726.

Sæl. Reg. LII. 383—86.

1080.

3 Maj 1726.

Om Politimester Rathekens Kassemangel.

Præsens og tilforordnede udi politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Eftersom vi af een fra eder af den 17 aprilis sidstafvigt til os indkommen allerunderdanigst memorial have fornummen, at j skal have ladet anmode vores forrige iustitz raad og politiemester Johan Philip Ratheken at giøre rigtighed

og udi politie cassen lade indleverer de udi hans betienings tiid af een og anden, som have logeret fremmede, oppebaarne beder, fordi de ikke udi allerunderdanigste følge af vores til hannem den 9 aprilis 1723 allernaadigst ergangne rescript for hannem strax have bekiendt giort de fremmede giesters ankomst, men at hand skriftligen skal have svaret eder, at hand efter forommelte vores allernaadigste befaling ikke var pligtig for deslige beder nogen rigtighed at aflegge, da saasom bemelte forrige iustitz raad og politiemester Rathekens forefundne midler og effecter, saaviit som de bekiendte ere, os nu ere hiemfaldne og dog ikke kunde tilstrekke at fyldest giøre vores prætensioner, saa give vi eder hermed tilkiende, at det og derved faar have sit forblivende. Og ville vi udi det øvrige allernaadigst, at j for alt ansvar angaaende forberørte af meerbemelte Ratheken oppebaarne beder skal være befriede. Derefter j etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot den 3 maji anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 290.

1081.

3 Maj 1726.

Om Beder eller Gaver til Fattigvæsenet.

Placat paa tryk angaaende, at alle iurisdictionerne udi Kiøbenhavn skulle, saa snart de fattige noget enten ved domme, gaver, testamenter eller udi andre tilfælde vorder tillagt, naar det dennem af vedkommende anmeldes, sligt strax de committerede ved convent huuset tilkiende give. Friderichsberg slot den 3 maji anno 1726.

Sæl. Reg. LI. 410—11.

1082.

18 Maj 1726.

Om Renovationskat af kgl. Bygninger.

Præsens og øvrige tilforordnede udi politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilførn. Eftersom vi af eders til vores ober secreterer os elskelig Christian Meinichen den 8 aprilis nestafvigt indsendt fortegnelse paa de os tilhørende gaarde og grunde, som med renovations skatten restere og ikke restere, allerunderdanigst have ladet os referere, hvorledes eendeel, som saadanne vores huusze beboer, findes vegerlige i at erlægge den paa grundene ansatte renovations skat, hvorved restancerne stedse forøges, saasom ikke viides, af hvilke bør betales og af hvilke ikke, og j derfor herover allerunderdanigst haver anholdet om vores allernaadigste resolution til befrielse for eder udi fremtiden, da give vi eder hermed tilkiende, at efterfølgende vores gaarde og grunde, nemlig vores gaard bag Børsen,

hans kongelig høyhed vores elskelig kiere søn cron-printzens hotel med dertil hørendē huuse og vaaninger, tvende vores grunde og huuse, udi St. Annæ quartiere beliggende og af eder under num. 105 og 106 anført, tillige med de saa kaldede Joen Jslænders og af os kjøbte vaaninger for renovations skat at betale aldeelis skal være fri og forskaanet, men af vores Brygger huus, vores gaard paa Slots holmen, som af vores ober hof marskalk beboes, vores confessionarii, vores liv medici os elskelig etatz raad Wulfes og vores hof prædikant os elskelig Georg Iohan Conradi residentzer saavelsom og af vores manufactuur eller saa kaldede Guld huus, som af os elskelig commerce raad Lambrecht beboes, med mindre af ham nogen special kongelig bevilling og dispensation kand foreviises, bør og skal beboerne være forpligtede at betale, hvis dennem efter den ansatte taxt kand tilkomme. Dog skal fornævnte mag. Conradi og commerce raad Lambrecht ei være pligtige at betale, hvis restancer før deris tiid paa de af dem nu beboende gaarde kunde hefte, saasom deraf intet skal være at bekomme. Og ville vi udi det øvrige, at jngen vores stald og andre vores subalterne betientere, som ved voris particulaire naade og tilladelse slige vores gaarde og huuse maatte beboe, herudinden skal være frie og forskaanet. Derefter j etc. Friderichsberg slot den 18 maji anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 296.

1083.

18 Maj 1726.

Moratorium paa 3 Aar.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Hans Joachim Horn, borger og kremmer i vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes hand af nogle hans creditorer, som har haft hans vexler i hænde, ved trudsæl skal være bragt til den resolution at absentere sig for at undgaa arrest paa sin person, hvorover hans boe af rettens middel skal være bleven forseiglet, da hand dog, naar hannem tiid og rum blev given til selv at bringe sine sager i rigtighed, skal kunde komme betalingen af stæd og hans creditorer fornøye, da have vi efter hans herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand maa paa trei aars tiid for alle hans creditorers krav og anstrængelse samt arrest paa hans person, gods og effecter være befriet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Og haver hand etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Friderichsberg slot den 18de maji anno 1726.

Sæl. Reg. LII. 420.

1084.

24 Maj 1726.

Privilegium for en Kirurg.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter etc., dog uden consequence for flere, allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Johan Henrich Bechman, borger og bader i vores etc. Kiøbenhavn, maa ubehindret af bartskeer amtet tillige med hans chirurgiske viden-skaber udi udvortes skader betiene alle og enhver, som det hos ham kunde forlange. Forbydendes etc. Friderichsberg slot den 24 maji anno 1726.

Sæl. Reg. LII. 427.

1085.

31 Maj 1726.

Om en Jødeskole.

Store canceller greve hr. Ulrich Adolph von Holstein.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Vi give dig hermed tilkiende, at vi allernaadigst ville, at udi den i vores høyeste ret ad referendum optagne sag imellem Johan Ahrentzen politie fuldmægtig tillige med jøderne Aaron Goldsmidt og Levin Isaac Wallach som ældste for den jødiske nation paa den eene og jøden Joseph Meyer Levin med flere interessenter paa den anden side, angaaende at bemelte Joseph Meyer Levin forviit skal have extenderet vores hannem den 30 aprilis anno 1723 allernaadigst forundte privilegium paa at holde een particulier skole, saaledes dom skal afsiges, at begge deele skulle efterleve vores Joseph Meyer Levin den 30 aprilis 1723 allernaadigst give privilegium, dog saa at det maa være fornævnte Joseph Meyer Levin tilladt udi hans schole til sig at indtage hans fader, brødre, svogre og andre af hans familie med deris domestiquer, saa og at hand maa holde een skolemester, men at hand derimod rigtig erlegger de i forbemelte privilegio nævnte contributioner. Og skulle processens omkostninger ophæves paa begge sider. Derefter du etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot den 31 maji anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 303.

1086.

31 Maj 1726.

Om Kongens Uldmanufactur.

Hans Christian Lantrup iustitz raad og Gregorius Wulf krigs raad.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom vi have maat fornemme, at ved den tiid, du Hans Christian Lantrup træde fra casserer tienesten ved vores ulden manufactur fabriquer, skal der

have været endeel materialier og vahre samt klæde og bay baade udi væven og paa stampe og valkemøllen, saa og hos farveren, at du des formedelst ikke nogen reede og rigtighed derfor skal have kundet forskafe, men alt sligt ved din Gregorius Wulfs tiltrædelse til samme cassetters tjeneste skal være kommen under din opsyn, da for dermed at komme til vedberlig rigtighed, at netto kand viides, at den beholding, som af ovenbemelte materialier og vahre har været ved din Hans Christian Lantrops aftrædelse, er ogsaa virkelig forbrugt til hvis, som siden din Gregorius Wulfs tiltrædelse er fuldfærdiget og til vedkommende gjort leverance af, eller og i andre maade til fabriquens nytte kunde være anvendt, er hermed vores etc., at j begge med hverandre til sammen træder og saadan beregning og overslag over forberørte materialier og vahre fra begyndelsen af, det snarest mueligt er, forfatter og formerer, at ei alleene deraf kand erfares, om ogsaa alle de indkøbte vahre, hvorefter eendeel leverandører endnu resterer betaling, er til manufactur verkets nytte og brug, det vi dog ikke anderledes ville formode, vorden anvendt, men end og derhos at forklare og udfinde saavel, til hvem leverancerne af det forfærdigte arbeide ere giorte, som og, hvo af bogholderne og andre under betienter saadanne vahre og materialier haver annammet, og hvad rigtighed enhver derfor har præsteret, og hvis viidere j kunde eragte at være fornøden til een accurat og fuldkommen oplysning udinden forberørte af os allernaadigst forlangende rigtighed. Og haver j saa samme eders overslag og beregning til viidere vores resolution behørigen at indlevere. Og som ellers de til vore manufactur verkets eftersyn allernaadigst committerede haver tilstillet os een extract beregning saavel paa, hvor meget eendeel leverandører, som til samme vores manufactur fabrique haver gjort leverance, skal endnu restere betaling for, som og hvad fabrique betienterne kand have til gode til den tiid, du Hans Christian Lantrop træde fra cassetters tjenesten, som i alt bedrager sig til 5953 rdr. 3 β, hvorved bemelte committerede og allerunderdanigst forestiller og formeener, at saadanne restancer af fabriquens casse vel efter haanden kunde vord afdraget, saa er hermed vores etc., at du Gregorius Wulf efter ovenbemelte extract beregning, hvoraf dig herhos een rigtig copie tilsendes, samme resterende penge til vedkommende, ligesom cassetten kand være udi stand saadanne udgifter at kand taale, tiid efter anden imod behørig qvitering erligger og betaler. Dermed etc. Friderichsberg slot den 31 maji anno 1726.

1087.

3 Juni 1726.

Om Stadens Proviantering.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Saasom disse tiders conjuncturer mueligt kunde forvolde, at vi efter forefaldende omstændigheder kunde behøve i een hast at bruge og til voris tjeniste i beslag at lade tage endeel vores kiere og tro undersaatte i vores provintzier og lande tilhørende skibe og fahrtøye til enten een eller anden transport, hvorover da i saadan tilfælde tilførselen af proviant og jldbrand til vores etc. Kiøbenhavn merkelig kunde werde hemmet og derved dyr tiid og anden uleilighed foraarsages, da for sligt at forekomme er hermed vores etc., at j strax giver jndbyggerne i fornævnte Kiøbenhavn og paa Christianshavn tilkiende, og vi af besynderligst og allernaadigst forsorg for deris eget beste finde det tienligt og allernaadigst befale, at de sig enhver i sin huusholdning med korn og feede wahre samt anden provision af levnetsmidler og fornøden jldbrand for aar og dag, saasart og saaviit dennem mueligt være kand, forsyne, paa det derpaa kunde findes forraad baade for dennem, saa og for os, om vi til nogen slags transport eller expedition noget skulle behøve. Og haver j ellers derhen at see, at denne vores allernaadigste og til bemelte jndbyggers conservation hensigtende intention i alle optænkkelige maader vorder efterkommet og fuldbyrdet. Dermed etc. Friderichsberg slot dend 3 iunii anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 310.

1088.

7 Juni 1726.

Om S. Petri Kirkes, Skoles og Fattiges Tilgodehavende.

Store canceller og greve hr. Ulrich Adolph von Holstein.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Eftersom de ældste og forstanderne for St. Petri kirke udi vores etc. Kiøbenhavn for os allerunderdanigst haver ladet andrage, hverledes saavel samme kirkes eegne som deszen fattige enkers og fattige skoles midler merkeligen skal have aftaget i deris interesse, siden de udi allerunderdanigste følge af vores den 27de novembris 1722 allernaadigst udgangne forordning have været forbundne til at imodtage 10 pcto, da dog lagen imellem croner og courant paa nogen tiid skal have været 14 til 15 pcto, hvorfor de allerunderdanigst have begiert, at vi allernaadigst ville tillade, at bemelte kirkes, fattiges og skoles debitorer, som haver deris midler i croner i deris eyendomme udi Kiøbenhavn, maatte være

forbundne at betale capitaler og renter, naar de skal betaales, enten med croner in natura eller med courant sølvmynt, som coursen paa courant mod croner kand gielde, saa give vi dig som forbemelte St. Petri kirkes patron hermed tilkiende, at vi allernaadigst have bevilget, at alle forberørte kirkes, fattiges og skoles capitaler i croner udi Kiøbenhavn, som staaer under samme kirkes ældste og forstandere deris administration og i huuse samt eiendomme der paa rente ere udsatte, maa og skal tillige med deris renter enten med croner in natura betaales eller, ligesom paa alle andre stæder udi vore riger og lande med pant forholdes, i courant med lage efter coursen erlægges. Derefter du etc. og meerbemelte St. Petri kirkes ældste og forstandere sligt at tilkiende give. Befalendes etc. Friderichsberg slot den 7 iunii anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 312—13.

1089.

14 Juni 1726.

Om Istandsættelse af Prinsensbro.

De tilforordnede udi havne commissionen.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Paa eders allerunderdanigste memorial af den 24 maji sidstleden og derudi gjorte forespørsel, om ikke den saa meget brøstfeldige saa kaldede Princens eller Ridehuus broen endnu i dette aar maatte settes i god og forsvarlig stand, og om ey derimod bolverkernes reparation formedelst havne cassens slette tilstand kunde henstaa til nestkommende aar, give vi eder hermed til allernaadigst giensvar, at som i selv, efterdi havnens tilsyn eder saa lenge har været anbetroet, af den daglige erfarenhed best maa viide, hvad der først og fornemmeligst bør repareres og ved lige holdes, saa kand vi gierne tilstæde, at j strax lader ovenbemelte bro forsvarlig og tilstrekkelig reparere. Men vi ville derhos vente, at j efter eders pligt og skyldighed ogsaa derhen seer, at bolverkernes og anden havnens brøstfeldighed ey for meget tiltager, men at saavel broerne som bolverkerne saaledes vorder ved lige holdet, som cassens midler det kand taale og j derfor agter at være ansvarlige. Dermed etc. Friderichsberg slot den 14 iunii anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 315—16.

1090.

14 Juni 1726.

Om Vandrenderne i Stormgade og paa Slotsholmen.

Institz raad og general bygmester Iohan Conrad Ernst.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom vi ere komne udi erfaring, hvorledes til adskillige udi vores etc. Kiøbenhavn udi Storm-

aa Slotsholmen og ved

1087.

Om Stadens Pro

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilfr

mueligt kunde forvolde, at vi e have tilkiøbt, og om de give aarlig behøve i een hast at bruge ing, saa og lader dig foreviise, hvad endeel vores kiere og tr have paa det vand, som de saaledes fra tilhørende skibe og fa vederer. Om hvilket alt du derefter din aller-hvorover da i saada og betænkende til vores viidere etc. Befalendes vores etc. Kiøbenh slot den 14 iunii anno 1726.

tiid og anden v hermed vores havn og p allernaadir

1091.

21 Juni 1726.

Om Undersøgelse af Bryggenes Øltønder og af Brød.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn.

Eftersom vi af een fra os naadigst feede brar fo

des 5 iunii sidstafvigt indkommen forestilling allerunderdanigst have ladet os referere, at de for samtlige jndvaanere udi vores etc. Kiøben- havn skal finde det meget nyttigt og gavnligt, at der engang om ugen paa diverse tiider baade hos bryggerne og bagerne i bemelte Kiøbenhavn blev inquireret, om bryggenes øll tønder efter forordningen rigtig ere justerede og holder deris maal, nemlig 136 pötter, desligeste hvorledes bagerne bager deris brød, og om det holder sin vægt efter den af eder derom udstædde taxt, saavel som ogsaa, om det i sig selv er sundt og got, og bemelte præses etc. udi politie og commerce collegio allerunderdanigst formeener, at de ei saa gandske og aldeeles kand forlade sig paa politje betienterne alleene udi deslige forretninger, allerheldst siden dette angaar enhvers og særdeeles de fattiges beste, saa er nu hermed vores etc., at naar politie og commerce collegium finder det for tienligt, at der hos bryggerne og bagerne udi bemelte Kiøbenhavn skulle inquireres, j da paa bemelte collegii anmodning anordner 2de skikkelige og tilforladelige borgere, som tillige med politie betienterne derom kunde inquirere. Derefter j etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot den 21 iunii anno 1726.

1092.

28 Juni 1726.

Om Fastelavnslejer ved Børsen.

tilforordnede i politie og commercæ collegio.
 erlig bevaagenhed tilforn. Eftersom Hans Larsen,
 annes Lund, Niels Jørgensen og Jens Sørensen,
 ge udi børsens hərboder i vores etc. Kiøbenhavn,
 en paaberaabt æld gammel sædvane, og særdeelis Hans
 , med een stor brix skal fastelavns uge den 6te martii inde-
 ende aar have brixet een anden jislandsk kiøbmands dreng ved
 navn Christian Snitler, saa at hand een tid lang maatte holde ved
 sengen, haver ved deris til os indgiven allerunderdanigste memorial
 samme af dem begangne ungdomsdaarlighed beklageligen foredraget
 og derhos allerunderdanigst anholdet om, at saadan deris forseelse
 maatte dennem allernaadigst blive eftergivet, saasom bemelte Christian
 Snitler sig med dennem skal have forligt, saa give vi eder etc., at
 vi efter forbemelte supplicanters etc. samt eders derpaa etc. denne
 gang allernaadigst ville have pardonneret dem for ovenbemelte af
 dem begangne forseelse og ungdoms daarlighed. Og er tillige hermed
 vores etc., at j stedse derhen seer, at saadan u skik herefter vorder
 hemmet og afskaffet, paa det at deslige drenge ikke oftere ved saadan
 deris u-tilladelig og ulovlig med handling skal lemlæste andre folkes
 børn og tienere. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Be-
 falendes etc. Friderichsberg slot den 28 iunii anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 326.

1093.

28 Juni 1726.

Moratorium paa $\frac{1}{2}$ Aar.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Iver Braderup, borger
 og urtekremmer i vores etc. Kiøbenhavn, som den 2den iulii nest
 afvigte aar 1725 haver erhholdet vores allernaadigste protectorium
 for hans creditorers anstrængelse, for os allerunderdanigst haver
 andraget, hvorledes de fleeste af hans creditorers fordringer skal
 bestaa i vexler, og formedelst at en af samme hans creditorer ved
 søgning til byetinget skal have giort begyndelse med at prætere
 live procento vixel rente aarlig, hvor der og skal være falden dom,
 at hand skal indfrie een sin vixel paa 200 rdr. skadesløs, befrygter
 hand, at de øvrige hans creditorer ligeledes skulle ville tage anledning
 at prætere det samme, som vilde foraarsage, at hans tilstand
 formedelst saa excessive renters betaling maatte blive slettere, end

den tilforn havde været, og derfor allerunderdanigst anholder om, at vi allernaadigst ville befri hannem for vexel renter at betale, og hans creditorer med 5 procto rente at lade sig nøye, thi have vi efter slig beskaffenhed samt hans saavel som eendeel hans creditorer, hvis havende krav ligeledes af vexler berører, deris etc. og i allernaadigst henseende til, at hand kunde komme i den stand at fornøye enhver af sine creditorer og den eene med den anden at skee lige ret, allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at bemelte Iver Braderup maa være befriet for at svare viidere vexel renter til hans creditorer end udi sex maaneder og i den øvrige tiid alleene at svare 5 procto aarlig rente. Forbydendes etc. Friderichsberg slot den 28 ianii anno 1726.

Sæl. Reg. LII. 442—43.

1094.

29 Juli 1726.

Fritagelse for borgerlig Tyngde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Jacob Borris, een af de 32 mænd udi vores etc. Kiøbenhavn og oldermænd for guld og sølv arbeiderne sammesteds, hans etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand for formynderskaber, ober formynderskab og alle andre borgerlige og byens bestillinger og forretninger maa være fri og forskaanet. Dog maa hand efter hans eget allerunderdanigste tilbud ey unddrage sig fra fremdeeles at betiene ovenbemelte tvende forretninger eller de ting, som deraf følger og enhver af de 32 mænd i stadens tjeneste kand blive brugt og udvalt til. Saa skal hand og pligtig være at antage sig de værgemaale, hvor hand efter loven er fød væрге. Forbydendes etc. Fredensborg slot den 29 iulii anno 1726.

Casseret efter Kongl. befal. af 20 septembris 1754.

Sæl. Reg. LII. 459.

1095.

29 Juli 1726.

Om Straf for at have hjulpet Soldater til at desertere.

Byefoget Herman Krøyer.

F. 4. Efter som et qvindmenniske ved navn Anna Catharina Larsdaatter, som er bleven actioneret og tiltalt, fordi hun skal have udlaant sine klæder til een af vores liv garde til foeds, som i samme hendes klæder skal have villet desertere over til Skaane, for os allerunderdanigst haver beklaget sig, at hun formedelst samme af hende begangne forseelse af dig er tildømt at miste sine øren og

siden at arbeide i spindehuset hendes livs tiid, med allerunderdanigst begiering, at vi, ihenseende at hun til sligt at foreve af een anden skal være forført, allernaadigst vilde formilde forberørte over hende afsagde dom, saa give vi dig etc., at vi af særdeeles etc., dog uden consequence for andre, saaledes allernaadigst have modereret den udi forberørte din dom hende tilfundne straf, at hun for at miste ørene maa være befriet, men at hun derimod skal staa udi gabestokken og derefter arbeide udi spindehuset hendes livs tiid. Thi er hermed vores etc., at du gjør den anstalt, at hun paa een dag, som du dertil haver at determinere, paa nogle timer bliver sadt i gabestokken og der efter udi børnehuset i Christianshavn leveret. Til hvilken ende vi under denne dags dato allernaadigst have anbefalet os elskelige vores tilforordnede directeurer for de fattiges væsen i vort rige Danmark, hende, naar hun der vorder an-præsenteret, at lade imodtage. Derefter du etc. Befalendes etc. Fredensborg slot den 29 iulii anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 343.

1096.

5 Avg. 1726.

Om Regulering af Vandløbet paa Gaderne.

Præses og tilforordnede udi politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilførn. Eftersom vi af een fra eder til vores geheime conseil af den 22 iulii sidstafvig indkommen memorial allerunderdanigst have ladet os referere, at borgerskabet udi vores etc. Kiøbenhavn for eder dagligen skal besværg sig over, at de, formedelst broelegningen og vaterpaszet udi Kiøbenhavn nu gandske og aldels skal være i disorden, meget med vandløbet for deris gaarde og huuse skal være incommoderede, og at omendskiønt forordningen om gadernes renovation og broelegning, dateret den 21 maji anno 1680, dens 1ste art. allernaadigt befaler, at alle gader og stræder udi staden efter vaterpasz skulle anlegges, saa skal dog alligevel endeel siden tvært imod samme forordning have ladet legge deris fortog høye og lave, ligesom de selv have fundet for got, hvorudover vaterpaszet nu meget u-ordentlig skal være afdeelt og indrettet, jndvaanerne til største incommoditet og u-lempe, da paa det at regulariteten af broelegningen og gaderne udi Kiøbenhavn kunde retableres, saa er nu hermed vores etc., at j gjør den anstalt, at stads bygmesteren og stads conducteuren reglerer et vaterpasz for stadens broelegning og samme lader publicere til efterretning for stadens jndvaanere, naar de herefter nogen broelegning lader foretage.

Derefter j etc. Befalendes etc. Fredensborg slot den 5te augusti anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 352.

1097.

19 Avg. 1726.

Om Afgørelse af Stridigheder mellem Borgerskabet og Garnisonen.

Præces og øvrige tilforordnede i politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Eftersom os allerunderdanigst er bleven refereret, hvorledes fra regimenterne i vores etc. Kiøbenhavn ofte skal indkomme klagemaale til politie og commerce collegium over borgerskabet sammesteds om een og anden ting, der imellem dem kand komme i disput, og hvilke sager j ikke til paakiendelse understaar eder at foretage formedelst vores den 19 iunii 1703 allernaadigst udgangne anordning, hvoraf vores da værende politie ret ved et allernaadigst rescript den 29 novembris nest efter er tilsendt trende extraherede puncter, for saaviit politien angaar, hvilken alleene melder om vores liv guarde til fods og grenadier corps, og vores til politie og commerce collegio den 17de iunii 1720 allernaadigst ergangne rescript ei heller mentionerer viidere end om ovenbemelte tvende regimenter, hvorover og saadanne sager fra eder til lands lov og ret efter eendeels formeening kunde blive henviiste, da i allernaadigst henseende til, at baade omkostningerne, som paa saadanne sagers og disputers udførsel ved de ordinaire retter paa begge sider kand spares som og at faa een hastig ende paa slige processer, have vi allernaadigst fundet for got at anordne og befale, saasom vi etc., at naar imellem de militaire af guarnisonen baade i vores etc. Kiøbenhavn og citadellet Friderichshavn, være sig vores liv guarde til hest og foeds samt grenadier corps som og de andre regimenter, uden forskiel, og borgerskabet i bemelte Kiøbenhavn nogen disput og tvistighed maatte komme, da skal alle saadanne sager, som regimenterne foraarsages at indgive klage om til politien over borgerskabet, drabs og volds sager alleene undtagen, udi politie collegium til paakiendelse foretages. Paa lige maade ville vi og allernaadigst, at det skal forholdes, naar borgerskabet haver noget at klage over til regimenterne, det da til regimentet, hvor vedkommende henhører, indgives og der forsvarligen paakiendes. Hvilken vores allernaadigste villie og anordning vi fra vores krigs cancellie vedkommende af den militaire etat allernaadigst ville lade til allerunderdanigst efterretning kund giøre. Derefter j etc. Befalendes etc. Fredensborg slot den 19 augusti anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 356—57.

1098.

19 Avg. 1726.

Privilegium for en Snedker.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom Johan Erichsen Rose, som vi den 14de februarii 1718 i henseende til at hand i 9 aar havde staaen i vores tieniste paa Holmen for snedker syend og derfra formedelst svaghed var bleven demitteret, allernaadigst have bevilget, at hand, naar hand sit borgerskab etc., u-formeent af snedker laugget i vores etc. Kiøbenhavn sig af sine egne hænders arbeide maatte ernære foruden svenne og drenge derpaa at holde, for os allerunderdanigst haver andraget, at hand efter fornævnte vores ham allernaadigst meddeelte bevilling sit borgerskab haver vundet, og at hans svaghed aar efter andet tiltager, saa at hand ofte for svagheds skyld ei kand fortjene brødet for sig og sine, men maa tit og ofte med dennem lide nød, derhos allerunderdanigst anholdende, at vi allernaadigst ville tillade, at hand maatte have een af sin profession til hielp i sit ringe arbeide, saa give vi eder hermed etc., at vi efter slig fornævnte Johannes Erichsen Roses herom etc. allernaadigst have bevilget, at hand maa til hans haandverks brug tage een til at hielpe sig uden at holde svend eller lære dreng. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Fredensborg slot den 19 augusti anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 358.

1099.

19 Avg. 1726.

Om Vandløbet til Holmsteds Katuntrykkeri.

Johan Conrad Ernst, iustitz raad og general bygmester.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom Friderich Holmsted, bogholder ved vores danske octroyerede ostindiske compagnie, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes at vores elskelig kiere hr. fader, salig etc., haver i dette aar 1686 allernaadigst tillagt den øverste deel af den saa kaldede Harboeske hauge, hvor hand nu sit cartun trykkerie haver indrettet, den rettighed af tilløb af vand fra Sortedam søe, og at hannem, da samme søe formedelst den forehavende rensning er bleven udskaaen, vandet saa aldeelis skal være betagen, at hand i den beste og beqvemteste tiid maatte ophøre med arbeidet og saaledes ei efter hans til politie og commerce collegium givne forpligt skal kunde forsyne staden og provincen med de fornødne quantiteter cartun, med mindre hand det behøvende vand kand erholde, thi have vi efter hans herom etc. samt din derpaa etc. allernaadigst bevilget, at hand til fornævnte hans verks fremgang af

Rosenborgs hovet rende noget vand om natter tiide imellem elleve og tre klokke slet, naar vand springene ikke sees eller bruges, ved een prop maa forundes, saa lenge Sorte dams søes reparation og arbeide continuerer, i henseende til at det ikke skal kunde præjudicere Rosenborgs nødvendige vande. Og er til den ende hermed vores etc., at du herom den fornødne anstalt strax lader giøre samt nøye derhen seer, at fornævnte Friderich Holmsted ey nyder meere vand, end hvis i forskrevne hans verks tiid er tilladt til nødvendige befordring, og at Rosenborg derover ei skal mangle vand, samt at samme vand hannem igien betages, saa snart Sorte-dams søen er bragt i stand. Dermed etc. Fredensborg slot den 19 augusti anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 359—60.

1100.

2 Sept. 1726.

Om Udvisning af Jøder.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom vi af eders paa 5 jøder ved navn Lazarus Israel, Isaac Jacob, Israel Samuel, Abraham Bendix og Joseph Moses, som nu udi arrest huuset i vores etc. Kiøbenhavn ere anholdne, deris til os under den 30 iulii sidst afviget indkomne tvende memorialer af den 23de augusti nest efter indsendte erklæring have fornummet, at da j havde bragt udi erfaring, at jødernes tal udi bemelte vores etc. Kiøbenhavn formeeredes, og at mange opholdt sig der uden vores kongelig allernaadigste leidebrev, skal j have befunden, at foruden de 65 familier, der ere boende, endnu 13ten fremmede sig der opholdt, hvilke 13 personer j og derpaa for eder paa Raadstuen skal have ladet opkalde for at giøre forklaring om deris væsen og havende ærende, hvorpaa de sex strax skal have retireret sig ud af staden, og som der iblant de andre 7, som mødte, befantes tvende skyts jøder fra vor stad Altona, skal j dennem, saa snart de de derom for eder producerede beviis, have læsgivet, mens de heroven anførte fem jøder skal j have foreholdt i følge af loven at erlegge til vores fiscum hver 1000 rdr., fordi de uden leide brev i vores riger og lande have ladet sig finde, og derefter at forføye sig af byen og landet, og da de undskyldte sig for saadan betaling, forevendende baade deris u-formuenhed og uvidenhed om loven, skal de fleeste iblant eder have overstemmet det mindre partie, som haver været af de tanker, at de skulle forelægges inden een vis tiid og under vilkorlig straf at forføye sig ud af riget, og holdt det for tienligt at lade dennem arrestere og tiltale efter loven og hvilken sag nu skal hvile under dom ved byetinget, da omend skiøndt vi finde

de fleeste af eder deris sentiment i denne sag aldeles conform med loven, saa have vi dog, i henseende at bemelte 5 jøder dagligen sidder publico til bekostning, og at intet formedelst deris fattigdom til erstatning af dennem kand ventes, allernaadigst funden for got, at de af landet skal bort føris. Og er til den ende hermed vores etc., at j strax gierer den anstalt, at forskrevne fem jøder med allerførste fra bemelte Kiøbenhavn enten til Lybek eller andenstæds udi Tydskland afgaaende skib bliver bortførte, saasom vi ingenlunde ville, samme jøder til lands maa bortreise, da j og før deris afreise haver at lade dennem tilkiende give, at saa fremt nogen af dem skulle understaa sig uden vores allernaadigste leide brev enten udi Kiøbenhavn eller paa andre stæder udi vore riger og lande sig igien at indfinde, skal de for saadan deris formastelse uden ald naade straffes med arbejde udi jern paa Bremmerholm, hvorefter den imod ovenbemelte fem jøder ved byetinget begyndte action kand ophæves og ey viidere forfølges. Hvad sig ellers eders udi forberørte eders allerunderdanigste giorte forslag anbelanger, angaaende at de jøder, som herefter kunde søge og erholde vores allernaadigste leide brev, maatte tilholdes enten paa visze stæder og inden en vis tiid at opsætte nogle visze fag huus og bygning udi Kiøbenhavn eller og til publici beste forpligtes at indrette og fortsætte manufacturer, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi saadan eders forslag allernaadigst have approberet og derfor efterdags ikke ville tillade, at nogen jøde sig udi Kiøbenhavn maa nedsette, med mindre hand selv virkelig eyer 1000 rdr. eller og enten reverserer sig inden een hannem præfigeret tiid paa visze stæder udi Kiøbenhavn, byen til ziirat, af egne midler at opsette nogle visze fag huus og bygning eller at indrette og fortsætte et manufactur af sarger, rask, chalon, strømper, flonell og alle slags ulden vahre. Og skal de jøder, som agter at søge vores allernaadigste privilegium sig i Kiøbenhavn at nedsette, være pligtige for een af ovenanferte 3de poster at stille eder borgerlig caution, saa fremt de ellers vil vente saadan vores allernaadigste privilegium at nyde. Og som vi fornemmer, at een stor deel af den jødiske nation, som erholde vores allernaadigste privilegier, skal være af de tanker, at de derved ikke forbindes til at vinde deris borgerskab, og saaledes forbliver hensiddendes uden at være os med deris allerunderdanigste troskabs eed forbunden, saa ville vi allernaadigst, at ey alleene de jøder, som allereede kand have bekommet vores allernaadigste privilegier, men end og de, som dennem herefter kunde bekomme, skulle, førend dennem nogen borgerlig næring at bruge maa tillades, være

forbundne til eder at aflegge baade troskabs eed, saa og ellers i alle maader pleye ald den rettighed, som andre vores undersaatte, naar de tage deres borgerskab, efter loven ere pligtige. Udi det øvrige haver j fremdeeles derhen at see, at ingen jøder uden vores allernaadigste leidebrev bliver tilladt sig udi Kiøbenhavn at indfinde eller opholde, saa fremt hand ikke vil vente at, om hand ikke kand betale den i loven dicterede mulct, med Bremmerholm eller anden haard straf at vorde anseet, og ellers med ald fiid at lade eder være anlegen, at denne vores allernaadigste befaling i alle optænkelige maader kand blive efter levet. Derefter j etc. Befalendes etc. Fredensborg slot den 2den septembris anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 369—71.

1101.

9 Sept. 1726.

Om Skomagerlavets Gæld.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom endeel af skoemager laugget udi vores etc. Kiøbenhavn, nemlig Johan Peter, Peter Suenssen Rølling, Christian Krebs, Cort Lindeman, Peter Borch, Morten Berth, Niels Pedersen og Peder Pedersen i memorial af den 22de maji udi indeværende aar for os allerunderdanigst have beklaget sig, at den store giæld, hvorudi samme laug skal være forfalden, skal den meeste deel have reist sig af garveriet, hvilket ohngefehr 30 til 40 mestere af skoemager laugget skal have haft i brug, og at 12 à 16 iblant dennem hver aar skal have optaget reede penge til garveriets brug paa obligationer og stiiet dem paa heele laugget, de andre af laugget, som ikke skal have garvet, uvidendes, hvilke obligationer de ikke igien skal have indfriet, langt mindre betalt rente deraf, men restantzerne fra garveriet skal siden contagionen med da værende oldermands consens være bleven indført paa laugget og efter den tiid lauggets giæld saaledes i hinanden indviklet, at den uret, laugget herved formeenes at være tilføyet, ikke lettelig skal være at udfinde, hvorudover supplicanterne, som siger sig intet at have haft med garveriet at bestille, allerunderdanigst haver begiert, først at vi allernaadigst vilde anbefale eder at bilegge de tvistigheder, som have reist sig i laugget siden contagionen, og dernest, om de, som kand have tilføyet laugget saadan stor skade, ikke skulle ville lade sig nøye med eders kiendelse, vi da allernaadigst ville forunde supplicanterne beneficium paupertatis imod vedkommende, og vi af eders herom etc. have fornummet, at den fordeel, supplicanterne formeene i saa maader at

søge ved proces, ikke nær skal være saa vis som den skade og ruin, de derover ikke alleene kunde forvolde dennem selv, men end og foraarsage deris laugs brødre, saa er nu hermed vores etc., at j afgjører sagen i mindelighed imellem parterne og det saaledes, som j eragte billigt og forsvarligt. Derefter j etc. Befalendes etc. Fredensborg slot den 9 septembris anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 378—79.

1102.

27 Sept. 1726.

Om Træbroen mellem Vigantagade og Volden.

Kjøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor gunst tilforn. Eftersom os elskelig præces etc. udi politie og commerce collegio i vores etc. Kjøbenhavn for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes træbroen fra den saa kaldede Vigantes gade til Volden igien af nyt er bleven forfærdiget, som i alt med tømmer og arbeids løn skal have kostet 22 rdr. 4 $\frac{1}{2}$ 4 β , hvilke penge de formeene af byens cassa burde tages, og udi eders derpaa etc. forestiller, at det ikke skal kunde gotgjøres, at samme broe enten af begyndelsen af staden er bleven bekostet eller siden vedligeholdt, tilbydende derhos allerunderdanigst, at saa fremt politie cassen, hvoraf j formeene, deslige extra ordinaire bekostninger ordinaire pleyer at gjøres, ikke skulle være i den tilstand, at de anførte 22 rdr. 4 $\frac{1}{2}$ 4 β deraf kunde betales, samme for denne gang af stadens cassa kunde skee, naar det derimod maatte blive uden consequence samt forbindelighed og byrde for den fremdeelis, thi er efter sliig beskaffenhed hermed vores etc., at j forberørte 22 rdr. 4 $\frac{1}{2}$ 4 β for oven ommelte broes reparation af byens cassa for denne gang, dog uden consequence, til vedkommende udbetales. Dermed etc. Friderichsberg slot den 27 septembris anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 388.

1103.

27 Sept. 1726.

Privilegium for nogle Jøder.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter Henrich Levi, Moses Simon Hartvig, Hartvig Simon Hartvig, Bonne Simon Hartvig, Feugelken Simon Hartvig og Brenne Simon Hartvig, samtlige jøder og jødinder, deris herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at de, efter at fornævnte Henrich Levi, Moses Simon Hartvig og Hartvig Simon Hartvig deris borgerskab i vores etc. Kjøbenhavn lovligen haver vundet og ellers samtlige til os elskelige præsidet etc. der sammesteds efter vores til dennem den 2den septembris nestafvig

ergangne rescript haver præsteret, hvis vi derudinden allernaadigst haver befalet og foranstaltet, maa sig der nedsette og efter de jødiske ceremonier etc., desligeste at de maa bruge den handel etc. Dog at de derimod etc. Forbydendes etc. Friderichsberg slot den 27 septembris anno 1726.

Sæl. Reg. LII. 479—80.

1104.

4 Okt. 1726.

Tilladelse til at handle med Traad, Bændler og Lærred.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vj efter Christian Lübech, borger og jndvaaner udj vores etc. Kiøbenhavn, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand og hans hustrue Maria Lübech saa vel som deris daatter Anna Catharina Lübech maa udj deris i boende huus i bemelte vores etc. Kiøbenhavn u-behindret falholde og selge ulden giørn og seyeter samt alle slags traæ, læreder, bændler, naale og deslige vahre. Dog skal hand og hans hustrue samt daatter tiltenkt være, af hvis de i saa maade handler med, vores told etc. Forbydendes etc. Friderichsberg d. 4 octobris 1726.

Sæl. Reg. LII. 484.

1105.

14 Okt. 1726.

Om Plankeværket ved Guldhuset.

Gregorius Wulf, krigs raad og casserer ved de ulden manufacturer.

F. 4. Vor naade tilforn. Paa din til os indkomne allerunderdanigste memorial af 7de octobris nest afvigt angaaende plankeværket omkring vores ulden manufactur eller saa kaldede Guld-huusz, som den 3de octobris nest tilforn om natten af storm og haart veyr er omblæst, dets reparation og i standsettelse igien give vi dig hermed allernaadigst tilsvær, at du samme reparation og arbeide saaledes haver at lade forfærdige, som du finder det tienligst og best, samt og til det nøyeste at betinge saavel de dertil gaaende materialier som arbeids lønnen og saadan bekostning af fabriquens cassa at betale imod vedkommendes qvitering. Og haver du nøye derhen at see, at alting derved forsvarligen forarbeides og forrettes. Dermed etc. Friderichsberg slot den 14 octobris anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 401.

1106.

14 Okt. 1726.

Om en Medhjælper for Branddirektøren.

Brand directeur Diderich Preisler.

F. 4. Eftersom os elskelige vores tilforordnede directeurer over brand væsenet i vores etc. Kiøbenhavn ved allerunderdanigste fore-

stilling af den 21de augusti sidstleden for os have ladet andrage, at det var høylig fornøden, at brandvæsenet med saa dygtige personer kunde blive forsynet, at der ikke ved een eller toe personers død skulle findes mangel af dennem, der grundig og rettelig kunde forstaae een fuldkommen spøytes forfærdigelse og anførsel, og at du paa bemelte directeurers anmodning vel skal viide saadant et ungt meniscke, som sligt at lære sig ville paatage, men at hans forældre ikke gierne skal ville tillade hannem dertil at applicere sig, med mindre vi allernaadigst ville tillade, at hand efter udstandene information med nogen gage aarlig maatte vorde aflagt, saa give vi dig hermed tilkiende, at vi allernaadigst have bevilget, at naar forskrevne person af dig haver bekommet den behøvende information og derom behørig prøve aflagt, maa hand ved brand væsenet employeris og da med nogen gage efter brand cassens tilstand aarligen aflegges, som siden efter forefundene capacite kand forbedres. Derefter du etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot den 14 octobris anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 403—04.

1107.

18 Okt. 1726.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vj efter Aron Guntz jøde hans etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., naar hand sit borgerskab udj vores etc. Kiøbenhavn etc. og ellers til os elskelige præresident etc., maa hand sig der nedsette og efter de jødiske ceremonier etc., desligeste at hand maa bruge den handel etc. Dog at hand derimod svarer etc. Forbydendes etc. Friderichsberg d. 18 octobris 1726.

Sæl. Reg. LII. 496—97.

1108.

25 Okt. 1726.

Privilegier for 3 Jøder.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter jøden Levin Wesseliis paa egne og hans compagnons Magnus Rubens vegne allerunderdanigst giorte etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at naar begge deris borgerskab udj vores etc. Kiøbenhavn etc., maa de sig der nedsette og efter jødiske ceremonier etc. Desligeste maa de og sammesteds udj deris i boende huus i compagnie og under et en gros handle med alle slags galanterier, saa og selge kniplinger, cammer dug og lærreder udj heele stykker. Der imod skal de begge svare ald etc. Dog skal dette vores allernaadigste privilegium ikke blive dennem til nogen nytte, uden de fuldbyrder, hvis os elskelige præsi-
dent etc. Forbydendes etc. Friderichsberg d. 25 octobris 1726.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vj efter Israell Behr, rabbiner for den jødiske tyske nation, hans her om etc. allernaadigt have bevilget og tilladt, saa og etc., at hans søn Isac Israel Behr, efter at hand sit borgerskab i vores etc. Kiøbenhavn etc. og til os elske- lige præsident etc., maa sig der nedsette og efter de jødiske cere- monier etc., desligeste at hand maa bruge dend handel etc. Dog at hand derimod etc. Forbydendes etc. Friderichsberg d. 25 octobris 1726.

Sæl. Reg. LII. 496—98.

1109.

1 Nov. 1726.

Om Bortsalg af Gammel Vartov.

Directeurerne for de fattiges væsen i Danmark.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Eftersom de committerede ved de fattiges væsen i vores etc. Kiøbenhavn ved indkommen memo- rial af 17 iulii nestafviget for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes Gammel Vartovs gaard uden for stadens Øster port, som er given Kiøbenhavns almindelig hospital, Vartov kaldet, udi mage- laug af vores elskelig kiere hr. far faders fader, salig etc., kong Christian den fjerde efter den hospitalet given fundatz af dato 30 no- vembris 1607, dens bygning nu af ælde skal være saa brøstfældig og forfalden, at uanseet, at hospitalet nu i nogle aar skal have kostet saa meget paa at holde den vedlige, som den nogle gange i sig selv skal være værd, skal den dog ikke kunde komme i nogen beboelig stand, med mindre den af ny skulde opbygges, og som de holder ikke forsvarligt eller for hospitalet og de fattige tienligt enten at anvende meere eller større reparation derpaa, end allereede skeet er, eller sætte hospitalet i saa stor een udgift for at faa den af ny op- bygt, haver de derhos allerunderdanigst foreslaaet, om det maatte dem allernaadigst tillades at lade samme gaard med tilliggende ager og eng, bestaaende af hartkorn 11 tdr. 2 f. 1 alb., ved offentlig auction til den høystbydende bortselge og den udkommende capital imod sikker pant til hospitalets nytte paa rente udsette. Saa haver bemelte committerede allerunderdanigst anholdet, at Bregnerøeds kroes bygning, udi Kiøbenhavns amt beliggende, som afgangne krigs raad Joachim Friderich Rohdes arvinger til Convent huusets fattige har foræret, maatte dem ligeledes allernaadigst tillades ved offentlig auc- tion til den høystbydende at bortselge. Da som vi af eders derpaa etc. have erfaret, at fundatzen paa Gammel Vartovs gaard ikke for- byder, at io gaarden maa afhendes, og angaaende Bregnerøeds kroes bygning, at den ikke med nogen foundation til Convent huusets fattige

er foræret, men med saadan beretning fra arvingerne, at med samme donation maatte forholdes, som for de fattige best kunde eragtes, give vi eder hermed etc., at vi efter forberorte de committeredes etc. forestilling samt eders derpaa etc. allernaadigst have bevilget, at saavel Gammel Vartovs gaard og tilliggende ager og eng som og Brægnerøds kroes bygning maa efter lovlig derom giorte tillynsning ved offentlig auction til den høystbydende bortselges og afhændes, og de indkommende penge imod sikker og tilstrekkelig pant saavel til hospitalets som Conventhusets fattiges nette paa rente udsettes. Derefter j etc. og bemelte committerede sligt etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot den 1 novembris anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 415—16.

1110.

1 Nov. 1726.

Fritagelse for Byens Bestillinger.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Thomas Saur, borger og handelsmand i vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorleedes hand udj 28 aars tid, hand i bemelte Kiøbenhavn haver været borger, haver forrettet stadens betienninger, saa viit hannem er bleven paalagt, nemlig tingmand og fattiges forstander, saa og forestaaet kirkevergeriet til den tyske St. Petri kirke udj fire aar og ellers været en af de committerede ved det af os allernaadigst anordnede siellandske jordegods ses lotterie paa tre aars tid, og som hand nu i hans alders 62de aar ofte skal være meget svag, anholder hand allerunderdanigst, at vj allernaadigst ville bevilge, at hand her efter maatte være fri for alle byens betienninger og forretninger af hvad navn, det have kunde, da have vj efter hans herom etc. af særdelis kongelig naade allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand for ovenbemelte kirkes og alle andre borgerlige og byens bestillinger og forretninger herefter maa være fri og forskaanet. Dog skal dette vores allernaadigste brev ei befri hannem for hvis værgemaale og formynderskaber, hand som fød væрге efter loven er pligtig at forestaa. Forbydendes etc. Friderichsberg d. 1 novembris 1726.

Sæl. Reg. LII. 499.

1111.

8 Nov. 1726.

Bevilling for en Mægler.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor gunst tilforn. Etersom Henning Thomas Scharff for os allerunderdanigst haver andraget, hvorleedes hand, som udi

14 aar har været borger og urtekrammer udi vores etc. Kiøbenhavn og af samme hans urtekram formedelst hans slette næring ei skal kunde subsistere, skal efter ansøgning være af eder belovet at nyde stads megler embedet i bemelte vores etc. Kiøbenhavn efter den ved døden afgangne stads megler, men ihenseende til at samme megler tjeniste ikke skal være af den beskaffenhed, at een mand deraf alleene skal kunde leve, haver hand allerunderdanigst anholdet om, at vi allernaadigst ville forunde ham tillige med bemelte megler embede at bruge sin forrige ringe urtekram næring eller og saa lenge, indtil hand kunde erfare, om hand alleene af megler embedet kunde leve, og da imidlertid finde leilighed at afsætte de vare, hand maatte have i behold, saa give vi eder hermed etc., at vi efter samme hans etc. samt eders derpaa etc. allernaadigst have bevilget, at bemelte Henning Thomas Scharff maa udi sex aar tillige med at være megler selge urtekram i smaa partier udi hans boe, paa det hand imidlertid kunde erfare, ved hvilken af disse tvende deele hand best kunde subsistere, og saa efter den tiid ved een af deelene aleene at forblive. Og skal de meglerne allernaadigst givne articler af 26de iunii 1684 dens 7de punct i saa maade ikke være ham tilhinder. Derefter j etc. Skrevet etc. Friderichsberg slot den 8 novembris anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 419—20.

1112.

23 Nov. 1726.

Om Holmens Bros og Børnehusbros Istandsættelse og Nedrivning af den røde Bro.

De tilforordnede udi havne commissionen.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Eftersom vi af een fra eder under den 9 novembris sidstleden til os indkommen forestilling, hvorudi j iblant andet allerunderdanigst indberetter, at j udi følge af vores til eder den 14 iunii udi indeværende aar ergangne allernaadigste rescript strax have ladet foranstalte den saa kaldede Printzens broes høyt fornødne reparation, saa og, saa snart samme broe var bragt i brugbar stand, ladet giøre een begyndelse med bolverket fra Holmens broe langs Slots plätzen hen til Børsens pakboed nr. 7, som skal giøre i lengden 185 alen, hvor brøstfeldigheden formedelst ælde havde taget saa stor overhaand, at faae og med tiden ingen skiberomme der kunde henlægge, allerunderdanigst have ladet os referere, at j tillige have erindret om, hvor høyt det er fornøden, at bemelte Holmens broe igien blev sat udi forsvarlig stand, i henseende at saalænge den forbliver udi den stand, den nu befindes, paa havnens vegne da ikke kand ventes den allermindste assistance

eller bolverks penges nydelse af de skiberomme eller fartøyer, som ellers igiennem samme Holmens broe, naar den kunde oplukkes, kunde passere, hvoraf bolverket, som nu skal være gandske brøstfældig, kundè repareres og ved lige holdes, saa og at j ville paatage eder Holmens broes opbyggelse, naar vi med noget lidet tillæg allernaadigst ville komme eder til hielp, til hvilken ende j og af vedkommende haandverker have ladet forfatte et overslag, hvad samme broe igieu at opbygge og bringe i stand kunde koste, der vil beløbe sig omtrent til 4965 rdr., men som det udi forberørte eders allerunderdanigste forestilling anførte overslag er saa general, at vi derpaa for den nærværende tiid intet kunde resolve, saa er nu hermed vores etc., at j over bemelte broes opbyggelse lader forfatte tvende speciale beregninger, den eene paa, hvad broen skulle kunne koste, naar pillerne der under bleve satte paa den maade, som de nu befindes, og den anden, naar pillerne skulle settes lige, da vi, naar forskrevne tvende beregninger til os ere indkomne, vores viidere allernaadigste resolution herudinden eder ville lade tilstille. Hvad sig ellers anbelanger den over canalen imellem Knabrostrædet og Slotsholmen anlagde gangbroe tillige med den paa Christianshavn ud for torvet over canalen havende broe, der skal være saa slette, at pælene og alt andet tømmerverk af ælde ganske skal være forraadnet og færdige at nedfalde, da efterdi j formeene, at den broe ud for Knabro strædet, som, formedelst at det for nogle og trådive aars tiid siden værende post contour skal være bleven anlagt, meget vel skal kunde undværes, uden at bekostning paa nye broe burde anvendes, saa lade vi det og derved have sit forblivende, men den anden broe paa Christianshavn ud for torvet sammesteds betreffende, da ville vi allernaadigst, at j anvender ald muelig fliid, at samme jo før jo heller bliver sat udi forsvarlig stand, paa det at den af dens store brøstfældighed ellers befrygtende skade og ulykke for dennem, som foraarsages derover at fare, kunde forekommes. Derefter j etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot den 22 novembris anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 435—36.

1113.

29 Nov. 1726.

Privilegium for en Skydebane.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Ewold Schrøder, jndvaaner udi vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst haver ladet andrage, at sammesteds skal findes adskillige saa vel af civil som militair stand, der gjerne øvede og diverterede sig udi at skyde til

skiven, og andre der af dependerende exercitier, der som der uden for bemelte vores kongelig residentz stad, hvor saadant best uden fare kand skee, fandtes et beqvemt sted, hvor en hver efter sin stand kunde blive accomoderet, saaledes spm det sig burde, med allerunderdanigst begiæring, at saa som hand skal være sindet at tilforhandle sig en dertil beqvem pladtz strax uden for byen og der lade opbygge og indrette baade skyde huus og andre beqvemmeligheder, saa at enhver dertil lysthavende efter sin stand kand blive accomoderet og betient, vi hannem da derpaa vores allernaadigste privilegium ville med deele, da have vi efter fornevnte Ewold Schrøder i saa maader etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at hand paa den platz eller sted uden for byen, som hand sig kunde tilforhandle, en skydebane maa lade indrette, og at en hver, som der til kunde have lyst, uden nogens tiltale sig sammesteds der udi maa øve og exercere. Forbydendes etc. Friderichsberg slot d. 29 novembris 1726.

Sæl. Reg. LII. 512—13.

1114.

16 Dec. 1726.

Om Tyverier ved Guldhuset.

Gregorius Wulf, krigs raad og casserer, Nicolai Lambrecht, commerce raad og general fabriqueur, og de ved manufacturet værende bogholdere.

F. 4. Vor naade tilforn. Eftersom vi af din Gregorius Wulfs til os indkommen allerunderdanigst memorial haver fornummen, at ved vore ulden manufactur verker udi de saa kaldede Guld og Bernehuuse i vores etc. Kiøbenhavn og Christianshavn iblant endeel af de der værende gemeene arbeids folk ofte opdages smaa tyverier, hvilket vilde falde manufacturerne alt for kostbar ved een ordentlig processes maade for vedkommendes iurisdiction imod dem at lade paatale og udføre, hvoraf og skal være seet prøver med een og fleere personer, som for begangne utroskab ere blevne hensatte, nogle i stadens Arrest huus og nogle i Stokhuuset, hvilke skal have kosted bemelte vore manufacturer langt meere til underholding og udgifter, end sagen har været af importance, hvorføre intet igien formedelst tyvenes fattigdom haver været at erholde, thi have vi efter slig beskaffenhed for derved ald tyverie at faa hemmet og een god skik og orden i fabriquerne indført allernaadigst fundet for got at anordne og befale, saa som vi og etc., at naar et eller andet smaa tyverie udi bemelte vore manufactur fabriquer forefalder, og samme udi den af eder holdende ugent-

lige session fuldkommen beviises, eller den skyldige dermed antreffes eller og tilstaaes, som kand være af tie rixdalers værdie og der under, maae den skyldige uden viidere forfølgning ved bemelte af eder holdende ugentlige session paadømmes, straffes og tilrettesettes, saaledes at de, som ikke sorterer under militien, efter sagens beskaffenhed enten til arbeide i Børnehuset paa nogen tiid eller og nogle timer paa visze dage udi manufacturet i gabestokken hensettes, til hvilken ende j udi bemelte tvende manufactur huuse een gabestok paa et hvert stæd haver at lade oprette. Men skulde deslige tyveriø overgaa tie rixdalers verdi, da giøres nermere allerunderdanigst forespørsel, hvorledes dermed skal forholdes. Dermed etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot den 16 decembris anno 1726.

Sæl. Tegn. LXV. 446—47.

1115.

16 Dec. 1726.

Privilegium paa en Guldlæderfabrik.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Arnold Diederich Zöllner, som skal være sindet udi vores etc. Kiøbenhavn en fabrique af guldlæder at indrette, hos os allerunderdanigst haver anholdt, at vi ville forunde hannem og hans arvinger vores allernaadigste privilegium paa samme fabrique, da have vi efter saadan hans etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at fornevnte Arnold Diederich Zølner og hans arvinger udi bemelte vores etc. Kiøbenhavn maa lade indrette en guld læder fabrique og samme læder i store og smaa partier falholde og sælge, saa og, at hand og hans arvinger alleene og ingen anden paa saadant guld læder at fabriquere udi vort rige Danmark maa have og nyde vores allernaadigste privilegium udi 20 nestfølgende aar fra underskrevne dato at regne. Saa have vi og allernaadigst bevilget, at hand og de folk, som til samme fabrique bruges, udi forommelte tiid for alle borgerlige og byes bestillinger og forretninger maa være fri og forskaanede. Saa nyder hand og toldfrihed i forommelte tid paa de sager, hand til fabriquens fortsettelse behøver, efter vores til rente cammeret derom under denne dags dato udstæde allernaadigste ordre. Hvor imod forbemelte Arnold Diederich Zöllner og hans arvinger skal til forpligtet være paa det guldlæder, som hand eller de i saa maader lader fabriquere, i det ringeste baade at give samme kiøb, som de fra fremmede stæder kand forskrives, saa og levere det lige saa got og forsvarligt som det udenlandske. Iligemaade skal og meerbemelte Arnold Diderich Zølner og hans arvinger være pligtige udi lære at antage danske drenge og dennem udi samme

profession saa fuldkommen oplære, at de med tiden samme fabrique kunde indrette. Forbyndendes etc. Friderichsberg slot den 16 decembris anno 1726.

Sæl. Reg. LII. 526—27.

1116.

20 Dec. 1726.

Fritagelse for Byens Tynge.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og her med, dog uden etc., bevilge og tillade, at Simon Bischoff, borger og handelsmand udi vores etc. Kiøbenhavn, maa for alle borgerlige og byens bestillinger og forretninger være fri og forskaanet. Dog befries hand ikke herved for hvis formynderskaber etc. Hvor imod hand efter sit eget allerunderdanigste tilbud skal tiltenkt være strax til Garnisons kirkens skole udi bemelte Kiøbenhavn at erlegge og betale 500 rixdaler courant klingende myndt, saa og til førstkommende nye aar 1727 at forskaaffe 15 af bemelte Garnisons skolens fattige børn nye klæder eller, om de allerede skulle være færdige, reigningen derfor at betale. For hvilket alt hand haver at tage vedkommende bemelte Garnisons kirkes skoles forstanderes qviteringer, som hand i vorés danske cancellie imod dette vores allernaadigste brevs udlevering haver at foreviise. Forbyndendes etc. Friderichsberg slot den 20de decembris 1726.

Sæl. Reg. LII. 530—31.

1117.

23 Dec. 1726.

Moratorium for Hofapotheker Becker.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst saa og etc., at vores hof og reyse apotheker Gotfried Becker maa udi sex aar fra indeværende dags dato for alle hans creditorers krav og tiltale være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Hand haver og etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Friderichsberg d. 23 decembris 1726.

Sæl. Reg. LII. 539.

1118.

10 Jan. 1727.

Om Byens Bestillinger.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom vi af een fra eder under den 12 decembris udi nestafvigte aar til os indkommen memorial allerunderdanigst have ladet os referere, at saa hart som loven binder eder til ansvar i mange tilfælde og særdeles for de umyndiges midler, om formyndere og ober formyndere ikke dertil kunde svare,

saa høyt fornøden skulle det og være, at j til saadanne embeder beholde et ubehindret vahl, og det saa meget desto meere, som eders egen velfærdt og publici nytte derunder skal versere, hvorudover j ogsaa til eders securité, naar een ober formynder, der skal være een ærlig, suffçant og lovkyndig mand, skal udvelges, eftersom disse 3de requisita meget sielden findes hos een mand, ofte skal være foraarsagede at præferere de tvende første og selv til deels raad føre og veilede dem, til hvilken ende j ogsaa allerunderdanigst have begiert, at paa de ansøgninger, som til os fra borgerskabet i vores etc. Kiøbenhavn enten om characterer eller frihed for borgerlige og byens bestillinger maatte indkomme, ikke maatte giøres nogen reflection, men at den eene borger saavelsom den anden maatte bære lige byrde med hinanden, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi have taget saadan eders allerunderdanigste ansøgning udi allernaadigste consideration og ville fremdeeles see eder conserveret ved den frihed, som loven giver eder til at udvelge iblant borgerskabet til byens bestillinger de personer, som dertil findes beqvemme, og naar deslige ansøgninger til os fra enten een eller anden borger maatte indkomme, da ville vi samme til eders allerunderdanigste erklæring lade remittere for ud af saadan eders erklæring at fornemme, om de kand have giort byen og publicum nogen tienniste, hvorved de kunde have meriteret nogen vores allernaadigste promotion eller benaading. Derefter j etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot den 10 ianuarii anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 467.

1119.

20 Jan. 1727.

Privilegier for 2 Jøder.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter jødens Samson Philips etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at naar hand sit borgerskab udi vores etc. Kiøbenhavn lovligen haver vundet, maa hand sig der nedsette og efter de jødiske ceremonier etc. Desligeste maa hand og bruge den handel etc. Hvor imod hand skal pligtig være etc. Dog skal dette vores etc. Forbydendes etc. Friderichsberg slot d. 20 ianuarii anno 1727.

Ligesaaadan bevilling blev samme dag expederet for Hartvig Isaac Fürst.

Sæl. Reg. LII. 572—73.

1120.

24 Jan. 1727.

Om Skattefrihed for en ny Bygning paa Amagertorv.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Johan Gerhard Arff, borger og viinhandler udi vores etc. Kiøbenhavn, hans etc. allernaadigst

have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand paa en bygning, som hand paa Amager torv efter den tegning, hand os elselige præsi- dent etc. udi bemelte Kiøbenhavn skal have foreviist, paa 3 etager høy ud til gaden af grundmuur vil lade opsette, maa nyde 12 aars frihed for jndqvartering og grundskat der af at betale. Hvor efter etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Friderichsberg slot d. 24 ianuarii 1727.

Sæl. Reg. LII. 574—75.

1121.

31 Jan. 1727.

Om Kavtion af Indvandrede Jøder.

Præsæs og tilforordnede udi politie og commerce collegio.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Eftersom os elske- lige præsi- dent etc. udi vores etc. Kiøbenhavn udi een deris under den 18de novembris sidstafvigt til os indkommen forestilling for os aller- underdanigst have ladet andrage, at da de tenkte, at jøderne i be- melte Kiøbenhavn ved de udi vores til dennem den 2 septembris udi nestafvigte aar ergangne rescript allernaadigst paabudne anstalter skulle formindskes, fornemmes der tvært imod, at dagligen floere ind- kommer, og det af den aarsag, at jøderne formeene dennem at have frihed at udvelge af de trende udi forbemelte vores rescript anbefalede poster hvilke de selv ville, nemlig enten selv at være eyer af 1000 rdr. eller inden en vis tiid at opsette nogle fag huus eller og at ind- rette et manufactur af sarger og andre uldene stoffer, hvilke tvende poster endnu ingen skal have tilbudet sig at præstere, men vel at skaffe caution, at de eye 1000 rdr., hvorunder de skal søge at eludere forberørte vores allernaadigste befaling, i det de indbyrdes skal colludere med hverandre og den eene sige god for den anden, desaarsag magistraten allerunderdanigst haver begiert, at forommelte vores allernaadigste befaling derhen maatte extenderes og skierpes, først at det skulle være dennem tilladt og ikke staa til jøderne selv at paalegge dem een af de trende poster, ligesom de fandt det gavn- ligst, dernest at cautionen maatte extenderes derhen, at de jøder, som ville nedsette sig i Kiøbenhavn, ikke alleene virkelig selv ere eiere af 1000 rdr., men end og at cautionisten for den summa skal indstaa og være ansvarlig, i fald hoved manden skulle handle be- dragelig med nogen af vore undersaatte, med viidere, som j af den til os fra magistraten indkommen forestilling, der eder herhos in originali tilskikkes, selv udførligere etc., saa er nu hermed vores etc., at j herom med magistraten confererer, hvorledes udi allerunderdanigste

følge af meerommelte vores allernaadigste befaling best kand tages caution af jøderne for publici sikkerhed, og saa derom eders allerunderdanigste betænkende tillige med etc. til vores viidere etc. Dermed etc. Friderichsberg slot den 31 ianuarii 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 480—81.

1122.

31 Jan. 1727.

Moratorium paa 3 Aar.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. allernaadigst have extenderet og forlænget, saa og etc., vores Margrethe Cathrina afgangne Andreas Hansohn, forige borger og handelsmand udi vores etc. Kiøbenhavn hans efterleverske den 3 martii 1724 paa 3 aars tiid for alle hendes og bemelte hendes afgangne hosbunds udenlandske kreditorers krav og tiltale allernaadigst forundte moratorium, saa at hun fremdeeles udi trei aars tiid fra den 3 martii udi indeværende aar at regne, da bemelte vores hende allernaadigst meddeelte brev expireser, for alle hendes og fornevnte hendes afgangne mands udenlandske creditorers krav og tiltale maa være fri og forskaanet, paa det hun etc. Dog skal dette etc. Hun haver og etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Friderichsberg slot d. 31 ianuarii 1727.

Sæl. Reg. LII. 533—84.

1123.

14 Feb. 1727.

Om Gadernes Vatterpas.

Johan Conrad Ernst, iustitz raad og general bygmester, med fleere.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom vi udi anledning af os elskelige præses etc. udi politie og commerce collegio deris indkomne allerunderdanigste memorial af 22 iulii nestafvigte aar, angaaende at borgerskabet udi vores etc. Kiøbenhavn for dennem skal besværges sig over, at de, formedelst brolegningen og vatterpaszet nu gandske skal være i disorden, meget med vandløbet for deris gaarde og huuse blive incommoderede, og endskiøndt forordningen om gadernes renovation og brolegning, daterit 21 maji anno 1680, dens første art. allernaadigst befaler, at alle gader og stræder udi staden efter vatterpas skulle omlegges, saa skal dog endeel siden tvert imod have ladet legge deris fortoget høye og lave, ligesom de selv have fundet for got, hvorover vatterpaszet meget uordentlig skal være afdeelt og indrettet, jndvaanerne til største incommoditet og ulempe, da paa det at regulariteten af brolegningen og gaderne udi Kiøbenhavn kunde retableris, haver vi den 5te augusti nest efter allernaadigst befalet

bemelte præses etc. at gøre den anstalt, at j tvende, nemlig stads bygmester Hiller og stads conducteur Balle, skulle reglere et vatterpas for stadens brolegning og samme at lade publicere til efterretning for jndvaanerne, naar de nogen broelegning ville foretage, men fornævnte præses etc. nu siden for os allerunderdanigst haver andraget, at dette verk vil falde noget vanskeligt for eder tvende stadens bygmester og conducteur alleene at reglere, og nødvendigheden udkræver baade, at der med vatter paszet forderligst maatte fortares, saa som det ei skal kunde taale at blive længere i den confusion og disorden, det nu skal være udi, thi er efter slig beskaffenhed hermed vores etc., at j med hverandre tilsammen træder for at reglere et saadant vatterpas for stadens brolegning, som kand have bestandighed og vandløbet sit rette affald, til hvilken ende samme verk fra rode af vil optages, som nu herefter best kunde skee baade med at reglere vatterpaszet, saa og at legge steenbro udi og jndbyggerne i stæden for at gøre fleere bekostninger, da med een at kunde udkomme. Dermed etc. Friderichsborg slot den 14 februarii 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 493—94.

1124.

14 Feb. 1727.

Moratorium paa 3 Aar.

F. 4. gøre alle vitterligt, at vi efter Jacob Pederssen Gødsted, borger og jndvaaner i vores etc. Kiøbenhavn, hans herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand udi trei aar for alle hans creditorers krav og tiltale maa være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Hand haver og etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Friderichsborg d. 14 februarii 1727.

Sæl. Reg. LII. 603—04.

1125.

14 Marts 1727.

Om Hjulmagersvendenes •Zunft•.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom Niels Svendsen, oldermand for hiulmands laugget i vores etc. Kiøbenhavn, tillige med lauggets mestere, undtagen Hans Jørgen Fischer og Caspar Jæger, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes omendskiøndt de svenne, som har lært hiulmands haandverk i vores etc. Kiøbenhavn og med lære brev derfra er forsynet, ikke uden rigs paa de tyske stæder skal blive antaget for svend, med mindre de der skal træde udi et nyt forbund, skal der dog iblandt mesterne i laugget være de,

som, saa snart een fremmed svend ankommer uden rigs fra, ei alleene strax antager ham udi tieniste uden noget forbund, men end og skal udstøde de svenne, som ere af landets indfødde, af deris tieniste, og det med saadan foragt, at de tydske svenne ei skal ville træde i arbeide, saalenge den danske svend er i tieniste, da her dog skal være saa dygtige svenne af landets indfødde, som forsvarlig kand forrette deris arbeide, hvilket alt saavel skal være til største præjudice for vores indfødde undersaattere som skade for lauget og for-aarsage, at hverken nogen efterdags skal ville lære hiulmands haand-
 verket eller svennene formedelst saadan aarsage hos nogen mester vil eller kand arbeide, og hvorover vi saavel os elskelige præses etc. i politie og commerce collegio som eders allerunderdanigste erklæringer haver indhentet, thi er efter slig beskaffenhed, og paa det den u-orden og idelig dispute, som hidindtil skal have været imellem de fremmede og vore egne undersaattere, engang for alle kunde vorde hemmet og afskaffet, desligeste at de danske svenne, hvormed lauget rigeligen skal væte forsynet, stedse herefter fremfor de fremmede kunde have arbeide og underholding, hermed vores allernaadigste villie og be-faling, at ingen af hiulmands lauget i bemelte vores etc. Kiøbenhavn, saalenge ingen mangel haves paa de i vore rigér og lande fødde svenne, maa forskrive nogen fremmet svend, med mindre fornøden-heden det høyt udkrævede, da saadan svend af ingen anden end oldermænd maa forskrives. Hvilket j vedkommende haver at til-kiende give og saa derover alvorligen holder. Dermed etc. Friderichs-berg slot den 14 martii anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 518.

1126.

21 Marts 1727.

Om Skattefrihed for en af Kongen købt Gaard bag Børsen.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi allernaadigst ville, at den gaard og plads, som vi fra os elskelig kammer herre hr. Christian Carl von Gabel etc. haver tilkiøbt og bag Børsen er beliggende, skal for grundskat og jndquartering desligeste lægte og spøite samt renovations skat være befriet. Derefter j etc. og herom behørig anstalt etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot den 21 martii anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 527—28.

Privilegium for et Sukkerraffinaderi.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Joan Baernd Elers, som paa et sukker raffinaderie i vores etc. Kiøbenhavn har været mester og tillige med interessenter, i henseende til, at formedelst handelens ophævelse paa vor stad Hamborg større quantum sukker end for hen i vore riger og lande skal ville udfordres, skal være sindet et sukker raffinaderie verk i bemelte Kiøbenhavn at indrette, hans paa egne og interessenters vegne herom etc. allernaadigst have forundt og givet, saa og etc. bemelte Joan Baernd Elers og interessenter af vores etc. Kiøbenhavn til et sukker raffinaderie verk, som de agter der at oprette, dets desto bedre fremgang og conservation efterfølgende privilegier og friheder, nemlig:

1. Maa og skal det huus, som hand og interessenter enten her i Kiøbenhavn eller Christianshavn kiøber og til et sukker raffinaderie lader indrette, alleene være og blive et sukker raffinaderie.

2. Skal fornevnte sukker huus her efter for et manufactur huus ansees, og saa lenge forskrevne sukker raffinaderie der udi fortsettes, maa og skal samme huus tillige med dets tilliggende pladtz for grund skat og jndquartering allernaadigst være fri og forskaanet.

3. Saa maa enten hand Joan Baernd Elers selv som mester eller og hvad anden mester, som til dette sukker raffinaderie verk i fremtiden maatte behøves og bruges, saa velsom arbeids folkene, som nu eller herefter kunde behøves der til at antages, for borgerlige paalæg, tyngte og besværing allernaadigst være befriet.

4. Maa hvis sukker og sirup, som udi fornevnte sukker raffinaderie huus gøres, forhandles og selges udi store og smaa partier, dog ey ringere end i tyve pund. Hvor efter alle etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Friderichsberg d. 21 martii 1727.

Sæl. Reg. LII. 644—45.

Om Købet af Postvæsenets Gaard paa Kjøbmagergade.

Directeurerne udi general postamtet.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom vi af eders allerunderdanigste forestilling under den 17 martii sidstleden have ladet os referere, at da j haver tilkiende givet os elskelige lieutenant Barnewitz, som fuldmægtig for afgangne kammer herre von Bülowes enke frue, at vi til general postamtets fornødenhed havde kiøbt det dig Christian Erlund tilhørte og paa Kjøbmager gade i vores etc.

Kiøbenhavn beliggende huus, og at j til førstkommende paaske ville lade flytte af den bemelte afgangne kammer herre Bülovs enke tilhørende gaard, hvor general postamtet nu er, skal fornævnte lieutenant Barnewitz for eder mundtlig have beklaget sig over, at opsigelsen ikke var skeet paa sædvanlige tiid, og at ingen apparance var, at de logementer, som af general post amtet nu bruges, kunde blive bortleiede, da paa det den heraf ventende tvistighed kunde forekommes, saa give vi hermed tilkiende, at vi allernaadigst have fundet for got, at general postamtet endnu til Michaelis førstkommende skal forblive udi forbemelte afgangne kammer herre Bülovs enkes gaard. Og efterdi du Christian Erlund allerunderdanigst haver erbudet dig den til kiøbskilling destinerede kapital af 3000 rdr. paa haanden til afslag at imodtage og renterne derfor til nest tilstundende Michaelis at betale, saa ville vi allernaadigst, at forskrevne 3000 rdr. paa samme condition til dig skal betales, da samme penge paa den maade ikke staaar frugtesløse for general post cassen. Og kunde imidlertid de behøvende forandringer udi det dig Christian Erlund afkiøbte huus saaledes giøres, at samme til nest tilstundende Michaelis af vores general post amts collegio til det destinerede brug tiltrædes kunde og samtlige posternes expeditioner derudi forrettes. Derefter j etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot den 29 martii anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 534.

1129.

29 Marts 1727.

Privilegium paa at øve Scheidekunsten.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Johan Christian Biederman af vores etc. Kiøbenhavn hans her om etc. samt os elskelig præses etc. udi politie og commerce collegie deres derpaa etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand, som skeider konsten skal have lært, maa sig her sammesteds af skeide konsten ernære, saa lenge hand ikke befatter sig med nogen u-lovlig handel. Desligeste maa det være hannem tilladt samme skeide profession andre at lære af den christne religion, men ingen af den jødiske nation. Dog skal hand her hos til forpligtet være at forskaffe sig et laboratorium, som med en døgtig og forsvarlig skorsten er forsiunet, for der ved at hindre og forekomme jldebrand. Saa skal hand og være forbunden til at angive for vedkommende alle de sager, som hos ham tilfalds maatte forekomme, nemlig de, som kunde siunes at være for-dægtige. Forbydendes etc. Friderichsberg d. 29 martii 1727.

Sæl. Reg. LI. 654—55.

1130.

4 April 1727.

Om Ureenlighed i Kanalen ved Amalienborg.

Havne commissionens tilforordnede i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Eftersom for os allerunderdanigst er bleven andraget, hvorledes formedelst den forseelse, der meenes at maa være ved den schlamkiste, som er anlagt for at tage imod u-reenligheden fra de Nyboder, som igien skal have sit udløb udi graven omkring Amalienborgs hauge, skal samme grav nu saaledes med mudder og ureenlighed være opfyldt, at det er at befrygte, at den deraf staaende onde stank skal foraarsage sygdom og svaghed iblant de der omkring boende jndbyggere, saa er hermed vores etc., at j med hver andre til sammen træder og ey alleene i øyesyn tager bemelte schlamkiste for at udfinde, hvad feil derved kand være, som saadan ureenligheds formeerelse udi graven haver foraarsaget, men end og alvorligen seer derhen, at samme vorder remederet og forandret, saaledes at ureenligheden kand have sit udfald igien og den der værende onde stank vorder dempet, samt ellers schlamkisten at anlegges og indrettes paa den maade, at u-reenligheden, som kommer fra de Nye boeder, herefter ikke opfylder graven omkring Amalienborgs hauge, men paa andre dertil beqvemme stæder vorder givet sit udløb. Dermed etc. Friderichsberg slot den 4 aprilis anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 538—39.

1131.

4 April 1727.

Privilegium for en Hørkrømmer.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter Peter Ostegeist, som udi 23 aar har været borger i vor kiøbstæd Hobro i vort land Nørre Jylland og sammesteds ernæret sig af hørkrømmer handelen og nu agter sig paa samme handel i vores etc. Kiøbenhavn at nedsette, hans herom etc. allernaadigst have bevilget, at hand, naar hand sit borgerskab etc., maa i hørkrømmer laugget i bemelte vores etc. Kiøbenhavn indtages. Derefter j etc. og derom hos vedkommende alt fornøden anstalt strax at giøre. Befalendes etc. Friderichsberg slot den 4 aprilis anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 539.

1132.

11 April 1727.

Privilegium for et Uldmanufaktur.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Ludewig Wittrog, borger og handelsmand udi vores etc. Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst

haver ladet andrage, at hand udi bemelte Kiøbenhavn haver ladet anlegge et manufactur af adskillige uldene stoffer samt alle slags uldene strømper og andet meere, og til den ende allerunderdanigst haver anholdt, at vi udi anledning saavel af vores elskelig kiære hr. fader, salig etc., hans den 11te aprilis anno 1685 og den 10 decembris anno 1698 som vores den 24 ianuarii anno 1705 allernaadigst udgangne forordninger ville forunde hannem vores allernaadigste privilegium paa forberørte manufactur, da om endskiønt de 2de af førberørte forordninger, nemlig de af den 11 aprilis 1685 og den 24 ianuarii 1705 alleeniste melder om de fremmede af den evangeliske og reformerede religion, som sig her i vore riger og lande ville nedsette, saa og om frihed for dennem, som øde pladtzer i bemelte Kiøbenhavn ville lade bebygge, saa have vi dog alligevel af særdeelis kongelig mildhed og naade allernaadigst forundt og givet, saa som vi og etc. bemelte Ludevig Wittrog ligesom de fremmede til publici nytte og ovenmelte manufacturs desto bedre fremgang og conservation efter følgende privilegier og friheder, nemlig:

1. Maa og skal hand og alle de, som i oven skrevne manufactur arbeide, være fri og forskaanede for alle borgerlige og byens bestillinger.

2. Skal hand og alle de, som hand udi samme manufactur bruger, udi 20 aar fra dette vores etc. iligemaade være befriede for alle extra ordinaire skatter og paalæg, i hvad navn de have kand.

3. Have vi og allernaadigst bevilget, at hvis uld og andre materialier, som til dette manufacturs fortsettelse behøves og fra fremmede stæder fornødne ere at indføres, maa for ald tolds erleggelse fri ind passere. Dog skal hand pligtig være sligt paa behørige steder at angive og derpaa tilbørlig toldseddel tage.

4. Saa maa og de verkhuse, som manufacturets spinderie, væverie og farverie ere indrettede udi, være fri for grund skat, jndqvartering og anden paalæg, som efter grundskatten lignes, hvor imod hand af hans iboende huus og kramboe saa velsom af de dertil fra fremmede stæder indbringende vahre skal svare vores told og alle byens skatter og onera som en anden borger og klæde kræmmer. Hvor efter etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Friderichsberg slot d. 11te aprilis anno 1727.

Sæl. Reg. LII. 669—70.

1133.

11 April 1727.

Privilegier for 2 Jøder.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter jødens Levin Levii Goldschmidts paa hans broders Jacob Israel Levi hans vegne etc. aller-naadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at naar bemelte jøde Jacob Israel Levi sit borgerskab udi vores etc. Kiøbenhavn etc., maa hand sig der nedsette og efter de jødiske ceremonier etc. Desligeste maa hand og bruge den handel etc. Hvor imod hand etc. Dog skal dette etc. Forbyndes etc. Friderichsberg d. 11 aprilis anno 1727.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Joost Goldtschmidt jøde hans etc., at hans sviger søn Levin Jacob jøde etc. dito. Friderichsberg d. 11 aprilis 1727.

Sæl. Reg. LII. 670—71.

1134.

2 Maj 1727.

Om Universitetsbogbinderens Fritagelse for Brandvagt.

Stads hauptmand Hans Stuve.

F. 4. Vor naade tilforn. Eftersom os elskelige rector og professores ved universitetet i vores etc. Kiøbenhavn for os allerunderdanigst have ladet andrage, at alle universitetets betientere, nemlig bogtrykkere, boghandlere, bogbindere og andre, som paa deres betieninger nyde bestalling af universitetet og derefter sortere under universitetets iurisdiction, have fra arrilds tiid og saa lenge universitetet har været, for ald borgerlig vagt og tyngte været forskaanede, dog alligevel skal universitetets bogbinder Johan Poppenhausen adskillige gange paa een kort tiid for brandvagt være bleven udpantet, omendskiøndt ikke sligt enten hans formand eller nogen anden af universitetets betientere nogensinde skal have været paabyrdet, saa er efter slig beskaffenhed hermed vores etc., at du giører den anstalt, at fornævnte Johan Poppenhausen ey alleene strax uskad bliver tilbage leveret, hvis hos hannem i saa maader er bleven udpantet, men end og at hand for brandvagt at giøre herefter aldeles vorder forskaanet. Derefter du etc. Befalendes etc. Friderichsberg slot den 2 maji anno 1727.

Sæl. Tegn LXV. 554—55.

1135.

19 Maj 1727.

Om Renovationsvæsenets Forbedring.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom os elskelige præses etc. udi politie og commerce collegio haver udi deris seeniste til os

indkomne allerunderdanigste memorial angaaende renovations væsenet i vores etc. Kiøbenhavn, hvis forpagtnings contrahenters contract til nestafvigte 1ste maji er expireret, allerunderdanigst refereret, at ikke nogen sig hos dem har indfunden efter vores forige til dem ergangne allernaadigste rescripter og derhos fulte forslage om renovations væsenet at ville contrahere, hvorføre de have allerunderdanigst forestillet, om samme væsen maatte sættes paa den foed, at enhver af jndbyggerne kunde selv lade reenholde for sit fortog, da som saadan reenholdelse af indbyggerne selv ville foraarsage stor u-orden og viitløftighed og renovations verket, som i saa mange aar har været i stand under forpagtning, derover pladt ville henfalde udi største confusion og u-rigtighed, hvorføre, saasom vi langt hellere allernaadigst ville, at samme renovations væsen fremdeeles forblev under forpagtning paa een eller anden maade til bestandighed, vi allernaadigst have fundet for got, at j tillige med os elskelige hr. Georg Wilhelm Hedeviger af Sponeck etc., som herom vores à parte ordre fra vores krigs cancellie vorder tilstillet, tilsammen træder for med hverandre paa beste maade at overlegge og udfinde et saadant middel, hvorved allernaadigste intention ved samme renovations væsen kunde fremmes, saa at det fremdeeles kommer under forpagtning til bestandighed i proportion af den aarlig afgift, jndbyggerne dertil contribuerer. Til hvilken ende vores etc. er, at j tillige med hr. general lieut. Sponeck for eder indkalder saavel vognmands lauset, der denne forpagtning sidst haver haft, som andre af borgerskabet og jndvaanerne, der maatte have lyst endnu til samme forpagtning, og hvad enten de da ville contrahere for den heele stad eller i fleere kvarterer, et eller fleere for sig afdeelte, det ville vi altsammen lade komme paa eders gotfindende, ligesom liebhaverne sig derom maatte anmelde. Som ellers derom til os er indkommen adskillige projecter baade om at renovationen maatte indeeles udi visze poster i staden, lige som med natte vægterne er skeet, saa og med pramme at lade u-reenligheden udføre, saa tilskikke vi eder herhos gienparter af samme projecter, hvilke j tilsammen haver at tage under betragtning, og hvad j saa af alt skulle finde for best til bestandighed og til renovations væsenets befordring under een sikker forpagtning, det haver j da med vedkommende at deliberere over, og naar j derom haver troffet nogen accort og derhos udfunden til contrahenternes fornøyelse de pladser og stæder, som ureenligheden beqvemmeligst kand henføres og udkastet paa, være sig enten med vogne eller pramme, haver j saa eders allerunderdanigste relation til vores nærmere allernaadigste

resolution at tilsende. Imidlertid ville vi og allernaadigst, at politie og commerce collegii tilforordnede giver eder fuldkommen underretning om renovations cassens tilstand, og hvad beholdning den haver, paa det at formedelst hielp af samme cassa verket saa meget meere kunde faciliteres og opmuntre contrahenterne udi hvis propositioner, af eder til nogen endelig slutning herudinden dennem maatte gøres. Og have vi derfor under denne dags dato befalet fornævnte præses etc. at lade eder paa forlangende tilkomme saadan og andre underretninger, som j til verkets rette i standsettelse og vedvarende ordentlighed kunde fornøden eragte. Hvorefter vi over alt forskrevne eders allerunderdanigste relation forvente saavel som, at denne vores ordre eder er tilhændekommen. Dermed etc. Fredensborg slot den 19 maji anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 565—66.

1136.

19 Maj 1727.

Om Undersøgelse af Klædevarernes Godhed i Kongens Uldmanufaktur.

Kiøbenhavn's magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Efter som ved vores ulden manufactur fabriquer ofte, naar leverance af klæde og bay gøres til regimenterne, skal falde dispute om boniteten af samme sorter, saa have vi for at forekomme saadan dispute imellem regimenterne og fabriquen angaaende klædets og bayets bonitet allernaadigst funden for got, at tvende fabrique forstandige kiøbmænd og tvende officerer, nemlig een oberst og een oberste lieutenant, skal vorde bestilt det fra tiid til anden udi vore fabriquer forfærdigede bay og klæde at besigtige og derover judicere, om samme efter den ordinerte eller herefter ordinerende prøve, item efter den priis, som derfor er vorden stipuleret, sin behørige bonitet haver. Hvilke og i saa fald paa et hvert stykke klæde og bay haver at lade slaa et hall tegn, og naar sligt er skeet, regimenterne da det klæde og bay, som med saadant hall tegn er forsynet, for haanden uden difficultet og uden noget deraf at udskyde eller de beste stykker at udlede skal udi leverantzen anamme, og om fornævnte iudicatorer ikke skulle finde klædet og bayet af den behørige bonitet, da skal saadan skade ikke regnes fabriquen til last, men de betiente, være sig farver, væver, valker eller andre, som iudicatorerne befinder derudi at være skyldig, skal skaden til regnes og strax udi deris løn vorde decorteret. Til hvilken ende hermed vores etc. er, at j strax udnævner tvende fabrique forstandige kiøbmænd, hvilke vi allernaadigst ville at skulle imidlertid for andre borgerlige forretninger være befriet, som tillige med een oberst og

een oberst lieutenant af gvarnisonen i vores etc. Kiøbenhavn, som dertil fra vores krigs cancellie vorder ordineret, haver sig denne forretning at paatage, saaledes at een af de tvende kiøbmænd og oberste lieutenanten i det andet aar afgaar, og andre da i deris stæd dertil igien at vorde udmeldet, paa det at de, som vedbliver, de dertil kommende først kand underrette. De andre tvende, saasom obersten og den anden borger, afgaar, naar det andet aar er forbi, og da ligeledes andre i deris stæd at udnevnes og settes. Og skal det saaledes dermed tiid efter anden continuere. Derefter j etc. Befalendes etc. Fredensborg slot den 19 maji anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 566—67.

1137.

19 Maj 1727.

Om Salg af grovt Klæde til Vægtere og Fattigskoler fra Kongens Uldmanufaktur.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom vores her værende ulden manufactur verker nu befindes i den stand, at foruden det klæde, som til vores armée og see etaten aarlig behøves, end og den jislandske handel samt vegterne og skolerne over alt saavel som de fattige huuse med fornødne groft klæde kand vorde forsynet, saa ville vi allernaadigst, at hvis groft klæde, som saavel til den jislandske handel som og til vægterne i vores etc. Kiøbenhavn, skolerne og fattige huuse eller deslige publique væsen kunde udfordres, af bemelte vores ulden fabriquer, for saaviit samme det kand afsted komme og ikke hindrer leverantzten til vores armee, vorder kiøbt. Og haver saa vedkommende derom med vores general fabriqueur og casserer paa os elskelige vores deputerede udi general commissariatet deris approbation at contrahere. Hvilket j saavel de jislandske kiøbmænd og vedkommende haver at tilkiende give som og eder selv derefter, saaviit det eder etc. Dermed etc. Befalendes etc. Skrevet etc. Fredensborg slot den 19 maji anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 567.

1138.

19 Maj 1727.

Om Torveordningen.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Udi anledning af een til os fra os elskelig Hans Himmerich etc. indkommen allerunderdanigst memorial af 5te februarii nestafvigt samt eders derom etc. angaaende den ved torvene udi bemelte vores etc. Kiøbenhavn imod allernaadigst udgangne forordninger indsnegne u-orden at faa remedet give vi

eder hermed etc., at vi med de os derom allerunderdanigst forestilte fem poster allernaadigst ville at skal paa efterfølgende maade forholdes.

1. Betreffende den første post om det saa kaldet Nye torv, som i nogle aar paa torvedagene har været opfyldt med de ledige Amager vogne, hvorpaa vedkommende deris frugter og vare fra Amager land lader indføre, da ville vi allernaadigst, at samme torv skal for een-deel herefter indrømmes til torve siddere, som handler med gamle klæder, reeb, gammel jern og andre slags vahre, hvilke saavel bonden som jndbyggerne har fornøden og kiøber. Til hvilken ende alle fornævnte ledige Amager vogne skal fra Nye torv vorde forflyttet, og Amagerne med deris ledige vogne at holde paa i den stæd udviises een visz distance paa Vandkonst torvet og den derfra ud til volden gaaende gade, Løngang strædet kaldet, hvor saavel disse Amager vogne som og endeel af de bønder vogne, der ligeledes torvedagene med torv, kul og brendeveed læszeviis indkommer, skal holde indtil de haver soldt. Og saa fremt fleere læs af fornævnte poster maatte komme til staden, end paa Vandkunst torvet tillige med de ledige Amager vogne paa engang kunde faa rum, saa anviises dem stæd ved Nørre port paa det saakaldede lidet torv, hvor der skal findes leilighed, at de kand holde og deris vahre forhandle.

2det. Angaaende det saa kaldede Gammel torv da som samme torv af begyndelsen er indrettet til et axel torv, hvor bonden og landmanden bør falholde de vahre af korn, erter og deslige, som til vogns til staden føris, saa endskiøndt sig den u-orden skal have indsnegen, at eendeel har taget sig der u-tilladelig stæde med andre vahre, hvorved saavel hindres den almindelige fart over torvet som bonden betages rom at falholde sine vahre, ville vi dog allernaadigst, at samme torv alleene bør og skal forblive et axel torv efter forrige derom giorte anordning, og alle nu derpaa befindende torve siddere at skal til den ende forflyttes derfra og igien udviises stader paa Ny torv, hvor de ledige Amager vogne hid indtil haver holdt.

3die. Amagertorv angaaende, da lader vi det allernaadigst forblive derved, at samme torv efter den kongelig allernaadigste forordning af 28de iulii 1684 skal alleene bruges til at falholde alle slags frugter og hauge gevexter, som af urtegaardsmænd og Amagerne indføris, saa og smør, flæsk, ost, erter og gryn med meere, som udhøkres. Og angaaende den mislighed og u-orden, som ved dette torv tvert imod forbemelte derom allernaadigst udgangne forordning er indløben, i det at adskillige bønder og land mænd, som indfører

de feede vahre samt gryn, ender og gies til vogns, haver i nogle aar i stæden for at sidde dermed paa visze stæder paa torvet som rette torvsiddere ladet deris vogne blive holdendes fra morgen til aften med varene paa paa torvet og af vognene udhækret vahrene, hvorved baade den almindelige kiørsel saavel som gaaende folk meget er bleven hindret, da ville vi allernaadigst, at samme u-orden her- efter skal aldeles være afskaffet, og alle de bønder og landmænd, som med saadanne slags feede vahre, erter og gryn til staden indkommer og som høkere udselger samme vahre af deris vogne, skal igien worde anviiste een vis plads paa Nye torv, hvor de udi een linie udtil gaden dermed kunde holde. Derimod skal de Amager koner, som nu ingen stæde paa Amager torv haver, men med deris urter og vahre tvert imod vores om politiens administration allernaadigst udgangne forordning dens 6te capit. 2den art. haver siddet udi Høybro strædet, og hvorfra de nu skal vige at sidde i, anvises gode og beqvemme pladser paa bemelte Amager torv. Hvad sig ellers de der paa Amager torv staaende hosze kræmmeres der havende boeder i særdeleshed angaar, da som det fra gammel tiid har været baade tilladt og maneer, at eierne af de paa Amager torv beliggende gaarde og huuse har haft frihed til selv at disponere over deris gaarders fortouger, givet og forundt tilladelse til dem der at sidde, som de har fundet for got, og accorderit derom med vedkommende, som de best har kundet, og de siddende ingen tiid noget af de stæder til staden har svaret, saa lader vi det og derved allernaadigst forblive, saalenge vedkommende ikke overgaar det fortoug, de har tilladelse at staa paa, eller setter deris boeder over rendesteene, som gaa imellem torvene og fortougene, og bevilge vi allernaadigst saaledes, at hose kræmmerne maa paa de stæder, de nu staa, fremdees have deris stæder.

4de. Angaaende de, som sidder udi Tugthuus porten og Hellig-Geistes stræde med salt og blødt-fisk, da som forbererte om torvene allernaadigst udgangne forordning befaler, at disse vahre skal selges paa Graabrodre torv, hvor dertil ogsaa skal være rum, saa lader vi det ved samme forordning allernaadigst forblive, og vorder vedkommende til den ende der stæder anviiste. Og endelig for det

5te. Angaaende stæde pengene, da ville vi allernaadigst, at alle de personer, som paa begiering paa de forordnede stæder bliver anviiste stæder at sidde og selge deris vahre paa, skal fremdees som hidindtil af samme deris stæder betale stæde penge til staden, men de, som sidder paa visze huuses og gaarders fortouger og ikke

har stader paa torvet, de svare deris afgift til eiendommenis proprietarier og kand ikke vedkomme staden.

Og haver j denne vores allernaadigste anordning til alle vedkommendes efterretning strax at lade publicere og saa eder selv, for saaviit samme eder etc., saasom vi og heraf haver givet vores politiemester Hans Himmerich communication, at hand sig ligeledes der- efter, for saaviit ham etc. Befalendes etc. Fredensborg slot den 19 maji anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 567—69.

1139.

19 Maj 1727.

Moratorium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Judicor Gøtzels jøde, boende i vores etc. Kiøbenhavn, hans etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand udi 3 aar for alle hans creditorers krav og tiltale maa være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal dette etc. Hand haver og etc. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Fredensborg slot den 19 maji anno 1727.

Sæl. Reg. LII. 698—99.

1140.

2 Juni 1727.

Om Indsamling af Penge til de Brandlidte i Viborg.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom vi ved vores allernaadigst udgangne trykte paabud af dato 15 maji nestafvigst anlangende hielp til de i vor kiøbstæd Viborg ved en uheldig jldbrand afbrændte publique bygninger, nemlig Dom kirken, Sortebrødre kirke, Raadhuset, Bispe residentzen samt een lengde af Hospitalet, deszen opbyggelse og nogenledes i standsettelse haver allernaadigst anordnet, at de penge, som for vores etc. Kiøbenhavn af de dertil allernaadigst committerede vorder lignet og lagt, skal til eder betaales, til hvilken ende vi og allernaadigst haver befalet samme committerede, saa snart de saadan ligning haver forfattet, deraf til eder at fremsende een rigtig gienpart under deris hænder, saa er hermed vores etc., at j, saa snart samme ligning eder som melt vorder tilsendt, da derefter u-fortøvet pengene hos alle vedkommende ved rodemesterne lader indkræve og ellers nøye derhen seer og paadriver, at rodemesterne samme indkrævelse med fiid og nidkierhed forretter, saaledes at pengene efter bemelte paabud, hvoraf eder herhos et exemplar tilsendes, dets tilhold til de foresadte terminer rigtig vorder inddreven og til Niels Henrichsen, borger og handelsmand i vores etc. Kiøbenhavn, som vi

allernaadigst haver committeret til at imodtage denne heele contributions summa, forsaaviit vort rige Danmark angaar, leveret, som eder og derfor vedberligen haver at qvitere. Dermed etc. Fredensborg slot den 2 iunii 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 580.

1141.

9 Juni 1727.

Om Skattefrihed for en ny Gaard paa Kjøbmagergade.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhd tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter Jens Lassen, borger og handelsmand i vores etc. Kiøbenhavn, hans etc. samt eders herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at hand paa hans iboende gaard, beliggende paa Kjøbmager gade, det andet huus fra Trinitatis kirke, hvilket hand af nye har ladet opbygge til gaden af grundmuur tre etager høy med pak kielder under saavel som indvendig heele gaarden med 45 fag huus, ligeledes tre etager høy, maa nyde 16 aars frihed for jndqvartering og grundskat deraf at betale. Derefter j etc. Befalendes etc. Fredensborg slot den 9 iunii anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 582.

1142.

9 Juni 1727.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Moses Magnus Heiman boende i vores etc. Kiøbenhavn, hans etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hans broder ved navn Marcus Magnus Heiman, naar hand sit borgerskab etc. maa hand sig der nedsette og efter de jødiske ceremonier etc. Desligeste maa hand og etc. Hvor imod hand etc. Dog skal dette etc. Forbydendes etc. Fredensborg slot den 9 iunii 1727.

Sæl. Reg. LII. 715—16.

1143.

16 Juni 1727.

Om Skomagerlavets Gæld.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom vi af een til os fra eder indkommen forestilling af den 2 decembris i nestafvigte aar, betreffende den slette tilstand og store giæld, udi hvilken skoemager laugget i vores etc. Kiøbenhavn nu skal være geraaden, allerunderdanigst have ladet os referere, at j iblant andet formeene, at det kunde komme laugget til hielp til dets giølds afbetaling, om vi allernaadigst ville tillade, at alle og enhver, som herefter begiver sig i

samme laug, maatte tilforpligtes foruden de sædvanlige omkostninger at betale til laugets gields afbetaling 10 rdr., og Johan Hinrich Frobrig, oldemand for samme skomager laug, hos os allerunderdanigst haver anholdt, at saasom forskrevne eders allerunderdanigste forslag sigter til laugets opkomst og fremtarv, vi da allernaadigst ville bevilge, at enhver, som efterdags kommer i lauset, maatte tilholdes at betale 10 à 20 rixdaler, da paa det at lauset engang kand komme af sin gield, er nu efter forbemelte eders allerunderdanigste forslag samt oldemanden for skomager lauset hans etc. hermed vores allernaadigste etc., at j formaaer de herefterdags kommende i lauset at betale til laugets gields betaling imellem 10 à 20 rdr. Derefter j etc. Befalendes etc. Friderichsborg slot den 16 iunii anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 589.

1144.

16 Juni 1727.

Om Trinitatis Kirkeskole.

F. 4. etc. confirmation etc.

Allerunderdanigste fundatz til Trinitatis kirkes fattige skole til allernaadigst confirmation her allerunderdanigst indsendes.

1. Skolen skal være beliggende det allernærmeste mueligt kand være ved Trinitatis kirke, paa det skole-børnene ey ved alt for lang gang til bøn i kirken at holde fra deres underviisning skal forhindres, og saa fremt den rette skole ey strax skulle blive bygt, leies i midlertid et beqvemt huus ved samme kirke.

2. Een af professoribus consistorialibus ved universitetet her i Kiøbenhavn, som af samtlig collegio consistoriali er constitueret patronus til Trinitatis kirke, skal tillige med sognepresten til kirken være skolens inspecteurer og forstandere og hver af dem have en igiennem dragen, af consistorio og sognepresten forsegleet bog, hvor udi indføres skolens fundatz samt capitaler, som den nu haver eller her efter bekommendes vorder, hvorledes de aarligen af consistorio udsettes, og hvad jndkomst skolen der af eller i andre maader aarligen bekommer.

3. Alle skolens capitaler, som den nu haver eller her efter bekommendes vorder, skal rector og professores ved det kongelig universitet lige som kirkens andre midler forvalte og forestaae og dem paa visze stæder forsvarligen udsette, at skolen der af i rette tider kand have sin aarlig rente, og i det øvrige med dem omgaaes, som de agter at svare.

4. Alle fattige og u-formuende borger børn af Trinitatis sogn skal i denne skole uden betaling underviises i deris børne lærdom,

regne og skriver konsten. Og naar skolen ved Guds velsignelse og got folkes christelige gavmildhed kommer til midler, skal de aller fattigste med nødterftig klæde og brød forsiunes.

5. Til at undervise ungdommen i deris christendom, skriven og regnen skal den af consistorio beskikkede professor tillige med sognepræsten til kirken beskikke een beqvæm, skikkelig og vellærd attestatum theologiæ studiosum, som, medens hand dette skole embede vel forestaar, skal nyde til aarlig løn hundrede rixdaler courant klingende mynt samt fri huus værelse og til lys og brænde i skolen 20 rdr. og efter 5 aars troe tieniste til præste-kald befordres.

6. Samme skolemester skal dagligen undervise de børn i skolen, som sognepræsten med sit vidnesbyrd hannem tilsender, og skal skolemesteren altid paa skolens bekostning holde en bog med hvert barns navn udi med rigtig opskrift, hvad det vidste af sin christendom, da det kom i skolen, at sogne præsten (eller medtjeneren i sogne præstens forfald), som maanetlig een eller toe gange gaar udi skolen og overhører bornene, kand des bedre eragte hvert barns fremmelse i sin underviisning.

7. Tvende gange om ugen skal ungdommen offentlig i kirken overhøres og undervises, nemlig om søndagen fra eet til toe slæt af skolemesteren, som da lydelig skal catechisere, paa det at hvad eenfoldige Guds børen af tienneste og haandverks folk, som maatte til samme tiid indfinde sig, kunde til oplysning i deris christendom der af opbygges, og om tiisdagen fra 9 til 10 slæt af sogne-præsten eller capellanen.

8. Naar skolebørnene ere saa vel underviiste, at de af sogne-præsten kiendes dygtige, skal de settis til manufacturer, konster, haandverk og handel, som de har lyst til, eller og recommenderes til directeurerne for compagnerne at fare til søes. Skulde nogen iblant dem findes, som haver særdeeles nemme og lyst til boglige konster, da skal de befordres til Vor Frue latinske skole. Dog maa ingen under 10 aar forløves af skolen og ingen over 14 aar have tilhold til skolen, men da til ærlige konster, haandverker og tiennister henskikkes. Og skulle nogen af dem, som sliig underviisning og almisze nydt haver, ved Guds naades hielp i fremtiden komme til midler og formue, bør de igien efter evne og formue skolen til taknemmelighed og erkjendelse at betenke. Kiøbenhavn den 26de maji anno 1727. M. Anchersen.

Da ville vi bemelte fundatz etc. confirmere og stadfæste. Forbydendes etc. Friderichsborg den 16 iunii 1727.

Privilegium for en Skræder.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom Christopher Pedersen udi vores etc. Kiøbenhavn, som skal have lært skræder haandverk, for os allerunderdanigst haver beklaget sig, at alder og svaghed saaledes tiltager, at hand ikke skal kunde udstaa at sidde saa meget stille og hos een mester arbeide for svend, formedelst verk undertiden skal minde hannem saa hart, at hand nødvendig maa gaa og røre sig, hvorudover hand ikke skal kunde giøre nogen mester den tjeneste med sit arbeide, som hand burde, allerunderdanigst anholdende, at det hannem allernaadigst maatte tillades for sin egen person at arbeide for got folk, som det af hannem maatte begiere, paa det at hand kunde vinde brødet, naar hans svaghed undertiden ophører, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi efter saadan fornævnte Christopher Pedersens etc. allernaadigst have bevilget, at naar hand sit borgersksb etc., maa hand uden derudi at giøres nogen hinder af skrædder laugget i vores etc. Kiøbenhavn sammesteds ernære sig af skrædder haandverk, for saaviit hand med sine egne hænders arbeide etc. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Fredensborg slot den 23 iunii anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 593.

Privilegium for to Jøder.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Berendt Jacob jøde, jndvaaner udi vores etc. Kiøbenhavn, hans etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at en hans søster søn ved navn Levin Elias, naar hand sit borgerskab etc., maa sig der nedsette og efter etc. Desligeste maa hand etc. Hvor imod hand etc. Dog have vi i allernaadigst henseende til de af fornevnte Berendt Jacob til vores tjeneste allerunderdanigst giørende leverance allernaadigst dispenseret og befriet bemelte Levin Elias for at fuldbyrde, hvis vi den 2 septembris allernaadigst have befalet os elskelige præident etc. i Kiøbenhavn af de af den jødiske nation, som erholder vores allernaadigste tilladelse sig sammesteds at nedsette, allerunderdanigst at skulle præsteres. Forbydendes etc. Fredensborg den 23 iunii 1727.

In simili blev samme dag expederet for Bernt Samuel.

Sæl. Reg. LI. 733—34.

1147.

30 Juni 1727.

Om Renovationens Bortførsel.

Hr. Georg Wilhelm Hedewiger greve af Schponech og Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor synderlig gunst tilførn. Eftersom vi paa eders os allerunderdanigst giorte forestilling haver af nærværende dags dato allernaadigst approberet og stadfæstet den af eder med sex stadens vognmænd sluttede contract af dato 14 iunii nestafvigt angaaende renovations verket i vores etc. Kiøbenhavn og Christianshavn paa tre aar fra 1 maji 1727 til 1 maji 1730, saa tilskikke vi eder herhos samme approberede contract in originali. Og som efter den os fra eder af den 21 iunii nestleden tilsendte beregning paa renovations verkets jndtægter og udgifter skal ikkun blive i behold 164 rdr. 40 β til fire der anførte posters extra bekostninger, hvilke ere contrahenterne u-vedkommende, og vi allernaadigst ikke ville, at udi de i samme beregning til politie betienternes løns forbedring anførte 1050 rdr. skal skee nogen afkortning, saa er hermed vores etc., at naar bemelte 164 rdr. 40 β til disse 4re posters extra aarlige udgifter ikke bliver tilstrekkelige, haver j præsidet etc., som vi allernaadigst ville at skal herefter have ober inspectionen over dette renovations væsen, os da at referere, hvormeget eder til samme 4re posters udgifter aarlig kand mangle, og hvoraf j allerunderdanigst formeene, at de penge kunde tages, uden at nogen derved synderlig maatte blive betynget, og ville vi saa nermere derover eder vores allernaadigste resolution med deele. Dermed etc. Fredensborg slot den 30te iunii anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 598—99.

1148.

30 Juni 1727.

Privilegium for en døbt Jøde.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilførn. Vi give eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at Anthon Christian Gotlob omvent jøde, som udi aaret 1722 er bleven døbt og skoemager haandverk skal have lærdt, af hvilken profession hand og agter at ernære sig samt hustrue og børn, maa, efter at hand sit borgerskab i vores etc. Kiøbenhavn etc., sig som frimester i bemelte Kiøbenhavn ernære og det u-formeent af laugget. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Fredensborg slot den 30te iunii anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 600—01.

Privilegium for en døbt Jøde.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder etc., at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at Friderich Christian From, een omvent jøde, som in anno 1722 er bleven døbt og skræder haandverk skal have lært, og hvilken profession hand og er sindet at bruge, maa, efter at hand sit borgerskab etc., som frimester i bemelte Kiøbenhavn sig af skræder haandverk ernære og det u-formeent af lauet. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Fredensborg slot den 30te iunii anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 601.

Privilegium for en Tapetfabrik og et Kørøgsbrænderi.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Svend Svendsen, equipagemester ved det octroyerede danske ostindiske compagnie, og Jochim Severin Bonsack, ober assistent ved bemelte compagnie, for os allerunderdanigst haver andraget, hvorledes de nest afvigte aar 1726 paa vores allernaadigste approbation skal have til forhandlet sig det kørøg brænderi uden for vores etc. Kiøbenhavns Øster port, hvor paa Zacarias Nieman haver erhholdet 10 aars allernaadigste privilegium den 28de octobris 1724 og 16 iulii 1725, der de og ydermeere med stor bekostning skal have ladet indrette et manufactur af alle haande laquerede og med saft farver skildrede samt trykte tapetsier og voxlæreder og der til alle fornødne requisita ladet anskaffe, hvor over de og udi samme fabrique og verk allereede en anseelig capital skal have indskndt udi det haab derpaa at nyde vores allernaadigste privilegium paa visze aaringer, hvor om saavelsom og, at bemelte Zacharias Niemans privilegium paa kørøg brenderiet paa dem og deris arvinger allernaadigst maatte confirmeres, de og udi nest afvigte aar haver gjort allerunderdanigst ansøgning, lige som de og nu allerunderdanigst af os er begiærende, at dennem i henseende til, at de med bestandighed ydermeere kand fortsætte samme manufactur, vores allernaadigste privilegium for dem og deres arvinger maatte med deeles udi 10 aar alleene i Danmark og Norge at fabriquere ovenbemelte laquerede og skildrede samt trykte tapetsier og voxlæreder, saa som de derved ikke forlanger, at noget forbud paa deslige vahres indførsel fra fremmede steder ey heller nogen forhøyelse paa tolden skal giøres, thi have vi efter deres herom etc. ey alleeniste aller-

naadigst bevilget og tilladt fornevnte Zacharias Niemans privilegium paa kønrøg brenderiet at maa være dem og deres arvinger overdraget, men end og hermed allernaadigst etc., at fornevnte Svend Svendsen og Jochim Severin Bonsack og deres arvinger maa udi tie aars tid fra dette vores etc. alleene i Danmark og Norge lade fabriquere forberørte laquerede og skildrede samt trykte tapetserier og voxlæreder, Dog de, som førend dette vores allernaadigste brevs dato i vores etc. Kiøbenhavn der paa kand have vundet deres borgerskab, ikke her ved at vorde formeent samme næring fremdeeles som hid indtil at bruge. Thi forbyde vi etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Fredensborg den 30 iunii 1727.

Sæl. Reg. LII. 734—36.

1151.

30 Juni 1727.

Privilegium for en Galanterihandler.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Etiene Dugauy, som sit borgerskab i vores etc. Kiøbenhavn etc., maa udi hans huus her i staden fortsætte en liden handel og kiøbmandskab med efterskrevne vahre, nemlig essencer af iasmin, pudder, pudder-daaser, sebebolle, snuetobak, snuetobaks daaser, lak, ungersk vand, øre geheng, glas pærler og trygte kaaber stykker eller billeder, dog at hand saadanne vahre paa behørige steder etc. og vores told etc. Forbyndes etc. Fredensborg den 30 iunii 1727.

Sæl. Reg. LII. 736—37.

1152.

30 Juni 1727.

Privilegium for en døbt Jøde.

Vi have efter herom etc. allernaadigst bevilgt og tilladt, saa og etc., at Friderich Christian Franck, en omvent jøde, som i aaret 1704 har ladet sig døbe, maa, naar hand sit borgerskab i vores etc. Kiøbenhavn etc., til sin hustrue og børns ophold med en tabolet kram, bestaaende af knive, saxe og adskillige saadanne til en tabolet kram hørende smaa sager, saavel i bemelte Kiøbenhavn som paa landet omgaae og samme falholde og selge. Forbyndes etc. Skrevet etc. Fredensborg den 30 iunii 1727.

Sæl. Reg. LII. 737.

1153.

14 Juli 1727.

Tilladelse til at forskrive Guldtrækkerverer fra Udlandet.

De deputerede for financerne og committerede udi kammer collegio.

F. 4. Vor synderlig gunst tilforn. Eftersom vi udi anledning af Thomas Saur, borger og handelsmand udi vores etc. Kiøbenhavn,

som fournerer vores hof etat med fornødne kram-vahre, hans allerunderdanigst giorte ansøgning under denne dags dato saaviit allernaadigst have dispenseret udi vores guldtrækkerne i bemelte Kiøbenhavn den 2den maji 1718 allernaadigst forundte privilegio og bevilget, at hand fra første haand, nemlig fra Paris, Lyon, Berlin og Leipzig og ey fra vor stad Hamborg, til vores hof estats fornødenhed et lidet partie af guld og sølv galuner, kniplinger, point d'Espagne og palentiner etc. imod toldens erleggelse maa lade indføre, saa er nu hermed vores etc., at j vores toldbetiente ved Kiøbenhavns toldboed slikt til allerunderdanigste efterretning tilkiende giver, som haver at see dèrhen, at vores told og rettighed af, hvis vi i saa maader allernaadigst have tilladt at maa indføres, rigtig vorder erlagt og betalt. Derefter j etc. og derom etc. Befalendes etc. Fredensborg slot den 14 iulii anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 608.

1154.

21 Juli 1727.

Privilegium for en Skræder.

Magistraten i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter herom etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, at Iacob Pettersen, som skræder haandverk skal have lært og derpaa for svend tient baade udi vores etc. Kiøbenhavn saa og nogle aar paa fremmede stæder reist, maa, efter at hand sit borgerskab etc., udi skreder langet sammesteds uden mester svends aar at udstaa indtages, naar hand ellers i det øvrige fuldbyrder, hvis de skreder langet allernaadigst med deelte articler af dato 4 novembris 1682 tilholder. Hvorom j den fornødne anstalt hos vedkommende haver at lade giøre. Dermed etc. Fredensborg slot den 21 iulii anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 613.

1155.

28 Juli 1727.

Om de Reformeredes Frihed for Indkvartering.

De tilforordnede commissarier over jndkvarterings ligningen
i Kiøbenhavn.

F. 4. Vor gunst tilforn. Eftersom præsterne og forstanderne for den reformerede kirke og meenighed udi vores etc. Kiøbenhavn for. os allerunderdanigst haver beklaget sig, at omendskiøndt vi ey alleene ved vores de reformerede, som sig enten allerede have nedsat eller herefter udi vore riger og lande ville nedsette, den 23de aprilis 1714

allernaadigst forundte privilegiers 21de post, men end og ved vores allernaadigste patent af den 4de iunii 1717 allernaadigst har befriet dennem for alle borgerlige og byes tyngde, af hvad navn det er eller være kand, vores told, consumption og accise alleene undtagne, og det for de første 20 aar, saa skal dog de af bemelte i Kiøbenhavn boende reformerede, som ey endnu have opholdt sig der i 20 aar, være bleven taxerede i jndqvartering af deris iboende huuse og trues med execution, om de den ikke betale, hvorfor og endeel af dennem, der frygtede for execution, saadan jndqvartering skal have erlagt, foruden at der iligemaade skal fordres jndqvartering af de den reformerede kirke tilhørende grunde, saa er nu hermed vores etc., at j strax gierer den anstalt, at til de reformerede, hvis friheds aar ikke endnu ere exspirerede, bliver tilbage leveret, hvad jndqvarterings penge dennem under trusel af execution ere aftvungne, saa og herefter, indtil enhvers friheds aar ere passerede, seer derhen, at de vorder u-krævede for ald jndqvartering saavel af borgerlig næring som deris i boende gaarde. Derefter j etc. Befalendes etc. Fredensborg slot den 28 iulii anno 1727.

Søl. Tegn. LXV. 619—20.

1156.

4 Avg. 1727.

Om Politibetjentenes Løn.

Politiemester og borgemester Hans Himmerich.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom vi af tvende dine til os under den 16 iulii sidstafvig indkomne memorialer allerunderdanigst have ladet os referere, at politie og commerce collegium udi den tiid, da vi dig dertil allernaadigst beskikkede, skal have betaget politie betienterne deris andeel af politie bøderne, saa og, at du med os elskelig præsident etc. i vores etc. Kiøbenhavn, nu vi allernaadigst have anbefalet dennem at antage sig ober inspectionen over renovations væsenet sammesteds, i følge af den af magistraten sluttede og af os den 30 iunii allernaadigst confirmerede renovations contracts 5te post, haver antaget een gade inspecteur og 6 gade fogder, des aarsag du allerunderdanigst haver begiært, at politie betienterne den liden deel, som de af forommelte bøder hidindtil haver haft, dennem ikke herefter maatte betages, og at vi allernaadigst ville approbere gade inspecteurens og de sex gadefogders antagelse, da du formeener, at med renovations væsenet kunde have desto bedre tilsyn, allerheldst siden renovations cassen ey derved graveris med ringeste skillings udgift meere end tilforn, saa give vi dig hermed tilkiende, at vi allernaadigst

have bevilget, at med forbemelte bøder efter vores om politiens administration den 22 octobris anno 1701 allernaadigst udgangen forordning den 5te articul herefter udi alle maader skal forholdes, saa at du deraf til at lønne dine betienter foruden de 1050 rdr., du til den ende af renovations cassen efter vores allernaadigste befaling af den 20 aprilis 1706 bekommer, skal nyde de $\frac{3}{4}$ deele, og at den øvrige 3die deel skal deeles imellem politie secretereren og fiscalen. Saa approbere vi og allernaadigst, at ovenbemelte af dig med magistratens samtykke foreslagne gade inspecteur og 6 gadefogder ved renovations væsenet maa antages, efterdi vi allernaadigst finde, at samme 7 personer bedre kunde overkomme inspectionen over gadernes reenholdelse end de forrige tvende gade fogder. Dog ville vi ingenlunde tillade, at disse personer maa komme renovations cassen til større byrde eller udgift end tilforn. Og saa som vi dig nu fleere tilsyns betienter allernaadigst have accorderet, saa skal du ogsaa herefter repondere derfor, at stadens gader efter den sluttede contract vedberliggen vorder reenholdte. Derefter du etc. Befalendes etc. Fredensborg slot den 4 augusti anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 626—27.

1157.

4 Avg. 1727.

Privilegium for en Jøde.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at vi efter Aaron Goldschmidt jøde, boende udi vores etc. Kiøbenhavn, hans etc. allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Ioseph Iacob jøde i vor stad Altona, naar hand først for os elskelig præsidet etc. i bemelte Kiøbenhavn beviiser sig at være eyer af 50 til 60000 mark lybsch og dernest lovligen faar vundet sit borgerskab, maa hand sig der nedsette og efter etc. Desligeste maa hand etc. Hvor imod hand etc. Dog skal dette etc. Forbyndes etc. Fredensborg slot d. 4 augustii anno 1727.

Sæl. Reg. LII. 788—89.

1158.

11 Avg. 1727.

Om et Forslag til at hindre Ombringelsen af uægte Børn.

Conferentz raad og stiftbefalingsmand hr. Rudolph friherre af Gersdorph og biskop hr. Christen Worm.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Hvad een bedaget præstemand for os haver ladet andrage til at forekomme, det ey letfærdige qvindfolk enten skulle dræbe deris uægte børn eller ved een og anden underfundighed forkorte deris dage, det kand j af

hosfølgende copie af hans indgivende selv viidere see og fornemme. Og er hermed vores etc., at j dette forslag nermere overveyer og os da derom eders allerunderdanigste betænkende, om og hvorviit j meene, at samme kunde være practicable og i verksettes eller ey, saa snart mueligt tillige med omrørte copie tilsender. Dermed etc. Befalendes etc. Fredensborg slot den 11te augustii anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 632.

1159.

25 Avg. 1727.

Moratorium paa 3 Aar.

Vi have efter herom etc. allernaadigst extenderet og forlænget, saa og etc. vores Jørgen Qvist, borger og jndvaaner udi vores etc. Kiøbenhavn dend 14de octobris 1724 paa trende aar allernaadigst forundte moratorium, saa at hand fra forskrevne dato at regne fremdeeles paa trei aars tiid for alle hans creditorers krav og tiltale maa være fri og forskaanet, paa det hand etc. Dog skal etc. Han haver og etc. Hvor efter etc., under vor hyldest og naade. Givet etc. Fredensborg slot d. 25de augustii 1727.

Sæl. Reg. LI. 801.

1160.

15 Sept. 1727.

Privilegium paa at forfærdige Kradsler og Skrubber til Klæde.

F. 4 giøre alle vitterligt, at eftersom Johan Gottfried Næder, som til vores herværende ulden manufacturs fabriquers fornødenhed er antaget at forfærdige de der behøvende kratzer og skrubber, for os allerunderdanigst haver andraget, at hand ikke derved skal kunde subsistere, og derfor allerunderdanigst haver anholdet om, at vi allernaadigst ville bevilge og tillade, at hand i vores etc. Kiøbenhavn maa forfærdige deslige kratzer og skrubber, hvilke hand erbyder sig at levere kremmerne ligesaa gode og for samme priis, som de uden lands kand haves. Thi have vi efter saadan hans herom etc. allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at bemelte Johan Gottfried Næder i vores kongelig residentz stad maa forfærdige forberørte kratzer og skrubber, hvilke hand skal være tiltenkt saa forsvarlige og gode at forarbeide samt og saadant tilstrekkeligt antal stedse i forraad at have, at alle og enhver, som saadanne forlanger, dermed kand blive forsiunet, saa at ikke nogen billig klagemaal derover skal komme. Til hvilken ende vi og allernaadigst haver befalet deslige kratzer og skrubber udenlands fra saavel i vores etc. Kiøbenhavn som andre steder i vort land Sielland at indføre at skal være forbuden, indtil vi det anderleedes tilsiger. Saa skal hand til forbunden

være, saa snart hans capitulation ved han kongelig høyhed vores elskelig kiære søn cron printz Christians regiment er til ende, strax udi bemelte vores etc. Kiøbenhavn sit borgerskab at tage. Forbydendes etc. Fredensborg slot den 15 septembris 1727.

Sæl. Reg. LII. 816—17.

1161.

13 Okt. 1727.

Privilegium for en Galanterihandler.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter Antoine Bonfils, borger og jndvaaner udi vores etc. Kiøbenhavn, paa egne og hans hustrues Gabriel Pigeons vegne herom etc. af særdeeles kongelig mildhed og naade, dog uden consequence for andre, allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at hand og bemelte hans hustrue deres livs tiid udi bemelte Kiøbenhavn maa holde een aaben boed og derudi falholde og selge de vahre, som udi andre galanterie boer sammesteds pleyer at falholdes, saavel som og alle slags confitures, specerier, delicatesser og liqueurs, saa og udi pottetal ud af huuszet selge ungerske, champagne, jtalienske og alle slags andre viine, som de maatte finde for got at lade forskrive og søge deres næring ved. Dog skal fornevnte Antoine Bonfils og hans hustrue Gabriel Pigeon vores told etc. Forbydendes etc. Fredensborg slot d. 13 octobris anno 1727.

Sæl. Reg. LII. 842—43.

1162.

20 Okt. 1727.

Om Blegdammenes Forsyning med Vand.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor gunst tilforn. Paa eders til os indkomne allerunderdanigste memorial angaaende samtlige blegmændene uden for vores etc. Kiøbenhavn, hvis i fæste havende blegedammes parker formedelst den saa kaldede Sorte dams søes renselse er bleven tilkast og opfyldt, saa de derover ei skal have vand paa deris blegdamme til fornødenhed at betiene stadens jndvaanere med ved deris linklæders renselse, som hidindtil skeed er, hvorved j og for dennem allerunderdanigst haver intercederet, at dennem allernaadigst maatte tillades igien at opkaste fornødne parker paa fornævnte deris blegdamme i stæden for de opfylte, samt at de maatte leede vandet ved render fra bemelte Sortedams søe ind i samme parker, give vi eder hermed allernaadigst tilkiende, at vi efter forberørte beskaffenhed samt os elskelige vores tilforordnede udi brand og vand commissionen deris derover etc. allernaadigst have bevilget, at fornævnte paa Blege-

dammen boende mænd maa 60 alen fra kanten af den saa kaldede Sorte dams sø lade indrette paa deris blege damme de fornødne parker og dertil indlægge render fra samme sø for at leede vandet i parkerne, hvilket alt under een ingenieurs opsyn skal anlegges og indrettes, saaledes at vandet udi Sorte dams sø ikke formindskes, men altiid beholder sin satte høyde efter vores allernaadigste anordning, nemlig fire alen i dybden, og at vandet af parkerne igien faar sit afløb til stranden, samt rendernes ende til parkerne legges dybere end den til søen, at søen ikke beskadiges af det i parkerne faldende ureene vand. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Rosenborg slot den 20 octobris anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 668—69.

1163.

24 Okt. 1727.

Om en Tavle for Kapellanen ved Trinitatis Kirke.

Rector og professores ved Kiøbenhavns universitet.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Vi give eder hermed tilkiende, at vi efter mag. Christian Dorschæus, capellan til Trinitatis kirke i vores etc. Kiøbenhavn, hans etc. af sær kongelig naade og uden consequence allernaadigst have bevilget, at den tavle, som hidintil har været capellanen til bemelte kirke tilladt at lade ombære i kirken hver søndag og fredag til høymesze og at nyde, hvad derudi blev givet, maa herefter ligeledes hver søndag til aftensang i bemelte kirke ombæres, og at fornævnte mag. Dorschæus ihenseende til de ringe jndkomster, hand ved forberørte sit embede haver, maa selv beholde, hvad derudi vorder samlet. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Rosenborg slot den 24 octobris anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 673—74.

1164.

7 Nov. 1727.

Om Navigationskolens Flytning fra Møn til Kiøbenhavn.

Directeurerne for navigations skolen paa Møen.

F. 4. Vor synderlig bevaagenhed tilforn. Eftersom vi af eders angaaende den af os paa vort land Møen indrettede navigations skole af den 28de octobris nestafviget til os indkommen forestilling allerunderdanigst have ladet os referere, at fra det første at samme navigations skole er bleven oprettet, skal der ikkun gandske faa disciple have søgt den, saa at der ikke nogen tiid skal være bleven høstet den frugt, som vi til vores og landets tjeneste ved vores til deszen erection den 8 novembris anno 1701 udgivne forordning allernaadigst havde intenderet, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi

allernaadigst haver funden for got, at forbemelte paa vort land Møen hidindtil holdte navigations skole udi voris etc. Kiøbenhavn herefter skal holdes. Thi omendskiøndt udi forbemeldte vores allernaadigste forordning meldes, at alt det, som nogen af vore betiente, kiøbmænd og andre vore undersaatte til samme christelig verk givet haver eller herefter ville give, skal dertil anvendes og forblive og ey til nogen anden brug henvendes, saa forandres dog ikke ved deszen forflyttelsze vores allernaadigste intention, ihenseende at pengene, endskiøndt navigations skolen paa et andet stød holdes, dog til samme brug fremdeles skulle employeres. Og give vi eder udi det øvrige paa det udi oven ommelte eders allerunderdanigste memorial forespurte poster hermed allernaadigst til svar.

1. Ville vi allernaadigst, at vores cancellie raad os elskelig Iochum Friderich Ramus etc. som nu værende informator ved bemelte navigations skole udi bemelte Kiøbenhavn herefter skal informere i navigationen og adskillige mathematiske videnskaber de disciple, som der venteligen i større tal skulle indfinde sig end paa Møen, og det for den aarlig løn, som vi hannem allernaadigst have tillagt. Men saa fremt samme skoles jndkomster sligt kunde taale eller herefter udi anledning af forberørte vores allernaadigste forordnings 3die postes 4de, 5te og 6te articler blive forbedrede, da skal deraf fattige og venne løse disciple, der søger samme navigations skole, aarligen hielpes med noget, saaviit cassen og jndkomsterne kunde tillade.

2. Naar saaledes navigations skolen til Kiøbenhavn er bleven forflyttet, haver j til den danske regne og skrive skole udi vor kiøbstød Steege at giøre eders fliid med at udsøge saadan een skolemester, som foruden regnen og skriven udi det danske sprog og saa kunde informere børnene udi det tyske.

3. Eftersom det til navigations skolen hidindtil brugte grundmurede huus nu skal være saa brøstfeldig, at det nødvendig behøver reparation, saa have vi allernaadigst bevilget, at det af navigations skolens beholdning maa repareres, og efterdi den ved bemelte huus bygte altan skal have forvoldet bygningens brøstfældighed og nu, da huuset ei længere til navigations skole bruges, bliver unyttig, maa samme altan nedbrydes.

4. Naar bemelte grundmurede huus forsvarligen er vorden repareret, haver j, siden samme huus nogle gange er sadt paa offentlig auction og derpaa ikke er skeet mindste bud, det, som j tienligst eragter, for een billig og aarlig afgift at bortleie.

Derefter j etc. Befalendes etc. Rosenborg slot den 7 novembris anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 688—89.

1165.

7 Nov. 1727.

Privilegium for Kræmmernes Lærredsfabrik.

F. 4. gjøre alle vitterligt, at eftersom oldermanden for silke, ulden og lærrets kræmmer laugget udi vores etc. Kiøbenhavn med fleere af kræmmerne paa samme laugs vegne for os allerupderdanigst haver andraget, hvorleedes de haver foretaget sig i bemelte vores etc. Kiøbenhavn at indrette et manufactur eller fabriqve af dvelker, blanklæret samt saakaldede catuns og lybsk lærret, med hvilke sorter vor stad Hamborg fast alleene tilforn og førend forbudet om handelens ophævelse paa bemelte Hamborg har fourneret vort gandske riige Danmark, og ved samme fabriqve fortrøste dennem til ei alleene at lade forarbeide lige saa gode og dygtige vahre som de, der tilforn fra bemelte steder ere indkomne, men end og for det samme priis, de haver været at bekomme fra første haand, thi have vi efter slig beskaffenhed samt bemelte kræmmer lauggets herom etc. saavel som de om manufacturers indrettelse allernaadigst udgangne forordninger allernaadigst forundt og givet, saasom vi og etc. forbemelte silke, ulden og lærrets kræmmer laugget udi bemelte vores etc. Kiøbenhavn følgende privilegier, nemblig

1. At de alleene udi 20 aar fra dette vores brevs dato at regne maa være tilladt at fabriqvere forskrevne dvelker, blankelæret samt de saa kaldede catuns og lybsk lærreder og dermed fournere vores etc. Kiøbenhavn og de andre i vort land Sielland værende kiøbsteder. Og naar de med samme fabriqve er kommen i den stand, at de deraf kand forskaffe tilstrekkelig provision, og ikke nogen mangel derpaa hos dem kand findes, og de det har giordt beviist, ville vi allernaadigst lade deslige vahre forbyde fra fremmede steder at indføre, med de vilkor, at de af ovenbemelte sorter ey alleene ligesaa gode og dygtige vahre, som fra fremmede steder hidindtil er vorden indført, af samme deres fabriqve skal forskaffe, men end og for den priis, de kand være at bekomme fra første haand.

2. Som de til fabriquens fortsettelse u-omgiengelig skal behøve et vist slags tynde lærreder, som de fra Slesien og andre fremmede steder, hvor de alleene ere at bekomme fra første haand, maa forskrive, saa bevilge vi allernaadigst, at den til fabriqven brugelige og behøvende quantitet af samme tynde lærreder, saa og de species, som fabriqven til farveriet behøver, maa i andledning af forberørte om manufacturers

indrettelse allernaadigst udgangne forordninger for tolds erleggelse fri passere. Dog skal de derimod pligtig være samme vahre rigtig at angive og deres eed aflegge, at deslige tynde lærreder og andre species alleene til ovenbemelte fabriques fornødenhed og ey til nogen anden negotie skal blive brugt eller anvendt, indtil de med tiiden, som kræmmer lauget og skal være pligtig sig at lade være angelegen, kand animere vores egne undersaatere saadanne slags tynde lærreder selv at forfærdige og dermed at kand blive forsynede. Forbyndendes etc. Rosenborg slot den 7 novembris anno 1727.

Sæl. Reg. LII. 883—85.

1166.

22 Nov. 1727.

Om Skorstensfejerens Bolig.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom skorteens feyeren udi vores etc. Kiøbenhavn ved navn Berthel Seiller udi tvende hans til os indkomne memorialier, daterede den 9 aprilis og 12te augusti udi indeværende aar, hos os allerunderdanigst haver anholdt om vores allernaadigste confirmation paa den hannem af eder givne bestalling paa skorsteens feier tienisten i bemelte Kiøbenhavn, ihenseende at hand befrygter, at der skal findes de, som skulle tragte efter at skille hannem ved hans brød eller endeel deraf, fornævnte Berthel Seiller ogsaa allerunderdanigst haver begiert, at saasom hand formedelst mangel af leilighed til at logere de mange folk, hand til hans forretning nødvendig behøver, haver tilkiøbt sig een gaard, paa Nye torv beliggende, det da allernaadigst maatte tillades hannem samme at beboe og ikke nødes til at selge den imod sin villie, men som vi af eders herom etc. fornemmer, at j ere af de tanker, at de ved bemelte hans gaard omkring liggende huuse og gaarde mueligt derover kunde komme udi ringere estime og priis, og at hand lige saavel som hans formænd fremdeeles kand hielpe sig med det huus, hand udi St. Clemenstræde her i staden eyer og i saa mange aar har beboet, eller og tilkiøbe sig et andet huus udi een af de smaa gader, hvor det ikke giver saa stor opsigt som mit i staden paa et publique torv, saa og, at hand under den allerunderdanigst begierte confirmation alleeneste skal søge derved at unddrage sig fra at dependere af eders anordning og for at undgaae eders jrettesettelse, naar klage over hannem indkom, som ofte udi adskillige tilfælde skal være skeet, da efterdi det virkelig strider imod een goed orden og politie, at skorsteensfeyerne og deslige betiente skulle tillades at boe paa de publique stæder, saa give vi eder etc., at vi ikke have

villet give fornævnte Berthel Seiller den allerunderdanigst begierte confirmation paa hans bestalling, og er derfor hermed vores etc., at j lader forsyne byen med de til byens skorsteens feyning nødvendige betiente, saa og tilkiende giver oftbelte Berthel Seiller, at det ikke kand tillades ham at beboe noget paa et publique stæd beliggende huus, men kand lade sig nøye med et afsides liggende huus ligesom hans formænd tilforn og hand siden. Derefter j etc. Befalendes etc. Rosenborg slot den 22 novembris anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 705—06.

1167.

26 Nov. 1727.

Fritagelse for Byens Bestillinger.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi efter herom etc. af sær kongelig naade allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og etc., at Iacob Rosborg, jndvaaner i vores etc. Kiøbenhavn, maa for alle borgerlige og byens bestillinger og forretninger saavel som formynder-skaber videre end, hvis hand efter loven kand være falden værge til, være fri og forskaanet, saalenge hand ingen handel eller borgerlig næring bruger. Forbydendes etc. Hafniæ d. 26 novembris anno 1727.

Sæl. Reg. LII. 918.

1168.

5 Dec. 1727.

Om Blegdammenes Forsyning med Vand.

Kiøbenhavns magistrat.

F. 4. Vor bevaagenhed tilforn. Eftersom vi ved vores til eder den 20 octobris nestafvigt ergangne rescript allernaadigst have bevilget, at blegmændene uden for vores etc. Kiøbenhavn 60 alen fra kanten af den saa kaldede Sorte dams søe maa lade indrette paa deris blegdamme de fornødne parker og dertil indlegge render fra samme søe for at leede vandet i parkerne, med viidere vores allernaadigste befalings indhold, og bemelte blegmænd derefter udi een deres memorial af den 7de passato allerunderdanigst have beklaget sig, at de formedelst fattigdom ey haver evne til at giøre den bekostning med at indlegge render 60 alen fra ovenbemelte søe, da have vi til den ende allernaadigst anbefalet os elskelige hr. Georg Wilhelm Hedeviser greve af Schponeck, ridder, vores general lieutenant af infanteriet, cammer herre, saa og commandant i vores etc. Kiøbenhavn, hr. Christian Meinichen, ridder, vores ober secreterer i vores danske cancellie, saa og etatz og iustitz raad, og oberst lieutenant Elias David Heusser etc. at tage situationen i eyesyn og derom at give os deris allerunderdanigste relation. Og som vi af bemelte vores ober

secreterer hans derom etc. rapport have fornummet, at de ere af den meening, det 30 alen lige saa lidet som 60 alen renders indleggelse skal kunde være søen til skade, saa give vi eder hermed tilkiende, at vi allernaadigst have bevilget, at blegmændenes parker i stæden for efter forberørte vores allernaadigste befaling at indrettes 60 alen fra kandten af Sortedams søe maa paa 30 alens distance fra kandten af samme søe anlegges, saa at vandet altiid beholder sin satte høyde efter vores allernaadigste anordning i det mindste paa fire foed. Og maa ingen render, som blegmændene til deris parker i saa maader fra søen behøver, uden efter fornævnte oberste lieutenant Heusser, som j dertil betids haver at anmode, hans anordning, opsyn og direction indlægges og regleres. Derefter j etc. og vedkommende sligt etc. Befalendes etc. Fredensborg slot den 5te decembris anno 1727.

Sæl. Tegn. LXV. 714—15.

1169.

5 Dec. 1727.

Om en Gave testamenteret til den tydske Menigheds Fattige.

F. 4. giøre alle vitterligt, at eftersom Diderich Dresing, borger og urtekræmmer udi vores etc. Kiøbenhavn, og Christopher Friderich Wriesberg, borger og silke-klædekræmer sammesteds, begge forstandere for den tydske Ste Petri kirke i bemelte Kiøbenhavn, for os allerunderdanigst have ladet andrage, at afgangne Detlef Bulckes enke afgangne Karen Bunche udi den anden pastoris til bemelte Ste Petri kirke hr. Matthias Schreibers og 2de andre mænds overværelse den 20de augustii 1720 skal have oprettet sin forskrivning og sidste villie, hvorved hun skal have testamenteret et qvind menneske navnlig Elisabeth Erichs daatter de 3 parter af hendes efterladende midler og de fattige den 4de part, hvilket testamente, som den 9 septembris nestefter af os allernaadigst er bleven confirmeret, nu fornevnte Karen Bunche for nogen tiid siden ved døden er afgangen, til fornevnte hr. Matthias Schreiber skal være bleven leveret og hand igien skal have tilsendt forskrevne 2de forstandere og ellers givet dennem den efterretning udi en den 2den decembris næstafviget derom udgiven attest, at det efter forbemelte afgangne Karen Bunckes ord var forskrevne tydske kirkes fattige, der skulle nyde den fjerde deel af hendes efterladende midler, saa det skal være en abus af skriveren, at det saaleedes var nevnt udi testamentet uden at sige hvad for fattige, til hvilken ende bemelte Ste Petri kirkes forstandere allerunderdanigst have begiert, at samme kirkes fattige maatte tage den 4de deel af hendes efterladte midler, da have vi efter slig beskaffenhed

og forommelte hr. Matthias Schreibers i saa maader givne attest samt forskrevne forstanderes etc. derom allernaadigst bevilget og tilladt, saa og etc., at den tydske kirkes fattige maa nyde den fjerde deel af de midler, som meerbemelte Karen Buncke sig haver efterladt. Forbyndes etc. Hafniæ d. 5 decembris anno 1727.

Sæl. Reg. LII. 901—02.

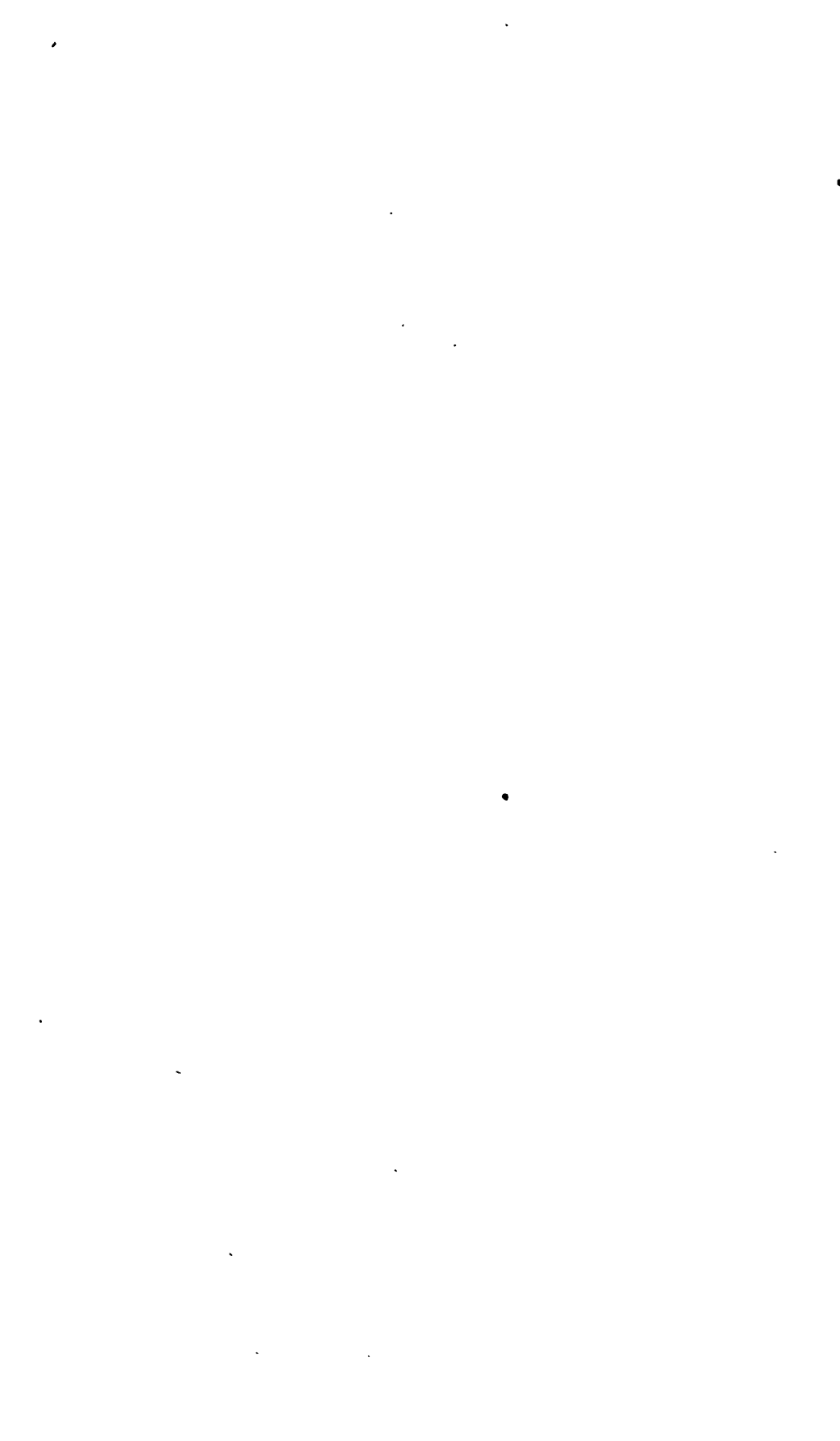
1170.

12 Dec. 1727.

Beskikkelse for en agende Post til Laaland.

F. 4. giøre alle vitterligt, at vi allernaadigst have beskikket og forordnet, saa og etc. vores hid indtil værende liv kudsk Christen Dam til at være herefter agende post imellem vores etc. Kiøbenhavn og vort land Lolland udi afgangne Lars Bondessens sted, imod at hand aarlig erlegger og betaler til post cassen firesinds tyve rigsdaler. Thi skal hand være os etc. Udi særdeeshed skal hand sig udi samme bestilling vindskibelig lade finde og rette sig efter post ordinancen samt hvis instruction etc. Givet etc. Hafniæ d. 12te decembris anno 1727.

Sæl. Reg. LII. 912.

Acme
Bookbinding Co., Inc.
100 Cambridge St.
Charlestown, MA 02129

Widener Library

3 2044 100 871 953